

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE
VALTION TULO- JA MENOARVIOKSI
VUODELLE 1983

HELSINKI 1982

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivut
Yleisperustelut	Y 3
1. Taloudellinen tilanne ja lähivuosien näkymät	Y 3
2. Talouspolitiikan linja	Y 6
3. Menoarvioesityksen päälinjat	Y 7
4. Valtion henkilöstöhallinto ja -politiikka	Y 32
5. Veropolitiikan suuntaviivat ja valtion menojen rahoitus	Y 40
Taulukko-osa ja yksityiskohtaiset perustelut	1 73
Tulot	1 79
11. Verot ja veronluonteiset tulot	1 79
12. Sekalaiset tulot	2 85
13. Korko- ja osinkotulot sekä osuus valtion rahalaitosten voitosta	6 109
14. Valtion liikeyritykset	7 112
15. Lainat	10 120
Menot	11 122
21. Tasavallan Presidentti	11 122
22. Eduskunta	11 124
23. Valtioneuvosto	12 130
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	13 136
25. Oikeusministeriön hallinnonala	14 149
26. Sisäasiainministeriön hallinnonala	17 174
27. Puolustusministeriön hallinnonala	20 209
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	22 231
29. Opetusministeriön hallinnonala	27 274
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	40 414
31. Liikenneministeriön hallinnonala	49 493
32. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	53 555
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	59 608
34. Työvoimaministeriön hallinnonala	69 664
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	70 674
36. Valtionvelka	71 675
Liitteet	
Taloudellinen katsaus	I
Katsaus kansantalouden ja valtiontalouden kehitysnäkymiin vuoteen 1986 ..	II
Hakemisto	

ISSN 0356-3707

Helsinki 1982. Valtion painatuskeskus

**Hallituksen esitys Eduskunnalle valtion tulo- ja menoarvioksi
vuodelle 1983**

YLEISPERUSTELUT

Tulo- ja menoarvioesityksen yleisperusteluina hallitus esittää seuraavaa:

1. Taloudellinen tilanne ja lähivuosien näkymät

Taloudellinen tilanne pysyy Suomessa v. 1982 heikkona. Kokonaistuotanto kasvaa vain noin prosentin eli hieman vähemmän kuin viime vuonna. Taantumasta ei kuitenkaan tule yhtä syvää kuin viime vuosikymmenen puolivälissä, ja suhdanteiden ennustetaan alkavan hitaasti elpyä ensi vuoden alkupuolella.

Teollistuneissa markkinatalousmaissa taloudellinen kasvu on vielä kesällä 1982 pysynyt hitaana. Eräissä maailmantalouden kannalta tärkeissä maissa on yhä harjoitettu ensi sijassa inflaation hillitsemiseen suuntautunutta talouspolitiikkaa. Tätä on pidetty tarpeellisena, jotta pitemmän ajan tasapainotavoitteet voitaisiin saavuttaa ja siten turvata parempi taloudellinen kasvu ja työllisyys. Vaikka inflaatio on yleisesti jo hidastunut, luottamus suhdanteiden elpymiseen ei ole vielä vahvistunut. Tämän vuoksi ja kun korot ovat pysyneet edelleen korkeina, kasvun nopeutumisen kannalta tärkeät yksityiset investoinnit eivät ole alkaneet lisääntyä. Eräissä maissa on viime aikoina kuitenkin esiintynyt suhdannekäännettä ennakoivia merkkejä.

Kun kysyntä länsimarkkinoillamme on ollut

laimeaa, Suomen tavaraviennin määrä niille kasvaa tänä vuonna enintään vain hyvin lievästi supistuttuaan viime vuonna hieman. Tämä viennin elpyminen lähinnä vuoden loppupuolella perustuu kuitenkin pääasiassa siihen, että ostajat alkavat täydentää varastojaan. Parin viime vuoden aikana vienti Neuvostoliittoon kasvoi erittäin paljon; tänä vuonna viennin määrä ei kuitenkaan enää kasva, kun kauppavaihtoa joudutaan tasapainottamaan.

Tavaratuonnin määrä ei kasva tänäkään vuonna. Energian tuonti jää viimevuotista pienemmäksi ja investointitavaroiden tuonti vähenee investointitaantumana vuoksi. Sekä kauppattavat vaihtotase osoittanevat pientä ylijäämää.

Kotimainen kysyntä, joka v. 1981 supistui hieman, kasvaa tänä vuonna prosentin. Kotitalouksien käytettävissä olevat tulot lisääntyvät reaalisesti runsaat pari prosenttia huomattavalta osin talouspoliittisten toimien takia. Yksityinen kulutus kasvaa määrältään hieman vähemmän. Julkinen kulutus kasvaa 4 % eli hieman enemmän kuin viime vuonna. Vastoin ennakkotietoja yksityiset investoinnit lisääntyivät vielä hieman viime vuonna, mutta tänä vuonna niiden ennustetaan lievästi vähenevän; teollisuuden investoinnit kuitenkin kas-

vavat jonkin verran kuluvanakin vuonna. Varastojen muutoksen merkitys kotimaista kysyntää vähentävänä tekijänä jää viimevuotista pienemmäksi.

Kun kotimainen kysyntä ja vienti kasvavat v. 1982 määrältään vain vähän, kokonaistuotanto kasvaa vain noin yhden prosentin. Bruttokansantuotteen määrän kasvuvauhti on vuoden 1981 alusta saakka pysytellyt keskimäärin yhden prosentin paikkeilla.

Työssä olevien määrän kasvu on hidastunut tuntuvasti. Kun työvoiman tarjonta on kuitenkin kasvanut edelleen, työttömyys alkoi lisääntyä viime vuoden puolivälistä lukien. Vuoden 1982 keskimääräiseksi työttömyysasteeksi ennustetaan 6,5 %; viime vuonna työttömiä oli 5,3 % ja edellisenä vuonna 4,8 % työvoimasta.

Inflaatio on hidastunut vuoden 1981 alusta lukien. Kuluttajahintaindeksin nousu joulukuusta v. 1981 joulukuuhun v. 1982 jäänee runsaaseen 8 prosenttiin, kun nousu vuoden 1981 aikana oli 10 % ja vuoden 1980 aikana 13,7 %. Inflaatio on nyt hidastunut lähes samaksi kuin tärkeimmissä kilpailijamaissa keskimäärin. Tuotantomme hintakilpailukyky on kuitenkin ehtinyt heikentyä tuntuvasti, vuosina 1979—82 yhteensä 9—14 %, ja on nyt hieman heikompi kuin pitkällä aikavälillä keskimäärin. Arviot vaihtelevat sen mukaan, millä tavoin eri maiden merkitys Suomen ulkomaankaupalle otetaan huomioon. Kilpailukyvyn huononeminen on vaikeuttanut vientiä.

Viimeaikaista taloudellista kehitystä tarkastellaan yksityiskohtaisemmin tulo- ja menoarvioesityksen liitteenä n:o 1 olevassa Taloudellisessa katsauksessa.

Jo vuoden 1981 keväällä hallitus ryhtyi toimenpiteisiin taantuman lieventämiseksi ja työllisyyden edistämiseksi seuraten niitä periaatteita, joita talouspolitiikassa on noudatettu kesäkuusta 1977 lähtien. Kuten viime ja tänä vuonna Eduskunnalle annetuissa talouspoliittisissa selonteoissa on esitetty, talouden elvyttäminen on tarpeen heti taantuman alkaessa; tämän välttämättömänä edellytyksenä on kuitenkin pidetty inflaation hidastumista. Myös vuoden 1982 aikana on jatkettu samaa linjaa kilpailukyvyn parantamiseksi, yksityisten investointien edistämiseksi ja muun kotimaisen kysynnän varovaiseksi tukemiseksi. Niinpä mm. suhdannepoliittisia erityistalutuksia on palautettu ja investointivarausten käyttöön liittyvää ve-

roetua on lisätty, teollisuuden poisto-oikeuksia laajennettu, työnantajan ja vakuutetun sosiaaliturvamaksuja alennettu, vuoden 1982 tuloverotuksen inflaatiotarkistus oli toteutuvaa hintojen nousua suurempi, palkansaajien ennakonpidätystä on pienennetty, korkokantaa alennettu sekä useita erityisiä työllisyyspoliittisia toimia toteutettu. Finanssipolitiikka on v. 1982 selvästi kasvua tukevaa, ja rahoitusmarkkinat on pysytetty keveinä.

Taloudellinen kasvu on jäänyt tänä vuonna hieman heikommaksi kuin viime syksynä tulo- ja menoarvioesitystä annettaessa arvioitiin. Suurelta osin tämä on aiheutunut siitä, että kansainvälinen taantuma on pitkittynyt. Useilla talouspoliittisilla toimilla kokonaistuotannon kasvua on kuitenkin voitu pitää yllä, ja työttömyys on lisääntynyt hitaammin kuin ilman niitä olisi ollut todennäköistä. Inflaatio on hidastunut enemmän kuin vuosi sitten arvioitiin, mm. talouspoliittisten toimien vuoksi. Tämä onkin ollut edellytys elvyttävälle toimille, joita on helpottanut myös se, että vaihtotase tasapainottui ennustettua nopeammin; aiemmin vastaavissa suhdannevaiheissa vaihtotaseen alijäämäisyys on viivästyttänyt kasvua tukevien toimien käynnistämistä.

Valtion rahoitustarve pysyi menneen korkeasuhtanteenkin aikana verraten suurena ja on tämän vuoden aikana jälleen lisääntynyt. Valtionvelan nopea suureneminen kasvattaa velanhoidtomenoja, jotka rasittavat valtiontaloutta seuraavina vuosina. Lisäksi huomattava osa lainoista on jouduttu ottamaan ulkomailta, mikä on keventänyt rahoitusmarkkinoita entisestään. Nämä syyt ovat kaventaneet finanssipolitiikan liikkumatilaa. Kansantaloutemme on niin paljon sidoksissa maailmantalouteen, että kasvun pysyvä voimistuminen edellyttää hinta- ja kustannustason nousun oleellista hidastumista. Talouspolitiikan suuntaaminen pelkästään kotimaisen kysynnän lisäämiseen valtiontalouden kautta toisi vain väliaikaista helpotusta työttömyyteen ja saattaisi kiihdyttää inflaatiota uudelleen.

Vuoden 1983 taloudellisia näkymiämme sävyttää yhä epävarmuus kansainvälisestä talouskehityksestä. Toisaalta eräissä maissa on saavutettu tuloksia talouden tasapainottamiseen tähtäävällä talouspolitiikalla, ja kysynnän ja tuotannon lievää elpymistä lähiaikoina voidaan pitää todennäköisenä. Toisaalta nimenomaan

Yhdysvalloissa löysän finanssi- ja kireän rahapolitiikan välinen ristiriita ylläpitää epävarmuutta, joka haittaa kysynnän kääntymistä kasvuun. Yhdysvaltain talouden elpyminen sekä dollarin kurssin ja korkokannan aleneminen ovat kuitenkin edellytyksenä sille, että muissa teollistuneissa markkinatalousmaissa kysynnän elpyminen vauhdittuisi.

Suhdanteet alkanevat yleisemmin parantua aikaisintaan vuoden 1983 alussa. Jos hillitsevää talouspolitiikkaa, etenkin rahapolitiikkaa, ei eräissä tärkeissä teollisuusmaissa lievennetä, suhdannenousu saattaa siirtyä myöhemmäksi sekä jäädä lyhytaikaiseksi ja loivaksi. Tarve täydentää raaka-ainevärsästä voi kuitenkin johtaa siihen, että raaka-aineiden hinnat kohoavat nopeasti ja jyrkästi nykyiseltä varsin alhaiselta tasolta. Tästä aiheutuva inflaatioesitys puolestaan heikentää kasvumahdollisuuksia.

Mitä verkkaisemmin kysyntä teollistuneissa markkinatalousmaissa elpyy, sitä tärkeämmäksi nousee hyvän kilpailukyvyyn merkitys oman maamme talous- ja työllisyyskehitykselle. Hintakilpailukykyämme uhkaa kuitenkin heikentyä myös ensi vuonna, jollei tuotantokustannusten nousu jää selvästi pienemmäksi kuin tänä vuonna. Ns. reaalia kilpailukykyämme haittaa mm. tuotekehityssponnistusten ja uusinvestointien riittämättömyys. Jos länsiviennin kasvu jää vähäiseksi, ja ottaen huomioon, että vientiä Neuvostoliittoon ei voida lisätä vuosien 1980 ja 1981 tapaan, yritysten kannattavuus heikkenee sekä investointihalukkuus ja -mahdollisuudet jäävät vähäisiksi. Siitä olisi väistämättä seurauksena, että kokonaistuotanto kasvaa ensi vuonna edelleenkin vain vähän ja työttömyys lisääntyy edelleen.

Lähi vuosien taloudellista kehitystä koskevat arviot eivät anna aihetta suureen optimismiin. Kansainvälisen talouden kasvu jäänee hitaaksi, sillä sopeutuminen kansainvälisessä työnjaossa meneillään oleviin muutoksiin on hidasta, työttömyys pysyy suurena ja työllisyyden ylläpitämisen nimissä monilla tahoilla vaaditaan hallituksilta toimenpiteitä tuonnin rajoittamiseksi ja viennin tukemiseksi. Kun Suomen kansantalouden kasvu riippuu suuresti maailmantalouden kehityksestä, työttömyyden vähenemiseen johtavan talouspolitiikan harjoittaminen on välttämätöntä tehtävä.

Lähi vuosien talous- ja yhteiskuntapoliittisia ongelmia sekä julkisen talouden näkymiä on

käsitelty tarkemmin tämän tulo- ja menoarvioesityksen liitteenä n:o 2 olevassa valtiovarainministeriön laatimassa Katsauksessa kansantalouden ja valtionalouden kehitysnäkymiin vuoteen 1986.

Katsauksen mukaan kokonaistuotannon olisi lisääntyvä ainakin 3 % vuodessa, jotta työttömyysaste pysyisi edes nykyisellään. Huomattava osa työttömyydestä aiheutuu väestön ja talouselämän rakenteellisista muutoksista; tämän ns. rakennetyöttömyyden vähentäminen vaatii toisaalta tuotannon kasvun nopeutumista tulevaisuudessa menestyksekkäillä aloilla sekä toisaalta erityisiä toimia työvoiman kysynnän ja tarjonnan sopeuttamiseksi paremmin toisiinsa. Työttömyyttä ei voidakaan vähentää pysyvästi siten, että valtionalouden kautta lisätään tuntuvasti kotimaista kysyntää. Nopeasti kasvavat valtionvelan hoitomenot rajoittaisivat aikaa myöten entistä tiukemmin uusien elvytystoimien toteuttamista.

Liitteessä n:o 2 olevassa katsauksessa hahmotellun tavoitteellisen vaihtoehdon mukaan työttömyysaste voisi alentua 4 ½ prosenttiin vuoteen 1986 mennessä, kun kokonaistuotanto kasvaisi vajaan 3 ½ % vuodessa ja työllisyyttä edistettäisiin myös erityistoimenpiteillä. Kansantalouden kokonaistyöllisyys olisi v. 1986 noin 45 000 henkilöä suurempi kuin vertailulaskelmassa, jossa taloudellinen kehitys noudattaisi pääosin tällä hetkellä vallitsevaa suuntaa. Viennin määrän kasvun nopeutuminen tavoitteellisesti keskimäärin lähes 5 prosenttiin vuodessa ja yksityisten investointien kasvu sekä siten työttömyyden väheneminen vaativat, että kilpailukyvyyn heikkeminen pysäytetään ensi vuoden aikana ja että se alkaa sitten parantua. Inflaation torjunta ja kansantaloutemme inflaatioherkkyyden vähentäminen pysyvätkin siten myös lähi vuosien talouspolitiikassa keskeisellä sijalla. Suuri vastuu onnistumisesta on talouselämällä ja sitä edustavilla etujärjestöillä; hallitus puolestaan pyrkii luomaan suotuisat edellytykset kilpailukyvyyn turvaaville tulo- ja menoarvioesityksille. Tältä pohjalta on myös nyt annettava tulo- ja menoarvioesitys laadittu. Esitettyä yleistä talouspoliittista linjaa on kuitenkin täydennettävä sellaisilla erityisillä toimenpiteillä, joilla vähennetään rakennetyöttömyyttä, niin kuin jäljempänä eri yhteyksissä mainitaan.

Tuotannollisen toiminnan edistäminen ja inflaation hillitseminen edellyttävät, että lähi vuosina kokonaisveroaste ei nouse mainitta-

vasti. Tämän vuoksi valtion menojen kasvu ei saisi lähivuosina olla määrältään olennaisesti suurempi kuin keskimäärin vain 2 % vuodessa. Kuitenkin jo tehdyt päätökset edellyttävät näin nopeaa kasvua, ja käytännössä aina ilmaantuu sellaisia uusia menotarpeita, joihin ei voida etukäteen suunnitelmassa varautua. Tämän vuoksi kahden prosentin kasvurajoitteessa pysyminen edellyttää, että jo tiedossa olevia menoja tai päätettyjä suunnitelmia on supistettava tai lykättävä. Lähivuosien talouspoliittiset tavoitteet eivät voi olla vaikuttamatta myös ensi vuoden tulo- ja menoarvioesityksen mitoittamiseen ja eri tehtäväryhmien menojen painotukseen: sellaisia uusia, sinänsä tarpeellisia uudistuksia, joiden toimeenpano voi vaarantaa työttömyyden kestävää vähentämistä tarkoittavia pyrkimyksiä, ei ole voitu ottaa tähän tulo- ja menoarvioesitykseen.

2. Talouspolitiikan linja

Talouspolitiikan tavoitteet vuodeksi 1983 on johdettavissa edellä esitetyistä, lähi- ja keskipitkän aikavälin taloudellista kehitystä koskevista arvioista. Talouspolitiikan tavoitteenasettelu seuraakin johdonmukaisesti viime syksynä annetussa tulo- ja menoarvioesityksessä sekä viime kevään talouspoliittisessa selonteossa esitettyä linjaa. Päätavoitteena on luoda edellytykset sellaiselle inflaation hidastumiselle, mikä on tarpeen työllisyyden paranemiselle lähivuosien aikana. Jo vuoden 1983 lopulla työttömyysasteen tulisi olla alempi kuin tämän vuoden lopulla. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi kokonaistuotannon kasvun olisi nopeuduttava koko ensi vuoden ajan, niin että bruttokansantuotteen määrä olisi ensi vuonna keskimäärin 2 ½ % suurempi kuin tänä vuonna ja vuoden loppupuoliskolla kasvuvauhti olisi tätä korkeampi. Tällainen kasvun tuntuva nopeutuminen edellyttää sitä, että vienti länsimarkkinoille kasvaa määrältään vähintään 5 %. Kun tuotanto näin elpyy, myös yksityisen kulutuksen kasvu voisi nopeutua hieman.

Perusedellytys viennin kasvulle tavoitellussa määrin on hintakilpailukyvyyn heikkenemisen katkaiseminen ja sitten sen parantaminen. Tämä edellyttää sitä, että ottaan huomioon muun muassa nyt voimassa olevista tulosopimuksista vuodelle 1983 periytyvät vaikutukset, uudet

työ- ja virkaehtosopimukset eivät saisi olla ristiriidassa tässä tulo- ja menoarvioesityksessä inflaation torjunnalle asetettujen tavoitteiden kanssa. Maataloustuloa koskevat ratkaisut seuraisivat samaa linjaa. Hakkuuvuodeksi 1982/83 jo tehty kantohintasuositus merkitsee alennusta viime keväänä vallinneesta hintatasosta. On myös välttämätöntä, että yritykset ottavat hinnoittelussaan ja budjetoinnissaan huomioon inflaation hidastumisen sekä etenkin ne erityistoimet, joihin kustannusten nousun hidastamiseksi on jo ryhdytty tai jotka myöhemmin saatetaan voimaan.

Inflaation hidastamiseen tähtäävän toimintalinjan toteutuminen maltillisten tulosopimusten ja niitä tukevien talouspoliittisten toimien avulla turvaisi reaaliansioiden noin 2 ½ prosentin suuruisen nousun v. 1983, samalla kun se vuoden aikana katkaisisi kilpailukyvyyn heikkenemisen ja siten vahvistaisi perustaa paremmalle työllisyys- ja tulokehitykselle v. 1984. Hallitus korostaa, että myös tänä vuonna reaali-ansiokasvu on vastannut varsin hyvin tulo- ja menoarvioesityksessä asetettua tavoitetta, minkä lisäksi talouspoliittiset toimet yhdessä inflaation hidastumisen kanssa ovat kasvattaneet kotitalouksien käytettävissä olevaa reaalista ostovoimaa.

Edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamisen edistämiseksi kokonaisveroaste (ml. pakolliset työeläkemaksut) on tarkoitus pysyttää v. 1983 suunnilleen tämänvuotisen suuruisena.

Tulo- ja menoarvioesitystä laadittaessa tavoitteena on pidetty, että valtiontalouden vaikutus kokonaistuotantoon keskimäärin koko ensi vuonna olisi jokseenkin neutraali. Jos taloudellinen kehitys poikkeaa ennustetusta, on finanssipolitiikkaa mahdollista harkita uudelleen.

Tärkeimmät tulo- ja menoarvioesitykseen sisällytetyt *talouspoliittiset toimet*, joilla hallitus luo edellytyksiä inflaation hidastamiselle ja työllisyyden parantamiselle, ovat seuraavat:

— Tulo- ja varallisuusverotuksen inflaatio-tarkistus esitetään yhdeksäksi prosentiksi. Kun edellä esitetty inflaationvastainen linja johtaa ennusteiden mukaan keskimäärin seitsemän prosentin kuluttajahintojen nousuun, tulo- ja varallisuusverotus kevenee. Huojennuksen vaikutus on sitäkin tuntuvampi, koska se otetaan ennakonpidätyksissä huomioon aiemmasta käytännöstä poiketen jo helmikuun alusta lukien.

— Valtion maksujen ja tariffien korotukset

ovat yleensä 5 % eli huomattavasti yleisen kustannustason nousua pienemmät.

— Kotitalouksia välittömästi palveleva julkinen kulutus kasvaa v. 1983 määrällisesti 2 %, mikä on merkittävä lisä kotitalouksien omilla tuloillaan rahoittamaan kulutukseen.

— Työllisyyden hoidon erityistoimet v. 1983 koskevat arviolta 6 900 henkeä enemmän kuin tänä vuonna. Erityisesti lisätään oppisopimuskoulutusta, erityiskoulutettujen työllistämistä, opiskelijoiden kesätyöpaikkoja, tilapäistä peruskoulun lisäkoulutusta sekä työllisyyskoulutusta.

— Tutkimusta ja tuotekehitystä edistetään lisäämällä reaalisesti määrärahoja näihin tarkeoituksiin.

Nuorisotyöllisyyden edistämiseksi työeläkemaksu v. 1960 ja sen jälkeen syntyneen työntekijän osalta alennetaan 6 prosenttiin vuoden 1983 alusta. Keskimääräinen työeläkemaksurasitus alenee 11,6 prosenttiin tämän vuoden 12,4 prosentista. Työnantajan kansaneläkemaksu pysyy 1. 5. 1982 lukien alennetulla tasollaan. Työntäjän sairausvakuutusmaksua ja työttömyysvakuutusmaksua sen sijaan joudutaan korottamaan kasvavien menojen rahoittamiseksi.

Hallitus noudattaa tiukkaa linjaa säännöstelltyjen hintojen vahvistamisessa ja tehostaa hintakehityksen seuranta.

Menojen yhteismäärä v. 1983 on 72.1 mrd mk. Kun tuloja ilman lainanottoa arvioidaan kertyvän 63.2 mrd mk, budjettitalouden bruttorahoitustarve on 8.9 mrd mk. Kun menoihin sisältyy valtionvelan kuoletuksia 3.1 mrd mk, nettorahoitustarve on 5.9 mrd mk.

Kun vaihtotase on ylijäämäinen ja rahoitusmarkkinat keveät, valtio pyrkii ottamaan v. 1983 uusista lainoistaan tämänvuotista suuremman osan kotimaasta. Talouspolitiikan linja edellyttää, että rahoitusmarkkinat pysyvät keveydeltään suunnilleen nykyisellään ainakin ensi vuoden puoliväliin saakka. Kysynnän elpymisen saattaa sen jälkeen kiristää niitä hieman.

Hallitus on kesäkuussa 1982 sopinut kuntien keskusjärjestöjen kanssa kunnallistalouden puitteita koskevasta neuvottelumenettelystä vuoden 1985 loppuun saakka. Ensi vuonna kuntien kulutusmenot kasvaisivat keskimäärin 2 ½ % ja investoinnit pysyisivät suunnilleen ennallaan. Veroäyrin hintaa ei tulisi nostaa ja kunnallisia maksuja korotettaessa inflaation hillintä on otettava huomioon.

Edellä esitetty talouspoliittinen linja johtaa

siihen, että v. 1983 kuluttajahintaindeksi nousee ainakin kaksi prosenttiyksikköä vähemmän kuin viime keväänä laadituissa ennusteissa arvioitiin. Yksikkötyökustannuksilla mitattu hintakilpailukyky on vastaavasti kolme prosenttiyksikköä parempi. Samalla edellytykset kokonaistuotannon kasvun voimistumiselle vuoden aikana ja työllisyyden parantamiselle lisääntyvät.

Vuoden 1983 taloudellinen kehitys on edellä esitettyjen, kansainvälistä taloutta koskevien oletusten sekä talouspolitiikan linjan perusteella ennustettu pääpiirteittäin seuraavaksi. Länsiviennin elpymisen (määrältään 5 %) ja yksityisen kulutuksen tasaisena pysyvän kasvun (2 ½ %) vuoksi kokonaistuotanto kasvane 2 ½ %. Kun työttömyys alkaa vähetä vasta vuoden puolivälin paikkeilla, koko vuoden keskimääräinen työttömyysaste pysyy varsin korkeana (6.8 %). Talouden elpyminen alkaa kasvattaa tuontia (määrällisesti 3 %), mutta vaihtotase pysyy vielä tasapainossa.

Jos vientimarkkinat kasvavat edelleen tyydyttävästi ja jos tässä esitettyä talous- ja tulo poliittista linjaa noudatetaan ensi vuoden jälkeenkin, kokonaistuotanto kasvaa v. 1984 tyydyttävästi ja työttömyys vähenee selvästi. Näin maamme hyötyisi siitä viime vuosikymmenen loppupuolelta asti harjoitetusta maltillisesta vakauttamis- ja elvytyspolitiikasta, jonka ansiosta kasvu vuosina 1979 ja 1980 oli nopeampaa ja nykyinen taantuma lievempi kuin monissa muissa maissa. Jos taas yksityisen sektorin toimet eivät ole sopusoinnussa hallituksen esittämän inflaatiota hidastavan linjan kanssa, tuotannon kasvu pysyy hitaana ja työttömyys kasvaa yhä. Inflatoristen paineiden lisääntyminen yksityisessä sektorissa johtaisi kireämpään vero- ja maksupolitiikkaan.

3. Menoarvioesityksen päälinjat

3.1. Yhteenveto menoarvioesityksen sisällöstä

Inflaatiopaineiden vähentämiseksi, bruttovoeroasteen nousun estämiseksi ja valtionvelan kasvun rajoittamiseksi tulo- ja menoarvioesitys on laadittu suhteellisen tiukaksi. Menojen kasvuvauhtia on pyritty hidastamaan erilaisin säästötoimenpitein. Esimerkiksi lasten päivähoiton ja kansanterveystyön kehittämiseen on kuitenkin

kin ehdotettu huomattavasti lisävaroja. Erilaiset eläkemenukset kasvavat nopeasti mm. kansaneläke-uudistuksen ja rintamamiesten varhaiseläkejärjestelmän toteutumisen vuoksi. Myös tutkimus- ja tuotekehitystoiminnan määrärahojen kasvu jatkuu. Sama koskee aluepoliittista tukea.

Menoarvioesityksen loppusumma on 72 106 milj. mk, mikä on 11 % enemmän kuin vuoden 1982 varsinaisen tulo- ja menoarvion loppusumma. Menojen ja tulojen kasvua hidastavat yhteensä 3 prosenttiyksikön verran hinnanero- korvausjärjestelmään ja liikevaihtoverotukseen ehdotetut tekniluonteiset muutokset. Vuoden 1982 lisämenoarvioissa on menoihin hyväksytty lisäyksiä yhteensä 1 945 milj. mk, joten vuodelle 1982 budjetoidut menot ovat yhteensä 66 861 milj. mk.

Vuoden 1983 tulo- ja menoarvioesityksessä perustellaan kaikkien momenttien määrärahojen käyttötarkoitus ja mahdollinen muutos. Edellisten vuosien tulo- ja menoarvioiden perustelut, lukuunottamatta palkkausmomenttien 01 perusteluja ja puolustusvoimien hankintamomentteille 16—18 sekä sijoitusmenomomentteille 70—89 merkittäviä tilausvaltuuksia, eivät

enää ole voimassa. Eduskunnan aikaisemmissa tulo- ja menoarvioissa hyväksymät, usealle vuodelle ulottuvat kannanotot ovat edelleen voimassa.

Tulo- ja menoarvioesityksen menot on esitetty pääluokittain taulukossa 1 ja taloudellisen laadun mukaan ryhmiteltyinä taulukossa 2.

Kulutusmenoista on 58 % palkkaus- ja eläkemenoja. Loppuosa koostuu yleisten teiden kunnossapitomenoista, puolustuslaitoksen kalustohankinnoista sekä erilaisista muista kulutus-tavaroiden ja palvelusten hankinnoista. Kulutusmenoihin ehdotetaan 20 101 milj. mk, mikä on 13 % enemmän kuin vuoden 1982 varsinaisessa tulo- ja menoarviossa. Kulutusmenojen osuus tulo- ja menoarvioesityksen loppusummasta on 28 %.

Palkkausmenoihin on tehty ne lisäykset, jotka johtuvat voimassa olevista työ- ja virkaehtosopimuksista. Valtion palveluksessa olevan henkilöstön kasvu on vähäistä, joten palkkausmenojen suuri kasvu johtuu lähinnä voimassa olevista sopimuksista. Kasvua aiheutuu myös

Taulukko 1. Menot pääluokittain vuosina 1981—83

Numero- unnus	Pääluokka	v. 1981 tilinpäätös milj. mk	v. 1982 menoarvio milj. mk	v. 1983 esitys milj. mk	Muutos 1982—83	
					milj. mk	%
21.	Tasavallan Presidentti	5	6	8	+ 2	+31
22.	Eduskunta	94	91	116	+ 25	+27
23.	Valtioneuvosto	74	83	95	+ 12	+15
24.	Ulkoasiainministeriön hallinnonala ..	879	1 092	1 279	+ 188	+17
25.	Oikeusministeriön hallinnonala	761	875	982	+ 107	+12
26.	Sisäasiainministeriön hallinnonala ...	4 313	4 868	5 477	+ 610	+13
27.	Puolustusministeriön hallinnonala ...	3 148	3 321	3 947	+ 626	+19
28.	Valtiovarainministeriön hallinnonala .	6 530	6 866	6 198	— 668	—10
29.	Opetusministeriön hallinnonala	9 911	11 007	12 398	+1 391	+13
30.	Maa- ja metsätalousministeriön hallin- nonala	6 071	6 309	6 430	+ 121	+ 2
31.	Liikenneministeriön hallinnonala	5 572	5 902	6 535	+ 633	+11
32.	Kauppa- ja teollisuusministeriön hal- linnonala	2 513	2 907	3 159	+ 252	+ 9
33.	Sosiaali- ja terveysministeriön hallin- nonala	12 255	14 949	16 920	+1 971	+13
34.	Työvoimaministeriön hallinnonala ...	2 179	2 127	2 550	+ 422	+20
35.	Ympäristöministeriön hallinnonala ..	—	—	0	+ 0	—
36.	Valtionvelka	3 494	4 514	6 012	+1 498	+33
Menot yhteensä		57 797	64 916	72 106	+7 190	+11

Taulukossa menot on esitetty pääluokittain jäljempänä olevan tulo- ja menoarvioesityksen taulukko-osan mukaisesti. Taulukossa jokainen luku on pyöristetty erikseen tarkasta arvosta, joten laskutoimitukset eivät kaikilta osin täsmää. Valtion liikeyritysten käyttömenot eivät sisälly lukuihin.

mm. työllisyysmäärärahoilla palkatun henkilöstön siirroista palkkausmomenteille.

Valtion eläkemenoihin ehdotetaan 3 020 milj. mk, mikä on 10 % enemmän kuin vuoden 1982 varsinaisessa tulo- ja menoarviossa. Ehdotuksiin sisältyy varaus vuoden 1983 alussa tehtäviä indeksitarkistuksia varten. Valtion palveluksessa olevan henkilöstön määrän sekä palkkaus- ja eläkemenojen kehitystä selvitetään tarkemmin yleisperustelujen kohdassa 4.

Puolustusvoimien kalustohankintoihin ehdotetaan lisäystä 252 milj. mk. Suuri kasvu johtuu pääosin aiemmin hyväksytyjen tilausvaltuuksien aiheuttamista menoista.

Kulutusmenoja kasvattavat lisäksi kunnossapitotöiden lisääntyminen ja työllisyysammattikurssitoiminnan laajentaminen.

Siirtomenoihin luetaan valtionavut kunnille, kuntainliitoille ja Ahvenanmaan maakunnalle, siirrot elinkeinoelämälle, kotitalouksille ja yleishyödyllisille yhteisöille sekä budjetin ulkopuolisille valtion tileille, erittelemättömät siirrot kotimaahan sekä siirrot ulkomaille. Siirtomenoihin ehdotetaan 37 833 milj. mk, mikä on 7 % enemmän kuin vuoden 1982 varsinaisessa tulo- ja menoarviossa. Siirtomenojen osuus tulo- ja menoarvioesityksen loppusummasta on 52 %.

Kuntien ja kuntainliittojen valtionaputehtäviä mitoitettaessa ovat eräänä lähtökohdana olleet valtion ja kuntien keskusjärjestöjen välillä sovitut tavoitteet kuntien ja kuntainliittojen menojen kehityksestä vuonna 1983. Pyrkimyksenä on sovittaa kuntien kulutusmenojen kasvu lähivuosiksi arvioidun kansantuotteen kasvun puitteisiin. Vuoden 1982 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna kuntien ja kuntainliittojen valtionavut kasvavat 12 %. Lasten päivähoiton, kansanterveystyön, sairaanhoitolaitoksen, kehitysvammahuollon ja palo- ja pelastustoimen valtionapumenojen kasvu jatkuu nopeana. Kodinhoitaja- ja kotiavustajatoimintaan myönnettävien valtionapujen lisäys johtuu mm. siitä, että valtionavun piiriin hyväksytään yhteensä 370 uutta virkaa ja tointa.

Yhteistyössä kuntien keskusjärjestöjen kanssa pyritään peruskoulun ja lukion oppilaskohtaisissa menoissa ja kirjastojen menoissa saavuttamaan edelleen säästöjä.

Elinkeinoelämälle myönnettäviä valtionapuja rahoitetaan suoraan budjettivaroista sekä mm. vientitakuurahaston ja maatilatalouden ke-

hittämisrahaston varoista budjettitalouden ulkopuolelta. Huomattavimpia menokohteita ovat maatalouden hintapoliittinen tuki, maataloustuotteiden ylijäämien vientituki, metalliteollisuuden ja rakennusalan kustannustakuukorvaukset, yritysten aluepoliittinen tuki, vientimarkkinoinnin sekä tutkimuksen ja tuotekehityksen tukeminen, metsänparannusavustukset sekä lehdistön kuljetus- ja muu tuki. Kehitysalueiden tuotantotoiminnan tukemiseen, teollisuutta edistävään tutkimus- ja tuotekehitystoimintaan ja vientimarkkinoinnin edistämiseen esitetään lisävaroja. Maatalouden hintatukeen ehdotetaan 3 606 milj. mk, mikä on 4 % vähemmän kuin vuoden 1982 varsinaisessa tulo- ja menoarviossa. Hintatuen tarvetta supistaa noin 410 milj. markalla vuoden 1983 alusta voimaantuleva liikevaihtoverolain muutos.

Siirrot kotitalouksille ja yleishyödyllisille yhteisöille koostuvat lähinnä sosiaalisista tulonsiirroista, valtionavuista yksityisille oppilaitoksille ja sosiaalisia tehtäviä hoitaville yksityisille yhteisöille sekä eräistä yhteiskunnallisen sivistystyön, tieteen ja taiteen edistämisen sekä opintotuen menoista. Huomattava osa sosiaalisista tulonsiirroista on sidottu TEL-indeksiin.

Siirrot kotitalouksille ja yleishyödyllisille yhteisöille lisääntyvät 15 % verrattuna vuoden 1982 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon.

Lapsilisiä ehdotetaan korotettavaksi 8 % 1. 10. 1983 lukien. Myös äitiysavustusta korotetaan. Lasten kotona tapahtuvan hoidon tukemiseen ehdotetaan 170 milj. mk, mikä on 68 milj. mk enemmän kuin vuoden 1982 menoarvio. Työttömyyskorvauksiin ja valtionapuun työttömyyskassamenoihin ehdotetaan 900 milj. mk. Valtionosuutta työttömyyskassojen menoista ehdotetaan jatkettavaksi nykyisellä alennetulla tasollaan. Maatalousyrittäjäeläkkeistä ja yrittäjäeläkkeistä valtiolle aiheutuvat menot lisääntyvät tuntuvasti. Opintorahaetuuksiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä parannuksia.

Siirrot budjetin ulkopuolisille valtion tileille lisääntyvät 8 %. Siirto vientitakuurahastoon ja siirto varmuusvarastorahastoon supistuvat. Valtion osuus sairausvakuutusrahaston menoista kasvaa 363 milj. markkaan eli 5 milj. markalla. Menojen supistamiseksi ehdotetaan eräitä muutoksia mm. päivärahaetuuksien määräytymiseen ja vakuutettujen omavastuuosuuksiin. Valtionrautateiden sekä posti- ja telelaitoksen uudistusrahastoon ehdotetaan siirrettäväksi enemmän varoja kuin v. 1982. Maatilatalouden kehittämisrahastoon ehdotetaan siirrettäväksi

Taulukko 2. Menot taloudellisen laadun mukaan vuosina 1981—83

Numero- tunnus	Menolaji	v. 1981 tilinpäätös milj. mk	v. 1982 menoarvio milj. mk	v. 1983 esitys milj. mk	Muutos 1982—83	
					milj. mk	%
01—02	Palkkaukset	6 666	7 586	8 566	980	+13
05—07	Eläkkeet	2 423	2 753	3 020	266	+10
08—09	Komiteat sekä neuvottelu- ja toimikunnat	50	55	58	+ 3	+ 6
01—09	Palkkaukset ja palkkauksen luonteiset menot	9 139	10 394	11 644	+1 250	+12
11—12	Koneiden, laitteiden ja kaluston korjaus ja kunnossapito	1	1	1	+ 0	+ 8
13	Talonrakennusten korjaus ja kunnossapito	111	130	142	+ 12	+ 9
14—15	Maa- ja vesirakennusten korjaus ja kunnossapito	1 056	1 179	1 342	+ 163	+14
16—18	Puolustusvoimien kaluston hankkiminen	853	861	1 113	+ 252	+29
10, 19—29	Muut kulutusmenot	4 605	5 181	5 860	+ 679	+13
10—29	Muut kulutusmenot	6 625	7 352	8 457	+1 105	+15
01—29	Kulutusmenot	15 763	17 746	20 101	+2 355	+13
30—39	Valtionavut kunnille yms.	11 822	13 836	15 446	+1 611	+12
40—49	Valtionavut elinkeinoelämälle ...	8 081	8 113	7 214	— 898	—11
50—59	Valtionavut kotitalouksille ja yleishyödyllisille yhteisöille	7 557	8 714	10 024	+1 310	+15
60	Siirrot budjetin ulkopuolisille valtion tileille	1 692	2 231	2 410	+ 180	+ 8
61—65	Erittelemättömät siirrot kotimaahan	1 662	1 751	1 812	+ 62	+ 4
66—69	Siirrot ulkomaille	598	769	926	+ 157	+20
30—69	Siirtomenot	31 411	35 412	37 833	+2 421	+ 7
70—73	Koneiden, laitteiden ja kaluston hankkiminen	1 276	1 226	1 350	+ 124	+10
74—76	Talonrakennukset	866	999	1 137	+ 138	+14
77—79	Maa- ja vesirakennukset	2 116	1 974	2 305	+ 331	+17
70—79	Reaalisijoitukset	4 257	4 200	4 792	+ 593	+14
80—82	Lainat kunnille yms.	37	39	35	— 4	—10
83—86	Lainat yksityisille	2 452	2 769	3 039	+ 269	+10
87	Muut ja erittelemättömät lainat ..	—	—	—	—	—
88—89	Muut finanssisijoitukset	499	379	476	+ 97	+26
80—89	Lainat ja muut finanssisijoitukset	2 989	3 187	3 549	+ 362	+11
70—89	Sijoitusmenot	7 246	7 387	8 342	+ 955	+13
90—94	Valtionvelan korot ja kuoletukset sekä indeksikorotukset	3 369	4 359	5 818	+1 459	+33
95—99	Muut ja erittelemättömät menot ..	7	14	14	+ 0	+ 1
90—99	Muut menot	3 376	4 372	5 831	+1 459	+33
Menot yhteensä		57 797	64 916	72 106	+7 190	+11

Kukin momentti on tulo- ja menoarvioesityksessä varustettu menon laatua osoittavalla numerotunnuksella. Näiden numerotunnusten perusteella menot on koottu laadun mukaisiin ryhmiin. Taulukossa jokainen luku on pyöristetty erikseen tarkasta arvosta, joten laskutoimitukset eivät kaikilta osin täsmää. Valtion liikeyritysten käyttömenot eivät sisälly lukuihin.

670 milj. mk eli 50 milj. mk enemmän kuin kuluvaan vuoden varsinaisessa tulo- ja menoarviossa. Valtion investointirahastoon ehdotetaan siirrettäväksi edelleen 30 milj. mk.

Erittelemättömiin siirtoihin kotimaahan luetaan mm. valtionrautateiden käyttötalouden lisärahoitustarpeen kattamiseksi siirrettävät budjettivarat, jotka kasvavat vuoden 1982 varsinaisen tulo- ja menoarvion 861 milj. markasta 896 milj. markkaan. Muita menokohteita ovat työvoimaministeriön myöntämät valtionavut työttömyyden lieventämiseen ja asuntojen energia-taloudellisiin peruskorjauksiin myönnettävät määrärahat.

Siirrot ulkomaille sisältävät pääosan kehitysyhteistyöhön varattavista määrärahoista. Siirrot ulkomaille kasvavat vuoden 1982 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna 157 milj. markalla.

Sijoitusmenoihin ehdotetaan 8 342 milj. mk, mikä on 13 % enemmän kuin vuoden 1982 varsinaisessa tulo- ja menoarviossa. Sijoitusmenojen osuus tulo- ja menoarvioesityksen loppusummasta on 12 %. Sijoitusmenoista on 57 % reaalisisioituksia ja loppuosa lainoja ja muita finanssisioituksia. Reaalisisioitusten volyymin lisätään työllisyysistä vuoden 1982 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna. Rakennusmäärärahat lisääntyvät 14 %.

Valtion lainananto ja muut finanssisioitukset koostuvat lähinnä asuntolainoista, valtionyhtiöiden osakepääomien korotuksista ja lainoista sekä kiinteistöjen ja maaomaisuuden hankintoihin tarkoitettuista määrärahoista.

Uustuotantoon käytettävien asuntolainojen myöntämisvaltuudeksi ehdotetaan yhteensä 2 010 milj. mk. Lisäksi ehdotetaan myöntämisvaltuutta peruskorjauslainoihin ja lämmityslaitoslainoihin siten, että asuntolainojen yhteenlaskettu myöntämisvaltuus vuonna 1983 on 2 300 milj. mk.

Valtionyhtiöiden osakepääomien korotuksiin ehdotetaan 81 milj. mk. Kehitysaluerahasto Oy:lle ehdotetaan myönnettäväksi 175 milj. markan debentuurilaina.

Muihin menoihin luetaan valtionvelan korot, kuolelutukset ja indeksikorotukset sekä eräitä muita sekalaisia menoja. Muihin menoihin ehdotetaan yhteensä 5 831 milj. mk, missä on

vuoden 1982 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna lisäystä 33 %. Suuri lisäys johtuu valtion kasvaneesta lainanotosta. Valtionvelan hoitomenot lisääntyvät yhteensä 1 459 milj. mk eli 33 %.

3.2. Työllisyyden hoito

Työllisyyden hoidon pääpaino vuonna 1983 on finanssi- ja talouspolitiikan yleisessä, työllisyyttä kestäväällä tavalla parantavassa mitoituksessa. Tavoitteena on keskimääräisen työttömyysasteen nousun estäminen ja työttömyyden kääntäminen laskuun vuoden 1983 aikana.

Valtion työmäärärahoihin työllistettävien määrä on viime vuosina supistunut. Tämä johtuu perusrakennusinvestointien tarpeen vähenemisestä ja valtion töissä tapahtuneesta pääomavaltaitumuksesta. Tässä tulo- ja menoarvioesityksessä esitettävien työmäärärahoihin ei voitane saavuttaa vuoden 1982 valtion töiden työllistämistasoa. Tämän johdosta ja työttömyysasteen nousun estämiseksi ehdotetaan työllisyyden hoidon erityistoimenpiteet mitoitettavaksi kuluvaan vuonna toteutunutta tasoa korkeammiksi.

Työllisyyteen välittömästi vaikuttavia määrärahoja ovat reaalisisioituksiin ja kunnossapitotöihin sekä investointeihin myönnettäviin lainoihin ja avustuksiin esitetyt määrärahat. Myös monien korkotukilainojen myöntämisvaltuudet vaikuttavat työllisyyteen.

Varsinaiisiin työmäärärahoihin ehdotetaan varoja seuraavasti:

Investointikohde	1982 menoarvio milj. mk	1983 esitys milj. mk
Talonrakennustyöt	1 348	1 524
Maa- ja vesirakennustyöt ..	2 153	2 488
Kunnossapitotyöt ja metsien hoito	1 342	1 521
Siirrot VR:n ja PTL:n uudis- tusrahastoihin	326	357
Yhteensä	5 169	5 890

Työmäärärahat on budjetoitu pääasiassa asianomaisten työvirastojen momenteille. Työvoimaministeriön hallinnonalalla ehdotetaan 500 milj. mk valtioneuvoston käytettäväksi sijoitusmenoihin työllisyyden turvaamiseksi. Työ-

määrärahojen suunnitelmallisen käytön parantamiseksi ehdotetaan 120 milj. mk aikaisemmin työvoimaministeriön hallinnonalalle budjetoituja teiden ja vesiteiden rakentamisen määrärahoja siirrettäväksi liikenneministeriön hallinnonalalle.

Työllisyyteen merkittävästi vaikuttavia investointeja varten myönnettäviä valtionlainoja ja -avustuksia ehdotetaan seuraavasti:

Investointeja varten myönnettävät valtionlainat ja -avustukset

Investointikohde	1982 menoarvio milj. mk	1983 esitys milj. mk
Asuntolainat ja energiataloudelliset korjausavustukset .	2 350	2 642
Sairaalat ja terveyskeskukset	328	361
Peruskoulut	124	122
Muut oppilaitokset	61	67
Muut talonrakennustyöt . . .	151	189
Maan- ja metsänparannustyöt	252	287
Muut maa- ja vesirakennukset	147	148
Muut sekalaiset investoinnit	28	29
Yhteensä	3 441	3 845

Kuntien ja kuntainliittojen valtionapuhenkilöstön lisäykseksi ehdotetaan noin 4 450 henkilöä. Valtion henkilöstön lisäys on 628 henkilöä.

Tuotannollisia investointeja tuetaan mm. eri rahastojen kautta ja kehitysalueiden tuotanto toiminnan tukemiseen tarkoitetuilla avustuksilla. Kehitysalue rahasto Oy:lle ehdotetaan myönnettäväksi yhteensä 213 milj. mk 600 milj. markan suuruisen sijoitussuunnitelman toteuttamiseksi. Kehitysalue lainsäädännön mukaisen kehitysalueiden tuotantotukijärjestelmän myöntämisvaltuudeksi ehdotetaan 590 milj. mk. Valtion investointirahastoon ehdotetaan siirrettäväksi 30 milj. mk. Maatilatalouden kehittämishastoon ehdotetaan siirrettäväksi 670 milj. mk, mikä osaltaan tukee myös rakennusalan työllisyyttä.

Valtionyhtiöiden osakepääomien korotuksia varten ehdotetaan yhteensä 81 milj. mk.

Työllisyystilanteen vaikeuduttua 1970-luvun loppupuolella laajennettiin ns. työllisyyden hoidon erityistoimenpiteitä. Näiden toimenpiteiden arvioitu toteutuminen vuonna 1982 ja vuoden 1983 menoarvioesityksen mukainen tavoitetaso ovat seuraavat:

Työllisyyden hoidon erityistoimenpiteet

	Henkilöä		
	1982 toteutuma- arvio	1983 esitys	
Valtion työtehtävät	5 900	5 500	(+ 365) ¹⁾
Kuntien työllistämistuki	15 000	14 200	(+ 800)
Oppisopimuskoulutus (sisältää nuorten työllistämistuen)	5 000	8 000	
Nuorten yhteiskuntatakuukokeilu	1 500	1 800	
Erytyiskoulutettujen työllistäminen	100	300	
Työrajoitteisten työllistäminen	3 000	2 620	(+ 680)
Opiskelijoiden kesätyöpaikat	2 500	3 000	
Ammatillisen koulutuksen väliaikainen laajentaminen	15 000	14 000	
Työllisyyskoulutus	33 500	36 500	
Kokeiluluontoinen tilapäinen peruskoulun lisäkoulutus	2 500	5 000	
Yhteensä	84 000	90 920	(+ 1 845)

¹⁾ Suluissa olevat luvut tarkoittavat tilapäisesti hoidettuja tehtäviä, jotka ehdotetaan vakinaistettavaksi vuonna 1983.

Työllisyyden hoidon erityistoimenpiteiden määrää on tarkoitus lisätä vuonna 1983. Tämän lisäksi ehdotetaan eräitä aikaisemmin tilapäisesti työllistettyjä tehtäviä vakinaistettaviksi. Aikaisemmin erityistoimenpitein hoidettuja tehtäviä ehdotetaan vakinaistettavaksi kunnallishallintoon 800 kpl ja valtionhallintoon 1 045 kpl, joista valtionhallinnon työrajoitteisten tehtäviä on 680 kpl.

Nuorten yhteiskuntatakuukokeilua ehdotetaan laajennettavaksi. Oppisopimuskoulutusta ja työllisyyskoulutusta lisätään ja peruskoulun 10. luokan kokeilua laajennetaan. Nuorten työntekijöiden TEL-maksu alennetaan 6 prosenttiin.

Esitettävät määrärahat on mitoitettu siten, että kokoaikaisen työntekijöiden osuus valtion työtehtävissä ja kunnallisen työllistämistuen piirissä olevissa töissä nousee.

Toimenpiteitä nuorten koulutukseen sijoittamiseksi, työhön ohjaamiseksi ja opintojen keskeyttämisen estämiseksi tehostetaan.

Oppisopimuskoulutuksen laajentamiseksi korotetaan työnantajan koulutuskorvausta ja pienten yritysten työvoimapolitiittista tukea.

Osa-aikatyön lisäämiseksi ehdotetaan valtionhallintoon vapaaehtoisen osa-aikatyökokeilun järjestämistä. Kokeilu on tarkoitus toteuttaa siten, että osa-aikatyöhön siirtymisen johdosta säästyvät määrärahat käytetään kokoaikaisen työntekijöiden palkkaamiseen määrärahaisesti valtionhallintoon.

Alueellisia työttömyyseroja pyritään supistamaan alueellisin erityisprojektein sekä mitoitettaessa tulo- ja menoarvion määrärahojen työohjelmia ja käyttösuunnitelmia. Lapin pienyritystoiminnan tukemiskokeilun jatkamiseen ehdotetaan 10 milj. markan määräraha.

Hallitus pyrkii siihen, että valtion töissä ja valtion tukemissa investoinneissa ei tapahdu vähennystä työvoimavahvuudessa vaikeimmilla työttömyysalueilla.

Työllisyystoimenpiteistä ja työllisyysvaroista päättäessään ja vastaavia ohjeita antaessaan hallitus kiinnittää erityistä huomiota maastamuton torjumiseen sekä paluumuuttajien asemaan.

3.3. Menoarvioesityksen pääkohtia ja eräitä kannanottoja lähivuosien yhteiskuntapolitiikkaan

Budjettivuotta 1983 koskevien tietojen lisäksi on seuraavassa tehtäväalueittaisessa tarkas-

telussa esitetty hallituksen kannanottoja myös budjettivuoden jälkeiseen kehitykseen. Nämä kannanotot on tarkoitettu tausta-aineistoksi vuoden 1983 tulo- ja menoarvioesitykselle. Ne ilmaisevat hallituksen tämänhetkisiä käsityksiä eräiden valtion tehtävien kehittämistarpeista ja niistä rajoituksista, joita lähivuosien taloudellinen kehitys asettaa valtiovallan toimenpiteille. Kannanotot eivät kuitenkaan ole luonteeltaan hallituksen ehdotuksia eduskunnalle, ja niiden sisältöä tarkistetaan tarpeen mukaan olosuhteiden muuttuessa.

Vuoden 1983 tulo- ja menoarvioesityksen menot tehtäväalueittain ja -ryhmittäin on esitetty taulukossa 3.

3.3.1. Yleinen hallinto

Tehtäväalue koostuu ylimmän päätöksenteon menoista, valtiovarainhallinnosta, ulkoasiainhoidosta, kansainvälisestä kehitysyhteistyöstä ja muusta yleisestä hallinnosta, johon kuuluvat sisäasiainministeriö, lääninhallitukset, rakennushallinto sekä eräät muut lähinnä valtion omaa toimintaa palvelevat hallintoyksiköt. Yleisen hallinnon menot lisääntyvät 14 % vuoden 1982 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna.

Ulkoasiainhallinnon tehtävänä on luoda mahdollisimman hyvät edellytykset ja puitteet maan ulkopoliittikan hoidolle. Keskeisenä päämääränä on maan riippumattomuuden turvaaminen sekä muiden kansallisten etujen edistäminen. Päämäärään pyritään harjoittamalla aktiivista ja rauhantahtoista puolueettomuuspolitiikkaa, jonka peruslähtökohtana on huolehtia hyvistä ja luottamuksellisista suhteista kaikkiin valtioihin, erityisesti naapurimaihin Neuvostoliittoon ja Pohjoismaihin, ja pyrkii edistämään kansainvälistä yhteistyötä sekä rauhan ja turvallisuuden lujittamista.

Ulkopoliittikan keskeisiä tavoitteita ovat YYA-sopimukseen pohjautuvien ystävällisten ja luottamuksellisten suhteiden kehittäminen ja lujittaminen Suomen ja Neuvostoliiton välillä, perinteisten pohjoismaisten suhteiden ja yhteistyön kaikinpuolinen kehittäminen sekä Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöprosessin ja aseidenriisunnan edistäminen. Suomi pyrkii pysytymään suurvaltaristiriitojen ulkopuolella, ylläpitämään hyviä suhteita kaikkiin kansoihin, kehittämään monenkeskistä yhteistyötä sekä

Taulukko 3. Menot valtion tehtävien mukaan vuosina 1981—83

Numero- tunnus	Tehtäväryhmä	v. 1981 tilinpäätös milj. mk	v. 1982 menoarvio milj. mk	v. 1983 esitys milj. mk	Muutos 1982—83	
					milj. mk	%
Yleinen hallinto						
010	Ylin päätöksenteko	149	149	186	+ 36	+24
020	Valtiovarainhallinto	929	1 037	1 141	+ 104	+10
030	Ulkoasiainhoito	434	451	492	+ 41	+ 9
040	Kansainvälinen kehitysyhteistyö	571	731	880	+ 149	+20
050	Muu yleinen hallinto	1 023	1 129	1 283	+ 155	+14
	Yhteensä	3 106	3 497	3 982	+ 486	+14
Yleinen järjestys ja turvallisuus						
070	Hallinto	40	46	51	+ 5	+12
080	Poliisitoimi	933	1 018	1 120	+ 102	+10
090	Oikeudenkäyttö	347	391	440	+ 49	+13
100	Vankeinhoito	374	438	486	+ 48	+11
110	Palo- ja pelastustoimi sekä väestön- suojaus	93	138	173	+ 36	+26
120	Rajojen vartiointi	326	353	402	+ 48	+14
	Yhteensä	2 113	2 384	2 673	+ 288	+12
Maanpuolustus						
150	Hallinto	37	47	92	+ 45	+96
160	Sotilaallinen maanpuolustus	3 071	3 272	3 852	+ 581	+18
170	Taloudellinen maanpuolustus	179	253	243	— 10	— 4
	Yhteensä	3 287	3 571	4 187	+ 615	+17
Opetus, tiede ja kulttuuri						
210	Hallinto ja muut yhteiset tehtävät	118	134	151	+ 17	+13
220	Yleissivistävä opetus	4 213	4 557	5 066	+ 509	+11
230	Ammattiopetus	1 838	2 156	2 417	+ 261	+12
240	Korkeakouluopetus	1 310	1 481	1 686	+ 205	+14
250	Aikuiskoulutus	947	1 054	1 233	+ 179	+17
260	Opintotuki	464	523	568	+ 46	+ 9
270	Yleinen tutkimus	135	167	193	+ 27	+16
280	Kirjastot, arkistot ja museot	329	357	412	+ 54	+15
290	Taide	233	254	304	+ 50	+20
300	Urheilu- ja nuorisotoiminta	262	258	292	+ 34	+13
310	Kirkollishallinto	10	11	16	+ 4	+39
	Yhteensä	9 858	10 951	12 338	+1 387	+13
Terveydenhuolto						
330	Hallinto	23	25	30	+ 5	+20
340	Terveydenhuollon tutkimuslaitokset	74	86	109	+ 23	+26
350	Kansanterveystyö	1 926	2 446	2 737	+ 291	+12
360	Erikoissairaanhoito	2 995	3 559	3 897	+ 338	+10
	Yhteensä	5 018	6 117	6 773	+ 657	+11
Sosiaaliturva						
400	Hallinto	69	79	86	+ 7	+ 9
410	Toimeentuloturva	5 489	6 650	7 857	+1 207	+18
420	Sosiaalipalvelukset	2 063	2 529	2 829	+ 300	+12
430	Työsuojaus	97	107	117	+ 10	+10
	Yhteensä	7 718	9 365	10 889	+1 524	+16
Asuminen ja yhdyskunnat						
510	Asunto-olojen kehittäminen	2 608	2 970	3 345	+ 375	+13
520	Alueiden käytön suunnittelu ja rakentamisen valvonta	40	42	47	+ 5	+13
530	Maanmittaus	193	212	235	+ 22	+10
540	Vesitalous	246	253	271	+ 18	+ 7
	Yhteensä	3 088	3 477	3 898	+ 421	+12

Numero-tunnus	Tehtäväryhmä	v. 1981 tilinpäätös milj. mk	v. 1982 menoarvio milj. mk	v. 1983 esitys milj. mk	Muutos 1982—83	
					milj. mk	%
Työvoima						
610	Hallinto	46	51	55	+ 4	+ 8
620	Työvoiman ohjaus	197	246	255	+ 9	+ 4
630	Erittelemättömät työllisyysmenot ...	1 438	1 280	1 480	+ 199	+16
	Yhteensä	1 681	1 577	1 790	+ 212	+13
Maa- ja metsätalous						
650	Hallinto	51	62	70	+ 8	+13
660	Maa- ja metsätalouden tutkimus- ja tarkastustoiminta	169	185	191	+ 6	+ 3
670	Maatalous	6 917	6 832	5 589	-1 243	-18
680	Metsätalous	411	483	531	+ 47	+10
690	Kalastus, metsästys ja porotalous ...	102	121	134	+ 12	+10
	Yhteensä	7 651	7 683	6 514	-1 170	-15
Liikenne						
710	Hallinto	22	37	60	+ 23	+62
720	Tieliikenne	2 545	2 894	3 254	+ 360	+12
730	Vesiliikenne	431	433	484	+ 51	+12
740	Ilmaliikenne	212	252	256	+ 4	+ 2
750	Rautatieliikenne	1 616	1 542	1 583	+ 42	+ 3
760	Tietoliikenne	1 013	996	1 161	+ 165	+17
	Yhteensä	5 839	6 154	6 799	+ 646	+10
Teollisuus ja muut elinkeinot						
810	Hallinto	41	51	60	+ 9	+17
820	Teollisuuden ja muiden elinkeinojen valvonta ja tarkastus	71	89	102	+ 13	+14
830	Teollisuutta ja muita elinkeinoja edistävä tutkimustoiminta	522	616	735	+ 119	+19
840	Teollisuutta ja muita elinkeinoja palvelevat luottolaitokset	264	252	261	+ 9	+ 4
850	Teollisuuden edistäminen	678	531	724	+ 193	+36
860	Energiahuolto	274	378	277	- 101	-27
870	Muiden elinkeinojen edistäminen ...	41	45	57	+ 12	+27
880	Ulkomaankaupan edistäminen	173	394	390	- 4	- 1
	Yhteensä	2 064	2 356	2 606	+ 250	+11
Muut menot						
910	Valtionvelka	3 494	4 514	6 012	+1 498	+33
920	Siirto valtion suhdannerahastoon ...	—	—	—	—	—
950	Valtion maksamat eläkkeet ja korvaukset	2 423	2 753	3 020	+ 266	+10
960	Yleisavustukset kunnille yms.	377	413	453	+ 40	+10
990	Muut erittelemättömät menot	81	103	173	+ 70	+68
	Yhteensä	6 374	7 784	9 658	+1 874	+24
Menot yhteensä		57 797	64 916	72 106	+7 190	+11

Budjettitalouden menot on taulukossa ryhmitelty valtion tehtävien mukaan. Tulo- ja menoarvioesityksen jäljempänä olevan taulukko-osan menopuolen kunkin luvun oikealle puolelle on merkitty sulkeisiin kolminumeroinen tunnus, joka osoittaa sen tehtäväryhmän, johon kyseisen luvun menot pääasiallisesti liittyvät. Vastaavat tunnuksot on esitetty yllä olevassa taulukossa. Taulukossa jokainen luku on pyöristetty erikseen tarkasta arvosta, joten laskutoimitukset eivät kaikilta osin täsmää. Valtion liikeyritysten käyttömenot eivät sisälly lukuihin.

lisäämään Suomen osuutta kehitysmaiden sosiaalisen ja taloudellisen aseman parantamiseksi. Suomen taloudellisen kehityksen edellyttämät ulkomaiset yhteydet ja kansainväliset järjestelyt pyritään turvaamaan.

Suomi tukee Yhdistyneiden Kansakuntien päämääriä ja toimintaa sekä pyrkii edistämään Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssin hyväksymien päämäärien toteuttamista osallistumalla aktiivisesti ETYK:in seurantaan.

Hallituksen tarkoituksena on kiinnittää yhä keskeisempää huomiota Suomen aktiiviseen osallistumiseen yleismaailmallisten ja alueellisten asevalvonta- ja aseriisuntaponnistelujensa edistämiseksi mm. tehostamalla turvallisuus- sekä aseidenriisuntakysymysten käsittelyä ja valmistelua ulkoasiainministeriössä.

Hallitus kehittää aktiivisesti ulkomaankauppaa perinteisillä ja uusilla markkinoilla. Kaupallis-taloudellista, teollista ja tieteellis-teknistä yhteistyötä Neuvostoliiton kanssa lisätään käyttäen täysimääräisesti hyväksi 15-vuotisen yhteistyöohjelman tarjoamia mahdollisuuksia. Länsi-Euroopassa saavutettu vapaakauppa pyritään turvaamaan ja sitä edelleen kehittämään. Suomi tukee myös YK:n hyväksymän uuden kansainvälisen talousjärjestyksen toteuttamista ja yhteistyön kehittämistä teollisuus- ja kehitysmaiden kesken.

Suomen ja sen kansalaisten etuja ja oikeuksia valvotaan ja edistetään tekemällä kansainvälisiä sopimuksia ja käyttämällä muita oikeudellisia menettelytapoja. Kansainvälisen oikeuden kehittämiseen vaikutetaan osallistumalla aktiivisesti alan konferensseihin ja kokouksiin sekä kehittämällä suhteita oikeudellisluonteisiin kansainvälisiin järjestöihin ja laitoksiin.

Ulkoasiainhallinnon organisaation, virkakenteen sekä henkilöstön aseman kehittämistyötä jatketaan lähivuosien aikana.

Kansainväliseen kehitysyhteistyöhön Suomi osallistuu ulkopoliitikassa yleisesti hyväksytyjen päämäärien mukaisesti. Kehitysyhteistyöpolitiikkaa määriteltäessä otetaan huomioon sisäisesti asetetut tavoitteet, kansainväliset suositukset, yhteistyömaiden tilanne ja Suomen taloudelliset voimavarat.

Hallituksen tarkoituksena on taloudellisten mahdollisuuksien puitteissa lisätä kehitysyhteistyövaroja siten, että 1980-luvun loppupuolella saavutetaan kansainväliselle kehitysyhteistyölle asetettu tavoite, 0,7 % bruttokan-

santuotteesta. Tämän tulo- ja menoarvioesityksen määrärahoilla arvioidaan saavutettavan 0,37 %:n bruttokansantuoteosuus vuonna 1983.

Kehitysyhteistyöstä aiheutuviin menoihin, elintarviketoimitusten vientituki poislukien, ehdotetaan yhteensä 919 milj. mk, mikä on 22 % enemmän kuin kuluvan vuoden tulo- ja menoarviossa.

Muun yleisen hallinnon tehtäväryhmässä siäasiainministeriön hallinnonalalla jatketaan väliportaan hallinnon osauuidustusten valmistelua. Ministeriöiltä ja keskusvirastoilta pyritään siirtämään tehtäviä lääninhallituksille ja kunnille.

Lääninhallitusten toimintoja kehitetään kiinnittäen erityistä huomiota niiden sisäiseen kehittämistyöhön. Lääninoikeuksien verovalitusasioiden ruuhkia pyritään vähentämään.

Viime vuosina on tehty useita valtioneuvoston periaatepäätöksiä, joiden avulla on pyritty kehityksessä jälkeenjäneiden alueiden tehokampaan kehittämiseen, palvelujen turvaamiseen sekä työllisyyden parantamiseen. Näitä alueita ovat olleet Lappi, Kainuu, Iijokilaakso, Pohjois-Karjala sekä Suomenselän ja Ylä-Savon alueet. Lisäksi valtioneuvosto on tehnyt periaatepäätökset ns. erityisalueiden ja maaseudun kehittämiseksi. Tähän tulo- ja menoarvioesitykseen sisältyy useita toimenpiteitä, hankkeita ja määrärahaesityksiä, joiden avulla hallitus pyrkii turvaamaan näiden alueiden kehittymistä.

Saaristoalueiden kehittämisen turvaamiseksi on säädetty saaristolaki.

Alueprojektien määrääjäksi on asetettu vuoden 1984 loppu. Vuoden 1985 alusta alueprojektien asioiden hoito siirtyy tapahtuvaksi aluepoliittisen suunnittelun yhteydessä normaalein hallintomenettelyin. Uusia aluekohtaisia valtioneuvoston periaatepäätöksiä ei tehdä.

3.3.2. Yleinen järjestys ja turvallisuus

Tehtäväalueeseen luetaan oikeushallinto, poliisitoimi, oikeudenkäyttö, vankeinhoito, palo- ja pelastustoimi sekä väestönsuojelu ja rajojen vartiointi. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden menot lisääntyvät 12 % vuoden 1982 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna.

Oikeushallinto. Oikeuslaitoksen organisaation ja hallinnon kehittämismahdollisuuksien selvit-

tämistä jatketaan jo valmistuneiden ja vireillä olevien suunnitelmien pohjalta. Keskeinen kehittämiskohde on ulosottotoimen ja hallintolainkäytön väliasteen organisaation uudistaminen. Atk:n hyväksikäyttöön perustuvien tietojärjestelmien suunnittelua ja käyttöönottoa jatketaan toimintojen rationalisoimiseksi ja nopeuttamiseksi oikeuslaitoksessa.

Lainsäädännön valmistelussa pääpaino on oikeuslaitosuudistusten ohella yhteisöläisäädännön uudistamisessa, kuluttajapalveluja koskevan säännösten kehittämisessä, perhe- ja perintöläisäädännön tarkistamisessa, rikoslain sekä konkurssi- ja ulosottolainsäädännön uudistamisessa.

Poliisitoimessa kehitetään poliisipiirien välistä yhteistoimintaa koko maan kattavan keskeytymättömän päivystys-, vartiointi- ja hälytyspalvelun aikaansaamiseksi. Samalla tarkistetaan nykyistä poliisipiirijakoa. Tavoitteena on turvata riittävien poliisipalvelujen saanti koko maassa.

Erityistä huomiota kiinnitetään poliisin ennaltaehkäisevään toimintaan lisäämällä poliisin lähitoimintaa ja muutakin näkyvää valvontaa kansalaisten turvallisuuden ylläpitämiseksi ja parantamiseksi. Lisäksi kehitetään tiedotusta ja omaisuuden suojausneuvontaa rikollisuuden torjumiseksi.

Rikostutkinnassa tehostetaan etenkin vero- ja muiden taloudellisten rikosten selvittämistä. Taloudellisten rikosten ja muuhun rikostutkintatyöhön ehdotetaan perustettavaksi paikallispoliisiin yksi komisarion ja viisi rikosylikonstaapelin tointa sekä keskusrikospoliisiin kaksi komisarion tointa ja seitsemän rikosylikonstaapelin tointa. Myös poliisin kansainvälistä yhteistyötä pyritään tehostamaan.

Poliisin henkilöstövoimavaroja ehdotetaan lisättäväksi mm. työaikalain alaisten virkamiesten työajan lyhentämisen ja lähitoiminnan kehittämisen vuoksi. Poliisin muita toimintaedellytyksiä ehdotetaan parannettavaksi uudistamalla ja täydentämällä kalustoa ja välineistöä sekä kehittämällä edelleen atk-toimintaa. Lähivuosina saadaan päätökseen poliisin lähiradioverkon uusiminen.

Oikeudenkäytössä keskeisenä tavoitteena on alioikeusorganisaation yhtenäistäminen, oikeudenkäyntimenettelyn yksinkertaistaminen ja nopeuttaminen sekä samalla kansalaisten oikeus-

turvan parantaminen ja oikeuspalvelujen saatavuuden turvaaminen. Asiamäärien kasvu sekä käsittelyn nopeuttaminen hallintotuomioistuinissa ja eräissä erityistuomioistuinissa edellyttävät menettelytapojen kehittämistä.

Tuomiokuntien siirtäminen kokonaispalkkausjärjestelmään on tarkoitus saattaa loppuun vuonna 1984. Raastuvanoikeuksissa 1. 11. 1983 tapahtuvaksi esitetty palkkausjärjestelmän muutos parantaa edellytyksiä alioikeuksien yhtenäistämiseksi ja laajamittaisille menettelyuudistuksille.

Vankeinhoidon toimintaedellytysten turvaamiseksi on tarpeen jatkaa uudisrakennus- ja perusparannushankkeiden toteuttamista sekä toisaalta kehittää henkilöstökoulutusta. Toiminnan tehostamiseksi lisätään mm. teknisten valvontajärjestelmien hyväksikäyttöä sekä kehitetään tietojenkäsittelyä. Toiminnan sisältöä ja henkilövoimavaroja kehitetään ottaen huomioon vankeiluvun koostumuksessa tapahtuneet muutokset. Vapaudessa tapahtuvassa kriminaalihuolto työssä suunnataan lisävoimavaroja sekä Kriminaalihuoltoyhdistyksen nykyisten toimintayksiköiden kehittämiseen että alueellisen ja asiakas-kohtaisen kriminaalihuoltotyön tehostamiseen.

Palo- ja pelastustoimessa sekä väestönsuojelussa kehitetään palokuntien toimintavalmiutta parantamalla kuntien yhteistoimintaa, uudistetaan evakointisuunnitelmat sekä valmistellaan sisävesien pelastuspalvelusuunnitelmia. Kanto-kykyluokkaan 5 kuuluvat kunnat saavat v. 1983 ensimmäistä kertaa valtionosuutta palo- ja pelastustoimen käyttökustannuksiinsa.

Rajojen vartiointi. Rajavartiolaitoksen henkilöstö- ja kalustovoimavaroja ehdotetaan lisättäväksi, jotta vuonna 1980 aloitettu meripelastusvalmiuden kohottaminen saataisiin tyydyttävälle tasolle vuoteen 1986 mennessä. Merivartiointikykyä pyritään parantamaan aloittamalla viidennen ulkovartiolaivan suunnittelu ja uusimalla vanhentunutta vene- ja valvontakalustoa.

3.3.3. Maanpuolustus

Tehtäväalueeseen kuuluvat puolustushallinto, sotilaallinen maanpuolustus ja taloudellinen maanpuolustus. Tehtäväalueen menot lisääntyvät 17 % vuoden 1982 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna.

Sotilaallisen maanpuolustuksen keskeisiä tavoitteita ovat lähivuosina maavoimien varustuksen parantaminen, henkilöstövoimavarojen kehittäminen, asevelvollisten etuuskien ja koulutusolosuhteiden parantaminen sekä reserviläisten kertausharjoitusten lisääminen. Maavoimien tärkein kehittämiskohde on suojajoukkojen operaatiokyvyn parantaminen.

Perushankintoja ja varustuksen uusintaa varten ehdotetaan vuoden 1983 tulo- ja menoarvioesityksessä myönnettäväksi yhteensä 1 081 milj. mk. Ehdotetuista menoista noin 967 milj. mk aiheutuu aikaisemmin hyväksytyjen tilausvaltuuksien maksuusuksista sekä sopimusindeksien ja valuuttakurssien muutosten edellyttämistä maksuista. Uusien tilausvaltuuksien vuoden 1983 rahoitusta varten ehdotetaan 64 milj. mk. Niissä on otettu huomioon vuoden 1982 toisessa lisämenoarviossa myönnetyn bilateraali kaupan lisätilausvaltuuden vaikutus.

Uusina hankintaohjelmina ehdotetaan tilausvaltuuksia ilmavalvonnan matalavalvontatutkajärjestelmän uusimisen jatkamiseksi, vanhentuneena käytöstä poistettavan kenttätykistön kaluston ja materiaalin uusimisen aloittamiseksi, moottoriajoneuvojen uusinnan jatkamiseksi, merivoimien valvonta-, johtamis- ja erikoisvarustuksen uusimiseksi ja tykkiveneiden käyttöään jatkamiseksi sekä ilmavoimien erikoisvarusteiden uusimiseksi. Ehdotetuilla hankinnoilla on tarkoitus lähinnä jatkaa päättyviä hankintaohjelmia sekä korvata vanhentuvaa välineistöä. Aloitettavaksi ehdotettujen hankintaohjelmien kotimaisuusaste on huomattava.

Varustuksen käyttö- ja kunnossapitomenoja ehdotetaan lisättäväksi 550 milj. markasta 663 milj. markkaan kustannustason nousun sekä hankitun ja varainhoitovuonna hankittavan kaluston käyttöönoton johdosta.

Vuonna 1983 palvelukseen astuvien varusmiesten määrä on noin 37 000, joka on noin 1 000 vähemmän kuin edellisellä vuonna. Vapaehtoista pyritään ottamaan varusmiespalvelusta suorittamaan erityisesti vaikeilla työttömyysalueilla. Kertausharjoituksia ehdotetaan lisättäväksi 1 500 miehellä. Asevelvollisten taloudellista asemaa sekä koulutus- ja palvelusolosuhteita parannetaan.

Puolustusvoimien henkilöstön määrää ehdotetaan lisättäväksi lähinnä uuden kaluston käyttöönoton ja kertausharjoitusten lisääntymisen johdosta. Samanaikaisesti pyritään rationalisoin-

ti- ja kehittämishankkeiden avulla lisäämään toiminnan tuottavuutta.

Taloudelliseen maanpuolustukseen liittyvässä varmuusvarastoinnissa on keskeisellä sijalla nestemäisten poltto- ja voiteluaineiden varmuusvarastointi, jota kehitetään edelleen huoltovarmuuden parantamiseksi. Myös muiden tuonnin varassa olevien raaka-aineiden ja tarvikkeiden varastotilanne edellyttää varastojen lisäämistä.

Luottorahoituksella ja tulo- ja menoarviossa osoitetuilla varoilla on tarkoitus ostaa öljytuotteita Neuvostoliitosta. Varmuusvarastorahaston ottaman 180 milj. markan vekseliluoton takaisin maksaminen on suunniteltu hoidettavaksi vuosina 1983—84 varmuusvarastointimaksun tuotosta.

Valtion varmuusvarastoja täydentävät ehdotettuun turvavarastointilakiin sekä valtion ja varastoitavien yritysten välisiin sopimuksiin perustuvat turvavarastot. Niiden avulla pyritään varmistamaan yritysten toiminnan jatkuminen ja työllisyys yhden tai useamman raaka-aineen saannin vaikeutuessa taloudellisissa kriiseissä tai huoltohäiriöissä. Valtioneuvosto vahvistaa nimikkeittäin turvavarastoitavat raaka-aineet, tarvikkeet ja tuotteet. Turvavarastot ovat yritysten omaisuutta ja valtio osallistuu niiden rahoitukseen korkotuoin ja varastointiavustuksin.

Maan energiahuollon turvaamiseksi kivihiilen käyttäjille ja maahantuojille sekä raakaöljyn ja öljytuotteiden maahantuojille asetetaan lakiin perustuva varastointivelvoite. Velvoitevarastot ovat varastojen omaisuutta ja niiden ylläpitäminen tapahtuu varastojen kustannuksella. Velvoitevarastointia on tarkoitus laajentaa koskemaan myös lääke- ja lääkeräaka-aineita.

Vuodeksi 1983 varmuus- ja turvavarastoinnin menoihin ehdotetaan yhteensä 241 milj. mk, josta nestemäisten poltto- ja voiteluaineiden osuus 230 milj. mk katetaan öljytuotteista kannettavan varmuusvarastointimaksun tuotolla.

3.3.4. Opetus, tiede ja kulttuuri

Tehtäväalueeseen luetaan koulutus eri muodoissaan, opintotuki, yleinen tutkimus sekä taidetta, kirjastolaitosta, arkistoja ja museota,

urheilu- ja nuorisotoimintaa ja kirkollishallintoa koskevat tehtävät. Tehtäväalueen menot ovat tässä tulo- ja menoarvioesityksessä 12 338 milj. mk, joten lisäys vuoden 1982 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna on 13 %.

Hallinnon ja muiden yhteisten tehtävien menoihin luetaan opetusministeriön, kouluhallituksen, ammattikasvatustalituksen, koulutoimen piirihallinnon sekä eräät hallinnonalan yhteiset menot. Koulutoimen hallinnossa lähivuosien keskeiset uudistukset liittyvät toimivallan delegointiin valtionhallinnon ja myös kunnallishallinnon sisällä ja toisaalta valtion keskushallinnosta piirihallintoon ja edelleen kunnan viranomaisille. Toimivallan siirtoon tähtäävät ehdotukset ovat keskeisiä eduskunnan käsiteltävänä olevassa esityksessä peruskoululaiksi ja lukioilaksi sekä niihin liittyväksi lainsäädännöksi.

Yleissivistävän opetuksen menoihin luetaan peruskoulujen ja lukioiden menot.

Perusasteen oppilasmäärä on v. 1982 noin 580 000. Sen arvioidaan laskevan v. 1983 noin 573 000 oppilaaseen. Peruskoulussa annettavaa tilapäistä lisäkoulutusta on tarkoitus laajentaa siten, että siihen osallistuu v. 1983 noin 5 000 oppilasta.

Eduskunnan käsiteltävänä on esitys peruskoululaiksi ja lukiolaiksi sekä niihin liittyväksi lainsäädännöksi. Lainsäädäntö on ehdotettu tulemaan voimaan vuoden 1984 aikana. Ehdotuksen mukaan peruskoulussa otetaan käyttöön tuntikehysjärjestelmä. Koulun perusopetusryhmien määrän ja kunkin perusopetusryhmän opettamiseen käytettävän tuntimäärän avulla määritellään opettamiseen käytettävissä oleva työaika. Koulun itsensä ratkaistavaksi jää, miten opetusryhmä muodostetaan ottaen huomioon koulun oppilaiden ainevalinnat, opettajavoimat, käytettävissä olevat tilat ja muut asiaan vaikuttavat seikat. Lakiehdotuksen mukaan ei yläasteella enää järjestetä opetusta erilaajuisten oppimäärien mukaan. Tämän johdosta opettamiseen varataan nykyistä enemmän tunteja, jolloin tuntikehysjärjestelmän mukaista tuntikiintiötä lisätään runsaat 14 prosenttia nykyisestä opetustuntikertymästä. Peruskoulun ala-asteen osalta tuntikehysjärjestelmään siirtyminen ei aiheuta lisäkustannuksia. Peruskoululakiehdotuksen mukaan peruskouluissa voidaan järjestää valtioneuvoston määräämin perustein

ja opetusministeriön luvalla lisäopetusta peruskoulun oppimäärän suorittaneille. Esiopetus on suunniteltu toteutettavaksi muuttamalla nykyinen koulutoimen esiopetuskokeilu vakinaiseksi toiminnaksi. Kunnan on lakiehdotuksen mukaan järjestettävä opetusta myös sen alueella sijaitsevassa sairaalassa olevalle oppivelvollisuusikäiselle potilaalle.

Peruskoulun käyttökustannuksiin myönnettävään valtionosuuteen ehdotetaan 4 166 milj. mk eli 438 milj. mk enemmän kuin vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa. Varainkäyttöä pyritään lähivuosina ohjaamaan lisääntyvässä määrin vanhojen peruskoulurakennusten muutos- ja peruskorjaustöiden suorittamiseen. Peruskoulujen rakentamistöitä varten ehdotetaan 92 milj. mk valtionosuuksia. Tämän lisäksi ehdotetaan, että 15 vuoden kuluessa vuotuisen arvonvähennyksen perusteella rahoitettavia hankkeita varten voidaan myöntää rakentamislupia siten, että näiden hankkeiden normaalihinta on enintään yhteensä 90 milj. mk.

Lukioiden ensimmäisten luokkien oppilasmäärä oli syksyllä 1980 noin 37 700, mistä se syksyllä 1981 laski noin 36 900:aan. Lukioiden oppilasmäärän arvioidaan olevan v. 1982 noin 110 300 ja v. 1983 noin 108 600. Lukion aloittavien lukumäärä ja oppilasmäärä on näin kääntynyt laskuun. Tarkoituksena on jatkaa lukion aloituspaikkojen säätelyä siten, että aloituspaikkojen määriä vähennetään asteittain lukioon siirtyvän ikäluokan pienentyessä. Keskiasteen koulutuksen kehittämiseksi annetun lain 3 §:n 3 kohdan mukaan lukion oppilasmäärä mitoitetaan vuoteen 1988 mennessä lukiokäyntimahdollisuuksien alueellisesti tasapuolisesta saavutettavuudesta huolehtien asteittain siten, että ammatillisesti eriytyvään koulutukseen siirtyvien ylioppilaiden määrä vastaa likimäärin ylioppilaspoikaisten aloituspaikkojen määrää ammatillisissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Lukuvuodesta 1982—83 lähtien lukiossa siirrytään luokka-asteittain uuteen kurssimuotoiseen lukusuunnitelmaan siten kuin lukion sekä kaksijakoisen oppikoulun lukioasteen lukusuunnitelmasta annetussa asetuksessa säädetään. Edellä todetun lukiolakiesityksen mukaan lukion perusopetusryhmän enimmäiskokoa alennetaan asteittain lukuvuodesta 1986—87 alkaen ja samalla tarkistetaan kolmannella luokalla ylläpidettävän rinnakkaisluokan säilyttämisraja.

Lukioiden käyttökustannuksiin myönnettäviin valtionosuuksiin ehdotetaan yhteensä 595 milj. mk eli 60 milj. mk enemmän kuin vuoden 1982 varsinaisessa tulo- ja menoarviossa.

Tarkoituksena on järjestelyjen taloudellisuutta koskevia ohjeita antamalla pyrkiä yhteistyössä kuntien keskusjärjestöjen kanssa siihen, että peruskoulun, lukion ja kirjastojen menoissa saavutettaisiin edelleen säästöjä v. 1983.

Ammatillista koulutusta kehitetään sisällöllisesti, rakenteellisesti ja määrällisesti keskiasteen koulutuksen kehittämisestä annetun lain ja sen nojalla v. 1980 laaditun opetusministeriön toimeenpanosuunnitelman sekä uudistuksen toimeenpanon ajoituksesta annetun asetuksen mukaisesti. Toimeenpanosuunnitelma ja mainittu asetus muodostavat pohjan keskiasteen koulutuksen kehittämisohjelmille. Ensimmäinen kehittämisohjelma on laadittu vuosille 1982—83. Vuonna 1982 on perustettu meijeritalouden ja kalatalouden uudet peruslinjat. Vuonna 1983 perustetaan kaupan ja hallinnon peruslinjat sekä eräitä erillisiä opintolinjoja.

Viime vuosikymmenen lopulla ja vielä 1980-luvun alussa ammatillisen koulutuksen ulkopuolelle jääneet pyrkivät edelleen kuluvan vuosikymmenen alkuvuosina koulutukseen. Tämän vuoksi ammatillisen koulutuksen kysyntä ylittää 1980-luvun alkupuoliskolla huomattavasti 16—18-vuotiaiden keskimääräisen ikäluokan koon perusteella arvioidun kysynnän. Tämän on arvioitu edellyttävän, että vuosina 1980—84 on käytettävissä keskimäärin 78 000 keskiasteen ammatillisen koulutuksen aloituspaikkaa. Ensimmäinen kehittämisohjelma on laadittu siten, että mainittu aloituspaikkamäärä saavutetaan v. 1983. Kehittämisohjelman mukaan on väliaikaisen ammatillisen koulutuksen aloituspaikkamäärän tavoitteena vielä v. 1983 noin 11 000 paikkaa. Koko viime vuosikymmenen jatkunut aloituspaikkojen lisäyksen voimakas keskittäminen kehitysalueille sekä 16—18-vuotiaiden keskimääräisellä ikäluokalla mitatun koulutuskysynnän väheneminen ovat aiheuttaneet sen, että ammatillisen koulutuksen aloituspaikkojen lisätarvetta on kehittämisohjelman voimassaoloaikana pääasiassa maan eteläisissä lääneissä. Tästä syystä väliaikaisen ammatillisen koulutuksen aloituspaikoista suhteellisesti aiempaa suurempi osa sijoitetaan Uudenmaan, Turun ja Porin, Hämeen sekä Kymen lääneihin.

Ammatillisen koulutuksen menoihin ehdotetaan v. 1983 kaikkiaan 2 417 milj. mk, jolloin lisäys on 12 %. Ammatillisten oppilaitosten rakentamisen sekä peruskorjaus- ja muutostöiden kustannuksiin ja valtionosuuksiin ehdotetaan yhteensä 202 milj. mk. Rakennushankkeiden rahoituksessa on tarkoitus lähivuosina asettaa etusijalle oppilaspaikkojen lisäämiseksi tarkoitetut kohteet.

Korkeakoulujen kehittäminen perustuu lakiin korkeakoululaitoksen kehittämisestä vuosina 1967—86 (228/66, muut. 505/78) sekä lain perusteella annettuun asetukseen (455/66, muut. 93/79).

Lainsäädännön perusteella valtioneuvosto on 26.2.1981 vahvistanut korkeakoululaitoksen kehittämissuunnitelman vuosiksi 1981—86. Suunnitelma sisältää suosituksen korkeakoulujen aloituspaikoiksi koulutusaloittain vuosille 1981—82 ja suunnitelman aloituspaikoista vuosille 1983—89 sekä laskelman korkeakoulujen opiskelijapaikoista v. 1986. Suunnitelmaan sisältyy myös laskelma kehittämislainsäädännön edellyttämistä opettajavoimista, tiloista ja muista voimavaroista sekä korkeakouluneuvoston laatima suunnitelma korkeakoulujen voimavarojen kehittämistä. Suunnitelma tarkistetaan vuoden 1983 alussa.

Korkeakoululaitoksen kehittämislainsäädännön piiriin kuuluu 17 korkeakoulua. Lainsäädännön piiriin kuuluvassa opetuksessa oli kirjoissa olevia opiskelijoita syksyllä 1981 noin 79 000. Lainsäädännön ulkopuolella olevassa opetuksessa opiskelijoita oli taidekorkeakoulut ja Svenska social- och kommunalhögskolan mukaanlukien noin 4 600.

Opiskelijapaikkoja tulee lainsäädännön mukaan olla vuoden 1986 lopussa vähintään 60 000. Valtioneuvoston vahvistaman suunnitelman mukaan tavoite ylitetään 700 opiskelijapaikalla. Opettajavoimia tulee vastaavasti olla valtioneuvoston vahvistaman korkeakoululaitoksen kehittämissuunnitelman mukaan noin 6 300. Kehittämislainsäädännön mukaan opettajavoimien lisätarpeesta tulee kaksi viidesosaa saavuttaa vuoden 1982 loppuun mennessä. Tavoite saavutetaan kokonaisuutena, mutta eri tieteenalojen ja koulutusyksiköiden välillä on vielä eroja. Vuonna 1983 korkeakoulujen henkilöstöä ehdotetaan lisättäväksi 94:llä. Lisäksi ehdotetaan perustettavaksi 16 ns. lahjoit-

tusvirkaa ja vakinaistettavaksi 50 tähän asti tilapäisratkaisuin hoidettua tehtävää, joten virkojen ja toimien määrä lisääntyy kaikkiaan 160:llä.

Korkeakoulujen tiloja tulee kehittämislainsäädännön mukaan lisätä vuosina 1981—86 yhteensä noin 165 000 m², jotta lainsäädännön mukaiset vähimmäistavoitteet voitaisiin pääpiirteissään saavuttaa myös korkeakoulukohtaisesti ja käytöstä poistettavat vuokratilat korvata pääosin omilla tiloilla. Korkeakoulujen rakentamiseen ja perusrannuksiin ehdotetaan vuonna 1983 yhteensä noin 133 milj. mk.

Korkeakouluopetuksen menoihin ehdotetaan 1 686 milj. mk, jolloin lisäys on 14 %.

Aikuiskoulutuksen kehittämistä valmistellaan valtioneuvoston 7. 6. 1978 tekemän periaatepäätöksen mukaisesti tavoitteena jatkuvaan koulutukseen perustuva kokonaisuus, jossa eri koulutusasteet kiinteästi nivelyvät toisiinsa ja joustava opiskelu on mahdollista kaikkina ikäkausina. Periaatepäätöksen nojalla asetettu aikuiskoulutuksen kehittämisorganisaatio on valmistellut yleissuunnitelman aikuiskoulutuksen kehittämisessä noudatettavista periaatteista. Yleissuunnitelman mukaisen ensimmäisen suunnitteluvaiheen koulutusala-kohtaisten kehittämis-ehdotusten on määrä kokonaisuudessaan valmistua vuoden 1983 aikana.

Työllisyyskurssitoimintaa on tarkoitus laajentaa heikon työllisyystilanteen vuoksi v. 1983 noin 10 prosentilla. Tavanomaista työllisyyskoulutusta pyritään myös v. 1983 järjestämään 25 000 henkilölle. Jatko- ja täydennyskoulutuksen antamista yrityksissä vaihtoehtona henkilökunnan irtisanomiselle tai lomautuksille on tarkoitus jatkaa siten, että koulutettavien määrä keskimäärin kahden kuukauden koulutuksessa on noin 4 500. Työttömiksi jääneille ammattikoulutuksen saaneille nuorille varataan lisäksi noin 5 000 jatkokoulutuspaikkaa. Lisäksi on tarkoitus sijoittaa noin 2 000 ammatillisen peruskoulutuksen keskeyttäneitä tai sen ulkopuolelle jäänyttä nuorta työtöntä ammatillisiin kurssikeskuksiin koulutettavaksi oppisopimuskoulutukseen valmentautumista varten, jolloin koulutettavien kokonaismäärä v. 1983 on noin 36 500.

Ammattikurssitoiminnan menoihin ehdotetaan yhteensä noin 842 milj. mk, jolloin lisäys on 16 %.

Opintotuen kehittämisestä on eduskunta vastauksessaan vuoden 1982 tulo- ja menoarvioesitykseen edellyttänyt laadittavaksi opintotukea koskevan tavoite- ja toimintaohjelman. Tarkoituksena on pyrkiä vähentämään vanhemmille nuorten koulunkäynnistä aiheutuvia menoja siten, että nuorten tultua täysi-ikäisiksi koulutuskustannukset voidaan rahoittaa nykyistä suuremmalta osin opintotuen avulla. Opintotuen mitoitusta pyritään kehittämään nykyistä kattavammin opiskelijan elinkustannukset huomioonottavaksi.

Näiden tavoitteiden toteuttamiseksi ehdotetaan opintorahan perusosaa korotettavaksi lukioissa 100 markalla ja korkeakouluissa 300 markalla ja opintorahana suoritettavaa huoltajalisää 200 markalla. Asumislisän määräytymisperusteet ehdotetaan muutettavaksi siten, että päävuokralaisina ja opiskelija-asunnoissa asuvien tuki määräytyy pääosin vuokran suuruuden perusteella yhdenmukaisesti koulutusasteesta riippumatta. Opintolainan korot ehdotetaan asevelvollisuusajana maksettavaksi valtion varoista.

Opintotukimenoihin ehdotetaan 568 milj. mk eli lisäystä 9 %.

Yleisten kirjastojen käyttökustannuksiin saavat kunnat valtioneuvoston asukasta kohden vahvistamasta markkamäärästä lasketun, kuntien kantokyluokituksen mukaisesti porrastetun 51—86 prosentin suuruisen valtionosuuden. Käyttökustannusten arvioidaan v. 1982 olevan koko maassa keskimäärin 82 mk ja v. 1983 keskimäärin 87 mk asukasta kohden. Yleisten kirjastojen käyttökustannuksiin myönnettäviin valtionosuuksiin ehdotetaan yhteensä 301 milj. mk. Kirjastojen perustamiskustannuksiin myönnettäviä valtionosuuksia varten ehdotetaan 28 milj. mk.

Yleinen tutkimus ja tuotekehitys ovat hallituksen keväällä 1982 eduskunnalle antaman selonteon mukaisesti tulo- ja menoarvioesityksen painopistealueita. Perustutkimusta laajennetaan muun muassa lisäämällä Suomen Akatemian tutkimusmäärärahoja ja tutkijantoimia sekä korkeakoulujen määrärahoja.

Veikkaus- ja raha-arpajaistoinnista valtiolle kertyvään tuottoon perustuvan *tieteen, taiteen, urheilun ja nuorisokasvatustyön* tukemiseen käytettävän rahoituksen arvioidaan kohoa-

van kuluvan vuoden menoarviossa arvioidusta yhteensä 484 milj. markasta 540 milj. markkaan v. 1983. V-5 ravivedon tuotoksi on tällöin arvioitu 20 milj. mk.

Hallitus on antanut 11.6.1982 eduskunnalle esityksen arpajaislain 3 §:n muuttamisesta siten, että raha-arpa- ja veikkauspelien puhtaan tuoton käyttötarkoitus tulisi yhtäläiseksi siten, että pelien tuotto käytettäisiin urheilun ja liikuntakasvatuksen sekä tieteen, taiteen ja nuorisokasvatustyön tukemiseen. Valtiolla kertyvän arpajaistuon ennustettavuuden parantamiseksi sekä siihen pohjautuvan avustustoiminnan vakauttamiseksi on veikkausasetusta (814/81) sekä raha-arpajaisista annettua asetusta (800/75) tarkoitus muuttaa siten, että asetuksiin perustuvat tuoton jako-osuudet määräytyvät eri pelimuotojen kokonaistuoton perusteella. Nykyisin jako-osuudet on määrätty pelimuotokohtaisesti. Kun tavoitteena on pidetty vuoden 1982 tulo- ja menoarvion mukaista kokonaistuoton jakautumaa, on urheilun ja liikuntakasvatustyön osuus valtiolle kertyvästä kokonaistuotosta tarkoitus määrätä 36,6 prosentiksi, Suomen Kansallisoopperan Säätiön osuus 8 prosentiksi ja Suomen Kansallisteatterin Osakeyhtiön osuus 3 prosentiksi. Muilta osin voittovarot on tarkoitus käyttää tieteen, taiteen ja nuorisotoiminnan edistämiseen vuosittain tulo- ja menoarviossa päätettävällä tavalla. Lisäksi veikkausvoittovaroista myönnettujen lainojen korot ja kuoletukset otettaisiin tulo- ja menoarvioon käytettäväksi uudelleen asetuksen mukaisiin tarkoituksiin.

3.3.5. Terveysthuolto

Terveysthuollon tehtäväalue käsittää terveydenhuollon hallinnon, terveydenhuollon tutkimuslaitokset, kansanterveystyön sekä erikoissairaanhoidon. Terveysthuollon menot lisääntyvät tulo- ja menoarvioesityksen mukaan 11 % vuoden 1982 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna.

Valtakunnallisten suunnitelmien piiriin kuuluva, terveydenhuollon valtionosuuteen oikeutettava henkilöstölisäys on v. 1983 yhteensä 1 882 virkaa ja tointa, joista kansanterveystyöhön 1 162 ja sairaalalaitokseen 720 virkaa ja tointa. Terveysthuollon eräitä maksuja esitetään tarkistettavaksi. Hoitopäivämaksuja ja sairaaloiden poliklinikkamaksuja on tarkoitus

korottaa 1.1.1983 lukien kolmella markalla. Terveysthuollon valtionosuuksia esitetään alennettavaksi väliaikaisesti prosenttiyksiköllä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskevan lainsäädännön uudistus tulee voimaan vuoden 1984 alusta lukien.

Kansanterveystyössä ohjataan käytettävissä olevaa henkilökuntaa ja taloudellisia voimavaroja pääasiallisesti alueille, joilla kansanterveystyön toimintaedellytykset ovat vähäisimmät. Terveystkusten palvelujen kehittämässä kiinnitetään erityistä huomiota vanhuksiin kohdistuvan terveydenhoidon sekä mielenterveystyön tehostamiseen. Niin ikään tehostetaan toimenpiteitä, joilla voidaan edistää potilaan hoitosuhteen jatkumista sekä perhekeskeisyyttä lääkärin ja terveydenhoitajien toiminnassa ja muussa terveystkeskuksen asiakaspalvelussa. Terveystkusten ja sairaaloiden välistä yhteistyötä pyritään edelleen parantamaan.

Erikoissairaanhoidossa päähuomio kiinnitetään toiminnan sisällön kehittämiseen. Sairaaloiden välistä yhteistyötä erikoishoitoa vaativissa sairaustapauksissa tehostetaan. Palvelujen alueellisia eroja pyritään edelleen tasoittamaan kehittämällä jälkeen jääneitä erikoisalvoja ja polikliinista toimintaa. Sairaalainvestointien mitoittamisessa pyritään noudattamaan valtioneuvoston tammikuussa 1979 tekemän periaatepäätöksen mukaista sairaanhoitolaitosten rakensuunnitelmaa vuosille 1979—1988.

Vuoden 1982 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna kansanterveystyön menot kasvavat 12 % ja erikoissairaanhoidon menot 10 %.

3.3.6. Sosiaaliturva

Sosiaaliturvan tehtäväalueeseen kuuluvat sosiaaliturvan hallinto, toimeentuloturva, sosiaalipalvelut ja työsuojelu. Tehtäväalueen menot lisääntyvät 16 % vuoden 1982 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskevan lainsäädännön uudistuksen lisäksi vuoden 1984 alusta lukien tulee voimaan sosiaalihuoltolaki. Uudistukset tulevat yksinkertaistamaan ja yhtenäistämään hallinnon alan suunnittelu- ja valtionosuuksjärjestel-

miä sekä tasapainottamaan sosiaalihuollon palvelukokonaisuuden kehittämistä.

Toimeentuloturvan osalta pyritään edelleen parantamaan perheturvaa. Äitiysavustusta korotetaan 415 markasta 440 markkaan vuoden 1983 alusta lukien, lapsilisiä korotetaan 1.10.1983 lukien 8 prosentilla, lasten päivähoitopalveluja lisätään ja lasten kotihoidon tukijärjestelmää jatketaan.

Valtionavustuksena vanhemmille, joille aiheutuu huomattavaa ansionmenetystä vakavasti sairaan lapsensa kuntoutuksesta tai sairaanhoidosta, ehdotetaan myönnettäväksi 10 milj. mk.

Hallitus pyrkii edelleen parantamaan lapsiperheiden olosuhteita turvaamalla vanhemmille nykyistä paremmat mahdollisuudet pienten lasten hoidon järjestämiseksi perheen haluamalla tavalla. Tässä tarkoituksessa annetaan kiireellisesti esitys lasten kotona tapahtuvan hoidon lakisäätämiseksi ja lasta hoitavan vanhemman työsuhdeturvaksi.

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys laiksi valtakunnallisista työttömyyskassoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta siten, että työttömyysavustusten 500 päivän enimmäisrajan voimassaoloaikaa jatketaan vuoden 1983 loppuun. Samalla esitetään lain muuttamista 1.1.—31.12.1983 väliseksi ajaksi edelleen siten, että valtionapurahaa alennetaan 17 prosenttiyksiköllä 23 prosenttiin ja työttömyyskassojen keskuskassan tukimaksun suuruutta korotetaan vastaavasti.

Työnantajan kansaneläkemaksun 1.5.1982 voimaantullutta alennusta on tarkoitus jatkaa v. 1983. Maksu olisi siten edelleen julkisella sektorilla 4,60 prosenttia ja yksityisellä sektorilla 4,10, 5,05 tai 5,60 prosenttia palkoista riippuen poistojen määrästä ja suhteesta maksettuihin palkkoihin. Myös vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksun alennusta on tarkoitus edelleen jatkaa vuoden 1983 ajaksi 0,25 penninä äyriältä eli säätää maksu 1,75 penniksi äyriältä.

Vuoden 1982 alussa toteutetusta sairausvakuutuksen uudistuksesta aiheutuvat menot ovat osoittautuneet arvioitua suuremmiksi. Tämän johdosta työnantajan sairausvakuutusmaksu ehdotetaan säädettäväksi 2,35 prosentiksi ennakonperinnän alaisen palkan määrästä. Ajalla 1.5.—31.12.1982 työnantajan sairausvakuutusmaksu on 1,90 prosenttia, julkisella sekto-

rilla kuitenkin 2,35 prosenttia palkoista. Vakuutetun sairausvakuutusmaksu ehdotetaan pidettäväksi kuluvan vuoden tasolla eli 1 penninä äyriältä.

Sairausvakuutuslaista aiheutuvan menojen kasvun hidastamiseksi sairausvakuutuslakia esitetään muutettavaksi. Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta siten, että päivärahan ja äitiysrahan määrä suhteessa tuloihin alenee asteittain yli 6 000 markan kuukausitulotasolla. Äitiysrahan määrän korottamista 100 ensimmäisen arkipäivän jälkeiseltä ajalta ehdotetaan siirrettäväksi yhdeksällä kuukaudella 1.1.1984 lukien tapahtuvaksi. Sairausvakuutuslakia esitetään muutettavaksi myös siten, että kunnalle ei enää korvata sairausvakuutusrahastosta kansanterveyslain mukaisia terveyskeskusten sairaanhoidon kustannuksia. Edelleen esitetään lakia muutettavaksi siten, että valtio maksaa 13 prosenttia päivä- ja äitiysrahoista nykyisen 15 prosentin sijasta. Lisäksi esitetään annettavaksi uusi esitys sairausvakuutuslain muuttamiseksi siten, että vakuutetun itsensä suoritettavaa osuutta tutkimus- ja hoito- sekä lääkekustannuksista korotetaan tapahtuneen inflaation johdosta 11 markasta 17 markkaan ja matkakustannusten omavastuusuutta 7,50 markasta 12 markkaan.

Kansaneläkeuudistuksen II A-vaihe tulee voimaan vuoden 1983 alusta lukien, mikä lisää valtion kansaneläkemenoja ja eläkkeiden verotus uudistuksen johdosta myös valtion tuloveron tuottoa.

Keskimääräinen työeläkemaksurasitus v. 1983 on 11,6 %.

Vuodelta 1983 perittävän maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen vakuutusmaksun perusprosentin ja yrittäjien eläkelain mukaisen vakuutusmaksuprosentin sosiaali- ja terveysministeriö tulee vahvistamaan 11,6 prosentiksi. Valtionosuutena yrittäjä- ja maatalousyrittäjäeläkkeiden menoihin ehdotetaan yhteensä 981 milj. mk, mikä on 14 % enemmän kuin vuoden 1982 varsinaisessa tulo- ja menoarviossa.

Pitkäaikaistyöttömyyden lieventämiseksi on työttömyyseläkettä tarkoitus myöntää v. 1928 tai sitä ennen syntyneille pitkäaikaisesti työtömille henkilöille. Sama ikärajan alennus ulotetaan koskemaan sukupolvenvaihdoseläkejärjestelmää.

Sotilasvammakorvauksien ja sotaeläkkeiden menot on tässä tulo- ja menoarvioesityksessä

arvioitu yhteensä 1 892 milj. markaksi, mikä on 13 % enemmän kuin vuoden 1982 varsinaisessa tulo- ja menoarviossa. Rintamaveteraanien varhaiseläkkeeseen käytettävään määrärahaan ehdotetaan 139 milj. mk.

Sosiaalipalveluista lasten päivähoidon määrärahat on mitoitettu siten, että vuoden 1983 lopussa olisi hyväksyttyjä päiväkotipaikkoja 99 500 ja perhepäivähoitopaikkoja 54 200. Päiväkoteihin voidaan palkata v. 1983 enintään 1 070 uutta henkilöä ja ohjattuun perhepäivähoitoon enintään 880 uutta henkilöä.

Lasten kotona tapahtuvan hoidon tukemiseen ehdotetaan 170 milj. mk, missä on lisäyksiä 68 milj. mk.

Invalidihuollon menoihin ehdotetaan 313 milj. mk, jolloin lisäys on 57 milj. mk. Vanhusten ja vammaisten kotona tapahtuvan hoidon tukemista koskevaa kokeilutoimintaa on tarkoitus jatkaa myös v. 1983. Uutena määrärahana ehdotetaan 850 000 mk valtionavustuksena näkövammaisten käsityöntekijöiden työllistämiseksi.

Kehitysvammaisten erityishuoltoa kehitettäessä on pääpaino avohuollon palvelujen lisäämisessä ja tehostamisessa. Tässä tulo- ja menoarvioesityksessä ehdotetaan palkattavaksi kunnallisen kehitysvammaisten erityishuollon tehtäviin enintään 120 uutta henkilöä.

Kodinhoitotoiminnan tehostamiseksi on tarkoitus lisätä kodinhoitajien lukumäärää 120:lla sekä kotivavustajien lukumäärää 250:lla.

Alkoholivaroista kunnille annettavan yleisavustuksen perusteena on tarkoitus pitää edelleen 3 mk asukasta kohden, samoin perustein myönnetään myös kunnille annettava avustus raittiustyötä varten. Raittiusjärjestöjen valtionapua on tarkoitus korottaa nykyisestä 1,70 markasta 1,90 markkaan asukasta kohti.

Raha-automaattiyhdistyksen jaettavana olevan tuoton arvioidaan kasvavan 27 milj. markalla. Tuotto on tarkoitus jakaa eri toimintoille jokseenkin samassa suhteessa kuin v. 1982.

Työsuojelussa pyritään työstä johtuvien terveys- ja turvallisuusvaarojen vähentämiseen alaa koskevaa lainsäädäntöä kehittämällä. Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys työsuhdeturvan kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi,

jolla pyritään lisäämään työntekijän oikeusturvaa irtisanomistilanteissa.

3.3.7. Asuminen ja yhdyskunnat

Tehtäväalueeseen luetaan alueiden käytön suunnittelu ja rakentamisen valvonta, asunto-olojen kehittäminen, maanmittaus ja vesitalous. Tehtäväalueen menot lisääntyvät 12 % vuoden 1982 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna.

Asunto-olojen kehittämisessä pyritään lisäämään toimenpiteiden tarveharkintaisuutta ja kohdentamaan erimuotoinen asumisen tukeminen entistä tarkoituksenmukaisemmin. Asuntolainsäädännön selkeyttämistä sekä asuntotoimen ja sitä tukevan hallinnon uudistamista jatketaan.

Asuntojen määrällinen vajaus on pääasiallisesti tyydytetty eräitä alueittaisia ja väestöryhmittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta. Ahtaasti asuminen on vähentynyt.

Tärkeä keino asuntokannan laatu- ja varustetason parantamiseksi on peruskorjaus- ja -parannustoiminnan tehostaminen sekä niiden tukeminen neuvonta- ja ohjauksella. Olemassa olevan asuntokannan kohentamisen edellytyksenä on myös epätarkoituksenmukaisen poistumisen rajoittaminen mm. kaavamääräyksiä tarkistamalla.

Valtion asuntolainajärjestelmää täydentää korkotukilainajärjestelmä, jossa korkotukea maksetaan rahalaitoksista otetuille lainoille. Asuntosäästöpalkkiojärjestelmään liittyvä korkotukilainoitus alkaa vuoden 1982 aikana.

Asuntojen uustuotannon määrällinen tarve laskee. Vuonna 1983 arvioidaan aloitettavan n. 45 000 asunnon rakentaminen. Siitä on valtion asuntolainojen (ml. maatilahallituksen lainoitus) piiriin kuuluvaa tuotantoa noin 22 000 asuntoa ja muuta tuotantoa noin 23 000 asuntoa. Peruskorjausta pyritään edelleen tehostamaan, ja vuoden 1983 tavoitteeksi on asetettu yhteensä 7 700 asunnon korjaaminen asuntohallituksen ja maatilahallituksen rahoituksen tuella.

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys uudeksi huoneenvuokralainsäädännöksi.

Taloudellisissa vaikeuksissa olevien vuokratulojen asemaa pyritään edelleen parantamaan

valtion tukitoimin. Vuokratalojen hallintoa pyritään kehittämään asukasdemokratiaa koskevin toimenpitein.

Asuntotutkimuksen kiireellisimpiä selvityksiä ovat mm. asuntomarkkinoita ja niihin vaikuttavaa suhdanne- ja inflaatiokehitystä koskevat tutkimukset, kiinteistönhoidon kehittämistä koskevat tutkimukset sekä lähiötyyppisten asuntoalueiden ja asuinyhteisöjen kehittäminen.

Alueiden käytön suunnittelu ja rakentamisen valvonta. Kaavoitus- ja rakennustoimessa asetetaan pääpaino eheyttävään yhdyskuntarakentamiseen, pienimuotoisen rakentamisen edistämiseen, liikenneuudistuksiin, palvelujen toteuttamiseen, viihtyisän ympäristön luomiseen sekä kaavojen toteuttamisesta aiheutuvien energia- ja muiden kustannusten säästämiseen. Lisäksi kehitetään suunnittelu- ja rakentamismenetelmiä jo rakennettujen alueiden parantamiseksi. Kuntien kaavallista valmiutta pyritään lisäämään ja kaavoituskäytäntöä yhtenäistämään. Asukkaiden mahdollisuuksia vaikuttaa alueen kaavoitukseen, rakentamiseen ja ympäristöön lisätään. Rakentamista koskevia määräyksiä ja ohjeita kehitettäessä kiinnitetään erityistä huomiota rakennusten energiatalouden parantamiseen. Rakennusvalvontaa kehitetään pyrkien tehokkaaseen ohjaus- ja neuvontajärjestelmään. Peruskorjauksia koskevia määräyksiä ja ohjeistoa on tarkoitus keventää.

Ympäristönsuojelutehtävien hoidon tehostamiseksi ehdotetaan eräisiin lääninhallituksiin ilmansuojelun ja jätehuollon tehtäviä varten henkilöstölisäyksiä. Ympäristötutkimuksiin ja -selvityksiin ehdotetaan tuntuvaa määrärahojen lisäystä. Valtionosuutta kuntien ilmansuojelukustannuksiin lisätään. Jätteiden hyötykäyttöä on tarkoitus edistää uuden korkotukilainoituksen turvin.

Maanmittauksen kehittämiseksi ovat painopisteinä edelleen ruuhkien purkaminen ja auto- ja maatiöhankeiden edistäminen. Kartastotehtävien hoidon ja kiinteistörekisterin kehittämistä jatketaan valtiontalouden sallimissa puitteissa.

Vesitalouden tehtävien painopiste on edelleen keskeneräisissä vesistöissä sekä vesihuolto- ja vesiensuojelutehtävissä. Vesihallinnon tehtävien hoidon ja menettelytapojen kehittämistä val-

mistellaan eri toimikunnissa. Hallituksen tarkoituksena on ottaa kantaa vesistönsuojelukäytäntöihin osittain selvitysten valmistuttua. Vesihallinnon henkilöstön määrää ja rakennetta suunniteltaessa otetaan huomioon vesihallinnon rakentamistehtävien supistuminen ja muu laitoksen tehtävien muuttuminen.

3.3.8. Työvoima

Tehtäväalueeseen kuuluvat työvoimahallinto, työvoiman ohjaus ja eräät erittelemättömät työllisyysmenot. Tehtäväalueen menot lisääntyvät 13 % vuoden 1982 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna. Tulo- ja menoarvioesityksen työllisyyspolitiikkaa on selostettu yksityiskohtaisesti yleisperustelujen kohdassa 3.2.

Työvoimahallinnon henkilöstörakenteen kehittämiseksi jatketaan virkanimikkeistön uudistamista. Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamista jatketaan. Pitkän ajan työllisyyspoliittisen ohjelman valmistelu on aloitettu. Kansainvälistä, etenkin pohjoismaista työmarkkinayhteistyötä tehostetaan. Suomi osallistuu mm. OECD:n "The French Proposal" -projektiin, jonka tarkoituksena on selvittää uusia toimenpiteitä työllisyyden edistämiseksi, erityisesti tukemalla pienten yritysten perustamista.

Työvoiman ohjauksen voimavaroja on lisätty korkean työttömyyden kautena. Työrajoitteisten henkilöiden työhön sijoittamista tehostetaan. Lisäksi siirretään kaikkiaan 680 lähinnä puolustusministeriön hallinnonalalla vakinaisesti työskentelevän työrajoitteisen henkilön palkkausmenot työvoimaministeriön pääloukasta muihin pääloukkiin.

Erittelemättömiin työllisyysmenoisiin luetaan eräät työvoimaministeriön hallinnonalan työvoimapolitiittiset määrärahat. Määrärahat suunnataan erityisesti nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen. Tavoitteena on siirtää työllistämistoimenpiteiden painopistettä tilapäisistä keinoista koulutustoimenpiteisiin. Samalla pyritään supistamaan alueellisia työttömyyseroja, torjumaan maastamuuttoa ja parantamaan paluumuuttajien asemaa. Tavoitteena on pysyvien työpaikkojen luominen valtion, kuntien ja kuntainliittojen sekä elinkeinoelämän piiriin.

Valtion työtehtäviin työllistettävien määrä pidetään vakainaistamiset huomioon ottaen suunnilleen ennallaan. Vakainaistettavia, yli viiden vuoden ajan hoidettuja tehtäviä on 365 kpl. Nuorten yhteiskuntatakuujärjestelmän kokeilua on tarkoitus laajentaa v. 1983.

Valtionapuihin työttömyyden lieventämiseksi ehdotetaan 656 milj. mk. Tästä on tarkoitus käyttää kunnalliseen työllistämistukeen (sisältää virastotyöt) 440 milj. mk, nuorten työllistämistukeen 60 milj. mk, erityiskoulutettujen työllistämistukeen 10 milj. mk, eläkeläisten asuntojen peruskorjauksiin 30 milj. mk ja energiapuun hankintaan 35 milj. mk. Loppuosa käytetään naisten työtupien järjestämisestä aiheutuviin menoihin, taimikonhoitotoihin sekä avustusten myöntämiseen ensisijaisesti kuntien ja yhteisöjen investointeihin, jotka edistävät vaikeilla työttömyyspaikkakunnilla kotimaisen energian käyttöä ja pysyvien työpaikkojen luomista tuotannolliseen toimintaan. Lisäksi työvoimaministeriön päaluokassa ehdotetaan 500 milj. mk sijoitusmenoihin työllisyyden turvaamiseksi.

3.3.9. Maa- ja metsätalous

Tehtäväalue koostuu hallintotehtävistä, maa- ja metsätalouden tutkimus- ja tarkastustoiminnasta, maataloudesta, metsätaloudesta sekä kalastus-, metsätys- ja porotaloustehtävistä. Tehtäväalueen menot pienenevät 15 % vuoden 1982 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna.

Maa- ja metsätalouden tutkimus- ja tarkastustoiminnassa jatketaan maatalouden tutkimuskeskuksen toimintaedellytyksiä parantavia peruskorjaus- ja laajennushankkeita. Maataloustutkimuksessa kiinnitetään erityistä huomiota maa- ja puutarhatalouden energian käyttöön sekä biologiseen typensidontaan ja ravinnetyypen hyväksikäyttöön liittyvään tutkimukseen. Metsätutkimuksessa painopisteinä ovat puun energia-ikäyttöön, metsien tuoton kohottamiseen ja puumarkkinoihin liittyvä tutkimus. Metsätutkimuksen tavoitteita, suuntalinjoja ja voimavarojen kehittämistarpeita selvittämään asetetaan toimikunta. Luonnon- ja ympäristönsuojeluun liittyvää tutkimustoimintaa tehostetaan, samalla kun tutkimuksen suunnittelua ja tutkimuslaitosten yhteistyötä kehitetään.

Maataloustuotannon keskeisenä tavoitteena on kotimaista kulutusta vastaavan elintarvikehuollon turvaaminen. Lähinnä maidon, sianlihan ja kananmunien tuotannossa on kulutusomavaraisuutta vastaava tuotannon taso viime vuosina ylitetty siinä määrin, että näitä tuotteita on huomattavassa määrin jouduttu vieämään. Maataloustuotteiden tuotanto- ja kulu- tusennusteiden perusteella arvioidaan v. 1983 maataloustuotteiden vientitukeen tarvittavan varoja 1 211 milj. mk. Vientituen tarvetta ja liikevaihtoveron tuottoa vähentävät yhteensä noin 410 milj. markalla liikevaihtoverolakiin ja hinnanerokorvausjärjestelmiin esitetyt muutokset.

Maataloustulolaissa on säädetty maataloustuotteiden tuotanto- ja vientimäärät, joiden perusteella maatalouden osuus vientikustannuksista määräytyy. Maataloustuotteiden vientitarpeen arvioidaan kehittyvän siten, että maatalouden osuudeksi vuoden 1983 vientikustannuksista muodostuu noin 39 milj. mk. Kun vuodelta 1982 arvioidaan siirtyvän 57 milj. mk perittäväksi vuonna 1982, muodostuu maataloudelta vuonna 1983 perittävä osuus yhteensä 96 milj. markaksi. Maatalouden osuus ehdotetaan perittäväksi edelleen lannoiteverona, öljyväkirehuverona ja suurilta sika- ja kanatalousyrityksiltä perittävinä markkinoimismak- suina.

Maataloustuotannon tasapainottamistoimenpiteitä jatketaan edelleen v. 1983. Hallitus antaa eduskunnalle esityksen laiksi maataloustuotannon ohjaamisesta ja tasapainottamisesta.

Maatalouden rakenteen kehittämiseksi tarjoavat perustan maatilalaki ja laki oikeudesta hankkia maa- ja metsätalousmaata. Maatilatalouden rakenteen kehittämiseksi ehdotetaan maatilatalouden kehittämisrahastoon siirrettäväksi 670 milj. mk. Kehittämisrahastolla on näiden varojen lisäksi käytettävissä rahastoon kertyvät lainojen korot ja lyhennykset. Maatilatalouden kehittämisrahaston varojen käytössä on tarkoitus supistaa tuotantopoliittisista syistä tuotantorakennuksiin myönnettävien lainojen osuutta. Maatalouden korkotukilainojen myöntämisvaltuutta ehdotetaan korotettavaksi 50 milj. markalla 450 milj. markkaan.

Metsätalouden keskeisinä tavoitteina ovat puunkäytön tehostaminen, teollisuuden raaka- puun saannin jatkuva turvaaminen ja puuntuotannon lisääminen ottaen huomioon vuosille

1983—1987 laaditun valtakunnallisen puun- tuotannon kehittämissuunnitelman. Metsien hoidon tason säilyttämiseksi ja metsätalouden työllisyyden ylläpitämiseksi ehdotetaan yksityismetsien parannustöihin avustuksina ja lainoina yhteensä 285 milj. mk. Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys laiksi Lapin vajaatuloisten metsien kunnostamisesta. Metsähallinnon ja metsälainsäädännön uudistamista valmistellaan metsätalouskomitean työn pohjalta.

Kalatalouden kehittämisen tavoitteena on edelleen kotimaisen kalan hyväksikäytön lisääminen. Vuoden 1983 alussa tulee voimaan uusi kalastuslaki, jonka mukaisesti perustetaan läänijakoa noudattava kalatalouden piirihallinto. Piirihallinnon perustaminen edistää kalavesien hoidon ja alueellisen kalataloussuunnittelun kehittämistä. Valtion kalanviljelytoiminnan kehittämistä ja kalanviljelylaitosten rakentamista jatketaan. Myös Itämeren kalastussopimuksen edellyttämää merilohen viljelyä jatketaan. Kalastuslain mukaisesti kalastuksenhoitomaksu muuttuu henkilökohtaiseksi, vain maan pohjoisimmassa kunnissa se säilyy ruokakuntakohtaisena. Henkilökohtaisen kalastuksenhoitomaksun suuruudeksi ehdotetaan 15 mk. Vuoden 1983 alusta lukien tulee käyttöön kalastuksenhoitomaksun ohella pilkkintämaksu. Riistanhoitomaksu korotetaan 60 markkaan.

3.3.10. Liikenne

Tehtäväalueeseen luetaan hallinnon lisäksi tie-, vesi-, ilma-, rautatie- ja tietoliikenne. Liikenteen menot kasvavat 10 % vuoden 1982 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna.

Liikennepolitiikan yleistavoitteena on kehittää liikennettä ja liikenneolosuhteita taloudellisesti ja tehokkaasti siten, että väestön hyvinvointi ja elinkeinoelämän toimintaedellytykset paranevat. Samalla pyritään huolehtimaan väestöryhmittäisten ja alueellisten tasapuolisuustavoitteiden toteuttamisesta.

Henkilöliikenteessä pyrkimyksenä on tarjota väestölle riittävät liikkumismahdollisuudet, parantaa liikenneturvallisuutta ja liikenteen palvelutasoa, pienentää henkilöliikenteen kustannuksia ja liikenteen aiheuttamia ympäristöhaittoja sekä parantaa joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä.

Tavaraliikenteessä pyritään pitkällä tähtäyksellä eri kuljetusmuotojen samojen periaatteiden mukaisesti määritellyn kustannusvastaavuuden edellyttämään hinnoitteluun. Käytännön hinnoittelutoimissa otetaan lisäksi huomioon pyrkimykset olemassaolevan kapasiteetin käytön tehostamiseen sekä energiapoliittiset vaatimukset. Kuljetusmuotojen välistä yhteistyötä pyritään tehostamaan ja korostamaan kunkin kuljetusmuodon luontaisia käyttöedellytyksiä mm. kehittämällä tavaraliikennettä koskevaa suunnittelua.

Tietoliikenteessä postinkulun toimintavaroitus säilytetään hyväksyttävällä tasolla ja postinjakelun saatavuutta parannetaan edelleen saattamalla uusia talouksia säännöllisen jakelun piiriin.

Postitoimen markkinointia tehostetaan taroituksena parantaa liikennelajin kannattavuutta ja toiminnan tuottavuutta.

Teleliikenteen kysynnän kasvun edellyttämät televerkon laajennukset turvataan siten, ettei palvelutaso laske nykyisestä. Samalla pyritään telehankintojen kotimaisuusastetta nostamaan. Lisäksi uudistetaan yleisradio- ja teletoimintaa koskevaa lainsäädäntöä. Postitoimen ja teletoimen välistä yhteistyötä palvelujen tuotannossa jatketaan ja kehitetään.

Eri liikennemuotojen toimintalinjoissa korostuvat lähivuosina seuraavat näkökohdat:

Tieliikenteessä korostuvat liikenteen hoito- tehtävät. Joukkoliikenteen käytön edistämiseksi mm. henkilöliikenteen suunnittelua edelleen kehitetään ja edistetään ministeriö-, lääni- ja kuntatasolla. Kuntien henkilöliikennesuunnittelua ja liikennekokeilujen tekemistä jatketaan. Lisäksi valtion avustuksin tuetaan tyydyttävän palvelutason saavuttamista ja ylläpitoa liikenteellisesti vaikeilla alueilla.

Liikenneturvallisuuden edelleen parantamiseksi tehostetaan kuljettajaopetusta sekä muuta liikenneturvallisuusalan koulutusta ja valistusta. Uuden tieliikennelainsäädännön vaikutuksia seurataan. Liikenneympäristön parantamistoimenpiteitä jatketaan.

Tienpidossa toimenpiteet kohdistetaan ensisijaisesti nykyisen tiestön kunnostukseen ja muuhun ylläpitoon, seudullisen ja paikallisen tieverkon kehittämiseen, taajamien liikenneongelmien lieventämiseen ja tieliikenteen turvallisuuden parantamiseen. Keskeisiä toimenpiteitä

tulevat olemaan päällysteiden uusinnan nopeuttaminen ja teiden rakenteen parantaminen. Liikenneturvallisuustoimenpiteet säilyvät suunnitellen nykyisellä tasolla.

Tässä tulo- ja menoarvioesityksessä ehdotetaan yleisten teiden tekemiseen 1 200 milj. mk, kunnossapitoon 1 230 milj. mk ja tieliikenteen erilaisiin avustuksiin 95 milj. mk.

Vesiliikenteessä keskitytään nykyisen vesitieverkon kunnan säilyttämiseen. Kanavien palvelutasoa parannetaan vastaamaan erityisesti nykyaikaisen nippu-uiton ja proomuliikenteen vaatimuksia. Vienti-, kalastus- ja piensatamien osalta pyritään parantamaan ensisijaisesti nykyisen satamaverkon palvelukykyä.

Ulkoankauppaa palvelevan vesiliikenteen investoinneissa keskitytään väyläverkoston kehittämiseen tähtääviin turvalaite- ja väylätöihin. Etenkin hiilen kaukotuontimahdollisuuksien lisäämiseksi eräitä väyliä syvennetään. Öljyntorjuntakalustoa lisätään.

Merikuljetusten sujuminen myös talviaikana on onnistuttu turvaamaan nykyisellä jäänmurtajakalustolla. Karhu-luokan murtajien ikääntymisen johdosta ehdotetaan korvaavan alustyyppien suunnittelun aloittamista.

Ilmailiikennettä koskevat toimenpiteet tähtäävät ilmailiikenteen ja muun ilmailutoiminnan palvelutason säilyttämiseen ottaen huomioon alan kansainvälisen kehityksen asettamat teknilliset, toiminnalliset, taloudelliset ja oikeudelliset vaatimukset. Ilmailuhallinnon toimenpitein pyritään myös edistämään suomalaisten lentoliikenneyritysten toimintamahdollisuuksia ja kilpailukykyä kansainvälisessä lentoliikenteessä. Lentoturvallisuutta pyritään edelleen kehittämään.

Ilmailiikenteen menoihin ehdotetaan vuodelle 1983 yhteensä 256 milj. mk, mistä sijoitusmenoihin 66 milj. mk. Sijoitusmenoista ovat tärkeimmät viesti- ja kunnossapitokaluston uusintahankinnat.

Rautatieliikenteen käyttötoiminnassa keskitytään tuottavuuden kohottamiseen liikennejärjestelyin sekä rationalisointitoimenpitein. Erityisesti kehitetään sellaisia kuljetuksia, jotka soveltuvat rautateille taloudellisesti ja teknisesti parhaiten ja turvaavat liikenteen kasvun.

Rautateiden tariffijärjestelmää kehitetään siten, että nykyistä suurempi osuus menoista voidaan kattaa liikennetuloilla. Kappaletavaraliikenteen uudelleenjärjestely toteutetaan ja siirrytään vetureiden ratapihatyöskentelyssä yksinajoon. Henkilöstön määrä sopeutetaan muuttuneisiin tehtäviin luonnollista vaihtuvuutta hyväksikäyttäen ilman irtisanomisia. Lisäksi toteutetaan muita kehittämistoimenpiteitä niin, että valtionrautateiden liikekirjanpidon mukainen alijäämä supistuu.

Rautateiden investointien pääpaino lähivuosina on radan perusparannuksissa, sähköistyksessä ja kuljetuskaluston uusimisessa. Investointien valinnassa painotetaan erityisesti sellaisia investointeja, jotka parantavat taloudellista tuloa, valtionrautateiden markkina-asemaa ja edistävät toiminnan tehokkuutta.

Rautatieliikenteeseen ehdotetaan vuodelle 1983 yhteensä 1 583 milj. mk, josta valtionrautateiden käyttötalouden lisärahoitustarve on 896 milj. mk ja investointimenot 619 milj. mk. Valtionrautateiden liikekirjanpidon mukainen tuloslaskelma osoittaa 775 milj. markan alijäämää.

Tietoliikenteessä posti- ja telelaitos huolehtii osaltaan siitä, että yhteiskunnalla on käytettävissään tarpeitaan vastaavat, ajanmukaiset posti- ja telepalvelut. Telepalvelujen tuottaminen tapahtuu yhteistyössä toimilupalaitosten kanssa.

Postitoimessa postinkulun toimintavarmuus säilytetään hyväksyttävällä tasolla ja postinjakelun saatavuutta parannetaan edelleen saattamalla uusia talouksia säännöllisen jakelun piiriin. Postitoimen palvelujen myyntiä tehostetaan sekä toimintaa järjeistetään ja kehitetään postitoimen alijäämän pienentämiseksi.

Teletoimessa on tavoitteena säilyttää saavutettu palvelutaso, minkä lisäksi palveluvalikoimaa laajennetaan kysynnän ja taloudellisten toimintaedellytysten puitteissa. Posti- ja telelaitoksen toiminnan eräänä painopistealueena on nopeasti kehittyvän tietoliikennetekniikan hyödyntäminen. Sijoitusmenoista pääosa kohdistuukin televerkkojen laajentamiseen ja korvausinvestointeihin. Posti- ja telelaitoksen investointeihin uudistusrahastosiirto huomioon ottaen ehdotetaan vuodelle 1983 724 milj. mk. Liikekirjanpidon mukainen posti- ja telelaitoksen tuloslaskelma osoittaa 263 milj. markan ylijäämää.

3.3.11. Teollisuus ja muut elinkeinot

Tehtäväalueeseen kuuluvat hallintotehtävien lisäksi teollisuuden ja eräiden muiden elinkeinosten valvonta ja tarkkailu, teollisuutta ja muita elinkeinoja edistävä tutkimustoiminta, eräät teollisuutta ja muita elinkeinoja palvelevat luottolaitokset, teollisuuden edistäminen, energiahuolto, muiden elinkeinosten edistäminen ja ulkomaankaupan edistäminen. Tehtäväalueeseen kuuluvien tehtävien hoidosta vastaavat lähinnä kauppa- ja teollisuusministeriö ja sen hallinnonalaan kuuluvat virastot ja laitokset. Tehtäväalueen menot lisääntyvät tulo- ja menoarvioesityksen mukaan 11 % vuoden 1982 varsinaisen tulo- ja menoarvioon verrattuna.

Teollisuuspoliittisissa kysymyksissä neuvonantavana elimenä kauppa- ja teollisuusministeriön yhteydessä toimii teollisuusneuvottelukunta. Sen laatimassa teollisuuspoliittisessa yleisohjelmassa on hahmoteltu teollisuuspolitiikan suuntaviivoja 1980-luvulle. Lisäksi neuvottelukunnan piirissä on laadittu arvioita muun muassa teknologian kehityksestä ja teknologian merkityksestä Suomen teollisuuden kehitysmahdollisuuksien edistämiseksi. Teollisuuspoliittisen yleisohjelman mukaisesti valtion teollisuuspoliittisen rahoituksen ja muiden toimenpiteiden painopistealueita ovat erityisesti tutkimus ja tuotekehitys, markkinointi ja koulutus. Niin ikään raaka-aine- ja energiapolitiikka, rahoitus ja investointikysymykset, liikkeenjohtotaidon kohottaminen, työvoimakysymykset sekä teollisuuden alueellinen kehittäminen ovat tärkeitä toimenpiteiden kohdealueita. Teollisuuden kansainvälistyminen laajenee koskemaan myös pieniä ja keskisuuria yrityksiä, minkä vuoksi valtion teollisuuspoliittiset toimenpiteet tulee kohdistaa myös näiden yritysten tarpeita vastaviksi.

Kauppa- ja teollisuushallinnon organisaation uudistamistarvetta selvittänyt komitea on korostanut kauppa- ja teollisuusministeriön yhteensovittavaa roolia teollisuuden toimintaedellytyksiin ja energiapolitiikkaan olennaisesti vaikuttavassa valtionhallinnon päätöksenteossa. Teknisestä tutkimuksesta ja kehitystoiminnasta tulee komitean mukaan yhä keskeisempi teollisuuspolitiikan osa-alue. Kilpailukyvyyn ja taloudellisen kasvun kannalta teknologian kehittäminen ja sitä tukevan tutkimus- ja kehitystyön edistäminen tulevat olemaan avainasemassa

1980-luvulla. Teknologiahallinnon tehostamiseksi on kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalaan tarkoitettu perustaa uusi toimintayksikkö, teknologian kehittämiskeskus.

Kauppa- ja teollisuusministeriön alaisten teollisuuspiirien toimintaedellytyksiä on tarkoitettu edelleen parantaa. Teollisuuspiirien henkilöstöä lisäämällä, toimintamuotoja kehittämällä sekä siirtämällä tehtäviä teollisuuspiireille nopeutetaan yritysrahoitukseen liittyvien hakeusten käsittelyä sekä tehostetaan yrittäjäkoulutusta ja neuvontaa.

Teollisuuden ja muiden elinkeinosten valvonnan ja tarkkailun tehtäväryhmässä jatketaan ruuhkien purkamista ja kehitetään edelleen ruuhkien syntymisen estämiseen tähtäviä toimenpiteitä patentti- ja rekisterihallituksessa, teknillisessä tarkastuslaitoksessa ja kuluttajavalituslautakunnassa. Ruuhkien purkamiseksi ehdotetaan mainittuihin virastoihin ja laitoksiin eräitä henkilöstölisäyksiä.

Tehtäväryhmän menot ovat 102 milj. mk, missä on lisäystä 14 % verrattuna vuoden 1982 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon.

Teollisuutta ja muita elinkeinoja edistävä tutkimustoiminta ja etenkin teknologian kehittäminen ovat keskeisessä asemassa kotimaisen tuotannon kilpailukyvyyn kannalta. Tähän tehtäväryhmään kuuluvat merentutkimuslaitos, geologinen tutkimuslaitos, valtion teknillinen tutkimuskeskus sekä teknisen ja kaupallisen tutkimuksen tukeminen ja teollisuussuhteitoiminta. Tehtäväryhmään kuuluvat valtion toimenpiteet kohdistetaan erityisesti uuden sovelluskelpoisen teknologian sekä uusien tuotteiden ja tuotantomenetelmien kehittämiseen. Pyrkimyksenä on koko kansantalouden tutkimus- ja tuotekehityspanoksen nostaminen. Tämä edellyttää myös yrityksiltä entistä suurempaa omaa tutkimuspanosta. Yrityksille myönnettävän valtion rahoituksen tehokkuutta parannetaan muun muassa kehittämällä rahoitusmuotoja sekä kiinnittämällä entistä enemmän huomiota rahoituksen vaikutuksiin. Avustusmuotoinen tuki kohdistetaan erityisesti pienen ja keskisuuren teollisuuden tuotekehityshankkeisiin, joilla on vientimahdollisuuksia sekä poikkeuksellisen suurta riskiä sisältäviin hankkeisiin.

Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen toimintaedellytyksiä kehitetään edelleen kasvavan tutkimustarpeen mukaisesti.

Malmivarojen vähenemisen vuoksi sekä maa- ja kallioperän muiden käyttökelpoisten raaka-ainevarojen löytämiseksi jatketaan malminetsintää sekä malmien ja muiden esiintymien löytämiseen tähtävää geologista tutkimusta.

Tehtäväryhmän menoihin ehdotetaan vuodelle 1983 yhteensä 735 milj. mk, missä on lisäystä vuoden 1982 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna 19 %.

Teollisuutta ja muita elinkeinoja palvelevien luottolaitosten tehtäväryhmään kuuluvat valtion investointirahasto, Kehitysalue-rahasto Oy ja Pohjoismaiden Investointipankki. Kehitysalue-rahasto Oy:n luotonannon turvaamiseksi ehdotetaan yhtiölle myönnettäväksi yhteensä 213 milj. markan määrärahat. Lainojen ja osakepääomaisjoitusten myöntämisvaltuudeksi ehdotetaan 600 milj. mk. Kehitysalue-rahasto Oy:n myöntämien takausten tarpeeksi on vuonna 1983 arvioitu 100 milj. mk.

Teollisuuden edistämisen tehtäväryhmään kuuluvat tuotantotoiminnan alueellinen edistäminen, muu teollisuuden edistäminen sekä valtionenemmistöisten teollisuusyhtiöiden toiminnan kehittäminen.

Kehitysalueiden teollisuuden edistämiseen tarkoitettuja varoja suunnataan lähinnä pienten ja keskisuurten yritysten investointeihin ja niiden kehittämishankkeiden rahoittamiseen. Tukea myönnettäessä kiinnitetään erityistä huomiota hankkeen kokonaisvaikutuksiin työpaikkojen lisäyksen kannalta. Käytettävissä oleviin määrärahoihin nähden suuriin pääomavaltaisiin hankkeisiin myönnettäviin avustuksiin suhtaudutaan pidättyvästi erityisesti silloin, kun hankkeen vaikutukset alueen kehitykseen ovat vähäiset.

Investointi-, käynnistys- ja kehittämisavustusten myöntämisvaltuudeksi ehdotetaan 590 milj. mk. Avustusten maksamiseen ehdotetaan 390 milj. mk. Alueelliseen kuljetustukeen ehdotetaan 80 milj. mk. Valtioneuvoston erityis-alueiksi nimeämällä paikkakunnilla hankkeita rahoitetaan lisäksi harkinnanvaraisin investointi- ja käynnistysavustuksin.

Tuotantotoiminnan alueelliseen tukeen ehdotetaan yhteensä 530 milj. mk, missä on lisäystä 25 % verrattuna vuoden 1982 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon.

Taantuvien teollisuus- ja kaivospaikkakuntien kehityksen turvaamiseen pyritään edistämällä uusien korvaavien työpaikkojen muodostumista näille alueille, tehostamalla malminetsintää ehdyvien kaivosten lähistöllä sekä seuraamalla ns. kriittisten kaivospaikkakuntien kehitystä.

Pienen ja keskisuuren teollisuuden tarvitsemia neuvonta-, koulutus- ja konsultointipalveluja lisätään ja tehostetaan.

Valtionyhtiöiden osakepääomien korottamiseksi ehdotetaan vuodelle 1983 yhteensä 81 milj. mk. Näihin sisältyvät aikaisemmin hyväksytyihin suunnitelmiin perustuvat määrärahat Outokumpu Oy:n, Valmet Oy:n, Kemijoki Oy:n ja Kemira Oy:n osakepääomien korotuksia varten. Veitsiluoto Oy:n osakepääoman korottamiseen ehdotetaan 15 milj. mk yhtiön kehittämisohjelman osittaista rahoittamista varten. Kehittämisohjelman toteuttaminen nostaa merkittävästi yhtiön tuotannon jalostusarvoa ja turvaa yhtiön toiminnan jatkuvuuden ja kehityksen. Valvulla Oy:n rahoitusrakenteen parantamiseksi ehdotetaan yhtiön osakepääoman korotukseen 10 milj. mk.

Lisäksi ehdotetaan, että valtio osallistuisi Telenokia Oy:n osakepääoman korotukseen 20 milj. markalla. Tähän lähinnä yhtiön rahoitusrakenteen parantamiseen tähtävään osakepääoman korotukseen osallistuu samalla rahoitusosuudella Oy Nokia Ab.

Energiahuolto. Energiatalouden kehittämiseksi jatketaan tarkistetussa energiapolitiisessa ohjelmassa määriteltyjen päämäärien ja tavoitteiden mukaista tutkimustoimintaa sekä energiansäästöön ja kotimaisten polttoaineiden käytön lisäämiseen tähtäviä toimenpiteitä. Hallitus antaa eduskunnalle energiapolitiisesta selonteon syksyn 1982 aikana. Energiahuollon varmuuden kehittämiseksi jatketaan nestemäisten polttoaineiden varmuusvarastojen rakentamista ja polttoaineiden hankintoja sekä annetaan eduskunnalle lakiehdotus tuontipolttaineiden velvoitevarastoinnista.

Energiapolitiikan päämäärä on energiahuollon turvaaminen kansalliselle hyvinvoinnille ja taloudelliselle toiminnalle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Tämän perusteella energiapolitiikan tavoitteeksi on asetettu energian nykyistä tehokkaampi ja tarkoituksenmukaisempi käyttö sekä kotimaisen energian tuotannon ja käytön lisääminen.

Tuontien energian, ennen kaikkea öljyn, voimakkaat hinnanvaihtelut ja saannin häiriöalttius ovat korostaneet mainittujen tavoitteiden ja toimenpiteiden tärkeyttä. Ehdotetut määrärahat onkin mitoitettu muuttuneen tilanteen edellyttämällä tavalla.

Suurimmat energian säästöt on aikaansaatuissa teollisuudessa ja rakennusten lämmityksessä. Hallituksen tarkoituksena on tukea energiansäästötoimintaa kaikilla käyttöaloilla. Tuki-toimenpiteinä on tarkoitettu käyttää aiempaan tapaan tiedotus- ja neuvontatoiminnan lisäksi avustuksia, korkotukea ja lainoja.

Tavoitteena on lisätä edelleen kotimaisen polttoaineen tuotantoa ja käyttöä lähivuosina. Kotimaisia polttoaineita käyttävien pieneköiden laitosten rakentamista ehdotetaan tuettavaksi investointiavustuksin ja suurekkojen laitosten rakentamista korkotukilainoin. Kotimaisten polttoaineiden tuotantoa harjoittavien yritysten investointilainoihin myönnetään korkotukea.

Energiatutkimusmäärärahoja esitetään lisättäväksi lähinnä energian säästöön ja energiatalouden omavaraisuuden nostamiseen. Energiataloudellisen koetoiminnan edistämiseen ehdotetaan lisäystä.

Tehtävärühmän menoihin ehdotetaan yhteensä 277 milj. mk. Tehtävärühmän menot vähentyvät 27 % vuoden 1982 varsinaisen tulo- ja menoarvioon verrattuna, mikä aiheutuu pääasiassa kotimaisten polttoaineiden käytön edistämiseen myönnetyn budjettilainoituksen korvaamisesta korkotukilainoilla sekä valtion polttoainekeskuksen sijoitusmenojen alenemisesta.

Muiden elinkeinojen edistämisen tehtävärühmään kuuluvat kotimaankaupan ja matkailun edistämistoimenpiteet.

Sekä Suomeen suuntautuva että kotimaanmatkailu ovat viime vuosina kehittyneet myönteisesti. Matkustustaseen ylijäämäksi v. 1982 arvioidaan lähes puoli miljardia markkaa.

Kotimaan matkailun markkinoinnissa on tavoitteena mm. perhematkailun lisääminen sekä kausivaihteluiden tasaaminen ja talvilomapalveluiden markkinointi.

Matkailun edistämässä painotetaan matkailulinkeinin kapasiteetin käyttöasteen nostamiseen tähtääviä toimenpiteitä kausivaihteluiden tasaamiseksi. Palvelujen kehittämistä tukemalla pyritään luomaan uusia markkinointikelpoisia kokonaisuuksia sekä vahvistamaan alan työllisyyttä.

Markkinoinnissa pääpaino on edelleen yhteistyössä matkailulinkeinin kanssa toteutettavissa toimenpiteissä.

Tehtävärühmän menoihin ehdotetaan yhteensä 57 milj. mk, mistä 12 milj. mk eli 27 % lisäystä verrattuna vuoden 1982 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon.

Ulkomaankaupan edistämisen painopiste kohdistetaan yritysten vientimenestyksen kannalta keskeisimpien toimintamuotojen tukemiseen. Tavoitteena on viennin markkinaosuuksien säilyttäminen ja laajentaminen. Tavaraviennin ohella ulkomaankaupan edistämistoimintaa kohdistetaan myös hanke- ja rakennusviennin sekä palvelujen ja suunnittelutyön vientiin.

Viennin kasvunäkymiin vaikuttavat useimmissa päävientimaissamme jatkuva hidaskasvu ja alhaisena pysyvä kysyntä. Myös eräiltä osin heikentynyt kansainvälinen hintakilpailukyky vaikeuttaa tuotteiden markkinointia. Markkinaosuuksien säilyttäminen ja kasvattaminen edellyttävät markkinointiponnistelujen tukemista ja sellaisia markkinointikeinoja, jotka lujittavat tuotteiden jo saamaa markkinaosuutta. Neuvostoliitonkaupan suuren ylijäämän vuoksi olisi osa tähän vientiin tukeutuneesta tuotannosta pystyttävä sijoittamaan muille markkina-alueille. Perinteisten vientimarkkinoiden ohella olisi vienninedistämistoimenpiteitä suunnattava uusille, nopeakasvuiseksi todetuille markkina-alueille.

Vienninedistämistä avustuksiin ehdotetaan 118 milj. mk ja lainoihin 30 milj. mk.

Vientitakuurahastoon ehdotetaan siirrettäväksi 180 milj. mk, missä on kuluva vuodesta vähennystä 50 milj. mk. Vähennys aiheutuu korvausten laskusta.

Tehtävärühmän menoihin ehdotetaan yhteensä 390 milj. mk, missä on kuluvan vuoden tulo- ja menoarvioon verrattuna vähennystä 4 milj. mk eli 1 %.

3.3.12. Muut menot

Muihin menoihin luetaan valtionvelasta aiheutuvat menot, valtion maksamat eläkkeet, yleisavustukset kunnille ja Ahvenanmaan maakunnalle sekä eräät sekalaiset menot. Tehtäväalueen menot lisääntyvät 24 % vuoden 1982 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna.

Valtionvelasta aiheutuvat menot lisääntyvät 1 498 milj. markalla eli 33 prosentilla ja ovat v. 1983 yhteensä 6 012 milj. mk. Kotimaisen velan kuolelutukset ja korot ovat yhteensä 2 819 milj. mk ja ulkomaisen velan kuolelutukset ja korot 2 972 milj. mk. Menojen lisäys aiheutuu siitä, että valtio on lisännyt tuntuvasti lainanottoaan vuodesta 1978 lähtien ja että lainanotto on pysynyt edelleen huomattavan korkeana.

Valtion maksamien eläkkeiden kehitystä selostetaan yleisperusteluiden luvussa 4.

3.4. Organisaatiomuutokset

Tulopoliittisen virkamiehen toimisto yhdistetään valtioneuvoston kansliaan. Erillistä toimistoa ei pidetä tarpeellisena säilyttää, vaan sen määrärahat merkitään valtioneuvoston kanslian lukuun.

Ulkoasiainministeriön hallinnonalaan esitetään perustettavaksi *turvallisuuspolitiikan ja aseriisunnan toimisto*.

Oikeusministeriön hallinnonalan väliportaan kehittämiseksi on tavoitteena perustaa lääninhallituksiin erityiset *oikeushallintoyksiköt*, joihin koottaisiin ulosotto- ja muut lääninhallituksessa suoritettavat oikeushallinnon toiminnot. Syyttäjätoimen hallinto jää kuitenkin myöhemmin selvitettäväksi. Oikeushallintoyksiköitä on tarkoitus perustaa vaiheittain.

Arkistohallinnossa uudistetaan valtionarkiston ja maakunta-arkistojen organisaatiota vuoden 1983 alusta voimaan tulevan uuden arkistolain vaatimuksia vastaavasti. Valtionarkistosta muodostetaan kolleginen keskusvirasto ja sen osastoihin perustetaan toimistot.

Ahtausteknillinen opisto siirtyy Suomen Lastauttajain liitolta valtion haltuun. Opisto liitetään Kotkan merenkulkuoppilaitokseen.

Uuden kalastuslainsäädännön voimaantulo 1.1.1983 merkitsee *kalatalouden piirihallinnon* perustamista maa- ja metsätalousministeriön alaisuuteen. Piirihallintoa varten maa jaetaan läänikohtaisiin kalastuspiireihin. Toimipaikat sijaitsevat maatalouspiirien piiritoimistojen yhteydessä.

Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen toiminnan sisäisen ohjauksen tehostamiseksi perustetaan kaksi uutta tutkimusosastoa. Lisäksi Ouluun perustetaan tietokonetekniikan labora-

torio sekä Lappeenrantaan tuotekehitys- ja markkinointiyksikkö.

Teknologiahallinnon tehostamiseksi on kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalaan tarkoitettu perustaa 1.7.1983 lukien uusi toimintayksikkö, *teknologian kehittämiskeskus*.

Eduskunnalle annetaan esitys *ympäristöministeriön* perustamisesta 1.10.1983 lukien.

4. Valtion henkilöstöhallinto ja -politiikka

4.1. Valtion henkilöstön sekä virkojen ja toimien määrän kehitys vuosina 1977—83

Valtion palveluksessa olevan henkilöstön määrä on vuosina 1977—81 kehittynyt taulukossa 4 esitetyllä tavalla. Vuonna 1981 valtion *henkilöstön kokonaismäärä* oli runsaat 208 000 henkilöä, joista naisia lähes 82 000 ja miehiä noin 127 000. Virkasuhteessa tai siihen verrattavassa palvelussuhteessa valtioon olevia palkansaajia oli kaikkiaan runsaat 127 000 ja työsopimussuhteessa valtioon olevia runsaat 81 000. Virkasuhteisten osuus oli siten noin 61 % koko henkilöstöstä. Virkasuhteisista naisten osuus oli noin 40 % ja työsopimussuhteisista noin 38 %.

Virkasuhteisen henkilöstön kokonaismäärä on tarkastelukautena kasvanut vuosittain keskimäärin 2.0 %. Perus- ja sopimuspalkkaisten virkamiesten määrä on kasvanut keskimäärin 1.2 prosentilla vuodessa ja ylimääräisten virkamiesten 2.6 prosentilla. Muun virkasuhteisen tai siihen verrattavan henkilöstön yhteismäärä on kasvanut edellä mainittuja virkamiesryhmiä nopeammin.

Työsopimussuhteessa valtioon olevan henkilöstön kokonaismäärä on kasvanut vuosittain keskimäärin 3.8 %. Kuukausipalkkaisen henkilöstön määrä on kasvanut ja tuntipalkkaisen henkilöstön määrä on vähentynyt. Tämä johtuu siitä, että eräissä virastoissa ja laitoksissa on työehtosopimuksin tuntipalkkaus muutettu kuukausipalkkaukseksi. Työmäärärahoilla on lisäksi kasvavassa määrin palkattu henkilöstöä pysyväisluonteisiin tehtäviin. Työmäärärahoilla palkatun henkilöstön asemaa on myös vakiinutettu siirtämällä henkilökuntaa virastojen varsinaisilta palkkausmomenteilta palkattavaksi.

Valtion perus- ja sopimuspalkkaisten *virkojen ja ylimääräisten toimien* lukumäärä on vuosina 1977—82 lisääntynyt vuosittain keskimäärin 1.3 % (taulukko 5). Vertailtaessa tau-

Taulukko 4. Valtion palveluksessa olleen henkilöstön lukumäärä vuosina 1977—81¹⁾

	1977	1978	1979	1980	1981	Keskimääräinen vuotuinen muutos %
Virkasuhteiset	117 411	119 376	121 749	124 308	126 934	+ 2.0
joista						
— perus- ja sopimuspalk- kaiset	60 114	61 721	62 529	62 581	63 099	+ 1.2
— ylimääräiset	42 484	43 851	45 132	45 659	47 098	+ 2.6
— tilapäiset	4 738	4 269	4 229	5 004	5 174	+ 2.2
— muut ²⁾	10 075	9 535	9 859	11 064	11 563	+ 3.5
Työsopimussuhteiset,	68 978	69 340	74 858	74 372	81 494	+ 3.8
joista						
— kuukausipalkkaiset ³⁾ ...	37 278	39 340	46 258	50 272	56 694	+10.4
— tuntipalkkaiset	31 700	30 000	28 600	24 100	24 800	- 6.3
Kaikki yhteensä	186 389	188 716	196 607	198 680	208 428	+ 2.7

1) Tiedo perustuvat valtiovarainministeriön suorittamaan henkilötiedusteluun. Virkasuhteisista ne ovat vuoden 1980 tosialta marraskuulta ja muiden vuosien osalta lokakuulta ja kuukausipalkkaisista työsopimussuhteisista loka kuulta. Tuntipalkkaisten työsopimussuhteisten lukumäärä on ao. vuoden keskiarvo. Tilastoinnin muutosten johdosta vuoden 1981 kuukausipalkkaisten työsopimussuhteisten lukumäärään sisältyy 1 300 henkilöä, jotka aikaisempina vuosina ovat olleet tilastoinnin ulkopuolella. Keskimääräistä vuotuista muutosta laskettaessa näitä ei ole sisällytetty vuoden 1981 lukuihin. Tilastoinnin ulkopuolella on edelleen valtion polttoainekeskuksen noin 2 500 työntekijää.

2) Värätyt, rajavartijat, postin satunnaiset ja tilapäiset virkamiehet, postin erillisryhmät, päätoimiset tuntiopettajat.

3) Kuukausipalkkaisiin työsopimussuhteisiin sisältyy n. 9 600 osa-aikatyöntekijää.

luku 5 lukuja taulukossa 4 esitettyihin lukuihin on otettava huomioon, että osa viroista tai toimista on eri syistä vailla hoitajaa.

Vuonna 1981 perustettiin *virkaajärjestelyvaltuuslain* nojalla 329 virkaa tai tointa ja lakkautettiin 396 virkaa tai tointa.

Henkilöstön määrän lisäyksiä rajoitetaan etenkin valtion keskushallintotason tehtävissä. Vähäiset lisäykset kohdistetaan ensisijaisesti valtionhallinnon palvelutehtäviin ja muuhun toteuttavaan hallintoon.

Taulukko 5. Valtion perus- ja sopimuspalkkaiset virat ja ylimääräiset toimet vuosina 1977—82

Vuosi	Lukumäärä	Muutos %
1977	108 466	+0.9
1978	111 370	+2.7
1979	112 699	+1.2
1980	113 576	+0.8
1981	114 770	+1.1
1982	115 882	+1.0
Keskimäärin vuodessa		+1.3

Valtion palveluksessa olevan henkilöstön määrä riippuu osittain työllisyystilanteesta. Vuonna 1981 *työmäärärahoilla* palkattuja henkilöitä oli valtion palveluksessa keskimäärin 33 500. Henkilöstömäärään vaikuttaa myös se, hoidetaanko tehtävät osa-aikaisella vai kokoaikaisella henkilöstöllä. Osa-aikatyövoiman käyttö voi olla perusteltua työtehtävien tarkoituksenmukaisen hoidon kannalta ja se voi lisätä viraston tai laitoksen palvelukykyä ja tuottavuutta. Osa-aikatyön tarve ja tarkoituksenmukaisuus arvioidaan virasto- ja laitoskohtaisesti osana hallinnon kehittämistä sekä toiminnan ja talouden suunnittelua. Osa-aikatyövoiman käytön yhteydessä on otettava huomioon henkilöstöpolitiikan vaatimukset sekä osa-aikatyöhön halukkaan henkilöstön määrä.

Valtion palveluksessa oleville järjestetään vuoden 1983 alusta mahdollisuus vapaaehtoiseen siirtymiseen määräajaksi *osa-aikatyöhön*. Osa-aikatyön päätyttyä asianomainen palaa takaisin entiseen kokopäivätyöhön. Osa-aikatyöhön siirtymisen johdosta säästyy määrärahoja. Virastoihin voidaan siten palkata vastaavaksi ajaksi ensisijaisesti nuoria työnhakijoita tulo- ja

menoarvioon otettavalta uudelta momentilta. Joustavan palkkausmäärärahojen budjetointinnettelyn aikaansaamiseksi osa-aikatyöhön siirtyvien osalta ehdotetaan, että valtiovarainministeriön suostumuksella saadaan palkkausmomentin (01) alamomentin 2 (tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat) ja alamomentin 3 (muut palkat ja palkkiot) määrärahaa ylittäen maksaa osa-aikatyöstä suoritettavat palkkaukset edellyttäen, että ylitystä vastaava määrä säästyy alamomentilla 1 (perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset).

Palvelukseen otettavien nuorten työnhakijoiden palkkaus suoritettaisiin momentilta 28.80.02. (uusi alamomentti 6), johon on tarkoitusta varten ehdotettu 1 000 000 markan määräraha. Tarkoituksena on, että alamomentin määrärahaa ylitetään edellyttäen, että vastaava määrä säästyy asianomaisen viraston tai laitoksen palkkamenoissa.

Hallituksen tarkoituksena on antaa osa-aikatyötä koskeva asetus sekä tarvittavat hallinnolliset määräykset vielä syksyn 1982 aikana.

Vuoden 1983 menoarvioesityksessä ehdotetut valtion virkojen, toimien ja tehtävien muutokset on esitetty taulukossa 6.

Tiedot virastojen ja laitosten virkojen ja toimien määrästä sekä tilapäisen ja palkkausmo-

mentilta palkattavan työsopimussuhteisen henkilöstön määrästä v. 1982 on esitetty asianomaisen palkkausmomentin yhteydessä samoin kuin virkojen ja toimien tai henkilöstön määrän muutokset, jotka aiheutuvat vuoden 1983 tulo- ja menoarvioesityksestä. Henkilöstön määrän muutosta koskeviin lukuihin sisältyvät myös mahdolliset henkilöstön siirrot palkkausmomentille muilta momenteilta sekä vuoden 1982 ensimmäisessä ja toisessa lisämenoarviossa hyväksytyt muutokset.

4.2. Virkojen ja toimien uudelleen järjestely virastojen ja laitosten kesken

4.2.1. Henkilöstövoimavarojen uudelleen kohdentaminen

Tulo- ja menoarvioesitys on valmisteltu pitäen periaatteena pidättyvyyttä henkilöstömäärän lisäyksissä. Ministeriöiden on edellytetty järjestävän vuonna 1983 hallinnonalojensa toiminnat siten, että ne voidaan pääsääntöisesti hoitaa ilman henkilöstölisäyksiä. Henkilöstön kasvun rajoittamiseksi on virastojen ja laitosten kiinnitettävä erityistä huomiota valtion virkojen ja toimien järjestelyvaltuuslain ja -asetuksen (767 ja 768/76) tarkoituksenmukaiseen soveltamiseen. Tulo- ja menoarvioesitys pyrkii osaltaan edistämään nykyisten henkilöstövoimavarojen tehokkaampaa ja joustavampaa käyttöä. Myös tulo- ja menoarvion yleisissä soveltamismääräyksissä on korostettu ministeriöiden velvollisuutta seurata jatkuvasti lisähenkilöstötarpeiden ja henkilöstövoimavarojen kehittymistä hallinnonalallaan sekä ehdottaa tarvittaessa henkilöstövoimavarojen uudelleenjärjestelyjä virastojen ja laitosten kesken. Esitykseen sisältyy ehdotuksia henkilöstön uudelleenkohdentamista merkittävistä virkajärjestelyistä mm. korkeakoulu-, vesi- ja liikennehallinnossa.

Korkeakouluissa toteutettaisiin virkajärjestelyjä, joiden tavoitteena on tehostaa korkeakoulujen opetusta ja tutkimustoimintaa. Vesihallinnon henkilöstön kokonaismäärää ehdotetaan supistettavaksi erityisesti rakentamishenkilöstön osalta luonnollista vähenemistä hyväksi käyttäen. Tarkoituksena on suunnata vesihallinnon rakennustoimintaa enenevässä määrin vesihuolto- ja vesiensuojelua ja virkistyskäyttöä palveleviin hankkeisiin. Liikennehallinnossa on mahdollista tulo- ja menoarviossa ehdotettujen henkilöstölisäysten vastapainoksi jossain määrin

Taulukko 6. Virkojen, toimien ja tehtävien muutokset menoarvioesityksen mukaan

Palvelussuhteen laatu	lisäykset yhteensä ¹⁾	vähennykset yhteensä ²⁾	nettomuutos
Virkasuhteiset			
Peruspalkkainen ..	572	588	— 16
Sopimuspalkkainen	60	2	58
Ylimääräinen	1 977	806	1 171
Tilapäinen	86	720	—634
Muu	—	103	—103
Yhteensä	2 695	2 219	476
Työsuhteiset, pysyväisluonteiset	1 286	1 134	152
Kaikki yhteensä	3 981	3 353	628

¹⁾ Lisäyksistä 3 353 aiheutuu virkarakennemuutoksista, tilapäisten tointen ylimääräistämistä sekä toimien siirroista momenteilta toisille.

²⁾ Vähennykset aiheutuvat mm. virkarakennemuutoksista, tilapäisten tointen ylimääräistämistä sekä toimien siirroista momenteilta toisille.

lakkauttaa pitkään avoinna olleita virkoja ja toimia.

Valtion tehtävien taloudellinen ja tehokas hoitaminen edellyttää, että henkilöstövoimavaroja tarvittaessa suunnataan uudelleen. Järjestelyjen tarvetta aiheuttavat mm. organisaatiomuutokset, tehtävärakenteen muuttuminen sekä työmenetelmien kehittäminen.

Järjestelyjen tehostamiseksi on tarkoitus antaa asetus henkilöstövoimavarojen uudelleen kohdentamisesta. Asetuksella pyritään antamaan ministeriölle uudelleenjärjestelyjä varten valtuudet tarvittaessa estää virkojen, toimien ja tehtävien täyttäminen. Asetuksen antaminen lisäisi mahdollisuuksia nykyistä paremmin saada esille tulo- ja menoarvioesitysten valmistelua varten tarpeettomaksi käyneet virat, toimet ja tehtävät.

Asetuksen antaminen ei sinänsä saattaisi virastoja ja laitoksia asetuksen tarkoittaman lupamenettelyn piiriin. Ministeriöiden tulisi tarvittaessa erikseen määrätä ne virastot ja laitokset, joiden joko kaikkien tai vain määrättyyn ryhmään kuuluvien virkojen, toimien ja tehtävien osalta olisi ennen täyttämistoimenpiteisiin ryhtymistä pyydettävä ministeriön lupa.

Toimeenpanon yhteydessä tultaisiin huolehtimaan siitä, että virastoissa ja laitoksissa toimivat virastodemokratiaelimet voivat osallistua uudelleenkohdentamista koskevien esitysten käsitteeseen.

Edellä selostettuun asetukseen on tarkoitus sisällyttää säännös, jonka perusteella valtioneuvosto voi velvoittaa ministeriöt saattamaan lupamenettely voimaan henkilöstömenojen säästämiseksi. Määrätessään lupamenettelyn käyttämisestä säästötarkoituksiin valtioneuvosto voi myös päättää hallinnonaloittaisista säästötavoitteista ja siitä, kuinka kauan säästötoimenpiteet ovat voimassa.

4.2.2. Jakamattoman määrärahan käyttäminen virkojen ja toimien järjestelyyn

Henkilöstöjärjestelyjen edistämiseksi ehdotetaan alamomentille 28.80.02.5 määräraha, josta valtiovarainministeriö voi ministeriöiden ehdotuksesta osoittaa varoille ja laitoksille varoja virkojen, toimien ja tehtävien uudelleen järjestelyn puitteissa tapahtuvaan lisähenkilökunnan palkkaamiseen. Määrärahan käyttämisen edelly-

tyksenä on, että vastaava säästö syntyy kyseisen hallinnonalan palkkausmenoissa.

Alamomentin määrärahalta toteutettujen järjestelyjen piiriin kuuluneet virat, toimet ja tehtävät ehdotettaisiin lakkautettaviksi ja vastaavasti tarvittavat määrärahat lisättäviksi asianomaisten virastojen ja laitosten palkkausmomenteille järjestelyjen toteuttamisen jälkeen annettavassa ensimmäisessä varsinaisessa tulo- ja menoarvioesityksessä.

4.3. Henkilöstömenot sekä palvelussuhteen ehdot ja eläkkeet

4.3.1. Henkilöstömenot ja palvelussuhteen ehdot

Valtion palkkausmenot, sosiaaliturvamaksut ja valtion palvelukseen perustuvat eläkkeet vuosina 1977—81 on esitetty taulukossa 7.

Keskimäärin taulukon mukaiset menot ovat kasvaneet vuosittain 11,5 %. Taulukkoon ei sisälly kaikkia henkilöstömenoja, vaan eräät välilliset työvoimakustannuserät jäävät tilaston ulkopuolelle. Vuonna 1980 tällaisten erien merkitys oli noin yksi prosentti palkkausmenojen, sosiaaliturvamaksujen ja eläkkeiden yhteismäärästä.

Valtion virkasuhteisen henkilöstön palkkausten tarkistukset ja muiden sopimuksenvaraisten palvelussuhteen ehtojen tarkistukset vuonna 1982 perustuvat 9.3.1981 allekirjoitetun kaksivuotisen tulopoliittisen kokonaisratkaisun mukaisesti virkaehtosopimuksiin sekä samassa yhteydessä sovituihin edelliseen sopimuskauteen liittyviin työaika- ja ikälisäjärjestelmien muutoksiin.

Helmikuun alusta lukien palkkausasteikkoja tarkistettiin 0,6 prosentilla kokonaisratkaisuun sisältyneen indeksiehdon lauetta tämän suuruisena. Maaliskuun alusta lukien virkamiesten peruspalkat, vuosipalkkiot ja sopimuspalkkojen taulukkopalkat tarkistettiin kokonaisratkaisun mukaisella yleiskorotuksella sekä rahamäärällä, joka oli varattu alakohtaisten erityiskysymysten järjestämiseksi. Matalapalkkaerä toteutettiin niinkään asteikkoratkaisuna. Edellä mainitun korotusvaran puitteissa toteutettiin myös virkojen palkkausluokkiin sijoittelun tarkistuksia sekä eräitä muistutusten ja lisäpalkkioiden tarkistuksia. Virkaehtosopimus tehtiin 29.1.1982. Valtion virkamiesten kuoltua suoritetta-

Taulukko 7. Valtion palkkausmenot, sosiaaliturvamaksut ja eläkkeet vuosina 1977—81, milj. mk

Vuosi	Palkkausmenot			Sosiaali- turvamaksu	Valtion palvelukseen perustuvat eläkkeet ¹⁾	Yhteensä
	Virka- suhteinen henkilöstö	Työsopimus- suhteinen henkilöstö	Yhteensä			
1977	4 965	2 346	7 311	621	1 735	9 667
1978	5 327	2 498	7 825	635	1 927	10 387
1979	5 925	2 896	8 821	609	2 134	11 564
1980	6 760	3 308	10 068	654	2 402	13 124
1981	7 679	3 783	11 462	726	2 742	14 930
Keskimääräinen vuotuinen muutos, %	11.5	12.7	11.9	4.0	12.1	11.5

¹⁾ Eläkemenoihin sisältyvät luvun 28.07 eläkkeet sekä valtion liikelaitosten momenteille merkityt eläkkeet.

vaa ryhmähenkivakuutusta vastaavaa etua koskeva virkaehtosopimus hyväksyttiin samana päivänä.

Tulopoliittisen kokonaisratkaisun mukaisen indeksiehdon edellyttämä 0.6 %:n suuruinen palkantarkistus suoritettiin myös kokonaisratkaisun piiriin kuuluvien valtion työehtosopimusten osalta. Työsopimussuhteista henkilöstöä koskevat, valtiovarainministeriön 17.3.1981 antamissa neuvottelu- ja sopimusohjeissa tarkoitettut virasto- ja laitospohjaiset työehtosopimukset tarkistettiin tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun sisältyvän järjestelyvaran käyttämättä olevalla määrällä valtiovarainministeriön 1.2.1982 antamien neuvottelu- ja sopimusohjeiden mukaisesti. Tarkistukset tulivat voimaan lähinnä 1.3.1982 alkavan palkanmaksukauden alusta lukien, mikäli sopimusratkaisuun päästiin viimeistään 15.3.1982 mennessä. Muissa tapauksissa tarkistukset tulivat voimaan lähinnä sopimukseen pääsyä alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

Tarkistus merkitsi järjestelyvaran käyttöä alakohtaisesti sen suuruisena kuin siitä virkaehtosopimuksella sovittiin. Alakohtaista järjestelyvaraa vähensi alakohtainen liukuma. Niissä tapauksissa, joissa palkkausperusteet määräytyvät muiden työehtosopimusten mukaisesti, edellä mainittuja tarkistuksia ei suoritettu. Matkakustannusten korvausperusteista, koulutusopimusten mukaisia ruokailukustannusten korvauksia ja ryhmähenkivakuutusta vastaavaa etua tarkistettiin valtion virkamiesten osalta noudatettuja tarkistuksia vastaavasti.

Voimassa olevien säännösten ja vakiintuneen käytännön perusteella ehdotetaan v. 1983 tarkistettavaksi julkisia tehtäviä hoitavien ja muussa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa kuin virkasuhteessa valtioon olevien henkilöiden, kuten kansanedustajien, eduskunnan virka- ja palvelusmiesten ja valtioneuvoston jäsenten palkkaukset sekä sosiaaliturvamaksu soveltuvin osin ja enintään samoja perusteita noudattaen kuin virkamiespalkkaukset.

4.3.2. Eläkkeet

Vuoden 1981 joulukuussa valtio maksoi taulukossa 7 mainituilta momenteilta noin 144 500 eläkettä, joista valtion palvelukseen perustuvia oli noin 122 100, kunnan ja yksityisen valtionapulaitoksen palvelukseen perustuvia noin 17 300 ja ylimääräisiä eläkkeitä noin 5 100.

Vuosina 1977—81 valtion palvelukseen perustuvista eläkkeistä aiheutuneet eläkemenot ovat kasvaneet vuosittain keskimäärin 12.1 % ylittäen siten vain vähän palkkausmenojen kasvuvauhdin, joka vastaavana aikana oli keskimäärin noin 11.9 % vuodessa. Eläkeindeksi on noussut keskimäärin runsaat 9 % vuodessa, joten eläkkeiden määrän kasvun sekä rakenteellisten tekijöiden vaikutus on ollut keskimäärin vajaat 3 % vuodessa.

Hallitus pyrkii edelleen eläkepoliittisesti perustelluilla toimenpiteillä eläkemenojen kasvun hidastamiseen. Eräitä tällaisia toimenpiteitä to-

teutettiin vuoden 1982 tulo- ja menoarvion yhteydessä. Tarkoituksena on erityisesti selvittää mahdollisuudet perhe-eläkejärjestelmän epäkohtien poistamiseen ja tehdä tarvittavat muutosesitykset vuoden 1983 aikana.

Valtion eläkejärjestelmää kehitettäessä seurataan eläkekomitean jatkotyöskentelyä ja pyritään löytämään komitean ehdottamien suunta-aviivojen mukaisesti nykyisen pääasiassa ammatteittain määräytyvän eläkeikäjärjestelmän tilalle joustavampi järjestelmä, jonka aikaansaamiseen myös valtioneuvoston tarkastajat ovat kiinnittäneet huomiota.

Valtion ylimääräisiin eläkkeisiin ehdotetaan määrärahoja siten, että niitä voitaisiin tarkistaa samalla tavalla kuin valtion eläkelainsäädännön mukaisia vakinaisia eläkkeitä.

4.4. Virkamieslainsäädäntö ja virka- ja toimiehtosopimusjärjestelmät

Valtion palveluksessa olevan henkilöstön *oikeudellisen aseman* kehittämiseksi ja virkamieslainsäädännön selkiyttämiseksi on valmisteltu laaja ehdotus julkishenkilöstön oikeusasemakomitean ensimmäisessä osamietinnössä. Asiaa valmistellaan valtiovaraministeriössä. Vuonna 1981 on lisäksi valmistunut julkishenkilöstön oikeusasemakomitean toinen osamietintö, jossa käsitellään peruskoulun viranhaltijoiden aseman kehittämistä. Asiaa valmistellaan opetusministeriössä.

Toimikunta, jonka tehtävänä oli tutkia ja selvittää valtion ja kunnallisen *virkaehtosopimusjärjestelmän* kehittämistä ottaen huomioon niiden soveltamisesta saadut kokemukset sekä työmarkkinoilla yleisesti tapahtuneen kehityksen, jätti mietintönsä v. 1980. Virkaehtosopimusjärjestelmän kehittämistä valmistellaan toimikunnan ehdotusten pohjalta. Asiaa koskeva hallituksen esitys on tarkoitus saattaa eduskunnalle samanaikaisesti virkamieslakiehdotuksen kanssa. Vastaavasti selvitetään onko tarvetta *toimiehtosopimuslainsäädännön* muuttamiseen.

4.5. Muu valtion henkilöstöhallinto ja -politiikka

4.5.1. Työturvallisuus ja -terveys, työpaikkaruokailu

Työsuojelua kehitetään valtionhallinnossa erikseen määriteltävillä keskeisillä painopiste-

alueilla. Tavoitteena on valtion henkilöstön fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitäminen ja edistäminen. Valtionhallinnon työsuojelun edistämiseen myönnettävä määräraha käytetään työsuojelututkimukseen, työsuojelukoulutukseen, työsuojelutietojen keräämiseen ja työsuojelua koskevaan tiedottamiseen sekä muuhun työsuojelun edistämiseen.

Lakisääteinen *työterveyshuolto* on järjestettyä maaliskuun 1983 loppuun mennessä. Asianmukaisen toimintavalmiuden varmistamiseksi ja valtionhallinnon työterveyshuollon kehittämiseksi entistä kattavammaksi pyritään vuoden 1983 aikana perustamaan neljä uutta alueellista työterveysasemaa, jolloin kaikkiaan 25 asemaa huolehtisi noin 90 000 valtion palveluksessa olevan työterveyshuollosta. Muille valtion palveluksessa oleville työterveyshuolto järjestetään valtion virastojen ja laitosten omilla työterveysasemilla tai kunnallisissa terveyskeskuksissa.

Vuoden 1982 alussa voimaan tulleen valtion virkamiesten *sairaanhoidon* järjestämisestä valtion alueellisilla työterveysasemilla annetun asetuksen (999/81) mukaan voidaan maksuttomat yleislääkäritasoiset sairaanhoitopalvelut järjestää niille noin 20 000 valtion virkamiehelle, joiden työterveyshuolto on järjestetty hankkimalla palvelut valtion alueellisilta työterveysasemilta. Vuoden 1983 aikana jatketaan selvityksiä siitä, miten sairaanhoitopalveluja voidaan järjestää niitä vielä vailla oleville.

Vuonna 1981 alkanut *varhaiskuntoutuskokeilu* jatkuu valtiovaraministeriön antamien ohjeiden mukaisesti. Tarkoituksena on kokeilla kuntoutustoimintaa noin kolmen vuoden ajan eräissä virastoissa ja laitoksissa. Varhaiskuntoutuksen jälkeisen uudelleensijoituksen edellytysten parantamiseksi ehdotetaan, että valtion virkamiesten ja virkasuhteeseen verrattavassa palvelussuhteessa valtioon olevien henkilöiden palkkauksiin palkkausmomentilla varatuista määrärahoista voidaan niissä tapauksissa, jolloin uudelleensijoittaminen aiheuttaisi ansioiden alenemista, maksaa valtiovaraministeriön määräämien perusteiden mukaista uudelleensijoitusrahaa eräissä virastoissa ja laitoksissa siltä osin, kuin ne kuuluvat kuntoutuksen koelutoiminnan piiriin.

Valtion henkilöstön *työpaikkaruokailun* kehittämistä jatketaan. Työpaikkaruokailun laajentamisessa käytetään hyväksi julkisen ruokahuollon palveluja sekä hankitaan palveluja yksityisiltä ravitsemisliikkeiltä. Vuoden 1983 ai-

kana työpaikkaruokailun piirissä on yli 90 % valtion henkilöstöstä. Työpaikkaruokailulle asetettujen työterveyshuoltoon ja työsuojeluun liittyvien tavoitteiden saavuttamiseksi pyritään lisäämään ruokailupalvelujen käyttöä.

Virastoille ja laitoksille on vuodesta 1980 lukien myönnetty määräraha *henkilöstön virkistystoimintaa varten*. Virkistystoiminnan sisältöä ja kehittämistä on selvitetty toimikunnassa, jonka ehdotuksia ryhdytään toteuttamaan siten, että ne voidaan ottaa huomioon vuoden 1984 tulo- ja menoarvioesityksen valmistelussa.

4.5.2. Henkilöstöpoliittiset ohjelmat, henkilöstön osallistuminen, henkilöstökoulutus ja muu henkilöstöpolitiikka

Virastoissa ja laitoksissa jatketaan valtioneuvoston edellyttämien *henkilöstöpoliittisten ohjelmien* valmistelua ja toteuttamista. Ohjelmien sisältämät henkilöstöpolitiikan toimintaperiaatteet koskevat mm. henkilöstösuunnittelua, palvelussuhteen ehtoja, henkilöstökoulutusta, johtamista ja henkilöstön osallistumista sekä työoloja.

Hallituksen tarkoituksena on antaa Eduskunnalle esitys *sukupuolten tasa-arvon* edistämistä tarkoittavaksi laiksi siihen liittyvine, lain toimeenpanon järjestämistä koskevine säännöksineen. Lainsäädännön tarkoituksena on osaltaan saattaa Suomen lainsäädäntöä tasolle, jota YK:n naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus edellyttää.

Valtion *henkilöstön osallistumista* koskevan lainsäädännön valmistelu tapahtuu valtioneuvoston asettamassa virastodemokratiakomiteassa. Hallitus antaa vuoden 1983 aikana eduskunnalle esityksen laiksi yhteistoiminnasta valtion virastoissa.

Valtion *henkilöstön kouluttamisen* ensisijaisena päämääränä on turvata virastojen toiminnan tehokkuus ja korkea laatutaso. Koulutusta käytetään myös hallinnon kehittämiseen ja uudistusalttiuden luomiseen. Valtionhallinnon sisäinen ammatillinen peruskoulutus sopeutetaan vaihteain keskiasteen koulunuudistukseen. Johdon koulutusta tehostetaan muun muassa järjestämällä korkeakoulutasoisia täydennyskursseja ja keskitettyä sekä virasto- ja

laitoskohtaista työnjohdon koulutusta edistetään. Toimistohenkilöstön koulutusmahdollisuuksia parannetaan ja toimistoautomaation aiheuttamat koulutustarpeet tutkitaan ja alueellista koulutustarjontaa kehitetään.

Valtion henkilöstöä kannustetaan tekemään hallinnon toimivuuteen, erityisesti menettelyihin ja välineisiin kohdistuvia parannusehdotuksia. Tätä tarkoittavasti kehitetään virastoissa ja laitoksissa kyseisten ehdotusten käsittelyä ja palkitsemista. Tämän johdosta ehdotetaan, että henkilöstön *aloitetoiminnan* kustannuksista aiheutuvat menot, palkkausmenoja lukuunottamatta, saataisiin maksaa viraston tai laitoksen kulutusmenomomentilta Muut kulutusmenot, ellei asiasta ole muuta määrätty.

4.6. Valtionapuhenkilöstö

Valtio osallistuu laajasti kuntien, kuntainliittojen ja yksityisten yleishyödyllisten yhteisöjen ja laitosten henkilöstömenoihin. Valtionavut ja valtionapuhenkilöstön lukumäärä vuosina 1978—81 on esitetty taulukossa 8.

Palkkauksiin myönnettyjen valtionapujen määrä on viime vuosien aikana kasvanut nopeammin kuin valtion omat palkkausmenot. Vuoden 1981 valtion tulo- ja menoarvion mukaan palkkauksiin myönnetty valtionavut olivat kaikkiaan runsaat 8 miljardia markkaa. Kunnallisten valtionapujen osuus tästä oli 87 %. Palkkauksiin myönnettyjen valtionapujen osuus kaikista valtionavuista vuonna 1981 oli 66 %.

Taulukon 8 mukainen valtionapuhenkilöstön määrä on vuosina 1978—81 kasvanut keskimäärin 3,8 % vuodessa. Vuonna 1981 valtionapuhenkilöstöä oli kaikkiaan 223 200 henkilöä.

Julkisen rahoituksen piirissä olevan työmarkkinalohkon voidaan katsoa olevan kokonaisuus, jonka puitteissa tulee tavoitteeksi asettaa yhtenäinen henkilöstöpolitiikka, jotta palvelussuhteen ehtojen tasainen, mahdollisimman yhdenmukainen ja häiriötön kehitys voitaisiin turvata. Tähän tavoitteeseen on pyritty valtiovarainministeriön palkkaosaston ja Kunnallisen sopimusvaltuuskunnan ja sen toimiston sekä yksityisten valtionapulaitosten sopimusvaltuuskunnan välisellä yhteistyöllä. Yksityisten valtionapulaitosten sopimusvaltuuskunnan valmistelu-, neuvottelu- ja täytäntöönpanoelimenä toimii valtiovarainministeriön palkkaosasto, joten edellytykset henkilöstöpoliittisten tavoitteiden

Taulukko 8. Kunnalliset ja yksityiset valtionavut ja valtionapuhenkilöstö vuosina 1978—81

Vuosi	Valtionavut kunnille ¹⁾		Valtionavut yksityisille ¹⁾		Valtionavut yhteensä		Valtionapuhenkilöstön määrä ²⁾		
	yht. milj. mk	palkkaukset	yht. milj. mk	palkkaukset	yht. milj. mk	palkkaukset	kunnat	yksityiset	yht.
1978	7 219	4 910	1 087	782	8 306	5 692	177 200	22 500	199 700
1979	8 476	5 293	1 142	821	9 618	6 114	183 400	23 500	206 900
1980	9 215	5 858	1 319	930	10 534	6 788	191 500	24 000	215 500
1981	10 731	6 991	1 504	1 035	12 235	8 026	198 700	24 500	223 200
Keskimääräinen vuotuisen muutos %	14.1	12.5	11.4	9.8	13.8	12.1	3.9	2.9	3.8

¹⁾ Asianomaisen vuoden valtion tulo- ja menoarvion mukaan. Kaikilla valtionapumomenteilla ei ole erittelyä palkkausmenoihin ja muihin menoihin, joten palkkauksia koskevat luvut on osittain arvioitu.

²⁾ Kuntasektorin henkilöstömäärää koskevat tiedot perustuvat pääasiassa kunnalliseen virkarekisteriin ja kunnalliseen henkilökisteriin ja yksityisiä valtionapulaitoksia koskevat tiedot yksityisten valtionapulaitosten henkilökisteriin. Taulukon kuntasektorin luvut koskevat päätoimista henkilöstöä, jonka lisäksi kuntasektorin valtionapuhenkilöstöön kuuluvat eräät sivutoimiset ja osa-aikaiset henkilöryhmät, maatalouslomittajat sekä tuntipalkkaista henkilöstöä. Arvioiden mukaan edellä mainittuja muuta kuin päätoimista valtionapuhenkilöstöä on runsaat 40 000.

yhteensopeuttamiselle valtion- ja toimiehtosopimussektorin osalta ovat hyvät.

Voimassa olevien säännösten ja eduskunnan palkkavaltuuskunnan päätösten mukaisesti ehdotetaan v. 1983 tarkistettavaksi seuraavat henkilöstöstä aiheutuviin menoihin kohdistuvat valtionavut:

a) Lakisääteisen valtionavun piirissä olevasta kunnallisesta henkilöstöstä aiheutuviin kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain (35/73) 5 §:n 4. kohdan mukaisiin tai vastaaviin käyttökustannuksiin myönnettävät valtionosuudet tarkistetaan eduskunnan palkkavaltuuskunnan päätösten mukaisesti kunnallisten virka- ja työehtosopimusten edellyttämällä tavalla.

b) Lakisääteisen valtionavun piirissä olevien yksityisten yhteisöjen ja laitosten henkilöstöstä aiheutuviin menoihin asianomaisten valtionapusaännösten mukaan myönnettävät valtionavut tarkistetaan eduskunnan palkkavaltuuskunnan päätösten mukaisesti toimiehtosopimusten edellyttämällä tavalla.

c) Harkinnanvaraisen valtionavun piirissä olevien toimiehtosopimusjärjestelmään kuuluvien yhteisöjen ja laitosten henkilöstöstä aiheutuviin menoihin myönnettävät valtionavut tarkistetaan eduskunnan palkkavaltuuskunnan päätösten mukaisesti toimiehtosopimusten edellyttämällä tavalla.

d) Toimiehtosopimusjärjestelmän ulkopulis-

ten harkinnanvaraista valtionapua saavien yhteisöjen ja laitosten osalta ehdotetaan valtionavut tarkistettavaksi enintään yleistä kustannustason nousua vastaavasti tai eräissä tapauksissa valtiovarainministeriön tai sen antaman lausunnon nojalla asianomaisen muun viranomaisen vahvistamien valtionavun myöntämisperusteiden tarkistusten mukaisesti.

Käytännössä on esiintynyt tapauksia, joissa viranomaisen vahvistamista valtionavun myöntämisen perusteista on henkilöstön määrän, rakenteen, pätevyysvaatimusten tai palvelussuhteen ehtojen osalta poikettu. Tällaiset poikkeamat ovat aiheuttaneet tarvetta valtionavun lisäyksiin yli sen, mitä omaksuttujen henkilöstöpoliittisten tavoitteiden soveltaminen valtionapuperusteisiin olisi edellyttänyt. Tämän välttämiseksi ehdotetaan, että valtionavun myöntävä viranomainen voi, ottaen huomioon asianomaiset valtionapusaännökset ja eduskunnan palkkavaltuuskunnan päätökset, myöntää valtionavun vain ehdolla, että palvelussuhteen ehtojen osalta kunnallisia virka- ja työehtosopimuksia taikka toimiehtosopimuksia sekä henkilöstön määrän, rakenteen ja kelpoisuusehtojen osalta asianomaisten viranomaisten vahvistamia perusteita on noudatettu.

Lisäksi ehdotetaan, että tapauksissa, joissa edellä tarkoitettuja poikkeamisia esiintyy, valtionavun myöntävän viranomaisen tulee, ottaen huomioon asianomaiset valtionapusaännökset ja

saatuaan asiasta valtiovarainministeriön lausunnon, ryhtyä asiantilan oikaisemiseen ja tarvittaessa valtionavun eväämiseen kokonaan tai osittain ja sen takaisin perimiseen.

Harkinnanvaraisen valtionavun momentille sisältyvä varaus palkkausten tarkistusta varten ei oikeuta mainitun varauksen käyttöön, vaan sen käyttäminen on mahdollista vasta asianomaisen palkkatarkistuksen tultua hyväksytyksi valtioneuvoston erikseen antamien tarkempien määräysten mukaisesti.

5. Veropolitiikan suuntaviivat ja valtion menojen rahoitus

Vuoden 1983 tulo- ja menoarvioesityksen laadinnassa keskeiseksi tavoitteeksi on asetettu inflaatiiovauhdin hidastaminen. Merkittävimmit tuloperustemuutokset koskevat tulo- ja varallisuusverotuksen inflaatiotarkistusta. Huomattavalta osin verojen ja maksujen perusteet säilyvät ennallaan. Välttämättömät tuloperusteiden korotukset ehdotetaan yleensä toteutettaviksi vain noin 5 prosentin suuruisina eli toteutunutta kustannuskehitystä pienempinä. Pidättyvällä vero-, maksu- ja tariffipolitiikalla sekä tuloveroasteikon ja keskeisten vähennysten inflaatiotarkistuksella hallitus pyrkii omalta osaltaan tukemaan maltillista tulopolitiikkaa.

Edellä todettu veropoliittinen linja on jatkoa aikaisemmin omaksutulle periaatteelle, jonka tavoitteena on ollut bruttoveroasteen nousun estäminen. Kansaneläkkeiden verotuskohtelun yhtenäistäminen nostaa bruttoveroastetta vuonna 1983 vajaalla $\frac{1}{4}$ prosenttiyksiköllä. Toisaalta elintarviketuotteiden hinnanerokorvausjärjestelmässä toteutettavaksi ehdotettu tekninen muutos kotimaan toimitusten osalta sekä maataloustuotteiden vientituen ja hinnanalennuskorvausten määräytymiseen liittyvä liikevaihtoveron muutos alentavat bruttoveroastetta laskennallisesti noin $\frac{3}{4}$ prosenttiyksiköllä. Bruttoveroasteen arvioidaan olevan 36 % v. 1983, kun se v. 1982 on 36 $\frac{1}{2}$ %.

Jos muut talous- ja tulopoliittiset päätökset eivät ole hallituksen asettamaa inflaationtorjuntatavoitetta tukevia, on eräitä valtion tuloperusteita tarpeen korottaa vuoden 1983 aikana.

Hallitus on asettanut harkintaverotusta käsittelevän toimikunnan, jonka tehtävänä on pikai-

sesti selvittää suoritettujen selvitysten perusteella keinot, joilla verotulojen alentumatta ja verokohtaannon olennaisesti muuttumatta voidaan nykyisen harkintaverotuksen epäkohtia vähentää.

Hallitus esittää yritysten toimintavarausmahdollisuuksien laajentamista. Hallituksen tarkoituksena on lisäksi antaa Eduskunnalle esitys tutkimusvähennyksestä. Kauppa- ja teollisuusministeriö ja valtiovarainministeriö laativat asiasta selvityksen vuoden 1983 maaliskuun loppuun mennessä. Valtiovarainministeriössä laaditaan lokakuun 1982 alkuun mennessä ehdotukset maatalouden investointivaruudesta sekä tilakohtaisen vähennysoikeuden laajentamisesta metsätalouden tuloverotuksessa.

Tulo- ja varallisuusverotuksessa ehdotetaan luonnollisten henkilöitten tuloveroasteikkoa ja varallisuusveroasteikkoa tarkistettavaksi 9 prosentin hintatason nousua vastaavaksi. Myös keskeisissä vähennyksissä toteutetaan sanotun suuruiset tarkistukset. Eräitä perhepoliittisia vähennyksiä tarkistetaan tätä enemmänkin. Tarkistukset merkitsevät sitä, että luonnollisten henkilöiden tulo- ja varallisuusverotus kevenee noin 1 950 milj. markalla v. 1982 voimassa olevien veroperusteiden mukaiseen tuottoon verrattuna. Valtionverotuksen osuus tästä on vajaa 1 850 milj. markkaa lopun kohdistuessa kunnallis- ja kirkollisverotukseen sekä vakuutetun kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksuihin. Ehdotettu inflaatiotarkistus on tarkoitus ottaa huomioon ennakonpidätyksissä viime vuosina noudatetusta käytännöstä poiketen jo 1.2. 1983 lukien. Inflaatiotarkistuksen vaikutus vuoden 1983 kassakertymään on noin 1 550 milj. mk. Tämän lisäksi on tarkoitus jatkaa 1.5. 1982 voimaan tullutta palkansaajien ennakonpidätysalennusta vuoden 1983 tammikuun loppuun.

Tulo- ja varallisuusveromomentille vuonna 1983 kertyvän tuoton arvioidaan edellä esitettyjen veroperusteiden sekä taloudellista kasvua ja tulonmuodostusta koskevien ennusteiden perusteella olevan 19 830 milj. mk eli 2 110 milj. mk enemmän kuin vuoden 1982 tuloarviossa on esitetty. Kun mm. ennakonpidätysalennuksen ja ennakoitua suurempien veronpalautusten johdosta tulo- ja varallisuusveron tuoton arvioidaan v. 1982 jäävän 16 850 milj. markkaan, tuoton lisäys kassarioon verrattuna on 2 980 milj. mk. Tuot-

toon vaikuttaa lisäävästi mm. eläkkeiden verotuksen uudistaminen kansaneläkeuudistuksen II A-vaiheen yhteydessä.

Liikevaihtoverotuksen veroprosentti pidetään ennallaan. Teollisuuden talonrakennusinvestointien sekä kone- ja laiteinvestointien voimassa olevia veronhuojennuksia ehdotetaan jatkettavaksi vuoden 1983 loppuun saakka. Huojennukset vähentävät veron tuottoa aikaisemmat päätökset mukaanlukien noin 600 milj. mk v. 1983. Maataloustuotteiden vientituen ja kotimaisten toimitusten hinnanalennuskorvauksen määräytymiseen vaikuttava liikevaihtoverolain muutos tulee voimaan vuoden 1983 alusta lukien. Toimenpide vähentää veron tuottoa 410 milj. mk sekä vastaavalla määrällä vientitukeen ja hinnanalennuskorvauksiin v. 1983 tarvittavia määrärahoja.

Tuonnin perusteella kannettavien verojen ja maksujen tuottoa pienentävät noin 80 milj. mk vuoden 1983 alussa suoritettavat EEC- ja KEVSOS-sopimusten mukaiset tullinalennukset sekä GATT:in ns. Tokion tullinalennuskierrokseen liittyvät tullinalennukset.

Eräiden *valmisteverojen* perusteita ehdotetaan tarkistettavaksi. Tarkistukset ehdotetaan toteutettavaksi maltillista korotuslinjaa noudattaen.

Tupakkavalmisteen vähittäishintoja on tarkoitus korottaa keskimäärin 5 %.

Alkoholijuomien tuottoarviossa on oletettu, että alkoholijuomien vähittäishintoja korotetaan niin ikään keskimäärin 5 %. Korotuksen arvioidaan lisäävän valtion alkoholituloja noin 160 milj. mk.

Hintapolitiikka vaikuttaa keskeisesti tupakatuotteiden ja alkoholijuomien kulutukseen. Jos kulutuksessa maltillisen korotuslinjan johdosta tapahtuu liiallista kasvua, saattaa osoitautua välttämättömäksi toteuttaa uusi korotus v. 1983.

Elintarviketuotteiden valmisteveron piiriin kuuluvien tuotteiden hinnanerotasausjärjestelmä ehdotetaan muutettavaksi näiden tuotteiden kotimaan toimitusten osalta. Toimenpide vähentää elintarviketuotteiden valmisteveron, makeisveron ja virvoitusjuomaveron laskennallista

tuottoa noin 1,5 mrd mk. Momentin 28.37.40 määrärahassa on ehdotettu tehtäväksi sanotusta toimenpiteestä aiheutuva hinnanalennuskorvausmenojen vähennys.

Makeisveron bruttotuottoa vähentää edellä mainittu hinnanerotasausjärjestelmän muutos. Hinnanerotasausjärjestelmän muutoksen jälkeen veron määrä on tarkoitus pitää edelleen samana kaikissa makeistuotteissa. Ehdotettu kolmen markan suuruinen vero kilolta nostaisi lähinnä suklaatuotteista nykyisin perittävän nettoveron määrää. Toimenpiteen valtion tuloja lisäävä vaikutus on 25 milj. mk.

Virvoitusjuomaveron perusteet on tarkoitus pitää samalla tasolla kuin niistä nykyisen hinnanerotasausjärjestelmän vallitessa kertyy valtiolle nettoveroa.

Polttoaineveron pennimääräisiä perusteita on tarkoitus korottaa 5 %. Korotuksen arvioidaan lisäävän valtion tuloja 165 milj. mk.

Sokeriveroa on tarkoitus korottaa kotimaisen sokerituotannon tukemiseen tarvittavien menojen rahoittamiseksi. Veronkorotuksen arvioidaan lisäävän veron tuottoa 55 milj. mk.

Sähkövero on tarkoitus alentaa puoleen teollisuuden käyttämän ns. raaka-ainesähkön osalta, minkä arvioidaan vähentävän veron tuottoa 10 milj. mk.

Lannoiteveroa ja *öljyväkirehuveroa* sekä eräiden *maataloustuotteiden markkinoimismaksuja* on tarkoitus edelleen kantaa maataloustulolaisa tarkoitettuna maatalouden osuuden rahoittamiseksi vientikustannuksista yhteensä 96 milj. mk. Vuoden 1982 arvioituun tuottoon verrattuna vähennys on 14 milj. mk.

Velkakirjoista perittävän *leimaveron* veroprosentti on tarkoitus korottaa yli 9 kuukauden pituisten velkakirjojen osalta samaksi kuin lyhytaikaisilla velkakirjoilla on eli 1,2 prosenttiin lainapääomasta sekä alukseen kiinnitettävien velkakirjojen osalta 0,45 prosentista 0,6 prosenttiin. Toimenpiteen arvioidaan lisäävän veron tuottoa 120 milj. mk. Kiinteistön omistusoikeuden luovutuksen yhteydessä kannettavan leimaveron asteikkoa ehdotetaan lievennettäväksi. Ehdotetun lievennyksen arvioidaan vähentävän veron tuottoa 5 milj. mk.

Auto- ja moottoripyöräveroa ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että takseille ja invalideille myönnettävien veronpalautusten enimmäismääriä korotetaan. Toimenpiteen arvioidaan vähentävän veron tuottoa 20 milj. mk. Veron tuottoa vähentävänä tekijänä on otettu huomioon v. 1982 toteutettu autoveron yleinen alentaminen.

Ajoneuvon käyttämisestä suoritettavaa *moottori-ajoneuvoveroa* ehdotetaan korotettavaksi henkilöautojen osalta. Toimenpiteen arvioidaan lisäävän veron tuottoa 14 milj. mk.

Hallitus ehdottaa, ettei *työnantajan lapsilisä-maksua* kanneta myöskään vuonna 1983.

Voinhinnanalennusmaksua ei enää v. 1983 ehdoteta perittäväksi. Toimenpiteen vaikutus on 15 milj. mk.

Nestemäisten polttoaineiden varmuusvarastointimaksu ehdotetaan pidettäväksi samansuuruisena kuin v. 1982.

Vähärasvaisen maidon tasausmaksua ehdotetaan korotettavaksi. Toimenpiteen arvioidaan lisäävän *eräistä maataloustuotteista kannettavina tasausmaksuina* kertyviä tuloja 90 milj. mk.

Sekalaiset tulot koostuvat pääosin erilaisista valtion viranomaisten palveluksista perittävistä maksuista. Maksuperustelain (980/73) soveltamisohjeiden mukaan tarkkaillaan lain soveltamisalaan kuuluvien maksujen suuruutta säännöllisesti tulo- ja menoarvioesityksen valmistelun yhteydessä.

Maksuperustelain edellyttämällä tavalla on tarkoitus tarkistaa valtion viranomaisten perimiä maksuja lähinnä niissä tapauksissa, joissa siihen on kustannusten nousun johdosta aiheutta.

Lentoliikenteen maksuja ja väylämaksuja on tarkoitus korottaa ainoastaan 5 %. Korotusten arvioidaan tältä osin lisäävän valtion tuloja 17 milj. mk.

Valtionrautateiden kohonneen kustannustason vuoksi ja laitoksen käyttötalouden lisärahoitustarpeen kasvun rajoittamiseksi *henkilö- ja tavaraliikenteen tariffeja* on edellytetty korotettavaksi 1.1.1983 lukien keskimäärin 5 % sekä 1.7.1983 lukien *henkilöliikenteen tariffeja* keskimäärin 5 % ja *tavaraliikenteen tarif-*

feja keskimäärin 7 %. *Posti- ja telelaitoksen* tariffeja on edellytetty korotettavaksi 1.1.1983 lukien keskimäärin 5 %. Tariffikorotusten on arvioitu lisäävän valtionrautateiden tuloja noin 180 milj. mk ja posti- ja telelaitoksen tuloja noin 210 milj. mk.

Vuonna 1983 arvioidaan *budjettitalouden tulojen ilman pitkäaikaista lainanottoa* nousevan 63 157 milj. markkaan eli 4 888 milj. mk suuremmiksi kuin vuoden 1982 tuloarvio. Tulojen kasvu ilman lainanottoa on siten arvioitu noin 8 prosentiksi.

Esitykseen sisältyvien menojen rahoittamiseksi arvioidaan edellä todettujen budjettitalouden tulojen lisäksi tarvittavan v. 1983 *pitkäaikaista lainaa* 8 950 milj. mk. Jotta näin suuren lainanoton toteuttaminen olisi mahdollista, on lainanottovaltuuksien määrän oltava jonkin verran tarvittavaa lainamäärää suurempi, koska lainanoton joustava toteuttaminen edellyttää eräissä tilanteissa erityisesti kansainvälisillä pääomamarkkinoilla nopean valmiuden ylläpitämistä samanaikaisesti useilla markkinoilla. Tämän johdosta lainanottovaltuuksien määräksi ehdotetaan 9 200 milj. mk.

Vuoden 1982 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon on merkitty lainoja yhteensä 6 650 milj. mk. Vuoden 1982 toisessa lisämenoarviossa on menojen rahoittamiseksi ja tulo- ja menoarvion saattamiseksi tasapainoon arvioitu tarvittavan lisää pitkäaikaista lainaa 1 160 milj. mk eli yhteensä 7 810 milj. mk. Vuoden 1983 lainanotto olisi siten 1 140 milj. mk suurempi. Ehdotettu lainamäärä on mahdollista ottaa koti- ja ulkomaisilta rahamarkkinoilta. Kotimaisten rahamarkkinoiden odotettavissa oleva keveys edellyttää, että lainanoton painopiste olisi kotimaisissa rahoituslähteissä. Ulkomaisten lainojen korkotaso on pysynyt edelleen huomattavan korkeana, mikä osaltaan lisää valtionvelan hoitomenoja tulevina vuosina. Kun v. 1983 valtionvelkaa kuoletetaan 3 086 milj. mk, kasvaa valtion velkakanta noin 5 850 milj. mk. Kun budjettitalouden velan arvioidaan olevan vuoden 1982 päättyessä noin 26.3 miljardia markkaa, kasvaisi se ehdotetulla lainanotolla vuoden 1983 loppuun mennessä noin 32.1 miljardiin markkaan.

Edellä esitetyn perusteella sekä viitaten tulomomenttien yksityiskohtaisiin perusteluihin valtion budjettitalouden kokonaistulot arvioidaan seuraaviksi:

Taulukko 9. Tulot osastoittain vuosina 1981—83, milj. mk

	V. 1981 tilinpäätös	V. 1982 tuloarvio	V. 1983 esitys	Muutos 1982—83	
				milj. mk	%
11. Verot ja veronluonteiset tulot	46 851	51 661	55 750	+4 089	+ 8
12. Sekalaiset tulot	3 484	3 779	3 888	+ 109	+ 3
13. Korko- ja osinkotulot sekä osuus valtion rahalaitosten voitosta	1 089	1 204	1 518	+ 313	+26
14. Valtion liikeyritykset ¹⁾	997	995	1 208	+ 212	+21
15. Lainat	6 374	7 279	9 743	+2 465	+34
Yhteensä	58 795	64 917	72 107	+7 188	+11

¹⁾ Osastossa 14 sarakkeen ulkopuolelle merkityt valtion liikeyritysten käyttötulot eivät sisälly lukuihin.

	mk
Tässä tulo- ja menoarvioesityksessä ehdotet- tua menojen ja tulojen tasapainoa osoittaa seu- raava asetelma:	
Menojen kokonaismäärä ...	72 106 472 200
Tulot ilman lainanottoa	63 156 911 000
Erotus	8 949 561 200
Ehdotettu lainanotto	8 950 000 000
Tulo- ja menoarvion ylijäämä	438 800

Sen perusteella, mitä edellä on esitetty ja viitaten tämän esityksen yksityiskohtaisiin perusteluihin ehdotetaan,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä oheen liitetyn ehdotuksen Suomen tasavallan tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1983.

Helsingissä 17 päivänä syyskuuta 1982

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Valtiovarainministeri *Abti Pekkala*

Suomen tasavallan tulo- ja menoarvio vuodelle 1983

TULOT

Osasto 11

mk

11. VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT	55 750 300 000
01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot	20 306 000 000
01. Tulo- ja varallisuusvero	19 830 000 000
02. Merimiesvero	186 000 000
03. Perintö- ja lahjavero	210 000 000
04. Arpajaisvero	80 000 000
04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut	17 980 000 000
01. Liikevaihtovero	17 370 000 000
02. Eräistä vakuutusmaksuista suoritettava vero	480 000 000
03. Apteekkimaksut	130 000 000
06. Tuonnin perusteella kannettavat verot ja maksut	1 780 000 000
01. Tuontitulli	860 000 000
02. Tuontimaksut	170 000 000
09. Tasausvero	750 000 000
08. Valmisteverot	10 661 000 000
01. Tupakkavero	1 540 000 000
02. Makeisvero	115 000 000

03. Olutvero	1 055 000 000
04. Alkoholijuomaverot	2 815 000 000
05. Virvoitusjuomaverot	95 000 000
06. Elintarviketuotteiden valmisteverot	170 000 000
07. Polttoaineverot	3 840 000 000
08. Ravintorasvat	190 000 000
09. Sokeriverot	160 000 000
10. Sähköverot	600 000 000
11. Lannoiteverot	68 000 000
12. Öljyväkirehuverot	13 000 000
10. Muut verot	4 022 800 000
01. Leimaverot	1 590 000 000
02. Elokuva- ja elokuvaverot	2 800 000
03. Auto- ja moottoripyöräverot	2 110 000 000
04. Moottoriajoneuvoverot	320 000 000
12. Maksut sosiaaliturvaa varten	2 000 000
01. Työnantajan lapsilisämaksut	2 000 000
19. Muut veronluonteiset tulot	998 500 000
01. Oy Alko Ab:n ylijäämät	610 000 000
02. Lästimaksut	2 500 000
03. Voin hinnanalennusmaksut	1 000 000
04. Eräiden maataloustuotteiden markkinoimismaksut	15 000 000
05. Nestemäisten polttoaineiden varmuusvarastointimaksut	230 000 000
06. Eräistä maataloustuotteista kannettavat tasausmaksut	140 000 000

Osasto 12

12. SEKALAISET TULOT	3 887 961 000
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	9 400 000
99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tulot	9 400 000
25. Oikeusministeriön hallinnonala	149 030 000
30. Kaupunkien osallistuminen oikeudenhoidon ylläpitomenoihin	48 030 000
31. Yksityisoikeudellisista tiedoksiannoista kertyvät tulot	3 500 000
50. Vankeinhoitolaitoksen tulot	94 500 000
99. Oikeusministeriön hallinnonalan muut tulot	3 000 000

26. Sisäasiainministeriön hallinnonala	110 791 000
06. Väestökirjanpidon tulot	11 800 000
32. Tulot asuntolainoitettujen vuokra-asuntojen omaksilunastamisesta	14 000 000
50. Kaupunkien osuudet poliisilaitosten ylläpitomenoista	46 026 000
62. Tulot poliisivarikkojen maksullisesta palvelutoiminnasta	10 665 000
90. Rajavartiolaitoksen tulot	14 650 000
99. Sisäasiainministeriön hallinnonalan muut tulot	13 650 000
27. Puolustusministeriön hallinnonala	104 800 000
14. Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta	11 560 000
20. Tulot puolustusvoimien irtaimiston myynnistä	1 000 000
27. Vuokratulot	49 300 000
99. Puolustusministeriön hallinnonalan muut tulot	42 940 000
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	613 360 000
28. Kuntien osuudet verotuskustannuksista	250 313 000
29. Kansaneläkelaitoksen osuus verotuskustannuksista	65 000 000
30. Evankelisuterilaisten seurakuntien osuudet verotuskustannuksista	36 000 000
49. Tullilaitoksen tulot	23 500 000
50. Rahapajan tulot	130 561 000
52. Tilastokeskuksen tulot	4 813 000
54. Pankkitarkastusviraston tulot	5 283 000
60. Rakennushallinnon tulot	53 000 000
65. Otaniemen valtionalueen tulot	16 870 000
70. Valtion koulutuskeskuksen tulot	20 000
99. Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut tulot	28 000 000
29. Opetusministeriön hallinnonala	861 922 000
06. Valtion audiovisuaalisen keskuksen tulot	1 600 000
07. Suomen elokuva-arkiston tulot	850 000
12. Helsingin yliopiston tulot	43 400 000
13. Åbo Akademin tulot	2 264 000
14. Lapin korkeakoulun tulot	100 000
17. Jyväskylän yliopiston tulot	4 900 000
18. Oulun yliopiston tulot	11 935 000
19. Joensuun korkeakoulun tulot	4 007 000
20. Kuopion korkeakoulun tulot	3 500 000
21. Turun yliopiston tulot	16 400 000
24. Tampereen yliopiston tulot	6 375 000
25. Eläinlääketieteellisen korkeakoulun tulot	2 576 000
26. Teknillisen korkeakoulun tulot	6 500 000
27. Tampereen teknillisen korkeakoulun tulot	5 680 000
28. Lappeenrannan teknillisen korkeakoulun tulot	850 000
29. Helsingin kauppakorkeakoulun tulot	1 820 000

30. Svenska handelshögskolanin tulot	300 000
32. Turun kauppakorkeakoulun tulot	178 000
33. Vaasan korkeakoulun tulot	249 000
34. Svenska social- och kommunalhögskolanin tulot	58 000
35. Taideteollisen korkeakoulun tulot	280 000
36. Sibelius-Akatemian tulot	360 000
42. Eräiden valtion oppilaitosten tulot	4 003 000
44. Ylioppilastutkintolautakunnan tulot	5 800 000
55. Kuurojen- ja sokeainkoulujen tulot	1 080 000
61. Valtion hotelli- ja ravintola-alan oppilaitosten tulot	16 670 000
63. Maatalousoppilaitosten tulot	7 300 000
65. Koulutilojen tulot	50 000 000
67. Ammattikoulujen opettajaopistojen tulot	790 000
68. Valtion keskusammattikoulujen tulot	12 900 000
69. Kuulovammaisten ja näkövammaisten ammattikoulujen tulot	500 000
72. Valtion metsäopetuksen tulot	8 400 000
74. Valtion merenkulkualan oppilaitosten tulot	1 600 000
75. Ammattikasvatushallituksen metsien tulot	6 600 000
76. Valtion teknillisten oppilaitosten tulot	1 500 000
79. Valtion kotitalousoppilaitosten tulot	6 900 000
80. Valtion kotiteollisuusoppilaitosten tulot	1 150 000
83. Terveystieteiden oppilaitosten tulot	5 100 000
91. Valtion osuus veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista	560 000 000
92. Suomenlinnan tulot	1 950 000
93. Valtionarkiston tulot	405 000
94. Maakunta-arkistojen tulot	162 000
95. Museoviraston tulot	2 300 000
96. Tulot elokuvien tarkastuksesta	630 000
99. Opetusministeriön hallinnonalan muut tulot	52 000 000
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	214 071 000
08. Maataloushallinnon tulot	2 170 000
10. Valtion maatalouskemian laitoksen tulot	6 115 000
12. Valtion siementarkastuslaitoksen tulot	4 710 000
14. Valtion maatalouskoneiden tutkimuslaitoksen tulot	1 581 000
15. Valtion maitovalmisteiden tarkastuslaitoksen tulot	4 800 000
16. Valtion maitotalouden tutkimuslaitoksen tulot	5 100 000
17. Valtion hevosjalostuslaitoksen tulot	675 000
30. Valtion osuus vedonlyönnistä hevoskilpailuissa saadusta tulosta ..	26 000 000
32. Kasvinjalostusmaksut	4 182 000
35. Hirvieläinten metsästysmaksut	22 000 000
36. Pilkintämaksut	3 675 000
37. Maksut kalatalouden edistämiseksi	11 353 000
38. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tulot	1 350 000
39. Riistanhoitomaksut	16 100 000
40. Vesihallinnon tulot	3 760 000
50. Metsähallituksen sekalaiset tulot	2 000 000
60. Tulot maanmittaushallinnon maksullisesta palvelutoiminnasta	63 500 000
70. Maatalouden tutkimuskeskuksen tulot	13 750 000
76. Metsäntutkimuslaitoksen tulot	850 000
80. Lihantarkastustoiminnan maksutulot	10 800 000

84. Valtion eläinlääketieteellisen laitoksen tulot	8 100 000
99. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut tulot	1 500 000
31. Liikenneministeriön hallinnonala	422 840 000
22. Kuntien osuus paikallisteiden kunnossapitomenoista	49 000 000
23. Kuntien osuus paikallisteiden tekemisestä	22 000 000
24. Tie- ja vesirakennuslaitoksen sekalaiset tulot	24 000 000
26. Tulot tie- ja vesirakennuslaitoksen maksullisesta palvelutoiminnasta	56 000 000
40. Autorekisterikeskuksen tulot	106 440 000
47. Lentoliikenteen ja lentoasemien kiinteistöjen tulot	160 900 000
50. Ilmatieteen laitoksen tulot	4 500 000
32. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	536 065 000
12. Merenkululaitoksen tulot	234 400 000
28. Elinkeinohallituksen tulot	540 000
32. Patentti- ja rekisterihallituksen maksullisen palvelutoiminnan tulot	26 340 000
34. Lisenssiviraston tulot	3 500 000
39. Tulot teknillisen tarkastuslaitoksen maksullisesta palvelutoiminnasta	24 800 000
40. Geologisen tutkimuslaitoksen tulot	1 000 000
42. Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen tulot	189 930 000
60. Siirto tuontikaupparahastosta	23 000 000
99. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan muut tulot	32 555 000
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	372 282 000
01. Sosiaali- ja terveysministeriön tulot	3 200 000
03. Työsuojeluhallinnon tulot	450 000
24. Tapaturmavakuutustoimintaa harjoittavien yhtiöiden vakuutusmaksuosuus	8 030 000
40. Valtion koulukotien tulot	16 310 000
43. Valtion erityiskoulujen tulot	99 000
45. Valtion kehitysvammalaitosten tulot	12 430 000
53. Valtion päihdehuoltoloiden tulot	6 006 000
63. Valtion sairaaloiden tulot	23 909 000
65. Kansanterveyslaitoksen tulot	43 800 000
66. Lääkelaboratorion tulot	1 315 000
67. Farmaseuttisten erikoisvalmisteiden myyntilupatulot	5 760 000
68. Säteilyturvallisuuslaitoksen tulot	14 846 000
92. Raha-automaattiyhdistyksen tuotto	195 827 000
99. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut tulot	40 300 000
34. Työvoimaministeriön hallinnonala	53 200 000
50. Korvaukset kesäkauden ylityöllistämisestä	200 000
70. Palkkaturvamaksujen palautukset	50 000 000
99. Työvoimaministeriön hallinnonalan muut tulot	3 000 000

39. Muut sekalaiset tulot	440 200 000
01. Sakkorahat	110 000 000
02. Valtiolle tilitettävät viivästyskorot, jäämämaksut ja veronlisäykset veronmaksun laiminlyömisestä määräaikana	200 000 000
03. Oikaisurahat	200 000
04. Menorästien ja siirrettyjen määrärahojen peruutukset	100 000 000
05. Valtion maaomaisuuden ja tuloa tuottavien oikeuksien myynti ..	5 000 000
06. Valtion maaomaisuuden luovutuksesta saadut tulot, joita voidaan käyttää maiden ostamiseen valtion metsätaloutta varten	500 000
07. Valtionapulaitosten omavastuuosuus eläkkeistä	20 000 000
08. Pysäköintivirhemaksut	500 000
10. Muut sekalaiset tulot	4 000 000

Osasto 13

13. KORKO- JA OSINKOTULOT SEKÄ OSUUS VALTION RAHALAITOSTEN VOITOSTA	1 517 500 000
01. Korkotulot	1 162 000 000
01. Korot asuntolainoista	618 000 000
03. Korot vientimaksulainoista	4 000 000
05. Korot muista lainoista	210 000 000
07. Korot talletuksista	300 000 000
08. Korot obligaatioista	30 000 000
02. Indeksi- ja kurssihyvitykset	3 400 000
01. Indeksihyvitykset	1 000 000
02. Kurssihyvitykset	2 400 000
03. Osinkotulot	97 100 000
01. Osinkotulot valtionenemmistöisistä osakeyhtiöistä	96 500 000
02. Muut osinkotulot	600 000
04. Osuus valtion rahalaitosten voitosta	255 000 000
01. Osuus Suomen Pankin voitosta	250 000 000
02. Osuus Postipankin voitosta	5 000 000

Osasto 14

14. VALTION LIIKEYRITYKSET 1 207 850 000

01. Valtionrautatiet

01. Henkilöliikenteen tulot	630 000 000
02. Tavaraliikenteen tulot	1 764 000 000
03. Postinkuljetustulot	17 100 000
04. Vuokra-, myynti- ja sekalaiset tulot	108 000 000
05. Korvaus alennuskuljetuksista	56 150 000
06. Eräät rautatieliikennekorvaukset	10 500 000
07. Tulot ulkopuolisille suoritetuista töistä	67 500 000
Käyttötulot yhteensä	<u>2 653 250 000</u>
Käyttömenot (31.90.01—29)	<u>3 549 672 000</u>
Käyttötalouden lisärahoitustarve	896 422 000

04. Posti- ja telelaitos

01. Postitoimen liikennetulot	1 922 000 000
02. Valtiolta postitoimen palveluksista saatavat korvaukset	106 600 000
03. Muilta postitoimen palveluksista saatavat korvaukset	224 000 000
04. Teletoimen liikennetulot	2 353 000 000
05. Valtiolta teletoimen palveluksista saatavat korvaukset	1 550 000
06. Autoliikenteen tulot	54 000 000
07. Sekalaiset tulot	89 000 000
Käyttötulot yhteensä	<u>4 750 150 000</u>
Käyttömenot (31.94.01—29)	<u>3 678 211 000</u>
Käyttötalouden rahoituskate	1 071 939 000

05. Posti- ja telelaitoksen konepajat

02. Turun Asennuspajan tulot	26 000 000
03. Keskusautokorjaamon tulot	9 800 000
Käyttötulot yhteensä	<u>35 800 000</u>
Käyttömenot (31.95.22—23)	<u>35 100 000</u>
Käyttötalouden rahoituskate	700 000

07. Valtion ravitsemiskeskus

01. Ravitsemiskeskuksen käyttötulot	197 000 000
Käyttömenot (28.94.01—29)	<u>185 964 000</u>
Käyttötalouden rahoituskate	11 036 000

10. Valtion painatuskeskus

01. Painatuskeskuksen käyttötulot	152 330 000	
Käyttömenot (28.90.01—29)	<u>136 584 000</u>	
	Käyttötalouden	
	rahoituskate	15 746 000

16. Valtion tietokonekeskus

01. Tietokonekeskuksen käyttötulot	182 828 000	
Käyttömenot (28.92.01—29)	<u>151 426 000</u>	
	Käyttötalouden	
	rahoituskate	31 402 000

20. Puolustusministeriön alainen teollisuus- ja liiketoiminta

01. Pukutehtaan tulot	41 260 000	
02. Vammaskosken tehtaan tulot	57 000 000	
03. Patruunatehtaan tulot	76 400 000	
04. Metsätaloustoiminnan tulot	<u>9 700 000</u>	
Käyttötulot yhteensä	184 360 000	
Käyttömenot (27.90.05—24)	<u>176 460 000</u>	
	Käyttötalouden	
	rahoituskate	7 900 000

30. Valtion hankintakeskus

01. Hankintakeskuksen käyttötulot	43 800 000	
Käyttömenot (32.90.01—29)	<u>35 095 000</u>	
	Käyttötalouden	
	rahoituskate	8 705 000

32. Valtion polttoainekeskus

01. Polttoainekeskuksen käyttötulot	788 000 000	
Käyttömenot (32.92.01—29)	<u>767 235 000</u>	
	Käyttötalouden	
	rahoituskate	20 765 000

40. Valtion margariinitehdas

01. Valtion margariinitehtaan käyttötulot	35 617 000	
Käyttömenot (30.90.05—22)	<u>34 286 500</u>	
	Käyttötalouden	
	rahoituskate	1 330 500

43. Maanmittaushallituksen karttapaino

01. Karttapainon käyttötulot	25 800 000	
Käyttömenot (30.92.01—29)	23 175 000	
		Käyttötalouden rahoituskate
		2 625 000

45. Metsähallituksen metsät

01. Puun pystymyyntitulot	10 000 000	
02. Puutavaran hankintatulot	725 000 000	
03. Sekalaiset tulot	25 000 000	
Käyttötulot yhteensä	760 000 000	
Käyttömenot (30.95.01—29)	727 598 500	
		Käyttötalouden rahoituskate
		32 401 500

46. Metsäntutkimuslaitoksen metsät

01. Kokeilualueiden käyttötulot	10 470 000	
Käyttömenot (30.96.01—29)	10 470 000	
		Käyttötalouden rahoituskate
		—

47. Maatalouden tutkimuskeskuksen liiketoiminta

01. Jokioisten siemenkeskuksen tulot	9 858 000	
02. Jokioisten kartanoiden sahan tulot	9 485 000	
03. Siemenperunakeskuksen tuotantotoiminnan tulot ..	9 108 000	
04. Tervetäimiaseman tuotantotoiminnan tulot	242 000	
Käyttötulot yhteensä	28 693 000	
Käyttömenot (30.98.05—25)	28 693 000	
		Käyttötalouden rahoituskate
		—

60. Tulot liikeyritysten hallinnassa olevan valtion omaisuuden myynnistä 3 300 000

01. Sekalaiset myyntitulot	800 000
02. Metsähallituksen hallinnassa olevien maa-alueiden ja rakennusten myyntitulot	2 000 000
03. Korvaukset metsähallitukselle maatilain mukaisista aluevaihdoista	500 000

Osasto 14:

Rahoituskatteet ja omaisuuden myyntitulot (tulot sarakkeessa)	1 207 850 000
Käyttötulot (tulot sarakkeen ulkopuolella)	9 848 098 000

Osasto 15

15. LAINAT	9 743 300 000
01. Takaisin maksetut lainat	793 300 000
01. Asuntolainojen takaisinmaksut	536 000 000
03. Vientimaksulainojen lyhennykset	10 000 000
04. Muiden lainojen lyhennykset	235 000 000
05. Maatila-, maankäyttö- ja maanhankintalain mukaan muodostettujen tilojen kauppa- ja lunastushintojen lyhennykset	12 300 000
 02. Lainanotto	 8 950 000 000
01. Uudet valtionlainat	8 950 000 000

Tulojen kokonaismäärä:

72 106 911 000

MENOT

Pääloukka 21

mk

21. TASAVALLAN PRESIDENTTI	7 812 000
01. Tasavallan Presidentti	735 000
01. Presidentin palkkio ja edustusrahat	660 000
21. Presidentin käyttövarat	75 000
02. Tasavallan Presidentin kanslia	7 077 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	4 143 000
28. Tamminiemen hoitomenot (arviomääräraha)	910 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	1 904 000
70. Kaluston hankkiminen	120 000

Pääloukka 22

22. EDUSKUNTA	115 981 000
01. Kansanedustajat	38 068 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	25 818 000
02. Edustajien päivärahat (arviomääräraha)	5 800 000
05. Vuoden kuluessa kansanedustajille myönnetyt ylimääräiset eläkkeet	150 000
20. Matkat (arviomääräraha)	6 300 000
02. Eduskunnan kanslia	32 586 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	16 056 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	16 530 000
05. Eduskuntatalo	25 740 000
10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha)	2 700 000
71. Peruskorjaukseen liittyvien sisusteiden suunnittelu ja hankinta (siirtomääräraha)	1 540 000
75. Eduskuntatalon peruskorjaus (siirtomääräraha)	14 500 000
76. Kiinteistön Eduskuntakatu 4 peruskorjaus (siirtomääräraha)	7 000 000

09. Valtiontilintarkastajat	(010)	2 019 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		1 624 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		395 000
14. Eduskunnan oikeusasiamies	(010)	2 927 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		2 646 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		281 000
19. Eduskunnan kirjasto	(280)	4 700 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		3 052 000
21. Kirjallisuuden hankinta ja sidonta (siirtomääräraha)		1 196 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		452 000
25. Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta	(030)	3 731 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		867 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		2 864 000
99. Eduskunnan muut menot	(010)	6 210 000
21. Käyttövarat eduskuntaryhmille ryhmäkanslioita varten		5 760 000
22. Parlamenttienvälisen liiton Suomen ryhmän käytettäväksi		450 000

Pääloukka 23

23. VALTIONEUVOSTO		95 313 000
01. Valtioneuvosto	(010)	9 370 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		5 970 000
20. Matkat (arviomääräraha)		400 000
21. Ministeriöiden käyttövarat		3 000 000
02. Valtioneuvoston kanslia	(050)	16 552 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		12 914 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		3 508 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		130 000

03. Oikeuskanslerinvirasto	(010)	3 965 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		3 647 000
29. Muut kulutusmenot		285 000
70. Kaluston hankkiminen		33 000
25. Valtioneuvoston edustus- ja virkahuoneistot	(050)	2 363 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		1 321 000
21. Valtioneuvoston edustustilojen kulutusmenot (arviomääräraha) ..		132 000
23. Säätytalon väliaikainen hallinto		110 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		800 000
27. Poliittisen toiminnan avustaminen	(010)	50 700 000
50. Puoluetoiminnan tukeminen		50 700 000
99. Valtioneuvoston muut menot	(050)	12 363 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		145 000
08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha)		350 000
09. Neuvottelukunnat (kertamenoa 100 000)		1 523 000
25. J. V. Snellmanin kootut teokset (siirtomääräraha)		250 000
27. Presidentti Kyösti Kallion elämäkerta (siirtomääräraha)		95 000
40. Maaseutualueiden työpaikkatukikokeilu (siirtomääräraha)		10 000 000

Pääloukka 24

24. ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA		1 279 338 700
01. Ulkoasiainministeriö	(030)	29 758 000
22. Tiedotustoiminta (siirtomääräraha)		7 250 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 705 000) ...		21 448 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		1 060 000
10. Edustustot	(030)	109 170 000
10. Kiinteistöjen käyttö ja kunnossapito (arviomääräraha)		35 600 000
20. Matkat ja muutot (arviomääräraha)		21 200 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		23 000 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		4 600 000
71. Kaluston uusinta käytöstä poistetun tilalle (arviomääräraha)		740 000
88. Kiinteistöjen ja huoneistojen hankkiminen (siirtomääräraha)		24 030 000
20. Ulkoasiainhallinnon virat ja toimet	(030)	201 941 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		201 941 000

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö	(040)	857 650 000
66. Kansainvälisten järjestöjen kautta ohjattava kehitysapu (siirtomääräraha)		295 750 000
67. Kahdenvälinen lahjumuotoinen kehitysapu (siirtomääräraha)		421 500 000
68. Kehitysluotot (siirtomääräraha)		80 000 000
69. Humanitaarinen apu kehitysmailla (siirtomääräraha)		42 400 000
88. Osuus Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy:n peruspääomasta (siirtomääräraha)		18 000 000
99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot	(030)	80 819 700
08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha)		190 000
09. Pysyvät toimikunnat		150 000
21. Tilapäinen edustus kansainvälisissä neuvotteluissa (arviomääräraha)		17 700 000
24. Osallistuminen kansainvälisiin kokouksiin (siirtomääräraha)		800 000
27. Kansainväliseen yhteistyöhön Suomessa liittyvät menot (arviomääräraha)		6 573 700
28. Aseidenriisuntaan liittyvä tutkimustoiminta		582 000
50. Erät valtionavut		1 624 000
51. Hädänalaisten Suomen kansalaisten avustaminen (arviomääräraha)		300 000
52. Valtionapu Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy:lle		4 700 000
66. Erät jäsenmaksut ja maksusuodet (arviomääräraha)		47 200 000
90. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)		1 000 000

Pääloukka 25

25. OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA		981 989 300
01. Oikeusministeriö	(070)	31 933 600
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 241 500)		25 503 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 260 000) ..		6 250 600
70. Kaluston hankkiminen		180 000
02. Lääninhallitusten oikeushallintoyksiköt	(070)	397 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		397 000
10. Ylimmät tuomioistuimet	(090)	33 253 500
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 5 911 800)		28 675 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 650 000) ..		3 578 500
70. Kaluston hankkiminen		1 000 000

20. Hovioikeudet	(090)	59 344 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 965 000)		53 546 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) kertamenoa 265 000) ...		5 518 000
70. Kaluston hankkiminen		280 000
30. Tuomiokunnat	(090)	82 908 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		66 956 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		15 152 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		800 000
31. Raastuvanoikeudet ja maistraatit	(090)	92 456 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		72 418 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		17 838 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		2 200 000
40. Erityistuomioistuimet	(090)	28 582 800
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 1 131 000)		24 635 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 390 000) ...		3 707 800
70. Kaluston hankkiminen		240 000
45. Eräät oikeudenhoitomenot	(090)	74 220 000
22. Eräät oikeudenkäyntimenot (arviomääräraha)		8 100 000
23. Eräät oikeudenkäyntimenot asunto-oikeuksissa (arviomääräraha) .		620 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		3 000 000
30. Yleinen oikeusaputoiminta (arviomääräraha)		22 500 000
50. Maksuton oikeudenkäynti (arviomääräraha)		40 000 000
46. Syyttäjänvirastot	(090)	13 835 300
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		12 245 500
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		1 439 800
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		150 000
47. Ulosottovirastot	(090)	53 648 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		42 255 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 800 000) ...		10 693 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		700 000

50. Vankeinhoitolaitos	(100)	486 304 400
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 110 000)		187 558 000
10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)		26 500 000
13. Vuosikorjaukset (siirtomääräraha)		5 500 000
21. Vankien huolto ja koulutus (arviomääräraha)		36 250 000
23. Työtoiminta (arviomääräraha)		56 000 000
24. Työ- ja käyttörahat sekä avolaitospalkat (arviomääräraha)		23 200 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		9 628 500
50. Valtionapu Kriminaalihuoltoyhdistykselle lainsäädäntöön perustuviin tehtäviin (arviomääräraha)		9 870 000
51. Valtionapu Kriminaalihuoltoyhdistykselle muun kriminaalihuolto-työn suorittamiseen		6 187 900
52. Valtionapu Kriminaalihuoltoyhdistykselle toimitilojen perustamis- ja peruskorjausmenoihin (kertameno)		700 000
53. Valtionapu muuhun kriminaalihuoltotyöhön		260 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		13 050 000
74. Uudisrakennukset ja peruskorjaukset (siirtomääräraha)		35 100 000
75. Uudisrakennukset ja peruskorjaukset avolaitostyönä (siirtomääräraha)		35 500 000
77. Työsiirtoloille järjestettävät työt (siirtomääräraha)		35 000 000
78. Työleireille järjestettävät työt (siirtomääräraha)		6 000 000
60. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos	(070)	1 895 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		1 378 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		507 000
70. Kaluston hankkiminen		10 000
61. Yhdistyneiden Kansakuntien yhteydessä toimiva kriminaalipoliittinen instituutti	(070)	1 175 200
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		515 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		580 200
70. Kaluston hankkiminen		80 000
70. Vaalit	(010)	6 000 000
21. Vaaleista aiheutuvat menot (arviomääräraha)		6 000 000
99. Oikeusministeriön hallinnonalan muut menot	(070)	16 036 500
08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha)		630 000
09. Neuvottelu- ja toimikunnat (arviomääräraha)		479 000
26. Kansainvälinen yhteistyö (arviomääräraha)		510 000
27. Automaattinen tietojenkäsittely		14 000 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		67 500
50. Eräät avustukset (kertamenoa 200 000)		350 000

Pääluokka 26

26. SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA	5 477 371 300
01. Sisäasiainministeriö	(050) 32 314 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	25 928 000
09. Pysyvät neuvottelu- ja toimikunnat	2 525 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	3 791 000
70. Kaluston hankkiminen	70 000
05. Lääninhallitukset	(050) 145 609 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	120 397 000
09. Pysyvät neuvottelukunnat	435 000
25. Eräät hallintomenot (arviomääräraha)	350 000
26. Eräät lääninsuunnittelun menot	230 000
27. Tietojen koneellinen käsittely (arviomääräraha)	4 785 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	18 312 000
70. Kaluston hankkiminen	1 100 000
06. Väestörekisterikeskus	(050) 32 596 500
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	8 350 000
22. Rakennus- ja huoneistorekisteritietojen palauttaminen (arviomääräraha)	156 000
27. Tietojen koneellinen käsittely	19 555 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	4 470 500
70. Kaluston hankkiminen	65 000
07. Väestökirjanpidon paikallishallinto	(050) 28 488 500
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	24 441 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	3 847 500
70. Kaluston hankkiminen	200 000
10. Asuntohallitus	(510) 24 388 300
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	17 414 000
27. Tietojen koneellinen käsittely	1 860 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	5 024 300
70. Kaluston hankkiminen	90 000

12. Asuntotoimi	(510)	3 320 500 000
30. Kuntien maanostolainojen korkotuki (arviomääräraha)		3 500 000
32. Avustukset kunnille vuokra-asuntojen hankkimista varten tai muuhun asuntotuotantolain 5 §:ssä tarkoitettujen henkilöiden asuntolojen parantamiseen (siirtomääräraha)		8 000 000
34. Avustukset kunnille energianeuvojien palkkaamiseen (arviomääräraha)		11 500 000
35. Korvaukset kunnille asutustumukiasiain hoitamisesta (arviomääräraha)		12 600 000
50. Asuntotutkimus (siirtomääräraha)		1 900 000
51. Valtionavustus opiskelija-asuntojen omapääomaosuuteen (siirtomääräraha)		5 000 000
53. Oman asunnon hankintaan myönnettyjen lainojen korkotuki (arviomääräraha)		40 000 000
54. Asumistuki (arviomääräraha)		600 000 000
56. Avustukset energiataloudelliseen korjaustoimintaan (siirtomääräraha)		50 000 000
62. Lämmityslaitoshankkeisiin myönnettyjen lainojen korkotuki (arviomääräraha)		9 000 000
63. Vuokra-asuntojen hankintaan myönnettyjen lainojen korkotuki (arviomääräraha)		4 000 000
64. Avustukset vuokratalojen ensisijaislainojen koron maksuun (arviomääräraha)		3 000 000
83. Asuntolainat		2 544 000 000
84. Asuntolainat asuntolainoitettujen vuokra- ja asunto-osuuskunta-asuntojen omaksilunastamista varten (siirtomääräraha)		28 000 000
70. Kaavoitus- ja rakennustoimi	(520)	47 300 000
21. Alueiden käytön suunnittelua koskeva tutkimus- ja kehittämistoiminta		1 330 000
22. Rakentamismääräysten ja -ohjeiden kehittäminen (kertamenoa 250 000)		1 720 000
23. Kiinteistöietokisterijärjestelmän kehittäminen		940 000
30. Valtionosuus rakennustarkastajien palkkaamiseen (arviomääräraha)		15 050 000
31. Valtionosuus rakennuskaavoitukseen (arviomääräraha)		6 200 000
33. Valtionosuus seutukaavoituksen kustannuksiin		19 360 000
36. Maa-aineslain mukaiset valtionavustukset kunnille		300 000
38. Valtionavustus kunnille rakennussuojelukustannuksiin		200 000
61. Kaavoitus- ja rakennustutkimuksen tukeminen		200 000
62. Rakennusten energiataloudelliseen tutkimukseen liittyvän koerakentamisen tukeminen (siirtomääräraha)		2 000 000
73. Ympäristönsuojelu	(050)	9 522 000
25. Ympäristötutkimukset ja -selvitykset (siirtomääräraha)		2 700 000
28. Eräät ympäristönsuojelumienot (kertamenoa 192 000)		302 000
31. Valtionavustus ulkoilureittien perustamiseen		450 000
37. Valtionosuus kunnille ilmansuojelun toimenpiteisiin		1 300 000
42. Teollisuuden ilmansuojeluinvestointien korkotuki (arviomääräraha)		1 000 000
50. Valtionavustukset valtakunnallisille luonnonsuojelujärjestöille		1 050 000
61. Saaristo- ja tunturialueiden jätehuollon tukeminen		400 000

62.	Saariston ympäristönhoitoavustukset	220 000
65.	Yleisten jätteiden käsittelypaikkojen perustamis- ja kunnostamisinvestointien korkotuki (arviomääräraha)	1 600 000
66.	Jätteiden hyödyntämisen edistämisinvestointien korkotuki (arviomääräraha)	500 000
75.	Poliisitoimi (080)	1 119 615 000
01.	Palkkaukset (arviomääräraha)	889 944 000
09.	Poliisipiirien neuvottelukunnat	520 000
21.	Oppilaiden huolto (kertamenoa 50 000)	4 720 000
22.	Varusteet ja tarvikkeet (arviomääräraha)	2 800 000
23.	Tuotantomenot (arviomääräraha)	3 884 000
24.	Viestivälineiden käyttö ja kunnossapito (arviomääräraha)	4 900 000
25.	Ajoneuvojen käyttö ja kunnossapito (arviomääräraha)	37 800 000
26.	Päihtyneiden selviämisasemat	990 000
27.	Automaattinen tietojenkäsittely	7 700 000
28.	Poliisitoimen erityismenot (arviomääräraha) (kertamenoa 300 000)	23 106 000
29.	Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	92 231 000
70.	Kaluston ja välineiden hankkiminen (siirtomääräraha)	32 740 000
71.	Ajoneuvojen hankkiminen (siirtomääräraha)	17 000 000
74.	Eräät rakennustyöt (siirtomääräraha)	1 280 000
80.	Pelastushallinto (110)	171 978 000
01.	Palkkaukset (arviomääräraha)	3 445 000
11.	Laitteiden ja kaluston käyttö ja kunnossapito	1 170 000
21.	Eräät palo- ja pelastustoimen menot (arviomääräraha)	800 000
22.	Sammutusapu sekä eräät pelastuspalvelumenot (arviomääräraha)	480 000
23.	Erinäiset tutkimukset (siirtomääräraha)	450 000
24.	Siviilipalvelusmiesten ylläpito (arviomääräraha)	430 000
25.	Oppilaiden huolto (arviomääräraha)	2 412 000
29.	Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 720 000) ..	2 291 000
30.	Valtionosuus aluehälytyskeskusten perustamiskustannuksiin	4 000 000
31.	Valtionosuus aluehälytyskeskusten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	22 570 000
32.	Valtionosuus kunnan muun palo- ja pelastustoimen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	124 900 000
34.	Väestönsuojelulain mukainen valtionapu	1 100 000
35.	Korvaukset kunnille satamien ja linja-autoasemien väestönsuojien rakentamisesta (siirtomääräraha)	1 000 000
70.	Kaluston ja välineiden hankinta (siirtomääräraha)	1 400 000
72.	Viestiyhteyksien rakentaminen (siirtomääräraha)	750 000
74.	Talonrakennukset ja eräät suojatilat (siirtomääräraha)	4 430 000
80.	Lainat kunnille väestönsuojien rakentamista sekä erityiskaluston ja -välineistön hankkimista varten (siirtomääräraha)	350 000
90.	Rajavartiolaitos (120)	401 603 000
01.	Palkkaukset (arviomääräraha)	269 165 000
10.	Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha) (kertamenoa 260 000)	29 600 000
13.	Korjaus- ja kunnossapitomenot	2 493 000

21. Kuljetus- ja kulkuvälineiden käyttö ja kunnossapito	25 427 000
23. Huoltomenot (arviomääräraha)	16 346 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	10 640 000
70. Kaluston ja välineiden hankkiminen (siirtomääräraha)	22 037 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	22 400 000
77. Laiturit, ampumaradat ja muut rakenteet (siirtomääräraha)	3 245 000
88. Maa-alueiden, rakennusten yms. hankkiminen (arviomääräraha) ..	250 000
97. Avustukset kunnille ja eräille järjestöille (960)	137 017 000
30. Kuntien yleiset rahoitusavustukset	129 000 000
32. Kuntien yhdistymisavustukset	1 080 000
33. Valtionavustus Maakuntaliittojen Keskusliitolle	70 000
34. Valtionavustus kuntien keskusjärjestöille	700 000
36. Valtionavustus erityisaluekuntien elinkeinotoiminnan edistämiseen (siirtomääräraha)	5 000 000
52. Valtionavustus Suomalaisuuden Liitolle	65 000
54. Valtionavustukset eräille asuntoalan järjestöille	902 000
56. Valtionavustus Suomen Meripelastusseuralle	200 000
99. Sisäasiainministeriön hallinnonalan muut menot (050)	6 440 000
08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha)	700 000
28. Koulutustoiminta	120 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 3 188 000) ..	3 520 000
88. Oy Suomen Ongelmajäte — Finlands Problemavfall Ab:n osake- pääoman korottaminen (siirtomääräraha)	2 100 000

Pääloukka 27

27. PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	3 946 818 600
01. Puolustusministeriö (150)	20 591 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	15 852 000
09. Neuvottelukunnat (arviomääräraha) (kertamenoa 20 000)	1 150 000
21. Tieteellinen tutkimus (siirtomääräraha)	1 700 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 45 000)	1 689 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	200 000
12. Puolustusvoimien palkkaus- ja muut menot (160)	1 175 767 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 60 000)	1 079 396 000
16. Kalusteiden, koneiden ja laitteiden hankkiminen (siirtomääräraha)	5 140 000
20. Matkat (arviomääräraha) (kertamenoa 190 000)	32 357 000
25. Joukkojen ja tavarankuljetukset (arviomääräraha)	26 617 000
27. Automaattinen tietojenkäsittely (arviomääräraha) (kertamenoa 750 000)	7 284 000
28. Maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)	4 603 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 776 000) ..	20 370 000

14. Asevelvollisten ylläpitomenot	(160)	424 845 000
02. Päivärahat ja reserviläispalkat (arviomääräraha)		110 906 000
20. Kuljetukset (arviomääräraha)		27 868 000
21. Muonitus (arviomääräraha)		162 269 000
22. Vaatetus ja puhtaanapito (arviomääräraha) (kertamenoa 2 250 000)		102 749 000
23. Terveystenhoito (arviomääräraha)		10 700 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 1 357 000) ..		10 353 000
20. Perushankintamenot	(160)	499 500 000
18. Perushankinnat, kokeilu- ja kehittämistyöt (siirtomääräraha)		499 500 000
25. Varustuksen uusinta- ja käyttömenot	(160)	1 271 600 000
16. Uusinta (siirtomääräraha)		581 400 000
17. Uusinta käytöstä poistetun tilalle (arviomääräraha)		1 000 000
18. Telakkateollisuuden työllisyyttä tukevat hankinnat (siirtomääräraha)		11 600 000
24. Varustuksen käyttö ja kunnossapito (siirtomääräraha)		662 500 000
40. Puolustusvalmiuden kannalta tärkeän kotimaisen teollisuuden tuotantoedellytysten tukeminen (siirtomääräraha)		15 100 000
27. Kiinteistömenot	(160)	480 727 000
10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)		251 585 000
13. Rakennusten, sotilasalueiden ja -laitteiden korjaus ja kunnossapito (siirtomääräraha)		49 914 000
16. Varuskuntien viestiyhteyksien rakentaminen (siirtomääräraha) ..		5 975 000
17. Sisustusirtaimiston, koneiden ja laitteiden hankkiminen (siirtomääräraha)		8 453 000
74. Uudisrakennukset ja peruskorjaukset (siirtomääräraha)		115 800 000
75. Perusparannukset (siirtomääräraha)		3 000 000
77. Sotilasalueiden ja -laitteiden rakennustyöt (siirtomääräraha)		39 000 000
88. Kiinteistöjen osto ja pakkolunastus (siirtomääräraha)		7 000 000
30. Kansainvälinen rauhanturvaamistyö	(030)	2 755 000
21. Suomalainen valmiusjoukko (siirtomääräraha)		2 755 000
90. Puolustusministeriön alainen teollisuus- ja liiketoiminta	(150)	
05. Eläkkeet (arviomääräraha)		7 350 000
21. Pukutehdas (arviomääräraha)		38 500 000
22. Vammaskosken tehdas (arviomääräraha)		51 700 000
23. Patruunatehdas (arviomääräraha)		72 000 000
24. Metsätalous (arviomääräraha)		6 910 000

Käyttömenot (05—24): 176 460 000

70. Teollisuuslaitosten konehankinnat (siirtomääräraha)	13 750 000
74. Teollisuuslaitosten rakennustyöt (siirtomääräraha)	23 650 000
78. Puolustusministeriön metsien perusparannukset (siirtomääräraha)	190 000
Sijoitusmenot (70—78): 37 590 000	
99. Puolustusministeriön hallinnonalan muut menot (150)	33 443 600
02. Työrajoitteisten palkkaukset (arviomääräraha)	32 858 600
08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha)	90 000
40. Lapuan patruunatehtaalle keväällä 1976 sattuneen onnettomuuden johdosta maksettavat tapaturmavakuutuslain mukaiset korvaukset (arviomääräraha)	390 000
90. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)	105 000

Pääloukka 28

28. VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA	6 197 927 400
01. Valtiovarainministeriö (020)	43 262 300
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 55 500)	33 850 000
09. Pysyvät neuvottelukunnat	747 000
27. Automaattinen tietojenkäsittely	2 000 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 55 000)	6 340 300
70. Kaluston hankkiminen	325 000
05. Valtiokonttori (020)	74 133 500
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 83 300)	25 468 000
25. Työkirjatietojen rekisteröinti (siirtomääräraha)	800 000
27. Automaattinen tietojenkäsittely	15 260 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 100 000) ..	5 345 500
52. Korkopalkkiot (arviomääräraha)	12 000 000
53. Asuntosäästö-palkkiot (arviomääräraha)	15 000 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	200 000
95. Valtion saatavien turvaaminen (arviomääräraha)	60 000
07. Eläkkeet (950)	3 019 526 000
05. Vakinaiset eläkkeet sekä perhe-eläkkeet ja hautausavut (arviomääräraha)	2 922 142 000
06. Ylimääräiset eläkkeet (arviomääräraha)	56 174 000
07. Muut eläkemenot (arviomääräraha) (kertamenoa 4 500 000)	41 210 000

10. Valtiontalouden tarkastusvirasto	(020)	8 171 500
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 189 600)		7 681 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		410 500
70. Kaluston hankkiminen		80 000
18. Verohallinto	(020)	683 975 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 4 070 000)		474 337 000
08. Verotus-, tarkastus- ja valtionasiamiesten palkkiot (arviomääräraha)		3 250 000
09. Pysyvät neuvottelu- ja lautakunnat (arviomääräraha)		17 564 000
21. Veronkantopalkkiot (arviomääräraha)		38 000 000
22. Veroluokitus (siirtomääräraha)		5 500 000
27. Automaattinen tietojenkäsittely		44 800 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 105 000) ..		88 604 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		11 920 000
36. Muut verotusmenot	(020)	71 320 000
21. Palautettavien verojen korko sekä oikeudenkäyntikulut veroasioissa (arviomääräraha)		55 000 000
22. Korvaukset posti- ja telelaitokselle (arviomääräraha)		14 900 000
24. Leimamerkkien valmistus (arviomääräraha)		1 420 000
37. Eräät hinnanerokorvaukset	(670)	590 000 000
40. Eräiden valmisteverolakien mukaiset hinnanerokorvaukset (arviomääräraha)		590 000 000
39. Eräät siirrot Ahvenanmaan maakunnalle	(960)	301 900 000
30. Ahvenanmaan maakunnalle myönnettävä verotaloudellinen tasoitus (arviomääräraha)		293 000 000
31. Ahvenanmaan maakunnalle myönnettävät ylimääräiset määrärahat		5 000 000
32. Kunnallisveron saamatta jäämisen korvaaminen eräissä tapauksissa (arviomääräraha)		3 300 000
40. Ahvenanmaan ja mantereen välisten tavarakuljetusten kuljetuskustannusten alentaminen		600 000
40. Tullilaitos	(020)	222 693 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		184 989 000
27. Tietojen koneellinen käsittely (kertamenoa 220 000)		4 340 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 140 000) ..		24 959 000
70. Kulkuneuvojen hankkiminen (siirtomääräraha)		2 500 000

71. Kaluston, puhelimien ja muiden välineiden hankkiminen (siirtomääräraha)	2 960 000
74. Tullitalojen rakentaminen (siirtomääräraha)	2 945 000
50. Rahapaja	(020) 27 303 600
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	4 476 000
22. Raaka-aineet (arviomääräraha) (kertamenoa 10 000 000)	19 000 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 250 000) ..	3 077 600
70. Koneiden hankkiminen (siirtomääräraha)	150 000
95. Vanhan vaihtorahan lunastaminen Suomen Pankilta (arviomääräraha)	600 000
52. Tilastokeskus	(050) 69 070 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertameno 159 000)	40 815 000
09. Tilastoneuvosto	30 000
21. Kansainvälinen vertailuprojekti (siirtomääräraha)	58 000
23. Väestö- ja asuntolaskennat (siirtomääräraha)	3 440 000
25. Kotitaloustiedustelut (siirtomääräraha)	1 100 000
27. Tietojen koneellinen käsittely (kertamenoa 900 000)	6 880 000
28. Maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)	3 533 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	12 214 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	1 000 000
54. Pankkitarkastusvirasto	(820) 4 511 800
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	3 123 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	1 355 800
70. Kaluston hankkiminen	33 000
56. Taloudellinen suunnittelukeskus	(050) 3 650 700
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	2 560 000
09. Talousneuvosto	100 000
29. Muut kulutusmenot	979 700
70. Kaluston hankkiminen	11 000
60. Rakennushallinto	(050) 200 582 500
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	187 291 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	12 891 500
70. Kaluston hankkiminen	400 000

64. Eräiden valtion kiinteistöjen menot	(050)	530 250 000
10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)		168 000 000
13. Korjaus ja kunnossapito (siirtomääräraha)		76 000 000
70. Kiinteistöjen työkalujen ja kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		3 100 000
74. Valtion talonrakennusten suunnittelu ja koerakentaminen (siirtomääräraha)		3 500 000
75. Perusparannukset (siirtomääräraha)		63 000 000
76. Virastotalojen rakentaminen (siirtomääräraha)		136 650 000
88. Kiinteistöjen ja huoneisto-osakkeiden hankkiminen valtion tarpeisiin (siirtomääräraha)		80 000 000
65. Otaniemen valtionalue	(050)	58 201 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		18 770 000
09. Otaniemen hoitokunta		65 000
10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)		3 600 000
13. Rakennusten kunnossapito (siirtomääräraha)		3 100 000
21. Lämpö- ja sähkölaitos (arviomääräraha)		24 500 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		360 000
70. Laitteiden ja kaluston hankkiminen		320 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		7 486 000
70. Valtion koulutuskeskus	(050)	6 688 800
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		3 998 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 10 000)		2 630 800
70. Kaluston ja laitteiden hankinta (siirtomääräraha)		60 000
80. Eräät hallinnonaloittain jakamattomat menot	(990)	172 800 700
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		2 675 000
02. Eräät muut palkat ja palkkiot (arviomääräraha)		57 324 700
03. Ryhmähenkivakuutusta vastaava järjestely (arviomääräraha)		14 500 000
04. Lakkautuspalkalla olevien viranhaltijoiden sijoittaminen uusiin tehtäviin (siirtomääräraha)		1 200 000
19. Hallinnon rationalisoinnin edistäminen (siirtomääräraha)		600 000
20. Kuntoutuksen kokeilutoiminnan järjestäminen (siirtomääräraha)		2 000 000
21. Valtion virastojen ja laitosten puolesta postisiirtoliikkeestä suoritettavat maksut (arviomääräraha)		19 800 000
22. Työsuojelun edistäminen (siirtomääräraha)		3 556 000
23. Työterveyshuollon kehittäminen (siirtomääräraha)		22 000 000
24. Työpaikkaruokailun kehittäminen (siirtomääräraha)		15 595 000
25. Eräät työterveyshuollon menot		200 000
26. Eräät koulutuksen menot		1 270 000
27. Automaattinen tietojenkäsittely		1 000 000
28. Valtion henkilöstön työhön liittyvien keksintöjen ja parannusten käsittely ja korvaaminen erinäisissä tapauksissa (arviomääräraha)		100 000

29. Virastojen siirtojen suunnittelu ja toimeenpano	2 450 000
60. Valtion osuus erorahastosta johtuvista menoista (arviomääräraha)	2 800 000
70. Moottoriajoneuvojen hankkiminen erälle valtion virastoille ja laitoksille (siirtomääräraha)	8 500 000
71. Atk-laitteiden hankinta (siirtomääräraha)	4 300 000
74. Virastojen siirtojen edellyttämien talonrakennusten suunnittelu (siirtomääräraha)	500 000
95. Lakiin tai asetukseen perustuvat menot, joita varten menoarvioon ei ole erikseen merkitty määrärahaa (arviomääräraha)	5 000 000
96. Valtioneuvoston käytettäväksi edeltä arvaamattomiin menoihin ..	1 200 000
97. Tileistä poistot (arviomääräraha)	5 000 000
98. Valtioneuvoston käytettäväksi virastojen hoitomenoihin	1 100 000
99. Valtion henkilöstölle aiheutuvien eräiden kustannusten ja vahinkojen korvaaminen (arviomääräraha)	130 000
82. Valtion investointirahasto	(840) 40 000 000
60. Siirto valtion investointirahastoon	30 000 000
61. Korvaus valtion investointirahastolle (arviomääräraha)	10 000 000
83. Kansainvälinen Jälleenrakennuspankki	(040) 13 400 000
66. Osuus Kansainvälisen Jälleenrakennuspankin osakepääoman korottamisesta (arviomääräraha)	13 400 000
84. Pohjoismaiden Investointipankki	(840) 8 300 000
88. Osuus Pohjoismaiden Investointipankin peruspääoman korottamisesta (arviomääräraha)	8 300 000
85. Kansainväliset rahoitusyhteisöt	(040) 9 430 000
67. Osuus Latinalaisen Amerikan kehitys pankin alueen ulkopuolisten maiden pääoman ja erityisrahaston varojen korottamisesta (arviomääräraha)	7 900 000
69. Osuus perushyödykkeiden yhteisrahaston osakemerkinnästä (arviomääräraha)	1 530 000
90. Valtion painatuskeskus	(050)
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	40 386 000
05. Eläkkeet (arviomääräraha)	7 900 000
29. Muut käyttömenot (arviomääräraha) (kertamenoa 60 000)	88 298 000
Käyttömenot (01—29): 136 584 000	
70. Koneiden ja kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	6 000 000
74. Valtion painatuskeskuksen tuotantolaitos (siirtomääräraha)	2 500 000
Sijoitusmenot (70—74): 8 500 000	

92. Valtion tietokonekeskus	(050)	
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		73 070 000
29. Muut käyttömenot (arviomääräraha)		78 356 000
Käyttömenot (01—29): 151 426 000		
70. Koneiden ja välineiden hankkiminen (siirtomääräraha)		15 365 000
74. Otaniemen toimitilojen muutostyöt (siirtomääräraha)		650 000
Sijoitusmenot (70—74): 16 015 000		
94. Valtion ravitsemiskeskus	(050)	
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		127 000
29. Käyttömenot (arviomääräraha)		185 837 000
Käyttömenot (01—29): 185 964 000		
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		3 900 000
71. Rakennusten kunnostaminen (siirtomääräraha)		12 000
Sijoitusmenot (70—71): 3 912 000		
99. Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut menot	(020)	10 330 000
08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha)		536 000
50. Sotainvalidien keräysviljan yleisen luovutushinnan ja liikevaihto- verolain säännöksistä johtuvan alemman hinnan välisen hinnaneron korvaaminen		94 000
61. Verosta vapautuksen johdosta takaisin maksetut verot (arviomäärä- raha)		9 700 000

Pääloukka 29

29. OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA		12 397 769 500
01. Opetusministeriö	(210)	24 709 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		20 760 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		3 849 000
70. Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen		100 000
02. Luterilainen kirkko	(310)	7 063 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		4 988 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 210 000) ..		1 885 000
50. Valtionapu Suomen Merimieslähetyksurille		190 000

05. Ortodoksinen kirkko	(310)	8 686 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		2 396 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 215 000) ..		650 000
50. Eräät valtionavut		240 000
51. Valtionavustus Kouvolan ja Lappeenrannan ortodoksisten kirkkojen korjaustöitä varten (siirtomääräraha)		200 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		5 200 000
06. Valtion audiovisuaalinen keskus	(210)	4 063 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		993 000
28. Myytäväksi tarkoitetun aineiston hankkiminen (arviomääräraha)		1 300 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 50 000)		1 680 000
70. Laitteiden hankkiminen		90 000
10. Valtion korkeakoulut	(240)	1 584 967 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		999 776 000
10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)		105 590 000
21. Muut opetus- ja tutkimusmenot (siirtomääräraha)		115 000 000
25. Maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)		71 965 000
29. Muut kulutusmenot (kertamenoa 280 000)		37 400 000
50. Apurahat		3 600 000
70. Tutkimus- ja opetusvälineiden sekä kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		94 500 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		126 211 000
75. Perusparannukset (siirtomääräraha)		7 000 000
88. Kiinteistöjen hankkiminen (siirtomääräraha)		23 925 000
11. Valtion harjoittelukoulut	(220)	104 808 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		75 638 000
21. Oppilashuolto (arviomääräraha) (kertamenoa 185 000)		8 150 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 180 000) ...		7 520 000
70. Opetusvälineiden ja kaluston hankkiminen (siirtomääräraha) ..		4 000 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		9 500 000
34. Teatterikorkeakoulu	(240)	8 408 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		6 735 000
29. Muut kulutusmenot		1 523 000
50. Apurahat		40 000
70. Kalusto- ja välinehankinnat (siirtomääräraha)		110 000
35. Taideteollinen korkeakoulu	(240)	24 094 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		13 786 000
10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)		5 580 000

21. Muut opetus- ja tutkimusmenot (siirtomääräraha)	1 260 000
28. Maksullinen palvelu- ja työtoiminta (arviomääräraha)	250 000
29. Muut kulutusmenot	490 000
50. Apurahat	28 000
70. Kaluston ja opetusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha) ..	700 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	2 000 000
36. Sibelius-Akatemia (240)	33 783 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	20 958 000
10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)	1 677 000
28. Konsertti- ja oopperatoiminta sekä maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)	240 000
29. Muut kulutusmenot (kertamenoa 250 000)	1 208 000
55. Apurahat	50 000
70. Kaluston ja opetusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha) ..	3 500 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	6 150 000
37. Muut korkeakoulumenot (240)	34 784 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	1 549 000
08. Kieli-instituuttien valvontalautakunta	35 000
09. Korkeakouluneuvosto	500 000
21. Korkeakoululaitosta koskeva tutkimus- ja kehittämistoiminta	850 000
22. Korkeakoulujen täydennyskoulutuksen kehittäminen	1 300 000
23. Tutkintojen ja opetuksen kehittäminen	1 300 000
26. Opettajien poikkeuskoulutus ja opettajankoulutusyksiköiden opet- tajien jatko- ja täydennyskoulutus	1 250 000
27. Korkeakoulujen yhteinen atk-toiminta	6 700 000
28. Tieteellisten kirjastojen atk-toiminta	1 500 000
29. Eräät aineenopettajien koulutuksen menot	1 500 000
50. Oppimateriaalin tuotannon edistäminen	750 000
51. Kesäyliopistojen valtionapu	2 550 000
52. Valtionavustus korkeakouluopiskelijoiden ruokailukustannusten alentamiseen (arviomääräraha)	12 000 000
72. Tietokonelaitteiden hankkiminen (siirtomääräraha)	3 000 000
39. Valtion opintotukikeskus (260)	568 499 600
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	2 378 000
09. Opintotukilautakunnat	40 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	2 165 600
52. Opintolainojen valtioneuvoston takaus ja korkotuki (arviomääräraha)	163 100 000
55. Opintoraha (arviomääräraha)	400 800 000
70. Kaluston hankkiminen	16 000

40. Koulutoimen piirihallinto	(210)	17 157 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		17 037 000
09. Keskiasteen koulunuudistuksen suunnittelulautakunnat (arviomääräraha)		120 000
41. Kouluhallitus	(210)	27 488 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 347 000)		21 488 000
22. Suunnittelutoiminta (siirtomääräraha)		2 200 000
23. Oppimateriaalien kehittäminen		1 150 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		2 400 000
50. Kodin ja koulun yhteistyö		200 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		50 000
42. Eräät valtion oppilaitokset	(220)	16 346 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 10 000)		12 196 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		4 000 000
70. Opetusvälineiden ja -kaluston hankkiminen (siirtomääräraha) ..		150 000
43. Kunnalliset ja yksityiset oppikoulut	(220)	597 178 000
30. Valtionosuus kunnallisten ja yksityisten oppikoulujen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		594 618 000
32. Kunnallisten ja yksityisten oppikoulujen rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)		800 000
33. Valtionavustus kunnille lukiolaisten koulunkäytinkustannuksiin ..		330 000
51. Vieraskielisten koulujen valtionapu		1 430 000
44. Oppikoulujen yhteiset menot	(220)	7 970 000
08. Kouluneuvostot		1 350 000
09. Ylioppilastutkintolautakunnan menot (arviomääräraha)		5 800 000
29. Muut kulutusmenot		700 000
52. Kesälukiotoiminnan tukeminen		120 000
46. Peruskoulujen valtionapu	(220)	4 315 361 000
30. Valtionosuus peruskoulujen käyttökustannuksiin (arviomääräraha) ..		4 166 041 000
34. Valtionosuus peruskoulujen perustamiskustannuksiin (arviomääräraha)		92 000 000
35. Lisäavustus peruskoulujen ylläpitomenoihin (arviomääräraha) ..		10 000 000
37. Valtionapu yksityisoppikoulujen muuttamiseksi kunnallisiksi kouluiksi (arviomääräraha)		2 000 000
38. Kesäsiirtoloiden valtionapu		700 000
51. Valtionapu Steiner-kouluille (arviomääräraha)		12 420 000
54. Valtionapu peruskoulua vastaavan erityiskoulun rakentamiseen (kertameno)		500 000

55. Valtionapu ulkomailla toimiville peruskoulua vastaaville yksityisille kouluille	2 700 000
81. Rakennuslainat peruskouluille (arviomääräraha)	27 000 000
82. Lainat yksityisoppikoulujen muuttamiseksi kunnallisiksi kouluiksi (arviomääräraha)	2 000 000
50. Eräät opettajankoulutuksen menot	(230) 14 461 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	3 011 000
28. Kouluhenkilöstön täydennyskoulutus (siirtomääräraha)	8 200 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	2 750 000
50. Stipendit ja apurahat	300 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	200 000
51. Lastentarhanopettajaopistot	(230) 11 681 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	8 081 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	2 700 000
50. Korvaus päiväkodeille opiskelijoiden käytännön harjoittelun ohjauksesta (arviomääräraha)	550 000
51. Lasten päivähoidon henkilöstön täydennyskoulutus	50 000
70. Kaluston ja opetusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha) ..	300 000
54. Valtion askartelunohjaajaopisto	(230) 864 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	504 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	335 000
70. Kaluston hankkiminen	25 000
55. Kuurojen- ja sokeainkoulut	(220) 24 624 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	18 307 000
20. Oppilaiden huolto (arviomääräraha)	3 712 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	1 240 000
50. Stipendit ja apurahat	95 000
70. Kaluston ja opetusvälineiden hankkiminen	500 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	770 000
56. Kirjastotoimi	(280) 334 882 000
23. Kirjallisuuden ostotukikokeilu	200 000
28. Kirjastotoimen suunnittelu- ja kirjastokurssit	100 000
30. Valtionosuus yleisten kirjastojen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	301 000 000
31. Valtionosuus kirjastojen perustamiskustannuksiin (arviomääräraha) ..	28 000 000
50. Valtionapu yksityiseen kirjastotoimintaan	82 000
80. Rakennuslainat kirjastoille (arviomääräraha)	5 500 000

57. Yhteiskunnallinen sivistystyö	(250)	390 628 000
50. Kansanopistojen valtionapu (arviomääräraha)		131 227 000
51. Valtionosuus ja -avustus kansalais- ja työväenopistojen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		199 397 000
52. Eräät rakennusavustukset (siirtomääräraha)		9 500 000
54. Valtionapu järjestöjen vapaata sivistystyötä varten		10 000 000
55. Opintokeskusten valtionapu (arviomääräraha)		38 334 000
56. Sivistystyön järjestäminen eräillä työmailla		600 000
57. Kansanopistojen sekä kansalais- ja työväenopistojen rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)		570 000
59. Valtionapu sokeain lehtipalvelun järjestämiseen		1 000 000
58. Näkövammaisten kirjasto	(280)	5 936 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		2 436 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 20 000)		3 000 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		500 000
59. Ammattikasvatushallitus	(210)	23 351 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		21 211 000
09. Rehtorien ja muun henkilökunnan kokoukset		180 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		1 860 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		100 000
61. Valtion hotelli- ja ravintola-alan oppilaitokset	(230)	37 370 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		9 770 000
21. Oppilashuolto (arviomääräraha)		1 545 000
28. Hotelli- ja ravintolapalvelutoiminta (arviomääräraha)		16 000 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 35 000)		3 155 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		1 100 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		5 800 000
63. Valtion maatalousoppilaitokset	(230)	129 532 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		61 667 000
21. Oppilashuolto (arviomääräraha)		10 300 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		20 765 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		3 200 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		33 600 000
64. Kunnalliset ja yksityiset maatalousoppilaitokset	(230)	20 475 000
30. Valtionosuus kunnallisten maatalousoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		4 085 000
34. Valtionavustus koulutilojen perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)		1 000 000
50. Valtionosuus yksityisten maatalousoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		13 840 000

53. Valtionavustus yksityisten maatalousoppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)	1 100 000
55. Kunnallisten ja yksityisten maatalousoppilaitosten rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)	260 000
56. Erityisavustus Kiipulan puutarhaoppilaitoksen oppilashuoltomenoihin	190 000
65. Ammattikasvatushallituksen koulutilat (230)	66 260 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	22 160 000
24. Maatilatalouden menot (arviomääräraha)	27 990 000
29. Muut kulutusmenot	110 000
70. Irtaimiston hankkiminen (siirtomääräraha)	4 000 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	10 800 000
77. Perusparannustyöt (siirtomääräraha)	600 000
88. Maa-alueiden hankkiminen (siirtomääräraha)	600 000
66. Saamelaisalueen ammatillinen koulutuskeskus (230)	2 472 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	1 032 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	1 040 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	400 000
67. Ammattikoulujen opettajaopistot (230)	26 722 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	9 227 000
21. Oppilashuolto (arviomääräraha)	485 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	2 410 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	2 600 000
88. Kiinteistön hankkiminen (siirtomääräraha)	12 000 000
68. Valtion keskusammattikoulut (230)	133 887 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	66 187 000
21. Oppilashuolto (arviomääräraha)	14 250 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	22 850 000
70. Kaluston ja työkonien hankkiminen (siirtomääräraha)	8 000 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	22 600 000
69. Kuulovammaisten ja näkövammaisten ammattikoulut (230)	14 026 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	8 456 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	2 970 000
70. Kaluston ja koneistojen hankkiminen (siirtomääräraha)	500 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	2 100 000

71. Kunnalliset ja yksityiset ammattioppilaitokset	(230)	684 758 000
30. Valtionosuus kunnallisten ammattikoulujen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		517 438 000
33. Valtionavustus kunnallisten ammattioppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)		42 000 000
35. Kunnallisten ja yksityisten ammattioppilaitosten rakentamisen korotuki (arviomääräraha)		4 500 000
36. Valtionavustus ennakorahoituksena yleisen ammattikoulun perustamiseen ja laajentamiseen kehitysalueella		2 450 000
37. Lisäavustus kehitysalueiden kunnallisille ammattikouluille		7 850 000
38. Ylimääräinen avustus Porvoon matkailualan oppilaitokselle		375 000
50. Valtionosuus yksityisten ammattikoulujen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		54 115 000
51. Lisäavustus kehitysalueiden yksityisille ammattioppilaitoksille ..		203 000
53. Valtionapu invalidien ammattioppilaitoksille (arviomääräraha) ..		50 229 000
54. Valtionavustus yksityisten ammattioppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)		2 200 000
55. Ylimääräinen valtionavustus erälle ammattioppilaitoksille		3 398 000
72. Valtion metsäopetus	(230)	113 045 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		55 949 000
21. Oppilashuolto (arviomääräraha)		16 300 000
26. Opettajien valmistus		830 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		21 552 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		9 000 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		9 100 000
88. Kiinteistöjen hankkiminen (siirtomääräraha)		314 000
74. Valtion merenkulkualan oppilaitokset	(230)	30 460 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		15 830 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		6 030 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		3 800 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		4 800 000
75. Ammattikasvatushallituksen metsät	(230)	4 100 000
21. Metsien hoito (arviomääräraha)		550 000
22. Puutavaran hankinta ja myynti (arviomääräraha)		1 700 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		900 000
77. Metsien perusparannukset (siirtomääräraha)		450 000
88. Maan hankkiminen (siirtomääräraha)		500 000

76. Valtion teknilliset oppilaitokset	(230)	166 784 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		116 777 000
21. Oppilashuolto (arviomääräraha)		14 500 000
25. Maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)		800 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		7 601 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		9 600 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		17 300 000
88. Kiinteistön hankkiminen (siirtomääräraha)		206 000
77. Kunnalliset ja yksityiset teknilliset oppilaitokset	(230)	42 569 000
30. Valtionosuus kunnallisten teknillisten oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		35 794 000
32. Lisäavustus kehitysalueiden kunnallisille teknillisille oppilaitoksille		950 000
33. Valtionavustus kunnallisten teknillisten oppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)		1 700 000
50. Valtionosuus yksityisten teknillisten oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		3 575 000
52. Ylimääräinen avustus Tekniska läroverket i Helsingfors -nimiselle oppilaitokselle		250 000
55. Kunnallisten ja yksityisten teknillisten oppilaitosten rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)		300 000
78. Kunnalliset ja yksityiset kauppaoppilaitokset	(230)	223 968 000
30. Valtionosuus kunnallisten kauppaoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha) (kertamenoa 1 500 000)		160 907 000
31. Valtionavustus kunnallisten kauppaoppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)		4 900 000
32. Kunnallisten ja yksityisten kauppaoppilaitosten rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)		2 200 000
33. Lisäavustus kehitysalueiden kunnallisille kauppaoppilaitoksille ..		7 100 000
35. Ylimääräinen avustus Kouvolan Liiketalouden ja Ulkomaankaupan Instituutille		43 000
50. Valtionosuus yksityisten kauppaoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha) (kertamenoa 600 000)		44 193 000
51. Valtionavustus yksityisten kauppaoppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)		4 325 000
52. Lisäavustus kehitysalueiden yksityisille kauppaoppilaitoksille		300 000
79. Valtion kotitalousoppilaitokset	(230)	58 994 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		24 274 000
21. Oppilashuolto (arviomääräraha)		7 330 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		7 800 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		1 500 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		18 090 000

80. Valtion kotiteollisuusoppilaitokset	(230)	17 142 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		10 442 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		5 900 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		600 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		200 000
81. Kunnalliset ja yksityiset kotitalousoppilaitokset	(230)	34 985 000
30. Valtionosuus kunnallisten kotitalousoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		9 183 000
50. Valtionosuus yksityisten kotitalousoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		22 472 000
53. Valtionavustus yksityisten kotitalousoppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)		3 000 000
55. Kunnallisten ja yksityisten kotitalousoppilaitosten rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)		330 000
82. Kunnalliset ja yksityiset kotiteollisuusoppilaitokset	(230)	58 553 500
30. Valtionosuus kunnallisten kotiteollisuusoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		38 117 500
33. Valtionavustus kunnallisten kotiteollisuusoppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)		7 200 000
50. Valtionosuus yksityisten kotiteollisuusoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		11 036 000
53. Valtionavustus yksityisten kotiteollisuusoppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)		1 600 000
55. Kunnallisten ja yksityisten kotiteollisuusoppilaitosten rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)		600 000
83. Terveydenhuoltoalan oppilaitokset	(230)	186 948 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		107 191 000
21. Oppilashuolto (arviomääräraha)		27 840 000
28. Ylimääräiset kurssit		6 328 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		26 620 000
50. Valtionapu sairaanhoitohenkilöstön koulutukseen		7 669 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		5 500 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		5 800 000
84. Oppisopimukseen perustuva ammattikoulutus	(230)	45 855 000
08. Keskustoimikunnat (arviomääräraha)		520 000
27. Kurssitoiminta (arviomääräraha)		17 240 000
30. Valtionosuus kunnille ja kuntainliitoille (arviomääräraha)		2 700 000
40. Valtionapu oppisopimuksen tehneille työnantajille (arviomääräraha)		25 395 000

85. Ammattikurssit	(250)	842 351 000
27. Työllisyyskoulutus (arviomääräraha)		796 100 000
28. Muut ammattikurssit		23 600 000
30. Ammatillisten kurssikeskusten huoneistojen hankkimisen korkotuki (arviomääräraha)		700 000
31. Valtion korvaus ammatillisten kurssikeskusten omien rakennusten rakennuskustannuksiin (siirtomääräraha)		4 000 000
70. Kone- ja kalustohankinnat (siirtomääräraha)		13 000 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		4 470 000
88. Kiinteistöjen hankkiminen (siirtomääräraha)		481 000
86. Ammattikasvatuksen muut menot	(230)	291 337 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		3 063 000
08. Oppilaitosneuvostot ja oppilaitoslautakunnat		400 000
09. Ammattikasvatusneuvosto		110 000
21. Ammatillisen koulutuksen väliaikainen laajentaminen		231 750 000
22. Harjoittelutoiminnan uudistaminen		1 700 000
23. Laskentatoimen kehittäminen ja ylläpito		125 000
24. Oppilasvalinta		5 060 000
25. Oppimateriaalin valmistaminen sekä opetusväline- ja kalustosuunnittelu (siirtomääräraha)		2 600 000
26. Liikenneopettajien tutkinnon järjestäminen		727 000
27. Ammatilliset pätevyystutkinnot (arviomääräraha)		1 460 000
28. Opettajien ja oppilaitosten muun henkilökunnan jatko- ja täydennyskoulutus		8 500 000
29. Muut kulutusmenot (kertamenoa 80 000)		3 550 000
50. Kotitalouden edistäminen (kertamenoa 100 000)		13 897 000
51. Kotiteollisuuden edistäminen		8 399 000
52. Valtionapu kodinhoitajien koulutukseen (arviomääräraha)		2 911 000
53. Eräät valtionavut		1 555 000
54. Apurahat eräiden opettajien teollisuuteen ja elinkeinoelämään tutustumista varten		530 000
55. Valtionapu kirjeopiskelua varten		5 000 000
87. Rauhan- ja konfliktintutkimuslaitos	(270)	1 148 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		651 000
09. Johtokunta		6 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		421 000
50. Tutkimusapurahat		60 000
70. Kaluston hankkiminen		10 000
88. Suomen Akatemia ja tieteen tukeminen	(270)	187 743 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		47 224 000
09. Valtion tiedoneuvosto		45 000

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	2 274 000
50. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (siirtomääräraha)	90 300 000
52. Suomen Akatemian apurahat (arviomääräraha)	5 678 000
53. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot tieteen tukemiseen (arviomääräraha)	42 200 000
70. Kaluston hankkiminen	22 000
89. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus (270)	4 551 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	2 889 000
09. Johtokunta ja lautakunnat	22 000
27. Maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)	340 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	1 300 000
90. Taiteen tukeminen (290)	299 908 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	1 410 000
09. Valtion taidetoimikunnat	200 000
30. Kuntien kulttuuritoiminnan tukeminen (arviomääräraha)	12 935 000
51. Valtion taiteilija-apurahat (arviomääräraha)	14 063 000
52. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot taiteen tukemiseen (ar- viomääräraha) (kertamenoa 560 000)	230 200 000
54. Musiikkioppilaitosten ja konservatorioiden valtionapu	7 000 000
55. Kirjailijoille ja kääntäjille jaettavat apurahat ja avustukset (arvio- määräraha)	12 400 000
56. Valtionavustus Tampereen Työväen Teatterin rakentamiseen (siir- tomääräraha)	10 000 000
57. Elokuvataiteen tukeminen	1 550 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	10 150 000
91. Urheilun ja nuorisonkasvatustyön tukeminen (300)	291 600 000
30. Nuorisotyöttömyyden seurausvaikutusten lieventäminen	3 000 000
50. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot urheilun ja liikuntakas- vatustyön tukemiseen (arviomääräraha)	217 600 000
51. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot nuorisonkasvatustyön tukemiseen (arviomääräraha)	70 000 000
52. Urheilupistojen valtionapu	1 000 000
92. Suomenlinnan hoitomenot (280)	15 429 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	4 051 000
09. Suomenlinnan hoitokunta	100 000
10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)	2 612 000
13. Rakennusten korjaus ja kunnossapito (siirtomääräraha)	2 000 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	185 000

40. Valtion avustus Suomenlinnan Liikenne Oy:lle (arviomääräraha)	531 000
70. Laitteiden ja kaluston hankinta (siirtomääräraha)	450 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	5 500 000
93. Arkistolaitos	(280) 16 669 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	10 456 000
27. Maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)	274 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 184 000) ..	3 639 000
70. Kaluston ja laitteiden hankkiminen	700 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	1 600 000
94. Museovirasto	(280) 33 916 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 23 000)	17 134 000
10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)	2 800 000
13. Rakennusten korjaus (siirtomääräraha)	470 000
21. Tutkimus- ja valvontatoiminta	1 020 000
23. Museotoiminta (kertamenoa 100 000)	855 000
28. Maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)	450 000
29. Muut kulutusmenot (kertamenoa 35 000)	1 177 000
50. Rakennusten entistämismenot (siirtomääräraha)	760 000
70. Kaluston ja laitteiden hankkiminen (siirtomääräraha)	600 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	6 900 000
75. Perusparannukset (siirtomääräraha)	1 250 000
95. Kulttuuriympäristön suojelusta aiheutuvat menot (arviomääräraha)	500 000
95. Suomen elokuva-arkisto	(290) 4 304 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	1 789 000
28. Esitystoiminnan menot (arviomääräraha)	670 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 400 000) ..	1 645 000
70. Kaluston ja laitteiden hankkiminen	200 000
96. Elokvien tarkastus	(820) 751 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	667 000
09. Elokuvalautakunta (arviomääräraha)	33 000
29. Muut kulutusmenot	31 000
70. Kaluston ja laitteiden hankkiminen (siirtomääräraha)	20 000
97. Neuvostoliittoinstituutti	(030) 1 738 500
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	1 407 000
29. Muut kulutusmenot	331 500

98. Kansainvälinen yhteistyö	(030)	61 691 900
23. Kansainvälisistä järjestöistä aiheutuvat menot (kertamenoa 400 000)		7 100 000
24. Suomen osuus pohjoismaisesta kulttuuriyhteistyöstä aiheutuvista menoista (kertamenoa 620 000)		21 980 000
25. Kulttuurisopimuksien ja vaihto-ohjelmien toimeenpanosta aiheutuvat menot ja kansainvälisen kulttuuriyhteistyön yleismenot (siirtomääräraha) (kertamenoa 2 500 000)		15 640 000
26. Suomen kie:en ja kulttuurin tuntemuksen edistäminen ulkomailla		3 200 000
27. Ulkosuomalaisten koulutus- ja sivistysolojen edistäminen		3 300 000
50. Eräät valtionavut (arviomääräraha)		10 471 900
99. Opetusministeriön hallinnonalan muut menot	(210)	53 935 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		320 000
08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha)		2 000 000
09. Neuvottelu- ja toimikunnat		800 000
21. Koulunuudistuksen toimeenpanokustannukset		4 000 000
22. Koulutuksen suunnittelu		3 180 000
24. Automaattisen tietojenkäsittelyn kehittäminen		400 000
25. Eräiden teosten laatiminen (siirtomääräraha)		195 000
26. Eräät kopiointikorvaukset		4 600 000
28. Lastentarhanopettajien väliaikaisen koulutuksen järjestäminen ..		6 430 000
50. Eräät valtionavut		2 445 000
51. Valtionavustus työväentalojen ja nuorisoseuratalojen korjaukseen (siirtomääräraha)		8 000 000
53. Kouluradiotoiminnan kehittäminen		490 000
55. Karjalatalon rakentamisen korkotuki ja ylimääräinen avustus lainojen lyhentämiseen (arviomääräraha)		475 000
56. Uskonnollisten lehtien tukeminen		1 500 000
57. Mielipidelehtien tukeminen		1 300 000
71. Tutkimus- ja opetusvälineiden hankkiminen Neuvostoliitosta (siirtomääräraha)		17 800 000

Pääloukka 30

30. MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNON-ALA		6 429 941 000
01. Maa- ja metsätalousministeriö	(650)	23 354 500
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		11 979 000
09. Neuvottelukunnat		430 000
26. Kansainvälinen yhteistyö (kertamenoa 888 500)		8 810 500
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 50 000)		2 035 000
70. Kaluston hankkiminen		100 000

02. Luonnonsuojelu	(650)	23 715 000
21. Luonnonsuojelun yleismenot		220 000
22. Luonnon- ja ympäristönsuojeluun liittyvät tutkimukset (siirtomääräraha)		600 000
30. Korvaukset kunnille suojelualueista aiheutuvista metsäverotulojen menetyksistä (arviomääräraha)		800 000
41. Korvaukset suojelualueiden perustamisesta (siirtomääräraha) ..		750 000
42. Rauhoitettujen harvinaisten eläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen		55 000
70. Luonnonsuojelualueiden kalustohankinnat (siirtomääräraha)		90 000
74. Luonnonsuojelualueiden talonrakennustyöt (siirtomääräraha)		1 200 000
75. Urho Kekkosen kansallispuiston perustamiseen liittyvät kompen-saatioinvestoinnit (siirtomääräraha)		1 000 000
88. Maan hankkiminen luonnonsuojelutarkoituksiin (siirtomääräraha)		19 000 000
08. Maataloushallinto	(670)	83 113 500
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		50 932 000
21. Valtiolle hankituista alueista aiheutuvat menot (arviomääräraha)		290 000
22. Suunnittelutoimikuntien erillismenot (arviomääräraha)		1 170 000
23. Maatilatilasto		2 980 000
24. Kasvintarkastustoiminnan erillismenot (arviomääräraha)		281 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 200 000) ..		7 050 000
30. Valtionapu maatalouslautakuntien menoihin sekä korvaukset maa-taloustuen jako- ja valvontatehtävistä Ahvenanmaalla (arviomäärä-raha)		19 052 500
41. Eräät korvaukset ja maksut (arviomääräraha)		1 040 000
70. Kaluston hankkiminen		318 000
10. Valtion maatalouskemian laitos	(660)	7 875 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		5 125 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 40 000) ..		700 000
70. Kaluston hankkiminen		350 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		1 700 000
12. Valtion siementarkastuslaitos	(660)	5 578 200
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		4 978 000
27. Asiakkaiden puolesta suoritettavat takaisin perittävät menot (ar-viomääräraha)		30 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 200 000) ..		530 200
70. Kaluston hankkiminen		40 000
14. Valtion maatalouskoneiden tutkimuslaitos	(660)	5 723 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		3 592 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		1 443 000
70. Kaluston ja koneiden hankkiminen		450 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	44 000
77. Maanrakennustyöt (siirtomääräraha)	160 000
90. Maankuivatuslainan korot ja kuoletukset	34 000
15. Valtion maitovalmisteiden tarkastuslaitos	(660) 5 359 200
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	4 024 000
27. Asiakkaitten puolesta suoritettavat takaisin perittävät menot (arviomääräraha)	35 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	1 115 200
70. Kaluston hankkiminen	185 000
16. Valtion maitotalouden tutkimuslaitos	(660) 9 415 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	2 317 000
21. Maidon hankinta	5 700 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	1 098 000
70. Kaluston hankkiminen	300 000
17. Valtion hevostalouden tutkimuslaitos	(660) 2 171 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	1 266 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 100 000) ..	795 000
70. Kaluston hankkiminen	110 000
29. Valtion viljavarasto	(670) 21 500 000
61. Siirto siementuotannon edistämisvaroihin (arviomääräraha)	1 500 000
64. Viljan ja nurmikasvien siementen varmuusvarastoinnista aiheutuvien kustannusten korvaaminen	20 000 000
30. Maatalouden neuvontatyön tukeminen	(670) 91 886 800
40. Maanviljelyn, maatalouden rakennustoiminnan ja karjatalouden tukeminen	39 788 000
41. Karjanjalostuksen ja sikatalouden tukeminen	5 148 500
42. Lampaanjalostuksen tukeminen (kertamenoa 100 000)	651 000
43. Siipikarjatalouden tukeminen	633 000
44. Turkiseläntalouden tukeminen	400 000
45. Hevostalouden edistäminen vedonlyönnistä hevoskilpailuissa kertyvillä varoilla (arviomääräraha)	23 829 000
46. Kerhotoiminnan tukeminen	17 334 000
47. Puutarhatalouden tukeminen	2 254 300
48. Salaojitustoiminnan tukeminen	340 000
49. Muu neuvontatyön tukeminen	1 509 000

31. Maatalouden hintatuki	(670)	3 605 647 300
41. Maataloustuotteiden markkinoinnin edistäminen sekä markkinoinnin ja maatalouden hintatason vakaannuttaminen (arviomääräraha)		1 483 000 000
42. Viljelmäkoon mukaan maksettava hintapoliittinen tuki (siirtomääräraha)		513 342 900
43. Muu maatalouden hintapoliittinen tuki (siirtomääräraha)		1 346 104 400
44. Sokerintuotannon tukeminen (arviomääräraha)		183 000 000
45. Kananmunien alkutuotevähennysoikeuden muuttamiseen liittyvät korvaukset		28 000 000
46. Maataloustarvikkeiden ja eräiden elintarvikkeiden rahtiavustukset		8 500 000
47. Maidon kuljetusavustukset (siirtomääräraha)		42 000 000
48. Lammastalouden tukeminen		1 700 000
32. Muu maatalouden tukeminen ja rationalisointi	(670)	889 452 400
40. Valtionapu kuivatustöihin (siirtomääräraha)		9 400 000
41. Nuorten viljelijöiden tukeminen (siirtomääräraha)		8 000 000
42. Maatalouden korkotukilainojen menot (arviomääräraha)		86 000 000
44. Valtionapu pienviljelijäin karjantarkkailuyhdistyksille ja sonninpitoyhtymille (arviomääräraha)		19 657 400
45. Maataloustuotteiden varastotilojen rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)		3 600 000
46. Satovahinkojen johdosta myönnettävien korkotukilainojen menot (arviomääräraha)		42 000 000
48. Valtion osuus luopumiseläkelain aiheuttamista menoista (arviomääräraha)		39 000 000
49. Hukkakauran torjunnasta aiheutuvat korvaukset (arviomääräraha)		2 775 000
60. Siirto maatilatalouden kehittämisrahastoon		670 000 000
83. Lainat kuivatustöihin (siirtomääräraha)		9 000 000
84. Vuokra-alueiden lunastushinnat (arviomääräraha)		20 000
33. Maataloustuotannon tasapainottamistoimenpiteet	(670)	242 200 000
40. Maataloustuotannon tasapainottamismenot		242 200 000
35. Metsästyksen ja porotalouden	(690)	46 154 900
26. Suomen, Neuvostoliiton, Norjan ja Ruotsin välisistä porosopimuksista aiheutuvat menot (arviomääräraha)		5 000
40. Riistanhoitomaksut riistanhoidon edistämiseen (arviomääräraha)		16 100 000
41. Luonnonvaraisten eläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (arviomääräraha)		24 800 000
45. Porotalouden tukeminen		588 000
46. Paliskuntain yhdistys (arviomääräraha)		1 461 900
47. Poroaitojen kunnossapito (arviomääräraha)		2 400 000
48. Valtionapu eräiden poronhoidosta aiheutuvien kustannusten alentamiseksi		800 000

37. Kalatalous	(690)	49 271 500
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		1 898 000
23. Alueellinen kalataloussuunnittelu (siirtomääräraha)		1 290 000
24. Vesioikeudelliset kalatalousselvitykset (siirtomääräraha)		551 800
25. Kalakannan hoitovelvoitteet (arviomääräraha)		2 200 000
26. Kalastuslupamaksut Tenojoen kalastuksen valvontaan ja kalakantojen kehittämiseen (arviomääräraha)		353 000
27. Eräät kalataloustutkimukset sekä Inarin kalakantojen käyttö- ja hoitosuunnitelmien laatiminen		425 000
28. Vuolijoen kalastusteknisen koeaseman käyttömenot		600 000
29. Muut kalatalouden kulutusmenot (arviomääräraha)		1 112 000
32. Kalastuskuntien osuudet eräistä kalastuslupamaksuista (arviomääräraha)		150 000
41. Kalastuslain mukaiset maksut (arviomääräraha)		12 375 000
42. Kalastuksesta saatavan tulon vakaannuttaminen ja kalansaaliin käytön edistäminen (siirtomääräraha)		15 600 000
44. Kalastusvakuutustoiminta (arviomääräraha)		3 400 000
47. Kalatalouden korkotukilainojen menot (arviomääräraha)		1 559 500
48. Korvausten maksaminen ammattikalastajille eräistä vesien saastumisesta aiheutuneista kalavahingoista		300 000
49. Kalastusalan järjestöjen toiminnan tukeminen		7 117 200
70. Kaluston hankkiminen		340 000
38. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos	(690)	38 185 900
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		11 993 000
14. Kalanviljelylaitosten lammikkoalueiden ja vesitysjärjestelmien sekä luonnonravintolammikoiden kunnossapito		700 000
22. Tutkimuksen yleiskustannukset		472 300
23. Valtion kalanviljelytoiminta		3 123 000
24. Itämeren kalastussopimuksen edellyttämä lohenviljelytoiminta (siirtomääräraha)		4 300 000
27. Maksullisten tilaustöiden erillismenot (arviomääräraha)		300 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 150 000) ..		2 597 600
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		1 300 000
74. Kalanviljelylaitosten rakennustyöt (siirtomääräraha)		13 400 000
40. Vesihallinto	(540)	270 940 100
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		99 038 000
09. Tieteellinen neuvottelukunta		28 000
14. Vesistöjen hoito (siirtomääräraha) (kertamenoa 1 000 000)		4 000 000
15. Vesioikeudellisilla lupapäätöksillä määrätyt hoitovelvoitteet (siirtomääräraha)		3 500 000
22. Katselmustoimitukset		1 384 100
23. Vesien tutkimus, suunnittelu ja valvonta (arviomääräraha)		9 760 000
25. Maksullisten tilaustöiden erillismenot (arviomääräraha)		300 000
26. Kansainvälinen yhteistyö		665 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		32 035 000
30. Vesihuoltolaitteiden rakentamisen korkotuki (arviomääräraha) ..		21 000 000

31. Avustukset yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteisiin (siirtomääräraha)	26 000 000
40. Teollisuuden vesiensuojeluinvestointien korkotuki (arviomääräraha)	3 500 000
70. Kaluston hankkiminen	2 700 000
72. Työkoneiden ja kuljetuskaluston hankinta	2 000 000
73. Siirrettävien työmaarakennusten hankkiminen	100 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	5 810 000
77. Vesistötyöt (siirtomääräraha)	48 120 000
83. Vesiensuojelulainat teollisuudelle vientimaksulainojen kuoletuksina kertyvistä varoista (siirtomääräraha)	11 000 000
50. Metsähallitus (680)	17 114 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	6 490 000
21. Metsien erityiskäyttö (kertamenoa 20 000)	1 383 000
22. Luonnonsuojelualueiden hoito ja kunnossapito	2 140 000
23. Metsien palovartiointi (arviomääräraha)	856 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	1 195 000
75. Autiotupien rakentaminen (siirtomääräraha)	50 000
77. Yleiset uittoväylätyöt (siirtomääräraha)	5 000 000
58. Yksityismetsätalous (680)	428 147 000
40. Valtionapu metsänparannustöiden yleismenoihin	41 307 000
41. Valtionapu keskusmetsälautakunnille	10 976 000
42. Valtionapu piirimetsälautakunnille (kertamenoa 60 000)	89 364 000
44. Valtionapu metsänparannustöihin (siirtomääräraha)	148 000 000
83. Metsänparannuslainat (siirtomääräraha)	137 000 000
84. Metsänparannustöiden ennakkorahoitus (siirtomääräraha)	1 500 000
59. Metsätalouden muut menot (680)	9 231 000
40. Valtionapu Työtehoseuralle metsätalouden rationalisoimistyön tukemiseen (kertamenoa 834 000)	2 268 000
41. Valtionapu Metsänjalostussäätiölle metsäpuiden jalostustoimintaan	5 405 000
42. Valtionavut erälle muille yhdistyksille (kertamenoa 200 000) ..	315 000
50. Metsätyömiestöjen valtionapu	1 243 000
60. Maanmittaushallinto (530)	229 299 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	157 869 000
09. Neuvottelukunnat	43 000
21. Kartastotyöt (arviomääräraha)	14 220 000
22. Kiinteistötoimitukset (arviomääräraha) (kertamenoa 600 000) ..	12 250 000
24. Kiinteistörekisterin muodostaminen	2 450 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 533 000) ..	30 767 000
40. Rajakuntien tilusjärjestelylain mukaiset menot (siirtomääräraha)	500 000

41. Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot (arviomääräraha)	4 700 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	6 500 000
65. Geodeettinen laitos	(530) 4 460 500
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	1 936 000
21. Mittaus- ja tutkimustyöt	920 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	1 054 500
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	550 000
70. Maatalouden tutkimuskeskus	(660) 73 608 700
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	35 856 000
21. Tutkimuksen yleiskustannukset	3 400 000
22. Tarkastustoiminta (arviomääräraha)	1 380 000
23. Koeasemien menot	3 990 000
24. Kasvinjalostustoiminta (arviomääräraha)	1 190 000
25. Maksullisten tilaustöiden erillismenot (arviomääräraha)	250 000
27. Maataloudelliset yhteistutkimukset (siirtomääräraha)	4 000 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 564 000) ..	8 587 700
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	5 700 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	9 150 000
77. Maa- ja vesirakennustyöt (siirtomääräraha)	105 000
72. Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos	(660) 4 725 100
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	2 720 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	578 100
40. Maatalouskirjanpito toiminnan avustaminen	1 377 000
70. Kaluston hankkiminen	50 000
76. Metsätutkimuslaitos	(660) 67 940 200
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	37 475 000
20. Maksullisten tilaustöiden erillismenot (arviomääräraha)	300 000
21. Koeasemien ja luonnonsuojelualueiden hoito	268 000
24. Tutkimuksen yleiskustannukset (siirtomääräraha) (kertamenoa 550 000)	7 688 100
26. Muu koe-, tutkimus- ja tarkastustoiminta (kertamenoa 200 000)	329 800
27. Kansainvälinen tutkimusyhteistyö	210 000
28. Metsätaloudelliset yhteistutkimukset (siirtomääräraha)	5 880 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	10 044 300
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	2 880 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	2 865 000

80. Eläinlääkintötoimi	(670)	49 057 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		10 509 000
25. Eläntautien ehkäiseminen ja muu eläinlääkintähuolto (arviomääräraha) (kertamenoa 80 000)		1 970 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		175 000
30. Valtionosuus kunnan- ja kaupungineläinlääkärien palkkaamiseen (arviomääräraha)		25 463 000
31. Valtionosuus kunnan- ja kaupungineläinlääkärien matkakulujen korvaamiseen (arviomääräraha)		2 140 000
33. Valtionapu kunnille maidosta otettujen näyttöiden tutkimisesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen (arviomääräraha)		8 800 000
84. Valtion eläinlääketieteellinen laitos	(670)	15 939 200
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		6 928 000
24. Ulkomaiset seerumit ja rokotusaineet (arviomääräraha)		5 200 000
27. Maksullisten tilaustöiden erillismenot (arviomääräraha)		24 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 20 000)		2 037 200
70. Kaluston ja tutkimusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha) ..		750 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		1 000 000
90. Valtion margariinitehdas	(850)	
05. Eläkkeet (arviomääräraha)	710 000	
22. Käyttömenot (arviomääräraha)	33 576 500	
	Käyttömenot (05—22): 34 286 500	
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		800 000
	Sijoitusmenot (70): 800 000	
92. Maanmittaushallituksen karttapaino	(530)	
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	10 355 000	
05. Eläkkeet (arviomääräraha)	820 000	
29. Muut käyttömenot (arviomääräraha)	12 000 000	
	Käyttömenot (01—29): 23 175 000	
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		890 000
	Sijoitusmenot (70): 890 000	
95. Metsähallituksen metsät	(680)	
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	61 620 000	
05. Eläkkeet (arviomääräraha)	56 000 000	
13. Kiinteistöjen korjaus ja kunnossapito	2 800 000	
14. Teiden ja tieosuuksien kunnossapito	4 000 000	

21. Puutavaran hankinta ja myynti (arviomääräraha)	446 035 000
22. Metsien hoito (siirtomääräraha)	86 000 000
23. Kalavesien ja riistan hoito	3 288 000
24. Verot ja metsänhoitomaksut (arviomääräraha)	49 000 000
29. Muut käyttömenot (arviomääräraha) (kertamenoa 70 000)	18 855 500

Käyttömenot (01—29): 727 598 500

70. Työkoneiden ja autojen hankkiminen (siirtomääräraha)	11 000 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	1 000 000
75. Asuntojen hankkiminen metsätyöväelle (siirtomääräraha)	1 400 000
77. Valtionmaiden kulku- ja kuljetusteiden rakentaminen (siirtomääräraha)	17 500 000
78. Peruskuivatukset ja perusmetsitykset (siirtomääräraha)	30 000 000
79. Metsänjalostus (siirtomääräraha)	6 000 000
88. Maan hankkiminen (siirtomääräraha)	5 000 000
89. Maan hankkiminen myytyjen maa-alueiden ja rakennusten tilalle (arviomääräraha)	2 000 000

Sijoitusmenot (70—89): 73 900 000

96. Metsäntutkimuslaitoksen metsät (680)

01. Palkkaukset (arviomääräraha)	2 704 000
05. Eläkkeet (arviomääräraha)	1 116 000
21. Metsien hoito (siirtomääräraha)	1 775 000
22. Puutavaran myynti ja hankinta (arviomääräraha)	3 475 000
29. Muut käyttömenot (arviomääräraha)	1 400 000

Käyttömenot (01—29): 10 470 000

75. Asuntojen hankkiminen metsätyöväelle (siirtomääräraha)	400 000
77. Metsien perusparannukset (siirtomääräraha)	1 200 000
88. Maan hankkiminen (siirtomääräraha)	700 000

Sijoitusmenot (75—88): 2 300 000

98. Maatalouden tutkimuskeskuksen liiketoiminta .. (660)

05. Eläkkeet (arviomääräraha)	200 000
22. Jokioisten siemenkeskus (arviomääräraha)	9 407 000
23. Jokioisten kartanoiden saha (arviomääräraha)	8 940 000
24. Siemenperunakeskuksen tuotantotoiminnan menot (arviomääräraha)	9 576 000
25. Tervetaimiasema (arviomääräraha)	570 000

Käyttömenot (05—25): 28 693 000

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	1 180 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	7 300 000

Sijoitusmenot (70—74): 8 480 000

99. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut menot (650)	22 506 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	1 070 000
08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha)	1 600 000
09. Pysyvät neuvottelu- ja toimikunnat	494 000
40. Maatalouden eräiden tuotantotarvikkeiden varmuusvarastointi ..	750 000
43. Avustukset maatalakiinteistöjen ja kasvihuoneviljelmien kotimaista energiaa käyttävien lämmitysjärjestelmien rakentamiseen ja uusi- miseen (siirtomääräraha)	15 000 000
44. Metsämarjojen ja sienien varastoinnin tukeminen (siirtomääräraha)	600 000
46. Kasvinjalostustoiminnan edistäminen (arviomääräraha) (kerta- menoa 500 000)	2 992 000

Pääloukka 31

31. LIIKENNEMINISTERIÖN HALLINNONALA	6 535 155 000
01. Liikenneministeriö	(710) 10 886 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	8 691 000
09. Neuvottelu- ja toimikunnat	135 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 250 000) ..	2 000 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	60 000
20. Tie- ja vesirakennushallinto	(720) 302 702 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	256 761 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 70 000)	42 941 000
71. Tietokoneiden ja toimistokaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	3 000 000
24. Tiet	(720) 2 851 710 000
13. Rakennusten kunnossapito (arviomääräraha) (kertamenoa 100 000)	2 100 000
14. Yleisten teiden kunnossapito (siirtomääräraha)	1 230 000 000
31. Valtionapu kunnille paikallisteiden aiheuttamista menoista	1 500 000
33. Korvaukset katujen kestopäällystämistä (arviomääräraha) ..	3 800 000
34. Valtionapu katujen rakentamiseen (siirtomääräraha)	27 000 000
35. Katumaksulain mukaiset korvaukset (arviomääräraha)	35 000 000
50. Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon (arviomääräraha) ..	50 000 000
51. Valtionapu yksityisten teiden tekemiseen (siirtomääräraha)	13 000 000
52. Tielain mukainen korkotuki	80 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	107 000 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	22 230 000
77. Yleisten teiden tekeminen (siirtomääräraha)	1 200 000 000
78. Ulkopuolisille tehtävät työt (arviomääräraha)	55 000 000
88. Maa-alueiden hankinta ja tielain mukaiset korvaukset (arviomäärä- raha)	105 000 000

27. Vesitiet	(730)	74 798 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		13 683 000
09. Saimaan kanavan hoitolunta (arviomääräraha)		425 000
14. Käyttö ja kunnossapito (arviomääräraha)		16 400 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		2 500 000
31. Veneilysatamien rakentamisen valtionapu (siirtomääräraha)		1 200 000
40. Keskuskalasetamien rakentamisen valtionapu (siirtomääräraha) ..		1 000 000
42. Kauppa- ja teollisuussatamien rakentamisen korkotuki (arviomäärä- raha)		750 000
43. Tahkoluodon hiilisataman rakentamisen korkotuki (arviomäärä- raha)		100 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		2 200 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		1 740 000
77. Vesitiettyöt (siirtomääräraha)		34 500 000
88. Vesitiealueiden hankkiminen (siirtomääräraha)		300 000
40. Autorekisterikeskus	(720)	99 975 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		56 611 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 6 000)		18 764 000
70. Kaluston ja puhelimien hankkiminen (siirtomääräraha)		1 900 000
74. Katsastusasemien rakentaminen (siirtomääräraha)		22 400 000
88. Maa-alueiden hankkiminen (siirtomääräraha)		300 000
47. Ilmailuhallinto	(740)	256 111 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		85 843 000
14. Kunnossapito- ja käyttömenot (siirtomääräraha)		87 000 000
21. Ilmailuhallinnon toimesta ulkopuolisille suoritettavat työt (arvio- määräraha)		6 400 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		6 808 000
41. Valtionapu eräiden lentokenttien rakentamiseen ja ylläpitoon ..		3 700 000
50. Eräät valtionavut ilmailutoiminnan ylläpitämiseen		410 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		29 500 000
74. Lentokenttien talonrakennustyöt (siirtomääräraha)		24 500 000
77. Lentokenttien rakentaminen (siirtomääräraha)		8 750 000
88. Lentokenttien maanlunastukset (siirtomääräraha)		1 000 000
89. Varkauden lentopaikan lunastaminen (siirtomääräraha)		2 200 000
50. Ilmatieteen laitos	(830)	54 354 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		32 755 000
21. Eräät tutkimustoiminnan ja sääpalvelun menot (kertamenoa 970 000)		9 250 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 111 000) ...		5 449 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		6 900 000
55. Tietoliikenteen korvaukset ja avustukset	(760)	437 050 000
21. Korvaus merenkulun viestintäpalvelusten tuottamisesta		1 300 000
22. Korvaus radiotoiminnan valvonnasta (arviomääräraha)		250 000

41. Sanomalehdistön tukeminen	90 000 000
42. Lehdistön yleinen kuljetustuki	340 000 000
44. Sanomalehtien yhteisjakelun tukeminen (siirtomääräraha)	5 500 000
56. Korvaukset posti- ja telelaitokselle valtion virkalähetyksistä .. (050)	90 700 000
23. Korvaus virkalähetysoikeuden käytöstä postiliikenteessä (arviomääräraha)	71 200 000
24. Korvaus erityispalveluina toimitettavista virkalähetyksistä ja postienakkolähetyksistä (arviomääräraha)	19 500 000
57. Rautatieliikenteen korvaukset	(750) 67 650 000
40. Eräät valtionrautateille maksettavat korvaukset	11 500 000
41. Korvaus tavarankuljetusten rahdeista myönnettävien alennusten aiheuttamasta tulojen menetyksestä	24 800 000
50. Korvaus matkalipuista myönnettävien alennusten aiheuttamasta tulojen menetyksestä (arviomääräraha)	31 350 000
90. Valtionrautatiet	(750)
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	1 799 343 000
05. Eläkkeet (arviomääräraha)	882 182 000
11. Kaluston kunnossapito (arviomääräraha)	171 100 000
13. Radan, rakennusten ja rakenteiden kunnossapito (arviomääräraha)	146 000 000
22. Liikenteen hoito (arviomääräraha)	364 000 000
28. Ulkopuolisille suoritettavat työt (arviomääräraha)	52 000 000
29. Muut käyttömenot (arviomääräraha)	135 047 000
	Käyttömenot (01—29): 3 549 672 000
	Käyttötulot (14.01.01—07): 2 653 250 000
	Käyttötalouden lisärahoitustarve
	896 422 000
60. Siirto valtionrautateiden uudistusrahastoon	167 825 000
70. Työkoneiden, autojen yms. kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	15 500 000
72. Sähkölaitteiden hankkiminen (siirtomääräraha)	103 800 000
73. Vetokaluston ja vaunuston hankkiminen ja valmistus (siirtomääräraha)	119 700 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	23 500 000
77. Uusien ratojen rakentaminen (siirtomääräraha)	43 100 000
78. Ratojen parantaminen ja teollisuusraiteiden rakentaminen (siirtomääräraha)	139 900 000
88. Maa-alueiden, rakennusten yms. ostot (siirtomääräraha)	6 000 000
	Sijoitusmenot ja siirto uudistusrahastoon (60—88): 619 325 000

94. Posti- ja telelaitos	(760)	
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 230 000)		2 310 764 000
05. Eläkkeet (arviomääräraha) (kertamenoa 1 500 000)		358 000 000
10. Rakennusten ja huoneistojen käyttö ja kunnossapito (arviomääräraha)		240 000 000
11. Televerkoston käyttö ja kunnossapito (arviomääräraha) (kertamenoa 8 000 000)		311 000 000
12. Moottoriajoneuvojen ja postivaunujen käyttö ja kunnossapito sekä autovarikkotoiminta (arviomääräraha)		117 500 000
22. Korvaukset postinkuljetuksista (arviomääräraha)		110 000 000
29. Muut käyttömenot (arviomääräraha) (kertamenoa 100 000)		230 947 000
	Käyttömenot (01—29):	3 678 211 000
60. Siirto posti- ja telelaitoksen uudistusrahastoon		189 610 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		20 000 000
71. Televerkon kehittäminen (siirtomääräraha)		320 000 000
72. Radioasemat ja -laitteet (siirtomääräraha)		28 600 000
73. Muiden koneiden ja laitteiden hankkiminen (siirtomääräraha) ..		41 000 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		109 600 000
88. Tonttien sekä huoneisto-osakkeiden hankinta (siirtomääräraha) ..		15 000 000
	Sijoitusmenot ja siirto uudistusrahastoon (60—88):	723 810 000
95. Posti- ja telelaitoksen konepajat	(760)	
22. Turun Asennuspaja (arviomääräraha)		25 700 000
23. Keskusautokorjaamo (arviomääräraha)		9 400 000
	Käyttömenot (22—23):	35 100 000
70. Työkoneiden, kaluston ja kuljetusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha)		400 000
	Sijoitusmenot (70):	400 000
99. Liikenneministeriön hallinnonalan muut menot	(710)	49 262 000
08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha)		300 000
22. Tutkimus ja suunnittelu (siirtomääräraha)		1 650 000
30. Avustus joukkoliikenteen kehittämiseen (siirtomääräraha)		10 200 000
31. Valtionavustus tasoristeysten poistamisjärjestelyihin (siirtomääräraha)		5 600 000
32. Valtionapu koululaisten kuljetusten kannalta tarpeellisen linja-auto liikenteen säilyttämiseen (arviomääräraha)		2 700 000
33. Tahkoluodon radan rakentamisen korkotuki (siirtomääräraha) ..		492 000
40. Eräät valtionavut (kertamenoa 45 000)		220 000
50. Rannikkokanavan jakeluverkoston suunnittelu ja rakentaminen (siirtomääräraha)		3 100 000
51. Avustus Oy Yleisradio Ab:lle Porin radioaseman suunnittelua ja rakentamista varten (siirtomääräraha)		5 000 000

78. Vähäliikenteisten ratojen vahvistamis- ja muutostyöt (siirtomääräraha)	13 000 000
79. Suomen Ongelmajäte Oy:n raiteen sekä keräilyasemien raiteistojen rakentaminen (siirtomääräraha)	7 000 000

Pääluokka 32

32. KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNON-ALA	3 158 755 400
01. Kauppa- ja teollisuusministeriö	(810) 28 374 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	23 479 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	4 610 000
70. Kaluston hankkiminen	285 000
02. Teollisuuspiirit	(810) 21 400 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	11 380 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	9 720 000
70. Kaluston hankkiminen	300 000
04. Puolustustaloudellinen suunnittelukunta	(170) 2 119 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	1 268 000
09. Suunnittelukunta (arviomääräraha)	110 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	727 000
70. Kaluston hankkiminen	14 000
06. Varmuusvarastointi	(170) 240 500 000
41. Korkotuki turvavarastojen perustamiseen ja ylläpitämiseen (arviomääräraha)	8 000 000
42. Turvavarastoinnin varastointiavustus	1 000 000
60. Siirto varmuusvarastorahastoon	120 000 000
61. Korvaukset varmuusvarastorahastolle (arviomääräraha)	87 500 000
77. Varastojen rakentaminen nestemäisiä poltto- ja voiteluaineita varten (siirtomääräraha)	24 000 000
10. Merenkululaitos	(730) 409 202 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	183 213 000
09. Neuvottelu- ja toimikunnat	73 000
28. Talviliikennetekniikan perustutkimukset (siirtomääräraha)	500 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 130 000) ..	123 800 000
40. Saaristoliikenteen avustaminen	860 000
41. Korkotuki saaristolaisten kulkuyhteyksiä hoitaville liikennöitsijöille myönnettävistä lainoista (arviomääräraha)	25 000

42. Vesikuljetuskaluston hankintojen korkotuki (arviomääräraha) ..	2 300 000
50. Lästimaksuista suoritettavat valtionavustukset (arviomääräraha) .	2 500 000
70. Kaluston ja teknillisten laitteiden hankkiminen (siirtomääräraha)	11 300 000
71. Alusten ja muiden kulkuvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha)	40 431 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	6 700 000
77. Turvalaitteiden rakentaminen ja väylätyöt (siirtomääräraha) ..	35 000 000
79. Muut maa- ja vesirakennustyöt (siirtomääräraha)	2 500 000
28. Elinkeinohallitus (820)	18 309 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	12 894 000
09. Neuvottelukunnat	178 000
21. Eräät elintarvikevalvonnan ja kuluttaja-asiain menot	2 625 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 30 000) ...	1 890 000
30. Valtionavustus kunnallisille elintarvikelaboratorioille	300 000
50. Valtionavustus kuluttajajärjestöille	372 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	50 000
29. Elinkeinovalvonnan aluehallinto (820)	5 480 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	4 745 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	720 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	15 000
30. Kilpailuasiamiehen toimisto (820)	546 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	502 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	37 000
70. Kaluston hankkiminen	7 000
31. Kuluttajansuoja (820)	6 021 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 317 200)	2 744 000
09. Kuluttajavalituslautakunta	220 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	1 152 000
31. Valtionosuus kuluttajaneuvonnan järjestämiseen kunnissa (arvio- määräraha)	1 880 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	25 000
32. Patentti- ja rekisterihallitus (820)	30 192 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 1 683 100)	24 284 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 132 000) ...	5 658 000
70. Kaluston hankkiminen	250 000
34. Lisenssivirasto (820)	2 786 400
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	2 288 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	488 400
70. Kaluston hankkiminen	10 000

39. Teknillinen tarkastuslaitos	(820)	32 928 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 850 000)		21 213 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 320 000) ..		5 415 000
70. Kaluston, koneiden ja laitteiden hankkiminen (siirtomääräraha)		1 300 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		5 000 000
40. Geologinen tutkimuslaitos	(830)	107 105 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 30 000)		62 595 000
09. Valtuuskunta		10 000
21. Eräät tutkimustoiminnan menot (siirtomääräraha)		34 100 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 80 000)		4 400 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		4 500 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		1 500 000
42. Valtion teknillinen tutkimuskeskus	(830)	150 952 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		74 459 000
09. Valtuuskunta		10 000
21. Eräät tutkimustoiminnan menot (siirtomääräraha)		6 550 000
28. Tuotekehitys- ja markkinointiyksiköt (arviomääräraha)		2 600 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		20 433 000
70. Koneiden ja kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		15 400 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		31 500 000
43. Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen ulkopuolisille suorittamat tehtävät	(830)	167 012 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		118 012 000
21. Eräät tutkimustoiminnan menot (siirtomääräraha)		38 500 000
70. Koneiden ja kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		10 500 000
44. Teknologian kehittämiskeskus	(830)	4 692 500
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		2 902 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		1 490 500
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		300 000
46. Teknisen ja kaupallisen tutkimuksen tukeminen	(830)	227 550 000
21. Ulko- ja kotimaankauppaan liittyvä tutkimustoiminta (siirtomääräraha)		2 600 000
22. Kansainvälinen tekninen yhteistyö (siirtomääräraha) (kertamenoa 1 250 000)		6 850 000
23. Tavoitetutkimustoiminta (siirtomääräraha)		36 000 000
24. Jäänmurtamislaboratorion käyttäminen		1 400 000
40. Avustukset teollisuuden tutkimus- ja tuotekehitystoimintaan (siirtomääräraha)		70 000 000

41. Avustukset teollisuuden kehittämistä ja liikkeenjohdollista koulutusta edistävälle yhteisölle	9 200 000
43. Avustukset ulkomaisen teknologian hankkimiseen pienelle ja keski-suurelle teollisuudelle	1 000 000
83. Teollisuuden tuotekehityslainat (siirtomääräraha)	87 500 000
84. Teollisuuden tuoteparannuslainat (siirtomääräraha)	13 000 000
47. Merentutkimuslaitos	(830) 11 869 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	4 879 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	5 740 000
70. Kaluston ja tutkimusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha) ..	1 250 000
48. Teollisuussihteerit	(830) 11 070 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	7 845 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	3 172 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	53 000
49. Kehitysaluerahasto Oy	(840) 213 000 000
42. Kehitysaluerahasto Oy:lle maksettava korkotuki (arviomääräraha)	3 500 000
43. Luotto- ja kurssitappioiden korvaaminen (arviomääräraha)	23 000 000
44. Avustus Kehitysaluerahasto Oy:lle kehitysyhtiöiden perustamista varten	2 500 000
45. Tutkimustoiminnan tukeminen (siirtomääräraha)	9 000 000
83. Debentuurilaina Kehitysaluerahasto Oy:lle (siirtomääräraha)	175 000 000
50. Teollisuuden edistäminen	(850) 192 723 000
09. Neuvottelukunnat	855 000
23. Teollistamistutkimukset (siirtomääräraha)	1 070 000
30. Valtionosuus ja -avustus kuntien elinkeinoasiamiesten palkkaukseen (arviomääräraha)	11 105 000
40. Valtionavustus pienen ja keskisuuren teollisuuden edistämisyhteisöille	5 300 000
41. Kaivannaisteollisuuden edistäminen	15 860 000
42. Valtionavustus Kotimaisen Työn Liitto ry:lle	2 000 000
44. Eräiden kurssitappioiden korvaaminen (arviomääräraha)	500 000
45. Korkotuki teollisuuden tuotantolaitosten investointilainoista (arviomääräraha)	500 000
47. Valtionavustus eräisiin pienen ja keskisuuren teollisuuden neuvontaja koulutushankkeisiin	500 000
48. Liikevaihtoveron huojennusta vastaavat avustukset kunnille ja kiinteistöyrityksille (siirtomääräraha)	50 000 000
49. Eräät Kemijoki Oy:lle suoritettavat korvaukset (siirtomääräraha)	33 000
60. Siirto valtion takausrahastoon (arviomääräraha)	4 000 000
88. Osakepääomien korotukset (siirtomääräraha)	81 000 000
89. Osallistuminen Telenokia Oy:n osakepääoman korottamiseen (siirtomääräraha)	20 000 000

51. Tuotantotoiminnan alueellinen edistäminen	(850)	529 560 000
21. Malminetsintä ja sitä palveleva geologinen tutkimus kehitysalueilla		2 200 000
41. Kehitysalueuottojen korkotuki (arviomääräraha)		2 500 000
45. Eräiden kehitysalueilla sijaitsevien hankkeiden korkotuki (arviomääräraha)		42 730 000
46. Valtionapu erityisalueiden tuotantotoiminnan tukemiseen (siirtomääräraha)		11 800 000
48. Alueellinen kuljetustuki (arviomääräraha)		80 330 000
49. Kehitysalueiden tuotantotoiminnan tukeminen (arviomääräraha) .		390 000 000
55. Energiatalous	(860)	177 310 000
09. Neuvottelukunnat		160 000
21. Eräät energiahuollon tutkimus-, suunnittelu- ja valvontatoiminnan menot (siirtomääräraha)		57 250 000
27. Energietiedotus ja neuvontatoiminta		5 800 000
40. Investointiavustukset kotimaista polttoainetta käyttäville laitoksille (arviomääräraha)		65 000 000
41. Avustukset maaseudun sähköistämiseen (siirtomääräraha)		29 000 000
42. Energiataloudellisen koetoiminnan edistäminen (siirtomääräraha)		15 000 000
45. Energian säästön investointien sekä kotimaisten polttoaineiden tuotanto- ja käyttöinvestointien korkotuki (arviomääräraha)		4 000 000
46. Avustukset turve- ja puuraaka-ainevarojen hyväksikäytön edistämiseen		1 100 000
61. Kotimaankaupan edistäminen	(870)	7 550 000
40. Haja-asutusalueiden vähittäiskaupan korkotuki (arviomääräraha)		1 650 000
41. Haja-asutusalueiden vähittäiskaupan investointiavustus (arviomääräraha)		2 400 000
42. Valtionavustus haja-asutusalueiden kauppapalvelujen saavutettavuuden turvaamiseksi		3 500 000
80. Matkailun edistämiskeskus	(870)	49 625 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 25 000)		10 405 000
09. Matkailuasiain neuvottelukunta		20 000
21. Eräät matkailun edistämistoiminnan menot		16 000 000
27. Matkailutoimistojen muut kulutusmenot (arviomääräraha)		5 800 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 30 000)		2 700 000
40. Valtionavustus matkailun edistämistoimintaan		5 000 000
41. Valtionavustus matkailua palvelevien sisävesialusten peruskorjaukseen (siirtomääräraha)		2 000 000
70. Kaluston hankkiminen		150 000
74. Valtion omistamien matkailukiinteistöjen peruskorjaus ja rakentaminen (siirtomääräraha)		7 400 000
83. Lainat sisävesimatkailun markkinointiin ulkomailla (siirtomääräraha)		150 000

85. Ulkomaankaupan edistäminen	(880)	390 150 000
29. Muut kulutusmenot		600 000
40. Valtionavustus viennin edistämiseen (siirtomääräraha)		118 000 000
41. Valtionavustus ulkomaankauppaa edistäville järjestöille		7 500 000
45. Valtionavustus Suomen Ulkomaankauppaliitto r.y:lle		9 200 000
46. Valtionavustus pienille ja keskisuurille yrityksille uuden vienti- henkilöstön palkkaamiseen		2 500 000
47. Korkotuki Suomen Vientiluotto Oy:lle (arviomääräraha)		22 000 000
60. Siirrot rahastoihin (arviomääräraha)		181 000 000
84. Lainat viennin edistämiseen (siirtomääräraha)		30 000 000
88. Suomen Vientiluotto Oy:n osakepääoman korottaminen		19 350 000
90. Valtion hankintakeskus	(050)	
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	20 779 000	
05. Eläkkeet (arviomääräraha)	1 466 000	
21. Hankinnan ja myynnin sekä varastotoiminnan menot (arviomääräraha)	5 850 000	
29. Muut käyttömenot (arviomääräraha) (kertamenoa 100 000)	7 000 000	
Käyttömenot (01—29):	35 095 000	
70. Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen (siirtomääräraha) ..		2 700 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		1 000 000
88. Pitäjänmäen toimintakeskus (siirtomääräraha)		6 100 000
Sijoitusmenot (70—88):	9 800 000	
92. Valtion polttoainekeskus	(860)	
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	19 753 000	
05. Eläkkeet (arviomääräraha)	17 400 000	
21. Hankinta- ja jakelutoiminta (arviomääräraha) ..	697 082 000	
29. Muut käyttömenot (arviomääräraha) (kertamenoa 300 000)	33 000 000	
Käyttömenot (01—29):	767 235 000	
70. Koneiden, laitteiden ja muun kaluston hankkiminen (siirtomäärä- raha)		39 750 000
76. Jalostuslaitokset (siirtomääräraha)		1 000 000
78. Polttoturvetuotannon valmistelu (siirtomääräraha)		50 000 000
88. Maan hankkiminen (siirtomääräraha)		10 000 000
Sijoitusmenot (70—88):	100 750 000	
99. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan muut menot ..	(810)	10 179 500
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		53 500
08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha)		750 000
09. Neuvottelu- ja toimikunnat		855 000
26. Kansainvälinen yhteistyö (arviomääräraha)		8 444 000
95. Maanomistajien osuus puolustusmaksuista (arviomääräraha)		77 000

Pääluokka 33

33. SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNON- ALA	16 920 010 000
01. Sosiaali- ja terveysministeriö (400)	27 308 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	20 652 000
09. Pysyvät neuvottelu- ja toimikunnat	1 225 000
21. Tutkimustoiminta	470 000
22. Kehittämistoiminta	800 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	4 078 000
70. Kaluston hankkiminen	83 000
02. Lääninhallitusten sosiaali- ja terveysosastot (400)	15 565 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	15 150 000
09. Pysyvät neuvottelukunnat	260 000
28. Koulutustoiminta	155 000
03. Työsuojeluhallinto (430)	38 595 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	28 912 000
09. Pysyvät neuvottelu- ja toimikunnat	245 000
22. Kehittämistoiminta	650 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha).....	8 170 000
66. Kansainvälinen yhteistyö	368 000
70. Kaluston hankkiminen	250 000
05. Kunnallinen työsuojelutarkastus (430)	10 032 000
30. Valtionosuus kunnille työsuojelutarkastajien toiminnasta aiheutu- viin käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	10 032 000
06. Työterveyslaitos (430)	66 900 000
50. Valtionapu työterveyslaitoksen menoihin	66 900 000

07. Työsuojelun muut menot	(430)	865 000
22. Työturvallisuustoimenpiteiden laiminlyömisestä johtuvat toimenpiteet (arviomääräraha)		15 000
51. Avustus työsuojelun tiedotustoimintaa varten		100 000
56. Valtionapu työsuojelukoulutukseen		750 000
11. Tarkastuslautakunta	(090)	1 956 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		1 762 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		194 000
12. Työneuvosto	(430)	520 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		464 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		56 000
13. Rintamaveteraanien varhaiseläkelautakunta	(410)	1 175 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		1 055 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		120 000
14. Tapaturmavirasto	(410)	28 356 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		22 258 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		5 938 000
70. Kaluston hankkiminen		160 000
15. Perhekustannusten taseus	(410)	2 376 650 000
31. Valtionosuus kunnille elatustuesta aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)		145 000 000
50. Kotona tapahtuvan hoidon tukeminen (siirtomääräraha)		170 000 000
51. Äitiysavustus (arviomääräraha)		31 650 000
52. Lapsilisät (arviomääräraha)		2 020 000 000
53. Avustus sairaan lapsen kuntoutuksesta tai sairaanhoidosta lapsen vanhemmille aiheutuvaan ansioruvenetykseen		10 000 000
17. Yleinen perhe-eläke	(410)	252 000 000
50. Yleinen perhe-eläke (arviomääräraha)		252 000 000

18. Työttömyysvakuutus	(410)	190 000 000
50. Valtionapu työttömyyskassoille (arviomääräraha)		190 000 000
19. Sairausvakuutus	(410)	363 000 000
60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)		363 000 000
20. Vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutus	(410)	1 735 700 000
50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha) ..		42 500 000
51. Valtion osuus maatalousyrittäjien eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)		705 200 000
52. Valtion osuus yrittäjien eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)		276 000 000
53. Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arviomääräraha)		30 000 000
60. Valtion osuus kansaneläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)		682 000 000
21. Sotilasvammakorvaukset ja sotaeläkkeet	(410)	1 891 703 000
50. Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)		1 034 230 000
51. Sotaeläkkeet (arviomääräraha)		2 000 000
52. Rintamasotilaseläkkeet ja asumistuki (arviomääräraha)		654 000 000
53. Rintamaveteraanien varhaiseläke (arviomääräraha)		139 000 000
55. Valtion korvaus sotainvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		60 873 000
56. Valtionapu sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoimintaan		1 200 000
57. Ylimääräinen korvaus vuosien 1939—1945 sotien aikana vammautuneille eräissä tapauksissa (siirtomääräraha)		400 000
23. Asevelvollisten ja heidän omaistensa avustaminen	(410)	40 200 000
50. Sotilasavustukset (arviomääräraha)		32 200 000
56. Asevelvollisten kotiuttamisraha (arviomääräraha)		8 000 000
24. Eräät vahingonkorvaukset	(410)	61 975 000
50. Tapaturmakorvaukset (arviomääräraha)		51 580 000
53. Liikennevakuutuskorvaukset (arviomääräraha)		7 450 000
55. Rikosvahinkokorvaukset (arviomääräraha)		2 945 000

26. Muu toimeentuloturva	(410)	166 432 000
30. Valtionosuus kunnille huoltoapulain mukaisiin kustannuksiin (arviomääräraha)		52 500 000
31. Valtion korvaus kunnille mustalaisväestön huollon kustannuksiin (arviomääräraha)		9 900 000
35. Vanhusten ja vammaisten kotona tapahtuvan hoidon tukemista koskeva kokeilutoiminta (siirtomääräraha) (kertameno)		2 800 000
51. Invalidiraha (arviomääräraha)		100 982 000
53. Valtionavustus erälle veteraanijärjestöille		250 000
29. Yleisavustus kunnille alkoholivaroista	(960)	14 372 000
30. Valtionosuus ja -avustus kunnille alkoholivaroista kuntien yleisiin tarpeisiin (arviomääräraha)		14 372 000
30. Sosiaalihallitus	(400)	22 302 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		14 549 000
22. Kehittämistoiminta		640 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		6 780 000
66. Kansainvälinen yhteistyö		268 000
70. Kaluston hankkiminen		65 000
38. Lasten päivähoido	(420)	986 950 000
30. Valtionosuus kunnille lasten päiväkotien käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		566 499 000
31. Valtionosuus kunnille ohjatusta perhepäivähoidosta aiheutuviin käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		352 382 000
32. Valtionavustus kunnille lasten leikin ja toiminnan ohjaukseen ..		5 000 000
33. Valtionapu kunnille lasten päiväkotien kuljetuskustannuksia koskevaan kokeilutoimintaan		1 500 000
35. Valtionavustus kunnille lasten päiväkotien perustamiskustannuksiin		17 000 000
50. Valtionosuus yksityisten lasten päivähoitolaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		44 569 000
39. Kasvatusneuvolatoiminta	(420)	36 970 000
38. Valtionosuus kunnille kasvatusneuvoloiden kustannuksiin (arviomääräraha)		36 970 000

40. Valtion koulukodit	(420)	30 298 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		19 308 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		9 110 000
70. Kaluston hankkiminen		1 000 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		880 000
41. Lasten ja nuorten kasvatus ja huolto	(420)	62 128 000
30. Valtionavustus kunnille lastenkotien käyttökustannuksiin		19 850 000
31. Valtionavustus kunnille lastenkotien perustamiskustannuksiin ..		400 000
32. Valtionavustus lasten ja nuorison avohuollon kehittämistoimintaan		4 400 000
33. Valtion korvaus kunnille kasvatuskorvauksiin (arviomääräraha) ..		24 224 000
37. Valtion korvaus sotaorpojen työhuollon kustannuksiin (arviomäärä-		
raha)		250 000
51. Valtionapu yksityisten lastenkotien käyttökustannuksiin		6 400 000
53. Valtionapu yksityisten koulukotien käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		6 279 000
54. Valtionavustus yksityisten koulukotien rakentamiseen (siirtomäärä-		
raha)		325 000
42. Siirtoväen huolto	(420)	14 000 000
30. Valtion korvaus siirtoväen huoltoon (arviomääräraha)		14 000 000
43. Valtion erityiskoulu	(420)	10 446 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		7 368 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		2 578 000
70. Kaluston hankkiminen		500 000
44. Invalidihuolto	(420)	313 256 000
32. Valtionavustus kunnille asumispalvelujen käyttökustannuksiin ..		3 400 000
33. Valtionosuus kunnille suojatyötoiminnan käyttökustannuksiin		
(arviomääräraha)		15 398 000
50. Valtion korvaus erityishuoltolaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		73 663 000
51. Valtionosuus yksityisen suojatyötoiminnan käyttökustannuksiin		
(arviomääräraha)		20 170 000
52. Valtionavustus yksityisten asumispalvelujen käyttökustannuksiin ..		18 241 000
53. Valtion korvaus muihin invalidihuollon toimintoihin (arviomäärä-		
raha)		24 544 000
54. Valtion korvaus yksilöllisen invalidihuollon kustannuksiin (arviomääräraha)		150 000 000
56. Valtionavustus näkövammaisten käsityöntekijöiden työllistämiseksi		850 000
58. Valtionavustus suojatyötoiminnan perustamiskustannuksiin		900 000
59. Valtionavustus erityishuoltolaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)		3 400 000

83. Valtion lainat invalideille opinto- ja työhuoltoon	1 490 000
84. Valtion lainat suojatyötoiminnan perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)	1 200 000
45. Valtion kehitysvammalaitokset (420)	22 915 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	12 138 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	3 987 000
70. Kaluston hankkiminen	790 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	6 000 000
46. Kunnallinen kehitysvammaisten erityishuolto (420)	381 571 000
30. Valtionosuus kunnallisen kehitysvammaisten erityishuollon käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	369 781 000
32. Valtionosuus kunnallisen kehitysvammaisten erityishuollon toimintayksiköiden perustamiskustannuksiin	11 100 000
34. Valtionosuus kunnille kehitysvammaisten erityishuollon kustannuksiin (arviomääräraha)	90 000
35. Valtion korvaus erityishuoltopiirien kuntainliitoille eräisiin kehitysvammaisten erityishuollon kustannuksiin (arviomääräraha) ..	600 000
47. Yksityinen kehitysvammaisten erityishuolto (420)	24 903 000
50. Valtionosuus yksityisen kehitysvammaisten erityishuollon käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	24 261 000
53. Valtion korvaus yksityisille toimintayksiköille eräisiin kehitysvammaisten erityishuollon kustannuksiin	642 000
50. Kunnallinen alkoholitarkastus (420)	4 744 000
30. Valtionosuus kunnille alkoholitarkastajien toiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	4 744 000
51. Raittiustyö (420)	23 475 000
30. Valtionosuus ja -avustus kunnille alkoholivaroista raittiustyöhön ja päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huoltoon (arviomääräraha)	14 372 000
50. Valtionapu raittiustyöhön sekä alkoholiuomista aiheutuvien haittojen ehkäisemiseen	9 103 000
53. Valtion päihdehuoltolat (420)	19 944 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	11 127 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	7 472 000
70. Kaluston hankkiminen	345 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	1 000 000

54. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien kunnallinen huolto (420)	52 200 000
31. Valtionosuus kunnille päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollon käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	46 250 000
32. Valtionavustus kunnille päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huoltoloiden ja toimintayksiköiden perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)	4 000 000
36. Ylimääräinen valtionavustus kunnille huoltoloiden ja toimintayksiköiden käyttökustannuksiin	650 000
37. Valtionavustus kunnille sosiaalisesti työrajoitteisten kuntoutusta koskevaan kokeilutoimintaan	1 300 000
55. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien yksityinen huolto (420)	21 055 000
50. Valtionapu yksityisen päihdehuollon käyttökustannuksiin	18 009 000
51. Valtionapu yksityisten päihdehuollon toimintayksiköiden perustamiskustannuksiin	700 000
55. Valtion korvaus yksityisten huoltoloiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	2 346 000
56. Kodinhoitotoiminta (420)	179 766 000
30. Valtionosuus kunnille kodinhoitajien toiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	139 397 000
32. Valtionosuus kunnille kotivastajatoiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	40 369 000
57. Lomatoiminta (420)	502 272 000
30. Valtion korvaus kunnille maatalous- ja pienyrittäjien vuosilomajärjestelmän sekä maatalousyrittäjien sijaisaputoiminnan hallinnon käyttökustannuksiin	15 052 000
40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien vuosilomajärjestelmän kustannuksiin (arviomääräraha)	385 000 000
41. Valtion korvaus maatalousyrittäjien sijaisavun kustannuksiin (arviomääräraha)	64 000 000
42. Valtion korvaus pienyrittäjien vuosilomajärjestelmän kustannuksiin (siirtomääräraha)	15 400 000
43. Valtion korvaus maatalousyrittäjien viikkovapaatoiminnan kokeilukustannuksiin (siirtomääräraha)	5 000 000
51. Valtionapu sosiaaliseen lomatoimintaan	220 000
57. Valtionapu ammattiyhdistysliikkeen lomajärjestöjen lomatoimintaa varten (siirtomääräraha)	14 500 000
58. Valtionapu maatalous- ja pienyrittäväestön lomajärjestöjen lomatoimintaa varten	3 100 000

58. Muu sosiaaliturva	(420)	9 628 000
31. Valtion korvaus kunnallisille työlaitoksille irtolaisten huollon kustannuksiin (arviomääräraha)		92 000
33. Valtionavustus kunnille kunnalliskotien ja kunnallisten vanhainkotien rakentamiseen ja peruskorjauksiin (siirtomääräraha)		7 500 000
51. Valtionapu eläkeläisten järjestöille		1 900 000
52. Pakolaishuollon avustaminen (arviomääräraha)		136 000
60. Lääkintöhallitus	(330)	29 820 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		17 055 000
09. Pysyvät neuvottelu- ja toimikunnat		950 000
22. Kehittämistoiminta		1 380 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		7 860 000
66. Kansainvälinen yhteistyö (kertamenoa 380 000)		1 310 000
70. Kaluston hankkiminen		1 265 000
63. Valtion sairaalat	(360)	130 990 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		89 225 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		24 765 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		2 400 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		14 600 000
65. Kansanterveyslaitos	(340)	71 984 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		33 158 000
21. Eräät valvonta- ja tutkimustoiminnan menot (siirtomääräraha) ..		500 000
22. Eräät tutkimustoiminnan menot (arviomääräraha)		1 800 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		16 126 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		3 000 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		12 400 000
88. Kiinteistöjen hankkiminen (siirtomääräraha)		5 000 000
66. Lääkelaboratorio	(340)	4 241 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		2 421 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		970 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		350 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		500 000
68. Säteilyturvallisuuslaitos	(340)	32 547 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		18 648 000
21. Eräät valvonta- ja tutkimustoiminnan menot (siirtomääräraha) ..		2 750 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 30 000)		8 424 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		2 200 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		525 000

69. Terveydenhuollon jatkokoulutus	(350)	3 652 000
28. Terveydenhuoltoalan jatko- ja täydennyskoulutus		1 900 000
35. Valtion korvaus eräiden erikoislääkäreiden koulutuksen henkilöstömenoihin (arviomääräraha)		747 000
50. Opintoapurahat terveydenhuoltoalan ulkomaista jatko- ja täydennyskoulutusta varten		480 000
54. Ulkomailla lääkäreiksi ja hammaslääkäreiksi valmistuneiden lisäkoulutus Suomessa		118 000
58. Valtion korvaus Huuli- ja suulakihalkiokeskuksessa järjestettävän erikoislääkäreiden koulutuksen henkilöstömenoihin (arviomääräraha)		407 000
73. Terveyskasvatus ja -valvonta	(350)	7 190 000
21. Terveyskasvatus		300 000
22. Tupakoinnin vähentäminen		6 320 000
23. Terveysvalvonta		570 000
74. Kunnallinen terveystarkastus	(350)	26 717 000
30. Valtionosuus kunnille terveystarkastajien toiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		26 717 000
75. Kunnallinen kansanterveystyö	(350)	2 601 838 000
30. Valtionosuus kunnille terveystarkastajien käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		2 392 838 000
31. Valtionosuus kunnille terveystarkastajien perustamiskustannuksiin ..		180 000 000
35. Valtion korvaus terveystarkastajien eräiden potilaiden hoitoon (arviomääräraha)		2 200 000
37. Valtion korvaus eräiden tautien vastustamisesta ja hoidosta aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)		26 800 000
76. Kunnallinen erikoissairaanhoito	(360)	3 733 303 000
30. Valtionosuus kunnille erikoissairaanhoitolaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		3 524 528 000
31. Valtionosuus kunnille erikoissairaanhoitolaitosten perustamiskustannuksiin		135 000 000
32. Valtion korvaus erikoissairaanhoitolaitoksille eräiden potilaiden hoitoon (arviomääräraha)		26 500 000
34. Valtion maksuosuus yliopistollisten keskussairaaloitten perustamiskustannuksiin (arviomääräraha)		42 000 000
36. Mielisairaanhoitolaitosten valtionosuuden korko		100 000
38. Valtionavustus Lastenlinnan sairaalan käyttökustannuksiin		4 700 000
39. Valtion korvaus myrkytystietokeskuksen henkilöstömenoihin (arviomääräraha)		475 000

80. Yksityinen erikoissairaanhoido	(360)	33 192 000
50. Valtionapu Huuli- ja suulakihalkiokeskuksen käyttökustannuksiin		650 000
51. Valtionapu kaatumatautisten hoitolaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		6 083 000
52. Valtionapu kaatumatautisten hoitolaitosten perustamiskustannuksiin		1 430 000
53. Valtionapu Pitäjänmäen työklinikan kustannuksiin		500 000
54. Valtionapu reumatautisten hoitolaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		13 689 000
55. Valtion korvaus Reumasäätien sairaalan käyttökustannuksiin valtiolle varattujen sairaansijojen osalta (arviomääräraha)		8 734 000
57. Valtionapu reumatautisten hoitolaitosten perustamiskustannuksiin		1 601 000
58. Valtion maksuosuus Reumasäätien sairaalan perustamiskustannuksiin valtiolle varattujen sairaansijojen osalta		505 000
85. Terveydenhuollon muut menot	(350)	25 640 000
26. Farmakopea		140 000
50. Terveydenhoitolain mukaiset korvaukset (arviomääräraha)		500 000
56. Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan		25 000 000
92. Kansanterveyden edistäminen	(350)	72 144 000
50. Avustus yksityisille yhteisöille kansanterveystyön kustannuksiin (arviomääräraha)		72 144 000
93. Lasten ja nuorten kasvatuksen ja huollon edistäminen	(420)	23 107 000
50. Avustus yksityisille yhteisöille lasten ja nuorten huollon kustannuksiin (arviomääräraha)		23 107 000
94. Vanhusten huollon edistäminen	(420)	31 920 000
50. Avustus yksityisille yhteisöille vanhusten huollon kustannuksiin (arviomääräraha)		31 920 000
95. Vammaisten huollon edistäminen	(420)	41 711 000
50. Avustus yksityisille yhteisöille vammaisten huollon kustannuksiin (arviomääräraha)		41 711 000
96. Suuronnettomuuksiin varautuminen	(110)	1 371 000
50. Avustus yksityisille yhteisöille suuronnettomuuksiin varautumisesta aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)		1 371 000

97. Lomanviettomahdollisuuksien edistäminen	(420)	25 574 000
50. Avustus yksityisille yhteisöille lomatoiminnan kustannuksiin (arviomääräraha)		25 574 000
99. Sosiaali- ja terveystoiministeriön hallinnonalan muut menot	(400)	20 942 000
08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha)		660 000
40. Käs- ja opaskirjojen laatiminen (siirtomääräraha)		32 000
51. Valtion osuus merimiespalvelutoimiston menoista (arviomääräraha)		1 940 000
52. Valtion osuus työnantajille eräisiin merimiesten matkakustannuksiin (arviomääräraha)		4 000 000
54. Valtionapu Kuntoutussäätiölle		140 000
55. Valtionavustus Urho Kekkosen Kuntoinstituuttisäätiön tutkimuslaitoksen rakentamiseen (siirtomääräraha)		2 350 000
56. Pakolaishuolto (arviomääräraha)		890 000
66. Kansainvälinen yhteistyö		10 930 000

Pääloukka 34

34. TYÖVOIMAMINISTERIÖN HALLINNONALA		2 549 805 700
01. Työvoimaministeriö	(610)	50 244 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		21 289 000
09. Neuvottelu- ja toimikunnat		380 000
22. Työvoimapolitiittiset tutkimukset (siirtomääräraha)		1 600 000
23. Julkaisu- ja tiedotustoiminta		8 100 000
27. Automaattinen tietojenkäsittely		4 900 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		12 800 000
51. Kansainvälisestä asiantuntija- ja harjoittelijainvaihdosta aiheutuvat menot		1 005 000
70. Kaluston hankkiminen		170 000
06. Työvoima-asiain piiri- ja paikallishallinto	(620)	153 375 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		119 275 000
09. Neuvottelu- ja toimikunnat (arviomääräraha)		4 200 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		28 200 000
70. Kaluston hankkiminen		1 700 000
08. Työvoimaopisto	(610)	1 351 700
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		373 000
29. Muut kulutusmenot		958 700
70. Kaluston hankkiminen		20 000

20. Työvoiman liikkuvuuden edistäminen	(620)	6 500 000
50. Työvoiman alueellisen liikkuvuuden edistäminen (arviomääräraha)		6 500 000
30. Työrajoitteisten työvoimapalvelu	(620)	95 600 000
02. Palkkaukset (arviomääräraha)		32 900 000
61. Työrajoitteisten ammatinvalinnanohjaus erityislaitoksissa		2 700 000
62. Työrajoitteisten työhön sijoittaminen		60 000 000
50. Työllisyyden hoito	(630)	1 479 525 000
02. Palkkaukset (arviomääräraha)		275 525 000
28. Nuorten yhteiskuntatakuukokeilu (siirtomääräraha)		38 000 000
43. Lapin pienyritystoiminnan tukemiskokeilu (siirtomääräraha)		10 000 000
61. Valtionapu työttömyyden lieventämiseen		656 000 000
77. Sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi (arviomääräraha)		500 000 000
60. Työttömyyskorvaukset	(410)	710 000 000
50. Työttömyyskorvaukset (arviomääräraha)		710 000 000
89. Palkkaturva	(410)	50 000 000
50. Palkkaturva (arviomääräraha)		50 000 000
99. Työvoimaministeriön hallinnonalan muut menot	(610)	3 210 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		1 600 000
08. Komiteat ja asiantuntijat		120 000
23. Siviilipalvelusmiesten työllistäminen (siirtomääräraha)		640 000
25. Kansainvälinen yhteistyö		450 000
50. Korvaus liikennöitsijöille siviilipalvelusmiesten lomamatkalipuista (arviomääräraha)		400 000

Pääloukka 35

35. YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA		500 000
01. Ympäristöministeriö	(050)	500 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		200 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		200 000
70. Kaluston hankkiminen		100 000

Pääloukka 36

36. VALTIONVELKA	6 011 984 300
01. Kotimaisen velan korko (910)	1 270 855 200
90. Kotimaisen pitkäaikaisen velan korko (arviomääräraha)	1 245 855 200
92. Kotimaisen lyhytaikaisen velan korko (arviomääräraha)	25 000 000
03. Ulkomaisen velan korko (910)	1 433 976 000
90. Ulkomaisen pitkäaikaisen velan korko (arviomääräraha)	1 431 976 000
91. Ulkomaisen lyhytaikaisen velan korko (arviomääräraha)	2 000 000
05. Kotimaisen velan kuoletus (910)	1 547 834 900
90. Kotimaisen pitkäaikaisen velan kuoletus (arviomääräraha)	1 547 834 900
07. Ulkomaisen velan kuoletus (910)	1 538 327 500
90. Ulkomaisen pitkäaikaisen velan kuoletus (arviomääräraha)	1 440 327 500
91. Ulkomaisen lyhytaikaisen velan kuoletus (arviomääräraha)	98 000 000
09. Muut menot valtionvelasta (910)	220 990 700
21. Palkkiot ja muut menot valtionvelasta (arviomääräraha)	195 585 000
90. Kotimaisen pitkäaikaisen velan indeksikorotus (arviomääräraha) ..	25 405 700

Menojen kokonaismäärä:

72 106 472 200

Yksityiskohtaiset perustelut

SELVITYKSIÄ

Viitaten yleisperustelujen kohtaan 3.1. vuoden 1983 tulo- ja menoarvioesityksessä on perusteltu kaikki tulo- ja menomomentit.

Menomomenttien asiasisältö

Kulutuksetmenot (01—29)

Palkkaukset ja palkkauksen luonteiset menot (01—09)

01—02. Palkkaukset

Palkkausmomentille merkitään yleensä vain sellaisia palkkausmenoja, joista on suoritettava sosiaaliturvamaksu. Ulkomaisissa edustustoissa palvelevien ja sotilasasiamiesten paikalliskorotukset sekä kurssi- ja hintavaihtelukorvaukset sekä eräät muut vastaavanlaiset palkkausmenot merkitään kuitenkin palkkausmomentille huolimatta siitä, että näistä palkkausmenoista ei suoriteta sosiaaliturvamaksua.

Palkkausmomentin alamomenttijako on seuraava:

1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset. Alamomentille merkitään viran tai toimen sijoituspalkkausluokan mukainen palkkaus (peruspalkka) sekä näissä viroissa tai toimissa maksettavat ikä-, kalliinpaikan-, syrjäseutu-, kielitaito-, konekirjoitus-, pätevyys-, vuosiloma- ja palkkausluokkien eroina määräytyvät tehtäväkohtaiset lisät, määrävuosikorotukset, lomarahat ja muut palkanlisät ja lisäpalkkiot sekä sopimuspalkkaisen viran kokonaispalkkaus.

2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat. Alamomentille merkitään päätoimisten tilapäisten toimihenkilöiden palkkaus kaikkine lisineen, työsuhhteessa olevalle henkilökunnalle maksettavat palkat kaikkine lisineen sekä puolustuslaitoksen ja rajavartiolaitoksen värvätyn henkilökunnan ja virastotyöntekijöiden palkkaukset kaikkine lisineen.

Työsuhhteessa olevalle henkilökunnalla tarkoitetaan sellaista henkilökuntaa, joka pysyväisluonteisesti työskentelee lähinnä samanlaatuisissa tehtävissä kuin virkasuhhteessa olevat ja jonka tehtävät liittyvät oleellisesti viraston tai laitoksen työhön. Työsuhdepalkkoja sisältyy myös työmäärärahoihin sekä sellaisiin työmäärärahan luonteisiin toimintakokonaisuuksiin osoitaviin määrärahoihin, joiden perusteluissa on tästä nimenomaan mainittu.

3. Muut palkat ja palkkiot. Alamomentille merkitään kaikki alamomentille 1 ja 2 kuulumattomat palkkausmenot.

4. Sosiaaliturvamaksu. Alamomentille merkitään valtion työnantajana suorittama sosiaaliturvamaksu. Muiden kuin palkkausmomentilta 01 maksettavien palkkojen osalta sosiaaliturvamaksu sisällytetään samalle momentille, jolta palkat maksetaan.

Palkkausmomentin erilliset perustelukohdat on jaettu neljään ryhmään. Perustelujen a)

kohtaan on sisällytetty palvelussuhteen ehtojen tarkistuksista aiheutuvat muutokset sekä ne virkoja ja toimia sekä ylimääräisiä toimia koskevat muutokset, jotka johtuvat aikaisemmista päätöksistä ja joita ei enää ole tarpeen erikseen perustella. Perustelujen b) kohtaan on sisällytetty perustettaviksi ja lakkautettaviksi ehdotetut virat ja toimet sekä ylimääräiset toimet. Perustelujen c) kohtaan on sisällytetty pysyväisluonteisista tilapäisistä ja työsopimussuhteisista toimista aiheutuva määrärahojen muutos lomarahoinen sekä alamomentilta 2 palkattavan pysyväisluonteisen päätoimisen henkilöstön enimmäismäärä ja erikseen muiden tilapäisten toimihenkilöiden (esim. kausiapulaisten) palkkioiden ja työsuhdepalkkojen muutokset. Perustelujen d) kohta käsittää muiden palkkojen ja palkkioiden muutokset.

05—07. *Eläkkeet*

Momenteille merkitään vakinaiset eläkkeet, perhe-eläkkeet, ylimääräiset eläkkeet sekä eräät lähinnä eläkkeen luonteiset avustukset kuten hautausavut.

Eläkkeet merkitään pääluokkaan 28 lukuun ottamatta valtion liikeyrityksiä, joiden eläkemenoit merkitään ao. liikeyrityksen lukuun.

08—09. *Komitealaitos*

Ministeriön esittelystä asetettujen *tilapäisten* komiteoiden ja toimikuntien menot merkitään kunkin pääluokan viimeiseen lukuun momentille 08 (Komiteat ja asiantuntijat), joka merkitään arviomäärärahaksi. Neuvottelukuntien, neuvostojen, lautakuntien ja muiden *pysyvien* toimielinten menot merkitään ministeriön lukuun momentille 09 (Neuvottelukunnat).

Jos pysyvä toimielin on asetettu nimenomaisesti jonkin viraston yhteyteen, sen menot voidaan merkitä asianomaiseen lukuun momentille 09.

Komiteamomenteille ei merkitä virastojen johtokuntien tai vastaavien linjaorganisaatioon kuuluvien toimielinten menoja.

Momenteilta 08—09 voidaan maksaa erilaisia kulutusmenoja. Momenttien käyttö huoneisto-, kalusto- ja laitehankintoihin edellyttää mainintaa perusteluissa. Yleensä on lähdetty siitä, että ministeriö tai virasto huolehtii sellaisista hankinnoista komitean puolesta ja käyttää siihen omia määrärahojaan.

Henkilöstön palkkaamisessa noudatetaan valtioneuvoston komiteoista antaman päätöksen mukaista menettelyä. Henkilöstön palkkaamista rajoittavat lisäksi määrärahan suuruus ja momentin perusteluihin mahdollisesti otettu maininta henkilöstön enimmäismäärästä.

Suurehkot (yli 20 000 mk) pysyvät komiteat eritellään momentin käyttösuunnitelmassa.

Muut kulutusmenot (10—29)

Muut kulutusmenot kuin palkkaukset ja palkkauksen luonteiset menot merkitään momenteille 10—29. Näiltä momenteilta saadaan siten maksaa muiden kuin investointiluonteisten tavaroiden ja palvelusten ostoja ottaen huomioon jäljempänä esitetyt yksityiskohtaisemmat ohjeet ja erittelyt.

Muiden kulutusmenojen momenteilta ei saa maksaa palkkauksia tai palkkauksen luonteisia korvauksia työpalveluksista, asiantuntijapalveluksista tms., joista valtio joutuu työnantajana maksamaan sosiaaliturvamaksun, ellei lupaa tähän ole ao. momentin perusteluissa erikseen annettu.

13. *Talonrakennusten korjaus ja kunnossapito*

Momentille merkitään rakennusten korjauksesta ja kunnossapidosta aiheutuvat menot. Mikäli rakennuksen arvo nousee korjauksen johdosta siinä määrin, että korjausta on pidettävä perusparannuksena, merkitään meno sijoitusmenoksi (vrt. momentit 74—76).

14—15. *Maa- ja vesirakennusten korjaus ja kunnossapito*

Momentille merkitään maa- ja vesirakennusten ja -rakenteiden korjauksesta ja kunnossapidosta aiheutuvat menot (vrt. momentit 77—79).

16—18. *Puolustusvoimien kaluston hankkiminen*

Momenteille merkitään puolustusvoimien sotatarvikkeiden sekä muun kaluston ja välineiden hankkimisesta aiheutuvat menot (vrt. momentit 70—73).

21—29. Muut kulutusmenot

Momenteille 21—28 ehdotetaan sellaisia varoiden ja palvelusten ostoon tarkoitettuja selvästi rajattavan kokonaisuuden muodostavia määrärahoja, jotka määrärahan suuruuden tms. syyn perusteella on tarkoituksenmukaista merkitä omalle momentilleen. Tällaisia mahdollisesti omille momenteilleen merkittäviä menokokonaisuuksia ovat mm. moottoriajoneuvojen käyttö ja kunnossapito, automaattinen tietojenkäsittely, raaka-aineiden tai tarveaineiden hankinta sekä eräät poikkeuksellisen merkittävät ravinto-, vaatetus- tai huoltomenot. Menolajierittelyä noudattavat momenttien 21—28 määrärahat eritellään tarvittaessa käyttösuunnitelmassa käyttökohteittain tai muulla sopivaksi katsottavalla tavalla.

Poikkeuksellisesti voidaan omalle menomomentille 21—28 ehdottaa sellaisia toimintakokonaisuusmäärärahoja kuten selvästi määräaikaiset erillisprojektit ja maksullisen palvelutoiminnan menot. Tällaisissa tapauksissa määrärahan käyttösuunnitelmaerittelyssä noudatetaan soveltuvien osin jäljempänä momentin 29 kohdalla esitettyä käyttösuunnitelmaerittelyä.

Momenteille 21—28 ehdotettaviin määrä-

rahoihin ei pääsääntöisesti sisällytetä määrärahoja valtion työ- tai virkasuhteessa olevan henkilöstön palkkaamiseksi. Työsuhteisen henkilöstön palkkaaminen määräaikaista projekteja varten on kuitenkin mahdollista siinä poikkeustapauksessa, että momentin perusteluissa on nimenomaan mainittu määrärahan olevan käytettävissä henkilöstön palkkaamiseen.

Maksullisen palvelutoiminnan menomomentille ehdotetaan vain sellaisia kulutusmenoeriä, jotka selvästi ovat kohdistettavissa maksullisen palvelutoiminnan menoksi. Maksullisen palvelutoiminnan menojen perustelut liittyvät kiinteästi ao. tulomomentin kohdalla esitettyyn laskelmaan.

Momentilta 29 ”Muut kulutusmenot” suoritetaan viranomaisen tai viraston ja laitoksen toiminnasta johtuvat valtion varoista suoritettavat vahingon- ja muut vastaavanlaiset korvaukset, milloin niitä varten ei ole erikseen budjetoitu määrärahaa.

Momentilta 29 poistetaan alamomenttijako ja entinen alamomentti 1 ”Käyttövarat” siirretään momentin käyttösuunnitelman kohdaksi. Momentin määräraha eritellään tarvittaessa käyttösuunnitelmassa soveltaen seuraavaa ohjeellista erittelyä:

Muiden kulutusmenojen ohjeellinen käyttösuunnitelmaerittely

Päeerittely (Palkkaukset)	Alaerittely	Selite
Käyttövarat (enintään)		Erittely kuten palkkausmomentin alamomenteilla 2 ja 4)
Matkat	Kotimaan matkat/ Ulkomaan matkat	Ao. yksikön käytettäväksi
		Matkat
		Päivärahat
		Hotellikorvaukset
		Valtion korvattavat henkilöstön muutot
		Virkistystoiminnan tarvikkeet ja palvelukset
Virkistys- ja lomatoiminta (enintään)	Virkistystoiminta (enintään)	Lomatoiminnan tarvikkeet ja palvelukset
	Lomatoiminta (enintään)	
Muut henkilöstömenot	Koulutus	Kurssi- ja konferenssimaksut
		Koulutustarvikkeet
		Terveys- ja sairaanhoitomaksut
	Työpaikkaterveydenhuolto	Lääkkeet ja hoitotarvikkeet
	Muut	Työpaikkaruokailun tarvikkeet ja palvelukset
		Suojavaatetus
		Muut

Päeerittely	Alaerittely	Selite
Rakennusten käyttö	Vuokrat	Vuokrat valtion laitoksille Vuokrat muille
	Sähkö, kaasu ja vesi	Sähkömaksut Kaasumaksut Vesi- ja jätevesimaksut
	Lämmitys	Kaukolämpömaksut Lämmityspolttoaineet
	Puhtaanapito	Siivoustarvikkeet ja -palvelukset Alueiden puhtaanapidon (ml. lumityöt) edellyttämät tarvikkeet ja palvelukset Jätehuoltopalvelukset ja -maksut
	Puistojen ym. alueiden ylläpito	Puistojen ym. laajojen alueiden ylläpidon ja puhtaanapidon edellyttämät tarvikkeet ja palvelukset
	Muut	Hissien ym. laitteiden huolto Edellä mainitsemattomat tarvikkeet ja palvelukset
Toimistomenot	Painatus, monistus ja kopiointi	Painatus- ja monistuspalvelukset Asiakirjojen sidontapalvelukset Kopiointikoneiden vuokra- ja huoltomaksut Monistus- ja kopiointitarvikkeet
	Automaattinen tietojenkäsittely	Atk-palvelusten ostot Atk-laitevuokra- ja huoltomaksu Atk-tarvikkeet
	Posti-, lennätin- ja puhelinmaksut Toimistotarvikkeet ja -palvelukset	Postimaksut Puhelin-, lennätin- ja telexmaksut Toimistotarvikkeet
	Muut	Painotuotteet Konttorikoneiden vuokrat ja huoltopalvelukset Edellä mainitsemattomat tarvikkeet ja palvelukset
Toiminnan erityismenot		Toiminnan erityismenoiksi luokitellaan edellä mainitsemattomia toiminnalle tyypillisiä aineiden, tarvikkeiden ja ulkopuolisten palvelusten ostoja, joiden markkamääräinen osuus momen- tin menoista on huomattava Esimerkkejä toiminnan erityismenoista ovat — moottorikulkuneuvojen käytöstä, — viestivälineiden käytöstä, — opetustoiminnasta, — potilaiden hoidosta, — oppilaiden, potilaiden ym. ylläpidosta ja huollosta aiheutuvat aineiden ja tarvikkeiden sekä ulkopuolisten palvelusten ostot sekä raaka-aineiden ostot
Muut menot	Aineet ja tarvikkeet	Toiminnan erityismenojen erittelyt pyritään yhen- näistämään hallinnonalojen puitteissa saman- tyyppistä toimintaa suorittavien hallintoyksik- köjen kesken Em. ryhmiin kuulumattomat — raaka- ja apuaineet — poltto- ja voiteluaineet — lääkkeet ja hoitotarvikkeet

Koneiden ja laitteiden korjaus ja kunnossapito	— tekstiilit ja vaatteet — puhdistusaineet ja siivousvälineet — elintarvikkeet — työvälineet — muut aineet ja tarvikkeet Em. ryhmiin kuulumattomat — korjaus- ja kunnossapitotarvikkeet — varaosat — korjaus- ja kunnossapitopalvelukset
Talonrakennusten korjaus ja kunnossapito Maa- ja vesirakenteiden korjaus ja kunnossapito	Rakennusten ja huoneistojen korjauksen ja kunnossapidon tarvikkeet ja palvelukset (erää ei normaalitapauksessa esiinny) Em. ryhmiin kuulumattomat — korjaus- ja kunnossapitotarvikkeet — varaosat — korjaus- ja kunnossapitopalvelukset
Konsulttipalvelukset Muut palvelukset	Konsulttipalvelusten ostot Edellisiin ryhmiin kuulumattomien palvelusten ostot
Muut	Valtion varoista maksettavat vahingon- ja muut korvaukset Kokous- ja konferenssimenot Jäsenmaksut Muut edellisiin ryhmiin kuulumattomat menot

Käyttösuunnitelmassa noudatetaan pääsääntöisesti pääerittelyn mukaista jaottelua. Mikäli jokin aluerittelysarakeeseen sisältyvä menokonaisuus (esim. ulkomaan matkat tai atk) on määrärahan kokonaismarkkamäärään verrattuna huomattava tai sitä sen poikkeuksellisen luonteen tms. syyn vuoksi halutaan seurata erityisesti, voidaan se ottaa omaksi käyttösuunnitelmaeräkseen. Käyttösuunnitelmaan voidaan ottaa myös ohjeelliseen erittelyyn sisällyttämättömiä eriä. Viraston tulee tilinpidossaan seurata käyttösuunnitelmaerittelyn toteutumista ja tarvittaessa esittää, mitä menoeriä viraston tilinpidossa luetaan kuuluvaksi kuhunkin käyttösuunnitelman erään.

Konsulttimenojen budjetointi

a) Hallintoyksikön oman toiminnan kehittämiseen liittyvät konsultointitehtävät (mm. hallinnon kehittäminen) budjetoidaan momentille 29 "Muut kulutusmenot". Tällöin konsulttimääräraha yleensä merkitään omaksi kohdakseen momentin käyttösuunnitelmaan, tarvittaessa "enintään" tekstillä varustettuna.

b) Eräissä tapauksissa valtio osallistuu myös sellaisen konsultointitoiminnan menoihin, joka ei kohdistu valtion omiin hallintoyksiköihin. Tällöin kyseiset menot voidaan budjetoida omalle momentilleen, elleivät ne ole määrältään vähäisiä.

c) Talon- ja maa- sekä vesirakennuksiin liittyvät konsultointimenot kuten investointisuunnitelmien laadinta yms. budjetoidaan samoille momenteille kuin muutkin kyseessä olevasta projektista aiheutuvat reaalisiirtomenot. Tässä tarkoitettujen konsultointimenojen tulee liittyä välittömästi suoritettaviin investointeihin.

Siirtomenot (30—69)

Siirtomenoja ovat kunnille ja kuntainliitoille, elinkeinoelämälle ja yleishyödyllisille yhteisöille maksettavat valtionavut, siirrot kotitalouksille sekä siirrot budjetin ulkopuolisille valtion tileille ja ulkomaille. Luonteenomaista siirtomenoille on se, että valtio ei saa välitöntä vastiketta,

tavaraa tai palvelusta siirron saajalta. Välillisesti siirtomenot yleensä edistävät myös valtion tehtävien toteutusta.

Siirtomenot on luokiteltu saajan mukaan. Valtionavut rakennustoimintaan sekä koneiden ja kaluston hankintaan on pyrittävä mahdollisuuksien mukaan merkitsemään eri momenteille kuin kulutukseen menevät valtionavut.

30—39. *Valtionavut kunnille ja kuntainliitoille ym.*

Momenteille merkitään kunnille ja kuntainliitoille suoritettavat valtionavut.

40—49. *Valtionavut elinkeinoelämälle*

Momenteille merkitään elinkeinoelämän edistämiseksi tarkoitettut valtionavut yksityisille yrityksille ja elinkeinonharjoittajille sekä yrittäjien ja elinkeinonharjoittajien ym. etuja edistävälle keskusjärjestöille, yhdistyksille ym.

50—59. *Valtionavut kotitalouksille ja yleishyödyllisille yhteisöille*

Momenteille merkitään siirrot yksityisille kuluttajille sekä valtionavut yleishyödyllisille järjestöille, laitoksille, yhdistyksille, seuroille jne. Tällaisia ovat esimerkiksi urheilujärjestöt, yksityiset oppilaitokset, yksityiset sairaalat ja sellaiset yksityiset tutkimuslaitokset, jotka eivät välittömästi palvele liike- tai elinkeinoelämää.

60. *Siirrot budjetin ulkopuolisille valtion tileille*

Momentille merkitään siirrot tulo- ja menovarojen ulkopuolisiin rahastoihin sekä siirrot kansaneläkelaitokselle.

61—65. *Erittelemättömät siirrot kotimaahan*

Momenteille merkitään sellaiset erittelemättömät siirrot, joiden jakamista kuntien, elinkeinoelämän ja kotitaloussektorin kesken ei voida edeltäkäs in suorittaa. Menojen laadun mukaan ryhmiteltäessä on valtion liikeyritysten lisärahoitustarve luettu tähän ryhmään.

66—69. *Siirrot ulkomaille*

Momenteille merkitään sellaiset ulkomaille siirrettävät varat, joista ei saada välitöntä vastiketta tai joiden vastike on vähäinen suhteessa menon suuruuteen. Tällaisia ovat esim. kehitysyhteistyötoiminnan puitteissa myönnettävät avustukset sekä kansainvälisten rahoitusyhteisöjen jäsenmaksut.

Sijoitusmenot (70—89)

Reaalisijoitukset (70—79)

70—73. *Koneiden, laitteiden ja kaluston bankkiminen*

Momenteille merkitään työkoneiden ja -laitteiden, kuljetusvälineiden ja -kaluston, konttorikoneiden, huonekalujen, laboratorio- ja tutkimusvälineiden, radio- ja puhelinlaitteiden sekä muut suurten tai suurehkojen pitkävaikutteisten tavaroiden hankinnat.

74—76. *Talonrakennukset*

Momenteille merkitään valtion uudisrakennustöistä ja rakennusten perusparannustöistä aiheutuvat menot. Perusparannuksiksi katsotaan muutos- tai korjaustyöt, joiden johdosta rakennuksen arvo lisääntyy oleellisesti. Momenteille merkitään myös rakennusten suunnittelusta aiheutuvat menot lukuunottamatta sitä suunnittelutyötä, jota vastaava palkka merkitään palkkausmomentille 01. Talonrakennusten korjaus ja kunnossapito merkitään momentille 13.

77—79. *Maa- ja vesirakennukset*

Momenteille merkitään muista valtion rakennustöistä kuin talonrakennuksista aiheutuvat menot, kuten yleisten teiden, rautateiden, satamien, kanavien ja siltojen rakentaminen, maankuivaustyöt, vesi- ja viemärijohtotyöt, koskien ja vesiväylien perkaaminen, uittoväylien rakentaminen sekä pengerrys- ja patoamistyöt. Momenteille merkitään myös maa- ja vesirakennusten suunnittelusta aiheutuvat menot lukuunottamatta sitä suunnittelutyötä, jota vastaava palkka merkitään palkkausmomentille 01. Maa-

ja vesirakennusten korjaus- ja kunnossapito merkitään momenteille 14—15.

Lainat ja muut finanssisijoitukset (80—89)

80—82. *Lainat kunnille ja kuntainliitoille ym.*

Momenteille merkitään kunnille ja kuntainliitoille myönnettävät lainat.

83—86. *Lainat yksityisille*

Momenteille merkitään elinkeinoelämälle, kotitalouksille ja yleishyödyllisille yhteisöille myönnettävät lainat. Myös valtionenemmistöisille osakeyhtiöille annettavat lainat sisällytetään tähän ryhmään.

87. *Muut ja erittelemättömät lainat*

Momentille merkitään sellaiset erittelemättömät lainat, joita ei voida edeltäkäsien jakaa kuntien ja yksityisten kesken. Momentille merkitään myös ulkomaille myönnettävät lainat.

88—89. *Muut finanssisijoitukset*

Momenteille merkitään maa-alueiden, rakennusten, asunto-osakkeiden ja arvopapereiden ostot, sijoitukset valtionenemmistöisiin osakeyhtiöihin ym. finanssisijoitukset.

Muut menot (90—99)

90—94. *Valtionvelan korot ja kuoletukset sekä indeksikorotukset*

Momenteille merkitään kotimaisen ja ulkomaisen velan korot ja kuoletukset sekä indeksikorotukset.

95—99. *Muut ja erittelemättömät menot*

Momenteille merkitään edellä luetelluille momenteille 01—94 kuulumattomat menot. Tällaisia menoja ovat esimerkiksi tileistä poistot ja eräät muut laskennalliset erät sekä valtioneuvoston käytettäväksi edeltä arvaamattomiin menoihin tarkoitetut määrärahat.

TULOT

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

01. *Tulo- ja varallisuusvero*
Momentille arvioidaan kertyvän
19 830 000 000 mk.

Hallitusohjelman mukaisesti tulo- ja varallisuusverotuksessa toteutetaan inflaatiotarkistukset. Tarkistukset ehdotetaan tehtäväksi aikaisemmin noudatetun käytännön mukaisesti. Sitien tulo- ja varallisuusveroasteikkoja sekä keskeisiä vähennyksiä ehdotetaan tarkistettavaksi

kaikkien verovelvollisten osalta 9 prosentin hintatason nousua vastaavasti. Tarkistusten johdosta tulo- ja varallisuusveron tuotto vuodelta 1983 toimitettavassa verotuksessa alenee vajaat 1 850 milj. markalla vuonna 1982 voimassa olevien veroperusteiden mukaiseen tuottoon verrattuna. Ennakonpidätyksissä inflaatiotarkistukset ehdotetaan otettavaksi huomioon viime vuosina noudatetusta käytännöstä poiketen jo

vuoden 1983 helmikuun alusta lukien. Tämä toimenpide vähentää momentin tuottoa vuonna 1983 aikaisempina vuosina noudatettuun ennakoperintäkäytäntöön verrattuna noin 150 milj. markalla ja lisää vastaavalla määrällä verovelvollisten käytettävissä olevaa tuloa. Inflaatiotarkistuksen vaikutus vuoden 1983 kassakertymään on noin 1 550 milj. mk. Eduskunnalle annetaan edellä sanotun sisältöiset tulo- ja varallisuusverotuksen lievennystä tarkoittavat lakiesitykset.

Tulo- ja varallisuusveron tuoton arvioidaan vuonna 1982 jäävän 16 850 milj. markkaan eli 870 milj. mk tuloarvioon merkittyä pienemmäksi, mikä aiheutuu lähinnä 1.5.1982 lukien toteutetusta taulukkopidätyksen alentamisesta ja vuodelta 1981 määräytyvistä, arvioitua suuremmista veronpalautuksista. Vuoden 1982 kassakertymään verrattuna veron tuoton lisäys on 2 980 milj. mk. Lisäys aiheutuu lähinnä palkkasumman, yksityisten elinkeinonharjoittajien tulojen ja yhteisöjen voittojen arvioidusta kasvusta, kansaneläkeuudistukseen liittyvästä eläkeläisten verotuksen yhtenäistämisestä sekä edellä mainitusta taulukkopidätyksen alentamisesta. Veron tuottoa vähentää ehdotettu tulo- ja varallisuusveron inflaatiotarkistus.

Vuoden 1982 tuloarvioon verrattuna veron tuoton lisäys on 2 110 000 000 mk.

1983 esitys	19 830 000 000
1982 tuloarvio	17 720 000 000
1981 tilinpäätös	15 603 827 477

02. Merimiesvero

Viitaten hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi merimiesverolain 2 §:n väliaikaisesta muuttamisesta momentille arvioidaan kertyvän 186 000 000 mk. Lisäys on 22 000 000 mk.

1983 esitys	186 000 000
1982 tuloarvio	164 000 000
1981 tilinpäätös	155 249 631

03. Perintö- ja lahjavero

Momentille arvioidaan kertyvän 210 000 000 mk. Lisäys on 20 000 000 mk.

1983 esitys	210 000 000
1982 tuloarvio	190 000 000
1981 tilinpäätös	168 396 889

04. Arpajaisvero

Viitaten hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi arpajaisverolain (259/70) muuttamisesta momentille arvioidaan kertyvän 80 000 000 mk. Lisäys on 10 000 000 mk.

1983 esitys	80 000 000
1982 tuloarvio	70 000 000
1981 tilinpäätös	56 764 104

04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut

01. Liikevaihtovero

Momentille arvioidaan kertyvän 17 370 000 000 mk. Viitaten hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi eräitä tuotannollisia investointeja koskevista väliaikaisista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin annetun lain (848/80) muuttamisesta, teollisuuden talonrakennusinvestointien sekä kone- ja laiteinvestointien liikevaihtoverojuonnusiksi on tarkoitus jatkaa nykyisellään vuoden 1983 loppuun saakka. Veronhuojennusten veron tuottoa vähentävä vaikutus on otettu huomioon momentin tuottoarviossa. Veron tuottoa vähentää 410 milj. mk maataloustuotteiden vientituen ja kotimaisten toimitusten hinnanalennuskorvausten määräytymiseen kohdistunut liikevaihtoverolain muutos, joka tulee voimaan vuoden 1983 alusta lukien. Toimenpiteistä aiheutuvat vastaavan suuruiset menojen vähennykset on

otettu huomioon momentilla 30.31.41. Veron tuoton lisäys 2 130 000 000 mk aiheutuu arvioidusta kotimaisen kysynnän arvon kasvusta.

1983 esitys	17 370 000 000
1982 tuloarvio	15 240 000 000
1982 I lisämenoarvio	130 000 000
1981 tilinpäätös	14 420 742 814

02. Eräistä vakuutusmaksuista suoritettava vero

Momentille arvioidaan kertyvän 480 000 000 mk. Lisäys 60 000 000 mk aiheutuu vakuutus-sien lisääntymisestä, vakuutusmäärien kasvusta ja vakuutettujen omaisuusarvojen noususta.

1983 esitys	480 000 000
1982 tuloarvio	420 000 000
1982 II lisämenoarvio	15 000 000
1981 tilinpäätös	410 132 103

03. *Apteekkimaksut*
 Momentille arvioidaan kertyvän 130 000 000
 mk. Lisäys on 15 000 000 mk.

1983 esitys	130 000 000
1982 tuloarvio	115 000 000
1981 tilinpäätös	108 442 114

06. Tuonnin perusteella kannettavat verot ja maksut

01. *Tuontitulli*
 Momentille arvioidaan kertyvän 860 000 000
 mk. Lisäys 20 000 000 mk aiheutuu tuonnin ar-
 von arvioidusta kasvusta. Momentin tuloarvios-
 sa on otettu huomioon vuoden 1983 alusta voi-
 maan tulevien tullinalennusten tuottoa vähen-
 tävä vaikutus.

1983 esitys	860 000 000
1982 tuloarvio	840 000 000
1981 tilinpäätös	764 162 947

02. *Tuontimaksut*
 Momentille arvioidaan kertyvän 170 000 000
 mk. Vähennys on 70 000 000 mk. Viljan tuon-
 nista perittäviä tuontimaksuja arvioidaan siirty-
 vän vuonna 1983 tulouttaviksi 150 000 000
 mk.

1983 esitys	170 000 000
1982 tuloarvio	240 000 000
1982 I lisämenoarvio	60 000 000
1982 II lisämenoarvio	160 000 000
1981 tilinpäätös	20 853 052

09. *Tasausvero*
 Viitaten hallituksen esitykseen eduskunnalle
 laiksi tasausverolain (922/71) muuttamisesta
 siten, että tasausveroa kannetaan edelleen vuon-
 na 1983, momentille arvioidaan kertyvän
 750 000 000 mk. Lisäys 50 000 000 mk aiheu-
 tuu tasausveron alaisten tavaroiden tuonnin ar-
 von arvioidusta kasvusta.

1983 esitys	750 000 000
1982 tuloarvio	700 000 000
1981 tilinpäätös	625 697 453

08. Valmisteverot

Valmisteverotukseen liitetty hinnanerotasaus-
 järjestelmä ehdotetaan muutettavaksi siten, että
 elintarviketuotteiden valmisteverosta annetun
 lain alaisten tuotteiden kotimaan toimitusten
 raaka-aineiden hinnanero voitaisiin ottaa huo-
 mioon verotuksessa vähennyksenä. Ehdotettu
 muutos selkeyttää mm. tuotekohtaisten tukime-
 nojen ja kokonaismenojen seuranta. Muutoksen
 jälkeen myös todelliset valmisteverokertymät
 mm. makeisten ja virvoitusjuomien osalta tule-
 vat esiin tulo- ja menoarviossa. Järjestelmämuu-
 tos vähentää valmisteverotuloja vuoden 1982
 varsinaiseen tuloarvioon verrattuna noin 1,5 mrd
 markalla. Vastaavan suuruisen menojen vähen-
 nys on otettu huomioon momentin 28.37.40
 määrärahasssa. Järjestelmämuutoksen johdosta
 eduskunnalle annetaan esitys laeiksi makeisve-
 rosta, olutverosta, virvoitusjuomaverosta ja elin-
 tarviketuotteiden valmisteverosta annettujen la-
 kien muuttamisesta.

01. *Tupakkaverot*
 Viitaten hallituksen esitykseen eduskunnalle
 laiksi tupakkaverosta annetun lain (875/79)
 muuttamisesta momentille arvioidaan kertyvän
 1 540 000 000 mk. Lisäys 60 000 000 mk aiheu-
 tuu lähinnä tupakkavalmisteen vähittäis-
 hintojen korottamisesta 5 prosentilla ja siitä,
 että vuoden 1982 tuotto on arvioitu liian pie-
 neksi.

1983 esitys	1 540 000 000
1982 tuloarvio	1 480 000 000
1982 II lisämenoarvio	60 000 000
1981 tilinpäätös	1 312 183 535

02. *Makeisvero*
 Viitaten luvun perusteluihin ja hallituksen
 esitykseen eduskunnalle laiksi makeisverosta
 annetun lain (867/79) muuttamisesta momen-

tille arvioidaan kertyvän 115 000 000 mk. Vähennys on 55 000 000 mk.

1983 esitys	115 000 000
1982 tuloarvio	170 000 000
1982 II lisämenoarvio	10 000 000
1981 tilinpäätös	162 932 426

03. *Olutvero*

Viitaten luvun perusteluihin ja hallituksen esitykseen eduskunnalle olutverosta annetun lain (877/79) muuttamisesta momentille arvioidaan kertyvän 1 055 000 000 mk. Lisäys 115 000 000 mk aiheutuu lähinnä oluiden vähittäishintojen arvioidusta korottamisesta 5 prosentilla.

1983 esitys	1 055 000 000
1982 tuloarvio	940 000 000
1982 II lisämenoarvio	15 000 000
1981 tilinpäätös	839 659 590

04. *Alkoholijuomaverot*

Momentille arvioidaan kertyvän 2 815 000 000 mk. Lisäys 240 000 000 mk aiheutuu lähinnä alkoholijuomien vähittäishintojen arvioidusta korottamisesta 5 prosentilla.

1983 esitys	2 815 000 000
1982 tuloarvio	2 575 000 000
1981 tilinpäätös	2 330 464 823

05. *Virvoitusjuomaverot*

Viitaten luvun perusteluihin ja hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain (870/79) muuttamisesta momentille arvioidaan kertyvän 95 000 000 mk. Vähennys on 55 000 000 mk.

1983 esitys	95 000 000
1982 tuloarvio	150 000 000
1982 II lisämenoarvio	7 000 000
1981 tilinpäätös	126 371 043

06. *Elintarviketuotteiden valmisteverot*

Viitaten luvun perusteluihin ja hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi elintarviketuotteiden valmisteverosta annetun lain (868/79) muuttamisesta momentille arvioidaan kertyvän 170 000 000 mk. Vähennys on 1 430 000 000 mk.

1983 esitys	170 000 000
1982 tuloarvio	1 600 000 000
1981 tilinpäätös	1 558 849 413

07. *Polttoainevero*

Viitaten hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi polttoaineverosta momentille arvioidaan kertyvän 3 840 000 000 mk. Lisäys tuloarvioon verrattuna on 29 000 000 mk. Vuoden 1982 kassa-arvioon verrattuna veron tuoton lisäys on 140 000 000 mk, mikä aiheutuu polttoaineiden veron korottamisesta keskimäärin 5 prosentilla.

1983 esitys	3 840 000 000
1982 tuloarvio	3 811 000 000
1982 II lisämenoarvio	100 000 000
1981 tilinpäätös	3 192 448 993

08. *Ravintorasvaverot*

Momentille arvioidaan kertyvän 190 000 000 mk. Lisäys 40 000 000 mk aiheutuu lähinnä ravintorasvaveron korotuksista, joilla voion ja margariinin hintasuhteet säilytetään ennallaan.

1983 esitys	190 000 000
1982 tuloarvio	150 000 000
1982 II lisämenoarvio	15 000 000
1981 tilinpäätös	159 654 525

09. *Sokeriverot*

Viitaten hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi sokeriverosta annetun lain (872/79) muuttamisesta momentille arvioidaan kertyvän 160 000 000 mk. Lisäys 55 000 000 mk aiheutuu sokeriveron korottamisesta.

1983 esitys	160 000 000
1982 tuloarvio	105 000 000
1982 II lisämenoarvio	5 000 000
1981 tilinpäätös	107 532 602

10. *Sähkövero*

Viitaten hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi sähköverosta annetun lain (652/76) muuttamisesta siten, että raaka-aineen luonteisesti käytetty sähköenergia vapautetaan sähköveron puolesta määrästä, momentille arvioidaan kertyvän 600 000 000 mk. Lisäys on 17 000 000 mk.

1983 esitys	600 000 000
1982 tuloarvio	583 000 000
1982 II lisämenoarvio	15 000 000
1981 tilinpäätös	504 271 214

11. *Lannoitevero*

Viitaten hallituksen esitykseen eduskunnalle

laiksi lannoiteverosta annetun lain (881/79) jatkamisesta momentille arvioidaan kertyvän 68 000 000 mk. Vähennys on 28 000 000 mk.

1983 esitys	68 000 000
1982 tuloarvio	96 000 000
1981 tilinpäätös	123 136 936

12. Öljyväkirehuvero

Momentille arvioidaan kertyvän 13 000 000 mk. Lisäys on 4 000 000 mk.

1983 esitys	13 000 000
1982 tuloarvio	9 000 000
1981 tilinpäätös	11 085 359

10. Muut verot

01. Leimaverot

Viitaten hallituksen esitykseen leimaverosta annetun lain (662/43) muuttamisesta momentille arvioidaan kertyvän 1 590 000 000 mk. Lisäys on 370 000 000 mk. Lisäyksestä 120 000 000 mk aiheutuu siitä, että yli 9 kuukauden pituisista lainasopimuksista perittävän leimaveron veroprosentti ehdotetaan korotettavaksi samaksi kuin lyhytaikaisilla velkakirjoilla on tällä hetkellä sekä siitä, että aluksiin kiinnitettävien velkakirjojen leimaveroa ehdotetaan korotettavaksi. Loput lisäyksestä aiheutuu toiminnan vilkastumisesta ja hintatason arvioidusta noususta sekä siitä, että vuoden 1982 tuloarvio on osoittautunut liian pieneksi. Kiinteistön omistusoikeuden luovutuksen yhteydessä kannettavan leimaveron asteikkoa ehdotetaan lievennettäväksi. Ehdotetun lievennyksen arvioidaan vähentävän veron tuottoa 5 milj. mk.

1983 esitys	1 590 000 000
1982 tuloarvio	1 220 000 000
1981 tilinpäätös	1 208 567 388

02. Elokuvaverot

Momentille arvioidaan kertyvän 2 800 000 mk. Lisäys on 300 000 mk.

1983 esitys	2 800 000
1982 tuloarvio	2 500 000
1981 tilinpäätös	2 508 414

03. Auto- ja moottoripyörävero

Viitaten hallituksen esitykseen eduskunnalle

laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain (482/67) muuttamisesta siten, että takseille ja invalideille myönnettävien veronpalautusten enimmäismääriä korotetaan hintatason nousua vastaavasti, momentille arvioidaan kertyvän 2 110 000 000 mk. Lisäys 330 000 000 mk aiheutuu henkilöautojen hintojen noususta, myynnin arvioidusta kasvusta ja siitä, että vuoden 1982 tuottoarvio on osoittautunut liian pieneksi. Veron tuottoa vähentävänä tekijänä on otettu huomioon edellä ehdotetun lainmuutoksen vaikutus sekä vuonna 1982 toteutettu autoveron alennuksen vaikutus veron tuottoon.

1983 esitys	2 110 000 000
1982 tuloarvio	1 780 000 000
1981 tilinpäätös	1 658 987 471

04. Moottoriajoneuvovero

Viitaten hallituksen esitykseen eduskunnalle moottoriajoneuvoverosta annetun lain (722/66) muuttamisesta momentille arvioidaan kertyvän 320 000 000 mk. Lisäys 40 000 000 mk aiheutuu toiminnan vilkastumisesta sekä siitä, että markkamääräisiä veromääriä ehdotetaan korotettavaksi henkilöautojen osalta.

1983 esitys	320 000 000
1982 tuloarvio	280 000 000
1981 tilinpäätös	273 361 585

12. Maksut sosiaaliturvaa varten

01. Työnantajan lapsilisämaksu

Hallitus ehdottaa, ettei työnantajan lapsilisämaksua kanneta myöskään vuonna 1983. Eduskunnalle annetaan tätä tarkoittava lakiesitys. Momentille arvioidaan kertyvän aikaisemmilta

vuosilta maksuunpantuina työnantajan lapsilisämaksuina edelleen 2 000 000 mk.

1983 esitys	2 000 000
1982 tuloarvio	2 000 000
1981 tilinpäätös	57 786 640

19. Muut veronluonteiset tulot

01. *Oy Alko Ab:n ylijäämä*

Momentille arvioidaan kertyvän 610 000 000 mk. Vähennys on 5 000 000 mk.

1983 esitys	610 000 000
1982 tuloarvio	615 000 000
1981 tilinpäätös	540 881 126

02. *Lästimaksut*

Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 2 500 000 mk.

1983 esitys	2 500 000
1982 tuloarvio	2 500 000
1981 tilinpäätös	2 486 199

03. *Voin hinnanalennusmaksut*

Viitaten eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen laiksi voin hinnanalennuskorvauksesta ja hinnanalennusmaksusta annetun lain (428/69) ja sen muuttamisesta annettujen lakien kumoamisesta voin hinnanalennusmaksuja ei peritä enää vuonna 1983. Vuoden 1982 joulukuulta perittävänä voin hinnanalennusmaksuina momentille arvioidaan kertyvän 1 000 000 mk. Vähennys on 15 000 000 mk.

1983 esitys	1 000 000
1982 tuloarvio	16 000 000
1981 tilinpäätös	14 062 536

04. *Eräiden maataloustuotteiden markkinomismaksut*

Momentille arvioidaan kertyvän markkinomismaksuina 15 000 000 mk. Vähennys on 60 000 000 mk.

1983 esitys	15 000 000
1982 tuloarvio	75 000 000
1981 tilinpäätös	99 829 394

05. *Nestemäisten polttoaineiden varmuusvarastointimaksu*

Momentille arvioidaan kertyvän 230 000 000 mk. Vähennys on 20 000 000 mk. Varmuusvarastointimaksun tuotto ehdotetaan tässä menoarvioesityksessä käytettäväksi varmuusvarastoinnista aiheutuviin menoihin.

1983 esitys	230 000 000
1982 tuloarvio	250 000 000
1982 II lisämenoarvio	10 000 000
1981 tilinpäätös	159 958 124

06. *Eräistä maataloustuotteista kannettavat tasausmaksut*

Viitaten hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi kerman ja vähärasvaisen maidon tasausmaksusta annetun lain (583/76, muut. 742/81) muuttamisesta momentille arvioidaan kertyvän 140 000 000 mk. Lisäys 90 000 000 mk aiheutuu vähärasvaisen maidon tasausmaksun korottamisesta vähärasvaisen maidon rasvapiitoisuuden alentamisesta johtuen.

1983 esitys	140 000 000
1982 tuloarvio	50 000 000
1981 tilinpäätös	50 257 212

Osaston 11 tulot luvuittain vuosina 1981—1983

	Tilinpäätös	Tuloarvio	Ehdotus	Muutos 1982—1983	
	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	v. 1983 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot	15 984 238	18 144 000	20 306 000	+ 2 162 000	+ 12
04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut	14 939 317	15 775 000	17 980 000	+ 2 205 000	+ 14
06. Tuonnin perusteella kannettavat verot ja maksut	1 410 713	1 780 000	1 780 000	—	—
08. Valmisteverot	10 448 387	11 669 000	10 661 000	— 1 008 000	— 9
10. Muut verot	3 143 425	3 282 500	4 022 800	+ 740 300	+ 23
12. Maksut sosiaaliturvaa varten	57 787	2 000	2 000	—	—
19. Muut veronluonteiset tulot	867 475	1 008 500	998 500	— 10 000	— 1
Yhteensä	46 851 342	51 661 000	55 750 300	+ 4 089 300	+ 8

Osasto 12

SEKALAISET TULOT

24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala

99. *Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tulot*

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi uusi alamomentti 1, arvioidaan kertyvän 9 400 000 mk eli lisäystä 2 290 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot kaupallisten sihteereiden palvelutoiminnasta.* Kaupallisten sihteerien palveluointia ehdotetaan saatettavaksi maksulliseksi. Alamomentille arvioidaan kertyvän 2 000 000 mk.

2. *Tulot muusta maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentin numerotunnus ja nimeke on muutettu. Alamomentille arvioidaan kertyvän 3 900 000 mk. Lisäys 650 000 mk ai-

heutuu palvelutoiminnan kasvusta ja maksujen tarkistamisesta.

3. *Muut tulot.* Alamomentin numerotunnus on muutettu. Alamomentille arvioidaan kertyvän 3 500 000 mk, mistä 740 000 mk käytettyjen ajoneuvojen myyntituloina, jolla katetaan momentille 24.10.71 merkityt menot ajoneuvojen uusimisesta. Vähennys on 360 000 mk, mikä aiheutuu kuriiritulojen vähentymisestä, ajoneuvojen uusimistarpeen pienentymisestä sekä sekalaiisten tulojen vähentymisestä.

1983 esitys	9 400 000
1982 tuloarvio	7 110 000
1981 tilinpäätös	14 142 889

25. Oikeusministeriön hallinnonala

30. *Kaupunkien osallistuminen oikeudenhoidon ylläpitomenoihin*

Momentille arvioidaan kertyvän 48 030 000 mk. Vähennys 6 870 000 mk aiheutuu kaupunkien maksuosuuksien vuosittaisesta alenemisestä.

1983 esitys	48 030 000
1982 tuloarvio	54 900 000
1981 tilinpäätös	60 813 821

31. *Yksityisoikeudellisista tiedoksiannoista kertyvät tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 3 500 000 mk. Lisäys 909 000 mk aiheutuu siitä, että raastuvanoikeuksissa ja maistraateissa peritään haastemiesten suorittamista haasteiden ja muiden asiakirjojen tiedoksiannoista maksuja koko vuoden 1983 ajan.

1983 esitys	3 500 000
1982 tuloarvio	2 591 000

50. *Vankeinhoitolaitoksen tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 94 500 000 mk eli lisäystä 3 000 000 mk seuraavasti:

1. *Työtoiminnan tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 82 000 000 mk. Lisäys on 2 000 000 mk.

Vankeinhoitolaitoksen työtoiminnan ennakoitu tulojen ja kustannusten laskelma vuodelle 1983:

<i>Tulot</i>	mk	
Työtoiminnassa tuotettavien suoritteiden myyntitulot	82 000 000	
<i>Kustannukset</i>		
	mk	mk
Henkilökunnan palkat	12 500 000	
Vankien työrahat ja avolaitospalkat	11 000 000	
Sosiaaliturvamaksut	1 400 000	
Aine-, tarvike- ja energiakustannukset	52 000 000	
Vieraat palvelukset	3 000 000	
Muut	1 000 000	80 900 000
<hr/>		
Laskennalliset erät		
Eläkekustannukset	3 500 000	
Pääomakustannukset	11 500 000	
Hallintokustannukset	1 300 000	16 300 000
	<hr/>	<hr/>
	Yhteensä	97 200 000

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 12 500 000 mk. Lisäys on 1 000 000 mk, mikä aiheutuu maksujen tarkistamisesta.

1983 esitys	94 500 000
1982 tuloarvio	91 500 000
1981 tilinpäätös	80 235 993

99. *Oikeusministeriön hallinnonalan muut tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 3 000 000 mk. Lisäys on 700 000 mk, mistä 500 000 mk aiheutuu valtion maksuperustelain soveltami-

sesta oikeushallinnon tietojärjestelmien suoritteiden myyntiin. Toiminnasta aiheutuvat erilliset menot on merkitty momentille 25.99.27.

1983 esitys	3 000 000
1982 tuloarvio	2 300 000
1982 II lisämenoarvio	250 000
1981 tilinpäätös	2 728 088

26. Sisäasiainministeriön hallinnonala

06. *Väestökirjanpidon tulot*

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi uusi alamomentti 2, arvioidaan kertyvän 11 800 000 mk eli lisäystä 4 900 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot väestörekisterikeskuksen maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 7 600 000 mk. Lisäys 900 000 mk aiheutuu maksujen korotuksista sekä tietojen kysynnän kasvusta. Tietojen luovuttamisesta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 26.06.27.

2. *Tulot väestökirjanpidon paikallishallinnon maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 4 000 000 mk, mikä aiheutuu siirtymisestä väestökirjanpidon suoritteista perittävissä korvauksissa leimave-roista maksuihin.

3. *Muut tulot.* Alamomentin numerotunnus on muutettu. Alamomentille arvioidaan kertyvän edelleen 200 000 mk.

1983 esitys	11 800 000
1982 tuloarvio	6 900 000
1981 tilinpäätös	7 166 789

32. *Tulot asuntolainoitettujen vuokra-asuntojen omaksilunastamisesta*

Vuokra-asuntojen omaksilunastamisesta annetun lain (82/82) nojalla omaksilunastettujen asuntolainoitettujen vuokra-asuntojen lunastushinnan ja luovutuskorvauksen välisenä erotuksena valtiolle tilittävinä tuloina arvioidaan momentille kertyvän 14 000 000 mk. Lisäys on 6 000 000 mk.

1983 esitys	14 000 000
1982 tuloarvio	8 000 000
1981 tilinpäätös	—

50. *Kaupunkien osuudet poliisilaitosten yläpitomenoista*

Momentille arvioidaan kertyvän 46 026 000 mk. Vähennys 18 411 000 mk aiheutuu kaupunkien osuuksien pienenemisestä.

1983 esitys	46 026 000
1982 tuloarvio	64 437 000
1981 tilinpäätös	74 517 722

62. *Tulot poliisivarikkojen maksullisesta palvelutoiminnasta*

Momentille arvioidaan kertyvän 10 665 000 mk eli lisäystä 1 363 000 mk seuraavasti:

1. *Poliisiautovarikon tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 7 145 000 mk. Lisäys 1 363 000 mk aiheutuu kustannusten noususta.

2. *Poliisivarusvarikon tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän edelleen 3 520 000 mk.

1983 esitys	10 665 000
1982 tuloarvio	9 302 000
1981 tilinpäätös	8 234 218

90. *Rajavartiolaitoksen tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 14 650 000 mk. Lisäys 1 650 000 mk aiheutuu rajavartiolaitoksen asunnoista perittävien vuokrien ja luontaisettujen korvausten noususta.

1983 esitys	14 650 000
1982 tuloarvio	13 000 000
1981 tilinpäätös	13 521 815

99. *Sisäasiainministeriön hallinnonalan muut tulot*

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi uusi alamomentti 4, arvioidaan kertyvän 13 650 000 mk eli lisäystä 1 340 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot poliisin maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 700 000 mk. Lisäys 200 000 mk.

2. *Tulot rakennusalan tyyppihyväksyntätöiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 260 000 mk. Lisäys on 10 000 mk.

3. *Selviämisaseman maksutulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 90 000 mk. Lisäys on 30 000 mk.

4. *Osoitetietopalvelujen maksutulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 100 000 mk.

5. *Muut tulot.* Alamomentin numerotunnus on muutettu. Alamomentille arvioidaan kertyvän 12 500 000 mk. Lisäys on 1 000 000 mk.

1983 esitys	13 650 000
1982 tuloarvio	12 310 000
1981 tilinpäätös	12 505 803

27. *Puolustusministeriön hallinnonala*

14. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta*
Momentille arvioidaan kertyvän 11 560 000 mk eli lisäystä 4 278 000 mk seuraavasti:

1. *Lääkärintodistuksista ja -lausunnoista perittävät palkkiot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 59 000 mk. Vähennys 98 000 mk aiheutuu toiminnan vähenemisestä. Palkkioita vastaava meno on merkitty alamomentille 27.12.01.3.

2. *Muut terveydenhuollon tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 673 000 mk. Lisäys 22 000 mk aiheutuu maksujen tarkistuksista.

3. *Muut maksulliset palvelutoiminnan tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 10 828 000 mk. Lisäys on 4 354 000 mk, mistä 3 500 000 mk aiheutuu kiinteistöpalvelutoiminnan lisääntymisestä ja 854 000 mk muun palvelutoiminnan maksujen tarkistuksista ja toiminnan lisääntymisestä. Vastaavat menot on merkitty momentille 27.12.28.

1983 esitys	11 560 000
1982 tuloarvio	7 282 000
1981 tilinpäätös	651 447

20. *Tulot puolustusvoimien irtaimiston myynnistä*

Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 1 000 000 mk. Tulo vastaa momentin 27.25.17 menoja.

1983 esitys	1 000 000
1982 tuloarvio	1 000 000
1981 tilinpäätös	3 292 365

27. *Vuokratulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 49 300 000 mk. Lisäys 8 300 000 mk aiheutuu valtion virkamiesasuntojen vuokrien ja luontaisetujen korvausten noususta.

1983 esitys	49 300 000
1982 tuloarvio	41 000 000
1981 tilinpäätös	41 129 842

99. *Puolustusministeriön hallinnonalan muut tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 42 940 000 mk. Vähennys 6 210 000 mk aiheutuu lähinnä YK:n maksamien korvausten budjetointia koskevan menettelyn oikaisusta.

1983 esitys	42 940 000
1982 tuloarvio	49 150 000
1981 tilinpäätös	44 440 529

28. *Valtiovarainministeriön hallinnonala*

28. *Kuntien osuudet verotuskustannuksista*
Momentille arvioidaan kertyvän 250 313 000 mk. Lisäys on 45 313 000 mk.

1983 esitys	250 313 000
1982 tuloarvio	205 000 000
1981 tilinpäätös	178 795 541

29. *Kansaneläkelaitoksen osuus verotuskustannuksista*

Momentille arvioidaan kertyvän 65 000 000 mk. Lisäys on 12 000 000 mk.

1983 esitys	65 000 000
1982 tuloarvio	53 000 000
1981 tilinpäätös	46 317 252

30. *Evangelisluterilaisten seurakuntien osuudet verotuskustannuksista*

Momentille arvioidaan kertyvän 36 000 000 mk. Lisäys on 6 000 000 mk.

1983 esitys	36 000 000
1982 tuloarvio	30 000 000
1981 tilinpäätös	25 729 059

(31.) *Valtiolle subdannelletuksista maksettava korko*

Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi tuloarviosta. Vähennys on 6 000 000 mk.

1982 tuloarvio	6 000 000
----------------------	-----------

(38.) *Siirto valtion subdannerahastosta*

Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi tuloarviosta. Vähennys on 390 000 000 mk.

1982 tuloarvio	390 000 000
1981 tilinpäätös	195 100 000

49. *Tullilaitoksen tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 23 500 000 mk eli lisäystä 1 000 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän maksullisen palvelutoiminnan tuloina 18 500 000 mk. Maksujen tarkistamisen ja toiminnan laajentumisen johdosta lisäys on 1 000 000 mk, mistä 500 000 mk kertyy tullilaboratorion valtiolle kantamista tutkimusmaksuista sekä 500 000 mk muusta suoritetuotannosta (A tullilaitokselle perittävistä maksuista 333/79) ja asetuksen muutos (1023/79).

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän edelleen 5 000 000 mk.

1983 esitys	23 500 000
1982 tuloarvio	22 500 000
1981 tilinpäätös	18 464 051

50. *Rahapajan tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 130 561 000 mk eli lisäystä 43 143 500 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 130 558 000 mk, mistä rahanlyöntimaksuina 129 750 000 mk ja koteloihin pakattujen rahasarjojen myyntituloina 608 000 mk sekä muiden töiden (mitalit, ansiomerkit ym.) myyntituloina 200 000 mk. Lisäys on 43 143 000 mk.

Rahapajan maksullisen palvelutoiminnan ennakoitu tulojen ja kustannusten laskelma vuodelle 1983:

<i>Tulot</i>	mk	
Rahanlyöntimaksut	129 750 000	
Koteloihin pakatut rahasarjat	608 000	
Muut työt	200 000	
	<hr/>	
	Yhteensä	130 558 000

<i>Kustannukset</i>	mk	
Palkat	3 221 000	
Sosiaaliturvamaksut	214 000	
Aineet ja tarvikkeet	27 830 000	
Vieraat palvelukset	450 000	
Muut	140 000	31 855 000
	<hr/>	
Laskennalliset erät		
Eläkekustannukset	999 000	
Pääomakustannukset	1 272 800	
Hallintokustannukset	1 512 200	
Vaihtorahan lunastus	600 000	4 384 000
	<hr/>	
	Yhteensä	36 239 000

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 3 000 mk lähinnä luontaisetutuloina. Lisäys on 500 mk.

1983 esitys	130 561 000
1982 tuloarvio	87 417 500
1981 tilinpäätös	81 869 453

52. *Tilastokeskuksen tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 4 813 000 mk, mistä 1 522 000 mk tilastokeskuksen ulkopuolisille tilaajille suoritettavista haastattelututkimuksista ja 3 291 000 mk muista maksullisista tietopalvelusuoritteista. Lisäys on 1 076 000 mk, mikä aiheutuu toiminnan laajentumisesta ja maksujen tarkistamisesta. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 28.52.28.

1983 esitys	4 813 000
1982 tuloarvio	3 737 000
1981 tilinpäätös	2 497 257

54. *Pankkitarkastusviraston tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän pankkitarkastuslain mukaisesti 5 283 000 mk. Lisäys on 599 000 mk. Tulo vastaa luvun 28.54 menoja lisättyinä pankkitarkastusviraston toiminnasta johtuvien kustannusten perimisestä annetun asetuksen 2 §:n 1 momentissa tarkoitetuilla eläkekustannuksilla.

1983 esitys	5 283 000
1982 tuloarvio	4 684 000
1981 tilinpäätös	4 402 561

60. *Rakennushallinnon tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 53 000 000 mk. Lisäys 3 000 000 mk aiheutuu vuokrien ja kiinteistöjen hoidosta perittävien maksujen korotuksista.

1983 esitys	53 000 000
1982 tuloarvio	50 000 000
1981 tilinpäätös	45 007 160

65. *Otaniemen valtionalueen tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 16 870 000 mk eli lisäystä 1 880 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 13 880 000 mk. Lisäys 1 280 000 mk aiheutuu toiminnan laajentumisesta ja maksujen korottamisesta.

Otaniemen lämpö- ja sähkölaitoksen maksullisen palvelutoiminnan ennakoitu tulojen ja kustannusten laskelma vuodelle 1983:

<i>Tulot</i>	mk	mk
Lämmön myynti	7 780 000	
Sähkön myynti	6 100 000	13 880 000
Muut tulot		110 000
Laskennalliset erät		
Valtion lämpö	10 940 000	
Valtion sähkö	8 120 000	
Muut tuotot	440 000	19 500 000
	Yhteensä	33 490 000

Kustannukset

	mk	mk
Palkat	2 260 000	
Sosiaaliturvamaksut	140 000	
Lämmön hankinta	14 550 000	
Sähkön hankinta	10 030 000	
Muut	960 000	27 940 000
Laskennalliset erät		
Eläkekustannukset	570 000	
Saadut palvelut	280 000	
Pääomakustannukset	3 300 000	4 150 000
	Yhteensä	32 090 000

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 2 990 000 mk. Lisäys 600 000 mk aiheutuu vuokrien ja maksujen tarkistamisesta.

1983 esitys	16 870 000
1982 tuloarvio	14 990 000
1981 tilinpäätös	14 030 700

70. *Valtion koulutuskeskuksen tulot*

Valtion koulutuskeskuksen majoituspalveluita ja toimitiloista perittävistä maksuista annetun asetuksen (218/78, muut. 186/82) johdosta momentille arvioidaan kertyvän edelleen 20 000 mk.

1983 esitys	20 000
1982 tuloarvio	20 000
1981 tilinpäätös	11 495

99. *Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 28 000 000 mk lähinnä takausmaksuina, atk-laitteiden vuokratuloina, valtion perintöinä, seurakunnilta valtiolle kertyvinä tuloina sekä muina tuloina. Lisäys on 13 500 000 mk, mistä 8 000 000 mk aiheutuu siitä, että sosiaalietuuksien ja kansaneläkkeiden veronalaiseksi tuloksi saattamisen johdosta seurakunnille kertyvä lisätulo on tarkoitus palauttaa valtiolle kirkon ja valtion kesken tehtävän sopimuksen mukaisesti, ja 5 500 000 mk hintojen noususta.

1983 esitys	28 000 000
1982 tuloarvio	14 500 000
1981 tilinpäätös	29 318 176

29. *Opetusministeriön hallinnonala*06. *Valtion audiovisuaalisen keskuksen tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän av-aineiston myynnistä ja muista tehtävistä edelleen 1 600 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.06.28 ja 29.

1983 esitys	1 600 000
1982 tuloarvio	1 600 000
1981 tilinpäätös	1 085 102

07. *Suomen elokuva-arkiston tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 850 000 mk eli lisäystä 145 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot esitystoiminnasta.* Alamomentin nimike on muutettu. Alamomentille arvioidaan kertyvän 810 000 mk elokuvien esittämisestä aiheutuvina tuloina. Lisäys 140 000 mk aiheutuu toiminnan laajentumisesta ja maksujen tarkistamisesta.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 40 000 mk lähinnä valokopio- ja esityskorvaustuloina sekä valokuvien lainausmaksuina. Lisäys 5 000 mk aiheutuu toiminnan laajentumisesta ja maksujen korottamisesta.

1983 esitys	850 000
1982 tuloarvio	705 000
1981 tilinpäätös	659 820

12. Helsingin yliopiston tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 43 400 000 mk eli lisäystä 7 120 000 mk seuraavasti:

1. *Lääketieteellisen ja hammaslääketieteellisen maksullisen palvelutoiminnan tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 26 000 000 mk. Lisäys 5 323 000 mk aiheutuu toiminnan laajentumisesta ja maksujen korottamisesta. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Opetus- ja koetilojen tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 3 000 000 mk. Lisäys 50 000 mk aiheutuu hintojen noususta. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

3. *Tulot muusta maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 5 900 000 mk. Lisäys 1 247 000 mk aiheutuu maksujen korottamisesta. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

4. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 8 500 000 mk lähinnä opettajankoulutuslain perusteella valtiolle maksettavina harjoittelukoulujen peruskouluasteen menojen maksuosuuksina sekä lukion oppilaiden lukukausi- ja ruokailumaksuina. Lisäys on 500 000 mk.

1983 esitys	43 400 000
1982 tuloarvio	36 280 000
1981 tilinpäätös	38 699 238

13. Åbo Akademin tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 2 264 000 mk eli vähennystä 490 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 1 900 000 mk maksullisten tutkimustehtävien jäljennepalvelun ja muun palvelutoiminnan tuloina. Vähennys on 700 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän lähinnä kuntien osuuksina peruskouluasteen menoista sekä lukion lukukausi- ja ruokailumaksuina 364 000 mk. Lisäys on 210 000 mk.

1983 esitys	2 264 000
1982 tuloarvio	2 754 000
1981 tilinpäätös	462 253

14. Lapin korkeakoulun tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 100 000 mk eli lisäystä 27 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän jäljennepalvelu- ja kustannustoiminnasta sekä muina tuloina 75 000 mk eli lisäystä 22 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän sairausvakuutustoimiston suorittamina päivärahoina ja vuokratuloina 25 000 mk. Lisäys on 5 000 mk.

1983 esitys	100 000
1982 tuloarvio	73 000
1981 tilinpäätös	35 075

17. Jyväskylän yliopiston tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 4 900 000 mk eli lisäystä 235 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 3 015 000 mk jäljenne- ja muun palvelun sekä ministeri- ja muun julkaisutoiminnan tuloina. Lisäys on 235 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän edelleen 1 885 000 mk lähinnä lukion lukukausi- ja ruokailumaksuina ja valtiolle maksettavina harjoittelukoulujen peruskouluasteen menojen maksuosuuksina. Tuloista 60 000 mk vastaa osaa momentille 29.10.29 merkityistä menoista.

1983 esitys	4 900 000
1982 tuloarvio	4 665 000
1981 tilinpäätös	4 336 231

osuuksina harjoittelukoulujen menoista ja 827 000 mk vuokrina sekä muina tuloina. Vähennys on 435 000 mk.

1983 esitys	4 007 000
1982 tuloarvio	4 424 000
1981 tilinpäätös	2 497 917

18. Oulun yliopiston tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 11 935 000 mk eli lisäystä 3 310 000 mk seuraavasti:

1. *Lääketieteellisen ja hammaslääketieteellisen maksullisen palvelutoiminnan tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 5 180 000 mk. Lisäys on 675 000 mk, mikä aiheutuu maksujen korottamisesta. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Tulot muusta maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 2 295 000 mk luonnontieteellisen ja teknillisen tiedekunnan sekä erillisten laitosten maksullisen palvelutoiminnan sekä monistus-, kopiopalvelu- ja julkaisu-toiminnan tuloina. Lisäys on 1 245 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

3. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 4 460 000 mk, mistä 3 460 000 mk lähinnä opettajankoulutuslain perusteella valtiolle maksettavina peruskouluasteen menojen maksuosuuksina ja 1 000 000 mk Kajaanin kaupungin lahjoituksena Kajaanin opettajankoulutuslaitoksessa järjestettävää opettajien täydennyskoulutusta varten, mikä vastaa osaa momenteille 29.10.01, 21, 29 ja 70 ehdotetuista menoista. Lisäys on 1 390 000 mk.

1983 esitys	11 935 000
1982 tuloarvio	8 625 000
1981 tilinpäätös	10 153 379

19. Joensuun korkeakoulun tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 4 007 000 mk eli vähennystä 417 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 240 000 mk maksullisen palvelutoiminnan tuloina. Lisäys on 18 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 3 767 000 mk, mistä 500 000 mk Joensuun kaupungin osuutena korkeakoulun päärakennuksen rakennuskustannuksista, 940 000 mk Savonlinnan kaupungin osuutena liikuntahallin rakennuskustannuksista, 1 500 000 mk kuntien suorittamina maksu-

20. Kuopion korkeakoulun tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 3 500 000 mk eli lisäystä 450 000 mk seuraavasti:

1. *Lääketieteellisen ja hammaslääketieteellisen maksullisen palvelutoiminnan tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 2 150 000 mk. Lisäys on 300 000 mk, mikä aiheutuu maksujen korottamisesta. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Tulot muusta maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 1 200 000 mk korkeakoulun kirjaston informaatiopalvelutoiminnasta, korkeakoulun maksullisista tutkimustehtävistä, monistepalvelusta, laskentakeskuksen tutkimuspalvelutehtävistä, täydennyskoulutustoiminnasta ja koe-eläinten myynnistä aiheutuvina tuloina. Lisäys on 130 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

3. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 150 000 mk. Lisäys on 20 000 mk.

1983 esitys	3 500 000
1982 tuloarvio	3 050 000
1981 tilinpäätös	3 528 723

21. Turun yliopiston tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 16 400 000 mk eli lisäystä 2 470 000 mk seuraavasti:

1. *Lääketieteellisen ja hammaslääketieteellisen maksullisen palvelutoiminnan tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 11 607 000 mk. Lisäys on 1 907 000 mk, mikä aiheutuu maksujen korottamisesta. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Tulot muusta maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 1 600 000 mk monistus-, kopiopalvelu- ja julkaisutuloina. Lisäys on 300 000 mk, mikä aiheutuu hintojen noususta. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

3. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 3 193 000 mk, mistä 2 278 000 mk aiheutuu opettajankoulutuslain perusteella valtiolle maksettavista harjoittelukoulujen peruskouluasteen menojen maksuosuuksista, 247 000 mk Turun normaalikoulun lukukausi- ja ruokailumaksuista sekä 668 000 mk vuokratuloista, sairausvakuutuskorvauksista ja sekalaisista tuloista. Lisäys on 263 000 mk.

1983 esitys	16 400 000
1982 tuloarvio	13 930 000
1981 tilinpäätös	13 984 550

24. *Tampereen yliopiston tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 6 375 000 mk eli vähennystä 1 275 000 mk seuraavasti:

1. *Lääketieteellisen maksullisen palvelutoiminnan tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 1 761 000 mk. Lisäys on 301 000 mk, mikä aiheutuu maksujen korottamisesta. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Tulot muusta maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 1 670 000 mk maksullisten tutkimustehtävien tuloina, täydennyskoulutuskeskuksen kurssituloina, tietokonepalvelutuloina, jäljenne- ja muun palvelun tuloina sekä moniste- ja muun julkaisu-toiminnan tuloina. Lisäys on 74 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

3. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 2 944 000 mk, mistä 760 000 mk opettajankoulutuslain perusteella valtiolle maksettavista harjoittelukoulujen perusasteen menojen maksuosuuksista ja lukiolaisten ruokailumaksuista sekä 1 700 000 mk opettajankoulutuslain mukaisina korvauksina normaalikoulun laajennustöistä. Vähennys on 1 650 000 mk.

1983 esitys	6 375 000
1982 tuloarvio	7 650 000
1981 tilinpäätös	4 915 071

25. *Eläinlääketieteellisen korkeakoulun tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 2 576 000 mk eli lisäystä 256 000 mk seuraavasti:

1. *Eläinlääketieteellisen maksullisen palvelutoiminnan tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 2 220 000 mk. Lisäys on 195 000 mk,

mikä aiheutuu hoito- ja tutkimusmaksujen korottamisesta. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Tulot muusta maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 59 000 mk jäljennepalvelutuloina ja maksullisista tutkimustehtävistä aiheutuvina tuloina. Lisäys on 34 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

3. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 297 000 mk. Lisäys on 27 000 mk.

1983 esitys	2 576 000
1982 tuloarvio	2 320 000
1981 tilinpäätös	2 692 966

26. *Teknillisen korkeakoulun tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 6 500 000 mk eli lisäystä 650 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 5 600 000 mk maksullisen palvelutoiminnan tuloina. Lisäys on 30 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän kirjaamismaksuina, sairausvakuutuskorvauksina ja muina tuloina 900 000 mk. Lisäys on 620 000 mk.

1983 esitys	6 500 000
1982 tuloarvio	5 850 000
1981 tilinpäätös	5 199 869

27. *Tampereen teknillisen korkeakoulun tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 5 680 000 mk eli lisäystä 2 280 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 5 600 000 mk korkeakoulun suorittamasta maksullisesta palvelutoiminnasta. Lisäys on 2 260 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 80 000 mk. Lisäys on 20 000 mk.

1983 esitys	5 680 000
1982 tuloarvio	3 400 000
1981 tilinpäätös	5 246 577

28. Lappeenrannan teknillisen korkeakoulun tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 850 000 mk eli lisäystä 110 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 760 000 mk korkeakoulun suorittamasta maksullisesta palvelutoiminnasta. Lisäys on 90 000 mk, mikä aiheutuu toiminnan laajentumisesta ja kustannusten noususta. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 90 000 mk. Lisäys 20 000 mk aiheutuu vuokratulojen ja muista maksuista kertyvien tulojen kasvusta.

1983 esitys	850 000
1982 tuloarvio	740 000
1981 tilinpäätös	903 143

29. Helsingin kauppakorkeakoulun tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 1 820 000 mk eli lisäystä 360 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 1 640 000 mk johtamiskoulutusohjelman osallistumismaksuina, jäljennepalvelun, atk-palvelujen, kirjasto-palvelujen ja julkaisutoiminnan tuloina. Lisäys on 340 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 180 000 mk. Tulo vastaa osaa momentille 29.10.10 merkityistä menoista. Lisäys on 20 000 mk.

1983 esitys	1 820 000
1982 tuloarvio	1 460 000
1981 tilinpäätös	1 468 106

30. Svenska handelshögskolanin tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 300 000 mk eli lisäystä 90 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 260 000 mk täydennyskoulutusohjelman osallistumismaksuina sekä jäljenne- ja muun palvelutoiminnan tuloina. Lisäys on 90 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän edelleen 40 000 mk.

1983 esitys	300 000
1982 tuloarvio	210 000
1981 tilinpäätös	288 374

32. Turun kauppakorkeakoulun tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 178 000 mk eli lisäystä 13 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 150 000 mk täydennys- ja jatkokoulutuksen, kesäopetuskurssien, julkaisu- ja monistustoiminnan sekä maksullisen tutkimustoiminnan tuloina. Lisäys on 10 000 mk, mikä aiheutuu hintojen noususta. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän vuokra- ja muina tuloina 28 000 mk. Lisäys on 3 000 mk.

1983 esitys	178 000
1982 tuloarvio	165 000
1981 tilinpäätös	121 979

33. Vaasan korkeakoulun tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 249 000 mk eli lisäystä 5 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän tutkimus-, jäljenne- ja muun maksullisen palvelutoiminnan tuloina edelleen 200 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän vuokratuloina, sairausvakuutuskorvauksina ja muina tuloina 49 000 mk. Lisäys on 5 000 mk.

1983 esitys	249 000
1982 tuloarvio	244 000
1981 tilinpäätös	312 847

34. Svenska social- och kommunalhögskolanin tulot

Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 58 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän edelleen 50 000 mk kopiointi- ja kurssimaksutuloina. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän lähinnä vuokratuloina edelleen 8 000 mk.

1983 esitys	58 000
1982 tuloarvio	58 000
1981 tilinpäätös	45 878

35. *Taideteollisen korkeakoulun tulot*
Momentille arvioidaan kertyvän 280 000 mk eli lisäystä 10 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelu- ja työtoiminnasta.* Alamomentin nimike on muutettu. Alamomentille arvioidaan kertyvän 260 000 mk. Lisäys 10 000 mk aiheutuu hintojen noususta. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.35.28.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän lähinnä sairausvakuutuskorvauksina edelleen 20 000 mk.

1983 esitys	280 000
1982 tuloarvio	270 000
1981 tilinpäätös	74 204

36. *Sibelius-Akatemian tulot*
Momentille arvioidaan kertyvän 360 000 mk eli lisäystä 100 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot konserttitoiminnasta ja maksullisesta palvelutoiminnasta.* Konserttituloina ja kurssimaksuina sekä julkaisu- ja jäljennetoiminnan ja kirjastopalvelujen tuloina arvioidaan alamomentille kertyvän 260 000 mk. Lisäys 100 000 mk aiheutuu toiminnan laajentumisesta ja kustannusten noususta. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.36.28.

2. *Muut tulot.* Lähinnä vuokratuloina ja sairausvakuutuskorvauksina arvioidaan alamomentille kertyvän edelleen 100 000 mk.

1983 esitys	360 000
1982 tuloarvio	260 000
1981 tilinpäätös	380 365

42. *Eräiden valtion oppilaitosten tulot*
Momentille arvioidaan kertyvän Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun ja Suomalais-venäläisen koulun tuloina lähinnä kuntien peruskoulujen menoja koskevinä korvausosuuksina 4 003 000 mk eli lisäystä 505 000 mk seuraavasti:

1. *Kuntien osuus peruskoulujen menoista.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 3 734 000 mk kuntien osuuksina valtion oppilaitosten peruskoulumenoista. Lisäys on 464 000 mk.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 269 000 mk valtion oppikouluissa suoritettavasta lukukausimaksusta annetun astuksen (786/75) mukaisina lukion tuloina, ruokailu- ja päiväkotimaksuina sekä vuokra- ja muina tuloina. Lisäys 41 000 mk aiheutuu ruoka- ja vuokramaksujen tarkistuksesta.

1983 esitys	4 003 000
1982 tuloarvio	3 498 000
1981 tilinpäätös	1 983 882

44. *Ylioppilastutkintolautakunnan tulot*
Momentille arvioidaan kertyvän 5 800 000 mk. Lisäys 1 000 000 mk aiheutuu maksujen korotuksesta sekä koesuoritusten määrän kasvusta.

1983 esitys	5 800 000
1982 tuloarvio	4 800 000
1981 tilinpäätös	4 848 098

(50.) *Heinolan kurssikeskuksen tulot*
Momentin tuloarvio on otettu huomioon momentin 12.29.99 kohdalla.

55. *Kuurojen- ja sokeainkoulujen tulot*
Momentille arvioidaan kertyvän 1 080 000 mk. Lisäys 380 000 mk aiheutuu kurssitoiminnan laajentumisesta sekä ruokailumaksujen ja vuokrien tarkistuksesta.

1983 esitys	1 080 000
1982 tuloarvio	700 000
1981 tilinpäätös	784 996

61. *Valtion hotelli- ja ravintola-alan oppilaitosten tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 16 670 000 mk eli lisäystä 1 435 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 16 000 000 mk. Lisäys 1 300 000 mk aiheutuu palvelusten kysynnän kasvusta ja hintojen noususta. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.61.28.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 670 000 mk. Lisäys on 135 000 mk.

1983 esitys	16 670 000
1982 tuloarvio	15 235 000
1981 tilinpäätös	13 493 902

63. Maatalousoppilaitosten tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 7 300 000 mk eli lisäystä 1 500 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 3 700 000 mk, mistä 1 500 000 mk työtoiminnan tuloina ja 2 200 000 mk ruokailutuloina. Lisäys on 850 000 mk.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 3 600 000 mk. Lisäys 650 000 mk aiheutuu lähinnä vuokratulojen kasvusta.

1983 esitys	7 300 000
1982 tuloarvio	5 800 000
1981 tilinpäätös	6 369 517

65. Koulutilojen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 50 000 000 mk koulutilojen tuloina. Lisäys 10 000 000 mk aiheutuu tuotantotoiminnan laajenemisesta ja tuotteiden hintojen noususta.

1983 esitys	50 000 000
1982 tuloarvio	40 000 000
1981 tilinpäätös	40 806 686

67. Ammattikoulujen opettajaopistojen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 790 000 mk eli lisäystä 30 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 620 000 mk, mistä 310 000 mk työtoiminnan tuloina, 230 000 mk ruokailutuloina ja 80 000 mk suoritteiden myyntituloina. Lisäys on 30 000 mk.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän edelleen 170 000 mk.

1983 esitys	790 000
1982 tuloarvio	760 000
1981 tilinpäätös	581 559

68. Valtion keskusammattikoulujen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 12 900 000 mk eli lisäystä 1 800 000 mk seuraavasti:

1. *Kuntien osuus valtion keskusammattikoulujen ylläpitomenoista.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 1 500 000 mk eli lisäystä 100 000 mk.

2. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 9 900 000 mk, mistä 8 000 000 mk työtoiminnan tuloina ja 1 900 000 mk ruokailutuloina. Lisäys on 1 700 000 mk.

3. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän edelleen 1 500 000 mk.

1983 esitys	12 900 000
1982 tuloarvio	11 100 000
1981 tilinpäätös	11 072 873

69. Kuulovammaisten ja näkövammaisten ammattikoulujen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 500 000 mk eli lisäystä 50 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 400 000 mk, mistä 270 000 mk työtoiminnan tuloina ja 130 000 mk ruokailutuloina. Lisäys on 50 000 mk.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän edelleen 100 000 mk.

1983 esitys	500 000
1982 tuloarvio	450 000
1981 tilinpäätös	407 813

72. Valtion metsäopetuksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 8 400 000 mk eli lisäystä 2 400 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 6 500 000 mk. Lisäys 1 900 000 mk aiheutuu toiminnan laajenemisesta ja hintojen noususta. Työkorvauksista ja metsätyökoneiden käyttämisestä työtoiminnassa aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.72.29.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 1 900 000 mk. Lisäys on 500 000 mk.

1983 esitys	8 400 000
1982 tuloarvio	6 000 000
1981 tilinpäätös	7 028 668

74. Valtion merenkulkualan oppilaitosten tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 1 600 000 mk eli lisäystä 150 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 1 500 000 mk, mistä 750 000 mk työtoiminnan tuloina ja 750 000 mk ruokailutuloina. Lisäys on 150 000 mk.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän edelleen 100 000 mk.

1983 esitys	1 600 000
1982 tuloarvio	1 450 000
1981 tilinpäätös	1 464 044

75. *Ammattikasvatushallituksen metsien tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 6 600 000 mk lähinnä puun myyntituloina.

1983 esitys	6 600 000
1982 tuloarvio	6 600 000
1981 tilinpäätös	5 395 248

76. *Valtion teknillisten oppilaitosten tulot* Momentille arvioidaan kertyvän 1 500 000 mk eli lisäystä 200 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän maksullisen palvelutoiminnan tuloina 800 000 mk. Lisäys on 300 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.76.25.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 700 000 mk. Vähennys on 95 000 mk. Kun alamomentilta ehdotetaan vähennettäväksi 5 000 mk ulkopuolisten tutkinnon suorittajien maksuina, vähennys on 100 000 mk.

1983 esitys	1 500 000
1982 tuloarvio	1 300 000
1981 tilinpäätös	1 386 288

79. *Valtion kotitalousoppilaitosten tulot* Momentille arvioidaan kertyvän 6 900 000 mk eli lisäystä 1 400 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 5 800 000 mk, mistä 450 000 mk lasten päiväkotimaksuina, 4 500 000 mk ruokailutuloina ja 850 000 mk työtoiminnan tuloina. Lisäys on 1 030 000 mk.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 1 100 000 mk eli lisäystä 370 000 mk.

1983 esitys	6 900 000
1982 tuloarvio	5 500 000
1981 tilinpäätös	5 812 762

80. *Valtion kotiteollisuusoppilaitosten tulot* Momentille arvioidaan kertyvän 1 150 000 mk eli lisäystä 100 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 900 000 mk työtoiminnan tuloina. Lisäys on 100 000 mk.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän edelleen 250 000 mk.

1983 esitys	1 150 000
1982 tuloarvio	1 050 000
1981 tilinpäätös	688 787

83. *Terveystieteiden oppilaitosten tulot* Momentille arvioidaan kertyvän 5 100 000 mk, mistä ruokailutuloina 1 600 000 mk, muina oppilasmaksuina 2 800 000 mk ja muina tuloina 700 000 mk. Lisäys on 650 000 mk.

1983 esitys	5 100 000
1982 tuloarvio	4 450 000
1981 tilinpäätös	6 963 848

91. (12.29.89 ja 91) *Valtion osuus veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista*

Momentille arvioidaan kertyvän 560 000 000 mk, mistä 20 000 000 mk aiheutuu veikkauvoittovaroista urheilulaitosten rakentamiseen myönnettyjen lainojen kuoletuksista ja koroista sekä 20 000 000 mk V-5 pelin tuotosta. Lisäys on 61 000 000 mk, mikä aiheutuu edellä mainittujen lainojen vuotuismaksujen kasvusta, V-5 pelin tuotto-osuuden kasvusta sekä veikkaustoiminnan liikevaihdon kasvusta.

1983 esitys	560 000 000
1982 tuloarvio	499 000 000
1981 tilinpäätös	437 931 122

92. *Suomenlinnan tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 1 950 000 mk. Lisäys 69 000 mk aiheutuu vuokrien, lämmitysaineiden myyntihintojen ja palveluksista perittävien korvauksien korotuksista.

1983 esitys	1 950 000
1982 tuloarvio	1 881 000
1981 tilinpäätös	1 832 114

93. *Valtionarkiston tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 405 000 mk eli lisäystä 105 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän maksullisen palvelutoiminnan tuloina 320 000 mk. Lisäys 101 000 mk aiheutuu toiminnan laajenemisesta. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.93.27.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 85 000 mk virkamiesasuntojen vuokrina ja muina sekalaisina tuloina. Lisäys on 4 000 mk.

1983 esitys	405 000
1982 tuloarvio	300 000
1981 tilinpäätös	336 851

94. *Maakunta-arkistojen tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 162 000 mk eli lisäystä 36 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän maksullisen palvelutoiminnan tuloina 80 000 mk. Lisäys 23 000 mk aiheutuu toiminnan laajenemisesta. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.93.27.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 82 000 mk virkamiesasuntojen vuokrina ja muina sekalaisina tuloina. Lisäys on 13 000 mk.

1983 esitys	162 000
1982 tuloarvio	126 000
1981 tilinpäätös	147 485

95. *Museoviraston tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 2 300 000 mk eli lisäystä 100 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot museoviraston suoritteista perittävistä maksuista.* Alamomentille arvioidaan kertyvän museoviraston suoritteista perittävinä maksuina 1 950 000 mk. Lisäys on 50 000 mk, mikä aiheutuu pääsymaksutulojen lisääntymisestä sekä toiminnan laajentumisesta. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momenteille 29.94.23 ja 28.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 350 000 mk. Lisäys 50 000 mk aiheutuu vuokra- ja muiden tulojen lisääntymisestä.

1983 esitys	2 300 000
1982 tuloarvio	2 200 000
1981 tilinpäätös	2 105 413

96. *Tulot elokuvien tarkastuksesta*

Momentille arvioidaan kertyvän 630 000 mk. Lisäys 30 000 mk aiheutuu maksujen tarkistamisesta.

1983 esitys	630 000
1982 tuloarvio	600 000
1981 tilinpäätös	625 416

99. (12.29.50 ja 99) *Opetusministeriön hallinnonalan muut tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 52 000 000 mk. Lisäys on 1 920 000 mk.

1983 esitys	52 000 000
1982 tuloarvio	50 080 000
1981 tilinpäätös	46 573 526

30. *Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala*08. *Maataloushallinnon tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 2 170 000 mk eli vähennystä 230 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 565 000 mk. Vähennys on 245 000 mk.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 1 605 000 mk. Lisäys on 15 000 mk.

1983 esitys	2 170 000
1982 tuloarvio	2 400 000
1981 tilinpäätös	2 474 487

10. *Valtion maatalouskemian laitoksen tulot*
Momentille arvioidaan kertyvän 6 115 000 mk eli lisäystä 1 077 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 6 085 000 mk. Lisäys on 1 077 000 mk.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän edelleen 30 000 mk.

1983 esitys	6 115 000
1982 tuloarvio	5 038 000
1981 tilinpäätös	4 759 846

12. *Valtion siementarkastuslaitoksen tulot*
Momentille arvioidaan kertyvän 4 710 000 mk eli lisäystä 490 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 4 680 000 mk. Lisäys 480 000 mk aiheutuu tarkastusmaksujen korottamisesta.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 30 000 mk. Lisäys on 10 000 mk.

1983 esitys	4 710 000
1982 tuloarvio	4 220 000
1981 tilinpäätös	4 074 696

14. *Valtion maatalouskoneiden tutkimuslaitoksen tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 1 581 000 mk eli lisäystä 116 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 740 000 mk. Lisäys 240 000 mk aiheutuu toiminnan laajentumisesta ja maksujen korottamisesta.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 841 000 mk, josta puun myyntituloja 435 000 mk. Vähennys on 124 000 mk.

1983 esitys	1 581 000
1982 tuloarvio	1 465 000
1981 tilinpäätös	902 216

15. *Valtion maitovalmisteiden tarkastuslaitoksen tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 4 800 000 mk eli lisäystä 580 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 4 780 000 mk. Lisäys 580 000 mk aiheutuu tarkastusmaksujen korottamisesta.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän edelleen 20 000 mk.

1983 esitys	4 800 000
1982 tuloarvio	4 220 000
1981 tilinpäätös	4 571 957

16. *Valtion maitotalouden tutkimuslaitoksen tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 5 100 000 mk eli vähennystä 1 700 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 5 000 000 mk. Vähennys on 1 670 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä koemeijerin toiminnan uudelleen järjestelystä.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 100 000 mk. Vähennys on 30 000 mk.

1983 esitys	5 100 000
1982 tuloarvio	6 800 000
1981 tilinpäätös	7 033 746

17. *Valtion hevosjalostuslaitoksen tulot*

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako, arvioidaan kertyvän 675 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 230 000 mk.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 445 000 mk.

Momentin loppusumma lisääntyy 30 000 mk.

1983 esitys	675 000
1982 tuloarvio	645 000
1981 tilinpäätös	585 727

30. *Valtion osuus vedonlyönnistä hevoskilpailuissa saadusta tulosta*

Momentille arvioidaan kertyvän 26 000 000 mk. Vähennys on 14 300 000 mk.

1983 esitys	26 000 000
1982 tuloarvio	40 300 000
1981 tilinpäätös	41 450 637

32. *Kasvinjalostusmaksut*

Viitaten eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen laiksi kasvinjalostustoiminnan edistämiseksi annetun lain muuttamisesta momentille arvioidaan kertyvän siementarkastuksen yhteydessä perittäviä kasvinjalostusmaksuja 4 182 000 mk. Lisäys 1 722 000 mk aiheutuu maksujen korottamisesta. Toiminnasta aiheutu-

vat erilliskustannukset on merkitty momenteille 30.70.24 ja 30.99.46.

1983 esitys	4 182 000
1982 tuloarvio	2 460 000
1981 tilinpäätös	2 573 591

35. Hirvieläinten metsästysmaksut

Momentille arvioidaan kertyvän hirvieläinten metsästämisestä perittävänä maksuina sekä valtion lukuun myytävistä hirvieläimistä saatavina tuloina edelleen 22 000 000 mk.

1983 esitys	22 000 000
1982 tuloarvio	22 000 000
1981 tilinpäätös	23 028 309

36. Pilkkintämaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 3 675 000 mk kalastuslain (286/82) 89 §:n mukaisina pilkkintämaksuina. Vastaava meno on merkitty momentille 28.80.21 ja alamomentille 30.37.41.2.

1983 esitys	3 675 000
-------------	-----------

37. Maksut kalatalouden edistämiseksi

Momentille arvioidaan kertyvän 11 353 000 mk eli lisäystä 466 000 mk seuraavasti:

1. *Kalastuksenhoitomaksut.* Alamomentille arvioidaan kertyvän kalastuksenhoitomaksuina 9 000 000 mk. Lisäys on 413 000 mk. Vastaava meno on merkitty alamomentille 30.37.41.1.

2. *Vesioikeudelliset velvoite- ja vesiensuojelumaksut.* Alamomentille arvioidaan kertyvän vesilain (264/61, muut. 427/70) mukaisia kalakannan säilyttämiseen käytettäviä maksuja sekä näihin verrattavia vapaaehtoisia maksuja edelleen 2 000 000 mk. Vastaava meno on merkitty alamomentille 30.37.25.1.

3. *Tenojoen kalastuslupamaksut.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 353 000 mk. Lisäys on 53 000 mk. Vastaava meno on merkitty momentille 30.37.26.

1983 esitys	11 353 000
1982 tuloarvio	10 887 000
1981 tilinpäätös	9 489 928

38. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 1 350 000 mk eli lisäystä 350 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän tuloja 400 000 mk, mistä 100 000 mk kalamerkin-tään liittyvästä ja 300 000 mk muusta maksullisesta palvelu- ja tutkimustoiminnasta. Lisäys on 200 000 mk. Näistä toiminnoista aiheutuvat erillismenot on merkitty lähinnä momentille 30.38.27.

2. *Valtion kalanviljelytoiminnan tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän edelleen 450 000 mk valtion kalanviljelytuotteista perittävistä maksuista. Toiminnasta aiheutuvat erillismenot on merkitty momentille 30.38.23.

3. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 500 000 mk virka- ja työsuhteasuntojen vuokratuloina sekä sairausvakuutustojen suorittamina päivärahoina. Lisäys on 150 000 mk.

1983 esitys	1 350 000
1982 tuloarvio	1 000 000
1981 tilinpäätös	330 910

39. Riistanhoitomaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 16 100 000 mk. Lisäys 1 790 000 mk aiheutuu riistanhoitomaksun korottamisesta.

1983 esitys	16 100 000
1982 tuloarvio	14 310 000
1981 tilinpäätös	13 806 025

40. Vesihallinnon tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 3 760 000 mk eli lisäystä 640 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän vesihallinnon yksityisille henkilöille, yhteisöille tai yhtiöille näiden tilauksesta suorittamien tutkimusten, selvitysten ja muiden niihin verrattavien tehtävien sekä vesistötoiden korvauksina edelleen 800 000 mk. Toiminnasta aiheutuvista erillismenoista 300 000 mk on merkitty momentille 30.40.25 ja 250 000 mk momentille 30.40.77.

2. *Vesiensuojelumaksut.* Alamomentille arvioidaan kertyvän vesilain (264/61) 10 luvun 27 §:ssä tarkoitettuja vesiensuojelumaksuja 720 000 mk. Lisäys on 90 000 mk. Vastaava meno on merkitty alamomentille 30.40.23.1.

3. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän vesihallinnon sekalaisina tuloina 2 240 000 mk. Lisäys 550 000 mk aiheutuu lähinnä työnantajalle maksettavien sairausvaikutuskorvausten noususta.

1983 esitys	3 760 000
1982 tuloarvio	3 120 000
1981 tilinpäätös	3 929 300

50. *Metsäballituksen sekalaiset tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 2 000 000 mk. Lisäys 500 000 mk aiheutuu hintojen ja maksuperusteiden noususta.

1983 esitys	2 000 000
1982 tuloarvio	1 500 000
1981 tilinpäätös	2 483 111

60. *Tulot maanmittaushallinnon maksullisesta palvelutoiminnasta*

Momentille ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako.

Momentille arvioidaan kertyvän 63 500 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 59 000 000 mk.

Maksullisen palvelutoiminnan ennakoitu tulojen ja kustannusten laskelma vuodelle 1983:

<i>Tulot</i>	mk	
Maanmittaukset	55 500 000	
Maksut ilmakehäv. palveluista	1 900 000	
Maksut otteista ja jäljennöksistä	1 600 000	
	<u>Yhteensä</u>	59 000 000

<i>Kustannukset</i>	mk	
Palkat	58 800 000	
Sosiaaliturvamaksu	3 700 000	
Matkat	6 800 000	
Aineet ja tarvikkeet	1 900 000	
Vieraat palvelut	9 300 000	
Sisäiset suoritteet	2 000 000	
Muut	500 000	83 000 000
Laskennalliset erät		
Eläkekustannukset	14 700 000	
Pääomakustannukset	<u>1 200 000</u>	15 900 000
	<u>Yhteensä</u>	98 900 000

2. *Kartta-aineiston käyttökorvaukset.* Alamomentille arvioidaan kertyvän karttapainolta ja topografikunnalta osuutena karttojen myyntituloista ja aineiston käyttökorvauksina 3 900 000 mk.

3. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän maanmittaushallinnon sekalaisina tuloina 600 000 mk. Tulot on aikaisemmin merkitty momentille 12.30.99.

Momentin loppusumma lisääntyy 2 400 000 mk lähinnä maksujen korotuksista johtuen.

1983 esitys	63 500 000
1982 tuloarvio	61 100 000
1981 tilinpäätös	52 524 351

70. *Maatalouden tutkimuskeskuksen tulot*
Momentille arvioidaan kertyvän 13 750 000 mk eli lisäystä 3 550 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän maksullisista tarkastus-, tutkimus- ja palvelutehtävistä 1 250 000 mk, mistä 1 000 000 mk arvioidaan kertyvän torjunta-ainelain (327/69) mukaisista tarkastustehtävistä ja 250 000 mk tilaustutkimuksista. Lisäys on 150 000 mk. Toiminnoista aiheutuvat erillismenot on merkitty momentille 30.70.22 ja 30.70.25.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 12 500 000 mk. Lisäys on 3 400 000 mk, mistä 2 300 000 mk aiheutuu määrärahan oikaisusta ja 1 100 000 mk maksujen korottamisesta.

1983 esitys	13 750 000
1982 tuloarvio	10 200 000
1981 tilinpäätös	10 921 770

76. *Metsäntutkimuslaitoksen tulot*
Momentille arvioidaan kertyvän 850 000 mk eli lisäystä 210 000 mk seuraavasti:

1. *Korvaukset tilaustöistä.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 300 000 mk maksullisista tutkimus- ja palvelutehtävistä. Lisäys on 150 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erillismenot on merkitty momentille 30.76.20.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 550 000 mk eli lisäystä 60 000 mk.

1983 esitys	850 000
1982 tuloarvio	640 000
1981 tilinpäätös	454 189

80. *Libantarkastustoiminnan maksutulot*
Momentille arvioidaan kertyvän 10 800 000 mk teurastamoilta perittävänä lihantarkastusmaksuina. Lisäys 2 940 000 mk aiheutuu maksu-

jen perusteena olevien palkkojen noususta. Näillä tuloilla katetaan pääasiassa momentille 30.80.01 merkityt lihan tarkastustoiminnasta aiheutuvat menot.

1983 esitys	10 800 000
1982 tuloarvio	7 860 000
1981 tilinpäätös	6 746 171

84. Valtion eläinlääketieteellisen laitoksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 8 100 000 mk eli lisäystä 870 000 mk maksujen korottamisesta johtuen seuraavasti:

1. Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta. Alamomentille arvioidaan kertyvän 8 080 000 mk eli lisäystä 930 000 mk. Toiminnasta aiheu-

tuvat erillismenot on merkitty momentille 30.84.27.

2. Muut tulot. Alamomentille arvioidaan kertyvän 20 000 mk. Vähennys on 60 000 mk.

1983 esitys	8 100 000
1982 tuloarvio	7 230 000
1981 tilinpäätös	7 417 134

99. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 1 500 000 mk.

1983 esitys	1 500 000
1982 tuloarvio	1 500 000
1981 tilinpäätös	21 814 992

31. Liikenneministeriön hallinnonala

22. Kuntien osuus paikallisteiden kunnossapitomenoista

Yleisistä teistä annetun lain nojalla perittävänä korvauksina arvioidaan momentille kertyvän edelleen 49 000 000 mk.

1983 esitys	49 000 000
1982 tuloarvio	49 000 000
1981 tilinpäätös	39 663 821

23. Kuntien osuus paikallisteiden tekemisestä

Yleisistä teistä annetun lain nojalla perittävänä korvauksina arvioidaan momentille kertyvän edelleen 22 000 000 mk.

1983 esitys	22 000 000
1982 tuloarvio	22 000 000
1981 tilinpäätös	23 722 604

24. Tie- ja vesirakennuslaitoksen sekalaiset tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 24 000 000 mk. Lisäys 4 000 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja Saimaan kanavan tulojen lisääntymisestä.

1983 esitys	24 000 000
1982 tuloarvio	20 000 000
1981 tilinpäätös	19 409 082

26. Tulot tie- ja vesirakennuslaitoksen maksullisesta palvelutoiminnasta

Momentille arvioidaan kertyvän 56 000 000 mk ulkopuolisille tehtävistä pienehköistä teiden ja vesiteiden rakennus-, kunnossapito- ja korjaustöistä sekä Neuvostoliiton puolella Saimaan kanavan alueella tehtävistä metsätöistä. Vähennys on 10 000 000 mk aiheutuu hankkeiden vähenemisestä. Töistä aiheutuvat menot on merkitty momentille 31.24.78.

1983 esitys	56 000 000
1982 tuloarvio	66 000 000
1981 tilinpäätös	69 808 762

40. Autorekisterikeskuksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 106 440 000 mk eli lisäystä 17 940 000 mk seuraavasti:

1. Moottoriajoneuvojen katsastus- ja kuljetajantutkintomaksut sekä korvaukset moottoriajoneuvojen tunnusmerkeistä. Alamomentille arvioidaan kertyvän 106 090 000 mk. Lisäys 17 840 000 mk aiheutuu toiminnan laajentamisesta ja maksujen korottamisesta 1.1.1983 alkaen laajennetun rakennusohjelman toteuttamiseksi vuoden 1982 toisen lisämääräarvion mukaisesti. Lisäyksestä 17 440 000 mk kertyy moottoriajoneuvojen katsastus- ja kuljettajan-

tutkintomaksuina ja 400 000 mk korvauksina moottoriajoneuvojen tunnusmerkeistä.

Autorekisterikeskuksen maksullisen palvelutoiminnan ennakoitu tulojen ja kustannusten laskelma vuodelle 1983:

Tulot		mk
Moottoriajoneuvojen katsastus- ja kuljetajantutkintomaksut	105 690 000
Kustannukset		
	mk	mk
Palkat	46 799 000	
Sosiaaliturvamaksu	3 264 000	
Matkat	1 050 000	
Vieraat palvelukset	11 989 000	
Katsastusasemien rakentaminen	22 400 000	
Muut	4 863 000	90 365 000
Laskennalliset erät		
Eläkekustannukset	11 700 000	
Pääomakustannukset	1 877 000	
Hallintokustannukset	1 893 000	15 470 000
	Yhteensä	105 835 000

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 350 000 mk. Lisäys on 100 000 mk.

1983 esitys	106 440 000
1982 tuloarvio	88 500 000
1981 tilinpäätös	75 207 240

47. *Lentoliikenteen ja lentoasemien kiinteistöjen tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 160 900 000 mk eli lisäystä 8 400 000 mk seuraavasti:

1. *Liikennöimismaksut.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 107 300 000 mk. Lisäys on 5 000 000 mk, mikä aiheutuu maksujen korot-

tamisesta keskimäärin 5 prosentilla 1.4.1983 lukien ja liikenteen kasvusta.

2. *Lentoasemien kiinteistöjen ja muut ilmailuhallinnon tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 46 000 000 mk. Lisäys on 3 500 000 mk, mikä aiheutuu vuokrien ja maksujen korottamisesta ja liikenteen kasvusta.

3. *Ulkopuolisille suoritetuista töistä perittävät tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 7 600 000 mk. Vähennys on 100 000 mk. Töistä aiheutuvat menot 6 400 000 mk on merkitty momentille 31.47.21.

1983 esitys	160 900 000
1982 tuloarvio	152 500 000
1981 tilinpäätös	121 196 170

50. *Ilmatieteen laitoksen tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 4 500 000 mk eli lisäystä 3 050 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 4 300 000 mk. Lisäys on 3 000 000 mk, mikä aiheutuu toiminnan laajentumisesta ja maksujen korottamisesta.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 200 000 mk. Lisäys 50 000 mk aiheutuu vuokrien tarkistuksista ja käytöstä poistetun kaluston myynnistä.

1983 esitys	4 500 000
1982 tuloarvio	1 450 000
1982 II lisämenoarvio	550 000
1981 tilinpäätös	2 035 774

32. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala

12. *Merenkululaitoksen tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 234 400 000 mk eli vähennystä 10 430 000 mk seuraavasti:

1. *Väylämaksut.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 194 000 000 mk. Vähennys 7 250 000 mk aiheutuu merikuljetusten määrän ja rakenteen muutoksesta. Väylämaksuja ehdotetaan korotettavaksi 1.1.1983 lukien 5 prosentilla.

Merenkululaitoksen väylätoiminnan ennakoitu tulojen ja kustannusten laskelma vuodelle 1983:

Tulot		mk
Väylämaksut	194 000 000
Kustannukset		
	mk	mk
Palkat	76 350 000	
Sosiaaliturvamaksut	4 490 000	
Matkat	1 750 000	
Aineet ja tarvikkeet	64 150 000	
Vieraat palvelukset	28 010 000	
Muut	4 930 000	179 680 000
Laskennalliset erät		
Eläkekustannukset	16 090 000	
Pääomakustannukset	99 500 000	
Hallintokustannukset	14 160 000	129 750 000
	Yhteensä	309 430 000

2. *Luotsausmaksut.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 28 700 000 mk. Vähennys 1 800 000 mk aiheutuu merikuljetusten rakenteen ja määrän muutoksesta. Luotsausmaksuja ehdotetaan korotettavaksi 1.1.1983 lukien 5 prosentilla.

Luotsaustoiminnan ennakoitu tulojen ja kustannusten laskelma vuodelle 1983:

<i>Tulot</i>		mk
Luotsausmaksut		28 700 000
<i>Kustannukset</i>		mk
Palkat	60 780 000	
Sosiaaliturvamaksut	3 790 000	
Matkat	1 490 000	
Aineet ja tarvikkeet	3 070 000	
Vieraat palvelukset	5 880 000	
Muut	980 000	75 990 000
Laskennalliset erät		
Eläkekustannukset	14 785 000	
Pääomakustannukset	8 900 000	
Hallintokustannukset	4 750 000	28 435 000
Yhteensä		104 425 000

3. *Merentutkimusalus Arandan tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 850 000 mk. Vähennys 2 480 000 mk aiheutuu Arandan peruskorjauksesta. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 32.47.29.

4. *Hinausmaksut.* Alamomentille arvioidaan kertyvän hinausmaksuina 5 750 000 mk. Lisäys on 640 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä maksujen korottamisesta 1.1.1983 lukien 5 prosentilla.

5. *Karttapainon tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 1 600 000 mk. Vähennys 400 000 mk aiheutuu toisaalta karttojen myynnin palautumisesta normaalille tasolle viitoitusuudistuksen jälkeen ja toisaalta karttojen hintojen korottamisesta kustannusten nousun vuoksi.

6. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 3 500 000 mk. Lisäys on 860 000 mk.

1983 esitys	234 400 000
1982 tuloarvio	244 830 000
1981 tilinpäätös	190 799 673

28. *Elinkeinohallituksen tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 540 000 mk.

1983 esitys	540 000
1982 tuloarvio	540 000
1981 tilinpäätös	384 505

32. *Patentti- ja rekisterihallituksen maksullisen palvelutoiminnan tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 26 340 000 mk. Lisäys 2 553 000 mk aiheutuu palvelusten kysynnän määrän kasvusta sekä maksujen korottamisesta.

Patentti- ja rekisterihallituksen ennakoitu tulojen ja kustannusten laskelma vuodelle 1983:

<i>Tulot</i>		mk
Patenttimaksut		20 045 000
Tavaramerkki- ja mallioikeusmaksut		5 535 000
Kaupparekisterin maksut		760 000
Yhteensä		26 340 000
<i>Kustannukset</i>		mk
Palkat	13 835 000	
Sosiaaliturvamaksut	965 000	
Matkat	65 000	
Aineet ja tarvikkeet	223 000	
Vieraat palvelukset	1 587 000	
Muut	1 526 000	18 201 000
Laskennalliset erät		
Eläkekustannukset	3 458 000	
Pääomakustannukset	42 400	
Hallintokustannukset	2 839 000	
Muut	1 286 000	7 625 400
Yhteensä		25 826 400

1983 esitys	26 340 000
1982 tuloarvio	23 787 000
1981 tilinpäätös	21 293 829

34. *Lisenssiviraston tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 3 500 000 mk. Lisäys on 1 000 000 mk, mikä aiheutuu lisenssimaksujen tarkistuksista sekä lisenssimäärien kasvusta.

1983 esitys	3 500 000
1982 tuloarvio	2 500 000
1981 tilinpäätös	2 382 338

39. *Tulot teknillisen tarkastuslaitoksen maksullisesta palvelutoiminnasta*

Momentille arvioidaan kertyvän 24 800 000 mk. Lisäys on 4 800 000 mk, mistä 3 200 000 mk aiheutuu lakisääteisestä vakausvuodesta ja tarkastustoiminnan kasvusta sekä 1 600 000 mk maksujen korottamisesta.

Teknillisen tarkastuslaitoksen maksullisen palvelutoiminnan ennakoitu tulojen ja kustannusten laskelma vuodelle 1983:

<i>Tulot</i>	mk	
Paineastiatarkastus	12 700 000	
Yleisen tarkastusosaston toimialaan kuuluva tarkastus	2 800 000	
Vakaus	7 500 000	
Jalometallituotteiden tarkastus	1 640 000	
Mittauspalvelu	100 000	
Muut tulot	60 000	
	Yhteensä	24 800 000

<i>Kustannukset</i>	mk	
Palkat	14 958 000	
Sosiaaliturvamaksut	1 068 000	
Matkat	1 839 000	
Aineet ja tarvikkeet	814 000	
Vieraat palvelukset	1 749 000	
Muut	1 102 000	21 530 000
Laskennalliset erät		
Eläkekustannukset	3 889 000	
Pääomakustannukset	464 000	
Muut laskennalliset erät	583 000	4 936 000
	Yhteensä	26 466 000

1983 esitys	24 800 000
1982 tuloarvio	20 000 000
1981 tilinpäätös	17 059 097

40. *Geologisen tutkimuslaitoksen tulot*
Momentille arvioidaan kertyvän 1 000 000 mk eli lisäystä 430 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.*
Alamomentille arvioidaan kertyvän 720 000 mk. Lisäys 330 000 mk aiheutuu maksullisen palvelutoiminnan laajentumisesta ja maksujen korottamisesta.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 280 000 mk. Lisäys on 100 000 mk.

1983 esitys	1 000 000
1982 tuloarvio	570 000
1981 tilinpäätös	701 443

42. *Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 189 930 000 mk eli lisäystä 39 330 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.*
Alamomentille arvioidaan kertyvän 189 000 000 mk. Lisäys 39 000 000 mk aiheutuu tehtävien lisääntymisestä ja maksujen korottamisesta. Toiminnasta aiheutuvat menot on merkitty lukuun 32.43.

Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen maksullisen palvelutoiminnan ennakoitu tulojen ja kustannusten laskelma vuodelle 1983:

<i>Tulot</i>	mk
Tulot valtion viranomaisille suoritettavista tehtävistä	76 000 000
Tulot yksityiselle sektorille suoritettavista tehtävistä	103 000 000
Tulot ulkomaisista toimeksiantoista	10 000 000
	Yhteensä 189 000 000

<i>Kustannukset</i>	mk	mk
Palkat	109 500 000	
Sosiaaliturvamaksut	7 700 000	
Matkat	8 500 000	
Tarvikkeet ja muut kulutusmenot	30 000 000	155 700 000
Laskennalliset erät		
Eläkekustannukset	27 400 000	
Pääomakustannukset ja muut laskennalliset erät	20 000 000	47 400 000
	Yhteensä	203 100 000

Tulojen alijäämäisyys aiheutuu siitä, että valtion virastojen ja laitosten tilaamista tutkimustehtävistä voidaan valtion teknillisen tutkimuskeskuksen suoritteista perittävästä maksusta annetun asetuksen (262/77) mukaan periä omakustannusarvoa alemmat maksut.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 930 000 mk. Lisäys on 330 000 mk, mistä 260 000 mk kahden tutkimusprofessorin palkkaamiseksi saatavina lahjoitusvaroina ja 70 000 mk muina tuloina.

1983 esitys	189 930 000
1982 tuloarvio	150 600 000
1982 II lisämenoarvio	14 000 000
1981 tilinpäätös	130 216 846

60. *Siirto tuontikaupparahastosta*

Momentille ehdotetaan merkittäväksi siirtona tuontikaupparahastosta 23 000 000 mk sen johdosta, että rahastoon arvioidaan kertyvän sokerin tuontihintojen tasauskorvauksina varoja enemmän kuin toiminnan rahoittamiseksi on tarpeen. Siirrolla on tarkoitus kattaa momentilta 30.31.44 vuonna 1983 suoritettavia korvauksia.

1983 esitys	23 000 000
1982 I lisämenoarvio	50 000 000

99. *Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnon muut tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 32 555 000 mk eli lisäystä 3 505 000 mk seuraavasti:

1. *Merentutkimuslaitoksen tulot.* Alamentille arvioidaan kertyvän 295 000 mk. Lisäys 5 000 mk aiheutuu lähinnä maksullisen palvelutoiminnan lisääntymisestä ja maksujen tarkistamisesta.

2. *Matkailun edistämiskeskuksen tulot.* Alamentille arvioidaan kertyvän 350 000 mk Look at Finland -lehden tilaus- ja ilmoitustuloina, edistämiskeskuksen hallinnassa olevien valtion matkailukiinteistöjen vuokratuloina sekä sekalaisina tuloina. Lisäys on 50 000 mk, mikä aiheutuu vuokratuloista.

3. *Teollisuussihteeritoiminnan tulot.* Alamentille arvioidaan kertyvän 600 000 mk teollisuussihteerien maksullisen palvelutoiminnan tuloina. Lisäys on 50 000 mk.

4. *Muut tulot.* Alamentille arvioidaan kertyvän 31 310 000 mk seuraavasti:

	mk
Tulot yrittäjäkoulutuksesta	4 500 000
Imatran Voima Oy:n korvaukset Kemijoki Oy:n sähköosuudesta	25 000 000
Valtausmaksut	300 000
Työnantajalle maksettavat sairaus- ja äitiyspäivärahat	150 000
Outokumpu Oy:n korvaus nostetusta malmista	200 000
Vuokratulot valtion matkailukiinteistöistä	160 000
Muut tulot	1 000 000
Yhteensä	31 310 000

Alamentin loppusumma lisääntyy
3 400 000 mk.

1983 esitys	32 555 000
1982 tuloarvio	29 050 000
1982 II lisämenoarvio	1 242 000
1981 tilinpäätös	44 738 568

33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

01. *Sosiaali- ja terveysministeriön tulot*
Momentille arvioidaan kertyvän 3 200 000 mk vakuutustarkastusmaksuina. Lisäys on 89 000 mk.

1983 esitys	3 200 000
1982 tuloarvio	3 111 000
1981 tilinpäätös	2 545 747

03. *Työsuojeluhallinnon tulot*
Momentille arvioidaan kertyvän 450 000 mk maksullisen palvelutoiminnan piiriin kuuluvista tarkastuksista ja tutkimuksista perittävänä maksuina.

1983 esitys	450 000
-------------------	---------

24. *Tapaturmavakuutustoimintaa harjoittavien yhtiöiden vakuutusmaksuosuus*
Momentille arvioidaan kertyvän tapaturmavakuutustoimintaa harjoittavien yhtiöiden vakuutusmaksuosuutena 8 030 000 mk. Lisäys on 2 579 000 mk. Tulo vastaa momenttiin 33.24.50 sisältyvien yksityisen työnantajan työssä ja vakuutusvelvollisuutensa laiminlyöneiden työnantajien työssä sattuvista tapaturmista maksettavia menoja.

1983 esitys	8 030 000
1982 tuloarvio	5 451 000
1981 tilinpäätös	4 281 973

40. *Valtion koulukotien tulot*
Momentille arvioidaan kertyvän 16 310 000 mk, mistä työtoiminnan tuloina 40 000 mk, hoitomaksuina 13 440 000 mk, henkilökunnan luontoisetuina 800 000 mk, muina tuloina 230 000 mk sekä maatilojen käyttötuloina 1 800 000 mk. Lisäys 3 167 000 mk aiheutuu lähinnä hoitomaksujen korottamisesta.

1983 esitys	16 310 000
1982 tuloarvio	13 143 000
1981 tilinpäätös	12 236 750

43. *Valtion erityiskoulujen tulot*
Momentille arvioidaan kertyvän 99 000 mk, mistä henkilökunnan luontoisetuina 17 000 mk ja muina tuloina 82 000 mk. Lisäys on 21 000 mk.

1983 esitys	99 000
1982 tuloarvio	78 000
1981 tilinpäätös	64 582

45. Valtion kehitysvammalaitosten tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 12 430 000 mk, mistä työtoiminnan tuloina 30 000 mk, kuntien korvausosuuksina 11 000 000 mk, henkilökunnan luontoisetuina 350 000 mk, kehitysvammaisilta perittävänä ylläpitomaksuina 150 000 mk, muina tuloina 300 000 mk sekä maatilojen käyttötuloina 600 000 mk. Lisäys 660 000 mk aiheutuu lähinnä kuntien korvausosuuksien lisääntymisestä.

1983 esitys	12 430 000
1982 tuloarvio	11 770 000
1981 tilinpäätös	11 683 832

53. Valtion päihdehuoltoloiden tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 6 006 000 mk, mistä työtoiminnan tuloina 100 000 mk, hoitomaksuina 2 997 000 mk, henkilökunnan luontoisetuina 520 000 mk, muina tuloina 269 000 mk sekä maatilojen käyttötuloina 2 120 000 mk. Vähennys 358 000 mk aiheutuu hoitopäivien vähenemisestä.

1983 esitys	6 006 000
1982 tuloarvio	6 364 000
1981 tilinpäätös	5 577 298

63. Valtion sairaaloiden tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 23 909 000 mk, mistä kuntien osuutena valtion sairaaloiden ylläpitomenoista 15 900 000 mk, sairaalaja poliklinikkamaksuina 2 927 000 mk, lääkäreiden todistus-, lausunto- ja toimenpidepalkkioina 398 000 mk, vuokrina ja korvauksina luontoiseduista 2 135 000 mk, potilastyötoiminnan tuloina 210 000 mk, maatilojen käyttötuloina 623 000 mk ja muina tuloina 1 716 000 mk. Lisäys on 2 961 000 mk.

1983 esitys	23 909 000
1982 tuloarvio	20 948 000
1981 tilinpäätös	21 012 311

65. Kansanterveyslaitoksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 43 800 000 mk, mistä 42 000 000 mk tutkimusten suorittamisesta ja rokotteiden valmistamisesta sekä 1 800 000 mk ulkopuolisella rahoituksella tehtävistä tutkimuksista saatavina tuloina. Lisäys 4 350 000 mk aiheutuu lähinnä tutkimuksista perittävien maksujen korottamisesta. Ulkopuo-

lisella rahoituksella tehtävien tutkimusten erilliskustannukset on merkitty momentille 33.65.22.

1983 esitys	43 800 000
1982 tuloarvio	39 450 000
1981 tilinpäätös	40 682 275

66. Lääkelaboratorion tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 1 315 000 mk lääkelaboratorion suorittamasta valvonnasta perittävänä maksuina. Lisäys on 215 000 mk.

1983 esitys	1 315 000
1982 tuloarvio	1 100 000
1981 tilinpäätös	1 095 245

67. Farmaseuttisten erikoisvalmisteiden myyntitulot

Momentille arvioidaan kertyvän 5 760 000 mk. Lisäys on 260 000 mk.

1983 esitys	5 760 000
1982 tuloarvio	5 500 000
1981 tilinpäätös	6 193 550

68. Säteilyturvallisuuslaitoksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 14 846 000 mk. Lisäys 4 232 000 mk aiheutuu maksullisten tarkastustoimenpiteiden määrän kasvusta ja maksujen korottamisesta.

1983 esitys	14 846 000
1982 tuloarvio	10 614 000
1981 tilinpäätös	7 694 908

(72.) Kuntien osuudet keskussairaaloiden perustamisesta aiheutuvista menoista

Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi tuloarviosta. Vähennys on 800 000 mk.

1982 tuloarvio	800 000
1981 tilinpäätös	881 675

92. Raha-automaattiyhdistyksen tuotto

Momentille arvioidaan kertyvän 195 827 000 mk. Lisäys on 26 727 000 mk. Tulot on otettu huomioon lukujen 33.92—97 menoissa.

1983 esitys	195 827 000
1982 tuloarvio	169 100 000
1981 tilinpäätös	159 913 152

99. *Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnon-
alan muut tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän edelleen
40 300 000 mk.

1983 esitys	40 300 000
1982 tuloarvio	40 300 000
1981 tilinpäätös	55 424 910

34. *Työvoimaministeriön hallinnonala*

50. *Korvaukset kesäkauden ylityöllistämi-
sestä*

Momentille arvioidaan kertyvän edelleen
200 000 mk.

1983 esitys	200 000
1982 tuloarvio	200 000
1981 tilinpäätös	558 731

70. *Palkkaturvamaksujen palautukset*

Momentille arvioidaan kertyvän 50 000 000
mk. Lisäys on 20 000 000 mk. Tulot vastaavat
momentin 34.89.50 menoja.

1983 esitys	50 000 000
1982 tuloarvio	30 000 000
1981 tilinpäätös	34 732 818

99. *Työvoimaministeriön hallinnonalan
muut tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 3 000 000
mk. Lisäys on 2 000 000 mk.

1983 esitys	3 000 000
1982 tuloarvio	1 000 000
1981 tilinpäätös	10 217 094

39. *Muut sekalaiset tulot*

01. *Sakkorahat*

Momentille arvioidaan kertyvän 110 000 000
mk. Lisäys on 30 000 000 mk.

1983 esitys	110 000 000
1982 tuloarvio	80 000 000
1981 tilinpäätös	91 705 652

02. *Valtiolle tilitettävät viivästyskorot, jää-
mämaksut ja veronlisäykset veronmaksun lai-
minlyömisestä määräaikana*

Momentille arvioidaan kertyvän 200 000 000
mk. Lisäys on 60 000 000 mk.

1983 esitys	200 000 000
1982 tuloarvio	140 000 000
1981 tilinpäätös	187 684 774

03. *Oikaisurahat*

Momentille arvioidaan kertyvän 200 000 mk.
Vähennys on 800 000 mk.

1983 esitys	200 000
1982 tuloarvio	1 000 000
1981 tilinpäätös	199 661

04. *Menorästien ja siirrettyjen määrärahojen
peruutukset*

Momentille arvioidaan kertyvän 100 000 000
mk. Lisäys on 20 000 000 mk.

1983 esitys	100 000 000
1982 tuloarvio	80 000 000
1981 tilinpäätös	117 185 800

05. *Valtion maaomaisuuden ja tuloa tuotta-
vien oikeuksien myynti*

Momentille arvioidaan kertyvän 5 000 000
mk. Lisäys on 4 000 000 mk.

1983 esitys	5 000 000
1982 tuloarvio	1 000 000
1981 tilinpäätös	10 518 092

06. *Valtion maaomaisuuden luovutuksesta
saadut tulot, joita voidaan käyttää maiden os-
tamiseen valtion metsätaloutta varten*

Momentille arvioidaan kertyvän edelleen
500 000 mk.

1983 esitys	500 000
1982 tuloarvio	500 000
1981 tilinpäätös	163 832

07. *Valtionapulaistosten omavastuuosuus eläkkeistä*
Momentille arvioidaan kertyvän 20 000 000 mk. Lisäys on 1 000 000 mk.

1983 esitys 20 000 000
1982 tuloarvio 19 000 000
1981 tilinpäätös 15 740 797

08. *Pysäköintivirhemaksut*
Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 500 000 mk.

1983 esitys 500 000
1982 tuloarvio 500 000
1981 tilinpäätös 457 442

10. *Muut sekalaiset tulot*
Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 4 000 000 mk.

1983 esitys 4 000 000
1982 tuloarvio 4 000 000
1981 tilinpäätös 4 542 613

Osaston 12 tulot luvuittain vuosina 1981—1983

	Tilinpäätös	Tuloarvio	Ehdotus	Muutos 1982—1983	
	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	v. 1983 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala .	14 143	7 110	9 400	+ 2 290	+ 32
25. Oikeusministeriön hallinnonala	143 778	151 291	149 030	— 2 261	— 1
26. Sisäasiainministeriön hallinnonala ..	115 946	113 949	110 791	— 3 158	— 3
27. Puolustusministeriön hallinnonala ..	89 514	98 432	104 800	+ 6 368	+ 6
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala .	641 543	881 849	613 360	— 268 489	— 30
29. Opetusministeriön hallinnonala	695 733	761 613	861 922	+ 100 309	+ 13
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	221 373	208 895	214 071	+ 5 176	+ 2
31. Liikenneministeriön hallinnonala ..	351 043	399 450	422 840	+ 23 390	+ 6
32. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	407 576	471 877	536 065	+ 64 188	+ 14
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	329 288	327 729	372 282	+ 44 553	+ 14
34. Työvoimaministeriön hallinnonala ..	45 509	31 200	53 200	+ 22 000	+ 71
39. Muut sekalaiset tulot	428 199	326 000	440 200	+ 114 200	+ 35
Yhteensä	3 483 645	3 779 395	3 887 961	+ 108 567	+ 3

Osasto 13

KORKO- JA OSINKOTULOT SEKÄ OSUUS VALTION
RAHALAITOSTEN VOITOSTA

01. Korkotulot

01. *Korot asuntolainoista*

Momentille arvioidaan kertyvän 618 000 000 mk. Korkotulojen nettolisäys 82 000 000 mk aiheutuu lainapääoman lisääntymisestä ja vanhojen asuntolainojen koron korottamisesta ottaen huomioon vastaavasti eräiden uusimpien lainojen koron alentamisen sekä lainojen korkomaksujen lykkäämisen.

Korkotulojen lisäykset:

— lainapääoman lisäyksestä	45 milj. mk
— lainojen koron muutoksista	68 milj. mk

Korkotulojen vähennykset:

— väliaikaisesta koron alentamisesta	27 milj. mk
— korkomaksujen lykkäämisestä	4 milj. mk

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys laiksi eräiden asuntolainojen koron väliaikaisesta alentamisesta, jonka mukaisesti vuonna 1976 ja 1. 1. 1980—28. 2. 1982 aikana myönnettyjen vuokratotalainojen korkojen alennuksia jatkettiin ja lisäksi vuonna 1978 myönnettyjen lainojen korkoa alennettaisiin 1 ½ prosenttiyksiköllä 1. 4. 1983—31. 3. 1984 väliseksi ajaksi. Lisäksi on tarkoitus yleisen korkotason alentamisen johdosta alentaa korkeimpia vanhojen asuntolainojen korkoja.

Asuntotuotantolain muuttamisesta annetun lain (81/82) 11 §:n ja vastaavan aiemman säännöksen nojalla ehdotetaan, että vuonna 1983 saataisiin myöntää asuntolainojen korkojen, lyhennysmaksujen taikka molempien suorittamisesta lykkäystä enintään kahdeksi vuodeksi enintään 850 000 000 markkaan nousuvan lainamäärän osalta ja siten, että tästä aiheutuva valtion korko- ja lyhennysmaksujen väheneminen vuonna 1983 on yhteensä enintään 20 000 000 mk, josta korkoja enintään 4 milj. mk. Vuokratotalainojen korko- ja lyhennysmak-

sujen lykkäyksiä saadaan myöntää aravavuokrien alentamiseksi siltä osin kuin ne ylittävät valtioneuvoston antaman tasoyleisohjeen mukaisen tason tai kun korotustarve ylittää asuntohallituksen eri vuosina lainoitettuja taloja varten hyväksymien korotusten enimmäismäärät. Henkilökohtaisen lainan saajasta itsestään riippumattomista syistä aiheutuneiden vaikeuksien lieventämiseksi ehdotetaan myönnettäväksi vastaavia lykkäyksiä yhteensä enintään 140 000 markan korkojen, lyhennysmaksujen taikka molempien suorittamisesta.

Asuntotuotantolain muuttamisesta annetun lain (81/82) voimaantulosäännöksen 4 momentin nojalla voidaan hyväksyä muutettavaksi ennen 1. 3. 1982 lainoitettun vuokratalon rakentamista, laajentamista tai peruskorjausta varten myönnettyjen asuntolainojen ehtoja edellä sanottuun lain nojalla vastaavaan tarkoitukseen myönnettävän lainan ehtojen mukaiseksi. Tällaisia lainaehtojen muutoksia ei vielä vuoden 1983 aikana ole tarkoitus suorittaa.

1983 esitys	618 000 000
1982 tuloarvio	536 000 000
1981 tilinpäätös	323 816 117

03. *Korot vientimaksulainoista*

Momentille arvioidaan kertyvän 4 000 000 mk. Lisäys 1 000 000 mk aiheutuu lainapääoman lisääntymisestä.

1983 esitys	4 000 000
1982 tuloarvio	3 000 000
1981 tilinpäätös	2 957 230

05. *Korot muista lainoista*

Momentille arvioidaan kertyvän 210 000 000 mk. Lisäys 25 000 000 mk aiheutuu lainapääoman lisääntymisestä.

1983 esitys	210 000 000	1983 esitys	300 000 000
1982 tuloarvio	185 000 000	1982 tuloarvio	200 000 000
1981 tilinpäätös	202 751 736	1981 tilinpäätös	324 934 609

07. Korot talletuksista

Momentille arvioidaan kertyvän valtion yli päivittäisen tarpeen olevien kassareservien sijoittamisesta 300 000 000 mk. Lisäys on 100 000 000 mk.

08. Korot obligaatioista

Momentille arvioidaan kertyvän 30 000 000 mk. Lisäys on 10 000 000 mk.

1983 esitys	30 000 000
1982 tuloarvio	20 000 000
1981 tilinpäätös	39 071 161

02. Indeksi- ja kurssihyvitykset

01. Indeksihyvitykset

Momentille arvioidaan kertyvän 1 000 000 mk. Vähennys 400 000 mk aiheutuu indeksidonnaisten lainojen määrän vähenemisestä.

1983 esitys	1 000 000
1982 tuloarvio	1 400 000
1981 tilinpäätös	1 444 257

02. Kurssihyvitykset

Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 2 400 000 mk.

1983 esitys	2 400 000
1982 tuloarvio	2 400 000
1981 tilinpäätös	2 294 121

03. Osinkotulot

01. Osinkotulot valtionenemmistöisistä osakeyhtiöistä

Momentille arvioidaan kertyvän 96 500 000 mk seuraavasti:

	Valtion osuus osakepääomasta mk	Osinkoarvio v. 1983 mk
Oy Alko Ab	9 599 980	671 998
Oy Suomen Autoteollisuus Ab	23 926 240	1 435 574
Enso-Gutzeit Oy	283 382 830	17 002 969
Neste Oy	199 070 000	17 916 300
Outokumpu Oy	318 958 180	9 568 745
Kemira Oy	207 987 200	16 638 976
Suomen Vientiluotto Oy	20 000 000	1 600 000
Finnair Oy	91 286 965	437 220
Imatran Voima Oy	621 743 460	24 869 738
Kemijoki Oy	118 340 000	5 917 000
Rautaruukki Oy	522 315 000	—
Valmet Oy	514 999 800	—
Valcomp Oy	110 000 000	—
Valvilla Oy	58 000 000	—
Veitsiluoto Oy	149 395 430	—
Kehitysaluerahasto Oy	285 000 000	—
Muut valtionenemmistöiset osakeyhtiöt	93 922 006	441 480
Yhteensä	3 627 927 091	96 500 000

Lisäys 25 500 000 mk aiheutuu valtion omistamien osakepääomien kasvusta.

1983 esitys	96 500 000
1982 tuloarvio	71 000 000
1981 tilinpäätös	71 101 549

02. Muut osinkotulot

Momentille arvioidaan kertyvän 600 000 mk. Lisäys on 200 000 mk.

1983 esitys	600 000
1982 tuloarvio	400 000
1981 tilinpäätös	637 845

04. Osuus valtion rahalaitosten voitosta

01. *Osuus Suomen Pankin voitosta*
 Momentille arvioidaan kertyvän 250 000 000
 mk. Lisäys on 70 000 000 mk.

1983 esitys	250 000 000
1982 tuloarvio	180 000 000
1982 II lisämenoarvio	100 000 000
1981 tilinpäätös	113 767 108

02. *Osuus Postipankin voitosta*
 Momentille arvioidaan kertyvän edelleen
 5 000 000 mk.

1983 esitys	5 000 000
1982 tuloarvio	5 000 000
1981 tilinpäätös	6 086 086

Osaston 13 tulot luvuittain vuosina 1981—83

	Tilinpäätös v. 1981 1 000 mk	Tuloarvio v. 1982 1 000 mk	Ehdotus v. 1983 1 000 mk	Muutos 1982—1983	
				± 1 000 mk	± %
01. Korkotulot	893 531	944 000	1 162 000	+ 218 000	+ 23
02. Indeksi- ja kurssihyvitykset	3 738	3 800	3 400	— 400	— 11
03. Osinkotulot	71 739	71 400	97 100	+ 25 700	+ 36
04. Osuus valtion rahalaitosten voitosta	119 853	185 000	255 000	+ 70 000	+ 38
Yhteensä	1 088 862	1 204 200	1 517 500	+ 313 300	+ 26

Osasto 14

VALTION LIIKEYRITYKSET

01. Valtionrautatiet

01. Henkilöliikenteen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 630 000 000 mk. Lisäys on 55 800 000 mk, mistä 15 800 000 mk aiheutuu lisääntyvästä liikenteestä ja 40 000 000 mk henkilöliikenteen tariffien korottamisesta. Tariffeja on edellytetty korotettavaksi 1.1.1983 lukien keskimäärin 5 prosentilla ja 1.7.1983 lukien keskimäärin 5 prosentilla.

1983 esitys	630 000 000
1982 tuloarvio	574 200 000
1981 tilinpäätös	485 744 321

1983 esitys	108 000 000
1982 tuloarvio	96 500 000
1981 tilinpäätös	78 723 414

05. Korvaus alennuskuljetuksista

Viitaten momenttien 31.57.41 ja 50 perusteluihin momentille merkitään 56 150 000 mk. Lisäys on 2 050 000 mk.

1983 esitys	56 150 000
1982 tuloarvio	54 100 000
1981 tilinpäätös	44 384 784

02. Tavaraliikenteen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 1 764 000 000 mk. Lisäys on 194 000 000 mk, mistä 53 200 000 mk aiheutuu lisääntyvästä liikenteestä ja 140 800 000 mk tavaraliikenteen tariffien korottamisesta. Tariffeja on edellytetty korotettavaksi 1.1.1983 lukien keskimäärin 5 prosentilla ja 1.7.1983 lukien keskimäärin 7 prosentilla.

1983 esitys	1 764 000 000
1982 tuloarvio	1 570 000 000
1982 II lisämenoarvio	52 500 000
1981 tilinpäätös	1 433 615 998

06. Eräät rautatieliikennekorvaukset

Viitaten momentin 31.57.40 perusteluihin momentille merkitään 10 500 000 mk. Vähennys on 3 500 000 mk.

1983 esitys	10 500 000
1982 tuloarvio	14 000 000
1981 tilinpäätös	15 000 000

07. Tulot ulkopuolisille suoritetuista töistä

Momentille arvioidaan kertyvän 67 500 000 mk ulkopuolisille suoritettavista rakennus-, kunnossapito- ja ylläpitotöistä. Töistä aiheutuvat välittömät menot on merkitty momentille 31.90.28.

1983 esitys	67 500 000
-------------	------------

03. Postinkuljetustulot

Momentille arvioidaan kertyvän 17 100 000 mk. Lisäys 1 400 000 mk aiheutuu postinkuljetuskustannusten lisääntymisestä.

1983 esitys	17 100 000
1982 tuloarvio	15 700 000
1981 tilinpäätös	12 800 000

Käyttötulot yhteensä	2 653 250 000
Käyttömenot (31.90.01—29)	3 549 672 000

Käyttötalouden lisärahoitustarve	896 422 000
----------------------------------	-------------

1982 tuloarvio, lisärahoitustarve	861 106 000
-----------------------------------	-------------

1982 II lisämenoarvio, lisärahoitustarve	888 606 000
--	-------------

1981 tilinpäätös, lisärahoitustarve	885 995 500
-------------------------------------	-------------

04. Vuokra-, myynti- ja sekalaiset tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 108 000 000 mk. Lisäys 11 500 000 mk aiheutuu vuokraus- ja myyntitoiminnan maksujen tarkistuksista.

04. Posti- ja telelaitos

Posti- ja telelaitoksen tuloja on tarkoitus lisätä maksuja korottamalla siten, että niistä kaikkiaan kertyy lisätuloja noin 210 milj. mk. Tämä merkitsisi laitoksen kaikkien maksujen osalta keskimäärin 5 prosentin korotusta 1.1.1983 lukien. Tarkoituksenmukaisen maksurakenteen kehittämiseksi on kuitenkin tarkoitus suunnata lähes koko toteutettava korotus postimaksuihin, mikä merkitsee näihin keskimäärin noin 11—12 prosentin korotusta.

01. Postitoimen liikennetulot

Momentille arvioidaan kertyvän
1 922 000 000 mk seuraavasti:

Postimaksumerkeistä	780 000 000
Joukkolähetyksistä	166 000 000
Lehtien kuljetusmaksuista, lehtien tilaus-	
ten välitysmaksuista ja sanomalehtien	
sunnuntaikantomaksuista	682 000 000
Erinäisistä postimaksuista	115 000 000
Ulkomailla tulleista postilähetyksistä ..	20 000 000
Postipankin postilähetyksistä	49 000 000

Yhteensä 1 812 000 000

Eräiden postimaksujen, paitsi lehtien
kuljetusmaksujen korotuksista

110 000 000
Yhteensä 1 922 000 000

Lisäys on 327 000 000 mk, mistä 130 000 000 mk aiheutuu lähinnä liikenteen lisääntymisen aiheuttamasta tulojen kasvusta ja 197 000 000 mk yleisen kuljetustuen sekä lehti- ja postimaksujen korottamisesta 1.1.1983 lukien.

1983 esitys	1 922 000 000
1982 tuloarvio	1 595 000 000
1982 II lisämenoarvio	40 000 000
1981 tilinpäätös	1 445 072 126

02. Valtiolta postitoimen palveluksista saatavat korvaukset

Momentille arvioidaan kertyvän 106 600 000 mk seuraavasti:

Korvaus virkalähetysoikeuden käytöstä	
postiliikenteessä	71 200 000
Korvaus virastojen lähettämistä erityis-	
palveluksina toimitettavista virkalähetyksis-	
tä ja valtion julkaisuista	19 500 000
Korvaus leimamerkkien, leimavero- arvokorttien ja elokuvaverolippujen myynnistä sekä ennakkoperintään liittyvien paino- tuotteiden saatavana pitämisestä posti- toimipaikoissa ja veroilmoitusten posti- maksutta tapahtuvasta palauttamisesta ..	15 900 000

Yhteensä 106 600 000

Lisäys 11 100 000 mk aiheutuu virkalähetysmäärän kasvusta, leimamerkkien ja leimavero-
arvokorttien myynnin lisääntymisestä sekä en-
nakkoperintään liittyvien painotuotteiden saa-
tavana pitämisen korvaamisesta posti- ja tele-
laitokselle.

1983 esitys	106 600 000
1982 tuloarvio	95 500 000
1981 tilinpäätös	88 524 973

03. Muilta postitoimen palveluksista saatavat korvaukset

Momentille arvioidaan kertyvän 224 000 000 mk seuraavasti:

Postipankin tehtävien hoitamisesta	220 000 000
Televiisioilupien perinnästä	4 000 000
Yhteensä	224 000 000

Lisäys on 30 000 000 mk, mistä 29 000 000 mk aiheutuu Postipankin tehtävien hoidosta maksettavan korvauksen lisäyksestä kustannusten nousua vastaavasti ja 1 000 000 mk perittävien televiisioilupien määrän lisääntymisestä.

1983 esitys	224 000 000
1982 tuloarvio	194 000 000
1981 tilinpäätös	194 281 786

04. Teletoimen liikennetulot

Momentille arvioidaan kertyvän 2 353 000 000 mk seuraavasti:

Paikallispuhelin toiminnasta	535 000 000
Kaukopuhelin toiminnasta	1 535 000 000
Telextoiminnasta	100 000 000
Sähkösanomat toiminnasta	27 000 000
Datatoiminnasta	75 000 000
Radiotoiminnasta	75 000 000
Muusta teletoiminnasta	6 000 000
Yhteensä	2 353 000 000

Lisäys on 216 000 000 mk, mistä 213 000 000 mk aiheutuu liikenteen lisääntymisen aiheuttamasta tulojen kasvusta ja 3 000 000 mk sähkemaksujen korottamisesta.

1983 esitys	2 353 000 000
1982 tuloarvio	2 137 000 000
1981 tilinpäätös	1 898 875 902

05. *Valtiolta teletoimen palveluksista saavat korvaukset*

Momentille arvioidaan kertyvän 1 550 000 mk seuraavasti:

	mk
Korvaus merenkulun viestintäpalvelusten tuottamisesta	1 300 000
Korvaus radiotoiminnan valvonnasta	250 000
Yhteensä	1 550 000

Lisäys 120 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja radiolaitteiden määrän lisääntymisestä.

1983 esitys	1 550 000
1982 tuloarvio	1 430 000
1981 tilinpäätös	1 300 000

06. *Autoliikenteen tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 54 000 000 mk. Lisäys 10 000 000 mk aiheutuu maksujen korotuksista.

1983 esitys	54 000 000
1982 tuloarvio	44 000 000
1981 tilinpäätös	50 634 645

07. *Sekalaiset tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 89 000 000 mk seuraavasti:

	mk
Vuokrat	5 000 000
Radiolaitteiden käyttö ja tarkastusmaksut	14 600 000
Ulkopuolisista johtuvat työt	20 000 000
Muut sekalaiset tulot	49 400 000
Yhteensä	89 000 000

Lisäys 15 000 000 mk aiheutuu vuokrien noususta, radiolaitteiden määrän lisääntymisestä, maksujen korotuksista, ulkopuolisista johtuvien töiden lisääntymisestä sekä sekalaisen tulojen kasvusta.

1983 esitys	89 000 000
1982 tuloarvio	74 000 000
1981 tilinpäätös	69 636 811

Käyttötulot yhteensä

Käyttömenot (31.94.01—29) .

Käyttötalouden rahoituskate ..

1982 tuloarvio	833 098 000
1982 II lisämenoarvio	872 598 000
1981 tilinpäätös	810 012 249

05. *Posti- ja telelaitoksen konepajat*

02. *Turun Asennuspajan tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 26 000 000 mk. Lisäys 3 100 000 mk aiheutuu liikevaihdon lisääntymisestä.

1983 esitys	26 000 000
1982 tuloarvio	22 900 000
1981 tilinpäätös	21 676 923

03. *Keskusautokorjaamon tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 9 800 000 mk. Lisäys 1 500 000 mk aiheutuu liikevaihdon lisääntymisestä.

1983 esitys	9 800 000
1982 tuloarvio	8 300 000
1982 II lisämenoarvio	400 000
1981 tilinpäätös	8 632 923

Käyttötulot yhteensä

Käyttömenot (31.95.22—23) ...

Käyttötalouden rahoituskate

1982 tuloarvio	650 000
1982 II lisämenoarvio	650 000
1981 tilinpäätös	539 270

07. *Valtion ravitsemiskeskus*

01. *Ravitsemiskeskuksen käyttötulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 197 000 000 mk. Lisäys 46 900 000 mk aiheutuu uusien ruokaloiden avaamisesta sekä toiminnassa olevien ruokaloiden tulojen lisäyksistä ja hintojen tarkistuksista.

1983 esitys	197 000 000
1982 tuloarvio	150 100 000
1981 tilinpäätös	127 643 784

Käyttötulot	197 000 000	1982 tuloarvio	10 362 600
Käyttömenot (28.94.01—29) ..	185 964 000	1981 tilinpäätös	8 870 775
Käyttötalouden rahoituskate	11 036 000		

10. Valtion painatuskeskus

<i>01. Painatuskeskuksen käyttötulot</i>		Käyttötulot	152 330 000
Momentille arvioidaan kertyvän 152 330 000 mk. Lisäys 27 730 000 mk aiheutuu painotöiden hintojen korotuksesta ja valtion painotuotetarpeen kasvusta.		Käyttömenot (28.90.01—29) ..	136 584 000
		Käyttötalouden rahoituskate	15 746 000
1983 esitys	152 330 000	1982 tuloarvio	10 362 600
1982 tuloarvio	124 600 000	1981 tilinpäätös	5 430 037
1981 tilinpäätös	108 077 919		

16. Valtion tietokonekeskus

<i>01. Tietokonekeskuksen käyttötulot</i>		1983 esitys	182 828 000
Momentille arvioidaan kertyvän 182 828 000 mk, mistä palvelusten myyntituottoja on 182 263 000 mk ja muita tuottoja 565 000 mk. Lisäys on 25 337 000 mk, mistä 5 200 000 mk aiheutuu hintojen korotuksesta vuonna 1983, 5 300 000 mk hintojen korotuksesta vuonna 1982, 14 763 000 mk tietojenkäsittelypalvelusten myynnin lisäyksestä ja 74 000 mk muiden tuottojen lisäyksestä.		1982 tuloarvio	157 491 000
		1981 tilinpäätös	128 865 539
		Käyttötulot	182 828 000
		Käyttömenot (28.92.01—29) ..	151 426 000
		Käyttötalouden rahoituskate	31 402 000
		1982 tuloarvio	23 862 000
		1981 tilinpäätös	25 994 228

20. Puolustusministeriön alainen teollisuus- ja liiketoiminta

<i>01. Pukutehtaan tulot</i>		<i>03. Patruunatehtaan tulot</i>	
Momentille arvioidaan kertyvän 41 260 000 mk. Lisäys 9 010 000 mk aiheutuu arvioidusta tilausten kasvusta ja tuotteiden hintojen tarkistamisesta.		Momentille arvioidaan kertyvän 76 400 000 mk. Lisäys 9 800 000 mk aiheutuu hintojen noususta ja tuotannon lisääntymisestä.	
1983 esitys	41 260 000	1983 esitys	76 400 000
1982 tuloarvio	32 250 000	1982 tuloarvio	66 600 000
1981 tilinpäätös	31 972 443	1981 tilinpäätös	61 885 881
<i>02. Vammaskosken tehtaan tulot</i>		<i>04. Metsätaloustoiminnan tulot</i>	
Momentille arvioidaan kertyvän 57 000 000 mk. Lisäys 989 000 mk aiheutuu arvioidusta tilausten lisääntymisestä ja hintojen noususta.		Momentille arvioidaan kertyvän 9 700 000 mk. Lisäys 1 900 000 mk aiheutuu tuloperusteiden tarkistuksesta ja raakapuun hintatason noususta.	
1983 esitys	57 000 000	1983 esitys	9 700 000
1982 tuloarvio	56 011 000	1982 tuloarvio	7 800 000
1981 tilinpäätös	47 580 052	1981 tilinpäätös	10 131 352

Käyttötulot yhteensä	184 360 000	1982 tuloarvio	6 400 000
Käyttömenot (27.90.05—24) ..	<u>176 460 000</u>	1981 tilinpäätös	14 345 610
Käyttötalouden rahoituskate ...	7 900 000		

30. Valtion hankintakeskus

<i>01. Hankintakeskuksen käyttötulot</i>	Käyttötulot	43 800 000	
Momentille arvioidaan kertyvän 43 800 000 mk. Lisäys 8 372 800 mk aiheutuu lähinnä varastomyynnin kasvusta.	Käyttömenot (32.90.01—29) ...	<u>35 095 000</u>	
	Käyttötalouden rahoituskate	8 705 000	
1983 esitys	43 800 000	1982 tuloarvio	4 457 000
1982 tuloarvio	35 427 200	1981 tilinpäätös	10 804 610
1981 tilinpäätös	37 387 962		

32. Valtion polttoainekeskus

<i>01. Polttoainekeskukseen käyttötulot</i>	Käyttötulot	788 000 000	
Momentille arvioidaan kertyvän 788 000 000 mk. Lisäys 26 560 000 mk aiheutuu lähinnä turvetuotteiden myynnin kasvusta.	Käyttömenot (32.92.01—29) ..	<u>767 235 000</u>	
	Käyttötalouden rahoituskate	20 765 000	
1983 esitys	788 000 000	1982 tuloarvio	54 475 000
1982 tuloarvio	761 440 000	1981 tilinpäätös, lisärahoitustarve	406 857
1981 tilinpäätös	471 295 926		

40. Valtion margariinitehdas

<i>01. Valtion margariinitehtaan käyttötulot</i>	Käyttötulot	35 617 000	
Momentille arvioidaan kertyvän 35 617 000 mk. Lisäys 4 476 000 mk aiheutuu myynnin kasvusta ja myyntihintojen noususta.	Käyttömenot (30.90.05—22) ...	<u>34 286 500</u>	
	Käyttötalouden rahoituskate	1 330 500	
1983 esitys	35 617 000	1982 tuloarvio	360 000
1982 tuloarvio	31 141 000	1981 tilinpäätös	614 203
1981 tilinpäätös	26 859 381		

43. Maanmittaushallituksen karttapaino

<i>01. Karttapainon käyttötulot</i>	Käyttötulot	25 800 000	
Momentille arvioidaan kertyvän 25 800 000 mk. Lisäys 5 300 000 mk aiheutuu toiminnan laajentumisesta ja hintojen korottamisesta.	Käyttömenot (30.92.01—29) ...	<u>23 175 000</u>	
	Käyttötalouden rahoituskate	2 625 000	
1983 esitys	25 800 000	1982 tuloarvio	2 039 000
1982 tuloarvio	20 500 000	1981 tilinpäätös	1 612 315
1981 tilinpäätös	21 180 720		

45. Metsähallituksen metsät

01. Puun pystymyyntitulot

Momentille arvioidaan kertyvän 10 000 000 mk. Lisäys 1 000 000 mk aiheutuu polttopuun kysynnän vilkastumisesta ja puutavaran hintojen noususta.

1983 esitys	10 000 000
1982 tuloarvio	9 000 000
1981 tilinpäätös	8 878 842

02. Puutavaran bankintatulot

Momentille arvioidaan kertyvän 725 000 000 mk. Lisäys 65 000 000 mk aiheutuu lähinnä puutavaran hintojen noususta.

1983 esitys	725 000 000
1982 tuloarvio	660 000 000
1981 tilinpäätös	710 511 718

03. Sekalaiset tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 25 000 000 mk, mistä metsästys- ja kalastuslupatuloina 3 600 000 mk. Vähennys 5 000 000 mk aiheutuu vuoden 1982 tuloarviossa liian korkeaksi arvioitun korko- ym. sekalaisen tulon oikaisusta.

1983 esitys	25 000 000
1982 tuloarvio	30 000 000
1981 tilinpäätös	20 938 410

Käyttötulot yhteensä	760 000 000
Käyttömenot (30.95.01—29)	727 598 500

Käyttötalouden rahoituskate	32 401 500
-----------------------------	------------

1982 tuloarvio	45 698 000
1981 tilinpäätös	102 538 507

46. Metsäntutkimuslaitoksen metsät

01. Kokeilualueiden käyttötulot

Momentille arvioidaan kertyvän 10 470 000 mk. Lisäys on 765 000 mk.

1983 esitys	10 470 000
1982 tuloarvio	9 705 000
1981 tilinpäätös	8 820 965

Käyttötulot	10 470 000
-------------	------------

Käyttömenot (30.96.01—29)	10 470 000
---------------------------	------------

Käyttötalouden rahoituskate	—
-----------------------------	---

1982 tuloarvio	17 000
1981 tilinpäätös, lisärahoitustarve	190 907

47. Maatalouden tutkimuskeskuksen liiketoiminta

01. Jokioisten siemenkeskuksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 9 858 000 mk. Lisäys 1 400 000 mk aiheutuu kohonneista myyntihinnoista sekä toiminnan laajentumisesta valtion viljavaraston asiamiesliikkeeksi. Toiminnasta aiheutuvat kulut on merkitty momentille 30.98.22.

1983 esitys	9 858 000
1982 tuloarvio	8 458 000
1981 tilinpäätös	8 168 713

02. Jokioisten kartanoiden sahan tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 9 485 000 mk. Vähennys 215 000 mk aiheutuu sahatavaran ulkomaanhintojen laskusta. Toiminnasta aiheutuvat kulut on merkitty momentille 30.98.23.

1983 esitys	9 485 000
1982 tuloarvio	9 700 000
1981 tilinpäätös	6 622 866

03. Siemenperunakeskuksen tuotantotoiminnan tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 9 108 000 mk. Lisäys 1 622 000 mk aiheutuu lähinnä siemenperunan myynnin kasvusta ja hintojen noususta. Tulot on arvioitu pitäen perusteena siemenperunan hintaa, jossa on otettu vähennyksenä huomioon liikevaihtoverolaissa tarkoitettu alkutuotevähennys. Tuotantotoiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 30.98.24.

1983 esitys	9 108 000
1982 tuloarvio	7 486 000
1981 tilinpäätös	5 649 010

04. *Tervetäimiaseman tuotantotoiminnan tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 242 000 mk. Lisäys 45 000 mk aiheutuu taimituotannon kasvusta ja myynnin lisääntymisestä. Tuotantotoiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 30.98.25.

1983 esitys	242 000
1982 tuloarvio	197 000
1981 tilinpäätös	65 855

Käyttötulot yhteensä	28 693 000
Käyttömenot (30.98.05—25) ...	28 693 000
Käyttötalouden rahoituskate	—
1982 tuloarvio	233 000
1981 tilinpäätös, lisärahoitustarve	1 350 380

60. Tulot liikeyritysten hallinnassa olevan valtion omaisuuden myynnistä

01. *Sekalaiset myyntitulot*

Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 800 000 mk.

1983 esitys	800 000
1982 tuloarvio	800 000
1981 tilinpäätös	14 953 751

räaha, jonka suuruus on enintään tälle momentille kertyviä tuloja vastaava.

1983 esitys	2 000 000
1982 tuloarvio	2 000 000
1981 tilinpäätös	1 254 476

02. *Metsähallituksen hallinnassa olevien maa-alueiden ja rakennusten myyntitulot*

Momentille merkitään metsähallituksen hallinnassa olevien ja valtiolle tarpeettomien maa- ja vesialueiden sekä rakennusten myynnistä kertyväksi arvioituina tuloina edelleen 2 000 000 mk. Momentille 30.95.89 on ehdotettu maa-alueiden ostamista varten arviomää-

03. *Korvaukset metsähallitukselle maatalain mukaisista aluevaihdoista*

Maatilain (188/77) 13 §:n mukaisina aluevaihtokorvauksina momentille arvioidaan kertyvän edelleen 500 000 mk.

1983 esitys	500 000
1982 tuloarvio	500 000
1981 tilinpäätös	—

Osaston 14 tulot luvuittain vuosina 1981—1983

	Tilinpäätös v. 1981 1 000 mk	Tuloarvio v. 1982 1 000 mk	Ehdotus v. 1983 1 000 mk	Muutos 1982—1983	
				± 1 000 mk	± %
Käyttötalouden rahoituskate					
04. Posti- ja telelaitos	810 012	833 098	1 071 939	+ 238 841	+ 31
05. Posti- ja telelaitoksen konepajat ..	539	650	700	+ 50	+ 8
07. Valtion ravitsemiskeskus	8 871	10 465	11 036	+ 571	+ 5
10. Valtion painatuskeskus	5 430	10 363	15 746	+ 5 383	+ 52
16. Valtion tietokonekeskus	25 994	23 862	31 402	+ 7 540	+ 32
20. Puolustusministeriön alainen teollisuus- ja liiketoiminta	14 346	6 400	7 900	+ 1 500	+ 23
30. Valtion hankintakeskus	10 805	4 457	8 705	+ 4 248	+ 95
32. Valtion polttoainekeskus	—	54 475	20 765	— 33 710	— 62
40. Valtion margariinitehdas	614	360	1 331	+ 971	+ 270
43. Maanmittaushallituksen karttapaino ..	1 612	2 039	2 625	+ 586	+ 29
45. Metsähallituksen metsät	102 539	45 698	32 402	— 13 297	— 29
46. Metsäntutkimuslaitoksen metsät	—	17	—	— 17	— 100
47. Maatalouden tutkimuskeskuksen liiketoiminta	—	233	—	— 233	— 100
	980 762	992 117	1 204 550	+ 212 433	+ 21
Muut tulot					
60. Tulot liikeyritysten hallinnassa olevan valtion omaisuuden myynnistä .	16 208	3 300	3 300	—	—
Yhteensä	996 970	995 417	1 207 850	+ 212 433	+ 21

Osaston 14 käyttötulot luvuittain vuosina 1981—1983

	Tilinpäätös	Tuloarvio	Ehdotus	Muutos 1982—1983	
	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	v. 1983 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
01. Valtionrautatiet	2 070 269	2 324 500	2 653 250	+ 328 750	+ 14
04. Posti- ja telelaitos	3 748 326	4 140 930	4 750 150	+ 609 220	+ 15
05. Posti- ja telelaitoksen konepajat ...	30 310	31 200	35 800	+ 4 600	+ 14
07. Valtion ravitsemiskeskus	127 644	150 100	197 000	+ 46 900	+ 31
10. Valtion painatuskeskus	108 078	124 600	152 330	+ 27 730	+ 22
16. Valtion tietokonekeskus	128 866	157 491	182 828	+ 25 337	+ 16
20. Puolustusministeriön alainen teollisuus- ja liiketoiminta	151 570	162 661	184 360	+ 21 699	+ 13
30. Valtion hankintakeskus	37 388	35 427	43 800	+ 8 373	+ 24
32. Valtion polttoainekeskus	471 296	761 440	788 000	+ 26 560	+ 3
40. Valtion margariinitehdas	26 859	31 141	35 617	+ 4 476	+ 14
43. Maanmittaushallituksen karttapaino .	21 181	20 500	25 800	+ 5 300	+ 26
45. Metsähallituksen metsät	740 329	699 000	760 000	+ 61 000	+ 9
46. Metsäntutkimuslaitoksen metsät	8 821	9 705	10 470	+ 765	+ 8
47. Maatalouden tutkimuskeskuksen liiketoiminta	20 506	25 841	28 693	+ 2 852	+ 11
Yhteensä	7 691 442	8 674 536	9 848 098	+ 1 173 562	+ 14

Osasto 15

LAINAT

01. Takaisin maksetut lainat

Valtion tulo- ja menoarvion ja tilinpäätöksen perusteista annetun lain 12 d §:n (826/78) mukaan tulo- ja menoarviossa tarkoitukseen osoitetuista varoista myönnetyn lainan maksamatta olevaa pääomaa, korkoa tai indeksihyvitystä ei saa poistaa tileistä eikä niiden maksamisesta myöntää vapautusta, ellei laissa ole niin säädetty tai ellei eduskunta ole muuten antanut siihen suostumustaan. Tämän säännöksen soveltamisessa ehdotetaan, ellei lailla ole toisin säädetty, edelleen noudatettavaksi seuraavaa menettelyä:

1) Asianomainen ministeriö voi antaa luvan lainan pääoman, koron tai indeksihyvityksen tileistä poistamiseen, milloin sitä velallisen todetun varattomuuden tai muun siihen verrattavan syyn takia ei voida saada perityksi.

2) Valtion lainan pääoman, koron tai indeksihyvityksen maksamisesta vapauttamiseen on kussakin tapauksessa saatava eduskunnan suostumus, ellei eduskunta hyväksyessään määrärahan lainojen myöntämistä varten ole suostunut siihen, että valtioneuvosto tai asianomainen ministeriö voi määrätyin edellytyksin myöntää maksuvapautuksen kysymyksessä olevien lainojen osalta ilman kutakin yksityistapausta koskevaa eduskunnan suostumusta.

Edellä olevan mukaisesti on tämän tulo- ja menoarvioesityksen momenttien 32.46.83 ja 32.85.84 kohdalla ehdotettu, että kauppa- ja teollisuusministeriöllä olisi oikeus määrätyin edellytyksin päättää sanotuilta momenteilta myönnetyn lainan jättämisestä kokonaan tai osittain takaisin perimättä tarvitsematta kussakin yksityistapauksessa erikseen pyytää eduskunnan suostumusta.

01. Asuntolainojen takaisinmaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 536 000 000 mk eli lisäystä 123 000 000 mk seuraavasti:

1. *Asuntolainojen lyhennykset.* Alamomentille arvioidaan kertyvän lisäystä 128 000 000 mk, mikä aiheutuu lainapääoman lisääntymisestä.

Kun alamomentilta vähennetään 16 000 000 mk momentin 13.01.01 perusteluihin viitaten, lisäys on 112 000 000 mk. Alamomentin loppusumma on 514 000 000 mk.

2. *Omaksilunastettujen asuntojen asuntolainojen takaisinmaksut.* Viitaten vuokra-asuntojen omaksilunastamisesta annettuun lakiin (82/82) alamomentille arvioidaan kertyvän 22 000 000 mk vuokrataloja varten myönnettujen asuntolainojen omaksilunastettujen asuntojen osuutta vastaavan osan sekä asunto-osuuskuntataloja varten myönnettujen asuntolainojen takaisinmaksamisen johdosta. Lisäys on 11 000 000 mk.

1983 esitys	536 000 000
1982 tuloarvio	413 000 000
1981 tilinpäätös	408 497 636

03. Vientimaksulainojen lyhennykset

Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 10 000 000 mk.

1983 esitys	10 000 000
1982 tuloarvio	10 000 000
1981 tilinpäätös	9 157 550

04. Muiden lainojen lyhennykset

Momentille arvioidaan kertyvän 235 000 000 mk. Lisäys 40 000 000 mk aiheutuu lainapääoman lisääntymisestä sekä siitä, että valtio osallistuu Suomen Vientiluotto Oy:n vuonna 1983 toteutettavan osakepääoman korotukseen 19 350 000 markan suuruisella osuudella konverttoimalla vastaavan suuruisen jäljellä olevan valtion lainaosuuden vuoden 1970 Suomen Vientiluotto Oy:n debentuurilainasta. Vastaava meno on ehdotettu momentille 32.85.88 käytettäväksi Suomen Vientiluotto Oy:n osakepääoman korottamiseen.

1983 esitys	235 000 000
1982 tuloarvio	195 000 000
1981 tilinpäätös	189 645 006

05. *Maatila-, maankäyttö- ja maanbankintalain mukaan muodostettujen tilojen kauppa- ja lunastushintojen lyhennykset*

Momentille arvioidaan kertyvän 12 300 000 mk. Lisäys 1 800 000 mk aiheutuu lähinnä maatilalain mukaisten lainojen kuoletusten lisääntymisestä.

1983 esitys	12 300 000
1982 tuloarvio	10 500 000
1981 tilinpäätös	13 564 698

02. Lainanotto

01. Uudet valtionlainat

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys valtioneuvostolle myönnettävistä yhteismäärältään 9 200 000 000 markan lainanottovaltuuksista. Näiden lainanottovaltuuksien nojalla uusia valtionlainoja arvioidaan voitavan nostaa 8 950 000 000 mk, mikä merkitään momentille tuloksi. Lisäys tuloarvioon verrattuna on

2 300 000 000 mk. Vuodelle 1982 hyväksytyt lisälainanottovaltuudet mukaanlukien lisäys vuonna 1983 on 1 140 000 000 mk.

1983 esitys	8 950 000 000
1982 tuloarvio	6 650 000 000
1982 II lisämenoarvio	1 160 000 000
1981 tilinpäätös	5 753 157 633

Osaston 15 tulot luvuittain vuosina 1981—1983

	Tilinpäätös	Tuloarvio	Ehdotus	Muutos 1982—1983	
	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	v. 1983 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
01. Takaisin maksetut lainat	620 865	628 500	793 300	+ 164 800	+ 26
02. Lainanotto	5 753 158	6 650 000	8 950 000	+ 2 300 000	+ 44
Yhteensä	6 374 023	7 278 500	9 743 300	+ 2 464 800	+ 34

MENOT

Päälukka 21

TASAVALLAN PRESIDENTTI

01. Tasavallan Presidentti

01. *Presidentin palkkio ja edustusrahat*
Tasavallan presidentin palkkiosta annettun lain mukaisesti momentille merkitään edelleen 660 000 mk, mistä 300 000 mk tasavallan presidentin palkkiota ja 360 000 mk tasavallan presidentin edustustarkoituksia varten.

1983 esitys	660 000
1982 menoarvio	660 000
1981 tilinpäätös	313 359

21. *Presidentin käyttövarat*
Momentille ehdotetaan lisäystä 20 000 mk hintojen nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää tasavallan presidentin käyttömenoihin.

1983 esitys	75 000
1982 menoarvio	55 000
1981 tilinpäätös	33 708

02. Tasavallan Presidentin kanslia

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan 4 143 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	2 053 500	+ 376 000	27	+ 2
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i> ...	1 402 600	+212 400	21	+ 1
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	377 100	+ 61 500	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	271 500	+ 41 200	—	—
	Varaus 1982	— 111 400	—	—
	Varaus 1983	38 300	—	—
	Yhteensä	4 143 000	48	+ 3

Muutosten perustelut:
a) Momentille merkitään lisäystä 372 300 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toi-

mihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi ylimääräinen ulkopoliittisen erityisavustajan toimi (B 4) ja ylimääräinen kansliasihteerin toimi (V 26). Lisäys on 171 300 mk.

c) Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 115 200 mk toimistosihteerin (V 18) ja toimistosihteerin (V 16) palkkaamiseksi.

Työsuhdepalkkioihin ehdotetaan lisäystä 96 600 mk vuoden 1982 toisen lisämenoarvion mukaisesti palkatun Tasavallan Presidentin sihteerin edelleen palkkaamista varten.

Kohdan b perusteluihin viitaten tilapäisten palkkioista vähennetään 154 000 mk kahden ylimääräistetyn toimen palkkioina.

Lisäys on 57 800 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 22 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 48 500 mk vuoden 1982 toisen lisämenoarvion mukaisesti palkattujen äitiyslomasijaisten edelleen palkkaamiseksi.

1983 esitys	4 143 000
1982 menoarvio	3 525 000
1982 II lisämenoarvio	118 500
1981 tilinpäätös	3 105 665

28. *Tamminiemen hoitomenot* (arviomääräraha)

Vuoden 1982 toiseen lisämenoarvioon viitaten momentille ehdotetaan 910 000 mk presidentti Urho Kekkosen käytettäväksi asetetun henkilöstön palkkaamisesta ja Tamminiemen rakennusten käytöstä ja kunnossapidosta aiheutuvia menoja varten.

1983 esitys	910 000
1982 II lisämenoarvio	910 000

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 259 000 mk, mikä aiheutuu toiminnan laajenemisesta ja hintojen noususta.

Käyttösuunnitelma:		mk
Käyttövarat (enintään)	5 000	
Matkat	90 000	
Virkistystoiminta (enintään)	1 100	
Muut henkilöstömenot	51 900	
Rakennusten käyttö	976 000	
Toimistomenot	240 000	
Muut menot	540 000	
	Yhteensä	1 904 000

1983 esitys	1 904 000
1982 menoarvio	1 645 000
1981 tilinpäätös	1 314 801

70. *Kaluston bankkiminen*

Momentille ehdotetaan 120 000 mk Tasavallan Presidentin linnaan ja Kultarantaan hankittavaa irtaimistoa sekä konttori- ja työkoneita varten.

1983 esitys	120 000
1982 menoarvio	70 000
1982 II lisämenoarvio	350 000
1981 tilinpäätös	69 922

Pääluokan 21 menot luvuittain vuosina 1981—1983

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1982—1983	
	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	v. 1983 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
01. Tasavallan Presidentti (010)	347	715	735	+ 20	+ 3
02. Tasavallan Presidentin kanslia (010)	4 490	5 240	7 077	+ 1 837	+ 35
Yhteensä	4 837	5 955	7 812	+ 1 857	+ 31

Pääluokka 22

EDUSKUNTA

01. Kansanedustajat

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 2 407 000 mk seuraavasti:

2. *Edustajien palkkiot ja korvaukset*. Alamomentille merkitään lisäystä 2 987 300 mk, mistä 2 748 400 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 238 900 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 739 100 mk vuodelle 1982, lisäys on 2 248 200 mk. Alamomentin loppusumma on 24 128 700 mk.

4. *Sosiaaliturvamaksu*. Alamomentille merkitään lisäystä 158 800 mk. Alamomentin loppusumma on 1 689 300 mk.

1983 esitys	25 818 000
1982 menoarvio	23 411 000
1981 tilinpäätös	20 855 625

02. *Edustajien päivärahat* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 210 000 mk valtion matkustussäännön päivärahojen tarkistuksen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää edustajanpalkkiolain mukaisten päivärahojen maksamiseen.

1983 esitys	5 800 000
1982 menoarvio	5 590 000
1981 tilinpäätös	4 500 734

05. *Vuoden kuluessa kansanedustajille myönnetty ylimääräiset eläkkeet*

Momentille ehdotetaan vuoden aikana myönnettäviä ylimääräisiä eläkkeitä ja ylimääräisiä perhe-eläkkeitä varten 150 000 mk siirtona alamomentilta 28.07.06.(3).

1983 esitys	150 000
-------------	---------

20. *Matkat* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 200 000 mk matkakustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kansanedustajan tehtävästä johtuvista kotimaassa suoritettavista matkoista aiheutuviin kustannuksiin.

1983 esitys	6 300 000
1982 menoarvio	4 100 000
1981 tilinpäätös	3 809 868

02. Eduskunnan kanslia

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan 16 056 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
2. <i>Virkamiesten palkkiot</i>	12 678 100	+ 1 469 800	189	+ 1
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	2 178 800	+ 748 800	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	1 050 500	+ 135 100	—	—
	Varaus 1982	— 442 300	—	—
	Varaus 1983	+ 148 600	—	—
Yhteensä	16 056 000	+ 2 060 000	189	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 579 800 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Eduskunnan hallinto-osastolle ehdotetaan perustettavaksi autonkuljettajan toimi. Tilapäisen henkilökunnan aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen apulaissihteerin toimi ja vakinaistettavaksi kolme ylimääräistä vartijan tointa. Nimikkeiden muuttamiseksi tehtäviä vastaaviksi ehdotetaan painatusmestarin apulaisvahtimestarin toimi muutettavaksi nuoremman kanslia-avustajan toimeksi ja hallinto-osaston virastoavustajan toimi vartijan toimeksi. Lisäys on virkamiesten palkkioina 68 800 mk. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 190 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Kasvaneen satunnaisen työvoiman tarpeen vuoksi ja tarvittavien sivutoimisten valio-

kuntasihteerien palkkaamiseksi ehdotetaan muihin palkkioihin ja palkkioihin lisäystä 570 000 mk.

1983 esitys	16 056 000
1982 menoarvio	13 996 000
1981 tilinpäätös	12 822 068

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 4 820 000 mk lähinnä hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	2 800 000
Toimisto- ja painatusmenot	9 950 000
Muut menot	3 780 000
Yhteensä	16 530 000

1983 esitys	16 530 000
1982 menoarvio	11 710 000
1981 tilinpäätös	12 336 298

05. Eduskuntatalo

Keväällä 1979 aloitettu eduskuntatalon peruskorjaus on edistynyt viimeiseen vaiheeseensa. Vuoden 1983 aikana kunnostetaan mm. talon eteläisivun 1—6 kerrokset, pihajulkisivut, peltikatot ja saatetaan stukkotyöt loppuun. Uusittujen tilojen sisustustyöt ja kalusteiden kunnostaminen suoritetaan valmistumisaikataulun mukaisesti.

10. *Rakennusten käyttö* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 709 000 mk hintojen nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää eduskuntatalon käytöstä aiheutuviin menoihin.

1983 esitys	2 700 000
1982 menoarvio	1 991 000
1981 tilinpäätös	2 076 311

71. *Peruskorjaukseen liittyvien sisusteiden suunnittelu ja bankinta* (siirtomääräraha)

Luvun perusteluihin viitaten momentille ehdotetaan 1 540 000 mk peruskorjauksen yhteydessä suoritettavia sisustus- ja kaluston kunnostamistoita varten.

1983 esitys	1 540 000
1982 menoarvio	1 350 000
1981 tilinpäätös	4 100 000

75. *Eduskuntatalon peruskorjaus* (siirtomääräraha)

Tarkistettujen suunnitelmien mukaan eduskuntatalon peruskorjauksen kustannusarvio on 68 300 000 mk. Hankkeeseen on tähän mennessä myönnetty 53 800 000 mk. Vuonna 1983 suoritettavia rakennustoita varten momentille ehdotetaan 14 500 000 mk.

1983 esitys	14 500 000
1982 menoarvio	11 000 000
1981 tilinpäätös	18 500 000

76. *Kiinteistön Eduskuntakatu 4 peruskorjaus* (siirtomääräraha)

Eduskuntakatu 4:ssä sijaitseva kiinteistö siirtyy valtion omistukseen vuosien 1982 ja 1983 vaihteessa. Tarkoituksena on varata tästä kiinteistöstä tiloja ainakin eduskunnan kirjastoa varten. Eduskunnan käyttöön tulevien tilojen suunnittelua, peruskorjausta ja muutostoita varten momentille ehdotetaan 7 000 000 mk.

1983 esitys	7 000 000
-------------------	-----------

09. Valtiontilintarkastajat

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 624 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
2. <i>Virkamiesten palkkiot</i>	1 328 000	+ 259 700	10	+ 1
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	175 200	+ 19 500	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	105 800	+ 16 600	—	—
Varaus 1982		— 42 800	—	—
Varaus 1983	15 000	+ 15 000	—	—
Yhteensä	1 624 000	+ 268 000	10	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 143 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Laajojen tutkimusten suorittamisen, valtionemmistöisten osakeyhtiöiden ja valtion-apua saavien yhteisöjen toiminnan sekä valtionhallinnon atk-järjestelmien kehittämisen seurannan tehostamiseksi ehdotetaan valtiontilintarkastajain kansliaan perustettavaksi ylitarkastajan toimi (B 4). Lisäys on virkamiesten palkkioina 126 200 mk. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 11 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Asiantuntijoiden ja tilapäisen työvoiman palkkaamista varten muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 10 000 mk.

1983 esitys	1 624 000
1982 menoarvio	1 356 000
1981 tilinpäätös	819 897

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 85 000 mk hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	12 000
Matkat	185 000
Toimistomenot	198 000
Yhteensä	395 000

1983 esitys	395 000
1982 menoarvio	310 000
1981 tilinpäätös	235 553

14. Eduskunnan oikeusasiamies

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 646 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
2. <i>Virkamiesten palkkiot</i>	2 319 400	+ 417 400	21	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	129 200	+ 49 900	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	172 900	+ 29 500	—	—
Varaus 1982		— 69 300	—	—
Varaus 1983	24 500	+ 24 500	—	—
Yhteensä	2 646 000	+ 452 000	21	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 256 900 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Henkilöstörakenteen muuttamiseksi vastaamaan muuttuneita tehtäviä ehdotetaan perustettavaksi tarkastajan toimi (V 26). Vastavasti voidaan lakkauttaa osastosihteerin toimi (V 23). Lisäys on virkamiesten palkkioina 10 400 mk.

Alamomentille 2 ehdotetaan lisäystä 160 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 170 400 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 21 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 40 000 mk lisääntyneiden käännöstehtävien ja tilapäisen esittelijätyövoiman tarpeen kasvun johdosta.

1983 esitys	2 646 000
1982 menoarvio	2 194 000
1981 tilinpäätös	2 186 656

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 45 000 mk lähinnä hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	21 000
Matkat	90 000
Toimistomenot	170 000
Yhteensä	281 000

1983 esitys	281 000
1982 menoarvio	236 000
1981 tilinpäätös	227 715

19. Eduskunnan kirjasto

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 052 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
2. <i>Virkamiesten palkkiot</i>	2 618 400	+ 343 100	38	+ 1
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	205 500	— 11 800	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	199 900	+ 19 700	—	—
Varaus 1982		— 87 200	—	—
Varaus 1983	28 200	+ 28 200	—	—
Yhteensä	3 052 000	+ 292 000	38	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 311 600 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Henkilöstörakenteen muuttamiseksi vastaamaan muuttuneita tehtäviä sekä tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan perustettavaksi vahtimestarin toimi (V 16) ja konekirjoittajan toimi (V 16). Samalla ehdotetaan lakkautettavaksi ylimääräinen apulaisvahtimestarin toimi (V 14). Lisäys on virkamiesten palk-

kioina 58 700 mk. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 39 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Edellyttäen, että kohdassa c ehdotettu konekirjoittajan toimi (V 16) perustetaan, voidaan muista palkoista ja palkkioista vähentää 39 000 mk mainitun konekirjoittajan tehtävien hoitamisesta aiheutuneina kustannuksina.

1983 esitys	3 052 000
1982 menoarvio	2 760 000
1981 tilinpäätös	2 396 437

21. *Kirjallisuuden hankinta ja sidonta* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 1 196 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kirjojen hankinnasta ja sidonnasta aiheutuviin kustannuksiin.

1983 esitys	1 196 000
1982 menoarvio	1 196 000
1981 tilinpäätös	1 040 000

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi ja momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi arviomäärärahaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 33 000 mk hintojen nousun johdosta. Kun momentilta vähennetään kertameno 30 000 mk, lisäys on 3 000 mk.

Käyttösuunnitelma:		mk
Käyttövarat (enintään)	4 000
Matkat	30 000
Toimistomenot	358 000
Muut menot	60 000
Yhteensä		452 000

1983 esitys	452 000
1982 menoarvio	449 000
1981 tilinpäätös	297 552

25. Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 867 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
2. <i>Virkamiesten palkkiot</i>	760 200	+ 97 000	9	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	42 400	+ 4 700	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	56 400	+ 5 800	—	—
Varaus 1982		— 24 500	—	—
Varaus 1983	8 000	+ 8 000	—	—
Yhteensä	867 000	+ 91 000	9	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 87 600 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Henkilöstörakenteen muuttamiseksi vastaamaan muuttuneita tehtäviä ehdotetaan perustettavaksi osastosihteerin toimi (V 23). Vastaavasti ehdotetaan lakkautettavaksi kanslia-apulaisen toimi (V 15). Lisäys on virkamiesten palkkioina 14 100 mk. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään yhdeksän pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	867 000
1982 menoarvio	776 000
1981 tilinpäätös	742 712

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 210 500 mk.

Käyttösuunnitelma:		mk
Matkat	650 000
Toimistomenot	210 000
Muut menot	2 004 000
Yhteensä		2 864 000

1983 esitys	2 864 000
1982 menoarvio	3 074 500
1981 tilinpäätös	2 119 042

99. Eduskunnan muut menot

21. Käyttövarat eduskuntaryhmille ryhmäkanslioita varten

Momentille ehdotetaan lisäystä 576 000 mk hintojen nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ryhmien toiminnalle välttämättömien sihteerien ja muun toimistohenkilökunnan palkkaamiseen sekä muihin ryhmien toiminnasta aiheutuviin kuluihin.

1983 esitys	5 760 000
1982 menoarvio	5 184 000
1981 tilinpäätös	4 320 000

22. Parlamenttienvälisen liiton Suomen ryhmän käytettäväksi

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk hintojen nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää parlamenttienvälisen liiton Suomen ryhmän toimistomenoihin, jäsenmaksuihin, kokouksista ja vierailuista sekä kieltenopetuksesta aiheutuviin menoihin.

1983 esitys	450 000
1982 menoarvio	400 000
1981 tilinpäätös	485 000

Pääluokan 22 menot luvuittain vuosina 1981—1983

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1982—1983	
	v. 1981	v. 1982	v. 1983	± 1 000 mk	± %
	1 000 mk	1 000 mk	1 000 mk		
01. Kansanedustajat (010)	29 166	33 101	38 068	+ 4 967	+ 15
02. Eduskunnan kanslia (010)	25 158	25 706	32 586	+ 6 880	+ 27
05. Eduskuntatalo (010)	24 976	14 341	25 740	+ 11 399	+ 79
09. Valtiontilintarkastajat (010)	1 055	1 666	2 019	+ 353	+ 21
14. Eduskunnan oikeusasiamies (010)	2 414	2 430	2 927	+ 497	+ 20
19. Eduskunnan kirjasto (280)	3 734	4 405	4 700	+ 295	+ 7
25. Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta (030)	2 862	3 851	3 731	— 120	— 3
99. Eduskunnan muut menot (010) ...	4 805	5 584	6 210	+ 626	+ 11
Yhteensä	94 171	91 084	115 981	+ 24 898	+ 27

Pääluokka 23

VALTIONEUVOSTO

01. Valtioneuvosto

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)
Momentille merkitään lisäystä 556 000 mk seuraavasti:

2. *Pääministerin ja häntä välittömästi avustavien henkilöiden sekä ministerien ja heidän poliittisten sihteeriensä palkkiot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 690 700 mk, mistä 635 500 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 55 200 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 171 100 mk vuodelle 1982, lisäys on 519 600 mk. Alamomentin loppusumma on 5 579 600 mk.

4. *Sosiaaliturvamaksu.* Alamomentille merkitään lisäystä 36 400 mk. Alamomentin loppusumma on 390 400 mk.

1983 esitys	5 970 000
1982 menoarvio	5 414 000
1981 tilinpäätös	5 343 776

20. *Matkat* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk lähinnä matkakustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää pääministerin ja häntä välittömästi avustavien henkilöiden sekä ministerien ja heidän poliittisten sihteeriensä matkakustannuksiin.

1983 esitys	400 000
1982 menoarvio	300 000
1981 tilinpäätös	465 482

21. *Ministeriöiden käyttövarat*
Momentin nimike on muutettu.
Momentille ehdotetaan lisäystä 400 000 mk lähinnä hintojen nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ministeriöiden välttämättömien edustus- ja muiden vastaavien menojen suorittamiseen.

1983 esitys	3 000 000
1982 menoarvio	2 600 000
1981 tilinpäätös	2 515 221

02. (23.02 ja 05) Valtioneuvoston kanslia

Tulopoliittista sovittelua varten perustettua vaan luvun määrärahat ehdotetaan yhdistettäväksi tähän lukuun.
erillistä toimistoa ei enää pidetä tarpeellisena

01. (23.02.01 ja 23.05.01) *Palkkaukset* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan 12 914 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	7 650 800	+ 944 300	102	+ 1
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i> ...	3 958 200	+ 561 000	49	+ 2
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	340 900	+ 45 700	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	844 100	+ 90 000	—	—
Varaus 1982		— 364 000	—	—
Varaus 1983	120 000	+ 120 000	—	—
Yhteensä	12 914 000	+ 1 397 000	151	+ 3

Henkilöstön määrän lisäyksestä kaksi aiheutuu siirrosta momentilta 23.02.(22).

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 326 700 mk, mistä 1 324 100 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Erityisesti valtion työmarkkinalaitoksen julkaisujen käännöstoiminnan tehostamiseksi ehdotetaan perustettavaksi yleiselle osastolle ylimääräinen kielenkääntäjän toimi (V 26).

Henkilöstörakenteen muuttamiseksi paremmin vastaamaan muuttuneita tehtäviä ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi yleiselle osastolle ylimääräinen toimistosihteerin toimi (V 16). Vastaavasti voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa ylimääräinen apulaiskanslistin toimi (V 12).

Lisäys on 83 300 mk.

c) Viitaten momentin 23.02.(22) perusteluihin ehdotetaan kahden laskenta-apulaisen palkkaamista varten työsuhdepalkkoihin lisäystä 116 000 mk, mistä 100 900 mk siirtoa momentilta 23.01.(22). Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 51 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 25 000 mk, mistä 20 000 mk aiheutuu ylityökorvauksista ja 5 000 mk virkakuavustuksista.

1983 esitys	12 914 000
1982 menoarvio	11 517 000
1981 tilinpäätös	9 558 267

(22.) *Tutkimus- ja kehittämistoiminta* (siirtomääräraha)

Momentti ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta ja sen määrärahasta 449 100 mk siirrettäväksi momentille 23.02.29 ja 100 900 mk alamomentille 23.02.01.2 kahden laskenta-apulaisen palkkoina. Vähennys on 550 000 mk.

1982 menoarvio	550 000
1981 tilinpäätös	499 764

29. (23.02.29 ja 23.05.29) *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 876 900 mk, mistä 449 100 mk aiheutuu tutkimus- ja kehittämistoiminnan menoista siirtona momentilta 23.02.(22) ja 427 800 mk lähinnä kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös kunniamerkkien ja virka-ansiomerkkien hankkimisesta aiheutuviin menoihin, virka-ansiomerkkitoimikunnan menoihin, valtioneuvoston autojen käyttöön ja kunnossapitoon, valtioneuvoston kanslian toimesta suoritettavaan yhteiskuntapolitiikan suunnitteluun liittyvään tutkimus-, selvitys- ja kehittämistoimintaan ja tämän toiminnan vaatimien informaatiopalvelusten hankkimiseen sekä tulopoliittisesta sovittelumenettelystä aiheutuviin kulutusmenoihin. Lisäksi momentin määrärahaa saadaan käyttää yhteispohjoismaisen aluepoliittista selvitys- ja tutkimustyötä koordinoivan NordREFO:n toimintaan osallistumisesta aiheutuvien virkamatkojen kustannuksiin. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään kaksi henkilöä tutkimus- ja kehittämistoimintaa varten.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Käyttövarat (enintään)	3 000
Matkat	145 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 500
Muut henkilöstömenot	35 000
Rakennusten käyttö	920 000
Toimisto- ja painatusmenot	600 000
Kunniamerkkien ja virka-ansiomerkkien korvaaminen sekä virka-ansiomerkkitoimikunnan menot	410 000
Autojen käyttö ja kunnossapito	500 000
Tutkimus- ja kehittämistoiminta (enintään)	500 000
Tulopoliittisen sovittelun menot	43 100
Muut menot	350 400
Yhteensä	3 508 000

1983 esitys	3 508 000
1982 menoarvio	2 631 100
1981 tilinpäätös	2 512 395

70. *Kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 130 000 mk valtioneuvoston kanslian kaluston ja konttorikoneiden hankkimista ja uusimista varten.

1983 esitys	130 000
1982 menoarvio	130 000
1982 II lisämenoarvio	70 000
1981 tilinpäätös	525 000

03. Oikeuskanslerinvirasto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 647 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	3 206 500	+ 400 900	31	+ 1
2. Tilapäisten palkkiot	88 200	+ 62 900	1	—
3. Muut palkat ja palkkiot	79 800	+ 39 800	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	238 800	+ 31 200	—	—
Varaus 1982		— 100 500	—	—
Varaus 1983	33 700	+ 33 700	—	—
Yhteensä	3 647 000	+ 468 000	32	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 368 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Ehdotetaan perustettavaksi 1. 3. 1983 lukien ylimääräinen apulaisvahtimestarin toimi (V 7). Vastaavasti voidaan tilapäisten palkkioista vähentää lähetin palkkaamiseen tarvittava määräraha. Lisäys on 39 000 mk.

c) Lisääntyneen työmäärän johdosta tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 83 600 mk esittelijän (V 27) palkkaamiseksi. Kun tilapäisten palkkioista ehdotetaan vähennettäväksi 1. 3. 1983 lukien 24 000 mk lähetin palkkiona kohdan b perusteluihin viitaten, lisäys on 59 600 mk. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään yksi pysyväisluonteinen päätoiminen henkilö.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 37 000 mk, mistä 8 000 mk aiheutuu palkkioiden noususta ja 29 000 mk siirrosta momentilta 23.03.29 syyttäjäkurssien luennoitsijoiden palkkioina.

1983 esitys 3 647 000
1982 menoarvio 3 179 000
1981 tilinpäätös 2 853 440

29. Muut kulutusmenot

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 65 000 mk, mistä 23 000 mk aiheutuu koulutuksen lisääntymisestä ja hintojen noususta sekä 42 000 mk tekstinkäsittelylaitteen vuokraamisesta. Kun momentilta vähennetään kertameno 25 000 mk ja 29 000 mk siirtona alamomentille 23.03.1.3 syyttäjäkurssien luentopalkkioina, lisäys on 11 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	11 000
Matkat	43 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 000
Muut henkilöstömenot	5 000
Toimistomenot	225 000
Yhteensä	285 000

1983 esitys 285 000
1982 menoarvio 274 000
1981 tilinpäätös 169 847

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 33 000 mk kaluston ja konttorikoneiden uusimista ja täydentämistä varten.

1983 esitys 33 000
1982 menoarvio 30 000
1981 tilinpäätös 23 253

(05.) Tulopoliittinen sovittelu

Luvun määrärahat on otettu huomioon luvun 23.02 laskelmissa.

25. Valtioneuvoston edustus- ja virkahuoneistot

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 321 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
2. Työsubdepalkat	699 400	+ 98 700	13	—
3. Muut palkat ja palkkiot	523 000	+ 34 200	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	86 400	+ 8 000	—	—
Varaus 1982		— 38 100	—	—
Varaus 1983	12 200	+ 12 200	—	—
Yhteensä	1 321 000	+ 115 000	13	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 112 900 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Työsubdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 20 000 mk emäntien, vahtimestareiden ja kylmäkön yli- ja sunnuntaityö ym. korvauksia varten. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 13 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	1 321 000
1982 menoarvio	1 206 000
1981 tilinpäätös	1 018 421

21. Valtioneuvoston edustustilojen kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 12 000 mk hintojen nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtioneuvoston edustustilojen eräisiin toimistomenoihin, edustustilojen välisestä liikenteestä johtuviin menoihin, laitteistojen korjaukseen ja huoltoon, keittiötoimintaan liittyviin tavarahankintoihin sekä edustustilojen käytöstä välittömästi aiheutuviin muihin menoihin.

1983 esitys	132 000
1982 menoarvio	120 000
1981 tilinpäätös	108 785

23. Säätytalon väliaikainen hallinto

Momentille ehdotetaan lisäystä 10 000 mk palkkatason muutoksien johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää säätytalon käyttöön liittyvien asioiden hoitamisesta ja sen hallinnosta aiheutuviin kustannuksiin. Momentilta saadaan palkata enintään kaksi pysyväisluonteista henkilöä.

1983 esitys	110 000
1982 menoarvio	100 000
1981 tilinpäätös	87 703

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 800 000 mk, mistä 320 000 mk valtioneuvoston juhlahuoneistoon, Königstedtin kartanoon ja pääministerin virka-asuntoon tarvittavan kaluston ja irtaimiston hankkimista ja uusimista sekä 480 000 mk pääministerin virka-asunnon valvontajärjestelmän toteuttamista varten.

1983 esitys	800 000
1982 menoarvio	110 000
1982 II lisämenoarvio	350 000
1981 tilinpäätös	950 000

27. Poliittisen toiminnan avustaminen

50. Puoluetoiminnan tukeminen

Momentille ehdotetaan 50 700 000 mk, mistä 4 100 000 mk avustuksina puolueille naisten poliittiseen toimintaan samojen perusteiden mukaisesti kuin puoluetuki ja 253 500 mk avustuksen suorittamiseen Ahvenanmaan maakuntahallitukselle poliittisen toiminnan tukemiseen Ahvenanmaan maakunnassa. Lisäys 3 330 000 mk aiheutuu kustannusten noususta. Momentin

määrärahaa käytetään puoluelain (10/69) mukaisesti avustuksiin eduskunnassa edustettuina oleville puolueille niiden säännöissä ja yleisohjelmissa määritellyn julkisen toiminnan tukemiseen.

1983 esitys	50 700 000
1982 menoarvio	47 370 000
1981 tilinpäätös	43 000 000

99. Valtioneuvoston muut menot

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 33 000 mk seuraavasti:

3. *Muut palkat ja palkkiot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä viransijaisten palkkioina 30 000 mk, mikä aiheutuu palkkausten tarkistuksista sekä äitiyslomasijaisuuksien lisääntymisestä. Alamomentin loppusumma on 135 000 mk.

4. *Sosiaaliturvamaksu.* Alamomentille merkitään lisäystä 3 000 mk. Alamomentin loppusumma on 10 000 mk.

1983 esitys	145 000
1982 menoarvio	112 000
1981 tilinpäätös	146 334

08. *Komiteat ja asiantuntijat* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk, mikä aiheutuu asiantuntijoiden käytön lisääntymisestä sekä kustannusten noususta.

1983 esitys	350 000
1982 menoarvio	300 000
1981 tilinpäätös	476 420

09. *Neuvottelukunnat*

Momentille ehdotetaan lisäystä 314 000 mk, mistä 6 000 mk tasa-arvoasiain neuvottelukuntaa, 10 000 mk saaristoasiain neuvottelukuntaa, 10 000 mk saamelaisasiain neuvottelukuntaa, 7 000 mk saamelais- ja poronhoitoasiain pohjoismaisen yhteistyöelimen Suomen valtuuskuntaa, 130 000 mk läänien aluepoliittisia neuvot-

telukuntia varten ja 151 000 mk saamelaisvaltuuskuntaa varten, mistä on kertamenoa 100 000 mk. Kun momentilta voidaan vähentää 45 000 mk aluepoliittisen neuvottelukunnan menoina ja 40 000 mk Kainuu-neuvottelukunnan menoina, lisäys on 229 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Aluepoliittinen neuvottelukunta	80 000
Tasa-arvoasiain neuvottelukunta	98 000
Saamelaisvaltuuskunta (kertamenoa 100 000)	541 000
Saaristoasiain neuvottelukunta	135 000
Saamelaisasiain neuvottelukunta	85 000
Saamelais- ja poronhoitoasiain pohjoismaisen yhteistyöelimen Suomen valtuuskunta	54 000
Kainuu-neuvottelukunta	400 000
Läänien aluepoliittiset neuvottelukunnat ..	130 000
Yhteensä	1 523 000

1983 esitys	1 523 000
1982 menoarvio	1 294 000
1981 tilinpäätös	997 337

25. *J. V. Snellmanin kootut teokset* (siirtomääräraha)

J. V. Snellmanin koottujen teosten julkaisuhankkeen jatkamista varten momentille ehdotetaan myönnettäväksi 250 000 mk.

1983 esitys	250 000
-------------------	---------

27. *Presidentti Kyösti Kallion elämäkerta* (siirtomääräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 5 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyt-

tää presidentti Kyösti Kallion elämäkerran kirjoittamisesta vuonna 1983 aiheutuviin kustannuksiin. Teos on tarkoitettu saadaan valmiiksi vuoden 1983 loppuun mennessä ja sen kokonaiskustannukset ovat 375 000 mk.

1983 esitys	95 000
1982 menoarvio	100 000
1981 tilinpäätös	90 000

40. Maaseutualueiden työpaikkatukioikeilu (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 10 000 000 mk käytettäväksi valtioneuvoston erikseen määräämiin perusteisiin maaseudun elinkeinorakenteen monipuolistamista tarkoittavan maaseudun työpaikkatuen kokeilun jatkamiseen.

1983 esitys	10 000 000
1982 II lisämenoarvio	10 000 000

Pääluokan 23 menot luvuittain vuosina 1981—1983

	Tilinpäätös v. 1981 1 000 mk	Menoarvio v. 1982 1 000 mk	Ehdotus v. 1983 1 000 mk	Muutos 1982—1983	
				± 1 000 mk	± %
01. Valtioneuvosto (010)	8 324	8 314	9 370	+ 1 056	+ 13
02. Valtioneuvoston kanslia (050)	13 095	14 828	16 552	+ 1 724	+ 12
03. Oikeuskanslerinvirasto (010)	3 047	3 483	3 965	+ 482	+ 14
25. Valtioneuvoston edustus- ja virka- huoneistot (050)	3 965	7 136	2 363	— 4 773	— 67
27. Poliittisen toiminnan avustaminen (010)	43 000	47 370	50 700	+ 3 330	+ 7
99. Valtioneuvoston muut menot (050)	2 424	1 806	12 363	+ 10 557	+ 585
Yhteensä	73 855	82 937	95 313	+ 12 376	+ 15

Pääluku 24

ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ulkoasiainministeriö

22. *Tiedotustoiminta* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 500 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta, Suomi-aineiston kehittämisestä sekä lisääntyneistä lehtimiesvierailuista. Momentin määrärahaa saadaan käyttää lehdistö- ja kulttuurikeskusten Suomea koskevasta tiedotus- ja kulttuuri-toiminnasta kotimaassa ja ulkomailla aiheutuviin menoihin, lehdistön palvelemisesta aiheutuviin menoihin, kauppapoliittiseen ja edustustojen tiedotustoimintaan sekä kehitysyhteistyön tiedotustoimintaan. Momentin määrarahasta saadaan käyttää 650 000 mk kehitysyhteistyön tiedotustoimintaan.

1983 esitys	7 250 000
1982 menoarvio	6 750 000
1981 tilinpäätös	6 200 000

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 250 000 mk, mistä 2 545 000 mk aiheutuu hintojen ja vuokrien noususta, atk-toiminnan laajenemisesta, sähkö-, posti- ja puhelinmaksujen korotuksista sekä 705 000 mk kertamenosta. Kertamenosta 90 000 mk aiheutuu atk-systeemien suunnittelu- ja kehittämiskustannuksista, 75 000 mk ulkoasiainhallinnon historian kirjoittamisesta, 290 000 mk aseteknologiatutkimuksesta ja 250 000 mk Merikasarmien sisustussuunnittelusta. Kun momentilta vähennetään kertameno 602 000 mk, lisäys on 2 648 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös

Suomessa järjestettävissä kansainvälisten järjestöjen hallitustenvälisissä kokouksissa mahdollisesti sattuvien henkilö- ja omaisuusvahinkojen korvaamiseen niissä tapauksissa, joissa vahinko on aiheutunut kokouspaikalla tai kokouskuljetuksista taikka johtuu kokousta varten täällä palkatusta henkilöstöstä ja joissa vaatimuksia ei voida kohdistaa a.o. kansainväliseen järjestöön tai sen henkilöstöön.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	3 600 000
Matkat	65 000
Virkistystoiminta (enintään)	20 000
Muut henkilöstömenot	613 000
Rakennusten käyttö	5 000 000
Toimistomenot (kertamenoa 90 000)	4 900 000
Kuriiri- ja postimenot	4 000 000
Viestintä- ja puhelinmenot	1 700 000
Muut menot (kertamenoa 615 000)	1 550 000
Yhteensä	21 448 000

1983 esitys	21 448 000
1982 menoarvio	18 800 000
1982 II lisämenoarvio	50 000
1981 tilinpäätös	17 513 379

70. *Kaluston bankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 060 000 mk, mistä 630 000 mk konttorikalusteiden ja -koneiden hankintoja ja 430 000 mk viestitys- ja turvalaitteiden hankkimista ja uusimista varten.

1982 esitys	1 060 000
1982 menoarvio	900 000
1982 II lisämenoarvio	150 000
1981 tilinpäätös	760 000

10. Edustustot

10. Kiinteistöjen käyttö ja kunnossapito (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 5 400 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtion omistamien ja vuokrattujen toimitilojen ja asuntojen sekä henkilökunnan asuntojen käytöstä aiheutuviin vuokra- ja muihin käyttömenoihin, korjaus- ja kunnossapitomenoihin, toimitiloihin ja asuntoihin sekä edustustojen turvarakenteiden parantamisesta aiheutuviin menoihin. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös asemamaasta palkattavien vartijoiden palkkaamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Vuokrat	22 000 000
Muut käyttömenot	7 500 000
Korjaus ja kunnossapito	5 000 000
Edustustojen turvarakenteet	1 100 000
Yhteensä	35 600 000

1983 esitys	35 600 000
1982 menoarvio	30 200 000
1981 tilinpäätös	28 945 334

20. Matkat ja muutot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 550 000 mk, mikä aiheutuu matkustuskustannusten ja muuttorehtien hintojen noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää virkamatkojen, kotilomamatkojen, kaupallisten sihteerien neuvottelupäivien sekä muutosten aiheuttamiin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	7 000 000
Kotilomamatkat	3 500 000
Kaupallisten sihteerien neuvottelupäivät	700 000
Muutot	10 000 000
Yhteensä	21 200 000

1983 esitys	21 200 000
1982 menoarvio	18 650 000
1981 tilinpäätös	16 685 239

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 600 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös avustuksiin kunniakonsulien virastoille sekä varustautumis- ja asettautumiskustannusten korvauksiin.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Muut henkilöstömenot	1 400 000
Toimistomenot	10 900 000
Avustukset kunniakonsulien virastoille ..	900 000
Varustautumiskorvaukset	3 000 000
Asettautumiskustannusten korvaukset ...	2 400 000
Muut menot	4 400 000
Yhteensä	23 000 000

1983 esitys	23 000 000
1982 menoarvio	21 400 000
1981 tilinpäätös	19 124 638

70. Kaluston bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 4 600 000 mk, mistä 3 850 000 mk edustustokanslioiden, virka-asuntojen ja henkilökunnan asuntojen irtaimistohankintoja sekä 750 000 mk viestitys- ja turvakalusteiden hankintoja varten.

1983 esitys	4 600 000
1982 menoarvio	4 350 000
1981 tilinpäätös	4 000 000

71. Kaluston uusinta käytöstä poistetun tilalle (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 740 000 mk edustustojen vanhentuneen autokaluston uusimista varten. Uutta autokalustoa saadaan hankkia momentin määrärahalla enintään niin paljon kuin vanhentuneen autokaluston myynnistä kertyy tuloja. Vastaava tulo on merkitty momentille 12.24.99.

1983 esitys	740 000
1982 menoarvio	760 000
1981 tilinpäätös	461 407

88. Kiinteistöjen ja huoneistojen bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 24 030 000 mk edustustorakennusten sekä virka-asuntojen rakentamista ja peruskorjaamista, rakennusten, huoneistojen ja tonttien ostamista, suunnittelusta ja hankkeiden toteuttamisesta aiheutuvien kustannusten sekä kiinteistölainojen korkojen ja kuoletusten maksamista varten. Uudisrakennushankkeiden laajuus- ja kustannustietoja on suunnittelun edistytessä tarkistettu.

Käyttösuunnitelma:

	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk/m ² (mk/m ³)		Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Uudisrakennushankkeet					
New Delhi (Alkaa 11/82)	2 978 (18 200)	20 000 000	6 716 (1 099)	9 000 000	8 000 000
Budapest (Alkaa 8/83)	1 779 (9 500)	14 000 000	7 870 (1 474)	2 000 000	2 500 000
Riad (Alkaa 10/83)	1 160 (6 100)	16 000 000	13 793 (2 623)	3 800 000	2 500 000
2. Peruskorjaushankkeet					5 500 000
3. Rakennusten, huoneistojen ja tonttien ostot					3 500 000
4. Suunnittelu ja eräät muut hankkeiden to- teuttamisesta aiheutuvat kustannukset					1 500 000
5. Korot ja kuoletukset					530 000
				Yhteensä	24 030 000

Uudisrakennushankkeiden lisäperusteluina esitetään seuraavaa:

New Delhin suurlähetystön rakennushanke tulee toteuttaa paikallisten viranomaisten edellyttämässä aikataulussa. Hankkeen laajuustiedot ja kustannusarvio on tarkistettu luonnos- ja suunnitelmien perusteella.

Budapestin suurlähetystön laajuustiedot ja kustannusarvio on tarkistettu alustavien luonnos- ja suunnitelmien perusteella.

Riadin suurlähetystön laajuustiedot on tarkistettu esisuunnitelman perusteella. Kustannusarvio perustuu paikallisesta hintatasosta saatuaan informaatioon. Hankkeen aikataulu perustuu uuden pääkaupungin edustustokaupunginosan rakentamisaikatauluun, jota paikalliset viranomaiset edellyttävät noudatettavan.

1983 esitys	24 030 000
1982 menoarvio	15 520 000
1981 tilinpäätös	12 400 000

20. Ulkoasiainhallinnon virat ja toimet

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 201 941 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	76 279 900	+ 8 995 300	1 124	+ 16
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhteipalkat	33 345 400	+ 314 400	696	— 5
3. Muut palkat ja palkkiot	82 516 100	+ 1 063 300	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	7 878 200	+ 340 500	—	—
Varaus 1982		— 6 361 900	—	—
Varaus 1983	1 921 400	+ 1 921 400	—	—
Yhteensä	201 941 000	+ 6 273 000	1 820	+ 11

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 8 237 900 mk, mistä 7 873 900 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Ulkoasiainhallinnon tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat virat ja ylimääräiset toimet:

Yhtenäisvirka järjestelmän virat ja toimet:

	Palkkaus- luokka
Perustetaan:	
Peruspalkkaiset:	
1 ulkoasiainneuvos, apulaisosastopäällikkönä (kehitysyhteistyöosasto)	B 5
1 ulkoasiainneuvos (poliittiseen osastoon perustettavaan turvallisuuspolitiikan ja aseriisunnan toimistoon)	B 4
1 ulkoasiainsihteri (Reykjavik)	V 29
Ylimääräiset:	
1 toimistosihteri (Reykjavik)	V 17
1 hallinnollinen avustaja (oikeudellinen osasto)	V 25
Lakkautetaan:	
Ylimääräiset:	
1 avustaja	V 26
1 avustaja	V 25

Yhtenäisvirka järjestelmän lehdistöuran virka:

Perustetaan:	
Peruspalkkainen:	
1 lehdistösihteri (Singapore)	V 27

Yhtenäisvirka järjestelmän kehitysyhteistyöuran toimi:

Perustetaan:	
Ylimääräinen:	
1 kehitysyhteistyösihteri (Kairo)	B 1
Lakkautetaan:	
Ylimääräinen:	
1 kehitysyhteistyöavustaja	V 25

Tehtävien muuttumisen ja vaativuustason nousun johdosta ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat virat ja toimet sekä ylimääräiset toimet:

Perustetaan:	
<i>Yhtenäisvirka järjestelmän virat ja toimet:</i>	
Peruspalkkaiset:	Palkkaus- luokka
1 ulkoasiainsihteri (oikeudellinen osasto)	B 1
1 toimistosihteri (oikeudellinen osasto)	V 17
Ylimääräiset:	
2 ulkoasiainsihteriä (oikeudellinen osasto)	B 1

Yhtenäisvirka järjestelmän kaupallisen uran toimet:

Ylimääräinen:	
1 kaupallinen neuvos (Lontoo)	B 1

Lakkautetaan:

Yhtenäisvirka järjestelmän virat ja toimet:

Peruspalkkaiset:	
1 ulkoasiainsihteri (oikeudellinen osasto)	V 27
1 apulaiskanslisti (oikeudellinen osasto)	V 11

Ylimääräinen:	Palkkaus- luokka
1 ulkoasiainsihteri (oikeudellinen osasto)	V 26

Yhtenäisvirka järjestelmän kaupallisen uran toimet:

Ylimääräiset:	
1 kaupallinen sihteri (Lontoo)	V 26

Virka- ja toimirakenteen kehittämiseksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat yhtenäisvirka järjestelmän virat ja toimet:

Perustetaan:	Palkkaus- luokka
Peruspalkkaiset:	
7 ulkoasiainneuvosta	S 18
Peruspalkkaiset:	
1 ulkoasiainneuvos	B 5
4 ulkoasiainneuvosta	B 4
2 lähetystöneuvosta	B 2
3 ulkoasiainsihteriä	V 29
2 hallinnollista ulkoasiainsihteriä	V 27
2 hallinnollista avustajaa	V 25
1 osastosihteri	V 21
1 osastosihteri	V 20
1 osastosihteri	V 19
5 toimistosihteriä	V 17
10 toimistosihteriä	V 16
1 virastomestari	V 14
1 virastomestari	V 13
10 kanslistia	V 12
5 apulaiskanslistia	V 11

Lakkautetaan:

Peruspalkkaiset:	
7 ulkoasiainneuvosta	B 5
1 ulkoasiainneuvos	B 4
4 lähetystöneuvosta	B 2
1 ulkoasiainsihteri	B 1
3 ulkoasiainsihteriä	V 28
1 ulkoasiainsihteri	V 27

Ylimääräiset:

13 toimistoapulaista	V 10
24 toimistoapulaista	V 9
2 apulaisvahtimestaria	V 7

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

<i>Yhtenäisvirka järjestelmän toimet:</i>	Palkkaus- luokka
2 lähetystöneuvosta	B 2
1 ulkoasiainsihteri	V 28
1 avustaja	V 26
1 kielenkääntäjä	V 25
1 toimistosihteri	V 14
1 vahtimestari	V 11

*Yhtenäisvirkajärjestelmän lehdistö-
uran toimet:*

	Palkkaus- luokka
1 lehdistösihteeri	V 27
1 lehdistöavustaja	V 25

*Yhtenäisvirkajärjestelmän kaupalli-
sen uran toimi:*

1 kaupallinen neuvos	B 1
----------------------------	-----

Lisäys on 1 701 000 mk.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 455 300 mk, mistä 54 000 mk asemamaalaisen sihteerin palkkaamiseksi Reykjavikin suurlähetystöön, 240 000 mk kolmen asemamaalaisen kaupallisen asiantuntijan palkkaamiseksi kaupallisten sihteerien toimipisteisiin sekä 161 300 mk kahden uuden Vientikoulutussäätiön kaupallisen harjoittelijan palkkaamiseksi.

Edellyttäen, että kohdassa b ehdotettu ylimääräinen ulkoasiainsihteerin toimi perustetaan, voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 1.3.1983 lukien 63 600 mk ulkoasiainsihteerin (V 27) palkkiona.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 911 700 mk kymmenen ylimääräistetyin toimen palkkioina ja paikalliskorotuksina.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 64 200 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistettyjen toimen palkkioina.

Työsuhdepalkkoista vähennetään 8 300 mk vuoden 1982 aikana siirretyn toimen palkkana. Vähennys on 592 500 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 691 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 1 173 500 mk, mistä 196 500 mk aiheutuu vuoden 1982 toisen lisämenoarvion mukaisesti perustetun viran paikalliskorotuksista, 530 000 mk uusien virkojen ja toimen paikalliskorotuksista, 325 600 mk ylimääräistettyjen tointien paikalliskorotuksista sekä 121 400 mk vuonna 1982 osaksi vuotta myönnettyistä paikalliskorotuksista. Kun alamomentilta vähennetään 109 600 mk kohdassa b lakkautettavaksi ehdotetun toimen paikalliskorotuksena ja 37 300 mk vuoden 1982 aikana siirretyn toimen paikalliskorotuksina, lisäys on 1 026 600 mk.

1983 esitys	201 941 000
1982 menoarvio	195 668 000
1982 II lisämenoarvio	40 000
1981 tilinpäätös	169 094 969

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

Kehitysyhteistyöpolitiikka on oleellinen osa Suomen ulkopolitiikkaa. Sen tavoitteet määntyvät siten ensisijaisesti ulkopolitiikan yleisistä päämääristä. Kehitysyhteistyöllä voidaan käytännön toimin edistää valtioiden ja kansojen välistä yhteistyötä ja rauhan säilymistä. Suomen osallistumisella kansainväliseen kehitysyhteistyöhön voidaan myös tukea kansakuntien sisäistä kehitystä kohti suurempaa yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta.

Suomi tukee YK:n kehitysstrategian pohjalta kehitysmaiden kansojen pyrkimystä kohti hyvinvointia ja suurempaa taloudellista riippumattomuutta.

Monenkeskinen kehitysyhteistyö on eräs Suomen ulkopolitiikan, erityisesti YK-politiikan välineistä. Suomi tukee kansainvälisiä kehitysrahoituslaitoksia ja -ohjelmia kehitysyhteistyönä yleisiä periaatteita soveltaen. Kehitysapumäärärahojen kasvu parantaa Suomen poliittisia edellytyksiä osallistua aktiivisesti kansainvälisissä järjestöissä tapahtuvaan teollisuusmai-

den ja kehitysmaiden välisten suhteiden sekä kehitysyhteistyön periaatteellisten kysymysten käsittelyyn.

Kahdenvälisessä kehitysyhteistyössä lähtökohtana ovat kunkin yhteistyömaan tarpeet. Suomen kehitysapu kohdistetaan maihin, jotka omissa kehityssuunnitelmissaan pyrkivät taloudellisen riippumattomuutensa vahvistamiseen sekä taloudelliseen ja sosiaaliseen kehitykseen. Yhteistyömaiden valinnassa ja niiden tuen mitoituksessa pannaan erityinen paino sille, että asianomainen maa pyrkii turvaamaan kaikille yhteiskunnan jäsenille yhtäläiset poliittiset, taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet. Lisäksi kiinnitetään huomiota maan taloudelliseen asemaan. Kahdenvälisestä kehitysavusta huomattava osa pyritään ohjaamaan vuosittain maihin, jotka YK:ssa luokitellaan vähiten kehittyneiden maiden ryhmään. Suomen tuki osoitetaan kunkin yhteistyömaan esittämiin hankkeisiin maamme voimavarojen puitteissa. Erityistä huomiota kiinnitetään hankkeiden to-

teuttamisessa ravinto- ja energiatuotannon lisäämiseen, ekologisen tasapainon ylläpitämiseen ja naisten aseman parantamiseen.

Hallituksen tarkoituksena on taloudellisten mahdollisuuksien puitteissa lisätä kehitys yhteistyövaroja siten että 1980-luvun jälkipuoliskolla voitaisiin kehitys yhteistyöhön käyttää 0,7 prosenttia bruttokansantuotteesta. Hallituksen vuonna 1977 asettama välitavoite 0,32 % saavutettiin vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa. Tässä tulo- ja menoarvioesityksessä ehdotettavat määrärahat vastaavat noin 0,37 prosentin bruttokansantuoteosuutta.

Tässä luvussa kansainväliseen kehitys yhteistyöhön ehdotetaan myönnettäväksi vuonna 1983 noin 858 milj. mk. Lisäksi julkiseen kehitysapuun luetaan valtiovarainministeriön pääluokassa ehdotettavat osuudet Latalaisen Amerikan kehitys pankin alueen ulkopuolisten maiden pääomasta ja erityisrahastosta, yhteensä 7,9 milj. mk, Kansainvälisen Jälleenrakennus pankin osakepääoman korottamisesta 13,4 milj. mk sekä tässä pääluokassa valtionapu Teollisen Kehitys yhteistyön Rahasto Oy:n tutkimustoimintaan 2,0 milj. mk ja 0,5 milj. mk luottotappioiden korvaamiseen. Keväällä 1982 OECD:ssä hyväksytyn tilastokäytännön mukaan myös kehitys yhteistyön hallintomenot, yhteensä noin 31,5 milj. mk, luetaan julkiseen kehitysapuun. Eräiden kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuista kehitys yhteistyömenoiksi on luettavissa lisäksi noin 6 milj. mk. Vuonna 1983 ehdotetaan varattavaksi kehitys yhteistyöhön siten yhteensä noin 919 milj. mk. Elintarvikkeiden vientituki esitetään maksettavaksi maa- ja metsätalousministeriön pääluokasta alamomentilta 30.31.41.2.

66. Kansainvälisten järjestöjen kautta ohjattava kehitysapu (siirtomääräraha)

Suomen monenkeskisen kehitys yhteistyön oleellisena piirteenä on YK:n aseman korostaminen ja tuki sen piiriin kuuluville järjestöille. Niinpä hallitus esittääkin huomattavaa lisäystä sekä teknisen että sosiaalisen kehityksen ohjelmille.

YK:n kehitys ohjelma UNDP on YK-järjestelmän keskeinen kehitys apuelin ja koordinoija. Sen tukeminen muodostaa edelleen tärkeän osan Suomen monenkeskisessä kehitys yhteistyössä. Sosiaalisen kehityksen ohjelmissa pääpaino on UNICEF:in ja kansainvälisten väestö ohjelmien tukemisessa.

Kansainvälisten kehitysrahoituslaitosten toi-

mintaa Suomi tukee ensisijaisesti osallistumalla Maailmanpankkiryhmään kuuluvan kansainvälisen kehitys järjestön IDA:n kuudenteen lisärahoitukseen, josta Suomen osuus vuosina 1981—83 on yhteensä arviolta 268,5 milj. mk. Tukea esitetään lisättäväksi YK-järjestelmän ainoalle pääoma-apua antavalla elimelle, pääomakehitysrahasto UNCDF:lle, jonka toiminta on huomattavasti laajentunut ja vastaa Suomen kehitys yhteistyö poliittisia tavoitteita. Rahasto keskittyy köyhimpien kehitys maiden auttamiseen. Aasian kehitys pankin kolmas yleinen pääomankorotus on tarkoitus toimeenpanna vuosina 1983—87. Suomen maksettavaksi arvioidaan tulevan yhteensä noin 32 milj. mk, mistä pääoman erityiskorotus olisi 17 milj. mk ja yleiskorotus 15 milj. mk.

Hallituksen tarkoitus on osallistua suurin piirtein nykyisen suuruisella osuudella Aasian kehitysrahaston kolmanteen lisärahoitukseen, joka on suunniteltu toimeenpantavaksi vuosina 1983—86. Suomen osuus tulee olemaan yhteensä noin 120,0 milj. mk.

Kansainvälisen valuuttarahaston lisäluottojärjestelmän yhteyteen on kehitys maiden toivomuksesta perustettu korkotukijärjestelmä, jolla kevennetään erityisesti köyhimpien maiden maksutaserahoituksen kustannuksia. Suomen osuudeksi vuosina 1982—84 on arvioitu yhteensä noin 6,5 milj. mk. Suoritettaviksi tulevat myös maksuosuudet Maatalouden kansainväliselle kehittämisrahastolle IFAD:ille kaudelta 1981—83, yhteensä arviolta 24 milj. mk, Afrikan kehitys pankin pääoman korotukseen vuosina 1982—85, yhteensä arviolta 26 milj. mk ja Afrikan kehitysrahaston kolmanteen lisärahoitukseen vuosina 1983—85, yhteensä arviolta 62 milj. mk sekä lisäksi YK:n kauppa- ja kehityskonferenssin perushyödykeohjelman yhteisrahastoon arviolta 9,0 milj. mk. Rahaston perustamissopimuksen voimaantuminen lykkäytynee vuodesta 1982 vuoteen 1983.

Avustuskohteina ovat myös Maailman elintarvikeohjelma (WFP) ja Elintarvikkeiden kansainvälinen hätäapujärjestelmä (IEFR).

Toimintaa kansainvälisten järjestöjen hankintojen suuntaamiseksi Suomeen tullaan edelleen tehostamaan yhteistyössä viranomaisten, elinkeinoelämän järjestöjen ja yritysten kesken.

Momentille ehdotetaan 295 750 000 mk eli lisäystä 28 450 000 mk seuraavasti:

1. YK:n kehitys ohjelmat. Momentin perusteluihin viitaten alamomentille ehdotetaan YK:n kehitys ohjelmia varten 48 700 000 mk

eli lisäystä 6 200 000 mk. Lisäys aiheutuu UNDP:lle annettavan tuen korottamisesta.

Käyttösuunnitelma:	mk
YK:n kehitysohjelma (UNDP)	43 700 000
Muut teknisen avun ohjelmat	5 000 000
Yhteensä	48 700 000

2. *Sosiaalisen kehityksen ohjelmat.* Momentin perusteluihin viitaten alamomentille ehdotetaan sosiaalisen kehityksen ohjelmia varten 31 400 000 mk eli lisäystä 13 000 000 mk. Lisäys aiheutuu Suomen avustusosuuksien lisäämisestä UNICEF:lle, kansainvälisille väestöohjelmille ja muille kansainvälisille sosiaalisen kehityksen ohjelmille. Monenkeskisillä sosiaalisen kehityksen ohjelmilla on oleellinen osa pyrittävässä painottamaan sosiaalisia näkökohtia Suomen kehitysyhteistyössä kokonaisuudessaan.

Käyttösuunnitelma:	mk
YK:n lastenrahasto (UNICEF)	20 000 000
Kansainväliset väestöohjelmat	8 000 000
Muut ohjelmat ja laitokset	3 400 000
Yhteensä	31 400 000

3. *Kansainväliset kehitysrahoituslaitokset ja -ohjelmat.* Momentin perusteluihin viitaten alamomentille ehdotetaan kansainvälisiä kehitysrahoituslaitoksia ja -ohjelmia varten 171 200 000 mk eli lisäystä 17 000 000 mk. Lisäys aiheutuu lähinnä Suomen osallistumisesta Aasian kehityspankin kolmanteen yleiseen pääomankorotukseen sekä pankin erityispääoman korotukseen ja Aasian kehitysrahaston kolmanteen lisärahoitukseen.

Alamomentin maksut suoritetaan pääosin korottomina vaadittaessa lunastettavina velkakirjoina, mikä vähentää huomattavasti avustusten reaalityönsäilyä raskautusta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kansainvälinen kehitysjärjestö (IDA) ..	89 500 000
YK:n pääomakehitysrhasto (UNCDF) ..	3 500 000
Kansainvälinen maatalouden kehittämisrahasto (IFAD)	8 000 000
Aasian kehityspankki	7 500 000
Aasian kehitysrhasto	25 000 000
Afrikan kehityspankki	5 500 000
Afrikan kehitysrhasto	21 000 000
YK:n kauppajärjestö ja kehityskonferenssin perushyödykeohjelman yhteisrahasto	9 000 000
Kansainvälisen valuuttarahaston lisäluottojärjestelmän korkotukitili	2 200 000
Yhteensä	171 200 000

4. *Elintarvikeohjelmat.* Elintarvikesopimukseen (FAC) perustuvan Suomen sitoumuksen sekä Maailman elintarvikeohjelmalle (WFP) ja

Elintarvikkeiden kansainväliselle hätäapujärjestelmälle (IEFR) annettujen lupautusten täyttämiseksi alamomentille ehdotetaan 44 450 000 mk eli lisäystä 3 450 000 mk. Kun alamomentilta ehdotetaan vähennettäväksi 11 200 000 mk maataloustuotteiden vientitukena siirtona alamomentille 30.31.41.2, vähennys on 7 750 000 mk.

Sopimusten mukaan apu elintarvikeohjelmille on tarkoitus toimittaa viljana ja muina elintarvikkeina. Koska viljan kotimainen markkinatilanne ei mahdollista viljan vientiä, elintarvikeapu toimitetaan järjestöille pääosin raha-avustuksina. Muu elintarvikeapu on tarkoitus viedä lähinnä maitotaloustuotteina.

Käyttösuunnitelma:	mk
Maailman elintarvikeohjelma (WFP)	35 200 000
Elintarvikkeiden kansainvälinen hätäapujärjestelmä (IEFR)	9 250 000
Yhteensä	44 450 000

1983 esitys	295 750 000
1982 menoarvio	267 300 000
1981 tilinpäätös	229 020 000

67. *Kahdenvälinen lahjamoiton kehitysapu* (siirtomääräraha)

Momentin määrärahaa saadaan käyttää hankkeisiin, joista sovitaan joko kahdenvälisesti tai yhteispohjoisaisesti suoraan kunkin yhteistyömaan hallituksen kanssa, sekä hankkeisiin, jotka toteutetaan yhteistyössä kansainvälisten järjestöjen kanssa. Lähtökohtana yksittäistä hanketta valittaessa on, että sillä on tärkeä sija maan kehityssuunnitelmissa, että se edistää YK:n kehitysstrategiassa määriteltyjä yhteiskunnallisia tavoitteita ja että Suomella on hankkeen toteuttamiseen tarvittavat määrälliset ja laadulliset edellytykset.

Kunkin hankkeen tai laajemman ohjelman puitteissa voidaan rahoittaa koulutusta, neuvonantajia, hallinto- ja toimeenpanohenkilökuntaa, tutkimus- ja suunnittelupalveluja, liikkeenjohto- ja hallinnonkehittämisneuvontaa, rakennustoimintaa, investointitavaroiden toimituksia sekä muita hankkeen tai ohjelman kannalta tärkeitä menoeriä.

Yhteistyömaiden omien elinten apuna käytetään hankkeiden toimeenpanijoina, toimittajina ja alihankkijoina pääsääntöisesti suomalaisia asiantuntijoita, opetuslaitoksia, hallintoelimiä, tutkimuslaitoksia, suunnittelu- ja konsulttitoimistoja, rakennusurakoitsijoita ja teollisuuslaitoksia. Momentin määrärahaa saadaan käyttää

myös eri alojen erityisasiaintuntemusta edustavien enintään viiden määräaikaisen neuvonantajan palkkaamiseksi työsuhteeseen.

Kansainvälisten järjestöjen kanssa toteutettavat hankkeet ovat yksilöityjä projekteja, joita YK:n erityisjärjestöt ja kansainväliset kehitysrahoituslaitokset toimeenpanevat Suomen rahoituksella. Paino pannaan useita maita kattaville hankkeille, kehitysmaiden keskinäisen yhteistyön edistämiseen ja henkilöapuun. Yhteistyötä nykyisten ohjelmamaiden kanssa on tarkoitus jatkaa ja edelleen kehittää ottaen huomioon tähänastisesta yhteistyöstä saadut kokemukset. Momentin määrärahojen lisääntyessä myös muiden kohdemaiden kanssa tapahtuvaa yhteistyötä pyritään kehittämään tarkoituksena sopia lisääntyvässä määrin kahdenvälisen kehitysavun käytöstä ohjelmayhteistyön puitteissa. Yhteistyötä kehitettäessä seurataan tähän mennessä sovellettuja valintaperusteita ja otetaan huomioon pyrkimykset auttaa vähiten kehittyneitä maita.

Yhteispuhjoismaisten hankkeiden menot maksetaan ohjelmamaiden osalta kyseisen maan määrärahasta ja muiden maiden osalta käyttösuunnitelman kohdasta 2. Käyttösuunnitelmasta on sen vuoksi jätetty tarpeettomana pois erillinen yhteispuhjoismaisten hankkeiden kohta.

Namibialle ja namibialaisille annettava apu, 5 350 000 mk, ehdotetaan, siihen asti kunnes maa on saavuttanut itsenäisyyden kansainvälisesti tunnustetulla tavalla, siirrettäväksi momentille 24.30.69.

Vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa myönnettiin valtuus tehdä kahdenvälisiä ja kansainvälisten järjestöjen kanssa yhteistyössä toteutettavia hankkeita koskevia sopimuksia siten, että näistä sekä aiempien vuosien sopimuksista johtuvista toimenpiteistä aiheutuu menoja 390 000 000 mk vuonna 1983 ja 450 000 000 mk vuonna 1984.

Ehdotetaan, että vuoden 1983 aikana saatisiin tehdä kohtia 1, 2 ja 3 koskevia uusia kahdenvälisen lahjamuotoisen kehitys yhteistyön sopimuksia ja valmistella uusia hankkeita siten, että näistä ja aiempien vuosien sopimuksista johtuvista toimenpiteistä aiheutuu kassamenoja 470 000 000 mk vuonna 1984 ja 500 000 000 mk vuonna 1985.

Momentille ehdotetaan 421 500 000 mk. Lisäys on 105 350 000 mk. Kun momentilta vähennetään Namibialle ja namibialaisille annettava apu 5 350 000 mk siirtona momentille 24.30.69, lisäys on 100 000 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

	mk
1. Ohjelmamaat	290 000 000
Egypti	20 000 000
Kenia	45 000 000
Sambia	55 000 000
Sri Lanka	45 000 000
Tansania	85 000 000
Vietnam	40 000 000
2. Maittain jakamaton	90 000 000
3. Kansainvälisten järjestöjen kanssa yhteistyössä toteutettavat hankkeet	30 000 000
4. Kehitys yhteistyön suunnittelu ja arviointi sekä kehitysmaatutkimus	1 200 000
5. Tuki kansalaisjärjestöjen kehitys yhteistyölle	1 700 000
6. Tuki lähetyjärjestöjen kehitys yhteistyölle	8 000 000
7. Tuki kansalaisjärjestöjen kehitys yhteistyötä koskevalle tiedotustoiminnalle ..	600 000
Yhteensä	421 500 000

1983 esitys	421 500 000
1982 menoarvio	321 500 000
1982 II lisämenoarvio	11 000 000
1981 tilinpäätös	238 200 000

68. Kehitysluotot (siirtomääräraha)

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi siirtomäärärahaksi.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää Suomen ja kunkin yhteistyömaan hallituksen kesken kahdenvälisin luottosopimuksin sovittujen lainojen nostoihin. Kehitysluottoa käytetään yleensä rahoitusapuna lainansaajamaan valitsemien tai yhdessä sen kanssa kanssa valittujen kohteiden rahoittamiseen. Kehitysluotot on tarkoitettu lähinnä pääomahyödykkeiden tuonnin rahoittamiseen. Luotot on sidottu yleensä 80 prosenttisesti Suomesta tehtäviin hankintoihin. Sitomaton osuus luotoista on tarkoitettu lähinnä rakennuskustannusten ja muiden ns. paikalliskustannusten kattamiseen niissä hankkeissa, joihin investointivarat toimitetaan Suomesta.

Kehitysluottoina annetun rahoitusavun takaisinmaksuehdot määräytyvät periaatteessa lainansaajamaan kehitysasteen ja maksukyvyyn mukaan. Viime vuosina kehitysluotot on myönnetty yleensä 0,75 prosentin korolla ja 25 vuoden laina-ajalla, josta seitsemän ensimmäistä vuotta on kuoleetusvapaita.

Tästä poiketen vähiten kehittyneille maille on myönnetty luottoja edullisemmilla ehdoilla: 0,75 prosentin korko, 50 vuoden laina-aika, josta 10 ensimmäistä vuotta kuoleetusvapaita.

Vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa myönnettiin valtuus tehdä kehitysluottosopimuksia 130 000 000 markalla siten, että niistä ja aiem-

min solmituista kehitysluottosopimuksista aiheutuu kassamenoja 70 000 000 mk vuonna 1982, 80 000 000 mk vuonna 1983 ja 90 000 000 mk vuonna 1984.

Ehdotetaan, että vuoden 1983 aikana saatettiin yhteistyömaiden kanssa tehdä uusia kehitysluottosopimuksia siten, että niistä ja aiempina vuosina myönnettyistä nostamatta olevista luotoista aiheutuu kassamenoja 80 000 000 mk vuonna 1983, 95 000 000 mk vuonna 1984 ja 110 000 000 mk vuonna 1985.

Edellä olevan johdosta momentille ehdotetaan 80 000 000 mk. Lisäys on 10 000 000 mk.

1983 esitys	80 000 000
1982 menoarvio	70 000 000
1981 tilinpäätös	32 802 263

69. Humanitaarinen apu kehitysmailla (siirtomääräraha)

Kiireellisten avustusten tarve on viime vuosina kasvanut voimakkaasti pahenevien pakolaisongelmien, ilmastollisten muutosten ja alueellisten kriisien myötä. Humanitaarisen avun antaminen erityisesti kehitysmaita kohdanneisiin katastrofeihin on muodostunut osaksi vastuunsa tuntevien teollisuusmaiden avustusprofiilia.

Laajan humanitaarisen avun tarve on nopeasti lisääntynyt erityisesti Afrikassa ja Aasiassa. Pahimpana ongelmana on joukkopakolaisuus Afrikan sarven ympäristöineen, Afrikan etulinjan valtioiden, Pakistanin ja Indokiinan ollessa vakavimmat esimerkit. Hallitus esittää kiireellisten avustusten lisäämistä 3 400 000 markalla. YK:n pakolaisasiain pääkomissaarin virasto UNHCR on joutunut päävastuuseen räjähdysmäisesti kasvaneiden pakolaisongelmien hoidosta. Avustustamme UNHCR:n sääntömääräiseen toimintaan esitetään tästä syystä lisättäväksi 1 000 000 markalla.

Lähi-idän pakolaisten huolto on nopeasti vaikeutunut, jota nopea väestönkasvu entisestään lisää. YK:n Lähi-Idässä olevien pakolaisten avustus- ja työelin (UNRWA) on ollut ajautuneena erittäin vakavaan rahoituskriisiin, jonka seurauksena suuri osa sen toiminnasta uhkaa joutua lopetettavaksi ja esimerkiksi sen ylläpitämät koulut suurelta osin suljetuksi. UNRWA on toistuvasti esittänyt kiireellisiä avustusvetoomuksia YK:n jäsenvaltioille toiminnan pelastamiseksi. Hallitus esittääkin

UNRWA:lle annettavaa avustusta korotettavaksi 350 000 markalla.

Eteläisen Afrikan humanitaarisen avustamisen tarvetta on entisestään korostettu YK:ssa mm. aseellisen toiminnan ennakoitavasti kiihtyessä alueella. On poliittisesti tärkeää korostaa YK:ssa ajamaamme yhteisphojjoismaista politiikkaamme tehostamalla apuamme Afrikan vapautusliikkeille ja erityisesti Namibian vapautusta tukevaa toimintaa. Hallitus esittää avustusta vapautusliikkeille korotettavaksi 1 300 000 markalla, avustusta Etelä Afrikan apartheidpolitiikan uhrien avustusrahastolle korotetaan 100 000 markalla, YK:n Eteläisen Afrikan yhdistetylle harjoitusohjelmalle 100 000 markalla, YK:n Namibia-rahastolle 50 000 markalla, YK:n Namibia-instituutille 100 000 markalla, Afrikan yhtenäisyysjärjestön OAU:n avustusrahastolle 100 000 markalla. Tuki Namibian kansakuntaohjelmalle 2 000 000 mk, joka aikaisemmin on suoritettu momentilta 24.30.67, ehdotetaan siirrettäväksi tämän momentin alamomentille 4, koska YK-hallinnossa kansakuntaohjelman rahoittamista pidetään yhtenä Namibia-rahaston "ikkunana". Namibian itsenäistymisen lähestyessä ohjelman rahoitustarve on kasvanut ja avustukseksi esitetään 2 200 000 mk.

Suomen vuotuismaksua Punaisen Ristin kansainväliselle komitealle esitetään myös nostettavaksi 50 000 markalla huomioon ottaen ne monet velvollisuudet, jotka Geneven konventioista Kansainväliselle Punaiselle Ristille lankeavat sotatila-alueilla eri puolilla maailmaa.

Muiden rahastojen ja järjestöjen tukea esitetään myös lisättäväksi edellä mainituista syistä sekä uusien avustuskohteiden mukaantulon johdosta.

Momentilta 24.30.67 on aiempina vuosina rahoitettu Namibian apua opetuksen, terveydenhuollon ja ravitsemuksen aloilla. Kun Namibian apu ei toistaiseksi ole hallitusten välistä kehitysyhteistyötä, ehdotetaan 3 350 000 mk siirrettäväksi momentilta 24.30.67 tälle momentille alamomentiksi 3.

Momentille ehdotetaan lisättäväksi alamomentti 3.

Momentille ehdotetaan 42 400 000 mk eli lisäystä 12 550 000 mk seuraavasti:

1. *Varaus kiireellisiin avustuksiin.* Momentin perusteluihin viitaten alamomentille ehdotetaan 25 000 000 mk varauksena kiireellisiin avustuksiin. Lisäys on 3 400 000 mk.

2. *Kansallisten vapautusliikkeiden kautta annettava tuki.* Momentin perusteluihin viitaten alamomentille ehdotetaan 3 000 000 mk kansallisten vapautusliikkeiden kautta annettavana tukena. Lisäys on 1 300 000 mk.

3. *Koulutus-, terveydenhuolto-, ravitsemus- ja tutkimusapu namibialaisille.* Alamomentille ehdotetaan koulutus-, terveydenhuolto-, ravitsemus- ja tutkimusapuna namibialaisille 3 700 000 mk, mistä momentin perusteluihin viitaten 3 350 000 mk on siirtoa momentilta 24.30.67.

4. *Muut humanitaariset järjestöt ja rahastot.* Alamomentin numerotunnus on muutettu. Momentin perusteluihin viitaten alamomentille ehdotetaan muita humanitaarisia järjestöjä ja rahastoja varten 10 700 000 mk. Lisäys on 4 150 000 mk, mistä 2 000 000 mk tukena YK:n Namibian kansakuntaohjelmalle on siirtoa momentilta 24.30.67.

Käyttösuunnitelma:	mk
YK:n pakolaisasiain pääkomissaari (UNHCR)	3 500 000
YK:n Lähi-idässä olevien pakolaisten avustus- ja työelin (UNRWA)	1 700 000
Etelä-Afrikan apartheid-politiikan uhrien avustusrahasto	500 000
YK:n eteläisen Afrikan yhdistetty harjoitteluohjelma	500 000
YK:n Namibiarahasto	300 000
YK:n Namibia-instituutti	900 000
YK:n Namibian kansakuntaohjelma	2 200 000
Afrikan yhtenäisyysjärjestön OAU:n avustusrahasto	300 000
Punaisen Ristin kansainvälinen komitea ..	300 000
Muut järjestöt ja rahastot	500 000
Yhteensä	10 700 000

1983 esitys	42 400 000
1982 menoarvio	29 850 000
1981 tilinpäätös	25 500 000

88. *Osuus Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy:n peruspääomasta* (siirtomääräraha)
Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy:n (TEKERA) päätarkoituksena on osallistua kehitysmaihin perustettavien tai niissä toimivien suomalaisten ja kehitysmaiden yhteisten yritysten rahoittamiseen sekä kustantaa yhteisyrityksiin kohdistuvia projektitutkimuksia. Rahaston toiminta on muotoiltu sellaiseksi, että se täyttää kehitysyhteistyölle määritellyt kansainväliset ehdot. Vuonna 1983 osakepääoman korotus on 20 000 000 mk, mistä valtio merkitsee 90 prosenttia. Momentille ehdotetaan 18 000 000 mk valtion viidennen vuoden osuutena rahaston osakepääomasta.

1983 esitys	18 000 000
1982 menoarvio	18 000 000
1981 tilinpäätös	18 000 000

99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot

08. *Komiteat ja asiantuntijat* (arviomääräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi kerätämisenä 79 000 mk.

1983 esitys	190 000
1982 menoarvio	269 000
1981 tilinpäätös	200 799

09. *Pysyvät toimikunnat*

Momentille ehdotetaan edelleen 150 000 mk.

1983 esitys	150 000
1982 menoarvio	150 000
1981 tilinpäätös	128 489

21. *Tilapäinen edustus kansainvälisissä neuvotteluissa* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 300 000 mk matkalippujen hintojen ja muiden matkustuskustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtio- ja ministerivierailuihin ulkomaille sekä eri ministeriöiden ja laitosten kansainvälisiin järjestöihin suuntautuvien neuvottelumatkojen menoihin.

1983 esitys	17 700 000
1982 menoarvio	16 400 000
1981 tilinpäätös	12 908 229

24. *Osallistuminen kansainvälisiin kokouksiin* (siirtomääräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 200 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ETYK:n seurantaan liittyvien konferenssien ja asiantuntijakokousten aiheuttamiin kuluihin.

1983 esitys	800 000
1982 menoarvio	1 000 000
1981 tilinpäätös	1 860 000

27. *Kansainväliseen yhteistyöhön Suomessa liittyvät menot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 540 700 mk, mikä aiheutuu palkkojen sekä kustannusten noususta.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää Suomen ja Neuvostoliiton välisen tieteellis-teknillisen yhteistoimintakomitean, suomalais-neuvostoliittolaisen taloudellisen yhteistyökomission, suomalais-neuvostoliittolaisen rajavesistöjen käyttökommision, SEV-yhteistyökomission, SEV-yhteistyöprojektien sekä Itämeren ympäristönsuojelukomission menoihin. Momentin määrärahalta saadaan palkata keskimäärin enintään 24 henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Suomen ja Neuvostoliiton välinen tieteellisteknillinen yhteistoimintakomitea ..	2 367 000
Suomalais-neuvostoliittolainen taloudellinen yhteistyökomissio	1 384 700
Suomalais-neuvostoliittolainen rajavesistöjen käyttökommisio	95 000
SEV-yhteistyökomissio	1 991 000
SEV-yhteistyöprojektit	300 000
Itämeren ympäristönsuojelukomissio	436 000
Yhteensä	6 573 700

1983 esitys	6 573 700
1982 menoarvio	6 033 000
1982 II lisämenoarvio	51 000
1981 tilinpäätös	4 833 506

28. *Aseidenriisuntaan liittyvä tutkimustoiminta*

Momentille ehdotetaan lisäystä 102 000 mk, mistä 50 000 mk aiheutuu näytteenkäsittelylaborantin palkkaamisesta erityisesti MS/MS-systeemin edellyttämiä lisätehtäviä varten, 10 000 mk muun tutkimustoiminnan lisääntymisestä ja 42 000 mk hintojen ja palkkojen noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää Suomen harjoittamaa aseidenriisuntapolitiikkaa palvelevasta ja ulkoasiainministeriön välittömässä valvonnassa suoritettavasta aseidenriisuntaan liittyvästä tutkimustoiminnasta aiheutuviin palkkaus- ja matkakustannuksiin, tarvikkeiden ja laitteiden hankintoihin ja muihin kulutusmenoihin. Momentin määrärahasta on 292 000 mk palkkausmenoja ja määrärahalta saadaan palkata keskimäärin enintään neljä pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kemiallisen aseiden valvontakapasiteetin luominen	542 000
Muu alan tutkimustoiminta	40 000
Yhteensä	582 000

1983 esitys	582 000
1982 menoarvio	480 000
1981 tilinpäätös	580 000

50. *Eräät valtionavut*

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 154 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta vähennetään 1 700 000 mk siirtona alamomentille 24.99.52.1 ja 2 000 000 mk siirtona alamomentille 24.99.52.2 valtionapuna Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy:lle hallintomenoihin ja tutkimustoiminnan rahoittamiseen, vähennys on 3 546 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtionavustuksia varten ulkomailla joko ulkomaanedustuksen tai talouselämän palveluksessa toimivien henkilöiden lasten koulunkäynnin helpottamiseksi kotimaan kouluissa perustettua kouluasuntolaa ylläpitävälle Kouluasuntolasäätö rs:lle, Suomen

YK-liitto ry:lle, Suomen Pakolaisapu ry:lle, Suomen toimikunnalle Euroopan turvallisuuden edistämiseksi sekä Suomen YK:n lastenapu UNICEF ry:lle.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kouluasuntolasäätiö rs.	450 000
Suomen YK-liitto ry.	880 000
Suomen Pakolaisapu ry.	105 000
Suomen toimikunta Euroopan turvallisuuden edistämiseksi	105 000
Suomen YK:n lastenapu UNICEF ry. ...	84 000
Yhteensä	1 624 000

1983 esitys	1 624 000
1982 menoarvio	5 170 000
1981 tilinpäätös	4 653 000

51. Hädänalaisten Suomen kansalaisten avustaminen (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 300 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää Suomen kansalaisten kotiinlähettämiseen ja avustamiseen sekä avustuksiin ulkomailla asuville Suomen kansalaisille.

1983 esitys	300 000
1982 menoarvio	300 000
1981 tilinpäätös	127 431

52. Valtionapu Teollisen Kehitysyhteistyön Rabasto Oy:lle

Momentille ehdotetaan 4 700 000 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu ballintomenoihin.* Alamomentille ehdotetaan 2 200 000 mk, mistä 1 700 000 mk on siirtoa momentilta 24.99.50. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää avustuksena rahaston hallintomenojen kattamiseksi ulkoasiainministeriön tarkemmin määräämin perustein.

2. *Valtionapu tutkimustoiminnan rahoittamiseen.* Alamomentille ehdotetaan 2 000 000 mk siirtona momentilta 24.99.50. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää sellaisten rahaston tutkimusten rahoittamiseen, jotka tähtäävät teollisten yhteisyritysten perustamiseen kehitysmaissa.

3. *Valtionapu luottotappioiden korvaamiseen.* Alamomentille ehdotetaan 500 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää yh-

tiön luotonantotoiminnassa syntyneiden luottotappioiden korvaamiseen.

1983 esitys	4 700 000
-------------------	-----------

66. Eräät jäsenmaksut ja maksusuudet (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 5 855 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja valuuttakurssien muutoksista sekä maksusuuden YK:n ympäristönsuojelurahastoon korottamisesta 600 000 dollariin ja uudesta maksusuudesta YK:lle Kidutuksen uhrien avustusrahastoon. Momentin määrärahaa saadaan käyttää jäsenmaksuihin ja maksusuuksiin Pohjoismaiden ministerineuvostolle, YK:n talousarvioon, YK:n rauhanturvajoukoille, EFTA:lle, OECD:lle, YK:n ympäristönsuojelurahastoon, GATT:lle, YK:n kidutuksen uhrien avustusrahastoon sekä muihin jäsenmaksuihin, joita ovat Helsingin komissio, Haagin pysyvä välitystuomioistuin, Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssi, Haagin kansainvälisen oikeuden akatemia sekä Oslon komissio.

Käyttösuunnitelma:	mk
Maksuosuus Pohjoismaiden ministerineuvoston talousarvioon	17 500 000
Maksuosuus YK:n talousarvioon	14 000 000
Maksuosuus YK:n rauhanturvajoukoille .	5 500 000
EFTA:n jäsenmaksu	2 700 000
OECD:n jäsenmaksut	3 100 000
Maksuosuus YK:n ympäristönsuojelurahastoon	2 800 000
GATT:n jäsenmaksu	950 000
Maksuosuus YK:lle Kidutuksen uhrien avustusrahastoon	300 000
Muut jäsenmaksut	350 000
Yhteensä	47 200 000

1983 esitys	47 200 000
1982 menoarvio	41 345 000
1981 tilinpäätös	34 731 436

90. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 1 000 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ulkoasiainministeriön vahvistamien tilikurssien ja Suomen Pankin virallisten päivänkurssien eroista johtuviin kurssivaihteluihin.

1983 esitys	1 000 000
1982 menoarvio	1 000 000
1981 tilinpäätös	—

Pääluokan 24 menot luvuittain vuosina 1981—1983

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1982—1983	
	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	v. 1983 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
01. Ulkoasiainministeriö (030)	24 473	26 450	29 758	+ 3 308	+ 13
10. Edustustot (030)	81 617	90 880	109 170	+ 18 290	+ 20
20. Ulkoasiainhallinnon virat ja toimet (030)	169 095	195 668	201 941	+ 6 273	+ 3
30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö (040)	543 522	706 650	857 650	+ 151 000	+ 21
99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot (030)	60 023	72 147	80 820	+ 8 673	+ 12
Yhteensä	878 730	1 091 795	1 279 339	+ 187 544	+ 17

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Oikeusministeriö

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 25 503 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	16 545 700	+ 2 480 100	216	+ 7
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i> ...	6 347 800	+ 378 600	62	— 6
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	705 300	+ 422 700	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	1 668 200	+ 196 700	—	—
Varaus 1982		— 711 100	—	—
Varaus 1983	236 000	+ 236 000	—	—
Yhteensä	25 503 000	+ 3 003 000	278	+ 1

Henkilöstön määrän lisäys aiheutuu siirrosta momentilta 25.99.27.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 592 100 mk, mistä 2 586 900 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan oikeushallinto-osastolle perustettavaksi ylimääräinen ylitarkastajan toimi (B 2). Toimen palkkaus on aikaisemmin suoritettu momentilta 25.99.27.

Virkarakenteen tarkistamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi lainvalmisteluosastolle neljä sopimuspalkkaista lainsäädäntö-

neuvoksen virkaa (S 17) ja vankeinhoito-osastolle ylimääräinen kriminaalihuollon ylitarkastajan toimi (B 4). Vastaavasti ehdotetaan samasta ajankohdasta lukien lakkautettavaksi ylimääräinen valvontatarkastajan toimi (B 2) sekä tilapäisten palkkioista vähennettäväksi 375 100 mk neljän lainsäädäntöneuvoksen (B 4) palkkioina.

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi vankeinhoito-osastolle ylimääräinen arkistonhoitajan toimi (V 24) sekä tilitoimistoon ylimääräinen toimistosihteerin toimi (V 19).

Lisäys on 688 600 mk.

c) Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan tilapäisten palkkioista vähentää kahden ylimääräistetyin toimen palkkioina 100 700 mk.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 7 200 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistetyin toimen palkkiona.

Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä kertamenona 241 500 mk vuoden 1982 tulo- ja menoarvion mukaisesti palkatun neljän toimihenkilön edelleen palkkaamiseksi yhdistysrekisteritoimistoon enintään 31.12.1983 saakka. Kun vähennetään kertameno 186 900 mk, lisäys on 54 600 mk.

Edellyttäen, että kohdassa b ehdotetut neljä sopimuspalkkaista lainsäädäntöneuvoksen virkaa (S 17) perustetaan, voidaan tilapäisten palkkioista 1.3.1983 lukien vähentää 375 100 mk neljän lainsäädäntöneuvoksen (B 4) palkkioina.

Alamomentille ehdotetaan määrärahan oikaisun johdosta lisäystä 30 000 mk työsuhteisten siivoojien palkkiona.

Vähennys on 398 400 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 56 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 14 000 mk, mistä 10 000 mk ylityökorvauksia, 1 000 mk sivutoimisten esittelijöiden palkkioita ja 3 000 mk laintarkastuskunnan varsinaisten jäsenten virantoimituspalkkioita varten.

Viitaten momentin 25.99.(01) perusteluihin muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan viransijaisten palkkioina lisäystä 385 100 mk, mistä 355 300 mk on siirtoa momentilta 25.99.(01).

Lisäys on 399 100 mk.

1983 esitys	25 503 000
1982 menoarvio	22 500 000
1981 tilinpäätös	19 892 877

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 864 300 mk,

mikä aiheutuu hintojen noususta, matkojen lisääntymisestä, koulutuksen laajentumisesta, tekstinkäsittelylaitteiden ohjelmisto- ja laitevuokrista ja 100 000 markan kertamenosta ali- oikeuksien yhtenäistämisen sekä ulosotto- ja konkurssimenettelyn uudistamisen valmistelusta aiheutuvia menoja varten sekä 160 000 markan kertamenosta rikoslain uudistamisen valmistelusta aiheutuvia menoja varten. Samalla voidaan momentilta 25.10.01 vähentää ylimääräisen oikeusneuvoksen palkkaamiseen osoitettu määräraha. Kun momentilta vähennetään kertameno 100 000 mk, lisäys on 764 300 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös lainvalmistelua palvelevaan tutkimustyöhön ja yhdistysrekisteriaineiston mikrofilmaukseen sekä tekstinkäsittelylaitteiden ohjelmisto- ja laitevuokriin. Momentin määrärahoja saadaan käyttää keskimäärin enintään neljän päätoimisen henkilön palkkaamiseen. Koulutukseen myönnettyä määrärahaa saadaan käyttää vankeinhoitolaistosta lukuunottamatta hallinnonalan henkilöstön koulutusmenoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	30 000
Matkat	500 000
Virkistystoiminta (enintään)	5 600
Koulutus	440 000
Muut henkilöstömenot	15 000
Rakennusten käyttö	2 800 000
Toimistomenot	1 800 000
Lainvalmistelua palveleva tutkimustyö ..	150 000
Yhdistysrekisteritoimiston mikrofilmaus ..	50 000
Muut menot (kertamenoa 260 000)	460 000
Yhteensä	6 250 600

1983 esitys	6 250 600
1982 menoarvio	5 486 300
1981 tilinpäätös	4 628 277

70. *Kaluston bankkiminen*

Momentille ehdotetaan 180 000 mk kaluston ja konttorikoneiden hankintaa varten.

1983 esitys	180 000
1982 menoarvio	200 000
1981 tilinpäätös	214 463

02. Lääninhallitusten oikeushallintoyksiköt

Lääninhallitukselle kuuluvien oikeushallinto- tehtävien hoidon kehittämiseksi ehdotetaan

Uudenmaan lääninhallitukseen perustettavaksi 1.5.1983 lukien toiminnallisesti oikeusminis-

teriön alainen oikeushallinto-osasto. Osastoon tultaisiin aluksi keskittämään ulosotonhaltijan ja ulosoton piirihallintoviranomaisen tehtävät, sakkojen ja korvausten kanto, vapausrangaistusten ja sakon muuntorangaistusten täyttämöönpano, vaaleihin liittyvät tehtävät sekä eräitä muita vähäisempiä oikeushallintoasioita. Osaston henkilöstö muodostettaisiin pääosin lääninhallituksen nykyisin oikeushallinnon alan

tehtäviä hoitavista virkamiehistä. Perustettavia uusia virkoja vastaavia henkilöstövähennyksiä ehdotetaan toteutettavaksi siten kuin luvusta 26.05 (Lääninhallitukset) ilmenee. Ehdotukset oikeushallintotehtävien uudelleen järjestämisestä muissa lääninhallituksissa tullaan erikseen tehtävän selvityksen jälkeen tekemään vuosien 1984 ja 1985 tulo- ja menoarvioehdotuksissa.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 397 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Virat ja toimet
1. Peruspalkkaisten virkamiesten palkkaukset	352 800	5
3. Muut palkat ja palkkiot	15 000	—
4. Sosiaaliturvamaksu	25 600	—
Varaus 1983	3 600	—
Yhteensä	397 000	5

Henkilöstön määrästä neljä on aikaisemmin palkattu momentilta 26.05.01.

Perustelut:

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan 1. 5. 1983 lukien perustettavaksi seuraavat virat:

	Palkkaus- luokka
1 osastopäällikkö	B 5
1 ylitarkastaja	B 2
1 ylitarkastaja	B 1
2 tarkastajaa	V 28

Alamomentille ehdotetaan peruspalkkaisten virkamiesten palkkauksia varten 352 800 mk.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan 15 000 mk, mistä 2 000 mk vuosilomakorvauksia, 10 000 mk viransijaisten palkkioita sekä 3 000 mk muita erittelemättömiä palkkioita varten.

1983 esitys 397 000

10. Ylimmät tuomioistuimet

Korkeimmassa oikeudessa ratkaisemattomien asioiden määrä väheni vuonna 1981 yli 1 000 asialla, mikä johtui olennaisesti siitä, että muutoksenhakua korkeimpaan oikeuteen koskeva uusi lainsäädäntö (104—113/79) on ollut voi-

massa 1. 1. 1980 lukien ja korkeimmassa oikeudessa on toiminut ylimääräinen jaosto. Ruuhkaa on kuitenkin edelleen, sillä vuodelle 1982 siirtyi 4 641 (5 769) asiaa. Kertyneiden ratkaisemattomien asioiden käsitteleminen vaatii

edelleen poikkeustoimenpiteiden jatkamista. Tämän vuoksi ehdotetaan vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa kertamenoina osoitettujen määrärahojen pysyttämistä vuoden 1983 tulo- ja menoarviossa, jotta täysilukuinen ylimääräinen neljäs jaosto voi toimia koko vuoden 1983.

Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuvien asioiden määrä on edelleen lisääntynyt. Vuoden

1981 päättyessä oli ratkaisematta 4 457 (5 072) asiaa. Tämän vuoksi ehdotetaan vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa kertamenoina osoitettujen määrärahojen pysyttämistä vuoden 1983 tulo- ja menoarviossa, jotta ylimääräinen neljäs jaosto voi toimia täysilukuisena vuonna 1983.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 28 675 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	21 629 300	+ 3 103 800	173	+ 5
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	4 083 400	+ 829 200	50	— 6
3. Muut palkat ja palkkiot	820 800	+ 80 400	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 876 200	+ 244 500	—	—
	Varaus 1982	— 788 200	—	—
	Varaus 1983	+ 265 300	—	—
Yhteensä	28 675 000	+ 3 735 000	223	— 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 335 600 mk, mistä 2 317 100 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan seitsemän ylimääräisen oikeusneuvoksen (B 8) palkkaamiseksi korkeimpaan oikeuteen kertamenona 1 420 000 mk. Kun vähennetään kertameno 1 069 900 mk, lisäys on 350 100 mk.

Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan seitsemän ylimääräisen hallintoneuvoksen (B 8) palkkaamiseksi korkeimpaan hallinto-oikeuteen kertamenona 1 420 000 mk. Kun vähennetään kertameno 1 069 900 mk, lisäys on 350 100 mk.

Korkeimpaan oikeuteen ehdotetaan perustettavaksi peruspalkkainen vanhemman oikeussihteerin virka (B 3) ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen ehdotetaan perustettavaksi peruspalkkainen vanhemman hallintosihteerin virka (B 3).

Toiseen virkaan viideksi vuodeksi nimitetyn korkeimman hallinto-oikeuden jäsenen virkaa ei voida täyttää asianomaisen säilyttäessä virkansa sanotun määräjän. Jotta ylimääräisten hallintoneuvoston määrä ei kohoaisi, ehdotetaan perustettavaksi peruspalkkainen hallintoneuvok-

sen virka (B 8). Edellä tarkoitetun määräjän päätyttyä ensiksi avoimeksi tuleva hallintoneuvoksen virka ehdotetaan aikanaan lakkautettavaksi. Ehdotetun järjestelyn vuoksi ei tarvita lisäystä.

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi korkeimpaan oikeuteen ylimääräinen osastosihteerin toimi (V 20) sekä korkeimpaan hallinto-oikeuteen ylimääräinen toimistosihteerin toimi (V 15) ja kaksi ylimääräistä konekirjoittajan tointa (V 10).

Viitaten momentin 25.01.29 perusteluihin vuoden 1981 tulo- ja menoarvion mukaisesti korkeimpaan oikeuteen palkatun ylimääräisen oikeusneuvoksen (B 8) palkkaamiseen osoitettu 177 500 markan määräraha ehdotetaan vähennettäväksi.

Lisäys on 938 800 mk.

c) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan tilapäisten palkkioihin lisäystä kertamenona 1 478 900 mk viiden esittelijän (V 29), kymmenen esittelijän (V 28) ja kolmen toimistohenkilökuntaan kuuluvan henkilön palkkaamiseksi korkeimpaan oikeuteen. Kun vähennetään kertameno 1 286 000 mk, lisäys on 192 900 mk.

Jotta täysin tai puolin esittelyvelvollisuuksin korkeimmassa oikeudessa toimiville tilapäisille esittelijöille (V 28) voitaisiin edelleen maksaa palkkio, ehdotetaan tilapäisten palkkioihin lisäystä kertamenona 318 600 mk. Kun vähennetään kertameno 205 000 mk, lisäys on 113 600 mk.

Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 56 200 mk ylivahtimestarin (V 16) palkkaamiseksi korkeimpaan oikeuteen.

Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan tilapäisten palkkioihin lisäystä kertamenona 1 274 300 mk kahden esittelijän (V 29), seitsemän esittelijän (V 28) sekä kuuden toimistohenkilökuntaan kuuluvan henkilön palkkaamiseksi korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Kun vähennetään kertameno 964 800 mk, lisäys on 309 500 mk.

Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 164 500 mk neljän ylimääräistetyn toimen palkkioina.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 17 000 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan työsuhdepalkkoista vähennettäväksi 89 700 mk kolmen siivoojan palkkioina.

Alamomentille ehdotetaan määrärahan oikaisun johdosta lisäystä 330 000 mk, mistä 300 000 mk tilapäisten palkkioihin ja 30 000 mk työsuhhteisten siivoojien palkkioihin.

Lisäys on 731 000 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 44 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 8 000 mk, mistä 1 000 mk ylitökorvauksia, 1 000 mk virkapukuavustuksia, 2 000 mk esittelijäharjoittelijoiden palkkioita ja 4 000 mk yli-insinööreineuvosten kuukausipalkkioita varten.

1983 esitys	28 675 000
1982 menoarvio	24 940 000
1982 II lisämenoarvio	300 000
1981 tilinpäätös	22 581 904

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 893 900 mk, mikä aiheutuu hintojen noususta, 400 000 markan kertamenosta, joka aiheutuu ylimääräisten jaostojen toiminnasta ja virastojen muutoista uusittuihin toimitiloihin sekä 250 000 mk kertamenosta välttämättömiä kirjastojen järjestyjä ja täydennys Hankintoja varten. Kun momentilta vähennetään kertameno 400 000 mk, lisäys on 493 900 mk. Muihin menoihin ehdotettua määrärahaa saadaan käyttää enintään kahden henkilön palkkaamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	21 000
Matkat	80 000
Virkistystoiminta (enintään)	3 500
Muut henkilöstömenot	4 000
Rakennusten käyttö	1 600 000
Toimistomenot (kertamenoa 400 000)	1 600 000
Muut menot (kertamenoa 250 000)	270 000
Yhteensä	3 578 500

1983 esitys	3 578 500
1982 menoarvio	3 084 600
1981 tilinpäätös	2 608 998

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 1 000 000 mk kaluston ja konttorikoneiden hankintaa varten. Lisäksi ehdotetaan, että virastoille vuonna 1984 valmistuvien toimitilojen kalusteiden ja muun sisustuksen hankkimiseksi saadaan vuoden 1983 aikana tehdä tilauksia ja sitoumuksia 1 500 000 mk arvosta. Tilausvaltuudesta ei aiheudu maksuja vuonna 1983.

1983 esitys	1 000 000
1982 menoarvio	500 000
1982 II lisämenoarvio	150 000
1981 tilinpäätös	109 902

20. Hovioikeudet

Hovioikeuksiin saapuvien asioiden määrä on toistaiseksi vakiintunut. Aikaisempina vuosina syntyntä jutturuuhkaa on suunnitelmien mu-

kaisesti voitu myös vuonna 1981 purkaa siten, että vuodelle 1982 siirtyi 15 708 (17 673) asiaa. Suunnitelmien toteuttamiseen on olennai-

sesti vaikuttanut Kouvolan ja Rovaniemen hovioikeuksien sekä ylimääräisten jaostojen toiminta ns. vanhoissa hovioikeuksissa.

Jutturuuhka jakautuu epätasaisesti hovioikeuksien kesken. Vaikein tilanne on Vaasan ja Itä-Suomen hovioikeuksissa. Eri hovioikeuksien työmäärää on tasattu piirirajoja muutta-

malla sekä siirtämällä käsittelemättömiä asioita hovioikeudesta toiseen.

Vaasan hovioikeuden yhteydessä toimivassa vesiylöikeudessa on suuren asiamäärän vuoksi tällä hetkellä kaksi ylimääräistä jaostoa, joiden toimintaa ehdotetaan edelleen jatkettavaksi.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 53 546 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	44 870 800	+ 5 035 800	488	+ 2
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i>	4 089 700	+ 373 100	42	— 5
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	586 500	+ 93 300	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	3 503 500	+ 312 900	—	—
	Varaus 1982	— 1 541 600	—	—
	Varaus 1983	+ 495 500	—	—
	Yhteensä	+ 4 769 000	530	— 3

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 5 456 900 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi kaksi ylimääräistä konekirjoittajan tointa (V 10) Vaasan ja Itä-Suomen hovioikeuksiin, ylimääräinen toimistoapulaisen toimi (V 10) Helsingin hovioikeuteen sekä ylimääräinen toimistoapulaisen toimi (V 10) Rovaniemen hovioikeuteen. Lisäys on 162 600 mk. Kun vähennetään kertameno 185 800 mk Vaasan hovioikeuden ylimääräisen jaoston lakkaamisen johdosta, vähennys on 23 200 mk.

c) Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä kertamenona 965 000 mk viskaalin (V 29), viskaalin (V 28), neljän viskaalin (V 27) ja kuuden kansliahenkilön edelleen palkkaamiseksi vesiylöikeuteen. Kun vähennetään kertameno 712 000 mk, lisäys on 253 000 mk.

Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 162 600 mk neljän ylimääräistetyin toimen palkkioina.

Vaasan hovioikeuden ylimääräisen jaoston lakkaamisen johdosta tilapäisten palkkioista vähennetään kertameno 66 900 mk.

Lisäys on 23 500 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 37 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 45 000 mk, mistä 35 000 mk asiantuntijajäsenten palkkioihin, 5 000 mk sotilasjäsenten palkkioihin ja 5 000 mk erittelemättömiin muihin palkkioihin sekä virkapukuavustuksiin.

1983 esitys	53 546 000
1982 menoarvio	48 777 000
1981 tilinpäätös	43 079 990

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 629 500 mk, mikä aiheutuu lähinnä hintojen noususta, 15 000 markan kertamenosta muutokuvakoelmien täydentämistä varten ja 150 000 markan kertamenosta vesiylöikeuden ylimääräisten jaostojen toiminnasta aiheutuvia menoja varten sekä 100 000 markan kertamenosta Helsingin hovioikeuden uuden toimitalon sisustussuunnittelua varten. Kun momentilta vähennetään kertameno 150 000 mk, lisäys on 479 500 mk.

Käyttösuunnitelma:		mk
Käyttövarat (enintään) (kertamenoa 15 000)		45 000
Matkat (kertamenoa 50 000)		200 000
Virkistystoiminta (enintään)		8 000
Muut henkilöstömenot		10 000
Rakennusten käyttö		2 835 000
Toimistomenot (kertamenoa 100 000) ..		2 210 000
Muut menot (kertamenoa 100 000)		210 000
	Yhteensä	5 518 000

1983 esitys	5 518 000
1982 menoarvio	5 038 500
1981 tilinpäätös	4 058 700

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 280 000 mk kaluston ja konttorikoneiden hankintaa varten. Lisäksi ehdotetaan, että Helsingin hovioikeudelle vuonna 1984 valmistuvien toimitilojen kalusteiden ja muun sisustuksen hankkimiseksi saadaan vuoden 1983 aikana tehdä tilauksia ja sitoumuksia 1 000 000 mk arvosta. Tilausvaltuudesta ei aiheudu maksuja vuonna 1983.

1983 esitys	280 000
1982 menoarvio	240 000
1981 tilinpäätös	216 620

30. Tuomiokunnat

Tuomiokuntien siirtäminen kokonaispalkkausjärjestelmään aloitettiin vuonna 1972. Vuoden 1982 loppuun mennessä on uuden järjestelmän piiriin siirretty 62 maamme 71 tuomiokunnasta. Vuonna 1983 kokonaispalkkausjärjestelmään on tarkoitus siirtää 4 tuomiokuntaa.

Eduskunnalle annetussa hallituksen esityksessä (86/1981 vp.) on ehdotettu sotilasrikosasioiden käsittelyn siirtämistä alioikeuksiin. Siirron mahdolliset vaikutukset alioikeuksien henkilöstötarpeeseen on tarkoitus selvittää erikseen.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 66 956 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	26 657 600	+ 4 303 300	229	+ 9
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	32 780 500	+ 5 661 500	565	+ 12
3. Muut palkat ja palkkiot	2 486 600	+ 2 286 700	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	4 407 800	+ 813 600	—	—
	Varaus 1982	— 1 736 600	—	—
	Varaus 1983	623 500	—	—
	Yhteensä	66 956 000	794	+ 21

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 6 813 600 mk, mistä 6 455 700 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan perustettavaksi seuraavat virat ja ylimääräiset toimet:

Peruspalkkaiset:	Palkkausluokka
4 kihlakunnantuomaria	B 5
1 käräjätuomari	B 3
4 käräjätuomaria	B 2
Ylimääräiset:	
4 kanslianotaaria	V 25

Lisäys on 1 370 100 mk. Kun tähän mennessä lakkautettujen neljän kihlakunnantuomarin viran (V 26) peruspalkkoina vähennetään 308 400 mk, lisäys on 1 061 700 mk.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 88 000 mk vuonna 1982 osaksi vuotta palkattujen henkilöiden palkkana.

Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 656 100 mk 12 kansliavirkailijan palkkaamiseksi.

Lainoppineiden tuomarinapulaisten palkkoina vähennetään neljää vuosipalkkiota vastaava 212 400 mk.

Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan työsuhdepalkkoista vähennettäväksi 24 700 mk kahden osa-aikaisen siivoojan palkkoina.

Alamomentille ehdotetaan määrärahan oikeaus johdosta lisäystä 1 600 000 mk, mistä 1 000 000 mk työsuhdeisten toimihenkilöiden palkkoihin, 500 000 mk notaarien palkkoihin ja 100 000 mk notaarien ja lainoppineiden tuomarinapulaisten vuosilomakorvauksiin.

Lisäys on 2 107 000 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 577 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 102 000 mk, mistä 50 000 mk vuosilomakorvauksia ja 52 000 mk sotilasjäsenien palkkioita varten.

Viitaten momentin 25.99.(01) perusteluihin muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä viransijaisten palkkioita varten 2 167 200 mk, mistä 1 991 900 mk on siirtoa momentilta 25.99.(01).

Lisäys on 2 269 200 mk.

1983 esitys	66 956 000
1982 menoarvio	55 004 000
1981 tilinpäätös	46 931 015

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 340 000 mk, mikä aiheutuu hintojen noususta ja toiminnan laajentumisesta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös ns. sporttelituomiokuntien sidonta- ja kopiointikustannuksiin sekä eräisiin matkakustannuksiin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	110 000
Matkat	550 000
Virkistystoiminta (enintään)	12 000
Muut henkilöstömenot	80 000
Rakennusten käyttö	9 400 000
Toimistomenot	5 000 000
Yhteensä	15 152 000

1983 esitys	15 152 000
1982 menoarvio	13 812 000
1981 tilinpäätös	11 808 931

70. *Kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 800 000 mk kaluston ja konttorikoneiden hankintaa varten.

1983 esitys	800 000
1982 menoarvio	700 000
1981 tilinpäätös	800 000

31. Raastuvanoikeudet ja maistraatit

Raastuvanoikeuksien ja maistraattien valtiolle siirtämisen yhteydessä annettiin laki raastuvanoikeuksien, maistraattien ja kaupungin ulosotto-laitoksen henkilöstön palkkausjärjestelmän muuttamisesta (968/77). Sen mukaan asetuksella voidaan lakkauttaa raastuvanoikeuden ja maistraatin virkasivutuloihin oikeutetun henkilöstön oikeus periä lunastuksia ja toimituspalkkioita. Tämän jälkeen palkkaus suoritetaan viran tai toimen kokonaispalkkausluokan mukaan ja mahdollinen ansion aleneminen korvataan virkamiehelle henkilökohtaisella siirtolisällä siten kuin siitä virkaehtosopimuksella tarkemmin sovitaan. Raastuvanoikeudet ja maistraatit

ehdotetaan siirrettäviksi kokonaispalkkaukseen mainitun lain säätämässä järjestyksessä 1.11.1983 lukien. Siirrosta aiheutuu valtiolle palkkausmenojen lisäystä, mutta toisaalta lunastuksia ja toimituspalkkioita vastaava leimaverotulojen lisäys. Kokonaispalkkauksen aiheuttamat henkilöstölisäykset on tarkoitus ajoittaa vuosille 1984 ja 1985 ja hankkia tarvittavat puhtaaksikirjoitus- ja muut toimistopalvelut siirtymäkauden aikana valtion varoin ostettavina ulkopuolisina palveluina.

Sotilasasioiden siirtämisestä alioikeuksien käsiteltäväksi mahdollisesti aiheutuva henkilöstön lisätarve tullaan selvittämään.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 72 418 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	55 870 400	+ 6 698 800	789	+ 4
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuohdepalkat	1 701 200	+ 414 600	33	— 3
3. Muut palkat ja palkkiot	9 438 400	+ 2 159 900	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	4 737 900	+ 554 400	—	—
	Varaus 1982	— 2 020 800	—	—
	Varaus 1983	+ 670 100	—	—
	Yhteensä	+ 8 477 000	822	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 6 727 300 mk. Palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta aiheutuva lisäys on 7 063 100 mk.

b) Porin ja Hangon raastuvanoikeuksiin kumpaankin ehdotetaan perustettavaksi oikeusneuvosmiehen virka, jonka kokonaispalkkausluokka on B 2 ja virkasivutuloon oikeutettu palkkausluokka V 28. Vastaavasti voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa Porin raastuvanoikeudesta kunnallisneuvosmiehen virka (V 25).

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi kolme ylimääräistä toimistovirkailijan tointa (V 10) Jyväskylän, Lappeenrannan ja Kajaanin raastuvanoikeuksiin kuhunkin yksi.

Luvun perusteluihin viitaten alamomentille ehdotetaan lisäystä 470 000 mk raastuvanoikeuksien ja maistraattien virkamiehille 1. 11. 1983 lukien kokonaispalkkaukseen siirtymisen johdosta maksettavia henkilökohtaisia siirtolisiä varten.

Lisäys on 691 500 mk.

c) Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 135 000 mk kolmen ylimääräistetyn toimen palkkioina.

Tilapäisten palkkioista ja työsuohdepalkoista vähennetään 15 400 mk, mistä 6 200 mk vuonna 1982 osaksi vuotta lakkautetun tilapäisen toimen palkkiona ja 9 200 mk siirretyn työsuhteisen toimen palkkana.

Alamomentille ehdotetaan määrärahan oikaisun johdosta lisäystä 400 000 mk työsuhteisten siivoojien palkkioina.

Lisäys on 249 600 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 30 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 1 673 000 mk, mistä 1 000 000 mk viransijaisten palkkioita, 100 000 mk sotilasjäsenten palkkioita, 20 000 mk istuntopalkkioita, 10 000 mk kausiapulaisten palkkioita, 100 000 mk sivutoimisten oikeusneuvosmiesten ja kunnallisneuvosmiesten palkkioita, 10 000 mk sivutoimisten sihteereiden palkkioita ja 433 000 mk kokonaispalkkaukseen siirtymisestä johtuvia ja muita erittelemättömiä palkkioita varten.

Muista palkoista ja palkkioista vähennetään 68 100 mk vuonna 1982 osaksi vuotta lakkautettujen sivutoimisten tointen palkkioina.

Lisäys on 1 604 900 mk.

1983 esitys	72 418 000
1982 menoarvio	63 941 000
1982 II lisämenoarvioesitys	900 000
1981 tilinpäätös	57 088 485

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)
Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 564 000 mk, mikä aiheutuu hintojen noususta, haaste miesten oman auton käyttöoikeuden laajentamisesta ja maistraattien kaupparekisteritiedostojen ylläpito- ja käyttökustannuksista. Kun momentilta vähennetään kertameno 275 000 mk, lisäys on 1 289 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	105 000
Matkat	1 000 000
Virkistystoiminta (enintään)	13 000
Muut henkilöstömenot	20 000
Rakennusten käyttö	12 000 000
Toimistomenot	4 700 000
Yhteensä	17 838 000
1983 esitys	17 838 000
1982 menoarvio	16 549 000
1981 tilinpäätös	14 059 528

70. *Kaluston bankkiminen* (siirtomääräraha)
Kaluston ja konntorikoneiden hankintaa varten momentille ehdotetaan 2 200 000 mk, mistä Helsingin oikeustaloa varten noin 700 000 mk.

1983 esitys	2 200 000
1982 menoarvio	2 500 000
1981 tilinpäätös	1 700 000

40. Erityistuomioistuimet

Erityistuomioistuimissa ehdotetaan vuodesta 1967 toimineen Etelä-Suomen maa oikeuden ylimääräisen kolmannen jaoston vakinaistamista sekä työtuomioistuimessa vallitsevan jutturuuhkan purkamiseksi sen voimavarojen lisäämistä, mihin liittyvä hallituksen esitys annetaan Eduskunnalle tulo- ja menoarvion yhteydessä. Va-

kuutus oikeudessa, johon vuonna 1981 perustettiin vakinainen viides jaosto pysyttämällä lisäksi toiminnassa molemmat ylimääräiset jaostot, on työtilanne kehittynyt siinä määrin myönteiseen suuntaan, että toisen ylimääräisen jaoston toiminta ehdotetaan lopetettavaksi 1. 4. 1983 lukien.

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 24 635 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	15 040 000	+ 2 266 800	169	+ 8
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i>	6 346 800	+ 327 800	64	— 7
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	1 408 900	+ 391 200	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	1 611 300	+ 176 500	—	—
Varaus 1982		— 693 300	—	—
Varaus 1983	228 000	+ 228 000	—	—
Yhteensä	24 635 000	+ 2 697 000	233	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 399 200 mk, mistä 2 376 000 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan Etelä-Suomen maa oikeuden ylimääräinen jaosto vakinaistettavaksi 1. 5. 1983 lukien ja työtuomioistuimen voimavaroja lisättäväksi. Tämän johdosta ehdotetaan perustettavaksi seuraavat virat ja toimet:

	Palkkausluokka
Peruspalkkaiset:	
1 työtuomioistuineuvos	B 6
1 maa oikeustuomari (1. 5. 1983)	B 5
1 maa oikeusinsinööri (1. 5. 1983)	B 4
Ylimääräiset:	
1 sihteeri	B 1
1 osastosihteeri	V 20
1 kanslisti (1. 5. 1983)	V 12

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdote-

taan 1.3.1983 lukien perustettavaksi ylimääräinen konekirjoittajan toimi (V 10) Pohjois-Suomen vesioikeuteen ja ylimääräinen konekirjoittajan toimi (V 10) työtuomioistuimeen.

Lisäys on 608 600 mk.

c) Vesioikeuksissa edelleen toimivien ylimääräisten jaostojen täydentämiseksi aikaisempien vuosien tapaan tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä kertamenona 820 300 mk määrääjäksi nimitettävien kahden vesioikeustuomarin (B 5) ja kahden vesioikeusinsinöörin (B 5) sekä kahden sihteerin (V 28) ja kahden konekirjoittajan (V 10) palkkaamista varten. Lisäksi ehdotetaan, että vesioikeuksien ylimääräisten jaostojen sihteerien palkkaamiseen osoitettuja määrärahoja saataisiin tarvittaessa käyttää määrääjäksi nimitettävien vesioikeustuomarien (B 5) ja vesioikeusinsinöörien (B 5) palkkaamiseen, jolloin vastaavasti sihteerien toimet jätettäisiin täyttämättä. Tämän johdosta tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä kertamenona 310 700 mk. Lisäys on 1 131 000 mk. Kun vähennetään kertameno 974 600 mk, lisäys on 156 400 mk.

Vuoden 1982 toiseen lisämenoarvioon viitaten tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 48 200 mk konekirjoittajan (V 10) edelleen palkkaamiseksi Pohjois-Suomen vesioikeuteen.

Edellyttäen, että kohdassa b ehdotetut Etelä-Suomen maa- ja metsätalouden virat ja ylimääräinen toimi perustetaan, voidaan tilapäisten palkkioista vähentää kolmen henkilön palkkioina 187 300 mk.

Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan tilapäisten palkkioista vähennettäväksi 253 400 mk yhden ylimääräisen vanhemman vakuutus- tuomarin (B 5), yhden ylimääräisen nuoremman vakuutus- tuomarin (B 3) ja yhden esittelijän (V 27) palkkioina 1.4.1983 lukien.

Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 82 600 mk kahden ylimääräistetyn toimen palkkiona.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 14 300 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistettyjen toimien palkkioina.

Vähennys on 333 000 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 57 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 311 000 mk, mistä 45 000 mk vuosilomakorvauksiin, 250 000 mk istuntopalk-

kioihin määrärahan oikaisuna, 7 000 mk asian- tuntijain palkkioihin ja 1 000 mk toimimiehen palkkioon, 5 000 mk puheenjohtajien ja jäsen- ten kuukausipalkkioihin sekä virkaylioikeuden toiminnasta aiheutuviin palkkioihin 3 000 mk, mistä 2 000 mk siirtona momentilta 25.99.09.

1983 esitys	24 635 000
1982 menoarvio	21 938 000
1982 II lisämenoarvio	26 900
1981 tilinpäätös	18 044 455

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentin alamomenttijako ehdotetaan pois-
tettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 796 800 mk, mikä aiheutuu lähinnä hintojen noususta ja vakuutus- oikeuden atk-järjestelmien käyttöö-
notosta, 190 000 markan kertamenosta vakuutus-
oikeuden ylimääräisten jaostojen toimintaa var-
ten sekä 200 000 markan kertamenosta vesioi-
keuksien mikrofilm-
auksen ja atk-järjestelmien
suunnittelua sekä kokeilua varten. Kun momen-
tilta vähennetään kertameno 550 000 mk, lisäys
on 246 800 mk. Momentin määräraha saadaan
käyttää myös valtion varoista ennakolta mak-
settaviin maa- ja metsätalouden istunnosta aiheutuviin
kustannuksiin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	30 000
Matkat	470 000
Virkistystoiminta (enintään)	3 800
Muut henkilöstömenot	4 000
Rakennusten käyttö	1 500 000
Toimistomenot (kertamenoa 390 000) ..	1 650 000
Muut menot	50 000
Yhteensä	3 707 800

1983 esitys	3 707 800
1982 menoarvio	3 461 000
1981 tilinpäätös	2 833 500

70. *Kaluston bankkiminen*
Momentille ehdotetaan 240 000 mk kaluston
ja konttorikoneiden hankintaa varten.

1983 esitys	240 000
1982 menoarvio	240 000
1981 tilinpäätös	202 579

45. Eräät oikeudenhoitomenot

22. *Eräät oikeudenkäyntimenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 8 100 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää lakien ja asetusten mukaan valtion varoista suoritettaviin oikeudenkäyntimenoihin, jotka aiheutuvat kadonneen henkilön kuolleeksi julistamisesta, todistajille maksettavista korvauksista, vangittuna oleville nuorille rikoksentekeijöille määrättyjen avustajien palkkioista, patenttiasioissa asiantuntijoille maksettavista palkkioista, eräistä veri- ja muita periytyviä ominaisuuksia koskevista tutkimuksista, tulkin käyttämisestä tuomioistuimessa, lapsen huoltoa ja tapamisoikeutta koskevan tuomion täytäntöönpanosta, todistelukustannuksista läänioikeudessa, rikosasian vastaajan kutumisesta toisen pohjoismaan tuomioistuimeen, pohjoismaiden keskeisestä oikeusavusta tiedoksiannon toimittamisessa ja todistelussa, yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien pohjoismaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä muusta kansainvälisten sopimusten mukaisesta oikeusavusta Suomen ja eräiden muiden valtioiden välillä.

1983 esitys	8 100 000
1982 menoarvio	8 100 000
1981 tilinpäätös	5 749 537

23. *Eräät oikeudenkäyntimenot asunto-oikeuksissa* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 70 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää oikeudenkäynnistä huoneenvuokra-asioissa annetun lain mukaan asianomaiselle virkamiehelle toimituskirjoista kuuluvien lunastusten ja toimituspalkkioiden korvaamiseen.

1983 esitys	620 000
1982 menoarvio	550 000
1981 tilinpäätös	559 370

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan hintojen nousun johdosta lisäystä 60 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää oikeuslaitoksessa tarvitta-

vien lomakkeiden painattamisesta ja käyttämisestä aiheutuviin menoihin.

1983 esitys	3 000 000
1982 menoarvio	2 940 000
1981 tilinpäätös	2 448 458

30. *Yleinen oikeusaputoiminta* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 770 000 mk, mistä 500 000 mk aiheutuu uuden henkilökunnan palkkaamisesta ja 270 000 mk palkkojen tarkistamisesta ja muusta kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää yleisestä oikeusaputoiminnasta annetun lain 22 §:n nojalla lain 24 §:n mukaisten menojen suorittamiseen. Vuoden 1982 ja sitä edeltäneiden vuosien valtionavustusten ennakkojen ja loppuerien suorittamista varten arvioidaan tarvittavan 4 720 000 mk ja vuoden 1983 valtionavustusten ennakkojen maksamiseen 17 780 000 mk. Ehdotetaan, että vuonna 1983 valtionavun piiriin saadaan hyväksyä uusina toimina enintään neljä uutta oikeusavustajaa ja neljä uutta toimistohenkilöä. Lisäksi ehdotetaan, että osa kokopäivätoimisista toimista tarvittaessa voitaisiin jakaa osapäiväisiksi toimiksi. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään 399 henkilöä.

1983 esitys	22 500 000
1982 menoarvio	21 730 000
1981 tilinpäätös	22 496 833

50. *Maksuton oikeudenkäynti* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 4 000 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja määrärahan oikaisusta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää maksuttomasta oikeudenkäynnistä sekä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annettujen lakien mukaisiin menoihin.

1983 esitys	40 000 000
1982 menoarvio	36 000 000
1981 tilinpäätös	34 702 381

46. Syyttäjänvirastot

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 12 245 500 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	9 254 900	+ 1 196 700	107	+ 2
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	260 600	+ 90 900	1	+ 1
3. Muut palkat ja palkkiot	1 815 700	+ 502 600	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	801 100	+ 110 000	—	—
Varaus 1982		— 333 900	—	—
Varaus 1983	113 200	+ 113 200	—	—
Yhteensä	12 245 500	+ 1 679 500	108	+ 3

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 178 300 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan perustettavaksi kaupunginviskaalin virka (B 1) (Oulu) ja ylimääräinen kanslistin toimi (V 13) (Rauma). Lisäys on 157 200 mk.

c) Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan työsubdepalkoista vähennettäväksi 8 000 mk osa-aikaisen siivoojan palkkana.

Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 106 000 mk vuoden 1982 toisen lisämenoarvion mukaisesti palkatun kaupunginviskaalin (B 1) edelleen palkkaamista varten.

Edellyttäen, että kohdassa b ehdotettu kanslistin toimi perustetaan, voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 28 700 mk sivutoimisen toimistoapulaisen palkkiona.

Lisäys on 69 300 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kaksi pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 440 000 mk, mistä 400 000 mk viransijaisten palkkioihin määrärahan oikaisuna ja 40 000 mk sivutoimisen kansliahenkilökunnan palkkioihin.

Muista palkoista ja palkkioista vähennetään 54 600 mk vuonna 1982 osaksi vuotta lakkautettujen sivutoimisten tointen palkkioina.

Lisäys on 385 400 mk.

1983 esitys	12 245 500
1982 menoarvio	10 566 000
1982 II lisämenoarvio	352 600
1981 tilinpäätös	9 912 091

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)
Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 90 100 mk hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	30 000
Matkat	75 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 800
Muut henkilöstömenot	3 000
Rakennusten käyttö	900 000
Toimistomenot	430 000
Yhteensä	1 439 800

1983 esitys	1 439 800
1982 menoarvio	1 349 700
1981 tilinpäätös	1 126 304

70. Kaluston bankkiminen (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 150 000 mk kaluston ja konttorikoneiden hankintaa varten.

1983 esitys	150 000
1982 menoarvio	150 000
1981 tilinpäätös	300 000

47. Ulosottovirastot

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 42 255 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	35 775 700	+ 4 008 400	659	+ 4
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhtepalkat	1 028 300	— 33 100	20	— 4
3. Muut palkat ja palkkiot	2 295 300	+ 466 300	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	2 764 700	+ 253 400	—	—
	Varaus 1982	— 1 213 000	—	—
	Varaus 1983	+ 391 000	—	—
	Yhteensä	42 255 000	679	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 4 172 300 mk. Palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta aiheutuva lisäys on 4 393 100 mk.

b) Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi neljä ylimääräistä toimistovirkailijan tointa (V 10) (Joensuun, Kajaanin, Mikkelin ja Tornion kaupunginvoudinvirasto).

Lisäys on 163 000 mk.

c) Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 149 000 mk neljän ylimääräistetyn toimen palkkioina.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 25 500 mk vuonna 1982 osaksi vuotta lakkautettujen tointen palkkioina.

Vähennys on 174 500 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 16 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 300 000 mk, mistä 100 000 mk ylityökorvauksiin ja 200 000 mk kausiapulaisten palkkioita varten.

Muista palkoista ja palkkioista vähennetään 19 200 mk vuonna 1982 osaksi vuotta lakkautetun sivutoimisen toimen palkkiona.

Lisäys on 280 800 mk.

1983 esitys	42 255 000
1982 menoarvio	38 382 000
1982 II lisämenoarvio	300 000
1981 tilinpäätös	34 757 272

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)
Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 324 000 mk, mistä hintojen nousun ja uusien toimittolien vuokrien johdosta 1 524 000 mk sekä ulosottoimen atk-järjestelmien suunnittelun aloittamisen ja Helsingin ulosottoviraston atk-järjestelmien jatkamisen ja käyttöönoton johdosta 1 800 000 mk, mistä on kertamenoa 800 000 mk. Kun momentilta vähennetään kertameno 550 000 mk, lisäys on 2 774 000 mk. Ehdotetaan, että kertamenolla saadaan palkata kaksi henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	58 000
Matkat	910 000
Virkistystoiminta (enintään)	10 000
Muut henkilöstömenot	15 000
Rakennusten käyttö	5 700 000
Atk-menot (kertamenoa 800 000)	1 800 000
Toimistomenot	2 200 000
Yhteensä	10 693 000

1983 esitys	10 693 000
1982 menoarvio	7 919 000
1981 tilinpäätös	7 009 740

70. Kaluston bankkiminen (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 700 000 mk kaluston ja konttorikoneiden hankintaa varten.

1983 esitys	700 000
1982 menoarvio	700 000
1981 tilinpäätös	700 000

50. Vankeinhoitolaitos

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 187 558 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	136 731 300	+ 16 281 400	2 275	+ 27
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	7 890 300	+ 494 600	110	— 15
3. Muut palkat ja palkkiot	28 932 200	+ 6 225 800	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	12 270 200	+ 1 362 500	—	—
	Varaus 1982	— 5 269 300	—	—
	Varaus 1983	+ 1 734 000	—	—
Yhteensä	187 558 000	+ 20 829 000	2 385	+ 12

Henkilöstön määrän lisäyksestä neljä aiheutuu siirrosta momentilta 25.50.21.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 18 310 500 mk, mistä 18 155 300 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan vankeinhoitolaitokseen perustettavaksi ylimääräinen ammattiainneiden opettajan toimi (C 47) ja kaksi ylimääräistä ylivartijan tointa (V 18).

Mielentilatutkimustoiminnan tehostamiseksi ehdotetaan vankeinhoitolaitokseen perustettavaksi peruspalkkainen ylilääkärin virka (B 4) ja ylimääräinen psykologin toimi (V 26).

Vankiloiden taloushallinnon organisaatiomuutoksen jatkamiseksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi neljä ylimääräistä apulaiskamreerin tointa (V 21) Turun lääninvankilaan, Köyliön ja Huittisten varavankilaan sekä Käyrän työsiirtolaan, kuhunkin yksi. Vastavasti voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa Turun lääninvankilasta, Köyliön ja Huittisten varavankilasta sekä Käyrän työsiirtolasta kustakin yksi ylimääräinen kirjanpitäjän toimi (V 19).

Vankiloiden täytäntöönpanotehtäviä hoitavan henkilöstön virka- ja toimirakenteen muuttamista tehtäviä vastaavaksi ehdotetaan jatkettavaksi perustamalla ja lakkauttamalla 1.3.1983 lukien seuraavat virat ja ylimääräiset toimet:

Ylimääräiset:

4 notaaria (vankeinhoitolaitos) V 21

Lakkautetaan:

Peruspalkkainen: Palkkausluokka
1 kanslisti (Turun lääninvankila) V 19

Ylimääräiset:

4 kanslistia (vankeinhoitolaitos) V 19

Pelson varavankila ehdotetaan muutettavaksi 1.10.1983 lukien keskusvankilaksi. Tämän johdosta ehdotetaan edellä mainitusta ajankohdasta lukien lakkautettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet ja niiden sijaan perustettavaksi peruspalkkaiset virat ja toimet seuraavasti:

Lakkautetaan:

Ylimääräiset: Palkkausluokka
1 johtaja V 29
1 talouspäällikkö V 25
1 apulaisjohtaja V 25
1 apulaisjohtaja V 24
1 työliikkeen johtaja (vankeinhoitolaitoksen yhteinen toimi) V 23
1 vartiopäällikkö V 23
1 konepäällikkö V 22
1 kanslisti V 19

Perustetaan:

Peruspalkkaiset: Palkkausluokka
1 johtaja B 1
1 talouspäällikkö V 25
1 apulaisjohtaja V 25
1 apulaisjohtaja V 24
1 työliikkeenjohtaja V 23
1 vartiopäällikkö V 23
1 konepäällikkö V 22
1 notaari V 21

Perustetaan:

Peruspalkkainen: Palkkausluokka
1 notaari (Turun lääninvankila) V 21

Vankiloiden vartiohenkilökunnan rakenne-
muutoksen jatkamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983
lukien perustettavaksi 10 peruspalkkaista van-
hemman vartijan tointa (V 15) ja 10 ylimää-
räistä vanhemman vartijan tointa (V 15). Vas-
taavasti ehdotetaan samasta ajankohdasta lukien
lakkautettavaksi 10 peruspalkkaista nuoremman
vartijan tointa (V 14) ja 10 ylimääräistä nuor-
emman vartijan tointa (V 14).

Virka- ja toimirakenteen yhdenmukaistami-
seksi ja muuttamiseksi tehtäviä vastaavaksi eh-
dotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi van-
keinhoitolaitokseen peruspalkkainen ylläkäärin
virka (B 4) sekä Keravan nuorisovankilaan pe-
ruspalkkainen pastorin virka (V 27). Vastaa-
vasti ehdotetaan samasta ajankohdasta lukien
lakkautettavaksi peruspalkkainen vankilälääkä-
rin virka (B 3) sekä Keravan nuorisovankilasta
ylimääräinen pastorin toimi (V 27).

Riihimäen ammattioppilaskoulun toimintaa
varten ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustetta-
vaksi Riihimäen keskusvankilaan peruspalkkai-
nen ammattiainesten opettajan virka (C 45).
Vastaavasti ehdotetaan samasta ajankohdasta
lukien lakkautettavaksi peruspalkkainen työn-
opettajan virka (C 33).

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimi-
henkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdote-
taan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi vankei-
hoitolaitokseen seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
1 ammattiainesten opettaja	C 45
1 kirjastonhoitaja	V 24
1 opinto-ohjaaja	V 23
2 työmestaria	V 17
2 varastonhoitajaa	V 16
1 vanhempi vartija	V 15
9 toimistovirkailijaa	V 11
6 toimistovirkailijaa	V 9

Ehdotetaan lakkautettavaksi vankimielisairaas-
sassa avoinna oleva ja tarpeettomaksi käynyt
ylimääräinen hoitajan toimi (V 15).

Lisäys on 1 431 300 mk.

c) Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan
tilapäisten palkkioista vähentää 923 800 mk
23 ylimääräistetyin toimen palkkioina.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 143 200
mk vuoden 1982 aikana ylimääräistettyjen toin-
ten palkkioina.

Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä
305 000 mk, mistä 195 000 mk neljän toimi-
henkilön palkkaamiseen valvonta- ja työnjohto-
tehtäviin uusien tilojen käyttöönoton johdosta

sekä 110 000 mk kertamenona kahden henkilön
palkkaamiseen työsiirtoloiden valvontatehtäviin.

Viitaten momentin 25.50.21 perusteluihin
ehdotetaan kahden hammaslääkärin ja kahden
hammashoitajan palkkaamiseksi vankeinhoito-
laitokseen työsuhdepalkkoina lisäystä 322 000
mk, mistä 280 000 mk on siirtoa momentilta
25.50.21.

Vähennys on 440 000 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 95
pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdo-
tetaan lisäystä 3 700 000 mk, mistä 500 000
mk aiheutuu viransijaistarpeen kasvusta,
300 000 mk opetustoiminnan tehostamisesta,
100 000 mk sivutoimi- ja niihin verrattavien
palkkioiden tarkistamisesta sekä 2 800 000 mk
työaikalukuihin tarkoitettua määrärahan oi-
kaisuista.

1983 esitys	187 558 000
1982 menoarvio	166 729 000
1982 II lisämenoarvio	2 000 000
1981 tilinpäätös	148 129 000

10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 500 000
mk, mikä aiheutuu hintojen noususta ja hoi-
dettavien kiinteistöjen määrän kasvusta. Mo-
mentin määrärahaa saadaan käyttää rakennusten
käytöstä sekä maa-alueiden ja vankiloiden
alueella olevien teiden ylläpidosta aiheutuviin
menoihin.

1983 esitys	26 500 000
1982 menoarvio	25 000 000
1981 tilinpäätös	21 420 226

13. Vuosikorjaukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 500 000 mk
lähinnä hintojen nousun johdosta. Momentin
määrärahaa saadaan käyttää kiinteistöjen vuosi-
korjausmenoihin.

1983 esitys	5 500 000
1982 menoarvio	5 000 000
1981 tilinpäätös	4 500 000

21. Vankien huolto ja koulutus (arvio- määräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 430 000
mk hintojen nousun johdosta. Momentin mää-
rärahaa saadaan käyttää laitosten ruokatalou-
desta sekä vankien vaatetuksesta, terveyden-

huollosta, koulutuksesta ja vapaa-aikatoiminnasta samoin kuin vangeille annettavista rahaja vaatetusavustuksista aiheutuviin menoihin. Kun momentilta vähennetään 280 000 mk siirtona momentille 25.50.01 neljän henkilön palkkoina, lisäys on 2 150 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Ruokatalous	25 000 000
Vaatetus	4 850 000
Terveystenhoito	5 350 000
Koulutus, avustaminen ja vapaa-aikatoiminta (enintään)	1 050 000
Yhteensä	36 250 000

1983 esitys	36 250 000
1982 menoarvio	34 100 000
1981 tilinpäätös	31 956 201

23. Työtoiminta (arviomääräraha)

Momentilta edotetaan vähennettäväksi 2 000 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää työtoiminnan aineista, tarvikkeista, energiasta, tavarakuljetuksista, tuotteiden markkinoinnista, koneiden ja laitteiden kunnossapidosta sekä toiminnassa tarvittavien ulkopuolisten palvelusten ostoista aiheutuviin menoihin samoin kuin maatilatalouden kunnallisverojen maksamiseen. Momentin määrärahasta saadaan käyttää enintään 60 000 mk markkinointiin liittyvinä käyttövaroina.

1983 esitys	56 000 000
1982 menoarvio	58 000 000
1981 tilinpäätös	46 545 183

24. Työ- ja käyttörahat sekä avolaitospalkat (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 400 000 mk, mikä aiheutuu työ- ja käyttörahojen sekä avolaitospalkkojen tarkistuksista. Momentin määrärahaa saadaan käyttää vankien työ- ja käyttörahojen sekä avovankiloissa ja niihin verrattavissa pysyväisluonteisissa avolaitoksissa rangaistustaan suorittavien vankien palkkausmenojen maksamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Työ- ja käyttörahat	10 000 000
Avolaitospalkat	13 200 000
Yhteensä	23 200 000

1983 esitys	23 200 000
1982 menoarvio	20 800 000
1981 tilinpäätös	18 339 326

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 640 500 mk, mistä 340 500 mk aiheutuu hintojen noususta ja 300 000 mk vankiloiden taloushallinnon atk-sovellutusten suunnittelusta ja käyttöönosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös vankeinhoitoon liittyvästä tutkimustoiminnasta, vankien kuljetuksesta sekä siviilipalvelusmiesten ylläpidosta aiheutuviin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat ja kuljetukset	5 150 000
Henkilökunnan koulutus (enintään)	380 000
Virkistystoiminta (enintään)	38 500
Muut henkilöstömenot	100 000
Atk-menot	500 000
Muut toimistomenot	2 400 000
Tutkimustoiminta	80 000
Siviilipalvelusmiesten ylläpito	330 000
Muut menot	650 000
Yhteensä	9 628 500

1983 esitys	9 628 500
1982 menoarvio	8 988 000
1981 tilinpäätös	8 389 745

50. Valtionapu Kriminaalihoitoyhdistykselle lainsäädäntöön perustuviin tehtäviin (arviomääräraha)

Kriminaalihoitoyhdistyksen kriminaalihoitotyön valtionavusta annetun lain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien suorittamista varten momentille ehdotetaan 9 870 000 mk eli lisäystä 1 988 700 mk seuraavasti:

1. Valtionapu palkkausmenoihin. Alamentille ehdotetaan lisäystä 2 340 500 mk, mistä 1 130 000 mk aiheutuu määrärahan oikaisusta, 788 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 341 200 mk uusien toimien perustamisesta entisiin toimintayksikköihin ja yhden uuden aluetoimiston perustamisesta Vantaalle sekä 81 300 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 215 800 mk vuodelle 1982 ja 321 000 mk sen johdosta, että Kriminaalihoitoyhdistyksen palveluksessa oleville toimihenkilöille, joiden palkkaukseen myönnetään valtionapua, myönnetään eläkkeitä alamomentin 28.07.06.2 määrärahasta, lisäys on 1 803 700 mk. Alamomentin loppusumma on 8 185 000 mk. Ehdotetaan, että vuonna 1983 valtionavun piiriin saadaan hyväksyä uusina toimina enintään kuusi uutta tointa; kanslisti ja sosiaalityöntekijä (Helsinki), johtava sosiaalityöntekijä (Helsinki/Vantaa) sosiaalityöntekijä (Turku) sekä toimiston-

johtaja ja sosiaalityöntekijä (Vantaa). Alamomentin määrärahalta saadaan palkata enintään 108 valtionapuun oikeutettua henkilöä.

2. *Valtionapu muihin menoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 185 000 mk, mistä 25 000 mk aiheutuu uusien työntekijöiden palkkaamisesta entisiin aluetoimistoihin aiheutuvasta kulutusmenojen kasvusta, 50 000 mk yhden uuden aluetoimiston perustamisesta ja 110 000 mk hintojen noususta. Alamomentin loppusumma on 1 685 000 mk.

1983 esitys	9 870 000
1982 menoarvio	7 881 300
1982 II lisämenoarvio	1 147 700
1981 tilinpäätös	7 740 800

51. *Valtionapu Kriminaalihuoltoyhdistykselle muun kriminaalihuoltotyön suorittamiseen*

Kriminaalihuoltoyhdistyksen muun kuin lain-säädäntöön perustuvan kriminaalihuoltotyön suorittamista varten momentille ehdotetaan 6 187 900 mk eli lisäystä 1 383 600 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 458 900 mk, mistä 859 000 mk aiheutuu määrärahan oikaisusta, 550 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 49 900 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 125 300 mk vuodelle 1982, lisäys on 1 333 600 mk. Alamomentin loppusumma on 5 037 900 mk.

2. *Valtionapu muihin menoihin.* Alamomentille ehdotetaan 1 150 000 mk, mistä 924 300 mk kulutusmenoihin ja enintään 225 700 mk lyhennyksiin ja muihin luotoista aiheutuviin menoihin. Lisäys 50 000 mk aiheutuu lähinnä hintojen noususta.

1983 esitys	6 187 900
1982 menoarvio	4 804 300
1982 II lisämenoarvio	859 000
1981 tilinpäätös	4 904 500

52. *Valtionapu Kriminaalihuoltoyhdistykselle toimitilojen perustamis- ja peruskorjausmenoihin (kertameno)*

Momentille ehdotetaan kertamenona 700 000 mk valtionapuna Kriminaalihuoltoyhdistykselle kiinteistöjen perustamis- ja peruskorjausmenoihin. Lisäys on 400 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Joensuun asuntokodin rakentaminen	500 000
Helsingin kiinteistön peruskorjauksen jat-	
kaminen ja eri kiinteistöjen peruskor-	
jauksen suunnittelu ja toteuttaminen ..	200 000
Yhteensä	700 000

1983 esitys	700 000
1982 menoarvio	300 000
1981 tilinpäätös	1 196 000

53. *Valtionapu muuhun kriminaalihuoltotyöhön*

Momentille ehdotetaan 260 000 mk harkinnanvaraisten valtionavustusten myöntämistä kriminaalihuoltotyön valtionavusta annetun lain (31/75) 2 §:n 2 momentissa tarkoitetuille yhteisöille ja säätiöille sekä kokeilutoimintaan. Lisäys on 20 000 mk.

1983 esitys	260 000
1982 menoarvio	240 000
1981 tilinpäätös	220 000

70. *Kaluston bankkiminen (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 13 050 000 mk koneiden, laitteiden ja muun kaluston uusintaja uudishankintoja varten. Momentin määrärahasta ehdotetaan käytettäväksi vuonna 1981 myönnetyn tilausvaltuuden perusteella vanginkuljetusta varten hankittavista rautatievaunusta aiheutuviin maksuihin ja sopimusindeksien muutoksista aiheutuviin maksuihin 5 300 000 mk. Lisäksi ehdotetaan, että rautatievaunujen varustamiseksi saniteettilaitteistolla saadaan vuonna 1983 tehdä tilauksia ja sopimuksia 600 000 markan arvosta. Tilausvaltuudesta aiheutuu maksuja 300 000 mk vuonna 1983 sekä vuonna 1984.

Käyttösuunnitelma:	mk
Työtoiminnan ja ammattikoulutuksen ko-	
nehankinnat	2 650 000
Selli-, konttori- yms. kaluston hankinnat .	900 000
Rakennuskorjausten yhteydessä uusittavien	
keittiö-, pesula-, puhelin-, keskus-	
radio- yms. laitteiden hankinnat	500 000
Kalustohankinnat rakennustöihin	400 000
Palontorjunnan ja muun vankilaturvalli-	
suuden sekä vanginkuljetuksen ja viestinnän	
kalusto- ja laitehankinnat	1 000 000
Rautatievaunujen hankkiminen vanginkul-	
jetukseen	5 600 000
Pelson varavankilan III rakennusvaiheen	
ja Turun keskusvankilan länsiselliosaston	
kalustohankinnat	2 000 000
Yhteensä	13 050 000

1983 esitys	13 050 000
1982 menoarvio	11 550 000
1981 tilinpäätös	4 000 000

74. Uudisrakennukset ja peruskorjaukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 35 100 000 mk seuraavasti:

1. Keskeneneräiset työt. Alamomentille ehdotetaan 29 600 000 mk keskeneneräisten töiden jatkamiseen.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötöpinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Helsingin keskusvankilan kilpi-, rekisteri- kilpi- ja metallityöosastot		10 000 000		6 400 000	3 600 000
— lisärakennukset	1 200 (6 700)	5 300 000	4 417 (791)		
— muutostyöt	1 980 (9 900)	4 700 000	2 374 (475)		
2. Sukevan keskusvankilan sauna- ja talous- osaston perusparannus ja lisärakennus		18 500 000		8 000 000	5 500 000
— lisärakennus	2 615 (15 600)	15 600 000	5 966 (1 000)		
— perusparannus	813 (5 600)	2 900 000	3 567 (518)		
3. Hämeenlinnan keskus- ja lääninvankilan van- kissairasosasto		22 200 000	6 787 (1 083)	4 000 000	7 000 000
4. Pelson varavankilan III rakennusvaihe ja lämpökeskustyöt		19 400 000		9 000 000	9 000 000
— III rakennusvaihe	3 343 (18 000)	17 800 000	5 325 (988)		
— lämpökeskuksen laajennus	(1 000)	1 600 000	(1 600)		
5. Konnunsuon keskusvankilan karjarakennuk- sen peruskorjaus		3 700 000	1 682 (218)	1 000 000	2 000 000
6. Turun keskusvankilan länsiselliosaston pe- rusparannus		9 500 000	2 661 (364)	2 000 000	2 500 000
				Yhteensä	29 600 000

Lisäperusteluina esitetään seuraavaa:

1. Helsingin keskusvankilan työtilojen lisärakennus- ja muutostöiden kustannusarvio on tarkistettu kustannustason nousun johdosta.

2. Sukevan keskusvankilan sauna- ja talousosaston perusparannuksen ja lisärakennuksen kustannusarvio ja laajuustiedot on tarkistettu suunnittelun edistyessä.

3. Hämeenlinnan keskus- ja lääninvankilan vankissairasosaston kustannusarvio ja laajuustiedot on tarkistettu suunnittelun edistyessä. Hankkeen rakennusteknilliset työt tehdään valtion omana työnä pääasiassa Ojoisten työsiirtolan työvoimaa käyttäen. Hanke työllistää keskimäärin 30 vankia.

4. Pelson varavankilan III rakennusvaiheen kustannusarvio on tarkistettu urakkatarjousten perusteella.

5. Konnunsuon keskusvankilan karjarakennuksen peruskorjauksen kustannusarviota on tarkistettu suunnittelun edistyessä.

6. Turun keskusvankilan länsiosaston peruskorjaustöiden kustannusarviota on tarkistettu kustannusten nousun johdosta.

2. *Uudet työt.* Alamomentille ehdotetaan 4 500 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Ehdotetaan mk
1. Konnunsuon keskusvankilan talousrakennuksen perusrakennus	1 452 (9 020)	7 000 000	4 821 (776)	1 500 000
2. Pienehköt nimeämättömät uudisrakennus- ja peruskorjaustyöt		3 000 000		3 000 000
			Yhteensä	4 500 000

3. *Talonrakennusten suunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 1 000 000 mk Helsingin lääninvankilan sekä muiden talonrakennushankkeiden suunnittelua varten. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää keskimäärin enintään kolmen henkilön palkkaamiseen.

1983 esitys	35 100 000
1982 menoarvio	26 500 000
1982 II lisämenoarvio	1 050 000
1981 tilinpäätös	15 490 000

75. *Uudisrakennukset ja peruskorjaukset avolaitostyönä* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 35 500 000 mk seuraavasti:

a) Suomenlinnan entisöinti- ja muihin rakennustöihin on vuosina 1971—82 myönnetty 62 500 000 mk. Töiden jatkamiseen keskimäärin 100 vangin vahvuudella ehdotetaan 10 000 000 mk.

b) Hämeen vanhan linnan entisöintitöihin on vuosina 1974—82 myönnetty 26 850 000 mk. Töiden jatkamiseen keskimäärin 40 vangin vahvuudella ehdotetaan 4 500 000 mk.

c) Parolan kasarmialueen rakentamiseen on vuosina 1977—82 myönnetty 23 600 000 mk. Töiden jatkamiseen keskimäärin 45 vangin vahvuudella ehdotetaan 6 000 000 mk.

d) Turun linnan korjaustöihin vankityövoimalla on vuosina 1977—82 myönnetty

10 950 000 mk. Töiden jatkamiseen keskimäärin 30 vangin vahvuudella ehdotetaan 3 000 000 mk.

e) Kastelholman linnan entisöimis- ja muihin rakennustöihin vankityövoimalla on vuosina 1978—82 myönnetty 9 800 000 mk. Töiden jatkamiseen keskimäärin 30 vangin vahvuudella ehdotetaan 3 000 000 mk.

f) Tampere-Pirkkalan lentotukikohtaan rakennustöihin vankityövoimalla on vuosina 1978—82 myönnetty 21 500 000 mk. Töiden jatkamiseen keskimäärin 50 vangin vahvuudella ehdotetaan 6 000 000 mk.

g) Haminan linnoituksen entisöinti- ja korjaustöihin on vuonna 1982 myönnetty 2 000 000 mk. Näiden töiden jatkamiseen sekä Haminan varuskunnan rakennusten korjaustöihin keskimäärin 30 vangin vahvuudella ehdotetaan 3 000 000 mk.

1983 esitys	35 500 000
1982 menoarvio	31 100 000
1981 tilinpäätös	27 850 000

77. *Työsiirtoloille järjestettävät työt* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 35 000 000 mk työtilaisuuksien järjestämiseen työsiirtoloissa.

1983 esitys	35 000 000
1982 menoarvio	33 200 000
1981 tilinpäätös	30 000 000

78. *Työleireille järjestettävät työt* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 6 000 000 mk kahden 40-paikkaisen työleirin toiminnan jatkamiseen. Pääosa töiden järjestämisestä aiheutuvista kustannuksista suoritetaan luvun 31.24 määrärahoista.

1983 esitys	6 000 000
1982 menoarvio	4 000 000
1982 II lisämenoarvio	2 980 000
1981 tilinpäätös	3 000 000

60. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 378 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Sopimuspalkeisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	808 700	+ 89 200	11	—
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat</i>	406 400	+ 151 500	2	+ 1
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	60 100	+ 44 500	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	90 000	+ 18 700	—	—
Varaus 1982		— 34 700	—	—
Varaus 1983	12 800	+ 12 800	—	—
Yhteensä	1 378 000	+ 282 000	13	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 123 900 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Tutkimuslaitoksen yleisen yksikön kehittämiseksi ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 117 900 mk erikoistutkijan palkkaamiseksi.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kolme pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 43 400 mk, mistä 2 000 mk johtajan sijaisen palkkiota varten ja momentin 25.99.(01) perusteluihin viitaten viransijaisten palkkioita varten 41 400 mk, mistä 38 700 mk on siirtoa momentilta 25.99.(01).

1983 esitys	1 378 000
1982 menoarvio	1 096 000
1981 tilinpäätös	979 992

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 66 700 mk, mikä aiheutuu hintojen noususta ja ulkopuo-

listen tutkimuspalvelusten hankkimisesta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös tutkimustoimintaan ja siihen liittyvään julkaisu-toimintaan.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	2 800
Matkat	22 000
Virkistystoiminta (enintään)	200
Muut henkilöstömenot	1 000
Rakennusten käyttö	260 000
Toimistomenot	125 000
Automaattinen tietojenkäsittely	55 000
Tutkimustoiminta	40 000
Muut menot	1 000
Yhteensä	507 000

1983 esitys	507 000
1982 menoarvio	440 300
1981 tilinpäätös	391 918

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 10 000 mk kaluston ja konttorikoneiden hankintaa varten.

1983 esitys	10 000
1982 menoarvio	10 000
1981 tilinpäätös	6 975

61. Yhdistyneiden Kansakuntien yhteydessä toimiva kriminaalipoliittinen instituutti

Yhdistyneiden Kansakuntien kanssa on 23.12.1981 tehty sopimus YK:n yhteydessä toimivan Helsingin kriminaalipoliittisen instituutin (The United Nations affiliated Institute for Crime Prevention and Control, Helsinki) perustamisesta. Laki sanotun sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä sekä sopimuksen soveltamisesta on annettu 9.7.1982 (582/82) ja 23.7.1982 asetus (583/82) lain voi-

maantulosta, joka on tapahtunut 8.8.1982. Käytännössä instituutti on toiminnallisesti kytetty oikeuspoliittiseen tutkimuslaitokseen. Kun instituutin toimintaan on luvun momenteille varattu vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa määrärahat neljälle kuukaudelle, on tässä tulo- ja menoarvioesityksessä momenteille merkitty lisäyksenä kahdeksan kuukauden tarvetta vastaavat määrärahat.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 515 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Ylimääräisten virkamiesten palkkaukset ..	320 700	+ 225 800	4	—
3. Muut palkat ja palkkiot	156 200	+ 106 200	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	33 300	+ 23 300	—	—
Varaus 1982		— 5 100	—	—
Varaus 1983	4 800	+ 4 800	—	—
Yhteensä	515 000	+ 355 000	4	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 232 000 mk, mistä 18 100 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

d) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan muihin palkkoihin ja palkkioihin lisäystä 100 000 mk sivutoimisen johtajan ja neuvottelukunnan jäsenen palkkioita sekä asiantuntijapalkkioita varten.

1983 esitys 515 000
1982 menoarvio 160 000

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan luvun perusteluihin viitaten lisäystä 403 200 mk. Kun momentilta vähennetään kertameno 60 000 mk, lisäys on 343 200 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös tutkimustoimintaan, seminaarien ja konferenssien järjestämisestä sekä niihin osallistumisesta aiheutuvien kustannusten suoritta-

miseen, apurahojen myöntämiseen sekä keskimäärin enintään yhden henkilön palkkaamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	20 000
Matkat	100 000
Muut henkilöstömenot	200
Rakennusten käyttö	100 000
Toimistomenot	110 000
Tutkimustoiminta	30 000
Seminaarit, konferenssit ja apurahat	170 000
Muut menot	50 000
Yhteensä	580 200

1983 esitys 580 200
1982 menoarvio 237 000

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan kaluston ja konttorikonkoiden hankintaa varten 80 000 mk, mistä 50 000 mk sanojenkäsittelylaitteiston hankkimiseen.

1983 esitys 80 000
1982 menoarvio 40 000

70. Vaalit

21. *Vaaleista aiheutuvat menot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 4 500 000 mk maaliskuussa 1983 toimitettavien kansanedustajain vaalien johdosta. Momentin määräraha saadaan käyttää tasavallan presidentin, kansanedustajain, tasavallan presidentin valitsijamiesten sekä kunnallisvaaleista annettujen lakien mukaisista vaaleista valtiolle aiheutuviin

menoisiin. Lisäksi ehdotetaan, että momentin määrärahasta saadaan käyttää enintään 150 000 mk vaalitulosten laskenta- ja informaatiojärjestelmän kehittämiseen.

1983 esitys	6 000 000
1982 menoarvio	1 500 000
1982 II lisämenoarvio	5 300 000
1981 tilinpäätös	1 209 377

99. Oikeusministeriön hallinnonalan muut menot

(01.) *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentti ja sen alamomentit ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta ja sen alamomentilta (3.) ”Muut palkat ja palkkiot” siirrettäväksi 355 300 mk viransijaisten palkkioina momentille 25.01.01, 1 991 900 mk momentille 25.30.01 ja 38 700 mk momentille 25.60.01 sekä vähennettäväksi alamomentti (4.) ”Sosiaaliturvamaksu” ja varaus. Vähennys on yhteensä 2 642 000 mk.

1982 menoarvio	2 642 000
1981 tilinpäätös	2 179 140

08. *Komiteat ja asiantuntijat* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 30 000 mk kustannusten nousun ja uusien komiteoiden johdosta.

1983 esitys	630 000
1982 menoarvio	600 000
1981 tilinpäätös	598 282

09. *Neuvottelu- ja toimikunnat* (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 58 000 mk hintojen nousun johdosta. Kun momentilta vähennetään 2 000 mk virkaylioikeuden menojen siirtana momentille 25.40.01, lisäys on 56 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Ahvenanmaan valtuuskunta	135 000
Asevelvollisten tutkijalautakunta	185 000
Epäsiveellisten julkaisujen valvontalautakunta	4 000
Ulsottoasian neuvottelukunta	145 000
Vankeinhoitoasiain neuvottelukunta	10 000
Yhteensä	479 000

1983 esitys	479 000
1982 menoarvio	423 000
1981 tilinpäätös	391 214

26. *Kansainvälinen yhteistyö* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 40 000 mk hintojen nousun ja kansainvälisen yhteistyön laajentumisen johdosta. Momentin määräraha saadaan käyttää jäsenmaksujen, maksuosuuksien, matkakustannusten ja kansainvälisestä yhteistyöstä johtuvien vierailu- ja muiden edustusmenojen maksamiseen.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Pohjoismainen yhteistyö	220 000
Jäsenmaksut	140 000
Suomalais-neuvostoliittolainen yhteistyö .	50 000
Muu kansainvälinen yhteistyö	90 000
Muut menot	10 000
Yhteensä	510 000

1983 esitys	510 000
1982 menoarvio	470 000
1981 tilinpäätös	534 038

27. Automaattinen tietojenkäsittely

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 914 000 mk, mistä 200 000 mk aiheutuu palkanlaskennan ja sisäisen laskentatoimen kustannusten noususta sekä 2 714 000 mk oikeushallinnon tietojärjestelmien ylläpitämisestä ja suunnittelemisesta. Viimeksi mainitusta lisäyksestä 497 000 mk aiheutuu tietojärjestelmäyksikön nykyisen henkilöstön palkkakustannusten noususta ja toimirakenteen vähäisestä muuttamisesta, 61 000 mk ylikuormamaksulain ja rikosvahinkolain mukaisesti käynnissä olevien täytäntöönpanotehtäviin tarvittavan toimihenkilön palkkaamisesta sekä 2 156 000 mk rikosasioiden atk-perusteisen tuomiolauselma- ja perintäjärjestelmän suunnittelun jatkamisesta, kirjaamistietojärjestelmän (KIRK) suunnittelutyöhön osallistumisesta, oikeudellisen aineiston tietojärjestelmäkantaan sisältyvien tietojen hankinnasta, luovuttamisesta ja tietokannan edelleen kehittämisestä ja toiminnassa olevien suunnittelu- ja käyttötehtävien kustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään kertameno 60 000 mk, lisäys on 2 854 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää henkilöstön palkkauksiin, atk-laittevuokra- ja huoltomaksuihin, palvelusten ostoon, koneiden ja laitteiden asennus-, käyttö- ja huoltokustannuksiin sekä atk-tarvikehankintoihin. Momentin määrärahalla saadaan palkata keskimäärin enintään 62 pysyväisluonteista toimihenkilöä. Lukumäärässä on vähennyksenä huomioitu ylitarkastaja, joka on nyt ehdotettu palkattavaksi momentilta 25.01.01.

Käyttösuunnitelma:	mk
Palkanlaskenta ja sisäinen laskentatoimi	1 000 000
Oikeushallinnon tietojärjestelmäyksikkö	
— Palkat	4 560 000
— Laite- ja ohjelmavuokrat sekä huolto	2 200 000
— Atk-palvelujen osto	5 740 000
— Muut atk-menot	500 000
Yhteensä	14 000 000

1983 esitys	14 000 000
1982 menoarvio	11 146 000
1982 II lisämenoarvio	1 130 000
1981 tilinpäätös	9 937 157

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 20 000 mk, hintojen nousun ja maksuperusteen muutoksen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää rahalaitoksiin maksettavien sakkujen ja eräiden saamisten kantopalkkioihin sekä eräisiin henkilöstömenoihin työnantajan osuutena henkilöstön kuulumisesta sairauskassan jäsenyyteen.

1983 esitys	67 500
1982 menoarvio	47 500
1981 tilinpäätös	3 809

50. Eräät avustukset

Momentille ehdotetaan 350 000 mk, mistä 120 000 mk valtionapuna Julkisen Sanan Neuvoston toiminnan tukemiseen, 30 000 mk käytettäväksi Suomen oikeusjärjestyksen tunnetuksi tekemiseksi, 50 000 mk kertamenona vuonna 1984 julkaistavan vuoden 1734-lain juhlijulkaisun toimitustyön käynnistämiseen sekä 150 000 mk kertamenona käytettäväksi valtionavustuksena niille maakuntaliitoille, jotka toimialueillaan keskitetysti huolehtivat lainopillisen asiantuntija-avun ja neuvonnan hankkimisesta kalatalousyhteisöille eräisiin laajoihin vesiasioihin liittyvissä korvaus- ja kalanhoitovelvoitekysymyksissä. Viimeksi mainittu avustus myönnettäisiin maakuntaliiton hakemuksesta jako- ja kalastuskuntien sekä kalastuksenhoitoyhtymien hyväksi tapahtuvasta toiminnasta aiheutuneiden kustannusten osittaiseen korvaamiseen. Lisäys on 204 000 mk. Kun momentilta vähennetään kertameno 330 000 mk, vähennys on 126 000 mk.

1983 esitys	350 000
1982 menoarvio	476 000
1981 tilinpäätös	440 500

Pääluokan 25 menot luvuittain vuosina 1981—1983

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1982—1983	
	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	v. 1983 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
01. Oikeusministeriö (070)	24 736	28 186	31 934	+ 3 747	+ 13
02. Lääninhallitusten oikeushallintoyksiköt (070)	—	—	397	+ 397	—
10. Ylimmät tuomioistuimet (090) ...	25 301	28 525	33 254	+ 4 729	+ 17
20. Hovioikeudet (090)	47 355	54 056	59 344	+ 5 289	+ 10
30. Tuomiokunnat (090)	59 540	69 516	82 908	+ 13 392	+ 19
31. Raastuvanoikeudet ja maistraatit (090)	72 848	82 990	92 456	+ 9 466	+ 11
40. Erityistuomioistuimet (090)	21 081	25 639	28 583	+ 2 944	+ 11
45. Eräät oikeudenhoitomenot (090) ..	65 957	69 320	74 220	+ 4 900	+ 7
46. Syyttäjänvirastot (090)	11 338	12 066	13 835	+ 1 770	+ 15
47. Ulosottovirastot (090)	42 467	47 001	53 648	+ 6 647	+ 14
50. Vankeinhoitolaitos (100)	373 681	438 193	486 304	+ 48 112	+ 11
60. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos (070)	1 379	1 546	1 895	+ 349	+ 23
61. Yhdistyneiden Kansakuntien yhteisessä toimiva kriminaalipoliittinen instituutti (070)	—	437	1 175	+ 738	+ 169
70. Vaalit (010)	1 209	1 500	6 000	+ 4 500	+ 300
99. Oikeusministeriön hallinnonalan muut menot (070)	14 084	15 805	16 037	+ 232	+ 2
Yhteensä	760 976	874 779	981 989	+ 107 211	+ 12

Pääluokka 26

SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Sisäasiainministeriö

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 25 928 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	20 533 000	+ 2 978 400	249	+ 7
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	3 263 600	+ 34 500	59	— 6
3. Muut palkat ja palkkiot	194 900	+ 13 300	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 696 200	+ 178 700	—	—
Varaus 1982		— 733 200	—	—
Varaus 1983	240 300	+ 240 300	—	—
Yhteensä	25 928 000	+ 2 712 000	308	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 792 300 mk, mistä 2 697 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Ulkomaalaistoimiston tehtävien lisääntymisen vuoksi ehdotetaan poliisiosastoon perustettavaksi ylimääräinen ylitarkastajan toimi (B 3).

Ongelmajätehuollon kehittämiseksi ehdotetaan ympäristönsuojeluosastoon perustettavaksi ylimääräinen ylitarkastajan toimi (B 1).

Ilmansuojelutehtävien hoitamiseksi ehdotetaan ympäristönsuojeluosastoon perustettavaksi ylimääräinen toimistoinsinöörin toimi (B 1).

Virkarakenteen yhtenäistämiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi kolme sopimuspalkkaista toimistopäällikön virkaa (S 17). Vastaavasti voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa peruspalkkainen yliarkkitehdin virka (B 4), sopimuspalkkainen yli-insinöörin virka (S 16) ja ylimääräinen toimistopäällikön toimi (B 5).

Ehdotetaan perustettavaksi 1. 3. 1983 lukien ylimääräinen ministerin sihteerin toimi (V 20). Samalla voidaan lakkauttaa ylimääräinen toimistosihteerin toimi (V 15).

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdote-

taan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
1 toimistoinsinööri	B 1
1 esittelijä	V 29
1 apulaistarkastaja	V 20
1 toimistosihteerin	V 17

Lisäys on 618 600 mk.

c) Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan tilapäisten palkkioista vähentää neljän ylimääräistetyn toimen palkkioina 240 300 mk.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 80 800 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Vuoden 1982 toisessa lisämenoarviossa palkatun toimistosihteerin (V 17) palkkaamiseksi 31. 12. 1984 saakka ehdotetaan tilapäisten palkkioihin lisäystä 57 700 mk.

Työsubdepalkoista voidaan vähentää 175 000 mk siirtona momentille 26.75.01 erikoissuunnittelijan, projektisihteerin ja kahden tutkimusapulaisen palkkioina 1. 3. 1983 lukien.

Tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan tilapäisten palkkioihin lisäystä 53 700 mk vahtimestarin (V 14) palkkaamista varten.

Vähennys on 384 700 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 53 pysyväisluonteista pätöimistä henkilöä.

1983 esitys	25 928 000
1982 menoarvio	23 216 000
1982 II lisämenoarvio	26 300
1981 tilinpäätös	21 603 100

09. Pysyvät neuvottelu- ja toimikunnat

Momentille ehdotetaan lisäystä 229 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta. Momentin määräraha saadaan käyttää 1 150 000 mk neuvottelu- ja toimikuntien sihteerin- ja toimistotehtäviä päätoimisesti hoitavan enintään 15 henkilön palkkaamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kunnallistalouden neuvottelukunta	470 000
Kantokykyluokitustoimikunta	50 000
Asunoneuvosto	420 000
Kaavoitus- ja rakennusneuvosto	80 000
Kaavoitus- ja rakennustutkimuksen neuvottelukunta	95 000
Rakennusteknillinen neuvottelukunta	50 000
Ympäristönsuojeluneuvosto	400 000
Jätehuollon neuvottelukunta	220 000
Ilmansuojelun neuvottelukunta	100 000
Meriympäristöneuvottelukunta	220 000
Ympäristönsuojelukysymysten pohjoismaisen virkamieskomitea	150 000
Meluntorjuntaneuvottelukunta	20 000
Poliisiasiain neuvottelukunta	125 000
Rahankeräys- ja tavara-arpajaislautakunta	55 000
Palo- ja pelastustoimen neuvottelukunta	20 000
Pelastuspalvelun valtakunnallinen neuvottelukunta	25 000
Väestönsuojeluneuvottelukunta	25 000
Yhteensä	2 525 000

1983 esitys	2 525 000
1982 menoarvio	2 296 000
1982 II lisämenoarvio	125 000
1981 tilinpäätös	1 873 550

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 510 000 mk, mistä 25 000 mk aiheutuu painatusmenojen lisääntymisestä, 130 000 mk atk-menojen lisääntymisestä sekä 355 000 mk kustannusten nousta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	16 000
Matkat	490 000
Virkistystoiminta (enintään)	5 000
Rakennusten käyttö	1 600 000
Painatus	500 000
Tietojen koneellinen käsittely	280 000
Muut menot	900 000
Yhteensä	3 791 000

1983 esitys	3 791 000
1982 menoarvio	3 281 000
1982 II lisämenoarvio	125 000
1981 tilinpäätös	3 389 431

70. Kaluston bankkiminen

Momentille ehdotetaan 70 000 mk kalusto-, konttorikone- ja muita hankintoja varten.

1983 esitys	70 000
1982 menoarvio	90 000
1981 tilinpäätös	1 549 365

05. Lääninhallitukset

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 120 397 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Perus- ja sopimuspalkeisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	103 426 600	+ 12 291 900	1 499	+ 11
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat</i>	6 557 400	+ 1 690 300	111	— 8
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	1 422 100	+ 132 300	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	7 876 800	+ 831 200	—	—
	Varaus 1982	— 3 403 800	—	—
	Varaus 1983	+ 1 114 100	—	—
Yhteensä	120 397 000	+ 12 656 000	1 610	+ 3

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 12 428 000 mk, mistä 12 415 500 mk aiheutuu palvelus-
suhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Ympäristönsuojelutehtävien hoidon tehos-
tamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien ilman-
suojelelun ja jätehuollon teknisiä tehtäviä varten
perustettavaksi viisi ylimääräistä tarkastajan
tointa (V 29) (Uudenmaan, Turun ja Porin,
Kymen, Oulun sekä Hämeen lääninhallitukset).

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimi-
henkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdote-
taan 1. 3. 1983 lukien perustettaviksi seuraa-
vat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
3 toimistoapulaista (Hämeen lääninhallitus)	V 8
1 apulaiskanslisti (Mikkelin lääninhallitus)	V 10
1 apulaiskanslisti (Oulun lääninhallitus)	V 11

Luvun 25.02 perusteluihin viitaten ehdote-
taan 1. 5. 1983 lukien perustettavaksi ylimää-
räinen toimistosihteerin toimi (V 17).

Lisäys on 614 200 mk.

c) Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä
1 466 900 mk vuonna 1980 palkattujen 20
esittelijän (V 26) edelleen palkkaamiseksi 31.
12. 1983 asti lääninhallituksiin lääninoikeuk-
sien ruuhkan purkamista varten.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 123 300
mk vuoden 1982 aikana ylimääräistettyjen toin-
ten palkkioina.

Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä
103 100 mk ylitarkastajan (B 1) palkkaami-
seksi Hämeen lääninhallitukseen valtakunnal-
lisen ongelmajätelaitoksen perustamiseen liitty-
viä tehtäviä varten vuoden 1985 loppuun
saakka.

Luvun 25.02 perusteluihin viitaten ehdote-
taan tilapäisten palkkioista vähennettäväksi
1. 5. 1983 lukien 177 100 mk esittelijän
(V 25) ja kolmen esittelijän (V 24) palk-
kioina.

Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan
tilapäisten palkkioista vähentää 180 000 mk
viiden ylimääräistetyn toimen palkkioina.

Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdote-
taan työsuhdelpalkoista vähennettäväksi 17 300
mk osa-aikaisen siivoojan palkkana.

Lisäys on 1 072 300 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään
103 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	120 397 000
1982 menoarvio	107 741 000
1982 II lisämenoarvio	200 000
1981 tilinpäätös	94 483 061

09. Pysyvät neuvottelukunnat

Momentille ehdotetaan lisäystä 35 000 mk
toiminnan laajentumisen ja kustannusten nou-
sun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Läänin- ja piirihallintoviranomaisten neu- vottelukunnat	280 000
Järjestys- ja turvallisuusasiain neuvottelu- kunnat	55 000
Ympäristönsuojeluneuvottelukunnat	90 000
Muut neuvottelu- ja lautakunnat	10 000
Yhteensä	435 000

1983 esitys	435 000
1982 menoarvio	400 000
1981 tilinpäätös	526 504

25. Eräät ballintomenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 350 000 mk.
Momentin määrärahaa saadaan käyttää läänin-
hallitusten kautta maksettaviin säännöksiin pe-
rustuviin eräisiin kuuluttamiskustannuksiin, pa-
lautettavien sakkojen korkoihin ja ulosottolain
perusteella suoritettaviin maksuihin sekä valtion
maksettavaksi vahingonkorvauslain nojalla mää-
rättyihin korvauksiin.

1983 esitys	350 000
1982 menoarvio	350 000
1981 tilinpäätös	178 047

26. Eräät lääninsuunnittelun menot

Momentille ehdotetaan lisäystä 20 000 mk
kustannusten nousun johdosta. Momentin mää-
rärahaa saadaan käyttää läänin kehittämistoim-
piteiden yhteensovittamista palveleviin tut-
kimus- ja selvitystehtäviin.

1983 esitys	230 000
1982 menoarvio	210 000
1981 tilinpäätös	563 108

27. Tietojen koneellinen käsittely (arvio- määräraha)

Momentille ehdotetaan 4 785 000 mk, mistä
2 750 000 mk on siirtoa momentilta 26.05.29.
Momentin määrärahaa saadaan käyttää atk-pal-

velujen ostoihin, atk-laitteiden vuokra- ja huoltomaksuihin sekä atk-tarvikkeiden hankintoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Tietojenkäsittelyn kehittäminen	485 000
Tietojärjestelmien käyttö ja ylläpito	2 500 000
Atk-laitteiden vuokrat ja huolto	1 000 000
Lääninoikeuksien tekstinkäsittelyjärjestelmä	800 000
Yhteensä	4 785 000

1983 esitys 4 785 000

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 110 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä tehtävien ja henkilöstön lisääntymisestä, toiminnan laajenemisesta ja kustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään tietojen koneellisen käsittelyn menoina 2 750 000 mk siirtona momentiksi 26.05.27, lisäys on 360 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	680 000
Matkat	4 000 000
Virkistystoiminta (enintään)	32 000
Muut henkilöstömenot	350 000
Rakennusten käyttö	5 750 000
Toimistomenot	6 400 000
Muut menot	1 100 000
Yhteensä	18 312 000

1983 esitys 18 312 000
1982 menoarvio 17 952 000
1982 II lisämenoarvio 800 000
1981 tilinpäätös 15 948 094

70. *Kaluston bankkiminen*

Momentille ehdotetaan 1 100 000 mk konttorikoneiden ja toimistokalusteiden hankkimista varten.

1983 esitys 1 100 000
1982 menoarvio 1 000 000
1982 II lisämenoarvio 30 000
1981 tilinpäätös 898 786

06. Väestörekisterikeskus

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 8 350 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	1 759 400	+ 201 000	29	—
2. <i>Työsubdepalkat</i>	5 943 500	+ 688 600	120	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	23 600	+ 1 900	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	546 200	+ 51 400	—	—
	Varaus 1982	— 239 200	—	—
	Varaus 1983	+ 77 300	—	—
Yhteensä	8 350 000	+ 781 000	149	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 891 500 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 120 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys 8 350 000
1982 menoarvio 7 569 000
1981 tilinpäätös 7 107 898

22. *Rakennus- ja huoneistorekisteritietojen palauttaminen* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 156 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää korvauksena posti- ja telelaitokselle rakennus- ja huoneistotietoilmoitusten postimaksutta tapahtuvaan palauttamiseen.

1983 esitys 156 000

27. Tietojen koneellinen käsittely

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 455 000 mk, mistä 400 000 mk aiheutuu siirrosta momentilta 26.06.29 tallennuspalvelusten ostoa varten, 1 500 000 mk lähinnä väestön keskusrekisterin valmistuvasta tietokantasovellutuksesta ja sen hyväksikäytöstä sekä tietojen luovutuksen lisääntymisestä, sekä 555 000 mk atk-palvelusten hintojen noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää atk-palvelusten ostoihin, atk-laitteiden vuokra- ja huoltomaksuihin sekä atk-tarvikkeiden hankintoihin. Tulot vaali-asiakirjojen laatimisesta sekä muusta väestökirjatietojen hyväksikäytöstä on merkitty momentille 12.26.06.

Käyttösuunnitelma:	mk
Väestökirjatietojen rekisteröinti	14 000 000
Vaali-asiakirjojen laatiminen	250 000
Muu väestökirjatietojen käyttö	3 075 000
Liike- ja yhteistörekisteri	600 000
Tallennuspalvelut	400 000
Atk-laitteiden vuokrat ja huolto	770 000
Muut atk-menot	460 000
Yhteensä	19 555 000

1983 esitys	19 555 000
1982 menoarvio	17 100 000
1981 tilinpäätös	12 846 946

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 430 200 mk, mikä aiheutuu lähinnä hintojen ja vuokrien noususta. Kun momentilta vähennetään kertameno 600 000 ja 400 000 mk siirtona momentille 26.06.27, vähennys on 569 800 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös korvauksiin posti- ja telelaitokselle.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	2 500
Matkat	25 000
Virkistystoiminta (enintään)	3 000
Muut henkilöstömenot	150 000
Rakennusten käyttö	1 315 000
Painatus	2 215 000
Toimistomenot	430 000
Korvaukset posti- ja telelaitokselle	150 000
Muut menot	180 000
Yhteensä	4 470 500

1983 esitys	4 470 500
1982 menoarvio	5 040 300
1981 tilinpäätös	5 195 601

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 65 000 mk konttori-koneiden ja kaluston täydennys- ja korvaushankintoja varten.

1983 esitys	65 000
1982 menoarvio	60 000
1981 tilinpäätös	59 413

07. Väestökirjanpidon paikallishallinto

Väestökirjanpidon paikallishallinnon uudelleenjärjestelyn johdosta ehdotetaan Oulun poliisilaitoksen väestökirjatoimisto yhdistettäväksi 1. 10. 1983 lukien Oulun kihlakunnan henki-

kirjoittajan toimistoon sekä kihlakunnan pohjoisista kunnista samalla muodostettavaksi Pudasjärven kihlakunta ja sinne perustettavaksi henkikirjoittajan toimisto.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 24 441 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	15 725 700	+ 2 705 900	228	+ 25
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat	5 502 900	+ 360 200	116	— 14
3. Muut palkat ja palkkiot	1 387 200	+ 101 300	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 599 000	+ 193 600	—	—
Varaus 1982		— 679 200	—	—
Varaus 1983	226 200	+ 226 200	—	—
Yhteensä	24 441 000	+ 2 908 000	344	+ 11

Henkilöstön määrän lisäys aiheutuu siirrosta momentilta 26.75.01.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 750 000 mk, mistä 2 483 800 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan Oulun ja Pudasjärven kihlakuntien henkikirjoittajan toimistoihin 1. 10. 1983 lukien perustettavaksi seuraavat virat ja ylimääräiset toimet:

Peruspalkkaiset:	Palkkausluokka
1 henkikirjoittaja	B 2
1 henkikirjoittaja	V 29
Ylimääräiset:	
1 toimistosiihteeri	V 16
1 kanslisti	V 13
5 apulaiskanslistia	V 12
3 toimistoapulaista	V 10

Vastaavasti voidaan 1.10.1983 lukien lakkauttaa henkikirjoittajan virka (B 1). Samalla voidaan myös momentilta 26.75.01 lakkauttaa Oulun poliisilaitoksen väestökirjatoimistoon sijoitetut ylimääräinen väestökirjatoimiston johtajan toimi, kaksi peruspalkkaista apulaiskanslistin tointa, kaksi peruspalkkaista kirjurin tointa ja yksi ylimääräinen kirjurin toimi. Lisäksi voidaan momentilta 26.75.01 työsuhdepalkkoista vähentää viiden henkilön palkkaukseen varattu määräraha.

Toimistohenkilöstön toimirakenteen muuttamiseksi tehtäviä vastaavaksi ehdotetaan 1. 3.

1983 lukien perustettavaksi neljä ylimääräistä toimistosiihteerin tointa (V 16) ja kolme ylimääräistä kanslistin tointa (V 13). Vastaavasti voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa ylimääräinen apulaiskanslistin toimi (V 10) ja kuusi ylimääräistä toimistoapulaisen tointa (V 9).

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi 14 ylimääräistä toimistoapulaisen tointa (V 9).

Lisäys on 734 100 mk.

c) Rakennus- ja huoneistorekisterin tietojen tarkistustehtävien jatkumisen vuoksi ehdotetaan tilapäisten palkkioihin ja työsuhdepalkkoihin lisäystä 163 000 mk kymmenen toimistoapulaisen edelleen palkkaamiseksi ajalle 1. 1.—30. 4. 1983.

Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan tilapäisten palkkioista ja työsuhdepalkkoista vähentää 503 300 mk 14 ylimääräistetyn toimistoapulaisen toimen palkkioina.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 32 800 mk vuonna 1982 osaksi vuotta palkatun toimistoapulaisen palkkaa varten.

Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan työsuhdepalkkoista vähennettäväksi 9 200 mk osa-aikaisen siivoojan palkkana.

Vähennys on 316 700 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 102 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	24 441 000
1982 menoarvio	21 533 000
1981 tilinpäätös	18 249 667

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
 Momentille ehdotetaan lisäystä 432 500 mk, mikä aiheutuu toimitilojen vuokramenojen ja koulutuksen lisääntymisestä sekä kustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään kertameno 210 000 mk, lisäys on 222 500 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös kaupparekisteritiedoston ylläpitotietojen hankintaan.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	182 000
Virkistystoiminta (enintään)	5 500
Muut henkilöstömenot	20 000
Rakennusten käyttö	2 050 000
Toimistomenot	1 250 000
Kaupparekisteritiedosto	290 000
Muut menot	50 000
Yhteensä	3 847 500

1983 esitys	3 847 500
1982 menoarvio	3 625 000
1981 tilinpäätös	2 662 805

70. *Kaluston bankkiminen*

Momentille ehdotetaan 200 000 mk konttorikoneiden ja toimistokalusteiden hankkimista varten.

1983 esitys	200 000
1982 menoarvio	380 000
1981 tilinpäätös	391 843

10. Asuntohallitus

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 17 414 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	13 889 300	+ 1 540 900	174	— 1
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i>	2 065 700	+ 369 600	30	+ 2
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	158 700	+ 15 700	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	1 139 200	+ 111 300	—	—
Varaus 1982		— 496 600	—	—
Varaus 1983	161 100	+ 161 100	—	—
Yhteensä	17 414 000	+ 1 702 000	204	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitää lisäystä 1 815 800 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Edellyttäen, että kohdassa c ehdotettu määräraha työsuhtaisen tilastonpitäjän palkkaamiseksi myönnetään, voidaan 1. 3. 1983 lukien lakkauttaa ylimääräinen toimistoapulaisen toimi (V 8). Vähennys on 39 700 mk.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 120 200 mk, mistä 44 800 mk kohdan b perusteluihin viitaten tilastonpitäjän palkkaamiseksi 1. 3. 1983 lukien ja atk-suunnittelijan palkkaamiseksi 1. 1. 1983 lukien 75 400 mk, mistä 60 000 mk siirtona momentilta 26.10.27.

Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 66 100 mk kielenkääntäjän (V 26) palkkaamiseksi 1. 3. 1983 lukien. Kun vastaavasti voidaan samasta ajankohdasta lukien vähentää 36 200 mk tilapäisen toimistoapulaisen (V 8) palkkiona, lisäys on 29 900 mk.

Lisäys on 150 100 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 32 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	17 414 000
1982 menoarvio	15 712 000
1981 tilinpäätös	13 963 283

27. Tietojen koneellinen käsittely

Momentin nimi on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 240 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä suunnittelua ja seuranta palvelu uusien tietosysteemien valmistamisesta, toiminnan kasvusta ja kustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään atk-suunnittelijan palkkana 60 000 mk siirtona momentille 26.10.01, lisäys on 180 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää atk-palveluiden ostoihin, atk-laitteiden vuokra- ja huoltomaksuihin sekä atk-tarvikkeiden hankintoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Asumistuen maksatusjärjestelmän käyttö ja ylläpito	490 000
Lainoituksen tietojärjestelmien käyttö ja ylläpito	530 000
Muiden tietojärjestelmien käyttö ja ylläpito	260 000
Tietojärjestelmien kehittäminen	360 000
Atk-laitteiden vuokrat ja huolto	220 000
Yhteensä	1 860 000

1983 esitys	1 860 000
1982 menoarvio	1 680 000
1981 tilinpäätös	1 677 436

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)
Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 638 300 mk, mikä aiheutuu toimitilojen vuokramenojen kasvusta ja hintojen noususta sekä painatuksen ja monentamisen lisääntymisestä. Kun momentilta vähennetään kertameno 45 000 mk, lisäys on 593 300 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	225 000
Käyttövarat (enintään)	12 000
Virkistystoiminta (enintään)	3 300
Työterveys- ja työsuojelumenot	4 000
Koulutustoiminta	275 000
Rakennusten käyttö	2 700 000
Toimistomenot	650 000
Painatus	900 000
Tiedotustoiminta	75 000
Muut menot	180 000
Yhteensä	5 024 300

1983 esitys	5 024 300
1982 menoarvio	4 431 000
1981 tilinpäätös	4 396 376

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 90 000 mk kaluston ja konttorikoneiden uusimista sekä hankkimista varten.

1983 esitys	90 000
1982 menoarvio	90 000
1981 tilinpäätös	74 894

12. (26.12 ja 14) Asuntotoimi

Talonrakennustoiminnan arvioidaan supistuvan vuonna 1982, mutta kääntyvän nousuun vuoden 1983 aikana. Sekä asuinrakentamisen että muun talonrakentamisen määrä kohoaa vuonna 1983 2 % edellisvuodesta. Hallitusohjelmassa sovittu asuntotuotannon lisääminen parantaa työllisyyttä etenkin talvikaudesta 1982—1983 lähtien, ja muuta rakennustoimintaa tukevat mm. teollisuuden rakennusinvestointien liikevaihtoverohuojennusten jatkaminen ja kunnille myönnettävät ylimääräiset investointiavustukset.

Asuntotuotannon tarve tulee viime vuosikymmenien mittavan asuinrakentamisen ja mm. väestön kasvun hidastumisen vuoksi tuntuvasti vähenemään. Asuntopolitiikan tavoitelakitoimikunta arvioi uustuotantotavoitteeksi 37 000 asuntoa vuonna 1990, joskin uusien asuntojen tarve saattaa jäädä tätäkin pienemmäksi. Asuntojen uustuotannon kehitys riippuu lähimmän kymmenen vuoden aikana ratkaisevasti asuntokuntien lukumäärän, asuntovarauman ja asuntojen poistuman kehityksestä. Tuotantotason alentamiseen pyritään tasaisesti ottaen kuitenkin huomioon suhdannetilanteen asettamat vaatimukset. Kuluvana vuonna on pyritty hallitusohjelman mukaisesti lisäämään aloitettavissa olevien asuntojen määrää noin 3 000 asunnolla. Vuonna 1983 aloitettavien asuntojen suurin tuotanto- ja työllisyysvaikutus kohdistuisi vuoteen 1984, jolloin talouden ennustetaan olevan korkeasuhteisessa.

Vuoden 1983 aikana asuntojen kysyntää lisäävät asuntosäästöpalkkiojärjestelmään kuuluvat asuntomarkkinoille tulevat asunnonhankijat, joiden lukumääräksi arvioidaan noin 15 000. Tästä kysynnästä osa kohdistuu uusiin, osa vanhoihin asuntoihin. Rahamarkkinoiden pysyminen keveinä helpottaa asuntojen rahoitumahdollisuuksia yleensäkin. Vaparaahoitteisia asuntoja arvioidaan aloitettavan ensi vuonna noin 23 000 asuntoa ja maatilahallituksen lainoittamia noin 1 000 asuntoa. Kun asuntotalituksen lainoittuella aloitetaan 21 000 asuntoa, kohoaa aloitettavien asuntojen kokonaismäärä 45 000:een.

Taulukko 1. Uusien asuntojen aloitukset

Vuosi	Kokonaistuotanto		Aravatuotanto asuntoja	Muu tuotanto ¹⁾ asuntoja
	asuntoja	kokonais- pinta-ala ²⁾ 1 000 m ²		
1978	50 500	4 122	31 200	19 300
1979	51 500	4 282	30 900	20 600
1980	49 800	4 245	24 000	25 800
1981	45 800	3 934	22 500	23 300
1982 ²⁾	47 000	4 055	26 000	21 000
1983 ²⁾	45 000	3 900	21 000	24 000

¹⁾ Sisältää maatilahallituksen lainoittamat asunnot, joita v. 1978—1981 on ollut noin 1 000 asuntoa/vuosi

²⁾ Arvio

³⁾ Sisältää myös lisähuoneet ja asuntola-asunnot

Vuonna 1981 kaikkien aloitettujen asuntojen keskipinta-ala oli noin 84 m². Asuntohallituksen lainoittamien asuntojen keskipinta-ala oli noin 77 m². Pientalojen osuus kaikista lainoitetuista asunnoista oli noin 59 %.

Tavoitteena on, että valtion tuella peruskorjattaisiin vuonna 1983 noin 7 700 asuntoa, josta 6 000 olisi asuntohallituksen lainoittamia ja loput maatilahallituksen tuella peruskorjattuja asuntoja. Peruskorjaustoiminnan tukemisen lisäksi jatketaan asuntojen energiataloudellisten korjausten avustamista.

Taulukko 2. Asuntohallituksen peruskorjauslainoilla lainoitettavat asunnot, myönnettävät energiataloudelliset avustukset sekä avustusten kohteena olevat asunnot

Vuosi	Peruskorjattavat asunnot	Energiataloudelliset korjausavustukset korjausten kohteena olevat asunnot	
		milj. mk ³⁾	
1978	2 820	40	50 000
1979	3 440	131	131 000
1980	4 465	108	97 000
1981 ¹⁾	3 790	123	85 000
1982 ²⁾	6 000	130	83 000 ²⁾
1983	6 000	50	34 000 ²⁾

¹⁾ Ennakkotieto

²⁾ Arvio

³⁾ Momentin 26.12.61 määrärahan (ml. edellisiltä vuosilta siirretyt määrärahat) käyttö

Vuoden 1982 aikana käynnistyy korkotukilainoitus asuntosäästöpalkkiojärjestelmän mukaan asuntonsa uudesta tai vanhasta asuntokannasta hankkiville, jotka eivät ole saaneet varsinaista asuntolainaa ja joiden hankkima asunto on hinnaltaan kohtuullinen. Korkotukea maksetaan tällöin kuuden ensimmäisen lainavuoden ajan. Korkotuen piiriin arvioidaan tulevan noin 10 000 asunnonhankkijaa v. 1983.

Uustuotantoa varten myönnettävien asuntolainojen myöntämisvaltuudeksi ehdotetaan 2 010 milj. mk. Lisäksi ehdotetaan myöntämisvaltuutta peruskorjauslainoihin 270 milj. mk ja lämmityslaitoslainoihin 20 milj. mk, joten asuntolainojen yhteenlaskettu myöntämisvaltuus vuonna 1983 on 2 300 milj. mk.

Rahamarkkinoiden pysyminen keveinä mahdollistaa valtion asuntolainojen suuruuden perhepoliittisen porrastamisen tehostamisen samalla kun lainoihin osoitettavasta määrärahasta voidaan lainoja myöntää nykyistä suuremmalle määrälle perheitä. Vuonna 1983 on valtion asuntolainaa tarkoitus myöntää hankintahinnasta 55 tai 60 prosenttia vain niille perheille, joissa on vähintään 3 lasta.

Taloudellisissa vaikeuksissa olevien vuokratulojen asemaa ja aravavuokra-asuntojen asumiskustannuksia pyritään helpottamaan myös vuonna 1983 myöntämällä avustuksia ja valtion lainan korko- ja lyhennysmaksujen lykkäyksiä sekä alentamalla väliaikaisesti eräiden lainojen korkoa.

Asumistuen saajien määrä lisääntynee edelleen hieman tuen piiriin tulevien perusparannettujen ja uusien omistusasuntojen myötä. Asumistuen määrätymisperusteet tarkistetaan viimeksi vahvistettujen asumismeno-osuuksien mukaisina. Asumiskustannukset kohoavat vuosina 1982—1983 hitaammin kuin ansiotaso mm. vuokrien alentamisen, öljytuotteiden reaalihinnan alenemisen ja muiden inflaation hillintään tähtäävien toimenpiteiden ansiosta, mikä vähentää asumistuen tarvetta. Hallitus selvittää mahdollisuudet asumistuen tarvetta vähentämään valikoivaan asumiskustannusten alentamiseen.

Taulukko 3. Asumistuen saajien lukumäärä, asumistukimääräraha sekä keskimääräinen tuki

Vuosi	Tuensaajaruokakuntia vuoden lopussa ¹⁾	Asumistuki- määräraha milj. mk	Keskimääräinen tuki mk/kk ²⁾
1977	78 346	246	263
1978	94 714	312	269
1979	98 061	336	276
1980	105 151	410	340
1981	97 621	459	394
1982 ³⁾	111 000	565 ³⁾	440
1983 ²⁾	119 000	600 ⁴⁾	420

¹⁾ Maksatuksessa olevat tuet

²⁾ Arvio

³⁾ TMA 1982

⁴⁾ TMAE 1983

⁵⁾ Kaikkien ryhmien yhteinen painotettu keskiarvo

30. Kuntien maanostolainojen korkotuki (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 3 500 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kunnille asuntoalueiden hankkimiseksi myönnettävästä korkotuesta annetun lain (65/72) nojalla vuonna 1983 hyväksyttävistä, yhteensä enintään 40 000 000 markkaan nousevista korkotukiluotoista luottolaitoksille suoritettaviin korkohyvityksiin, joihin sisältyvät myös vuosina 1972—1982 myönnettyt ja vuonna 1983 maksuun tulevat korkohyvitykset.

Korkohyvityksen määrä vastaa neljän ensimmäisen lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 6 ½ prosentin koron erotusta sekä 5.—8. lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 8 prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1983 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta, mikäli se lain säännöksen estämättä ja velkakirjojen mukaan on mahdollista. Mikäli korkokannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

1983 esitys	3 500 000
1982 menoarvio	3 500 000
1981 tilinpäätös	2 537 343

32. *Avustukset kunnille vuokra-asuntojen bankkimista varten tai muuhun asuntotuotantolain 5 §:ssä tarkoitettujen henkilöiden asunto-olojen parantamiseen* (siirtomääräraha)

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi siirtomäärärahaksi.

Viitaten asuntotuotantolain (81/82) 15 a §:n 4 momenttiin momentille ehdotetaan edelleen 8 000 000 mk kunnille vuokra-asuntojen hankkimista varten tai muuhun sanotun lain 5 §:ssä tarkoitettujen henkilöiden asunto-olojen parantamiseen myönnettäviä avustuksia varten. Avustusten yhteismäärä ei kuitenkaan saa ylittää momentille 12.26.32 kertyneiden tulojen määrää eikä toisaalta yhdessä momentin 26.12.84 määrärahasta myönnettävien asuntolainojen kanssa momentille 12.26.32 ja alamentille 15.01.01.2 kertyneiden tulojen yhteismäärää.

1983 esitys	8 000 000
1982 menoarvio	8 000 000
1981 tilinpäätös	—

34. *Avustukset kunnille energianeuvojien palkkaamiseen* (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu ja momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi arviomäärärahaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 500 000 mk, mikä aiheutuu palkkamenojen noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää sisäasiainministeriön määräämien perusteiden mukaisesti avustuksiin kunnille enintään 220 henkilön palkkaamiseen, jotka henkilöt avustavat asuntojen energiataloudellisten korjaustöiden suunnittelussa ja neuvonnassa sekä siinä määrin kuin se voi tapahtua edellä mainittuja tehtäviä haittaamatta kuntien hallintorakennusten energiataloudellisten toimenpiteiden suunnittelussa. Momentin määrärahasta saadaan käyttää enintään 500 000 mk energianeuvojien koulutukseen. Momentin määrärahasta saadaan edelleen käyttää 500 000 mk avustuksena aluearkkitehtitoiminnan kokeilun jatkamiseen. Määräraha on aikaisemmin myönnetty ehdollisena vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa.

1983 esitys	11 500 000
1982 menoarvio	11 000 000

35. (26.14.34) *Korvaukset kunnille asumistukiasiain hoitamisesta* (arviomääräraha)

Momentin numerotunnus on muutettu.

Momentille merkitään lisäystä 1 800 000 mk, mikä aiheutuu päätösten lukumäärän lisääntymisestä sekä 1. 1. 1982 suoritetusta korvauserusteiden korotuksesta. Momentin määrärahaa käytetään asumistukilain (408/75) 17 §:n nojalla kunnille asumistukipäätösten tekemisestä suoritettaviin korvauksiin. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös edellisen vuoden korvausten maksamiseen.

1983 esitys	12 600 000
1982 menoarvio	10 800 000
1981 tilinpäätös	9 200 000

50. *Asuntotutkimus* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk siirtona momentilta 26.12.56. Momentin määrärahaa saadaan käyttää asuntotuotannon kehittämiseen ja asumisolojen parantamiseen kohdistuvaan tutkimus- ja julkaisu-toimintaan. Määrärahasta saadaan käyttää 250 000 mk asuntohallituksessa suoritettavaan tutkimus- ja kehittämistyöhön.

1983 esitys	1 900 000
1982 menoarvio	1 600 000
1981 tilinpäätös	1 300 000

51. *Valtionavustus opiskelija-asuntojen omapääomaosuuteen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 5 000 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää opiskelija-asuntojen omapääomaosuuden osittaiseksi kattamiseksi valtioneuvoston määräämien perustein.

1983 esitys	5 000 000
1982 menoarvio	5 000 000
1981 tilinpäätös	5 000 000

53. *Oman asunnon bankintaan myönnettyjen lainojen korkotuki* (arviomääräraha)

Viitaten lakiin oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta (639/82)

momentille ehdotetaan vuonna 1983 maksettavia korkohyvityksiä ja luottovarauskorvauksia varten 40 000 000 mk. Korkotukea ehdotetaan myönnettäväksi kaikille niille asuntosäästöpalkkiolain (862/80) mukaisessa asuntosäästösopimuksessa tarkoitetuille vastaantulolainoille tai niiden osalle, joiden saajalle ei ole myönnetty lainaa tai muuta korkotukea valtion varoista ja edellyttäen, että asunnon hinta ei ylitä valtioneuvoston vahvistamaa tasoa.

Korkotuen piirissä olevien lainojen pääoman enimmäismääräksi ehdotetaan 2 000 milj. mk ja korkotuen määräksi viisi prosenttiyksikköä. Korkotuen saajia arvioidaan olevan vuoden 1983 lopussa noin 10 000.

1983 esitys 40 000 000

54. (26.14.54) *Asumistuki* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 35 000 000 mk, mikä aiheutuu asumiskustannusten noususta ja asumistuen saajien lukumäärän kasvusta. Tuen perusteita määrättäessä otetaan tulojen ja asumiskustannusten muutokset huomioon siten, että asumismeno-osuudet säilyvät ennallaan. Momentin määrärahaa käytetään asumistukilain (408/75) mukaisiin asumistukiin.

1983 esitys 600 000 000
1982 menoarvio 565 000 000
1981 tilinpäätös 459 024 050

56. (26.12.61) *Avustukset energiataloudelliseen korjaustoimintaan* (siirtomääräraha)

Momentin numerotunnus on muutettu.

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 40 000 000 mk, mistä korjaustoiminnan vaikutusten selvittämiseen tarkoitettu 300 000 markan määräraha on siirtoa momentille 26.12.50. Momentin määrärahaa saadaan käyttää avustuksina valtioneuvoston määräämin perustein lämpötaloutta edistävään ja energiaa säästävään asuntojen korjaustoimintaan, joka on tarpeen myös työllisyyden kannalta.

1983 esitys 50 000 000
1982 menoarvio 90 000 000
1981 tilinpäätös 100 000 000

62. *Lämmityslaitoshankkeisiin myönnettyjen lainojen korkotuki* (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako ja lisäystä 7 200 000 mk seuraavasti:

1. *Eräiden lämmityslaitosinvestointeihin myönnettyjen lainojen korkotuki.* Luottolaitosten vuosina 1978—1980 eräisiin lämmityslaitosinvestointeihin myönnettävistä korkotukilainoista annetun lain (836/78) mukaisesti myöntämistä korkotukilainoista suoritettavaa korkohyvitystä varten alamomentille ehdotetaan edelleen 1 800 000 mk.

Korkohyvityksen määrä vastaa neljän ensimmäisen lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 6 ¼ prosentin koron erotusta sekä 5.—8. lainavuoden aikana luottolaitoksen perimän koron ja 8 prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Mikäli korkokannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruisen korko.

2. *Lämmityslaitoshankkeisiin myönnettävä korkotuki.* Ehdotetaan, että luottolaitokset saavat vuonna 1983 myöntää eräisiin lämmityslaitoshankkeisiin myönnettävistä lainoista ja korkotuesta annetussa laissa (83/82) tarkoitettuja korkotukilainoita enintään 90 000 000 mk. Mainitun lain mukaista korkotukea maksetaan eräisiin lämmityslaitoshankkeisiin myönnettävistä lainoista ja korkotuesta annetun asetuksen (194/82) 14 §:n mukaisesti.

Edellä olevan johdosta alamomentille ehdotetaan 1 200 000 mk sekä 6 000 000 mk siirtona momentilta 26.12.63 käytettäväksi vuonna 1982 korkotukilainoituksen piiriin hyväksytyjen lainojen korkotukien maksamiseen eli yhteensä 7 200 000 mk.

1983 esitys 9 000 000
1982 menoarvio 1 800 000
1981 tilinpäätös 1 649 549

63. *Vuokra-asuntojen bankintaan myönnettyjen lainojen korkotuki* (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentin määrärahaa saadaan maksaa korkotukea paitsi valtion asuntolainojen sijasta otettuihin lainoihin myös olemassa olevasta

asuntokannasta kunnallisiksi vuokra-asunnoiksi ja opiskelija-asunnoiksi hankittujen asuntojen rahoittamiseksi otettuihin lainoihin. Tätä varten ehdotetaan, että vuonna 1983 luottolaitokset saisivat myöntää korkotukilaisissa (867/80) tarkoitettuja korkotukilainoja enintään 120 000 000 markan edestä. Korkotukilainoituksen piiriin arvioidaan vuonna 1983 tulevan noin 1 200 asuntoa.

Korkotukilain (867/80) mukaista korkohyvitystä maksetaan enintään kahdeksalta lainavuodelta. Korkotuen määrä vastaa luottolaitoksen lainasta perimän koron ja enintään 5 prosentin koron erotusta. Mikäli korkokannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainansaajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 3 prosentin suuruinen korko.

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 000 000 mk. Kun momentilta vähennetään 6 000 000 mk siirtona alamomentille 26.12.62.2, vähennys on 4 000 000 mk.

1983 esitys	4 000 000
1982 menoarvio	8 000 000
1981 tilinpäätös	—

64. *Avustukset vuokratalojen ensisijaislainten koron maksuun (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 000 000 mk.

Vuokrataloille, joissa ensisijaislainten korkomenot ovat poikkeuksellisen suuret valtion asuntolainan vähäisyyden johdosta, ehdotetaan myönnettäväksi valtioneuvoston määrittelemien perusteiden mukaisesti avustusta ensisijaislainten koron maksuun silloin kun vuokra ylittää tasoylesohjeen mukaisen vuokratason vaikka valtion lainojen korkojen ja lyhennysten maksamista jo on lykätty. Koronmaksuavustukseen oikeuttavia lainoja saadaan hyväksyä enintään 70 000 000 mk. Maksettavan avustuksen määrä on enintään ensisijaislainasta perityn koron ja 5 prosentin koron erotus.

1983 esitys	3 000 000
1982 menoarvio	2 000 000

83. *Asuntolainat*

Vuonna 1983 on tavoitteena aloittaa 21 000 valtion asuntolainoituksen piiriin kuuluvan

uuden asunnon rakentaminen. Lisäksi on vuonna 1983 tarkoitus lainoittaa noin 6 000 asunnon peruskorjausta. Näiden tavoitteiden toteuttamiseksi ehdotetaan asuntolainojen myöntämisvaltuudeksi vuonna 1983 2 300 000 000 mk, mistä asuntojen uustuotantoon 2 010 000 000 mk, peruskorjauksiin 270 000 000 mk sekä lämmityslaitosten rakentamiseen ja peruskorjauksiin 20 000 000 mk. Uustuotannon myöntämisvaltuudesta on 150 milj. mk tarkoitus jakaa työllisyysperusteisesti. Erillisten lämmityslaitosten rakentamiseen annettavien lainojen myöntäminen ehdotetaan pääosin korvattavaksi luottolaitosten myöntämiin vastaaviin lainoihin annettavalla korkotuella, jonka edellyttämä määräraha ehdotetaan alamomentille 26.12.62.2.

Asuntotuotannon suunnitelmallisuuden lisäämiseksi ehdotetaan, että vuonna 1983 saataisiin tehdä ennakkopäätöksiä valtioneuvoston tarkemmin määräämien perusteiden mukaisesti vuosina 1984—1986 myönnettävistä rakennus-aikaisista asunto-osakeyhtiötalolainoista, vuokratalolainoista sekä henkilökohtaisista osakelainoista ja asuntojen perusparantamisesta annetun lain nojalla lainoitettavista alueittaisen perusparannusohjelman mukaisista vuosina 1984—1987 myönnettävistä perusparannuslainoista asianomaisten vuosien asuntolainojen myöntämisvaltuuden nojalla ja maksatusmäärärahan puitteissa. Edellä tarkoitettujen ehdollisten ennakkopäätösten mukaisesti myönnettävien lainojen määrä saa olla kunakin mainittuna vuonna enintään 200 000 000 mk. Lisäksi ehdotetaan, että valtioneuvoston tarkemmin määräämien perusteiden mukaisesti voidaan hyväksyä ehdollisesti asunto-osakeyhtiötaloja henkilökohtaisen asuntolainoituksen kohteiksi siten, että näiden kohteiden lainoitus tapahtuu aikaisintaan vuoden 1984 tulo- ja menoarvion asuntolainojen myöntämisvaltuuden nojalla ja maksatusmäärärahan puitteissa.

Edellä mainittujen ja aikaisempina vuosina myönnettyjen lainojen maksatukseen arvioidaan vuonna 1983 tarvittavan momentille 2 544 000 000 mk, mistä noin 720 000 000 mk vuonna 1983 myönnettävien lainojen maksatukseen.

1983 esitys	2 544 000 000
1982 menoarvio	2 230 000 000
1982 II lisämenoarvio	60 000 000
1981 tilinpäätös	2 008 828 645

84. *Asuntolainat asuntolainoitettujen vuokra- ja asunto-osuuskunta-asuntojen omaksilunastamista varten* (siirtomääräraha)

Viitaten lakiin vuokra-asuntojen omaksilunastamisesta (82/82) ehdotetaan, että yhteensä noin 500 asuntolainoitettua vuokra- ja osuuskunta-asunnon omaksilunastamista varten voitaisiin myöntää asuntolainaa yhteensä enintään 28 000 000 mk. Omaksilunastamista varten myönnettävien asuntolainojen yhteismäärä ei

kuitenkaan saa yhdessä kunnille momentin 26.12.32 määrärahasta myönnettävien avustusten kanssa ylittää momentille 12.26.32 ja alamentille 15.01.01.2 kertyneiden tulojen yhteismäärää. Momentille ehdotetaan 28 000 000 mk.

1983 esitys	28 000 000
1982 menoarvio	11 000 000
1981 tilinpäätös	730 000

70. Kaavoitus- ja rakennustoimi

Kaavoitus- ja rakennustoimen johdossa ja valvonnassa asetetaan erityinen paino yhdyskuntarakentamisen eheyttämiseen, pienimuotoisen rakentamisen edistämiseen ja viihtyisän ympäristön luomiseen, jossa tutkimus- ja kokeilutoiminnalla on keskeinen merkitys. Rakentamista koskevia teknillisiä määräyksiä tarkistetaan vastaamaan tekniikan kehitystä, hyvää energiataloutta sekä pohjoismaisesta ja muusta kansainvälisestä yhteistyöstä saatuja tuloksia. Lisäksi pyritään tehostamaan kuntien suorittamaa rakentamisen neuvontaa ja valvontaa.

Suomen Rakentamismääräyskokoelman rakennusten korjaus- ja muutostöitä varten annettuja soveltamismääräyksiä täsmennetään ja joustavuutta lisätään vuoden 1983 aikana annettavalla peruskorjausohjeistolla siten, että vaatimuksia uudisrakentamiseen verrattuna vähennetään ja yksinkertaistetaan.

21. Alueiden käytön suunnittelua koskeva tutkimus- ja kehittämistoiminta

Momentille ehdotetaan lisäystä 90 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää alueiden käytön suunnitteluun liittyviin tutkimuksiin ja selvityksiin, tiedotus-, seuranta- ja julkaisutoimintaan sekä kansainväliseen yhteistyöhön. Momentin määrärahasta saadaan käyttää 100 000 mk enintään viiden lyhytaikaisessa työsopimus-suhteessa olevan henkilön palkkaamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Asema- ja rakennuskaavoitus	230 000
Yksityiskohtaisen kaavoituksen ulkopuolelle jäävien alueiden maankäytön suunnittelu	50 000
Yleiskaavoitus	300 000
Seudullinen alueiden käytön suunnittelu	50 000
Valtakunnallinen alueiden käytön suunnittelu	170 000
Kaavoitukseen liittyvä liikennesuunnittelu	110 000
Kaavoitusohjeiden taloudellisten vaikutusten selvitystoiminta	210 000
Tiedotus- ja julkaisutoiminta	20 000
Kansainvälinen yhteistyö	190 000
Yhteensä	1 330 000

1983 esitys	1 330 000
1982 menoarvio	1 240 000
1981 tilinpäätös	1 175 519

22. Rakentamismääräysten ja -ohjeiden kehittäminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 450 000 mk, mistä 250 000 mk aiheutuu kertamenosta peruskorjausohjeiston valmisteluun ja 200 000 mk yleisen kustannustason nousun ohella muiden rakentamismääräysten valmisteluun liittyvän tutkimustoiminnan tehostamisesta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää Suomen rakentamismääräyskokoelman kehittämiseen ja ajan tasalla pitämiseen, rakentamismääräysten kehittämiseen liittyvään kansainväliseen yhteistyöhön ja rakentamismääräysten yhtenäistämistä edistävän ECE-rahaston toiminnan sekä rakentamisen val-

vontaa ja ohjausta koskevan julkaisutoiminnan tukemiseen. Määrärahasta saadaan käyttöä 90 000 mk enintään kolmen lyhytaikaisessa työsopimussuhteessa olevan henkilön palkkaamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakentamismääräysten ja -ohjeiden valmisteluun liittyvä tutkimus-, kehittämis-, tiedotus-, seuranta- ja julkaisutoiminta (kertamenoa 250 000)	950 000
Pohjoismainen ja muu kansainvälinen yhteistyö rakentamismäärien kehittämiseksi	310 000
Rakentamismääräysten ja -ohjeiden taloudellisten vaikutusten selvitystoiminta ..	230 000
Rakennusalan tyyppihyväksyntä- ja laadunvalvontatoiminnan kehittäminen	230 000
Yhteensä	1 720 000
1983 esitys	1 720 000
1982 menoarvio	1 270 000
1981 tilinpäätös	1 159 968

23. Kiinteistötietorekisterijärjestelmän kehittäminen

Momentin nimi on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 480 000 mk, mikä yleisen kustannustason nousun ohella aiheutuu lähinnä asemakaavarekisterin kehittämisestä KTR-järjestelmän toteutusohjelman mukaan. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kiinteistötietorekisterijärjestelmän suunnitelmasan atk- ja suunnittelupalvelujen ostoihin, atk-laitteiden vuokra- ja huoltomaksuihin, atk-tarvikkeiden hankintoihin sekä matkakuluihin. Määrärahasta saadaan käyttää 190 000 mk projektisihteerin ja enintään kahden lyhytaikaisessa työsopimussuhteessa olevan henkilön palkkaamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Palkkaukset	190 000
Systemi-, atk- ja suunnittelupalvelut ym. konsulttipalvelut	540 000
Koneiden ja laitteiden vuokrat	150 000
Yleinen kehittäminen ja tiedottaminen ..	40 000
Matkat	20 000
Yhteensä	940 000
1983 esitys	940 000
1982 menoarvio	460 000
1982 II lisämenoarvio	500 000
1981 tilinpäätös	676 700

30. Valtionosuus rakennustarkastajien palkkaamiseen (arviomääräraha)

Viitaten eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen laiksi rakennuslain pysyvästä muuttamisesta siten, että valtionosuuteen oikeutetun uuden henkilökunnan palkkaaminen tapahtuu edelleen tulo- ja menoarvion rajoissa, ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saadaan vuonna 1983 hyväksyä yksi uusi rakennustarkastaja.

Momentille merkitään lisäystä 1 700 000 mk, mikä aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja kustannusten noususta sekä edellä mainitun henkilön palkkaamisesta.

Momentin määrärahaa käytetään rakennuslain (370/58) 137 §:n nojalla suoritettavan valtionosuuden ja sen ennakon maksamiseen.

1983 esitys	15 050 000
1982 menoarvio	13 350 000
1981 tilinpäätös	13 409 328

31. Valtionosuus rakennuskaavoitukseen (arviomääräraha)

Momentille merkitään rakennuslain 115 §:n 1 momentin (1081/75) nojalla suoritettavaan valtionosuuteen ja sen ennakkoon 6 200 000 mk, mistä 4 200 000 mk aiheutuu aikaisempiin vuosiin kohdistuvista korvauksista. Lisäys on 700 000 mk. Menojen kasvun hidastamiseksi selvitetään mahdollisuudet siirtyä uuteen valtionosuusjärjestelmään.

1983 esitys	6 200 000
1982 menoarvio	5 500 000
1981 tilinpäätös	4 999 248

33. Valtionosuus seutukaavoituksen kustannuksiin

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 460 000 mk. Momentin määrärahaa käytetään seutukaavoituksen kustannuksiin rakennuslain 24 ja 24 a §:n (922/81) ja sanotun lain voimaantulosäännöksen nojalla myönnettävää valtionosuutta varten.

1. Valtionosuuden loppuerät. Alamomentille merkitään 1 060 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää vuoden 1981 ja sitä aikaisempien vuosien kustannuksiin suoritettavan valtionosuuden loppuerien suorittamiseen. Vähennys on 40 000 mk.

2. Valtionosuus toimintavuoden kustannuksiin. Alamomentille ehdotetaan lisäystä

1 500 000 mk, mikä aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja kustannusten noususta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää vuoden 1983 kustannuksiin suoritettavaan valtionosuuteen. Sisäasiainministeriö vahvistaa valtionosuuden perusteena olevan työyksikön hinnan siten, että valtionosuuksien yhteismäärä ei ylitä alamomentin loppusummaa. Alamomentin loppusumma on 18 300 000 mk.

1983 esitys	19 360 000
1982 menoarvio	17 900 000
1981 tilinpäätös	16 139 866

36. Maa-aineslain mukaiset valtionavustukset kunnille

Momentille ehdotetaan 300 000 mk maa-aineslain (555/81) 23 §:n 2 momentin nojalla valtionavustuksina kunnille maa-alueiden lunastamisesta aiheutuviin kustannuksiin ja mainitun lain 26 §:n mukaisiin korvauksiin.

1983 esitys	300 000
1982 II lisämenoarvio	100 000

38. Valtionavustus kunnille rakennussuojelukustannuksiin

Viitaten eduskunnalle annettuun hallituksen esitykseen rakennussuojelua koskeväksi lainsäädännöksi (HE 105/82), jonka mukaan rakennuslain 135 §:n nojalla voidaan kunnalle myöntää rakennussuojelusta maksamiinsa korvauksiin avustusta valtion tulo- ja menoarvion rajoissa, momentille ehdotetaan myönnettäväksi 200 000

mk kunnille rakennussuojelusta aiheutuviin korvauksiin.

1983 esitys	200 000
-------------------	---------

61. Kaavoitus- ja rakennustutkimuksen tukeminen

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan edelleen 200 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kaavoitus- ja rakennustutkimustoiminnan tukemiseen. Määrärahasta 100 000 mk ehdotetaan sisäasiainministeriön käytettäväksi kaavoitus- ja rakennustutkimustoiminnan koordinoinnin kannalta keskeisten tutkimusten tukemiseen ja tiedonvälitystoiminnan kehittämiseen sekä 100 000 mk kunnallistekniikan tutkimuksen tukemiseen.

1983 esitys	200 000
1982 menoarvio	200 000
1981 tilinpäätös	193 309

62. Rakennusten energiataloudelliseen tutkimukseen liittyvän koerakentamisen tukeminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 2 000 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää rakennusten energiataloudelliseen tutkimukseen sekä koerakentamisprojektien ohjelmointiin, valvontaan ja tuloksista tiedottamiseen.

1983 esitys	2 000 000
1982 menoarvio	2 000 000
1981 tilinpäätös	2 000 000

73. Ympäristönsuojelu

Jätehuoltolain (673/78, muut. 117/81) toimeenpano edellyttää erityisesti ongelmajätehuollon järjestämistä, ohjaus-, valvonta- ja valistustoiminnan tehostamista sekä rahoitusjärjestelmien lisäämistä. Kiireellisiä toimia tarvitaan myös jätteen hyötykäytön edistämiseksi. Ilmansuojelussa keskitytään ilmansuojelulain (67/82) täytäntöönpanoon ja etenkin yksityiskohtaisten ohjeiden ja määräysten täydentä-

miseen. Keskeisellä sijalla on tehokkaan valvontajärjestelmän sekä tietojen tallentamisjärjestelmän toteuttaminen. Meluntorjunnassa tärkein tehtävä on meluntorjuntalokia koskevan hallituksen esityksen valmistelu. Ulkoilussa tehostetaan suunnittelua ja edistetään kuntien virkistysalueiden ja ulkoilureittien toteutumista. Meriympäristön suojelussa parannetaan viranomaisten valvontamahdollisuuksia.

Ympäristötutkimusta tehostetaan kaikkien ympäristönsuojelutehtävien kohdalla. Myös tiedotus- ja valistustoimintaa tehostetaan.

25. Ympäristötutkimukset ja -selvitykset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 800 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ympäristönsuojelun eri osa-alueita koskevaan tutkimus- ja selvitystoimintaan. Määrärahasta saadaan käyttää 500 000 mk keskimäärin enintään viiden lyhytaikaisessa työsopimussuhteessa olevan henkilön palkkaamiseen sisäasiainministeriön välitöntä johtoa ja ohjausta edellyttävien tehtävien suorittamista varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Ympäristön tilaa ja muutoksia selvittävä tutkimus	100 000
Ilmansuojelua koskeva tutkimus	800 000
Jätteiden huoltoa ja käyttöä koskeva tutkimus	1 000 000
Melun vaikutuksia ja torjuntaa koskeva tutkimus	50 000
Ulkoilua ja luonnon muuta virkistyskäyttöä koskeva tutkimus	30 000
Haitallisia aineita ja niiden ympäristövaikutuksia koskeva tutkimus	200 000
Meriympäristön suojelua koskeva tutkimus	100 000
Kansainvälinen yhteistyö	100 000
Muut tutkimukset	320 000
Yhteensä	2 700 000
1983 esitys	2 700 000
1982 menoarvio	1 900 000
1981 tilinpäätös	799 235

28. Eräät ympäristönsuojelumenot

Momentille ehdotetaan 302 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ympäristönsuojelun eräistä kansainvälisistä toiminnoista aiheutuviin menoihin. Määrärahasta on 192 000 mk kertamenoa ilman laatua käsittelevää standardisointikokousta (ISO/TC 146) ja vesien-suojeluteknologian seminaaria varten ja 98 000 mk siirtoa momentilta 26.99.29.

Käyttösuunnitelma:	mk
Maailman Ympäristöpäivä	20 000
Suomen maksuosuus ilman epäpuhtauksien kaukokulkeutumisen Euroopan tarkkailu- ja arviointiohjelmalle (EMEP) ...	10 000
Ilman laatua käsittelevä standardisointikokous (ISO/TC 146) (kertameno) ..	130 000
Itämeren suojelua koskeva vesien-suojeluteknologian seminaari (kertameno) ..	62 000
Yhteensä	302 000

1983 esitys

31. Valtionavustus ulkoilureittien perustamiseen

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää avustuksiin valtakunnallisesti tai seudullisesti merkityksellisten ulkoilureittien perustamiseksi.

1983 esitys	450 000
1982 menoarvio	400 000
1981 tilinpäätös	300 000

37. Valtionosuus kunnille ilmansuojelun toimenpiteisiin

Momentille ehdotetaan lisäystä 900 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtionosuutena kunnille ilmansuojelulain (67/82) 29 §:n mukaisista kertaluonteisista ilmansuojelututkimuksista ja -selvityksistä sekä ilman laadun seurantaan tarkoitettujen laitteiden hankkimisesta tai vuokraamisesta aiheutuviin kustannuksiin.

1983 esitys	1 300 000
1982 menoarvio	400 000

42. Teollisuuden ilmansuojeluinvestointien korkotuki (arviomääräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 800 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain 2 ja 5 §:n muuttamisesta annetun lain (173/79) nojalla teollisuuden ilmansuojeluinvestointien korkotukeen. Ehdotetaan, että luottolaitokset saisivat vuonna 1983 myöntää teollisuuden ilmansuojeluinvestointien suorittamiseen korkotukilainoja enintään 60 000 000 mk. Korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 6 ½ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 8 prosentin koron erotusta. Suhdannepoliittisista syistä vuonna 1982 myönnettyjen korkotukilainojen korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 5 prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 7 prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Mikäli korkokannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko

alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

1983 esitys	1 000 000
1982 menoarvio	1 800 000
1981 tilinpäätös	49 538

50. Valtionavustukset valtakunnallisille luonnonsuojelujärjestöille

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää avustuksiin luonnonsuojelujärjestöille niiden toimintaedellytysten turvaamiseksi.

1983 esitys	1 050 000
1982 menoarvio	1 000 000
1981 tilinpäätös	740 000

(51.) Valtionapu Merenkurkun ympäristötutkimukseen (kertameno)

Momentti ja sille vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa ehdollisena ja kertamenona myönnetty 30 000 markan määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 30 000 mk.

1982 menoarvio	30 000
----------------------	--------

61. Saaristo- ja tunturialueiden jätehuollon tukeminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää jätehuollon tukemiseen, mistä 250 000 mk saaristoalueita ja 150 000 mk tunturialueita varten.

1983 esitys	400 000
1982 menoarvio	350 000
1981 tilinpäätös	250 000

62. Saariston ympäristönhoitoavustukset

Momentille ehdotetaan lisäystä 20 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää saariston kehityksen edistämiseksi annetun lain (484/81) 12 §:n mukaisiin ympäristönhoitoavustuksiin.

1983 esitys	220 000
1982 menoarvio	200 000

65. Yleisten jätteiden käsittelypaikkojen perustamis- ja kunnostamisinvestointien korkotuki (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 400 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain 2 ja 5 §:n muuttamisesta annetun lain (173/79) nojalla yleisten jätteiden käsittelypaikkojen perustamis- ja kunnostamisinvestointien korkotukeen. Ehdotetaan, että luottolaitokset saisivat vuonna 1983 myöntää yleisten jätteiden käsittelypaikkojen perustamiseen ja kunnostamiseen korkotukilainoja enintään 40 000 000 mk. Korkotukilainojen korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 6 ½ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 8 prosentin koron erotusta. Suhdannepoliittisista syistä vuonna 1982 myönnettyjen korkotukilainojen korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 5 prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 7 prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Mikäli korkokannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

1983 esitys	1 600 000
1982 menoarvio	1 200 000
1981 tilinpäätös	36 130

66. Jätteiden hyödyntämisen edistämisinvestointien korkotuki (arviomääräraha)

Viitaten eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen laiksi luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain (1015/77) muuttamisesta ehdotetaan, että luottolaitokset saisivat vuonna 1983 myöntää jätteiden hyödyntämistä edistävien investointien toteuttamiseen korkotukilainoja enintään 20 000 000 mk. Korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 6 ½ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 8 prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Mikäli korkokannassa tapahtuu sellaisia yle-

sia muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosen-

tin suuruinen korko. Edellä mainitun johdosta momentille ehdotetaan 500 000 mk.

1983 esitys 500 000

75. (26.53, 54, 56, 58, 60, 62 ja 69) Poliisitoimi

Poliisitoimessa kehitetään poliisipiirien välistä yhteistoimintaa koko maan kattavan keskeytymättömän päivystys-, vartiointi- ja hälytyspalvelun aikaansaamiseksi. Tavoitteena on turvata riittävien poliisipalvelujen saanti koko maassa. Tarkoituksenmukaisen organisaatiotaikenteen aikaansaamiseksi ehdotetaan Salon ja Halikon poliisipiirit yhdistettäväksi.

Taloudellisen rikollisuuden selvittämiseen on tarkoitus kiinnittää vakavaa huomiota. Oikeus-

ministeriö on asettanut työryhmän apulaisoikeuskanslerin johdolla selvittämään toimenpiteitä, joilla taloudellisen rikollisuuden torjuntaa voitaisiin tehostaa. Työryhmän esitysten perusteella on tarkoitus tehdä eduskunnalle esitykset tarpeellisista lainsäädäntötoimista sekä mahdollisten resurssitarpeiden edellyttämistä määrärahalisäyksistä. Kuitenkin jo tähän tuloja menoarvioesitykseen sisältyy virkalisäyksiä taloudellisten rikosten tutkintaan.

01. (26.53.01, 54.01, 56.01, 58.01, 60.01 ja 62.01) *Palkkaukset* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan 889 944 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	646 407 800	+ 73 112 200	10 359	+ 126
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i>	47 660 900	+ 3 000 200	883	— 48
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	129 419 400	+ 14 320 800	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	58 221 000	+ 5 113 000	—	—
	Varaus 1982	— 25 656 100	—	—
	Varaus 1983	+ 8 234 900	—	—
Yhteensä	889 944 000	+ 78 125 000	11 242	+ 78

Henkilöstön määrän lisäyksestä kuusi aiheutuu vuoden 1982 toisessa lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä, neljä siirrosta momentilta 26.01.01 ja yksi siirrosta momentilta 28.65.01.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 82 902 200 mk, mistä 81 180 000 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) *Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset*

Paikallispoliisi:

Työaikalain 6 §:n alaisten virkamiesten työajan lyhentymisen johdosta ehdotetaan perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkausluokka
5 ylikonstaapelia	V 17
5 vanhempaa rikoskonstaapelia	V 17
10 vanhempaa rikoskonstaapelia	V 16
10 vanhempaa konstaapelia	V 15

Taloudellisten rikosten ja muun rikostutkintatyön lisääntymisen vuoksi ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen komisarion toimi (V 23) ja viisi ylimääräistä rikosylikonstaapelin tointa (V 19).

Käräjäpäivien lisääntymisen vuoksi ehdotetaan perustettavaksi neljä ylimääräistä apulaisnismiehen tointa (B 1).

Ulosottoimien tehtävien lisääntymisen vuoksi ehdotetaan perustettavaksi 15 ylimääräistä ulosottoapulaisen tointa (V 14) ja viisi ylimääräistä kanslistin tointa (V 13).

Tarkoituksenmukaisen organisaatorakenteen aikaansaamiseksi ehdotetaan Salon ja Halikon poliisipiirit yhdistettäväksi. Tämän johdosta ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat toimet:

Perustetaan:	
Peruspalkkaiset:	Palkkausluokka
1 nimismies	B 3
1 apulaisnimismies	B 1
Ylimääräiset:	
1 komisario	V 22
1 kanslisti	V 13
1 apulaiskanslisti	V 11
Lakkautetaan:	
Peruspalkkaiset:	
2 nimismiestä	B 2
Ylimääräiset:	
1 apulaisnimismies	V 28
2 toimistoapulaista	V 9

Helsingin poliisilaitoksen organisaatiouudistuksen johdosta ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat peruspalkkaiset toimet:

Perustetaan:	
	Palkkausluokka
1 hallinto-osaston johtaja	B 1
1 talous- ja suunnitteluosaston johtaja ..	V 29
1 kansliaosaston johtaja	V 27
1 passiosaston johtaja	V 25
Lakkautetaan:	
1 sihteeri	V 28
1 taloudenhoitaja	V 28
1 liikennetoimiston johtaja	V 26
1 passitoimiston johtaja	V 25

Toiminimikkeistön yhdenmukaistamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat peruspalkkaiset toimet:

Perustetaan:	
	Palkkausluokka
2 hallinto-osaston johtajaa	V 29
7 apulaispoliisimestaria	V 26
4 apulaispoliisimestaria	V 25
12 ylikomisariota	V 25
Lakkautetaan:	
2 sihteeriä	V 27
7 sihteeriä	V 26
16 sihteeriä	V 25

Tarkoituksenmukaisen toimirakenteen aikaansaamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien

perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat toimet:

Perustetaan:	
Peruspalkkaiset:	Palkkausluokka
10 rikosylikonstaapelia	V 19
40 ylikonstaapelia	V 18
Ylimääräiset:	
5 toimistosihiteeriä	V 16
5 toimistosihiteeriä	V 15
Lakkautetaan:	
Peruspalkkaiset:	
50 nuorempaa konstaapelia	V 12
Ylimääräiset:	
10 toimistoapulaista	V 8

Viitaten momentin 26.07.01 perusteluihin ehdotetaan väestökirjanpidon paikallishallinnon uudelleenjärjestelyjen johdosta 1. 10. 1983 lukien Oulun poliisilaitoksen väestökirjatoimistossa lakkautettavaksi seuraavat toimet:

Peruspalkkaiset:	
	Palkkausluokka
2 apulaiskanslistia	V 12
1 kirjuri 1 l	V 11
1 kirjuri	V 10
Ylimääräiset:	
1 väestökirjatoimiston johtaja	V 28
1 kirjuri	V 10

Viitaten kohtaan "Keskusrikospoliisi" ehdotetaan lakkautettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkausluokka
1 viestiohjaaja	V 21
1 apulaisviestiohjaaja	V 20
7 radiosähkörtäjää	V 17

Oikeudellisen aseman ja toimirakenteen yhdenmukaistamisen johdosta ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi 33 ylimääräistä vartijavahtimestarin tointa (V 14) ja yhdeksän ylimääräistä haastemiehen tointa (V 12). Vastaavasti voidaan työsuhdepalkoista vähentää 1 652 000 mk.

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi viisi ylimääräistä ulosottoapulaisen tointa (V 12) ja ylimääräinen kanslistin toimi (V 12).

Keskusrikospoliisi:

Taloudellisten rikosten ja muun rikostutkintatyön lisääntymisen vuoksi ehdotetaan perustettavaksi kaksi ylimääräistä komisarion tointa (V 23) ja seitsemän ylimääräistä rikosyli-
konstaapelin tointa (V 19).

Kriminalilaboratorio- ja muiden rikosteknillisten tutkimusten lisääntymisen vuoksi ehdotetaan perustettavaksi kaksi ylimääräistä tutkimusavustajan tointa (V 20).

Toimien tarkoituksenmukaisen sijoittamisen vuoksi ehdotetaan perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet, mitkä vastaavasti on lakkautettu paikallispoliisin kohdalla:

	Palkkaus- luokka
1 viestiohjaaja	V 21
1 apulaisviestiohjaaja	V 20
7 radiosähköttäjä	V 17

Suojelupoliisi:

Tietojen analysointitehtävien tehostamiseksi ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen tarkastajan toimi (V 25).

Mikkeliin perustettavan sivutoimiston toiminnan käynnistämiseksi ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen ylietsivän toimi (V 19).

Ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen kanslistin toimi (V 12).

Liikkuva poliisi:

Helsinki-Vantaan lentoaseman laajennuksen johdosta ehdotetaan perustettavaksi yksi ylimääräinen ylikonstaapelin toimi (V 17) ja kolme ylimääräistä vanhemman konstaapelin tointa (V 15).

Lisäys on 6 913 500 mk.

*c) Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat**Paikallispoliisi:*

Viitaten momentin 26.07.01 perusteluihin väestökirjanpidon paikallishallinnon uudelleenjärjestelyistä ehdotetaan työsuhdepalkkoista vähennettäväksi 61 000 mk kahden apulaiskanslistin ja kolmen toimistoapulaisen palkkoina 1. 10. 1983 lukien.

Työsuhdepalkkoista ehdotetaan vähennettäväksi 80 400 mk kahden vartijavahtimestarin palkkana siirtona keskusrikospoliisiin.

Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan työsuhdepalkkoista vähentää 1 652 000 mk 33 vartijavahtimestarin ja yhdeksän haastemiehen palkkoina.

Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 228 100 mk kuuden ylimääräistetyin toimen palkkioina.

Tilapäisten palkkioista ja työsuhdepalkkoista vähennetään 414 100 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Työsuhdepalkkoista vähennetään 55 800 mk vuoden 1982 aikana siirrettyjen tointen palkkoina.

Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan työsuhdepalkkoista vähennettäväksi 10 100 mk osa-aikaisen siivoojan palkkana.

Keskusrikospoliisi:

Työsuhteisten tehtävien tarkoituksenmukaisen sijoittamisen johdosta ja tehtävämikkien muuttamiseksi tehtäviä vastaavaksi ehdotetaan työsuhdepalkkoihin kahden tutkimusapulaisen palkkaamiseksi lisäystä 80 400 mk siirtona paikallispoliisista.

Työsuhteisten tehtävien tarkoituksenmukaisen sijoittamisen johdosta ehdotetaan työsuhdepalkkoihin erikoissuunnittelijan, projektisihteerin ja kahden tutkimusapulaisen palkkaamiseksi 1. 3. 1983 lukien lisäystä 175 000 mk siirtona momentilta 26.01.01.

Työsuhdepalkkoista voidaan vähentää yhden osa-aikaisen siivoojan palkkana 17 300 mk.

Suojelupoliisi:

Tilapäisten palkkioista vähennetään 30 600 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Työsuhdepalkkoista voidaan vähentää osapäiväisen siivoojan palkkana 27 600 mk.

Liikkuva poliisi:

Työsuhdepalkkoista voidaan vähentää 11 500 mk osapäiväisen siivoojan palkkana.

Poliisikoulutus:

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 50 600 mk siivoojan palkkaamista varten siirtona momentilta 28.65.01.

Vähennys on 2 282 500 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 835 pysyväisuonteista päätoimista henkilöä, mistä paikallispoliisin osalta 721 henkilöä, keskusrikospoliisin osalta 25 henkilöä, suojelupoliisin osalta 12 henkilöä, liikkuvan poliisin

osalta 22 henkilöä, poliisikoulutuksen osalta kolme henkilöä ja poliisivarikkojen osalta 52 henkilöä sekä 198 pysyväisluonteista osapäiväistä henkilöä, mistä paikallispoliisin osalta 188 henkilöä, keskusrikospoliisin osalta kaksi henkilöä, suojelupoliisin osalta neljä henkilöä, liikuvan poliisin osalta kaksi henkilöä ja poliisivarikkojen osalta kaksi henkilöä.

Taulukkoon alamomentin kohtaan on merkitty vain pysyväisluonteiset kokopäiväiset toimet ja tehtävät. Vuoden 1982 luvusta on paikallispoliisin osalta vähennetty 189 pysyväisluonteista osapäiväistä toimea ja tehtävää sekä teknisenä oikaisuna vähennetty kuusi, keskusrikospoliisin osalta on vähennetty kolme osapäiväistä siivoojaa, suojelupoliisin osalta viisi osapäiväistä siivoojaa, liikuvan poliisin osalta neljä osapäiväistä siivoojaa ja poliisivarikoiden osalta kaksi osapäiväistä siivoojaa.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 2 900 000 mk, mistä 900 000 mk työaikakorvauksiin päällystön varallaolojärjestelmän kehittämiseksi ja 2 000 000 mk ylityökorvauksiin työaikalainalaisten virkamiesten työajan lyhentämisestä aiheutuviin vapaa-aikahyvityksen rahakorvauksiin.

1983 esitys	889 944 000
1982 menoarvio	811 819 000
1982 II lisämenoarvio	4 665 500
1981 tilinpäätös	738 139 011

09. (26.53.09) Poliisipiirien neuvottelukunnat

Momentille ehdotetaan lisäystä 40 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää poliisilain 7 a §:ssä tarkoitettujen paikallispoliisin avuksi asetettujen poliisipiirien neuvottelukuntien menoihin.

1983 esitys	520 000
1982 menoarvio	480 000
1981 tilinpäätös	403 272

21. (26.60.21) Oppilaiden huolto

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 603 000 mk, mistä 302 000 mk aiheutuu kustannusten noususta, 50 000 mk kertamenosta oppilaspukujen uusimista varten sekä oppilasmäärien kasvusta 251 000 mk, mistä 202 000 mk muonitusmenoihin, 10 000 mk terveydenhoitomenoihin, 36 000 mk matka- ja päivärahoihin ja

3 000 mk muihin huoltomenoihin. Momentin määrärahaa saadaan käyttää poliisioppilaitosten oppilaiden ja kokelaiden muonitukseen, terveydenhoitoon, majoitukseen ja muihin huoltomenoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Muonitus	3 220 000
Terveydenhoito	170 000
Majoitus	710 000
Matkat ja päivärahat	466 000
Muut huoltomenot (kertamenoa 50 000)	154 000
Yhteensä	4 720 000

1983 esitys	4 720 000
1982 menoarvio	4 117 000
1981 tilinpäätös	4 221 792

22. (26.62.22) Varusteet ja tarvikkeet (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 2 800 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää virkapukineisiin, arvomerkkeihin, asusteisiin, raitti- ja pakkausmenoihin sekä vähäisiin tarvikkeisiin.

1983 esitys	2 800 000
1982 menoarvio	2 800 000
1981 tilinpäätös	2 364 545

23. (26.62.23) Tuotantomenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 254 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää poliisiautovarikon toiminnassa tarvittaviin varaosa-, korjaustarvikke-, raaka-aine-, rengas-, ajoneuvojen varuste-, ulkopuolisiin korjauspalvelu- sekä muihin varikko-tuotantotoiminnan menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Varaosat, korjaustarvikkeet ja raaka-aineet	1 495 900
Renkaat	629 200
Ajoneuvojen varusteet	1 534 400
Korjauspalvelut	137 000
Muut tuotantomenot	87 500
Yhteensä	3 884 000

1983 esitys	3 884 000
1982 menoarvio	3 630 000
1981 tilinpäätös	3 343 358

24. (26.62.24) Viestivälineiden käyttö ja kunnossapito (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 057 000 mk, mistä 787 000 mk aiheutuu uuden 160

MHz lähiradioverkon osittaisen käyttöönnoton aiheuttamista linja- ja tukiasemavuokrista sekä radiolaitteiden käyttö- ja kunnossapitomenoista ja 270 000 mk kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää poliisin radio- ja viestivälineiden ylläpitomenoihin, radioasemien varustus- ja siirtämismenoihin sekä posti- ja telehallitukselle suoritettaviin käyttömaksuihin ja kunnossapitomenojen korvauksiin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Varaosat ja tarvikkeet	1 500 000
Käsiradioiden akut	200 000
Linjavuokrat	1 000 000
Tukiasemien vuokrat	420 000
Käyttömaksu PTH:lle	530 000
Kunnossapitomenot PTH:lle	1 000 000
Muut vieraat palvelut	150 000
Muut menot	100 000
Yhteensä	4 900 000
1983 esitys	4 900 000
1982 menoarvio	3 843 000
1981 tilinpäätös	1 993 312

25. (26.69.25) Ajoneuvojen käyttö ja kunnossapito (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 335 000 mk, mikä aiheutuu välttämättömän lisäajoneuvokaluston varustamisesta ja käytöstä, kulkuvälineiden tilapäisen vuokraamisen lisäämisestä ja kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ajoneuvojen käytöstä ja kunnossapidosta aiheutuvien menojen ohella myös ajoneuvojen varusteluun sekä ajoneuvojen tilapäiseen ja eräiden erityistehtävien vaatimaan pysyväisluonteiseen vuokraamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Polttoainekustannukset	23 960 000
Korjaus, huolto ja renkaat	9 100 000
Ajoneuvojen varustelumenot	4 260 000
Maakulkuneuvojen pysyväisluonteinen vuokraaminen	180 000
Kulkuvälineiden tilapäinen vuokraaminen	300 000
Yhteensä	37 800 000
1983 esitys	37 800 000
1982 menoarvio	36 465 000
1981 tilinpäätös	30 688 059

26. (26.69.24) Päihtyneiden selviämisasemat

Momentille ehdotetaan lisäystä 118 300 mk seuraavasti:

1. *Labden selviämisasema.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 74 000 mk kustannusten nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on 808 000 mk. Alamomentin määrärahaalla saadaan palkata enintään seitsemän pysyväisluonteista henkilöä.

2. *Helsingin selviämisasema.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä palkkausmenoihin 44 300 mk kustannusten nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on 182 000 mk. Alamomentin määrärahaalla saadaan palkata enintään kolme pysyväisluonteista vartijavahtimestaria, joiden palkat Oy Alko Ab korvaa valtiolle. Korvaukset tulotetaan momentille 12.26.99.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää päihtyneiden käsittelystä annetun lain (461/73) nojalla kokeilutarkoituksessa perustettujen selviämisasemien henkilökunnan palkkoihin, ulkopuolisille suoritettaviin korvauksiin terveyspalveluista ja muihin selviämisasemien ylläpitomenoihin.

1983 esitys	990 000
1982 menoarvio	871 700
1981 tilinpäätös	677 752

27. (26.69.27) Automaattinen tietojenkäsittely

Momentille ehdotetaan lisäystä 650 000 mk, mistä 200 000 mk aiheutuu poliisirakenteiden käytöstä, 150 000 mk henkilötietojärjestelmän ja tallenninlaitteiston käyttöönnotosta, 10 000 mk tietojärjestelmien suunnittelusta, 150 000 mk uusien etäispäätteiden vuokrauksesta ja huollosta sekä 140 000 mk kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää atk-palvelujen ostoihin, atk-laitteiden vuokriin sekä atk-tarvikehankintoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Poliisihallinnon rekisterien käyttötehtävät	4 000 000
Muiden rekisterien käyttötehtävät	139 000
Henkilöstö- ja laskentajärjestelmät	1 069 000
Poliisihallinnon tietojärjestelmien kehittämisen	480 000
Etäispäätteiden vuokrat ja huolto	1 920 000
Tallennustehtävät	92 000
Yhteensä	7 700 000

1983 esitys	7 700 000
1982 menoarvio	7 050 000
1981 tilinpäätös	6 110 819

28. (26.53.29 (osa), 54.29 (osa), 56.29 (osa), 60.29 (osa), 62.29 (osa) ja 69.21,

69.23 ja 69.29 (osa) *Poliisitoimen erityismenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 4 207 000 mk, mistä 2 045 000 mk aiheutuu lähinnä rikostutkimustarvikkeista ja palveluista, teknillisten välineiden korjaus- ja huoltomenojen lisääntymisestä, kaksivuotisesta väki- ja ilkivalta-kampanjasta sekä kustannusten noususta, 300 000 mk kertamenosta poliisin toimintaa kuvaavan filmin valmistamista varten ja 1 862 000 mk määrärahan oikaisusta. Kun momentilta vähennetään kertameno 10 000 mk, lisäys on 4 197 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää vankien ja pidätettyjen kuljetus- ja huoltomenoihin, oikeuslääketieteellisiin tutkimuksiin, rikostutkimuksiin sekä muihin poliisin toiminnasta aiheutuviin erityisiin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Vankien ja pidätettyjen kuljetus ja huolto	2 960 000
Oikeuslääkeopilliset tutkimukset	13 500 000
Rikostutkimustarvikkeet ja palvelut	1 200 000
Ulkopuolisilla teetetävät tutkimukset (enintään)	100 000
Jatko- ja erikoiskoulutus	580 000
Aseiden käyttö ja kunnossapito	800 000
Teknillisten välineiden korjaus ja huolto	1 540 000
Poliisikoirien hoitomenot	614 000
Rikollisuutta ennaltaehkäisevä toiminta	1 000 000
Hengen ja omaisuuden turvaaminen	170 000
Kansainvälinen yhteistyö	276 000
Matka-apurahat (enintään)	35 000
Poliisin suhdetoiminta (enintään) (kertamenoa 300 000)	330 000
Pysäköintivirhemaksujen kantopalkkiot pankeille	1 000
Yhteensä	23 106 000

1983 esitys	23 106 000
1982 menoarvio	18 909 000
1982 II lisämenoarvio	390 000
1981 tilinpäätös	18 762 833

29. (26.53.29 (osa), 54.29 (osa), 56.29 (osa), 58.29, 60.29 (osa), 62.29 (osa) ja 69.29 (osa) *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 8 581 400 mk, mistä 4 880 400 mk aiheutuu muun muassa kulunkikorvaukseen oikeutettujen poliisien määrän lisääntymisestä, koulutus- ja liikennevalvontamatkojen lisääntymisestä, työpaikkaterveydenhuollon kehittämisestä, Helsingin uuden poliisitalon ja muista vuokrasta, uusista atk-linja-

vuokrasta, passilomakkeiden painatuksesta, poliisin ohjeiston täydentämisestä, poliisin virkamerkin uusimisesta, monistus- ja toimistomenoista sekä kustannusten noususta ja 3 701 000 mk määrärahan oikaisusta. Kun momentilta vähennetään kertameno 250 000 mk, lisäys on 8 331 400 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös oikeudenhoidon ja paikallishallinnon kustannusten järjestelyistä eräissä tapauksissa annetun lain (345/76) mukaisesti kaupungeille maksettaviin korvauksiin sekä virkaehtosopimusten mukaisesti poliisimiehille maksettaviin kulunkikorvauksiin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	353 000
Kulunkikorvaus	3 989 000
Matkat	11 300 000
Virkistystoiminta (enintään)	240 000
Työpaikkaterveydenhuolto	925 000
Vuokrat	42 000 000
Muut rakennusten käyttömenot	9 900 000
Puhelinmenot	14 200 000
Painatus	3 593 000
Muut toimistomenot	3 951 000
Muut menot	1 780 000
Yhteensä	92 231 000

1983 esitys	92 231 000
1982 menoarvio	83 899 600
1981 tilinpäätös	83 390 702

70. (26.69.70) *Kaluston ja välineiden hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 32 740 000 mk 160 MHz lähiradioverkon rakentamista sekä aseiden, suojavälineiden, rikostutkimusvälineiden, laboratoriovälineiden, konttorikoneiden ja kalusteiden, liikenteenvalvontavälineiden ja muiden välineiden hankkimista varten. Momentin määrärahaa ehdotetaan käytettäväksi myös radioverkon suunnittelu- ja valvontatehtäviä varten palkattavan työsuhteessa olevan toimistoinsinöörin palkkausmenoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Konttorikoneet ja kalusteet	2 000 000
Rikostutkimus- ja laboratoriovälineet	1 500 000
Valvonta- ym. erityisvälineet	450 000
Aseet ja suojavälineet	2 200 000
Liikenteenvalvontavälineet	500 000
Varikko- ja autohuoltamolaitteet	150 000
160 MHz radioverkon rakentaminen	20 000 000
Hälytyspuhelin ohjaukset	300 000
Atk-laittehankinnat	440 000
Muut viesti- ja elektroniset välineet	1 400 000
Muut välineet	400 000
Helsingin ja Turun poliisitalojen varustaminen	3 400 000
Yhteensä	32 740 000

1983 esitys	32 740 000
1982 menoarvio	27 580 000
1981 tilinpäätös	27 860 000

71. (26.69.71) *Ajoneuvojen hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 17 000 000 mk poliisin käytössä olevan heikkokuntoisen ja epätaloudellisen ajoneuvokaluston uusimista sekä välttämättömiä täydennyshankintoja varten.

1983 esitys	17 000 000
1982 menoarvio	15 500 000
1981 tilinpäätös	14 300 000

74. (26.69.74) *Eräät rakennustyöt* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 280 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset työt.* Alamentille ehdotetaan 80 000 mk Latokarin sataman ja tukikohdan rakennustöiden jatkamista varten. Hankkeen poliisin osuuden hyötypinta-ala on

41 m², tilavuus 300 m³ ja kustannusarvio 400 000 mk, josta sataman osuus on 180 000 mk ja tukikohtarakennuksen osuus 220 000 mk eli 5 365 mk/m² ja 733 mk/m³. Hanketta varten on aikaisemmin myönnetty 320 000 mk.

2. *Uudet työt.* Alamentille ehdotetaan 1 000 000 mk, mistä 500 000 mk Tampereen uuden poliisikoulun suunnittelutöiden aloittamista varten ja 500 000 mk Otaniemen poliisiopisto- ja merivartiokoulurakennuksen perusrakennuksen suunnittelua varten.

3. *Sekalaiset rakennustyöt.* Alamentille ehdotetaan 200 000 mk radioasemien laittilojen ja antennirakenteiden sekä eräiden varasto-, autotalli- ja muiden vähäisten rakennusten suunnittelua, rakentamista ja hankintaa sekä vähäisiä rakennusten korjaustöitä varten.

1983 esitys	1 280 000
1982 menoarvio	1 140 000
1982 II lisämenoarvio	535 000
1981 tilinpäätös	630 000

80. (26.80 ja 81) Pelastushallinto

Palo- ja pelastustoimessa parannetaan palokuntien toimintavalmiutta sekä tehostetaan alan valistus- ja neuvontatoimintaa ja ammattihen-

kilösten koulutusta. Väestönsuojelussa uudistetaan kuntakohtaisia määräyksiä ja pelastuspalvelussa kehitetään lentopelastuspalvelua.

01. (26.81.01) *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 445 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	2 540 600	+ 340 700	37	+ 1
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i> ..	354 800	+ 41 300	10	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	292 000	+ 33 400	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	225 700	+ 24 700	—	—
	Varaus 1982	— 97 000	—	—
	Varaus 1983	+ 31 900	—	—
	Yhteensä	+ 375 000	47	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 340 900 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen opettajan toimi (C 42). Lisäys on 74 500 mk.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 10 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	3 445 000
1982 menoarvio	3 070 000
1981 tilinpäätös	2 787 466

11. Laitteiden ja kaluston käyttö ja kunnossapito

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 90 000 mk huolto- ja korjauskulujen nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää läänien radioverkkojen ylläpidosta ja käytöstä aiheutuviin menoihin sekä säteilymittauskaluston, suojanaamareiden ja muun väestönsuojelukaluston huolto- ja korjauskuluihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Varusteet ja tarvikkeet	60 000
Linjavuokrat	470 000
Käyttömaksut posti- ja telehallitukselle	40 000
Muut menot	600 000
Yhteensä	1 170 000

1983 esitys	1 170 000
1982 menoarvio	1 080 000
1981 tilinpäätös	753 896

21. Eräät palo- ja pelastustoimen menot (arviomääräraha)

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi arviomäärärahaksi.

Momentille merkitään lisäystä 50 000 mk, mikä aiheutuu metsäpalojen tähyystoiminnan ja lääninhälytyskeskuksen menojen kasvusta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää palo- ja pelastustoimesta annetun lain (559/75) 5 §:n 2 momentin, 7 §:n 2 momentin, 17 §:n, 26 §:n 1 momentin, 29 §:n 2 momentin, 37 §:n 2 momentin ja 39 §:n mukaisiin kustannuksiin.

1983 esitys	800 000
1982 menoarvio	750 000
1981 tilinpäätös	466 561

22. Sammutusapu sekä eräät pelastuspalvelumenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 30 000 mk kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta vähennetään 150 000 mk meripelastusmenoina siirtona momentille 26.90.29, vähennys on 120 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää palo- ja pelastustoimesta annetun lain (559/75) 18 §:n 2 momentin ja 37 §:n 2 momentin nojalla suoritettaviin sekä ilma-alusten käytöstä pelastuspalveluun aiheutuviin kustannuksiin samoin kuin pelastuspalvelun suunnittelusta ja järjestelyistä sekä harjoituksista ja valistustoiminnasta aiheutuviin yleiskustannuksiin.

1983 esitys	480 000
1982 menoarvio	600 000
1981 tilinpäätös	476 488

23. Erinäiset tutkimukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää palo- ja pelastustointa, väestönsuojelua ja pelastuspalvelua koskeviin sekä palo- ja pelastustoimesta annetun asetuksen (1089/75) 31 §:n 3 momentin nojalla suoritettaviin tutkimuksiin.

1983 esitys	450 000
1982 menoarvio	400 000
1981 tilinpäätös	169 875

24. (26.81.24) Siviilipalvelusmiesten ylläpito (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 35 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää siviilipalvelusmiesten huoltoon, päivärahoihin ja muihin ylläpitomeluihin.

1983 esitys	430 000
1982 menoarvio	395 000
1981 tilinpäätös	260 877

25. (26.81.21) Oppilaiden huolto (arviomääräraha)

Momentin numerotunnus ja nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 450 000 mk, mistä 300 000 mk aiheutuu koulutustoiminnan laajentamisesta ja 150 000 mk kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää pelastustoimen koulutuksesta aiheutu-

viin oppilaiden muonitus-, terveydenhoito-, maajoitus-, matka- ja muihin huolto- sekä järjestelymenoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Muonitus	1 363 000
Varustus	223 000
Matkat ja korvaukset	826 000
Yhteensä	2 412 000

1983 esitys	2 412 000
1982 menoarvio	1 962 000
1981 tilinpäätös	1 651 605

29. (26.81.29) Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 879 500 mk, mistä 159 500 mk aiheutuu palo- ja pelastustoimen koulutuksen lisäämisestä ja kustannusten noususta sekä 720 000 mk kertamenosta alueelliseen palomieskoulutukseen. Kun momentilta vähennetään kertameno 400 000 mk, lisäys on 479 500 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	70 000
Virkistystoiminta (enintään)	2 000
Muut henkilöstömenot	14 000
Rakennusten käyttö	745 000
Toimistomenot	263 000
Toiminnan erityismenot	465 000
Alueellinen palomieskoulutus (kertameno)	720 000
Muut menot	12 000
Yhteensä	2 291 000

1983 esitys	2 291 000
1982 menoarvio	1 811 500
1981 tilinpäätös	1 513 216

30. Valtionosuus aluehälytyskeskusten perustamiskustannuksiin

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 1 200 000 mk aluehälytyskeskusten perustamismäärän pienenemisen johdosta. Momentin määrärahaa käytetään kunnille aluehälytyskeskusten perustamiskustannuksiin lain nojalla suoritettavaan, jo tehtyjen ja vuoden 1983 aikana tehtävien päätösten edellyttämään valtionosuuteen.

Ehdotetaan, että vuonna 1983 saataisiin hyväksyä perustamissuunnitelmia enintään sellainen määrä, että valtionosuus niiden kustannusarviosta vastaa 3 000 000 mk. Lisäksi ehdotetaan, että toteuttamishjelmia saataisiin hyväksyä enintään sellainen määrä, että valtionosuus niiden kustannusarvioista vastaa 3 000 000 mk.

1983 esitys	4 000 000
1982 menoarvio	5 200 000
1981 tilinpäätös	4 999 605

31. Valtionosuus aluehälytyskeskusten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 4 570 000 mk, mikä aiheutuu uusien aluehälytyskeskusten toiminnan aloittamisesta, kustannusten noususta sekä eräiden uusien keskusrakennusten rakentamisesta ja keskusten kaluston uusimisesta. Momentin määrärahaa käytetään lain nojalla kunnille aluehälytyskeskusten käyttökustannuksiin suoritettaviin valtionosuuksiin ja niiden ennakoihin.

1. Valtionosuus palkkausmenoihin. Alamomentille merkitään lisäystä 3 620 000 mk palkkausmenoihin suoritettavina valtionosuuksina. Ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saadaan vuonna 1983 hyväksyä yhteensä enintään 20 uutta aluehälytyskeskuksen päätoimista virkaa. Alamomentin loppusumma on 17 620 000 mk.

2. Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin. Alamomentille merkitään lisäystä 950 000 mk muihin käyttökustannuksiin suoritettavina valtionosuuksina. Alamomentin loppusumma on 4 950 000 mk.

1983 esitys	22 570 000
1982 menoarvio	18 000 000
1981 tilinpäätös	6 704 015

32. Valtionosuus kunnan muun palo- ja pelastustoimen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 26 800 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja siitä, että kantokykyluokkaan 5 kuuluvat kunnat saavat ensimmäisen kerran valtionosuutta vuoden 1983 käyttökustannuksiinsa. Momentin määrärahaa käytetään lain nojalla 1—5 kantokykyluokkiin kuuluville kunnille palo- ja pelastustoimen käyttökustannuksiin suoritettaviin valtionosuuksiin ja niiden ennakoihin. Määrärahasta voidaan maksaa myös aikaisempien vuosien käyttökustannusten valtionosuuksia.

1. Valtionosuus palkkausmenoihin. Alamomentille merkitään palkkausmenoihin suoritettavina valtionosuuksina lisäystä 15 700 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä siitä, että kanto-

kykyluokkaan 5 kuuluvat kunnat saavat ensimmäisen kerran valtionosuutta vuoden 1983 käyttökustannuksiinsa. Vuonna 1983 ehdotetaan hyväksyttäväksi valtionosuuden piiriin enintään 61 uutta palo- ja pelastustoimen päätoimista virkaa. Viran tai toimen täyttäminen on mahdollista siten, että yhtä täysiaikaista virkaa tai tointa vastaa kaksi tai useampi osa-aikainen työntekijä, joiden yhteenlaskettu työaika vastaa yhden kokopäiväisen työntekijän työaikaa. Alamomentin loppusumma on 73 800 000 mk.

2. *Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin.* Alamomentille merkitään lisäystä 11 100 000 mk muihin käyttökustannuksiin suoritettavina valtionosuuksina, mikä aiheutuu lähinnä siitä, että kantokykyluokkaan 5 kuuluvat kunnat saavat ensimmäisen kerran valtionosuutta vuoden 1983 käyttökustannuksiinsa. Ehdotetaan, että vuonna 1983 saataisiin valtionosuuteen oikeuttaviksi hankinnoiksi, joihin on saatava ennakkohyväksyminen, hyväksyä määrä, joihin suoritettava valtionosuus on enintään 12 000 000 mk. Alamomentin loppusumma on 51 100 000 mk.

1983 esitys	124 900 000
1982 menoarvio	98 100 000
1981 tilinpäätös	63 384 151

34. Väestönsuojelulain mukainen valtionapu

Momentille ehdotetaan lisäystä 115 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa käytetään väestönsuojelulain (438/58) 2 ja 25 §:n nojalla suoritettavien korvausten ja valtionavustusten maksamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Korvaus vapaaehtoisille järjestöille:	
Opetus- ja valistustoiminnan kustannuksiin	362 000
Palkkauksiin	478 000
Korvaus kunnille, muille yhteisöille ja yksityisille:	
Väestönsuojelulain 25 §:n mukaiset korvaukset	260 000
Yhteensä	1 100 000

1983 esitys	1 100 000
1982 menoarvio	985 000
1981 tilinpäätös	1 609 532

35. Korvaukset kunnille satamien ja linja-autoasemien väestönsuojien rakentamisesta (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 1 000 000 mk. Momentin määrärahaa käytetään väestön-

suojelelain 22 §:n mukaisten korvausten maksamiseen kunnille korvauksena väestönsuojien rakentamisesta.

1983 esitys	1 000 000
1982 menoarvio	1 000 000

70. (26.80.70, 81.70 ja 71) Kaluston ja välineiden bankinta (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 400 000 mk johtokeskusten tiedonsiirto- ja esitysjärjestelmän edellyttämien laitteiden hankinta- ja asennuskustannuksiin, johtokeskusten materiaalihankintoihin ja säteilymittauskaluston hankintaan sekä valtion pelastushallinnon koulutuskeskuksen kaluston ja opetusvälineiden hankintaan.

Käyttösuunnitelma:	mk
Opetusvälineet ja laitteet	500 000
Majoitus-, toimisto- ja AV-kalusto	100 000
Harjoitusalueen laitteet	300 000
Päähälytyskeskusten ja läänien johtokeskusten kalusto	500 000
Yhteensä	1 400 000

1983 esitys	1 400 000
1982 menoarvio	1 325 000
1982 tilinpäätös	760 000

72. Viestiyhteyksien rakentaminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 750 000 mk päähälytyskeskuksen sekä läänien johtokeskusten edellyttämien viestiyhteyksien rakentamiseen ja yleisen hätäilmoitusjärjestelmän vaatimiin laitehankintoihin ja asennustöihin.

1983 esitys	750 000
1982 menoarvio	650 000
1981 tilinpäätös	1 200 000

74. Talonrakennukset ja eräät suojatilat (siirtomääräraha)

Rakennusten perusparannuksia, läänien johtokeskusten rakentamista sekä suunnittelua varten momentille ehdotetaan 4 430 000 mk seuraavasti:

1. *Rakennustöiden jatkaminen.* Alamomentille ehdotetaan 1 800 000 mk Lapin läänin johtokeskuksen rakennustöiden jatkamista varten. Johtokeskuksen painesuojattu osuus laiteuojan pinta-alasta on 1 095 m², kustannusarvio 6 200 000 mk ja yksikkökustannus 5 662 mk/m².

2. *Rakennusten suunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 100 000 mk läänien johtokeskusten suunnittelun jatkamista varten.

3. *Valtion väestönsuojelukoulurakennuksen perusparannustyöt.* Alamomentille ehdotetaan 2 530 000 mk. Hankkeen tarkistettu kustannusarvio on 5 300 000 mk. Vuosina 1980—81 tarkoitukseen on myönnetty 2 770 000 mk.

1983 esitys	4 430 000
1982 menoarvio	700 000
1981 tilinpäätös	4 720 000

80. *Lainat kunnille väestönsuojien rakentamista sekä erityiskaluston ja -välineistön hankkimista varten* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 350 000 mk väestönsuojelulain (438/58) 24 §:ssä edellytettyjä lainoja varten.

1983 esitys	350 000
1982 menoarvio	350 000
1981 tilinpäätös	350 000

90. Rajavartiolaitos

Meripelastusvalmiuden kohottamisen jatkamiseksi kohti tyydyttävää tasoa ehdotetaan rajavartiolaitoksen organisaatiota vahvistettavaksi

ja sen toimintaedellytyksiä parannettavaksi lisäämällä henkilöstö-, kalusto- ym. voimavaroja.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 269 165 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			Muutos ± 1982	1983/82
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	114 744 300	+ 11 848 300	1 618	+ 9
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsuhteipalkat</i>	122 490 900	+ 14 306 800	1 913	+ 1
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	11 829 900	+ 6 911 400	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	17 609 200	+ 1 963 300	—	—
	Varaus 1982	—	7 558 500	—
	Varaus 1983	2 490 700	+ 2 490 700	—
	Yhteensä	269 165 000	+ 29 962 000	3 531 + 10

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 25 863 000 mk, mistä 25 830 800 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan perustettavaksi seuraavat virat ja toimet sekä ylimääräiset toimet:

Perustetaan:	Palkkaus-
Peruspalkkaiset:	luokka
1 kapteeni tai kapteeniluutnantti	V 23
2 toimiupseeria 1 l	V 23
1 luutnantti	V 20
1 toimiupseeri 2 l	V 20
1 toimiupseeri 3 l	V 19
1 toimiupseeri 4 l	V 17
Ylimääräiset:	
2 merivartijaa	V 12

Lisäksi luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan perustettavaksi 1.3.1983 lukien kenraalimajurin tai kontra-amiraalin virka (B 7). Vastaavasti voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa everstin tai kommodorin virka (B 5).

Yhtenäispäällystöjärjestelmän kehittämisen jatkamiseksi yhdenmukaisesti puolustusvoimien kanssa ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat peruspalkkaiset virat ja toimet:

Perustetaan:	Palkkaus-
3 majuria tai komentajakapteenia	B 1
3 toimiupseeria E 1	V 23
Lakkautetaan:	
1 kapteeni tai kapteeniluutnantti	V 23
2 yliluutnanttia	V 21
3 toimiupseeria 6 l	V 13

Vartiolaivojen konepäällystön toimien muuttamiseksi vastaamaan tehtävien vaatimaa pätevyystasoa ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi sotilasteknikon toimi (V 19). Vastaavasti voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa merivartijan toimi (V 12).

Lisäys on 703 300 mk.

c) Lisääntyneen radiokaluston huollon vaatimia tehtäviä varten ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 55 200 mk radioasentajan palkkaamiseksi.

Tilapäisten palkkioihin ja työsuhdepalkkioihin ehdotetaan lisäystä 75 000 mk rajavartijan virkapukuavustusten kustannusten nousun johdosta.

Lisäys on 130 200 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 1 914 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 6 370 000 mk, mistä 170 000 mk virkapukuavustuksina kustannusten nousun ja henkilömäärän lisääntymisen johdosta

sekä 6 200 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

1983 esitys	269 165 000
1982 menoarvio	239 203 000
1981 tilinpäätös	225 522 081

10. *Kiinteistöjen käyttö* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 2 491 000 mk, mistä 2 231 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja kiinteistöjen määrän kasvusta sekä 260 000 mk kertamenosta Bågaskärin merivartioaseman liittämiseksi valtakunnan sähköverkkoon. Momentin määrärahaa saadaan käyttää rajavartiolaitoksen hallinnassa ja käytössä olevien kiinteistöjen käyttömenoihin.

1983 esitys	29 600 000
1982 menoarvio	27 109 000
1981 tilinpäätös	22 357 503

13. *Korjaus- ja kunnossapitomenot*
Momentille ehdotetaan lisäystä 313 000 mk, mistä 150 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 163 000 mk kiinteistöjen lisääntymisestä. Momentin määrärahaa saadaan käyttää 650 000 mk enintään 10 lyhytaikaisessa työsuhhteissa olevan henkilön palkkaamiseen.

1983 esitys	2 493 000
1982 menoarvio	2 180 000
1981 tilinpäätös	1 738 350

21. *Kuljetus- ja kulkuvälineiden käyttö ja kunnossapito*

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 059 000 mk, mistä 1 959 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 100 000 mk kaluston määrän lisääntymisestä. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kuljetus- ja kulkuvälineiden käytöstä ja kunnossapidosta sekä kuljetuskaluston vuokrauksesta aiheutuviin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Poltto- ja voiteluaineet	10 600 000
Vartioalusten korjaus ja kunnossapito ..	5 470 000
Moottoriajoneuvojen sekä muiden kuljetusvälineiden kunnossapito	1 777 000
MI-8 pelastushelikopterien käyttö, korjaus ja kunnossapito	4 880 000
Muiden ilma-alusten korjaus ja kunnossapito	2 500 000
Kuljetuskaluston vuokraus	200 000

Yhteensä 25 427 000

1983 esitys	25 427 000
1982 menoarvio	23 368 000
1981 tilinpäätös	18 483 399

23. Huoltomenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 046 000 mk kustannusten nousun ja henkilömäärän lisääntymisen johdosta. Kun momentilta vähennetään kertameno 300 000 mk, lisäys on 2 746 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää rajavartiolaitoksen henkilöstön muonitukseen, vaatetukseen, puhtaanapitoon, terveydenhoitoon, majoitukseen, muihin huoltomeneihin sekä taisteluvälinemateriaalin, pioneeri- ja suojeluvälineiden ja työsuojelumateriaalin hankintoihin ja kunnossapitomenoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Taloushuolto	11 496 000
Taisteluväline-, pioneeri- ja suojeluhuolto	3 850 000
Terveydenhuolto	1 000 000
Yhteensä	16 346 000

1983 esitys	16 346 000
1982 menoarvio	13 600 000
1982 II lisämenoarvio	1 759 000
1981 tilinpäätös	12 764 755

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 978 000 mk, mikä aiheutuu 150 000 markan siirrosta momentilta 26.80.22 ja kustannustason noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös valtakunnan rajan hoidosta, raja-asioissa tapahtuvista rajaneuvotteluista, raja-asiaintoimikunnasta sekä kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuviin menoihin, meripelastuspalveluun osallistuvien eri viranomaisten, siviiliorganisaatioihin kuuluvien henkilöiden ja muiden yhteisöjen toiminnan yhteensovittamisesta ja meripelastuksessa tarvittavan kaluston käytöstä, huollosta ja korjauksesta aiheutuviin menoihin, rajakoirien ylläpitoon ja käyttöön liittyvien välineiden ja tarvikkeiden hankinnan ja huollon vaatimien menoihin, viesti- ja sähkötekniisten laitteiden käyttöön ja kunnossapitoon sekä tiedotustointaan.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	13 000
Matkat	2 000 000
Virkistys- ja lomatoiminta (enintään) ..	10 000
Atk-menot	1 152 000
Tiedotustoiminta	50 000
Kasarmi- ja toimistokaluston kunnossapito ja toimistomenot	550 000
Valtakunnan rajan ja raja-asioiden hoito ..	490 000
Meripelastus	150 000
Koulutus	3 700 000
Rajakoirat	75 000
Viesti- ja sähkötekniisten laitteiden käyttö ja kunnossapito	2 330 000
Muut menot	120 000
Yhteensä	10 640 000

1983 esitys	10 640 000
1982 menoarvio	8 662 000
1981 tilinpäätös	8 107 430

70. Kaluston ja välineiden hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 22 037 000 mk kaluston uudistamista ja täydentämistä varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Ulkovartiolaivan suunnittelu	1 500 000
Rannikkovartiovene	1 500 000
Venekaluston hankinta, alusten peruskorjaus ja suunnittelu, alusten valvontalaitteet sekä telakoiden ja aluskorjaamoiden erikoislaitteet	9 300 000
Meripelastusvälineistö	910 000
Ilma-alusten peruskorjaukset	990 000
Moottoriajoneuvot	3 570 000
Viesti- ja sähkötekniilliset laitteet	2 100 000
Kasarmi- ja toimistokalusto, keittiökoneet ja -laitteet, opetusvälineet sekä yleisradio- ja televisiovastaanottimet	1 100 000
Valaistusaggregaatit, palokalusto, puu- ja metallityöstökoneet, perämoottorit, veneet, rajakoirat ja liikuntavälineet	1 067 000
Yhteensä	22 037 000

1983 esitys	22 037 000
1982 menoarvio	22 690 000
1981 tilinpäätös	26 764 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 22 400 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset työt.* Alamomentille ehdotetaan rakennustöiden loppuunsaattamista varten 17 730 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
Latokarin satama ja tukikohta	1 179 (7 000)	6 300 000	5 344 (900)	4 000 000	2 300 000
Turun vartiolentueen tukikohta	4 233 (37 000)	20 000 000	4 725 (541)	8 100 000	9 900 000
Fagerholman venehalli ja telakka		1 850 000		1 120 000	730 000
Maarianhaminan asuinrakennus	1 390 (5 200)	4 600 000	3 309 (885)	800 000	3 800 000
Valassaarten mv-asema		2 000 000		1 000 000	1 000 000
				Yhteensä	17 730 000

2. *Uudet rakennushankkeet.* Alamomentille ehdotetaan rakennustöiden aloittamista varten 4 470 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Ehdotetaan mk	
Immolan asuinrakennuksen n:o 28 peruskorjaus	670 (3 660)	1 540 000	2 299 (421)	1 540 000	
Leinon asuinrakennus, Ylämaa	548 (2 020)	1 650 000	3 011 (817)	1 650 000	
Moikipään venehalli		1 200 000		700 000	
— venehalli	187 (1 000)	500 000	2 674 (500)		
— satama-allas ja kenttä		700 000			
Pienehköt talonrakennushankkeet				580 000	
				Yhteensä	4 470 000

3. *Suunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan uusien talonrakennushankkeiden suunnittelua varten 200 000 mk.

1983 esitys	22 400 000
1982 menoarvio	12 570 000
1981 tilinpäätös	7 410 000

77. *Laiturit, ampumaradat ja muut rakenteet* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 245 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Kustannusarvio mk	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
Storklubbin mv-satama	4 300 000	1 875 000	775 000
Immolan alueen vesihuolto	1 630 000	690 000	940 000
Joukion vesihuolto	340 000		340 000
Tyrjän vesihuolto	90 000		90 000
Polttoainesäiliöiden valuma-altaat	550 000		550 000
Muut pienehköt työt	550 000		550 000
		Yhteensä	3 245 000

1983 esitys	3 245 000	1983 esitys	250 000
1982 menoarvio	3 685 000	1982 menoarvio	250 000
1981 tilinpäätös	3 000 000	1981 tilinpäätös	105 000

88. *Maa-alueiden, rakennusten yms. pankkiminen* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 250 000 mk rajavaratilolaitoksen tarvitsemien maa-alueiden, rakennusten yms. ostamista ja lunastamista varten.

97. Avustukset kunnille ja eräille järjestöille

Luvun nimike on muutettu.

30. *Kuntien yleiset rahoitusavustukset*

Momentille ehdotetaan lisäystä 14 000 000 mk. Momentin määrärahaa käytetään kuntien yleisistä rahoitusavustuksista annetussa laissa (1077/77 muut. 870/80) tarkoitettuun verotulojen täydennykseen ja harkinnanvaraisiin rahoitusavustuksiin. Määrärahassa on otettu huomioon ne valtiosuudet ja -avustukset, jotka em. lain 7 §:n nojalla on vähennetty eri hallinnonalojen pääluokista.

1983 esitys	129 000 000
1982 menoarvio	115 000 000
1981 tilinpäätös	99 999 917

32. *Kuntien yhdistymisavustukset*

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 70 000 mk. Momentin määrärahaa käytetään kuntien yhdistymisavustuksista annetussa laissa (560/78) tarkoitettuihin avustuksiin.

1983 esitys	1 080 000
1982 menoarvio	1 150 000
1982 II lisämenoarvio	2 090 000
1981 tilinpäätös	986 000

33. *Valtionavustus Maakuntaliittojen Keskusliitolle*

Momentille ehdotetaan lisäystä 20 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa käytetään avustuksiin Maakuntaliittojen Keskusliitolle.

1983 esitys	70 000
1982 menoarvio	50 000
1981 tilinpäätös	45 000

34. *Valtionavustus kuntien keskusjärjestöille*

Momentille ehdotetaan lisäystä 70 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa käytetään kuntien keskusjärjes-

töjen koulutustoiminnan ja ruotsinkielisen julkaisutoiminnan tukemiseen myönnettäviin avustuksiin.

1983 esitys	700 000
1982 menoarvio	630 000
1981 tilinpäätös	570 000

(35.) *Valtionavustus eräisiin kunnallisiin rakennushankkeisiin* (siirtomääräraha)

Valtionavustuksena eräisiin kunnallisiin rakennushankkeisiin edellisinä vuosina myönnetyn 30 000 000 markan määrärahan arvioidaan riittävän ao. tarkoitukseen. Tämän johdosta momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 10 000 000 mk.

1982 menoarvio	10 000 000
1981 tilinpäätös	20 000 000

36. *Valtionavustus erityisaluekuntien elinkeinotoiminnan edistämiseen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 000 000 mk käytettäväksi erityisaluekuntien elinkeinotoiminnan edistämiseen. Harkinnanvaraista valtionavustusta myönnettäisiin sisäasiainministeriön vahvistamin perustein erityisaluekuntien elinkeinotoimintojen kehittämiseksi tarpeellisten tutkimusten ja selvitysten tekemiseen sekä kokeilutoimintojen ja neuvontatyön toteuttamiseen.

1983 esitys	5 000 000
1982 II lisämenoarvio	7 000 000

52. (26.99.52) *Valtionavustus Suomalaisuu-den Liitolle*

Momentille ehdotetaan lisäystä 5 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa käytetään valtionapuna nimivalistus- ja nimenmuutosasioissa aiheutuviin menoihin.

1983 esitys	65 000
1982 menoarvio	60 000
1981 tilinpäätös	30 000

54. (26.99.54) *Valtionavustukset erälle asuntoalan järjestöille*

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa Vuokralaisten Keskusliiton toiminnan tukemiseen ja Suomessa järjestettävän kansainvälisen konferenssin kustannuksiin ehdollisena myönnetty 130 000 markan määräraha.

Momentin määrärahaa käytetään valtionavustuksiksi asuntoalan järjestöille valistus- ja neuvontatoimintaan.

1983 esitys	902 000
1982 menoarvio	1 032 000
1981 tilinpäätös	802 000

56. *Valtionavustus Suomen Meripelastusseuralle*

Momentille ehdotetaan 200 000 mk. Momentin määrärahaa käytetään meripelastuspalvelusta annetun lain 11 §:ssä tarkoitettujen korvausten ja avustusten suorittamiseen Suomen Meripelastusseuralle.

1983 esitys	200 000
-------------------	---------

99. *Sisäasiainministeriön hallinnonalan muut menot*

08. *Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan edelleen 700 000 mk.

1983 esitys	700 000
1982 menoarvio	700 000
1981 tilinpäätös	558 427

28. *Koulutustoiminta*

Momentille ehdotetaan lisäystä 14 000 mk, mikä aiheutuu jatko- ja täydennyskoulutustarpeen lisääntymisestä ja kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää koulutustilaisuuksien järjestämisestä ja koulutukseen osallistumisesta aiheutuviin menoihin.

1983 esitys	120 000
1982 menoarvio	106 000
1981 tilinpäätös	87 917

29. *Muut kulutusmenot (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 268 000 mk, mistä 2 568 000 mk aiheutuu kertamenosta Yhdistyneiden Kansakuntien Asuinyhdyskuntakomission (UNCHS) 6. istunnon järjestämiseen Suomessa, 600 000 mk kertamenosta Euroopan Talouskomission (ECE) asunto-, rakennus- ja suunnittelukomitean Suomessa järjestettävän yhteensovitettun suunnittelun seminaaria varten, 20 000 mk kertamenosta Pohjoismaisten Rakennuspäivien kustannusten osittamista korvaamista varten, 60 000 mk rakennustarkastajien täydennyskoulutuksen järjestämisestä ja 20 000 mk kustannusten noususta. Kun momentilta voidaan vähentää 98 000 mk siirtotona momentille 26.73.28, lisäys on 3 170 000

mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös Yhdistyneiden Kansakuntien Asuinyhdyskuntakeskuksen kanssa toteutettavan kehitysmaiden asunto-ohjelmointia koskevaan kolmi-vuotisprojektiin palkatun yhden henkilön palkkausmenoihin ja muihin ao. projektista aiheutuviin menoihin, edellä mainitun Yhdistyneiden Kansakuntien Asuinyhdyskuntakomission (UNCHS) 6. istunnon valmistelussa tarvittavan yhden projektisihteerin ja yhden toimistosihteerin palkkausmenoihin, kuntajaosta annetun lain (73/77) nojalla kuntajaon muuttamisesta aiheutuviin, ulkomaalaisten sotilashautojen hoidon vaatimiin sekä Turun ja Porin lääninhallituksen juhlaulkaisusta aiheutuviin menoihin.

1983 esitys	3 520 000
1982 menoarvio	350 000
1982 II lisämenoarvio	30 000
1981 tilinpäätös	425 966

(52.) *Valtionavustus Suomalaisuuden Liitolle*
Momentti on siirretty momentiksi 26.97.52.

(54.) *Valtionavustukset erälle asuntoalan järjestöille*

Momentti on siirretty momentiksi 26.97.54.

88. *Oy Suomen Ongelmajäte — Finlands Problemafäll Ab:n osakepääoman korottaminen* (siirtomääräraha)

Oy Suomen Ongelmajäte — Finlands Problemafäll Ab:n investointisuunnitelman mukaan yhtiö rakentaa vuosien 1982—86 aikana Riihimäelle valtakunnallisen ongelmajätteiden käsit-

telylaitoksen. Hankkeen kokonaiskustannukset ovat 265,5 milj. mk, josta pääosa kohdistuu vuosiin 1983—84. Suunnitelman mukaan osa rahoituksesta katetaan osakepääomaa korottamalla siten, että nykyinen 4,2 milj. markan osakepääoma korotetaan kahdessa vaiheessa 21 milj. markkaan vuosina 1983—88. Osakepää-

oman korotus merkitsee ensimmäisessä vaiheessa 4,2 milj. markan osuutta valtion osalta vuosina 1983—84. Vuoden 1983 osakepääoman korotusta varten momentille ehdotetaan 2 100 000 mk.

1983 esitys 2 100 000

Pääluokan 26 menot luvuittain vuosina 1981—1983

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1982—1983	
	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	v. 1983 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
01. Sisäasiainministeriö (050)	28 415	28 883	32 314	+ 3 431	+ 12
05. Lääninhallitukset (050)	112 598	127 653	145 609	+ 17 956	+ 14
06. Väestörekisterikeskus (050)	25 210	29 769	32 597	+ 2 827	+ 10
07. Väestökirjanpidon paikallishallinto (050)	21 304	25 538	28 489	+ 2 951	+ 12
10. Asuntohallitus (510)	20 112	21 913	24 388	+ 2 475	+ 11
12. Asuntotoimi (510)	2 588 270	2 947 700	3 320 500	+ 372 800	+ 13
70. Kaavoitus- ja rakennustoimi (520)	40 174	41 920	47 300	+ 5 380	+ 13
73. Ympäristönsuojelu (050)	2 175	7 280	9 522	+ 2 242	+ 31
75. Poliisitoimi (080)	932 885	1 018 104	1 119 615	+ 101 511	+ 10
80. Pelastushallinto (110)	92 307	136 379	171 978	+ 35 600	+ 26
90. Rajavartiolaitos (120)	326 052	353 317	401 603	+ 48 286	+ 14
97. Avustukset kunnille ja eräille järjes- töille (960)	122 433	127 922	137 017	+ 9 095	+ 7
99. Sisäasiainministeriön hallinnonalan muut menot (050)	1 072	1 156	6 440	+ 5 284	+ 457
Yhteensä	4 313 007	4 867 534	5 477 371	+ 609 837	+ 13

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Puolustusministeriö

Puolustusministeriön hallinnonalalla on eräitä muilta momenteilta kuin varsinaisilta palkkausmomenteilta palkattu henkilöstöä puolustushallinnon pysyväisluonteisiin tehtäviin. Osa näistä tehtävistä on toimihenkilötehtäviä, kuten toimisto-, työnjohto- sekä hallinnollisia ja teknisiä suunnittelutehtäviä. Tämän henkilöstöryhmän palkkausten budjetoinnin ja tilastoin-

nin parantamiseksi ehdotetaan momenteilta 27.14.21 ja 22, 27.25.24, 27.27.10, 27.27.13 ja 27.90.24 siirrettäväksi yhteensä 325 henkilön palkkaus lukujen 27.01 ja 12 palkkausmomenteille. Henkilöt, joiden palkkaus ehdotetaan siirrettäväksi, ovat työsopimussuhteisia. Siirto ei aiheuta muutoksia heidän etuihinsa eikä työpaikkansa sijaintiin.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 15 852 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	11 522 600	+ 1 664 000	141	+ 5
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat ...	2 930 000	+ 641 200	28	+ 5
3. Muut palkat ja palkkiot	217 000	+ 135 100	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 035 700	+ 150 000	—	—
Varaus 1982		— 428 000	—	—
Varaus 1983	146 700	+ 146 700	—	—
Yhteensä	15 852 000	+ 2 309 000	169	+ 10

Henkilöstön määrän lisäys aiheutuu siirrosta alamomentilta 27.27.10.1 ja momentilta 27.90.24.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 566 600 mk. Palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta aiheutuva lisäys on 1 567 400 mk.

b) Viitaten tämän luvun ja momentin 27.90.24 perusteluihin ehdotetaan perustettavaksi kaksi ylimääräistä aluemetsänhoitajan tointa (B 1), ylimääräinen metsäteknikon toimi (V 24), ylimääräinen maanmittausteknikon

toimi (V 22) ja ylimääräinen kanslistin toimi (V 13). Toinen palkkaus on aikaisemmin suoritettu momentilta 27.90.24. Lisäys on 402 900 mk.

c) Tämän luvun ja alamomentin 27.27.10.1 perusteluihin viitaten ehdotetaan kolmen henkilön palkkaamista varten työsubdepalkkoihin lisäystä 224 300 mk, mistä 195 000 mk on siirtoa alamomentilta 27.27.10.1.

Tämän luvun ja momentin 27.90.24 perusteluihin viitaten ehdotetaan kartanpiirtäjän ja kanslistin palkkaamista varten työsubdepalkkoi-

hin lisäystä 106 300 mk, mistä 92 400 mk on siirtoa momentilta 27.90.24.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 13 200 mk vuoden 1982 aikana osaksi vuotta palkatun henkilön palkkana.

Lisäys on 343 800 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 33 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 127 000 mk, mistä 5 000 mk aiheutuu vuosilomakorvausten lisätarpeesta, 6 000 mk kutsunta-asiain keskuslautakunnan sivutoimipalkkioiden tarkistamisesta, 1 000 mk virkapukuavustusten lisätarpeesta sekä 115 000 mk viransijaisten palkkioiden siirrosta momentilta 27.99.(01).

1983 esitys	15 852 000
1982 menoarvio	13 543 000
1981 tilinpäätös	12 113 665

09. Neuvottelukunnat (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu ja momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi arviomäärärahaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 732 000 mk, mistä 670 000 mk aiheutuu veteraanitunnuslautakunnan menojen siirrosta momentilta 27.99.08, 42 000 mk kustannusten noususta ja neuvottelukuntien työmäärän lisääntymisestä sekä 20 000 mk kertamenosta puolustusneuvoston 25-vuotisjuhlia ja -historiikkiä varten. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös veteraanitunnuslautakunnan palkkausmenoihin ja maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan teettämistä tutkimuksista aiheutuviin menoihin. Momentin määrärahalta saadaan palkata pysyväisluonteisiin tehtäviin enintään seitsemän henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Puolustusneuvosto (kertamenoa 20 000)	48 000
Maanpuolustuksen tieteellinen neuvottelukunta	110 000
Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta	175 000
Puolustusministeriön kaupallinen lautakunta	28 000
Sotilasilmailun lento-onnettomuuksien tarkastuslautakunta	35 000
Puolustusvoimien ohjesääntötoimikunta	40 000
Veteraanitunnuslautakunta	670 000
Puolustusvoimien sotilas- ja virkapuku-neuvottelukunta	9 000
Muut toimikunnat	35 000
Yhteensä	1 150 000

1983 esitys	1 150 000
1982 menoarvio	418 000
1981 tilinpäätös	366 814

21. Tieteellinen tutkimus (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 200 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja toiminnan lisääntymisestä. Momentin määrärahaa saadaan käyttää tutkimusprojekteihin, erityiselvityksiin sekä näiden edellyttämiin palkkaus-, painatus-, laitehankinta- ja kulutusmenoihin. Momentin määrärahalta saadaan palkata pysyväisluonteisiin tehtäviin enintään kaksi henkilöä.

1983 esitys	1 700 000
1982 menoarvio	1 500 000
1981 tilinpäätös	1 250 000

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi arviomäärärahaksi ja momentin alamenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 264 000 mk, mistä 50 000 mk aiheutuu käyttövarojen tarpeesta lisääntyneen vierailutoiminnan johdosta, 169 000 mk lähinnä kustannusten noususta ja toiminnan laajenemisesta sekä 45 000 mk kertamenosta valtion materiaalihallinnon tietojenkäsittelyprojektin palkkaus-, atk- ja laitehankintamenoihin. Kun momentilta vähennetään kertameno 85 000 mk sekä momentin 27.01.70 perusteluihin viitaten 76 000 mk, lisäys on 103 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	836 000
Matkat	360 000
Virkistystoiminta (enintään)	3 000
Muut menot (kertamenoa 45 000)	490 000
Yhteensä	1 689 000

1983 esitys	1 689 000
1982 menoarvio	1 586 000
1981 tilinpäätös	1 514 570

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 200 000 mk konttorikoneiden ja toimistokalusteiden hankkimista ja uusimista sekä tekstinkäsittelyjärjestelmän hankintaa varten. Momentille ehdotetussa määrärahassa on otettu huomioon 76 000 markan määräraha, joka on aikaisemmin suoritettu momentilta 27.01.29.

1983 esitys	200 000
-------------	---------

Sotilaallinen maanpuolustus

Puolustusvoimien menojen lukuryhmäperustelun otsake on muutettu valtion tehtäväaluejaon mukaisesti "Sotilaalliseksi maanpuolustukseksi".

Tulo- ja menoarvion laadinnan selkeyttämiseksi on luku- ja momenttijaottelua tarkistettu siten että, luvut 27.10 (Pääesikunta), 27.16 (Koulutuksen erityismenot) ja 27.29 (Puolustusvoimien muut menot) on yhdistetty lukuun 27.12 (Puolustusvoimien palkkaus- ja muut menot). Momentin 27.14.16 (Irtaimiston ja kaluston hankkiminen) menot on siirretty uusille hankintamomenteille 27.12.16 ja 27.27.17.

Sotilaallista maanpuolustusta ylläpidetään puolustusvoimista annetun lain määrittämien tehtävien täyttämiseksi. Puolustusministeriön suorittaman puolustusvoimien kehittämissuunnittelun perustana ovat kolmannen parlamentaarisen puolustuskomitean suositukset. Puolustusvoimien kehittämisen keskeisimpinä tavoitteina komitea piti maavoimien varustuksen parantamista, meri- ja ilmapuolustuksen toimintaedellytysten turvaamista, henkilöstövajeen pienentämistä, asevelvollisten etuuksien ja koulutusolosuhteiden parantamista sekä reserviläisten kertausharjoitusten lisäämistä.

Palvelukseen astuvien varusmiesten määrä on 37 000 eli 1 000 vähemmän kuin edellisenä vuonna. Vapaaehtoisia pyritään ottamaan varusmiespalvelusta suorittamaan erityisesti sellaisilla alueilla, joilla näin voidaan lieventää nuorisotyöttömyyttä. Kertausharjoituksia ehdotetaan lisääväksi 1 500 miehellä.

Asevelvollisten päivärahaa ehdotetaan korotettavaksi 1.10.1983 lukien yhdellä markalla.

Perushankintoihin ja varustuksen uusintamisiin ehdotetaan yhteensä noin 1 081 mlj. mk. Menoista noin 967 mlj. mk aiheutuu aikaisemmin hyväksytyjen tilausvaltuuksien mak-suosuuksista sekä sopimusindeksien ja valuuttakurssien muutosten edellyttämistä maksuista. Uusien tilausvaltuuksien vuoden 1983 rahoitusta varten ehdotetaan 64 mlj. mk.

Uusia hankintaohjelmia varten ehdotetaan tilausvaltuudet vanhentuneena käytöstä poistettavan kenttätykistön kaluston ja materiaalin uusimisen aloittamiseksi, moottoriajoneuvojen uusinnan jatkamiseksi, ilmavalvonnan matala-valvontatutkajärjestelmän uusinnan jatkamiseksi sekä merivoimien valvonta-, johtamis- ja erikoisvarustuksen uusimiseksi ja tykkiveneiden käyttöön jatkamiseksi sekä ilmavoimien erikoisvarusteiden uusimiseksi. Ehdotettavilla hankintaohjelmilla on tarkoitus siten lähinnä jatkaa päättyviä hankintaohjelmia sekä korvata vanhentunutta välineistöä.

Puolustusvoimien hankinnoissa otetaan huomioon suoritevaatimusten asettamat tarpeet ja mahdollisuuksien mukaan teollisuus-, työllisyys- ja aluepoliittiset tavoitteet.

Varustuksen käyttö- ja kunnossapitomenoja ehdotetaan lisääväksi kustannustason nousun, hankitun sekä varainhoitovuonna hankittavan kaluston käyttöönoton, kaluston käyttö- ja huoltomahdollisuuksien ylläpitämisen sekä asevelvollisten koulutusedellytysten parantamisen johdosta 550 mlj. markasta 663 mlj. markaan.

(10.) Pääesikunta

Luvun määrärahat on otettu huomioon luvun 27.12 laskelmissa.

12. (27.10, 12, 14, osa, 16 ja 29) Puolustusvoimien palkkaus- ja muut menot

01. (27.10.01, 12.01 ja 16.01) *Palkkaukset* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan 1 079 396 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Perus- ja sopimuspalkeistaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	747 202 100	+ 84 684 300	12 362	+ 201
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i>	129 746 000	+ 21 256 600	2 227	+ 138
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	121 844 900	+ 14 930 200	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	70 615 100	+ 7 015 600	—	—
	Varaus 1982	—	30 652 500	—
	Varaus 1983	9 987 900	+ 9 987 900	—
	Yhteensä	1 079 396 000	+ 107 222 100	14 589 + 339

Henkilöstön määrän lisäyksestä 315 aiheutuu siirrosta momenteilta 27.14.21, 27.14.22, 27.25.24, 27.27.10 ja 27.27.13.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 96 776 600 mk, mistä 94 799 000 mk aiheutuu palvelus-
suhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Panssaritorjuntaohjuskoulutuksen, ohjustekniikan, elektronisen puolustusjärjestelmän ja valvonnan erikoistehtäviin sekä muihin tutkimus- ja kehittämistehtäviin ehdotetaan perustettavaksi seuraavat peruspalkkaiset virat ja toimet:

	Palkkaus- luokka
1 everstiluutnantti	B 2
3 majuria	B 1
1 komentajakapteeni	B 1
3 sotilasinsinööriä	V 28
2 sotilasteknikkoa	V 22
2 toimiupseeria, 3 lk	V 19

Taisteluvene-80:n käyttöönoton, uusien lentokonekalustojen entistä kehittyneemmän tekniikan, ilmatorjuntaohjusten huolto- ja koulutustehtäviä sekä panssarivaununkorjausten vaatimia tehtäviä varten ehdotetaan perustettavaksi seuraavat peruspalkkaiset virat ja toimet:

	Palkkaus- luokka
1 sotilasinsinööri	B 2
1 komentajakapteeni	B 1
1 sotilasinsinööri	V 29
1 sotilasinsinööri	V 28
1 sotilasinsinööri	V 27
1 sotilasinsinööri	V 26
3 sotilasteknikkoa	V 23

Maavoimien liikkuvuuden parantamiseen liittyvien ajoneuvohankintojen teknisiin koordinoituihin tehtäviin ehdotetaan perustettavaksi peruspalkkainen sotilasinsinöörin toimi (V 28).

Sotilasstrategian ja kansainvälisen kehityksen seuraamista varten ehdotetaan perustettavaksi peruspalkkainen tutkijan toimi (V 28).

Päällystöjärjestelmän kehittämisen jatkamiseksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat peruspalkkaiset toimet:

Perustetaan:	Palkkaus- luokka
10 toimiupseeria, erikoisluokka	V 23
Lakkautetaan:	
4 toimiupseeria, 5 lk	V 15
6 toimiupseeria, 6 lk	V 13

Upseerien urakehityksen turvaamiseksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi 45 majurin virkaa (B 1) ja lakkautettavaksi samasta ajankohdasta lukien 45 kapteenin virkaa (V 23).

Pohjanmaan sotilasläänin esikunnan ja Länsi-Uudenmaan sotilaspiirin esikunnan henkilöstörakenteen kehittämiseksi tehtävien edellyttämälle tasolle ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi kaksi everstin virkaa (B 5) ja vastaavasti samasta ajankohdasta lukien lakkautettavaksi kaksi everstiluutnantin virkaa (B 2).

Muonitushuollon tehtävien ja toimien pätevyysvaatimusten muuttamiseksi vastaamaan muonitushuollon uudelleenjärjestelyn vaatimuksia sekä toimiupseerien irrottamiseksi lähinnä

koulutustehtäviin ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat toimet:

	Palkkaus- luokka
Perustetaan:	
Peruspalkkaiset:	
4 yliemäntää	V 20
Ylimääräiset:	
8 yliemäntää	V 19
Lakkautetaan:	
Peruspalkkaiset:	
4 emäntää	V 19
Ylimääräiset:	
8 emäntää	V 15

Puolustusvoimien hammaslääkinnän kehittämiseksi ja hammaslääkintähenkilöstön aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat peruspalkkaiset virat ja toimet:

	Palkkaus- luokka
Perustetaan:	
1 puolustusvoimien ylihammaslääkäri	B 5
1 sotilashammaslääkäri	B 3
7 sotilashammaslääkäreitä	B 1
Lakkautetaan:	
1 sotilasylihammaslääkäri	B 5

Samalla ehdotetaan työsuhdepalkkoista vähennettäväksi kahdeksan hammaslääkäriin palkkaamiseen tarvittavat määrärahat.

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
10 viestittäjää	V 11
53 viestittäjää	V 10
94 viestittäjää	V 9
13 viestittäjää	V 8

Lisäksi alamomentille ehdotetaan lisäystä 860 000 mk, mistä 94 000 mk aiheutuu lennonvarmistuslisiin oikeutetun henkilöstön määrän lisääntymisestä, 40 000 mk lentoteknillisen vastuu- ja vaaralisiin oikeutetun henkilöstön lisääntymisestä, 8 000 mk lentolisiin oikeutetun henkilöstön määrän lisääntymisestä, 75 000 mk lääkärin päivystyskorvausten lisätarpeesta, 600 000 mk harjoituspäivärahojen ja harjoitus-

lisäpalkkioiden lisätarpeesta, 5 500 mk mastotyökorvausten lisääntymisen johdosta, 4 500 mk miinojen ja ammusten raivaustarpeen lisääntymisestä sekä 33 000 mk sukellusrahoihin oikeutetun henkilöstön lisääntymisestä.

Lisäys on 11 804 800 mk.

c) Viitaten luvun 27.01 ja momenttien 27.14.21, 27.14.22, 27.25.24 ja 27.27.13 sekä alamomentin 27.27.10.1 perusteluihin ehdotetaan yhteensä 315 henkilön palkkaamista varten työsuhdepalkkoihin lisäystä 16 420 900 mk, mistä 14 279 000 mk on siirtoa edellä mainituilta momenteilta.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 94 300 mk pääsuunnittelijan palkkaamiseksi atk-tehtäviin.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 311 000 mk järjestelyalan sovellutustyön jatkamiseen vuonna 1983.

Tilapäisten palkkoista vähennetään 1 249 800 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkoista.

Kohdan b perusteluihin viitaten tilapäisten palkkoista voidaan vähentää 6 134 400 mk 170 ylimääräistetyin toimen palkkoista.

Työsuhdepalkkoista vähennetään 301 200 mk vain vuodeksi 1982 palkattujen toimihenkilöiden palkkoista.

Työsuhdepalkkoista vähennetään 13 200 mk vuonna 1982 siirretyn toimen palkkana.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 52 800 mk vuoden 1982 aikana osaksi vuotta värvättyjen palkkoista.

Kohdan b perusteluihin viitaten työsuhdepalkkoista ehdotetaan vähennettäväksi 697 000 mk kahdeksan hammaslääkäriin palkkana.

Lisäys on 8 483 400 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 2 365 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkoihin ehdotetaan lisäystä 305 000 mk, mistä 200 000 mk aiheutuu sivutoimipalkkioiden tarkistamisesta, 85 000 mk 18 sivutoimisen sotilaseläinlääkäriin palkkaamisesta ja 20 000 mk paineestiatarkastuspalkkioiden maksamisesta. Kun alamomentilta vähennetään 2 700 mk sairaanhoitajien vuokra-apurahojen lakkaamisen johdosta, lisäys on 302 300 mk.

Lisäksi muihin palkkoihin ja palkkoihin ehdotetaan lisäystä 2 727 000 mk, mistä 300 000 mk aiheutuu henkilöstön palkkaamisesta määräaikaisiin lyhytkestoisin ruuhka-apulaistehtäviin joukko-osastoissa, 1 817 000 mk viransijaisten, sijaisuus- ja lääkärintodistus-

palkkioiden siirrosta momentilta 27.99.(01) sekä 200 000 mk näiden palkkioiden lisäta-
peesta, 100 000 opetus- ja luentopalkkioiden
lisäntymisestä ja kustannusten noususta,
200 000 mk liikenneopettajien palkkaamisesta,
50 000 mk ohjesääntöjen kääntämisestä ruot-
sin kielelle ja 60 000 mk kertamenosta suoma-
lais-venäläis-suomalaisen sotilassanakirjan laati-
mista varten. Kun alamomentilta vähennetään
kertameno 50 000 mk, lisäys on 2 677 000 mk.

Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan
lisäystä 827 000 mk, mistä 382 000 mk pai-
kalliskorotuksiin oikeutetun sotilasasiamieshen-
kilöstön lukumäärän lisääntymisen johdosta ja
445 000 mk virkapukuavustusten nousun joh-
dosta.

Lisäys on 3 806 300 mk.

1983 esitys	1 079 396 000
1982 menoarvio	972 173 900
1982 II lisämenoarvio	26 000
1981 tilinpäätös	934 046 553

16. (27.14.16, osa) *Kalusteiden, koneiden
ja laitteiden bankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 140 000 mk, mistä
3 247 000 mk aiheutuu toimistokoneiden, sai-
raalikaluston ja keittiö- ja ruokailuvälineiden
hankintamenoista, 1 000 000 mk kasarmien
heikkokuntoisen kaluston uusimisesta sekä
893 000 mk toimistokaluston poiston lisäänty-
misestä ja sairaaloiden vanhentuneiden konei-
den, laitteiden ja välineistön uusinnasta. Mo-
mentille ehdotetussa määrärahasa on otettu
huomioon toimistokaluston hankintamenoina
140 000 markan määräraha, joka on aikaisem-
min suoritettu momentilta 27.12.29.

1983 esitys	5 140 000
1982 menoarvio	3 247 000
1981 tilinpäätös	3 300 000

20. (27.16.20 ja 29.20) *Matkat* (arviomää-
räraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 5 842 300
mk, mistä 2 249 000 mk aiheutuu matkamenoi-
den ja ulkomaisten opintomatkojen siirrosta
momentilta 27.12.29, 2 596 300 mk lähinnä
kustannusten noususta ja virkamatkoihin lisään-
tymisestä, 807 000 mk oppikurssien lisäänty-
misestä sekä 190 000 mk kertamenosta ulko-
maille tehtäviä opintomatkoja varten. Kun mo-
mentilta vähennetään 3 504 000 mk kadettien
ja soitto-oppilaiden päivärahoina siirtana mo-

mentille 27.14.02, 780 000 mk kadettien
vaararahoina siirtana momentille 27.14.29 ja
kertamenona 700 000 mk, lisäys on 858 300
mk.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää vir-
kamatkoista, kurssi-, opetus- ja urheilutilai-
suuksista sekä sotilaallisista harjoituksista ai-
heutuviin päiväraha-, aterial- ja majoittumiskor-
vauksiin sekä matkustamiskustannuksiin ja
muutosta aiheutuviin päiväraha- ja majoittumis-
korvauksiin, matkustamiskustannuksiin, muut-
totavaran kuljetuskustannuksiin ja muuttora-
haan, puolustusministeriön eri määräyksestä vir-
kamatkaan oikeutettujen matkakustannuksiin,
oppikurssilaisten kurssipäivärahoihin, sotakor-
keakoulussa opiskelevien majoitusrahoihin, päi-
värahoihin maanpuolustuskurssien sellaisille
osanottajille, jotka eivät saa korvausta muualta
sekä ulkomaille tehtäviin opintomatkoihin.

Käyttösuunnitelma:		mk
Opintomatkat ulkomaille (kertamenoa 190 000) (enintään)		701 000
Muut matkat		31 656 000
		<u>Yhteensä 32 357 000</u>

1983 esitys	32 357 000
1982 menoarvio	31 498 700
1981 tilinpäätös	27 401 617

25. (27.29.25.) *Joukkojen ja tavaran kulje-
tykset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 682 000
mk, mistä 1 682 000 mk aiheutuu kustannus-
ten noususta, 1 000 000 mk kertausharjoitusten
sekä joukkojen ja varustuksen käytön kehittä-
miseen liittyvien harjoitusten lisääntymisestä.
Kun momentilta vähennetään kertameno
100 000 mk, lisäys on 2 582 000 mk. Momen-
tin määrärahaa saadaan käyttää joukkojen ja
materiaalin kuljetuskustannuksiin, ajoneuvojen
vuokra- ja vuokralainaus- sekä muihin kuljetus-
menoihin.

1983 esitys	26 617 000
1982 menoarvio	24 035 000
1981 tilinpäätös	22 231 994

27. (27.29.27.) *Automaattinen tietojenkäsit-
tely* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 397 000
mk, mistä 451 000 mk aiheutuu kustannusten
noususta, 196 000 mk hankittujen ja tilattu-
jen atk-laitteiden vuokrien, huoltotarpeen ja
muiden atk-menojen kasvusta, 400 000 mk ker-

tamenosta tekstinkäsittelylaitteistojen, pienois-tietokoneen ja muiden tietojärjestelmien atk-laitteiden hankintaan sekä 350 000 mk kertamenosta materiaalinimikkeistöprojektin atk-menoja varten. Kun momentilta vähennetään kertameno 515 000 mk, lisäys on 882 000 mk.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää palkkausmenoihin, atk-laitevuokra- ja huoltomaksuihin, palvelusten ostoon, koneiden ja laitteiden hankinta-, asennus-, käyttö- ja huoltokustannuksiin, atk-tarvikehankintoihin sekä koulutus- ja muihin atk-menoihin.

1983 esitys	7 284 000
1982 menoarvio	6 402 000
1981 tilinpäätös	5 653 000

28. (27.29.26.) Maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)

Momentin nimike ehdotetaan muutettavaksi ja momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 932 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja toiminnan laajentumisesta.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää puolustusvoimien tavaroiden ja palvelusten tuottamisesta sekä vuokraustoiminnasta aiheutuvien palkkaus-, aine- ja tarvike- sekä muihin kuluksimenoihin. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös tavaroiden ja palvelusten tuottamisen sekä vuokraustoiminnan edellyttämien koneiden, laitteiden ja kalusteiden hankintaan. Momentin määrärahalla saadaan palkata keskimäärin viisi henkilöä. Palvelutoiminnasta aiheutuvat tulot on merkitty alamomentille 12.27.14.3.

Käyttösuunnitelma:	mk
Ilmakuvat, ilmakuva- ym. kartat ja kuva-piirroksot sekä painatustoiminta	360 000
Lentotoiminta	300 000
Puhelintoiminta	645 000
Pesulatoiminta	427 000
Karttasopimus	885 000
Muu palvelutoiminta	1 986 000
Yhteensä	4 603 000

1983 esitys	4 603 000
1982 menoarvio	3 671 000
1981 tilinpäätös	3 102 440

29. (27.10.29, 16.29 ja 29.29) Muut kuluksimenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 844 100 mk, mistä 1 781 100 mk aiheutuu kustannusten noususta, 400 000 mk toimistomenojen lisääntymisestä, 150 000 mk kirjallisuus- ja opetusvälineiden hankinnan lisätarpeesta, 200 000 mk tietoliikenteen kasvusta, 200 000 mk työterveyshuollon menoista, 200 000 mk vahingonkorvausten lisääntymisestä, 38 000 mk henkilökunnan sosiaali- ja virkistystoiminnasta, 99 000 mk sotilasasiamiesten asettautumis- ja varustautumiskorvauksista, 423 000 mk kertamenosta valoladontajärjestelmän, repro-kameran ja kehittimen hankkimiseksi ja sotilassanakirjan painamiseksi, 20 000 mk kertamenosta kansainvälisten sotilaskilpailujen järjestämiskustannuksiin, 53 000 mk kertamenosta henkilöstön virkistystoimintaan sekä 280 000 mk kertamenosta tuhoutumassa olevan filmimateriaalin kopiointia ja säilytystä varten. Kun momentilta vähennetään 7 745 700 mk, mistä kertamenoa 1 122 700 mk, momentin 27.12.16 perusteluihin viitaten 140 000 mk, 2 249 000 mk matka- ja ulkomaisten opintomatkojen menoina siirtona momentille 27.12.20 ja 4 234 000 mk asevelvollisten koulutusmenoina, liikuntakasvatusvälineiden ja sotaharjoituksissa käytettävien tarvikkeiden hankintamenoina siirtona momentille 27.14.29, vähennys on 3 901 600 mk.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös sotilasasiamiesten asettautumis- ja varustautumiskorvauksiin, sotilasasiamiesten toiminnan aiheuttamiin sekalaisiin menoihin, tiedotustoimintaan, toimistokaluston, -koneiden ja -laitteiden hankintaan, puolustusvoimien laitosten tutkimustoiminnan edellyttämiin laitehankinta- ja kuluksimenoihin, maksavien potilaiden terveydenhoitoon, kirkolliseen toimintaan, vahingonkorvauksiin ja oikeudenkäyntimenoihin, työsuojelumenoihin, puolustusvoimien henkilöstön virkistys- ja sosiaalityötoimintaan sekä projektiluonteisiin palkkauksiin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (kertamenoa 20 000) (enintään)	690 000
Virkistys- ja sosiaalityötoiminta (kertamenoa 53 000) (enintään)	302 000
Muut henkilöstömenot	1 961 000
Tietoliikenne	5 839 000
Muut toimistomenot (kertamenoa 423 000)	5 710 000
Muut menot (kertamenoa 280 000)	5 868 000
Yhteensä	20 370 000

1983 esitys	20 370 000
1982 menoarvio	24 271 600
1981 tilinpäätös	23 503 522

14. Asevelvollisten ylläpitomenot

02. *Päivärahat ja reserviläispalkat* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 17 170 000 mk, mistä 3 504 000 mk aiheutuu kadettien ja soitto-oppilaiden päivärahojen siirrosta momentilta 27.12.20, 351 000 mk näiden päivärahojen tarkistamisesta, 635 000 mk kadettien koulutuspäivien lisääntymisestä, 2 740 000 mk päivärahan korottamisesta 1. 10. 1983 lukien yhdellä markalla, 2 407 000 mk reserviläispalkkojen tarkistamisesta ja kertausharjoitusten lisäämisestä 1 500 miehellä sekä 7 533 000 mk reserviläispalkkojen ja päivärahan korotuksesta vuonna 1982. Kun momentilta vähennetään 2 264 000 mk varusmiesmäärän supistumisen johdosta, lisäys on 14 906 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää asevelvollisille suorittavien päivärahojen ja reserviläispalkkojen maksamiseen.

1983 esitys	110 906 000
1982 menoarvio	96 000 000
1981 tilinpäätös	79 234 667

(16.) *Irtaimiston ja kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentin määräraha on otettu huomioon momenttien 27.12.16 ja 27.27.17 laskelmissa.

20. *Kuljetukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 094 000 mk, mistä 1 750 000 mk aiheutuu kustannusten noususta, 950 000 mk ilmaisten kotimatkojen lisäämisestä vuonna 1982, 225 000 mk yhden ilmaisen lomamatkan lisäämisestä 1. 10. 1983 lukien 330 päivää palveleville varusmiehille, 81 000 mk kertausharjoitusten lisäämisestä, 58 000 mk kadettien määrän kasvusta ja kadettien vapaiden lomamatkojen lisäämisestä yhdellä matkalla ja 30 000 mk muualla Euroopassa kuin Pohjoismaissa asuvien Suomessa asevelvollisuuttaan suorittavien vapaiden kotilomamatkojen kustannuksista. Kun varusmiesten määrän pienenemisen johdosta momentilta vähennetään 600 000 mk, lisäys on 2 494 000 mk.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää asevelvollisten palvelukseenastumis-, kotiuttamis-, komennus- ja ilmaisten kotilomamatkojen, ulkomailla pysyvästi asuvien asevelvollisten palve-

lukseenastumis- ja kotiuttamismatkojen, Euroopassa asuvien asevelvollisten lomamatkojen, kadettien vapaiden lomamatkojen ja jälkitarkastukseen ja valintakokeisiin kutsuttavien matkojen kustannuksiin sekä muonakorvauksiin.

1983 esitys	27 868 000
1982 menoarvio	25 374 000
1981 tilinpäätös	20 733 592

21. *Muonitus* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 20 160 000 mk, mistä 18 160 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 2 000 000 mk muonituksen käyttövaraprosentin tarkistamisesta. Kun momentilta vähennetään 3 891 000 mk, mistä 3 395 000 mk aiheutuu varusmiesten määrän vähenemisestä 1 000 miehellä ja 496 000 mk momentin 27.12.01 kohdan c perusteluihin viitaten 23 henkilön palkkauksen siirrosta momentille 27.12.01, lisäys on 16 269 000 mk.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää palkkausmenoihin, palveluksessa olevien asevelvollisten, kadettien ja soitto-oppilaiden ruoan hankintaan, työpaikkaruokailuun, sotilaskilpailujen ja omaistenpäivien muonitukseen, muonitus- ja ruoanvalmistussopimusten aiheuttamiin menoihin, puolustusministeriön eri määräyksestä puolustusvoimien muonitukseen oikeutettujen muonitusmenoihin, asevelvollisille, kadeteille ja soitto-oppilaille komennuksella maksettaviin ruokarahoihin, ruokalavaatetukseen, ruoanvalmistukseen käytetyn energian kustannuksiin, keittiö- ja ruokailuvälineiden hankintaan ja kunnossapitoon sekä muihin muonituksesta aiheutuviin kustannuksiin. Pysyväisluonteisiin tehtäviin palkatun henkilöstön määrä on enintään 207 henkilöä.

1983 esitys	162 269 000
1982 menoarvio	146 000 000
1981 tilinpäätös	135 591 472

22. *Vaatetus ja puhtaanapito* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 24 196 000 mk, mistä 6 946 000 mk aiheutuu kustannusten noususta, 2 000 000 mk vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa varusmiesten loma- ja varuskuntavaatetukseen myönnetyn tilausvaltuuden

maksuista, 13 000 000 mk vuoden 1982 toises-
sa lisämenoarviossa tekstiili- ja vaateusteolli-
suuden työllisyyden tukemiseksi myönnetyn ti-
lausvaltuuden rahoitusosuutena sekä 2 250 000
mk kertamenosta vaatetuksen varastointi- ja
siirtovälineistön ja laitteiden hankinnan aloit-
tamista varten. Kun momentilta vähennetään
7 820 000 mk, mistä 1 678 000 mk varusmies-
ten määrän vähenemisen johdosta, 1 100 000
mk siirtona alamomentille 27.27.10.1, 42 000
mk momentin 27.12.01 kohdan c perusteluihin
viitaten kirjanpitäjän palkkauksen siirtona mo-
mentille 27.12.01 sekä kertameno 5 000 000
mk, lisäys on 16 376 000 mk.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää palk-
kausmenoihin, palveluksessa olevien asevelvollis-
ten, kadettien ja soitto-oppilaiden vaatettami-
sista, majoittamisesta ja henkilökohtaisesta
puhtaanapidosta aiheutuviin kustannuksiin, so-
tilasairaaloiden käyttöön tarvittavan vaatetus-
materiaalin hankintaan ja kunnossapitoon, puo-
lustusvoimien kantahenkilöstön ensisijaisesti
koulutuskäyttöön annettavan erityisen sotilaa-
lisen varustuksen hankintaan ja kunnossapi-
toon, vaatetuksen varastointi- ja siirtovälineis-
tön ja laitteiden hankintaan, pesuloiden energia-
ja vesikustannuksiin sekä erinäisiin mui-
hin vaatetus- ja puhtaanapitomenoihin. Pysy-
väisluonteisiin tehtäviin palkatun henkilöstön
määrä on enintään 387 henkilöä.

1983 esitys	102 749 000
1982 menoarvio	86 373 000
1982 II lisämenoarvio	11 100 000
1981 tilinpäätös	68 193 631

23. *Terveydenhuolto* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 927 000 mk
kustannusten nousun johdosta. Momentin mää-
rärahaa saadaan käyttää palkkausmenoihin, sai-
raalalaluston, apteekkitavaroiden ja lääkintä-
välineiden hankintaan ja kunnossapitoon, hoi-
tokuluihin, siviilisairaaloille ja -jääkäreille sui-
ritettaviin hoitomaksuihin, puolustusvoimien
erityisolosuhteissa tarpeellisen asevelvollisten
terveyden- ja sairaanhoitoa palvelevan tutki-
mus-, kehittämis- ja kokeilutoiminnan menoi-
hin sekä erinäisiin muihin terveyden- ja sai-
raanhoidon menoihin.

1983 esitys	10 700 000
1982 menoarvio	9 773 000
1981 tilinpäätös	9 116 350

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 8 748 000
mk, mistä 780 000 mk aiheutuu kadettien
vaararahojen siirrosta momentilta 27.12.20,
4 234 000 mk koulutusvälineiden ja -tarvikkei-
den hankintamenojen siirrosta momentilta
27.12.29, 597 000 mk kustannusten noususta,
1 550 000 mk sotaharjoituksissa käytettävien
tarvikkeiden hankkimisesta, 200 000 mk ase-
velvollisten muistiinpanovälineistä, 30 000 ase-
velvollisten ja kadettien vaararahojen tarkista-
misesta, 685 000 mk kertamenosta koulutus-
sessa tarvittavien koulutussimulaattoreiden, ope-
tusvälineiden ja opetusstudiolaitteiden hankki-
mista varten, 275 000 mk kertamenosta kuulo-
suojausten hankinnan jatkamiseksi, 26 000 mk
kertamenosta sosiaalioppaan painamiseen ja va-
rusmiestoimikuntien menoihin, 11 000 mk ker-
tamenosta Suomessa järjestettävien sotilasurhei-
lulukilpailujen kustannuksiin sekä 360 000 mk
kertamenosta ampumahiihtopienoiskiväärihan-
kinnan loppuunsaattamiseksi ja ampumahiihdon
taululaitteiden hankkimiseksi. Kun momentilta
vähennetään kertameno 200 000 mk, lisäys on
8 548 000 mk.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää lii-
kuntakasvatuksen erikoismenoihin, sotaharjoit-
tuksissa käytettävien tarvikkeiden hankintaan,
asevelvollisten ja kadettien aikuiskasvatukseen,
asevelvollisten ammatinvalinnan ohjaukseen, va-
rusmiestoimikuntien menoihin, kirkollisiin me-
noin ja hautauskustannuksiin, majoitusrahaan
komennuksilla, asevelvollisten ja kadettien su-
kellusrahaan sekä laskuvarjohyppy- ja lentoli-
sien maksamiseen, sisustusirtaimiston korjauk-
seen, sanoma- ja aikakauslehtien tilaamiseen,
viihdytysvälineiden hankintaan ja korjaukseen
ja muihin asevelvollisten ylläpidosta ja koulu-
tuksesta aiheutuviin sekalaisiin menoihin.

1983 esitys	10 353 000
1982 menoarvio	1 805 000
1981 tilinpäätös	1 725 178

(16.) Koulutuksen erityismenot

Luvun määrärahat on otettu huomioon luvun 27.12 laskelmissa.

20. Perushankintamenot

18. *Perushankinnat, kokeilu- ja kehittämistyöt* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 499 500 000 mk seuraavasti:

a) Vuosina 1979—82 myönnettyjen tilausvaltuuksien perusteella suoritettavista jalkaväkiaseiden sekä niiden ampumatarvikkeiden, huoltoalojen materiaalin, kenttäradioiden sekä muun viesti- ja johtamisvälineistön, valvontavälineiden, suojeluvälineiden, maasto- ja erikoisajoneuvojen hankinnoista, Pohjois-Suomen joukkojen varustamisesta alueen erikoisolosuhteiden vaatimalla välineistöllä, teknisestä tutkimuksesta, kotimaisen teollisuuden tuotantovalmiuden parantamisesta sekä bilateraaliakaupasta aiheutuvia menoja varten momentille arvioidaan tarvittavan 478 500 000 mk. Tämän rahoitustarpeen pienentämiseksi ehdotetaan eräiden aikaisempien vuosien tilausvaltuuksien maksatusohjelmia tarkistettavaksi siten, että vuoden 1983 menoista siirretään 27 000 000 mk rahoitettavaksi vuonna 1984. Vuoden 1983 rahoitusta varten ehdotetaan siten 451 500 000 mk.

Sen johdosta, että näiden aikaisemmissa tulo- ja menoarvioissa hyväksytyjen tilausvaltuuksien perusteella ei kaikilta osin ole ollut mahdollista tehdä tilauksia ja sopimuksia, ehdotetaan, että vuoden 1983 aikana saadaan tehdä tilauksia ja sopimuksia sanottujen tilausvaltuuksien sitomatta olevasta määrästä edellyttäen, että näistä tilauksista ja sopimuksista ai-

heutuvat vuotuiset maksut eivät ylitä kyseisten tilausvaltuuksien rahoitussuunnitelmissa esitettyjä maksuja.

b) Ilmavalvonnan suorituskyvyn säilyttämiseksi vuonna 1973 on aloitettu kotimaisen matalavalvontatutkajärjestelmän uusintaohjelma. Uusinnan II vaiheen viimeinen rahoitusvuosi on 1982. Ehdotetaan, että vuonna 1983 saataisiin tehdä matalavalvontatutkajärjestelmän uusimiseksi tilauksia ja sopimuksia enintään 279 000 000 markan arvosta. Tilausvaltuudesta aiheutuisi maksuja vuonna 1983 26 000 000 mk, vuonna 1984 56 000 000 mk, vuonna 1985 67 000 000 mk, vuonna 1986 66 000 000 mk ja vuonna 1987 64 000 000 mk. Näiden lisäksi on tarpeen ottaa kyseisten vuosien tulo- ja menoarvioihin määräraha indeksien ja valuuttakurssien muutoksista mahdollisesti aiheutuvia, hankintasopimusten edellyttämiä maksuja varten. Vuoden 1983 rahoitusta varten momentille ehdotetaan 26 000 000 mk.

c) Eri puolustushaarojen ja aselajien kalustoa täydentäviä kertahankintoja varten momentille ehdotetaan 18 000 000 mk.

d) Indeksien ja valuuttakurssien muutosten johdosta momentille ehdotetaan aiempien hankintasopimusten maksuja varten 4 000 000 mk.

1983 esitys	499 500 000
1982 menoarvio	367 200 000
1982 II lisämenoarvio	300 000 000
1981 tilinpäätös	322 000 000

25. Varustuksen uusinta- ja käyttömenot

16. *Uusinta* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 581 400 000 mk seuraavasti:

a) Vuosina 1978—82 myönnettyjen tilausvaltuuksien perusteella suoritettavien suihkuharjoituskoneen, ilmamaalihinnaus- ja kartoitus-

kuvauslentokoneen, pioneerikaluston, ilmatorjuntakaluston, ruutien ja räjähdysaineiden, taisteluvälineiden, lennonvarmistus- ja tukikohtamateriaalin, merivalvonnan ja rannikkopuolustuksen, kuljetuslentokoneiden sekä lentokoneiden varusteisiin liittyviä maksuja varten momentille ehdotetaan 396 400 000 mk.

Sen johdosta, että näiden aikaisemmissa tulo- ja menoarvioissa hyväksytyjen hankinta- ja tilausoikeuksien perusteella ei ole kaikkialta osin ollut mahdollista tehdä tilauksia ja sopimuksia, ehdotetaan, että vuoden 1983 aikana saadaan tehdä tilauksia ja sopimuksia sanottujen hankinta- ja tilausoikeuksien sitomatta olevasta määrästä edellyttäen, että näistä tilauksista ja sopimuksista aiheutuvat vuotuiset maksut eivät ylitä kyseisten tilausvaltuuksien rahoitussuunnitelmissa esitettyjä maksuja.

b) Momentille ehdotetaan indeksien ja valuuttakurssien muutosten johdosta aiempien hankintasopimusten maksuja varten 115 000 000 mk.

c) Ehdotetaan, että vanhentuneena käytöstä poistettavan kenttätykkikaluston ja sen käyttöön liittyvän materiaalin uusimiseksi pääosin kotimaisin hankinnoin saadaan tehdä vuonna 1983 sopimuksia 155 000 000 markan arvosta. Tästä tilausvaltuudesta aiheutuisi maksuja vuonna 1983 5 000 000 mk, vuonna 1984 15 000 000 mk, vuonna 1985 25 000 000 mk, vuonna 1986 50 000 000 mk ja vuonna 1987 60 000 000 mk, minkä lisäksi on tarpeen ottaa kyseisten vuosien tulo- ja menoarvioihin määräraha indeksien sekä valuuttakurssien muutoksista mahdollisesti aiheutuvia hankintasopimusten edellyttämiä maksuja varten. Vuoden 1983 rahoitusta varten momentille ehdotetaan 5 000 000 mk.

d) Ehdotetaan, että puolustusvoimien moottoriajoneuvojen sekä niiden käyttöön liittyvän materiaalin uusinnan jatkamiseksi pääosin kotimaasta, saataisiin vuonna 1983 tehdä sopimuksia ja tilauksia 127 000 000 markan edestä. Tästä tilausvaltuudesta aiheutuisi maksuja vuonna 1983 20 000 000 mk, vuonna 1984 25 000 000 mk, vuonna 1985 25 000 000 mk, vuonna 1986 27 000 000 mk ja vuonna 1987 30 000 000 mk, minkä lisäksi on tarpeen ottaa kyseisten vuosien tulo- ja menoarvioihin määräraha indeksien sekä valuuttakurssien muutoksista mahdollisesti aiheutuvia, hankintasopimusten edellyttämiä maksuja varten. Vuoden 1983 rahoitusta varten momentille ehdotetaan 20 000 000 mk.

e) Merivoimien valvonta-, johtamis- ja erikoisvarustusta on tarkoitus uusina lähivuosina tykkiveneiden käyttöiän jatkamiseksi sekä kaluston käyttöedellytysten turvaamiseksi. Ehdotetaan, että näitä hankintoja koskevia sopimuksia ja tilauksia saadaan tehdä vuonna 1983 142 000 000 markan edestä. Tilausvaltuudesta aiheutuisi maksuja vuonna 1983 12 000 000 mk, vuonna 1984 20 000 000 mk, vuonna 1985 25 000 000 mk, vuonna 1986 30 000 000 mk ja vuonna 1987 55 000 000 mk. Näiden lisäksi on tarpeen ottaa kyseisten vuosien menoarvioihin määräraha indeksien ja valuuttakurssien muutoksista mahdollisesti aiheutuvia, hankintasopimusten edellyttämiä maksuja varten. Vuoden 1983 rahoitusta varten momentille ehdotetaan 12 000 000 mk.

f) Ilmavoimien erikoisvarusteiden uusimiseksi ehdotetaan, että vuonna 1983 saadaan tehdä sopimuksia ja tilauksia 60 000 000 markan edestä. Tilausvaltuudesta aiheutuisi maksuja vuonna 1983 1 000 000 mk, vuonna 1984 5 000 000 mk, vuonna 1985 14 000 000 mk, vuonna 1986 20 000 000 mk ja vuonna 1987 20 000 000 mk. Näiden lisäksi on tarpeen ottaa kyseisten vuosien menoarvioihin määräraha indeksien ja valuuttakurssien muutoksista mahdollisesti aiheutuvia, hankintasopimusten edellyttämiä maksuja varten. Vuoden 1983 rahoitusosuutta varten momentille ehdotetaan 1 000 000 mk.

g) Ammuslaboratorion tuotantomenoja varten momentille ehdotetaan 8 000 000 mk.

h) Muun käytössä olevan varustuksen kuten kaluston, koneiden ja laitteiden uusintaa sekä siihen liittyvää kehitystyötä varten momentille ehdotetaan 24 000 000 mk.

1983 esitys	581 400 000
1982 menoarvio	465 000 000
1982 II lisämenoarvio	3 500 000
1981 tilinpäätös	501 000 000

17. *Uusinta käytöstä poistetun tilalle (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 1 000 000 mk käytöstä poistetun tai myydyin irtaimen omaisuuden tilalle tarvittavan varustuksen hankintaa ja korjauksia, myynnistä aiheutuvia kuluja sekä vuokratun omaisuuden korjauksia varten, enintään siinä määrin kuin myynnistä ja vuokrauksesta kertyy tuloja. Vastaava tulo on merkitty momentille 12.27.20.

1983 esitys	1 000 000
1982 menoarvio	1 000 000
1981 tilinpäätös	3 185 714

18. *Telakkateollisuuden työllisyyttä tukevat bankinnat* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 11 600 000 mk vuoden 1978 ensimmäisessä lisämenoarviossa myönnetystä tilausvaltuudesta aiheutuvia maksuja ja rahoituskuluja varten.

1983 esitys	11 600 000
1982 menoarvio	16 650 000
1981 tilinpäätös	15 908 000

24. *Varustuksen käyttö ja kunnossapito* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 112 500 000 mk seuraavasti:

a) Kustannustason nousun johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 40 000 000 mk.

b) Uuden kaluston käyttöönoton johdosta ovat käyttö-, huolto- ja korjaustehtävät sekä polttoaineiden ja muiden käyttöaineiden, varaosien, huoltovälineiden yms. tarve kasvaneet. Voimavarojen tarve on suurempi kuin mitä resursseja vapautuu vanhan kaluston poiston johdosta. Rahoitustarvetta aiheuttavat lisäksi vanhan kaluston kasvanut korjaustarve, kertausharjoitusten lisääntyminen sekä koulutusampumatarvikkeiden vajauksen poistaminen. Edellä olevan johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 30 000 000 mk, mihin sisältyy 20 uuden pysyväisluonteisen henkilön palkkaamiseen tarvittavat määrärahat.

c) Valvonta- ja koulutuslentotoiminnan ylläpitämiseksi edellisvuosien tasolla sekä valvontakaluston toimintaedellytysten turvaamiseksi ehdotetaan momentille lisäystä 40 000 000 mk.

d) Ehdotetaan, että bilateraali kaupan puitteissa hankittujen Mig 21 -koulukoneiden käyttöönottoa ja modifiointia varten saataisiin tehdä vuonna 1983 sopimuksia ja tilauksia 13 200 000 markan arvosta. Tästä tilausvaltuudesta aiheutuisi maksuja vuonna 1983 5 600 000 mk, vuonna 1984 5 400 000 mk ja 1985 2 200 000 mk. Vuoden 1983 rahoitusosuutta varten momentille ehdotetaan 5 600 000 mk.

e) Viitaten vuoden 1982 toiseen lisämenoarvioon ehdotetaan momentille lisäystä

2 200 000 mk pysyväisluonteisiin tehtäviin palkatun 40 henkilön edelleen palkkaamista varten.

f) Jotta varustuksen käyttöön ja kunnossapitoon tarvittavissa hankinnoissa ja korjauspalvelusten ostoissa voitaisiin edelleen tehdä huolto- ja korjaustoiminnan sekä valtiontalouden kannalta tarkoituksenmukaisia, yhtä varainhoitovuotta pitempiä tilaussopimuksia, ehdotetaan, että vuonna 1983 saadaan tehdä tässä tarkoitettuja tilauksia ja sopimuksia enintään 85 000 000 markan arvosta. Näistä sopimuksista aiheutuvat maksut suoritettaisiin aikaisintaan vuonna 1984.

g) Momentilta vähennetään momentin 27.12.01 kohdan c perusteluihin viitaten 5 300 000 mk 107 henkilön palkkauksien siirtona momentille 27.12.01.

Momentin määrärahaa saadaan suorittaa vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa varustuksen käyttöön ja kunnossapitoon tarvittavia hankintoja ja korjauspalvelujen ostoja varten myönnetyn tilausvaltuuden edellyttämä vuoden 1983 rahoitusosuus 85 000 000 mk sekä bilateraali kaupan puitteissa hankitun ilmapuolustuskaluston käyttöönottoa ja modifiointia varten vuoden 1980 tulo- ja menoarviossa myönnetyn tilausvaltuuden edellyttämä vuoden 1983 rahoitusosuus 2 000 000 mk.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää puolustusvoimien varustuksen käytöstä ja kunnossapidosta aiheutuviin menoihin, kuten tässä toiminnassa tarvittavan henkilöstön palkkaamiseen, varustuksen käytön ja huollon edellyttämien poltto- ja voiteluaineiden, varaosien, huoltovälineiden, tarvikkeiden yms. ja koulutuksessa tarvittavien ampumatarvikkeiden hankkimiseen sekä korjauspalvelujen ostamiseen. Momentin määrärahaalla saadaan palkata pysyväisluonteisiin tehtäviin enintään 1 473 henkilöä.

1983 esitys	662 500 000
1982 menoarvio	550 000 000
1982 II lisämenoarvio	39 400 000
1981 tilinpäätös	477 600 000

40. *Puolustusvalmiuden kannalta tärkeän kotimaisen teollisuuden tuotantoedellytysten tukeminen* (siirtomääräraha)

Vuoden 1982 toiseen lisämenoarvioon viitaten momentille ehdotetaan 15 100 000 mk seuraavasti:

a) Kotimaisen ruuti- ja räjähdysainetuotannon tuotantoedellytysten turvaamiseksi momentille ehdotetaan 5 000 000 mk käytettäväksi puolustushallinnon rahoitusosuutena Kemira Oy:n eräiden tuotantolaitosten uusintaan.

b) Momentille ehdotetaan 10 100 000 mk merivoimien alusten moottorien huoltoja ja

korjauksia varten tarvittavien korjaamotilojen ja koekäyttölaitoksen kunnostamisen ja varustamisen jatkamiseksi Valmet Oy:n Linnavuoren tehtailla.

1983 esitys	15 100 000
1982 II lisämenoarvio	10 500 000

27. Kiinteistömenot

10. *Kiinteistöjen käyttö* (arviomääräraha) Momentilta ehdotetaan poistettavaksi alamomentti 3.

Momentille ehdotetaan 251 585 000 mk eli lisäystä 15 991 000 mk seuraavasti:

1. *Kiinteistöjen ylläpito.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 27 620 000 mk, mistä 18 000 000 mk aiheutuu kustannustason noususta, 4 800 000 mk ylläpidettävän rakennustilavuuden lisääntymisestä, 1 000 000 mk siirtymisestä kotimaisen energian käyttöön, 1 600 000 mk sähköenergian käytön lisääntymisestä, 1 120 000 mk 25 lähinnä siivousalan lisähenkilön palkkaamisesta kiinteistöhoitotehtävien lisääntymisen johdosta ja 1 100 000 mk siirrosta momentilta 27.14.22. Kun alamomentilta vähennetään 10 550 000 mk, mistä 195 000 mk momentin 27.01.01 kohdan c perusteluihin viitaten kolmen henkilön palkkausten siirtona momentille 27.01.01 ja momentin 27.12.01 kohdan c perusteluihin viitaten 6 355 000 mk 144 henkilön palkkausten siirtona momentille 27.12.01 sekä 4 000 000 mk kiinteistöhoitotehtävien tehostamisen johdosta, lisäys on 17 070 000 mk. Alamomentin loppusumma on 243 622 000 mk.

Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää kiinteistöhoitohenkilöstön palkkaamiseen, henkilöstön koulutukseen, materiaali- ja alihankintoihin, ulkopuolisille myytäviin kiinteistöpalveluihin ja katumaksulain mukaisiin korvauksiin. Alamomentin määrärahalla saadaan palkata pysyväisluonteisiin tehtäviin enintään 937 henkilöä.

2. *Kiinteistövuokrat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 521 000 mk lähinnä vuokrien nousun johdosta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää vuokrattujen kiinteistöjen ja huoneistojen vuokriin, luontaisuuorituslain mukaisiin korvauksiin sekä kiinteistöistä suoritettaviin kun-

nallisveroihin. Alamomentin loppusumma on 7 963 000 mk.

(3.) *Kiinteistöhoitovälineiden hankkiminen.* Momentin 27.27.17 perusteluihin viitaten alamomentti ehdotetaan poistettavaksi menoarvios- ta. Vähennys on 1 600 000 mk.

1983 esitys	251 585 000
1982 menoarvio	235 594 000
1981 tilinpäätös	208 142 249

13. *Rakennusten, sotilasalueiden ja -laitteiden korjaus ja kunnossapito* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 5 000 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 2 086 000 mk momentin 27.12.01 kohdan c perusteluihin viitaten 40 henkilön palkkausten siirtona momentille 27.12.01, lisäys on 2 914 000 mk.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää rakennusten, sotilasalueiden ja -laitteiden korjaus- ja kunnossapitomenoihin sekä palkkauksiin. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään 21 työsopimussuhteista henkilöä pysyväisluonteisiin tehtäviin.

1983 esitys	49 914 000
1982 menoarvio	47 000 000
1981 tilinpäätös	38 500 000

16. *Varuskuntien viestiyhteyksien rakentaminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 975 000 mk uusien varuskunta-alueiden, viestikeskusten ja kaapeli- hankintaa sekä kasarmialueiden puhelin- kaapelointia varten.

1983 esitys	5 975 000
1982 menoarvio	4 000 000
1981 tilinpäätös	3 000 000

17. (27.14.16, osa) *Sisustusirtaimiston, koneiden ja laitteiden hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 8 453 000 mk, mistä 4 953 000 mk aiheutuu sisustusirtaimiston, ruokalakoneiden sekä pesuloiden koneiden ja laitteiden hankintamenoista, 2 600 000 mk kiinteistöhoitovälineiden hankintamenoista sekä 900 000 mk puolustusministeriön ja pääesikunnan käyttöön tulevan rakennuksen kalustamisesta. Momentille ehdotetussa määrärahassa on otettu huomioon 1 600 000 markan määräraha, joka on aikaisemmin suoritettu alamomentilta 27.27.10.(3).

1983 esitys 8 453 000
1982 menoarvio 4 253 000
1981 tilinpäätös 4 400 000

74. *Uudisrakennukset ja peruskorjaukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 115 800 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset työt.* Alamomentille ehdotetaan 65 000 000 mk keskeneräisiä töitä varten.

Käyttösuunnitelma:

Rakennustyö	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
		mk	mk/m ² (mk/m ³)		
1. Varuskunnan rakennustyöt, Hanko				1 000 000	4 000 000
1. Kasarmin laajennus ja perusparannus ..	2 850 (14 025)	9 200 000	3 228 (656)		
2. Aluetyöt		900 000			
2. Varuskunnan rakennustyöt, Hattula ja Hämeenlinna				28 230 000	4 000 000
1. Kasarmirakennus	6 000 (27 300)	22 800 000	3 800 (835)		
2. Huoltorakennukset	6 992 (35 420)	10 100 000	1 445 (285)		
3. Aluetyöt		6 100 000			
4. Varastorakennus (Hämeenlinna)	5 700 (41 000)	12 100 000	2 140 (298)		
5. Aluetyöt (Hämeenlinna)		1 500 000			
3. Varuskunnan rakennustyöt, Helsinki				8 100 000	9 000 000
1. Kasarmirakennuksen peruskorjaus toimistotiloiksi	2 610 (19 900)	15 200 000	5 824 (764)		
2. Kaartin korttelin turvallisuusjärjestelmä		2 500 000			
3. Sotamuseo	3 340 (18 940)	11 700 000	3 503 (618)		
4. Varuskunnan rakennustyöt, Kauhava				1 000 000	1 700 000
1. Rakennustoimiston tukikohta	1 095 (4 215)	2 700 000	2 466 (641)		
5. Varuskunnan rakennustyöt, Keuruu				5 690 000	1 500 000
1. Ajoneuvohalli ja päävartio	1 400 (9 200)	4 350 000	3 107 (473)		
2. Ajoneuvo- ja varastokatokset	1 600 (5 600)	1 150 000	719 (205)		
3. Aluetyöt		3 100 000			
6. Varuskunnan rakennustyöt, Kontiolahti				1 700 000	1 000 000
1. Korjaamon peruskorjaus ja laajennus ..	2 762 (17 554)	7 050 000	2 552 (402)		
2. Aluetyöt		850 000			

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
7. Varuskunnan rakennustyöt, Kuorevesi, Juupajoki ja Orivesi	483 (1 890)	1 880 000	3 892 (995)	1 000 000	1 500 000
1. Asuinrakennus					
2. Aluetyöt		4 800 000			
8. Varuskunnan rakennustyöt, Lahti				2 550 000	3 000 000
1. Varasto	4 000 (30 000)	6 200 000	1 550 (207)		
2. Rakennustoimiston työ- ja varastotilat	1 035 (3 990)	2 150 000	2 077 (539)		
3. Aluetyöt		1 850 000			
9. Varuskunnan rakennustyöt, Lappeenranta				3 850 000	3 000 000
1. Rakennus (n:o 20) perusparannus muo- navarastoksi	970 (6 120)	3 900 000	4 021 (637)		
2. Ruokalan laajennus ja perusparannus	1 115 (6 350)	3 500 000	3 139 (551)		
3. Aluetyöt		1 000 000			
10. Varuskunnan rakennustyöt, Oulu				3 000 000	2 000 000
1. Ajoneuvohuoltamo ja -katos	4 070 (21 485)	5 600 000	1 376 (261)		
2. Aluetyöt		2 250 000			
11. Varuskunnan rakennustyöt, Pirkkala				37 000 000	10 000 000
1. Lämpökeskus I-rakennusvaihe	1 160 (10 000)	6 700 000	5 776 (670)		
2. Lentotukikohdan rakennukset	21 175 (109 300)	63 000 000	2 975 (575)		
3. Lentotukikohdan aluetyöt		40 000 000			
12. Varuskunnan rakennustyöt, Rauma				2 500 000	5 700 000
1. Virasto- ja asuinrakennus	2 265 (9 570)	8 200 000	3 620 (857)		
13. Varuskunnan rakennustyöt, Rovaniemi				8 750 000	2 500 000
1. Koulutushalli	1 650 (15 900)	5 600 000	3 394 (352)		
2. Lekohalli	2 190 (15 700)	10 300 000	4 703 (656)		
3. Toimintataso	24 000	4 100 000	171		
4. Aluetyöt		10 300 000			
14. Varuskunnan rakennustyöt, Sodankylä				23 000 000	2 000 000
1. Huoltorakennukset	2 875 (13 400)	5 700 000	1 983 (425)		
2. Asuinrakennukset	1 120 (3 720)	3 800 000	3 393 (1 022)		
3. Kasarmirakennukset	8 340 (41 900)	27 600 000	3 309 (659)		
4. Aluetyöt		2 800 000			
15. Varuskunnan rakennustyöt, Säskylä				6 500 000	2 400 000
1. Vaatetuskorjaamon laajennus	1 425 (13 200)	7 800 000	5 474 (591)		
2. Vaatetuskorjaamon muutos	1 525 (6 000)	1 100 000	721 (183)		
16. Varuskunnan rakennustyöt, Turku				2 000 000	3 500 000
1. Ruokalan perusparannus	1 505 (8 080)	4 700 000	3 123 (582)		
2. Laiturit		5 400 000			
3. Aluetyöt		1 100 000			

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
17. Varuskunnan rakennustyöt, Vaasa				5 000 000	1 200 000
1. Ruokalan laajennus ja peruskorjaus ..	1 170 (6 900)	6 200 000	5 299 (899)		
18. Varuskunnan rakennustyöt, Valkeala				2 500 000	7 000 000
1. Kasarmi	5 140 (24 600)	17 800 000	3 463 (724)		
2. Aluetyöt		5 100 000			
				Yhteensä	65 000 000

2. *Uudet rakennushankkeet.* Alamomentille ehdotetaan 15 800 000 mk uusien rakennus-

töiden suunnittelua ja rakennustöiden aloittamista varten.

Käyttösuunnitelma:

Rakennustyö	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Ehdotetaan mk
1. Varuskunnan rakennustyöt, Hattula ja Hämeenlinna				2 000 000
1. Kasarmien peruskorjaukset	6 185 (26 500)	10 000 000	1 617 (377)	
2. Aluetyöt		1 800 000		
2. Varuskunnan rakennustyöt, Jyväskylän mlk				2 000 000
1. Hälytysajoneuvosuoja	500 (2 650)	400 000	800 (151)	
2. Ajoneuvohuoltola	725 (4 200)	3 300 000	4 552 (786)	
3. Ajoneuvokatos	875 (4 600)	600 000	686 (130)	
4. Aluetyöt		1 600 000		
3. Varuskunnan rakennustyöt, Keuruu				2 000 000
1. Vesistökalustovarasto	3 530 (20 100)	4 600 000	1 303 (229)	
2. Ajoneuvohuoltola	875 (4 600)	600 000	686 (130)	
3. Aluetyöt		200 000		
4. Varuskunnan rakennustyöt, Kirkkonummi				1 000 000
1. Ruokalan laajennus ja peruskorjaus	2 635 (16 190)	8 000 000	3 036 (494)	
2. Vedenpuhdistuslaitos	350 (1 920)	1 800 000	5 413 (938)	
3. Aluetyöt		300 000		
5. Varuskunnan rakennustyöt, Kuopio ja Siilinjärvi				2 000 000
1. Autohallin laajennus ja peruskorjaus	1 945 (13 900)	4 800 000	2 468 (345)	
2. Ajoneuvokatokset	1 875 (9 870)	1 300 000	693 (132)	
3. Aluetyöt		400 000		
6. Varuskunnan rakennustyöt Kuorevesi, Juupajoki ja Orivesi				2 000 000
1. Kiitoradan jatke ja rullaustie		6 000 000		

Rakennustyö	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		mk
		mk	mk/m ² (mk/m ³)	
7. Varuskunnan rakennustyöt Lahti				2 000 000
1. Ajoneuvohuoltola	910 (5 150)	4 100 000	4 505 (796)	
2. Ajoneuvokatos	875 (4 600)	600 000	686 (130)	
3. Aluetyöt		650 000		
8. Varuskunnan rakennustyöt Lappeenranta				1 000 000
1. Kasarmin peruskorjaus	2 900 (14 700)	6 500 000	2 241 (442)	
9. Uusien rakennuskohteiden suunnitteluun				1 800 000
			Yhteensä	15 800 000

Edellä esitettyjen rakennushankkeiden lisäperusteluina esitetään seuraavaa:

1. Hattula ja Hämeenlinna

Kasarmin peruskorjaukset: Parolan kasarmi-alueen vanhat kasarmit eivät vastaa majoitusolosuhteiltaan nykyajan vaatimuksia. Tämän johdosta tulisi kaksi kasarmirakennusta peruskorjata.

2. Jyväskylän mlk

Ajoneuvojen säilytys- ja huoltotilat: Luonetjärven varuskunnassa ajoneuvojen säilytystilat ovat riittämättömät ja heikkokuntoiset ja huoltotilat puuttuvat kokonaan. Hälytysajoneuvoja varten tulisi rakentaa ajoneuvosuoja ja ajoneuvohuoltoa varten tarpeelliset huoltotilat.

3. Keuruu

Vesistökalustovarasto ja ajoneuvokatos: Kalustomäärien lisääntymisen johdosta esitetään Keuruulle rakennettavaksi ajoneuvojen vesistökaluston säilytystiloja.

4. Kirkkonummi

Ruokalan laajennus ja perusparannus: Nykyisten keittiötilojen kunto on huono. Varastotilat ja henkilökunnan sosiaalitilat ovat riittämättömät. Tarkoituksena on peruskorjata nykyinen ruokalarakennus ja samalla laajentaa lähinnä keittiö- ja varastotiloja.

Vedenpuhdistuslaitos: Varuskunnan käytössä oleva vesilaitos on kooltaan riittämätön eikä

vastaa puhdistamolle asetettavia vaatimuksia. Tarkoituksena on rakentaa kapasiteetiltaan nykyiseen verrattuna kaksinkertainen ja puhdistuslaitos.

5. Kuopio ja Siilinjärvi

Ajoneuvojen säilytys- ja huoltotilat: Lentotukikohdan alueella olevat ajoneuvojen säilytys- ja huoltotilat ovat riittämättömät ja sosiaalitilat puuttuvat kokonaan.

6. Kuorevesi, Juupajoki ja Orivesi

Kiitoradan jatke ja rullaustie: Uuden lentokaluston koulutuskäyttöä varten tarvitaan Kuorevedelle nykyistä pitempi kiitorata.

7. Lahti

Ajoneuvojen säilytys- ja huoltotilat: Lahden varuskunnassa moottoriajoneuvojen huoltotilat sijaitsevat epätarkoituksenmukaisissa vanhoissa rakennuksissa ja ovat lisäksi kooltaan riittämättömät. Ajoneuvojen säilytystilat ovat riittämättömät. Tarkoituksena on rakentaa ajoneuvojen huoltola ja säilytyskatos.

8. Lappeenranta

Kasarmin peruskorjaus: Lappeenrannan varuskunnan vanhat kasarmit eivät vastaa majoitusolosuhteiltaan nykyajan vaatimuksia. Esitetään, että kasarmien saneerauksen aloittamiseksi peruskorjataan joukkojen siirron johdosta vapautunut kasarmirakennus.

3. *Rakentamiseen ja rakennusten varustamiseen liittyvät erityismenot.* Alamomentille ehdotetaan 35 000 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
1. Ampumaleirien rakennusmateriaalin hankkiminen	600 000
2. Lämpö-, sähkö-, vesihuolto- ja kevyt-vahtolaitteiden sekä hissien ja nosturien hankkiminen	10 000 000
3. Lämpö-, vesi- ja viemäriverkostojen peruskorjaukset eri varuskunnissa ..	5 600 000
4. Sähkölaitteiden ja kojeiden sekä sähköverkostojen peruskorjaus ja uusiminen eri varuskunnissa	500 000
5. Lämpö-, sähkö- ja vesihuoltoliittymismaksut	2 500 000
6. Vuoden varrella esiintyvät kiireelliset rakennustyöt	2 100 000
7. Lämpökeskusten muuttamiseen hake- ja turvepolttoainekäyttöisiksi	600 000
8. Pohjavesialueilla olevien vanhojen öljysäiliöiden suojaustyöt	700 000
9. Työturvallisuuden vaatimat rakennusten muutostyöt ja laitteiden hankinta	2 000 000
10. Keskenäisten töiden suunnittelu- ja valvontakustannukset	10 400 000
Yhteensä	35 000 000
1983 esitys	115 800 000
1982 menoarvio	108 800 000
1982 II lisämenoarvio	3 300 000
1981 tilinpäätös	116 158 000

75. *Perusparannukset (siirtomääräraha)*
Puolustushallinnon rakennuskanta on suu-

relta osaltaan varsin vanhaa ja rakennusten korjaustarve on suuri. Rakennusteknisten vaatimusten lisääntymisen johdosta joudutaan heikkokuntoisissa rakennuksissa suorittamaan saneerauksia, jotka laadultaan ja kustannuksiltaan ovat yleensä mittavammat kuin vuotuiset korjaus- ja kunnossapitotyöt. Tämän johdosta momentille ehdotetaan 3 000 000 mk rakennusten perusparannuksia ja muutostöitä varten.

1983 esitys

77. *Sotilasalueiden ja -laitteiden rakennustyöt (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 39 000 000 mk lähinnä keskenäisten töiden jatkamista varten.

1983 esitys

1982 menoarvio

1982 II lisämenoarvio

1981 tilinpäätös

88. *Kiinteistöjen osto ja pakkolunastus (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 7 000 000 mk maaja vesialueiden ostamiseksi tai pakkolunastamiseksi puolustusvoimille.

1983 esitys

1982 menoarvio

1981 tilinpäätös

(29.) Puolustusvoimien muut menot

Luvun määrärahat on otettu huomioon luvun 27.12 laskelmissa.

30. Kansainvälinen rauhanturvaamistyö

21. *Suomalainen valmiusjoukko (siirtomääräraha)*

Suomalaisesta valvontajoukosta annettussa laissa (276/64) ja toimintavalmiudessa Suomessa olevasta valvontajoukosta annettussa asetuksessa (132/65) määritellään ne toiminnot, joiden perusteella Suomi sitoumuksensa mukaisesti Yhdistyneiden Kansakuntien jäsenenä voi

myötävaikuttaa kansainvälisen rauhan ylläpitämiseen ja säilyttämiseen kansakuntien kesken.

Momentille ehdotetaan lisäystä 285 000 mk, mikä aiheutuu palkkojen ja hintojen noususta sekä valuuttakurssien noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valmiusjoukon varustamis- ja koulutusmenoihin, sotilastarkkailijoiden palkkauksiin ja kansallisen päivärahän mak-

samiseen, yhteis pohjoismaisten YK-kurssien meinoihin sekä muihin valmiusjoukosta kotimaassa aiheutuviin ylläpito-, palkkaus- ja hallintomenoihin. Momentin määrärahalta saadaan pal-kata pysyväs luonteisesti enintään 29 henkilöä.

1983 esitys	2 755 000
1982 menoarvio	2 470 000
1981 tilinpäätös	2 130 000

90. Puolustusministeriön alainen teollisuus- ja liiketoiminta

Valtion pukutehtaan tuotannon pääosan muodostavat virkapukineet, erilaiset työ- ja suojavaatteet sekä metsästysasut.

Valtion pukutehtaan ennakoitu tuloslaskelma vuodelle 1983:

	mk	
Liikevaihto	41 300 000	
Kulut		
Palkat	16 300 000	
Muut henkilökulut	3 700 000	
Aineet ja tarvikkeet	19 200 000	
Vieraat palvelukset	300 000	
Muut kulut	1 200 000	
Varaston muutos	— 500 000	40 200 000
Käyttökate	1 100 000	
Poistot	560 000	
Tilikauden ylijäämä	540 000	

Vammaskosken tehtaan tuotannon pääosan muodostavat ammuskuoret, tiehöylät, traktori-kaivurit sekä aseiden korjaus- ja muutostyöt.

Vammaskosken tehtaan ennakoitu tuloslaskelma vuodelle 1983:

	mk	
Liikevaihto	57 000 000	
Kulut		
Valmistuspalkat	9 100 000	
Muut palkat	11 700 000	
Muut henkilökulut	4 500 000	
Aineet ja tarvikkeet	25 200 000	
Muut kulut	3 600 000	54 100 000
Käyttökate	2 900 000	
Poistot	2 800 000	
Liikelylijäämä	100 000	
Muut tuotot ja kulut		
Korkotuotot	+ 200 000	
Muut tuotot	+ 700 000	
Muut kulut	— 400 000	500 000
Tilikauden ylijäämä	600 000	

Lapuan patruunatehtaan tuotannon pääosan muodostavat patruunat ja niiden osat, ketjut, pohjanallit sekä pintakäsittely- ja alihankintatyöt.

Lapuan patruunatehtaan ennakoitu tuloslaskelma vuodelle 1983:

	mk	
Liikevaihto	72 900 000	
Kulut		
Palkat	30 300 000	
Muut henkilökulut	6 800 000	
Aineet ja tarvikkeet	34 000 000	
Muut kulut	4 900 000	
Valmistus omaan käyttöön	3 500 000	
Varastojen muutos	— 4 000 000	68 500 000
Käyttökate	4 400 000	
Poistot ja verot	4 200 000	
Tilikauden ylijäämä	200 000	

Metsätaloustoiminta käsittää puolustusministeriön hallinnassa olevien metsien hoidon.

Metsätaloustoiminnan ennakoitu tuloslaskelma vuodelle 1983:

	mk	
Tuotot	9 700 000	
Kulut		
Palkat	2 080 000	
Muut henkilökulut	660 000	
Puun korjuukulut	3 040 000	
Metsien hoitokulut	1 500 000	
Maa-alueiden hoitokulut	70 000	
Muut kulut	620 000	7 970 000
Ylijäämä	1 730 000	

05. Eläkkeet (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 550 000 mk seuraavasti:

1. *Vakinaiset ja ennen myönnettyt ylimääräiset eläkkeet.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 550 000 mk eläkekustannusten nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on 7 340 000 mk.

2. *Vuoden kuluessa myönnettyt ylimääräiset eläkkeet.* Alamomentille ehdotetaan edelleen enintään 10 000 mk.

1983 esitys	7 350 000
1982 menoarvio	6 800 000
1981 tilinpäätös	6 651 976

21. *Pukutehdas* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 8 883 000 mk, mistä 4 725 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 4 158 000 mk toiminnan laajentumisesta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Palkat	16 300 000
Raaka- ja tarveaineet	19 200 000
Muut käyttömenot	3 000 000
Yhteensä	38 500 000

1983 esitys	38 500 000
1982 menoarvio	29 617 000
1981 tilinpäätös	29 177 885

22. *Vammaskosken tehdas* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 820 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Palkat	20 800 000
Raaka- ja tarveaineet	25 200 000
Muut käyttömenot	5 700 000
Yhteensä	51 700 000

1983 esitys	51 700 000
1982 menoarvio	50 880 000
1981 tilinpäätös	39 241 052

23. *Patruunatehdas* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 9 641 000 mk, mistä 7 271 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 2 370 000 mk tuotannon kasvusta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Palkat	30 300 000
Raaka- ja tarveaineet	34 000 000
Muut käyttömenot	7 700 000
Yhteensä	72 000 000

1983 esitys	72 000 000
1982 menoarvio	62 359 000
1981 tilinpäätös	55 782 104

24. *Metsätalous* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 770 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta ehdotetaan puolustusministeriön palkkauksien budjetoinnin yhtenäistämiseksi vähennettäväksi 465 000 mk, mistä 372 600 mk aiheutuu momentin 27.01.01 kohdan b perusteluihin viitaten kahden ylimääräisen aluemet-sänhoitajan, yhden ylimääräisen metsäteknikon, yhden ylimääräisen maanmittausteknikon ja

ylimääräisen kanslistin toimen lakkauttamisesta sekä 92 400 mk siirtona alamomentille 27.01.01.2 kartanpiirtäjän ja kanslistin palkkoina, lisäys on 305 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Palkat	640 000
Puun korjuu	4 080 000
Metsien hoito	1 500 000
Maa-alueiden hoito	70 000
Muut menot	620 000
Yhteensä	6 910 000

1983 esitys	6 910 000
1982 menoarvio	6 605 000
1981 tilinpäätös	6 371 100

70. *Teollisuuslaitosten konebankinnat* (siirtomääräraha)

Ammustuotannon koneistojen ja laitteistojen uusimiseksi ensi sijassa kriisiajan valmiustuotannon turvaamiseksi ehdotetaan, että Vammaskosken tehdas saisi vuonna 1983 tehdä sopimuksia peruskoneistojen ja laitteistojen hankkimiseksi enintään 24 000 000 mk arvosta. Näistä hankinnoista aiheutuu maksuja vuonna 1983 1 000 000 mk, vuonna 1984 15 000 000 mk ja vuonna 1985 8 000 000 mk. Koko uusinnan kustannusarvio on yhteensä noin 40 000 000 mk.

Momentille ehdotetaan puolustusministeriön alaisten teollisuuslaitosten koneiden, laitteiden ja kaluston uusintaa ja täydentämistä varten 13 750 000 mk, mistä 1 000 000 mk aiheutuu edellämainitun tilausvaltuuden maksuista ja 2 000 000 mk vuoden 1981 kolmannessa lisämenoarviossa Lapuan patruunatehtaalle myönnetyn tilausvaltuuden maksuista.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtion pukutehdas	1 280 000
Vammaskosken tehdas	2 900 000
Lapuan patruunatehdas	9 570 000
Yhteensä	13 750 000

1983 esitys	13 750 000
1982 menoarvio	13 168 000
1982 II lisämenoarvio	3 000 000
1981 tilinpäätös	12 437 000

74. *Teollisuuslaitosten rakennustyöt* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 23 650 000 mk puolustusministeriön alaisten teollisuuslaitosten rakennustöihin seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennustyö	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
Vammaskosken tehdas					
1. Levynosaston laajentaminen	1 340 (11 850)	5 300 000	3 955 (447)	2 000 000	3 300 000
2. Vanhan levynosaston saneeraus		800 000			800 000
3. Puisen varastorakennuksen saneeraus vara- osavarastoksi		350 000			350 000
4. Kellarihuoneistojen saneeraus lomake- ja ar- kistotiloiksi		200 000			200 000
Lapuan patruunatehdas					
1. Patruunaelementtien tuotantotilat varasto- ja aputiloineen	9 215 (68 500)	35 000 000	3 798 (511)	16 600 000	18 400 000
2. Vanhojen tehdastilojen saneeraus		600 000			600 000
				<u>Yhteensä</u>	<u>23 650 000</u>

1983 esitys 23 650 000
 1982 menoarvio 13 150 000
 1981 tilinpäätös 7 080 000

78. Puolustusministeriön metsien peruspa-
rannukset (siirtomääräraha)
 Momentille ehdotetaan 190 000 mk uudis-

ojituksia, metsäteiden rakentamisia ja muita
 metsien perusparannuksia varten.

1983 esitys 190 000
 1982 menoarvio 180 000
 1981 tilinpäätös 170 000

99. Puolustusministeriön hallinnonalan muut menot

(01.) Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentti ja sen alamomentit ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta ja sen alamomentilta (3.) (Muut palkat ja palkkiot) siirrettäväksi 115 000 mk viransijaisten palkkioina alamomentille 27.01.01.3 ja 1 817 000 mk viransijaisten sijaisuus- ja lääkärintodistuspalkkioina alamomentille 27.12.01.3 sekä vähennettäväksi alamomentti (4.) (Sosiaaliturvamaksu). Vähennys on yhteensä 2 067 000 mk.

1982 menoarvio 2 067 000
 1981 tilinpäätös 1 220 024

02. Työrajoitteisten palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 32 858 600 mk seuraavasti:

1. Työrajoitteisten työllistäminen puolustusvoimien palvelukseen. Yleisperusteluihin ja luvun 34.30 perusteluihin viitaten puolustusvoimien palvelukseen työllistettävien fyysisten,

psykkisten, sosiaalisten tai muiden syiden johdosta 650 vakinaistettavan työrajoitteisen henkilön palkkauksina alamomentille ehdotetaan 30 709 000 mk siirtona momentilta 34.30.62. Vastaava henkilömäärä on vähennetty työvoimaministeriön momentilta 34.30.62 palkattavaksi ehdotettujen työrajoitteisten määrästä.

2. Sosiaaliturvamaksu. Alamomentille merkitään 2 149 600 mk.

1983 esitys 32 858 600

08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 74 000 mk kustannusten nousun ja sotilasmuseotoimikunnan menojen johdosta. Kun momentilta vähennetään 35 000 mk komiteoiden vähentymisen johdosta ja 670 000 mk veteraanitunnuslautakunnan menojen siirtona momentille 27.01.09, vähennys on 631 000 mk.

1983 esitys	90 000
1982 menoarvio	721 000
1981 tilinpäätös	814 611

40. *Lapuan patruunatehtaalle keväällä 1976 sattuneen onnettomuuden johdosta maksettavat tapaturmavakuutuslain mukaiset korvaukset (arviomääräraha)*

Tapaturmavirasto maksaa Lapuan patruunatehtaalla keväällä 1976 sattuneen onnettomuuden johdosta tapaturmavakuutuslain mukaisia korvauksia. Valtioneuvoston 22. 10. 1954 tekemän päätöksen mukaan tapaturmavirasto veloittaa suorittamansa korvaukset täysimääräisinä Lapuan patruunatehtaalta. Vuonna 1983 korvaukset tulevat olemaan noin 390 000 mk. Edellä olevan johdosta momentille ehdotetaan myönnettäväksi 390 000 mk korvauksien suorittamista varten. Lisäys on 30 000 mk.

1983 esitys	390 000
1982 menoarvio	360 000
1981 tilinpäätös	353 972

90. *Kurssivaihtelut (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan edelleen 105 000 mk kurssieroja varten. Momentin määrärahaa saadaan käyttää suomalaisista valvontajoukoista aiheutuvien menojen laskutuksessa ja sotilasasiamestiötoiminnan tilinpidossa syntyviin tappiollisiin kurssieroihin.

Lisäksi ehdotetaan, että momentin hyvitykseksi saataisiin kirjata vastaavat kurssivoitot. Mikäli kurssivoitoista kertyvät tulot ovat menoja suuremmat, kirjataan ylimenevä osa tuloista momentin 12.27.99 hyvitykseksi.

1983 esitys	105 000
1982 menoarvio	105 000
1981 tilinpäätös	15 168

Pääluokan 27 menot luvuittain vuosina 1981—1983

	Tilinpäätös v. 1981 1 000 mk	Menoarvio v. 1982 1 000 mk	Ehdotus v. 1983 1 000 mk	Muutos 1982—1983 ± 1 000 mk ± %	
01. Puolustusministeriö (150)	15 245	17 047	20 591	+ 3 544	+ 21
12. Puolustusvoimien palkkaus- ja muut menot (160)	1 019 239	1 065 299	1 175 767	+ 110 468	+ 10
14. Asevelvollisten ylläpitomenot (160)	314 595	365 325	424 845	+ 59 520	+ 16
20. Perushankintamenot (160)	322 000	367 200	499 500	+ 132 300	+ 36
25. Varustuksen uusinta- ja käyttömenot (160)	997 694	1 032 650	1 271 600	+ 238 950	+ 23
27. Kiinteistömenot (160)	417 100	441 247	480 727	+ 39 480	+ 9
30. Kansainvälinen rauhanturvaamistyö (030)	39 760	2 470	2 755	+ 285	+ 12
90. Puolustusministeriön alainen teollisuus- ja liiketoiminta (150)	19 687	26 498	37 590	+ 11 092	+ 42
99. Puolustusministeriön hallinnonalan muut menot (150)	2 404	3 253	33 444	+ 30 191	+ 928
Yhteensä	3 147 724	3 320 989	3 946 819	+ 625 829	+ 19

Pääluokan 27 liiketalouden käyttömenot luvuittain vuosina 1981—1983

	Tilinpäätös v. 1981 1 000 mk	Menoarvio v. 1982 1 000 mk	Ehdotus v. 1983 1 000 mk	Muutos 1982—1983 ± 1 000 mk ± %	
90. Puolustusministeriön alainen teollisuus- ja liiketoiminta (150)	137 224	156 261	176 460	+ 20 199	+ 13
Yhteensä	137 224	156 261	176 460	+ 20 199	+ 13

Pääloukka 28
VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Valtiovarainministeriö

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 33 850 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Perus- ja sopimuspalkeistaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	24 416 400	+ 3 253 100	254	+ 3
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i>	6 726 900	+ 695 600	86	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	179 500	+ 26 800	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	2 214 000	+ 232 500	—	—
Varaus 1982		— 957 200	—	—
Varaus 1983	313 200	+ 313 200	—	—
Yhteensä	33 850 000	+ 3 564 000	340	+ 3

Henkilöstön määrän lisäys aiheutuu siirrosta momenteilta 28.80.02 ja 24.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 3 701 100 mk, mistä 3 532 700 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Ministeriön virkarakenteen kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi kansantalouselosastolle kolme sopimuspalkkaista finanssineuvoksen, toimistopäällikkönä, virkaa (S 18). Vastaavasti voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa kansantalouselosastolta kolme toimistopäällikön virkaa (B 5).

Valtionhallinnon organisointi- ja kehittämis-tehtäviä varten sekä virkarakenteen kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi hallitusneuvoksen virka (B 5). Vastaavasti voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa järjestelyosastolta sopimuspalkkainen ylitarkastajan virka (S 15).

Pankkien laajenevaa kansainvälistä toimintaa, ulkomaisten pankkien toimintaa Suomessa sekä raha- ja luottolaitosjärjestelmän kehittämistä

koskevien lisääntyvien hallinnollisten ja lainsäädännöllisten tehtävien vuoksi ehdotetaan perustettavaksi vanhemman hallitussihteerin virka (B 3). Viran perustamisen jälkeen ei ole enää tarvetta esittelijän palkkaamiseen momentin 28.80.02 määrärahalta.

Virkaehtosopimusjärjestelmää koskevia oikeudellisia kysymyksiä ja lainsäädäntöön liittyviä tehtäviä hoitavan henkilöstön virkarakenteen kehittämiseksi tehtäviä vastaavaksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi vanhemman hallitussihteerin virka (B 3). Vastaavasti voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa palkkaosastolta ylimääräinen esittelijän toimi (V 29).

Valtion henkilöstön työpaikkaruokailun yleiseen järjestämiseen liittyviä tehtäviä varten ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen ylitarkastajan toimi (B 1). Toimen palkkaus on aikaisemmin suoritettu momentin 28.80.24 määrärahalta.

Suunnittelu- ja yhteistyötoimien henkilöstön aseman vakiinnuttamiseksi ja tehtäviä vastaavan toimirakenteen muodostamiseksi ehdotetaan perus-

tettavaksi ylimääräinen osastosihteerin toimi (V 21). Toimen perustamisen jälkeen ei ole enää tarvetta toimistosihteerin palkkaamiseen momentin 28.80.02 määrärahalta.

Lisäys on 354 600 mk.

c) Tilapäisten palkkioista ja työsuhdepalkkoista vähennetään 49 500 mk vuoden 1982 aikana lakkautetun neljän toimen palkkioina.

Valtioneuvoston linnan turvallisuusjärjestelyihin liittyvien valvontalaitteistojen hoitamista varten ehdotetaan tilapäisten palkkioihin lisäystä 52 600 mk vahtimestarin (V 13) palkkaamista varten.

Työsuhdepalkkoista ehdotetaan vähennettäväksi 1. 3. 1983 lukien erikoissuunnittelijan palkkana 101 900 mk siirtona momentille 28.05.01.

Työsuhdepalkkioihin ehdotetaan lisäystä 152 400 mk, mistä 102 400 mk vuoden 1982 toisen lisämenoarvion mukaisesti Suomen OECD-edustustoon palkatun erityisasiantuntijan edelleen palkkaamiseksi ja 50 000 mk tehtävien järjestelyjä varten. Samalla momentin perustelua ehdotetaan muutettavaksi siten, että Suomen OECD-edustustoon palkatun avustajan palkkaamiseen varattu määräraha saataisiin käyttää 1. 2. 1983 lukien edellämämainitun erityisasiantuntijan palkkaamiseen.

Lisäys on 53 600 mk. Kun työsuhdepalkkoista vähennetään kertameno 144 300 mk, vähennys on 90 700 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 86 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä kertamenoa 55 500 mk Harvard Law Schooliin opiskelemaan lähetetyn virkamiehen opiskelun ajaksi palkattavan sijaisen palkkiona. Kun vähennetään kertameno 45 000 mk, lisäys on 10 500 mk.

1983 esitys	33 850 000
1982 menoarvio	30 286 000
1981 tilinpäätös	27 364 386

09. Pysyvät neuvottelukunnat

Momentille ehdotetaan lisäystä 150 000 mk, mistä 64 000 mk aiheutuu siirrosta momentilta 28.99.08 tulliasian neuvottelukunnan menoina ja 76 000 mk palkkioiden noususta sekä 10 000 mk veronsaajien neuvottelukunnan menoina. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään kaksi päätoimista sihteerä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtion rakennusasiain neuvottelukunta ..	23 000
Kunnallisten virkaehtosopimusasiain neuvottelukunta	140 000
Valtion työehtosopimusasiain neuvottelukunta	40 000
Tulliasian neuvottelukunta	64 000
Valtion työterveys- ja työturvallisuusasiain neuvottelukunta	120 000
Valtion henkilöstöpolitiikan neuvottelukunta	40 000
Valtion eläkeneuvottelukunta	15 000
Atk-alan neuvottelukunta	85 000
Yleishyödyllisten yhteisöjen verovapauslautakunta	50 000
Metalli- ja rakennusteollisuuden veronhuojennusneuvottelukunta	80 000
Veronsaajien neuvottelukunta	10 000
Muut neuvottelukunnat	80 000
Yhteensä	747 000

1983 esitys	747 000
1982 menoarvio	597 000
1981 tilinpäätös	589 397

27. Automaattinen tietojenkäsittely

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 370 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä laitteistojen laajentamisesta ja uusien sovellutusten käyttöönotosta tulo- ja menoarvion ja taloussuunnittelun, henkilörekistereiden ja palkkatilastojen sekä kokonaistaloudellisen suunnittelun sovellutuksissa. Momentin määrärahaa saadaan käyttää atk-palvelujen ostoihin, atk-laittevuokra- ja huoltomaksumiin sekä atk-tarvikkeiden hankintaan.

Käyttösuunnitelma:	mk
Tulonsiirtoselvitykset ja laskentamallit ..	280 000
Tulo- ja menoarvion ja taloussuunnittelun sovellutukset	370 000
Henkilörekistereiden ja palkkatilastojen sovellutukset	900 000
Kokonaistaloudellisen suunnittelun sovellutukset	300 000
Muut sovellutukset	150 000
Yhteensä	2 000 000

1983 esitys	2 000 000
1982 menoarvio	1 630 000
1981 tilinpäätös	1 584 460

29. (28.01.21; 22 ja 29) Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 995 800 mk, mistä 789 800 mk aiheutuu matkojen, painatus- ja rakennusten käyttömenojen lisääntymisestä sekä hintojen noususta, 75 000 mk verotuksen kehittämiseen liittyvien tutkimusten teettämisestä, 76 000 mk vuoden 1982 toisen lisämenoarvion mukaisesti ulkomaiseen jatkokoulutukseen lähetettävien henkilöiden opiskelukustannuksista ja 55 000 mk kertamenosta momentin 28.01.01 perusteluissa mainittuun Harvard Law Schooliin opiskelemaan lähetetyn virkamiehen opiskelukustannuksia varten. Kun momentilta vähennetään kertameno 2 223 500 mk, vähennys on 1 227 700 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös Suomen osuuden maksamiseen Pohjoismaisen verotieteellisen tutkimusneuvoston menoista, ministeriötä palvelevien ulkopuolisilla teetettävien tutkimusten suorittamiseen, palkkausten tarkistusmenettelyyn liittyvistä toimenpiteistä kuten tarvittavien tilastojen laatimisesta, neuvotteluista, sovittelu- toimesta ja välityslautakunnan toiminnasta aiheutuviin menoihin, valtion suoritettaviksi tuleviin palkkioihin, edustusmenoihin ja muihin valtion palkkausten tarkistamisesta aiheutuviin menoihin sekä sopimusvaltuuskunnan toiminnasta aiheutuviin edustus-, toimisto- ja muihin kulutusmenoihin ja muusta toimiehtosopimusmenettelystä aiheutuviin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	33 000
Palkkausten tarkistusmenettelystä aiheutu- vat käyttövarat (enintään)	75 000
Yksityisten valtionapulaitosten toimiehto- sopimusjärjestelmästä aiheutuvat käyttö- varat (enintään)	68 000
Matkat (kertamenoa 55 000)	930 000
Virkistystoiminta (enintään)	4 300
Muut henkilöstömenot	155 000
Rakennusten käyttö	650 000
Toimisto- ja painatusmenot	3 572 000
Pohjoismaisen verotieteellinen tutkimus- neuvosto	75 000
Ulkopuolisilla teetettävät tutkimukset ..	260 000
Palkkausten tarkistusmenettelystä ja yksi- tyisten valtionapulaitosten toimiehtosopi- musjärjestelmästä aiheutuvat menot ...	168 000
Muut menot	350 000
Yhteensä	6 340 300

1983 esitys	6 340 300
1982 menoarvio	7 568 000
1982 II lisämenoarvio	1 209 000
1981 tilinpäätös	5 440 504

70. Kaluston bankkiminen

Momentille ehdotetaan 325 000 mk kalus-
ton ja konttorikoneiden uusimista varten.

1983 esitys	325 000
1982 menoarvio	300 000
1982 II lisämenoarvio	80 000
1981 tilinpäätös	157 376

05. Valtiokonttori

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 25 468 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkausten sekä ylimää- räisten virkamiesten palkkaukset	19 462 400	+ 2 293 900	298	+ 1
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	2 876 300	+ 438 200	33	+ 1
3. Muut palkat ja palkkiot	1 227 000	+ 173 700	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 666 600	+ 171 600	—	—
Varaus 1982		— 722 100	—	—
Varaus 1983	235 700	+ 235 700	—	—
Yhteensä	25 468 000	+ 2 591 000	331	+ 2

Henkilöstön määrän lisäyksestä yksi aiheutuu vuoden 1982 toisessa lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä ja yksi siirrosta momentilta 28.01.01.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 636 700 mk, mistä 2 606 800 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Valtion investointirahaston hoidon tehostamista varten ehdotetaan hallinto-osastolle perustettavaksi ylimääräinen tarkastajan toimi (V 27). Lisäys on 83 600 mk.

c) Tilapäisten palkkioista vähennetään 16 500 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 101 900 mk erikoissuunnittelijan palkkaamiseksi henkilöstöhallinto-osastolle 1. 3. 1983 lukien siirtona momentilta 28.01.01.

Työsuhdepalkkioista ehdotetaan vähennettäväksi 40 000 mk siivoajan palkkana.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 73 100 mk vuoden 1982 toisen lisämenoarvion mukaisesti palkatun suunnittelijan edelleen palkkaamista varten.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan edelleen kertamenona 83 300 mk suunnittelijan palkkaamiseksi henkilöstöhallinto-osastolle kuukausipalkkasysteemin tehtäviin.

Lisäys on 118 500 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 34 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 67 000 mk, mistä 65 000 mk aiheutuu asiantuntijalääkäreiden palkkioista ja 2 000 mk erittelemättömistä muista palkoista ja palkkioista.

1983 esitys	25 468 000
1982 menoarvio	22 877 000
1982 II lisämenoarvio	32 000
1981 tilinpäätös	19 020 690

25. Työkirjatietojen rekisteröinti (siirtomääräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 167 000 mk muiden menojen vähenemisen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää työkirjoissa olevien eläkeoikeuteen vaikuttavien tietojen atk-rekisteröinnistä aiheutuviin kustannuksiin. Rekisteröintityö tehdään vuosina 1981—1985 ja kokonaiskustannuksiksi arvioi-

daan n. 6 milj. mk. Määrärahaa saadaan suorittaa kaikki rekisteröintityöstä aiheutuvat menot sekä palkata enintään kymmenen henkilöä.

1983 esitys	800 000
1982 menoarvio	967 000
1981 tilinpäätös	576 000

27. Automaattinen tietojenkäsittely

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 230 000 mk toiminnan laajentumisen ja hintojen nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää atk-palvelujen ostoa, atk-laitevuokra- ja huoltomaksuja sekä atk-tarvikkeita ja -lomakkeita varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Maksuliike ja keskuskirjanpito	7 900 000
Valtionvelka- ja lainanantotehtävät	1 700 000
Valtion eläkkeiden käsittely	3 590 000
Valtion henkilöstöhallinnon tietojärjestelmä	1 900 000
Muu automaattinen tietojenkäsittely	170 000
Yhteensä	15 260 000

1983 esitys	15 260 000
1982 menoarvio	13 030 000
1981 tilinpäätös	10 889 280

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 513 000 mk, mistä 413 000 mk aiheutuu vuokrien ja hintojen noususta ja toiminnan laajentamisesta sekä 100 000 mk kertamenosta eläketurvaa koskevan oppaan painattamista varten. Kun momentilta vähennetään 30 000 mk siirtona momentiksi 28.05.95, lisäys on 483 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös eläkkeenhakijoiden lääkärintutkimuskustannusten ja Työeläkelaitosten Liitto ry:n jäsenmaksun maksamiseen sekä vaatimattomaan kahvi- ja virvoitusjuomatarjoiluun eläketiedotustilaisuuksissa.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käytövarat (enintään)	9 000
Matkat	125 000
Virkistystoiminta (enintään)	5 500
Muut henkilöstömenot	120 000
Rakennusten käyttö	3 141 000
Painatus (kertamenoa 100 000)	750 000
Muut toimistomenot	900 000
Eläkeasioiden hoitoon liittyvät erityismenot	145 000
Muut menot	150 000
Yhteensä	5 345 500

1983 esitys	5 345 500
1982 menoarvio	4 862 500
1981 tilinpäätös	4 095 241

52. Korkopalkkiot (arviomääräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 5 000 000 mk palkkiotalletustilien vähentymisen johdosta. Momentin määrärahasta saadaan maksaa palkkiotalletuslain (857/77) 5 §:n mukaiset korkopalkkiot.

1983 esitys	12 000 000
1982 menoarvio	17 000 000
1981 tilinpäätös	24 963 475

53. Asuntosäästöpalkkiot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 8 000 000 mk tallettajien lukumäärän kasvun johdosta. Momentin määrärahasta saadaan maksaa asuntosäästöpalkkiolain (862/80) 5 §:n mukaiset asuntosäästöpalkkiot.

1983 esitys	15 000 000
1982 menoarvio	7 000 000

70. *Kaluston bankkiminen* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 200 000 mk konttorikoneiden ja toimistokalusteiden hankkimista varten.

1983 esitys	200 000
1982 menoarvio	200 000
1981 tilinpäätös	200 000

95. Valtion saatavien turvaaminen (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 60 000 mk, mistä 30 000 mk siirtona momentilta 28.05.29. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtion laina- ja takaussaatavien sekä perintöomaisuuden turvaamisesta ja hoidosta sekä aiheettomasti maksettujen etuuksien takaisin perimisestä ja valtion takautumisoikeuden käyttämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös kiinteistön tai muun omaisuuden ostamiseen konkurssi- tai pakkohuutokaupassa, milloin se valtion laina-, takaus- tms. saatavan turvaamiseksi on tarpeen, sekä valtiolle näin tulleen omaisuuden hoidosta aiheutuvien menojen suorittamiseen.

1983 esitys	60 000
-------------	--------

07. Eläkkeet

05. Vakinaiset eläkkeet sekä perhe-eläkkeet ja hautausavut (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 247 342 000 mk eläkkeiden tarkistuksen johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtion palveluksen perusteella myönnetty eläkkeet	1 614 300 000
Kunnan, seurakunnan ja yksityisen palveluksen perusteella myönnetty eläkkeet	609 708 000
Valtionapulaistosten eläkkeet	53 900 000
Kansanedustajain eläkkeet ja perhe-eläkkeet	14 300 000

	mk
Toisen korvauslain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetut eläkkeet	510 000
Perhe-eläkkeet ja hautausavut valtion palveluksen perusteella	365 300 000
Perhe-eläkkeet ja hautausavut kunnan ja yksityisen palveluksen perusteella	65 300 000
Vuonna 1983 suoritettavaa eläkkeiden tarkistusta varten varauksena	198 824 000
Yhteensä	2 922 142 000

1983 esitys	2 922 142 000
1982 menoarvio	2 674 800 000
1981 tilinpäätös	2 355 004 187

06. Ylimääräiset eläkkeet (arviomääräraha)

Momentilta ehdotetaan poistettavaksi alamomentti (3.) ja momentille ehdotetaan lisäystä 5 841 000 mk seuraavasti:

1. *Ennen myönnettyt ylimääräiset eläkkeet.* Vuoden 1982 aikana myönnettäviä eläkkeitä varten alamomentille merkitään lisäystä 6 191 000 mk. Kun eläkkeiden lakkaamisen johdosta alamomentilta voidaan vähentää 200 000 mk, lisäys on 5 991 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää valtioneuvoston yleis- ja erillispäätösten nojalla erityisryhmille myönnettyjen eläkkeiden maksamiseen. Määrärahaa saadaan käyttää myös niiden ylimääräisten eläkkeiden maksamiseen, jotka on myönnetty tulo- ja menoarvion erityisperusteiden mukaisesti tehtyjen päätösten nojalla. Alamomentin loppusumma on 52 883 000 mk.

2. *Vuoden kuluessa myönnettyt ylimääräiset eläkkeet.* Alamomentille ehdotetaan edelleen enintään 3 291 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää ylimääräisten eläkkeiden myöntämiseen voimassa olevien valtioneuvoston päätösten mukaisesti.

Lisäksi määrärahaa saadaan myöntää ylimääräisiä eläkkeitä ja perhe-eläkkeitä Sotainvaltioiden Veljesliiton päätoimisille huoltotehtävissä toimiville toimihenkilöille sekä julkisoikeudellisen Kriminaalihuoltoyhdistyksen palveluksessa oleville niille toimihenkilöille, joiden palkkaukseen myönnetään valtionapua. Eläkkeen määrää laskettaessa noudatetaan soveltuvin osin valtion eläkelain ja valtion perhe-eläkelain säännöksiä. Eläkkeestä vähennetään samasta palveluksesta työntekijäin eläkelain mukaisesti tuleva eläke.

Määrärahaa saadaan myöntää lisäksi enintään 65 ylimääräisistä taiteilijaeläkkeistä annetun valtioneuvoston päätöksen (75/74) mukaista taiteilijaeläkettä ja enintään 22 ylimääräisistä sanomalehtimieseläkkeistä annetun valtioneuvoston päätöksen (37/77) mukaista sanomalehtimieseläkettä.

Samoin ylimääräisiä eläkkeitä ja perhe-eläkkeitä saadaan myöntää Maatalousseurojen Keskusliiton, sittemmin Maatalouskeskusten Liiton, ja sen jäsenjärjestöinä toimineiden maanviljelys- ja talousseurojen päätoimisesta palveluksesta asutuslainsäädännössä annetun toimivallan käyttämistä varten muodostetuissa toimielimissä. Edellytyksenä on lisäksi, että henkilöllä on tai olisi ollut oikeus eläkkeeseen val-

tion varoista tai kunnallisesta eläkejärjestelmästä ns. lisäeläketurvan mukaisesti ja että eläketurva muuten jäisi olennaisesti pienemmäksi siitä, mikä se olisi ollut, jos heidän asutustehtävissä palvelemissa aika olisi luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi mainittuja eläkkeitä varten. Eläke myönnetään sen määräisenä, että se yhdessä valtiokonttorin tai kunnallisen eläkelaitoksen sekä Eläkekassa Maan myöntämän eläkkeen kanssa on yhtä suuri kuin valtiokonttorin tai kunnallisen eläkelaitoksen myöntämä eläke olisi ollut, jos edellä määritelty asutustehtävissä palveltu aika olisi kokonaan luettu eläkeajaksi valtiokonttorin tai kunnallisen eläkelaitoksen myöntämää eläkettä varten.

(3.) *Vuoden kuluessa kansanedustajille myönnettyt ylimääräiset eläkkeet.* Alamomentti ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta ja sen määräraha siirrettäväksi momentille 22.01.05. Vähennys on 150 000 mk.

1983 esitys	56 174 000
1982 menoarvio	50 333 000
1981 tilinpäätös	43 382 393

07. Muut eläkemenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 13 050 000 mk seuraavasti:

1. *Korvaus Kunnalliselle eläkelaitokselle eräistä eläkkeistä ja perhe-eläkkeistä.* Alamomentille merkitään lisäystä 12 700 000 mk. Lisäyksestä on 4 500 000 mk kertamenoa, mikä aiheutuu peruskoulun ja kunnallisen oppikoulun eräitä yhteisiä tehtäviä suorittavien henkilöiden eläkeoikeudesta sekä kunnallisten ja yksityisten oppikoulujen valtionavusta annetun lain 6 §:n muuttamisesta annettujen lakien mukaisesta eläkevastuun siirron korvaamisesta Kunnalliselle eläkelaitokselle. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää eri lakien nojalla Kunnalliselle eläkelaitokselle maksettaviin korvauksiin. Alamomentin loppusumma on 39 500 000 mk.

2. *Valtionapu Suomen yksityiskoulujen eläkekassalle.* Alamomentille ehdotetaan edelleen enintään 110 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan suorittaa valtionapua Suomen yksityiskoulujen eläkekassalle.

3. *Korvaus Eläkekassa Maalle eräille asutustehtävissä palvelleille maksettavista eläkkeistä ja perhe-eläkkeistä.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 150 000 mk eläkkeiden lukumäärän kasvun johdosta. Alamomentin määräraha saadaan käyttää Eläkekassa Maalle maksettavaan korvaukseen siitä eläkemenon lisäyksestä, mikä aiheutuu asutustehtävissä palvelun ajan huomioon ottamisesta eläkekassan myöntämässä eläkkeessä. Alamomentin loppusumma on 850 000 mk.

4. *Korvaus Telenokia Oy:lle eläkkeistä aiheutuvan lisärasituksen keventämiseksi.* Alamomentin nimike on muutettu. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 200 000 mk eläkkeiden lukumäärän kasvun johdosta. Posti- ja telelaitoksen konepajasta Televasta muodostettiin vuonna 1976 valtionenemmistöinen osakeyhtiö Televa Oy. Yhtiöstä on sittemmin muodostettu Telenokia Oy. Aikanaan Televa Oy:n perustamisen yhteydessä lähdettiin siitä, että Televasta uuden yhtiön palvelukseen siirtyville hen-

kilöille järjestettiin valtion eläkelain mukaiset eläke-edut eli samat edut, jotka siirtyvillä on Televan palveluksessa ollut. Tästä järjestelystä aiheutuva lisärasitus on nyt siirtynyt Telenokia Oy:lle, jonka taloudelle koituu samoin ylimääräistä rasitusta verrattuna samalla alalla toimiviin kilpailijayrityksiin. Korvausta suoritetaan myös Telenokia Oy:stä yrityskaupan yhteydessä vanhana työntekijänä siirretyin ja 31.8.1976 Televan palveluksessa olleen henkilön työnantajalle. Televasta siirtyneiden henkilöiden eläkejärjestelystä aiheutuva lisärasitus korvataan vuosittain todellisia eläketapahtumia vastaavasti. Valtiokonttori voi myös sopia vaakuutusmatemaattisin perustein lasketuista eläkevastuiden kertosuorituksista. Alamomentin määräraha saadaan käyttää kyseisten korvausten suorittamiseen. Alamomentin loppusumma on 750 000 mk.

1983 esitys	41 210 000
1982 menoarvio	28 160 000
1981 tilinpäätös	24 353 814

10. Valtiontalouden tarkastusvirasto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 7 681 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	6 816 000	+ 847 600	74	+ 1
2. <i>Tilapäisten palkkiot</i>	258 800	+ 66 400	1	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	32 900	+ 1 700	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	502 200	+ 53 900	—	—
	Varaus 1982	— 216 700	—	—
	Varaus 1983	+ 71 100	—	—
	Yhteensä	7 681 000	75	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 790 400 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Tarkastusviraston toiminnan tehostamiseksi ehdotetaan perustettavaksi tarkastajan virka (V 27). Lisäys on 83 600 mk.

c) Vuoden 1982 tulo- ja menoarvioon vii-

taten tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä kertamena 189 600 mk ylitarkastajan (B 1) ja tarkastajan (V 27) edelleen palkkaamiseksi vuodeksi 1983. Kun tilapäisten palkkioista vähennetään kertameno 146 700 mk, lisäys on 42 900 mk. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään yksi pysyväisluonteinen päätoiminen henkilö.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 3 000 mk ylityökorvauksia varten. Kun vuosilomakorvauksista, viransijaisten palkkioista ja asiantuntijapalkkioista voidaan vähentää 4 200 mk, vähennys on 1 200 mk.

1983 esitys 7 681 000
1982 menoarvio 6 857 000
1981 tilinpäätös 6 049 672

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 27 700 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	9 300
Matkat (ulkomaanmatkat 50 000)	175 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 200
Automaattinen tietojenkäsittely	70 000
Muut toimistomenot	95 000
Muut menot	60 000
Yhteensä	410 500

1983 esitys 410 500
1982 menoarvio 382 800
1981 tilinpäätös 357 202

70. *Kaluston hankkiminen*
Momentille ehdotetaan 80 000 mk, mistä enintään 40 000 mk kopiokoneen hankkimista varten.

1983 esitys 80 000
1982 menoarvio 100 000
1982 II lisämenoarvio 10 000
1981 tilinpäätös 35 000

18. (28.18, 24, 26 ja 28) Verohallinto

01. (28.18.01, 24.01, 26.01 ja 28.01) *Palkkaukset* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan 474 337 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	365 072 300	+ 47 606 600	5 726	+ 128
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat</i> ..	64 189 500	+ 5 383 800	896	— 75
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	9 654 300	+ 966 400	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	31 031 700	+ 3 141 600	—	—
Varaus 1982		— 13 473 600	—	—
Varaus 1983	4 389 200	+ 4 389 200	—	—
Yhteensä	474 337 000	+ 48 014 000	6 622	+ 53

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 49 546 000 mk, mistä 49 255 600 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Toiminnan tehostamiseksi ja tarkoituksenmukaisen toimirakenteen aikaansaamiseksi ehdotetaan perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat virat ja ylimääräiset toimet:

Perustetaan:

Verohallitus:

Sopimuspalkkaiset:	Palkkausluokka
2 ylitarkastajaa (välittömän verotuksen osasto ja perimisosasto)	S 13
Ylimääräiset:	
2 toimistosiihteerä (välittömän verotuksen osasto ja perimisosasto)	V 17

Lääninverovirastot:

	Palkkaus- luokka
Ylimääräiset:	
7 asianvalvojaa (perintätoimistot)	V 28
12 apulaiskamreeria (Uudenmaan lääninveroviraston veronkanto-osasto 1 ja 1.3.1983 lukien eri lääninverovirastojen verotusosastot 11)	V 22
2 osastosihteeriä (perintätoimistot)	V 21

Verotoimistot:

Ylimääräiset:	
7 verovalmistelijaa	V 15

Lakkautetaan:**Verotoimistot:**

Ylimääräiset:	
11 toimistoapulaisia (1.3.1983 lukien) ..	V 10

Veronoikaisu-uudistukseen liittyviä tehtäviä varten ehdotetaan verotoimistoihin perustettavaksi 15 ylimääräistä verosihteerin tointa (V 26) ja 10 ylimääräistä apulaisverosihteerin tointa (V 21).

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
1 tarkastaja (Uudenmaan lääninverovirasto)	V 20
10 toimistovirkailijaa (Helsingin verovirasto)	V 12
1 toimistovirkailija (Hämeen lääninverovirasto)	V 9

Tarkoituksenmukaisen toimirakenteen aikaansaamiseksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi verohallituksen taloustoimistoon ylimääräinen taloussihteerin toimi (V 28) ja verohallituksen yleiseen toimistoon ylimääräinen verotussihteerin toimi (V 28) sekä verotoimistoihin ylimääräinen vanh. verovalmistelijan toimi (V 17), kolme ylimääräistä verovalmistelijan tointa (V 14) ja 63 ylimääräistä toimistoapulaisen tointa (V 9). Vastaavasti työsuhdepalkoista voidaan vähentää henkilöiden palkkaamiseen varatut määrärahat.

Lisäys on 6 748 700 mk.

c) Tietokonetehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 615 000 mk kahden pääsuunnittelijan ja kahden vanhemman suunnittelijan palkkaamiseksi

verohallituksen tekniselle osastolle ja viiden käytösuunnittelijan palkkaamiseksi lääninverovirastojen veronkanto-osastoille.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä kertamenona 1 200 000 mk siirtymäkauden henkilöjärjestelyjä varten. Kun vähennetään kertameno 2 500 000 mk, vähennys on 1 300 000 mk.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä kertamenona 2 870 000 mk, mistä 1 550 000 mk aiheutuu kausiapulaisten palkkaamisesta veronkanto-osastojen ja verotoimistojen ruuhkien purkamiseen sekä 1 320 000 mk kahden veroluokittajan edelleen palkkaamista varten sekä kiinteistöjen verotusarvoperusteiden selvittelystä ja elinkeinoverotuksen laskenta- ja seurantajärjestelmän koeverotuksesta verotoimistoille aiheutuvien tehtävien johdosta työsuhteisen henkilökunnan palkkaamiseksi. Kun vähennetään kertameno 1 394 100 mk, lisäys on 1 475 900 mk.

Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan työsuhdepalkoista vähennettäväksi 66 800 mk kolmen siivoojan palkkoina.

Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan tilapäisten palkkioista ja työsuhdepalkoista vähentää 3 035 600 mk, mistä 475 400 mk kahdentoista ylimääräistetyn toimen palkkioina ja 2 560 200 mk 69 työsuhteisen henkilön palkkana.

Työsuhdepalkoista vähennetään 11 900 mk vuoden 1982 aikana siirrettyjen tointen palkkoina.

Tilapäisten palkkioista vähennetään vuoden 1982 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina 14 500 mk.

Vähennys on 2 337 900 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 821 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	474 337 000
1982 menoarvio	426 323 000
1982 II lisämenoarvio	375 000
1981 tilinpäätös	377 131 436

08. (28.26.08 ja 28.08) *Verotus-, tarkastus- ja valtionasiamiesten palkkiot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 277 000 mk palkkioperusteiden tarkistuksen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää verotus- ja tarkastusasiamiesten sekä valtionasiamiesten kokous- ja tuntipalkkioihin sekä matkakustannusten korvauksiin.

1983 esitys	3 250 000
1982 menoarvio	2 973 000
1981 tilinpäätös	2 520 558

09. (28.18.09, 26.09 ja 28.09) *Pysyvät neuvottelu- ja lautakunnat* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 024 000 mk palkkioperusteiden tarkistuksen johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Keskusverolautakunta	165 000
Merimiesverolautakunta	32 000
Verosopimusneuvottelukunta	20 000
Verolomakeneuvottelukunta	32 000
Lääninverolautakunnat	305 000
Veronhuojennuslautakunta	10 000
Vero-, perintövero- ja tutkijalautakunnat	17 000 000
Yhteensä	17 564 000

1983 esitys	17 564 000
1982 menoarvio	16 540 000
1981 tilinpäätös	16 880 531

21. (28.26.21) *Veronkantopalkkiot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 000 000 mk seuraavasti:

1. *Liikevaihtoverovelvollisille suoritettavat kantopalkkiot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 000 000 mk, mikä aiheutuu liikevaihtoveron kantopalkkioiden lisääntymisestä kannettavan liikevaihtoveron suhteessa. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää liikevaihtoverolain perusteella verovelvollisille suoritettaviin veronkantopalkkioihin. Alamomentin loppusumma on 26 000 000 mk.

2. *Veronkantopalkkiot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 000 000 mk, mikä aiheutuu pankeille suoritettavan palkkion nostamisesta 1,50 markasta 2,00 markkaan. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää Postipankille ja muille rahalaitoksille suoritettaviin veronkantopalkkioihin. Alamomentin loppusumma on 12 000 000 mk.

1983 esitys	38 000 000
1982 menoarvio	35 000 000
1981 tilinpäätös	30 055 346

22. *Veroluokitus* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 180 000 mk, mikä aiheutuu veroluokituskulujen lisääntymisestä sekä veroluokituksen laajentamisesta Pohjois-Suomeen. Momentin määrärahaa saadaan käyttää konsulttipalvelusten ja luokitus-

tarvikkeiden ostoon sekä maanmittaushallinnon suorittamien luokitustehtävien osalta myös palkkausten maksattamiseen.

1983 esitys	5 500 000
1982 menoarvio	4 320 000
1981 tilinpäätös	4 000 000

27. *Automaattinen tietojenkäsittely*

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 4 550 000 mk seuraavasti:

1. *Korvaukset atk-käyttötehtävistä.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 800 000 mk verotuksen tietojenkäsittelytehtävien lisääntymisen johdosta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää verohallinnon ulkopuolelta hankittavien verohallituksen, liikevaihtoverotoimistojen, lääninverovirastojen, verotoimistojen ja muiden verotukseen liittyvien atk-käyttöpalveluiden hankintaan.

Käyttösuunnitelma:	mk
Verohallitus	2 800 000
Liikevaihtoverotoimistot	600 000
Lääninverovirastot	3 850 000
Verotoimistot	21 000 000
Muut käyttötehtävät	1 550 000
Yhteensä	29 800 000

2. *Korvaukset systeemyötehtävistä.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 100 000 mk, mikä aiheutuu systeemyön hintojen noususta ja uusista systeemyötehtävistä. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää verohallinnon ulkopuolelta hankittavien verohallituksen, liikevaihtoverotoimistojen, lääninverovirastojen, verotoimistojen ja muiden verotuksen atk-tehtävien systeemyöpalveluiden sekä tietosysteemien ja ohjelmistojen hankintaan.

Käyttösuunnitelma:	mk
Verohallitus	1 400 000
Liikevaihtoverotoimistot	500 000
Lääninverovirastot	2 600 000
Verotoimistot	4 700 000
Muut systeemyötehtävät	600 000
Yhteensä	9 800 000

3. *Tietojenkäsittelylaitteiden vuokra- ja huoltomaksut sekä atk-tarvikkeet.* Alamomen-

tin nimike on muutettu. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 650 000 mk, mikä aiheutuu atk-laitteistojen laajenuksista ja kustannusten noususta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää verohallinnon käyttöön hankittujen atk-laitteiden vuokra-, huolto- ja asennuskustannuksiin, telepalveluiden hankintaan sekä atk-tarvikkeiden hankintaan. Alamomentin loppusumma on 5 200 000 mk.

1983 esitys	44 800 000
1982 menoarvio	40 250 000
1981 tilinpäätös	35 326 970

29. (28.18.29, 24.29, 26.29 ja 28.29) *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lähinnä kustannusten nousun johdosta lisäystä 4 352 300 mk, mistä kertamenoa 105 000 mk metsäverotutkimuksen jatkamiseen. Kun momentilta vähennetään kertameno 40 000 mk, lisäys on 4 312 300 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös verohallintoa palvelevien ulkopuolisilla teetettävien tutkimusten suorittamiseen, verohallinnon tarvitsemien tietojen ja palvelusten hankkimiseen sekä kansainväliseen yhteistyöhön. Momentin määrärahasta saadaan käyttää enintään 80 000 mk verolautakuntien luottamusmiesten koulutukseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	34 000
Kotimaan matkat	7 300 000
Koulutus (luottamusmiesten koulutus enintään 80 000)	520 000
Virkistystoiminta (enintään)	100 000
Muut henkilöstömenot	100 000
Rakennusten käyttö	41 950 000
Painatusmenot	18 500 000
Muut toimistomenot	16 500 000
Moottoriajoneuvojen käyttö ja kunnossapito	280 000
Tiedotustoiminta	250 000
Kansainvälinen yhteistyö (ulkomaanmatkat enintään 110 000)	120 000
Muut menot (kertamenoa 105 000)	2 950 000
Yhteensä	88 604 000

1983 esitys	88 604 000
1982 menoarvio	84 291 700
1981 tilinpäätös	70 863 966

70. (28.18.70, 24.70, 26.70 ja 28.70) *Kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 11 920 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Tietovälineiden hankinta	220 000
Kalusteet ja konntorikoneet	3 700 000
Atk-laitteistojen hankinta	8 000 000
Yhteensä	11 920 000

1983 esitys	11 920 000
1982 menoarvio	6 590 000
1981 tilinpäätös	7 549 300

36. Muut verotusmenot

21. *Palautettavien verojen korko sekä oikeudenkäyntikulut veroasioissa* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 10 000 000 mk palautettavien erien kasvun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää palautettavien verojen korkoihin ja oikeudenkäyntikuluihin veroasioissa.

1983 esitys	55 000 000
1982 menoarvio	45 000 000
1981 tilinpäätös	44 414 576

22. *Korvaukset posti- ja telelaitokselle* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 900 000 mk seuraavasti:

1. *Korvaus leimamerkkien, leimaveroarvokorttien ja elokuvaverolippujen myynnistä.* Alamomentille ehdotetaan myyntikustannusten nousun johdosta lisäystä 900 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää posti- ja telelaitokselle leimamerkkien, leimaveroarvokorttien ja elokuvaverolippujen myynnistä suo-

ritettaviin korvauksiin. Alamomentin loppusumma on 9 400 000 mk.

2. *Korvaus veroilmoitusten postimaksutta tapahtuvasta palauttamisesta.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 000 000 mk posti- ja telelaitoksen tariffinmuutosten johdosta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää korvauksiin posti- ja telelaitokselle veroilmoituslomakkeiden ilman postimaksua tapahtuvasta palauttamisesta sekä korvauksiin ennakonperintään liittyvien painotuotteiden saatavana pitämisestä postitoimipaikoissa. Alamomentin loppusumma on 5 500 000 mk.

1983 esitys	14 900 000
1982 menoarvio	13 000 000
1981 tilinpäätös	12 680 683

24. *Leimamerkkien valmistus* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk, painatuskustannusten nousun ja leimamerkkien uusimisen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää leimamerkkien painatuskustannusten suorittamiseen.

1983 esitys	1 420 000
1982 menoarvio	1 320 000
1981 tilinpäätös	955 042

37. Eräät hinnanerokorvaukset

40. *Eräiden valmisteverolakien mukaiset hinnanerokorvaukset* (arviomääräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 1 250 000 000 mk, mikä aiheutuu hinnanerotausjärjestelmään ehdotetusta muutoksesta. Elintarviketuotteisiin, makeisiin, virvoitusjuomiin ja olueen sovellettavaa hinnanerotausjärjestelmää ehdotetaan muutettavaksi siten, että hinnanerokorvauksia suoritettaisiin vastaisuudessa ainoastaan vientitoimituksista ja verottomista kotimaan toimituksista. Muiden toimitusten verotuksessa verovelvollinen olisi oikeutettu ottamaan huomioon raaka-aineiden hinnaneron vähennyksenä. Tätä vähennyserää ei enää kirjattaisi menona tälle momentille, vaan se näkyisi kyseisistä tuotteista suoritettavan valmisteveron tuoton pienentymisenä.

Kotimaisesta mallasohrasta valmistettua mallasta on tarkoitus viedä vuonna 1983 enintään 25 000 tonnia. Vuoden 1983 mallasohratuotanto mitoitetaan siten, että vuonna 1984 kotimaisesta mallasohrasta valmistettua mallasta viedään enintään 23 000 tonnia. Sokerikemian

tuotteista suoritetaan hinnanerokorvauksia enintään 14 000 tonnin vientimäärästä. Myös muilta osin pyritään tarvittaessa rajoittamaan valtioneuvoston päätöksellä hinnanerokorvausmenoja.

Vuoden 1983 osalta hinnanerokorvausmenojen arvioidaan muodostuvan noin 590 000 000 markaksi, josta noin 350 000 000 mk aiheutuu elintarviketuotteiden valmisteverosta annetun lain alaisten tuotteiden ja 60 000 000 mk makeisten viennistä sekä noin 60 000 000 mk maltaiden kotimaan toimituksista oluen valmistukseen. Noin 120 000 000 mk on vuoden 1982 toimituksista maksettavia hinnanerokorvauksia. Niitä vastaa noin 100 000 000 markan suuruinen elintarviketuotteiden, makeisten ja virvoitusjuomien valmisteveron tuotto, joka kertyy vuoden 1982 joulukuun toimituksista.

1983 esitys	590 000 000
1982 menoarvio	1 840 000 000
1981 tilinpäätös	2 019 246 964

39. Eräät siirrot Ahvenanmaan maakunnalle

Ahvenanmaan itsehallintolain (670/51) mukaan varat, jotka Ahvenanmaan maakunta tarvitsee itsehallinnon toteuttamiseksi ja ylläpitämiseksi, on valtakunnan ja maakunnan välistä

verotaloudellista säännöllistä tasoitusta odotettaessa itsehallintolain säännösten mukaisesti osoitettava valtion tulo- ja menoarviossa vuotuisina ennakkomaksuina. Nämä ennakot ote-

taan huomioon lopullisessa tasoituksessa. Koska säännöllinen tasoitus itsehallintolain mukaan toimitetaan jälkikäteen ja koska tällöin vielä vahvistamattomien tasoitusten määrät saattavat nousta ennakkomaksuja suuremmiksi, ehdotetaan, että Ahvenanmaan maakunnalle verotaloudellista säännöllistä tasoitusta varten myönnettävästä määrärahasta saadaan tarpeen mukaan myöntää ennen lopullisen tasoituksen valmistumista lisäennakkoa varainhoitovuotta edeltäneiden vuosien menoihin.

Varainhoitovuonna 1983 tarvittavien varojen suuruus riippuu itsehallinnon säännöllisistä tarpeista maakunnalle varainhoitovuotena aiheutuneiden menojen ja maakunnalle samana aikana kertyneiden tulojen suuruudesta. Menojen kasvukehitys on yleensä sama kuin valtakunnassa. Menojen lisäykseen vaikuttavat toisaalta myös maakunnan erillinen asema, erikoisolot ja väestön erikoiset elinehdot. Menojen kasvu perustuu siten lähinnä työllisyyden ylläpitämistä edistäviin toimenpiteisiin, valtion ja maakunnan välistä taloudellista tehtäväjako koskevan lainsäädännön toteuttamiseen, erilaisiin taloudellisiin tukitoimenpiteisiin, kansanterveyslainsäädännön toteuttamiseen, lasten päivähoitopaikkojen lisäämiseen ja niiden kehittämiseen, peruskoulujärjestelmästä siirtymisestä aiheutuviin kustannuksiin, saariston liikenneyhteyksien ja saaristoväestön elinehtojen parantamiseen, asuntotuotantoon tarkoitettujen luottojen lisäämiseen, kehitysalue-lainsäädäntöön sekä sellaisten investointien rahoittamiseen, joita valtakunnassa rahoitetaan valtion investointirahastosta myönnettävillä luotoilla.

Valtion tulo- ja menoarviossa osoitettu ylimääräinen määräraha käytetään Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan sellaisten laitosten tai yritysten kustantamiseksi tai avustamiseksi, joiden suunnittelu- ja kustannuslaskelmat vaativat erityistä, perusteellista käsittelyä ja joihin tarvittavien varojen osoittaminen ei kuulu varsinaisen menoarvion järjestelyyn. Määrärahan myöntämisen edellytyksenä on, että määräraha tarkoittaa itsehallinnan alalle kuuluvan tehtävän toteuttamista ja että vastaavaan tarkoitukseen yleensä myönnetään varoja valtakunnan muissa osissa. Ahvenanmaalla vallitsevat hintasuhteet, maakunnan erikoisolot ja erillinen asema sekä väestön erikoiset elinehdot saattavat aiheuttaa sen, että määräraha on eräissä tapauksissa suurempi kuin valtakunnassa yleensä.

Ahvenanmaan valtuuskunta päättää ylimääräisen määrärahan myöntämisestä maakuntapäivien esityksestä. Tasavallan Presidentin on vahvistettava valtuuskunnan tekemä päätös ylimääräisen määrärahan myöntämisestä, jotta se tulisi voimaan.

Varainhoitovuodeksi 1983 osoitettavasta ylimääräisestä määrärahasta käytetään 5 milj. mk Ahvenanmaan energia- ja sähköhuollon turvaamiseen ja kehittämiseen.

30. Ahvenanmaan maakunnalle myönnettävä verotaloudellinen tasoitus (arviomääräraha)

Luvun perusteluihin viitaten momentille ehdotetaan 293 000 000 mk. Lisäys on 33 000 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää Ahvenanmaan itsehallintolain (670/51) mukaisen verotaloudellisen tasoituksen suorittamiseen. Määrärahaa saadaan käyttää ennen lopullisen tasoituksen valmistumista myös lisäennakon myöntämiseen varainhoitovuotta edeltäneiden vuosien menoihin.

1983 esitys	293 000 000
1982 menoarvio	260 000 000
1981 tilinpäätös	235 000 000

31. Ahvenanmaan maakunnalle myönnettävät ylimääräiset määrarahat

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Luvun perusteluihin viitaten momentille ehdotetaan 5 000 000 mk. Vähennys on 3 000 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää maakuntamuseon ja teknillisen oppilaitoksen investointien rahoittamiseen sekä maakunnan energia- ja sähköhuollon turvaamiseen ja kehittämiseen.

1983 esitys	5 000 000
1982 menoarvio	8 000 000
1981 tilinpäätös	4 000 000

32. Kunnallisveron saamatta jäämisen korvaaminen eräissä tapauksissa (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää Ruotsin valtion kanssa kunnallisveron saamatta jäämisen korvaamisesta eräissä tapauksissa tehdyn pöytäkirjan (SopS 19/78) määräysten mukaisen korvauksen suorittamiseen. Korvauksista on Ruotsin osuus 70 prosenttia ja Suomen osuus 30 prosenttia. Ruotsin osuutta vastaava korvausmäärä on otettu huomioon momentin 12.28.99 kohdalla.

1983 esitys	3 300 000
1982 menoarvio	3 000 000
1982 II lisämenoarvio	500 000
1981 tilinpäätös	1 700 000

40. *Ahvenanmaan ja mantereen välisten tavarakuljetusten kuljetuskustannusten alentaminen*

Momentille ehdotetaan 600 000 mk siirtona momentilta 32.99.(40). Momentin määräraha ehdotetaan Ahvenanmaan maakuntahallituksen käytettäväksi valtioneuvoston määräämien perusteiden mukaisesti Ahvenanmaan ja mantereiden välisten tavarakuljetuskustannusten alentamiseksi.

1983 esitys 600 000

40. Tullilaitos

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 184 989 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	149 029 800	+ 17 808 000	2 392	+ 19
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i>	6 347 200	+ 637 800	96	— 3
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	15 798 200	+ 1 984 200	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	12 102 100	+ 1 184 600	—	—
	Varaus 1982	— 5 274 300	—	—
	Varaus 1983	1 711 700	—	—
	Yhteensä	184 989 000	2 488	+ 16

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 19 324 600 mk, mistä 19 304 400 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Atk-henkilöstön pysyvyyden turvaamiseksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi sopimuspalkkainen toimistopäällikön virka (S 15). Samalla voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa toimistopäällikön virka (B 3).

Tullihallituksen virkamiesrakenteessa olevien puutteiden korjaamiseksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi välijohtoon kaksi ylimääräistä ylitarkastajan tointa (B 1). Samalla voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa kaksi ylimääräistä tullisihteerin tointa (V 27).

Tulli- ja valmisteverotuksen ohjauksen ja tarkastuksen tehostamiseksi, verovalmistelutehtävien lisääntymisen vuoksi, tullivalvonnan ja

tutkintatoiminnan vahvistamiseksi sekä tullivalvonnan perusmiehityksen jälkeenylijääneisyyden korjaamiseksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi aluehallintoon seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkausluokka
3 tulliverotarkastajaa	V 25
2 tullivalvontatarkastajaa	V 22
1 tullimestari	V 21
2 tulliekspeditööriä	V 19
1 tullipäällysmies	V 19
1 ylietsivä	V 19
1 ylitullivartija	V 17
4 tullivartijaa	V 13

Lisääntyvien tehtävien johdosta ehdotetaan tullihallituksen perustettavaksi ylimääräinen museonhoitajan toimi (V 26).

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi aluehal-

linton kolme ylimääräistä toimistovirkailijan tointa (V 9).

Lisäys on 991 400 mk.

c) Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 107 900 mk kolmen ylimääräistetyn toimen palkkioina.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 20 100 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Vähennys on 128 000 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 93 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 242 000 mk, mistä 200 000 mk kielilisien suorittamista, 12 000 mk uudelleensijoitusrahan suorittamista varten ja 30 000 mk erittelemättömiä muita palkkoja ja palkkioita varten aloitetoiminnan käynnistämiseksi tullilaitoksessa.

1983 esitys	184 989 000
1982 menoarvio	166 937 000
1981 tilinpäätös	147 285 064

27. Tietojen koneellinen käsittely

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 160 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä valtion tietokonekeskuksen veloitusperusteiden noususta. Momentin määrärahasta 220 000 mk on kertamenoa makсутarkkailu- ja tullilaskutusjärjestelmän uusimiseen, tullilaboratorion atk-järjestelmän systemityöhön, tuontitavaroiden atk-pohjaisen luovutusjärjestelmän systemityöhön sekä valmisteverotuksen atk-järjestelmän kehittämiseen. Momentin määrärahaa saadaan käyttää atk-palvelujen oston, ohjelmistojen suunnitteluun, atk-laitteiden huoltoon sekä atk-tarvikkeiden hankintoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Ulkomaankauppatilasto	1 350 000
Tullilaskutus, tililaskenta, makсутarkkailu (kertamenoa 70 000)	610 000
Palkkalaskenta	240 000
Atk-laitteiden huolto	1 000 000
Tullilaboratorion tietojenkäsittelyjärjestelmä (kertamenoa 70 000)	500 000
Tarkastustoimi	220 000
Luovutusjärjestelmä (kertameno)	40 000
Valmisteverotus (kertamenoa 40 000) ..	150 000
Tekstinkäsittely	50 000
Ohjelmistohuolto ja systeemituki sekä muut atk-kustannukset	170 000
Yhteensä	4 340 000

1983 esitys	4 340 000
1982 menoarvio	4 180 000
1981 tilinpäätös	3 483 335

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 099 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä matkustuskustannusten, rakennusten käyttö- ja kunnossapito- sekä painatuskustannusten kasvusta sekä 140 000 markan kertamenosta Brysselissä toimivan tulliasiainsihteerin vaihtumisen johdosta. Kun momentilta vähennetään kertameno 30 000 mk, lisäys on 2 069 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös kansainvälisen tulliyhteistyön, Brysselin tullitariffitoimiston ja Customs-Co-Operation Councilin jäsenmaksuihin sekä ulkomaisten vierailijoiden käynneistä johtuviin edustusmenoihin sekä tullilaboratorion analyysitoiminnassaan tarvitsemiin kulutusmenoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	27 000
Tullihallinnon neuvottelu-, opinto- ja koulutustoiminnan käyttövarat (enintään) ..	16 000
Matkat (kertamenoa 140 000)	1 900 000
Virkistys- ja lomatoiminta (enintään) ..	66 000
Muut henkilöstömenot	420 000
Rakennusten käyttö	10 920 000
Rakennusten korjaus ja kunnossapito ..	440 000
Painatus	1 900 000
Telekustannukset	2 420 000
Moottoriajoneuvojen sekä muiden kulkuvälineiden käyttö ja kunnossapito	3 350 000
Kansainvälinen tulliyhteistyö	300 000
Tullilaboratorion kulutusmenot	750 000
Toimistomenot	1 400 000
Muut menot	1 050 000
Yhteensä	24 959 000

1983 esitys	24 959 000
1982 menoarvio	22 890 000
1981 tilinpäätös	20 020 442

70. Kulkuneuvojen bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 500 000 mk, mistä 1 300 000 mk autojen hankkimiseksi sekä 1 200 000 mk vesi- ja lumikulkuneuvojen hankkimiseksi ja niiden varusteiden, kuten tutkalaitteiden ja pelastusvälineiden uudistamista ja täydentämistä varten.

1983 esitys	2 500 000
1982 menoarvio	1 850 000
1981 tilinpäätös	1 800 000

71. *Kaluston, puhelimien ja muiden välineiden hankkiminen* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 2 960 000 mk.

1983 esitys 2 960 000
1982 menoarvio 3 000 000
1981 tilinpäätös 2 937 000

Käyttösuunnitelma:	mk
Kaluston, konttorikoneiden ja muiden välineiden hankkiminen	1 200 000
Puhelimien ja radiopuhelimien hankkiminen	900 000
Tullilaboratorion koneiden ja välineiden hankkiminen	800 000
Atk-laitteistojen hankkiminen	60 000
Yhteensä	2 960 000

74. *Tullitalojen rakentaminen* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 2 945 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta-ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Kaaresuvannon tullitalo	517 (2 040)	1 900 000	3 675 (931)	800 000	1 100 000
2. Rauman tullikamari	486 (2 250)	2 045 000	4 208 (909)	500 000	1 545 000
3. Latokarin satama- ja venetukikohta	130 (750)	1 000 000	5 769 (1 000)	700 000	300 000
				Yhteensä	2 945 000

Edellä lueteltujen töiden lisäperusteluina esitetään seuraavaa:

1. Karesuvannon tullitalon laajuustiedot ja kustannusarvio on tarkistettu perustamis- ja esisuunnitelman mukaiseksi.

2. Rauman tullikamarin laajuustiedot ja kustannusarvio on tarkistettu esisuunnitelman perusteella.

3. Latokarin satama- ja venetukikohta on

yhteishanke, jonka kokonaiskustannukset ovat 23 000 000 mk, josta tullilaitoksen osuus on 1 000 000 mk. Kustannusarvioon sisältyvän sataman osuus kokonaiskustannuksista on 4 610 000 mk, josta tullilaitoksen osuus on 250 000 mk. Kustannusarvio on tarkistettu urakkatarjousten perusteella.

1983 esitys 2 945 000
1982 menoarvio 2 830 000
1981 tilinpäätös 1 805 000

50. Rahapaja

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 4 476 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet Muutos ± 1982 1983/82
1. <i>Sopimuspalkkaisten virkamiesten palkkaukset</i>	223 100	+ 26 500	2 —
2. <i>Työsuhteipalkat</i>	3 886 800	+ 450 200	65 —
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	32 100	+ 2 100	— —
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	292 600	+ 27 000	— —
Varaus 1982		— 128 200	— —
Varaus 1983	41 400	+ 41 400	— —
Yhteensä	4 476 000	+ 419 000	67 —

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 478 800 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 65 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	4 476 000
1982 menoarvio	4 057 000
1981 tilinpäätös	3 630 007

22. Raaka-aineet (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä kertamenona 10 000 000 mk yleisurheilun vuoden 1983 MM-kilpailujen juhlarahaa varten. Kun momentilta vähennetään kertameno 11 200 000 mk sekä 5 710 000 mk Suomen Pankin pienentyneestä rahatilauksesta ja 10 pennin raaka-aineen muuttamisesta johtuen, vähennys on 6 910 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää metallirahan ja muiden rahapajan tuotteiden raaka-aineiden ja puolivalmisteiden hankkimiseen.

1983 esitys	19 000 000
1982 menoarvio	25 910 000
1981 tilinpäätös	28 378 185

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 448 800 mk, mistä 198 800 mk aiheutuu lähinnä hintojen noususta ja 250 000 mk kertamenosta yleisurheilun MM-kilpailujen juhlarahan pakkaustarvikkeita ja markkinointia varten. Kun momentilta vähennetään kertameno 272 500 mk, lisäys on 176 300 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös parannusehdotusten palkitsemi-

seen, rahapajan toiminnasta aiheutuviin erityismenoihin sekä rahapajan henkilökunnan ruokailusta aiheutuviin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	3 300
Matkat	20 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 300
Parannusehdotusten palkitseminen (enintään)	10 000
Muut henkilöstömenot	140 000
Rakennusten käyttö	323 000
Toimistomenot	60 000
Toiminnan erityismenot (kertamenoa 250 000)	2 350 000
Muut menot	170 000
Yhteensä	3 077 600

1983 esitys	3 077 600
1982 menoarvio	2 901 300
1981 tilinpäätös	2 372 800

70. Koneiden bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 150 000 mk konekannan täydentämistä ja uusimista varten.

1983 esitys	150 000
1982 menoarvio	300 000
1981 tilinpäätös	266 000

95. Vanhan vaihtorahan lunastaminen Suomen Pankilta (arviomääräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 100 000 mk vanhan vaihtorahan palautuksen vähentymisen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää Suomen Pankin palauttaman vanhan vaihtorahan lunastamiseen.

1983 esitys	600 000
1982 menoarvio	700 000
1981 tilinpäätös	1 395 528

52. Tilastokeskus

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 40 815 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	21 295 100	+ 2 598 800	317	—
2. Työsuhdepalkat	13 076 400	+ 1 626 500	202	—
3. Muut palkat ja palkkiot	3 395 900	+ 1 352 900	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	2 669 900	+ 336 600	—	—
Varaus 1982		— 1 127 500	—	—
Varaus 1983	377 700	+ 377 700	—	—
Yhteensä	40 815 000	+ 5 165 000	519	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 4 023 900 mk, mistä 4 007 800 mk aiheutuu palvelus-suhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Toimirakenteen saattamiseksi vastaamaan muuttuneita tehtäviä ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi kaksi sopimuspalkkaista yliaktuaarin virkaa (S 12) ja kaksi sopimuspalkkaista suunnittelijan virkaa (S 12). Samalla voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa kolme peruspalkkaista tilastoapulaisen tointa (V 9) ja ylimääräinen lävistäjän toimi (V 12).

Viraston toiminnallisuuden ja johdettavuuden parantamiseksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien toteutettavaksi organisaatiomuutos, jossa henkilötilasto-osastoon perustetaan elinoloilasto-osasto. Tämän johdosta ehdotetaan henkilötilasto-osastoon perustettavaksi 1.3.1983 lukien sopimuspalkkainen toimistopäällikön virka (S 14). Samalla voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa ylimääräinen aktuaarin toimi (V 25).

Lisäys on 208 300 mk.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan kertamenona lisäystä 159 000 mk atk-erikoistutkijan palkkaamiseksi työvoimatiedustelun uudistamista varten ja yliaktuaarin palkkaamiseksi ympäristötilastojen kehittämistä varten.

Kausiapulaisten palkkaamiseksi ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 50 000 mk.

Lisäys on 209 000 mk. Kun vähennetään kertameno 84 000 mk, lisäys on 125 000 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 202 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä, mistä kaksi on vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa esitetyn lukumäärän oikaisua.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 1 221 000 mk työvoimatiedustelun aiheuttaman haastattelutoiminnan lisääntymisen johdosta.

1983 esitys	40 815 000
1982 menoarvio	35 650 000
1981 tilinpäätös	32 176 808

09. Tilastoneuvosto

Momentille ehdotetaan edelleen 30 000 mk.

1983 esitys	30 000
1982 menoarvio	30 000
1981 tilinpäätös	13 918

21. Kansainvälinen vertailuprojekti (siirto määräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 54 000 mk projektin päättymisen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää YK:n alaiseen projektiin, jonka tarkoituksena on edistää kansantaloutta koskevien tietojen vertailtavuutta, osallistumisen edellyttämiin palk-

kausmenoihin, ulkomaanmatkoihin ja painatuskustannuksiin. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään kaksi henkilöä.

1983 esitys	58 000
1982 menoarvio	112 000
1981 tilinpäätös	170 000

23. Väestö- ja asuntolaskennat (siirtomääräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 3 316 000 mk, mikä aiheutuu vuoden 1980 väestölaskennan perusaineiston käsittelyn päättymisestä sekä 830 000 markan kertamenosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää väestölaskennan henkilöstön palkkausmenoihin, matkakustannuksiin sekä tietojenkäsittely-, painatus-, perustietojen mikrofilmaus-, toimitilojen vuokra- ja muihin kulutusmenoihin. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös vuosien 1985 ja 1990 väestölaskentojen suunnittelun edellyttämiin palkkaus- ja kulutusmenoihin. Momentin määrärahalla saadaan palkata keskimäärin enintään 26 henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Palkat	2 150 000
Matkat	35 000
Tietojenkäsittely	180 000
Painatus	270 000
Muut toimistomenot	50 000
Muut menot	755 000
Yhteensä	3 440 000

1983 esitys	3 440 000
1982 menoarvio	6 756 000
1981 tilinpäätös	22 625 000

25. Kotitaloustiedustelut (siirtomääräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 1 900 000 mk, mikä aiheutuu tietojenkeruuvaiheen päättymisen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kotitaloustiedustelun toteutukseen tarvittavan henkilöstön palkkausmenoihin sekä tietojenkäsittely-, painatus-, matka- ja muihin kulutusmenoihin. Momentin määrärahalla saadaan palkata keskimäärin enintään 11 henkilöä.

1983 esitys	1 100 000
1982 menoarvio	3 000 000
1981 tilinpäätös	3 600 000

27. Tietojen koneellinen käsittely

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 480 000 mk, mistä 580 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 900 000 mk kertamenosta tuotantomenetelmien kehittämisprojektia varten. Kun momentilta vähennetään kertameno 500 000 mk, lisäys on 980 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää tietojenkäsittelylaitteiden ja -ohjelmistojen vuokriin, huoltomenoihin sekä atk-palvelusten ja -tarvikkeiden hankintoihin. Tuotantomenetelmien kehittämiseen osoitetuilla varoilla saadaan palkata keskimäärin enintään kaksi henkilöä määräraikaisiin tehtäviin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Atk-palvelusten ostot	2 900 000
Atk-laittevuokra- ja huoltomaksut	2 300 000
Muut atk-menot	780 000
Tuotantomenetelmien kehittäminen (kertameno)	900 000
Yhteensä	6 880 000

1983 esitys	6 880 000
1982 menoarvio	5 900 000
1981 tilinpäätös	5 899 932

28. Maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 033 000 mk kustannusten nousun ja toiminnan laajentamisen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää tilastokeskuksen palvelusten tuottamisesta aiheutuviin henkilöstön palkkausmenoihin, haastattelijoiden palkkioihin sekä tietojenkäsittely-, painatus-, matka- ja muihin kulutusmenoihin. Momentin määrärahalla saadaan palkata keskimäärin enintään 26 henkilöä. Toiminnasta kertyvät tulot merkitään momentille 12.28.52.

1983 esitys	3 533 000
1982 menoarvio	2 500 000
1982 II lisämenoarvio	48 000
1981 tilinpäätös	1 750 661

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 504 000 mk, mistä 750 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 754 000 mk lähinnä työvoimatiedustelun uudistuksen aiheuttamasta lisäyksestä kotimaan matkoihin. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös kirjojen hankintaan sekä kansainvälisestä yhteistoiminnasta aiheutuviin edustus- ja muihin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	5 500
Matkat	1 800 000
Virkistystoiminta (enintään)	8 500
Muut henkilöstömenot	300 000
Rakennusten käyttö	3 848 000
Painatus	3 400 000
Muut toimistomenot	2 200 000
Kirjahankinnat	200 000
Kansainvälinen yhteistoiminta	52 000
Muut menot	400 000
Yhteensä	12 214 000
1983 esitys	12 214 000
1982 menoarvio	10 710 000
1981 tilinpäätös	9 158 451

70. Kaluston bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 000 000 mk, mistä 510 000 mk aiheutuu vuokratun tietojenkäsittelylaitteiston lunastamisesta, 450 000 mk muiden atk-laitteiden ja niihin liittyvän erikoiskaluston hankkimisesta sekä 40 000 mk muista kalustohankinnoista.

1983 esitys	1 000 000
1982 menoarvio	800 000
1982 II lisämenoarvio	300 000
1981 tilinpäätös	900 000

54. Pankkitarkastusvirasto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 123 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	2 471 000	+ 374 400	31	+ 1
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat ...	414 500	+ 47 000	5	—
3. Muut palkat ja palkkiot	4 500	—	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	204 100	+ 26 100	—	—
Varaus 1982		— 86 400	—	—
Varaus 1983	28 900	+ 28 900	—	—
Yhteensä	3 123 000	+ 390 000	36	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 315 400 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Lisääntyneiden valvontatehtävien johdosta ehdotetaan perustettavaksi sopimuspalkkainen pankkitarkastajan virka (S 13). Lisäys on 106 000 mk.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 5 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	3 123 000
1982 menoarvio	2 733 000
1981 tilinpäätös	2 568 787

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 132 200 mk lähinnä hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	6 600
Matkat	135 000
Virkistystoiminta (enintään)	700
Muut henkilöstömenot	13 500
Rakennusten käyttö	670 000
Atk-menot	270 000
Toimistomenot	250 000
Muut menot	10 000
Yhteensä	1 355 800

1983 esitys	1 355 800	1983 esitys	33 000
1982 menoarvio	1 223 600	1982 menoarvio	30 000
1981 tilinpäätös	1 075 010	1981 tilinpäätös	24 866

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 33 000 mk konttori-koneiden ja toimistokalusteiden hankkimista varten.

56. Taloudellinen suunnittelukeskus

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 560 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	1 584 500	+ 182 300	17	—
2. Työsubdepalkat	745 100	+ 86 300	10	—
3. Muut palkat ja palkkiot	39 300	+ 2 600	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	167 400	+ 15 500	—	—
Varaus 1982		— 73 400	—	—
Varaus 1983	23 700	+ 23 700	—	—
Yhteensä	2 560 000	+ 237 000	27	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 271 200 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 10 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	2 560 000
1982 menoarvio	2 323 000
1981 tilinpäätös	1 928 443

09. Talousneuvosto

Momentille ehdotetaan edelleen 100 000 mk.

1983 esitys	100 000
1982 menoarvio	100 000
1981 tilinpäätös	26 185

29. Muut kulutusmenot

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 76 900 mk hintojen nousun johdosta. Momentin määräraha saadaan käyttää myös konsulttitoimeksi-antoihin ja osaprojekteihin lyhytaikaisesti sekä tilapäisesti tarvittavan henkilöstön palkkaamiseen valtionvarainministeriön vahvistaman työohjelman mukaisesti.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	3 000
Matkat (ulkomaanmatkat enintään 25 000)	32 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 700
Muut henkilöstömenot	50 000
Rakennusten käyttö	500 000
Atk-menot	140 000
Muut toimistomenot	170 000
Ulkopuolisilta ostettavat palvelukset	65 000
Muut menot	18 000
Yhteensä	979 700

1983 esitys	979 700
1982 menoarvio	902 800
1981 tilinpäätös	666 884

70. *Kaluston bankkiminen*
Momentille ehdotetaan 11 000 mk kaluston
ja konttorikoneiden uusimista varten.

1983 esitys	11 000
1982 menoarvio	10 000
1981 tilinpäätös	9 830

60. Rakennushallinto

Valtion koko rakennuskannan määrä on noin 50 milj. m³. Valtion kiinteistöjen hoidon tehokkuuden ja taloudellisuuden edistämiseksi katsotaan edelleen tarkoituksenmukaiseksi siirtää kiinteistöjä rakennushallinnon isännyyteen ja laajentaa keskitettyä siivoustoimintaa 1.3.1983 lukien. Rakennushallinnon kiinteistöjen ylläpidon määrä kehittyisi tällöin siten, että hoito olisi 10,4 milj. m³ vuonna 1981, 10,8 milj. m³ vuonna 1982 ja 11,6 milj. m³ vuonna

1983 sekä siivous 1,9 milj. m² vuonna 1981, 2,0 milj. m² vuonna 1982 ja 2,1 milj. m² vuonna 1983.

Valmistuvien rakennusten kiinteistöhoito- ja siivoustehtäviin ehdotetaan lisäyksenä 117 henkilön palkkaamista sekä siirtoina muilta hallinnonaloilta 23 henkilöä. Keskittämistoimenpiteistä rakennushallinnolle aiheutuvia henkilöstö- ja hoitomenoja vastaavat säästöt muilla hallinnonaloilla.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 187 291 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Perus- ja sopimuspalkeisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	30 861 100	+ 2 904 400	503	— 18
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i> ..	140 704 100	+ 25 204 200	2 807	+ 174
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	1 740 100	+ 193 600	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	12 252 600	+ 1 746 800	—	—
	Varaus 1982	— 5 075 100	—	—
	Varaus 1983	1 733 100	—	—
	Yhteensä	187 291 000	3 310	+ 156

Henkilöstön määrän lisäyksestä 23 on lakkautettu tai vähennetty muilla hallinnonaloilla ja kolme aiheutuu siirrosta momentilta 28.60.29.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 18 180 900 mk. Palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta aiheutuva lisäys on 19 223 800 mk.

b) Kustannuseurannan ja raportoinnin tehostamiseksi ehdotetaan rakennushallitukseen perustettavaksi 1.3.1983 lukien ylimääräinen laskentapäällikön toimi (B 1). Vastaavasti voi-

daan työsuhdelpalkoista vähentää yhden henkilön palkkaamiseen tarvittava määräraha.

Henkilöstörakenteen oikaisemiseksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi ylimääräinen yli-insinöörin toimi (B 3). Vastaavasti voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa toimistoinsinöörin virka (V 29).

Kiinteistönhoidon ja siivoustoiminnan keskittämisen johdosta ehdotetaan rakennuspiireihin perustettavaksi 1.3.1983 lukien seuraavat ylimääräiset toimet, jotka samasta ajankohdasta lukien voidaan lakkauttaa muilla hallinnonaloilla:

	Palkkaus- luokka
1 talonmies	V 13
1 talonmies-vahtimestari	V 12
1 apumies	V 12
2 siivoojaa	V 8

Lisäys on 312 900 mk.

c) Edellyttäen, että kohdassa b ehdotettu laskentapäällikön toimi perustetaan, voidaan työsuhdepalkkoista vähentää 85 100 mk yhden henkilön palkkana.

Kolmen henkilön palkkaamiseksi ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 149 500 mk, mistä 130 000 mk on siirtoa momentilta 28.60.29.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 1 196 000 mk vuoden 1982 toisen lisämenoarvion mukaisesti palkatun 24 kiinteistönhoitohenkilön edelleen palkkaamiseksi.

Energiatalouden parantamiseksi ja käytönohjauksen laajentamiseksi ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 218 500 mk kolmen teknikon palkkaamiseksi piirihallintoon.

Ylläpitotoiminnan kasvun johdosta ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 396 100 mk kolmen siivoustyönjohtajan, kahden alueisännöitsijän, yhden teknisen toimihenkilön sekä yhden toimistohenkilön palkkaamiseksi piirihallintoon.

Kiinteistönhallinnon keskittämistehtäviä varten ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 224 300 mk kolmen toimihenkilön palkkoina.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 253 000 mk vuonna 1982 osaksi vuotta palkatun kiinteistönhoitohenkilöstön palkkoina.

Vuoden aikana valmistuvien uudis- ja lisärakennusten johdosta ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 6 000 000 mk 117 kiinteistönhoitohenkilön palkkaamista varten.

Kiinteistönhoidon ja siivouksen keskittämisen yhteydessä rakennushallinnon palvelukseen siirtyvien 18 kiinteistönhoitohenkilön palkkaamiseksi 1.3.1983 lukien ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 724 500 mk. Vastaava palkkausmenojen säästö syntyy muilla hallinnonaloilla.

Kiinteistönhoitohenkilöstön viikkolepo- ja lomasijaisten palkkaamiseksi ehdotetaan alamomentille lisäystä 750 000 mk muina työsuhdepalkkoina.

Työsuhdepalkkoista vähennetään 18 400 mk vuoden 1982 aikana siirrettyjen tointen palkkoina.

Lisäys on 9 808 400 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 2 981 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	187 291 000
1982 menoarvio	160 584 000
1981 tilinpäätös	134 776 760

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 115 900 mk, mikä aiheutuu toiminnan laajenemisesta ja kustannusten noususta. Kun momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 130 000 mk siirtona momentille 28.60.01 kolmen henkilön palkkoina, lisäys on 985 900 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös valtion kiinteistöjen keskusrekisterin valmisteluun liittyviin konsulttimenoihin, kehittämistoimintaan liittyviin konsulttipalkkioihin sekä kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuviin matka- ja muihin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	11 500
Matkat	3 500 000
Virkistystoiminta (enintään)	40 000
Henkilöstökoulutus	200 000
Rakennusten käyttö	3 000 000
Automaattinen tietojenkäsittely	1 900 000
Muut toimistomenot	3 000 000
Kiinteistörekisteri ja muut kiinteistönhallinnon menot	300 000
Autojen käyttö ja kunnossapito	400 000
Kehittämistoiminta ja kansainvälinen yhteistyö	350 000
Tiedustustoiminta	90 000
Muut menot	100 000
Yhteensä	12 891 500

1983 esitys	12 891 500
1982 menoarvio	11 905 600
1981 tilinpäätös	10 480 004

70. *Kaluston hankkiminen*

Momentille ehdotetaan 400 000 mk rakennushallituksen ja piirirakennustoimistojen konttorikoneiden ja kaluston uusimista ja täydentämistä varten.

1983 esitys	400 000
1982 menoarvio	480 000
1981 tilinpäätös	447 468

64. Eräiden valtion kiinteistöjen menot

10. *Kiinteistöjen käyttö* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 18 000 000 mk, mikä aiheutuu hoidettavan rakennuskannan laajenemisesta, katurasitusmaksujen ja kustannustason noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää rakennushallinnon hoitoon, siivoukseen tai ylläpidon yhteistyöhön kuuluvien kiinteistöjen, rakennusten, huoneilojen tai alueiden yleishoidosta ja -valvonnasta, lämpö-, sähkö-, vesi- ja erikoislaitehuollosta, siivouksesta, jätehuollosta ja ulkoalueiden hoidosta aiheutuviin menoihin. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös eräisiin valtiovarainministeriön erikseen määräämiin käyttäjälle annettaviin palveluksiin tai käyttäjien puhelinmaksuihin sekä hallinnassa olevista kiinteistöistä aiheutuviin omistajalle kuuluviin menoihin. Määrärahaa saadaan käyttää myös kiinteistöllä toimivan hoito- ja siivoushenkilöstön työpaikkaterveydenhuolto-, matka- ja koulutusmenoihin ja muihin vastaaviin henkilöstömenoihin varsinaisia palkkauksia lukuunottamatta.

1983 esitys	168 000 000
1982 menoarvio	150 000 000
1981 tilinpäätös	123 352 060

13. *Korjaus ja kunnossapito* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 7 000 000 mk, mikä aiheutuu kustannustason noususta ja korjaushuollossa olevan rakennuskannan kasvusta sekä siitä, että määrärahan tarve on osoittautunut myönnettyjä määrärahoja suuremmaksi. Määrärahaa saadaan käyttää rakennushallinnon korjaushuoltoon määrättyjen rakennusten ja niihin liittyvien rakennelmien ja ulkoalueiden korjaus- ja kunnossapitotöihin. Määrärahaa voidaan käyttää myös korjaustarpeen ja kunnossapitotehtävän edellyttämiin selvityksiin ja suunnitteluun sekä valtiovarainministeriön erikseen määräämiin korjaustöihin.

1983 esitys	76 000 000
1982 menoarvio	69 000 000
1981 tilinpäätös	60 000 000

70. *Kiinteistöjen työkoneiden ja kaluston bankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 100 000 mk hoidon, siivouksen, laite- ja korjaushuollon sekä yhteistilojen kaluston ja koneiden hankkimista varten.

1983 esitys	3 100 000
1982 menoarvio	3 000 000
1982 II lisämenoarvio	200 000
1981 tilinpäätös	5 400 000

74. *Valtion talonrakennusten suunnittelu ja koerakentaminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 500 000 mk seuraavasti:

1. *Suunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 2 500 000 mk perustamis- ja esisuunnitelmien sekä yhdistettyjen perustamis- ja esisuunnitelmien laatimista ja niitä edeltävien maankäyttösuunnitelmien ja tutkimusten hankkimista varten sekä kiireellisten uudisrakennushankkeiden, peruskorjaus- ja muutostöiden sekä kotimaisiin polttoaineisiin siirtymisen suunnittelua ja niiden alkurahoitusta, käyttäjä- ja huonetilapäätösten valmistelua ja muita suunnitteluun liittyviä menoja varten.

2. *Koerakennustoiminta.* Alamomentille ehdotetaan 1 000 000 mk valtion rakennustöiden yhteydessä suoritettavan koerakentamisen jatkamiseen rakennusten lähinnä energiataloudellisten ja tilankäyttöä koskevien ominaisuuksien selvittämiseksi ja kehittämiseksi sekä kotimaisia polttoaineita käyttävien lämpökeskusten kehittämiseksi. Lisäksi momentin määrärahaa saadaan käyttää koerakentamiskohteiden suunnittelusta, rakentamisesta ja seurannasta aiheutuviin menoihin.

1983 esitys	3 500 000
1982 menoarvio	4 000 000
1981 tilinpäätös	5 500 000

75. *Perusparannukset* (siirtomääräraha)

Kiinteistöjen perusparannustöitä ja energiataloudellisia korjauksia ja muutoksia varten momentille ehdotetaan 63 000 000 mk, mistä 6 000 000 mk aiheutuu kustannustason noususta ja korjaushuollossa olevan rakennuskannan kasvusta. Momentin määrärahaa voidaan käyttää myös perusparannusten vaatimaan suunnitteluun sekä valtiovarainministeriön erikseen määräämiin korjaustöihin.

1983 esitys	63 000 000
1982 menoarvio	56 000 000
1981 tilinpäätös	50 000 000

Momentille ehdotetaan 136 650 000 mk seuraavasti:

76. Virastotalojen rakentaminen (siirtomääräraha)

1. Keskenäiset työt. Alamomentille ehdotetaan 128 250 000 mk virastotalojen suunnittelun ja rakennustöiden jatkamista varten.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyöty-pinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Vaasan virastotalo, I-vaihe	13 540 (73 700)	72 600 000	5 362 (985)	39 000 000	26 000 000
2. Karkkilan virastotalo	1 910 (9 400)	10 430 000	5 644 (1 146)	9 500 000	930 000
3. Merikasarmi					
I-vaihe					
— peruskorjaus	4 850 (36 600)	39 000 000	8 041 (1 066)	8 400 000	—
II-vaihe					
— uudisrakennus	8 419 (52 600)	60 000 000	7 127 (1 141)	10 300 000	7 000 000
— peruskorjaus	844	6 000 000	7 109		
(sairaalarakennus)	(6 300)		(952)		
— suoja	1 049 (7 750)	8 500 000	8 103 (1 097)		
4. Maarianhaminan virastotalo	3 310 (17 200)	15 900 000	4 804 (924)	11 500 000	4 220 000
5. Kemin virastotalo					
— uudisrakennus	6 900 (39 000)	39 500 000	5 725 (1 013)	2 500 000	5 500 000
— muutos- ja korjaustyö	1 410 (7 000)	4 500 000	3 191 (643)		
6. Iisalmen virastotalo	4 328 (23 200)	18 800 000	4 344 (810)	14 000 000	4 800 000
7. Turun poliisitalo	13 250 (74 500)	66 500 000	5 019 (893)	15 000 000	20 000 000
8. Savonlinnan virastotalo	6 500 (33 000)	29 400 000	4 523 (890)	5 500 000	—
9. Kajaanin virastotalo					
— uudisrakennus	7 705 (39 200)	34 600 000	4 491 (883)	6 000 000	2 500 000
— muutos- ja korjaustyö	4 250 (21 000)	6 400 000	1 506 (305)		
10. Virastotalo Eteläesplanadi 4, peruskorjaus	5 200 (35 000)	24 600 000	4 731 (703)	13 400 000	9 800 000
11. Virastotalo Kirkkokatu 3, peruskorjaus ..	2 760 (16 600)	16 400 000	5 942 (988)	8 200 000	7 000 000
12. Virastotalo Eteläesplanadi 10, peruskorjaus	4 760 (31 700)	22 500 000	4 727 (710)	8 500 000	8 000 000
13. Virastotalot Fabianinkatu 15—Unioninkatu 16, peruskorjaus	4 366 (35 000)	33 000 000	7 558 (943)	17 500 000	10 500 000
14. Hämeenlinnan virastotalo, I-vaihe					
— uudisrakennus	2 200 (11 500)	10 600 000	4 818 (922)	3 500 000	8 000 000
— muutos- ja korjaustyö	1 350 (8 400)	4 600 000	3 407 (548)		
15. Valtioneuvoston linna, peruskorjaus	11 500 (82 750)	63 500 000	5 522 (767)	10 900 000	10 000 000

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
16. Virastotalo Pohjoisesplanadi 3, peruskorjaus	1 330 (11 000)	10 000 000	7 519 (909)	600 000	—
17. Virastotalo Rauhankatu 4, peruskorjaus ..	2 200 (15 000)	11 600 000	5 273 (773)	800 000	300 000
18. Virastotalo Bulevardi 21, muutos- ja kor- jaustyöt	9 000 (51 000)	5 200 000	578 (102)	2 470 000	2 700 000
19. Oulun oikeus- ja poliisitalo	11 900 (63 000)	59 000 000	4 958 (937)	1 000 000	500 000
20. Nurmeksen virastotalo	2 400 (11 600)	10 600 000	4 417 (914)	500 000	300 000
21. Varkauden virastotalo	2 400 (11 600)	10 300 000	4 292 (888)	500 000	200 000
				Yhteensä	128 250 000

Edellä lueteltujen töiden lisäperusteluna esitetään seuraavaa:

1. Vaasan virastotalon laajuustiedot ja kustannusarvio on tarkistettu urakkatarjousten perusteella. Suunnitteluun on momentilla myönnettyjen määrärahojen lisäksi käytetty 40 164 mk momentilta 28.64.74.

2. Karkkilan virastotalon laajuustiedot ja kustannusarvio on tarkistettu urakkatarjousten perusteella.

3. Merikasarmen kustannusarviot ja laajuustiedot on tarkistettu hyväksytyjen suunnitelmien perusteella. Momentilla myönnettyistä I-vaiheen määrärahoista on peruuntunut 988 066 mk. Momentilla myönnettyjen määrärahojen lisäksi on I-vaiheen suunnitteluun käytetty 275 359 mk momentilta 28.64.74. Hanke on tarkoitus toteuttaa ja ottaa käyttöön vaiheittain.

4. Maarianhaminan virastotalon kustannusarvio on tarkistettu urakkatarjousten perusteella. Momentilla myönnettyjen määrärahojen lisäksi on suunnitteluun käytetty 181 454 mk momentilta 28.64.74.

5. Kemin virastotalon laajuustiedot ja kustannusarvio on tarkistettu alustavien suunnitelmien perusteella.

6. Iisalmen virastotalon kustannusarvio ja laajuustiedot on tarkistettu urakkatarjousten perusteella.

8. Savonlinnan virastotalon laajuustiedot ja kustannusarvio on tarkistettu alustavien suunnitelmien perusteella.

9. Kajaanin virastotalon laajuustiedot ja kustannusarvio on tarkistettu luonnossuunnitelmien perusteella.

12. Virastotalon Eteläesplanadi 10 peruskorjauksen laajuustiedot ja kustannusarvio on tarkistettu luonnossuunnitelmien perusteella.

13. Virastotalon Fabianinkatu 15—Unioninkatu 16 peruskorjauksen suunnitteluun on momentilla myönnettyjen määrärahojen lisäksi käytetty 3 372 mk momentilta 28.64.74. Kustannusarvio on tarkistettu urakkatarjousten perusteella.

14. Hämeenlinnan virastotalon laajuustiedot ja kustannusarvio on tarkistettu alustavien suunnitelmien perusteella.

15. Valtioneuvoston linnan peruskorjauksen kustannusarvio on tarkistettu II-vaiheen luonnossuunnitelmien perusteella. Suunnitteluun on momentilla myönnettyjen määrärahojen lisäksi käytetty 167 889 mk momentilta 28.64.74.

16. Virastotalon Pohjoisesplanadi 3 peruskorjauksen laajuustiedot ja kustannusarvio on tarkistettu alustavan perustamis- ja esisuunnitelman perusteella.

18. Virastotalon Bulevardi 21 muutos- ja korjaustöiden suunnitteluun on momentilla myönnettyjen määrärahojen lisäksi käytetty 30 000 mk momentilta 28.64.74.

19. Oulun oikeus- ja poliisitalon laajuustiedot ja kustannusarvio on tarkistettu kilpailuluonnosten perusteella.

20. Nurmeksen virastotalon laajuustiedot ja kustannusarvio on tarkistettu alustavan perustamissuunnitelman perusteella.

21. Varkauden virastotalon laajuustiedot ja kustannusarvio on tarkistettu perustamissuunnitelman perusteella.

2. *Uudet talonrakennustyöt.* Alamomentille ehdotetaan 8 400 000 mk virastotalojen suunnittelua ja rakennustöiden aloittamista varten.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Ehdotetaan mk
1. Virastotalo Kirkkokatu 14—Snellmanninkatu 7, peruskorjaus	2 050 (15 400)	14 000 000	6 829 (909)	3 400 000
2. Vaasan hovioikeuden talo, peruskorjaus	2 400 (22 200)	12 000 000	5 000 (541)	800 000
3. Virastotalo Laivastokatu 18, peruskorjaus, Helsinki	870 (7 000)	4 000 000	4 598 (571)	4 000 000
4. Kittilän virastotalo	2 000	10 000 000	5 000	200 000
			<u>Yhteensä</u>	<u>8 400 000</u>

Edellä lueteltujen töiden lisäperusteluna esitetään seuraavaa:

1. Virastotalo Kirkkokatu 14 — Snellmanninkatu 7 peruskorjataan sisäasiainministeriön käyttöön. Määrärahaa esitetään suunnitteluun sekä perustusten ja alarakenteiden vahvistuksiin.

2. Määrärahaa esitetään Vaasan hovioikeuden talon peruskorjaustyön suunnitteluun.

3. Virastotalo Laivastokatu 18 peruskorjataan Suomenlahden merivartioston esikunnan käyttöön.

4. Määrärahaa esitetään Kittilän virastotalon suunnittelua varten.

1983 esitys	136 650 000
1982 menoarvio	121 595 000
1982 II lisämenoarvio	2 840 000
1981 tilinpäätös	122 057 000

88. *Kiinteistöjen ja huoneisto-osakkeiden hankkiminen valtion tarpeisiin* (siirtomääräraha)

Rakennushankkeiden ja valtion rakennusmaan tarkoituksenmukaisen käytön edellyttämiä kiinteistöhankintoja sekä huoneisto-osakkeiden

hankkimista ja niiden hankkimiseen liittyviä lisä- ja muutostöitä, puhelinvaihteita sekä rakennustöiden valvontaa varten valtion virastojen ja laitosten tarpeisiin momentille ehdotetaan 80 000 000 mk, mistä noin 20 000 000 mk käytettäväksi maa-alueen hankkimiseksi Postipankilta valtiolle ja noin 2 000 000 mk ns. Näkinpuiston virastotalon puhelinkeskuksen hankintaan.

Valtion ja Postipankin välillä on 25. 8. 1972 tehty ns. Keilaniemen alueen hankkimista koskeva sopimus. Alue käsittää Espoon kaupungin Hakalahdon kylässä sijaitsevat korttelit 10032 ja 10033, pinta-alaltaan noin 3,77 hehtaaria ja rakennusoikeudeltaan 47 700 k-m². Sopimuksen mukaan valtion tarkoituksena on ollut ostaa alue Postipankilta 31. 7. 1977 mennessä. Kauppahinta on 9 900 000 mk lisätynä 7 ¾ %:n korolla siten, että korko liitetään puolivuositain pääomaan. Sopimusta on 16. 2. 1977 jatkettu 31. 3. 1982 saakka koron ollessa pankin antolainauksen keskikorkoa vastaava vuotuinen korko. Sopimusta on edelleen 18. 2. 1982 jatkettu lisäsopimuksella, jonka mukaan kauppahinnalle, joka 31. 12. 1981 on 21 525 214,36 mk, lasketaan 1. 1. 1982 lukien pankin antolainauksen keskikorkoa vastaava vuotuinen korko, joka liitetään puolivuositain pääomaan. Lisäsopimuksen mukaan

valtion tarkoituksena on ostaa kiinteistöt 31. 3. 1983 mennessä, mikäli eduskunta myöntää tarkoitukseen tarvittavat määrärahat. Tarkoituksena on ostaa alue valtiolle, lukuun ottamatta Postipankille jäävää tonttia n:o 1 korttelissa 1033. Kauppahinta noin 20 000 000 mk on saatu, kun sopimuksen mukaisesta kokonaiskauppahinnasta on vähennetty Postipankille jäävän tontin osuus. Postipankille

jäävä tontti on arvioitu tällöin 10 % halvemmaksi kuin alueen merenpuoleiset tontit. Sekä ostettavien tonttien että Postipankille jäävän tontin käypä arvo on tällä hetkellä edellämainittuja arvoja oleellisesti korkeampi.

1983 esitys	80 000 000
1982 menoarvio	60 000 000
1981 tilinpäätös	70 000 000

65. Otaniemen valtionalue

Otaniemen valtionalue käsittää Espoon kaupungin kaakkoisosassa sijaitsevat Otaniemen

hoitokunnan hallintaan tai isännöintiin määrätyt valtion kiinteistöt.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 18 770 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet Muutos ± 1982 1983/82
1. Ylimääräisten virkamiesten palkkaukset ..	482 700	+ 57 400	10 —
2. Työsubdepalkat	16 873 100	+ 1 955 400	345 —
3. Muut palkat ja palkkaukset	13 000	+ 1 200	— —
4. Sosiaaliturvamaksu	1 227 500	+ 114 700	— —
Varaus 1982		— 537 400	— —
Varaus 1983	173 700	+ 173 700	— —
Yhteensä	18 770 000	+ 1 765 000	355 —

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 012 800 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Työsubdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 51 800 mk kiinteistönhoitohenkilön palkkaamiseksi.

Työsubdepalkkoista ehdotetaan vähennettäväksi 50 600 mk siirtona momentille 26.75.01 siivoojan palkkana.

Lisäys on 1 200 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 345 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	18 770 000
1982 menoarvio	17 005 000
1981 tilinpäätös	16 029 195

09. Otaniemen hoitokunta

Momentille ehdotetaan edelleen 65 000 mk.

1983 esitys	65 000
1982 menoarvio	65 000
1981 tilinpäätös	51 311

10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 300 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä katumaksusta ja kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää keskitetyn huolto- ja siivoustoimen menoihin kuten jätteiden ja lumen poistoon, alueen kunnossapitoon, rakennusten huoltoon, katu-, vesi- ja viemärimaksuihin, polttoaineostoihin, työvälineiden korjauskuluihin sekä siivoustarvikkeiden ja palvelujen hankintaan ynnä muihin erittelemättömiin ylläpito-menoihin.

1983 esitys	3 600 000
1982 menoarvio	2 300 000
1982 II lisämenoarvio	310 000
1981 tilinpäätös	2 149 702

13. Rakennusten kunnossapito (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 600 000 mk seuraavasti:

1. *Rakennusten korjaus- ja kunnossapitotyöt.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 600 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä vanhojen rakennusten lisääntyneestä korjaustarpeesta, Teknillisen korkeakoulun päärakennuksen energiansäästötoimenpiteistä ja kustannusten noususta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää pienehköihin korjaus- ja muutostöihin sekä energiansäästöön tähtäviin muutostöimenpiteisiin. Alamomentin loppusumma on 2 900 000 mk.

2. *Keittiöiden ja kiinteiden laitteiden uusiminen.* Alamomentille ehdotetaan edelleen 200 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää Otaniemen valtionalueella olevien keittiöiden laitteiden uusimista varten

1983 esitys	3 100 000
1982 menoarvio	2 500 000
1982 II lisämenoarvio	190 000
1981 tilinpäätös	2 050 000

21. Lämpö- ja sähkölaitos (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 700 000 mk hintojen nousun ja toiminnan laajentumisen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää Otaniemen alueelle hankittavasta lämmöstä ja sähköstä, tuotantolaitosten käytöstä ja ylläpidosta, kaukolämpö-, sähkö- ja puhelinverkkojen sekä katuvalaistuslaitteiden hoidosta ja muusta sähkölaitostoiminnasta aiheutuviin menoihin. Lämmön ja sähkön myyn-

nistä saadut tulot tuloutetaan alamomentille 12.28.65.1.

1983 esitys	24 500 000
1982 menoarvio	22 800 000
1981 tilinpäätös	19 141 126

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 30 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää työpaikka-terveyshuoltoon, huoltoajoihin, toimistotarvikehankintoihin, puhelunmaksuihin, kopiointiin ja painatukseen, koulutukseen sekä työsuojelun edellyttämiin vähäisiin ja muihin erittelemättömiin kulutusmenoihin. Henkilöstön virkistystoimintaan ehdotetaan momentin määrärahas- ta käytettäväksi enintään 4 000 mk.

1983 esitys	360 000
1982 menoarvio	330 000
1981 tilinpäätös	336 710

70. Laitteiden ja kaluston bankkiminen

Momentille ehdotetaan 320 000 mk uuden pakettiauton hankkimista, vanhojen siivousko- neiden uusimista, laite-, työkalu-, kalusto- ym. hankintoja varten.

1983 esitys	320 000
1982 menoarvio	400 000
1981 tilinpäätös	246 632

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 7 486 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset työt.* Alamomentille ehdotetaan 5 486 000 mk rakennustöiden jatkamista varten.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Lämmönvaihtimien asennus		4 461 000	2 975 000	1 486 000
2. Keskusväestönsuoja 2		15 500 000 (OH:n osuus)	8 500 000	4 000 000
— keskusväestönsuoja	5 845 (125 500)	13 300 000		
— pohjoinen kulkutunneli	(5 500)	2 200 000		
			Yhteensä	5 486 000

Edellä lueteltujen töiden lisäperusteluna esitetään seuraavaa:

1. Lämmönvaihdintöiden kustannusarvio on tarkistettu hyväksytyjen suunnitelmien perusteella ja lisätty Teknillisen korkeakoulun kemian osaston työ.

2. Keskusväestönsuoja on yhteishanke VTT:n tutkimushalli 1:n kanssa. Kustannusarvio on tarkistettu kustannustason nousua ja kallioiperän huonomman laadun aiheuttamaa kustannusten muutosta vastaavasti.

2. *Kunnallisteknilliset työt.* Alamomentille ehdotetaan 2 000 000 mk viemäri-, tie-, kaukolämpö-, sähkö- ja puhelinverkostojen täydentämistä ja muita yleisiä töitä varten. Hankkeeseen on aikaisemmin myönnetty 31 200 000 mk.

1983 esitys	7 486 000
1982 menoarvio	12 210 000
1982 II lisämenoarvio	1 900 000
1981 tilinpäätös	2 600 000

70. Valtion koulutuskeskus

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 998 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Sopimuspalkkaisten virkamiesten palkkaukset</i>	153 000	+ 18 200	1	—
2. <i>Työsubdepalkat</i>	3 511 200	+ 632 300	43	+ 2
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	34 900	+ 2 300	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	261 900	+ 41 200	—	—
	Varaus 1982	— 107 000	—	—
	Varaus 1983	+ 37 000	—	—
	Yhteensä	+ 624 000	44	+ 2

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 397 600 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Lisääntyneiden tehtävien johdosta työsuhtepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 255 200 mk tutkimusjohtajan ja suunnittelijan palkkaamiseksi. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 45 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	3 998 000
1982 menoarvio	3 374 000
1981 tilinpäätös	2 957 114

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 168 300 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja 10 000 markan kertamenosta johtavien virka-

miesten kansainvälisen konferenssin valmistelun käänös-, tulkkaus- ja edustusmenoihin. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös valtion koulutuskeskuksen harjoittaman koulutustoiminnan ja sen tukitoimintojen aiheuttamiin palkkioihin, matka- ja päivärahoihin sekä muihin menoihin ja majoitustoiminnan aiheuttamiin hoitokustannuksiin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	5 300
Matkat	65 000
Virkistystoiminta (enintään)	500
Toimistomenot	640 000
Toiminnan erityismenot (kertamenoa 10 000)	1 830 000
Muut menot	90 000
Yhteensä	2 630 800

1983 esitys	2 630 800
1982 menoarvio	2 462 500
1981 tilinpäätös	1 860 354

70. *Kaluston ja laitteiden bankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 60 000 mk kaluston, laitteiden ja liinavaatteiden uusimista varten.

1983 esitys	60 000
1982 menoarvio	85 000
1981 tilinpäätös	45 000

80. Eräät hallinnonaloittain jakamattomat menot

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 2 675 000 mk seuraavasti:

3. *Muut palkat ja palkkiot.* Valtion työmarkkinapolitiikan joustava hoitaminen edellyttää, että valtio voi työnantajan ominaisuudessa suorittaa lisäpalkkiota sellaisille valtion virkamiehille, joiden tehtävien laadussa on tapahtunut muutoksia, taikka joille lisäpalkkioiden suorittaminen muutoin on erityisen perusteltua. Tämän vuoksi ja kun sanottujen lisäpalkkioiden suorittamista on pidettävä rajoitetussa määrin tarkoituksenmukaisena, alamomentille ehdotetaan valtiovarainministeriön käytettäväksi edelleen 2 500 000 mk.

4. *Sosiaaliturvamaksu.* Alamomentille merkitään edelleen 175 000 mk.

1983 esitys	2 675 000
1982 menoarvio	2 675 000
1981 tilinpäätös	1 116 952

02. *Eräät muut palkat ja palkkiot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisättäväksi alamomentit 6, 7 ja 8 sekä lisäystä 51 136 400 mk seuraavasti:

1. *Lisähenkilökunnan palkkiot.* Alamomentille ehdotetaan edelleen 2 000 000 mk. Alamomentin määräraha on tarkoitettu valtiovarainministeriön käytettäväksi varainhoitovuoden aikana välttämättömästi tarvittavan lisähenkilökunnan palkkaamiseen valtion palvelukseen sellaisissa tapauksissa, joissa henkilöstön lisätarve ei ollut tiedossa varsinaista tulo- ja menoarvioesitystä laadittaessa.

2. *Virkamiesharjoittelijoiden palkkiot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk virkamiesharjoittelijoiden määrän lisääntymisen

sekä palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta. Alamomentin määräraha on tarkoitettu valtiovarainministeriön käytettäväksi pääasiassa julkisen hallinnon tehtäviin valmistavia korkeakoulu- ja opistotasoisia tutkintoja opiskelevien palkkaamiseksi harjoittelijoiksi valtion virastoihin ja laitoksiin. Alamomentin loppusumma on 1 600 000 mk.

3. *Lakkautuspalkat.* Alamomentille merkitään edelleen 1 390 000 mk lakkautuspalkkain (182/31, muut. 904/48) mukaisia lakkautuspalkkoja varten.

4. *Virkamiehille maksettavat erorabat.* Alamomentille ehdotetaan edelleen 100 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää valtion virkamiehille tulevien erorahojen maksamiseen.

5. *Virkojen ja toimien uudelleenjärjestely virastojen ja laitosten kesken.* Alamomentille ehdotetaan edelleen 1 000 000 mk. Alamomentin määräraha on tarkoitettu valtiovarainministeriön käytettäväksi virkojen, toimien ja tehtävien uudelleenjärjestelyn yhteydessä tapahtuvan henkilöstön palkkaamiseen valtion palvelukseen. Määrärahan käytön edellytyksenä on, että vastaava säästö syntyy kyseisen hallinnon alan palkkausmenoissa.

6. *Osa-aikatyökokeilun järjestäminen.* Yleisperusteluihin viitaten alamomentilta on tarkoitus palkata noin 2 000 henkilöä valtionhallintoon määräajaksi valtioneuvoston myöhemmin määriteltävin perustein. Edellytyksenä on, että vastaava säästö syntyy viraston tai laitoksen palkkamenoissa osa-aikatyöhön siirtymisen johdosta. Edellä olevan johdosta alamomentille ehdotetaan 1 000 000 mk.

7. *Pysyväisluonteisten tehtävien edellyttämien toimien vakinaistaminen valtionhallinnossa.* Yleisperusteluihin ja luvun 34.30 ja 50 pe-

rusteluihin viitaten alamomentille ehdotetaan 14 491 000 mk eräiden tilapäisin työllistämistoimin valtion virastoissa ja laitoksissa pysyväisluonteisesti hoidettujen tehtävien vakinaistamiseksi. Tarkoituksena on vakinaistaa 395 henkilön palkkaus. Vastaava henkilömäärä on vähennetty työvoimaministeriön momenteilta 34.30.62 ja 34.50.02 palkattavaksi ehdotettujen määrästä. Määräraha 13 100 000 mk on siirtoa alamomentilta 34.50.02.1 ja 1 391 000 mk momentilta 34.30.62.

8. *Pysyväisluonteisten tehtävien edellyttämien toimien vakinaistaminen kunnallishallinnossa ja muissa julkisoikeudellisissa yhteisöissä.* Yleisperusteluihin ja luvun 34.50 perusteluihin viitaten alamomentille ehdotetaan 32 000 000 mk kunnallisen työllistämistuen avulla kunnissa, kuntainliitoissa ja muissa julkisoikeudellisissa yhteisöissä pysyväisluonteisesti hoidettujen tehtävien vakinaistamiseksi. Määräraha 23 000 000 mk on siirtoa momentilta 34.50.61. Määrärahalla voidaan vakinaistaa enintään 800 henkilöä. Vastaava henkilömäärä on vähennetty työvoimaministeriön momentilta 34.50.61 ehdotettujen määrästä. Määrärahaa voidaan käyttää kullakin alalla voimassa olevien valtionosuus- ja valtionapudösten mukaisesti palkkausmenoihin.

9. *Sosiaaliturvamaksu.* Alamomentille merkitään lisäystä 3 345 400 mk. Alamomentin loppusumma on 3 743 700 mk.

1983 esitys	57 324 700
1982 menoarvio	6 188 300
1981 tilinpäätös	5 587 809

03. *Ryhmähenkivakuutusta vastaava järjestely* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 500 000 mk ryhmähenkivakuutussummien korottamisen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtion virkamiehen tai työntekijän taikka kansanedustajan kuoltua suoritettavan ryhmähenkivakuutusta vastaavan edun maksamiseen. Edun maksaminen perustuu virka- ja työehtosopimukseen sekä lakiin kansanedustajana toimineen henkilön kuoltua suoritettavasta ryhmähenkivakuutusta vastaavasta edusta.

1983 esitys	14 500 000
1982 menoarvio	13 000 000
1981 tilinpäätös	10 089 367

04. *Lakkautuspalkalla olevien viranhaltijoiden sijoittaminen uusiin tehtäviin* (siirtomääräraha)

Vuoden 1981 kolmanteen lisämenoarvioon viitaten momentille ehdotetaan 1 200 000 mk, mistä 800 000 mk järjestysoikeuksien lakkauttamisen johdosta vapautuneen enintään 65 sivutoimisen pormestarin ja jäsenen sijoittamiseksi soveltuviin sivutoimisiin hallinto- tai lainkäyttötehtäviin valtion tai kunnan palveluksessa ja 400 000 mk muiden lakkautuspalkalla olevien viranhaltijoiden sijoittamiseksi. Tehtävät perustettaisiin ja henkilöt sijoitettaisiin valtiovarainministeriön erikseen antamalla päätöksellä. Määrärahaa voidaan käyttää myös lakkautuspalkkalain perusteella korvattavien muuttokustannusten suorittamiseen.

1983 esitys	1 200 000
1981 tilinpäätös	1 200 000

19. *Hallinnon rationalisoinnin edistäminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk toiminnan laajentumisen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää lähinnä valtionapusektoriin kohdistuviin rationalisointiselvityksiin sekä yksittäisten virastojen ja laitosten kehittämiseen liittyvien tutkimus- ja selvitystehtävien suorittamiseen ja näitä koskevien ulkopuolisten palvelujen ostamiseen.

1983 esitys	600 000
1982 menoarvio	300 000

20. *Kuntoutuksen kokeilutoiminnan järjestäminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 500 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtiovarainministeriön ohjeiden mukaisesti eräissä virastoissa ja laitoksissa järjestettävää kuntoutuksen kokeilutoimintaa varten valtion palveluksessa olevien työkyvyltään alentuneiden henkilöiden työkyvyn säilyttämiseksi, parantamiseksi ja palauttamiseksi. Määrärahaa saadaan käyttää kuntoutusajalta suoritettavan kuntoutusrahan maksamiseen ja kuntoutuksesta ja sen edellyttämistä järjestelyistä aiheutuviin menoihin. Momentin määrärahaa saadaan palkata enintään kaksi henkilöä suunnittelu-, ohjaus- ja seurantatehtäviin.

1983 esitys	2 000 000
1982 menoarvio	1 500 000
1981 tilinpäätös	1 500 000

21. *Valtion virastojen ja laitosten puolesta postisiirtoliikkeestä suoritettavat maksut (arvionmääräraha)*

Momentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk, mikä aiheutuu kalastuslain mukaisten pilkintämaksujen postisiirtoliikkeestä. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtiovarainministeriön postipankkilain (511/69) nojalla antaman päätöksen mukaan posti- ja telelaitokselle ja Postipankille tuleviin maksuihin valtion laitosten ja viranomaisten tileille tehdyistä tilillepanoista sekä niiltä suoritettavista tililtäotoista, joihin luetaan myös lapsilisän maksamiseen käytettävät maksukortit, kuitenkin niin, että valtion liikelaitokset suorittavat nämä maksut omista määrärahoistaan. Määrärahaa saadaan käyttää myös lajiteltuna rahana maksettavista postisiirtoliikkeen tililtäotoista perittäviin maksuihin.

1983 esitys	19 800 000
1982 menoarvio	19 500 000
1981 tilinpäätös	18 066 717

22. *Työsuojelun edistäminen (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 206 000 mk, mikä aiheutuu määrärahan laskentaperusteen muuttumisesta ja valtion henkilöstön palkkasumman noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää työsuojelurahastoa vastaavan järjestelyn (laki työsuojelurahastosta 407/79) toteuttamiseksi valtionhallinnossa työsuojelututkimukseen, työsuojelukoulutukseen, työsuojelutietojen keräämiseen ja työsuojelua koskevaan tiedottamiseen, sekä muuhun työsuojelun edistämiseen. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään kaksi henkilöä työsuojelutehtäviin.

1983 esitys	3 556 000
1982 menoarvio	2 350 000
1982 II lisämenoarvio	634 000
1981 tilinpäätös	2 028 000

23. *Työterveyshuollon kehittäminen (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan lisäystä 8 000 000 mk, mikä aiheutuu uusien valtion alueellisten työterveysasemien perustamisesta, aikaisemmin perustettujen alueellisten työterveysasemien toiminnan tehostamisesta sekä vuonna 1982 aloitetun, asetukseen (999/81) perustuvan yleislääkäritasoisien sairaanhoidon järjestämisestä 11

alueellisella työterveysasemalla. Määrärahaa saadaan käyttää ehkäisevän työterveyshuollon ja edellä mainitussa asetuksessa tarkoitettujen virkamiesten yleislääkäritasoisien sairaanhoidon järjestämiseksi tarvittavien tilojen hankkimiseen, rakentamiseen sekä muutos- ja korjaustöihin, laitteistojen ja palvelujen hankkimiseen, valtion omien alueellisten työterveysasemien palkkaus- ja muihin kulutusmenoihin sekä työterveyshuollon kehittämistä koskeviin tutkimus- ja suunnittelukustannuksiin. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään 135 henkilöä, joista aiheutuu palkkamenoja noin 11 690 000 mk.

1983 esitys	22 000 000
1982 menoarvio	14 000 000
1981 tilinpäätös	10 500 000

24. *Työpaikkaruokailun kehittäminen (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 000 000 mk hintojen nousun johdosta. Kun momentilta vähennetään 105 000 mk siirtona momentille 28.01.01 yhden henkilön palkkaukseen varattuna määrärahana, lisäys on 895 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää työpaikkaruokailun kehittämiseen liittyviin tutkimus- ja suunnittelukustannuksiin, työpaikkaruokaloiden rakentamiseen sekä muutos- ja korjaustöihin ja työpaikkaruokaloiden koneiden, laitteiden ja välineiden hankintaan. Lisäksi ehdotetaan, että momentin määrärahaa saadaan käyttää työpaikkaruokailupalvelujen hankkimiseen ja ruoan kuljetuksiin sekä työpaikkaruokailun käytön edistämiseen tähtäävään tiedotus- ja valistustoimintaan. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään kolme henkilöä suunnittelutehtäviin.

1983 esitys	15 595 000
1982 menoarvio	14 700 000
1981 tilinpäätös	11 998 401

25. *Erät työterveyshuollon menot*

Momentille ehdotetaan edelleen 200 000 mk käytettäväksi lakisääteisen työterveyshuollon (743/78) käynnistämisestä aiheutuviin menoihin sekä työterveyshuoltolain tarkoittamien toimenpiteiden kehittämiseen ja arviointiin valtionhallinnossa.

1983 esitys	200 000
1982 menoarvio	200 000
1981 tilinpäätös	80 200

26. Eräät koulutuksen menot

Momentille ehdotetaan lisäystä 180 000 mk seuraavasti:

1. *Henkilöstökoulutuksen edistäminen.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk hintojen nousun johdosta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää valtionhallinnon henkilöstökoulutuksen, erityisesti johdon koulutuksen edistämiseen. Alamomentin loppusumma on 300 000 mk.

2. *Talouspolitiikan johtamiskoulutus.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 80 000 mk hintojen nousun johdosta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää talouspolitiikan johtamiskoulutuksen järjestämiseen. Alamomentin loppusumma on 970 000 mk.

1983 esitys	1 270 000
1982 menoarvio	1 090 000
1981 tilinpäätös	791 206

27. Automaattinen tietojenkäsittely

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk hintojen nousun ja kehittämishankkeiden lisääntymisen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtionhallinnon tietojenkäsittelyyn liittyviin tutkimus-, kehittämis-, suunnittelu- ja koulutustehtäviin sekä virastojen ja laitosten tehokkuutta ja taloudellisuutta edistäviin muihin tietojenkäsittelytehtäviin. Määrärahaa saadaan käyttää myös valtakunnalliselta kannalta tärkeisiin automaattista tietojenkäsittelyä koskeviin selvitystehtäviin.

1983 esitys	1 000 000
1982 menoarvio	950 000
1981 tilinpäätös	665 247

28. Valtion henkilöstön työhön liittyvien keksintöjen ja parannusten käsittely ja korvaaminen erinäisissä tapauksissa (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 100 000 mk. Valtion virastot ja laitokset valvovat ja hallitsevat lakiin (656/67) perustuvia valtion oikeuksia henkilöstönsä tekemiin keksintöihin ja ovat oikeutettuja määrättyjä ehtoja noudattaen luovuttamaan niitä korvausta vastaan myös valtionhallinnon ulkopuolelle. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kyseisten työhön liittyvien keksintöjen ja parannusten arvioinnista, edelleenkehittämisestä, patenttioikeuksien hankinnasta ja voimassapidosta sekä teki-

jälle maksettavista korvauksista ja palkkioista aiheutuviin menoihin niissä tapauksissa, joissa asianomaisella virastolla tai laitoksella ei ole joko toimenpiteisiin tarvittavaa asiantuntemusta tai varoja.

1983 esitys	100 000
1982 menoarvio	100 000

29. Virastojen siirtojen suunnittelu ja toimeenpano

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 170 000 mk, mikä aiheutuu virastojen siirron yhteydessä työpaikkaa vaille jäävien henkilöiden lukumäärän lisääntymisestä. Momentin määrärahaa saadaan käyttää virastojen ja laitosten siirtojen taikka niiden toimivallan tai tehtävien hajuttamisen suunnitteluun ja toimeenpanoon. Määrärahaa saadaan käyttää myös siirtojen tai hajuttamisen valmistelu- ja toimeenpanovaiheessa väliaikaisesti tarvittavan henkilöstön palkkausmenoihin sekä työpaikkojen järjestämiseen sellaisille henkilöille, jotka eivät voi siirtyä viraston uudelle sijaintipaikkakunnalle. Viimeksi sanotussa tarkoituksessa momentin määrärahalla saadaan palkata enintään 25 henkilöä.

1983 esitys	2 450 000
1982 menoarvio	1 280 000
1981 tilinpäätös	260 532

60. Valtion osuus erorahastosta johtuvista menoista (arviomääräraha)

Työntekijäin erorahasta annetun lain (947/78) mukaan työntekijälle maksetaan työsuhteen päättyessä erorahaa laissa tarkemmin säädettyjen perusteiden mukaan. Erorahan maksamisesta huolehtii erorahasto, jolle lain 4 §:n 1 momentin mukaan valtakunnallisista työttömyyskassoista annetussa laissa tarkoitettu työttömyyskassojen keskusassa suorittaa varoistaan menoja varten vuosittain määrän, joka lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamana prosenttimääränä työnantajan asianomaisena vuotena maksamista työpalkoista. Saman pykälän 2 momentin mukaan valtio suorittaa edellä tarkoitettun maksun erikseen erorahastolle. Sosiaali- ja terveysministeriön vahvistama kyseessä oleva prosenttimäärä vuodeksi 1982 on 0,05 prosenttia, joka työttömyyden kasvusta johtuen jouduttaneen vielä vuoden 1982 aikana tarkistamaan 0,06 prosentiksi.

Kun valtion palveluksessa yksityisoikeudellisessa työsopimussuhteessa olevien palkkasumma vuonna 1983 voidaan arvioida runsaaksi 4 500 milj. markaksi, ehdotetaan edellä mainitua prosenttimäärää laskentaperusteena käytetyn momentille merkittäväksi erorahastolle vuonna 1983 suoritettavana maksuna 2 800 000 mk. Lisäys on 1 950 000 mk. Vuonna 1983 mahdollisesti liikaa tai liian vähän suoritettu määrä otetaan huomioon vuodelta 1984 suoritettavassa maksussa kysymyksessä olevan palkkasumman tultua valtion osalta lopullisesti selvitettyksi.

1983 esitys	2 800 000
1982 menoarvio	850 000
1981 tilinpäätös	772 489

70. *Moottoriajoneuvojen hankkiminen eräile valtion virastoille ja laitoksille* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 8 500 000 mk moottoriajoneuvokaluston uusimista ja täydentämistä varten.

1983 esitys	8 500 000
1982 menoarvio	7 500 000
1981 tilinpäätös	7 000 000

71. *Atk-laitteiden bankinta* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 4 300 000 mk tietokonepäätteiden, tallentimien, pientietokone-laitteistojen sekä laitteistoihin tarvittavien ohjelmistojen hankkimista varten.

1983 esitys	4 300 000
1982 menoarvio	4 000 000
1981 tilinpäätös	4 000 000

74. *Virastojen siirtojen edellyttämien talonrakennusten suunnittelu* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 500 000 mk käytettäväksi virastojen ja laitosten siirtojen taikka niiden toimivallan tai tehtävien hajauttamisen edellyttämien talonrakennusten suunnittelua varten.

1983 esitys	500 000
1982 menoarvio	500 000

95. *Lakiin tai asetukseen perustuvat menot, joita varten menoarvioon ei ole erikseen merkitty määrärahaa* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 5 000 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää la-

kiin tai asetukseen perustuviin menoihin, joita varten menoarvioon ei ole erikseen merkitty määrärahaa.

1983 esitys	5 000 000
1982 menoarvio	5 000 000
1981 tilinpäätös	1 097 513

96. *Valtioneuvoston käytettäväksi edeltä arvaamattomiin menoihin*

Momentille ehdotetaan edelleen 1 200 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää lähinnä sellaisten edeltä arvaamattomien menojen suorittamiseen, joita varten tulo- ja menoarviossa ei ole määrärahaa.

1983 esitys	1 200 000
1982 menoarvio	1 200 000
1981 tilinpäätös	374 261

97. *Tileistä poistot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 5 000 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää sellaisten saatavien tileistä poistamiseen, joita varten virastolla tai laitoksella ei ole tulo- ja menoarviossa tarkoitukseen soveltuvaa määrärahaa.

1983 esitys	5 000 000
1982 menoarvio	5 000 000
1981 tilinpäätös	2 919 227

98. *Valtioneuvoston käytettäväksi virastojen hoitomenoihin*

Momentille ehdotetaan edelleen 1 100 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ylläpitävistä ja poikkeuksellisista uudelleenjärjestelyistä aiheutuviin menoihin, kuten kalusto- ja materiaalihankeisiin sekä kulutusmenoihin, ei kuitenkaan henkilöstön palkkaamiseen.

1983 esitys	1 100 000
1982 menoarvio	1 100 000
1981 tilinpäätös	447 892

99. *Valtion henkilöstölle aiheutuvien eräiden kustannusten ja vahinkojen korvaaminen* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 30 000 mk korvaushakemusten määrän lisääntymisen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtion virantoimituksesta tai työtehtävistä aiheutuneiden eräiden vahinkojen korvaamisesta annetun lain (794/80) sekä eräistä oikeudenkäynneistä valtion palveluksessa oleville aiheu-

tuvien kustannusten korvaamisesta annetun lain muuttamisesta annetun lain (891/80) mukaisiin menoihin.

1983 esitys	130 000
1982 menoarvio	100 000
1981 tilinpäätös	110 846

82. Valtion investointirahasto

60. Siirto valtion investointirahastoon

Valtion investointirahaston lainoitus toiminnan turvaamiseksi erityisesti pienen ja keski-suuren teollisuuden osalta momentille ehdotetaan edelleen 30 000 000 mk siirtona valtion investointirahastoon.

1983 esitys	30 000 000
1982 menoarvio	30 000 000
1981 tilinpäätös	70 000 000

61. Korvaus valtion investointirahastolle (arviomääräraha)

Valtion investointirahastosta annetun lain (74/75) 7 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston niin päättäessä suoritetaan investointirahastolle tulo- ja menoarvioon otettavasta määrärahasta kohtuullinen korvaus siltä ajalta, jona investointirahaston lainaksi ottamat varat ovat olleet valtion käytettävissä. Valtion investointirahaston varoista myönnettävien lainojen ylei-

stä ehdoista annetun valtioneuvoston päätöksen (567/79) 8 a §:n mukaan suoritetaan rahastolle mainittujen lainavarojen osalta sille aiheutunutta todellista korkokustannusta ja saonnuttuna aikana mahdollisesti syntynyttä kurssi-tappiota vastaava korvaus. Rahaston varoista myönnettävien lainojen lyhennyksinä kertyvien varojen, jotka on väliaikaisesti sijoitettu korkoa tuottavalla tavalla, osalta maksetaan kuitenkin rahastolle korvaus, joka vastaa sanottua korkotuottoa. Mainitulla tavalla määräytyvä korvaus arvioidaan vuoden 1982 osalta 10 000 000 markaksi. Edellä mainitun johdosta momentille ehdotetaan 10 000 000 mk. Vähennys on 5 000 000 mk. Rahaston varojen väliaikaisesta sijoittamisesta saatava korkotuotto tuloutetaan momentille 13.01.07.

1983 esitys	10 000 000
1982 menoarvio	15 000 000
1981 tilinpäätös	7 289 209

83. Kansainvälinen Jälleenrakennuspankki

66. Osuus Kansainvälisen Jälleenrakennuspankin osakepääoman korottamisesta (arviomääräraha)

Kansainvälisen Jälleenrakennuspankin hallintoneuvoston tekemän päätöksen mukaisesti on Suomella oikeus merkitä 30.9.1981—1.7.1986 välisenä aikana pankin uusia osakkeita 200,3 milj. vuoden 1944 Yhdysvaltain dollarin arvosta. Osakemerkinnän korotuksen vasta-arvo on noin 1 072 milj. mk. Osakemerkinnästä on suoritettava 0,75 % kultana tai Yhdysvaltain dollareina ja 6,75 % markkoina. Markkoina suoritettava osuus maksetaan korottomana velkakirjana Kansainvälisen Jälleenrakennus-

pankin tilille Suomen Pankkiin. Osakemerkinnän jäljelle jäävää 92,5 % osaa ei tarvitse maksaa, vaan se jää pankin takuupohjan laajentamiseen. Korotuksen maksettavaksi tuleva osuus 15 022 500 dollaria eli noin 80,4 milj. mk suoritetaan kuutena yhtä suurena eränä vuosina 1981—1986. Vuonna 1983 maksettavaa erää varten momentille ehdotetaan 13 400 000 mk. Lisäys on 820 000 mk.

1983 esitys	13 400 000
1982 menoarvio	12 580 000
1982 II lisämenoarvio	1 620 000
1981 tilinpäätös	13 280 486

84. Pohjoismaiden Investointipankki

88. Osuus Pohjoismaiden Investointipankin peruspääoman korottamisesta (arviomääräraha)

Pohjoismaiden Investointipankin hallitus on 23.3.1982 päättänyt esittää Pohjoismaiden

ministerineuvostolle, että pankin peruspääomaa korotettaisiin nykyisestä 400 milj. SDR:stä (Kansainvälisen valuuttarahaston erityisnosto-oikeuksia) 800 milj. SDR:ään. Maksettavien

osakkeiden määrää nostettaisiin 40 milj. SDR:llä eli 100 milj. SDR:stä 140 milj. SDR:ään. Esityksen mukaan pankin jäsenmaat maksaisivat korotuksesta 30 milj. SDR:ää ja 10 milj. SDR siirrettäisiin pankin vararahastosta osakepääomaan. Jäljelle jäävää 360 milj. SDR:ää ei tarvitsisi maksaa, vaan tämä osuus jäsenmaiden osakemerkinnöistä jää yksinomaan pankin takuupohjan laajentamiseen ja on suoritettava vain, mikäli pankin omien sitoumusten täyttämisen näin vaatii. Pääoman korotus on tarkoitettu maksaa kolmessa vuotuisessa erässä vuosina 1983—1985.

85. Kansainväliset rahoitusyhteisöt

67. *Osuus Latinalaisen Amerikan kehitys pankin alueen ulkopuolisten maiden pääoman ja erityisrahaston varojen korottamisesta (arvionääräraha)*

Suomen osuus pankin viidennestä lisärahoituksesta jakautuu osuuteen osakepääomasta ja erityisrahastosta. Osakepääomaa Suomella on oikeus merkitä 816 osaketta, joista 60 osaketta vastaa maksettavaa pääomaa ja 756 osaketta takuupääomaa. Osakkeiden arvo, 10 000 dollaria kappale, on sidottu vuoden 1959 Yhdysvaltain dollarin arvoon, joten niiden hinta on noin 12 063 dollaria kappale. Maksettava osuus osakepääomasta on siis 723 804 dollaria, eli noin 3,5 milj. mk, ja takuupääomaksi jäävä osuus 9 119 956 dollaria, eli noin 43,8 milj. mk. Suomen osuus erityisrahaston varojen korotuksesta on 5,9 milj. dollaria eli noin 28,3 milj. mk, joka on kokonaisuudessaan maksettava. Lisärahoitusjärjestelyn edellyttämät maksut, yhteensä noin 31,8 milj. mk, on maksettava neljässä vuotuiserässä vuosina 1980—1983 eli noin 7,9 milj. mk vuodessa. Vuonna 1983 maksettavaa neljättä erää varten momentille ehdotetaan 7 900 000 mk. Lisäys on 1 000 000 mk.

1983 esitys	7 900 000
1982 menoarvio	6 900 000
1981 tilinpäätös	11 094 197

(68.) *Suomen osuus Kansainvälisen Rahoitusyhtiön osakepääoman korottamisesta (arvionääräraha)*

Kansainvälisen Rahoitusyhtiön osakepääoman korotuksen tultua Suomen osalta maksetuksi, ehdotetaan momentti ja sen määräraha poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 3 020 000 mk.

Sen jälkeen kun Pohjoismaiden ministerineuvosto on hyväksynyt Pohjoismaiden Investointipankin esityksen, tarjotaan Suomelle merkittäväksi osakkeita 64 milj. SDR:n arvosta eli noin 330 milj. markalla. Tästä maksettavaksi tuleva osuus on noin 4,8 milj. SDR:ää eli noin 25 milj. mk. Vuotuiserän suuruus olisi tämän mukaan 8,3 milj. mk. Edellä olevan johdosta momentille ehdotetaan 8 300 000 mk.

1983 esitys	8 300 000
-------------------	-----------

1982 menoarvio	3 020 000
1981 tilinpäätös	3 318 122

69. *Osuus perushyödykkeiden yhteisrahaston osakemerkinnästä (arvionääräraha)*

Suomella on oikeus merkitä yhteisrahaston pääomavaroista 196 maksettavaa osaketta ja 46 vaadittaessa maksettavaa osaketta. Osakkeiden nimellisarvo on 7 566,47 yhteisrahaston tiliyksikköä kappaleelta. Tiliyksikkö vastaa Kansainvälisen valuuttarahaston erityisnosto-oikeuksia (SDR). Suomen maksut on sidottu 27. 6. 1980 voimassa olleeseen SDR:n ja Ranskan frangin väliseen kurssiin. Maksettavien osakkeiden arvo on siten yhteensä 8 038 442 Ranskan frangia eli noin 6,8 milj. mk. Tästä määrästä osa suoritetaan yhteisrahaston ns. toiselle tilille, jota koskevat maksut on budjetoitu ulkoasiainministeriön pääluokassa alamomentille 24.30.66.3 (Kansainväliset kehitysrahoituslaitokset ja -ohjelmat). Maksettavat osakkeet maksetaan kolmessa erässä sopimuksen voimaantuloa seuraavien kahden vuoden aikana ja osa maksuista voidaan suorittaa korottomina velkakirjoina. Vaadittaessa maksettavat osakkeet, vasta-arvoltaan 1 886 575 Ranskan frangia eli noin 1,6 milj. mk, on tarkoitettu vahvistamaan rahaston luottokelpoisuutta ja ne joudutaan maksamaan vain, mikäli rahasto tulee maksukyvyttömäksi.

Olettaen, että rahaston toiminta käynnistyy vuonna 1983, momentille ehdotetaan 1 530 000 mk. Vähennys on 310 000 mk.

1983 esitys	1 530 000
1982 menoarvio	1 840 000

90. Valtion painatuskeskus

Painatuskeskuksen liikevaihdon arvioidaan kasvavan 22 prosenttia. Kasvusta runsaat puolet aiheutuu toiminnan volyymin muutoksesta ja loput painotoiden ja julkaisuotteiden hintojen korotuksesta. Tuotantotekniikan uudistaminen aiheuttaa henkilöstötarpeen vähenemisen 23 henkilöllä sekä kohottaa toiminnan tuottavuutta siten, että painatuskeskuksen suoritteiden reaalihintatasoa pystytään lähivuosina laskemaan. Tuotantotekniikan uudistaminen edellyttää vuonna 1983 8,8 milj. markan konehankintoja, joiden tavoitteena lähinnä on saattaa loppuun tekstinvalmistuksen ajanmuikaistaminen. Nämä investoinnit ovat kirjapainotoiminnan taloudellisuuden ja kilpailukyvyyn kehittymisen edellytyksiä ja mahdollistavat painatuskeskuksen toiminnan tuloksen selvän parantumisen pääomakustannusten nopeasta noususta huolimatta.

Painatuskeskuksen liikekirjanpidon mukainen ennakoitu tuloslaskelma vuodelle 1983:

	mk	
Liikevaihto	151 400 000	
Kulut		
Aineet ja tarvikkeet	79 430 000	
Valmistuspalkat	29 200 000	
Muut palkat	10 010 000	
Vuokrat	1 800 000	
Muut kulut	18 582 000	
Varastojen muutos	— 900 000	—138 122 000
Käyttökate	13 278 000	
Poistot		
Tuotantolaitoksesta	2 126 000	
Koneista ja kalustosta ..	6 018 000	—8 144 000
Liikelylijäämä	5 134 000	
Muut tuotot ja kulut		
Korkotuotot	50 000	
Muut tuotot	590 000	
Muut kulut	— 73 200	566 800
Tilikauden ylijäämä	5 700 800	

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 40 386 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Sopimuspalkkaisten virkamiesten palkkaukset	173 800	+ 20 700	1	—
2. Työsuhdepalkat	37 196 700	+ 4 156 300	597	— 23
4. Sosiaaliturvamaksu	2 641 800	+ 237 100	—	—
Varaus 1982		— 1 161 800	—	—
Varaus 1983	373 700	+ 373 700	—	—
Yhteensä	40 386 000	+ 3 626 000	598	— 23

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 4 349 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Työsuhdepalkoista ehdotetaan vähennettäväksi 1 322 000 mk 23 työsuhteisen henkilön vähenemisen johdosta.

Tehtävärakenteen muuttumisen johdosta työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 1 150 000 mk.

Vähennys on 172 000 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 574 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	40 386 000
1982 menoarvio	36 760 000
1981 tilinpäätös	33 104 002

05. Eläkkeet (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille merkitään lisäystä 700 000 mk, mikä aiheutuu eläkkeiden määrän lisäyksestä ja eläkekustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään vuoden kuluessa myönnetty ylimääräiset eläkkeet 3 000 mk, lisäys on 697 000 mk.

1983 esitys	7 900 000
1982 menoarvio	7 203 000
1981 tilinpäätös	6 486 971

1983 esitys	88 298 000
1982 menoarvio	70 274 400
1981 tilinpäätös	63 056 908

29. (28.90.21 ja 29) *Muut käyttömenot* (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 18 023 600 mk, mikä aiheutuu kirjapaino- ja monistustoiminnan raaka- ja tarveainehankintojen lisääntymisestä sekä hintojen noususta.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös raaka- ja tarveaineisiin, alihankintamenoihin sekä tekijänpalkkioiden maksamiseen virastojen ja laitosten tuottamien teosten julkaisu- ja kustannusoikeuden säilyttämiseksi valtiolla. Momentin määrärahasta ehdotetaan käytettäväksi kertamena 60 000 mk painatuskeskuksen 125-vuotista toimintaa kuvaavan historiategoksen valmistamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	8 000
Matkat	60 000
Virkistystoiminta (enintään)	35 000
Muut henkilöstömenot	600 000
Rakennusten käyttö	3 695 000
Toimistomenot	2 400 000
Raaka- ja tarveaineet	39 600 000
Alihankinnat	38 700 000
Muut menot (kertamena 60 000)	3 200 000
Yhteensä	88 298 000

70. *Koneiden ja kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)

Pääosin täysin vanhentuneen ja kilpailukyvyttömän tuotantotekniikan uudistamiseksi ehdotetaan momentille 6 000 000 mk. Lisäksi ehdotetaan 2 800 000 markan tilausvaltuus, mistä aiheutuu menoja vasta v. 1984.

1983 esitys	6 000 000
1982 menoarvio	5 750 000
1981 tilinpäätös	5 205 000

74. *Valtion painatuskeskuksen tuotantolaitos* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 500 000 mk tuotantotekniikan uudistuksen edellyttämiä sisärakenteiden muutostöitä varten.

1983 esitys	2 500 000
-------------------	-----------

92. Valtion tietokonekeskus

Tietokonekeskuksen liikevaihdon arvioidaan kasvavan noin 16 prosenttia edellisen vuoden tulo- ja menoarvioon verrattuna. Tästä noin 10 prosentiksi aiheetuu tietojenkäsittelypalvelusten myynnin määrän arvioidusta lisääntymisestä ja loppuosa työajan ja työaika-perusteisten hintojen korotuksesta, joka on tarkoitus toteuttaa toisaalta palkkojen ja muiden henkilökulujen ennakoitun nousun sekä toisaalta Otaniemen toimitalon pääomakustannusten nousuun varautumisen vuoksi keskimäärin 15 prosentin suuruisena 1.5.1983 lukien.

Ennakoitu liikekirjanpidon mukainen tuloslaskelma vuodelle 1983:

	mk
Tuotot	182 263 000
Kulut	
Aineet	7 607 000
Palkat	69 554 000
Muut henkilökulut	19 099 000
Tietojenkäsittelyvuokrat ..	31 072 000
Muut vuokrat	3 388 000
Muut tietojenkäsittelykulut	23 068 000
Muut kulut	8 025 000
Yleisohjelmistojen valmistamiskulut (aktivoitu) ...	— 3 927 000
Käyttökate	24 377 000
Poistot	18 700 000
Liikeylijäämä	5 677 000
Muut tuotot	565 000
Korkokulut	2 200 000
Ylijäämä	— 1 635 000
	4 042 000

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 73 070 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Sopimuspalkkaisten virkamiesten palkkaukset	139 600	+ 16 600	1	—
2. Työsuhdepalkat	67 473 900	+ 10 916 700	753	+ 20
4. Sosiaaliturvamaksu	4 780 400	+ 674 400	—	—
Varaus 1982		— 1 983 800	—	—
Varaus 1983	676 100	+ 676 100	—	—
Yhteensä	73 070 000	+ 10 300 000	754	+ 20

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 6 237 900 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 1 996 400 mk 20 henkilön ja määräaikaisten harjoittelijoiden palkkaamista varten tehtävien lisääntymisen johdosta sekä 1 495 000 mk tehtävärakenteen muuttumisen johdosta eli yhteensä 3 491 400 mk.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 1 204 000 mk, mistä 210 000 mk aika- ja vuorotyölisinä, 464 000 mk ylityöpalkkoina ja 530 000 mk lomarahana.

Lisäys on 4 695 400 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 773 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	73 070 000
1982 menoarvio	62 770 000
1981 tilinpäätös	50 844 356

29. Muut käyttömenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 7 497 000 mk, mistä 4 200 000 mk aiheutuu kustannusten noususta, 800 000 mk vuoden 1982 aikana tehdystä tietojenkäsittelykapasiteetin laajentamisesta ja kehittämisestä, 1 250 000 mk tietojenkäsittelykapasiteetin lisäämistarpeesta vuonna 1983 sekä 1 247 000 mk matkakustannusten, muiden henkilöstömenojen, toimitilojen vuokrien ja kunnossapidon sekä muiden menojen lisäyksestä. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös muihin palvelusten tuotantomeneihin.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Käyttövarat (enintään)	35 000
Matkat	1 700 000
Virkistystoiminta (enintään)	35 000
Muut henkilöstömenot	2 000 000
Rakennusten käyttö	7 660 000
Palvelusten tuotantomeno	66 886 000
Muut menot	40 000
Yhteensä	78 356 000

1983 esitys	78 356 000
1982 menoarvio	70 859 000
1981 tilinpäätös	52 026 955

70. Koneiden ja välineiden hankkiminen (siirtomääräraha)

Vuonna 1982 kahden vuokralla olevan keskustietokonelaitteiston ostamista varten ehdotetaan myönnettäväksi 23 060 000 markan tilausvaltuus. Tästä tilausvaltuudesta aiheutuu menoja v. 1983 5 940 000 mk, v. 1984 5 940 000 mk, v. 1985 5 940 000 mk ja v. 1986 5 240 000 mk. Laitteistojen ostamisen arvioidaan vähentävän valtion kassamenoja v. 1983—86 vuokravaihtoehtoon verrattuna. Momentille ehdotetaan 15 365 000 mk, mistä 5 940 000 mk aiheutuu keskustietokonelaitteiston ostamisesta, 2 860 000 mk muun tietokonekeskuksen vuokralla olevan laitteiston ostamisesta ja omaa tietojenkäsittelykapasiteettia lisäävistä hankinnoista, 4 000 000 mk lähinnä asiakkaille toimitettavien mikrotietokoneiden, päätteiden ja muiden atk-laitteiden hankinnoista sekä 2 565 000 mk kalusteiden, konttorikoneiden ja muiden välineiden hankinnoista.

Käyttösuunnitelma:	mk
Jatkokäsittely- ja apukoneiden, kuljetus- ja muiden välineiden sekä käytön erityiskalusteiden hankinnat	1 700 000
Tietokoneiden, päätteiden sekä oheis- ja lisälaitteiden hankinta- ja asennuskustannukset	12 800 000
Kalusteiden, konntorikoneiden, muiden laitteiden ja välineiden sekä puhelin-osakkeiden ja osuustodistusten hankinnat	865 000
Yhteensä	15 365 000
1983 esitys	15 365 000
1982 menoarvio	11 000 000
1981 tilinpäätös	13 500 000

74. Otaniemen toimitilojen muutostyöt (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 650 000 mk käyttötilojen muutostöitä varten. Tilojen muutostarve aiheutuu varmistus- ja tietosuojanäkökohtien huomioonottamisesta sekä eri toimintojen keskinäisten tilantarpeiden muuttumisesta.

1983 esitys 650 000

94. Valtion ravitsemiskeskus

Valtion virkaehtosopimukseen perustuva työpaikkaruokailun kehittäminen lisää vuonna 1983 edelleen ravitsemiskeskuksen toimintaa. Oppilaitosruokaloissa ruokailutuki lisää ruokailijamääriä. Valtion rakennushankkeisiin liittyviä ruokaloita valmistuu rakentavien virastojen ja laitosten suunnitelmien mukaan 29. Budjettivuoden lopussa ruokaloita ja jakelupisteitä on yhteensä 375. Erityisjärjestelyillä huolehditaan myös sellaisten valtion henkilöstöryhmien ruokailusta, jotka eivät työolojensa vuoksi voi käyttää ruokaloiden tavanmukaisia palveluja. Lisäksi ravitsemiskeskus tekee sopimuksia valtion henkilöstön työpaikkaruokailusta kuntien, muiden työnantajien sekä ravitsemusliikkeiden kanssa. Toimenpiteillä arvioidaan saatavan järjestetyn työpaikkaruokailun piiriin lisää kaikkiaan noin 7 000 valtion työntekijää ja virkamiestä. Valtion palveluksessa olevista on tällöin noin 90 % järjestetyn työpaikkaruokailun piirissä. Ravitsemiskeskuksen liikevaihdon arvioidaan kasvavan vuonna 1982 toteutuvaksi arvioituun 161 milj. markkaan verrattuna noin 22 % ja olevan noin 197 milj. mk.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 12 000 mk seuraavasti:

1. *Sopimuspalkkaisten virkamiesten palkkaukset.* Alamomentille merkitään lisäystä 15 100 mk, mistä 13 900 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 1 200 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta

vähennetään varaus 3 600 mk vuodelle 1982, lisäys on 11 500 mk. Alamomentin loppusumma on 119 000 mk.

4. *Sosiaaliturvamaksu.* Alamomentille merkitään lisäystä 500 mk. Alamomentin loppusumma on 8 000 mk.

1983 esitys 127 000
1982 menoarvio 115 000
1981 tilinpäätös 114 372

29. Käyttömenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 46 317 000 mk, mikä aiheutuu uusien ruokaloiden avaamisesta ja toiminnassa olevien ruokaloiden ja ruokailujärjestelyjen laajentumisesta. Määrärahaa saadaan käyttää myös henkilöstön palkkaukseen, raaka-aineiden ja tarvikkeiden hankintoihin sekä muihin ravitsemiskeskuksen toiminnan vaatimiin erityismenoihin. Momentin määrärahalla saadaan palkata keskimäärin enintään 1 576 henkilöä, jossa on lisäystä 163 henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	54 000
Palkat	73 100 000
Matkat	800 000
Virkistystoiminta (enintään)	25 000
Muut henkilöstömenot	1 175 000
Toimistomenot	3 000 000
Raaka-aineet	100 500 000
Tarvikkeet	6 900 000
Muut menot	283 000
Yhteensä	185 837 000

1983 esitys	185 837 000
1982 menoarvio	139 520 000
1981 tilinpäätös	118 658 638

70. *Kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 3 900 000 mk ruokaloiden keittiö- ja tarjoilu- sekä jakelukaluston hankkimista varten.

1983 esitys	3 900 000
1982 menoarvio	2 750 000
1981 tilinpäätös	1 750 000

71. *Rakennusten kunnostaminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 12 000 mk Vilppulassa, Rovaniemellä ja Kankaanpäässä sijaitsevien rakennusten vuosikorjauksia varten.

1983 esitys	12 000
1982 menoarvio	10 000
1981 tilinpäätös	10 000

99. Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut menot

08. *Komiteat ja asiantuntijat* (arviomääräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 64 000 mk siirtona momentille 28.01.09.

1983 esitys	536 000
1982 menoarvio	600 000
1981 tilinpäätös	249 174

(44.) *Korvaus Imatran Voima Oy:n ulkomaisen lainan kurssitappioista* (arviomääräraha)

Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 3 100 000 mk.

1982 menoarvio	3 100 000
1982 II lisämenoarvio	4 035 000
1981 tilinpäätös	—

50. *Sotainvalidien keräysviljan yleisen luovutushinnan ja liikevaihtoverolain säännöksistä johtuvan alemman hinnan välisen hinnaneron korvaaminen*

Sotainvalidien Veljesliiton jäsenyhdistykset myyvät vuosittain maanviljelijöiltä lahjoituksina saamansa viljan myllyille ja kauppaaliikkeille sekä käyttävät näin saamansa varat toimintansa tukemiseen. Koska viljan ostajat maksavat liikevaihtoverolain (532/63) säännöksistä johtuen keräysviljasta liikevaihtoveron määrällä alennetun hinnan, vähenee liiton keräyksestä saama tuotto vastaavasti. Valtioneuvosto teki vuonna 1969 periaatepäätöksen siitä, että keräysviljan yleisen luovutushinnan ja liikevaihtoverolain säännöksistä johtuvan alemman luovutushinnan välisen hinnaneron korvaamiseksi valtion tulo- ja menoarvioon otetaan määräraha. Määräraha on myönnetty vuosien 1970—1982

tulo- ja menoarviossa. Kun olosuhteissa ei ole tapahtunut muutosta ja kun määräraha on edelleenkin tarpeen, ehdotetaan momentille 94 000 mk, mikä on vuoden 1981 keräysviljan yleisten luovutushintojen yhteismäärästä 14 prosenttia liikevaihtoveron mukaan laskettua veromäärää vastaava määrä. Vähennys on 46 000 mk.

1983 esitys	94 000
1982 menoarvio	140 000
1981 tilinpäätös	111 158

61. *Verosta vapautuksen johdosta takaisin maksetut verot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 700 000 mk, mikä aiheutuu veronhuojennussäännösten muutoksista. Momentin määrärahaa saadaan käyttää veron takaisin maksamiseen niissä tapauksissa, joissa maksuvelvollinen on sosiaalisista tai muista veronhuojennussäännöksissä taikka verosopimuksissa tarkoitetuista syistä vapautettu valtiovarainministeriön, verohallituksen tai tullihallituksen päätöksellä maksamasta veroa.

1983 esitys	9 700 000
1982 menoarvio	8 000 000
1981 tilinpäätös	10 712 033

(62.) *Palautettavien subdannetalletusten korko* (arviomääräraha)

Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 100 000 mk.

1982 menoarvio	100 000
1982 II lisämenoarvio	3 900 000
1981 tilinpäätös	177 274

Pääluokan 28 menot luvuittain vuosina 1981—1983

	Tilinpäätös v. 1981 1 000 mk	Menoarvio v. 1982 1 000 mk	Ehdotus v. 1983 1 000 mk	Muutos 1982—1983	
				± 1 000 mk	± %
01. Valtiovarainministeriö (020)	35 136	40 381	43 262	+	2 881 + 7
05. Valtiokonttori (020)	59 745	65 937	74 134	+	8 197 + 13
07. Eläkkeet (950)	2 422 844	2 753 293	3 019 526	+	266 233 + 10
10. Valtiontalouden tarkastusvirasto (020)	6 442	7 340	8 172	+	832 + 11
18. Verohallinto (020)	544 332	616 288	683 975	+	67 687 + 11
36. Muut verotusmenot (020)	58 341	59 320	71 320	+	12 000 + 20
37. Eräät hinnanerokorvaukset (670) ..	2 019 347	1 840 000	590 000	—	1 250 000 — 68
39. Eräät siirrot Ahvenanmaan maakun- nalle (960)	240 700	271 000	301 900	+	30 900 + 11
40. Tullilaitos (020)	177 331	201 687	222 693	+	21 006 + 11
50. Rahapaja (020)	36 043	33 868	27 304	—	6 565 — 19
52. Tilastokeskus (050)	76 295	65 458	69 070	+	3 612 + 6
54. Pankkitarkastusvirasto (820)	3 669	3 987	4 512	+	525 + 13
56. Taloudellinen suunnittelukeskus (050)	2 631	3 336	3 651	+	315 + 10
60. Rakennushallinto (050)	145 704	172 970	200 583	+	27 613 + 16
64. Eräiden valtion kiinteistöjen menot (050)	436 309	463 595	530 250	+	66 655 + 14
65. Otaniemen valtionalue (050)	42 605	57 610	58 201	+	591 + 1
70. Valtion koulutuskeskus (050)	4 862	5 922	6 689	+	767 + 13
80. Eräät hallinnonaloittain jakamatto- mat menot (990)	80 607	103 083	172 801	+	69 717 + 68
82. Valtion investointirahasto (840) ..	77 289	45 000	40 000	—	5 000 — 11
83. Kansainvälinen jälleenrakennuspank- ki (040)	13 280	12 580	13 400	+	820 + 7
84. Pohjoismaiden Investointipankki (840)	—	—	8 300	+	8 300 —
85. Kansainväliset rahoitusyhteisöt (040)	14 412	11 760	9 430	—	2 330 — 20
90. Valtion painatuskeskus (050)	5 205	5 750	8 500	+	2 750 + 48
92. Valtion tietokonekeskus (050)	13 500	11 000	16 015	+	5 015 + 46
94. Valtion ravitsemiskeskus (050) ..	1 760	2 760	3 912	+	1 152 + 42
99. Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut menot (020)	11 250	11 940	10 330	—	1 610 — 14
Yhteensä	6 529 638	6 865 863	6 197 927	—	667 936 — 10

Pääluokan 28 liiketalouden käyttömenot luvuittain vuosina 1981—1983

	Tilinpäätös v. 1981 1 000 mk	Menoarvio v. 1982 1 000 mk	Ehdotus v. 1983 1 000 mk	Muutos 1982—1983	
				± 1 000 mk	± %
90. Valtion painatuskeskus (050)	102 648	114 237	136 584	+	22 347 + 20
92. Valtion tietokonekeskus (050)	102 871	133 629	151 426	+	17 797 + 13
94. Valtion ravitsemiskeskus (050)	118 773	139 635	185 964	+	46 329 + 33
Yhteensä	324 292	387 501	473 974	+	86 473 + 22

Pääloukka 29
OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Opetusministeriö

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 20 760 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Perus- ja sopimuspalkeisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	17 594 200	+ 2 288 500	197	+ 3
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i>	1 547 800	+ 160 400	24	— 2
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	68 200	+ 16 800	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	1 358 600	+ 145 200	—	—
Varaus 1982		— 586 100	—	—
Varaus 1983	191 200	+ 191 200	—	—
Yhteensä	20 760 000	+ 2 216 000	221	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 191 200 mk, mistä 2 159 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Henkilöstörakenteen kehittämiseksi ja kirjallisten asiain hoidon tehostamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi vanhemman hallitussihteerin (yleinen osasto) virka (B 3), ylimääräinen ylitarkastajan (korkeakoulu- ja tiedeosasto) toimi (B 1) ja ylimääräinen vanhemman kulttuurisihteerin (kansainvälisten asiain osasto) toimi (B 1). Vastavasti voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa nuoremman hallitussihteerin virka (B 1), ylimääräinen kulttuurisihteerin toimi (V 28) ja ylimääräinen esittelijän toimi (V 27).

Ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen toimistosihteerin (urheilu- ja nuoriso-osasto) toimi (V 15).

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi ylimääräinen neuvottelevan virkamiehen toimi (B 5) ja ylimääräinen esittelijän (urheilu- ja nuoriso-osasto) toimi (V 27).

Lisäys on 281 900 mk.

c) Tilapäisten palkkioista vähennetään

23 500 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistettyjen toimien palkkioina.

Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 170 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 167 900 mk kahden ylimääräistetyn toimen palkkiona.

Vähennys on 21 400 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 22 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 14 000 mk vuosilomakorvauksia varten.

1983 esitys	20 760 000
1982 menoarvio	18 544 000
1981 tilinpäätös	16 221 787

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 496 000 mk, mikä aiheutuu vuokrien korotuksista, muiden kustannusten noususta sekä erityisesti atk- ja tekstinkäsittelysovellutusten käytön lisääntymisestä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	18 000
Matkat	380 000
Virkistystoiminta (enintään)	3 000
Muut henkilöstömenot	6 000
Rakennusten käyttö	1 700 000
Toimistomenot	1 250 000
Atk-menot	180 000
Muut menot	312 000
Yhteensä	3 849 000
1983 esitys	3 849 000
1982 menoarvio	3 353 000
1981 tilinpäätös	3 273 614

70. Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen

Momentille ehdotetaan 100 000 mk kaluston ja konttorikoneiden hankkimista sekä toimitilajärjestelyihin liittyvien kalustohankintojen suunnittelua varten.

1983 esitys	100 000
1982 menoarvio	90 000
1981 tilinpäätös	79 926

02. Luterilainen kirkko

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 4 988 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	4 025 300	+ 456 800	47	—
2. Työsubdepalkat	131 100	+ 5 300	3	—
3. Muut palkat ja palkkiot	459 400	+ 83 100	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	326 000	+ 31 100	—	—
Varaus 1982		— 142 500	—	—
Varaus 1983	46 200	+ 46 200	—	—
Yhteensä	4 988 000	+ 480 000	50	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 500 700 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Työsubdepalkoista vähennetään 11 500 mk Tampereen hiippakunnan tuomiokapitulin osa-aikaisen siivoojan palkkana siivouksen siirtyttyä siivoustoimiston hoidettavaksi. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kolme pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 56 000 mk, mistä 15 000 mk viransijaisten palkkioihin ja 41 000 mk tuomirovastien palkkioihin.

1983 esitys	4 988 000
1982 menoarvio	4 508 000
1981 tilinpäätös	3 879 037

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 419 500 mk, mistä 194 500 mk aiheutuu vuokrien korotuksista, myönnytyistä vuokratuloista, muiden henkilöstömenojen, toimistomenojen, kuurojen-pappien erityis- ja jatkokoulutusmenojen sekä muiden menojen kasvusta kustannusten nousun johdosta ja 15 000 mk Tampereen tuomiokapitulin siivouksesta aiheutuvia menoja varten sekä 210 000 mk kertamenosta, mistä 10 000 mk Suomessa järjestettävän kuurojen-pappien pohjoismaisen kokouksen menoihin, 50 000 mk kaluston ja konttorikoneiden hankkimista ja korjaamista varten sekä 150 000 mk Porvoon tuomiokapitulin talon peruskorjauksen johdosta tarvittavia muutto-, vuokra- ja muita menoja varten. Kun momentilta vähennetään kertameno 177 500 mk, lisäys

on 242 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös kuurojenpappien erityis- ja jatkokoulutuksesta aiheutuviin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	465 000
Muut henkilöstömenot	10 000
Rakennusten käyttö	830 000
Toimistomenot	300 000
Kuurojenpappien erityis- ja jatkokoulutus (kertamenoa 10 000)	60 000
Muut menot (kertamenoa 200 000)	220 000
Yhteensä	1 885 000

1983 esitys	1 885 000
1982 menoarvio	1 643 000
1981 tilinpäätös	1 367 235

50. Valtionapu Suomen Merimieslähetykselle

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan valtionapuna Suomen Merimieslähetyksen toiminnan tukemiseksi 190 000 mk. Lisäys 15 000 mk aiheutuu toiminnan laajenemisesta ja kustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään 23 000 mk, vähennys on 8 000 mk.

1983 esitys	190 000
1982 menoarvio	198 000
1981 tilinpäätös	182 400

(51.) Valtionavustus raamatunkäännösyksikön työskentelyyn

Eräiden sosiaalietuuksien ja kansaneläkkeiden veronalaiseksi tuloksi saattamisen johdosta Suomen valtion ja evankelisluterilaisen kirkon välillä on tarkoitus sopia eräistä taloudellisista järjestelyistä. Näihin järjestelyihin liittyen momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 400 000 mk.

1982 menoarvio	400 000
1981 tilinpäätös	400 000

(53.) Valtionavustus Turun tuomiokirkon korjaustöihin (siirtomääräraha)

Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 800 000 mk.

1982 menoarvio	800 000
----------------------	---------

05. Ortodoksinen kirkko

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 396 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	1 946 400	+ 216 300	32	—
2. Työsuhteipalkat	128 400	— 1 500	3	— 1
3. Muut palkat ja palkkiot	142 400	+ 31 900	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	156 600	+ 14 100	—	—
Varaus 1982		— 69 000	—	—
Varaus 1983	22 200	+ 22 200	—	—
Yhteensä	2 396 000	+ 214 000	35	— 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 247 400 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan työsuhteipalkoista vähennettäväksi 41 700 mk siivoojan palkkana.

Työsuhddepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 23 000 mk osa-aikaisen konekirjoittajan palkkaamiseksi Oulun hiippakunnan hiippakuntakanslian toiminnan vakiinnuttamisen johdosta. Vähennys on 18 700 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kaksi pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 18 000 mk kirkollishallituksen jäsenten palkkioiden tarkistamista varten.

1983 esitys	2 396 000
1982 menoarvio	2 182 000
1981 tilinpäätös	1 918 895

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi arviomäärärahaksi sekä momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 339 500 mk, mistä 215 000 mk aiheutuu kertamenosta kanttorikurssin järjestämiseksi ja 124 500 mk kustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään 288 000 mk, mistä 73 000 mk kertamenoa, lisäys on 51 500 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös kanttorikurssin luentopalkkioiden suorittamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	5 000
Matkat	240 000
Rakennusten käyttö	80 000
Toimistomenot	80 000
Kanttorikurssin menot (kertameno)	215 000
Muut menot	30 000
Yhteensä	650 000

1983 esitys	650 000
1982 menoarvio	598 500
1981 tilinpäätös	523 990

50. Eräät valtionavut

Momentille ehdotetaan lisäystä 22 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ortodoksisille seurakunnille suoritettavaan verohyvitykseen sekä Lapin ortodoksisen seurakunnan valtionapuun ja ortodoksisen kirkkomuseon valtionapuun museoesineiden restaurointiin, tieteelliseen tut-

kimus- ja julkaisutoimintaan sekä päivystys- ja opastustoimintaan.

Käyttösuunnitelma:	mk
Ortodoksisille seurakunnille suoritettava verohyvitys	80 000
Suomen Ortodoksisen kirkkomuseon valtionapu	140 000
Lapin ortodoksisen seurakunnan valtionapu	20 000
Yhteensä	240 000

1983 esitys	240 000
1982 menoarvio	218 000
1981 tilinpäätös	179 700

51. Valtionavustus Kouvolan ja Lappeenrannan ortodoksisen kirkkojen korjaustöitä varten (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan möynnettäväksi valtionavustusta 200 000 mk, mistä 100 000 mk Kouvolan ortodoksisen kirkon korjaustöitä sekä 100 000 mk Lappeenrannan ortodoksisen kirkon korjaustyön suunnittelua ja ikonien konservointityötä varten.

1983 esitys	200 000
1981 tilinpäätös	288 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 200 000 mk Valamon luostarin yhteyteen rakennettavan konservointilaitoksen ja kirjaston sekä aluelämpökeskuksen rakennustöiden jatkamista ja sisään-tulotien rakentamista varten. Konservointilaitoksen ja kirjaston laajuus on 1 287 m² ja 7 320 m³ sekä tarkistettu kustannusarvio 7 700 000 mk, jolloin vastaavat yksikkökustannukset ovat 5 983 mk/m² ja 1 052 mk/m³. Aluelämpökeskuksen tarkistettu kustannusarvio on 1 200 000 mk. Sisääntulotien kustannusarvio on 300 000 mk. Hanketta varten on aikaisemmin myönnetty 2 050 000 mk. Tarkoituksena on luovuttaa rakennukset vastikkeetta luostarin käyttöön. Luostari huolehtii itse rakennusten käyttö- ja vuosikorjausmenoista.

1983 esitys	5 200 000
1982 menoarvio	800 000
1981 tilinpäätös	900 000

06. Valtion audiovisuaalinen keskus

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 993 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	158 000	+ 17 200	2	—
2. Työsubdepalkat	526 900	+ 61 000	10	—
3. Muut palkat ja palkkiot	233 900	+ 43 300	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	65 000	+ 7 200	—	—
Varaus 1982		— 27 900	—	—
Varaus 1983	9 200	+ 9 200	—	—
Yhteensä	993 000	+ 110 000	12	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 91 500 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 10 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 30 000 mk tehtävien lisääntymisen johdosta.

1983 esitys	993 000
1982 menoarvio	883 000
1981 tilinpäätös	828 462

28. Myytäväksi tarkoitettun aineiston hankkiminen (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 200 000 mk kustannusten nousun ja välitettävän aineiston lisääntymisen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myytävien kopioiden ja pakkaustarvikkeiden hankkimisesta aiheutuviin menoihin. Toiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 12.29.06.

1983 esitys	1 300 000
1982 menoarvio	1 100 000
1981 tilinpäätös	1 040 771

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 280 000 mk, mistä 230 000 mk toiminnan laajenemisen ja kustannusten nousun johdosta sekä 50 000 mk kertamenona esitysvälineistön tarkastusvaatimusten ajanmukaistamista varten. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös julkaisutoiminnasta ja av-aineiston hankkimisesta aiheutuviin menoihin. Av-aineiston vuokraamisesta kertyvät tulot on merkitty momentille 12.29.06.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	30 000
Julkaisu- ja koulutustoiminta	350 000
Av-aineiston hankkiminen	1 100 000
Muut menot (kertamenoa 50 000)	200 000
Yhteensä	1 680 000

1983 esitys	1 680 000
1982 menoarvio	1 400 000
1981 tilinpäätös	1 296 120

70. Laitteiden hankkiminen

Momentille ehdotetaan 90 000 mk, mistä 62 000 mk käytöstä poistettavan elokuvakopioiden tarkistus- ja puhdistuslaitteen uusimista varten.

1983 esitys	90 000
1982 menoarvio	35 000

Korkeakoululaitos

(Luvut 29.10 ja 37)

Korkeakoululaitoksen yleisiä määrällisiä kehittämistavoitteita säätää laki korkeakoululaitoksen kehittämisestä vuosina 1967—86 (505/78) ja siitä annettu asetus (93/79). Asetuksen nojalla valtioneuvosto on 26.2.1981 vahvistanut korkeakoululaitoksen kehittämissuunnitelman vuosille 1981—1986.

Korkeakoululaitoksen kehittämissäädännön piiriin kuuluu 17 korkeakoulua. Lainsäädännön ulkopuolelle jäävät korkeakoulut ovat

svenska social- och kommunalhögskolan, teatterikorkeakoulu, taideteollinen korkeakoulu ja Sibelius-Akatemia. Lisäksi Tampereen yliopiston opetusjaostoja, korkeakouluissa annettavaa väliaikaista lastentarhanopettajakoulutusta ja täydennyskoulutusta ei lueta kehittämissäädännön piiriin.

Kehittämissäädännön piiriin kuuluvissa korkeakouluissa oli opiskelijoita ja opettajavoimia seuraavasti:

	varsinaisia opiskelijoita syksy 1981	uusia opiskelijoita syksy 1981	opettaja- voimat 1982
Helsingin yliopisto	22 730	2 800	1 620
Jyväskylän yliopisto	5 810	970	468
Oulun yliopisto	6 980	1 090	701
Joensuun korkeakoulu	2 960	420	230
Kuopion korkeakoulu	1 420	350	221
Turun yliopisto	8 600	1 220	680
Tampereen yliopisto	6 670	940	403
Abo Akademi	3 800	530	279
Lapin korkeakoulu	460	160	47
Eläinlääketieteellinen korkeakoulu	250	40	50
Teknillinen korkeakoulu	7 550	860	550
Tampereen teknillinen korkeakoulu	2 720	400	197
Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu	1 120	230	102
Helsingin kauppakorkeakoulu	3 580	400	143
Svenska handelshögskolan	1 590	280	84
Turun kauppakorkeakoulu	1 320	200	60
Vaasan korkeakoulu	1 300	240	71
Yhteensä	78 860	11 130	5 906

Tampereen yliopiston opetusjaostoissa oli lisäksi 1 860 ja lastentarhanopettajakoulutuksessa 620 opiskelijaa. Lukuun 29.10 sisältyvässä svenska social- och kommunalhögskolan-nimisessä korkeakoulussa oli 350 opiskelijaa. Taidekorkeakouluissa oli opiskelijoita seuraavasti: teatterikorkeakoulu 90, taideteollinen korkeakoulu 840 ja Sibelius-Akatemia 810 opiskelijaa. Taidekorkeakoulujen määrärahat sisältyvät lukuihin 29.34, 35 ja 36.

Kehittämissäädäntö edellyttää, että vuosien 1979—1986 opettajavoimien lisätarpeesta tulee kaksi viidesosaa olla saavutettu vuoden 1982 loppuun mennessä. Kokonaisuutena tämä tavoite on saavutettu, mutta eri tieteen pää-

alojen, koulutusalojen ja koulutusyksiköiden välillä on huomattavia eroja. Kehittämissäädännön määrittelemiä opettajavoimia tulisi vuosina 1983—86 lisätä yhteensä 450:llä, jotta lainsäädännön vähimmäistavoitteet pääaloittain ja pääosin korkeakouluittain saavutettaisiin. Tavoitteen saavuttamiseksi edellytetään resursien uudelleenjakoa korkeakoulujen sisällä ja myös korkeakoulujen välillä.

Korkeakoululaitoksen vuoden 1986 loppuun ulottuvaa kehittämissuunnitelmaa tulee kehittämissäädäntönsä mukaan tarkistaa joka toinen vuosi. Seuraava vuosia 1983—86 koskeva kehittämissuunnitelma tulee vahvistettavaksi vuoden 1983 alussa.

Suunnitelmien mukaan korkeakoululaitoksen aloituspaikkamäärä pidetään ennallaan. Koulutuksen kehittämisessä nousee etualalle tieteellisen jatkokoulutuksen sekä korkeakoulujen täydennyskoulutuksen kehittäminen.

Vuonna 1983 korkeakoulujen opetushenkilöstöä ehdotetaan lisättäväksi 59 opettajalla ja korkeakoulujen muuta henkilökuntaa 35 hengellä. Tämän lisäksi vakinaistetaan arviolta 50 tähän asti lähinnä tilapäisin työllistämistoimin hoidettua pysyväisluonteista tointa, joista viisi on otettu huomioon alamomentin 29.10.01.2 määrärahasa. Lisäksi ehdotetaan toteutettavaksi virkajärjestelyjä, joiden tavoitteena on tehostaa korkeakoulujen opetusta ja tutkimustoimintaa. Tämän lisäksi ehdotetaan perustettavaksi lahjoitusvaroin kahdeksan virkaa ja kahdeksan tointa. Näinollen pysyväisluonteisen henkilökunnan lisäys on kaikkiaan 160 tointa. Korkeakoululaitoksen menoihin ehdotetaan 1 620 milj. mk, mikä merkitsee lisäystä vuoden 1982 menoarvioon 195 milj. mk eli 14 %. Korkeakoulurakennusten suunnitteluun, rakentamiseen sekä peruskorjauksiin ja -parannuksiin ehdotetaan yhteensä 133 milj. mk. Määräraha koostuu pääosin keskeneräisten työkohteiden vaatimasta jatkorahoituksesta. Suurimmat käynnissä olevat hankkeet ovat Jyväskylässä, Oulussa, Turussa ja Tampereella.

Lahjoitusten vastaanottamisessa noudatetaan seuraavaa menettelyä: Perustettaessa lahjoitusvirkoja korkeakouluihin tulee lahjoitusvaroin perustettavan viran olla kyseisen korkeakoulun opetuksen ja tutkimuksen kannalta tarpeellinen sekä sisältyä korkeakoulun ja opetusministeriön toiminta- ja taloussuunnitelmiin. Lahjoitusvirkaa perustettaessa tulee ottaa huomioon, missä määrin vastaanottavassa yksikössä on saavutettu korkeakoululaitoksen kehittämislainsäädännön mukaiset resurssit sekä yksikön resurssien kehittämisen erityistarpeet. Lahjoitusvirkojen sijoittaminen tulee suunnitella ottamalla tasapuolisesti huomioon eri korkeakoulujen kehittäminen. Kehittämissuunnitelmiin kulumattomia lahjoitusvirkoja voidaan erityisistä syistä perustaa vain, mikäli lahjoitettavan viran yhteiskunnallinen ja taloudellinen merkitys

on poikkeuksellisen suuri. Lahjoitettavan pääoman on katettava lahjoitusviran palkkaus- ja muut henkilöstökustannukset vähintään viiden vuoden ajalta sekä lahjoitusviran perustamisesta samalta ajalta aiheutuvat liitännäiskustannukset, joita ovat tarvittavan muun henkilökunnan palkkaukset, välttämättömät laite- ja välinehankinnat sekä mahdolliset toimitilojen vuokrat. Määräaikaisten vähintään viiden vuoden ajaksi tehtävien lahjoitusten osalta lahjoittajan tulee luovuttaa korkeakoulun tulotilille koko tarvittava pääoma ennen lahjoitukseen sisältyvän viran tai toimen perustamisajankohtaa.

Opiskelijaruokaloita ylläpitäville yhteisöille ehdotetaan luovutettavaksi valtion korkeakouluista tiloja vastikkeetta käytettäväksi opiskelijaruokalan tarkoituksiin edellyttäen, että ravintolatoimintaa harjoittava yhteisö käyttää ruokalatoiminnasta saamansa tulot yksinomaan ruokailun järjestämiseen. Lisäksi ehdotetaan, että näiden opiskelijaruokaloiden kalustemenot sekä toiminnasta aiheutuvat siivous-, energia-, vesi- ja jätehuoltokustannukset saadaan edelleen suorittaa asianomaisen korkeakoulun määrärahoista.

Korkeakoulujen yhteydessä toimivien kesäyliopistojen toimintaedellytysten turvaamiseksi ehdotetaan, että korkeakoulujen tiloja ja laitteita voidaan vastikkeetta käyttää kesäyliopistotarkoituksiin.

Korkeakoulujen monistepalvelutoiminnassa vallitsevan käytännön mukaan ehdotetaan, että oppilastyöt saadaan edelleen opetusministeriön ohjeiden mukaisesti monistaa vastikkeetta opiskelijoille käytettävissä olevien määrärahojen ja muiden reusurssien puitteissa. Lisäksi ehdotetaan, että opiskelijayhteisöille voidaan vastikkeetta luovuttaa tiloja opetusohjelmiin liittyvän monistetoiminnan harjoittamiseen edellyttäen, että toiminnalla ei pyritä taloudellisen voiton saavuttamiseen.

Lisäksi ehdotetaan, että korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuollosta vastaavalle Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle voidaan toistaiseksi vastikkeetta luovuttaa korkeakoulujen omia ja vuokratiloja terveydenhuollon järjestämiseksi.

10. Valtion korkeakoulut

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 999 776 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkeisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	665 518 600	+ 76 632 400	8 183	+ 120
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	141 396 500	+ 18 600 800	2 494	+ 44
3. Muut palkat ja palkkiot	118 204 100	+ 15 554 600	31	— 31
4. Sosiaaliturvamaksu	65 405 600	+ 6 426 900	—	—
	Varaus 1982	— 28 491 900	—	—
	Varaus 1983	+ 9 251 200	—	—
	Yhteensä	999 776 000 + 97 974 000	10 708	+ 133

Henkilöstön määrän lisäyksestä kaksi aiheutuu vuoden 1981 kolmannessa lisämenoarviossa lahjoitusvaroin perustetuista viroista, 16 lahjoitusvaroilla perustettavista viroista ja toimista viisi siirrosta momentilta 29.37.23, kaksi siirrosta momentilta 29.83.01, yksi siirrosta momentilta 29.83.28, yksi siirrosta momentilta 33.63.01 ja 12 siirrosta momentilta 33.76.30.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 99 722 700 mk, mistä 94 355 600 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Korkeakoululaitosta koskeviin lukuryhmäperusteluihin viitaten korkeakouluihin ehdotetaan toiminnan tehostamisen ja laajentamisen johdosta perustettavaksi, mikäli perustamisajankohdaksi ei jäljempänä ole muuta osoitettu, 1.9.1983 lukien seuraavat virat ja ylimääräiset toimet:

*Helsingin yliopisto**Lääketieteellinen tiedekunta***Ylimääräiset:****Palkkaus-****luokka**

2 lehtoria (terveydenhuollon hallinto)	V 29
2 apulaisopettajaa (terveyskeskusharjoittelu)	V 29
1 opetushoitaja (terveyskeskusharjoittelu)	V 20

*Oikeustieteellinen tiedekunta***Peruspalkkainen:**

1 apulaisprofessori (kansainvälinen yksityisoikeus, erityisesti ulkomaankaupan oikeus), 1/1 v.	B 3

Edellyttäen, että kaksi ylimääräistä lehtorin tointa (V 29) perustetaan, voidaan vastaavasti samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa Helsingin sairaanhoito-opistosta momentin 29.83.01 kohdalla kaksi ylimääräistä opettajan tointa (C 42). Edellä perustettavaksi ehdotettujen kahden ylimääräisen apulaisopettajan toimen (V 29) ja ylimääräisen opetushoitajan toimen (V 20) palkkaus on aikaisemmin suoritettu momentilta 33.76.30.

Edellyttäen, että apulaisprofessorin (kansainvälinen yksityisoikeus, erityisesti ulkomaankaupan oikeus) virka (B 3) perustetaan, voidaan vastaavasti samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa ylimääräinen assistentin (matemaattisluonnontieteellinen osasto) toimi (V 24) ja ylimääräinen assistentin (lääketieteellinen tiedekunta) toimi (V 24).

Lisäksi ehdotetaan, että lahjoitusvaroin saadaan perustaa 1.9.1983 lukien maatalousmetsätieteelliseen tiedekuntaan professorin (maatalousteknologia) virka (B 5) ja kaksi apulaisprofessorin (kotieläintiede, puumarkkinatiede) virkaa (B 3), lääketieteelliseen tiedekuntaan professorin (terveyden- ja sairaanhoidon hallinto) virka (B 5) sekä 1.1.1983 lukien Lahden tutkimus- ja koulutuskeskukseen johtajan virka (S 16), ylimääräinen koulutuspäällikön toimi (B 2), ylimääräinen suunnittelijan toimi (V 29), ylimääräinen koulutussuunnittelijan toimi (V 26) ja ylimääräinen toimistosihteerin toimi (V 17). Lahjoittajat ovat sitoutuneet osoittamaan tarvittavat varat viiden vuoden ajaksi.

<i>Jyväskylän yliopisto</i>	
<i>Humanistinen tiedekunta</i>	
Peruspalkkainen:	Palkkaus- luokka
1 professori (soveltava kielitiede ja puheen- tutkimus)	B 5
Ylimääräinen:	
1 opintosihteeri	V 26
<i>Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta</i>	
Ylimääräinen:	
1 lehtori (hallinto)	V 29
<i>Liikuntatieteellinen tiedekunta</i>	
Peruspalkkainen:	
1 apulaisprofessori (fysioterapia)	B 3
Ylimääräinen:	
1 amanuessi (täydennyskoulutus)	V 24
<i>Korkeakoulujen kielikeskus</i>	
Ylimääräinen:	
1 johtaja	B 3
<i>Oulun yliopisto</i>	
<i>Humanistinen tiedekunta</i>	
Peruspalkkainen:	
1 professori (logopedia)	B 5
<i>Kasvatustieteiden tiedekunta</i>	
<i>Kajaanin opettajankoulutuslaitos</i>	
Peruspalkkainen:	
1 professori (kasvatustiede)	B 5
<i>Luonnontieteellinen tiedekunta</i>	
Ylimääräinen:	
1 yliassistentti (biofysiikka)	V 29
<i>Teknillinen tiedekunta</i>	
Peruspalkkainen:	
1 apulaisprofessori (mekaniikka ja lujuus- oppi)	B 3
Ylimääräiset:	
1 laboratorioinsinööri (arkkitehtuurin osasto)	V 29
1 suunnittelija (täydennyskoulutus)	V 29
1 toimistosihteeri	V 16
<i>Lääketieteellinen tiedekunta</i>	
Peruspalkkainen:	
1 apulaisprofessori (lastenpsykiatria)	B 3

Ylimääräiset:	Palkkaus- luokka
3 apulaisopettajaa (1 hammaslääketiede, 2 terveyskeskusharjoittelu)	V 29
1 opetushoitaja (terveyskeskusharjoittelu)	V 20
1 laboratoriohoitaja (hammaslääketiede) ..	V 16

Edellä perustettavaksi ehdotettujen kahden ylimääräisen apulaisopettajan toimen (V 29) ja ylimääräisen opetushoitajan toimen (V 20) palkkaus on aikaisemmin suoritettu momentilta 33.76.30.

Joensuun korkeakoulu

Historian, maantieteen ja alue- tieteiden osasto

Peruspalkkainen:	Palkkaus- luokka
1 professori (yhteiskuntapolitiikka)	B 5
Ylimääräinen:	
1 tiedekuntasihteeri	V 28

Kemian ja biotieteiden osasto

Peruspalkkaiset:	
1 professori (energiapuu- ja turvetuotanto)	B 5
1 apulaisprofessori (metsäteknologia)	B 3
Ylimääräiset:	
1 assistentti (metsänarvioimistiede)	V 24
1 kenttäestari (metsäopetus)	V 18
1 laboratoriomestari (metsäopetus)	V 17

Karjalan tutkimuslaitos

Ylimääräinen:	
1 amanuessi	V 24

Kuopion korkeakoulu

Hallinto

Ylimääräinen:	
1 osastosihteeri	V 21

Matematiikan, fysiikan ja kemian osasto

Peruspalkkainen:	
1 apulaisprofessori (teknis-analyttinen ympäristöhygieniä)	B 3
Ylimääräiset:	
1 yliassistentti (ekologinen ympäristöhygieniä)	V 29
1 koe-eläinbiologi	V 29
1 laboraattori (kemian)	V 27
1 amanuessi (puutarha)	V 24
1 laboratoriomestari (instrumenttilaboratorio)	V 17

Kliinisen lääketieteen osasto

	Palkkaus- luokka
Peruspalkkainen:	
1 professori (oikeuspsykiatria)	B 5
Ylimääräiset:	
2 apulaisopettajaa (terveyskeskusharjoit- telu)	V 29
3 yliassistenttia (anatomia, fysiologia, hoito- tiede)	V 29
1 amanuessi (terveydenhuollon hallinto) ..	V 24
1 opetushoitaja (terveyskeskusharjoittelu) .	V 20

Hammaslääketieteen osasto

Peruspalkkainen:	
1 professori (sosiaalihanhamaslääketiede) ..	B 5

Farmasian osasto

Ylimääräinen:	
1 assistentti (toksikologia)	V 24

Valtakunnallinen koe-eläinkeskus

Ylimääräinen:	
1 amanuessi	V 24

Edellyttäen, että professorin (oikeuspsykiatria) virka (B 5) perustetaan, voidaan vastaavasti samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa momentin 33.63.01 kohdalla Niuvanniemen sairaalan peruspalkkainen ylilääkärin virka (B 5).

Edellyttäen, että kaksi ylimääräistä yliassistentin tointa (V 29) perustetaan, voidaan vastaavasti samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa kaksi ylimääräistä assistenttin tointa (V 24).

Edellä perustettavaksi ehdotettujen kahden ylimääräisen apulaisopettajan toimen (V 29) ja ylimääräisen opetushoitajan toimen (V 20) palkkaus on aikaisemmin suoritettu momentilta 33.76.30.

Lisäksi ehdotetaan, että lahjoitusvaroin saadaan perustaa 1.9.1983 lukien kliinisen lääketieteen osastoon professorin (sädehoito ja onkologia) virka (B 5). Lahjoittaja on sitoutunut osoittamaan tarvittavat varat 31.8.1988 saakka.

*Turun yliopisto**Hallinto*

	Palkkaus- luokka
Ylimääräinen:	
1 suunnittelija (avoin korkeakouluopetus, työmarkkina-asiat ja harjoittelu)	V 27

Oikeustieteellinen tiedekunta

	Palkkaus- luokka
Ylimääräinen:	
1 yliassistentti (yksityisoikeus, varanotaari- koulutus)	V 29

Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta

Ylimääräiset:	
2 yliassistenttia (kasvitiede, materiaalitiede) ..	V 29

Lääketieteellinen tiedekunta

Peruspalkkainen:	
1 professori (kliininen farmakologia), 5/12 v.	B 5
Ylimääräiset:	
2 apulaisopettajaa (sisätautioppi, lasten- tautioppi), 5/12 v.	V 29
2 apulaisopettajaa (terveyskeskusharjoit- telu)	V 29
1 opetushoitaja (terveyskeskusharjoittelu) ..	V 20

Edellyttäen, että professorin (kliininen farmakologia) virka (B 5) ja kaksi ylimääräistä apulaisopettajan tointa (V 29) perustetaan, voidaan vastaavasti samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa lääketieteellisestä tiedekunnasta neljä ylimääräistä assistenttin tointa (V 24).

Edellä perustettavaksi ehdotettujen kahden ylimääräisen apulaisopettajan toimen (V 29) ja ylimääräisen opetushoitajan toimen (V 20) palkkaus on aikaisemmin suoritettu momentilta 33.76.30.

Edellyttäen, että kaksi ylimääräistä yliassistentin (kasvitiede, materiaalitiede) tointa (V 29) perustetaan, voidaan vastaavasti samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa kaksi ylimääräistä assistenttin tointa (V 24).

*Tampereen yliopisto**Hallinto*

	Palkkaus- luokka
Ylimääräinen:	
1 opintosihteeri (harjoittelu- ja työmark- kina-asiat)	V 26

Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta

Peruspalkkainen:	
1 apulaisprofessori (kirjastotiede ja infor- matiikka)	B 3
Ylimääräinen:	
1 assistentti (sosiaalipolitiikka)	V 24

*Kasvatustieteiden tiedekunta**Hämeenlinnan opettajankoulutuslaitos*

Ylimääräinen:	Palkkausluokka
1 lehtori (kasvatustiede)	V 29

Taloudellis-hallinnollinen tiedekunta

Peruspalkkaiset:

2 apulaisprofessoria (julkisoikeus, filosofia) B 3
--

Ylimääräiset:

1 yliassistentti (tietojenkäsittelyoppi) ...	V 29
1 amanuessi (yrityksen taloustiede)	V 24

Humanistinen tiedekunta

Sopimuspalkkainen:

1 professori (teatterityö)	S 17
----------------------------------	------

Lääketieteellinen tiedekunta

Ylimääräiset:

1 apulaisprofessori (terveydenhuolto)	B 3
1 assistentti (hoito-oppi)	V 24

Kirjasto

Ylimääräinen:

1 informaatikko	V 27
-----------------------	------

Edellyttäen, että apulaisprofessorin (terveydenhuolto) virka (B 3) perustetaan, voidaan vastaavasti samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa ylimääräinen yliassistentin (terveydenhuolto) toimi (V 29).

Lisäksi ehdotetaan, että lahjoitusvaroin saadaan perustaa taloudellis-hallinnolliseen tiedekuntaan apulaisprofessorin (hallintotiede, erityisesti valtion ja kuntien hallinnon oikeudelliset perusteet) virka (B 3) sekä Tampereen yliopiston Seinäjoen täydennyskoulutusyksikön kaksi ylimääräistä koulutus suunnittelijan tointa (V 26) 1.3.1983 lukien. Lahjoittaja on sitoutunut osoittamaan palkkaukseen tarvittavat varat 29.2.1988 saakka.

*Åbo Akademi**Kasvatustieteiden tiedekunta*

Peruspalkkainen:

1 apulaisprofessori (kasvatustieteiden psykologia) ..	B 3
---	-----

*Lapin korkeakoulu**Hallinto*

Ylimääräinen:

1 opintosihteeri	V 26
------------------------	------

Sosiaaliala

Peruspalkkainen:

1 apulaisprofessori (sosiaaliturva ja sosiaalihuolto)	Palkkausluokka B 3
---	--------------------

Kielikeskus

Ylimääräinen:

1 lehtori (englanti)	V 27
----------------------------	------

Kasvatustieteiden osasto

Peruspalkkainen:

1 professori (kasvatustiede)	B 5
------------------------------------	-----

Ylimääräinen:

1 lehtori (tekstiilikäsityön didaktiikka) ..	V 27
--	------

Kirjasto

Ylimääräinen:

1 kirjastonhoitaja	V 26
--------------------------	------

Teknillinen korkeakoulu

Peruspalkkainen:

1 professori (automaatiotekniikka)	B 5
--	-----

Ylimääräiset:

10 yliassistenttia	V 29
--------------------------	------

Edellyttäen, että kymmenen ylimääräistä yliassistentin tointa (V 29) perustetaan, voidaan vastaavasti samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa kymmenen ylimääräistä assistenttin tointa (V 24).

Lisäksi ehdotetaan, että lahjoitusvaroin saadaan perustaa professorin (teräsrakennetekniikka) virka (B 5) 1.9.1983 lukien. Lahjoittaja on sitoutunut osoittamaan tarvittavat varat 31.8.1988 saakka.

Tampereen teknillinen korkeakoulu

Peruspalkkaiset:

2 professoria (sähkötekniikka, lujuusoppi) B 5	Palkkausluokka
1 apulaisprofessori (energiatekniikka)	B 3

Ylimääräiset:

1 yliassistentti (sähkövoimatekniikka)	V 29
1 laboratorioinsinööri (arkkitehtuurin osasto)	V 28
1 assistentti	V 24

Kielikeskus

Ylimääräinen:

1 amanuessi	V 24
-------------------	------

Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu

Hallinto

	Palkkausluokka
Ylimääräinen:	
1 kamreeri	V 26
Peruspalkkainen:	
1 apulaisprofessori (materiaalitalous)	B 3
Ylimääräiset:	
2 yliassistenttia (teknillinen termodynamiikka, metalliteknologia)	V 29
1 lehtori (englannin kieli)	V 27
1 laboratorioinsinööri (kemiantekniikan laitos)	V 27
1 assistentti	V 24

Kirjasto

Ylimääräinen:	
1 toimistosihtööri	V 15

Helsingin kauppakorkeakoulu

Peruspalkkainen:	
1 professori (laskentatoimi, julkisyhteisöjen laskentatoimi)	B 5

Ehdotetaan, että lahjoitusvaroin saadaan Mikkelin täydennyskoulutuskeskukseen perustaa ylimääräiset johtajan (B 3) ja koulutussuunnittelijan (V 27) toimet 1. 9. 1983. Lahjoittaja on sitoutunut osoittamaan tarvittavat varat 31. 8. 1988 saakka.

Svenska handels högskolan

	Palkkausluokka
Ylimääräiset:	
2 yliassistenttia (rahoitus ja investoinnit, markkinointi, Vaasa)	V 29

Turun kauppakorkeakoulu

Peruspalkkainen:	
1 professori (laskentatoimi)	B 5

Vaasan korkeakoulu

Hallinto

Ylimääräiset:	
1 opintosihtööri	V 26

Kauppätieteet

Peruspalkkainen:	
1 professori (laskentatoimi)	B 5
Ylimääräiset:	
1 assistentti (kansainvälinen markkinointi)	V 24
1 amanuenssi	V 24

Kielet

Peruspalkkainen:	Palkkausluokka
1 apulaisprofessori (saksa)	B 3
Ylimääräinen:	
1 lehtori (ruotsi)	V 29

Hallintotieteet

Peruspalkkainen:	
1 professori (julkishallinto), 1/1 v.	B 5
Ylimääräinen:	
1 assistentti (julkishallinto)	V 24

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

Joensuun korkeakoulu

1 amanuenssi (historian, maantieteen ja muiden aluetieteiden osasto)	V 24
1 toimistosihtööri (hallinto)	V 16

Tampereen yliopisto

2 lehtoria (sosiaalihuolto, laitoshuolto) ..	V 27
1 harjoittelunohjaaja	V 23

Helsingin kauppakorkeakoulu

2 lehtoria (kansainväliset toiminnot, venäjä)	V 27
---	------

Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien lakkautettavaksi kaksi ylimääräistä siivoojan tointa (V 8).

Lisäys on 3 486 300 mk.

c) Tilapäisten palkkioista vähennetään 96 400 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Työsuhdepalkkoista voidaan vähentää 13 000 mk vuoden 1982 aikana siirrettyjen tointen palkkioina.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 393 100 mk seitsemän ylimääräistetyn toimen palkkioina.

Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 319 700 mk päätoimisten tuntiopettajien aseman vakiinnuttamiseksi osaksi vuotta 1982 perustettujen kuuden tilapäisen toimen palkkioita varten.

Työsuhdepalkkioihin ehdotetaan vuonna 1982 osaksi vuotta palkatun henkilökunnan palkkoja

varten lisäystä 869 400 mk, mistä 43 700 mk Oulun yliopistoa, 80 500 mk Kuopion korkeakoulua, 177 100 mk Turun yliopistoa, 34 500 mk Lapin korkeakoulua, 192 100 mk teknillistä korkeakoulua, 117 300 mk Tampereen teknillistä korkeakoulua, 81 600 mk Lappeenrannan teknillistä korkeakoulua, 41 400 mk Vaasan korkeakoulua sekä 101 200 mk Åbo Akademit varten.

Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan tuntiopettajien aseman vakiinnuttamiseksi lisäystä 869 300 mk, mistä 742 000 mk on siirtoa almomentilta 3, seuraavan henkilöstön palkkaamiseksi 1. 9. 1983 lukien:

<i>Helsingin yliopisto</i>	Palkkausluokka
1 lehtori (opettajankoulutuslaitos, erityispedagogiikka)	V 29
4 lehtoria (kielikeskus)	V 27

Jyväskylän yliopisto

2 lehtoria (kielikeskus)	V 27
--------------------------------	------

Oulun yliopisto

1 lehtori (kielikeskus, englanti)	V 27
---	------

Joensuun korkeakoulu

2 lehtoria (psykologia, sosiologia)	V 27
2 lehtoria (kielikeskus, englannin kieli, ruotsin kieli)	V 27

Kuopion korkeakoulu

1 lehtori (farmasia)	V 29
1 lehtori (kielikeskus, suomen kieli)	V 27

Turun yliopisto

2 lehtoria (kielikeskus, suomen kieli, ruotsin kieli)	V 27
---	------

Tampereen yliopisto

1 lehtori (puhetekniikka ja -ilmaisu) ..	V 27
2 lehtoria (kielikeskus, ruotsin kieli, saksan kieli)	V 27
1 lehtori (Hämeenlinna, teknisen käsityön didaktiikka)	V 27
1 lehtori (Hämeenlinna, soitto)	V 25

Åbo Akademi

4 lehtoria (kasvatustiede, erityisesti didaktiikka, äidinkielen didaktiikka, suomen kielen didaktiikka, ranska)	V 27
---	------

Teknillinen korkeakoulu

	Palkkausluokka
2 lehtoria (tietojenkäsittelyoppi)	V 29
1 lehtori (ranska)	V 27

Vaasan korkeakoulu

2 lehtoria (suomen kieli, saksan kieli) ..	V 27
1 assistentti (ruotsin kieli)	V 24

Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lehtorin (terveydenhuollon hallinto) (V 27) palkkaamiseksi Helsingin yliopistoon 1. 9. 1983 lukien lisäystä 27 900 mk, mstä 22 000 mk on siirtoa momentilta 29.83.28.

Työsuuhdepalkkioihin ehdotetaan toiminnan laajentamisen ja tehostamisen johdosta lisäystä 331 000 mk lisähenkilökunnan palkkaamiseksi, mikäli perustamisajankohdaksi ei jäljempänä ole muuta osoitettu, 1. 9. 1983 lukien seuraavasti:

Jyväskylän yliopisto

1 talonmies-huoltomies (Konnevesi), 1/1 v.
1 erikoistutkija (kasvatustieteiden tutkimuslaitos, korkeakoulututkimus)
1 pääsuunnittelija (laskentakeskus)

Oulun yliopisto

1 koe-eläintenhoitaja (hammaslääketiede)
--

Joensuun korkeakoulu

1 laboratorioteknikko

Kuopion korkeakoulu

1 vanhempi suunnittelija (laskentakeskus)

Tampereen yliopisto

1 asentaja

Åbo Akademi

1 suunnittelija (laskentakeskus)

Lapin korkeakoulu

1 atk-suunnittelija (hallinto)

Tampereen teknillinen korkeakoulu

1 laboratorioteknikko
1 erikoistutkija

Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu

1 pääsuunnittelija (laskentakeskus)

Helsingin kauppakorkeakoulu

1 erikoissuunnittelija (kansainväliset toiminnot), 5/6 v.

Turun kauppakorkeakoulu

1 vanhempi suunnittelija (laskentakeskus)

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 1 700 000 mk, mistä 1 500 000 mk henkilöstön palkkaamiseksi määräaikaisiin tutkimustyötä avustaviin tehtäviin ja 200 000 mk lähinnä puutarhatöissä, opiskelijavalinnoissa ja kirjastojen ruuhkatöissä väliaikaisesti lyhytaikaisiin tehtäviin tarvittavan henkilöstön palkkioita varten.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 440 000 mk, mistä 115 000 mk Helsingin yliopiston kansalliskirjaston kokoelman konservointityötä varten, 300 000 mk Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen pysyväisluonteisia tutkimus- ja selvitystehtäviä suorittavan viiden henkilön palkkaamista varten siirtona momentilta 29.37.23 ja 25 000 mk osa-aikaisen yhteysihteen palkkaamiseksi teknilliseen korkeakouluun pohjoismaisen yhteistyön tehtäviin.

Lisäys on 4 054 800 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 2 538 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan luento- ja tuntiopetuksen laajentamista varten lisäystä 3 060 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:	mk
Jyväskylän yliopisto	125 000
Oulun yliopisto	280 000
Joensuun korkeakoulu	260 000
Kuopion korkeakoulu	280 000
Turun yliopisto	150 000
Tampereen yliopisto	560 000
Åbo Akademi	80 000
Lapin korkeakoulu	200 000
Eläinlääketieteellinen korkeakoulu	30 000
Tampereen teknillinen korkeakoulu	120 000
Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu ..	150 000
Svenska handelshögskolan	60 000
Turun kauppakorkeakoulu	45 000
Vaasan korkeakoulu	220 000
Opetusministeriön käytettäväksi	500 000
Yhteensä	3 060 000

Lisäyksestä on 45 000 mk siirtoa momentilta 29.51.51 Jyväskylän yliopistossa järjestettävän erityislastentarhanopettajien koulutuksen palkkioita varten. Lisäyksestä on 500 000 mk tarkoitettu opetusministeriön käytettäväksi lä-

hinnä avoimen korkeakouluopetuksen palkkioita varten.

Luento- ja tuntiopetusmääräraha on 455 000 mk tarkoitettu Helsingin yliopistolle pienten korkeakoulujen kielten opetukseen, 140 000 mk Helsingin yliopiston farmasian poikkeuskoulutukseen sekä 460 000 mk Kuopion korkeakoulun farmasian poikkeuskoulutukseen. Määrärahaa on tarkoitettu edelleen käyttää oppimateriaalien laadintaan.

Laitos- ja korjaustehtäväpalkkioita varten muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 168 000 mk lähinnä luento- ja tuntiopetuksen laajenemisen johdosta.

Opettajankoulutuslain 6 §:n 2 momentin mukaisesti järjestettävän opetusharjoittelun ohjauspalkkioita varten erittelemättömiin muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 700 000 mk.

Toiminnan laajentumisen sekä jatko-opiskelun ja äitiyslomien aiheuttaman sijaisuuksien lisääntymisen johdosta muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 850 000 mk työaikakorvauksia, vuosilomakorvauksia, viransijaisten palkkioita ja muita erittelemättömiä palloja ja palkkioita varten.

Luento- ja tuntiopetuspalkkioista voidaan vähentää 1 254 000 mk, mistä 512 000 mk vuonna 1982 osaksi vuotta perustettujen virkojen ja toimien johdosta ja 742 000 mk kohdan c perusteluihin viitaten päätoimisten tuntiopettajien aseman vakiinnuttamisen johdosta.

Lisäys on 3 524 000 mk.

1983 esitys	999 776 000
1982 menoarvio	901 802 000
1982 II lisämenoarvio	70 000
1981 tilinpäätös	785 471 021

10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 11 035 000 mk kustannusten nousun ja vuokrien korotusten sekä uusien tilojen aiheuttaman vuokra- ja käyttökustannusten kasvun johdosta. Lisäyksestä 344 000 mk aiheutuu Helsingin yliopiston omistamassa kiinteistössä Arkadiankatu 7 yliopiston rahastovaroin toteutettavan lisärakennuksen ja korjaustyön pääomakorvauksesta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtion korkeakoulujen hallinnossa olevien kiinteistöjen vuokra- ja käyttömenoihin. Momentin määrärahaa saadaan käyttää enintään 8 000 000 mk rakennusten vuotuisiin korjausmenoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Helsingin yliopisto	52 100 000
Jyväskylän yliopisto	6 800 000
Oulun yliopisto	7 600 000
Joensuun korkeakoulu	1 050 000
Kuopion korkeakoulu	520 000
Turun yliopisto	10 700 000
Tampereen yliopisto	11 100 000
Åbo Akademi	4 400 000
Lapin korkeakoulu	1 300 000
Eläinlääketieteellinen korkeakoulu	700 000
Teknillinen korkeakoulu	1 400 000
Tampereen teknillinen korkeakoulu	4 400 000
Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu ..	30 000
Helsingin kauppakorkeakoulu	1 200 000
Svenska handelshögskolan	1 300 000
Turun kauppakorkeakoulu	590 000
Vaasan korkeakoulu	250 000
Svenska social- och kommunalhögskolan	150 000

Yhteensä 105 590 000

1983 esitys	105 590 000
1982 menoarvio	94 555 000
1981 tilinpäätös	87 870 485

21. Muut opetus- ja tutkimusmenot (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 10 400 000 mk kustannusten nousun ja toiminnan laajenemisen johdosta. Kun momentilta vähennetään 400 000 mk teknisen korkeakoulun hallinnon atk-kuluja siirtona momentille 29.10.29, lisäys on 10 000 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää laitospäärähoihin, kirjallisuuden hankintoihin, opetuksen ja tutkimuksen automaattiseen tietojenkäsittelyyn sekä muihin opetus- ja tutkimusmenoihin.

Tieteellisten keskuskirjastojen osuus on 12 225 000 mk ja Helsingin yliopiston kansalliskirjastokokoelman konservoinnin osuus 150 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Helsingin yliopisto	26 850 000
Jyväskylän yliopisto	9 000 000
Oulun yliopisto	13 850 000
Joensuun korkeakoulu	4 300 000
Kuopion korkeakoulu	5 900 000
Turun yliopisto	11 000 000
Tampereen yliopisto	10 300 000
Åbo Akademi	5 850 000
Lapin korkeakoulu	910 000
Eläinlääketieteellinen korkeakoulu	1 800 000
Teknillinen korkeakoulu	12 300 000
Tampereen teknillinen korkeakoulu	5 450 000
Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu ..	2 670 000
Helsingin kauppakorkeakoulu	2 400 000
Svenska handelshögskolan	720 000
Turun kauppakorkeakoulu	750 000
Vaasan korkeakoulu	850 000
Svenska social- och kommunalhögskolan	100 000

Yhteensä 115 000 000

1983 esitys	115 000 000
1982 menoarvio	105 000 000
1982 II lisämenoarvio	500 000
1981 tilinpäätös	91 027 000

25. Maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 9 144 000 mk kustannusten nousun ja toiminnan laajentamisen johdosta.

Korkeakoulujen maksulliseen palvelutoimintaan varattuja määrärahoja saadaan käyttää opetusministeriön antamien ohjeiden mukaisesti tutkimus- ja muihin palvelutehtäviin liittyviin raaka-aineiden ja tarvikkeiden hankintasekä palkkaus-, vuokra- ja matkamenoihin. Momentin määrärahaa on tarkoitus käyttää myös korkeakoululta tilattujen täydennyskoulutuspalvelujen menoihin.

Momentin määrärahaa voidaan lisäksi korkeakoulujen laitosten lääketieteellisistä, hammaslääketieteellisistä ja eläinlääketieteellisistä tutkimuksista perittäviä maksuja lukuunottamatta käyttää korkeakoulun muuhun opetus- ja tutkimustoimintaan mukaan lukien niiden vaatimat opetus- ja tutkimusvälineiden hankinnat edellyttäen, että korkeakoulun budjettivuotta edeltävänä vuonna maksullisesta palvelutoiminnasta saamat tulot ovat suuremmat kuin maksullisen palvelutoiminnan momentin määrärahasta suoritettut menot, johon on lisätty maksullisen palvelutoiminnan laskennalliset eläkekustannukset. Vuoden 1982 osalta tämän ns. tuloylijäämän arvioidaan olevan 4 860 000 mk.

Määrärahaa voidaan käyttää palvelututkimustoiminnassa, mikä on korkeakoulujen lääketieteellisissä, hammaslääketieteellisissä ja eläinlääketieteellisissä laitoksissa harjoitettavaa toimintaa, tarvittavien tutkimus- ja opetusvälineiden hankintaan, enintään kuitenkin palvelutehtävistä laskettuja konekustannuksia vastaava määrä.

Toiminnasta kertyvät tulot on merkitty momenteille 12.29.12—34 ja 12.29.99.

Momentin määrärahalta palkataan arviolta 700 henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Helsingin yliopisto	27 200 000
Jyväskylän yliopisto	2 550 000
Oulun yliopisto	7 000 000
Joensuun korkeakoulu	195 000
Kuopion korkeakoulu	2 900 000
Turun yliopisto	11 900 000
Tampereen yliopisto	2 800 000
Åbo Akademi	1 600 000
Lapin korkeakoulu	60 000
Eläinlääketieteellinen korkeakoulu	1 425 000
Teknillinen korkeakoulu	4 800 900
Tampereen teknillinen korkeakoulu	4 800 000
Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu ..	650 000
Helsingin kauppakorkeakoulu	1 400 000
Svenska handelshögskolan	190 000
Turun kauppakorkeakoulu	130 000
Vaasan korkeakoulu	160 000
Svenska social- och kommunalhögskolan ..	35 000
Helsingin yliopiston opetus- ja koetilojen maatalousmenot	2 170 000
Yhteensä	71 965 000

1983 esitys	71 965 000
1982 menoarvio	62 821 000
1981 tilinpäätös	60 584 881

29. Muut kulutusmenot

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 4 211 000 mk, mistä 3 811 000 mk aiheutuu toiminnan laajentumisesta ja kustannusten noususta sekä 400 000 mk hallinnon atk-menojen siirrosta momentilta 29.10.21. Kun momentilta vähennetään kertamenoa 80 000 mk, lisäys on 4 131 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös yliopistollisten keskussairaaloitten vapaa-aikeista maksettaviin korvauksiin, kansainvälisten toimintojen aiheuttamiin menoihin ja vierailuvista opettajista aiheutuviin menoihin. Määrärahaa saadaan käyttää enintään 280 000 mk käyttövaroihin ja enintään 140 000 mk henkilöstön virkistystoimintaan. Määrärahaa on kertamenoa 280 000 mk, mistä 90 000 mk Helsingin yliopistolle Lutherin 500-vuotismuistonäyttelyn kustannuksia varten, 80 000 mk Oulun yliopiston 25-vuotisjuhlan menoja varten ja 110 000 mk Tampereen teknilliselle korkeakoululle kirjaston kokoelmien ja rakennustekniikan osaston siirrosta aiheutuvia kustannuksia varten. Määrärahaa on tarkoitettu 140 000 mk Helsingin kauppakorkeakoululle kauppakorkeakoulujen liikkeenjohdon opettajien ja tutkijoiden European Institute for Advanced Studies in Management-toimintaan osallistumista varten sekä 350 000 mk opetusministeriön käytettäväksi myöhemmin ilmeneviä välttämättömiä menoja varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Helsingin yliopisto (kertamenoa 90 000)	9 450 000
Jyväskylän yliopisto	3 000 000
Oulun yliopisto (kertamenoa 80 000) ..	4 030 000
Joensuun korkeakoulu	1 700 000
Kuopion korkeakoulu	2 000 000
Turun yliopisto	3 150 000
Tampereen yliopisto	3 300 000
Åbo Akademi	2 050 000
Lapin korkeakoulu	600 000
Eläinlääketieteellinen korkeakoulu	510 000
Teknillinen korkeakoulu	2 550 000
Tampereen teknillinen korkeakoulu (ker- tamenoa 110 000)	1 350 000
Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu ..	700 000
Helsingin kauppakorkeakoulu	1 250 000
Svenska handelshögskolan	480 000
Turun kauppakorkeakoulu	330 000
Vaasan korkeakoulu	390 000
Svenska social- och kommunalhögskolan ..	210 000
Opetusministeriön käytettäväksi	350 000
Yhteensä	37 400 000

1983 esitys	37 400 000
1982 menoarvio	33 269 000
1982 II lisämenoarvio	1 700 000
1981 tilinpäätös	28 927 605

50. Apurahat

Momentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää tieteelliseen julkaisutoimintaan, oppimateriaalin tuottamiseen, tutkimustyöhön ja tieteelliseen jatko-opiskeluun, opintoretkeilyihin, kenttäharjoitteluun, harjoitteluvaihdon edistämiseen ja opiskelijoiden matkakustannusten avustamiseen sekä muihin opetuksen ja tutkimuksen edistämiseen tarvittaviin apurahiin. Määrärahaa on 300 000 mk tarkoitettu apurahoina opiskelijoiden pakollisen kieliharjoittelun menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Helsingin yliopisto	665 000
Jyväskylän yliopisto	310 000
Oulun yliopisto	375 000
Joensuun korkeakoulu	175 000
Kuopion korkeakoulu	225 000
Turun yliopisto	420 000
Tampereen yliopisto	310 000
Åbo Akademi	175 000
Lapin korkeakoulu	44 000
Eläinlääketieteellinen korkeakoulu	38 000
Teknillinen korkeakoulu	360 000
Tampereen teknillinen korkeakoulu	195 000
Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu ..	80 000
Helsingin kauppakorkeakoulu	85 000
Svenska handelshögskolan	44 000
Turun kauppakorkeakoulu	38 000
Vaasan korkeakoulu	44 000
Svenska social- och kommunalhögskolan ..	17 000
Yhteensä	3 600 000

1983 esitys	3 600 000
1982 menoarvio	3 300 000
1981 tilinpäätös	2 912 415

70. *Tutkimus- ja opetusvälineiden sekä kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 94 500 000 mk, mistä 5 080 000 mk vuoden 1982 tulo- ja menoarvion ja toisen lisämenoarvion mukaisesti tilattujen laitteiden rahoitusta varten sekä 89 420 000 mk opetus- ja tutkimusvälineiden ja kaluston hankkimista sekä laitteiston ja kaluston uusimista ja täydentämistä varten. Määrärahasta on tarkoitus käyttää enintään 1 000 000 mk palkkausmenoina erikoislaitteiden ja -koneiden suunnitteluun ja valmistamiseen, mistä enintään 100 000 mk korkeakoulujen laitteistohankintojen selvittämistyötä varten. Määrärahasta on tarkoitus käyttää 200 000 mk ylioppilaiden terveydenhoitoasemien varustamiseen, enintään 1 500 000 mk säätökan hankkimiseen Helsingin yliopistolle, 1 300 000 mk Helsingin yliopiston kiihdytinlaitteiston vuoden 1983 maksuerän suorittamiseen, 2 800 000 mk Turun yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan rakennusten kalustohankintoihin, 1 500 000 mk Turun yliopistolle ja Åbo Akademiille yhteisesti hankittavaa NMR-laitteistoa varten, 400 000 mk teknillisen korkeakoulun kylmälaboratoriota varten sekä enintään 1 200 000 mk Tampereen teknilliselle korkeakoululle kuormituslaitteen hankintaan. Määrärahasta ehdotetaan lisäksi käytettäväksi

800 000 mk Jyväskylän yliopiston elektronimikroskoopin tilaamista ja I maksuerää varten. Hankinnan kokonaiskustannukset ovat 1 500 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Helsingin yliopisto	16 000 000
Jyväskylän yliopisto	7 100 000
Oulun yliopisto	10 500 000
Joensuun korkeakoulu	5 500 000
Kuopion korkeakoulu	5 500 000
Turun yliopisto	12 900 000
Tampereen yliopisto	5 500 000
Åbo Akademi	5 200 000
Lapin korkeakoulu	300 000
Eläinlääketieteellinen korkeakoulu	500 000
Teknillinen korkeakoulu	14 800 000
Tampereen teknillinen korkeakoulu	6 200 000
Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu	2 400 000
Helsingin kauppakorkeakoulu	500 000
Svenska handelshögskolan	500 000
Turun kauppakorkeakoulu	400 000
Vaasan korkeakoulu	500 000
Svenska social- och kommunalhögskolan	100 000
Opetusministeriön käytettäväksi	100 000
Yhteensä	94 500 000

1983 esitys	94 500 000
1982 menoarvio	83 600 000
1981 tilinpäätös	73 200 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 126 211 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset työt.* Alamomentille ehdotetaan 110 211 000 mk korkeakoulujen talonrakennustöiden jatkamista varten.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötöpinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
		mk	mk/m ² (mk/m ³)		
1. Helsingin yliopisto, Vironkatu 1, muutos ja peruskorjaus	2 726 (18 500)	16 000 000	5 869 (865)	6 070 085	4 000 000
2. Jyväskylän yliopisto, Mattilanniemen II rakennusvaihe	6 121 (37 500)	34 800 000	5 685 (928)	6 100 000	15 000 000
3. Oulun yliopisto, biologisen opintosuunnan rakennukset	9 200 (60 870)	69 000 000	7 500 (1 134)	32 450 000	36 550 000
4. Joensuun korkeakoulu					
— III rakennusvaihe	7 714 (46 000)	45 000 000	5 834 (978)	7 050 000	7 500 000
— Savonlinnan opettajankoulutuslaitoksen liikuntahalli	2 030 (17 700)	10 700 000	5 271 (605)	9 300 000	1 400 000

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		Myönnetty mk	mk
		mk	mk/m ² (mk/m ³)		
5. Turun yliopisto, lääketieteen laitosrakennuksen lisärakennus	3 437 (21 500)	26 600 000	7 739 (1 237)	22 101 000 (peruuntunut 41 537)	4 541 000
6. Turun yliopisto, lääketieteen laitosrakennuksen peruskorjaus	9 189 (50 000)	45 000 000	4 897 (898)	3 350 000	11 000 000
7. Vaasassa toimivan Åbo Akademin opettajankoulutusyksikön lisärakennus	2 635 (14 500)	12 500 000	4 744 (862)	4 200 000	2 700 000
— muutos- ja korjaustyöt	600	900 000	1 500		
8. Teknillinen korkeakoulu, lujusopin laboratorio	343 (3 100)	3 000 000	8 746 (962)	1 800 000	1 200 000
9. Tampereen teknillinen korkeakoulu, III rakennusvaihe	10 029 (66 900)	53 700 000	5 354 (803)	28 100 000 (peruuntunut 196 383)	25 800 000
10. Kuopion korkeakoulu, kasvitieteellisen puutarhan rakennukset	1 200 (6 600)	6 320 000	5 180 (957)	5 800 000	520 000
				Yhteensä	110 211 000

2. *Uudet rakennustyöt.* Alamomentille ehdotetaan 8 300 000 mk korkeakoulujen talonrakennustöiden aloittamista varten.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
		mk	mk/m ² (mk/m ³)		
1. Joensuun korkeakoulu, kasvitieteellisen puutarhan rakennukset	1 190 (6 300)	6 200 000	5 220 (984)	300 000	1 800 000
2. Turun yliopisto, oikeustieteellisen tiedekunnan rakennus	3 185 (19 800)	18 000 000	5 651 (909)	700 000	1 000 000
3. Tampereen yliopisto, Attilan kiinteistön korjaus	10 320 (55 600)	21 000 000	2 035 (378)	1 000 000	1 000 000
4. Lapin korkeakoulu, I rakennusvaihe	4 800 (28 000)	26 700 000	5 563 (954)	500 000	3 500 000
5. Teknillinen korkeakoulu, sähköteknillisen osaston lisätilat (VTT/TKK sähkötalo I)	930 (5 100)	5 400 000	5 806 (1 059)	200 000	1 000 000
				Yhteensä	8 300 000

Edellä lueteltujen töiden lisäperusteluna esitetään seuraavaa:

3. Korjaustyön suunnitteluun on varattu vuosina 1981—82 Tampereen yliopistolle alamomentilla 29.10.74.3 myönnetty määrärahat, yhteensä 1 000 000 mk.

4. Suunnitteluun on varattu vuonna 1982 momentille 29.10.74.3 Lapin korkeakoululle myönnetty 500 000 markan määräraha.

3. *Suunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 3 200 000 mk korkeakoulujen talonrakennushankkeiden suunnittelua varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Jyväskylän yliopisto	200 000
Oulun yliopisto	
— Linnanmaan VI rakennusvaihe	1 500 000
Kuopion korkeakoulu	200 000
Turun yliopisto	100 000
Teknillinen korkeakoulu	500 000
Tampereen teknillinen korkeakoulu	
— I ja II rakennusvaiheen muutostyö .	200 000
Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu .	500 000
Yhteensä	3 200 000

4. *Kunnallistekniset korvaukset ja liitännäistyöt.* Alamomentille ehdotetaan 1 100 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Oulun yliopisto, kunnallistekniset korvaukset	300 000
Joensuun korkeakoulu, kasvitieteellinen avopuutarha	500 000
Kuopion korkeakoulu, kasvitieteellinen avopuutarha	200 000
Turun yliopisto, maisemanhoito	100 000
Yhteensä	1 100 000

5. *Yleissuunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 3 400 000 mk korkeakoulujen rakennushankkeiden perustamis- ja esisuunnittelua, maankäytön suunnittelua ja rakentamisen neuvottelukuntien menoja varten. Alamomentin määrärahasta on tarkoitus käyttää 250 000 mk Vaasassa sijaitsevien korkeakoulujen rakentamisen yleissuunnitteluun.

Käyttösuunnitelma:	mk
Helsingin yliopisto	100 000
Jyväskylän yliopisto	500 000
Oulun yliopisto	500 000
Joensuun korkeakoulu	450 000
Kuopion korkeakoulu	450 000
Turun yliopisto	400 000
Tampereen yliopisto	350 000
Lapin korkeakoulu	250 000
Vaasan korkeakoulu	250 000
Opetusministeriön käytettäväksi	150 000
Yhteensä	3 400 000

1983 esitys	126 211 000
1982 menoarvio	100 842 000
1981 tilinpäätös	66 691 887

75. *Perusparannukset (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 7 000 000 mk korkeakoulukiinteistöjen perusparannustöitä varten. Määrärahaa on tarkoitus käyttää muun muassa Helsingin yliopiston opiskelijaruokaloitten parannustöihin ja energiansäästöinvestointeihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Helsingin yliopisto	5 300 000
Kuopion korkeakoulualueen vanhojen rakennusten käyttöönotto	400 000
Teknillisen korkeakoulun tilojen muutostyöt	400 000
Helsingin kauppakorkeakoulun laskentakeskuksen muutostyöt	400 000
Vaasan korkeakoulun keittiön parannustyöt	500 000
Yhteensä	7 000 000

1983 esitys	7 000 000
1982 menoarvio	7 380 000
1981 tilinpäätös	8 200 000

88. *Kiinteistöjen hankkiminen (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 23 925 000 mk, mistä 23 400 000 mk Tampereen yliopiston käyttöön ostettavan ns. Attilan kiinteistön kauppahintaa varten ja 525 000 mk kiinteistöön liittyvän lisäalueen ostoa varten.

1983 esitys	23 925 000
1982 menoarvio	3 965 000
1981 tilinpäätös	3 200 000

11. Valtion harjoittelukoulut

Harjoittelukouluissa on vuonna 1983 keskimäärin 7 685 oppilasta, joista peruskouluasteella 5 745 ja lukioasteella 1 940 oppilasta. Harjoittelukouluissa järjestetään noin 2 300 opiskelijan opetusharjoittelu. Peruskoulun ja lukion käyttömenojen lisäksi harjoittelukoulu-

jen määrärahoihin sisältyy eräiltä osin myös opettajankoulutuksesta aiheutuvia kustannuksia.

Opettajankoulutuslain nojalla kunnat ovat velvollisia suorittamaan osan harjoittelukoulun peruskouluasteen käyttömenoista sekä koulura-

kennusten hankinta- ja perusparannuskustannuksista. Eräät harjoittelukoulujen sijaintikunnat ovat sopimusten nojalla kustantaneet suoraan joitakin harjoittelukoulujen menoja, lähinnä kunnan järjestämästä kouluruokailusta aiheutuvia kustannuksia. Kunnan suoraan kustantamat menot on otettu tällöin vähennyksenä huomioon opettajankoulutuslain nojalla kunnan maksettavaksi tulevaa osuutta määrätessä. Koska menettelyä on pidettävä tarkoituksenmukaisena, sitä esitetään toistaiseksi jatkettavaksi. Menettelystä on kuitenkin tarkoitus asteittain luopua, minkä vuoksi momentin 29.11.21 määrärahaan ehdotetaan vuonna 1983 sisällytettäväksi Åbo Akademin harjoittelukoulun oppilashuollon kustannukset, jotka Vaasan kaupunki on toistaiseksi kustantanut.

Harjoittelukouluihin vuonna 1983 ehdotettu henkilöstön lisäys aiheutuu uusien koulutilojen käyttöönotosta. Pysyviä tehtäviä hoitavien päätoimisten tuntiopettajien aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan perustettavaksi viisi ylimääräistä lehtorin tointa, joita vastaavasti voidaan vähentää tuntiopetusta.

Harjoittelukoulujen rakentamista varten ehdotetaan 9 500 000 mk ja opetusväline- ja kalustohankintoihin 4 000 000 mk. Kulutusmenojen lisäykset aiheutuvat uusien koulutilojen käyttöönotosta ja peruskouluasteen oppilasmäärän lisääntymisestä.

Kuntien maksuosuudet, ruokamaksut, luku-kausimaksut ja muut harjoittelukouluista aiheutuvat tulot on merkitty momenteille 12.29.12—24.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 75 638 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet 1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	46 816 400	+ 6 218 500	548	+ 11
2. Työsubdepalkat	2 635 500	+ 439 300	56	+ 3
3. Muut palkat ja palkkiot	20 538 400	+ 4 110 800	61	— 5
4. Sosiaaliturvamaksu	4 947 800	+ 657 300	—	—
Varaus 1982		— 2 072 800	—	—
Varaus 1983	699 900	+ 699 900	—	—
Yhteensä	75 638 000	+ 10 053 000	665	+ 9

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 7 711 000 mk, mistä 7 146 300 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan 1.8.1983 lukien perustettavaksi seuraavat virrat ja ylimääräiset toimet:

Jyväskylän normaalikoulu

Ylimääräinen: Palkkausluokka
1 lehtori (saksan ja venäjän kieli) C 48

Oulun normaalikoulu

Peruspalkkainen: Palkkausluokka
1 lehtori (luokanopettaja) C 44

Joensuun normaalikoulu

Peruspalkkainen: Palkkausluokka
1 lehtori (luokanopettaja) C 44

Savonlinnan normaalikoulu

Peruspalkkainen: Palkkausluokka
1 lehtori (luokanopettaja) C 44

Hämeenlinnan normaalikoulu

Peruspalkkainen:

1 lehtori (luokanopettaja) C 44

Palkkaus-
luokka*Vasa övningsskola*

Ylimääräinen:

1 lehtori (puhe-, lukemis- ja kirjoitushäiriöisten opetus) C 44

Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan päätoimisten tuntiopettajien aseman vakiinnuttamiseksi 1. 8. 1983 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

Oulun normaalikoulu

1 lehtori (biologia ja maantiede) C 48

Palkkaus-
luokka*Joensuun normaalikoulu*

2 lehtoria (englannin kieli, ruotsin kieli) C 48

Tampereen normaalikoulu

2 lehtoria (ruotsin kieli, historia, yhteiskuntaoppi ja taloustieto) C 48

Lisäys on 375 800 mk.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 86 600 mk vuonna 1982 osaksi vuotta palkattujen vahtimestareiden ja keittiöapulaisten palkkoina.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 8 000 mk Tampereen normaalikoulun koulukuraattorin palkkaamiseksi kokopäivätoimisena 1. 8. 1983 lukien.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 55 200 mk huoltomiehen ja kahden siivoojan palkkaamiseksi Helsingin II normaalikouluun 1. 8. 1983 lukien.

Lisäys on 149 800 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 59 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muista palkoista ja palkkioista voidaan päätoimisten tuntiopettajien aseman vakiinnuttamisen johdosta vähentää tuntiopetuspalkkioina 318 000 mk, mistä 198 000 mk vuonna 1982 osaksi vuotta perustettujen toimien johdosta ja 120 000 mk kohdassa b ehdotettujen toimien perustamisen johdosta.

Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 2 850 000 mk, mistä 1 170 000 mk ylitunti- ja tuntiopetuspalkkioina opetuk-

sen lisääntymisen johdosta, 1 650 000 mk vi-ransijaisten palkkioina opettajankoulutuslain edellyttämän jatko-opiskelun laajenemisen johdosta sekä 30 000 mk muina erittelemättöminä palkkioina ja palkkioina lähinnä lukion uuden lukusuunnitelman edellyttämää henkilöstökoulutusta varten.

Lisäys on 2 532 000 mk.

1983 esitys	75 638 000
1982 menoarvio	65 585 000
1981 tilinpäätös	56 671 141

21. *Oppilashuolto* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 560 000 mk, mistä 185 000 mk aiheutuu kertamenosta Helsingin II normaalikoulun ala-asteen koulutilojen peruskorjauksen aikana käytettävien vuokratilojen aiheuttamia oppilaskuljetuksia varten, 810 000 mk luvun perusteluihin viitaten Åbo Akademin harjoittelukoulun oppilashuollon kustannuksista ja 565 000 mk peruskouluasteen oppilasmäärän lisääntymisestä ja kustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään kertameno 320 000 mk, lisäys on 1 240 000 mk.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää kouluruokailusta sekä peruskouluasteen oppilaiden koulumatkoista ja oppilasavustuksista aiheutuviin menoihin. Momentin määräraha saadaan henkilökunnalle ja opetusharjoittelijoille tarjota tilaisuus osallistua maksulliseen kouluruokailuun.

Lukioasteen oppilaiden, opetusharjoittelijoiden ja henkilökunnan ruokamaksuista aiheutuvat tulot on merkitty momentille 12.29.12—24.

Käyttösuunnitelma:	mk
Helsingin yliopiston harjoittelukoulut (kertamenoa 185 000)	1 820 000
Jyväskylän yliopiston harjoittelukoulu ..	1 100 000
Oulun yliopiston harjoittelukoulu	1 420 000
Joensuun korkeakoulun harjoittelukoulu ..	1 110 000
Turun yliopiston harjoittelukoulu	930 000
Tampereen yliopiston harjoittelukoulu ..	580 000
Åbo Akademin harjoittelukoulu	800 000
Lapin korkeakoulun harjoittelukoulu	390 000
Yhteensä	8 150 000

1983 esitys	8 150 000
1982 menoarvio	6 910 000
1981 tilinpäätös	4 927 971

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 970 000 mk uusien toimitilojen käyttöönoton, peruskouluasteen oppilasmäärän ja lukion opettajien täydennyskoulutuksesta aiheutuvien matkakustannusten lisääntymisen johdosta. Lisäyksestä 180 000 mk aiheutuu kertamenosta muuttokustannuksia ja uusien toimitilojen käyttöönottoon liittyviä ensikertaisia materiaali- ja välinekustannuksia varten.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös oppilaille annettavien oppikirjojen, koulutarvikkeiden ja työaineiden hankintoihin sekä muihin peruskoulun ja lukion opetuksen ja muun toiminnan edellyttämiin kulutusmenoihin.

Momentin määrärahaa saadaan luvun perusteluihin viitaten tarvittaessa käyttää myös kuntien maksettavaksi opettajankoulutuslain 9 §:n 2 momentin nojalla tulevien osuuksien tarkistuksesta tai näiden osuuksien ja kuntien suoraan kustantamien menojen erotuksesta aiheutuvien palautusten suorittamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Helsingin yliopiston harjoittelukoulu (kertamenoa 50 000)	1 270 000
Jyväskylän yliopiston harjoittelukoulu ..	660 000
Oulun yliopiston harjoittelukoulu (kertamenoa 100 000)	1 000 000
Joensuun korkeakoulun harjoittelukoulu ..	840 000
Turun yliopiston harjoittelukoulu	950 000
Tampereen yliopiston harjoittelukoulu (kertamenoa 30 000)	1 270 000
Åbo Akademin harjoittelukoulu	690 000
Lapin korkeakoulun harjoittelukoulu ..	840 000
Yhteensä	7 520 000

1983 esitys	7 520 000
1982 menoarvio	6 550 000
1981 tilinpäätös	5 870 499

70. Opetusvälineiden ja kaluston bankkimien (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 4 000 000 mk, mistä 600 000 mk opetusvälineiden ja kaluston uusintahankintoja ja täydentämistä varten sekä 3 400 000 mk uusien tilojen varustamista varten. Määrärahasta on tarkoitettu 600 000 mk Helsingin II normaalikoulun ala-astetta, 400 000 mk Oulun normaalikoulun ala-astetta, 1 800 000 mk Oulun normaalikoulun yläastetta ja lukiota, 50 000 mk Savonlinnan normaalikoulun liikuntatiloja, 200 000 mk Hämeenlinnan normaalikoulua sekä 100 000 mk Åbo Akademin harjoittelukoulun uusia tiloja varten.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Helsingin yliopiston harjoittelukoulu ..	700 000
Jyväskylän yliopiston harjoittelukoulu ..	100 000
Oulun yliopiston harjoittelukoulu	2 250 000
Joensuun korkeakoulun harjoittelukoulu ..	150 000
Turun yliopiston harjoittelukoulu	80 000
Tampereen yliopiston harjoittelukoulu ..	440 000
Åbo Akademin harjoittelukoulu	180 000
Lapin korkeakoulun harjoittelukoulu ..	100 000
Yhteensä	4 000 000

1983 esitys	4 000 000
1982 menoarvio	2 100 000
1982 II lisämenoarvio	200 000
1981 tilinpäätös	2 850 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 9 500 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset työt.* Alamomentille ehdotetaan 5 000 000 mk Hämeenlinnan normaalikoulun laajennus- ja muutostyön jatkamista varten. Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty 4 500 000 mk. Laajennuksen hyötypinta-ala on 2 266 m², tilavuus 13 100 m³ ja kustannusarvio 11 000 000 mk eli 4 854 mk/m² ja 840 mk/m³. Muutostyön hyötയാala on 790 m², tilavuus 4 400 m³ ja kustannusarvio 2 900 000 mk eli 3 671 mk/m² ja 659 mk/m³.

2. *Uudet rakennustyöt.* Alamomentille ehdotetaan 4 000 000 mk Savonlinnan normaalikoulun laajennus- ja korjaustyön aloittamista varten. Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnettyistä määrärahoista varattu 800 000 mk. Laajennuksen hyötypinta-ala on 2 000 m², tilavuus 10 500 m³ ja kustannusarvio 10 500 000 mk eli 5 250 mk/m² ja 1 000 mk/m³. Korjaustyön hyötypinta-ala on 1 850 m², tilavuus 11 200 m³ ja kustannusarvio 5 900 000 mk eli 3 191 mk/m² ja 527 mk/m³.

3. *Suunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 500 000 mk Jyväskylän normaalikoulun laajennus- ja korjaustyön suunnittelun jatkamista varten. Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty 500 000 mk.

1983 esitys	9 500 000
1982 menoarvio	11 570 000
1982 II lisämenoarvio	150 000
1981 tilinpäätös	13 400 000

34. Teatterikorkeakoulu

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 6 735 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet 1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	2 375 900	+ 296 900	30	+ 1
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhddepalkat	1 013 500	+ 208 800	18	+ 3
3. Muut palkat ja palkkiot	2 842 900	+ 377 000	3	- 3
4. Sosiaaliturvamaksu	440 700	+ 53 500	—	—
Varaus 1982		— 187 200	—	—
Varaus 1983	62 000	+ 62 000	—	—
Yhteensä	6 735 000	+ 811 000	51	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 626 100 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Ehdotetaan 1.8.1983 lukien perustettavaksi lehtorin (tanssitaide) virka (V 27). Lisäys on 34 900 mk.

c) Päätoimisen henkilökunnan aseman vaikiinnuttamiseksi ehdotetaan kahden tilapäisen lehtorin (V 27) ja tilapäisen opintosihteerin (V 26) palkkaamiseksi 1.8.1983 lukien alamomentille lisäystä 102 700 mk, mistä 81 000 mk on siirtoa alamomentilta 3. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 21 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 200 000 mk tehtävien lisääntymisen johdosta ja koulutuskeskuksen projekteja varten. Kun alamomentilta voidaan vähentää 1.8.1983 lukien 81 000 mk kohdan c perusteluihin viitaten siirtona alamomentille 2, lisäys on 119 000 mk.

1983 esitys	6 735 000
1982 menoarvio	5 924 000
1981 tilinpäätös	4 994 838

29. Muut kulutusmenot

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 165 000 mk toiminnan laajenemisen ja kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 40 000 mk siirtona momentiksi 29.34.50, lisäys on 125 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös kirjahan-

toihin, opetusteatterin ja koulutuskeskuksen projektien menoihin sekä teatteritoimintaan tutustumiseksi järjestettävien opintoretkien menoihin. Opetusteatteritoiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 12.29.99.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	2 000
Matkat	35 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 000
Rakennusten käyttö	800 000
Toimistomenot	200 000
Opetusteatterikulut	200 000
Kirjanhankinnat	35 000
Muut menot	250 000
Yhteensä	1 523 000

1983 esitys	1 523 000
1982 menoarvio	1 398 000
1981 tilinpäätös	1 169 443

50. Apurahat

Momentille ehdotetaan 40 000 mk siirtona momentilta 29.34.29. Momentin määrärahaa saadaan käyttää opettajien ja opiskelijoiden ulkomaisiin opintomatkoihin myönnettäviin apurahoihin.

1983 esitys	40 000
-------------------	--------

70. Kalusto- ja välinebankinnat (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 110 000 mk opetusvälineiden ja kaluston uusimista ja täydentämisestä varten.

1983 esitys	110 000
1982 menoarvio	100 000
1981 tilinpäätös	60 000

35. Taideteollinen korkeakoulu

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 13 786 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	4 202 700	+ 473 600	57	—
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	2 548 500	+ 741 400	38	+ 1
3. Muut palkat ja palkkiot	6 004 900	+ 450 000	18	—
4. Sosiaaliturvamaksu	902 300	+ 98 600	—	—
	Varaus 1982	— 388 200	—	—
	Varaus 1983	+ 127 600	—	—
	Yhteensä	+ 1 503 000	113	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 323 500 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 475 400 mk vuonna 1982 osaksi vuotta perustettujen toimien palkkioina.

Työsubdepalkkioihin ehdotetaan lisäystä 39 100 mk keskuksenhoitajan palkkaamista varten.

Lisäys on 514 500 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 39 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 200 000 mk tuntiopetuksen palkkiojärjestelmän uudistamisen johdosta. Kun alamomentilta voidaan vähentää vuonna 1982 osaksi vuotta perustettujen tilapäisten toimien johdosta 373 000 mk, vähennys on 173 000 mk.

1983 esitys	13 786 000
1982 menoarvio	12 283 000
1981 tilinpäätös	10 304 149

10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 033 000 mk uusien toimitilojen vuokrien ja kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää vuokriin, kiinteistöjen käyttö-

kustannuksiin sekä 20 000 mk rakennusten korjaus- ja kunossapitokustannuksiin.

1983 esitys	5 580 000
1982 menoarvio	4 547 000
1982 II lisämenoarvio	360 000
1981 tilinpäätös	3 239 938

21. (29.35.29, osa) Muut opetus- ja tutkimusmenot (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk, mistä 60 000 mk laitosmäärärahoihin ja 40 000 mk kirjallisuuden hankintoihin. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kirjallisuuden hankintoihin ja laitosten menoihin.

1983 esitys	1 260 000
1982 menoarvio	1 160 000
1981 tilinpäätös	989 406

28. Maksullinen palvelu- ja työtoiminta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 20 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää maksullisesta palvelutoiminnasta ja työtoiminnasta aiheutuviin palkkaus- ja kulutusmenoihin. Toiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 12.29.35.

1983 esitys	250 000
1982 menoarvio	230 000
1981 tilinpäätös	177 099

29. (29.35.29), osa) *Muut kulutusmenot*
Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 32 000 mk kustannusten nousun ja toiminnan laajenemisen johdosta. Kun momentilta vähennetään kertameno 65 000 mk, vähennys on 33 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	3 000
Matkat	86 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 000
Toimistomenot	200 000
Muut menot	200 000
Yhteensä	490 000

1983 esitys	490 000
1982 menoarvio	523 000
1981 tilinpäätös	516 245

50. *Apurahat*

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää alan julkaisutoiminnan tukemiseen sekä opinto- ja tutustumismatkoihin myönnettäviin apurahiin.

1983 esitys	28 000
1982 menoarvio	25 000
1981 tilinpäätös	19 000

70. *Kaluston ja opetusvälineiden hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 700 000 mk tutkimus- ja opetusvälineiden sekä kaluston uusimista ja täydentämistä varten. Määrärahasta on 300 000 mk tarkoitettu väliaikaistilojen kalustamiseen.

1983 esitys	700 000
1982 menoarvio	500 000
1981 tilinpäätös	400 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 000 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset työt.* Alamomentille ehdotetaan 1 800 000 mk taideteollisen korkeakoulun, teatterikorkeakoulun ja Suomen elokuvaarkiston käyttöön Itä-Pasilaan rakennettavaa uudisrakennusta varten. Hanketta varten on aikaisemmin myönnetty 12 300 000 mk, mistä on peruuntunut 3 355 000 mk.

2. *Yleissuunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 200 000 mk Itä-Pasilan taidelaitosten rakentamisen neuvottelukunnan menoja varten.

1983 esitys	2 000 000
1982 menoarvio	5 200 000
1981 tilinpäätös	1 500 000

36. *Sibelius-Akatemia*

Kanttorin virkaan oikeuttavaa kirkkomusiikkikoulutusta on järjestetty Sibelius-Akatemian lisäksi Kuopion konservatoriossa. Musiikkialan korkeakoulututkinnoista annetun asetuksen (563/80) johdosta kirkkomusiikin perustutkintona tulee olemaan musiikin kandidaatin tutkinto. Kuopion konservatorio ei kuitenkaan voi keskiasteen oppilaitoksena antaa asetuksen edellyttämää kandidaattikoulutusta. Konservatoriossa järjestetty koulutus ei siten tuota jatkossa kelpoisuutta kirkon virkoihin.

Pätevien kanttorien puutteen vuoksi kirkkomusiikkikoulutuksen jatkaminen Kuopiossa on

kuitenkin tarpeen, koska opiskelijoiden sisäänottoa ei voida Sibelius-Akatemiassa vastaavasti lisätä. Koulutusta ehdotetaan siksi jatkettavaksi Kuopiossa muodostamalla konservatorion kirkkomusiikkiosastosta 1. 1. 1983 lukien Sibelius-Akatemian väliaikainen koulutusyksikkö. Sibelius-Akatemiaan ehdotetaan tätä varten perustettavaksi kymmenen tilapäistä lehtorin tointa. Kuopion konservatorio myöntää näihin toimiin siirtyville kirkkomusiikkiosaston opettajille virkavapautta. Musiikinteorian opetuksen järjestämiseksi on lisäksi uutena perustettava tilapäisen lehtorin toimi. Kuopion konservatorio vuokraa

koulutusyksikön käytettäväksi kirkkomusiikki-osaston tilat ja luovuttaa opetusvälineet käytettäväksi sekä huolehtii tuntimäärien perusteella määräytyvää korvausta vastaan tarvittavista kiinteistön huolto- ja kansliatehtävistä. Koulutusyksikön toiminnasta aiheutuvat vuokramenot, matkakustannukset ja kiinteistön

huolto- ja kansliatehtävistä aiheutuvat korvaukset on otettu huomioon momenteilla 29.36.10 ja 29.

Musiikkioppilaitosten valtionavusta annetun lain (147/68) perusteella Kuopion konservatoriolle kirkkomusiikkikoulutusta varten myönetyt valtionavustukset vähenevät vastaavasti.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 20 958 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	8 406 200	+ 1 080 900	101	+ 2
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat	4 136 600	+ 2 204 700	41	+ 33
3. Muut palkat ja palkkiot	6 852 700	+ 1 789 000	74	— 10
4. Sosiaaliturvamaksu	1 368 900	+ 331 000	—	—
	Varaus 1982	— 501 200	—	—
	Varaus 1983	+ 193 600	—	—
	Yhteensä	20 958 000	216	+ 25

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 801 600 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Tehtävien lisääntymisen johdosta korkeakouluun ehdotetaan perustettavaksi 1. 3. 1983 lukien hallintojohtajan virka (B 3), 1. 8. 1983 lukien lehtorin (kansanmusiikki) virka (V 27) ja 1. 1. 1983 lukien ylimääräinen apulaissihteerin toimi (V 27). Edellyttäen, että hallintojohtajan virka (B 3) perustetaan, voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa sihteerin virka (B 1). Lisäys on 128 600 mk.

c) Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 508 300 mk vuonna 1982 osaksi vuotta palkattujen tilapäisten lehtorien edelleen palkkaamiseksi.

Päätoimisten tuntiopettajien aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan kymmenen lehtorin (V 27) palkkaamiseksi tilapäisten palkkioihin lisäystä 348 500 mk, mistä 286 000 mk on siirtoa alamomentilta 3 1. 8. 1983 lukien.

Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan tilapäisten palkkioihin lisäystä 887 400 mk leh-

torin (V 29) ja kahdeksan lehtorin (V 27) ja kahden lehtorin (V 25) palkkaamiseksi Kuopion koulutusyksikköön.

Uusien tilojen käyttöönoton johdosta ehdotetaan työsuhdepalkkioihin lisäystä 216 200 mk konekirjoittajan, kolmen vahtimestarin, kahden puhelunvälittäjän ja kuuden siivoojan palkkaamiseksi 1. 8. 1983 lukien.

Lisäys on 1 960 400 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 74 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan luento- ja tuntiopetuksen laajentumisen johdosta lisäystä 1 250 000 mk, mistä 450 000 mk Kuopion koulutuksikköä varten.

Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan toiminnan laajentumisen johdosta lisäystä 200 000 mk täydennyskoulutuksen ja konserttitoiminnan palkkioita sekä erittelemättömiä muita palkkoja ja palkkioita varten.

Muista palkoista ja palkkioista voidaan vähentää 646 000 mk, mistä 286 000 mk tuntiopetuspalkkioina kohdan c perusteluihin viitaten ja 360 000 mk vuonna 1982 osaksi vuotta palkattujen tilapäisten lehtorien palkkioina.

Määrärahan oikaisun johdosta alamomentille ehdotetaan lisäystä 380 000 mk tuntiopetus-palkkioita varten.

Lisäys on 1 184 000 mk.

1983 esitys	20 958 000
1982 menoarvio	15 860 000
1981 tilinpäätös	14 445 457

10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan kustannusten nousun, käyttöön otettavien lisätilojen ja lisätilojen vuokrauksen johdosta lisäystä 811 000 mk, mistä 170 000 mk Kuopion väliaikaisen koulutusyksikön vuokramenoja ja 340 000 mk musiikin dramaattisen teatterin käyttöön Meritullinkatu 33:sta vuokrattavien tilojen vuokramenoja varten. Momentin määrärahaa saadaan käyttää vuokramenoihin ja muihin kiinteistöjen käyttö-kustannuksiin.

1983 esitys	1 677 000
1982 menoarvio	866 000
1981 tilinpäätös	457 009

28. Konsertti- ja oopperatoiminta sekä maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 80 000 mk toiminnan laajentumisen ja kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää konsertti- ja oopperatoiminnan, julkaisutoiminnan, mestarikurssien ja muun maksullisen täydennyskoulutuksen palkkiomeneihin ja muihin menoihin. Toiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 12.29.36.

1983 esitys	240 000
1982 menoarvio	160 000
1981 tilinpäätös	153 993

29. Muut kulutusmenot

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 604 500 mk, mistä 154 500 mk aiheutuu lähinnä kustannusten noususta ja atk-menojen kasvusta, 200 000 mk Kuopion väliaikaisesta koulutusyksiköstä ja 250 000 mk kertamenosta muuttokustannuksia varten. Kun momentilta vähennetään kertameno 20 000 mk, lisäys on 584 500 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös kirjallisuuden, nuottien ja äänitteiden hankintaan, laitojen tarpeista aiheutuviin menoihin ja Kuopion koulutusyksiköstä aiheutuviin korvauksiin ja matkakustannuksiin.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Käyttövarat (enintään)	4 000
Matkat	43 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 000
Toimistomenot	250 000
Atk-menot	50 000
Kirjallisuuden, nuottien ja äänitteiden hankinta	260 000
Kuopion koulutusyksikön menot	200 000
Muut menot (kertamenoa 250 000)	400 000
Yhteensä	1 208 000

1983 esitys	1 208 000
1982 menoarvio	623 500
1982 II lisämenoarvio	140 000
1981 tilinpäätös	543 966

55. Apurahat

Momentille ehdotetaan lisäystä 30 000 mk, mikä aiheutuu määrärahan mitoituksessa valtion haltuun ottamisen yhteydessä tapahtuneen mitoitusvirheen oikaisemisesta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ulkomaiseen vaihto-toimintaan, opetuksen vaatimien opintoretkeilyjen ja kenttäharjoittelun tukemiseen, opettajien, muun henkilökunnan ja opiskelijoiden ulkomaisiin opintomatkoihin sekä oppimateriaalin laadintaan tarkoitettuihin apurahiin.

1983 esitys	50 000
1982 menoarvio	20 000
1981 tilinpäätös	80 000

70. Kaluston ja opetusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 500 000 mk kaluston ja opetusvälineiden hankintaa ja musiikin dramaattisen teatterin edellyttämiä hankintoja varten. Määrärahasta 3 000 000 mk on tarkoitettu Töölönkatu 28:ssa sijaitsevan rakennuksen kaluston ja opetusvälineiden hankintoihin.

1983 esitys	3 500 000
1982 menoarvio	500 000
1981 tilinpäätös	1 970 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 6 150 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset työt.* Alamomentille ehdotetaan 6 000 000 mk Helsingissä Töölönkatu 28:ssa sijaitsevan Sibelius-Akatemialle luovutetun rakennuksen korjaustöiden jatkamista varten. Hankkeen kustannusarvio on 22 000 000 mk, hyötypinta-ala 4 100 m², tilavuus 32 000 m³ ja vastaavat yksikkökustannuk-

set 5 366 mk/h-m² ja 688 mk/m³. Hankkeeseen on aikaisemmin myönnetty 16 000 000 mk.

2. *Suunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 150 000 mk Helsingissä Pohjoinen Rautatiekatu 9:ssä sijaitsevan Sibelius-Akatemian toi-

mitalon peruskorjaustyön suunnittelun jatkamista varten.

1983 esitys	6 150 000
1982 menoarvio	6 000 000
1982 II lisämenoarvio	5 600 000
1981 tilinpäätös	4 200 000

37. Muut korkeakoulumenot

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä kulttuurivaihtosopimuksen perusteella palkattavien opettajien menoja varten 216 000 mk seuraavasti:

2. *Työsubdepalkat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 241 800 mk, mistä 25 300 mk aiheutuu osaksi vuotta 1982 palkattujen opettajien edelleen palkkaamisesta, 39 300 mk italian kielen ja kulttuurin apulaisprofessorin palkkaamisesta 1. 9. 1983 lukien, 5 000 mk lyhytaikaisista opettajanvierailuista, 157 900 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistamisesta sekä 14 300 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 40 400 mk vuodelle 1982, lisäys on 201 400 mk. Alamomentin loppusumma on 1 447 200 mk. Alamomentilta saadaan palkata enintään 19 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

4. *Sosiaaliturvamaksu.* Alamomentille merkitään lisäystä 14 600 mk. Alamomentin loppusumma on 101 800 mk.

1983 esitys	1 549 000
1982 menoarvio	1 333 000
1981 tilinpäätös	932 918

08. *Kieli-instituuttien valvontalautakunta*

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 5 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kieli-instituuteissa opintonsa aloittaneiden diplomikielenkääntäjien loppukokeiden toimeenpanoa varten tarvittavan valvontalautakunnan menoihin.

1983 esitys	35 000
1982 menoarvio	40 000
1981 tilinpäätös	33 829

09. *Korkeakouluneuvosto*

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk kustannusten nousun ja toiminnan laajenemisen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyt-

tää korkeakouluneuvoston sihteerien palkkausmenoihin ja neuvoston kokouskuluihin. Momentin määrärahaalla saadaan palkata enintään kaksi pysyväisluonteista henkilöä.

1983 esitys	500 000
1982 menoarvio	450 000
1981 tilinpäätös	372 442

21. *Korkeakoululaitosta koskeva tutkimus- ja kehittämistoiminta*

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää uusien koulutusohjelmien suunnittelua ja koulutuksen uudeelleenjärjestelyä, koulutuksen ja työelämän yhteyksiä, hallintoa, resurssisuunnittelua ja mitoitusta sekä opiskelijavalintojen kehittämistä koskevan suunnittelu-, selvitys- ja kokeilutoiminnan palkka-, palkkio- ja muihin menoihin. Momentin määrärahaalla saadaan palkata enintään 8 henkilöä määräaikaisiin tehtäviin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Uusien koulutusohjelmien suunnittelu ja koulutuksen uudelleenjärjestely	200 000
Koulutuksen ja työelämän yhteyksiä koskeva tutkimustoiminta	220 000
Korkeakoulujen hallintoa, resurssisuunnittelua ja mitoitusta koskeva selvitystoiminta	125 000
Opiskelijavalintoja koskeva suunnittelu- ja tiedotustoiminta	150 000
Taidekorkeakoulujen suunnittelu	90 000
Muu tutkimus- ja kehittämistoiminta ..	65 000
Yhteensä	850 000

1983 esitys	850 000
1982 menoarvio	800 000
1981 tilinpäätös	692 255

22. *Korkeakoulujen täydennyskoulutuksen kehittäminen*

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 200 000 mk kustannusten nousun ja toiminnan laajenemi-

sen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää korkeakoulujen täydennyskoulutuksen kehittämiseen, valtionhallinnon henkilöstön korkeakoulutasoisen täydennyskoulutuksen kokeilutoimintaan, ulkomailla korkeakoulututkinnon suorittaneiden suomalaisten täydennyskoulutuksen järjestämisestä aiheutuviin sekä avoimen korkeakouluopetuksen suunnittelu- ja kokeilutoiminnan palkka-, palkkio- ja muihin menoihin. Momentin määrärahaa saadaan palkata henkilöstöä määräaikaan tehtäviin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Korkeakoulujen täydennyskoulutuksen kehittäminen	350 000
Valtionhallinnon henkilöstön korkeakoulutasoisen täydennyskoulutuksen kehittäminen	260 000
Ulkomailla tutkintonsa suorittaneiden täydennyskoulutus	430 000
Avoimen korkeakouluopetuksen kehittäminen	260 000
Yhteensä	1 300 000
1983 esitys	1 300 000
1982 menoarvio	1 100 000
1981 tilinpäätös	276 949

23. *Tutkintojen ja opetuksen kehittäminen*
Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 300 000 mk momentin 29.10.01 kohdan c perusteluihin viitaten Jyväskylän yliopiston kasvatustieteen tutkimuslaitoksen korkeakoulututkimusta suorittavan viiden henkilön palkkoina. Momentin määrärahaa saadaan käyttää korkeakoulujen peruskoulutuksen, tieteellisen jatkokoulutuksen, terveydenhuollon ammatillisen jatkokoulutuksen, korkeakouluhenkilöstön koulutuksen ja korkeakouluopintoihin liittyvän harjoittelun kehittämisen sekä korkeakouluopin-
toja koskevan tiedotustoiminnan menoihin. Momentin määrärahaa saadaan palkata enintään 13 henkilöä määräaikaan tehtäviin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Terveydenhuollon perus- ja erikoistumis- koulutuksen kehittäminen	360 000
Muiden alojen peruskoulutuksen kehittä- minen ja tutkinnonuudistuksen seu- ranta	234 000
Jatkokoulutuksen kehittäminen	185 000
Korkeakouluhenkilöstön pedagoginen ja hallinnollinen koulutus	185 000
Opettajankoulutuksen kehittäminen	136 000
Korkeakouluopintoihin liittyvän harjoitte- lun kehittäminen	100 000
Korkeakouluopin- toja koskeva tiedotustoi- minta	100 000
Yhteensä	1 300 000

1983 esitys	1 300 000
1982 menoarvio	1 600 000
1981 tilinpäätös	1 577 834

26. *Opettajien poikkeuskoulutus ja opetta-
jankoulutusyksiköiden opettajien jatko- ja täy-
dennyskoulutus*

Momentille ehdotetaan lisäystä 550 000 mk, mistä 250 000 mk opettajien poikkeuskoulu-
tusta ja opetusharjoittelun ohjaajien koulutusta sekä ruotsinsuomalaisten opettajien kursseja varten, 50 000 mk käytettäväksi opettajankou-
lutuslain 11 §:n mukaisen jatko-opiskelun jär-
jestämisestä aiheutuviin kustannuksiin, apura-
hoihin ja julkaisu- ja toimintaan sekä opettajankou-
luttajien opintomatkoihin ja kursseihin sekä
250 000 mk musiikin aineenopettajien poik-
keuskoulutuksen järjestämiseen. Momentin
määrärahaa saadaan käyttää edellä mainituis-
ta toiminnoista aiheutuviin palkka-, palkkio-
ja muihin kulutusmenoihin. Momentin määrä-
rahaa saadaan palkata enintään 9 päätoimis-
ta henkilöä määräaikaan tehtäviin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Opettajien poikkeuskoulutus	700 000
Opettajankoulutusyksiköiden opettajien jatko- ja täydennyskoulutus	300 000
Musiikin aineenopettajien poikkeuskoulu- tus	250 000
Yhteensä	1 250 000

1983 esitys	1 250 000
1982 menoarvio	700 000
1981 tilinpäätös	466 399

27. *Korkeakoulujen yhteinen atk-toiminta*
Momentille ehdotetaan lisäystä 500 000 mk
kustannusten nousun johdosta. Momentin mää-
rärahaa saadaan käyttää korkeakoulujen Univac
1108 -keskustietokoneen ylläpitokustannuksiin
ja muihin yhteistoiminnan menoihin sekä tieto-
liikennepalvelujen kehittämiseen. Momentin
määrärahaa saadaan palkata henkilökuntaa
määräaikaan tehtäviin.

Käyttösuunnitelma:	mk
VTKK:lle maksettavat korvaukset	5 400 000
Tietokonelaitteiden vuokrat ja käyttö- kulut	500 000
Suuritietokoneajan osto	350 000
Atk-toiminnan kehittäminen	400 000
Sekalaiset kulutusmenot	50 000
Yhteensä	6 700 000

1983 esitys	6 700 000
1982 menoarvio	6 200 000
1981 tilinpäätös	5 703 875

28. Tieteellisten kirjastojen atk-toiminta

Momentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää palkkaus-, tietojenkäsittely- ja kulutusmenoihin. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään seitsemän henkilöä määräaikaisiin tehtäviin. Valtionhallinnon ulkopuolisille myytävistä järjestelmän palveluista aiheutuvat tulot on merkitty momentille 12.29.99.

1983 esitys	1 500 000
1982 menoarvio	1 200 000
1981 tilinpäätös	1 080 173

29. Eräät aineenopettajien koulutuksen menot

Momentille ehdotetaan 1 500 000 mk aineenopettajan kasvatustieteellisiä opintoja suorittavien opiskelijoiden määrän väliaikaisesta lisääntymisestä aiheutuviin kustannuksiin uuteen tutkintojärjestelmään siirtymisen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää tilapäisten lehtorien palkkaamiseen, tuntiopetuspalkkioihin sekä opetusharjoittelun ohjauspalkkioihin. Määrärahalla saadaan palkata henkilöstöä määräaikaisiin tehtäviin.

1983 esitys	1 500 000
-------------------	-----------

50. Oppimateriaalin tuotannon edistäminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää oppimateriaalin laitoille maksettaviin apurahoihin sekä valtionavustuksina palkkioihin ja muuhun oppimateriaalituotannon edistämiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Apurahat	500 000
Valtionapu kustantajille	250 000
Yhteensä	750 000

1983 esitys	750 000
1982 menoarvio	700 000
1981 tilinpäätös	633 217

51. Kesäyliopistojen valtionapu

Momentille ehdotetaan lisäystä 250 000 mk toiminnan laajenemisen ja kustannusten nou-

sun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtionapuna kesäyliopistojen palkkauksia, opetuspalkkioita ja muita kustannuksia varten. Kesäyliopistojen yhteisen tiedotus- ja tutkimustoiminnan osuus momentin määrärahasta on 30 000 mk.

1983 esitys	2 550 000
1982 menoarvio	2 300 000
1981 tilinpäätös	2 095 000

52. Valtionavustus korkeakouluopiskelijoiden ruokailukustannusten alentamiseen (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 4 000 000 mk opiskelijoiden ruokailukustannusten alentamiseksi myönnettävän tuen korottamiseksi 3,25 markkaan ateriaa kohti syyslukukauden 1983 alusta lukien sekä ruokailijamäärän lisääntymisen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää opiskelijaruokaloille myönnettävinä valtionavustuksina opetusministeriön ohjeiden mukaisten opiskelija-ateriakokonaisuuksien hinnan alentamiseksi vuosittain tulo- ja menoarviossa vahvistettavalla markkamäärällä. Momentin määrärahasta on ylimääräistä ateriakohtaista tukea enintään 1 000 000 mk muissa kuin korkeakoulujen tiloissa toimivien opiskelijaruokalojen energia-, siivous- ja muita ylläpitokorvauksia varten.

1983 esitys	12 000 000
1982 menoarvio	8 000 000
1981 tilinpäätös	8 350 055

(53.) Valtionapu Ylioppilasterveys r.y:lle (siirtomääräraha)

Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 800 000 mk.

1982 menoarvio	800 000
1981 tilinpäätös	600 000

72. Tietokonelaitteiden bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 000 000 mk lähinnä korkeakoulujen yhteisiä atk-laitehankintoja varten.

1983 esitys	3 000 000
1982 menoarvio	3 500 000
1981 tilinpäätös	5 200 000

39. Valtion opintotukikeskus

Peruskoulun jälkeen tapahtuvien opintojen tukemiseen tarkoitettu opintotukilain (28/72) mukainen opintotuki käsittää valtion varoista maksettavan opintorahan (perusosan ja asumis-

lisän) sekä valtion takaaman korkotukilainan. Opintotukea myönnettiin opintovuonna 1981 —82 seuraavasti:

	opintorahat				opintolainat			
	saajien lukum. (opisk.)	% opisk. määrästä	määrä yht. milj. mk	keskim. saajaa kohden mk	saajien lukum. (opisk.)	% opisk. määrästä	takausten määrä yht. milj. mk	keskim. saajaa kohden mk
lukiot	40 600	37	28	700	2 700	3	7	2 700
kansanopistot	5 300	88	10	1 800	4 100	68	20	4 800
ammattilliset oppilaitokset	110 200	86	186	1 680	61 600	48	307	5 000
korkeakoulut	41 000	55	91	2 200	41 400	55	343	8 300
ulkomaiset oppilaitokset	2 100	—	5	2 600	2 300	—	20	8 800
Yhteensä	199 200	62	320	1 600	112 100	35	697	6 200

Takausvastuun nojalla on pankeille maksettu vuosittain noin 1 600 henkilön opintolainat. Määrä vastaa vajaata 0,5 prosenttia opintolainansaajien kokonaismäärästä, mikä on tällä hetkellä noin 350 000 henkilöä. Takausvastuut olivat vuonna 1981 noin 14 milj. mk eli 0,3 prosenttia koko opintolainakannasta. Takausvastuun nojalla maksettuja lainoja perittiin valtiolle takaisin vuoden 1981 aikana noin 6,5 milj. mk. Takaisinperinnästä huolehtii valtion opintotukikeskus.

Eduskunta on vastauksessaan vuoden 1982 tulo- ja menoarvioesitykseen pitänyt tärkeinä opiskelijoiden toimeentuloturvan parantamiseen ja velkaantumisen estämiseen tähtäviä toimenpiteitä ja edellyttänyt laadittavaksi opintotukea koskevan tavoite- ja toimintaohjelman. Hallitus toteaa opintotuen pidemmän aikavälin kehittämisen suuntaviivoista seuraavaa:

Opintotukitoiminnan tavoitteena on taloudellisten edellytysten luominen peruskoulua seuraaville opinnoille. Opintotukitoimenpitein tulisi voida vähentää vanhemmille nuorten koulunkäynnistä aiheutuvia menoja siten, että nuoren tultua täysi-ikäiseksi koulutuskustannukset voidaan rahoittaa nykyistä suuremmalta osalta opintotuen avulla.

Opintotukijärjestelmän kehittäminen perustuu vuonna 1972 annettuun opintotukilakiin. Opintotukilain mukaisen opintotuen keskeisiksi ongelmiksi ovat muodostuneet tuen mitoittaminen opiskelijoiden toimeentulon turvaavasti ja opintolainoista aiheutuva velkaantuminen. Lisäksi nykyiset tarveharkintakriteerit saattavat eräissä tapauksissa vähentää epäoikeudenmukai-

sella tavalla tukea opiskelijoilta, jotka eivät enää ikänsä ja omassa taloudessaan asumisensa johdosta kuulu vanhempiensa huoltovelvollisuuden piiriin.

Opintotuen määrä pyritään mitoittamaan nykyistä kattavammin opiskelijan elinkustannukset huomioon ottavaksi.

Opintolainojen ja opintorahan asumislisän enimmäismäärän vuotuista tarkistusmenettelyä jatketaan toteuttamalla tarkistukset edellisen vuoden kustannustason kehityksen mukaan.

Opiskelijoiden velkaantumista pyritään vähentämään lisäämällä asteittain eniten velkaantuvien opiskelijaryhmien opintorahamuotoista tukea.

Edellä esitettyjen tavoitteiden suuntaisesti edettäessä ehdotetaan 1.7.1983 lukien toteutettavaksi seuraavat uudet opintotukitoimenpiteet:

1) Opintorahan perusosaa ehdotetaan korotettavaksi lukioissa 100 markalla ja korkeakouluissa 300 markalla.

2) Huoltajalisän opintorahaosuutta ehdotetaan korotettavaksi 200 markalla eli 700 markkaan lasta kohden.

3) Opintotukilain muutosesitykseen viitaten korotettu asumislisä ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan myös päävuokralaisina asuvia ja asumislisä saatettavaksi saman suuruisiksi kaikilla koulutusasteilla.

4) Asevelvollisuusaikana erääntyvät opintolainan korot ehdotetaan opintotukilain muutosesitykseen viitaten maksettavaksi valtion varoista.

5) Opintotukiasetuksen (287/72) 5 § muutetaan siten, että opintotuen hakijan vanhempien tuloja ja omaisuutta ei oteta huomioon opintotukea myönnettäessä, jos opintotuen hakija on ennen opintovuoden alkua täyttänyt 24 vuotta.

Vuoden 1982 toisessa lisämenoarviossa on lisäksi toteutettu uudistus, jonka mukaan asumislisää myönnetään myös perheelliselle opiskelijalle silloin, kun hän opiskelun vuoksi joutuu asumaan erillään perheestään.

Uusista toimenpiteistä ehdotetaan kohdassa 3 mainittu asumislisän vuokrakytöntä toteutettavaksi opintorahamenoja uudelleen kohdentamalla. Muut kohtien 1—5 mukaiset toimenpiteet sekä vuoden 1982 toisessa lisämenoarviossa toteutettu uudistus lisäävät opintorahamenoja vuositasolla noin 19 milj. mk. Muut lisäykset aiheutuvat vuoden 1982 tulo- ja menoarvion mukaisista toimenpiteistä sekä kustannustason noususta.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 378 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	1 806 200	+ 339 400	28	+ 3
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat ..	332 600	— 4 000	4	— 1
3. Muut palkat ja palkkiot	61 200	+ 4 700	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	156 000	+ 21 000	—	—
Varaus 1982		— 65 100	—	—
Varaus 1983	22 000	+ 22 000	—	—
Yhteensä	2 378 000	+ 318 000	32	+ 2

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 239 000 mk, mistä 230 900 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi ylimääräinen kanslistin toimi (V 12).

Tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan perustettavaksi kaksi ylimääräistä kanslistin tointa (V 13).

Lisäys on 148 000 mk.

c) Tilapäisten palkkioista vähennetään 7 800 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistetyin toimen palkkiona.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 39 100 mk ylimääräistetyin toimen palkkiona.

Vähennys on 46 900 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kolme pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys 2 378 000
1982 menoarvio 2 060 000
1981 tilinpäätös 1 801 932

09. Opintotukilautakunnat

Momentille ehdotetaan lisäystä 5 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää opintotukilautakuntien kokouspalkkioihin.

1983 esitys 40 000
1982 menoarvio 35 000
1981 tilinpäätös 35 000

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 151 600 mk lähinnä hintojen nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös tutkimustointintaan.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	50 000
Virkistystoiminta (enintään)	600
Rakennusten käyttö	570 000
Toimistomenot	530 000
Atk-menot	940 000
Muut menot	75 000
Yhteensä	2 165 600

1983 esitys 2 165 600
1982 menoarvio 2 014 000
1981 tilinpäätös 1 818 958

52. (29.39.51 ja 52) *Opintolainojen valtiontakaus ja korkotuki* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 8 700 000 mk, mistä 4 100 000 mk aiheutuu korkotuen piiriin kuuluvan opintolainapääoman kasvusta, 3 000 000 mk takausvastuusuoritusten määrän kasvusta ja 1 600 000 mk luvun perusteluihin viitaten asevelvollisuuttaan suorittavien lainansaajien opintolainan korkojen maksamisesta. Kun momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 23 080 000 mk, mistä 23 000 000 mk aiheutuu yleisen korkokannan 1. 6. 1982 suoritusta alentamisesta ja 80 000 mk tutkintonsa suorittaneiden lukumäärän kasvusta sekä siitä, että uusia lainaeriä saavat nostaa ainoastaan ennen 1. 1. 1975 opintonsa aloittaneet opiskelijat, vähennys on 14 380 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää opintotukilain (28/72) mukaiseen opintolainojen valtiontakaukseen ja korkotukeen sekä korkotukilainoista annetun lain (1015/77) 10 §:n nojalla luottolaitoksille lääkärien ja hammaslääkäreiden ulkomailla tapahtuvasta kouluttamisesta suoritettaviin korkohyvityksiin.

Lääkäreiden ja hammaslääkäreiden ulkomailla tapahtuvaan kouluttamiseen myönnettyt lainat ovat korottomia lääkärintutkinnon suorittamiseen saakka tai kunnes lääkintöhallitus on julistanut lainansaajan laillistetuksi hammaslääkäriksi, kuitenkin enintään seitsemän vuotta. Tätä ajalta korkohyvitys vastaa Postipankin antolainauksestaan yleisesti perimää korkoa. Muutoin korkohyvitys vastaa määrältään Postipankin antolainauksestaan yleisesti perimän koron ja rahalaitosten kuuden kuukauden talletuksista maksaman koron erotusta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Korkotukilain (1015/77) nojalla myönnettävä korkotuki	300 000
Opintotukilain (28/72) mukainen korkotuki	128 200 000
Hoitokorvaus	13 000 000
Takausvastuusuoritukset	18 000 000
Työttömien korkoavustukset	2 000 000
Asevelvollisten korkoavustukset	1 600 000
Yhteensä	163 100 000
1983 esitys	163 100 000
1982 menoarvio	177 480 000
1981 tilinpäätös	161 935 837

55. *Opintoraha* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan opintotukilain (28/72, muut. 23/80) 10 §:n mukaisia opintorahoja varten lisäystä 63 500 000 mk seuraavasti:

a) Opintorahoihin 1. 7. 1982 tehtyjen korotusten ja saajamäärän kasvun johdosta ehdotetaan lisäystä 41 900 000 mk.

b) Lukiolaisten opintorahan enimmäismäärän korottamiseksi luvun perusteluihin viitaten 100 markalla eli 1 000 markkaan 1. 7. 1983 lukien ehdotetaan lisäystä 1 700 000 mk.

c) Korkeakouluopiskelijoiden opintorahan enimmäismäärän korottamiseksi luvun perusteluihin viitaten 300 markalla eli 1 450 markkaan 1. 7. 1983 lukien ehdotetaan lisäystä 5 300 000 mk. Korotuksesta 200 mk aiheutuu asumislisäjärjestelmän yhtenäistämisestä. Lisäksi viitaten luvun perustelujen kohtaan 5 ehdotetaan lisäystä 250 000 mk.

d) Kansanopistojen ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden opintorahan enimmäismäärän korottamiseksi kustannusten nousun johdosta 100 markalla eli 1 650 markkaan 1. 7. 1983 lukien ehdotetaan lisäystä 4 500 000 mk. Lisäksi viitaten luvun perustelujen kohtaan 5 ehdotetaan lisäystä 150 000 mk.

e) Opintorahan asumislisiin ehdotetaan 1. 7. 1983 lukien asumiskustannusten nousun johdosta lisäystä 4 700 000 mk. Lisäksi viitaten luvun perustelujen kohtaan 5 ehdotetaan lisäystä 3 600 000 mk.

f) Opintorahan huoltajalisän korottamiseksi 1. 7. 1983 lukien 200 markalla eli 700 markkaan lasta kohden ehdotetaan lisäystä 1 400 000 mk.

Kun momentilta voidaan luvun perusteluihin viitaten vähentää 3 900 000 mk asumislisän määrätymisperusteiden muuttamisen johdosta, lisäys on 59 600 000 mk.

Edellä esitetyn asumislisäjärjestelmän kehittämisen johdosta on eduskunnalle annettu hallituksen esitys opintotukilain muuttamisesta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Lukiolaisten opintorahan perusosa	34 950 000
Kansanopistossa opiskelevien opintorahan perusosa	7 800 000
Ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden opintorahan perusosa	144 450 000
Korkeakouluopiskelijoiden opintorahan perusosa	51 000 000
Opintorahan asumislisä	153 700 000
Opintorahan huoltajalisä	8 900 000
Yhteensä	400 800 000

1983 esitys	400 800 000
1982 menoarvio	341 200 000
1982 II lisämenoarvio	1 000 000
1981 tilinpäätös	298 216 982

70. Kaluston hankkiminen	1983 esitys	16 000
Momentille ehdotetaan 16 000 mk kaluston ja konttorikoneiden hankkimista varten.	1982 menoarvio	16 000
	1981 tilinpäätös	89 968

40. Koulutoimen piirihallinto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 17 037 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	14 529 700	+ 1 975 000	138	+ 5
2. Tilapäisten palkkiot	520 400	— 335 300	8	— 5
3. Muut palkat ja palkkiot	714 400	+ 47 700	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 114 900	+ 94 700	—	—
Varaus 1982		— 492 700	—	—
Varaus 1983	157 600	+ 157 600	—	—
Yhteensä	17 037 000	+ 1 447 000	146	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 829 400 mk, mistä 1 816 100 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi Hämeen, Kymen ja Oulun lääninhallitukseen kunkin suunnittelijan ylimääräinen toimi (V 26) sekä Mikkelin ja Oulun lääninhallitukseen kumpaankin tutkimussihteerin ylimääräinen toimi (V 23). Lisäys on 304 500 mk.

c) Tilapäisten palkkioista voidaan vähentää 13 800 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistetyin toimen palkkiona.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 277 700 mk viiden ylimääräistetyin toimen palkkioina.

Alamomentilta ehdotetaan vähennettäväksi 155 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Vähennys on 446 500 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kolme pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	17 037 000
1982 menoarvio	15 590 000
1981 tilinpäätös	13 497 180

09. Keskiasteen koulunuudistuksen suunnittelulautakunnat (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 20 000 mk toiminnan laajentumisen ja kustannusten nousun johdosta.

1983 esitys	120 000
1982 menoarvio	100 000
1981 tilinpäätös	121 742

41. Kouluhallitus

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 21 488 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	16 511 800	+ 2 128 500	206	+ 2
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	1 584 600	+ 63 300	24	— 1
3. Muut palkat ja palkkiot	1 787 100	+ 253 500	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 405 700	+ 144 800	—	—
Varaus 1982		— 608 900	—	—
Varaus 1983	198 800	+ 198 800	—	—
Yhteensä	21 488 000	+ 2 180 000	230	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 255 000 mk, mistä 2 146 900 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Ruotsinkieliseen osastoon ehdotetaan perustettavaksi sopimuspalkkainen ylitarkastajan virka (S 13).

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavan toimihenkilön aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi suunnittelutoimistoon ylitarkastajan ylimääräinen toimi (V 28).

Lisäys on 179 300 mk.

c) Tilapäisten palkkioihin ja työsuhdepalkkioihin ehdotetaan lisäystä kertamenona 287 000 mk tilapäisen arkkitehdin ja kahden työsuhteisen rakennusinsinöörin palkkaamista varten. Kun vähennetään kertameno 225 000 mk, lisäys on 62 000 mk.

Tilapäisten palkkioista voidaan vähentää 95 200 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 66 800 mk ylimääräistetyin toimen palkkiona.

Vähennys on 100 000 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 23 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 151 000 mk, mistä ruotsinkielisen arvosteleavan kirjaluetelon arvostelupalkkioina 5 000 mk, käänöspalkkioina 86 000 mk, mistä kertamenoa 60 000 mk peruskoulun 12 oppiaineen uusien oppikurssien ja opetussuunnitelmallisten ohjeiden kääntämiseksi ruotsin kielelle sekä 60 000 mk tilapäisten tarkastajien palkkioina atk-opetuksen kehittämistehtävien hoitamiseksi. Kun alamomentilta vähennetään vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa mahdollisena ja kertamenona ylitarkastajan palkkaamiseen myönnetty 40 000 markan määräraha, lisäys on 111 000 mk.

1983 esitys	21 488 000
1982 menoarvio	19 308 000
1981 tilinpäätös	16 868 551

22. Suunnittelutoiminta (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää peruskoulun tutkimus- ja kehittämistoimintaan, suunnittelutoimintaan ja sosiaalialan erityisopetuksen sekä opettaja- ja oppilastiedostojen ke-

hittämiseen. Momentin määrärahaa saadaan käyttää enintään neljän henkilön palkkaamiseen.

1983 esitys	2 200 000
1982 menoarvio	2 100 000
1981 tilinpäätös	2 600 000

23. Oppimateriaalien kehittäminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk oppimateriaalien kehittämisen, tuottamisen ja tarkastamisen laajentumisen sekä kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää peruskoulun, lukion, aikuisopetuksen sekä erityisopetuksen oppimateriaalien kehittämistoimintaan ja tuottamistoimintaan, oppimateriaalien hyväksymiseen, tarkastamiseen ja asiantuntijapalkkioiden suorittamiseen sekä oppimateriaalien valmistamiseen.

1983 esitys	1 150 000
1982 menoarvio	1 050 000
1981 tilinpäätös	987 999

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 149 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Käyttövarat (enintään)	12 000
Matkat	448 000
Virkistystoiminta (enintään)	5 000
Muut henkilöstömenot	20 000
Toimistomenot	1 165 000
Atk-menot	650 000
Muut menot	100 000
Yhteensä	2 400 000

1983 esitys	2 400 000
1982 menoarvio	2 251 000
1981 tilinpäätös	50 000

50. Kodin ja koulun yhteistyö

Momentille ehdotetaan edelleen 200 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtionavustuksina kodin ja koulun vapaasta harrastustoiminnasta tiedottamiseen.

1983 esitys	200 000
1982 menoarvio	200 000
1981 tilinpäätös	195 763

70. Kaluston bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 50 000 mk kaluston

ja konttorikoneiden hankkimista ja uusimista varten.	1983 esitys	50 000
	1982 menoarvio	50 000
	1981 tilinpäätös	50 000

42. Eräät valtion oppilaitokset

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 12 196 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	5 769 200	+ 662 400	91	+ 1
2. Työsubdepalkat	3 101 200	+ 360 300	40	—
3. Muut palkat ja palkkiot	2 415 300	+ 486 700	19	—
4. Sosiaaliturvamaksu	797 400	+ 88 900	—	—
	Varaus 1982	— 342 200	—	—
	Varaus 1983	+ 112 900	—	—
	Yhteensä	+ 1 369 000	150	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 232 700 mk, mistä 1 204 700 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Toiminnan kehittämiseksi ehdotetaan Helsingin ranskalais-suomalaiseen kouluun yhdessä Suomalais-venäläisen koulun kanssa perustettavaksi 1. 8. 1983 lukien ylimääräinen nuoremman lehtorin (uskonto ja psykologia) toimi (C 35). Lisäys on 26 700 mk.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 40 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 260 000 mk, mistä 10 000 mk kertamenona Suomalais-venäläistä koulua koskevan peruskouluosan opetussuunnitelman kääntämiseksi venäjän kielelle ja 250 000 mk alamomentin määrärahan oikaisun johdosta. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 10 000 mk, lisäys on 250 000 mk.

1983 esitys	12 196 000
1982 menoarvio	10 827 000
1981 tilinpäätös	8 616 835

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 258 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös kirjahankintoihin, opetusväline- ja tarvikkehankintoihin, oppimateriaalien valmistukseen ja oppilaiden ruokailuun.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	3 000
Rakennusten käyttö	1 480 000
Kirjahankinnat	400 000
Opetusvälineet ja tarvikkeet	340 000
Oppimateriaalien valmistus	330 000
Oppilaiden ruokailu	1 147 000
Toimistomenot	100 000
Muut menot	200 000
Yhteensä	4 000 000

1983 esitys	4 000 000
1982 menoarvio	3 742 000
1981 tilinpäätös	3 012 238

70. Opetusvälineiden ja -kaluston bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 150 000 mk, mistä 90 000 mk Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun ja 60 000 mk Suomalais-venäläisen koulun opetusvälineiden ja -kalusteiden hankkimista ja vanhentuneen kaluston uusimista varten.

1983 esitys	150 000
1982 menoarvio	120 000
1981 tilinpäätös	400 000

43. Kunnalliset ja yksityiset oppikoulut

Lukioiden ensimmäisen luokan oppilasmäärä oli syksyllä 1980 noin 37 700, josta se syksyllä 1981 laski noin 36 900:aan. Syksyllä 1981 oli lukioiden oppilasmäärä 111 900, mikä on 1,4 % suurempi kuin edellisenä syksynä. Lukioiden oppilasmäärän arvioidaan vuonna 1982 olevan noin 110 300 ja vuonna 1983 noin 108 600. Vuoden 1981 syksyllä oli toiminnassa 466 lukioasteen koulua.

Tarkoituksena on, että päiväkouluina toimivien lukioiden aloituspaikkojen määrää säädelään pitkällä aikavälillä siten, että niiden osuus 16-vuotiaiden ikäluokasta säilyy nykyisellä tasolla. Tällöin aloituspaikkojen ja oppilaiden määrä asteittain tulee laskemaan seuraten ikäluokan pientymistä. Tarkoituksena on myös, että opettajien määrää vähennetään ikäluokien pientymisen johdosta.

Valtionosuuteen oikeuttavat käyttökustannukset oppilasta kohti olivat vuonna 1981 noin 6 270 mk, vuonna 1982 niiden arvioidaan olevan noin 6 900 mk ja vuonna 1983 noin 7 600 mk. Luvun 29.46 perusteluihin viitaten tarkoituksena on jatkaa säästötoimenpiteitä lukion osalta.

Valtionosuuden keskimääräinen suuruus valtionosuuteen oikeuttavista menoista on noin 69 %.

30. Valtionosuus kunnallisten ja yksityisten oppikoulujen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 60 235 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kunnan peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista sekä lainoista annetun lain (1112/78), yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain (439/50) sekä kunnallisten ja yksityisten oppikoulujen valtionavusta annetun lain (468/68) mukaisen valtionavun suorittamiseen.

1. *Lakisidonnainen valtionosuus.* Alamomentille merkitään kunnan peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista sekä lainoista annetun lain 5—6 §:n, yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain 1—6 §:n sekä kunnallisten ja yksityisten oppikoulujen valtionavusta annetun lain 1—4 §:n mukaiseen valtionosuuteen ja -avustukseen 593 748 000 mk. Alamomentille merkitään lisäystä 73 170 000 mk, mistä 45 900 000 mk

aiheutuu opettajien palvelussuhteen ehtojen tarkistamisesta, 4 170 000 mk varauksesta vuodelle 1983, 13 100 000 mk loppusuoritusten määrän kasvusta sekä 10 000 000 mk kustannusten noususta. Kun alamomentilta vähennetään varaus 12 935 000 mk vuodelle 1982, lisäys on 60 235 000 mk. Loppuerien osuus on 46 800 000 mk. Iltalinjan oppilaskohtaisen valtionosuuden ennakoiden osuus on 13 350 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus opettajien palkkakustannuksiin	421 148 000
Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin	172 600 000
	<u>Yhteensä 593 748 000</u>

2. *Ylimääräinen valtionapu.* Alamomentille ehdotetaan edelleen 870 000 mk edellä mainitun lain (1112/78) 5 §:n mukaiseen valtionapuun.

1983 esitys	594 618 000
1982 menoarvio	534 383 000
1981 tilinpäätös	496 582 760

32. Kunnallisten ja yksityisten oppikoulujen rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 800 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain (1015/77) säännösten mukaan suoritettaviin korkohyvityksiin. Korkohyvitys käytetään vuosina 1969—82 myönnettyjen ja vuonna 1983 myönnettävien enintään 2 000 000 markkaan nousevien rakennuslainoitusten korkohyvityksiin.

Korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 6 ½ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 8 ¼ prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1982 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta, mikäli se lain säännöksen estämättä ja velkakirjaehtojen mukaan on mahdollista. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko ale-

nee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävissä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

1983 esitys	800 000
1982 menoarvio	800 000
1981 tilinpäätös	655 438

33. Valtionavustus kunnille lukiolaisten koulunkäytinkustannuksiin

Momentille ehdotetaan lisäystä 30 000 mk, mikä aiheutuu avustustoiminnan laajentumisesta ja kustannusten noususta. Momentin määräraha on tarkoitettu opetusministeriön käytettäväksi avustuksina poikkeuksellisen pitkämät-

kaisten lukiolaisten koulunkäyntiin liittyviin matka- ja majoituskustannuksista aiheutuviin menoihin.

1983 esitys	330 000
1982 menoarvio	300 000
1981 tilinpäätös	300 000

51. Vieraskielisten koulujen valtionapu

Momentille ehdotetaan lisäystä 130 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää Englantilaisen koulun valtionapuun.

1983 esitys	1 430 000
1982 menoarvio	1 300 000
1981 tilinpäätös	1 150 000

44. Oppikoulujen yhteiset menot

08. Kouluneuvostot

Momentille ehdotetaan edelleen 1 350 000 mk.

1983 esitys	1 350 000
1982 menoarvio	1 350 000
1981 tilinpäätös	1 289 973

09. Ylioppilastutkintolautakunnan menot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 000 000 mk ylioppilastutkintolautakunnan palkkojen ja muiden kustannusten nousun johdosta. Momentille 12.29.44 arvioidaan vastaavasti kertyvän tuloa 5 800 000 mk.

1983 esitys	5 800 000
1982 menoarvio	4 800 000
1981 tilinpäätös	5 175 548

29. Muut kulutusmenot

Momentille ehdotetaan lisäystä 60 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin mää-

rärahaa saadaan käyttää myös kielistudio-ohjelmien hankkimiseen, kirjeopiskelijoiden täydennyskursseihin, lukion kirjeopiskelun menoihin, koulujen kirjastonhoitajien koulutukseen, ylioppilaskirjoitusten valvonnan järjestämiseen sekä ammatinvalinnan ohjaukseen.

1983 esitys	700 000
1982 menoarvio	640 000
1981 tilinpäätös	563 634

52. Kesälukiotoiminnan tukeminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 15 000 mk, mikä aiheutuu Kesälukiioseura ry:n toiminnan tukemisesta ja kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää lähinnä Kesälukiioseura ry:lle myönnettäviin valtionavustuksiin ja lukion lukusuunnitelman ulkopuoliseen kesälukiotoimintaan.

1983 esitys	120 000
1982 menoarvio	105 000
1981 tilinpäätös	90 000

46. Peruskoulujen valtionapu

Peruskoulujen ja peruskouluasteiden oppilasmäärä oli syksyllä 1981 noin 586 500. Näistä oli peruskoulun ala-asteella noin 365 800 ja yläasteella noin 220 700. Vuonna 1982 oppilasmäärän arvioidaan olevan noin 580 300 ja vuonna 1983 noin 573 000. Peruskoulussa annettavaan tilapäiseen lisäkoulutukseen osal-

listunee vuonna 1983 noin 5 000 oppilasta. Vuoden 1981 syksyllä peruskouluja oli yhteensä 4 872, joista ala-asteen kouluja 3 941, yläasteen kouluja 594, apukouluja ja muita erityiskouluja 294 ja muita kouluja 43. Opettajien määrää on tarkoitus vähentää oppilasmäärän pienenemisen johdosta.

Kyydittäviä oppilaita oli vuonna 1981 noin 132 300. Vuonna 1982 kyydittäviä oppilaita arvioidaan olevan noin 130 100 ja vuonna 1983 noin 128 100.

Peruskoulunopettajien palkkausmenot, oppilaiden majoitus- ja kyyditysmenot sekä muut oppilaskohtaiset käyttömenot olivat vuonna 1981 oppilasta kohti noin 8 400 mk. Kustannusten nousun johdosta vastaavien käyttömenojen arvioidaan olevan vuonna 1982 noin 9 240 mk ja vuonna 1983 noin 10 200 mk, mihin kunnat saavat valtionosuutta keskimäärin 71 %.

Vuonna 1982 arvioidaan tarvittavan valtionapua peruskoulujen käyttömenoihin noin 3 750 milj. mk. Vuodeksi 1983 tätä tarkoitusta varten ehdotetaan 4 166 milj. mk. Peruskoulujen perustamiskustannuksiin ehdotetaan vastaavasti 92 milj. mk.

Vuoden 1982 tulo- ja menoarvion mukaan on järjestelyjen taloudellisuutta koskevia ohjeita antamalla pyritty nykyisiä valtionosuussäännöksiä muuttamatta yhteistyössä kuntien keskusjärjestöjen kanssa siihen, että peruskoulun, lukion ja kirjastojen yksikkökustannusten kasvu vuonna 1982 jäisi keskimäärin yhden prosenttiyksikön vähäisemmäksi kuin muutoin tapahtuisi. Menettelyä ehdotetaan jatkettavaksi vuonna 1983.

30. Valtionosuus peruskoulujen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 4 166 041 000 mk eli lisäystä 437 623 000 mk seuraavasti:

1. *Lakisidonnainen valtionosuus.* Kunnan peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista sekä lainoista annetun lain (1112/78) 4 §:n mukaiseen valtionosuuteen merkitään lisäystä 436 993 000 mk seuraavasti:

a) Peruskoulujen palkkausmenoihin tarkoitettua valtionosuutta varten ehdotetaan lisäystä 286 218 500 mk, mistä 220 000 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistamisesta, 22 218 500 mk varauksesta vuodelle 1983 ja 44 000 000 mk loppuerien määrän kasvusta. Kun alamomentilta vähennetään varaus 68 525 500 mk vuodelle 1982, lisäys on

217 693 000 mk. Loppuerien osuus on 86 000 000 mk.

b) Kyyditys- ja majoituskustannusten valtionosuuteen ehdotetaan lisäystä 12 000 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta. Kun alamomentilta vähennetään momentin 31.99.32 perusteluihin viitaten 2 700 000 mk, lisäys on 9 300 000 mk. Loppuerien osuus on 11 000 000 mk.

c) Muiden käyttömenojen valtionosuuteen ehdotetaan lisäystä 210 000 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja loppuerien määrän kasvusta. Loppuerien osuus on 66 500 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus opettajien palkkauskustannuksiin	2 244 088 000
Valtionosuus kyyditys- ja majoituskustannuksiin	266 020 000
Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin	1 654 003 000
Yhteensä	4 164 111 000

2. *Ylimääräinen valtionapu.* Alamomentille ehdotetaan enintään 1 930 000 mk Ruotsista ja muualta ulkomailta palanneiden oppilaiden tukipetuksen järjestämiseen sekä pakolaislasten opetuksen erityisjärjestelyihin. Lisäys on 630 000 mk.

1983 esitys	4 166 041 000
1982 menoarvio	3 728 418 000
1982 II lisämenoarvio	500 000
1981 tilinpäätös	3 429 516 410

34. Valtionosuus peruskoulujen perustamiskustannuksiin (arviomääräraha)

Kunnan peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista sekä lainoista annetun lain (1112/78) 2, 3 ja 24 §:n ja kunnallisista kuulovammaisten kouluista annetun lain (476/72) 4 §:n nojalla peruskoulurakennusten perustamiskustannuksia varten myönnettävinä valtionosuuksina ja -avustuksina momentille ehdotetaan 92 000 000 mk käytettäväksi vuonna 1982 ja sitä ennen annettujen rakentamislupien edellyttämiin sekä muihin lakisäätöihin valtionosuuksiin samoin kuin vuonna 1983 myönnettävien rakentamislupien edellyttämiin valtionosuuksiin. Ehdotetaan, että vuonna 1983 saataisiin myöntää rakentamislupia uudis- ja lisärakennustöihin

sekä muutos- ja perusparannustöihin samoin kuin myöntää valtionosuutta peruskoulurakennuksissa ilman rakentamislupaa suoritettavia lisärakennushankkeita sekä muutos- ja perusparannustöitä varten siten, että valtionosuus on niiden määrästä yhteensä 67 000 000 mk. Määrärahan käytön on arvioitu jakautuvan siten, että rakentamisluvan saaville rakennuskohteille tarvittava valtionosuus olisi noin 47 000 000 mk ja ilman rakentamislupaa suoritettaviin rakennushankkeisiin myönnettävä valtionosuus olisi noin 20 000 000 mk. Lisäksi ehdotetaan, että edellä mainitun lain (1112/78) 24 §:ssä tarkoitettuja rakentamislupia, joiden valtionosuus suoritetaan vuotuisen arvonnäennyksen perusteella 15 vuoden kuluessa, saadaan myöntää vuonna 1983 siten, että niiden normaalihinta vastaa enintään yhteensä 90 000 000 mk. Lisäys on 2 000 000 mk.

1983 esitys	92 000 000
1982 menoarvio	90 000 000
1982 II lisämenoarvio	8 300 000
1981 tilinpäätös	100 846 186

35. Lisävavustus peruskoulujen ylläpitomaihin (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 000 000 mk, mikä aiheutuu lisävavustukseen oikeutettujen kuntien lukumäärän kasvusta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää koulujärjestelmän perusteista annetun lain (7/72) 26 §:n sekä kunnan peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista sekä lainoista annetun lain (1112/78) 4 ja 23 §:n mukaisena valtionapuna aikaisempiin vuosiin kohdistuvan lisävavustuksen suorittamiseen.

1983 esitys	10 000 000
1982 menoarvio	9 000 000
1981 tilinpäätös	8 986 485

37. Valtionapu yksityisoppikoulujen muuttamiseksi kunnallisiksi kouluiksi (arviomääräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 3 000 000 mk, mikä aiheutuu avustustarpeen pienenemisestä. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kunnan koululaitokseen liitettyjen yksityisten oppikoulujen velkojen maksamiseksi kunnille myönnettäviin avustuksiin vuonna 1983.

1983 esitys	2 000 000
1982 menoarvio	5 000 000
1981 tilinpäätös	4 586 377

38. Kesäsiirtoloiden valtionapu

Momentille ehdotetaan lisäystä 60 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtionapuna peruskouluasetuksen mukaiseen kesäsiirtolatoimintaan. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös päiväsiirtolatoimintaan.

1983 esitys	700 000
1982 menoarvio	640 000
1981 tilinpäätös	590 000

51. Valtionapu Steiner-kouluille (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 2 230 000 mk, mikä aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, hintojen noususta sekä valtionavun ennakoiden korottamisesta vuonna 1981. Momentin määrärahaa käytetään Steiner-koulusta annetun lain (417/77) 5 §:n mukaisen valtionavun suorittamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	6 670 000
Valtionapu muihin käyttömenoihin	5 750 000
Yhteensä	12 420 000

1983 esitys	12 420 000
1982 menoarvio	10 190 000
1981 tilinpäätös	9 672 532

(53.) Valtionapu peruskoulua korvaavan yksityisen koulun rakentamiseen (kertameno)

Momentti ja sille kertamenona myönnetty määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 210 000 mk.

1982 menoarvio	210 000
----------------	---------

54. Valtionapu peruskoulua vastaavan erityiskoulun rakentamiseen (kertameno)

Momentille ehdotetaan valtionapua kertamenona 500 000 mk Helsingissä toimivan Lastenlinnan sairaalan erityiskoulun yläastetta vastaavien luokkien opetustilojen saneerauskustannuksia varten.

1983 esitys	500 000
-------------	---------

55. (29.99.66) *Valtionapu ulkomailla toimiville peruskoulua vastaaville yksityisille kouluille.*

Momentin nimike ja numerotunnus on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisättäväksi alomomenttijako sekä lisäystä 300 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ulkomailla toimivasta peruskoulua vastaavasta yksityiskoulusta annetun lain (379/81) 5 §:n mukaiseen valtionapuun.

1. *Valtionapu palikkausmenoihin.* Alomomentille ehdotetaan 2 600 000 mk peruskoulua vastaavasta yksityiskoulusta annetun lain 5 §:n 1 momentin mukaiseen valtionapuun.

2. *Ylimääräinen valtionapu.* Alomomentille ehdotetaan 100 000 mk ulkomailla toimivien yksityiskoulujen oppimateriaalikustannuksia varten.

1983 esitys 2 700 000
1982 menoarvio 2 400 000

81. *Rakennuslainat peruskouluille* (arviomääräraha)

Viitaten momentin 29.46.34 perusteluihin momentille ehdotetaan 27 000 000 mk perus-

koulurakennuksia varten myönnettäviin rakennuslainoihin, huomioon ottaen uusien peruskoulurakennusten rakentaminen sekä vanhoissa koulurakennuksissa suoritettavat perusparannus- ja muutostyöt.

Uudis- ja lisärakennustöitä varten myönnettyt lainat suoritetaan takaisin kymmenen prosentin sekä muutos- ja perusparannustöitä varten myönnettyt lainat viidentoista prosentin vuotuismaksuina, joista luetaan koroksi seitsemän ja puoli prosenttia kulloinkin maksamatta olevalle pääomalle ja muu osa pääoman lyhenykseksi. Muut lainaehdot vahvistaa valtioneuvosto.

1983 esitys 27 000 000
1982 menoarvio 28 500 000
1981 tilinpäätös 28 062 220

82. *Lainat yksityisoppikoulujen muuttamiseksi kunnallisiksi kouluiksi* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 000 000 mk yksityisoppikoulujen velkojen maksamiseksi myönnettäviä lainoja varten.

1983 esitys 2 000 000
1982 menoarvio 5 000 000
1981 tilinpäätös 4 663 650

50. Eräät opettajankoulutuksen menot

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 011 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	1 395 800	+ 240 300	17	+ 1
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat</i> ..	642 500	+ 74 400	13	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	747 600	+ 244 100	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	197 200	+ 36 200	—	—
	Varaus 1982	— 77 900	—	—
	Varaus 1983	+ 27 900	—	—
Yhteensä	3 011 000	+ 545 000	30	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 293 300 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Toiminnan tehostamiseksi ehdotetaan perustettavaksi koulutussuunnittelijan ylimääräinen toimi (V 28). Lisäys on 85 500 mk.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 13 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 180 000 mk luento- ja tuntiopetuspalkkioina.

1983 esitys	3 011 000
1982 menoarvio	2 466 000
1981 tilinpäätös	1 843 054

28. Koulubenkilöstön täydennyskoulutus (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 417 000 mk, mikä aiheutuu toiminnan laajentumisesta ja kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kielten aineenopettajien valmistuksesta, kielten opettajien erikoisopinnoista, koulun johtajien koulutuksesta, lastentarhanopettajaopistojen opettajien täydennyskoulutuksesta, päiväkodeissa opetusharjoittelua ohjaavan henkilökunnan perehdyttämiskoulutuksesta, lääninhallitusten suorittamasta pedagogisesta ohjaustoiminnasta, ohjaus- ja neuvontatilaisuuksien järjestämisestä opettajakoulutusyksiköiden edustajille, muun koulutushenkilöstön täydennyskoulutuksesta, ammatinvalinnan yhdysopettajien koulutuksesta sekä opettajien muusta täydennyskoulutuksesta aiheutuviin menoihin. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös henkilökunnan palkkaukseen määräraha-aikaisiin tehtäviin. Kun momentilta vähennetään ruotsinkielisen opinto-ohjaajakurssin järjestämisestä aiheutunut 17 000 mk, lisäys on 1 400 000 mk.

1983 esitys	8 200 000
1982 menoarvio	6 800 000
1982 II lisämenoarvio	1 000 000
1981 tilinpäätös	6 304 500

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 200 000 mk

toiminnan laajentumisen ja kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös ravintomeneihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	950 000
Rakennusten käyttö	850 000
Toimistomenot	160 000
Ravintomenot	620 000
Muut menot	170 000
Yhteensä	2 750 000

1983 esitys	2 750 000
1982 menoarvio	2 550 000
1981 tilinpäätös	2 203 917

50. Stipendit ja apurahat

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 30 000 mk, mikä aiheutuu vakinaista virkaa vailla olevien peruskoulunopettajien apurahoihin tarkoitettun määrärahan poistamisesta tarpeellomana. Momentin määrärahaa saadaan käyttää peruskoulun ala-asteen opettajien matka-apurahoihin, auskultoimisstipendeihin ja matka-apurahoihin peruskoulun yläasteen ja lukion opettajille, apurahoina jaettavaksi peruskoulun yläasteen ja lukion opettajille yliopiston kesäkursseihin osallistumista varten sekä apurahoina jaettavaksi peruskoulun yläasteen ja lukion saksan ja historian opettajille pätevyyden lisäämiseksi tarvittavien opintojen tukemiseen virkavapauden aikana. Määrärahaa saadaan käyttää myös eräiden valtion oppilaitosten ja lastentarhanopettajaopistojen opettajille aiheutuviin menoihin heidän osallistuessaan vapaaehtoiseen täydennyskoulutukseen.

1983 esitys	300 000
1982 menoarvio	330 000
1981 tilinpäätös	294 167

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 200 000 mk Heinolan kurssikeskuksen opetusvälineiden, konttorikoneiden sekä atk-laitteiston hankkimista varten.

1983 esitys	200 000
1982 menoarvio	200 000
1981 tilinpäätös	300 000

51. Lastentarhanopettajaopistot

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 8 081 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	4 854 200	+ 555 000	65	+ 1
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat	871 700	+ 169 300	22	— 1
3. Muut palkat ja palkkiot	1 751 300	+ 450 600	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	529 000	+ 72 900	—	—
Varaus 1982		— 220 600	—	—
Varaus 1983	74 800	+ 74 800	—	—
Yhteensä	8 081 000	+ 1 102 000	87	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 798 900 mk, mistä 790 900 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavan toimihenkilön aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi Tampereen lastentarhanopettajaopistoon ylimääräinen toimistoapulaisen toimi (V 8). Lisäys on 39 700 mk.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 112 500 mk vuonna 1982 osaksi vuotta palkatun vahtimestarin ja siivoojan edelleen palkkaamiseksi.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 36 200 mk ylimääräistetyn toimen palkkiona.

Lisäys on 76 300 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 21 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 260 000 mk luento- ja tuntiopetuspalkkioina, mikä aiheutuu 2-vuotisen koulutuksen opetussuunnitelman laajentamisesta 3-vuotiseksi 1. 8. 1983 lukien ja palkkioiden tarkistuksesta.

1983 esitys	8 081 000
1982 menoarvio	6 979 000
1981 tilinpäätös	6 230 099

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 313 000 mk, mistä 251 000 mk aiheutuu uusien opetustilojen vuokrista ja vuokrien korotuksista ja 62 000 mk toimisto- ja muiden menojen kasvusta sekä kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös kirjahankintoihin.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Matkat	120 000
Rakennusten käyttö	2 300 000
Kirjahankinnat	60 000
Toimistomenot	100 000
Muut menot	120 000
Yhteensä	2 700 000

1983 esitys

1982 menoarvio

1981 tilinpäätös

50. Korvaus päiväkodeille opiskelijoiden käytännön harjoittelun ohjauksesta (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 39 000 mk, mikä aiheutuu opetusharjoittelun materiaalikustannuksista sekä kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää korvauksien suorittamiseen päiväkodeille opiskelijain käytännön harjoittelun ohjauksesta.

1983 esitys	550 000
1982 menoarvio	511 000
1981 tilinpäätös	347 844

1983 esitys	50 000
1982 menoarvio	90 000
1981 tilinpäätös	74 288

51. Lasten päivähoidon henkilöstön täydennyskoulutus

Momentille ehdotetaan lisäystä 5 000 mk kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta ehdotetaan siirrettäväksi 45 000 mk momentille 29.10.01 käytettäväksi Jyväskylän yliopistossa järjestettävään erityislastentarhanopettajien koulutukseen, vähennys on 40 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää Jyväskylän yliopistossa ja kesäyliopistossa järjestettävän päivähoidon henkilöstön täydennyskoulutukseen myönnettävään valtionapuun.

70. Kaluston ja opetusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 300 000 mk, mistä 150 000 mk aiheutuu Pietarsaaren lastentarhanopettajaopiston ja 150 000 mk muiden oppilaitosten uusien tilojen kaluston ja opetusvälineiden hankkimisesta ja täydentämisestä.

1983 esitys	300 000
1982 menoarvio	300 000
1981 tilinpäätös	600 000

54. Valtion askartelunohjaajaopisto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 504 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet 1982	Muutos ± 1983/82
1. Ylimääräisten virkamiesten palkkaukset ..	289 300	+ 32 500	4	—
3. Muut palkat ja palkkiot	176 900	+ 22 200	1	—
4. Sosiaaliturvamaksu	33 100	+ 3 000	—	—
Varaus 1982		— 14 400	—	—
Varaus 1983	4 700	+ 4 700	—	—
Yhteensä	504 000	+ 48 000	5	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 52 200 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Tarkoituksenmukaisen toimirakenteen aikaansaamiseksi ehdotetaan valtion askartelunohjaajaopistoon perustettavaksi 1. 3. 1983 lukien ylimääräinen kanslistin toimi (V 13). Vastaavasti voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa ylimääräinen toimistoapulaisen toimi (V 10). Lisäys on 2 500 mk.

1983 esitys	504 000
1982 menoarvio	456 000
1981 tilinpäätös	372 785

mistä 40 000 mk aiheutuu vuokrien korotuksesta, 11 000 mk työtoiminnan menojen kasvusta oppilasmäärän lisääntymisen johdosta ja kustannusten noususta sekä 4 000 mk toimistojen muiden menojen kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös työtoiminnan menoihin. Työtoiminnasta aiheutuvat tulot on merkitty momentille 12.29.99.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	250 000
Toimistomenot	22 000
Työtoiminta	41 000
Muut menot	22 000
Yhteensä	335 000

1983 esitys	335 000
1982 menoarvio	280 000
1981 tilinpäätös	268 000

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 55 000 mk,

70. Kaluston bankkiminen	1983 esitys	25 000
Momentille ehdotetaan 25 000 mk opetus-	1982 menoarvio	20 000
kaluston, laitteiden ja koneiden hankintaan	1981 tilinpäätös	20 000
sekä kirjaston täydentämiseen.		

55. Kuurojen- ja sokeainkoulut

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 18 307 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virka-	11 151 000	+ 1 307 300	181	+ 1
mies.en palkkaukset				
2. Työsubdepalkat	3 996 100	+ 501 900	75	+ 1
3. Muut palkat ja palkkiot	1 792 500	+ 338 400	8	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 198 000	+ 126 400	—	—
Varaus 1982		— 517 400	—	—
Varaus 1983	169 400	+ 169 400	—	—
Yhteensä	18 307 000	+ 1 926 000	264	+ 2

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 906 000 mk, mistä 1 833 500 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Tehtävien lisääntymisen johdosta sekä tarkoituksenmukaisen toimirakenteen aikaansaamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi seuraavat virat ja ylimääräiset toimet:

	Palkkaus-	
	luokka	
Peruspalkkaiset:		
2 opettajaa (Svenska blindskolan)	C 40	1983 esitys
Ylimääräiset:		18 307 000
2 puheterapeuttia (Mikkelin kuurojenkoulu ja Oulun kuurojenkoulu)	V 20	1982 menoarvio
		16 381 000
		1981 tilinpäätös
		14 764 274

Samalla ehdotetaan samasta ajankohdasta lukien lakkautettavaksi kolme opettajan virkaa (C 40) (1 Oulun kuurojenkoulu, 2 Dövskolan i Borgå).

Lisäys on 43 700 mk.

c) Työsubdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 43 900 mk, mistä 28 900 mk osaksi vuotta vuonna 1982 perustetun toimen palkkana ja 15 000 mk laitospulaisen palkkaamiseksi 1. 8. 1983 lukien Svenska blindskolan -nimiseen op-

pilaitokseen. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 76 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 154 000 mk, mistä 110 000 mk luento- ja tuntiopetuspalkkioina määrärahan oikaisun johdosta, 40 000 mk kerhotoiminnasta aiheutuvina palkkioina ja 4 000 mk kokouspalkkioina palkkioperusteiden tarkistamisen johdosta.

20. Oppilaiden huolto (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 200 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää oppilaiden ravinto- ja majoitusmenoihin, kuljetuksiin ja terveydenhoitomenoihin sekä kouluissa järjestettävän kersitoiminnan, kuulonäkövammaisten lasten kuntoutuskeskuksen sekä eräiden muiden oppilaitosten aiheuttamiin ravinto- ja majoitusmenoihin. Ulkopuolisista aiheutuneita ravinto- ja majoitusmenoja vastaavat tulot on merkitty momentille 12.29.55.

Käyttösuunnitelma:	mk
Ravinto- ja majoitusmenot	1 570 000
Oppilaiden kuljetukset	1 890 000
Oppilaiden terveydenhuolto	252 000
Yhteensä	3 712 000

1983 esitys	3 712 000
1982 menoarvio	3 512 000
1981 tilinpäätös	3 129 742

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 141 000 mk toiminnan laajentumisen ja kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös oppikirjojen hankkimisesta, oppilaiden vanhempien kurssitoiminnasta, oppimateriaalien valmistamisesta, siviilipalvelusmiesten palkkaamisesta sekä opettajien valmistuksesta ja jatkokoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin:

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	252 000
Toimistomenot	200 000
Opettajien valmistus ja jatkokoulutus ..	120 000
Muut menot	668 000
Yhteensä	1 240 000

1983 esitys	1 240 000
1982 menoarvio	1 099 000
1981 tilinpäätös	850 338

50. Stipendit ja apurahat

Momentille ehdotetaan edelleen 95 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää oppilas-

stipendeihin ja apurahoihin oppilaiden opinto-
retki-, urheilu- ja harrastustoimintaan sekä
opettaja- ja opetusharjoittelustipendeihin ja apu-
rahoihin koti- ja ulkomailta tapahtuvaan opiskeluun.

1983 esitys	95 000
1982 menoarvio	95 000
1981 tilinpäätös	49 093

70. Kaluston ja opetusvälineiden hankkiminen

Momentille ehdotetaan kaluston ja opetusvälineiden uudis- ja täydennys Hankintoja varten 500 000 mk.

1983 esitys	500 000
1982 menoarvio	400 000
1981 tilinpäätös	143 793

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan Dövskolan i Borgå-nimisen oppilaitoksen muutos- ja peruskorjaustyötä varten 770 000 mk. Hankkeen kustannusarvio on 3 900 000 mk, pinta-ala 675 m² ja tilavuus 4 700 m³, jolloin yksikkökustannukset ovat 5 778 mk/m² ja 830 mk/m³. Hankkeeseen on aikaisemmin myönnetty tältä momentilta 3 000 000 mk ja käytetty momentilta 28.64.74 130 000 mk.

1983 esitys	770 000
1982 II lisämenoarvio	800 000
1981 tilinpäätös	2 200 000

56. Kirjastotoimi

Vuonna 1980 kouluhallituksen valvontaan kuului 1 580 kirjastoa, joista pääkirjastoja oli 448, sivukirjastoja 937 ja laitoskirjastoja 195. Vuoteen 1983 mennessä ei kirjastojen lukumäärissä ole odotettavissa tapahtuvaksi suuria muutoksia. Rekisteröityjä lainaajia oli noin 1 832 000 henkilöä ja kotilainoja otettiin noin 73 milj. kappaletta. Kirjastoissa arvioitiin olevan kirjoja noin 23 000 000 nidettä.

Vuonna 1981 kirjastoissa työskenteli henkilöitä noin 4 400, joista päätoimisia oli noin 3 530 ja sivutoimisia noin 870 henkilöä. Kir-

jastoteknistä henkilökuntaa työskenteli kirjastoissa viime vuonna 1 100 henkilöä, joista päätoimisia oli 850 ja sivutoimisia 250 henkilöä.

Kunnat saavat kirjastojensa käyttökustannuksiin valtioneuvoston eri tyyppisiä kuntia varten asukasta kohden vahvistamasta markkamäärästä laskettuna ja kuntien kantokykylukituksen mukaisesti porrastettuna 51—86 prosentin suuruisen valtionosuuden. Vuonna 1981 yleisten kirjastojen käyttökustannukset olivat koko maassa keskimäärin 75 mk asukasta kohden. Käyttökustannusten arvioidaan olevan

vuonna 1982 koko maassa keskimäärin 82 mk ja vuonna 1983 keskimäärin 87 mk asukasta kohden.

Luvun 29.46 perusteluihin viitaten tarkoituksena on jatkaa säästötoimenpiteitä kirjasto-toimen osalta.

23. Kirjallisuuden ostotukikokeilu

Momentin numerotunnus on muutettu.

Momentille ehdotetaan 200 000 mk ostotukikokeilun jatkamista ja seurantatutkimusta varten. Vähennys on 450 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kolmivuotisen kokeilun tulosten arvioimiseen ja vähälevikkisen kirjallisuuden ostotukea varten.

Kirjallisuuden ostotukikokeilua on suoritettu vuosina 1980—82 vuosittain neljän maakuntakirjaston toiminta-alueilla. Momentin määrärahaa saadaan käyttää tehtävän edellyttämän määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen.

1983 esitys	200 000
1982 menoarvio	650 000
1981 tilinpäätös	599 519

28. Kirjastotoimen suunnittelu ja kirjastokurssit

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 88 500 mk, mikä aiheutuu yleisiä ja tieteellisiä kirjastoja palvelevan suomalaisen asiansaston laadinnan käynnistämisestä. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kirjastokurssien luennoitsijoiden luontopalkkioihin, matkakustannusten ja kursien materiaalienoihin sekä kirjastotoimen suunnittelusta aiheutuviin palkkauksiin, matkakuluihin, asiantuntijapalkkioihin sekä atk- ja tarvikemenoihin.

1983 esitys	100 000
1982 menoarvio	11 500
1981 tilinpäätös	6 167

30. Valtionosuus yleisten kirjastojen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 46 000 000 mk, mistä 22 070 000 mk aiheutuu loppusuoritusten määrän kasvusta, 6 930 000 mk vuosina 1980 ja 1981 tapahtuneesta kirjastotoimen laajentumisesta sekä 17 000 000 mk kustannusten noususta. Momentin määrärahaa käytetään kunnan peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista sekä lainoista annetun lain (1112/78) 7—10 §:n mukaiseen kirjastojen valtionosuuteen.

Loppuerien osuus on 41 000 000 mk. Vuoden 1977 lisäavustusten osuus on enintään 2 000 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuudet pääkirjastojen, sivukirjastojen ja maakuntakirjastojen käyttökustannuksiin	288 000 000
Valtionosuudet laitoskirjastojen käyttökustannuksiin	10 600 000
Vuoden 1977 lisäavustuksiin (enintään)	2 000 000
Valtionosuudet valtakunnallisen keskus-kirjaston käyttökustannuksiin	400 000
Yhteensä	301 000 000

1983 esitys	301 000 000
1982 menoarvio	255 000 000
1981 tilinpäätös	240 162 278

31. Valtionosuus kirjastojen perustamiskustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 500 000 mk, mikä aiheutuu rakennuskustannusten noususta ja kirjastorakennusten ensikertaiseen kalustamiseen ja varustamiseen tarvittavan valtionosuuden määrän kasvusta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista sekä lainoista annetun lain (1112/78) 7 §:n nojalla kirjastorakennusten ja -huoneistojen hankkimisesta ja perusparannuksista aiheutuviin perustamiskustannuksiin myönnettäviin valtionosuuksiin ja -avustuksiin.

Ehdotetaan, että vuonna 1983 saataisiin myöntää rakentamislupia uudis- ja lisärakennustöihin sekä muutos- ja perusparannustöihin samoin kuin myöntää valtionosuutta ilman rakentamislupaa suoritettavia lisärakennushankkeita sekä muutos- ja perusparannustöitä varten siten, että valtionosuus yhteensä näihin hankkeisiin on enintään 20 000 000 mk. Rakentamislupaa edellyttävien hankkeiden osuuden edellä mainitusta summasta arvioidaan olevan noin 18 000 000 mk.

Lisäksi ehdotetaan, että vuonna 1983 saataisiin käyttää enintään 5 000 000 mk kirjastoautojen ja -veneiden hankkimisesta ja niiden ensikertaisesta varustamisesta aiheutuviin perustamiskustannuksiin myönnettäviä valtionosuuksia varten.

1983 esitys	28 000 000
1982 menoarvio	25 500 000
1982 II lisämenoarvio	1 400 000
1981 tilinpäätös	20 514 191

50. Valtionapu yksityiseen kirjastotoimintaan

Momentille ehdotetaan edelleen 82 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kirjastolain (235/61) 11 §:n nojalla yksityisin varoin ylläpidettyyn kirjastotoimintaan myönnettäviin avustuksiin.

1983 esitys	82 000
1982 menoarvio	82 000
1981 tilinpäätös	82 000

80. Rakennuslainat kirjastoille (arviomääräraha)

Momentin 29.56.31 perusteluihin viitaten sekä ottaen huomioon uusien kirjastorakennusten rakentaminen ja vanhoissa kirjastoraken-

nuksissa suoritettavat perusparannus- ja muutostyöt momentille ehdotetaan 5 500 000 mk lainojen myöntämistä varten.

Uudis- ja lisärakennustöitä varten myönnettyt lainat suoritetaan takaisin kymmenen prosentin sekä muutos- ja perusparannustöitä varten myönnettyt lainat viidentoista prosentin vuotuismaksuina, joista luetaan koroksi seitsemän ja puoli prosenttia kulloinkin maksamatta olevalle pääomalle ja muu osa pääoman lyhenykseksi. Muut lainaehdot vahvistaa valtioneuvosto.

1983 esitys	5 500 000
1982 menoarvio	5 000 000
1982 II lisämenoarvio	5 300 000
1981 tilinpäätös	4 161 870

57. Yhteiskunnallinen sivistystyö

Kansanopistoja on kaikkiaan 89, joista varsinaisia kansanopistoja 48, kansankorkeakouluja 11 sekä opistoja, joissa on varsinainen kansanopisto ja kansankorkeakoulu 30. Työvuonna 1980—81 opiskeli perusoppijaksoilla yhteensä 6 604 ja lyhytkursseilla 30 436 opiskelijaa. Työvuonna 1981—82 perusoppijaksojen opiskelijamäärä on 6 812. Lisäksi järjestetään lyhytkursseja, joiden opiskelijamäärä arvioiden mukaan tulee olemaan noin 32 000. Vuonna 1982 arvioidaan tarvittavan valtionapua kansanopistojen menoihin noin 120,5 milj. mk. Vuodeksi 1983 tätä tarkoitusta varten ehdotetaan 131 milj. mk.

Työvuonna 1981—82 on toiminnassa kaikkiaan 276 kansalais- ja työväenopistoa. Opiskelijoita työvuonna 1980—81 oli kaikkiaan 581 643. Opiskelijoiden määrässä tapahtuu edelleen lievää kasvua. Työvuonna 1981—82 opiskelijoita arvioidaan olevan noin 600 000. Opetustuntien määrä oli työvuonna 1980—81 yhteensä 1 736 000 tuntia. Opetustuntien määrän arvioidaan työvuonna 1980—82 kasvavan 1 795 000 tuntiin. Vuonna 1982 arvioidaan tarvittavan valtionapua kansalais- ja työväenopistojen menoihin noin 202,4 milj. mk. Vuodeksi 1983 tätä tarkoitusta varten ehdotetaan 199,4 milj. mk.

Vuonna 1982 opintokeskuksia on toiminnassa kymmenen. Vuonna 1981 oli valtionapua saaneiden opintokerhojen määrä 23 400 ja niissä jäseniä noin 211 000. Opintokerhojen opin-

to-ohjaajien koulutusta järjestettiin noin 7 300 tuntia ja tähän koulutukseen osallistui noin 15 500 opinto-ohjaajaa. Valtionapuun oikeuttavia kursseja oli vuonna 1981 noin 8 100 ja niillä osallistujia noin 210 000. Vuonna 1981 toimeenpantiin noin 2 400 luentotilaisuutta ja niissä oli kuulijoita noin 70 000. Vuonna 1982 arvioidaan tarvittavan valtionapuna opintokeskusten menoihin noin 35,3 milj. mk. Vuodeksi 1983 tätä tarkoitusta varten ehdotetaan 38,3 milj. mk.

50. Kansanopistojen valtionapu (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 19 404 700 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kansanopistojen valtionavusta annetun lain (556/69) 3—6 §:n mukaiseen valtionapuun.

1. *Lakisidonnainen valtionapu.* Kansanopistojen valtionavusta annetun lain (556/69) 3—6 §:n mukaiseen valtionapuun merkitään alamomentille lisäystä 19 219 700 mk seuraavasti:

a) Alamomentille merkitään kansanopistojen palkkausmenoihin tarkoitettuna valtionapuna 83 807 000 mk. Ehdotetaan, että valtionavun piiriin saataisiin vuonna 1983 hyväksyä kahdeksan uutta henkilöä. Lisäys on 15 482 600 mk, mistä 8 496 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistamisesta, 156 600 mk edellä mainitun uuden henkilöstön palkkaamisesta 1.

8.1983 lukien aiheutuvista menoista ja 6 000 000 mk määrärahan oikaisusta sekä 830 000 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun vähennetään varaus 2 426 400 mk vuodelle 1982, lisäys on 13 056 200 mk. Alamomentin määrärahalta saadaan palkata enintään 1 603 valtionapuun oikeutettua henkilöä.

b) Opettajien ja luennoitsijoiden matkakustannuksiin ja päivärahoihin, opetuksesta aiheutuviin kalusto-, opetusväline- ja ilmoitusmenoihin, kirjastohankintoihin sekä lämmitys- ja valaistuskuluihin ehdotetaan 42 300 000 mk. Lisäys 5 694 300 mk aiheutuu määrärahan oikaisusta ja kustannusten noususta.

c) Uusien rakennusten rakentamisesta ja vanhojen rakennusten peruskorjauksista aiheutuvien vuokra-arvojen perusteella maksettavana valtionapuna ehdotetaan 2 000 000 mk eli lisäystä 469 200 mk.

d) Opintorahoihin ehdotetaan edelleen 400 000 mk.

e) Rehtorien ja opettajien kelpoisuuden edellyttämän harjoittelun järjestämiseen ehdotetaan edelleen 35 000 mk.

f) Opettajien täydennyskoulutukseen kansanopistolain mukaisesti ehdotetaan edelleen 85 000 mk.

g) Kansanopistojen valtionavusta annetun lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäavustuksen osuus on edelleen 1 700 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	83 807 000
Valtionapu opintorahoihin	400 000
Valtionapu muihin menoihin	44 300 000
Opettajien harjoittelu	35 000
Opettajien täydennyskoulutus	85 000
Lisäavustuksia varten (enintään)	1 700 000
Yhteensä	130 327 000

2. *Harkinnanvarainen valtionapu.* Alamomentille ehdotetaan enintään 900 000 mk vaikeissa taloudellisissa olosuhteissa Lapin läänissä toimivien Lapin Opiston, Saamelaisten kristillisen kansanopiston, Ylitornion kristillisen kansanopiston sekä heikossa taloudellisessa asemassa olevien kehitysvammaisille erityisopetusta antavien Lehtimäen ja Kainuun opistojen toiminnan tukemiseen. Lisäys on 185 000 mk, mistä 100 000 mk on tarkoitettu Lehtimäen opiston tuen lisäämiseen.

1983 esitys	131 227 000
1982 menoarvio	111 822 300
1981 tilinpäätös	110 386 604

51. *Valtionosuus ja -avustus kansalais- ja työväenopistojen käyttökustannuksiin* (arvio-määräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 31 191 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain (35/73) 5 §:n mukaisesti kansalais- ja työväenopistojen valtionavusta annetun lain (1078/75) 2 ja 3 §:n nojalla suoritettaviin käyttökustannuksiin.

1. *Valtionosuus palkkausmenoihin.* Alamomentille merkitään edellä mainittujen lakien mukaisesti valtionosuutta varten 152 397 000 mk. Lisäys on 27 309 000 mk, mistä 15 000 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistamisesta, 10 800 000 mk määrärahan oikaisusta ja 1 509 000 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 4 378 000 mk vuodelle 1982, lisäys on 22 931 000 mk. Opistojen luento- ja tuntiopetuksen vähentämiseksi ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saadaan hyväksyä vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa ehdollisena hyväksytyt kaksikymmentä uutta henkilöä. Alamomentin määrärahalta saadaan palkata enintään 1 090 valtionapuun oikeutettua henkilöä.

2. *Valtionosuus ja -avustus muihin käyttökustannuksiin.* Alamomentille ehdotetaan muihin käyttökustannuksiin 47 000 000 mk eli lisäystä 8 260 000 mk hintojen nousun, uusien rakennusten rakentamisesta johtuvien vuokraarvojen sekä määrärahan oikaisun johdosta.

Kansalais- ja työväenopistojen valtionavusta annetun lain 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua valtionavustuksen osuus momentin määräraha on enintään 5 000 000 mk.

1983 esitys	199 397 000
1982 menoarvio	168 206 000
1981 tilinpäätös	161 499 309

52. *Eräät rakennusavustukset* (siirtomääräraha)

Momentille, jonka alamomenttijako ehdotetaan muutettavaksi, ehdotetaan 9 500 000 mk eli vähennystä 40 000 mk seuraavasti:

(1.) *Rakennusavustus Varsinais-Suomen kansanopistolle.* Alamomentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 400 000 mk.

1. *Rakennusavustus Limingan kansanopistolle.* Alamomentin numerotunnus on muutettu. Limingan kansanopisto toimii vuosisadan vaihteessa rakennetuissa tiloissa, jotka eivät täytä opetuksen eivätkä majoituksen osalta toiminnan jatkamisen edellytyksiä. Tästä johtuen opistossa on meneillään uudisrakentaminen, joka päättyy vuoden 1982 loppuun mennessä. Uusiin tiloihin sijoittuvat opetus-, hallinto-, ruokailu- ja muut tarpeelliset tilat sekä opiskelijasunnat. Uudisrakennuksen valmistuttua vanhoissa rakennuksissa suoritetaan tarpeelliset saneeraus- ja muutostyöt. Uudisrakennuksen kustannukset ovat noin 7 000 000 mk ja saneeraus- ja muutostöiden kustannukset noin 1 800 000 mk eli yhteensä 8 800 000 mk. Opistolle on vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa myönnetty rakennusavustusta 1 000 000 mk ja vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa 400 000 mk. Tarkoitusta varten alamomentille ehdotetaan valtionavustuksena 500 000 mk. Lisäys on 100 000 mk.

(2.) *Rakennusavustus Pohjois-Savon kansanopistolle.* Alamomentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 400 000 mk.

2. *Rakennusavustus Rovalan Kannatusyhdistys ry:lle.* Rovalan Kannatusyhdistys ry pitää yllä Lapin kansankorkeakoulua ja Rovaniemens kansalaisopistoa valtion omistamalla vuokratontilla. Opistojen tilat on rakennettu sodan jälkeen rakennusmateriaalin puutteen aikana, mistä johtuen tilat ovat puutteelliset ja sopimattomat. Tarkoituksena on rakentaa molemmille oppilaitoksille uudet tilat, jotka osittain ovat myös yhteisesti käytettävissä. Kustannukset ovat noin 10 200 000 mk. Rakennustyöt on tarkoitus suorittaa vuosien 1983—84 aikana. Tarkoitusta varten alamomentille ehdotetaan Lapin kansankorkeakoulun rakennusavustuksena 1 000 000 mk.

(3.) *Rakennusavustus Etelä-Pohjanmaan opistolle.* Alamomentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 300 000 mk.

3. *Rakennusavustus Keski-Suomen opistolle.* Alamomentin numerotunnus on muutettu. Keski-Suomen opistolle vahvistetun rakennusohjelman mukaan on ensimmäisessä vaiheessa rakennettu uusi opiskelijoiden asuntola tarpeelliseen lisätiloihin. Toisessa vaiheessa on tarkoi-

tus aloittaa kirjaston ja luokkarakennuksen rakentaminen, jonka kustannusarvio on noin 1 900 000 mk. Tarkoitusta varten alamomentille ehdotetaan edelleen valtionavustuksena 400 000 mk. Vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa on hanketta varten myönnetty 400 000 mk.

4. *Rakennusavustus Karstulan evankeliselle kansanopistolle.* Alamomentin numerotunnus on muutettu. Karstulan evankelisen kansanopiston tarkoitus on rakentaa lisärakennus ja tehdä päärakennuksessa pienehköt muutostyöt. Kokonaiskustannukset ovat 2 965 000 mk. Opistolle on vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa myönnetty 200 000 mk ja vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa 500 000 mk rakennusavustusta. Tarkoitusta varten alamomentille ehdotetaan edelleen valtionavustuksena 500 000 mk.

5. *Rakennusavustus Kainuun opistolle.* Alamomentin numerotunnus on muutettu. Opiston uudisrakennus- ja saneeraustyöt on tarkoitus suorittaa vuosina 1981—83. Uudisrakennuksen tarkistettu kustannusarvio on noin 7 400 000 mk sekä saneeraustyön 700 000 mk. Tarkoitusta varten on vuosien 1981 ja 1982 tulo- ja menoarviossa myönnetty yhteensä 1 100 000 mk. Sen lisäksi opisto on saanut työllisyysvaroista hankkeen rahoittamiseksi 1 700 000 mk. Töiden loppuunsaattamiseksi alamomentille ehdotetaan valtionavustuksena 800 000 mk. Lisäys on 300 000 mk.

6. *Rakennusavustus Itä-Hämeen kansanopistolle.* Itä-Hämeen kansanopisto työskentelee vanhoissa jo viime vuosisadalta peräisin olevissa tiloissa. Opiston tarkoituksena on aloittaa syksyllä 1983 vanhojen tilojen saneeraus- ja muutostyöt. Saneeraustöiden kustannusarvio on noin 2 000 000 mk. Tarkoitusta varten alamomentille ehdotetaan valtionavustuksena 300 000 mk.

7. *Rakennusavustus Tuusulan kansanopistolle.* Tuusulan kansanopiston hirsinen päärakennus on valmistunut 1908 ja peruskorjattu 1940-luvulla. Opiston opiskelijasuuntoja sekä opiskelutiloja käsittävä rakennus valmistui 1940. Rakennukset ja varsinkin päärakennus ovat vanhentuneet ja käyneet ahtaiksi. Opiston tarkoituksena on mm. tehdä vanhoissa rakennuksissa saneeraus- ja muutostyö, jonka kustannusarvio on noin 1 800 000 mk. Työt on tarkoitus aloittaa 1983 syksyllä. Tarkoitusta var-

ten alamomentille ehdotetaan valtionavustuksena 300 000 mk.

8. *Rakennusavustus Otavan kansanopistolle.* Otavan kansanopisto on rakentanut toimisto- ja ruokailutilat käsittävän uudisrakennuksen, jonka kustannukset olivat 2 060 000 mk. Tarkoitukseen on vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa myönnetty rakennusavustusta 400 000 mk ja sen lisäksi opisto on saanut työllisyysvaroista hankkeen rahoittamiseksi rakennusavustusta 328 000 mk. Rakennusohjelmaan sisältyy myös päärakennuksen käyttötarkoituksen muutos- ja saneeraustyöt, joiden kustannusarvio on noin 2 400 000 mk. Hankkeen rahoittamista varten on vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa myönnetty 400 000 mk. Tarkoitusta varten alamomentille ehdotetaan valtionavustuksena edelleen 400 000 mk.

9. *Rakennusavustus Kuntokallio-opistolle.* Kuntokallio-opisto on rakentamansa uudisrakennuksen rakennusvelkojen johdosta joutunut taloudellisiin vaikeuksiin. Tämän johdosta alamomentille ehdotetaan opiston talouden vakauttamiseksi myönnettäväksi 300 000 mk.

10. *Rakennusavustus Kaubajoen evankeliselle kansanopistolle.* Alamomentin numerotunnus on muutettu. Alamomentille ehdotetaan edelleen vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 100 000 markan määräraha.

11. *Rakennusavustus Kymenlaakson kansanopistolle.* Kymenlaakson kansanopistolla on tarkoitus aloittaa syksyllä 1983 asuntolan rakentaminen. Opistolla on tällä hetkellä käytävissä hirsirunkoinen vuonna 1899 rakennettu asuntola, jossa ei ole nykyajan vaatimia saniteettitiloja eikä se myöskään paloturvallisuuden puolesta täytä tarpeellisia vaatimuksia. Opistolla on 1973 valmistunut toimiva ja ajanmukainen päärakennus, mutta majoitustilojen puute on ollut esteenä päärakennuksen koko kapasiteetin tehokkaalle käyttämiselle. Hankkeen kustannusarvio on noin 4 800 000 mk. Tarkoitusta varten alamomentille ehdotetaan valtionavustuksena 100 000 mk.

12. *Rakennusavustus Työväen Akatemialle.* Alamomentin numerotunnus on muutettu. Alamomentille ehdotetaan 500 000 mk Työväen Akatemiaa varten aikaisempien rakennushankkeiden aiheuttamien lainojen lyhentämiseen ja korkojen maksamiseen sekä uusien rakennus-

hankkeiden rahoitukseen. Vähennys on 450 000 mk.

(13.) *Rakennusavustus Lärkkulla folkakademille.* Alamomentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 500 000 mk.

13. *Rakennusavustus Paasikiviopistolle.* Alamomentin numerotunnus on muutettu. Alamomentille ehdotetaan 1 000 000 mk Paasikiviopistoa varten aikaisempien rakennushankkeiden aiheuttamien lainojen lyhentämiseen ja korkojen maksamiseen sekä uusien rakennushankkeiden rahoitukseen. Lisäys on 250 000 mk.

(14.) *Rakennusavustus Keski-Pohjanmaan opistolle.* Alamomentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 400 000 mk.

14. *Rakennusavustus Alkio-opistolle.* Alamomentin numerotunnus on muutettu. Alamomentille ehdotetaan 1 000 000 mk Alkioopistoa varten aikaisempien rakennushankkeiden aiheuttamien lainojen lyhentämiseen ja korkojen maksamiseen sekä uusien rakennushankkeiden rahoitukseen. Lisäys on 250 000 mk.

15. *Rakennusavustus Sirola-opistolle.* Alamomentin numerotunnus on muutettu. Alamomentille ehdotetaan edelleen 1 000 000 mk Sirola-opistoa varten aikaisempien rakennushankkeiden aiheuttamien lainojen lyhentämiseen ja korkojen maksamiseen sekä uusien rakennushankkeiden rahoitukseen.

(16.) *Rakennusavustus Peräpohjolan opistolle.* Alamomentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 300 000 mk.

16. *Rakennusavustus Finns folkhögskola-folkakademille.* Alamomentin numerotunnus on muutettu. Alamomentille ehdotetaan 500 000 mk opistoa varten aikaisempien rakennushankkeiden aiheuttamien lainojen lyhentämiseen ja korkojen maksamiseen sekä uusien rakennushankkeiden rahoitukseen. Lisäys on 100 000 mk.

17. *Rakennusavustus Väinö Voionmaan opistolle.* Alamomentille ehdotetaan 500 000 mk Väinö Voionmaan opistoa varten aikaisempien rakennushankkeiden aiheuttamien lainojen lyhentämiseen ja korkojen maksamiseen sekä uusien rakennushankkeiden rahoitukseen.

(18.) *Rakennusavustus Pohjois-Karjalan opistolle.* Alamomentti ja sille vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 100 000 markan määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 100 000 mk.

18. *Rakennusavustus Åbolands folkhögskolanille.* Alamomentille ehdotetaan 300 000 mk Åbolands folkhögskolania varten aikaisempien rakennushankkeiden aiheuttamien lainojen lyhentämiseen ja korkojen maksamiseen sekä uusien rakennushankkeiden rahoitukseen.

(19.) *Rakennusavustus Pohjolan Opistolle.* Alamomentti ja sille vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 500 000 markan määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 500 000 mk.

(20.) *Rakennusavustus Itä-Karjalan kansanopistolle.* Alamomentti ja sille vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 100 000 markan määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 100 000 mk.

(21.) *Rakennusavustus Päivölän kansanopistolle.* Alamomentti ja sille vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 100 000 markan määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 100 000 mk.

(22.) *Rakennusavustus suomenruotsalaisille kansanopistoille.* Alamomentti ja sille vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 290 000 markan määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 290 000 mk.

1983 esitys	9 500 000
1982 menoarvio	9 540 000
1981 tilinpäätös	10 550 000

54. *Valtionapu järjestöjen vapaata sivistystyötä varten*

Momentille ehdotetaan valtioneuvoston käytettäväksi 10 000 000 mk eli vähennystä 711 000 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu opintokeskusta ylläpitävien järjestöjen sivistystyöhön.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 510 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta sekä Kansalaisten opintokeskuksen perustamisesta. Alamomentin määräraha saadaan käyttää opintokeskusta ylläpitävien järjestöjen sivistystyöhön myönnettä-

vään valtionapuun. Alamomentin loppusumma on 6 520 000 mk.

2. *Laitosmuotoisen sivistystyön keskusjärjestöjen valtionapu.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 224 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta. Alamomentin määräraha saadaan käyttää laitosmuotoisen sivistystyön keskusjärjestöjen valtionapuun. Alamomentin loppusumma on 1 600 000 mk. Alamomentin määräraha saadaan käyttää 900 000 mk Kansalais- ja työväenopistojen Liiton osuutena.

3. *Eräiden sivistysjärjestöjen valtionapu.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 70 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta. Alamomentin määräraha saadaan käyttää eräiden sivistysjärjestöjen valtionapuun. Alamomentin loppusumma on 1 400 000 mk.

4. *Mustalaisten aikuiskoulutuksen tukeminen.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 5 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta. Alamomentin määräraha saadaan käyttää mustalaisten aikuiskoulutuksen tukemiseen myönnettäviin valtionavustuksiin. Alamomentin loppusumma on 100 000 mk.

5. *Valtionapu Karjalan Liitto ry:lle.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 80 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta. Alamomentin määräraha saadaan käyttää Karjalan Liitto ry:n valtionapuun. Alamomentin loppusumma on 380 000 mk.

(6.) *Erityisavustus Työväen Sivistysliitto ry:lle.* Alamomentille vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 300 000 markan määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 300 000 mk.

(7.) *Erityisavustus Maaseudun Sivistysliitto ry:lle.* Alamomentille vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 500 000 markan määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 500 000 mk.

(8.) *Erityisavustus Kulttuurityön Keskus ry:lle.* Alamomentille vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 300 000 markan määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 300 000 mk.

(9.) *Erityisavustus Kansan Sivistystyön Liitto ry:lle.* Alamomentille vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 500 000 markan määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 500 000 mk.

1983 esitys	10 000 000
1982 menoarvio	10 711 000
1981 tilinpäätös	8 744 000

55. *Opintokeskusten valtionapu* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 10 068 000 mk. Momentin määrärahaa käytetään opintokeskusten valtionavusta annetun lain (398/75) 2 ja 2 a §:n nojalla suoritettavaan valtionapuun.

1. *Valtionapu opintokeskusten yleismenoihin.* Opintokeskusten valtionavusta anetun lain 2 §:n 1 kohdan mukaisena valtionapuna alamomentille merkitään 15 444 000 mk. Lisäys on 2 898 000 mk, mistä 568 000 mk aiheutuu määrärahan oikaisusta, 1 125 000 mk palvelusuhteen ehtojen tarkistamisesta ja 1 205 000 mk kustannusten noususta. Alamomentin määrärahalta saadaan palkata enintään 183 valtionapuun oikeutettua henkilöä.

2. *Valtionapu opintokerhojen opinto-ohjaajien koulutukseen.* Opintokeskusten valtionavusta annetun lain 2 §:n 2 kohdan mukaisena opintokerhojen opinto-ohjaajakoulutuksen valtionapuna alamomentille merkitään 1 990 000 mk. Lisäys 570 000 mk aiheutuu määrärahan oikaisusta ja kustannusten noususta.

3. *Valtionapu luentotoimintaa varten.* Opintokeskusten valtionavusta anetun lain 2 §:n 4 kohdan mukaisena valtionapuna alamomentille merkitään 1 000 000 mk. Lisäys 700 000 mk aiheutuu määrärahan oikaisusta ja kustannusten noususta.

4. *Valtionapu kurssitoimintaa varten.* Opintokeskusten valtionavusta annetun lain 2 §:n 5 kohdan mukaisena valtionapuna alamomentille merkitään 13 900 000 mk. Lisäys 5 600 000 mk aiheutuu määrärahan oikaisusta ja kustannusten noususta.

5. *Valtionapu opintokerhoja varten.* Opintokeskusten valtionavusta annetun lain 2 §:n 3 kohdan mukaisena valtionapuna alamomentille merkitään 6 000 000 mk. Lisäys 300 000 mk aiheutuu kustannusten noususta.

1983 esitys	38 334 000
1982 menoarvio	28 266 000
1981 tilinpäätös	28 906 000

56. *Sivistystyön järjestäminen erällä työmailla*

Momentille ehdotetaan edelleen 600 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kulttuuripalvelutoiminnan järjestämiseksi myös Kostamuksen ja Svetogorskin työmailla.

1983 esitys	600 000
1982 menoarvio	600 000
1981 tilinpäätös	590 000

57. *Kansanopistojen sekä kansalais- ja työväenopistojen rakentamisen korkotuki* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 20 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain (1051/77) mukaisiin korkohyvityksiin. Korkohyvitystä maksetaan Postipankin vuosina 1969—77 ja luottolaitosten vuosina 1979—82 myöntämistä sekä vuoden 1983 aikana myönnettävistä enintään 6 500 000 markkaan nousevista pitkäaikaisista lainoista kansanopistojen tai kansalais- ja työväenopistojen rakentamiseen ja rakentamisesta aiheutuneiden lyhytaikaisten lainojen vakauttamiseen.

Korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 6 ½ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 8 ¼ prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1983 myönnettujen vastaavien korkotukilainojen osalta, mikäli se lain säännöksen estämättä ja velkakirjaehtojen mukaan on mahdollista. Mikäli korkotuessa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

1983 esitys	570 000
1982 menoarvio	550 000
1981 tilinpäätös	546 300

59. *Valtionapu sokeain lehtipalvelun järjestämiseen*

Momentille ehdotetaan lisäystä 165 000 mk. Kun momentilta vähennetään vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty keratameno 20 000 mk, lisäys on 145 000 mk.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää näkövammaisten ääni- ja pistekirjoituslehtien julkaisemiseen sekä tiedonsaannin kehittämiseen. Määrärahasta on 170 000 mk tarkoitettu ruotsinkielisen äänilehden toimittamiseen.

1983 esitys	1 000 000
1982 menoarvio	855 000
1982 II lisämenoarvio	570 000
1981 tilinpäätös	1 125 000

58. Näkövammaisten kirjasto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 436 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	124 500	+ 13 300	2	—
2. Työsuhteipalkat	1 377 300	+ 204 300	27	+ 1
3. Muut palkat ja palkkiot	752 000	+ 142 700	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	159 700	+ 22 500	—	—
Varaus 1982		— 66 300	—	—
Varaus 1983	22 500	+ 22 500	—	—
Yhteensä	2 436 000	+ 339 000	29	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 209 700 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Kirjaston lainaustoiminnan kasvun johdosta ehdotetaan työsuhteipalkkoihin lisäystä 50 600 mk kirjastoapulaisen palkkaamiseksi. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 28 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 100 000 mk, mistä 60 000 mk näkövammaisten peruskoulun, lukion ja muiden oppikirjojen jäljennystyön palkkoihin sekä ruuhka-apulaisten palkkaamista varten ja 40 000 mk siirtona momentilta 29.58.29 kasettinauhureiden huoltoa sivutoimisesti hoitavan henkilöstön palkkioita varten.

1983 esitys	2 436 000
1982 menoarvio	2 097 000
1981 tilinpäätös	1 813 016

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 417 000 mk, mistä 397 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja kirjahankintatarpeen lisääntymisestä sekä 20 000 mk kertamenosta huonetilojen

muutostöiden teettämiseksi. Kun momentilta vähennetään 40 000 mk momentin 29.58.01 kohdan d perusteluihin viitaten, lisäys on 377 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös näkövammaisten kirjastosta annetun lain edellyttämään oppimateriaalituotantoon ja piste- ja äänikirjakokoelmien perusvarastojen hankintoihin.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Rakennusten käyttö (kertamenoa 20 000)	680 000
Toimistomenot	100 000
Oppimateriaalituotanto	250 000
Piste- ja äänikirjatuotanto	1 800 000
Muut menot	170 000
Yhteensä	3 000 000

1983 esitys	3 000 000
1982 menoarvio	2 623 000
1981 tilinpäätös	2 247 280

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 500 000 mk kaluston, koneiden ja kasettinauhureiden hankintaa varten.

1983 esitys	500 000
1982 menoarvio	400 000
1981 tilinpäätös	400 000

59. Ammattikasvatushallitus

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 21 211 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	17 388 600	+ 2 472 100	224	+ 8
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	1 969 400	+ 147 900	28	- 4
3. Muut palkat ja palkkiot	269 100	+ 14 600	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 387 600	+ 163 300	—	—
	Varaus 1982	— 591 200	—	—
	Varaus 1983	+ 196 300	—	—
	Yhteensä	21 211 000	252	+ 4

Henkilöstön määrän lisäyksestä kaksi on aikaisemmin palkattu momentin 29.99.22 määrärahalta.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 158 400 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Toiminnan kehittämiseksi ehdotetaan perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
2 ylitarkastajaa	B 1
2 osastosihteeriä, 5/6 v.	V 20

Edellyttäen, että kaksi ylimääräistä osastosihteerin tointa (V 20) perustetaan, voidaan vastaavasti samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa kaksi ylimääräistä toimistosihteerin tointa (V 15).

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
1 koulutuspäällikkö	B 2
1 tarkastaja	V 25
4 toimistosihteeriä	V 15

Lisäys on 562 800 mk.

c) Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 306 600 mk kuuden ylimääräistetyn toimen palkkioina.

Työsubdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 220 000 mk kahden suunnittelijan palkkaamista varten. Henkilöt on aikaisemmin palkattu momentin 29.99.22 määrärahalta.

Vähennys on 86 600 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 24 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	21 211 000
1982 menoarvio	18 808 000
1981 tilinpäätös	16 247 846

09. Rehtorien ja muun henkilökunnan kokoukset

Momentille ehdotetaan lisäystä 10 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtion oppilaitosten rehtorien ja muun henkilökunnan osallistumiseen hallinnon, opetustoimen ja oppilashuollon kokouksiin.

1983 esitys	180 000
1982 menoarvio	170 000
1981 tilinpäätös	104 952

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 99 000 mk lähinnä hintojen nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös tiedotustoimintaan.

	mk
Käyttösuunnitelma:	
Käyttövarat (enintään)	12 000
Matkat	430 000
Virkistystoiminta (enintään)	5 000
Muut henkilöstömenot	30 000
Tiedotus	50 000
Toimistomenot	1 133 000
Muut menot	200 000
Yhteensä	1 860 000

1983 esitys	1 860 000
1982 menoarvio	1 761 000
1981 tilinpäätös	1 598 673

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha) Momentille ehdotetaan 100 000 mk kaluston ja konttorikoneiden hankkimista sekä konekannan uusimista varten.

1983 esitys	100 000
1982 menoarvio	90 000
1981 tilinpäätös	80 000

Ammatilliset oppilaitokset

(luvut 29.61—64, 66—74, 76—83)

Ammatillisia oppilaitoksia on vuonna 1983 toiminnassa 509, joista 171 on valtion ja 338 kuntien, kuntainliittojen ja yksityisten yhteisöjen ylläpitämää. Näissä oppilaitoksissa arvioidaan vuonna 1983 olevan vakinaisessa koulu-

tuksessa keskimäärin 126 700 opiskelijaa. Lisäys vuoteen 1982 on noin 4 100 opiskelijaa, mistä noin 3 500 aiheutuu väliaikaisen ammatillisen koulutuksen vakinaistamisesta.

Luku	Oppilaitosten lukumäärä 1983	Opiskelijoiden lukumäärä		Opiskelija- paikkamäärän muutos 1982/83
		1982	1983	
61. Valtion hotelli- ja ravintola-alan oppilaitokset ..	4	910	930	+ 20
63. Valtion maatalousoppilaitokset	45	3 600	4 000	+ 400
64. Kunnalliset ja yksityiset maatalousoppilaitokset ..	14	650	700	+ 50
66. Saamelaisalueen ammatillinen koulutuskeskus ..	1	30	30	—
67. Ammattikoulujen opettajaopistot	2	480	480	—
68. Valtion keskusammattikoulut	7	5 800	5 950	+ 150
69. Kuulo- ja näkövammaisten ammattikoulut	2	220	220	—
71. Kunnalliset ja yksityiset ammattioppilaitokset ..	158	40 800	42 300	+ 1 500
72. Valtion metsäopetus	29	1 500	2 700	+ 1 200
74. Valtion merenkulkualan oppilaitokset	5	950	1 000	+ 50
76. Valtion teknilliset oppilaitokset	19	13 700	13 900	+ 200
77. Kunnalliset ja yksityiset teknilliset oppilaitokset	11	4 000	4 000	—
78. Kunnalliset ja yksityiset kauppaoppilaitokset ...	71	28 700	28 400	— 300
79. Valtion kotitalousoppilaitokset	23	2 200	2 250	+ 50
80. Valtion kotiteollisuusoppilaitokset	5	750	850	+ 100
81. Kunnalliset ja yksityiset kotitalousoppilaitokset ..	30	2 350	2 550	+ 200
82. Kunnalliset ja yksityiset kotiteollisuusoppilaitokset	39	2 900	3 200	+ 300
83. Terveystieteiden oppilaitokset	39	12 500	12 700	+ 200
86. Kodinhoitajien koulutus ym.	5	500	500	—
	509	122 540	126 660	+ 4 120

Vuodeksi 1983 arvioitu 126 660 opiskelijan määrä edellyttää noin 133 000 oppilaspaikan kokonaismäärää, koska lähinnä oppilasvalintaan liittyvistä eri syistä noin 5 prosenttia näistä paikoista jää käyttämättä. Muun muassa keskiasteen oppilaitosten opiskelijoiden yhteisvalinnan kehittämisellä pyritään oppilaspaikkojen käyttöä edelleen tehostamaan.

Ammatillisen koulutuksen edellä esitetty laajentaminen vuonna 1983 perustuu valtioneuvoston 17. 12. 1981 hyväksymään keskiasteen koulutuksen kehittämisohjelmaan vuosille 1982—83. Kehittämisohjelman mukaan on väliaikaisen

ammattillisen koulutuksen aloituspaikkamäärän tavoitteena vuoden 1983 aikana noin 11 000 aloituspaikkaa, jolloin väliaikaisessa ammatillisessa koulutuksessa olisi vuoden 1983 aikana keskimäärin noin 14 000 opiskelijaa. Vähennys vuoteen 1982 verrattuna on noin 1 000 opiskelijaa.

Väliaikaisen ammatillisen koulutuksen vakinaistamisen johdosta ehdotetaan valtion oppilaitoksiin 157 opettajan ja 88 muuta tointa sekä valtiosuuden piiriin 80 opettajan ja 36 muuta tointa, jotka toimet eivät lisää nykyistä henkilöstömäärää.

Vakinaisen ammatillisen koulutuksen oppilaspaiikkojen suunnitellusta lisäämisestä johtuen ehdotetaan valtion oppilaitosten henkilökuntaa lisättäväksi nettomääräisesti 104 henkilöllä. Valtionosuuden piiriin ehdotetaan vuonna 1983 hyväksyttäväksi nettomääräisesti 121 uutta henkilöä, joista 70 johtuu kauppaoppilaitosten rehtorien siirtymisestä kokonaispalkkaukseen.

Oppilasta kohden lasketut käyttökustannukset olivat vuonna 1981 suurimmissa oppilaitosryhmissä, yleisissä ammattikouluissa 17 960 mk, teknillisissä oppilaitoksissa 8 470 mk, kauppaoppilaitoksissa 7 970 mk ja sairaanhoitooppilaitoksissa 12 560 mk.

Ammatillisten oppilaspaiikkojen lisäämiseksi ja tarpeellisten muutos- ja peruskorjaustöiden suorittamiseksi valtion ammatillisten oppilaitosten rakennusinvestointeihin ehdotetaan vuonna 1983 käytettäväksi 132 milj. mk. Lisäksi väliaikaisen koulutuksen järjestämiseksi tarvittavien majoitus- ja opetustilojen hankkimiseen ehdotetaan 8 milj. mk. Valtionosuuksiin ja -avustuksiin kunnallisten ja yksityisten ammatillisten oppilaitosten talonrakennusten perustamiskustannuksiin ehdotetaan yhteensä 52 milj. mk. Rakennushankkeiden rahoituksessa on tarkoitus lähivuosina asettaa etusijalle oppilaspaiikkojen lisäämiseksi tarkoitetut kohteet.

Keskiasteen koulunuudistuksen määrällisen tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että vuonna 1988 on käytettävissä noin 57 300 aloituspaikkaa ammattikasvatustalouden alaisissa ammatillisista peruskoulutusta antavissa oppilaitoksissa. Vaikka mainittu luku on noin 7 % vuodeksi 1983 suunniteltua aloituspaikkamäärää pienempi, aiheuttaa koulutusaikojen pidentyminen oppilaspaiikkojen määrän lisäämistarvetta vielä noin 16 000:lla. Kun väliaikaista ammatillisista koulutusta koskevien säännösten perusteella järjestetyssä ammatillisessa koulutuksessa tulee vuonna 1983 olemaan keskimäärin noin 14 000 oppilasta, pyritään nämä oppilaspaiikat mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon uusia vakinaisia oppilaspaiikkoja perustettaessa.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistamista koskeva lakiesitys on tarkoitus antaa eduskunnalle siten, että laki tulisi voimaan vuoden 1985 alusta lukien ja siten, että sen lisäkustannusvaikutukset ajoittuvat kolmelle vuodelle. Tähän liittyen eduskunnalle annetaan hallituksen esitys kehitysalueiden ammatillisen koulutuksen tukemisesta annetun lain jatkamisesta kahdella vuodelle.

61. Valtion hotelli- ja ravintola-alan oppilaitokset

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 9 770 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet Muutos ± 1982 1983/82	
1. Ylimääräisten virkamiesten palkkaukset ..	6 458 400	+ 944 900	106	+ 3
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhteipalkat ..	504 500	+ 75 800	15	+ 1
3. Muut palkat ja palkkiot	2 077 400	+ 421 700	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	639 300	+ 89 100	—	—
Varaus 1982		— 265 900	—	—
Varaus 1983	90 400	+ 90 400	—	—
Yhteensä	9 770 000	+ 1 356 000	121	+ 4

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 116 500 mk, mistä 889 900 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Opetuksen tehostamisen sekä oppilas-

määrän ja tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan perustettavaksi, mikäli perustamisajankohdaksi ei ole jäljempänä muuta osoitettu, 1. 8. 1983 lukien seuraavat ylimääräiset toimet:

Palkkaus-
luokka

Jyväskylän hotelli- ja ravintolakoulu
1 taluspäällikkö, 5/6 v. V 24

Kuopion hotelli- ja ravintolakoulu
1 taluspäällikkö, 5/6 v. V 24

Rovaniemen hotelli- ja ravintolakoulu
4 opettajaa, 5/6 v. C 36
1 taluspäällikkö, 5/6 v. V 24

Vaasan hotelli- ja ravintolakoulu
1 opettaja C 36
1 taluspäällikkö, 5/6 v. V 24
1 kanslisti V 13
1 vahtimestari V 13

Edellyttäen, että edellä mainitut neljä taluspäällikön tointa (V 24) ja neljä opettajan tointa (C 36) perustetaan, voidaan vastaavasti samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa seuraavat ylimääräiset toimet:

Palkkaus-
luokka

3 taloudenhoitajaa (Jyväskylän hotelli- ja ravintolakoulu, Kuopion hotelli- ja ravintolakoulu, Rovaniemen hotelli- ja ravintolakoulu) V 21
1 taloudenhoitaja (Vaasan hotelli- ja ravintolakoulu) V 20
4 opettajaa (Rovaniemen hotelli- ja ravintolakoulu) C 33

Lisäys on 106 300 mk.

c) Tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 19 600 mk varastomiehen palkkaamiseksi 1.8.1983 lukien. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 16 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 200 000 mk ylitunti- sekä luento- ja tuntiopetuspalkkioina.

1983 esitys 9 770 000
1982 menoarvio 8 414 000
1981 tilinpäätös 7 839 115

21. Oppilashuolto (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 150 000 mk kustannusten nousun ja oppilaiden matkojen lisääntymisen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kouluruokailun menoihin ja ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisesti oppilaiden matkakustannuksiin.

Käyttösuunnitelma:

mk

Kouluruokailu 1 100 000
Oppilaiden matkakustannukset 445 000
Yhteensä 1 545 000

1983 esitys 1 545 000
1982 menoarvio 1 395 000
1981 tilinpäätös 1 049 998

28. Hotelli- ja ravintolapalvelutoiminta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 300 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää opetukseen liittyvän hotelli- ja ravintolatoiminnassa tarvittavan työsuhteisen henkilökunnan palkkoihin, materiaali- ja tarvikkehankintoihin ja muihin kulutusmenoihin. Toiminnasta aiheutuvat tulot on merkitty momentille 12.29.61.

1983 esitys 16 000 000
1982 menoarvio 14 700 000
1981 tilinpäätös 13 171 011

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 355 000 mk, mistä 320 000 mk johtuu kustannusten noususta ja lisävuokratiloista sekä 35 000 mk kertamenosta eräiden oppilaiden ammattitaitokilpailujen järjestämistä varten. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös työtoiminnan menoihin ja oppimateriaalin hankkimiseen. Työtoiminnasta aiheutuvat tulot on merkitty momentille 12.29.61.

Käyttösuunnitelma:

mk

Matkat 30 000
Rakennusten käyttö 655 000
Toimistomenot 180 000
Työtoiminta 1 795 000
Oppimateriaali 145 000
Muut menot (kertamenoa 35 000) 350 000
Yhteensä 3 155 000

1983 esitys 3 155 000
1982 menoarvio 2 800 000
1981 tilinpäätös 2 633 962

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 100 000 mk Kuopion hotelli- ja ravintolakoulun lisärakennuksen ja muutostöiden alaisten opetustilojen varustamiseen tarpeellisilla kalusteilla, laitteilla ja välineillä sekä muiden oppilaitosten kaluston, koneiden ja laitteiden täydennyshankintoja varten.

1983 esitys	1 100 000
1982 menoarvio	400 000
1981 tilinpäätös	700 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 800 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset talonrakennustyöt.* Alamomentille ehdotetaan 4 500 000 mk Kuopion hotelli- ja ravintolakoulun lisärakennus- ja muutostöitä varten. Lisärakennuksen kustannusarvio on 6 650 000 mk ja muutostöiden 750 000 mk. Lisärakennushankkeen pinta-ala on 1 298 m² ja tilavuus 7 350 m³ sekä yksikkökustannukset 5 123 mk/m² ja 905 mk/m³. Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty 2 900 000 mk.

2. *Uudet talonrakennustyöt.* Alamomentille ehdotetaan 1 000 000 mk Rovaniemen hotelli- ja ravintolakoulun lisärakennus- ja muutostöitä varten. Lisärakennuksen kustannusarvio on 11 000 000 mk ja muutostöiden 7 000 000 mk. Lisärakennushankkeen pinta-ala on 1 905 m² ja tilavuus 10 500 m³ sekä yksikkökustannukset 5 774 mk/m² ja 1 048 mk/m³. Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty 1 300 000 mk.

3. *Talonrakennusten suunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 300 000 mk Jyväskylän hotelli- ja ravintolakoulun opetushotellin suunnittelua varten.

1983 esitys	5 800 000
1982 menoarvio	3 500 000
1981 tilinpäätös	600 000

63. Valtion maatalousoppilaitokset

Maatalous-, kotitalous- ja kotiteollisuusoppilaitoksista anetun lain muuttamisesta annetun lain (18/1981) mukaisesti ehdotetaan niiden oppilaitosten rehtorina tai johtajina toimineiden

opettajien virat tai toimet lakkautettavaksi 1. 1. 1983 lukien, joiden haltijat on suostumuksen mukaisesti siirretty perustettuihin rehtorin virkoihin tai toimiin.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 61 667 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	33 770 800	+ 2 343 800	489	— 1
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i>	17 336 100	+ 3 806 000	390	+ 15
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	5 955 300	+ 777 100	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	4 034 200	+ 401 300	—	—
	Varaus 1982	—1 754 800	—	—
	Varaus 1983	+ 570 600	—	—
	Yhteensä	+ 6 144 000	879	+ 14

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 7 089 500 mk, mistä 5 947 500 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Väliaikaisen koulutuksen vakinaistamiseksi ja tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan perustettavaksi, mikäli perustamisajankoh-

daksi ei ole jäljempänä muuta osoitettu, 1. 9. 1983 lukien seuraavat virat ja ylimääräiset toimet:

Peruspalkkaiset:

Hyvinkään maatalousopisto

1 lehtori	C 47
-----------------	------

Palkkaus-
luokka

<i>Koivikon maatalousoppilaitos</i>	Palkkaus- luokka	<i>Loimaan maatalousoppilaitos</i>	Palkkaus- luokka
1 lehtori	C 47	1 opettaja	C 44
		1 talonmies-lämmittäjä	V 13
<i>Lepaan puutarhaoppilaitos</i>		<i>Maatalousnormaalikoulu</i>	
1 lehtori	C 47	1 lehtori	C 47
		1 ammattiopettaja	C 37
<i>Maatalousnormaalikoulu</i>		<i>Muuruveden maatalousoppilaitos</i>	
1 yliopettaja, 5/6 v.	C 55	1 opettaja	C 44
<i>Mustialan maatalousoppilaitos</i>		<i>Nurmeksen maatalousoppilaitos</i>	
1 lehtori	C 47	1 opettaja, insinööri	C 44
<i>Valtion kalatalousoppilaitos</i>		<i>Osaran maatalousoppilaitos</i>	
1 lehtori	C 47	1 talonmies-lämmittäjä	V 13
Ylimääräiset:		<i>Parikkalan maatalousoppilaitos</i>	
<i>Alajärven maatalousoppilaitos</i>		1 opettaja	C 44
1 ammattiopettaja	C 36	<i>Peltosalmen maatalousoppilaitos</i>	
<i>Harjun maatalousoppilaitos</i>		1 opettaja	C 44
1 ammattiopettaja	C 36	<i>Ruukin maatalousoppilaitos</i>	
1 puutarhaopettaja	C 36	1 opettaja	C 44
<i>Ilmajoen maatalousoppilaitos</i>		<i>Seppälän maatalousoppilaitos</i>	
2 opettajaa	C 44	1 opettaja	C 44
1 taloudenhoitaja	V 20	<i>Siikasalmen maatalousoppilaitos</i>	
1 talonmies-lämmittäjä	V 13	1 opettaja	C 44
<i>Jokioisten maatalousoppilaitos</i>		<i>Suonenjoen maatalousoppilaitos</i>	
1 talonmies-lämmittäjä	V 13	1 opettaja	C 44
<i>Joroisten maatalousoppilaitos</i>		<i>Tarvaalan maatalousoppilaitos</i>	
1 opettaja	C 44	1 opettaja, insinööri	C 44
1 talonmies-lämmittäjä	V 13	<i>Tuorlan maatalousoppilaitos</i>	
<i>Kauhajoen maatalousoppilaitos</i>		1 puutarhaopettaja	C 36
1 opettaja	C 44	<i>Valtion kalatalousoppilaitos</i>	
<i>Kittilän maatalousoppilaitos</i>		1 opettaja	C 44
1 työnopettaja	C 31	<i>Vehmaan maatalousoppilaitos</i>	
1 talonmies-lämmittäjä	V 13	1 talonmies-lämmittäjä	V 13
<i>Kokemäen maatalousoppilaitos</i>			
1 opettaja	C 44		
1 puutarhaopettaja	C 36		
<i>Kujalan maatalousoppilaitos</i>			
1 opettaja	C 44		
<i>Lepaan puutarhaoppilaitos</i>			
1 ammattiopettaja	C 37		
1 taloudenhoitaja	V 20		

Mikäli yliopettajan virka (C 55) perustetaan Maatalousnormaalikouluun, voidaan vastaavasti samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa lehtorin virka (C 47).

Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan lakautettaviksi seuraavat virat ja ylimääräiset toimet:

Peruspalkkaiset:	Palkkaus- luokka
1 lehtori (koneoppi) (Maatalousnormaalikoulu)	C 47
2 lehtoria (maanviljelys- ja kansantalous) (1 Hyvinkään maatalousopisto, 1 Mustialan maatalousoppilaitos)	C 47
3 lehtoria (1 Ilmajoen maatalousoppilaitos, 1 Koivikon maatalousoppilaitos, 1 Valtion Kalatalousoppilaitos)	C 47
28 opettajaa (maalalous) (1 Alajärven maatalousoppilaitos, 1 Anjalan maatalousoppilaitos, 1 Haapajärven maatalousoppilaitos, 1 Harjun maatalousoppilaitos, 1 Ilomantsin maatalousoppilaitos, 1 Jokioisten maatalousoppilaitos, 1 Joroisten maatalousoppilaitos, 1 Kannuksen maatalousoppilaitos, 1 Kiteen maatalousoppilaitos, 1 Korsholms lantbruksskolor, 1 Kujalan maatalousoppilaitos, 1 Lappeen maatalousoppilaitos, 1 Loimaan maatalousoppilaitos, 1 Muuruveden maatalousoppilaitos, 1 Mäntsälän maatalousoppilaitos, 1 Nurmeksen maatalousoppilaitos, 1 Otavan maatalousoppilaitos, 1 Parikkalan maatalousoppilaitos, 1 Peltosalmen maatalousoppilaitos, 1 Pudasjärven maatalousoppilaitos, 1 Rovaniemen maatalousoppilaitos, 1 Ruukin maatalousoppilaitos, 1 Siikasalmen maatalousoppilaitos, 1 Suomenjoen maatalousoppilaitos, 1 Sääksmäen maatalousoppilaitos, 1 Tarvaalan maatalousoppilaitos, 1 Tervolan maatalousoppilaitos, 1 Tuorlan maatalousoppilaitos)	C 44
1 opettaja (karjatalous) (Seppälän maatalousoppilaitos)	C 44
3 opettajaa (1 Kauhajoen maatalousoppilaitos, 1 Kokemäen maatalousoppilaitos, 1 Vehmaan maatalousoppilaitos)	C 44
1 puutarhaopettaja 1 l. (Kempeleen maatalousoppilaitos)	C 36
Ylimääräiset:	
1 lehtori (puutarhatalous) (Lepaan puutarhaoppilaitos)	C 47
1 opettaja (maalalous) (Osaran maatalousoppilaitos)	C 44

Vähennys on 2 286 600 mk.

c) Tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 206 000 mk talonmies-lämmittäjän, neljän asuntolanvalvojan, toimistoapulaisen, kahden siivoojan ja kuuden keittiöapulaisen palkkaamiseksi 1. 9. 1983 lukien.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 22 000 mk neljän kokopäivätoimisen ja yhden puolipäivätoimisen toimistoapulaisen sekä kahdenkymmenen apulaiskanslistin palkkaamiseksi kanslisteina 1. 3. 1983 lukien.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 261 000 mk vuonna 1982 osaksi vuotta palkatun henkilökunnan palkkoina.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 44 900 mk vuoden 1982 toisen lisämenoarvion mukaisesti palkatun Osaran maatalousoppilaitoksen talonmies-lämmittäjän edelleen palkkaamista varten.

Tilapäisten palkkioista voidaan vähentää 9 900 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistetyin toimen palkkiona.

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 500 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 2 024 000 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 405 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan tuntiopetuspalkkioina lisäystä 100 000 mk väliaikaisen koulutuksen vakinaistamista varten.

1983 esitys	61 667 000
1982 menoarvio	55 523 000
1982 II lisämenoarvio	13 000
1981 tilinpäätös	46 594 731

21. Oppilashuolto (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 070 000 mk, mistä 580 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 1 490 000 mk oppilasruokaloiden käyttäjien lukumäärän kasvusta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää maatalous-, kotitalous- ja kotiteollisuusoppilaitoksista annetun lain (62/62), eräiden ammatillisten oppilaitosten valtiosuosuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75), maatalouden ammattikouluista annetun asetuksen (429/62) ja Mäntsälän maatalousoppilaitoksesta annetun asetuksen (149/67) mukaisiin ravintomeneihin sekä vielä 1. 9. 1983 saakka annettavaa ilmaista ruokaa varten Seppälän, Koivikon, Nurmeksen, Pudasjärven, Tervolan ja Kittilän maatalousoppilaitoksissa opiskeleville koulutason oppilaille sekä niille Rovaniemen maatalousoppilaitoksen oppilaille, joiden kotipaikka on Lapin läänissä, sekä ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisiin oppilaiden matkakustannuksiin. Oppilasruokaloiden tulot on merkitty momentille 12.29.63.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kouluuokailu	10 239 000
Oppilaiden matkakustannukset	61 000
Yhteensä	10 300 000

1983 esitys	10 300 000
1982 menoarvio	8 230 000
1981 tilinpäätös	7 544 004

1983 esitys	20 765 000
1982 menoarvio	17 000 000
1981 tilinpäätös	15 704 314

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan kustannusten nousun ja oppilasmäärän kasvun johdosta lisäystä 3 765 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös työtoiminnan menoihin, opetukseen liittyvään rakennusten korjaustoimintaan ja oppimateriaalin hankkimiseen. Työtoiminnasta aiheutuvat tulot on merkitty momentille 12.29.63.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	215 000
Rakennusten käyttö	16 500 000
Toimistomenot	400 000
Työtoiminta	2 300 000
Rakennusten korjaus	300 000
Oppimateriaali	450 000
Muut menot	600 000
Yhteensä	20 765 000

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 200 000 mk maatalousoppilaitosten kaluston, koneiden ja opetusvälineiden hankkimista, uusien tilojen kalustamista, puutarhaopetuksen kone- ja opetusvälinehankintoja sekä kalastajalinjan pyyntivälineitä varten.

1983 esitys	3 200 000
1982 menoarvio	2 200 000
1981 tilinpäätös	2 000 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 33 600 000 mk seuraavasti:

1. Keskenkäydyt talonrakennustyöt. Alomomentille ehdotetaan 30 000 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Korsholms lantbruksskolor					
— koulu- ja oppilasasuntolarakennukset ..	5 319 (27 900)	23 400 000	4 399 (839)	15 140 000	9 000 000
— vanhojen koulurakennusten muutos ja peruskorjaus	745 (4 200)	3 100 000	4 161 (738)		
— aluetyöt		1 000 000			
2. Valtion kalatalousoppilaitos, Parainen					
— uudisrakennukset	6 969 (35 700)	37 400 000	5 367 (1 048)	9 000 000	13 000 000
— tie ja satama		3 700 000			
3. Tuorlan maatalousoppilaitos					
— koulu- ja asuntolarakennus sekä lämpö- keskus	4 069 (20 700)	19 240 000	4 728 (929)	1 500 000	3 000 000
— peruskorjaus	250	160 000	640		
4. Muuruveden maatalousoppilaitos					
— koulu- ja oppilasasuntolarakennus	1 692 (8 600)	7 700 000	4 551 (895)	3 000 000	5 000 000
— koulurakennuksen peruskorjaus	776 (4 850)	3 200 000	4 124 (660)		
				Yhteensä	30 000 000

2. *Uudet talonrakennustyöt.* Alamomentille ehdotetaan 1 600 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
		mk	mk/m ² (mk/m ³)		
1. Jokioisten maatalousoppilaitos					
— opetustyöpajan laajennus	560	2 400 000	4 286	100 000	} 600 000
	(3 200)		(700)		
— muutostyöt		700 000		—	
2. Otavan maatalousoppilaitos					
— opetustyöpajan laajennus	470	1 650 000	3 511	100 000	} 600 000
	(3 000)		(550)		
— korjaus	200	700 000	3 500	—	
3. Jäteveden puhdistamojen, viemärien sekä eräiden vesijohtojen rakentaminen					400 000
				Yhteensä	1 600 000

3. *Talonrakennusten suunnittelu.* Maatalousoppilaitosten uudis- ja lisärakennusten suunnittelua sekä keskeneräisten suunnitelmien loppuunsaattamista varten alamomentille ehdotetaan 2 000 000 mk, mistä Kiteen maatalousoppilaitoksen suunnitteluun 1 000 000 mk.

1983 esitys	33 600 000
1982 menoarvio	21 900 000
1981 tilinpäätös	13 310 000

64. Kunnalliset ja yksityiset maatalousoppilaitokset

30. (29.64.30, 31 ja 32) *Valtionosuus kunnallisten maatalousoppilaitosten käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako.

Momentille ehdotetaan lisäystä 757 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 20 §:n mukaisiin kunnallisten maatalousoppilaitosten käyttökustannuksiin suoritettavaan valtionosuuteen ja ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisen valtionosuuden ja lisäavustuksen suorittamiseen.

1. *Valtionosuus opettajien palkkausmenoihin.* Alamomentille merkitään opettajien palkkausmenoihin tarkoitettua valtionosuutta varten lisäystä 38 000 mk seuraavasti:

a) Alamomentille merkitään lisäystä 234 500 mk, mistä 176 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 41 400 mk vuonna 1982 osaksi vuotta perustetun toimen palkkauksesta ja 17 100 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 56 900 mk vuodelle 1982, lisäys on 177 600 mk.

b) Luvun 29.63 perusteluihin viitaten ehdotetaan valtionosuuden piiristä lakkautettavaksi Lannäslunds lantbruksskolor -nimisen oppilaitoksen maatalousopettajan toimi (C 44) ja Överby trädgårds- och lantbruksskolor -nimisen oppilaitoksen puutarhaopettajan toimi (C 36). Vähennys on 139 600 mk.

Alamomentin loppusumma on 1 732 000 mk.

Alamomentin määrärahalla saadaan palkata enintään 16 valtionosuuten oikeutettua henkilöä.

2. *Valtionosuus muihin palkkausmenoihin.* Ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saadaan vuonna 1983 hyväksyä yksi uusi toimihenkilö. Alamomentille merkitään lisäystä 300 900 mk, mistä 35 700 mk aiheutuu edellä mainitun henkilön palkkaamisesta, 181 000 mk edellisiin vuosiin kohdistuvista lisäsuorituksista, 74 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 10 200 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 23 900 mk vuodelle 1982, lisäys on 277 000 mk. Alamomentin loppusumma on 975 000 mk. Alamomentin määrärahalta saadaan palkata enintään 19 valtionosuuteen oikeutettua henkilöä.

3. *Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin.* Alamomentille merkitään muihin käyttökustannuksiin tarkoitettua valtionosuutta varten lisäystä 418 000 mk, mistä 76 000 mk aiheutuu kustannusten noususta, 50 000 mk tarpeellisten kalustohankintojen valtionosuuden suorittamisesta ja 292 000 mk edellisiin vuosiin kohdistuvista lisäsuorituksista.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus kone- ja kalustohankintoihin	132 000
Valtionosuus muihin kustannuksiin	1 133 000
Yhteensä	1 265 000

4. *Valtionosuus kehitysalueiden kunnallisille maatalousoppilaitoksille oppilaiden matkakustannuksiin.* Alamomentille merkitään ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisen valtionosuuden suorittamista varten 73 000 mk. Lisäys on 20 000 mk.

5. *Lisäavustus kehitysalueiden kunnallisille maatalousoppilaitoksille.* Alamomentille ehdotetaan ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisen lisäavustuksen suorittamista varten enintään 40 000 mk, mistä palkkojen osuus on 10 000 mk ja muiden menojen osuus 30 000 mk. Lisäys on 4 000 mk.

1983 esitys	4 085 000
1982 menoarvio	3 328 000
1981 tilinpäätös	2 669 000

(33.) *Valtionavustus kunnallisten maatalousoppilaitosten koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin* (siirtomääräraha)

Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 60 000 mk.

1982 menoarvio	60 000
1981 tilinpäätös	180 000

34. *Valtionavustus koulutilojen perustamiskustannuksiin* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan valtionavustuksena 1 000 000 mk kunnallisten maatalousoppilaitosten koulutiloina tarvittavien maatilojen perustamiskustannuksiin.

1983 esitys	1 000 000
-----------------------	-----------

50. (29.64.50, 51 ja 52) *Valtionosuus yksityisten maatalousoppilaitosten käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako.

Momentille ehdotetaan lisäystä 883 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 20 §:n mukaisiin yksityisten maatalousoppilaitosten käyttökustannuksiin suoritettavaan valtionosuuteen ja 22 §:n nojalla suoritettaviin lisäavustuksiin sekä ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisen lisäavustuksen suorittamiseen.

1. *Valtionosuus opettajien palkkausmenoihin.* Alamomentille merkitään opettajien palkkausmenoihin tarkoitettua valtionosuutta varten lisäystä 186 000 mk seuraavasti:

a) Alamomentille merkitään lisäystä 871 600 mk, mistä 748 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 51 800 mk vuonna 1982 osaksi vuotta perustetun toimen palkkauksesta ja 71 800 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 237 000 mk vuodelle 1982, lisäys on 634 600 mk.

b) Väliaikaisen koulutuksen vakinaistamiseksi ehdotetaan 1. 9. 1983 lukien perustettavaksi seuraavat toimet:

<i>Ablmanin maatalousoppilaitos</i>	Palkkausluokka
1 maatalousopettaja	C 44

<i>Västankvarns lantbruksskolor</i>	
1 maatalousopettaja	C 44

Opetustoiminnan tehostamiseksi ehdotetaan 1. 9. 1983 lukien perustettavaksi seuraavat toimet:

<i>Kiipulan puutarhaoppilaitos</i>	Palkkaus- luokka
1 puutarhaopettaja	C 36

<i>Siikaisten maatalousoppilaitos</i>	
1 maatalousopettaja, 1/1 v.	C 44

Lisäys on 148 100 mk.

c) Luvun 29.63 perusteluihin viitaten ehdotetaan valtionosuuden piiristä lakkautettavaksi seuraavat toimet:

	Palkkaus- luokka
2 lehtoria (Högre svenska lantbruksläro- verket, Hämeenlinnan meijerioppilaitos)	C 47
3 maatalousopettajaa (Päijät-Hämeen ma- talousoppilaitos, Siikaisten maatalousoppi- laitos, Västankvarns lantbruksskolor) ..	C 44
1 karjalaisuopettaja (Satakunnan karjala- louskoulu)	C 44
1 puutarhaopettaja (Kiipulan puutarha- oppilaitos)	C 36

Vähennys on 533 300 mk.

d) Valtionosuuden piiristä ehdotetaan lak-
kautettavaksi Siikaisten maatalousoppilaitoksen
puutarhaopettajan toimi (C 36). Vähennys on
63 400 mk.

Alamomentin loppusumma on 7 193 000
mk.

Alamomentin määrärahalta saadaan palkata
enintään 69 valtionosuuteen oikeutettua hen-
kilöä.

2. *Valtionosuus muihin palkkausmenoihin.*
Ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saa-
daan vuonna 1983 hyväksyä kaksi uutta toimi-
henkilöä ja väliaikaisen koulutuksen vakinais-
tamisen johdosta yksi uusi toimihenkilö. Alamomentille merkitään muihin palkkausmenoihin tarkoitettua valtionosuutta varten lisäystä 456 700 mk, mistä 107 000 mk aiheutuu edellä mainittujen lisähenkilöiden palkkaamisesta, 129 000 mk edellisiin vuosiin kohdistuvista lisäsuorituksista, 198 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 22 700 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 64 700 mk vuodelle 1982, lisäys on 392 000 mk.

Alamomentin loppusumma on 2 292 800 mk.

Alamomentin määrärahalta saadaan palkata
enintään 92 valtionosuuteen oikeutettua hen-
kilöä.

3. *Valtionosuus muihin käyttökustannuk-
siin.* Alamomentille merkitään muihin käyttö-
kustannuksiin tarkoitettua valtionosuutta var-
ten lisäystä 300 000 mk kustannusten nousun

johdosta. Ehdotetaan, että alamomentin mää-
räräystä saadaan käyttää lain (1075/75) 22
§:n mukaisesti lisäavustuksiin enintään 200 000
mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus kone- ja kalustohankintoihin	370 000
Valtionosuus muihin kustannuksiin	3 924 200
Yhteensä	4 294 200

4. *Lisäavustus kehitysalueiden yksityisille
maatalousoppilaitoksille.* Alamomentille ehdote-
taan ammatillisen koulutuksen alueellisesta tu-
kemisestä annetun lain mukaisen lisäavustuksen
suorittamista varten enintään 60 000 mk, mistä
palkkojen osuus on 21 000 mk ja muiden me-
nojen osuus 39 000 mk. Lisäys on 5 000 mk.

1983 esitys	13 840 000
1982 menoarvio	12 957 000
1981 tilinpäätös	9 671 772

53. (29.64.53 ja 54) *Valtionavustus yksi-
tyisten maatalousoppilaitosten perustamiskus-
tannuksiin* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisättäväksi alamo-
menttijako.

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi
3 070 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan
käyttää eräiden ammatillisten oppilaitosten
valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korko-
tukilainoista annetun lain (1075/75) 19§:n
nojalla suoritettaviin perustamiskustannuksiin.

1. *Valtionavustus huoneistojen hankkimi-
seen.* Alamomentille ehdotetaan 600 000 mk
yksityisten maatalousoppilaitosten huoneistojen
hankkimiseen tarkoitettua valtionavustusta var-
ten. Vähennys on 3 070 000 mk.

2. *Valtionavustus koneiden ja kaluston pe-
rustamiskustannuksiin.* Alamomentille ehdote-
taan edelleen 500 000 mk edellä tarkoitettujen
hankkeiden koneiden ja kaluston valtionavus-
tusta varten.

1983 esitys	1 100 000
1982 menoarvio	4 170 000
1981 tilinpäätös	3 300 000

55. *Kunnallisten ja yksityisten maatalous-
oppilaitosten rakentamisen korkotuki* (arvio-
määräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 20 000 mk.
Momentin määrärahaa saadaan käyttää korko-
tukilainoista annetun lain (1015/77) nojalla

luottolaitoksille suoritettaviin korkohyvityksiin. Korkohyvitystä maksetaan Postipankin ja luottolaitosten vuosina 1969—82 myöntämistä sekä vuonna 1983 myönnettäväksi ehdotetuista, enintään 600 000 markkaan nousevista pitkäaikaisista halpakorkoisista lainoista.

Korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 6 ½ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 8 ¼ prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1983 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta, mikäli se lain säännöksen estämättä ja velkakirjaehtojen mukaan on mahdollista. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan

vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

1983 esitys	260 000
1982 menoarvio	240 000
1981 tilinpäätös	44 075

56. Erityisavustus Kiipulan puutarhaoppilaitoksen oppilashuoltomenoihin

Momentille ehdotetaan lisäystä 15 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määräraha saadaan käyttää invalidihuoltolain (907/46) 25 a §:ssä (682/62) tarkoitettujen ravinto- ja majoitusetujen järjestämiseksi Kiipulan puutarhaoppilaitoksen invalidioppilaille myönnettäviin erityisavustuksiin.

1983 esitys	190 000
1982 menoarvio	175 000
1981 tilinpäätös	161 000

65. Ammattikasvatushallituksen koulutilat

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 572 000 mk seuraavasti:

2. *Työsubdepalkat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 3 021 700 mk, mistä 2 317 200 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 431 300 mk kolmen maataloustyönjohtajan, kolmen puutarhurin, kolmen karjanhoitajan ja yhden turkistarhanhoitajan palkkaamisesta koulutiloille 1. 3. 1983 lukien töiden lisääntymisen johdosta ja 68 200 mk vuonna 1982 osaksi vuotta palkattujen henkilöiden palkoista sekä 205 000 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 618 800 mk vuodelle 1982, lisäys on 2 402 900 mk. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 302 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä. Alamomentin loppusumma on 20 709 900 mk.

4. *Sosiaaliturvamaksu.* Alamomentille merkitään lisäystä 169 100 mk. Alamomentin loppusumma on 1 450 100 mk.

1983 esitys	22 160 000
1982 menoarvio	19 588 000
1981 tilinpäätös	17 087 586

24. Maatilatalouden menot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 990 000 mk, mistä 1 990 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 1 000 000 mk tuotantotoiminnan laajenemisesta ja hankituista lisämaista. Momentin määräraha saadaan käyttää lämmityspolttoaineiden ja koneiden poltto- ja voiteluaineiden hankintaan, koneiden ja rakennusten korjaukseen ja huoltoon, lannoitteiden ja ostorehujen hankintoihin, kunnallisveroihin, katumaksuihin sekä muihin maatilatalouden menoihin. Toiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 12.29.65.

1983 esitys	27 990 000
1982 menoarvio	25 000 000
1981 tilinpäätös	22 379 706

29. Muut kulutusmenot

Momentille ehdotetaan lisäystä 10 000 mk kustannusten nousun johdosta.

1983 esitys	110 000
1982 menoarvio	100 000
1981 tilinpäätös	117 082

70. *Irtaimiston hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 4 000 000 mk koneiden ja kaluston hankkimista varten.

1983 esitys	4 000 000
1982 menoarvio	3 250 000
1981 tilinpäätös	3 000 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 10 800 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset talonrakennustyöt.* Alomomentille ehdotetaan 8 500 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötöpinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Tuorlan koulutilan maatilarakennukset, Kaarina	3 180 (15 670)	8 200 000	2 579 (523)	6 200 000	2 000 000
— kotieläinrakennus	2 500 (13 070)	6 000 000	2 400 (459)		
— asuinrakennus	680 (2 600)	2 200 000	3 235 (846)		
2. Mäntsälän koulutilan kasvihuonelaitos	5 060 (25 000)	6 600 000	1 304 (264)	5 000 000	1 600 000
3. Loimaan koulutilan maatilarakennukset	1 650 (7 350)	4 500 000	2 727 (612)	2 500 000	2 000 000
4. Jokioisten koulutilan maatilarakennukset	2 000 (8 400)	5 600 000	2 800 (667)	500 000	1 000 000
— kotieläinrakennus	1 700 (7 300)	4 600 000	2 706 (630)		
— asuinrakennus	300 (1 100)	1 000 000	3 333 (909)		
5. Vehmaan koulutilan maatilarakennukset	1 800 (8 950)	5 100 000	2 833 (570)	1 000 000	1 000 000
6. Peruskorjaukset					900 000
				<u>Yhteensä</u>	<u>8 500 000</u>

2. *Uudet talonrakennustyöt.* Alomomentille ehdotetaan 2 000 000 mk kotimaista polttoainetta käyttävien lämpökeskusten rakentamiseen ja rakentamisen edellyttämien lämpötaloudellisten korjausten suorittamiseen.

3. *Talonrakennusten suunnittelu.* Alomomentille ehdotetaan 300 000 mk koulutilojen rakennusten suunnittelua varten.

1983 esitys	10 800 000
1982 menoarvio	13 500 000
1981 tilinpäätös	12 100 000

77. *Perusparannustyöt* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 600 000 mk koulutilojen pellon- ja metsäparannus- sekä muita perusparannustöitä varten.

1983 esitys	600 000
1982 menoarvio	550 000
1981 tilinpäätös	500 000

88. *Maa-alueiden hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 600 000 mk koulutilojen opetustarkoitukseen käyttämisen ja tilojen kannattavan hoidon vuoksi sopivan tilusjaon aikaansaamiseksi sekä toiminnan kannalta muutoin tarpeellisten lisämaiden hankkimista varten.

1983 esitys	600 000
1982 menoarvio	300 000
1981 tilinpäätös	765 000

66. Saamelaisalueen ammatillinen koulutuskeskus

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 032 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	437 300	+ 47 200	7	—
2. Työsubdepalkat	363 800	+ 124 800	8	+ 2
3. Muut palkat ja palkkiot	153 400	+ 19 800	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	68 000	+ 12 400	—	—
Varaus 1982		— 26 700	—	—
Varaus 1983	9 500	+ 9 500	—	—
Yhteensä	1 032 000	+ 187 000	15	+ 2

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 98 600 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Työsuuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 40 200 mk talonmiehen ja siivoojan palkkaamiseksi 1. 8. 1983 lukien.

Työsuuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 53 000 mk vuonna 1982 osaksi vuotta palkatun henkilökunnan palkkoina.

Lisäys on 93 200 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kymmenen pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	1 032 000
1982 menoarvio	845 000
1981 tilinpäätös	438 738

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan kustannusten nousun ja uusien vuokratilojen johdosta lisäystä 440 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös ravintomeneihin ja työtoimintaan.

Työtoiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 12.29.99.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Matkat	33 000
Rakennusten käyttö	617 000
Toimistomenot	55 000
Ravintomenot	175 000
Työtoiminta	60 000
Muut menot	100 000
Yhteensä	1 040 000

1983 esitys	1 040 000
1982 menoarvio	600 000
1981 tilinpäätös	166 246

70. Kaluston bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 400 000 mk kaluston täydennyshankintoja sekä uusien tilojen kalusto- ja konehankintoja varten.

1983 esitys	400 000
1982 menoarvio	600 000
1981 tilinpäätös	26 000

67. Ammattikoulujen opettajaopistot

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 9 227 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	4 753 900	+ 816 200	57	+ 5
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	806 000	+ 145 300	13	+ 1
3. Muut palkat ja palkkiot	2 978 300	+ 321 000	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	603 400	+ 78 000	—	—
Varaus 1982		— 253 900	—	—
Varaus 1983	85 400	+ 85 400	—	—
Yhteensä	9 227 000	+ 1 192 000	70	+ 6

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 056 200 mk, mistä 883 700 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Opetuksen tehostamiseksi sekä tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan 1.8.1983 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
<i>Ammattikoulujen Hämeenlinnan opettajaopisto</i>	
2 ammattinopettajaa	C 37
<i>Ammattikoulujen Jyväskylän opettajaopisto</i>	
1 yliopettaja	C 55
2 lehtoria	C 47

Lisäys on 167 200 mk.

c) Työsubdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 39 100 mk kanslistin palkkaamiseksi 1.3.1983 lukien kirjanpidon ja maksuliikenteen alueellista hoitamista varten.

Työsubdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 20 000 mk puolipäivätoimisen kirjastoapulaisen palkkaamiseksi kokopäivätoimisena.

Lisäys on 59 100 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 14 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	9 227 000
1982 menoarvio	8 035 000
1981 tilinpäätös	6 606 011

21. Oppilashuolto (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 35 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kouluruokailun menoihin ja ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisiin oppilaiden matkakustannuksiin.

	mk
Käyttösuunnitelma:	
Kouluruokailu	445 000
Oppilaiden matkakustannukset	40 000
Yhteensä	485 000

1983 esitys	485 000
1982 menoarvio	450 000
1981 tilinpäätös	426 958

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 210 000 mk, mikä aiheutuu toiminnan laajenemisesta ja hintojen noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös työtoiminnan menoihin sekä opettajien erikoiskurssien menoihin ja oppimateriaalin hankkimiseen. Työtoiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 12.29.67.

	mk
Käyttösuunnitelma:	
Matkat	65 000
Rakennusten käyttö	1 235 000
Toimistomenot	125 000
Työtoiminta	630 000
Oppimateriaali	120 000
Muut menot	235 000
Yhteensä	2 410 000

1983 esitys	2 410 000
1982 menoarvio	2 200 000
1981 tilinpäätös	1 615 527

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 600 000 mk uusien tilojen kalustamista sekä kalustojen, koneistojen ja opetusvälineiden täydennyshankintoja varten. Määrärahasta on 1 600 000 mk tarkoitettu momentilla 29.67.88 mainitun Hongikon koulukiinteistön keittiökojeiden ja -laitteiden hankkimiseen.

1983 esitys	2 600 000
1982 menoarvio	650 000
1981 tilinpäätös	600 000

88. Kiinteistön hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 12 000 000 mk Jyväskylän opettajaopiston ja Keski-Suomen keskusammattikoulun tarpeisiin ostetun ns. Hongikon koulukiinteistön kauppahinnan vuoden 1983 maksuosuutta varten. Kiinteistön kauppahinta on 30 500 000 mk, mikä suoritetaan neljässä erässä vuosina 1981—1984 korjaustöiden edistymisen mukaan. Tarkoitusta varten on aikaisemmin myönnetty 14 000 000 mk.

1983 esitys	12 000 000
1982 menoarvio	8 000 000
1981 tilinpäätös	6 000 000

68. Valtion keskusammattikoulut

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 66 187 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	40 348 600	+ 4 737 800	606	+ 9
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat . .	8 298 800	+ 1 107 200	210	+ 2
3. Muut palkat ja palkkiot	12 597 500	+ 1 450 400	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	4 329 700	+ 421 400	—	—
	Varaus 1982	— 1 888 200	—	—
	Varaus 1983	+ 612 400	—	—
	Yhteensä	+ 6 441 000	816	+ 11

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 6 565 700 mk, mistä 6 448 200 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Oppilasmäärän ja tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan perustettavaksi, mikäli perustamisajankohdaksi ei ole jäljempänä muuta osoitettu, 1.8.1983 lukien seuraavat ylimääräiset toimet:

Etelä-Pohjanmaan keskusammattikoulu

1 kanslisti, 5/6 v.	V 13
1 apulaiskanslisti, 5/6 v.	V 11

Kainuun keskusammattikoulu

1 apulaisrehtori	C 58
2 ammattiaineiden opettajaa	C 43

Keski-Suomen keskusammattikoulu

1 ammatinopettaja	C 36
-----------------------------	------

Palkkaus-
luokka

Lapin keskusammattikoulu

	Palkkaus- luokka
1 apulaisrehtori	C 58
1 toimistosihtööri, 5/6 v.	V 15

Pohjois-Karjalan keskusammattikoulu

1 apulaisrehtori	C 58
1 ammatinopettaja	C 36

Pohjois-Pohjanmaan keskusammattikoulu

1 apulaisrehtori	C 58
1 ammattiainien opettaja	C 43
1 työpöytä	C 33

Österbottens centrallyrskesskola

1 ammattiainien opettaja	C 43
1 ammatinopettaja, 5/6 v.	C 36
1 kanslisti, 5/6 v.	V 13

Edellyttäen, että ehdotetut ammatinopettajan (C 36), toimistosihtöörin (V 15), kaksi kanslistin (V 13) ja apulaiskanslistin (V 11) toimet perustetaan, voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
2 työpöytäjä (Österbottens centrallyrskesskola)	C 33
2 kanslia-apulaista (Etelä-Pohjanmaan keskusammattikoulu)	V 9
1 kanslia-apulainen (Lapin keskusammattikoulu)	V 9

Rehtorien aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi seitsemän peruspalkkaista rehtorin virkaa (C 61). Vastaavasti voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa seitsemän ylimääräistä rehtorin tointa (C 61).

Lisäys on 418 200 mk.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 4 000 mk keittiöapulaisen toimen muuttamiseksi emännän toimeksi.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 54 600 mk vuonna 1982 osaksi vuotta palkatun henkilökunnan palkkoina.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 102 900 mk vuoden 1982 toisen lisämenoarvion mukaisesti Pohjois-Pohjanmaan keskusammattikouluun palkattujen kahden asentajan edelleen palkkaamiseksi.

Lisäys on 161 500 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 212 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan tuntiopetuspalkkioina lisäystä 150 000

mk uuteen opetussuunnitelmaan siirtymistä valmistelevien luokkien tukiovetuksen järjestämiseksi.

1983 esitys	66 187 000
1982 menoarvio	59 746 000
1981 tilinpäätös	53 608 020

21. *Oppilasbuolto* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan kustannusten nousun johdosta lisäystä 1 000 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kouluruokailun menoihin ja ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisiin oppilaiden matkakustannuksiin, oppilaskotien menoihin ja oppilaiden terveydenhuollon menoihin.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Kouluruokailu	10 000 000
Oppilaiden matkakustannukset	3 860 000
Oppilaskodit	345 000
Oppilaiden terveydenhuolto	45 000
Yhteensä	14 250 000

1983 esitys	14 250 000
1982 menoarvio	13 250 000
1981 tilinpäätös	10 572 219

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 4 370 000 mk, mistä 1 574 000 mk kustannusten nousun ja 2 796 000 mk lähinnä uusien vuokratilojen ja rakennusten käyttöönoton sekä työtoiminnan tehostamisen johdosta. Momentin määräraha saadaan käyttää myös työtoiminnan menoihin ja oppimateriaalin hankkimiseen sekä oppilaiden kerhotoimintaan. Työtoiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 12.29.68.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Käyttövarat (enintään)	20 000
Matkat	80 000
Rakennusten käyttö	9 000 000
Toimistomenot	600 000
Työtoiminta	11 000 000
Oppimateriaali	950 000
Muut menot	1 200 000
Yhteensä	22 850 000

1983 esitys	22 850 000
1982 menoarvio	18 480 000
1981 tilinpäätös	15 922 387

70. *Kaluston ja työkoneiden hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 8 000 000 mk uusien tilojen perushankintoja varten sekä vanhan ka-

luston ja koneistojen uusimista ja täydentämistä varten.

1983 esitys	8 000 000
1982 menoarvio	7 500 000
1981 tilinpäätös	7 000 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 22 600 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset talonrakennustyöt.* Alamentille ehdotetaan 20 000 000 mk Kainuun keskusammattikoulun lisärakennus-, peruskor-

jaus- ja muutostyötä varten. Lisärakennuksen tarkistettu kustannusarvio on 57 000 000 mk, hyötypinta-ala 13 685 m², tilavuus 84 550 m³ sekä yksikkökustannukset 4 165 mk/m² ja 674 mk/m³. Perusparannushankkeen tarkistettu kustannusarvio on 17 040 000 mk, hyötypinta-ala 6 826 m², tilavuus 40 210 m³ sekä yksikkökustannukset 2 496 mk/m² ja 432 mk/m³. Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty 47 570 000 mk.

2. *Uudet talonrakennustyöt.* Alamentille ehdotetaan 1 100 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Pohjois-Karjalan keskusammattikoulu, Ilomantsin sivukoulu — uudisrakennus	2 225 (12 500)	11 000 000	4 943 (880)	1 000 000	500 000
2. Pohjois-Pohjanmaan keskusammattikoulu, Oulu — muutostyöt	1 000 (8 000)	650 000	650 (81)	50 000	600 000
				<u>Yhteensä</u>	<u>1 100 000</u>

3. *Talonrakennusten suunnittelu.* Alamentille ehdotetaan talonrakennus- ja perusparannustöiden suunnittelua varten 1 500 000 mk, mistä 500 000 mk on tarkoitettu Keski-Suomen keskusammattikoulua varten.

1983 esitys	22 600 000
1982 menoarvio	21 500 000
1981 tilinpäätös	19 000 000

69. Kuulovammaisten ja näkövammaisten ammattikoulu

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 8 456 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet 1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	4 131 000	+ 598 200	63	+ 2
2. Työsubdepalkat	1 568 200	+ 183 200	36	—
3. Muut palkat ja palkkiot	2 125 500	+ 227 300	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	553 100	+ 59 700	—	—
	Varaus 1982	— 238 600	—	—
	Varaus 1983	+ 78 200	—	—
	<u>Yhteensä</u>	<u>8 456 000</u>	<u>99</u>	<u>+ 2</u>

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 940 100 mk, mistä 827 400 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan 1. 8. 1983 lukien perustettavaksi näkövammaisten ammattikouluun ylimääräinen apulaisrehtorin toimi (C 54) ja ylimääräinen yleisaineiden opettajan toimi (C 37). Lisäys on 68 600 mk.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 36 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	8 456 000
1982 menoarvio	7 548 000
1981 tilinpäätös	6 338 576

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 240 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös ravintomeneihin, työtoimintaan, oppilaiden viikkorahoihin, työvaatetukseen ja matkakuluihin sekä perheenhuoltorahoihin ja oppilaiden vapaa-aikatoimintaan. Työtoiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 12.29.69.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Matkat	16 000
Rakennusten käyttö	750 000
Toimistomenot	180 000
Kaluston ja koneiden korjaus ja kunnossapito	59 000
Ravintomenot	880 000
Työtoiminta	200 000
Oppilaiden viikkorahat, työvaatetus ja matkakulut sekä perheenhuoltorahat	450 000
Oppilaiden vapaa-aikatoiminta	35 000
Muut menot	400 000
Yhteensä	2 970 000

1983 esitys	2 970 000
1982 menoarvio	2 730 000
1981 tilinpäätös	2 328 980

70. Kaluston ja koneistojen hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 500 000 mk kaluston, koneistojen ja laitteiden uusimista ja täydennys Hankintoja sekä tietokone-laitteiden perushankintoja varten.

1983 esitys	500 000
1982 menoarvio	300 000
1981 tilinpäätös	300 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 100 000 mk uusia talonrakennustöitä varten seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Kuulovammaisten ammattikoulu, Turku — perusparannus	4 252 (21 900)	3 200 000	753 (146)	1 600 000	1 600 000
2. Näkövammaisten ammattikoulu, Espoo — koulurakennuksen laajennus	2 515 (13 700)	13 700 000	5 447 (1 000)	4 500 000	500 000
— koulurakennuksen peruskorjaus	1 772 (8 500)	5 600 000	3 160 (659)		
				Yhteensä	2 100 000

1983 esitys	2 100 000
1982 menoarvio	3 000 000
1981 tilinpäätös	100 000

71. Kunnalliset ja yksityiset ammattioppilaitokset

30. Valtionosuus kunnallisten ammattikoulujen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 41 528 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 11 §:n mukaisesti kunnallisten ammattikoulujen käyttökustannusten valtionosuuden ja ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisen valtionosuuden suorittamiseen.

1. Valtionosuus palkkausmenoihin. Alamomentille merkitään palkkausmenoihin tarkoitettua valtionosuutta varten lisäystä 29 179 000 mk seuraavasti:

a) Ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saataisiin vuonna 1983 hyväksyä 20 uutta opettajaa ja 20 uutta tarpeellista muuta henkilöä. Alamomentille merkitään lisäystä 39 344 700 mk, mistä 1 854 000 mk aiheutuu edellä mainitun henkilöstön lisäyksistä, 33 680 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 308 000 mk tukiopetuksen laajentamisesta ja 3 502 700 mk varauksesta vuodelle 1983.

Kun alamomentilta vähennetään varaus 10 975 700 mk vuodelle 1982 sekä määrärahan oikaisuna 2 400 000 mk, lisäys on 25 969 000 mk.

b) Väliaikaisina toimineiden luokkien vaki-naistamiseksi ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saataisiin lisäksi hyväksyä 53 uutta opettajaa ja 29 uutta tarpeellista muuta henkilöä. Lisäys on 2 760 000 mk.

c) Ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain 4 ja 5 §:n mukaisesti merkitään lisäystä 450 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

Alamomentin määrärahalla saadaan palkata enintään 4 389 valtionosuuteen oikeutettua henkilöä.

Alamomentin loppusumma on 353 739 000 mk.

2. Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin. Alamomentille merkitään 153 344 000 mk muihin käyttökustannuksiin tarkoitettua valtionosuutta varten. Lisäys on 11 494 000 mk, mistä 10 000 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 1 494 000 mk ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain 4 ja 5 §:n mukaisesti.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus kone- ja kalustohankintoihin	38 000 000
Valtionosuus kunnossapito- ja peruskorjauksiin	15 000 000
Valtionosuus muihin menoihin	100 344 000
Yhteensä	153 344 000

3. Valtionosuus kehitysalueiden kunnallisille ammattikouluille oppilaiden matkakustannuksiin. Alamomentille merkitään 10 355 000 mk ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisen valtionosuuden suorittamista varten. Lisäys on 855 000 mk.

1983 esitys	517 438 000
1982 menoarvio	475 910 000
1981 tilinpäätös	390 200 474

33. Valtionavustus kunnallisten ammattioppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 9 000 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 10 §:n 1 momentin 1 kohdan ja 2 momentin nojalla suoritettaviin perustamiskustannuksiin.

1. Valtionavustus huoneistojen hankkimiseen. Alamomentille ehdotetaan 30 000 000 mk kunnallisten ammattioppilaitosten huoneistojen hankkimiseen tarkoitettuun valtionavustukseen vuonna 1983 maksettavia rakennusavustuksia varten. Lisäys on 6 000 000 mk. Ehdotetaan, että vuonna 1983 saataisiin hyväksyä perustamissuunnitelmia enintään sellainen määrä, että valtionavustusten osuus niiden kustannusarvioista vastaa 28 000 000 mk. Lisäksi ehdotetaan, että toteuttamisohjelmia saataisiin hyväksyä enintään sellainen määrä, että valtionavustusten osuus niiden kustannusarvioista vastaa 28 000 000 mk.

2. Valtionosuus koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin. Alamomentille merkitään 12 000 000 mk kunnallisten ammattioppilaitosten koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin tarkoitettua valtionosuutta varten. Lisäys on 3 000 000 mk.

1983 esitys	42 000 000
1982 menoarvio	33 000 000
1981 tilinpäätös	24 412 000

35. *Kunnallisten ja yksityisten ammattioppilaitosten rakentamisen korkotuki* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 500 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää korkotukilainoista annetun lain (1015/77) nojalla luottolaitoksille suoritettaviin korkohyvityksiin. Korkohyvitystä maksetaan Postipankin ja luottolaitosten vuosina 1969—82 myöntämistä sekä vuonna 1983 myönnettäväksi ehdotetuista, enintään 41 000 000 markkaan nousevista pitkäaikaisista halpalkokorkoisista lainoista.

Korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 6 ½ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 8 ¼ prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1983 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta, mikäli se lain säännöksen estämättä ja velkakirjaehtojen mukaan on mahdollista. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

1983 esitys	4 500 000
1982 menoarvio	4 000 000
1981 tilinpäätös	3 613 363

36. *Valtionavustus ennakkorahoituksena yleisen ammattikoulun perustamiseen ja laajentamiseen kehitysalueella*

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 150 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisena ennakkorahoituksena myönnettävän valtionavustuksen suorittamiseen kunnallisten yleisten ammattikoulujen perustamiskustannuksiin.

1983 esitys	2 450 000
1982 menoarvio	2 300 000
1981 tilinpäätös	2 156 000

37. *Lisäavustus kehitysalueiden kunnallisille ammattikouluille*

Momentille ehdotetaan lisäystä 650 000 mk, mistä palkkojen osuus on 450 000 mk ja muiden menojen osuus 200 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisen lisäavustuksen suorittamiseen.

1983 esitys	7 850 000
1982 menoarvio	7 200 000
1981 tilinpäätös	6 600 000

38. *Ylimääräinen avustus Porvoon matkailualan oppilaitokselle*

Momentille ehdotetaan lisäystä 22 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää Porvoon matkailualan oppilaitoksen toiminnan turvaamiseksi myönnettävään ylimääräiseen avustukseen.

1983 esitys	375 000
1982 menoarvio	353 000
1981 tilinpäätös	325 000

50. *Valtionosuus yksityisten ammattikoulujen käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 4 873 000 mk. Momentin määrärahaa käytetään eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 11 §:n mukaisten yksityisten ammattikoulujen käyttökustannuksiin suoritettavaan valtionosuuteen.

1. *Valtionosuus palkkausmenoihin.* Alamentille merkitään palkkausmenoihin tarkoitettua valtionosuutta varten 35 155 000 mk. Ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saataisiin vuonna 1983 hyväksyä kahdeksan opettajaa ja kaksi uutta tarpeellista muuta henkilöä. Alamentille merkitään lisäystä 4 658 000 mk, mistä 517 500 mk aiheutuu edellä mainitun henkilöstön lisäyksestä, 3 792 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 348 500 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 1 107 000 mk vuodelle 1982 ja luvun 29.74 perusteluun viitaten Ahtausteknillisen opiston viiden opettajan ja yhden toimihenkilön palkkojen ja tuntiopetuksen osuutena 138 000 mk sekä alamomentin määrärahan oikaisun johdosta 1 000 000 mk, lisäys on 2 413 000 mk. Alamomentin määräraha saadaan palkata enintään 493 valtionosuuteen oikeutettua henkilöä.

2. *Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin.* Alamomentille merkitään 18 960 000 mk muihin käyttökustannuksiin tarkoitettua valtionosuutta varten. Lisäys 2 500 000 mk aiheutuu kustannusten noususta. Kun alamomentilta vähennetään Ahtausteknillisen opiston osuutena 40 000 mk, lisäys on 2 460 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus kone- ja kalustohankintoihin	5 850 000
Valtionosuus muihin kustannuksiin	13 110 000
Yhteensä	18 960 000

1983 esitys	54 115 000
1982 menoarvio	49 242 000
1981 tilinpäätös	35 810 770

51. *Lisäavustus kehitysalueiden yksityisille ammattioppilaitoksille.*

Momentille ehdotetaan lisäystä 13 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisen lisäavustuksen suorittamiseen.

1983 esitys	203 000
1982 menoarvio	190 000
1981 tilinpäätös	175 000

53. *Valtionapu invalidien ammattioppilaitoksille (arviomääräraha)*

Momentille merkitään lisäystä 3 270 000 mk. Momentin määrärahaa käytetään invalidihuoltolain (907/46) nojalla suoritettaviin menoihin.

1. *Valtionapu palkkausmenoihin.* Alamomentille merkitään 24 729 000 mk invalidien ammattioppilaitosten palkkausmenoihin tarkoitettua valtionapua varten. Ehdotetaan, että valtionavun piiriin saataisiin vuonna 1983 hyväksyä kolme uutta opettajaa ja seitsemän uutta muuta henkilöä. Alamomentille merkitään lisäystä 3 396 300 mk, mistä 595 700 mk aiheutuu edellä mainitun henkilöstön lisäyksestä, 2 556 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 244 600 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 746 900 mk vuodelle 1982, lisäys on 2 649 400 mk. Alamomentin määrärahalta saadaan palkata enintään 419 valtionapuun oikeutettua henkilöä.

2. *Valtionapu muihin menoihin.* Alamomentille merkitään valtionapuna invalidien ammattioppilaitosten muihin menoihin 25 500 000 mk. Lisäys on 620 600 mk.

1983 esitys	50 229 000
1982 menoarvio	46 959 000
1981 tilinpäätös	38 473 142

54. *Valtionavustus yksityisten ammattioppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)*

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 6 228 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 10 §:n 1 momentin 2 kohdan sekä 2 momentin nojalla suoritettaviin perustamiskustannuksiin.

1. *Valtionavustus huoneistojen bankkimiseen.* Alamomentille ehdotetaan 1 200 000 mk seuraavasti:

a) Rautaruukin konepajakoulun osuus Raahen liikuntahallin rakennuskustannuksista on arvioitu 800 000 markaksi, mistä ehdotetaan edellä mainituin perustein avustuksena 25 % eli 200 000 mk.

b) Hotelli- ja Ravintolaopiston (Helsinki) lisärakennuksen kustannusarvio on 4 000 000 mk, mistä ehdotetaan edellä mainitun perusteiden rakennusavustuksena 25 % eli 1 000 000 mk.

Alamomentin loppusumma vähenee 4 628 000 mk.

2. *Valtionosuus koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin.* Alamomentille merkitään 1 000 000 mk koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin tarkoitettua valtionosuutta varten. Vähennys on 1 600 000 mk.

1983 esitys	2 200 000
1982 menoarvio	8 428 000
1981 tilinpäätös	6 480 000

55. *Ylimääräinen valtionavustus erälle ammattioppilaitoksille*

Momentille ehdotetaan ylimääräisenä valtionavustuksena erälle ammattioppilaitoksille 3 398 000 mk eli lisäystä 223 000 mk seuraavasti:

1. *Ylimääräinen avustus Ammattienedistämislaitokselle.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 150 000 mk kustannusten nousun johdosta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää Ammattienedistämislaitoksen toiminnan turvaami-

seksi myönnettävän lisävastuksen suorittamiseen. Alamomentin loppusumma on 2 350 000 mk.

2. *Ylimääräinen avustus Helsingin Maalariammattikoululle.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 11 000 mk kustannusten nousun johdosta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää Helsingin Maalariammattikoulun toiminnan turvaamiseksi myönnettävän ylimääräisen avustuksen suorittamiseen. Alamomentin loppusumma on 171 000 mk.

3. *Ylimääräinen avustus Finnairin Ilmailuopistolle.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 25 000 mk kustannusten nousun johdosta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää Finnairin Ilmailuopistolle Kuopiossa tapahtuvaa ammattilähtäjien peruskoulutusta varten myönnettävän ylimääräisen avustuksen suorittamiseen. Alamomentin loppusumma on 350 000 mk.

4. *Ylimääräinen avustus Kelloseppäkoululle.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 7 000 mk kustannusten nousun johdosta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää Kelloseppäkoulun toiminnan turvaamiseksi myönnettävän ylimääräisen avustuksen suorittamiseen. Alamomentin loppusumma on 97 000 mk.

5. *Ylimääräinen avustus Pohjois-Suomen Teollisuusopistolle.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 30 000 mk kustannusten nousun johdosta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää Pohjois-Suomen teollisuusopiston toiminnan turvaamiseksi myönnettävän ylimääräisen avustuksen suorittamiseen. Alamomentin loppusumma on 430 000 mk.

1983 esitys	3 398 000
1982 menoarvio	3 175 000
1981 tilinpäätös	2 532 500

72. Valtion metsäopetus

Aikaisemmin väliaikaiseen ammatilliseen koulutukseen varatuilla määrärahoilla toteutetun koulutuksen vakinaistamiseksi ehdotetaan oppilasmääriä lisättäväksi 1 080 oppilaalla 1.1.

1983 lukien ja varattavaksi tarkoitusta varten tarpeelliset määrärahat sekä perustettavaksi ylimääräisiä toimia ja palkattavaksi työsuhteista henkilökuntaa.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 55 949 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	19 922 700	+ 5 830 200	208	+ 58
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i>	29 676 100	+ 14 171 200	338	+ 191
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	2 172 100	+ 406 600	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	3 660 400	+ 1 388 000	—	—
	Varaus 1982	— 1 097 700	—	—
	Varaus 1983	517 700	—	—
	Yhteensä	55 949 000	546	+ 249

Henkilöstön määrän lisäyksestä 219 on aikaisemmin palkattu momentin 29.86.21 määrärahalta.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 4 353 700 mk, mistä 3 871 800 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Aikaisemmin väliaikaisena annettun koulutuksen vakiinnuttamisen ja tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan perustettavaksi, mikäli perustamisajankohdaksi ei ole jäljempänä muuta osoitettu, 1. 8. 1983 lukien seuraavat ylimääräiset toimet:

<i>Etelä-Savon metsäkoulu</i>	Palkkausluokka
1 metsänhoitaja, 1/1 v.	C 49
1 insinööri, 1/1 v.	C 47

<i>Hirvaan metsäkonekoulu</i>	
1 koneinsinööri, 1/1 v.	C 47

<i>Hirvaan metsätyökoulu</i>	
3 metsäteknikkaa, 1/1 v.	C 43
3 työpöytätyöntekijää, 1/1 v.	C 37

<i>Itä-Savon metsäkoulu</i>	
1 toimistos sihteeri	V 15
1 metsänhoitaja, 1/1 v.	C 49

<i>Joensuun metsä- ja puutalousopisto</i>	
3 lehtoria	C 49

<i>Jämsänkosken metsäkonekoulu</i>	
1 lehtori	C 49

<i>Kullaan metsä- ja puutalouden kurssikeskus</i>	
1 metsänhoitaja, 1/1 v.	C 49
1 metsäteknikko	C 43
1 puuteollisuusteknikko	C 43
1 työpöytätyöntekijää	C 37

<i>Kurun normaalimetsäopisto</i>	
1 metsänhoitaja, 1/1 v.	C 49
1 insinööri, 1/1 v.	C 47

<i>Lapin metsäkoulu</i>	
1 metsänhoitaja	C 49
1 lehtori	C 49
2 metsäteknikkaa, 1/1 v.	C 43
1 työpöytätyöntekijää, 1/1 v.	C 37

<i>Lounais-Suomen metsäkoulu</i>	Palkkausluokka
1 metsänhoitaja, 1/1 v.	C 49
3 metsäteknikkaa, 1/1 v.	C 43
5 työpöytätyöntekijää, 1/1 v.	C 37
1 kanslisti, 1/1 v.	V 13

<i>Onkamon metsäkoulu</i>	
1 metsänhoitaja, 1/1 v.	C 49

<i>Nikkarilan metsäopisto</i>	
2 lehtoria	C 49

<i>Pohjois-Savon metsäkoulu</i>	
1 työpöytätyöntekijää	C 37

<i>Rajamäen metsätyönjohtajakoulu</i>	
1 metsänhoitaja, 1/1 v.	C 49

<i>Saarijärven metsäkoulu</i>	
3 metsänhoitajaa, 1/1 v.	C 49
4 metsäteknikkaa, 1/1 v.	C 43
4 työpöytätyöntekijää, 1/1 v.	C 37

<i>Sotkamon metsäoppilaitos</i>	
1 metsänhoitaja, 1/1 v.	C 49
1 metsäteknikko, 1/1 v.	C 43
1 työpöytätyöntekijää, 1/1 v.	C 37

<i>Taivalkosken metsäkonekoulu</i>	
1 koneteknikko	C 43

<i>Tuomarniemen metsäopisto</i>	
2 metsänhoitajaa, 1/1 v.	C 49

Lisäys on 3 713 600 mk. Edellä mainituista henkilöistä 43 on aikaisemmin palkattu momentilta 29.86.21.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 282 900 mk asuntolanhoitajan, emännän, kahden huoltomiehen, laitospöytätyöntekijän, kahden toimistoapulaisen, kahden siivoajan, keittäjän ja neljän talousapulaisen palkkaamiseksi 1. 8. 1983 lukien.

Aikaisemmin väliaikaisena annettun koulutuksen vakiinnuttamiseksi ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 10 328 000 mk 46 metsäteknikon, yhden koneteknikon, 54 työpöytätyöntekijän, 19 toimistoapulaisen, kuuden puolipäivätoimisen toimistoapulaisen, yhden huoltomiehen, kahden laitospöytätyöntekijän, kahden talonmiehen, yhden puolipäivätoimisen talonmiehen, kuuden

keittäjän, 34 talousapulaisen ja 11 siivoojan palkkaamista varten. Henkilöiden palkkaus on aikaisemmin suoritettu momentilta 29.86.21.

Työsuhteppalkkoihin ehdotetaan lisäystä 129 800 mk vuonna 1982 osaksi vuotta palkatun henkilökunnan palkkoina.

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 400 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 12 140 700 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 529 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 200 000 mk luento- ja tuntiopetuspalkkoina tukiopeutusta ja kokeilutoimintaa varten.

1983 esitys	55 949 000
1982 menoarvio	34 733 000
1981 tilinpäätös	30 678 799

21. Oppilashuolto (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 4 820 000 mk, mistä 720 000 mk aiheutuu kouluruokailun kustannusten noususta ja 4 100 000 mk oppilasmäärän kasvusta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää metsäoppilaitoksista annetun lain (141/64) mukaisen kouluruokailun järjestämiseen ja laissa säädettyihin metsätyömiesten ammattiopetuksen opinto- ja perheavustuksiin sekä ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisiin oppilaiden matkakustannuksiin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kouluruokailu	11 800 000
Opinto- ja perheavustukset	4 500 000
Yhteensä	16 300 000

1983 esitys	16 300 000
1982 menoarvio	11 480 000
1981 tilinpäätös	7 356 678

26. Opettajien valmistus

Momentille ehdotetaan lisäystä 80 000 mk kustannusten nousun ja koulutuksen laajentamisen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää metsäoppilaitoksista annetun lain (141/64) ja normaalimetsäopistosta annetun asetuksen (398/65) mukaisen opettajainvalmistuksen menoihin ja siinä välttämättömien opetusvälineiden ja -tarvikkeiden hankintaan, opetussuojien tilapäiseen kunnostamiseen sekä asetuksen 11 §:ään viitaten opettajakokelaille myönnettäviin apurahoihin. Apurahoihin ehdotetaan enintään 500 000 mk.

1983 esitys	830 000
1982 menoarvio	750 000
1981 tilinpäätös	537 067

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 6 992 000 mk, mistä 992 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 6 000 000 mk toiminnan laajenemisesta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös työkorvauksiin oppilaille, jotta metsä- ja puutaloudellisten oppilaitosten oppilaille vakiintuneen käytännön mukaisesti voidaan maksaa palkka heidän työharjoituksina suorittamastaan tuottavasta työstä voimassa olevien työehtosopimusten mukaisesti sekä metsäkone- ja metsätyökoulujen raskaiden metsätyökoneiden käytön työnopetuksessa aiheuttamiin käyttömenoihin. Vastaavasti momentille 12.29.72 arvioidaan kertyvän tuloa 2 750 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	10 000
Matkat	1 500 000
Rakennusten käyttö	9 500 000
Toimistomenot	850 000
Työkorvaukset oppilaille	1 500 000
Metsäkoneiden käyttö työnopetuksessa ..	1 250 000
Muut menot	6 942 000
Yhteensä	21 552 000

1983 esitys	21 552 000
1982 menoarvio	14 560 000
1981 tilinpäätös	11 499 975

70. Kaluston bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan metsä- ja puutalousoppilaitosten kaluston, koneiden ja opetusvälineiden sekä uusien oppilasasuntoloiden kalustojen hankkimiseksi 9 000 000 mk, mistä 4 000 000 mk Kotkan puutalousoipiston uudisrakennusten kalustamista varten.

1983 esitys	9 000 000
1982 menoarvio	7 600 000
1982 II lisämenoarvio	4 000 000
1981 tilinpäätös	9 000 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 9 100 000 mk seuraavasti:

1. Keskenkäiset talonrakennustyöt. Alamomentille ehdotetaan 3 500 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Kurun normaalimetsäopisto — peruskorjaus	1 335 (7 800)	3 500 000	2 620 (450)	2 000 000	1 500 000
2. Jämsänkosken metsäkonekoulu	4 681 (29 500)	20 300 000	4 337 (688)	1 500 000	2 000 000
				Yhteensä	3 500 000

2. *Uudet talonrakennustyöt.* Alamomentille ehdotetaan 3 600 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Lounais-Suomen metsäkoulu, Paimio — peruskorjaus	1 800 (9 000)	4 400 000	2 440 (490)	300 000	2 000 000
2. Kotkan puutalousopisto, kurssiosasto, kansainvälinen koulutus	727 (3 200)	3 250 000	4 470 (1 015)	300 000	1 100 000
3. Oppilaitosten pienehköt korjaustyöt					500 000
				Yhteensä	3 600 000

3. *Talonrakennusten suunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan uudisrakennus- ja korjaushankkeiden sekä maankäytön suunnittelua varten 2 000 000 mk, mistä 200 000 mk Joensuun metsä- ja puutalousopistoa, 700 000 mk Vallinkorvan metsäkoulua ja 500 000 mk Korsholms forstläroanstalt -nimistä oppilaitosta varten.

Sotkamon metsäoppilaitoksen uudisrakennuksen, jonka alustava kustannusarvio on noin 17,5 milj. mk, suunnittelua ja rakentamistyön aloittamista on tarkoitus työllisyyspoliittisista syistä nopeuttaa aikaisempiin suunnitelmiin verrattuna. Tämän johdosta hankkeen suunnittelu ja rakennustyöt on tarkoitus rahoittaa työllisyyden hoitoa varten momentille 34.50.77 osoitetuista määrärahoista.

1983 esitys 9 100 000
1982 menoarvio 7 610 000
1981 tilinpäätös 35 880 000

88. *Kiinteistöjen bankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 314 000 mk Kiuruveden kunnan ja valtion yhteishankkeena toteutettavasta liikuntahallista Pohjois-Savon metsäkoulun käyttöön tulevien tilojen toista maksuerää varten. Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty 139 000 mk. Pohjois-Savon metsäkoulun osuus rakennuskustannuksista on ennakkoarvion mukaan 453 000 mk.

1983 esitys 314 000
1982 menoarvio 139 000

(73.) Yksityinen metsäopetus

Hämeen Metsäyönjohtajakoulun päätettyä lopettaa toimintansa voidaan sen valtionapuun vuoden 1982 menoarviossa tarkoitetut momentit 29.73.50, 52 ja 54 ja luku 29.73 poistaa menoarviosta.

(50.) *Valtionapu yksityisten metsäoppilaitosten opettajien palkkaukseen* (arviomääräraha)

Luvun perusteluihin viitaten momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 828 000 mk.

1982 menoarvio 828 000
1981 tilinpäätös 541 320

(52.) *Valtionapu yksityisten metsäoppilaitosten muihin ylläpitomenoihin* (arviomääräraha)

Luvun perusteluihin viitaten momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 476 000 mk.

1982 menoarvio 476 000
1981 tilinpäätös 743 004

(54.) *Valtionapu yksityisten metsäoppilaitosten kaluston bankkimiseen* (siirtomääräraha)

Luvun perusteluihin viitaten momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 90 000 mk.

1982 menoarvio 90 000
1981 tilinpäätös 140 000

74. Valtion merenkulkualan oppilaitokset

Suomen Lastauttajain Liiton omistaman Ahtausteknillisen Opiston siirtämiseksi valtion haltuun liittämällä se Kotkan merenkulkuoppilaitokseen 1.7.1983 lukien ehdotetaan perustet-

tavaksi ylimääräisiä toimia. Vastaavasti ehdotetaan Ahtausteknillisen opiston nykyiset toimet lakkautettavaksi momentin 29.71.50 kohdalla.

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 15 830 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	7 967 300	+ 1 131 100	114	+ 10
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i> ..	1 208 200	+ 154 200	22	+ 1
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	5 472 100	+ 569 100	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	1 035 900	+ 108 900	—	—
Varaus 1982		— 447 800	—	—
Varaus 1983	146 500	+ 146 500	—	—
Yhteensä	15 830 000	+ 1 662 000	136	+ 11

Henkilöstön määrän lisäyksestä kuusi aiheutuu Ahtausteknillisen Opiston valtiollistamisesta.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 542 800 mk, mistä 1 497 900 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Tehtävien lisääntymisen johdosta ja luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan perustettavaksi, mikäli perustamisajankohdaksi ei ole jäljempänä muuta osoitettu, 1.8.1983 lukien seuraavat ylimääräiset toimet:

<i>Helsingin merenkulkuoppilaitos</i>		Palkkaus-
1 assistentti		luokka
		C 41

Kotkan merenkulkuoppilaitos

1 lehtori, 1/2 v.	C 44
2 ammatinopettajaa	C 36
4 työnopettajaa, 1/2 v.	C 33
1 kanslisti, 1/2 v.	V 13

Rauman merenkulkuoppilaitos

1 työnopettaja	C 33
----------------------	------

Lisäys on 293 200 mk.

c) Tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 18 400 mk siivoajan palkkaamiseksi 1.8.1983 lukien.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 23 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	15 830 000
1982 menoarvio	14 168 000
1981 tilinpäätös	11 891 922

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 870 000 mk kustannusten nousun ja toiminnan lisääntymisen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös alusten kunnossapitoon, ravintomaihin, työtoimintaan ja oppilasaruntolan menoihin. Työtoiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 12.29.74.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	40 000
Rakennusten käyttö	390 000
Toimistomenot	350 000
Alusten kunnossapito	205 000
Ravintomenot	2 910 000
Työtoiminta	1 215 000
Oppilasaruntola	240 000
Muut menot	680 000
Yhteensä	6 030 000

1983 esitys	6 030 000
1982 menoarvio	5 160 000
1981 tilinpäätös	4 962 035

70. *Kaluston bankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 800 000 mk, mistä 1 000 000 mk ahtausteknillisten harjoituslaitteiden hankintaa ja 2 800 000 mk uusien tilojen kalustamista, kaluston uusimista ja täydentämistä sekä vanhentuneiden tutkasimulaattorien uusimista varten.

1983 esitys	3 800 000
1982 menoarvio	2 800 000
1981 tilinpäätös	2 370 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 4 800 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset talonrakennustyöt.* Alamomentille ehdotetaan 1 000 000 mk Helsingin merenkulkuoppilaitoksen lisärakennuksen loppurahoitusta varten. Hankkeen tarkistettu kustannusarvio on 4 300 000 mk, pinta-ala 771 m² ja tilavuus 3 800 m³ sekä yksikkökustannukset 5 577 mk/m² ja 1 132 mk/m³. Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty 3 300 000 mk.

2. *Uudet talonrakennustyöt.* Alamomentille ehdotetaan 3 800 000 mk seuraavasti:

a) Kotkan merenkulkuoppilaitoksen lisärakennus- ja muutostyötä varten 2 500 000 mk. Lisärakennuksen kustannusarvio on 5 800 000 mk, pinta-ala 1 344 m² ja tilavuus 8 300 m³, jolloin yksikkökustannukset ovat 4 315 mk/m² ja 699 mk/m³. Muutostöiden kustannusarvio on 750 000 mk. Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty 500 000 mk.

b) Koulutustakilan rakentamista varten Kotkan merenkulkuoppilaitokseen 1 300 000 mk.

1983 esitys	4 800 000
1982 menoarvio	3 200 000
1981 tilinpäätös	800 000

75. Ammattikasvatushallituksen metsät

21. *Metsien hoito* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää havaintometsien käyttösuunnitelmien mukaisten metsänhoitotöiden suorittamisessa, metsänviljelymateriaalin hankinnassa ja tuottamisessa, jalostustoiminnassa sekä muissa metsänhoitotöissä tarpeellisiin palkkaus-, kulutus- ja hankintamenoihin.

1983 esitys	550 000
1982 menoarvio	500 000
1981 tilinpäätös	381 786

22. *Puutavaran bankinta ja myynti* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää puun ja puutuotteiden hankinnasta ja myynnistä sekä korjuusta ja kuljetuksesta aiheutuviin palkkaus-, kulutus- ja hankintamenoihin sekä tapaturmatorjunnan ja työneuvonnan menoihin. Toiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 12.29.75.

1983 esitys	1 700 000
1982 menoarvio	1 600 000
1981 tilinpäätös	1 217 831

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 70 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin mää-

rärahaa saadaan käyttää myös teiden ja tieosuuksien kunnossapitoon, kiinteistön korjauksiin ja kunnossapitoon, työkoneneiden käytön aiheuttamiin menoihin, veroihin ja metsänhoitomaksuihin.

1983 esitys	900 000
1982 menoarvio	830 000
1981 tilinpäätös	741 883

77. *Metsien perusparannukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 450 000 mk havaintometsien kulku- ja kuljetusteiden rakentamista, peruskuivatusta ja -metsitystä sekä metsänlannoituksia ja muita perusparannustöitä varten.

1983 esitys	450 000
1982 menoarvio	380 000
1981 tilinpäätös	350 000

88. *Maan bankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 500 000 mk havaintometsien ja tonttialueiden hankkimiseen metsä- ja puutalousoppilaitoksille ostoin ja tilusvaihdoin.

1983 esitys	500 000
1982 menoarvio	400 000
1982 II lisämenoarvio	1 000 000
1981 tilinpäätös	400 000

76. Valtion teknilliset oppilaitokset

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 116 777 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet Muutos ± 1982 1983/82
1. <i>Perus- ja sopimuspalkekaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	58 617 400	+ 7 509 600	677 + 15
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i>	2 735 700	+ 253 300	86 — 2
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	46 703 600	+ 4 738 300	9 — 9
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	7 639 700	+ 716 600	— —
Varaus 1982		— 3 344 400	— —
Varaus 1983	1 080 600	+ 1 080 600	— —
Yhteensä	116 777 000	+ 10 954 000	772 + 4

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 12 299 300 mk, mistä 11 611 600 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Toiminnan laajentamiseksi ja tuntiopettajien osuuden vähentämiseksi ehdotetaan perustettavaksi 1. 8. 1983 lukien seuraavat virat ja ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
Peruspalkkaiset:	
<i>Helsingin teknillinen oppilaitos</i>	
1 yliopettaja	C 56
<i>Jyväskylän teknillinen oppilaitos</i>	
1 lehtori	C 47
<i>Kemin teknillinen oppilaitos</i>	
1 lehtori	C 47
<i>Kotkan teknillinen oppilaitos</i>	
1 lehtori	C 47
<i>Kuopion teknillinen oppilaitos</i>	
1 yliopettaja	C 56
<i>Labden teknillinen oppilaitos</i>	
1 lehtori	C 47
<i>Mikkelin teknillinen oppilaitos</i>	
1 lehtori	C 47
<i>Oulun teknillinen oppilaitos</i>	
1 lehtori	C 47
<i>Tampereen teknillinen oppilaitos</i>	
1 yliopettaja	C 56
<i>Turun teknillinen oppilaitos</i>	
1 yliopettaja	C 56
<i>Vaasan teknillinen oppilaitos</i>	
1 lehtori	C 47
<i>Vasa tekniska läroanstalt</i>	
1 yliopettaja	C 56
Ylimääräiset:	
<i>Kotkan teknillinen oppilaitos</i>	
1 kurssitoimenjohtaja	C 60

	Palkkaus- luokka
<i>Labden teknillinen oppilaitos</i>	
1 taloudenhoitaja	V 20

<i>Lappeenrannan teknillinen oppilaitos</i>	
1 assistentti	C 44

<i>Tampereen teknillinen oppilaitos</i>	
1 kurssitoimenjohtaja	C 60

Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien lakkautettavaksi ylimääräinen talonmies-vahtimestarin toimi (V 12).

Lisäys on 586 700 mk.

c) Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan työsuhdepalkoista vähennettäväksi 74 800 mk kahden siivoojan palkkoina. Alamentilta 2 saadaan palkata enintään 84 pyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 300 000 mk ylitunti- sekä luento- ja tuntiopetuspalkkioina.

Edellyttäen, että kohdassa b ehdotetut neljä yliopettajan virkaa (C 56) (Helsinki, Tampere, Turku, Vaasa) ja viisi lehtorin virkaa (C 47) (Kotka, Lahti, Mikkeli, Oulu, Vaasa) perustetaan, voidaan tuntiopetuspalkkioista vastaavasti vähentää 356 000 mk.

Muista palkoista ja palkkioista vähennetään 254 000 mk vuonna 1982 osaksi vuotta vähennytyinä tuntiopetuspalkkioina.

Vähennys on 310 000 mk.

1983 esitys	116 777 000
1982 menoarvio	105 823 000
1981 tilinpäätös	96 257 516

21. *Oppilasbuolto* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 230 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisesti oppilaiden matkakustannuksiin, oppilaiden lääkärintarkastuksiin ja kouluruokailuun päivittäisen aterian järjestämiseksi oppilaille koulupäivinä omakustannusperiaatteella toimivissa ruokaloissa.

Käyttösuunnitelma:	mk
Oppilaiden matkakustannukset	1 380 000
Oppilaiden lääkärintarkastukset	20 000
Kouluruokailu	13 100 000
Yhteensä	14 500 000

1983 esitys	14 500 000
1982 menoarvio	13 270 000
1981 tilinpäätös	4 990 731

25. Maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk kustannusten nousun ja toiminnan laajentamisen johdosta oppilaitosten opetusta tukevan maksullisen palvelutoiminnan menojä varten. Momentin määrärahaa saadaan käyttää palvelutoimintaan liittyviin raaka-aineiden ja tarvikkeiden hankinta- sekä palkkaus-, vuokra- ja matkamenoihin. Lisäksi ehdotetaan, että momentin määrärahaa saadaan käyttää opetus- ja tutkimusvälineiden hankintaan siltä osin kuin se on mahdollista ilman, että palvelutoiminnasta saatavat tulot jäävät momentilta suoritettavia menoja pienemmiksi. Toiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 12.29.76.

1983 esitys	800 000
1982 menoarvio	500 000
1981 tilinpäätös	2 381

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 435 000 mk kustannusten nousun ja toiminnan laajentamisen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös laboratorioihin, tietokoneen käyttöön opetuksessa, oppimateriaalin ja kirjallisuuden hankintaan sekä erikoiskurssien, pääsykokeiden ja pedagogisten opettajanvalmistuskurssien järjestämiseen sekä laboratorioiden suunnittelusta aiheutuvia asiantuntijapalkkioita varten. Kun momentilta vähennetään 184 000 mk kiinteistöjen hoitomenojen rakennushallintoon keskittämisen johdosta, lisäys on 1 251 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	30 000
Matkat	55 000
Rakennusten käyttö	1 416 000
Toimistomenot	700 000
Laboratoriot	1 400 000
Tietokoneen käyttö opetuksessa	1 200 000
Oppimateriaali ja kirjallisuus	1 300 000
Muut menot	1 500 000
Yhteensä	7 601 000

1983 esitys	7 601 000
1982 menoarvio	6 350 000
1981 tilinpäätös	5 565 226

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 9 600 000 mk uusien koulu- ja laboratoriotilojen koneiden, laitteiden ja kaluston hankkimista ja muiden tilojen kalusteiden uusimista ja täydentämistä varten.

1983 esitys	9 600 000
1982 menoarvio	7 500 000
1981 tilinpäätös	7 000 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 17 300 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset talonrakennustyöt.* Alamentille ehdotetaan 15 000 000 mk Kemin teknillisen oppilaitoksen uudisrakennushanketta varten. Hankkeen tarkistettu kustannusarvio on 31 100 000 mk, pinta-ala 6 529 m² ja tilavuus 35 000 m³ sekä yksikkökustannukset 4 763 mk/m² ja 889 mk/m³. Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty 7 000 000 mk.

2. *Uudet talonrakennustyöt.* Alamentille ehdotetaan 1 200 000 mk oppilaitosten pieniä muutostöitä varten, mistä 700 000 mk Helsingin teknillistä oppilaitosta varten.

3. *Talonrakennusten suunnittelu.* Alamentille ehdotetaan laajennusten, peruskorjauksen ja muutostöiden suunnittelua varten 1 100 000 mk, mistä 400 000 mk on tarkoitettu Lahden teknillistä oppilaitosta varten.

1983 esitys	17 300 000
1982 menoarvio	7 950 000
1982 II lisämenoarvio	180 000
1981 tilinpäätös	12 185 000

88. Kiinteistön hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 206 000 mk Ylivieskan teknilliselle koululle ostetun kiinteistön kauppahinnan viidettä erää ja vuotuista korkoa varten.

1983 esitys	206 000
1982 menoarvio	1 674 000
1981 tilinpäätös	228 750

77. Kunnalliset ja yksityiset teknilliset oppilaitokset

30. *Valtionosuus kunnallisten teknillisten oppilaitosten käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 4 522 000 mk. Momentin määrärahaa käytetään eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 14 §:n mukaisten käyttökustannusten valtionosuuden ja ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisen valtionosuuden suorittamiseen.

1. *Valtionosuus palkkausmenoihin*. Alamomentille merkitään 29 574 000 mk palkkausmenoihin tarkoitettua valtionosuutta varten. Ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saataisiin vuonna 1983 hyväksyä kolme uutta opettajaa ja kaksi uutta tarpeellista muuta henkilöä. Alamomentille merkitään lisäystä 4 741 700 mk, mistä 277 200 mk aiheutuu edellä mainitun henkilöstön lisäyksistä, 2 976 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 292 500 mk varauksesta vuodelle 1983 sekä 1 196 000 mk kunnallistetun Walter Ahlströmin teknillisen koulun osuutena siirtona alamomentilta 29.77.50.1. Kun alamomentilta vähennetään varaus 869 700 mk vuodelle 1982, lisäys on 3 872 000 mk. Alamomentin määrärahalla saadaan palkata enintään 223 valtionosuuteen oikeutettua henkilöä.

2. *Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin*. Alamomentille merkitään muihin käyttökustannuksiin tarkoitettua valtionosuutta varten 6 080 000 mk eli lisäystä 650 000 mk, mistä 390 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 260 000 mk Walter Ahlströmin teknillisen koulun osuudesta siirtona alamomentilta 29.77.50.2.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus kone- ja kalustohankintoihin	935 000
Valtionosuus muihin kustannuksiin	5 145 000
Yhteensä	6 080 000

3. *Valtionosuus kehitysalueiden kunnallisille teknillisille oppilaitoksille oppilaiden matkakustannuksiin*. Alamomentille merkitään edelleen 140 000 mk ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisen valtionosuuden suorittamista varten.

1983 esitys	35 794 000
1982 menoarvio	31 272 000
1982 II lisämenoarvio	100 000
1981 tilinpäätös	22 730 003

32. *Lisäavustus kehitysalueiden kunnallisille teknillisille oppilaitoksille*

Momentille ehdotetaan lisäystä 150 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja yhden yksityisen oppilaitoksen kunnallistamisesta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisen lisäavustuksen suorittamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Lisäavustus palkkausmenoihin	730 000
Lisäavustus muihin menoihin	220 000
Yhteensä	950 000

1983 esitys	950 000
1982 menoarvio	800 000
1981 tilinpäätös	745 000

33. *Valtionavustus kunnallisten teknillisten oppilaitosten perustamiskustannuksiin* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 830 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 13 §:n nojalla suoritettaviin perustamiskustannuksiin.

1. *Valtionavustus huoneistojen bankkimiseen*. Alamomentille ehdotetaan 1 200 000 mk eli lisäystä 830 000 mk seuraavasti:

a) Walter Ahlströmin teknillisen koulun uudisrakennushankkeen kustannusarvio on 8 800 000 mk. Edellyttäen, että aikaisemman käytännön mukaisesti rakennusavustusta myönnetään 25 %, avustuksen suuruus on 2 200 000 mk, mistä ehdotetaan vuoden 1983 osuutena 800 000 mk.

b) Kunnallisten teknillisten oppilaitosten pienehköjen lisä- ja muutostöiden kustannusarvio on 1 600 000 mk, mistä ehdotetaan edellä mainituin perustein valtionavustuksena 25 % eli 400 000 mk.

2. *Valtionavustus koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin.* Alamomentille ehdotetaan edelleen 500 000 mk edellä tarkoitettujen hankkeiden koneiden ja kaluston valtionavustusta varten.

1983 esitys	1 700 000
1982 menoarvio	870 000
1982 II lisämenoarvio	550 000
1981 tilinpäätös	800 000

50. *Valtionosuus yksityisten teknillisten oppilaitosten käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille merkitään vähennystä 1 072 000 mk. Momentin määrärahaa käytetään eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 14 §:n mukaisten yksityisten teknillisten oppilaitosten käyttökustannusten valtionosuuden suorittamiseen.

1. *Valtionosuus palkkausmenoihin.* Alamomentille merkitään 2 495 000 mk palkkausmenoihin tarkoitettua valtionosuutta varten. Alamomentille merkitään lisäystä 409 100 mk, mistä 384 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 25 100 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 115 100 mk vuodelle 1982 ja 1 196 000 mk kunnallistetun Walter Ahlströmin teknillisen koulun osuutena siirtona alamomentille 29.77.30.1, vähennys on 902 000 mk. Alamomentin määrärahalta saadaan palkata enintään 22 valtionapuun oikeutettua henkilöä.

2. *Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin.* Alamomentille merkitään 1 080 000 mk muihin käyttökustannuksiin tarkoitettua valtionosuutta varten. Lisäys on 90 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta. Kun alamomentilta vähennetään 260 000 mk Walter Ahlströmin teknillisen koulun osuutena siirtona alamomentille 29.77.30.2, vähennys on 170 000 mk.

<i>Käyttösuunnitelma:</i>	mk
Valtionosuus kone- ja kalustohankintoihin	80 000
Valtionosuus muihin kustannuksiin	1 000 000
Yhteensä	1 080 000

1983 esitys	3 575 000
1982 menoarvio	4 647 000
1981 tilinpäätös	3 942 004

(51.) *Lisäavustus kehitysalueiden yksityisille teknillisille oppilaitoksille*

Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 65 000 mk.

1982 menoarvio	65 000
1981 tilinpäätös	60 000

52. *Ylimääräinen avustus Tekniska läroverket i Helsingfors -nimiselle oppilaitokselle*

Momentille ehdotetaan 250 000 mk ylimääräisenä avustuksena Tekniska läroverket i Helsingfors -nimiselle oppilaitokselle toiminnan turvaamiseksi.

1983 esitys	250 000
-------------------	---------

(54.) *Valtionavustus yksityisten teknillisten oppilaitosten perustamiskustannuksiin* (siirtomääräraha)

Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 550 000 mk.

1982 menoarvio	550 000
----------------------	---------

55. *Kunnallisten ja yksityisten teknillisten oppilaitosten rakentamisen korkotuki* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 89 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää korkotukilainoista annetun lain (1015/77) nojalla luottolaitoksille suoritettaviin korkohyvityksiin. Korkohyvitystä maksetaan Postipankin ja luottolaitosten vuosina 1969—82 myöntämistä sekä vuonna 1983 myönnettäväksi ehdotetuista, enintään 3 000 000 markkaan nousevista pitkäaikaisista halpakorkoisista lainoista.

Korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 6 ½ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitosten lainasta perimän koron ja 8 ¼ prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1983 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta, mikäli se lain säännöksen estämättä ja velkakirjaehtojen mukaan on mahdollista. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan

vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

1983 esitys	300 000
1982 menoarvio	211 000
1981 tilinpäätös	118 723

78. Kunnalliset ja yksityiset kauppaooppilaitokset

Kauppaooppilaitosten rehtorit on tarkoitus siirtää kokonaispalkkaukseen ja kokonaistyöaikaan 1. 8. 1983 lukien.

Kunnallisista ja yksityisistä kauppaooppilaitoksista annettua asetusta (339/71) on tarkoitus muuttaa siten, että oppilaitoksen rehtorina toimiva opettajan viran tai toimen haltija siirretään 1. 8. 1983 oppilaitokseen perustettavaan rehtorin virkaan tai toimeen. Oppilaitoksen rehtorina toimiva opettajan viran tai toimen haltija voidaan hänen niin halutessaan määrätä hoitamaan rehtorin virkaa tai tointa väliaikaisesti enintään kahdeksi vuodeksi virkavapaana opettajan virastaan tai toimestaan, minä aikana hän säilyttää edellä tarkoitettua siirto-oikeutensa. Tänä aikana ei kyseiseen opettajan virkaan tai toimeen saa määrätä väliaikaista hoitajaa.

Esityksen johdosta kauppaooppilaitoksiin ehdotetaan perustettavaksi kaikkiaan 70 rehtorin virkaa ja tointa. Vastaavat opettajan virat ja toimet tullaan esittämään lakkautettaviksi sen jälkeen, kun oppilaitosten rehtoreina ja johtajina toimivilta opettajilta on saatu suostumus heidän siirtymisestään perustettuihin rehtorin virkoihin ja toimiin.

Lisäksi ehdotetaan, että kauppaooppilaitoksiin, joissa on vähintään 20 luokkaa, saadaan määrätä kokonaispalkkauksessa oleva apulaisrehtori ja että niihin oppilaitoksiin, joissa on 12—19 luokkaa, saadaan määrätä palkkiotoinen apulaisrehtori.

30. Valtionosuus kunnallisten kauppaooppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 22 815 000 mk. Momentin määrärahaa käytetään eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 17 §:n mukaisten kunnallisten kauppaooppilaitosten käyttökustannusten ja am-

matillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisen valtionosuuden suorittamiseen.

1. *Valtionosuus palkkausmenoihin.* Alamomentille merkitään 127 812 000 mk palkkausmenoihin tarkoitettua valtionosuutta varten. Ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saadaan vuonna 1983 hyväksyä kuusi uutta kurssiosastonjohtajaa ja 11 uutta opettajaa tuntiopetuksena annetun opetuksen vakinaistamiseksi. Alamomentille merkitään lisäystä 22 590 200 mk, mistä 12 600 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 1 160 000 mk edellä mainitun henkilöstön lisäyksestä, 1 777 900 mk kauppaooppilaitosten rehtoreiden siirtämisestä kokonaistyöaikaan ja -palkkaukseen perustamalla 58 rehtorin tointa (C 58—C 62) 1. 8. 1983 lukien, 669 300 mk apulaisrehtoreiden työaika- ja palkkausjärjestelyistä aiheutuviin kustannuksiin 1. 8. 1983 lukien, 5 118 000 mk siirrosta alamomentilta 29.78.50.1 kunnallistettujen kauppaooppilaitosten henkilöstön palkkausmenoina ja 1 265 000 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 3 679 200 mk vuodelle 1982, lisäys on 18 911 000 mk. Alamomentin määrärahalla saadaan palkata enintään 1 204 valtionosuuteen oikeutettua henkilöä.

2. *Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin.* Alamomentille merkitään 26 000 000 mk muihin käyttökustannuksiin tarkoitettua valtionosuutta varten. Lisäys on 4 404 000 mk, mistä 1 500 000 mk aiheutuu kertamenosta uusien atk-laitteistojen hankintoja varten, 850 000 mk siirrosta alamomentilta 29.78.50.2 yksityisten kauppaooppilaitosten kunnallistamisen johdosta sekä 2 054 000 mk kustannusten nousun johdosta. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 500 000 mk, lisäys on 3 904 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus kone- ja kalustohankintoihin (kertamenoa 1 500 000)	6 300 000
Valtionosuus kunnossapito- ja peruskorjaustoihin	2 500 000
Valtionosuus muihin kustannuksiin	17 200 000
Yhteensä	26 000 000

3. *Valtionosuus kehitysalueiden kunnallisille kauppaoppilaitoksille oppilaiden matkakustannuksiin.* Alamomentille merkitään edelleen 7 095 000 mk ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisen valtionosuuden suorittamista varten.

1983 esitys	160 907 000
1982 menoarvio	138 092 000
1981 tilinpäätös	120 254 993

31. *Valtionavustus kunnallisten kauppaoppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan lisäystä 685 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 16 §:n nojalla suoritettaviin perustamiskustannuksiin.

1. *Valtionavustus huoneistojen bankkimiseen.* Alamomentille ehdotetaan valtionavustuksena kunnallisten kauppaoppilaitosten huoneistojen hankkimiseen 3 100 000 mk eli lisäystä 400 000 mk. Ehdotetaan, että vuonna 1983 saataisiin hyväksyä perustamissuunnitelmia enintään sellainen määrä, että valtionavustusten osuus niiden kustannusarvioista vastaa 6 000 000 mk. Lisäksi ehdotetaan, että toteuttamisohjelmia saataisiin hyväksyä enintään sellainen määrä, että valtionavustusten osuus niiden kustannusarvioista vastaa 6 000 000 mk.

2. *Valtionavustus koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin.* Alamomentille ehdotetaan 1 800 000 mk edellä tarkoitettujen hankkeiden koneiden ja kalusteiden valtionavustusta varten. Lisäys on 285 000 mk.

1983 esitys	4 900 000
1982 menoarvio	4 215 000
1981 tilinpäätös	4 215 000

32. *Kunnallisten ja yksityisten kauppaoppilaitosten rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan lisäystä 200 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää korko-

tukilainoista annetun lain (1015/77) nojalla luottolaitoksille suoritettaviin korkohyvityksiin. Korkohyvitystä maksetaan Postipankin ja luottolaitosten vuosina 1969—82 myöntämistä sekä vuonna 1983 myönnettäväksi ehdotetuista, enintään 5 825 000 markkaan nousevista pitkäaikaisista halpalkorkoista lainoista.

Korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 6 ½ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 8 ¼ prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1983 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta, mikäli se lain säännöksen estämättä ja velkakirjaehtoien mukaan on mahdollista. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

1983 esitys	2 200 000
1982 menoarvio	2 000 000
1981 tilinpäätös	1 253 330

33. *Lisäavustus kehitysalueiden kunnallisille kauppaoppilaitoksille*

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 000 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja yksityisten oppilaitosten kunnallistamisesta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisen lisäavustuksen suorittamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Lisäavustus palkkausmenoihin	4 600 000
Lisäavustus muihin menoihin	2 500 000
Yhteensä	7 100 000

1983 esitys	7 100 000
1982 menoarvio	6 100 000
1981 tilinpäätös	5 499 959

35. *Ylimääräinen avustus Kouvolan Liiketalouden ja Ulkomaankaupan Instituutille*

Momentille ehdotetaan lisäystä 5 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta. Momen-

tin määrärahaa saadaan käyttää lisäavustuksena Kouvolan Liiketalouden ja Ulkomaankaupan Instituutille idänkaupan erikoislukuan oppilaiden ulkomaanharjoittelun järjestämiseen sekä koti- ja ulkomaisten asiantuntijoiden käyttöön opetuksessa myönnettävän ylimääräisen avustuksen suorittamiseen.

1983 esitys	43 000
1982 menoarvio	38 000
1981 tilinpäätös	34 938

50. Valtionosuus yksityisten kauppaoppilaitosten käyttökustannuksiin (arvionmääräraha)

Momentille merkitään vähennystä 598 000 mk. Momentin määrärahaa käytetään eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 17 §:n mukaisesti yksityisten kauppaoppilaitosten käyttökustannuksiin suoritettavaan valtionosuuteen.

1. *Valtionosuus palkkausmenoihin.* Alamomentille merkitään 37 093 000 mk palkkausmenoihin tarkoitettua valtionosuutta varten. Ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saatisiin vuonna 1983 hyväksyä yksi uusi kurssi-osaston johtaja, kaksi uutta opettajaa tuntiopetuksena annetun opetuksen vakinaistamiseksi ja kaksi uutta muuta henkilöä. Alamomentille merkitään lisäystä 5 629 800 mk, mistä 241 500 mk aiheutuu edellä mainitun henkilöstön lisäyksestä, 316 300 mk kauppaoppilaitosten rehtoreiden siirtämisestä kokonaistyöaikaan ja -palkkaukseen perustamalla 12 rehtorin tointa (C 58—C 62) 1.8.1983 lukien, 312 800 mk apulaisrehtoreiden työaika- ja palkkausjärjestelyistä aiheutuviin kustannuksiin 1.8.1983 lukien, 4 392 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 367 200 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 1 280 800 mk vuodelle 1982 ja 5 118 000 mk siirtona alamomentille 29.78.30.1 yksityisten kauppaoppilaitosten kunnallistamisen johdosta, vähennys on 769 000 mk. Alamomentin määrärahalla saadaan palkata enintään 443 valtionosuuteen oikeutettua henkilöä.

2. *Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin.* Alamomentille merkitään 7 100 000 mk muihin käyttökustannuksiin tarkoitettua valtionosuutta varten. Lisäys on 1 221 000 mk, mistä 621 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 600 000 mk kertamenosta uusien

atk-laitteistojen hankintoja varten. Kun alamomentilta vähennetään 850 000 mk siirtona alamomentille 29.78.30.2 ja kertameno 200 000 mk, lisäys on 171 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus kone- ja kalustohankintoihin (kertamenoa 600 000)	2 300 000
Valtionosuus muihin kustannuksiin	4 800 000
Yhteensä	7 100 000

1983 esitys	44 193 000
1982 menoarvio	44 791 000
1981 tilinpäätös	40 680 076

51. Valtionavustus yksityisten kauppaoppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 225 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 16 §:n nojalla suoritettaviin perustamiskustannuksiin.

1. *Valtionavustus huoneistojen hankkimiseen.* Alamomentille ehdotetaan yksityisten kauppaoppilaitosten huoneistojen hankkimiseen tarkoitettua valtionavustusta varten, jota myönnetään enintään 25 % hyväksyttävistä rakennuskustannuksista, 2 725 000 mk eli lisäystä 225 000 mk.

2. *Valtionavustus koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin.* Alamomentille ehdotetaan edelleen 1 600 000 mk edellä tarkoitettujen hankkeiden koneiden ja kaluston valtionavustusta varten.

1983 esitys	4 325 000
1982 menoarvio	4 100 000
1981 tilinpäätös	4 100 000

52. Lisäavustus kehitysalueiden yksityisille kauppaoppilaitoksille

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 214 000 mk, mikä aiheutuu avustustarpeen vähentämisestä. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisen lisäavustuksen suorittamiseen.

1983 esitys	300 000
1982 menoarvio	514 000
1981 tilinpäätös	388 289

79. Valtion kotitalousoppilaitokset

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 24 274 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	16 473 000	+ 1 200 700	242	— 6
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	2 524 300	+ 341 300	57	+ 3
3. Muut palkat ja palkkiot	3 463 700	+ 495 400	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 588 400	+ 108 800	—	—
Varaus 1982		— 714 800	—	—
Varaus 1983	224 600	+ 224 600	—	—
Yhteensä	24 274 000	+ 1 656 000	299	— 3

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 517 800 mk, mistä 2 363 700 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Tehtävien lisääntymisen sekä väliaikaisena annetun koulutuksen vakinaistamiseksi ehdotetaan perustettavaksi, mikäli perustamisajankohdaksi ei ole jäljempänä muuta osoitettu, 1. 8. 1983 lukien seuraavat ylimääräiset toimet:

Kemijärven emäntäkoulu Palkkausluokka
1 talousopettaja, 1/1 v. C 36

Keski-Suomen kotitalousopettajaopisto
1 lehtori C 46
2 talousopettajaa C 37
1 kanslisti, 5/6 v. V 13

Rovaniemen kotitalousopisto
2 talousopettajaa C 36
1 kanslisti, 5/6 v. V 13

Suonenjoen emäntäkoulu
1 terveydenhoidon opettaja C 36
1 talousopettaja, 1/1 v. C 36

Edellyttäen, että kaksi kanslistin tointa (V 13) perustetaan, voidaan vastaavasti samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa kaksi toimistopulaisen tointa (V 11).

Luvun 29.63 perusteluihin viitaten ehdotetaan lakkautettavaksi seuraavat peruspalkkaiset virat ja ylimääräinen toimi:

Peruspalkkaiset:

	Palkkausluokka
1 lehtori (Keski-Suomen kotitalousopettajaopisto)	C 46
7 maatalousaineiden opettajaa (Elias Lönnrotin emäntäkoulu, Kittilän emäntäkoulu, Korsholms husmoderskola, Limingan emäntäkoulu, Orimattilan kotitalousopisto, Runnin emäntäkoulu, Suomussalmen emäntäkoulu)	C 43
1 yhteiskunta-aineiden opettaja (Kauhajoen kotitalousopisto)	C 43
2 kodinhoidonopettajaa (Lepaan emäntäkoulu, Rovaniemen kotitalousopisto) ...	C 36
1 käsityönopettaja (Brahelinnan emäntäkoulu)	C 36
1 talousopettaja, 2 l. (Kotkan talouskoulu)	C 36

Ylimääräineh:

1 talousopettaja (Säämingin emäntäkoulu) C 36

Vähennys on 694 400 mk.

c) Tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan työsubdepalkkoihin lisäystä 50 000 mk kahden kanslistin ja yhden lastenhoitajan palkkaamiseksi 1. 8. 1983 lukien.

Työsubdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 14 000 mk yhden toimistoapulaisen ja 17 apulaiskanslistin toimen muuttamiseksi 1. 3. 1983 lukien kanslistin toimiksi.

Lisäys on 64 000 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 60 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 150 000 mk tuntiopetuspalkkioina.

1983 esitys	24 274 000
1982 menoarvio	22 618 000
1981 tilinpäätös	18 064 400

21. (29.79.21 ja 25) *Oppilashuolto* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 460 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää maatalous-, kotitalous- ja kotiteollisuusoppilaitoksista annetun lain (62/62) ja maatalouden ammattikouluista annetun asetuksen (429/62) mukaisesti ravintomeneihin sekä edelleen 1. 9. 1983 saakka annettavaa ilmaista ruokaa varten niille Rovaniemen kotitalousopiston, Inarin, Kittilän, Kemijärven, Suomussalmen ja Sotkamon emäntäkoulujen oppilaille, joiden kotipaikka on Lapin läänissä, Kajaanin kihlakunnassa taikka Kuusamon, Taivalkosken tai Pudasjärven kunnissa sekä ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisesti oppilaiden matkakustannuksiin. Työtoiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 12.29.79.

Käyttösuunnitelma:	mk
Ravintomenot	7 200 000
Oppilaiden matkakustannukset	130 000
Yhteensä	7 330 000

1983 esitys	7 330 000
1982 menoarvio	5 870 000
1981 tilinpäätös	6 143 234

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 235 000 mk, mikä aiheutuu toiminnan lisääntymisestä ja kustannusten noususta. Momentin määrärahaa

saadaan käyttää myös kotitalouden neuvontapalvelutoimintaan.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	85 000
Rakennusten käyttö	6 775 000
Toimistomenot	250 000
Kaluston korjaus ja kunnossapito	100 000
Kotitalouden neuvontapalvelu	40 000
Muut menot	550 000
Yhteensä	7 800 000

1983 esitys	7 800 000
1982 menoarvio	6 565 000
1981 tilinpäätös	6 738 775

70. *Kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 500 000 mk uusien asuntolatilojen kalustamiseen sekä kaluston, koneiden ja opetusvälineiden uusinta- ja täydennyshankintoja varten.

1983 esitys	1 500 000
1982 menoarvio	1 000 000
1981 tilinpäätös	800 000

74. *Talorakennukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 18 090 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset talorakennustyöt.* Alamomentille ehdotetaan 13 390 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Järvenpään kotitalousopettajaopisto — perusparannustyöt	4 454 (32 404)	16 200 000	3 637 (500)	10 200 000 (peruuntunut 218 548)	6 220 000
2. Rovaniemen kotitalousopisto — lisärakennus ja siihen liittyvät muutostyöt	2 306 (11 820)	11 170 000	4 845 (945)	4 000 000	7 170 000
				Yhteensä	13 390 000

2. *Uudet talorakennustyöt.* Alamomentille ehdotetaan 4 000 000 mk Suomenjoen emäntäkoulun uudisrakennusta varten. Hankkeen kustannusarvio on 20 600 000 mk, pinta-ala 4 465 m², tilavuus 24 100 m³ ja yksikkökustannukset

4 614 mk/m² ja 855 mk/m³. Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty 700 000 mk.

3. *Talorakennusten suunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan uudisrakennusten, peruspa-

rannustöiden ja maankäytön suunnittelua varten 700 000 mk, mistä 400 000 mk on tarkoitettu Keski-Suomen kotitalousopettajaopiston suunnittelua varten.

1983 esitys	18 090 000
1982 menoarvio	10 700 000
1982 II lisämenoarvio	160 000
1981 tilinpäätös	3 400 000

80. Valtion kotiteollisuusoppilaitokset

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 10 442 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	6 283 800	+ 1 308 500	94	+ 4
2. Työsuhdepalkat	955 600	+ 144 700	25	— 2
3. Muut palkat ja palkkiot	2 422 700	+ 429 000	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	683 300	+ 119 500	—	—
Varaus 1982		— 272 300	—	—
Varaus 1983	96 600	+ 96 600	—	—
Yhteensä	10 442 000	+ 1 826 000	119	+ 2

Henkilöstön määrän lisäyksestä yksi aiheutuu vuoden 1982 toisessa lisämenoarviossa tehdystä päätöksestä.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 603 500 mk, mistä 928 400 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Opistoasteen koulutuksen aloittamiseksi Jurvassa ja opetuksen tehostamiseksi ehdotetaan perustettavaksi 1. 8. 1983 lukien seuraavat ylimääräiset toimet:

<i>Jurvan kotiteollisuusoppilaitos</i>	Palkkaus-
1 lehtori	luokka
	C 46

<i>Lahden taide- ja käsateollisuusoppilaitos</i>	
1 ammattiopettaja	C 37

<i>Rovaniemen taide- ja käsateollisuusoppilaitos</i>	
2 lehtoria	C 46

<i>Åbo hemsällöjdlärlärinstitut</i>	
1 lehtori	C 46

Luvun 29.63 perusteluihin viitaten ehdotetaan Lahden taide- ja käsateollisuusoppilaitoksesta lakkautettavaksi ylimääräinen rehtorin toimi (C 59).

Lisäys on 41 300 mk.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 96 600 mk vuonna 1982 osaksi vuotta palkatun henkilökunnan palkkoina.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 44 200 mk vuoden 1982 toisen lisämenoarvion mukaisesti palkatun Jurvan kotiteollisuuskouluun keittiöapulaisen edelleen palkkaamiseksi. Toimen palkkaus on aikaisemmin suoritettu momentin 29.82.30 määrärahalta.

Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan työsuhdepalkkoista vähennettäväksi 103 400 mk talonmiehen ja kahden siivoojan palkkoina.

Lisäys on 37 400 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 23 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 200 000 mk opettajien ylituntija tuntiopetuspalkkioina.

1983 esitys	10 442 000
1982 menoarvio	8 616 000
1982 II lisämenoarvio	16 000
1981 tilinpäätös	7 209 583

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 1 545 500 mk, mistä 600 000 mk aiheutuu uusista vuokratiloista ja toiminnan laajenemisesta, 520 000 mk Jurvan kotiteollisuusoppilaitoksen toiminnan kokovuotiseksi muuttumisen sekä 425 500 mk kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta vähennetään 68 500 mk kiinteistöjen hoitomenojen rakennushallintoon keskittämisen johdosta, lisäys on 1 477 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös ravintomoihin, työtoimintaan, oppilaiden kerhotoimintaan ja ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisiin oppilaiden matkakustannuksiin. Työtoiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 12.29.80.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	30 000
Rakennusten käyttö	2 500 000
Toimistomenot	350 000
Kaluston korjaus ja kunnossapito	165 000
Ravintomenot	1 020 000
Työtoiminta	1 475 000
Oppilaiden kerhotoiminta	25 000
Muut menot	335 000
Yhteensä	5 900 000

1983 esitys	5 900 000
1982 menoarvio	4 423 000
1981 tilinpäätös	3 452 616

70. *Kaluston bankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 600 000 mk kaluston, koneiden ja opetusvälineiden uusimista ja täydentämistä sekä uusien tilojen kalustamista ja opistoasteisen koulutuksen aloittamista varten.

1983 esitys	600 000
1982 menoarvio	450 000
1981 tilinpäätös	400 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 200 000 mk oppilaitosten rakennushankkeiden sekä maankäytön suunnittelua varten.

1983 esitys	200 000
1982 menoarvio	1 000 000
1981 tilinpäätös	300 000

81. Kunnalliset ja yksityiset kotitalousoppilaitokset

30. (29.81.30, 31 ja 32) *Valtionosuus kunnallisten kotitalousoppilaitosten käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisättäväksi alamenttijako.

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 734 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä kirkotukilainoista annetun lain (1075/75) 20 §:n mukaisiin kunnallisten kotitalousoppilaitosten käyttökustannuksiin suoritettavaan valtionosuuteen sekä ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisen valtionosuuden ja lisävastuksen suorittamiseen.

1. *Valtionosuus opettajien palkkausmenoihin*. Alamomentille merkitään opettajien palkkausmenoihin tarkoitettua valtionosuutta varten lisäystä 1 095 000 mk seuraavasti:

a) Alamomentille merkitään lisäystä 727 000 mk, mistä 432 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 247 000 mk edellisiin vuosiin kohdistuvista lisäsuorituksista ja 48 000 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 127 100 mk vuodelle 1982, lisäys on 599 900 mk.

b) Väliaikaisena toimineen Keminmaan talouskoulun toiminnan vakinaistamiseksi ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saadaan pe-

rustaa rehtorin toimi (C 57) ja talousopettajan toimi (C 36) sekä käsityön opetuksen edellyttämää tuntiopetustarvetta varten määrärahat. Lisäys on 225 000 mk.

c) Oppilasmäärän lisääntymisen ja väliaikaisen koulutuksen vakinaistamisen johdosta ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saadaan perustaa Mikkelin talouskoulua varten tietopuolisten aineiden opettajan toimi (C 36) sekä Kajaanin talouskouluun, Kouvolan talouskouluun, Oulaisten talouskouluun, Porin talouskouluun, ja Seinäjoen talouskouluun kuhunkin talousopettajan toimi (C 36) sekä peruslinjakokeilun edellyttämää tuntiopetustarvetta varten määrärahat. Lisäys on 400 700 mk.

d) Porin talouskoulun kunnallistamisen johdosta alamomentille merkitään lisäystä 250 000 mk siirtona alamomentilta 29.81.50.1.

e) Luvun 29.63 perusteluihin viitaten ehdotetaan valtionosuuden piiristä lakkautettavaksi seuraavat toimet:

	Palkkausluokka
5 talousopettajaa (Kajaanin talouskoulu, Kouvolan talouskoulu, Mikkelin talouskoulu, Seinäjoen talouskoulu, Porin talouskoulu)	C 36
1 kodinhoitopettaja (Oulaisten talouskoulu)	C 36

Vähennys on 380 600 mk.

Alamomentin loppusumma on 4 846 000 mk.

Alamomentin määrärahalta saadaan palkata enintään 56 valtionosuuteen oikeutettua henkilöä.

2. *Valtionosuus muihin palkkausmenoihin.* Ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saadaan vuonna 1983 hyväksyä kolme uutta toimihenkilöä sekä väliaikaisen koulutuksen vakinaistamisen johdosta yksi uusi toimihenkilö. Alamomentille merkitään muihin palkkausmenoihin tarkoitettua valtionosuutta varten lisäystä 289 800 mk, mistä 140 300 mk aiheutuu edellä mainittujen henkilöiden palkkaamisesta, 80 000 mk siirrosta alamomentilta 29.81.50.2 Porin talouskoulun kunnallistamisen johdosta, 61 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 8 500 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 17 800 mk vuodelle 1982, lisäys on 272 000 mk. Alamomentin loppusumma on 803 000 mk. Alamomentin määrärahalta saadaan palkata enintään 30 valtionosuuteen oikeutettua henkilöä.

3. *Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin.* Alamomentille merkitään muihin käyttökustannuksiin tarkoitettua valtionosuutta varten lisäystä 330 000 mk, mistä 150 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 180 000 mk siirrosta alamomentilta 29.81.50.3 Porin talouskoulun kunnallistamisen johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus kone- ja kalustohankintoihin	300 000
Valtionosuus muihin kustannuksiin	2 836 000
Yhteensä	3 136 000

4. *Valtionosuus kehitysalueiden kunnallisille kotitalousoppilaitoksille oppilaiden matkakustannuksiin.* Alamomentille merkitään ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisen valtionosuuden suorittamista varten 328 000 mk eli lisäystä 27 000 mk kustannusten nousun johdosta.

5. *Lisäavustus kehitysalueiden kunnallisille kotitalousoppilaitoksille.* Alamomentille ehdotetaan ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisestä annetun lain mukaisen lisäavustuksen suorittamista varten enintään 70 000 mk, mistä palkkojen osuus on 10 000 mk ja muiden menojen osuus 60 000 mk. Lisäys on 10 000 mk.

1983 esitys	9 183 000
1982 menoarvio	7 449 000
1981 tilinpäätös	5 293 274

(33.) *Valtionavustus kunnallisten kotitalousoppilaitosten koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)*

Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 550 000 mk.

1982 menoarvio	550 000
1981 tilinpäätös	550 000

50. (29.81.50, 51 ja 52) *Valtionosuus yksityisten kotitalousoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako.

Momentille merkitään lisäystä 1 218 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 20 §:n mukaisiin yksityisten kotitalousoppilaitosten käyttökustannuksiin suo-

ritettävää valtionosuutta ja 22 §:n nojalla suoritettavia lisävastuksia sekä ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisen lisävastuksen suorittamiseen.

1. *Valtionosuus opettajien palkkausmenoihin.* Alamomentille merkitään opettajien palkkausmenoihin tarkoitettua valtionosuutta varten lisäystä 598 000 mk seuraavasti:

a) Alamomentille merkitään lisäystä 1 634 200 mk, mistä 1 500 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 134 200 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 437 300 mk vuodelle 1982, lisäys on 1 196 900 mk.

b) Oppilasmäärän lisäyksen johdosta ja väliaikaisina toimineiden opintolinjojen vakainaistamiseksi ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saadaan perustaa Tampereen talouskoulua varten tietopuolisten aineiden opettajan toimi (C 36) ja Ahlmanin emäntäkouluun, Joensuun talouskoulun, Lappeenrannan talouskoulun, Turun Marttayhdistyksen talouskoulun ja Varkauden talouskoulun kuhunkin talousopettajan toimi (C 36) sekä Lapuan emäntäkoulun väliaikaisena toimineen talouskouluopetuksen vakainaistamisen edellyttämää tuntiopetustarvetta varten määrärahat. Lisäys on 434 000 mk.

c) Luvun 29.63 perusteluihin viitaten ehdotetaan valtionosuuden piiristä lakkautettavaksi seuraavat toimet:

	Palkkaus- luokka
2 maatalousaineiden opettajaa (Lapuan emäntäkoulu, Varsinais-Suomen emäntäkoulu)	C 43
9 talousopettajaa (Helsingin talouskoulu, Joensuun talouskoulu, Jyväskylän talouskoulu, Kuopion talouskoulu, Lahden talouskoulu, Lappeenrannan talouskoulu, Oulun talouskoulu, Turun Marttayhdistyksen talouskoulu, Varkauden talouskoulu)	C 36
1 tietopuolisten aineiden opettaja (Tampereen talouskoulu)	C 36

Vähennys on 782 900 mk.

d) Porin talouskoulun kunnallistamisen johdosta ehdotetaan alamomentilta vähennettäväksi 250 000 mk siirtona alamomentille 29.81.30.1.

Alamomentin loppusumma on 13 525 000 mk.

Alamomentin määrärahalta saadaan palkata enintään 140 valtionosuuteen oikeutettua henkilöä.

2. *Valtionosuus muihin palkkausmenoihin.* Ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saadaan vuonna 1983 hyväksyä kolme uutta henkilöä sekä väliaikaisen koulutuksen vakainaistamisen johdosta kaksi uutta henkilöä. Alamomentille merkitään muihin palkkausmenoihin tarkoitettua valtionosuutta varten lisäystä 408 300 mk, mistä 184 000 mk aiheutuu edellä mainittujen henkilöiden palkkaamisesta, 204 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 20 300 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 58 500 mk vuodelle 1982 ja 80 000 mk siirtona alamomentille 29.81.30.2 Porin talouskoulun kunnallistamisen johdosta, lisäys on 269 800 mk. Alamomentin loppusumma on 2 009 000 mk. Alamomentin määrärahalta saadaan palkata enintään 75 valtionosuuteen oikeutettua henkilöä.

3. *Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin.* Alamomentille merkitään muihin käyttökustannuksiin tarkoitettua valtionosuutta varten lisäystä 500 200 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta. Ehdotetaan, että alamomentin määrärahasta saadaan käyttää lain (1075/75) 22 §:n mukaisiin lisävastuksiin enintään 100 000 mk. Kun alamomentilta vähennetään siirtona alamomentille 29.81.30.3 180 000 mk Porin talouskoulun kunnallistamisen johdosta, lisäys on 320 200 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus kone- ja kalustohankintoihin	537 000
Valtionosuus muihin kustannuksiin	6 051 000
Yhteensä	6 588 000

4. *Lisävastus kehitysalueiden yksityisille kotitalousoppilaitoksille.* Alamomentille ehdotetaan ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisen lisävastuksen suorittamista varten enintään 350 000 mk, mistä palkkojen osuus on 81 000 mk ja muiden menojen osuus 269 000 mk. Lisäys on 30 000 mk.

1983 esitys	22 472 000
1982 menoarvio	21 254 000
1981 tilinpäätös	15 726 043

53. (29.81.53 ja 54) *Valtionavustus yksityisten kotitalousoppilaitosten perustamiskustannuksiin* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako.

Momentille ehdotetaan lisäystä 640 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 19 §:n nojalla suoritettaviin perustamiskustannuksiin.

1. *Valtionavustus huoneistojen bankkimiseen.* Alamomentille ehdotetaan 2 359 000 mk yksityisten kotitalousoppilaitosten huoneistojen hankkimiseen tarkoitettua valtionavustusta varten. Lisäys on 429 000 mk.

2. *Valtionavustus koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin.* Alamomentille ehdotetaan 641 000 mk edellä tarkoitettujen hankkeiden koneiden ja kaluston valtionavustusta varten. Lisäys on 211 000 mk.

1983 esitys	3 000 000
1982 menoarvio	2 360 000
1981 tilinpäätös	2 330 000

55. *Kunnallisten ja yksityisten kotitalousoppilaitosten rakentamisen korkotuki* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 57 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää korkotukilainoista annetun lain (1015/77) nojalla

luottolaitoksille suoritettaviin korkohyvityksiin. Korkohyvitystä maksetaan Postipankin ja luottolaitosten vuosina 1969—82 myöntämistä sekä vuonna 1983 myönnettäväksi ehdoteista, enintään 3 750 000 markkaan nousevista pitkäaikaisista halpakorkoisista lainoista.

Korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 6 ½ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitosten lainasta perimän koron ja 8 ¼ prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määrätty mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1983 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta, mikäli se lain säännöksen estämättä ja velkakirjaehtojen mukaan on mahdollista. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

1983 esitys	330 000
1982 menoarvio	273 000
1981 tilinpäätös	191 970

82. Kunnalliset ja yksityiset kotiteollisuusoppilaitokset

30. (29.82.30, 31 ja 32) *Valtionosuus kunnallisten kotiteollisuusoppilaitosten käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako.

Momentille merkitään lisäystä 6 032 500 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 20 §:n mukaisiin kunnallisten kotiteollisuusoppilaitosten käyttökustannuksiin suoritettavaan valtionosuuteen ja 22 §:n nojalla suoritettaviin lisäavustuksiin sekä ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisen valtionosuuden ja lisäavustuksen suorittamiseen.

1. *Valtionosuus opettajien palkkausmenoihin.* Alamomentille merkitään opettajien palkkausmenoihin tarkoitettua valtionosuutta varten lisäystä 3 372 500 mk seuraavasti:

a) Alamomentille merkitään lisäystä 4 442 200 mk, mistä 2 000 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 35 600 mk vuonna 1982 osaksi vuotta perustetun toimen palkkauksesta, 202 000 mk suoritettavista ennakoista, 2 000 000 mk edellisiin vuosiin kohdistuvista lisäsuorituksista ja 204 600 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään vuonna 1982 osaksi vuotta lakautettujen toimien palkkoina 406 600 mk ja varaus 585 000 mk vuodelle 1982, lisäys on 3 450 600 mk.

b) Opetuksen laajenemisen johdosta ja väliaikaisena toimineiden opintolinjojen vakinaistamiseksi ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saadaan 1. 8. 1983 lukien perustaa seuraavat toimet:

	Palkkausluokka
4 opettajaa (Kalajoen kotiteollisuuskoulu, Lempäälän kotiteollisuuskoulu, Petäjäveden kotiteollisuuskoulu, Ylitornion kotiteollisuuskoulu)	C 39
6 ammattiopettajaa (Heinolan kotiteollisuuskoulu, Ilmajoen kotiteollisuuskoulu, Joensuun kotiteollisuuskoulu, Ikaalisten kotiteollisuuskoulu, Salon kotiteollisuuskoulu, Toholammin kotiteollisuuskoulu)	C 36

Lisäys on 270 900 mk.

Lisäksi Joensuun, Mynämäen, Savonlinnan, Tyrvään ja Vihdin kotiteollisuuskoulujen väliaikaisina toimineiden opintolinjojen vakinaistamisen edellyttämää tuntiopetustarvetta varten ehdotetaan lisäystä 220 000 mk.

c) Keskiasteen koulunuudistuksen kokeiluun osallistuvien oppilaitosten opettajille maksettavia palkkioita varten ehdotetaan lisäystä 450 000 mk.

d) Luvun 29.63 perusteluihin viitaten ehdotetaan valtionosuuden piiristä lakkautettavaksi seuraavat toimet:

	Palkkausluokka
1 insinööriopettaja (Mynämäen kotiteollisuuskoulu)	C 39
15 ammattiopettajaa (Ekenäs hemslöjdsskola, Ikaalisten kotiteollisuuskoulu, Lempäälän kotiteollisuuskoulu, Joensuun kotiteollisuuskoulu, Kajaanin kotiteollisuuskoulu, Kouvolan kotiteollisuuskoulu, Lempäälän kotiteollisuuskoulu, Mikkelin kotiteollisuuskoulu, Petäjäveden kotiteollisuuskoulu, Piippolan kotiteollisuuskoulu, Toholammin kotiteollisuuskoulu, Ylitornion kotiteollisuuskoulu, Vihdin kotiteollisuuskoulu, Savonlinnan kotiteollisuuskoulu, Tyrvään kotiteollisuuskoulu)	C 36

Vähennys on 1 019 000 mk.

Alamomentin loppusumma on 20 670 500 mk.

Alamomentin määrärahalta saadaan palkata enintään 182 valtionosuuteen oikeutettua henkilöä.

2. *Valtionosuus muihin palkkausmenoihin.* Ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saadaan vuonna 1983 hyväksyä kolme uutta henkilöä väliaikaisen koulutuksen vakinaistamiseksi. Ala-

momentille merkitään lisäystä muihin palkkausmenoihin tarkoitettua valtionosuutta varten 1 059 200 mk, mistä 110 400 mk aiheutuu edellä mainittujen henkilöiden palkkaamisesta, 576 000 mk aiheutuu edellisiin vuosiin kohdistuvista lisäsuorituksista, 336 000 mk palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 36 800 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 98 200 mk vuodelle 1982 ja 140 000 mk sen johdosta, että Jurvan kotiteollisuuskoulu valtiollistettiin vuonna 1982, lisäys on 821 000 mk. Alamomentin loppusumma on 3 715 000 mk. Alamomentin määrärahalta saadaan palkata enintään 142 valtionosuuteen oikeutettua henkilöä.

3. *Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin.* Alamomentille merkitään muihin käyttökustannuksiin tarkoitettua valtionosuutta varten lisäystä 2 100 000 mk, mistä 700 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 1 400 000 mk edellisiin vuosiin kohdistuvista lisäsuorituksista. Ehdotetaan, että alamomentin määräraha saadaan käyttää lain (1075/75) 22 §:n mukaisiin lisäavustuksiin enintään 100 000 mk. Kun alamomentilta vähennetään 350 000 mk sen johdosta, että Jurvan kotiteollisuuskoulu valtiollistettiin vuonna 1982, lisäys on 1 750 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus kone- ja kalustohankintoihin	890 000
Valtionosuus muihin kustannuksiin	11 778 000
Yhteensä	12 668 000

4. *Valtionosuus kehitysalueiden kunnallisille kotiteollisuusoppilaitoksille oppilaiden matkakustannuksiin.* Alamomentille merkitään ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisen valtionosuuden suorittamista varten 410 000 mk eli lisäystä 35 000 mk kustannusten nousun johdosta.

5. *Lisäavustus kehitysalueiden kunnallisille kotiteollisuusoppilaitoksille.* Alamomentille ehdotetaan ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisestä annetun lain mukaisen lisäavustuksen suorittamista varten enintään 654 000 mk, mistä palkkojen osuus on 200 000 mk ja muiden menojen osuus 454 000 mk. Lisäys on 54 000 mk.

1983 esitys	38 117 500
1982 menoarvio	32 085 000
1981 tilinpäätös	27 130 447

33. (29.82.33 ja 54, osa) *Valtionavustus kunnallisten kotiteollisuusoppilaitosten perustamiskustannuksiin* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako.

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 500 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 19 §:n nojalla suoritettaviin perustamiskustannuksiin.

1. *Valtionavustus huoneistojen hankkimiseen*. Alamomentille ehdotetaan 6 000 000 mk kunnallisten kotiteollisuusoppilaitosten huoneistojen hankkimiseen tarkoitettua valtionavustusta varten.

2. *Valtionavustus koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin*. Alamomentille ehdotetaan 1 200 000 mk edellä tarkoitettujen hankkeiden koneiden ja kaluston valtionavustusta varten.

1983 esitys	7 200 000
1982 menoarvio	5 700 000
1981 tilinpäätös	3 800 000

50. (29.82.50, 51 ja 52) *Valtionosuus yksityisten kotiteollisuusoppilaitosten käyttökustannuksiin* (arvionmääräraha)

Momentille ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako.

Momentille merkitään lisäystä 1 150 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 20 §:n mukaisesti yksityisten kotiteollisuusoppilaitosten käyttökustannuksiin suoritettavaa valtionosuutta ja 22 §:n nojalla suoritettavia lisäavustuksia varten sekä ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisen lisäavustuksen suorittamista varten.

1. *Valtionosuus opettajien palkkausmenoihin*. Alamomentille merkitään opettajien palkkausmenoihin tarkoitettua valtionosuutta varten lisäystä 577 000 mk seuraavasti:

a) Alamomentille merkitään lisäystä 748 300 mk, mistä 684 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 64 300 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomen-

tilta vähennetään varaus 200 200 mk vuodelle 1982, lisäys on 548 100 mk.

b) Opetustoiminnan laajentamiseksi ja opistoasteen opetuksen vakiinnuttamiseksi ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saadaan perustaa 1.8.1983 lukien Kuopion koti- ja taide-teollisuusoppilaitokseen lehtorin toimi (C 46), Lappeenrannan kotiteollisuuskouluun opettajan toimi (C 39) ja väliaikaisena toimineen opintolinjan vakinaistamiseksi ammattiopettajan toimi (C 36) sekä Tri Ingmanin kotiteollisuuskouluun ammattiopettajan toimi (C 36). Lisäys on 114 400 mk.

c) Lappeenrannan kotiteollisuuskoulun väliaikaisena toimineen opintolinjan vakinaistamisen edellyttämää tuntiopetustarvetta sekä keskiasteen koulunuudistuksen kokeiluun osallistuvien oppilaitosten opettajille maksettavia palkkioita varten ehdotetaan lisäystä 106 000 mk.

d) Luvun 29.63 perusteluihin viitaten ehdotetaan valtionosuuden piiristä lakkautettavaksi seuraavat toimet:

	Palkkausluokka
1 ammattiopettaja (Kuopion koti- ja taide-teollisuusoppilaitos)	C 37
2 ammattiopettajaa (Borgå hemslöjdsskola ja Nivalan kotiteollisuuskoulu)	C 36

Vähennys on 191 500 mk.

Alamomentin loppusumma on 6 486 000 mk.

Alamomentin määrärahalla saadaan palkata enintään 54 valtionosuuteen oikeutettua henkilöä.

2. *Valtionosuus muihin palkkausmenoihin*. Alamomentille merkitään muihin palkkausmenoihin tarkoitettua valtionosuutta varten lisäystä 197 300 mk, mistä 79 000 mk aiheutuu edellisiin vuosiin kohdistuvista lisäsuorituksista, 108 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistamisesta ja 10 300 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 30 300 mk vuodelle 1982, lisäys on 167 000 mk. Alamomentin loppusumma on 1 068 000 mk. Alamomentin määrärahalla saadaan palkata enintään 39 valtionosuuteen oikeutettua henkilöä.

3. *Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin*. Alamomentille merkitään muihin käyttökustannuksiin tarkoitettua valtionosuutta varten lisäystä 388 000 mk, mistä 200 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 188 000 mk edellisiin vuosiin kohdistuvista lisäsuorituksista.

Ehdotetaan, että alamomentin määrärahasta saadaan käyttää lain (1075/75) 22 §:n mukaisiin lisäavustuksiin enintään 150 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus kone- ja kalustohankintoihin	295 000
Valtionosuus muihin kustannuksiin	2 969 000
Yhteensä	3 264 000

4. *Lisäavustus kehitysalueiden yksityisille kotiteollisuusoppilaitoksille.* Alamomentille ehdotetaan ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisen lisäavustuksen suorittamista varten enintään 218 000 mk, mistä palkkojen osuus on 65 000 mk ja muiden menojen osuus 153 000 mk. Lisäys on 18 000 mk.

1983 esitys	11 036 000
1982 menoarvio	9 886 000
1981 tilinpäätös	7 970 552

53. (29.82.53 ja 54, osa) *Valtionavustus yksityisten kotiteollisuusoppilaitosten perustamiskustannuksiin* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako.

Momentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 19 §:n nojalla suoritettaviin perustamiskustannuksiin.

1. *Valtionavustus huoneistojen bankkimiseen.* Alamomentille ehdotetaan 1 400 000 mk yksityisten kotiteollisuusoppilaitosten huoneistojen hankkimiseen tarkoitettua valtionavustusta varten.

2. *Valtionavustus koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin.* Alamomentille ehdotetaan 200 000 mk edellä tarkoitettujen hankkei-

den koneiden ja kaluston valtionavustusta varten.

1983 esitys	1 600 000
1982 menoarvio	1 300 000
1981 tilinpäätös	1 010 000

55. *Kunnallisten ja yksityisten kotiteollisuusoppilaitosten rakentamisen korkotuki* (arvionmääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 200 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää korkotukilainoista annetun lain (1015/77) nojalla luottolaitoksille suoritettaviin korkohyvityksiin. Korkohyvitystä maksetaan Postipankin ja luottolaitosten vuosina 1969—82 myöntämistä sekä vuonna 1983 myönnettäväksi ehdotetuista, enintään 8 450 000 markkaan nousevista pitkäaikaisista halpakorkoisista lainoista.

Korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 6 ½ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 8 ¼ prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1983 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta, mikäli se lain säännöksen estämättä ja velkakirjaehtojen mukaan on mahdollista. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

1983 esitys	600 000
1982 menoarvio	400 000
1981 tilinpäätös	278 991

83. Terveystieteiden oppilaitokset

Kuusankosken sairaanhoito-oppilaitoksen ja Vaasan sairaanhoito-oppilaitoksen toiminnan aloittamiseksi ehdotetaan perustettavaksi ylimääräisiä toimia. Toimintaa varten tarvittavat

tilat ehdotetaan vuokrattavaksi valtiolle yhteistyössä kuntien kanssa. Vaasan sairaanhoito-oppilaitoksen laajuus suhteutetaan käytännöllisen opetuksen järjestämismahdollisuuksiin.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 107 191 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	80 433 400	+ 16 835 900	1 137	+ 133
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat ..	2 804 700	+ 834 300	45	+ 15
3. Muut palkat ja palkkiot	15 948 900	+ 2 126 500	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	7 012 100	+ 1 260 100	—	—
Varaus 1982		— 2 778 700	—	—
Varaus 1983	991 900	+ 991 900	—	—
Yhteensä	107 191 000	+ 19 270 000	1 182	+ 148

Henkilöstön määrän lisäyksestä 127 on aikaisemmin palkattu momentin 29.83.28 ja kuusi momentin 29.86.21 määrärahalta.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 10 111 200 mk, mistä 9 577 600 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ja tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan perustettavaksi, mikäli perustamisajankohdaksi ei ole jäljempänä muuta osoitettu, 1. 8. 1983 lukien seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
<i>Hämeenlinnan sairaanhoito-oppilaitos</i>	
1 kanslisti, 5/6 v.	V 13
<i>Kemin sairaanhoito-oppilaitos</i>	
2 opettajaa	C 38
<i>Kotkan sairaanhoito-oppilaitos</i>	
1 kanslisti, 5/6 v.	V 13
<i>Kuopion sairaanhoito-oppilaitos</i>	
1 kanslisti, 5/6 v.	V 13
<i>Lahden sairaanhoito-oppilaitos</i>	
1 kanslisti, 5/6 v.	V 13
<i>Lapin sairaanhoito-oppilaitos</i>	
1 kirjastoapulainen, 5/6 v.	V 11
<i>Lappeenrannan sairaanhoito-oppilaitos</i>	
1 kanslisti, 5/6 v.	V 13
<i>Mikkelin sairaanhoitokoulu</i>	
1 kanslisti, 5/6 v.	V 13
<i>Kuusankosken sairaanhoito-oppilaitos</i>	
1 rehtori	C 50
2 opettajaa	C 38
1 toimistosihtööri	V 15
<i>Porin sairaanhoito-oppilaitos</i>	
1 kanslisti, 5/6 v.	V 13
<i>Savonlinnan sairaanhoito-oppilaitos</i>	
1 opettaja	C 40
1 kanslisti, 5/6 v.	V 13
<i>Seinäjoen sairaanhoito-oppilaitos</i>	
1 taloudenhoitaja	V 20
1 kanslisti, 5/6 v.	V 13
<i>Tampereen sairaanhoito-opisto</i>	
1 kanslisti, 5/6 v.	V 13
<i>Vaasan sairaanhoito-oppilaitos</i>	
1 rehtori	C 50
1 toimistosihtööri	V 15
<i>Vasa sjukvårdsläroanstalt</i>	
1 kanslisti, 5/6 v.	V 13

Edellyttäen, että kirjastoapulaisen (V 11) ja yksitoista kanslistin (V 13) ylimääräistä tointa perustetaan, voidaan vastaavasti samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa vahtimestarin yp. (V 12) (Tampere), kymmenen toimistoapulaisen (V 9) (Hämeenlinna, Kotka, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Mikkeli, Pori, Savonlinna, Seinäjoki, Vaasa) ja sairaala-apulaisen (V 8) (Lappi) ylimääräinen toimi.

Viitaten momentin 29.10.01 kohdan b perusteluihin ehdotetaan Helsingin sairaanhoito-opistosta lakkautettavaksi 1. 9. 1983 lukien kaksi ylimääräistä opettajan tointa (C 42).

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien aikaisemmin momentin 29.83.28 määrärahalta palkattujen tilapäisten opettajien ja toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka	
7 opettajaa (1 Helsingfors svenska sjukvårdsinstitut, 4 Helsingin IV sairaanhoito-oppilaitos, 1 Oulun sairaanhoito-oppilaitos, 1 Tampereen sairaanhoito-opisto)		C 42
114 opettajaa (4 Ekenäs sjukvårdsskola, 4 Helsingfors svenska sjukvårdsinstitut, 4 Helsingin sairaanhoito-opisto, 11 Helsingin IV sairaanhoito-oppilaitos, 3 Hämeenlinnan sairaanhoito-oppilaitos, 1 Kainuun sairaanhoito-oppilaitos, 3 Keski-Pohjanmaan sairaanhoito-oppilaitos, 6 Keski-Suomen sairaanhoito-oppilaitos, 3 Kotkan sairaanhoito-oppilaitos, 13 Kuopion sairaanhoito-oppilaitos, 2 Kättilöopisto, 2 Lahden sairaanhoito-oppilaitos, 5 Lapin sairaanhoito-oppilaitos, 6 Lappeenrannan sairaanhoito-oppilaitos, 4 Mikkelin sairaanhoitokoulu, 15 Oulun sairaanhoito-oppilaitos, 3 Pirkanmaan sairaanhoito-oppilaitos, 2 Pohjois-Karjalan sairaanhoito-oppilaitos, 5 Porin sairaanhoito-oppilaitos, 3 Salon sairaanhoito-oppilaitos, 1 Savonlinnan sairaanhoito-oppilaitos, 3 Seinäjoen sairaanhoito-oppilaitos, 3 Tampereen sairaanhoito-opisto, 5 Turun sairaanhoito-oppilaitos, 3 Vasa sjukvårdsläroanstalt)		C 38 C 40
2 opettajaa (Oulun sairaanhoito-oppilaitos)		C 40
4 kirjastonhoitajaa (1 Keski-Suomen sairaanhoito-oppilaitos, 1 Kuopion sairaanhoito-oppilaitos, 1 Kättilöopisto, 1 Turun sairaanhoito-oppilaitos)		V 19

Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien lakkautettavaksi ylimääräinen talonmiehen toimi (V 13) ja ylimääräinen apumiehen toimi (V 12).

Lisäys on 8 607 000 mk.

c) Tehtävien lisääntymisen johdosta työsuuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 329 000 mk yhdeksän puolipäivätoimisen taloudenhoitajan palkkaamiseksi kokopäivätoimisina.

Edellyttäen, että kohdassa b ehdotettu ylimääräinen taloudenhoitajan toimi (V 20) (Seinäjoen sairaanhoito-oppilaitos) perustetaan, voidaan vastaavasti työsuuhdepalkoista vähentää 21 500 mk puolipäivätoimisen taloudenhoitajan palkkana.

Aikaisemmin väliaikaisena annetun koulutuksen vakiinnuttamiseksi ja luvun perusteluihin viitaten työsuuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 271 000 mk vahtimestarin, puhelunvärittäjän, toimistoapulaisen ja kolmen siivoojan palkkaamiseksi. Henkilöiden palkkaus on aikaisemmin suoritettu momentilta 29.86.21.

Lisäys on 578 500 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 60 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 500 000 mk luento- ja tuntiopetuspalkkioina.

1983 esitys	107 191 000
1982 menoarvio	87 921 000
1981 tilinpäätös.	79 377 191

21. Oppilashuolto (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 4 800 000 mk kustannusten nousun ja kouluruokailun käytön lisääntymisen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kouluruokailun materiaali- ja tarvikkehankintoihin, palvelusten ostoon ja muihin menoihin, ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisesti oppilaiden matkakustannuksiin, oppilaiden lääkärintarkastuksiin ja muuhun terveydenhuoltoon sekä oppilaiden vuokra-apuihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kouluruokailu	25 700 000
Oppilaiden matkakustannukset	1 700 000
Oppilaiden terveydenhuolto	400 000
Oppilaiden vuokra-avut	40 000
Yhteensä	27 840 000

1983 esitys	27 840 000
1982 menoarvio	23 040 000
1981 tilinpäätös	23 339 414

28. Ylimääräiset kurssit

Momentille ehdotetaan lisäystä 900 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen ja kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta ehdo-

tetaan vähennettäväksi 22 000 mk momentin 29.10.01 kohdan c perusteluihin viitaten ja 7 850 000 mk momentilta 29.83.01 palkkavaksi ehdotettujen 127 opettajan ja toimihenkilön palkkoina, vähennys on 6 972 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ylimääräisinä kursseina järjestettävän terveydenhuoltoalan henkilöstön perus- ja jatkokoulutuksen palkkaus-, kulutus- ja hankintamenoihin. Momentin määrärahasta on tarkoitus käyttää enintään 950 000 mk ammatissa toimivan terveydenhuoltohenkilöstön täydennyskoulutukseen ja enintään 100 000 mk Kuopiossa aloitettavan hammasteknikkokoulutuksen suunnittelusta vastaavan henkilön palkkaamiseen.

1983 esitys	6 328 000
1982 menoarvio	13 300 000
1982 II lisämenoarvio	1 500 000
1981 tilinpäätös	13 090 437

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 690 000 mk kustannusten nousun, toiminnan laajenemisen ja uusien vuokratilojen käyttöönoton johdosta. Kun momentilta vähennetään 290 000 mk kiinteistöjen hoitomenojen rakennushallintoon keskittämisen johdosta, lisäys on 2 400 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös toimintaterapeuttien koulutukseen ulkomailla ja sairaanhoito-oppilaitosten opiskelijoiden suojavaatetuksen hankinnasta ja huollosta aiheutuviin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	1 200 000
Rakennusten käyttö	16 000 000
Toimistomenot	2 070 000
Rakennusten kunnossapito	200 000
Toimintaterapeuttien koulutus ulkomailla	150 000
Muut menot	7 000 000
Yhteensä	26 620 000

1983 esitys	26 620 000
1982 menoarvio	24 220 000
1981 tilinpäätös	20 642 482

50. Valtionapu sairaanhoitohenkilöstön koulutukseen

Momentille ehdotetaan lisäystä 672 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta. Momentin määrärahaa käytetään eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 24 §:ssä tarkoitettuihin valtionavustuksiin.

1. *Valtionapu palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan 2 629 000 mk valtionapuna toimiehtosopimusjärjestelmän piirissä olevan henkilöstön palkkaukseen ja sosiaaliturvamaksuihin. Lisäys on 303 000 mk, mistä 276 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 27 000 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 81 000 mk vuodelle 1982, lisäys on 222 000 mk.

2. *Valtionapu muihin palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan valtionapuna muun henkilöstön palkkaukseen ja sosiaaliturvamaksuihin enintään 2 450 000 mk. Lisäys 250 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

3. *Valtionapu muihin menoihin.* Alamomentille ehdotetaan enintään 2 590 000 mk. Lisäys 200 000 mk aiheutuu kustannusten noususta.

1983 esitys	7 669 000
1982 menoarvio	6 997 000
1981 tilinpäätös	6 252 800

70. Kaluston bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 500 000 mk oppilaitosten uusien tilojen perushankintoja sekä täydennys- ja uusimishankintoja varten.

1983 esitys	5 500 000
1982 menoarvio	5 000 000
1981 tilinpäätös	5 800 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 800 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset talonrakennustyöt.* Alamomentille ehdotetaan 3 300 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Lahden sairaanhoito-oppilaitos	3 519 (22 900)	16 900 000	4 803 (738)	13 900 000	3 000 000
2. Helsingin sairaanhoito-opisto — muutos- ja saneeraustyöt	720	3 600 000	5 000	3 300 000	300 000
				Yhteensä	3 300 000

2. *Uudet talonrakennustyöt.* Alamomentille ehdotetaan 2 100 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Mikkelin sairaanhoito-oppilaitos — uudisrakennus	5 457 (33 000)	27 000 000	4 930 (820)	1 500 000	500 000
2. Kotkan-sairaanhoito-oppilaitos — uudisrakennus	4 641 (27 100)	22 700 000	4 891 (838)	500 000	1 000 000
3. Pienehköt muutostyöt					600 000
				Yhteensä	2 100 000

3. *Talonrakennusten suunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 400 000 mk talonrakennusten suunnittelua varten.

1983 esitys	5 800 000
1982 menoarvio	14 600 000
1982 II lisämenoarvio	600 000
1981 tilinpäätös	3 062 000

84. Oppisopimukseen perustuva ammattikoulutus

Tarkoituksena on kehittää oppisopimuskoulutuksen järjestämisedellytyksiä muun muassa korottamalla tuntuvasti oppisopimuksen tehneille työnantajille suoritettavia koulutus-

korvauksia. Oppisopimusten lukumäärässä arvioidaan vuonna 1983 päästävän noin 8 000:een, jolloin sopimusten määrä lisääntyisi noin 3 000:lla.

08. *Keskustoimikunnat* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä palkkioiden ja matkakustannusten noususta sekä keskiasteen koulun- uudistuksen edellyttämästä oppiohjelmien uusimisesta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää oppisopimuslain (422/67) 25 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen menojen suorittamiseen.

1983 esitys	520 000
1982 menoarvio	470 000
1981 tilinpäätös	340 919

27. *Kurssitoiminta* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 990 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää oppisopimuslaissa (422/67) edellytettyjen tietopuolisten kurssien järjestämiseen sekä kaluston, opetusvälineiden ja työkonoiden hankkimiseen niitä varten.

1. *Kurssitoiminta.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 3 990 000 mk oppisopimuskoulutuksen oppilasmäärän kasvun ja kustannusten nousun johdosta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää tietopuolisten kurssien järjestämiseen. Alamomentin loppusumma on 17 190 000 mk.

2. *Kaluston, opetusvälineiden ja työkonoiden hankkiminen.* Alamomentille ehdotetaan edelleen enintään 50 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää tietopuolisten kurssien järjestämistä varten tarvittavien kaluston, opetusvälineiden ja työkonoiden hankkimiseen.

1983 esitys	17 240 000
1982 menoarvio	13 250 000
1981 tilinpäätös	9 655 395

30. *Valtionosuus kunnille ja kuntainliitoille* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 610 000 mk. Momentin määrärahaa käytetään oppisopimuslain (422/67) 22 ja 27 §:n (1140/78) nojalla suoritettaviin käyttökustannuksiin ja ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisen lisätyn valtionosuuden suorittamiseen.

1. *Valtionosuus kunnille ja kuntainliitoille.* Alamomentille merkitään lisäystä 500 000 mk, mistä 400 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 100 000 mk päätoimisten koulutustar- kastajien lukumäärän lisäämisestä. Alamomen- tin määrärahaa käytetään kunnille ja kuntain- liitoille myönnettäviin avustuksiin. Alamomen- tin loppusumma on 2 300 000 mk.

2. *Lisätty valtionosuus kehitysalueella ole- ville kunnille.* Alamomentille merkitään lisäystä 110 000 mk. Alamomentin määrärahaa käytetään ammatillisen koulutuksen alueellisesta tu- kemisestä annetun lain mukaisen lisätyn val- tionosuuden suorittamiseen. Alamomentin lop- pusumma on 400 000 mk.

1983 esitys	2 700 000
1982 menoarvio	2 090 000
1981 tilinpäätös	1 553 367

40. *Valtionapu oppisopimuksen tehneille työnantajille* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan luvun perusteluihin viitaten lisäystä 12 395 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää oppisopimuslain (422/67) mukaisiin työnantajille suoritettaviin korvauksiin sekä ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukai- seen lisäavustukseen.

1. *Valtionapu oppisopimuksen tehneille työnantajille.* Alamomentille ehdotetaan lisäys- tä 11 500 000 mk, mikä aiheutuu koulutuskor- vauksien tarkistamisesta. Alamomentin määrä- rahaa saadaan käyttää työnantajille suoritetta- viin korvauksiin. Alamomentin loppusumma on 23 500 000 mk.

2. *Lisäavustus kehitysalueella työnantajien korvauksiin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 895 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää lisäavustuksena oppisopimuslaissa tar- koitettuihin työnantajien korvauksiin. Alamo- mentin loppusumma on 1 895 000 mk.

1983 esitys	25 395 000
1982 menoarvio	13 000 000
1981 tilinpäätös	8 494 938

85. Ammattikurssit

Ammattikurssitoiminta käsittää työllisyyskoulutuslainsäädännön perusteella järjestettävän työllisyyskoulutuksen sekä ammatillisten oppilaitosten toimesta järjestettävän muun ammattikurssitoiminnan.

Työllisyyskoulutuksen tavoitteena on pidetty sitä, että kurseilla voitaisiin vuosittain kouluttaa vähintään 1 % työllisestä työvoimasta eli noin 22 000 henkilöä. Vuoden 1982 tavoitteena oli kouluttaa noin 25 000 henkilöä. Työllisyystilanteen johdosta on tarkoituksenmukaista, että vuonna 1983 tavanomaista työllisyyskoulutusta järjestetään 25 000 henkilölle. Vuodesta 1978 lähtien on lisäksi järjestetty jatko- ja täydennyskoulutusta yrityksissä vaihtoehtona henkilökunnan irtisanomisille tai lomautuksille. Näiden koulutettavien määrää keskimäärin kahden kuukauden koulutuksessa on tarkoitettu lisätä noin 4 500:aan sekä lisätä työttömyyttä ennalta ehkäisevää yrityskohtaista koulutusta. Lisäksi tarkoituksena on varata työttömiksi jääneille ammattikoulutuksen saaneille noin 5 000 nuorelle jatkokoulutuspaikka noin 7—8 kuukaudeksi. Koulutettavien kokonaismäärä vuonna 1983 on noin 36 500, kun työllisyyskoulutettavien kokonaismäärään sisältyy myös noin 2 000 työvoimatoimistojen oppisopimuskoulutukseen osoittamaa ammatillisen peruskoulutuksen keskeyttänyttä tai ulkopuolelle jäänyttä nuorta työtöntä. Tarkoituksena on järjestää ammatillisissa kurssikeskuksissa oppisopimuskoulutukseen halukkaille nuorille 4—6 kuukauden pituisia pääasiassa työnopetusta sisältäviä ammatikkursseja, minkä jälkeen vasta varsinainen oppisopimuslainsäädännön mukainen koulutus alkaa.

Ammatillisten oppilaitosten toimesta järjestettävät muut ammattikurssit ovat yleensä lyhytaikaisia täydennys- ja jatkokursseja.

27. Työllisyyskoulutus (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 120 070 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja luvun perusteluissa mainitusta koulutuksen lisäämisestä. Momentin määrärahaa saadaan käyttää työllisyyskoulutuksesta annetun lain (31/76) perusteella työllisyyttä edistävän ammattikurssitoiminnan järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvauksiin, oppilaisiksi pyrkivien lääkärintarkastuksiin ja matkakorvauksiin, muihin oppilasvalinnan menoihin, ilmoitus- ja tiedotuskuluihin, suunnittelu- ja tarkastustyövoiman

matkamenoihin, opetusohjelmien painatukseen, atk-menoihin, koulutusmenetelmien kehittämiseen ja opettajien koulutukseen sekä henkilöstön työelämään osallistumisesta aiheutuviin korvauksiin. Momentin määrärahaa ehdotetaan työvoimaministeriön käyttöön myönnettäväksi enintään 2 500 000 mk Ruotsissa toimivassa Pohjois-Kalotin ammattikurssikeskuksessa koulutusta saavien suomalaisten oppilaiden menojen varten. Lisäksi momentin määrärahaa ehdotetaan käytettäväksi enintään 40 000 000 mk korkeakoulujen järjestämää noin 1 400 aloituspaikkaa vuonna 1983 käsittävää työllisyyskoulutusta varten. Kun momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 3 500 000 mk aikaisemmin vuokratun kaluston vuokrana, lisäys on 116 570 000 mk. Määrärahaa voidaan käyttää Kainuun laajalaisen, maakunnallisen koulutusprojektin yleisuunnitteluun ja toteuttamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Korvaukset ammatillisille kurssikeskuksille ja muille työllisyyskursseiden järjestäjille	519 900 000
Korvaukset palkkamenoista	
— opettajat	185 100 000
— muu henkilökunta	39 800 000
	224 900 000
Korvaus muista käyttömenoista	295 000 000
Koulutus- ja erityistuki sekä kurssiaikaiset matkakorvaukset	261 500 000
Oppilaisiksi pyrkivien lääkärintarkastukset ja matkakorvaukset sekä muut oppilasvalintaan liittyvät menot, ilmoitus- ja tiedotuskustannukset sekä yhteispohjoismaisen kurssitoiminnan kustannukset työvoimaministeriön käytettäväksi	10 300 000
Atk-menot	350 000
Suunnittelu- ja tarkastustyövoiman matkamenot, opetusohjelmien painatus, koulutusmenetelmien kehittäminen ja opettajien koulutus	2 050 000
Rehtoreiden ja opettajien osallistumisesta käytännön työelämään aiheutuvien kustannusten korvaus	2 000 000
	<u>Yhteensä 796 100 000</u>

1983 esitys	796 100 000
1982 menoarvio	679 530 000
1981 tilinpäätös	592 626 123

28. Muut ammattikurssit

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 650 000 mk kustannusten nousun ja koulutustarpeen lisääntymisen ja pienvrittäjien täydennyskoulutuksen aloittamisen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää maataloudellisten oppilaitosten

kurssitoiminnasta annetun asetuksen (182/63) mukaisen kurssitoiminnan, metsäoppilaitoksista annetun lain (141/64) ja asetuksen (82/65) mukaisen kurssitoiminnan, liike- ja tuotantolaitosten kurssimuotoisen jatko- ja täydennyskoulutuksen, teknillisten alojen opiskelijoille ammattikouluissa kesäisin järjestettävien harjoittelukurssien sekä muiden ammatillisten kursien järjestämisestä aiheutuviin palkkaus- ja kulutusmenoihin sekä näistä kurseista aiheutuviin ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisiin lisävustuksiin. Metsäoppilaitosten kurssitoimintaan varattua määrärahaa saadaan käyttää edelleen myös maataloudellisten oppilaitosten oppilaille annettavaan metsätalouden erikoisopetukseen ja kursseja saadaan asetuksessa mainituin perustein järjestää erityisistä syistä myös välittömästi ammatikasvatushallituksen toimesta.

1. *Muut ammatikurssit.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 650 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää ammatikurssien ja harjoittelukurssien järjestämiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kotitalousoppilaitosten ammatikurssitoiminta	1 000 000
Kotiteollisuusoppilaitosten ammatikurssitoiminta	2 000 000
Maatalousoppilaitosten ammatikurssitoiminta	4 000 000
Kauppaooppilaitosten ammatikurssitoiminta	1 700 000
Kauppaooppilaitosten yrittäjäkurssit	1 000 000
Metsäopetuksen ammatikurssitoiminta ..	5 300 000
Teknillisten oppilaitosten ammatikurssitoiminta	2 500 000
Merenkulkualan ammatikurssitoiminta ..	400 000
Ammattioppilaitosten ammatikurssitoiminta	3 600 000
Terveydenhuoltoalan ammatikurssitoiminta ..	500 000
Sosiaalihuoltoalan ammatikurssitoiminta ..	600 000
Ammatillisten kurssikeskusten ammatikurssitoiminta	500 000
Teknillisten alojen opiskelijoiden harjoittelukurssit	100 000
Yhteensä	23 200 000

2. *Lisävustus kehitysalueiden kunnallisten ja yksityisten ammattioppilaitosten toimeenpantiin kurssiin.* Alamomentille ehdotetaan edelleen 400 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisiin menoihin.

1983 esitys	23 600 000
1982 menoarvio	20 950 000
1981 tilinpäätös	16 310 882

30. *Ammatillisten kurssikeskusten huoneistojen hankkimisen korkotuki* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 700 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ammatikurssikeskusten korkotukiluotoista annetun lain (501/70) ja valtioneuvoston päätösten nojalla luottolaitoksille suoritettaviin korkohyvytyksiin. Korkotukea maksetaan luottolaitosten vuosina 1971—82 myöntämistä ja vuonna 1983 myönnettäväksi ehdotetuista, enintään 7 000 000 markkaan nousevista kurssikeskusten omien huoneistojen hankkimiseen ja niiden hankkimisesta aiheutuneiden velkojen vakauttamiseen tarkoitetuista pitkäaikaisista halpakkorkoisista lainoista.

Korkohyvytyksen määrä vastaa ensimmäisen lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 6 ½ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 8 ¼ prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1983 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruisen korko.

1983 esitys	700 000
1982 menoarvio	700 000
1981 tilinpäätös	244 321

31. *Valtion korvaus ammatillisten kurssikeskusten omien rakennusten rakennuskustannuksiin* (siirtomääräraha)

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi siirtomäärärahaksi.

Momentille ehdotetaan edelleen 4 000 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää työllisyyskoulutuksesta annetun lain (31/76) 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua harkinnanvaraisen korvauksen myöntämiseksi kunnallisten ja yksityisten ammatillisten kurssikeskusten omien rakennusten rakennuskustannuksiin. Korvaus voi olla enintään 25 prosenttia rakennukseen hyväksyttävistä rakennuskustannuksista. Sen myöntämisen edellytyksenä on, että ammatillinen kurssikeskus suorittaa omalla pää-

omallaan, ellei painavista syistä yksittäistapauksessa toisin päätetä, vähintään 25 prosenttia rakennuskustannuksista.

Ennen 1. 1. 1981 ammatillisen kurssikeskuksen käyttöä varten hankitun rakennuksen rakennuskustannuksiin myönnettävä korvaus voi olla enintään 25 prosenttia kurssikeskusrakennusta varten otetuista lainoista jäljellä olevasta osasta ja korvausta voidaan myöntää vain, jos rakennuskustannuksia varten otetuista lainoista aiheutuvat vuotuiset kustannukset ovat huomattavat ja kurssikeskus on niiden johdosta taloudellisen tuen tarpeessa. Tällöin korvaus voidaan myöntää ilman erityisiä syitä myös, vaikka rakennuskustannuksista ei ole 25 prosenttia katettu omalla pääomalla. Tilojen vuokraamista ammatillisten kurssikeskusten tarpeisiin on vastaisuudessa tarkoitus käyttää lähinnä tapauksissa, joissa tilojen käyttötarve on lyhytaikaista ja tilapäistä tai taloudellisesti edullista.

1983 esitys	4 000 000
1982 menoarvio	4 000 000
1981 tilinpäätös	4 000 000

70. *Kone- ja kalustobankinnat* (siirtomääräraha)

Työllisyyskoulutuksen järjestämiseen tarvittavien koneiden ja kaluston hankintaa varten momentille ehdotetaan 13 000 000 mk, mistä 3 500 000 mk aiheutuu momentin 29.85.27 perusteluihin viitaten aikaisemmin vuokratun kaluston hankkimisesta.

1983 esitys	13 000 000
1982 menoarvio	11 000 000
1982 II lisämenoarvio	3 000 000
1981 tilinpäätös	10 000 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 4 470 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset talonrakennustyöt.* Alomomentille ehdotetaan 4 270 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Rovaniemen ammatillinen kurssikeskus — kotimaisen polttoaineen lämpökeskus verkostoineen		3 830 000		1 960 000	1 870 000
2. Iisalmen ammatillinen kurssikeskus, Kiuru- vesi — laajennus	738 (5 050)	2 600 000	3 523 (520)	150 000	100 000
3. Kajaanin ammatillinen kurssikeskus — palveluosaston laajennus	263 (1 450)	1 330 000	5 057 (917)	700 000	1 300 000
— muutostyöt	465 (2 700)	2 840 000	6 107 (1 052)		
4. Rovaniemen ammatillinen kurssikeskus, Ke- mijärvi — laajennus	810 (4 900)	4 000 000	4 938 (816)	1 100 000	1 000 000
— muutostyöt	110	300 000	2 727		
				<u>Yhteensä</u>	<u>4 270 000</u>

Edellä lueteltujen töiden lisäperusteluina esitetään seuraavaa:

2. Hankkeen suunnitteluun on vuonna 1982 varattu 150 000 mk momentilta 34.50.77.

2. *Talonrakennusten suunnittelu.* Alamentille ehdotetaan 200 000 mk ammatillisten kurssikeskusten suunnittelua varten.

1983 esitys	4 470 000
1982 menoarvio	5 560 000

88. *Kiinteistöjen bankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 481 000 mk Iisal-

men ammatillisen kurssikeskuksen toista maksuerää varten Kiuruveden kunnan ja valtion yhteishankkeena Kiuruvedelle toteutettavasta liikuntahallin rakennuskustannuksista. Tarkoitukseen on aiemmin myönnetty 212 000 mk. Iisalmen ammatillisen kurssikeskuksen osuus on ennakoarvion mukaan 693 000 mk.

1983 esitys	481 000
1982 menoarvio	1 362 000

86. Ammattikasvatuksen muut menot

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 222 000 mk seuraavasti:

3. *Muut palkat ja palkkiot.* Alamentille ehdotetaan lisäystä 297 500 mk, mistä 269 300 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 28 200 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamentilta vähennetään varaus 89 500 mk vuodelle 1982, lisäys on 208 000 mk. Alamentin loppusumma on 2 863 000 mk.

4. *Sosiaaliturvamaksu.* Alamentille merkitään lisäystä 14 000 mk. Alamentin loppusumma on 200 000 mk.

1983 esitys	3 063 000
1982 menoarvio	2 841 000
1981 tilinpäätös	1 941 611

08. *Oppilaitosneuvostot ja oppilaitoslautakunnat*

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää yhdenmukaisesti oppikoulujen kouluneuvostojen osalta hyväksytyin kokous- ja sihteeripalkkioiden maksuperusteen kanssa yleisten ja käsityöalojen sekä palvelu-alojen ammattikoulujen, invalidien ja aistiviikaisten ammattikoulujen, kauppaoppilaitosten ja merenkulkuoppilaitosten oppilaitosneuvostojen tai oppilaitoslautakuntien menoihin.

1983 esitys	400 000
1982 menoarvio	300 000
1981 tilinpäätös	361 402

09. *Ammattikasvatusneuvosto*

Momentille ehdotetaan edelleen 110 000 mk ammattikasvatusneuvoston palkkio- ja muita menoja varten.

1983 esitys	110 000
1982 menoarvio	110 000
1981 tilinpäätös	35 867

21. *Ammatillisen koulutuksen väliaikainen laajentaminen*

Väliaikaista ammatillista koulutusta järjestetään siten, että sen tavoitteet samoin kuin sen tuottama ammattitaito ja jatko-opintokelpoisuus ovat samat kuin muussa vastaavassa ammatillisessa peruskoulutuksessa.

Väliaikaisen ammatillisen koulutuksen aloituspaikoilla aloitti vuonna 1981 opiskelunsa 10 224 oppilasta. Aikaisempina vuosina aloittaneet huomioon ottaen oli väliaikaisessa koulutuksessa vuoden 1981 lopussa yhteensä 14 821 oppilasta. Keskiasteen koulutuksen kehittämisohjelmassa vuosille 1982—1983 on väliaikaisen ammatillisen koulutuksen aloituspaikkamäärätavoitteena vuonna 1982 12 000 aloituspaikkaa ja aikaisemmin aloittaneet huomioon ottaen on koulutuksessa keskimäärin 15 000 oppilasta. Vuoden 1983 osalta väliaikaisen ammatillisen koulutuksen aloituspaikkamäärätavoitteena on 11 000 aloituspaikkaa. Vuonna 1983 väliaikaisessa ammatillisessa koulutuksessa on siten aikaisemmin aloittaneet huomioon ottaen vuodessa noin 14 000 oppilasta.

Väliaikaisesta ammatillisesta koulutuksesta annettujen säädösten perusteella korvataan am-

matillista koulutusta väliaikaisesti järjestävän oppilaitoksen kaikki tästä koulutuksesta aiheutuvat valtionosuuteen oikeuttavat kustannukset täysimääräisesti. Näihin kustannuksiin sisältyvät myös koulumatkoista, majoituksesta, ruuasta ja mahdollisista päivärahoista johtuvat kustannukset. Valtion oppilaitoksissa noudatetaan samoja menettelytapoja ja etuuksia.

Momentille ehdotetaan lisäystä 23 000 000 mk kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta voidaan vähentää 28 400 000 mk oppilasmäärän pienenemisen johdosta, vähennys on 5 400 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää väliaikaisesta ammatillisesta koulutuksesta aiheutuviin valtionosuuksiin ja -avustuksiin sekä valtion oppilaitosten käyttö- ja kalustomenoihin. Momentin määrärahaa ehdotetaan käytettäväksi enintään 8 000 000 mk vuonna 1982 aloitettujen ammatillisten oppilaitosten majoitus- ja opetustilojen rakentamistöiden loppuun suorittamista varten.

Lisäksi ehdotetaan, että momentin määrärahaa saataisiin käyttää valtioneuvoston luvalla väliaikaisen ammatillisen koulutuksen toimeenpanosta aiheutuviin välttämättömiin hallinto- ja opettajankoulutusmenoihin.

1983 esitys	231 750 000
1982 menoarvio	237 150 000
1982 II lisämenoarvio	15 000 000
1981 tilinpäätös	214 655 850

22. Harjoittelutoiminnan uudistaminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 200 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtioneuvoston päätöksen mukaisesti ammatilliseen koulutukseen kuuluvasta ohjatusta työpaikkaharjoittelusta ja sen suunnittelusta ja järjestelystä aiheutuviin menoihin. Lisäksi ehdotetaan, että momentin määrärahalla saadaan palkata henkilöstöä määrääkiksi tehtäviin.

1983 esitys	1 700 000
1982 menoarvio	1 500 000
1981 tilinpäätös	570 234

23. Laskentatoimen kehittäminen ja ylläpito

Momentille ehdotetaan lisäystä 8 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ammattikasvatustalouden ja sen alaisten valtion oppilaitosten laskentatoimen kehittämisestä ja ylläpidosta aiheutuviin menoihin.

1983 esitys	125 000
1982 menoarvio	117 000
1981 tilinpäätös	105 816

24. Oppilasvalinta

Momentille ehdotetaan lisäystä 860 000 mk kustannusten nousun johdosta sekä kaksiporaisen valintajärjestelmän suunnittelua ja toteuttamista varten.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää automaattista tietojenkäsittelyä hyväksikäyttäen toimittavasta ammatillisten oppilaitosten oppilasvalinnasta aiheutuviin menoihin ja ammatinvalintaa palvelevan tietoaineiston julkaisu-toimintaan. Ehdotetaan, että momentin määrärahaa saadaan käyttää satunnaisen toimistohenkilöstön palkkaamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Palkkaukset ja palkkiot	1 350 000
Matkat	160 000
Painatusmenot	300 000
Tiedotus	500 000
Julkaisu-toiminta	1 200 000
Automaattinen tietojenkäsittely	1 500 000
Muut menot	50 000
Yhteensä	5 060 000

1983 esitys	5 060 000
1982 menoarvio	4 200 000
1982 II lisämenoarvio	250 000
1981 tilinpäätös	3 898 081

25. Oppimateriaalin valmistaminen sekä opetusväline- ja kalustus suunnittelu (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 500 000 mk kustannusten nousun ja uuden oppimateriaalin lisääntyneen valmistustarpeen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää oppikirjojen ja monisteiden sekä työnopetuksen ja AV-oppimateriaalin valmistamisesta ja ruotsiksi kääntämisestä, opetusväline- ja kalustaselvitysten tekemisestä ja oppimateriaalitutkimuksesta aiheutuviin palkkioihin ja muihin kulutusmenoihin. Määrärahaa on tarkoitus käyttää myös yhden henkilön palkkaamiseksi ammattikurssien oppimateriaalien tarkastustehtäviä varten.

1983 esitys	2 600 000
1982 menoarvio	2 100 000
1981 tilinpäätös	1 800 000

26. Liikenneopettajien tutkinnon järjestäminen

Momentille ehdotetaan edelleen 727 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää liikenneministeriön valvonnassa ammattikoulujen Hämeenlinnan opettajaopiston ja Ammattienedistämislaitoksen yhteistyönä järjestettävistä liikenneopettajien tutkinnoista aiheutuviin palkkaus- ja muihin kulutusmenoihin. Hämeenlinnan opettajaopiston osuus on huomioitu luvun 29.67 kohdalla.

1983 esitys	727 000
1982 menoarvio	727 000
1981 tilinpäätös	474 072

27. Ammatilliset pätevyystutkinnot (arvio määräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 125 000 mk tutkittavien määrän lisääntymisen ja kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa käytetään ammatillisista pätevyystutkinnoista annetun lain (32/72) mukaisiin menoihin.

1983 esitys	1 460 000
1982 menoarvio	1 335 000
1981 tilinpäätös	1 226 201

28. Opettajien ja oppilaitosten muun henkilökunnan jatko- ja täydennyskoulutus

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 300 000 mk kustannusten nousun ja toiminnan lisääntymisen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kotimaassa ja ulkomailla tapahtuvan sekä suomen- että ruotsinkielisten opettajien jatko- ja täydennyskoulutuksen kustannuksia varten, kuten opetuspalkkioita ja opettajien sekä koulutettavien matkakustannusten ja päivärahojen korvaamista varten matkustussäännön mukaisesti. Ulkomailla tapahtuvan koulutuksen osuudeksi ehdotetaan enintään 200 000 mk. Momentin määrärahasta 5 700 000 mk on tarkoitettu keskiasteen koulunuudistuksesta aiheutuvaan opettajien ja oppilaitosten muun henkilökunnan jatko- ja täydennyskoulutukseen. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään 10 henkilöä määräaikaisiin kehittämissäviin.

1983 esitys	8 500 000
1982 menoarvio	6 200 000
1981 tilinpäätös	4 220 217

29. Muut kulutusmenot

Momentille ehdotetaan lisäystä 680 000 mk, mistä 250 000 mk aiheutuu kustannusten noususta, 150 000 mk lähinnä peruslinjojen opetussuunnitelmien valmistelusta ja 150 000 mk uusien opetussuunnitelmien kääntämisestä ruotsin kielelle, 80 000 mk kertamenosta yhteispohjoismaisen insinöörikoulutusseminaarin järjestämiseksi ja 50 000 mk ammatillisen koulutuksen tutkimuksesta. Kun momentilta vähennetään kertamenot 210 000 mk, lisäys on 470 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös oppilaiden kotimaisiin opintoretkeilyihin, kansainvälisen yhteistyön menoihin, opetussuunnitelmien uusimisesta, kokeilutoiminnasta ja opetussuunnitelmien kääntämisestä aiheutuviin palkkioihin ja muihin menoihin, automaattisen tietojenkäsittelyn ja tekstinkäsittelyn menoihin, eri opintolinjojen käytön tehostamiseksi tarvittavaan tiedotustoimintaan sekä tutkimustyöstä aiheutuviin menoihin ja Ruotsista ja muualta palaaville oppilaille järjestettävän tukiopetuksen palkkioihin ja muihin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Opintoretkeilyt	25 000
Kansainvälinen yhteistyö (kertamenoa 80 000)	150 000
Opetussuunnitelmien uusinta ja kokeilutoiminta	1 500 000
Automaattinen tietojenkäsittely	1 200 000
Tiedotustoiminta	250 000
Ammatillista koulutusta koskeva tutkimustyö	250 000
Muut menot	175 000
Yhteensä	3 550 000

1983 esitys	3 550 000
1982 menoarvio	3 080 000
1981 tilinpäätös	2 674 425

50. Kotitalouden edistäminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 162 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtionapuna kotitalouden edistämiseen.

1. Valtionapu kotitalousneuvontajärjestöjen ja kotitalouden tutkimuslaitosten palkkausmenoihin. Alamomentille ehdotetaan 10 753 000 mk toimiehtosopimusjärjestelmän piirissä olevan henkilöstön palkkaukseen ja sosiaaliturvamaksuihin myönnettävää valtionapua varten. Lisäys on 1 294 400 mk, mistä 1 188 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 106 400 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun momentilta vähennetään varaus 331 400 mk

vuodelle 1982, lisäys on 963 000 mk. Alamomentin määrärahalta saadaan palkata enintään 224 valtionapuun oikeutettua henkilöä.

2. *Valtionapu muihin palikkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan enintään 99 000 mk valtionapuna muun henkilöstön palkkaukseen ja sosiaaliturvamaksuihin. Lisäys on 11 000 mk, mikä aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta. Alamomentin määrärahalta saadaan palkata enintään kaksi valtionapuun oikeutettua henkilöä.

3. *Valtionapu kotitalousneuvontajärjestöjen ja tutkimuslaitosten muihin menoihin.* Alamomentille ehdotetaan 2 935 000 mk eläkemaksuihin, matkakustannusten korvauksiin, muihin käyttömenoihin sekä eräille järjestöille myönnettävää valtionapua varten. Lisäys on 276 000 mk, mistä 100 000 mk aiheutuu kertamenoista tutkimusvälineiden hankkimiseksi ja 176 000 mk kustannusten noususta. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 98 000 mk, lisäys on 178 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläkemaksuihin	800 000
Valtionapu matkakustannuksiin	750 000
Valtionapu muihin menoihin	1 050 000
Valtionapu Kuluttajaneuvontaliitolle	140 000
Valtionapu Kunnallisten kotitalous- ja kuluttajalautakuntien keskukselle	95 000
Valtionapu kotitalouden tutkimuslaitoksille (kertameno)	100 000
Yhteensä	2 935 000

4. *Kotitalouden neuvontapalvelu.* Alamomentille ehdotetaan 110 000 mk kotitalousoppilaitosten neuvontapalvelutoimintaa varten. Lisäys 10 000 mk aiheutuu kustannusten noususta.

1983 esitys	13 897 000
1982 menoarvio	12 735 000
1981 tilinpäätös	11 265 291

51. *Kotiteollisuuden edistäminen*

Momentille ehdotetaan lisäystä 732 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtionapuna kotiteollisuuden edistämiseen.

1. *Valtionapu kotiteollisuusneuvontajärjestöjen palikkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan henkilöstön palkkaukseen ja sosiaaliturvamaksuihin myönnettävää valtionapua varten 7 369 000 mk. Lisäys on 886 400 mk, mistä 812 500 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen

tarkistuksesta ja 73 900 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 225 400 mk vuodelle 1982, lisäys on 661 000 mk. Alamomentin määrärahalta saadaan palkata enintään 143 valtionapuun oikeutettua henkilöä.

2. *Valtionapu muihin menoihin.* Alamomentille ehdotetaan 1 030 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää eläkemaksuihin, matkakustannusten korvauksiin, muihin käyttömenoihin ja Sabmelas Duoddjarat -nimiselle yhdistykselle sen toiminnan turvaamiseksi myönnettävää valtionapua varten. Lisäys 71 000 mk aiheutuu kustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläkemaksuihin	450 000
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	200 000
Valtionapu muihin menoihin	340 000
Valtionapu Sabmelas Duoddjarat -nimiselle yhdistykselle	40 000
Yhteensä	1 030 000

1983 esitys	8 399 000
1982 menoarvio	7 667 000
1981 tilinpäätös	6 911 000

52. *Valtionapu kodinhoitajien koulutukseen (arviomääräraha)*

Momentille merkitään lisäystä 421 000 mk. Momentin määrärahaa käytetään kunnallisesta kodinhoitoavusta annetun lain (270/66) 18 §:ssä tarkoitettujen kodinhoitajia kouluttavien oppilaitosten käyttökustannuksiin tarkoitettuun valtionapuun.

1. *Valtionapu palikkausmenoihin.* Alamomentille merkitään 1 846 000 mk oppilaitosten palikkausmenoihin tarkoitettua valtionapua varten. Ehdotetaan, että valtionavun piiriin saatisiin vuonna 1983 hyväksyä yksi uusi opettaja. Alamomentille merkitään lisäystä 333 000 mk, mistä 42 500 mk aiheutuu edellä mainitun henkilön palkkaamisesta, 187 500 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 18 000 mk varauksesta vuodelle 1983 sekä 85 000 mk vuonna 1982 aloitetusta sosiaalikasvattajain koulutuksesta. Kun alamomentilta vähennetään varaus 53 000 mk vuodelle 1982, lisäys on 280 000 mk. Alamomentin määrärahalta saadaan palkata enintään 35 valtionapuun oikeutettua henkilöä.

2. *Valtionapu muihin menoihin.* Alamomentille merkitään 1 065 000 mk oppilaitosten mui-

hin käyttökustannuksiin tarkoitettua valtionapua varten. Lisäys on 141 000 mk, mistä 87 000 mk aiheutuu kustannusten noususta sekä 54 000 mk vuonna 1982 aloitetusta sosiaalikasvattajain koulutuksesta.

1983 esitys	2 911 000
1982 menoarvio	2 490 000
1981 tilinpäätös	2 052 901

53. Eräät valtionavut

Momentille ehdotetaan lisättäväksi alamomentti 6 sekä eräitä valtionapuja varten 1 555 000 mk eli lisäystä 290 000 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu lastenkodin johtajien koulutukseen.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 75 000 mk, mikä aiheutuu palkkausten ja muiden kustannusten noususta sekä opiskelijamaksujen alentamisesta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää Suomen Kirkon Sisälähetysseuran Kasvattajaopiston valtionapuun. Alamomentin loppusumma on 650 000 mk.

2. *Valtionapu Pernå skärgårdsskola -nimiselle oppilaitokselle.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 15 000 mk kustannusten nousun johdosta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää Pernå skärgårdsskola -nimisen oppilaitoksen valtionapuun. Alamomentin loppusumma on 175 000 mk.

3. *Opintomatka-apurahat.* Alamomentille ehdotetaan edelleen 20 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää ammatillisen koulutuksen kehittämisen kannalta tärkeään opintomatkatuomintaan.

4. *Valtionapu S. ja A. Bovalliuksen säätiölle.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja säätiön omarahoituksen vaikeutumisesta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää valtionapuun säätiön ylläpitämän ja sen omistaman tilan rakennuksissa Pieksämäellä toimivan kuurojen tyttöjen ammattikoulun toiminnan tukemiseksi.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkauksiin	250 000
Valtionapu muihin menoihin	250 000
Yhteensä	500 000

5. *Valtionapu Folktingets utbildningsdelegationille.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 10 000 mk kustannusten nousun johdosta. Ala-

momentin määrärahaa saadaan käyttää Folktingets utbildningsdelegationin valtionapuun. Alamomentin loppusumma on 120 000 mk.

6. *Avustus Suomesta lähetettävien opiskelijoiden kustannusten kattamiseksi Örebron kunnan kuulovammaisten oppilaitoksessa.* Alamomentille ehdotetaan myönnettäväksi 90 000 mk avustuksena Suomesta Örebron kuulovammaisten oppilaitokseen lähetettävien opiskelijoiden kustannusten kattamiseksi.

1983 esitys	1 555 000
1982 menoarvio	1 265 000
1981 tilinpäätös	887 936

54. *Apurahat eräiden opettajien teollisuuden ja elinkeinoelämään tutustumista varten*

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 350 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää eräiden opettajien teollisuuteen ja elinkeinoelämään tutustumisesta aiheutuviin kustannuksiin myönnettäviin apurahiin.

1. *Apurahat eräiden opettajien teollisuuteen ja elinkeinoelämään tutustumista varten vapaa-aikana.* Alamomentin nimike on muutettu. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja osallistujien lukumäärän kasvusta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää opetuksen ajan tasalla pitämiseksi teknillisten ja ammattioppilaitosten opettajien vapaa-aikana ilman palkkaa tapahtuvasta teollisuuteen ja elinkeinoelämään tutustumisesta aiheutuviin matka- ja päivärahoihin myönnettäviin apurahiin. Alamomentin loppusumma on 200 000 mk.

2. *Apurahat teollisuusalojen opettajien teollisuusharjoittelua ja -työskentelyä varten.* Alamomentin nimike on muutettu. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja osallistujien lukumäärän kasvusta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää opettajille kouluaikana tapahtuvasta teollisuusharjoittelusta aiheutuvien sekä teollisuudessa määräaikaisen työskentelyn aiheuttamien kustannusten korvaamiseksi myönnettäviin apurahiin. Alamomentin loppusumma on 330 000 mk.

1983 esitys	530 000
1982 menoarvio	180 000
1981 tilinpäätös	117 107

55. Valtionapu kirjeopiskelua varten

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 000 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja valtionavun osuuden lisäämisestä. Momentin määrärahaa käytetään ammatillisen kirjeopiskelun ja -opetuksen valtionavusta annetun lain (1079/79) perusteella 5 000 000 mk, mistä

lain 4 §:n (1015/81) mukaiseen valtionapuun 4 800 000 mk sekä 7 §:n mukaiseen valtionapuun enintään 200 000 mk.

1983 esitys	5 000 000
1982 menoarvio	4 000 000
1981 tilinpäätös	16 000

87. Rauhan- ja konfliktitutkimuslaitos

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 651 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	560 700	+ 64 100	7	—
2. Työsubdepalkat	38 800	+ 4 500	1	—
3. Muut palkat ja palkeiot	2 500	+ 200	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	43 000	+ 5 900	—	—
	Varaus 1982	— 18 700	—	—
	Varaus 1983	+ 6 000	—	—
	Yhteensä	+ 62 000	8	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 68 800 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.
c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään yksi pysyväisluonteinen päätoiminen henkilö.

1983 esitys	651 000
1982 menoarvio	589 000
1981 tilinpäätös	449 116

09. Johtokunta

Momentille ehdotetaan edelleen 6 000 mk.

1983 esitys	6 000
1982 menoarvio	6 000
1981 tilinpäätös	3 763

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 56 000 mk, mistä 26 000 mk aiheutuu kustannusten nou-

susta ja 30 000 mk rauhankasvatus- ja aseistariisuntainformaation keräämisestä ja välittämisestä. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös maksullisesta tutkimus- ja julkaisutoiminnasta sekä siviilipalvelusmiesten ylläpidosta aiheutuviin menoihin. Kun momentilta vähennetään vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty kertameno 30 000 mk, lisäys on 26 000 mk. Maksullisesta tutkimus- ja julkaisutoiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 12.29.99.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	2 000
Matkat	6 500
Virkistystoiminta (enintään)	200
Rakennusten käyttö	160 000
Toimistomenot	89 300
Siviilipalvelusmiehet	30 000
Muut menot	75 000
Maksullinen tutkimus- ja julkaisutoiminta	28 000
Rauhankasvatus- ja aseistariisuntainformaation kerääminen ja välittäminen	30 000
Yhteensä	421 000

1983 esitys	421 000
1982 menoarvio	395 000
1981 tilinpäätös	340 449

50. Tutkimusapurabat

Momentille ehdotetaan lisäystä 5 000 mk tutkimustarpeen kasvun ja kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää laitoksen toimesta jaettaviin tutkimusapurahoihin.

1983 esitys	60 000
1982 menoarvio	55 000
1981 tilinpäätös	52 000

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 10 000 mk kaluston hankkimista ja konttorikoneiden uusimista var-
ten.

1983 esitys	10 000
1982 menoarvio	10 000
1981 tilinpäätös	9 973

88. Suomen Akatemia ja tieteen tukeminen

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 47 224 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimää- räisten virkamiesten palkkaukset	41 651 800	+ 5 286 600	484	+ 9
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhtepalkat	1 011 700	+ 117 200	21	—
3. Muut palkat ja palkkiot	1 033 900	+ 70 500	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	3 089 600	+ 320 500	—	—
Varaus 1982		— 1 337 800	—	—
Varaus 1983	437 000	+ 437 000	—	—
Yhteensä	47 224 000	+ 4 894 000	505	+ 9

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 4 697 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Suomen Akatemian rahoittaman tieteellisen tutkimuksen tehostamiseksi sekä tutkijakoulutuksen kehittämiseksi ehdotetaan perustettavaksi kaksi ylimääräistä vanhemman tutkijan tointa (B 3), neljä ylimääräistä nuoremman tutkijan tointa (V 27) ja kolme ylimääräistä tutkimusassistentin tointa (V 23). Lisäys on 777 300 mk.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 21 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	47 224 000
1982 menoarvio	42 330 000
1981 tilinpäätös	34 982 653

09. Valtion tiedeneuvosto

Momentille ehdotetaan edelleen 45 000 mk.

1983 esitys	45 000
1982 menoarvio	45 000
1981 tilinpäätös	5 726

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 155 000 mk tehtävien lisääntymisen ja kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös tieteellisten toimikuntien matkame-
noihin sekä julkaisutoimintaan.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	12 900
Matkat	360 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 100
Rakennusten käyttö	1 200 000
Toimistomenot	670 000
Muut menot	30 000
Yhteensä	2 274 000

1983 esitys	2 274 000
1982 menoarvio	2 119 000
1981 tilinpäätös	1 983 149

50. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 90 300 000 mk eli lisäystä 16 789 000 mk seuraavasti:

1. *Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat ja tutkimussopimukset.* Alamomentille ehdotetaan 81 400 000 mk tutkimuksen ja tutkijakoulutuksen rahoitukseen, tutkimussopimuksiin ja tieteellisten toimikuntien tutkimusmäärärahoiksi tutkimuksen painoalueille sekä yhteiskuntapolitiikkaan ja palveluihin liittyvään tutkimukseen ja kotimaista tuotantoa edistävää ja kansantalouden kehittämistä palvelevaa tutkimustoimintaa varten. Alamomentin määrärahaa on tarkoitus käyttää eräiden pitkäaikaista rahoitusta vaativien perustutkimus- ja soveltavan tutkimuksen hankkeiden ja määrääkaisten tutkimusyksiköiden rahoittamiseen. Lisäys 15 905 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja kustannusten noususta sekä tieteellisen tutkimustyön ja tutkijakoulutuksen edistämisestä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Perustutkimuksen ja soveltavan tutkimuksen tutkimushankkeisiin sekä tutkijakoulutuksen edistämiseen	36 000 000
Kansanterveyden, ympäristönsuojelun, työolosuhteiden ja muiden painoalueiden tutkimiseen, tutkimuksen erityisrahoitukseen ja tutkimussopimuksiin	28 000 000
Kotimaista tuotantoa edistävään ja kansantalouden tuotantorakenteen monipuolistamiseen tähtäävään sekä energiahuoltoon, luonnonvarojen hyväksikäyttöön ja työvoimakysymyksiin liittyvään tutkimustoimintaan ja tutkimussopimuksiin	17 400 000
Yhteensä	81 400 000

2. *Kansainvälinen tutkimusyhteistyö.* Alamomentin nimike on muutettu. Alamomentille ehdotetaan 6 800 000 mk kansainvälisten yhteistyö- ja tutkijainvaihotosopimusten sekä eräiden kansainvälisten tutkimusorganisaatioiden jäsenosuuksien ja kansainvälisten tutki-

mushankkeiden aiheuttamia kustannuksia varten. Lisäys 524 000 mk aiheutuu tutkijanvaihdon ja tutkimusyhteistyön jatkamisesta ja kehittamisestä.

3. *Pohjoismaisen yhteistyön menot.* Alamentille ehdotetaan 2 100 000 mk Suomen osuuksien suorittamiseksi tieteellisten toimikuntien pohjoismaisten yhteistyöelinten kustannuksista, yhteispohjoismaisten lääketieteellisten stipendiaattien rahoittamiseksi Suomen osalta, Nordforskin jäsenosuusmaksuja sekä pohjoismaisten yhteistyöelinten Suomessa järjestettävien kokousten menoja varten. Lisäys 360 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja jäsenosuusmaksujen tarkistuksesta.

1983 esitys	90 300 000
1982 menoarvio	73 511 000
1981 tilinpäätös	54 556 000

52. Suomen Akatemian apurabat (arvio määräraha)

Momentille merkitään lisäystä 836 000 mk. Momentin määrärahaa käytetään tieteellisen tutkimuksen järjestelystä annetun lain (760/69) 5 §:n mukaisia apurahoja ja Suomen Akatemiasta ja valtion apurahoista korkeimman hengenviljelyn edistämiseksi annetun lain (10/62) 6 ja 9 §:n mukaisia apurahoja varten.

1983 esitys	5 678 000
1982 menoarvio	4 842 000
1981 tilinpäätös	4 943 998

53. (29.88.53 ja 54) Veikkauksen ja rahan arpajaisten voittovarot tieteen tukemiseen (arvio määräraha)

Veikkauksen ja rahan arpajaisten voittovaroista, joita arvioidaan kertyvän vuonna 1983 käytettäväksi arpajaislain 3 §:n mukaisiin tarkoituksiin 540 000 000 mk, ehdotetaan luvun 29.91 perusteluihin viitaten tieteen tukemiseen 42 200 000 mk. Lisäys on 3 325 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään tieteen tukemiseksi myönnettäviä valtionavustuksia, -palkintoja ja apurahoja varten, kotimaisten kielten tutkimuslaitoksesta annetun lain (48/76) mukaisesti tutkimusprojekteihin ja sanakirjatöihin, tieteellisen kirjallisuuden kääntämiseen ja painattamiseen, yksityisluonteisten arkistojen valtionavusta annetun lain (998/74, muut. 953/81) mukaisiin menoihin sekä tieteenalan tutkimus-, selvitys- ja julkaisumenoihin.

	mk		mk
Käyttösuunnitelma:			
Suomalaiselle Tiedeakatemialle Sodankylän observatoriota varten	2 600 000	Snellman-korkeakoulun korjaustyöt	100 000
Suomen Museoliitolle	640 000	Kriittinen korkeakoulu	100 000
Kotiseutuliitolle	440 000	Suomen Kotiteollisuusmuseolle	400 000
Kansallispukuneuvostolle	110 000	Suomen Akatemian käytettäväksi julkaisu-	
Tieteellisen kirjallisuuden edistämiseen ja		toiminnan ja tieteellisten seurojen muun	
kääntämiseen	465 000	toiminnan tukemiseen sekä matka-apu-	
Työväen taloudelliselle tutkimuslaitokselle	500 000	rahoihin	9 300 000
Pellervon taloudelliselle tutkimuslaitok-		Tiedonjulkistamisen edistämiseen	410 000
selle	500 000	Eräisiin tutkimus-, selvitys- ja julkaisupro-	
Suomen osuus eräiden pohjoismaisten tie-		jekteihin	800 000
teellisten yhteistyöhankkeiden menoista	660 000	Museoviraston käytettäväksi yksityisten	
Suomen ja eräiden muiden maiden välisen		museoiden avustamiseen	3 300 000
stipendien vaihdon menot	770 000	Eräät kansainvälisen tieteellisen yhteistyön	
Kansainvälisten tieteellisten konferenssien		menot ja jäsenmaksut	2 900 000
järjestämiseen Suomessa	1 600 000	Opetusministeriön käytettäväksi	435 000
Yksityisluontoisten arkistojen valtionavus-			
ta annettun lain (998/74, muut. 953/81)			
mukaisiin menoihin	6 900 000		
Kotimaisten kielten tutkimusprojekteihin			
ja sanakirjatöihin	4 000 000	1983 esitys	42 200 000
Tieteellisten seuran yhteiselimille	1 840 000	1982 menoarvio	38 875 000
Väestöliiton väestöpoliittiselle tutkimus-		1981 tilinpäätös	34 100 685
laitokselle	520 000		
Jyväskylän Talvi -nimiselle kulttuuritapa-			
tumalle	165 000		
Institutum Romanum Finlandiae -säätiölle	850 000		
Ulkopolitiikan tutkimuksen säätiölle	610 000		
Suomalaisen Kirjallisuuden Seuralle kirjas-			
totoimintaan ja sanakirjatöihin	1 100 000		
V. I. Leninin oleskelua ja toimintaa Suo-			
messa koskevan teoksen laatimiseen ..	185 000		

Yhteensä 42 200 000

70. Kaluston hankkiminen
Momentille ehdotetaan 22 000 mk kalusteiden ja koneiden hankkimista varten.

1983 esitys	22 000
1982 menoarvio	20 000
1981 tilinpäätös	19 689

89. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 889 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	2 547 500	+ 351 800	32	+ 1
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	67 000	+ 6 100	1	—
3. Muut palkat ja palkkiot	58 600	+ 5 600	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	189 200	+ 21 600	—	—
	Varaus 1982	— 80 800	—	—
	Varaus 1983	+ 26 700	—	—
	Yhteensä	2 889 000	33	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 297 100 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen kirjastoamiehuenssin toimi (V 22). Lisäys on 66 400 mk.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään yksi pysyväisluonteinen päätoiminen henkilö.

1983 esitys	2 889 000
1982 menoarvio	2 558 000
1981 tilinpäätös	2 290 951

09. Johtokunta ja lautakunnat

Momentille ehdotetaan edelleen 22 000 mk kokouspalkkioita ja muita menoja varten.

1983 esitys	22 000
1982 menoarvio	22 000
1981 tilinpäätös	14 776

27. Maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 30 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää karttanimien tarkista-

misesta ja kielentarkastustyöstä aiheutuviin kustannuksiin ja ulkopuolisilta laskutettaviin tieteellisten kokoelmien kopiointimenoista sekä koulutustoiminnasta aiheutuviin palkkaus- ja muihin kulutusmenoihin. Toiminnasta aiheutuvat tulot on merkitty momentille 12.29.99. Momentin määrärahalla saadaan palkata henkilöuntaa lyhytaikaiseen työsuhteeseen.

1983 esitys	340 000
1982 menoarvio	310 000
1981 tilinpäätös	169 796

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 94 000 mk kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	3 000
Virkistystoiminta (enintään)	500
Rakennusten käyttö	920 000
Toimistomenot	210 000
Muut menot	166 500
Yhteensä	1 300 000

1983 esitys	1 300 000
1982 menoarvio	1 206 000
1981 tilinpäätös	934 919

90. Taiteen tukeminen

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 410 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	1 299 300	+ 142 300	13	—
3. Muut palkat ja palkkiot	5 300	+ 500	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	92 400	+ 7 900	—	—
Varaus 1982		— 40 700	—	—
Varaus 1983	13 000	+ 13 000	—	—
Yhteensä	1 410 000	+ 123 000	13	—

Muutokset aiheutuvat palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

1983 esitys	1 410 000
1982 menoarvio	1 287 000
1981 tilinpäätös	1 087 872

29. Valtion taidetoimikunnat

Taiteen edistämisen järjestelystä annetun lain (328/67) 5 §:ssä tarkoitettuihin valtion taidetoimikunnan, taiteen keskustoimikunnan ja läänien taidetoimikuntien hallintomenoihin arvioidaan vuonna 1983 tarvittavan 3 500 000 mk. Kun näihin menoihin on tarkoitus käyttää momentille 29.90.52 ehdotetuista varoista 3 300 000 mk, ehdotetaan momentille edelleen 200 000 mk.

1983 esitys	200 000
1982 menoarvio	200 000
1981 tilinpäätös	200 000

30. Kuntien kulttuuritoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 12 935 000 mk eli lisäystä 3 035 000 mk seuraavasti:

1. *Valtionosuus palkkauskustannuksiin.* Alamomentille merkitään lisäystä 2 035 000 mk, mistä 2 000 000 mk sen johdosta, että valtionosuuden piiriin ehdotetaan hyväksyttäväksi vuonna 1983 60 uutta päävirkaa ja 35 000 mk varauksesta vuodelle 1983. Alamomentin määrärahaa käytetään kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain (1045/80, muut. 948/81) 5 §:n nojalla kunnalle kulttuuritoimen virkojen aiheuttamiin palkkauskustannuksiin suoritettavaan valtionosuuteen. Momentin määrärahalta saadaan palkata sivu- ja yhdistelmävirat huomioon ottaen enintään 140 valtionosuuteen oikeutettua henkilöä. Alamomentin loppusumma on 3 535 000 mk.

2. *Valtionosuus paikallisen kulttuuritoiminnan järjestämisestä ja tukemisesta aiheutuviin kustannuksiin.* Alamomentille ehdotetaan enintään 9 400 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää lain 5 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla kunnalle suoritettavan paikallisen kulttuuritoiminnan järjestämisestä ja tukemisesta aiheutuviin kustannusten valtionosuuteen. Valtionosuuden määräytymisen perusteena voidaan enintään ottaa huomioon valtioneuvoston vuosittain asukasta kohden vahvistama markkamäärä, mikä on vuonna

1983 tarkoitus vahvistaa 3,50 markaksi asukasta kohti. Lisäys on 1 000 000 mk.

1983 esitys	12 935 000
1982 menoarvio	9 900 000
1981 tilinpäätös	7 967 800

51. Valtion taiteilija-apurahat (arviomääräraha)

Taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain (734/69, muut. 947/81) mukaan jaetaan vuosittain 104 kappaletta yksi-, 41 kolmi-, 19 viisi- ja 10 viisitoistavuotista taiteilija-apurahaa ja varataan sen ohessa vähintään 50 taiteilija-apurahaa vastaava määräraha jaettavaksi kohdeapurahoina. Kun vuonna 1983 kohdeapurahoina ehdotetaan jaettavaksi 50 taiteilija-apurahaa vastaava määräraha, merkitään momentille 14 063 000 mk. Lisäys 1 815 000 mk aiheutuu apurahojen korotuksesta.

Käyttösuunnitelma:	mk
104 yksivuotista apurahaa	3 829 000
123 kolmivuotista apurahaa	4 528 000
85 viisivuotista apurahaa	3 129 000
20 viisitoistavuotista apurahaa	736 000
50 taiteilija-apurahaa vastaava määräraha kohdeapurahoina	1 841 000
Yhteensä	14 063 000

1983 esitys	14 063 000
1982 menoarvio	12 248 000
1981 tilinpäätös	10 557 084

52. (29.90.52 ja 53) Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot taiteen tukemiseen (arviomääräraha)

Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista, joita arvioidaan kertyvän vuonna 1983 käytettäväksi arpajaislain 3 §:n mukaisesti tarkoitukseen 540 000 000 mk, ehdotetaan luvun 29.91 perusteluihin viitaten taiteen tukemiseen 230 200 000 mk. Lisäys on 26 910 000 mk, mistä 560 000 mk on kertamenoa Wuorion säätiölle.

Momentin määrärahaa käytetään taiteen tukemiseksi myönnettäviä valtionavustuksia, -palkintoja ja apurahoja varten sekä musiikkioppilaitosten valtionavusta annetun lain (147/68) mukaisia menoja varten. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös lisämäärärahana taiteen keskustoimikunnan, valtion taidetoimikuntien ja läänien taidetoimikuntien hallintomenoihin sekä taiteenalan selvitys- ja tutkimustoiminnan menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk		mk
Valtionpaikintoihin	505 000	Suomen taideteollisuusyhdistykselle	550 000
Suomenkielisen kaunokirjallisuuden edistä-		Taideteollisuusnäyttelyihin ja tiedotustoimintaan	440 000
miseen	85 000	Teollisuustaitteen liitto Ornamolle	650 000
Ruotsinkielisen kaunokirjallisuuden edistä-		Kotimaisen elokuvan tuotantotukeen, mistä	
miseen	55 000	laatutukeen 1 000 000	14 300 000
Kirjailijajärjestöille	650 000	Elokuvatarjonnan kehittämiseen kunnissa	900 000
Suomen maakuntakirjailijat ry:lle	140 000	Elokuva-alan teknisiä laitteita varten Suomen	
Suomen Nuorisokirjallisuuden Instituutille	140 000	elokuvasaatiön käytettäväksi	700 000
Kirjailija- ja kirjoittajakoulutukseen	170 000	Elokuvakopioiden tarjonnan lisäämiseen ..	300 000
Lukemisharrastuksen edistämiseen	300 000	Elokuvajärjestöille	300 000
Suomalaisen kirjallisuuden kääntämiseen ja		Valokuvajärjestöille	240 000
julkaisemiseen	170 000	Valokuvanäyttelyihin	120 000
Suomen taideakatemian säätiölle	10 500 000	Valokuvateosten laatutukeen	120 000
Suomen taideakatemian säätiön hallinnassa		Valtakunnallisille taiteenalan erikoismuseoille	5 960 000
olevien valtion taidekokoelmien täydentämiseen	750 000	Wuorion säätiölle (kertameno)	560 000
Taideteosten hankkiminen julkisiin rakennuksiin	1 800 000	Kongressit, kulttuuripäivät, seminaarit ym.,	
Taidemuseoille	1 400 000	mistä Jyväskylän Kesä-nimistä kulttuuritapahtumaa	
Kuvataidejärjestöille	1 150 000	varten 250 000, Jyväskylän Talvi-nimistä	
Taidekouluille	700 000	kulttuuritapahtumaa varten 250 000 sekä Työväen	
Kuvataidenäyttelytoimintaan	900 000	Musiikkitapahtumaa varten 250 000	3 600 000
Suomen Kansallisoopperan Säätiölle asetuksen mukaiseen		Läänien taidetoimikuntien käytettäväksi taiteen	
avustukseen	43 200 000	edistämiseen	11 000 000
Suomen Kansallisoopperan Säätiön lisäavustus	800 000	Taidelaitosten rakentamisavustuksia varten	6 300 000
Oopperajuhlia varten	1 700 000	Lisämääräraha taiteen keskustoimikunnan, valtion	
Konserttitoiminnan edistämiseen	550 000	taidetoimikuntien ja läänien taidetoimikuntien	
Orkestereille ja yhteille sekä niiden aluetoimintaan	3 500 000	hallintomenoihin	3 300 000
Musiikkioppilaitosten valtionavustuksiin, mistä		Taiteen alan selvitys- ja tutkimustoimintaan	200 000
harkinnanvaraisiin avustuksiin 3 300 000 (enintään)	40 000 000	Lastenkulttuurin edistämiseen	200 000
Säveltaidejärjestöille	460 000	Lasten ja nuorten kuvataidekouluja varten	270 000
Säveltaiteen harrastustoimintaan, mistä valtakunnallisille		Pohjoismaisia taiteen alan yhteishankkeita varten	100 000
musiikkiliitoille 860 000	1 250 000	Kansainvälistä taiteen alan yhteistoimintaa varten,	
Musiikkileirejä varten	800 000	mistä Suomessa järjestettäviä kansainvälisiä	
Musiikki-instituuteille	730 000	kongresseja varten 400 000	550 000
Oopperayhdistyksille	800 000	Opetusministeriön käytettäväksi	150 000
Säveltilauksiin ja musiikkikilpailuihin	200 000		
Äänitetuotannon tukemiseen	220 000		
Luovan säveltaiteen edistämissäätiölle	100 000		
Musiikin tiedotuskeskukselle	250 000		
Suomen Kansallisteatterin Osakeyhtiölle asetuksen mukaiseen			
avustukseen	16 200 000	1983 esitys	230 200 000
Svenska teatern i Helsingfors -nimiselle teatterille	4 100 000	1982 menoarvio	203 290 000
Teattereiden valtionapu	19 300 000	1981 tilinpäätös	182 480 198
Alueteatteritoimintaa varten	14 500 000		
Teatteriryhmien sekä musiikki-, tanssi- ja lastenteattereiden tukemiseen, mistä lastenteattereille			
2 200 000	4 350 000		
Teatteriryhmien kiertotukeen ja laitehankintoihin	800 000		
Harrastajateattereille	660 000		
Näyttämötaiteellista harrastustoimintaa varten	1 815 000		
Näyttämötaidejärjestöille	1 400 000		
Näytelmäkirjallisuuden edistämiseen	650 000		
Ohjaaja-, koreografi- ja lavastajavierailuja varten	100 000		
Teatterien teknisiä laitteita ja perushankintoja varten	440 000		
Lyhytaikaisia ammattiteatterikokeiluja varten	300 000		
Arkkitehtuurinäyttelyihin	800 000		

Yhteensä 230 200 000

54. Musiikkioppilaitosten ja konservatorioiden valtionapu

Momentin nimike on muutettu.

Musiikkioppilaitosten valtionavusta annettua lain (147/68) mukaisesti avustuksiin arvioidaan vuonna 1983 tarvittavan 47 000 000 mk. Kun näihin avustuksiin on tarkoitettu käyttä momentille 29.90.52 musiikkioppilaitosten toimintaan osoitetuista veikkausvoittovaroista 40 000 000 mk, momentille ehdotetaan 7 000 000 mk. Lisäys on 4 000 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta sekä valtionosuuden ennakoiden tarkistamisesta.

Hallitus antaa Eduskunnalle esityksen musiikkioppilaitosten valtionavusta annetun lain muuttamiseksi siten, että musiikkioppilaitosten henkilöstöä voidaan lisätä vain tulo- ja menoarviossa ilmoitetun lukumäärän puitteissa sekä tuntiopetusta vain tulo- ja menoarviossa tähän tarkoitukseen osoitettujen määrärahojen puitteissa. Ehdotetaan, että vuonna 1983 valtionavun piiriin saadaan hyväksyä viisi uutta henkilöä. Lisäksi tarkoituksena on pitää musiikkioppilaitosten keskimääräinen valtionosuusprosentti muuttumattomana lähivuosina.

1983 esitys	7 000 000
1982 menoarvio	3 000 000
1981 tilinpäätös	5 000 000

55. Kirjailijoille ja kääntäjille jaettavat apurahat ja avustukset (arviomääräraha)

Kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain (236/61) mukaisesti vuotta 1979 edeltäviin vuosiin kohdistuvien yleisten kirjastojen valtionavustusten perusteella määräytyviin apurahoihin ja avustuksiin sekä sanotun lain muuttamisesta annetun lain (1117/78) mukaisiin apurahoihin ja avustuksiin arvioidaan tarvittavan 12 400 000 mk. Lisäys on 4 900 000 mk.

1983 esitys	12 400 000
1982 menoarvio	7 500 000
1982 II lisämenoarvio	3 300 000
1981 tilinpäätös	10 097 275

56. Valtionavustus Tampereen Työväen Teatterin rakentamiseen (siirtomääräraha)

Vuoden 1982 toisen lisämenoarvion momentin 29.90.53 perusteluihin viitaten momentille ehdotetaan valtionavustuksena 10 000 000 mk

Tampereen Työväen Teatterille tarkoitettua uudisrakennuksen rakentamisen aloittamista varten. Tarkoitusta varten on aikaisemmin myönnetty veikkausvoittovaroista 1 300 000 mk.

1983 esitys	10 000 000
-------------------	------------

57. Elokvataiteen tukeminen

Elokuvaveron tuotoksi on vuonna 1982 arvioitu 2 500 000 mk. Koska on pidettävä tarkoituksenmukaisena, että tällä perusteella tuetaan elokuvataidetta, ehdotetaan elokuvataiteen edistämistoimenpiteitä varten edelleen 1 550 000 mk.

1983 esitys	1 550 000
1982 menoarvio	1 550 000
1981 tilinpäätös	1 050 000

(58.) Eräät lisäavustukset taiteen tukemiseen (kertameno)

Momentti ja sille kertamenona myönnetty 2 184 000 markan määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 2 184 000 mk, missä on otettu huomioon vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 1 840 000 markan määräraha.

1982 menoarvio	2 184 000
1981 tilinpäätös	1 500 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 10 150 000 mk seuraavasti:

1. Keskeneneräiset työt. Alamomentille ehdotetaan 6 150 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötöpinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Abrahaminkatu 1—5, Helsinki	1 812 (13 200)	10 600 000	5 850 (803)	7 100 000	1 650 000
2. Yrjönkatu 18, Helsinki	2 364 (20 400)	14 000 000	5 922 (686)	9 500 000	4 500 000
				<hr/>	<hr/>
				Yhteensä	6 150 000

2. *Suunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 4 000 000 mk, mistä 2 000 000 mk vuoden 1982 toisen lisämenoarvion luvun 29.90 perusteluihin viitaten oopperatalon suunnittelun jatkamista varten ja 2 000 000 mk Ateneum-rakennuksen peruskorjaus- ja laajennustöiden suunnittelua varten.

1983 esitys	10 150 000
1982 menoarvio	8 800 000
1981 tilinpäätös	9 690 000

91. Urheilun ja nuorisokasvatustyön tukeminen

Arpajaislain (491/65) 3 §:n (muutettu 992/72 ja 813/81), raha-arpajaisista annetun asetuksen (800/75), veikkausasetuksen (814/81) sekä näiden perusteella annettujen toimilupien mukaisesti raha-arpajaisten voittovaroja, veikkausvoittovaroja ja V-5 ravivedon tuottoja käytetään urheilun ja liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen ja nuorisokasvatustyön tukemiseen.

Raha-arpajaisten puhtaaksi tuotoksi arvioidusta tulo- ja menoarvion määrärahasta käytetään vuonna 1982 21 % Suomen Kansallisoopperan Säätiölle ja 9 % Suomen Kansallisteatterin Osakeyhtiölle tuleviksi avustuksiksi. Jokeripelin ja ässäarpojen jäljelle jäävästä tuotosta käytetään 45 % urheilun ja liikuntakasvatuksen tukemiseen. Muilta osin raha-arpajaisten voittovarot käytetään tieteen, taiteen ja urheilun edistämiseen vuosittain tulo- ja menoarviossa päätettävällä tavalla. Veikkausvoittovaroista on käytetty viime vuosina asetukseen perustuen 45 % urheilun ja liikuntakasvatustyön edistämiseen ja 55 % tieteen, taiteen ja nuorisokasvatustyön tukemiseen tulo- ja menoarviossa vuosittain päätettävällä tavalla. V-5 ravivedon liikevaihdosta tuloutetaan vuonna 1982 16 % käytettäväksi arpajaislain mukaisesti taiteen tukemiseen.

Edellä mainittujen tuottojen arvioiminen pelimuotokohtaisesti tulo- ja menoarvion laadinta-ajankohtana on osoittautunut viime vuosina pelien määrän kasvaessa epävarmaksi. Tämän johdosta on syksyn lisämenoarvioesityksessä jouduttu jo useana vuonna esittämään oikaisua eri pelien tuottoarviointiin ja samalla järjestämään eri toimintojen tarkoitettu avustaminen muutneiden olosuhteiden mukaisesti. Eri pelimuotojen yhteenlaskettu kokonaistuoton kehitys on kuitenkin pysynyt suotuisana, joten rahoituksen uudelleenjärjestely sen puitteissa on ollut mahdollista.

Edellä sanotun johdosta on hallitus antanut 11.6.1982 eduskunnalle esityksen arpajaislain

3 §:n muuttamisesta siten, että raha-arpaja- ja veikkauspelien puhtaan tuoton käyttötarkoitus tulisi yhtäläiseksi siten, että pelien tuotto käytettäisiin urheilun ja liikuntakasvatuksen sekä tieteen, taiteen ja nuorisokasvatustyön tukemiseen. Valtiolle kertyvän arpajaistuoton ennustettavuuden parantamiseksi sekä siihen pohjautuvan avustustoiminnan vakauttamiseksi on edellä mainittuja asetuksia tarkoitettu muuttaa siten, että asetuksiin perustuvat tuoton jako-osuudet määräytyvät eri pelimuotojen kokonaistuoton perusteella. Kun tavoitteena on pidetty vuoden 1982 tulo- ja menoarvion mukaista kokonaistuoton jakautumaa, on urheilun ja liikuntakasvatustyön osuus valtiolle kertyvästä kokonaistuotosta tarkoitettu määrätä 36,6 prosentiksi, Suomen Kansallisoopperan Säätiön osuus 8 prosentiksi ja Suomen Kansallisteatterin Osakeyhtiön osuus 3 prosentiksi. Muilta osin voittovarot on tarkoitettu käyttämään tieteen, taiteen ja nuorisotoiminnan edistämiseen vuosittain tulo- ja menoarviossa päätettävällä tavalla. Lisäksi veikkausvoittovaroista myönnettujen lainojen korot ja kuolelutukset otettaisiin tulo- ja menoarvioon käytettäväksi uudelleen asetuksen mukaisiin tarkoituksiin.

Edellä todetun johdosta on lukujen 29.88, 90 ja 91 kohdalla ehdotettu raha-arpajaisten voittovarojen ja veikkausvoittovarojen budjetointi yhdistettäväksi. Vuonna 1983 arvioidaan veikkauksen ja raha-arpajaisten tuottona kertyvän valtiolle yhteensä 540 000 000 mk.

30. Nuorisotyöttömyyden seurausvaikutusten lieventäminen

Momentille ehdotetaan 3 000 000 mk käytettäväksi nuorisotyöttömyyden johdosta avustuksena kunnille työleirien järjestämiseksi työttömille ja kesäaikaista työtä vailla oleville nuorille.

1983 esitys	3 000 000
-------------------	-----------

50. (29.91.50 ja 55) *Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot urheilun ja liikuntakasvatustyön tukemiseen* (arviomääräraha)

Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista, joita arvioidaan kertyvän vuonna 1983 käytettäväksi arpajaislain 3 §:n mukaisesti tarkoituksiin 540 000 000 mk, ehdotetaan luvun perusteluihin viitaten urheilun ja liikuntakasvatustyön tukemiseen 197 600 000 mk. Kun momentin määrärahaa aikaisemmin myönnettyjen lainojen kuoletuksia ja korkoja arvioidaan kertyvän 20 000 000 mk, ehdotetaan momentille yhteensä 217 600 000 mk. Lisäys on 24 265 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään liikuntalaikiin (984/79) ja urheiluopistojen valtionavustusta annettuun lakiin (946/78) perustuvia valtionosuuksia, -avustuksia ja halpakorkoisia lainoja sekä muita urheilun ja liikuntakasvatustyön tukemiseksi myönnettäviä valtionavustuksia ja apurahoja varten. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös valtion urheiluneuvoston, valtion liikuntatieteellisen neuvoston ja läänien urheilulautakuntien menoihin sekä liikuntatieteelliseen suunnittelu- ja tutkimustyöhön.

Momentin määrärahaa on tarkoitus käyttää Stadionsäätiölle Suomen urheilumuseon lisätilojen rakentamista varten myönnettävään avustukseen 1,6 milj. mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtakunnallisten liikuntajärjestöjen valtionavustus	63 140 000
Määrärahaa myönnetään 3 150 000 mk urheiluvalmentajien palkkaamiseen	
Avustusten myöntämiseen liikuntapaikkojen sekä niihin liittyvien vapaa-aikatilojen perustamiskustannuksiin	36 000 000
Halpakorkoisten, pitkäaikaisten lainojen myöntämiseen liikuntapaikkojen sekä niihin liittyvien vapaa-aikatilojen perustamiskustannuksiin	29 300 000
Urheiluopistojen valtionavustusta annetun lain piiriin kuuluvien urheiluopistojen omien huoneistojen ja harjoituspaikkojen hankkimiseen, laajentamiseen ja perusparannuksiin	7 800 000
Valtionosuuksiin kunnille urheiluseurojen toimintaan sekä liikuntatoimen yleiseen kehittämiseen ja kuljetuskustannuksiin, jolloin valtionosuuteen oikeuttavaksi menoksi vahvistettaisiin 7,5 mk asukasta kohti (enintään)	21 500 000
Valtionosuuksiin kunnille viranhaltijain palkkauksiin	12 500 000
Olympiavalmennukseen, mistä 1 050 000 mk olympiavalmentajien palkkaamiseen	5 200 000

Urheiluopistojen toimintaan, mistä	mk
1 500 000 mk harkinnanvaraisiin valtionavustuksiin	31 700 000
Liikuntatieteelliseen suunnittelu- ja tutkimustyöhön sekä toimintaan	5 800 000
Urheilun ja liikunnan opettajien, valmentajien, ohjaajien sekä tutkijain ulkomaisiin opintomatkoihin	150 000
Avustus urheilijoiden ammattienedistämistäitiölle	450 000
Suunnistuskarttojen valmistukseen ja urheiluvälineiden hankintaan	400 000
Läänien urheilulautakuntien menoihin, mistä 900 000 mk sihteerien palkkaukseen	1 700 000
Suomen Urheilumuseon toimintaan	460 000
Valtion urheiluneuvoston, valtion liikuntatieteellisen neuvoston sekä muihin urheilua ja liikuntakasvatusta edistäviin tarkoituksiin opetusministeriön käytettäväksi	1 500 000
Yhteensä	217 600 000

1983 esitys	217 600 000
1982 menoarvio	193 335 000
1981 tilinpäätös	201 309 005

51. *Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot nuorisokasvatustyön tukemiseen* (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista, joita arvioidaan kertyvän vuonna 1983 käytettäväksi arpajaislain 3 §:n mukaisesti tarkoituksiin 540 000 000 mk, ehdotetaan momentille nuorisotyön tukemiseen 70 000 000 mk. Lisäys on 6 500 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään valtakunnallisen nuorisotyön valtionavustusta annettuun lakiin (1035/73) ja kuntien nuorisolautakunnista ja kuntien nuorisotyöhön annettavasta valtionavustusta annettuun lakiin (117/72) perustuvia valtionosuuksia ja -avustuksia sekä muita nuorisokasvatustyön tukemiseksi myönnettäviä avustuksia ja apurahoja varten. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös valtion nuorisoneuvoston, läänien nuorisolautakuntien, kansainvälisen nuorisotoiminnan ja nuorisotyötä käsittelevän tutkimustoiminnan menoihin. Kuntien nuorisolautakunnista ja kuntien nuorisotyöhön annettavasta valtionavustusta annetun lain (117/72) perusteella palkatun valtionapuun oikeutetun henkilökunnan määrä on pääviroiksi muutettuna 400. Ehdotetaan, että valtionavun piiriin ei vuonna 1983 hyväksytä uusia henkilöitä.

Käyttösuunnitelma:	mk	1983 esitys	70 000 000
Valtakunnallisen nuorisotyön valtionavusta annetun lain (1035/73) 3 §:n mukaisiin menoihin	29 700 000	1982 menoarvio	63 500 000
Nuorisotyötä tekevien järjestöjen toimintaan	300 000	1981 tilinpäätös	59 492 840
Kuntien nuorisolautakunnista ja kuntien nuorisotyöhön annettavasta valtionavusta annetun lain (117/72) 5 §:n mukaisiin valtionosuuksiin	29 600 000	52. <i>Urheiluopistojen valtionapu</i>	
Valtionapu kunnille nuorisotilojen rakentamiseen	5 000 000	Urheiluopistojen valtionavusta annetun lain (946/78) mukaisiin sekä muiden urheiluopistojen avustuksiin arvioidaan vuonna 1983 tarvittavan 32 700 000 mk. Kun näihin avustuksiin on tarkoitus käyttää momentille 29.91.50 urheiluopistojen toimintaan osoitetuista veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista 31 700 000 mk, ehdotetaan momentille 1 000 000 mk. Lisäys on 300 000 mk.	
Kansainväliseen nuorisotoimintaan ja nuorisotyöntekijäin sekä tutkijain ulkomaisiin opintomatkoihin	1 700 000	1983 esitys	1 000 000
Lasten ja nuorison taideharrastuksen tukemiseen	750 000	1982 menoarvio	700 000
Avustus lasten ja nuorten taidekeskuksen toimintaan	165 000	1981 tilinpäätös	700 000
Nuorisotyötä käsittelevään tutkimustoimintaan	250 000		
Läänien nuorisolautakuntien toimintaan, mistä 900 000 mk sihteerien palkkaukseen	2 000 000		
Valtion nuorisoneuvoston menoihin sekä muihin nuorisotoimintaa edistäviin tarkoituksiin opetusministeriön käytettäväksi	535 000		
Yhteensä	70 000 000		

92. Suomenlinnan hoitomenot

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 4 051 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i> ..	188 900	+ 20 200	2	—
2. <i>Työsubdepalkat</i>	3 551 900	+ 411 800	63	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	8 000	+ 500	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	264 700	+ 24 100	—	—
Varaus 1982		— 116 100	—	—
Varaus 1983	37 500	+ 37 500	—	—
Yhteensä	4 051 000	+ 378 000	65	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 432 500 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enin-

tään 63 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	4 051 000
1982 menoarvio	3 673 000
1981 tilinpäätös	3 362 657

09. Suomenlinnan hoitokunta

Momentille ehdotetaan edelleen 100 000 mk hoitokunnan ja jaostojen jäsenten kokouspalkkioita sekä hoitokunnan ja jaostojen puheenjohtajille ja hoitokunnan sihteerille myönnettyjä kiinteitä kuukausipalkkioita varten.

1983 esitys	100 000
1982 menoarvio	100 000
1981 tilinpäätös	57 498

10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 239 000 mk, mikä aiheutuu kohonneista kustannuksista energian, jätevesien, jätehuollon ja vartioinnin osalta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kiinteistöjen energia-, jätevesi- ja jätehuoltomenoihin sekä kiinteistöjen vartiointimenoihin.

1983 esitys	2 612 000
1982 menoarvio	2 373 000
1981 tilinpäätös	2 404 526

13. Rakennusten korjaus ja kunnossapito (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 000 000 mk, mistä 400 000 mk kaukolämpötunnelin rakenteiden täydentämiseksi. Lisäys on 200 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää Suomenlinnan hoitokunnasta annetun asetuksen (427/76) mukaisten restaurointitöiden suorittamiseen ja huonokuntoisten rakennusten, vapautuvien asuntojen sekä sähkö- ja LVI-verkoston kunnostamiseen.

1983 esitys	2 000 000
1982 menoarvio	1 800 000
1981 tilinpäätös	1 630 000

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 12 500 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös siviilipalvelusmiesten aiheuttamiin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	2 500
Matkat	11 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 000
Toimistomenot	124 000
Muut menot	46 500

Yhteensä 185 000

1983 esitys	185 000
1982 menoarvio	172 500
1981 tilinpäätös	153 150

40. Valtionavustus Suomenlinnan Liikenne Oy:lle (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 61 000 mk tavaraliikenteen alijäämän valtion osuuden suorittamista varten. Valtion ja Helsingin kaupungin kesken 27.2.1978 solmitun Suomenlinnan liikenteen hoitoa koskevan sopimuksen mukaisesti valtio korvaa puolet tavaraliikennettä varten hankitun lautan aiheuttamista käyttötappioista.

1983 esitys	531 000
1982 menoarvio	470 000
1981 tilinpäätös	348 624

70. Laitteiden ja kaluston hankinta (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 450 000 mk, mistä 400 000 mk ravintola Walhallan kaluston hankintaan vuoden 1982 toisessa lisämenoarviossa myönnetyn tilausvaltuutuksen mukaisesti ja 50 000 mk Suomenlinnan alueelle pystytettävien opastetaulujen ja -viittojen hankintojen aloittamiseksi sekä työkoneiden hankkimista ja toimistokaluston täydentämistä varten.

1983 esitys	450 000
1982 menoarvio	300 000
1981 tilinpäätös	286 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 500 000 mk seuraavasti:

1. *Kunnallistekniset ja liitännäistyöt.* Alamomentille ehdotetaan 300 000 mk Suomenlinnan rakennusten kunnallistekniikan liittymismaksuja ja liitännäistöitä varten.

2. *Suunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 1 500 000 mk Suomenlinnan käyttösuunnitelman mukaisten kunnostustöiden suorittamista sekä perustamis- ja esisuunnittelua, yleissuunnitelmien, rakennussuunnitelmien ja niihin liittyvien selvitysten ja tutkimusten hankkimista sekä rakennustöiden valvontaa ja muita rakennuttajan kuluja varten.

3. *Uudisrakennustyöt.* Alamomentille ehdotetaan 3 700 000 mk Ison Mustasaaren kallioväestösuojan sisustustöiden suorittamista var-

ten. Suojan kustannusarvio on 7 000 000 mk, pinta-ala 2 615 brutto-m², tilavuus 10 300 m³ ja yksikkökustannukset 2 677 mk/brutto-m² ja 680 mk/m³. Hanketta varten on aikaisemmin myönnetty 3 300 000 mk.

1983 esitys	5 500 000
1982 menoarvio	2 400 000
1982 II lisämenoarvio	800 000
1981 tilinpäätös	2 950 000

93. Arkistolaitos

Valtionarkiston ja maakunta-arkistojen toiminta tulee vuoden 1983 alusta lukien perustamaan uuteen arkistolakiin (184/81). Laki aiheuttaa uusia tehtäviä, joiden hoitaminen edellyttää yleisarkistojen organisaation uudistamista. Ehdotuksessa asetukseksi yleisarkistoista esitetään valtionarkistoon perustettavaksi kollegio, joka käyttäisi valtionarkiston ylintä rat-

kaisuvaltaa arkistotointa ja yleisarkistoja koskevissa keskeisimmissä ja laajakantoisimmissa asioissa. Valtionarkistojen sisäisen työnjaon parantamiseksi ehdotetaan valtionarkiston osastojen jakamista toimistoihin. Organisaatiouudistus toteutetaan pääosin yleisarkistojen nykyisen henkilökunnan puitteissa. Tehtäviä ja palkkausperusteita joudutaan kuitenkin tarkistamaan.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 10 456 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	7 066 500	+ 966 300	108	+ 1
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat ..	1 741 400	+ 192 300	43	—
3. Muut palkat ja palkkiot	866 900	+ 255 300	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	684 500	+ 85 500	—	—
Varaus 1982		— 289 100	—	—
Varaus 1983	96 700	+ 96 700	—	—
Yhteensä	10 456 000	+ 1 307 000	151	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 043 500 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Arkistolaitoksen organisaation uudistamiseksi ehdotetaan luvun perusteluihin viitaten perustettavaksi ja lakkautettavaksi 1. 3. 1983 lukien seuraavat virat ja toimet:

Perustetaan:

Valtionarkisto

	Palkkaus- luokka
Peruspalkkaiset:	
1 valtionarkistonhoitaja	B 8
1 asessori	B 1
4 toimistopäällikköä	V 29
1 ylitarkastaja	V 27
2 ylitarkastajaa	V 26
4 erikoistutkijaa	V 26
1 ylikonservaattori	V 15
4 arkistomestaria	V 14
2 konservaattoria	V 13
Ylimääräiset:	
1 osastosihteeri	V 22
2 konservaattoria	V 13

Maakunta-arkistot

Peruspalkkaiset:	
7 maakunta-arkistonhoitajaa	B 1
7 ylitarkastajaa	V 26
1 konservaattori	V 13
7 arkistomestaria	V 12
Ylimääräiset:	
2 konservaattoria	V 13

Lakkautetaan:

Valtionarkisto

Peruspalkkaiset:	
1 valtionarkistonhoitaja	B 6
4 arkistonhoitajaa yp.	V 27
5 arkistonhoitajaa	V 26
1 arkistonhoitaja ap.	V 26
4 vahtimestaria (arkistovahtimestaria)	V 14
1 kirjansitoja	V 14
2 kirjansitojaa	V 13
Ylimääräiset:	
1 asessori	B 1
1 tutkijakonservaattori	V 26
1 arkistoavustaja	V 22
2 kirjansitojaa	V 13

Maakunta-arkistot

Peruspalkkaiset:	
7 maakunta-arkistonhoitajaa	V 29
7 arkistonhoitajaa	V 26
1 kirjansitoja	V 13
6 vahtimestaria	V 12
Ylimääräiset:	
2 kirjansitojaa	V 13
1 vahtimestari	V 12

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavan toimihenkilön aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan valtionarkistoon 1.3.1983 perustettavaksi laboratorioapulaisen ylimääräinen toimi (V 8).

Lisäys on 173 300 mk.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 86 000 mk pääsuunnittelijan palkkaamiseksi valtionarkistoon arkistolain mukaisten atk-aineistojen arkistointiin liittyviä tehtäviä varten.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 36 200 mk ylimääräistetyin toimen palkkiona.

Lisäys on 49 800 mk. Kun tilapäisten palkkioista vähennetään kertameno 61 700 mk, vähennys on 11 900 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 43 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 209 000 mk alamomentin määrärahan oikaisun johdosta.

1983 esitys	10 456 000
1982 menoarvio	9 149 000
1981 tilinpäätös	8 617 082

27. Maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 74 000 mk tutkimuspalvelutoiminnan kasvuun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää tutkimuspalvelutoiminnasta aiheutuviin menoihin. Vastaava tulo on merkitty momenteille 12.29.93 ja 12.29.94. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään yksi kokopäivätoiminen henkilö.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionarkisto	210 000
Maakunta-arkistot	64 000
Yhteensä	274 000

1983 esitys	274 000
1982 menoarvio	200 000
1981 tilinpäätös	191 519

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 391 000 mk, mistä 70 000 mk kertamenoa atk-aineistojen arkistointikelpoisuustutkimusta ja 114 000 mk kertamenoa Oulun maakunta-arkiston muuttoa varten. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös kirjallisuuden hankintoja, asiakirjojen mikrofilmausta ja arkistoitujen filmien kopiaimista varten sekä asiakirjojen ostamisesta aiheutuviin menoihin. Kun momentilta vähennetään kertameno 70 000 mk, lisäys on 321 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionarkiston käyttövarat (enintään) ..	3 000
Valtionarkiston virkistystoiminta (enintään) ..	1 000
Valtionarkisto (kertamenoa 70 000)	1 910 000
Maakunta-arkistojen virkistystoiminta (enintään) ..	1 000
Maakunta-arkistot (kertamenoa 114 000)	1 724 000
Yhteensä	3 639 000
1983 esitys	3 639 000
1982 menoarvio	3 318 000
1981 tilinpäätös	2 836 788

70. Kaluston ja laitteiden hankkiminen

Momentille ehdotetaan 700 000 mk, mistä 400 000 mk Oulun maakunta-arkiston uuden rakennuksen irtokalusteiden hankintaan ja 300 000 mk mikrofilmien kopiointikoneen, lukukopiolaitteen, rullafilmiä lukulaitteiden, arkistohyllyjen sekä muiden kalusteiden ja laitteiden hankintaan.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionarkisto	242 200
Maakunta-arkistot	457 800
Yhteensä	700 000

1983 esitys	700 000
1982 menoarvio	350 000
1981 tilinpäätös	217 416

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 600 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset työt.* Alamomentille ehdotetaan 1 100 000 mk Oulun maakunta-arkiston peruskorjaus- ja muutostöitten loppuunsaattamista varten. Hankkeen kustannusarvio on 9 400 000 mk, hyötypinta-ala 3 916 m², tilavuus 18 400 m³ ja vastaavat yksikkökustannukset 2 400 mk/m² ja 511 mk/m³. Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty 8 300 000 mk.

2. *Suunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 500 000 mk Turun maakunta-arkiston lisärakennuksen ja peruskorjauksen suunnittelua varten. Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty 1 050 000 mk.

1983 esitys	1 600 000
1982 menoarvio	7 000 000
1981 tilinpäätös	1 500 000

94. Museovirasto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 17 134 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	6 476 600	+ 740 000	87	—
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsuhteipalkat</i>	9 131 500	+ 1 103 700	121	+ 1
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	246 000	+ 47 800	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	1 121 400	+ 109 700	—	—
	Varaus 1982	— 488 700	—	—
	Varaus 1983	158 500	—	—
Yhteensä	17 134 000	+ 1 671 000	208	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 812 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Työsuhteipalkkoihin ehdotetaan lisäystä

49 500 mk työmestarin palkkaamiseksi museoviraston alaisuuteen siirrettyyn Cygnaeuksen galleriaan. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 122 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 30 000 mk, mistä 5 000 mk kertamenona museoviraston 100-vuotishistorian kirjoittamisen jatkamista varten, 18 000 mk kertamenona Suomen Kirkot -sarjateoksen kirjoittamista varten vuonna 1983 sekä 7 000 mk luento- ja käännöspalkkioita varten.

1983 esitys	17 134 000
1982 menoarvio	15 463 000
1981 tilinpäätös	13 832 589

10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk kustannusten nousun ja uusien tilojen käyttöön oton johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää museoviraston hallinnassa olevien kiinteistöjen vuokra- ja käyttömenoihin.

1983 esitys	2 800 000
1982 menoarvio	2 500 000
1981 tilinpäätös	2 122 392

13. Rakennusten korjaus (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 40 000 mk kunnossapitotarpeen kasvun ja kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää museoviraston hallinnassa olevien rakennusten pienehköihin korjaustöihin. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään yksi henkilö määräaikaan tehtäviin.

1983 esitys	470 000
1982 menoarvio	430 000
1981 tilinpäätös	375 000

21. Tutkimus- ja valvontatoiminta

Momentille ehdotetaan lisäystä 70 000 mk kustannusten nousun ja toiminnan laajenemisen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää museoviraston tehtäviin kuuluvan tutkimus-, valvonta- ja inventointitoiminnan menoihin, kansantieteellisten työväen kulttuurikokelmien ja kenttätöiden aiheuttamiin menoihin sekä valtioon mahdollisesti kohdistuvien korvausvaatimusten välttämisen kannalta kiireellisiin arkeologisiin kaivauksiin. Momentin määrärahalla on tarkoitus palkata enintään viisi henkilöä määräaikaan tehtäviin. Määrärahasta on tarkoitus käyttää enintään 100 000 mk lyhytaikaisissa kaivaustehtävissä tarvittavan henkilöstön palkkauksiin.

1983 esitys	1 020 000
1982 menoarvio	950 000
1981 tilinpäätös	1 061 540

23. Museotoiminta

Momentille ehdotetaan lisäystä 160 000 mk, mistä 60 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja näyttelytoiminnan lisääntymisestä, 70 000 mk kertamenosta museoviraston 100-vuotisnäyttelyä varten ja 30 000 mk kertamenosta Greenwichin merimuseoon valmistettavan Suomen merenkulkunäyttelyn valmistelua varten. Momentin määrärahaa saadaan käyttää museokokelmien näytteille panoon, esittelyyn, tiedotuspalveluun sekä kokelmien kartuttamiseen. Toiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 12.29.95. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään yhdeksän henkilöä osavuotisiin tehtäviin.

1983 esitys	855 000
1982 menoarvio	695 000
1981 tilinpäätös	622 059

28. Maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk kustannusten nousun ja toiminnan laajentumisen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää museoviraston maksullisesta palvelutoiminnasta aiheutuviin menoihin. Toiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 12.29.95. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään kolme henkilöä määräaikaan tehtäviin.

1983 esitys	450 000
1982 menoarvio	400 000
1981 tilinpäätös	379 946

29. Muut kulutusmenot

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi ja alamomenttijako poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 205 700 mk, mistä 170 700 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 35 000 mk kertamenosta Suomen Kirkot -sarjateoksen osan 12 painattamista varten. Kun momentilta vähennetään kertameno 70 000 mk, lisäys on 135 700 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös kuvalaitoksen ja kirjaston menoja, laboratoriotarvikkeiden ja siviilipalvelusmiesten aiheuttamia menoja varten.

Käyttösuunnitelma:		mk
Käyttövarat (enintään)		4 000
Matkat	370 000	
Virkistystoiminta (enintään)	3 000	
Muut henkilöstömenot	90 000	
Kuvalaitos ja kirjasto	140 000	
Toimistomenot (kertamenoa 35 000)	450 000	
Muut menot	120 000	
	Yhteensä	1 177 000

1983 esitys	1 177 000
1982 menoarvio	1 041 300
1981 tilinpäätös	900 866

50. Rakennusten entistämisavustukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 60 000 mk. Kun momentilta ehdotetaan vähennettäväksi vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa mahdollisena myönnetty 240 000 markan määräraha, vähennys on 180 000 mk. Momentin määräraha on tarkoitettu käytettäväksi kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten sekä autiokirkkojen korjausavustuksia varten.

1983 esitys	760 000
1982 menoarvio	940 000
1981 tilinpäätös	750 000

70. Kaluston ja laitteiden hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 600 000 mk Kansallismuseon saneerauksessa rakennettavien työhuoneiden ja laboratorioiden sekä keskusvaraston ja muiden museoviraston tilojen kalusteiden, laitteiden ja tutkimusvälineitten sekä kiinteistöjen hoitovälineitten hankkimista varten.

1983 esitys	600 000
1982 menoarvio	500 000
1981 tilinpäätös	900 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 6 900 000 mk. Momentin määrärahalla on tarkoitus palkata enintään kuusi henkilöä määräaikaisiin tehtäviin.

1. *Keskeneräiset työt.* Alamomentille ehdotetaan 6 050 000 mk talonrakennustöiden jatkamista varten.

Käyttösuunnitelma:

Hanke	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
		mk	mk/m ² (mk/m ³)		
1. Kansallismuseon korjaus	4 100	11 000 000	2 683	5 069 900	3 000 000
2. Kansallismuseon laajennus					
— I rakennusvaihe	1 212 (6 000)	7 500 000	6 188 (1 250)	3 150 000	2 850 000
— II rakennusvaihe	1 515 (12 650)	8 000 000	5 281 (632)		
3. Hylkysaaren merimuseo					
— uudisrakennukset	785 (3 250)	2 600 000	3 312 (800)	3 000 000	200 000
— peruskorjaukset	667 (3 350)	1 100 000	1 649 (328)		
— ulkotyöt		900 000			
				Yhteensä	6 050 000

2. *Suunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 850 000 mk talonrakennustöiden suunnittelua, valvontaa, tutkimus- ja rakennuttajatehtäviä varten. Hämeen linnan, Turun linnan ja Haminan linnoituksen varsinaiset rakennustyöt tehdään oikeusministeriön vankeinhoitolaitoksen työsiirtolatyönä. Haminan linnoituksen ra-

kennustyöt on aikaisemmin rahoitettu momentilta 29.94.75.

1983 esitys	6 900 000
1982 menoarvio	5 510 000
1982 II lisämenoarvio	670 000
1981 tilinpäätös	7 377 000

75. *Perusparannukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 250 000 mk Svart-holman merilinnoituksen, Raaseporin linnan, Seurasaaren museorakennusten, Kuusiston linnan sekä muiden linnojen, linnoitusten ja kiinteiden muinaisjäännösten sekä Nummi—Pusulan Myllymäen torpan korjaus- ja perusparannustöitä varten. Momentin määrärahalla on tarkoitus palkata enintään kolme henkilöä määräaikaisiin tehtäviin.

1983 esitys	1 250 000
1982 menoarvio	1 250 000
1981 tilinpäätös	1 090 000

95. *Kulttuuriympäristön suojelusta aiheutuvat menot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kulttuurihistoriallisesti huomattavien rakennusten suojelusta annetun lain (572/64) sekä muinaismuistolain (295/63) toteuttamisesta aiheutuvia menoja ja näiden lakien nojalla suoritettavia korvauksia varten.

1983 esitys	500 000
1982 menoarvio	450 000
1981 tilinpäätös	408 080

95. Suomen elokuva-arkisto

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 789 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			Muutos ± 1982	1983/82
1. <i>Sopimuspalkeisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	784 600	+ 84 000	11	—
2. <i>Työsubdepalkat</i>	786 200	+ 91 200	14	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	84 300	+ 20 100	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	117 300	+ 11 200	—	—
	Varaus 1982	— 51 100	—	—
	Varaus 1983	+ 16 600	—	—
	Yhteensä	+ 172 000	25	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 180 300 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 14 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioiden ehdotetaan lisäystä 15 000 mk julkaisutoiminnan palkkioiden lisääntymisen johdosta sekä vanhojen elokuvien sisältöanalyysin suorittamista varten.

1983 esitys	1 789 000
1982 menoarvio	1 617 000
1981 tilinpäätös	1 435 025

28. *Esitystoiminnan menot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk kustannusten nousun ja toiminnan laajentumisen johdosta. Vastaavasti kertyy tuloa momentille 12.29.07.

1983 esitys	670 000
1982 menoarvio	570 000
1981 tilinpäätös	545 269

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 564 000 mk, mistä 164 000 mk aiheutuu kustannusten nou-

susta ja 400 000 mk kertamenosta restauroitujen vanhojen nitraattivalmisteisten elokuvien kopioimiseksi sekä kansallisesti merkittävien dokumenttielokuvien kopioimiseksi. Kun momentilta vähennetään kertameno 400 000 mk, lisäys on 164 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös elokuvien konservointi-, restaurointi- ja kopiointimenoihin, julkaisutoimintaan sekä siviilipalvelusmiesten aiheuttamiin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	3 000
Matkat	22 000
Rakennusten käyttö	420 000
Elokuvien konservointi-, restaurointi- ja kopiointimenot (kertamenoa 400 000)	900 000
Siviilipalvelusmiehet	30 000
Muut menot	270 000
Yhteensä	1 645 000

1983 esitys	1 645 000
1982 menoarvio	1 481 000
1981 tilinpäätös	1 379 737

70. Kaluston ja laitteiden hankkiminen

Momentille ehdotetaan 200 000 mk arkiston laite- ja kalustohankintoja varten.

1983 esitys	200 000
1982 menoarvio	165 000
1981 tilinpäätös	174 878

96. Elokuvien tarkastus

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 667 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Ylimääräisten virkamiesten palkkaukset ..	425 400	+ 49 300	7	—
2. Tilapäisten palkkiot	130 400	+ 14 100	2	—
3. Muut palkat ja palkkiot	61 300	+ 4 300	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	43 700	+ 4 300	—	—
	Varaus 1982	— 19 200	—	—
	Varaus 1983	+ 6 200	—	—
Yhteensä	667 000	+ 59 000	9	—

Muutosten perustelut:

- a) Momentille merkitään lisäystä 67 700 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.
c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kaksi pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	667 000
1982 menoarvio	608 000
1981 tilinpäätös	545 258

09. Elokuvalautakunta (arviomääräraha)
Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi arviomäärärahaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 9 800 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin mää-

rärahaa saadaan käyttää elokuvien tarkastuksen toimittamisesta annetun lain (300/65) mukaisesti elokuvalautakunnan tehtävistä aiheutuviin kokouspalkkioihin ja muihin menoihin.

1983 esitys	33 000
1982 menoarvio	23 200
1981 tilinpäätös	26 153

29. Muut kulutusmenot

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös elokuvakoneiden ja -laitteiden huolto- ja korjausmenoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Toimistomenot	24 500
Elokuvakoneiden ja -laitteiden huolto ja korjaus	6 500
Yhteensä	31 000

1983 esitys	31 000
1982 menoarvio	28 000
1981 tilinpäätös	25 203

70. *Kaluston ja laitteiden hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 20 000 mk kalusto- ja laitehankintoja varten.

1983 esitys	20 000
1982 menoarvio	20 000
1981 tilinpäätös	20 000

97. Neuvostoliittoinstituutti

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 407 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Sopimuspalkeisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	976 500	+ 110 000	14	—
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat</i>	307 200	+ 32 000	6	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	18 500	+ 1 200	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	91 800	+ 7 400	—	—
Varaus 1982		— 40 600	—	—
Varaus 1983	13 000	+ 13 000	—	—
Yhteensä	1 407 000	+ 123 000	20	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 143 200 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kuusi pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	1 407 000
1982 menoarvio	1 284 000
1981 tilinpäätös	1 047 929

29. *Muut kulutusmenot*

Momentille ehdotetaan lisäystä 23 500 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös kirjasto-

jen hankintoihin, tieteellisten ja kulttuuriohjelmien toteuttamiseen, julkaisujen vaihtomenoihin sekä julkaisu- ja tiedotustoiminnan menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Virkistystoiminta (enintään)	500
Rakennusten käyttö	26 000
Tiedotustoiminta	16 000
Kirjaston kartuttaminen	100 000
Kulttuuri- ja tiedeohjelmat	35 000
Toimistomenot	68 000
Muut menot	86 000
Yhteensä	331 500

1983 esitys	331 500
1982 menoarvio	308 000
1981 tilinpäätös	227 938

98. Kansainvälinen yhteistyö

23. *Kansainvälisistä järjestöistä aiheutuvat menot*

Momentille ehdotetaan lisäystä 725 000 mk, mistä 325 000 mk aiheutuu Suomen jäsenmaksuosuuksien kasvusta ja kustannusten noususta ja 400 000 mk kertamenosta eräiden konferenssien järjestämistä varten. Kun momentilta vähennetään kertameno 85 000 mk, lisäys on 640 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää Yhdistyneiden Kansakuntien kasvat-, tiede- ja kulttuurijärjestön Unescon sekä muiden multilateraalisen sivistyksellisen yhteistyön järjestöjen Suomen jäsenmaksuosuuksiin ja näiden järjestöjen toimintaan osallistumisesta aiheutuviin menoihin, niitä koskevan tiedotustoiminnan menoihin, apurahoihin ja valtionavustuksiin sekä Suomen Unesco-toimikunnan palkkioihin ja muihin menoihin. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös eri hankkeiden toteuttamiseksi tarvittavan määräraikaisen henkilökunnan palkkaukseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Suomen Unesco-toimikunta	110 000
Unescon jäsenmaksu	4 090 000
Osallistuminen Yhdistyneiden Kansakuntien kasvat-, tiede- ja kulttuurijärjestön Unescon toimintaan	1 090 000
Muut multilateraalisen sivistyksellisen yhteistyön järjestöt (kertamenoa 400 000)	1 410 000
Opetusministeriön käytettäväksi	400 000
Yhteensä	7 100 000

1983 esitys	7 100 000
1982 menoarvio	6 460 000
1981 tilinpäätös	5 654 848

24. *Suomen osuus pohjoismaisesta kulttuuriyhteistyöstä aiheutuvista menoista*

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 236 000 mk, mistä 2 616 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 620 000 mk kertamenosta Scandinavia today-projektin yhteispohjoismaisia kuluja varten. Kun momentilta vähennetään kertameno 2 450 000 mk, lisäys on 786 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää pohjoismaiseen kulttuurisopimukseen perustuvien yhteistyöelinten rahastojen, laitosten ja yhteistyöohjelmien Suomen osuuksiin sekä pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön virkamieskomitean, pohjoismaisen henkilönvaihdon ja muiden pohjoismaisten yhteistyöhankkeiden edellyttämiin kulutusmenoihin, apurahoihin ja val-

tionavustuksiin. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös eri hankkeiden toteuttamiseksi tarvittavan määräraikaisen henkilökunnan palkkaukseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Suomen osuus Pohjoismaiden ministerineuvoston käyttövaroista sivistyksellistä yhteistyötä varten	988 000
Suomen osuus pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön virkamieskomitean kustannuksista	325 000
Suomen osuus pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön sihteeristön menoista	1 992 000
Pohjoismainen kulttuurirahasto	1 327 000
Pohjoismaiset laitokset	7 806 000
Pohjoismaiset yhteistyöohjelmat (kertamenoa 620 000)	7 967 000
Pohjoismainen henkilövaihto	1 250 000
Opetusministeriön käytettäväksi pohjoismaisia hankkeita varten	325 000
Yhteensä	21 980 000

1983 esitys	21 980 000
1982 menoarvio	21 194 000
1981 tilinpäätös	18 784 074

25. *Kulttuurisopimuksien ja vaihto-ohjelmien toimeenpanosta aiheutuvat menot ja kansainvälisen kulttuuriyhteistyön yleismenot (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 740 000 mk, mistä 1 240 000 mk aiheutuu kulttuurivaihtosopimusten ja vaihto-ohjelmien laajenemisesta sekä kustannusten noususta ja 2 500 000 mk kertamenosta Scandinavia today -projektin kansallisesti maksettavia hankkeita ja Suomen Kansallisoopperan ulkomaille tapahtuvaa vierailutoimintaa varten. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kulttuurivaihtosopimuksien, vaihto-ohjelmien ja muun kansainvälisen kulttuurivaihdon sekä pakolaisten koulutuksen edellyttämiin palkkio- ja muihin kulutusmenoihin sekä apurahoihin ja valtionavustuksiin. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös eri hankkeiden toteuttamiseksi tarvittavan määräraikaisen henkilökunnan palkkaukseen.

1983 esitys	15 640 000
1982 menoarvio	11 900 000
1982 II lisämenoarvio	1 930 000
1981 tilinpäätös	10 900 000

26. Suomen kielen ja kulttuurin tuntemuksen edistäminen ulkomailla

Momentille ehdotetaan lisäystä 700 000 mk toiminnan laajentamisen ja kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ulkomailla toimivien Suomen kielen ja kulttuurin opettajien palkkausmenoihin ja ulkomaanlehtoriohjesäännön mukaisiin muihin menoihin sekä ulkomaalaisille järjestettävistä Suomea koskevista kurseista, Suomen kieltä ja kulttuuria koskevien julkaisujen ja oppimateriaalien valmistamisesta ja Suomen kirjallisuuden tunnetuksi tekemisestä ja kääntämisestä aiheutuviin palkkioihin, apurahoihin ja muihin menoihin.

1983 esitys	3 200 000
1982 menoarvio	2 500 000
1982 II lisämenoarvio	100 000
1981 tilinpäätös	2 292 952

27. Ulkosuomalaisten koulutus- ja sivistysolojen edistäminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää toiminnasta ulkosuomalaisten keskuudessa, mm. ulkosuomalaisten sanomalehtien avustamisesta, toiminta-avustuksista täydennysopetusta suomen kielessä ja kansallisissa aineissa ulkosuomalaisille lapsille antavista kurseista, oppimateriaalitoimituksista opetuspisteisiin sekä etäisopetusmateriaalin valmistamisesta ulkosuomalaislapsille aiheutuviin menoihin. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös eri hankkeiden toteuttamiseksi tarvittavan määräaikaisen henkilökunnan palkkauseen.

1983 esitys	3 300 000
1982 menoarvio	3 000 000
1981 tilinpäätös	3 192 541

50. Eräät valtionavut (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 10 471 900 mk eli lisäystä 544 600 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu Suomi—Neuvostoliitto-Seura ry:n palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 589 300 mk, mistä 65 000 mk aiheutuu uuden toimihenkilön ottamisesta valtionavun piiriin, 481 000 mk palvelussuhteen

ehtojen tarkistuksesta ja 43 300 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään 134 700 mk varauksena vuodelle 1982, lisäys on 454 600 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää Suomi—Neuvostoliitto-Seura ry:n palkkausmenoihin tarkoitettuun valtionapuun. Alamomentin määrärahaalla saadaan palkata enintään 48 valtionapuun oikeutettua henkilöä. Alamomentin loppusumma on 4 436 900 mk.

2. *Valtionapu Suomi—Neuvostoliitto-Seura ry:n eläkemenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 20 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää Suomi—Neuvostoliitto-Seura ry:n valtionapupalkkaisten toimihenkilöiden eläkemenoihin. Alamomentin loppusumma on 220 000 mk.

3. *Muut valtionavut.* Alamomentille ehdotetaan enintään 5 815 000 mk. Lisäys on 570 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 500 000 mk, lisäys on 70 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää Hanasaaren kulttuurikeskuksen toimintaan, Suomi—Neuvostoliitto-Seura ry:n valtionapuun sekä ulkomaanyhdistysten ja muiden kansalaisjärjestöjen kansainvälisen toiminnan tukemiseen ja eräisiin muihin valtionapuihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Hanasaaren kulttuurikeskuksen toimintaa varten	330 000
Pohjoismaiden saamelaisneuvoston ja saamelaisjärjestöjen toimintaa varten	170 000
Pohjola-Norden ry:n toimintaa varten	1 300 000
Siirtolaisinstituutin toimintaa varten	530 000
Suomalais-amerikkalaisen stipenditoimikunnan toimintaa varten	150 000
Suomi-Amerikka yhdistysten liiton toimintaa varten	285 000
Youth for Understanding -nimisen järjestön nuorisovaihtotoimintaa varten	150 000
Suomi-Neuvostoliitto-Seura ry:n muita menoja varten	1 500 000
Tukholman Suomi-taloa varten	700 000
Ulkomaanyhdistysten ja muiden kansalaisjärjestöjen kansainvälisen toiminnan tukemista varten	700 000
Yhteensä	5 815 000

1983 esitys	10 471 900
1982 menoarvio	9 927 300
1981 tilinpäätös	8 757 400

99. Opetusministeriön hallinnonalan muut menot

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 64 000 mk seuraavasti:

3. *Muut palkat ja palkkiot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 60 000 mk aikaisempaa lukuisempien pitkäaikaisten viransijaisuuksien johdosta. Alamomentin loppusumma on 295 000 mk.

4. *Sosiaaliturvamaksu.* Alamomentille merkitään lisäystä 4 000 mk. Alamomentin loppusumma on 25 000 mk.

1983 esitys	320 000
1982 menoarvio	256 000
1981 tilinpäätös	271 686

08. *Komiteat ja asiantuntijat* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 2 000 000 mk.

1983 esitys	2 000 000
1982 menoarvio	2 000 000
1981 tilinpäätös	1 651 599

09. *Neuvottelu- ja toimikunnat*

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 70 000 mk lähinnä tieteellisen informoinnin neuvoston työn tehostamisen ja palkkioiden nousun johdosta.

1983 esitys	800 000
1982 menoarvio	730 000
1981 tilinpäätös	599 992

21. *Koulunuudistuksen toimeenpanokustannukset*

Momentille ehdotetaan lisäystä 650 000 mk kustannusten nousun johdosta sekä vuonna 1982 osaksi vuotta palkatun henkilöstön edelleen palkkaamista varten. Momentin määrärahaa saadaan käyttää keskiasteen koulunuudistuksen toimeenpanon suunnittelusta ja siihen liittyvästä kokeilu- ja muusta kehittämistoiminnasta aiheutuviin menoihin. Momentin määrärahaa saadaan käyttää työsuhteisen henkilöstön palkkaamiseksi määräaikaisiin tehtäviin.

1983 esitys	4 000 000
1982 menoarvio	3 350 000
1981 tilinpäätös	2 492 212

22. *Koulutuksen suunnittelu*

Momentille ehdotetaan lisäystä 230 000 mk, mikä aiheutuu keskiasteen koulunuudistukseen liittyvien tehtävien kasvusta ja kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää keskiasteen koulutuksen ja aikuiskoulutuksen kehittämisessä sekä koulutussuunnittelun ja opiskelijavalintojen kehittämisessä tarvittavasta suunnittelu- ja tutkimustoiminnasta aiheutuviin palkkaus- ja muihin menoihin. Momentin määrärahaa saadaan käyttää työsuhteisen henkilöstön palkkaamiseksi määräaikaisiin tehtäviin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Korkeakoulujen opiskelijavalinnan ja lukion päättötutkinnon kehittäminen	250 000
Määrällisen koulutussuunnittelun kehittäminen	80 000
Kouluhallituksen alaisen keskiasteen koulutuksen kehittäminen	550 000
Ammattikasvatushallituksen alaisen koulutuksen kehittäminen	1 800 000
Aikuiskoulutuksen kehittäminen	250 000
Keskiasteen koulutuksen atk-oppimateriaalin kehittäminen	150 000
Muu kehittämistoiminta	100 000
Yhteensä	3 180 000

1983 esitys	3 180 000
1982 menoarvio	2 950 000
1981 tilinpäätös	2 478 207

24. *Automaattisen tietojenkäsittelyn kehittäminen*

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää opetusministeriön hallinnonalan hallinnossa ja taloudenhoidossa tarvittavia automaattisen tietojenkäsittelyn kehittämismenoja varten. Momentin määrärahaa saadaan käyttää enintään neljän henkilön palkkauksista aiheutuviin menoihin sekä satunnaisen apu työvoiman palkkaamiseen.

1983 esitys	400 000
1982 menoarvio	350 000
1981 tilinpäätös	257 469

25. *Eräiden teosten laatiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk. Kun momentilta voidaan vähentää 150 000 mk kansanedustuslaitosta koskevan teoksen rahoitustarpeen päättymisen johdosta, vähennys on

50 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää opetusministeriön historian kirjoittamiseen. Momentin määrärahaa saadaan palkata henkilöstöä määräaikaisiin tehtäviin.

1983 esitys	195 000
1982 menoarvio	245 000
1981 tilinpäätös	239 000

26. Eräät kopiointikorvaukset

Momentille ehdotetaan lisäystä 450 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää tekijänoikeudesta kirjallisiin ja taiteellisiin teoksiin annetun lain (404/61, muut. 897/80) ja oikeudesta valokuvaan annetun lain (405/61, muut. 898/80) mukaisiin menoihin, mistä 4 550 000 mk kopiointikorvauksia varten ja 50 000 mk kopiointia koskevaa tiedotus- ja selvitystoimintaa varten.

1983 esitys	4 600 000
1982 menoarvio	4 150 000
1981 tilinpäätös	3 700 000

28. Lastentarhanopettajien väliaikaisen koulutuksen järjestäminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 630 000 mk lähinnä palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää Jyväskylän, Oulun ja Turun yliopistojen sekä Joensuun korkeakoulun järjestämästä väliaikaisesta kaksivuotisesta lastentarhanopettajien koulutuksesta aiheutuviin menoihin. Momentin määrärahaa saadaan palkata enintään 57 henkilöä määräaikaisiin tehtäviin.

1983 esitys	6 430 000
1982 menoarvio	5 800 000
1981 tilinpäätös	5 118 684

50. Eräät valtionavut

Momentille ehdotetaan lisäystä 879 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja kansalaisjärjestöjen rauhanpolitiikkaa ja aseidenriisuntaa koskevan tiedotustoiminnan tukemisesta. Kun momentilta vähennetään kertamenot 223 000 mk ja vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty kertamenot 1 531 000 mk sekä 400 000 markan kertameno vuoden 1982 toisen lisämenoarvion perusteisiin viitaten, vähennys on 1 275 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää eräisiin valtionapuihin.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Sanomalehtimiesten ja aikakauslehtien toimittajien matka-apurahat	85 000
Svenska Finlands folktings -toiminnan valtionapu	450 000
Eräiden siirtoväen sankarihautojen hoito	60 000
Säteilysuojausasetuksen mukaisen tutkimuksen suorittamisesta aiheutuvia tutkimusmaksuja sekä matkoja ja päivärahajoja varten	2 000
Suomi-Neuvostoliitto-Seura r.y. -nimiselle yhdistykselle Lenin-Museon ylläpitoon	250 000
Vakaumuksensa puolesta vuonna 1918 kaatuneiden hautapaikkojen kunnostamiseen	13 000
Suomen Rauhanpuolustajat r.y:n valtionapu	500 000
Suomen Rauhan liitto, YK-yhdistys, Finlands Fredsförbund, förening för FN r.f. -nimisen yhdistyksen valtionapu	260 000
YK:n aseidenriisuntaviikko	150 000
Kansalaisjärjestöille rauhanpolitiikkaa ja aseistariisuntaa koskevan tiedotuksen edistämiseen	100 000
Saamenkielisen julkaisu- ja toiminnan tukeminen	120 000
Paasikivi-Seuran tukeminen	90 000
Paikallislehtien koulutustoiminnan tukeminen	75 000
Vapaa-ajattelijain liiton tukeminen	75 000
Työväenperinteen kerääminen ja tutkiminen	215 000
Yhteensä	2 445 000

1983 esitys	2 445 000
1982 menoarvio	3 720 000
1982 II lisämenoarvio	600 000
1981 tilinpäätös	3 150 000

51. Valtionavustus työväentalojen ja nuoriseurantalojen korjaukseen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 8 000 000 mk, mistä 3 600 000 mk valtionavustuksina työväentalojen korjauksiin, 3 600 000 mk nuoriseurantalojen korjauksiin sekä 800 000 mk mamiessurojen, pienviljelijäin yhdistysten ja osastojen sekä raittiusseurojen talojen korjauksia varten. Lisäys on 1 050 000 mk. Momentin määrärahaa voidaan käyttää myös sellaisten talojen korjauksiin, jotka nämä järjestöt yhdessä muiden yhteisöjen kanssa omistavat.

1983 esitys	8 000 000
1982 menoarvio	6 950 000
1981 tilinpäätös	5 100 000

53. Kouluradiotoiminnan kehittäminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 120 000 mk saamenkielen opetusohjelmien aloittamista var-

ten. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kouluradiotoiminnan kehittämiseen.

1983 esitys	490 000
1982 menoarvio	370 000
1981 tilinpäätös	370 000

55. *Karjalatalon rakentamisen korkotuki ja ylimääräinen avustus lainojen lyhentämiseen (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan edelleen 475 000 mk seuraavasti:

Kiinteistö Oy Karjalaisten Heimotalo -nimiselle kiinteistöosakeyhtiölle myönnettävää korkotukea maksetaan Postipankin myöntämistä vuonna 1983 enintään 4 125 000 markkaan nousvista pitkäaikaisista lainoista. Korkotuen maksamista varten ehdotetaan momentille 23 000 mk. Korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja $6\frac{3}{4}$ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja $8\frac{1}{2}$ prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1983 myönnettujen vastaavien korkotukilainojen osalta. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 4 prosentin suuruinen korko.

Huomioon ottaen kiinteistöosakeyhtiön huonon taloudellisen tilanteen ja rakennushankkeen yleisvaltakunnallisen merkityksen ehdotetaan momentille ylimääräisenä avustuksena enintään 452 000 mk käytettäväksi Postipankin antamien edellä mainittujen lainojen kuotuksiin vuoden 1983 aikana.

1983 esitys	475 000
1982 menoarvio	475 000
1981 tilinpäätös	578 292

56. *Uskonnollisten lehtien tukeminen*

Momentin ehdotetaan lisäystä 100 000 mk. Momentin määräraha on tarkoitettu valtioneuvoston käytettäväksi avustuksina uskonnollisten lehtien tukemiseen.

1983 esitys	1 500 000
1982 menoarvio	1 400 000
1981 tilinpäätös	1 400 000

57. *Mielipidelehtien tukeminen*

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta ehdotetaan vähennettäväksi vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty kertameno 30 000 mk, lisäys on 70 000 mk. Momentin määräraha on tarkoitettu valtioneuvoston käytettäväksi avustuksina mielipidelehtien tukemiseen.

1983 esitys	1 300 000
1982 menoarvio	1 230 000
1981 tilinpäätös	1 198 000

(66.) *Valtionapu ulkomailla toimiville peruskoulua vastaaville kouluille*

Momentin määräraha on huomioitu momentin 29.46.55 laskelmissa.

71. *Tutkimus- ja opetusvälineiden hankkiminen Neuvostoliitosta (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 17 800 000 mk seuraavasti:

Vuoden 1980 tulo- ja menoarviossa eduskunta on myöntänyt valtuudet hankkia korkeakouluille ja muille, lähinnä opetusministeriön alaisille opetus- ja tutkimuslaitoksille pääasiassa vuosina 1980—82 tarpeellisia laitteita Neuvostoliitosta 45 000 000 markan edestä. Hankintojen kauppahinnasta 30 % on tarkoitus maksaa asianomaisten hankintasopimusten yhteydessä ja suorittaa 70 % vastaavasti vuosien 1983—85 loppuun mennessä. Viimeiselle maksuerälle suoritettaisiin tällöin $6\frac{1}{2}$ prosentin vuotuinen korko tavarantoimittamisesta lukien. Vuonna 1980 suoritettujen hankintojen loppuerää ja sille suoritettavaa korkoa varten momentille ehdotetaan 12 700 000 mk.

Edelleen ehdotetaan, että eduskunta myöntäisi valtuudet hankkia korkeakouluille ja muille, lähinnä opetusministeriön alaisille opetus- ja tutkimuslaitoksille tarpeellisia laitteita 51 000 000 markan edestä Neuvostoliitosta pääasiassa vuosina 1983—85. Hankintojen kauppahinnasta 30 % on tarkoitus maksaa asianomaisten hankintasopimusten yhteydessä ja suorittaa 70 % vastaavasti vuosien 1986—88 loppuun mennessä. Viimeiselle maksuerälle suoritettaisiin tällöin $6\frac{1}{2}$ prosentin vuotuinen korko tavarantoimittamisesta lukien. Vuonna

1983 suoritettavien hankintojen ensimmäistä maksuerää varten momentille ehdotetaan 5 100 000 mk.	1983 esitys	17 800 000
	1982 menoarvio	13 000 000
	1981 tilinpäätös	13 000 000

Pääluokan 29 menot luvuittain vuosina 1981—1983

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1982—1983	
	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	v. 1983 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
01. Opetusministeriö (210)	19 575	21 987	24 709	+ 2 722	+ 12
02. Luterilainen kirkko (310)	5 829	7 549	7 063	— 486	— 6
05. Ortodoksinen kirkko (310)	3 811	3 799	8 686	+ 4 888	+ 129
06. Valtion audiovisuaalinen keskus (210)	3 165	3 418	4 063	+ 645	+ 19
10. Valtion korkeakoulut (240)	1 208 085	1 396 534	1 584 967	+ 188 433	+ 13
11. Valtion harjoittelukoulut (220) ..	84 020	98 175	104 808	+ 6 633	+ 7
(15.) Yksityiset korkeakoulut (240) ...	23 409	—	—	—	—
34. Teatterikorkeakoulu (240)	6 224	7 422	8 408	+ 986	+ 13
35. Taideteollinen korkeakoulu (240)	17 151	24 468	24 094	— 374	— 2
36. Sibelius-Akatemia (240)	21 850	24 030	33 783	+ 9 754	+ 41
37. Muut korkeakoulumenot (240) ..	28 015	28 723	34 784	+ 6 061	+ 21
(38.) Kieli-instituutit (240)	5 423	—	—	—	—
39. Valtion opintotukikeskus (260) ..	463 899	522 805	568 500	+ 45 695	+ 9
40. Koulutoimen piirihallinto (210) ..	13 619	15 690	17 157	+ 1 467	+ 9
41. Kouluhallitus (210)	22 226	24 959	27 488	+ 2 529	+ 10
42. Eräät valtion oppilaitokset (220)	12 129	14 689	16 346	+ 1 657	+ 11
43. Kunnalliset ja yksityiset oppikoulut (220)	498 688	536 783	597 178	+ 60 395	+ 11
44. Oppikoulujen yhteiset menot (220)	7 119	6 895	7 970	+ 1 075	+ 16
46. Peruskoulujen valtionapu (220) ..	3 589 943	3 879 358	4 315 361	+ 436 003	+ 11
50. Eräät opettajankoulutuksen menot (230)	10 946	12 346	14 461	+ 2 115	+ 17
51. Lastentarhanopettajaopistos (230) ..	9 242	10 267	11 681	+ 1 414	+ 14
54. Valtion askartelunohjaajaopisto (230)	661	756	864	+ 108	+ 14
55. Kuurojen- ja sokeainkoulut (220)	21 137	21 487	24 624	+ 3 137	+ 15
56. Kirjastotoimi (280)	265 526	286 244	334 882	+ 48 639	+ 17
57. Yhteiskunnallinen sivistystyö (250)	323 447	330 550	390 628	+ 60 078	+ 18
58. Näkövammaisten kirjasto (280) ..	4 460	5 120	5 936	+ 816	+ 16
59. Ammattikasvatushallitus (210) ...	18 031	20 829	23 351	+ 2 522	+ 12
61. Valtion hotelli- ja ravintola-alan oppilaitokset (230)	25 994	31 209	37 370	+ 6 161	+ 20
63. Valtion maatalousoppilaitokset (230)	88 273	104 853	129 532	+ 24 679	+ 24
64. Kunnalliset ja yksityiset maatalousoppilaitokset (230)	16 026	20 930	20 475	— 455	— 2
65. Ammattikasvatushallituksen koulutilat (230)	55 949	62 288	66 260	+ 3 972	+ 6
66. Saamelaisalueen ammatillinen koulutuskeskus (230)	631	2 045	2 472	+ 427	+ 21
67. Ammattikoulujen opettajaopistot (230)	15 248	19 335	26 722	+ 7 387	+ 38
68. Valtion keskusammattikoulut (230)	106 103	120 476	133 887	+ 13 411	+ 11
69. Kuulovammaisten ja näkövammaisten ammattikoulut (230)	9 068	13 578	14 026	+ 448	+ 3
71. Kunnalliset ja yksityiset ammattioppilaitokset (230)	510 778	630 757	684 758	+ 54 001	+ 9
72. Valtion metsäopetus (230)	94 953	76 872	113 045	+ 36 173	+ 47
(73.) Yksityinen metsäopetus (230) ..	1 424	1 394	—	— 1 394	— 100
74. Valtion merenkulkualan oppilaitokset (230)	20 024	25 328	30 460	+ 5 132	+ 20
75. Ammattikasvatushallituksen metsät (230)	3 092	3 710	4 100	+ 390	+ 11

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1982—1983	
	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	v. 1983 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
76. Valtion teknilliset oppilaitokset (230)	126 230	143 067	166 784	+	23 717 + 17
77. Kunnalliset ja yksityiset teknilliset oppilaitokset (230)	28 396	38 415	42 569	+	4 154 + 11
78. Kunnalliset ja yksityiset kauppa-oppilaitokset (230)	176 427	199 850	223 968	+	24 118 + 12
79. Valtion kotitalousoppilaitokset (230)	35 267	46 753	58 994	+	12 241 + 26
80. Valtion kotiteollisuusoppilaitokset (230)	13 902	18 389	17 142	—	1 247 — 7
81. Kunnalliset ja yksityiset kotitalous-oppilaitokset (230)	24 091	31 886	34 985	+	3 099 + 10
82. Kunnalliset ja yksityiset kotiteollisuusoppilaitokset (230)	40 190	49 371	58 554	+	9 183 + 19
83. Terveystieteiden oppilaitokset (230)	151 564	175 078	186 948	+	11 870 + 7
84. Oppisopimukseen perustuva ammatikoulutus (230)	20 045	28 810	45 855	+	17 045 + 59
85. Ammattikurssit (250)	623 524	723 102	842 351	+	119 249 + 16
86. Ammattikasvatuksen muut menot (230)	253 214	287 997	291 337	+	3 340 + 1
87. Rauhan- ja konfliktitutkimuslaitos (270)	855	1 055	1 148	+	93 + 9
88. Suomen akatemia ja tieteen tukeminen (270)	130 592	161 742	187 743	+	26 001 + 16
89. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus (270)	3 430	4 136	4 551	+	415 + 10
90. Taiteen tukeminen (290)	229 630	249 959	299 908	+	49 949 + 20
91. Urheilun ja nuorisokasvatustyön tukeminen (300)	261 502	257 535	291 600	+	34 065 + 13
92. Suomenlinnan hoitomenot (280) ..	11 192	11 289	15 429	+	4 141 + 37
93. Arkistolaitos (280)	13 966	20 017	16 669	—	3 348 — 17
94. Museovirasto (280)	29 819	30 129	33 916	+	3 787 + 13
95. Suomen elokuva-arkisto (290) ...	3 535	3 833	4 304	+	471 + 12
96. Elokuvien tarkastus (820)	617	679	751	+	72 + 11
97. Neuvostoliittoinstituutti (030) ...	1 314	1 592	1 739	+	147 + 9
98. Kansainvälinen yhteistyö (030) ..	55 080	57 631	61 691	+	4 061 + 7
99. Opetusministeriön hallinnonalan muut menot (210)	41 605	46 976	53 935	+	6 959 + 15
Yhteensä	9 911 182	11 006 948	12 397 770	+	1 390 822 + 13

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Maa- ja metsätalousministeriö

Ministeriön maatalousosaston sisäisen työn- jaon ja johtamisedellytysten kehittämiseksi ehdotetaan osastoon muodostettavaksi maatalous-

politiikan toimisto ja tuotantotoimisto. Toimistojako on tarkoitus toteuttaa ilman henkilöstölisäyksiä virkarakennetta muuttamalla.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 11 979 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	10 464 900	+ 1 652 500	109	+ 5
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	602 000	+ 69 900	9	—
3. Muut palkat ja palkkiot	18 200	+ 700	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	783 900	+ 105 600	—	—
	Varaus 1982	— 327 700	—	—
	Varaus 1983	110 000	—	—
	Yhteensä	+ 1 611 000	118	+ 5

Henkilöstön määrän lisäyksestä yksi aiheutuu vuoden 1982 toisessa lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 289 000 mk, mistä 1 216 200 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi kaksi sopimuspalkkaista toimistopäällikön virkaa (S 17) sekä lakkautettavaksi peruspalkkainen maatalousylitarkastajan virka (B 3) ja ylimääräinen ylitarkastajan toimi (B 3).

Kalatalouden piirihallinnon ohjaus- ja valvontatehtäviä varten ehdotetaan kalastus- ja metsästysosastoon perustettavaksi ylimääräinen ylitarkastajan toimi (B 3).

Maatilatalouden energiatalouteen liittyvien

asioiden hoidon tehostamiseksi ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen ylitarkastajan toimi (B 3).

Eläintautien ennaltaehkäisyyn tähtävien toimien tehostamiseksi ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen ylitarkastajan toimi (B 3).

Lisääntyneiden vahtimestaritehtävien hoitamiseksi ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen vahtimestarin toimi (V 10).

Lisäys on 434 100 mk.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään yhdeksän pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	11 979 000
1982 menoarvio	10 368 000
1982 II lisämenoarvio	17 600
1981 tilinpäätös	8 988 243

09. *Neuvottelukunnat*

Momentille ehdotetaan lisäystä 30 000 mk lähinnä hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Metsätalouden neuvottelukunta	18 000
Eläinlääkintäneuvottelukunta	7 000
Kansainvälisten maatalousasiain neuvottelukunta	32 000
Maataloustutkimuksen neuvottelukunta ..	13 000
Luonnonvarainneuvosto	360 000
Yhteensä	430 000

1983 esitys	430 000
1982 menoarvio	400 000
1981 tilinpäätös	313 920

26. *Kansainvälinen yhteistyö*

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 198 500 mk, mikä aiheutuu lähinnä hintojen noususta, kansainvälisen yhteistyön laajenemisesta sekä 888 500 markan kertamenosta. Kun momentilta vähennetään kertameno 350 000 mk, lisäys on 848 500 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kansainväliseen yhteistyöhön liittyviin matka- ja osallistumiskustannuksiin, kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin ja muihin kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuviin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Jäsenmaksut	5 222 000
Neuvostoliiton ja Suomen välinen tieteellistekninen yhteistoiminta	170 000
Unkarin ja Suomen välinen maa- ja metsä- ja vesitalouden sekä elintarviketeknologian yhteistoiminta	140 000
SEV-maiden ja Suomen välinen yhteistoiminta vesien suojelelun ja metsätalouden alalla	40 000
Saksan demokraattisen tasavallan ja Suomen välinen vesitalousalan tieteellistekninen yhteistoiminta	15 000
Puolan ja Suomen välinen maa- ja metsätalouden sekä elintarviketeknologian alalla tapahtuva tieteellistekninen yhteistoiminta	130 000
Saksan Liittotasavallan ja Suomen välinen yhteistoiminta metsäalalla	50 000
Pohjoismaisen riistan tutkimuskollegion (NKV) menot, Suomen osuus	70 000
Suomalais-ruotsalainen rajajokikomisio ..	230 000
Suomalais-norjalainen rajajokikomisio ..	40 000
Inarinjärven vedensäännöstelyyn hoidosta aiheutuvat menot	15 000

	mk
Suomen osallistuminen OECD:n maataloustutkimusohjelmaan	20 000
Matkat kansainvälisiin kokouksiin	1 000 000
Itämeren suojelusopimuksen aiheuttamat menot	330 000
Pohjoismaisesta porotalouden yhteistyöstä aiheutuvat menot	80 000
Pohjoismainen yhteistyö	50 000
Euroopan maiden tiede- ja teknologia-yhteistyö (COST)	30 000
Ranskan ja Suomen välinen yhteistoiminta metsäalalla	50 000
Suomen ja Kiinan Kansantasavallan välinen yhteistoiminta metsätalouden alalla	110 000
Suomen ja Saudi-Arabian välinen yhteistoiminta metsätalouden alalla	70 000
Suomen maatalouden, maatilamatkailun ja luonnonsuojelun esittely Grüne Wochen-messuilla (kertameno)	100 000
Kansainvälisen vesihuollon vuosikymmenen aiheuttamat menot (kertameno) ..	87 000
Suomessa vuonna 1983 järjestettävän Suomen, Puolan ja Unkarin maatalousekonomistien seminaarin aiheuttamat menot (kertameno)	17 500
Suomessa vuonna 1983 järjestettävän Maailman Siipikarjatiedejärjestön (WPSA) kongressin ja näyttelyn aiheuttamat menot (kertameno)	40 000
Suomessa syyskuussa 1983 järjestettävän Metsätutkimusjärjestöjen kansainvälisen liiton (IUFRO) metsävarojen inventointia koskevan kokouksen aiheuttamat menot (kertameno)	24 000
Pohjoismaiden maataloustutkijain yhdistyksen kongressista aiheutuvat menot (kertameno)	20 000
Suomessa 1983 järjestettävien kansainvälisten moottorisahaus- ja metsurikilpailujen aiheuttamat menot (kertameno) ..	600 000
Muut kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvat menot	60 000
Yhteensä	8 810 500

1983 esitys	8 810 500
1982 menoarvio	7 962 000
1981 tilinpäätös	4 647 059

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 225 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä vuokrien noususta sekä 50 000 markan kertamenosta maa- ja metsätalousministeriön historian julkaisemiseksi. Kun momentilta vähennetään kertameno 50 000 mk, lisäys on 175 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös ministeriötä palvelevien ulkopuolisilla teetettävien tutkimusten suorittamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	11 000
Matkat	267 000
Virkistystoiminta (enintään)	2 000
Muut henkilöstömenot	25 000
Rakennusten käyttö	900 000
Painatus	330 000
Ulkopuolisilla teetetävät tutkimukset ..	20 000
Maa- ja metsätalousministeriön historian julkaiseminen (kertameno)	50 000
Muut menot	430 000
Yhteensä	2 035 000

1983 esitys	2 035 000
1982 menoarvio	1 860 000
1981 tilinpäätös	1 803 707

70. *Kaluston hankkiminen*
Momentille ehdotetaan 100 000 mk kaluston ja konttorikoneiden uusimista ja täydentämistä varten.

1983 esitys	100 000
1982 menoarvio	100 000
1981 tilinpäätös	148 254

02. Luonnonsuojelu

Menoarvion rakenteen kehittämiseksi ja luonnonsuojelun kustannusten seurannan helpottamiseksi on aikaisemmin lukuun 30,50 budjetoituja investointimenoja siirretty tähän lukuun.

21. Luonnonsuojelun yleismenot

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan edelleen 220 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää luonnonsuojelualueiden hoitoon, tutkimukseen ja suunnitteluun. Momentin määrärahasta voidaan käyttää palkkioluonteisiin menoihin enintään 90 000 mk.

1983 esitys	220 000
1982 menoarvio	220 000
1981 tilinpäätös	229 417

22. Luonnon- ja ympäristönsuojeluun liittyvät tutkimukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk lähinnä hintojen nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää uudistuvien luonnonvarojen käyttöön liittyvien luonnon- ja ympäristönsuojelututkimusten palkkaus- ja muihin kulutusmenoihin. Momentin määrärahalla saadaan palkata keskimäärin enintään viisi henkilöä.

1983 esitys	600 000
1982 menoarvio	500 000

30. Korvaukset kunnille suojelualueista aiheutuvista metsäverotulojen menetyksistä (arvion määräraha)

Momentille ehdotetaan 800 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää luonnonsuojelulain (71/23, muut. 594/81) mukaan kunnille vuosittain maksettaviin korvauksiin, jotka aiheutuvat suojelualueiden metsäverotulojen menetyksistä.

1983 esitys	800 000
-------------------	---------

41. Korvaukset suojelualueiden perustamisesta (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 750 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää luonnonsuojelulain (71/23, muut. 594/81) mukaan yksityismaille muodostettavien suojelualueiden perustamisesta maanomistajille aiheutuvien taloudellisten menetysten korvaamiseen.

1983 esitys	750 000
1982 menoarvio	750 000
1981 tilinpäätös	—

42. Rauhoitettujen harvinaisten eläinten aiheuttamien vanhinkojen korvaaminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 5 000 mk hintojen nousun johdosta. Momentin määrärahaa

rahaa saadaan käyttää rauhoitettujen harvinaisten eläinten aiheuttamien vahinkojen johdosta maksettaviin korvauksiin.

1983 esitys	55 000
1982 menoarvio	50 000
1981 tilinpäätös	50 000

70. (30.50.70) *Luonnonsuojelualueiden kalustohankinnat* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 90 000 mk, mistä 30 000 mk Urho Kekkosen kansallispuiston hoitoon ja käyttöön liittyviä ajoneuvo- ja kalustohankintoja sekä 60 000 mk muiden suojelualueiden hoidon ja käytön tehostamisesta aiheutuvia ajoneuvo- ja kalustohankintoja varten.

1983 esitys	90 000
1982 menoarvio	225 000

74. (30.50.74) *Luonnonsuojelualueiden talonrakennustyöt* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 200 000 mk Urho Kekkosen kansallispuistossa toteutettavien yhden opastuskeskuksen ja muiden talonrakennushankkeiden suunnittelua ja rakentamista varten.

1983 esitys	1 200 000
1982 menoarvio	650 000

75. *Urho Kekkosen kansallispuiston perustamiseen liittyvät kompensatioinvestoinnit* (siirtomääräraha)

Viitaten eduskunnalle annettuun hallituksen esitykseen laiksi Urho Kekkosen kansallispuiston perustamisesta momentille ehdotetaan 1 000 000 mk puiston perustamiseen liittyvien kompensatioinvestointien suunnittelua varten.

1983 esitys	1 000 000
-------------------	-----------

88. *Maan bankkiminen luonnonsuojelutarkoituksiin* (siirtomääräraha)

Maa- ja vesialuiden ostamiseksi ja pakko-lunastamiseksi luonnonsuojelutarkoituksia varten lähinnä valtioneuvoston vahvistamien periaateohjelmien toteuttamiseksi momentille ehdotetaan 19 000 000 mk, mistä noin 16 500 000 mk valtioneuvoston hyväksymien suojeluohjelmien mukaisesti hankintoihin ja noin 2 500 000 mk muiden suojelukohteiden hankintoihin.

1983 esitys	19 000 000
1982 menoarvio	18 000 000
1981 tilinpäätös	17 000 000

08. Maataloushallinto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 50 932 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	43 243 100	+ 5 080 200	696	+ 3
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat	3 618 200	+ 196 000	63	— 4
3. Muut palkat ja palkkiot	262 400	+ 21 300	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	3 336 400	+ 306 500	—	—
Varaus 1982		— 1 463 900	—	—
Varaus 1983	471 900	+ 471 900	—	—
Yhteensä	50 932 000	+ 4 612 000	759	— 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 5 442 400 mk, mistä 5 341 800 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi ylimääräinen agroligin toimi (V 18) ja kolme ylimääräistä toimistoapulaisen tointa (V 8). Ehdotetaan lakkautettavaksi avoinna oleva tarpeettomaksi käynyt ylimääräinen esittelijän toimi (V 23).

Lisäys on 94 700 mk.

c) Viitaten kohdan b perusteluihin ehdotetaan tilapäisten palkkioista vähennettäväksi 149 300 mk neljän ylimääräistetyn toimen palkkioina.

Tilapäisten palkkioista ja työsuhdepalkoista vähennetään 90 300 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina ja palkkioina.

Vähennys on 239 600 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 59 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	50 932 000
1982 menoarvio	46 320 000
1981 tilinpäätös	41 374 891

21. Valtiolle bankituista alueista aiheutuvat menot (arviomääräraha)

Eräiden maatilahallituksen hallinnassa olevien tilojen verot ja veronluonteiset menot on tarkoitus siirtää maksettavaksi maatilatalouden kehittämisrahaston varoista. Tämän johdosta momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 250 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää porotilalain tarkoituksiin sekä maatilalakien edeltävän lainsäädännön nojalla valtiolle hankituista ja sen hallinnassa edelleen olevista tiloista ja alueista sekä virkataloista suoritettaviin tieyksikkö- ja katumaksuihin sekä muihin kyseisistä alueista aiheutuviin kustannuksiin sekä eräiden kolttien asuttamisesta annetun lain (273/55) nojalla muodostettujen, valtion hallinnassa olevien kolttatilojen hoitoon liittyviin rakennusten välttämättömiin korjaustöihin ja käyttökuluihin.

1983 esitys	290 000
1982 menoarvio	540 000
1981 tilinpäätös	265 653

22. Suunnittelutoimikuntien erillismenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk, mistä 50 000 mk lähinnä hintojen nousun johdosta ja 50 000 mk oikeudesta hankkia maa- ja metsätalousmaata annetun lain (391/78) aiheuttaman käyttösuunnitelmatoimitusten lisääntymisen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää maatilalain (188/77) mukaisen suunnittelutoimikuntien jäsenten palkkioihin sekä ansionmenetysten, luottamustoimen aiheuttamien kustannusten ja matkakustannusten korvauksiin, kenttätöäpuulaisten palkkioihin ja matkakustannusten korvauksiin, kenttätötarvikkeiden hankintoihin sekä suunnittelu- toimikuntien kuulutusilmoitusten julkaisemiskustannuksiin. Momentin määrärahasta voidaan käyttää palkkauksiin enintään 700 000 mk.

1983 esitys	1 170 000
1982 menoarvio	1 070 000
1981 tilinpäätös	909 759

23. Maatilatilasto

Momentille ehdotetaan lisäystä 480 000 mk, mistä 200 000 mk aiheutuu lähinnä hintojen noususta ja 280 000 mk puutarharekisterin perustamisesta sekä vihannesten ja juuresten hintaseurannan käynnistämisestä. Momentin määrärahaa saadaan käyttää maatilatilastosta annetun lain (675/75) edellyttämän vuosittain tehtävän maatilarekisterin ja muun maatilatilaston keruusta, valmistamisesta, julkaisemisesta ja kehittämisestä aiheutuviin menoihin.

1983 esitys	2 980 000
1982 menoarvio	2 500 000
1981 tilinpäätös	2 327 328

24. Kasvintarkastustoiminnan erillismenot (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 51 000 mk, mikä aiheutuu hintojen noususta ja kasvinsuojelulain (127/81) mukaisen tehtävien lisääntymisestä. Kun momentilta vähennetään kertameno 20 000 mk ja 105 000 mk siirtotona momentille 30.08.29, vähennys on 74 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kasvinsuojelulain (127/81) ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisen kasvintarkastustoiminnan hoitamisesta aiheutuviin kulutusmenoihin, maatalouden ja puutarhatalouden neuvontajärjestöille suoritettaviin toimenpidekorvauksiin, tutkimuksista muille valtion laitoksille suoritettaviin maksuihin, tarkastajien palkkioihin, matka-

kustannusten korvauksiin, koulutusmenoihin sekä annettujen päätösten aiheuttamien kustannusten ja vahinkojen korvauksiin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	86 000
Koulutus	25 000
Maksut ulkopuolisten suorittamista tutkimuksista	25 000
Toimenpidekorvaukset neuvontajärjestöille ja tarkastajille	50 000
Annettujen päätösten aiheuttamien kustannusten ja vahinkojen korvaukset ..	20 000
Muut menot	75 000
Yhteensä	281 000

1983 esitys	281 000
1982 menoarvio	355 000
1981 tilinpäätös	299 395

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 765 000 mk, mistä 460 000 mk aiheutuu lähinnä hintojen ja vuokrien noususta ja maanhankintaoikeuslain (391/78) toteuttamiseen liittyvien tehtävien lisääntymisestä, 105 000 mk rakennusten käyttömenojen siirrosta momentilta 30.08.24 ja 200 000 mk kertamenosta asutustoiminnan 40-vuotisjuhlakirjan julkaisemisesta aiheutuvia menoja varten. Kun momentilta vähennetään kertameno 50 000 mk, lisäys on 715 000 mk.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös Maataloushallinnon aikauskirjan kirjoitus- ja käännöspalkkioihin, maatilain (188/77) 41 §:n mukaisiin vahingonkorvauksiin, kaupanvahvistajien lähettämien päiväkirjaotteiden kiinteistöluovutusilmoitusten lunastukseen liittyviin maksuihin, muihin asiakirjain lunastuksiin sekä oikeudenkäyntikuluihin, rekisteröimismaksuihin ja saamisten perimiskuluihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	16 000
Matkat	1 820 000
Virkistystoiminta (enintään)	12 000
Muut henkilöstömenot	32 000
Rakennusten käyttö	1 600 000
Painatus	420 000
Automaattinen tietojenkäsittely	280 000
Moottorijoneuvojen käyttö ja kunnossapito	420 000
Asutustoiminnan 40-vuotisjuhlakirjan julkaisemisen loppuunsaattaminen (kertameno)	200 000
Muut menot	2 250 000
Yhteensä	7 050 000

1983 esitys	7 050 000
1982 menoarvio	6 335 000
1981 tilinpäätös	5 443 250

30. *Valtionapu maatalouslautakuntien menoihin sekä korvaukset maataloustuen jako- ja valvontatehtävistä Ahvenanmaalla* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 19 052 500 mk eli lisäystä 1 717 500 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää maatalouslautakunnista annetun lain (87/71, muut. 1039/75) 9 §:n ja maataloustuen jako- ja valvontatehtävien hoitamisesta annetun lain (88/71) 7 §:n nojalla kunnille maatalouslautakuntien vuoden 1982 menoista suoritettaviin korvauksiin ja vuodelta 1983 maataloussihteerimenojen osalta suoritettaviin korvauksennakoihin sekä Ahvenanmaan kunnille vuoden 1982 menojen osalta suoritettaviin korvauksiin.

1. *Valtionapu maataloussihteerien palkkausmenoihin*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 786 600 mk, mistä 1 590 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 53 000 mk kahden uuden maataloussihteerin palkkausmenojen hyväksymisestä valtionavun piiriin ja 143 600 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 445 600 mk vuodelle 1982, lisäys on 1 341 000 mk. Alamomentin loppusumma on 14 516 000 mk.

Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää kuntien maataloussihteerien palkkoihin ja sosiaaliturvamaksuihin suoritettaviin valtionosuuksiin. Ehdotetaan, että valtionavun piiriin vuonna 1983 hyväksytään kaksi uutta henkilöä. Lisäksi ehdotetaan, että alamomentin määrärahaa saadaan maksaa myös aikaisempiin vuosiin kohdistuvia valtionosuuksia. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään 353 valtionosuuteen oikeutettua henkilöä.

2. *Valtionapu maatalouslautakuntien muihin käyttömenoihin*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 374 000 mk, mistä 120 000 mk aiheutuu lähinnä eläke- yms. maksujen noususta ja 8 000 mk valtionavun piiriin ehdotetun uuden henkilöstön aiheuttamista menoista. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää maataloussihteerien eläkemenoihin ja muihin välillisiin sosiaalikuluihin sekä maatalouslautakuntien kokouspalkkioihin, matkakustannusten korvauksiin ja päivärahoihin sekä puheenjohtajille vahvistettuihin kuukausipalkkioihin suoritettaviin

valtionosuuksiin. Lisäksi ehdotetaan, että alamomentin määrärahasta saadaan maksaa myös aikaisempiin vuosiin kohdistuvia valtionosuuksia.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläke- yms. maksuihin	1 337 000
Valtionapu kokouspalkkioihin ja matkakustannusten korvauksiin	3 000 000
Valtionapu puheenjohtajien kuukausipalkkioihin (enintään)	190 000
Yhteensä	4 527 000

3. *Korvaukset maataloustuen jako- ja valvontatehtävistä Ahvenanmaalla.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 500 mk hintojen nousun johdosta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää maataloustuen jako- ja valvontatehtävien hoitamisesta annetun lain (88/71) mukaisesti Ahvenanmaan kunnille valtioneuvoston määräämien perusteiden mukaan suoritettaviin korvauksiin. Alamomentin loppusumma on 9 500 mk.

1983 esitys	19 052 500
1982 menoarvio	17 335 000
1981 tilinpäätös	17 439 481

41. *Eräät korvaukset ja maksut (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk seuraavasti:

1. *Korvaukset maatalouden yleisneuvontajärjestöille ja piirimetsälautakunnille maatilalain mukaisten tehtävien suorittamisesta.* Alamomentille ehdotetaan edelleen 30 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää maatalouskeskuksille, maanviljelys- ja talousseuroille sekä piirimetsälautakunnille maatalousasetuksen (385/77) 10 ja 118 §:ssä tarkoitettujen tehtävien suorittamisesta aiheutuvien kustannusten korvauksiin.

2. *Korvaukset eräille maatalouden edistämisyjärjestöille eräiden valtionapujen jakamisesta.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää pienviljelijäin karjantarkkailuyhdistysten ja sonninpitohtymien valtionavustuksista annetun valtio-

neuvoston päätöksen (414/75) 13 §:n 1 momentin mukaisesti korvauksiin. Alamomentin loppusumma on 850 000 mk.

3. *Korvaukset ja maksut eräistä maataloustuen jakamiseen liittyvistä tehtävistä.* Alamomentin nimike on muutettu. Alamomentille ehdotetaan edelleen 50 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää maataloustuen jako- ja valvontatehtävien hoitamisesta annetun lain (88/71) 1 §:ssä tarkoitettujen sellaisten tukien ja muiden niihin verrattavien sellaisten maksujen ja korvausten kannosta ja jakamisesta maksettaviin korvauksiin, jotka kannetaan tai jaetaan muiden kuin valtion viranomaisen, kunnan maatalouslautakunnan tai Ahvenanmaan maakunnan viranomaisten toimesta. Alamomentilta suoritetaan myös meijerivoin ja voi-kasviöljyseoksen valvontanäytteistä aiheutuvat kulut.

4. *Eräiden lainojen hoitopalkkiot ja korkohyvitykset.* Alamomentille ehdotetaan edelleen 110 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää maaseudun asunto-olojen parantamiseen osoitetuista varoista kuntien välityksellä myönnettyjen lainojen sekä siirtoväen ja rintamasotilaiden asuttamisen rahoittamisesta annetun lain (398/45) mukaisten lainojen ja Porkkalan alueen maataloudellisen jälleenrakentamistyön tukemisesta valtion varoilla annetun lain (4/57) mukaisten lainojen hoitopalkkioihin.

1983 esitys	1 040 000
1982 menoarvio	940 000
1981 tilinpäätös	972 113

70. *Kaluston bankkiminen*

Momentille ehdotetaan 318 000 mk, mistä 118 000 mk Porin ja Seinäjoen maataloustoimistojen puhelinvaihteiden uusimista varten ja 200 000 mk maatalushallituksen ja maataloustoimistojen konttorikoneiden ja kaluston uusimista ja täydentämistä sekä kasvintarkastustehtäviin tarvittavien koneiden ja laitteiden hankkimista varten.

1983 esitys	318 000
1982 menoarvio	200 000
1981 tilinpäätös	169 707

10. Valtion maatalouskemian laitos

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys laiksi valtion maatalouskemian laitoksen siirtämisestä Helsingin kaupungista Mikkelin kaupunkiin (1980 vp. n:o 201), joka lakiehdotus on vielä eduskunnan käsiteltävänä. Momenteil-

le 28.80.29 ja 28.80.74 on varattu määräraha viraston siirron suunnittelua ja toimeenpanoa sekä siirron edellyttämää talonrakennushankkeen suunnittelua varten.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 125 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	3 960 200	+ 455 600	58	—
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat	300 100	+ 35 500	4	—
3. Muut palkat ja palkkiot	482 000	+ 61 800	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	335 300	+ 32 300	—	—
Varaus 1982		— 146 600	—	—
Varaus 1983	47 400	+ 47 400	—	—
Yhteensä	5 125 000	+ 486 000	62	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 518 900 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään neljä pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 34 000 mk lähinnä rehu- ja lannoitetehtaiden valantehneiden tarkastajien palkkioiden nousun johdosta.

1983 esitys	5 125 000
1982 menoarvio	4 639 000
1981 tilinpäätös	4 102 471

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 118 000 mk, mistä 78 000 mk aiheutuu lähinnä hintojen ja vuokrien noususta, 40 000 mk kertamenosta laitoksen Tikkurilaan muuttoa varten. Kun momentilta vähennetään kertameno 50 000 mk, lisäys on 68 000 mk. Momentin määräraha saadaan käyttää myös käyttökemikaalien ja tarvikkeiden hankintaan.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Käyttövarat (enintään)	2 200
Matkat	25 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 000
Muut henkilöstömenot	43 000
Rakennusten käyttö	40 000
Toimistomenot	60 000
Käyttökemikaalit ja laboratoriotarvikkeet	350 000
Laitteiden huolto ja korvaukset	88 000
Muut menot (kertamenoa 40 000)	90 800
Yhteensä	700 000

1983 esitys	700 000
1982 menoarvio	632 000
1981 tilinpäätös	594 174

70. Kaluston bankkiminen

Momentille ehdotetaan 350 000 mk konttorikoneiden ja tutkimuslaitteiden uusimista ja täydentämistä sekä Tikkurilan toimijtilojen kalustohankintoja varten.

1983 esitys	350 000
1982 menoarvio	220 000
1981 tilinpäätös	199 921

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 700 000 mk maatalouden tutkimuskeskukselta Tikkurilassa va-

pautuneen laitosrakennuksen korjaustöiden loppuunsaattamista varten. Hankkeen tarkistettu kustannusarvio on 7 200 000 mk ja siihen on aikaisemmin myönnetty 5 500 000 mk.

1983 esitys	1 700 000
1982 menoarvio	3 500 000
1981 tilinpäätös	2 000 000

12. Valtion siementarkastuslaitos

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys laiksi valtion siementarkastuslaitoksen siirtämisestä Helsingin kaupungista Loimaan kaupunkiin (1980 vp. n:o 200), joka lakiehdotus on vielä eduskunnan käsiteltävänä. Momenteille

28.80.29 ja 28.80.74 on varattu määräraha viraston siirron suunnittelua ja toimeenpanoa sekä siirron edellyttämää talonrakennushankkeen suunnittelua varten.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 4 978 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet Muutos ± 1982 1983/82	
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	3 302 300	+ 382 500	51	—
2. Työsubdepalkat	1 282 000	+ 148 500	28	—
3. Muut palkat ja palkkiot	21 600	+ 1 300	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	326 100	+ 31 300	—	—
Varaus 1982		— 142 600	—	—
Varaus 1983	46 000	+ 46 000	—	—
Yhteensä	4 978 000	+ 467 000	79	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 532 300 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 28 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	4 978 000
1982 menoarvio	4 511 000
1981 tilinpäätös	3 740 026

27. Asiakkaiden puolesta suoritettavat takaisin perittävät menot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 30 000 mk siirtona momentilta 30.12.29 asiakkaille myytävien vaakuustodistuslipukkeiden ja -lyijykkeiden han-

kintaa varten. Vastaavasti maksujen takaisinperinnästä kertyvät tulot on merkitty momentille 12.30.12.

1983 esitys	30 000
-------------------	--------

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 275 200 mk, mistä 50 000 mk aiheutuu atk-toiminnan laajentumisesta, 25 200 mk hintojen ja vuokrien noususta ja 200 000 mk kertamenosta atk-ohjelmien laadintaa varten. Kun momentilta vähennetään 50 000 mk, mistä kertamenona 20 000 mk sekä 30 000 mk siirtona momentille 30.12.27, lisäys on 225 200 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	2 200
Matkat	25 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 000
Muut henkilöstömenot	18 000
Rakennusten käyttö	114 000
Automaattinen tietojenkäsittely (kertame- noa 200 000)	250 000
Toimistomenot	100 000
Muut menot	20 000
Yhteensä	530 200

1983 esitys	530 200
1982 menoarvio	305 000
1981 tilinpäätös	281 403

70. *Kaluston bankkiminen*
Momentille ehdotetaan 40 000 mk tutkimus-
välineiden, koneiden ja kaluston uusimista ja
täydentämistä varten.

1983 esitys	40 000
1982 menoarvio	35 000
1981 tilinpäätös	29 908

14. Valtion maatalouskoneiden tutkimuslaitos

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 592 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			Muutos ± 1982	1983/82
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virka- miesten palkkaukset</i>	3 106 700	+ 448 900	42	+ 1
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i>	95 700	+ 11 300	3	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	121 400	+ 14 100	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	235 000	+ 28 300	—	—
Varaus 1982		— 99 800	—	—
Varaus 1983	33 200	+ 33 200	—	—
Yhteensä	3 592 000	+ 436 000	45	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 363 300 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Maatalouden rakennustutkimuksen koordinoitavien varten ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen ylitarkastajan toimi (B 1). Lisäys on 106 000 mk.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kolme pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 5 000 mk lähinnä työaikakorvauksia varten.

1983 esitys	3 592 000
1982 menoarvio	3 156 000
1981 tilinpäätös	2 723 577

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentin alamomenttijako ehdotetaan pois-
tettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 79 000 mk, mistä 49 000 mk aiheutuu lähinnä hintojen noususta ja 30 000 mk laitoksen metsien hakuiden lisääntymisestä. Momentin määräraha saadaan käyttää myös laitoksen maiden viljelystä ja metsien hoidosta aiheutuviin menoihin sekä tiedotus- ja tutkimustoiminnan kirjoitus-palkkioihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	2 200
Matkat	57 000
Virkistystoiminta (enintään)	800
Rakennusten käyttö	440 000
Toimistomenot	200 000
Maa- ja metsätalouden menot	520 000
Muut menot	223 000
Yhteensä	1 443 000

1983 esitys	1 443 000
1982 menoarvio	1 364 000
1981 tilinpäätös	1 249 187

70. Kaluston ja koneiden hankkiminen

Momentille ehdotetaan 450 000 mk mittaus- ja tutkimusvälineistön ja kaluston uusimista ja täydentämistä sekä traktorin ja muiden koneiden ja työvälineiden hankkimista varten.

1983 esitys	450 000
1982 menoarvio	380 000
1981 tilinpäätös	452 136

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 44 000 mk varastotilan kunnostamista ja viljankuivaamon maa-
lausta varten.

1983 esitys	44 000
1982 menoarvio	10 000
1981 tilinpäätös	55 000

77. Maanrakennustyöt (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 160 000 mk laitoksen peltojen perusparannustöitä, sisäntulotien päällystämistä ja metsätraktoreiden testausradan rakentamista varten.

1983 esitys	160 000
-------------	---------

90. Maankuivatuslainan korot ja kuolelutset

Momentille ehdotetaan 34 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää Kirjavajärven kuivatukseen myönnetyn velan korkojen ja kuolelutusten maksamiseen.

1983 esitys	34 000
-------------	--------

15. Valtion maitovalmisteiden tarkastuslaitos

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 4 024 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	3 391 000	+ 430 300	54	+ 1
2. Tilapäisten palkkiot	311 500	— 7 500	6	— 1
3. Muut palkat ja palkkiot	21 300	+ 2 400	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	263 000	+ 24 100	—	—
	Varaus 1982	— 115 500	—	—
	Varaus 1983	37 200	—	—
	Yhteensä	4 024 000	60	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 432 500 mk, mistä 417 900 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavan toimihenkilön aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi ylimääräinen laboratorioapulaisen toimi (V 8). Lisäys on 39 700 mk.

c) Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 36 200 mk ylimääräistetyn toimen palkkiona.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 11 800 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistetyn toimen palkkioina.

Vähennys on 48 000 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään viisi pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 1 000 mk johtokunnan palkkioina siirtona momentilta 30.15.29.

1983 esitys	4 024 000
1982 menoarvio	3 653 000
1981 tilinpäätös	3 372 813

27. *Asiakkaitten puolesta suoritettavat takaisin perittävät menot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 5 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää tarkastettavista tuotteista asiakkaitten puolesta suoritettaviin maksuihin. Vastaavat maksujen takaisinperinnästä kertyvät tulot on merkitty alamomentille 12.30.15.2.

1983 esitys	35 000
1982 menoarvio	30 000
1981 tilinpäätös	23 465

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 99 200 mk lähinnä hintojen ja vuokrien nousun johdosta. Kun momentilta vähennetään 1 000 mk johtokunnan palkkioina siirtona momentille 30.15.01, lisäys on 98 200 mk.

Käyttösuunnitelma:		mk
Käyttövarat (enintään)	2 200
Matkat	38 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 000
Muut henkilöstömenot	24 000
Rakennusten käyttö	650 000
Toimistomenot	150 000
Muut menot	250 000
	Yhteensä	1 115 200

1983 esitys	1 115 200
1982 menoarvio	1 017 000
1981 tilinpäätös	894 163

70. *Kaluston hankkiminen*

Momentille ehdotetaan 185 000 mk laboratorio- ja tutkimusvälineiden sekä kaluston uusimista ja täydentämistä varten.

1983 esitys	185 000
1982 menoarvio	185 000
1981 tilinpäätös	319 824

16. Valtion maitotalouden tutkimuslaitos

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 317 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	907 500	+ 97 200	11	—
2. <i>Työsubdepalkat</i>	1 221 100	+ 141 500	24	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	15 300	+ 2 300	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	151 700	+ 14 200	—	—
	Varaus 1982	— 66 600	—	—
	Varaus 1983	+ 21 400	—	—
	Yhteensä	+ 210 000	35	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 240 200 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 24 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 800 mk johtokunnan palkkioina siirtona momentilta 30.16.29.

1983 esitys	2 317 000
1982 menoarvio	2 107 000
1981 tilinpäätös	1 774 255

21. *Maidon hankinta*

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 400 000 mk vastaanotetun maitomäärän vähenemisen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää maidon hankintaan.

1983 esitys	5 700 000
1982 menoarvio	6 100 000
1981 tilinpäätös	5 602 523

29. *Muut kulutusmenot (arviomääräraha)*

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 109 800 mk lähinnä hintojen ja rakennusten käyttömenojen nousun johdosta. Kun momentilta vähennetään 800 mk johtokunnan palkkioina siirtona momentille 30.16.01, lisäys on 109 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös pakkaus-, puhdistus-, laboratorio- ja meijeritarvikkeiden hankintaan.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Käyttövarat (enintään)	2 200
Matkat	18 200
Virkistystoiminta (enintään)	600
Muut henkilöstömenot	9 000
Rakennusten käyttö	650 000
Toimistomenot	48 000
Käyttötarvikkeet	350 000
Muut menot	20 000
Yhteensä	1 098 000

1983 esitys	1 098 000
1982 menoarvio	989 000
1981 tilinpäätös	886 174

70. *Kaluston hankkiminen*

Momentille ehdotetaan 300 000 mk laboratorio- ja tutkimusvälineiden, meijerikoneiden ja -laitteiden sekä konttorikoneiden ja -kaluston uusimista ja täydentämistä varten.

1983 esitys	300 000
1982 menoarvio	300 000
1981 tilinpäätös	339 603

17. *Valtion hevosjalostuslaitos*01. *Palkkaukset (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 1 266 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	414 600	+ 43 100	5	—
2. <i>Työsuhdepalkat</i>	674 100	+ 104 600	16	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	83 000	+ 14 200	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	82 600	+ 9 700	—	—
	Varaus 1982	— 35 300	—	—
	Varaus 1983	+ 11 700	—	—
	Yhteensä	1 266 000	21	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 120 900 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 30 000 mk oppilaspalkkioiden korottamisen,

työaikakorvauksien ja lomittajien palkkaamisen johdosta. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 16 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 11 000 mk, mistä 10 000 mk

ylityökorvauksia ja ajanpalkkioita varten kilpailutoiminnan laajentumisen johdosta ja 1 000 mk johtokunnan palkkioina siirtona momentilta 30.17.29.

1983 esitys	1 266 000
1982 menoarvio	1 118 000
1981 tilinpäätös	955 661

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 120 000 mk, mistä 20 000 mk aiheutuu lähinnä hintojen ja rakennusten käyttömenojen noususta ja 100 000 mk kertamenosta koetoiminnassa tarvittavien jalostushevosten ostoa varten. Kun momentilta vähennetään kertameno 90 000 mk sekä 1 000 mk johtokunnan palkkioina siirtona momentille 30.17.01, lisäys on 29 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös maa- ja metsätalouden sekä koe- ja tutkimustoiminnan menoihin ja hevosten hankintaan.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	2 200
Matkat	21 500
Virkistystoiminta (enintään)	300
Muut henkilöstömenot	4 000
Rakennusten käyttö	190 000
Toimistomenot	27 000
Maa- ja metsätalouden menot	400 000
Koe- ja tutkimustoiminta (kertamenoa 100 000)	140 000
Muut menot	10 000
Yhteensä	795 000

1983 esitys	795 000
1982 menoarvio	766 000
1981 tilinpäätös	697 681

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 110 000 mk laturin, maatalouskoneiden ja hevossairaala-laitteiden hankkimista varten.

1983 esitys	110 000
1982 menoarvio	194 000
1981 tilinpäätös	434 960

29. Valtion viljavarasto

(60.) Siirto viljavarastorahastoon

Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 15 000 000 mk.

1982 menoarvio	15 000 000
1981 tilinpäätös	—

61. Siirto sementuotannon edistämisarvoihin (arviomääräraha)

Viitaten kylvösiementuotannon edistämisestä annetun lain muuttamisesta annettuun lakiin (1138/78) momentille ehdotetaan 1 500 000 mk kylvösiemenestä perittävistä tasausmaksuista kertyvää liikevaihtoveroa vastaavana eränä tuloutettavaksi viljavarastorahaston sementuotannon edistämisarvoihin. Lisäys 500 000 mk aiheutuu liikevaihtoveron kasvusta.

1983 esitys	1 500 000
1982 menoarvio	1 000 000
1981 tilinpäätös	591 327

64. Viljan ja nurmikasvien siementen varmuusvarastoinnista aiheutuvien kustannusten korvaaminen

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 7 000 000 mk. Momentin määrärahasta voidaan osa käyttää maatiloilla tapahtuvasta varastoinnista aiheutuvien kustannusten korvaamiseen. Momentin määrärahaa saadaan käyttää vuonna 1983 varmuusvarastoissa olevan viljan ja nurmikasvien siementen varastointikustannusten korvaamiseen valtioneuvoston tarkemmin määräämin perustein.

1983 esitys	20 000 000
1982 menoarvio	13 000 000
1981 tilinpäätös	13 459 700

30. Maatalouden neuvontatyön tukeminen

Hallituksen tarkoituksena on käynnistää neuvottelut kotieläintuotannon neuvonnan ja jalostustoiminnan kehittämiseksi siten, että järjestökentässä neuvonta- ja jalostustoiminnan välinen työnjako voisi muodostua nykyistä selkeämmäksi. Tavoitteena on samalla saada neuvontatyön tavoitteet entistä paremmin vastaamaan yleisessä maatalouden tuotanto- ja rakennepolitiikassa asetettuja tavoitteita.

40. Maanviljelyyn, maatalouden rakennustoiminnan ja karjatalouden tukeminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 491 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää eräiden maatalouden edistämisyhteisöjen valtionavun ehtoista annetun valtioneuvoston päätöksen (63/72) 2 ja 3 §:ssä tarkoitettun muun kuin puutarha-, kala- ja kotitalouteen kuuluvan toiminnan tukemiseen ja edistämiseen Maatalouskeskusten Liitolle ja sen jäseninä oleville maatalouskeskuksille sekä Svenska Lantbruks-sällskapetens Förbund-nimiselle järjestölle sekä sen jäseninä oleville maanviljelys- ja talousseuroille.

1. *Valtionapu palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 3 454 000 mk, mistä 2 960 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 60 000 mk perunakonsulentin palkkaamisesta Oulun maatalouskeskukseen, 167 500 mk sosiaaliturvamaksun lisääntymisestä ja 266 500 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 829 000 mk vuodelle 1982, lisäys on 2 625 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää henkilöstön palkkoihin ja sosiaaliturvamaksuihin myönnettäviin valtionapuihin. Alamomentin määrärahalta saadaan palkata enintään 539 valtionapuun oikeutettua henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	26 706 400
Valtionapu sosiaaliturvamaksuihin	1 884 100
Varaus	266 500
Yhteensä	28 857 000

2. *Valtionapu muihin käyttömenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 866 000 mk, mistä 453 000 mk aiheutuu eläke- yms. maksujen ja 413 000 mk matkakustannusten ja muiden kustannusten noususta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää eläke- yms. mak-

suihin, matkakustannusten korvauksiin ja muihin käyttömenoihin myönnettäviin valtionapuihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläke- yms. maksuihin	4 991 000
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	3 350 000
Valtionapu muihin menoihin	2 590 000
Yhteensä	10 931 000

1983 esitys	39 788 000
1982 menoarvio	36 297 000
1981 tilinpäätös	32 864 600

41. Karjanjalostuksen ja sikatalouden tukeminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 442 500 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää Suomen Kotieläinjalostusyhdistyksen suorittaman eräiden maatalouden edistämisyhteisöjen valtionavun ehtoista annetun valtioneuvoston päätöksen (63/72) 4 §:ssä tarkoitettun karjanjalostustoiminnan ja sianjalostustoiminnan tukemiseen ja edistämiseen.

1. *Valtionapu palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 426 200 mk, mistä 371 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 21 800 mk sosiaaliturvamaksujen lisääntymisestä ja 33 400 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 104 000 mk vuodelle 1982, lisäys on 322 200 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää henkilöstön palkkoihin ja sosiaaliturvamaksuihin myönnettäviin valtionapuihin. Alamomentin määrärahalta saadaan palkata enintään 118 valtionapuun oikeutettua henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	3 342 800
Valtionapu sosiaaliturvamaksuihin	236 800
Varaus	33 400
Yhteensä	3 613 000

2. *Valtionapu muihin käyttömenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 120 300 mk, mistä 56 400 mk aiheutuu eläke- yms. maksujen ja 63 900 mk matka- ja muiden kustannusten noususta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää eläke- yms. maksuihin, matkakustannusten korvauksiin ja muihin käyttömenoihin myönnettäviin valtionapuihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläke- yms. maksuihin	620 500
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	550 000
Valtionapu muihin menoihin	365 000
Yhteensä	1 535 500

1983 esitys	5 148 500
1982 menoarvio	4 706 000
1981 tilinpäätös	4 174 600

42. Lampaanjalostuksen tukeminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 143 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää Lampaanjalostusyhdistyksen toiminnan tukemiseen ja sen pääasematoiminnan avustamiseen.

1. *Valtionapu palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 28 400 mk, mistä 25 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 1 200 mk sosiaaliturvamaksun lisääntymisestä ja 2 200 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 7 000 mk vuodelle 1982, lisäys on 21 400 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää henkilöstön palkkoihin ja sosiaaliturvamaksuihin myönnettäviin valtionapuihin. Alamomentin määrärahalla saadaan palkata enintään 9 valtionapuun oikeutettua henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	224 800
Valtionapu sosiaaliturvamaksuihin	16 000
Varaus	2 200
Yhteensä	243 000

2. *Valtionapu muihin käyttömenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 121 600 mk, mistä 3 900 mk aiheutuu eläke- yms. maksujen ja 17 700 mk matka- ja muiden kustannusten noususta sekä 100 000 mk kertamenosta vuosien tuotannon tarkkailun ja lampaiden ja vuosien keinosiemennystoiminnan aloittamista varten. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää eläke- yms. maksuihin, matkakustannusten korvauksiin ja muihin käyttömenoihin myönnettäviin valtionapuihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläke- yms. maksuihin	44 000
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	38 000
Valtionapu muihin menoihin (kertamenoa 100 000)	326 000
Yhteensä	408 000

1983 esitys	651 000
1982 menoarvio	508 000
1981 tilinpäätös	471 400

43. Siipikarjatalouden tukeminen

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 129 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää Siipikarjanhoitajain Liiton ja sen kanatalkoeaseman toiminnan tukemiseen.

1. *Valtionapu palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 36 500 mk, mistä 31 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 2 700 mk sosiaaliturvamaksun lisääntymisestä ja 2 800 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 8 600 mk vuodelle 1982, lisäys on 27 900 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää henkilöstön palkkoihin ja sosiaaliturvamaksuihin myönnettäviin valtionapuihin. Alamomentin määrärahalla saadaan palkata enintään 10 valtionapuun oikeutettua henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	277 100
Valtionapu sosiaaliturvamaksuihin	20 100
Varaus	2 800
Yhteensä	300 000

2. *Valtionapu muihin käyttömenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 18 100 mk, mistä 2 600 mk aiheutuu eläke- yms. maksujen ja 15 500 mk matka- ja muiden kustannusten noususta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää eläke- yms. maksuihin, matkakustannusten korvauksiin ja muihin käyttömenoihin myönnettäviin valtionapuihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläke- yms. maksuihin	28 700
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	4 300
Valtionapu muihin menoihin	200 000
Yhteensä	233 000

3. *Valtionapu kotimaisen kanan jalostustoimintaan.* Alamomentille ehdotetaan 100 000 mk kotimaisen kanan jalostustoiminnan jatkamiseen ja broilerkasvatuksen koetoiminnan tukemiseen. Vähennys on 175 000 mk.

1983 esitys	633 000
1982 menoarvio	762 000
1981 tilinpäätös	719 300

44. Turkiseläintalouden tukeminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk neuvontatyön tehostamista varten. Momentin määrärahaa saadaan käyttää Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liiton toiminnan tukemiseen.

1983 esitys	400 000
1982 menoarvio	350 000
1981 tilinpäätös	300 000

45. Hevostalouden edistäminen vedonlyönnistä hevoskilpailuissa kertyvillä varoilla (arvion määräraha)

Vedonlyönnistä hevoskilpailuissa arvioidaan valtion osuutena kertyvän 26 000 000 mk, jota vastaava tulo on merkitty momentille 12.30.30. Kun valtion osuudesta käytetään valtion hevosjalostuslaitoksen menojen rahoittamiseen 2 171 000 mk, ehdotetaan momentille 23 829 000 mk, mistä 23 789 000 mk käytettäväksi vedonlyönnin toimeenpanemisesta hevoskilpailuissa annetun asetuksen ja valtionavusta hevosjalostuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetun asetuksen mukaisesti hevostalouden edistämistä ja hevostalouden tukemista varten sekä enintään 40 000 mk eläinlääkäreiden suorittamista ratsastuskouluissa käytettävien hevosten tarkastuksista aiheutuviin menoihin. Varoja käytetään hevostaloustalouden toiminnan tukemiseen, raviratojen rakentamiseen ja varustamiseen, hevoskasvatuksen tehostamiseen ja hevoskannan ylläpitoon sekä ratsastuskouluissa eläinlääkärin toimesta suoritettavaan koulutukseen käytettävien hevosten tarkastuksiin. Vähennys on 11 393 000 mk. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään 28 valtionapuun oikeutettua henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	1 709 000
Valtionapu raviratojen rakentamiseen ja varustamiseen	10 000 000
Valtionapu hevoskasvatuksen tukemiseen	7 300 000
Valtionapu suomenhevosten varsarahoihin	2 720 000
Valtionapu muihin varsarahoihin	2 060 000
Valtionapu hevosten tarkastuksiin (enintään)	40 000
Yhteensä	23 829 000

1983 esitys	23 829 000
1982 menoarvio	35 222 000
1981 tilinpäätös	35 803 992

46. Kerhotoiminnan tukeminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 628 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää maaseudun ja taajamien nuorisolle maatalouden, metsänhoidon ja kotitalouden alalta annettavaa opetusta ja näihin aloihin liittyvää harrastus- ja yritystoiminnan ohjausta hoitavien Suomen 4H-liiton ja Svenska Lantbrukssällskapens Förbund-nimisen järjestön osastona toimivan Finlands Svenska 4H:n toiminnan tukemiseen.

1. *Valtionapu palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 643 000 mk, mistä 1 308 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 78 000 mk kahden uuden henkilön palkkaamisesta, 83 500 mk sosiaaliturvamaksun lisääntymisestä, 54 400 mk Ilmajoen maatalouskerho-opiston kesäharjoittelupalkkioista ja 119 100 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 366 400 mk vuodelle 1982, lisäys on 1 276 600 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää henkilöstön palkkioihin ja sosiaaliturvamaksuihin sekä maatalouskerho-opistojen opiskelijoiden kesäharjoittelupalkkioihin myönnettäviin valtionapuihin. Alamomentin määrärahalta saadaan palkata enintään 336 valtionapuun oikeutettua henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	11 719 600
Valtionapu sosiaaliturvamaksuihin	842 300
Valtionapu harjoittelupalkkioihin	189 000
Varaus	119 100
Yhteensä	12 870 000

2. *Valtionapu muihin käyttömenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 351 400 mk, mistä 199 800 mk aiheutuu eläke- yms. maksujen ja 151 600 mk matka- ja muiden kustannusten noususta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää eläke- yms. maksuihin, matkakustannusten korvauksiin ja muihin käyttömenoihin sekä metsäkerhotoimintaan myönnettäviin valtionapuihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläke- yms. maksuihin	2 204 000
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	775 000
Valtionapu muihin menoihin	560 000
Valtionapu metsäkerhotoimintaan	925 000
Yhteensä	4 464 000

1983 esitys	17 334 000
1982 menoarvio	15 706 000
1981 tilinpäätös	14 301 240

47. Puutarhatalouden tukeminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 175 300 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää tuotannollisen vihannes- ja kukkaviljelyn sekä muun puutarhatalouden tukemiseen ja edistämiseen Puutarhaliitolle ja Svenska Trädgårdsförbundet -nimiselle järjestölle yhteistoiminnassa maatalouden edistämisyjärjestöjen ja niiden keskusjärjestöjen kanssa, Turveteollisuusliitto ry:lle turveviljelytutkimusten tukemista sekä Martens Trädgårdsstiftelselle tutkimus- ja koe-toiminnan tukemista varten.

1. *Valtionapu palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 157 300 mk, mistä 137 500 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 7 400 mk sosiaaliturvamaksun lisääntymisestä ja 12 400 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 38 700 mk vuodelle 1982, lisäys on 118 600 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää henkilöstön palkkoihin ja sosiaaliturvamaksuihin myönnettäviin valtionapuihin. Alamomentin määrärahalla saadaan palkata enintään 26 valtionapuun oikeutettua henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	1 242 100
Valtionapu sosiaaliturvamaksuihin	87 500
Varaus	12 400
Yhteensä	1 342 000

2. *Valtionapu muihin käyttömenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 27 700 mk, mistä 12 500 mk aiheutuu eläke- yms. maksujen ja 15 200 mk matka- ja muiden kustannusten noususta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää eläke- yms. maksuihin, matkakustannusten korvauksiin ja muihin käyttömenoihin myönnettäviin valtionapuihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläke- yms. maksuihin	137 300
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	100 000
Valtionapu muihin menoihin	192 000
Yhteensä	429 300

3. *Valtionapu muun puutarhatalouden tukemiseen.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 29 000 mk, mikä aiheutuu hintojen noususta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää Svenska Trädgårdsförbundetille puutarhatalouden edistämiseen, Turveteollisuusliitolle turveviljelytutkimusten tukemiseen sekä Martens Trädgårdsstiftelselle tutkimus- ja koetoiminnan tukemiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu Svenska Trädgårdsförbundet rf:lle	48 000
Valtionapu turveviljelytutkimuksiin	325 000
Valtionapu Martens Trädgårdsstiftelselle	110 000
Yhteensä	483 000

1983 esitys	2 254 300
1982 menoarvio	2 079 000
1981 tilinpäätös	1 845 500

48. Salaojitustoiminnan tukeminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 20 000 mk, mikä aiheutuu hintojen noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää Salaojakeskuksen salaojitustoiminnan edistämiseen myönnettävään valtionapuun.

1983 esitys	340 000
1982 menoarvio	320 000
1981 tilinpäätös	292 000

49. Muu neuvontatyön tukeminen

Momentille ehdotetaan lisättäväksi alamomentti 3 sekä lisäystä 123 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää Työtehoseuralle maatalouden rationalisoinnin tutkimista, kehittämistä ja neuvontaa sekä Kylvösiemenliitolle kotimaisen kylvösiementuotannon edistämistä varten myönnettäviin valtionapuihin.

1. *Valtionapu palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 101 700 mk, mistä 89 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkastuksesta, 4 700 mk sosiaaliturvamaksun lisääntymisestä ja 8 000 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 24 900 mk vuodelle 1982, lisäys on 76 800 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää henkilöstön palkkoihin ja sosiaaliturvamaksuihin myönnettäviin valtionapuihin. Alamomentin määrärahalla saadaan palkata enintään 21 valtionapuun oikeutettua henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu Työtehoseuran palkkausmenoihin	799 700
Valtionapu Työtehoseuran sosiaaliturvamaksuihin	56 300
Varaus	8 000
Yhteensä	864 000

2. *Valtionapu muihin käyttömenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 36 200 mk, mistä 14 200 mk aiheutuu eläke- yms. maksujen ja 22 000 mk matka- ja muiden kustannusten noususta. Kun alamomentilta vähennetään

tään 220 000 mk siirtana alamomentille 3, vähennys on 183 800 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää eläke- yms. maksuihin, matkakustannusten korvauksiin ja muihin käyttömenoihin myönnettäviin valtionapuihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu Työtehoseuran eläke- yms. maksuihin	156 600
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	33 700
Valtionapu muihin menoihin	224 700
Yhteensä	415 000

3. *Valtionapu kylvösiementuotannon tukemiseen.* Alamomentille ehdotetaan Kylvösiemenliitolle kotimaisen kylvösiementuotannon tukemiseen käyttömenoihin myönnettävää valtionapua varten 230 000 mk, mistä 220 000 mk on siirtoa alamomentilta 2.

1983 esitys	1 509 000
1982 menoarvio	1 386 000
1981 tilinpäätös	1 263 300

31. Maatalouden hintatuki

Maataloustulolain (1102/77 muutoksineen) mukaan maatalous osallistuu maataloustuotteiden viennistä aiheutuviin kustannuksiin lain 15 §:ssä säädettyjen tuotanto- ja vientimäärien perusteella vuosina 1979—1982. Maatalouden osuus on kerätty pääosin markkinoimismaksuilla ja valmisteveroilla. Vuonna 1979 maatalouden osuudeksi muodostui 153 500 000 mk. Maatalouden osuutena kerättiin maidon, sianlihan ja kananmunien markkinoimismaksuina sekä lannoitteiden valmisteverona yhteensä 185 100 000 mk, mikä oli 31 600 000 mk suurempi kuin maataloudelta perittäväksi tuleva osuus. Kyseinen määrä siirtyi maataloustulolain mukaisesti hyvityksenä vuoteen 1980, jolloin maatalouden osuutta, joka vuonna 1980 oli 328 800 000 mk, voitiin alentaa 297 200 000 markkaan. Maatalouden osuutta kerättiin vuonna 1980 öljyväkirehuverolla, maidon, sianlihan ja kananmunien markkinoimismaksulla sekä lannoitteiden valmisteverolla yhteensä 208 500 000 mk eli 88 700 000 mk vähemmän kuin mikä muodostui maatalouden osuudeksi.

Kevään 1981 tulopoliittisen kokonaisratkaisun yhteydessä sovittiin maataloudelta v. 1980 liian vähän perityn osuuden kattamisesta siten, että maidon markkinoimismaksua korotetaan, asetetaan 1.3.—31.12.1981 välisenä aikana valkuaisrehuille valmistevero, luovutaan meijerisikaloille myönnettävistä huojennuksista markkinoimismaksuihin ja jätetään siirtämättä maatalouden kehittämisrahastoon 32 000 000 mk. Edellämainituin toimenpitein sekä maidon,

sianlihan ja kananmunien markkinoimismaksuilla, öljyväkirehuverolla ja lannoitteiden valmisteverolla kerättiin maatalouden osuutta vuonna 1981 yhteensä 344 300 000 mk, mihin sisältyi myös viljan tuonnin huomioonottaminen 60 000 000 markan suuruisena. Kun maatalouden osuudeksi vuonna 1981 muodostui 325 300 000 mk, siirtyi vuoden 1982 maatalouden osuuden hyvitykseksi 19 000 000 mk.

Vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa maataloustuotteiden vientituki on arvioitu 1 577 000 000 markaksi, mistä maatalouden osuudeksi muodostuisi 180 000 000 mk. Maatalouden osuus vuonna 1982 muodostunee noin 171 000 000 markaksi, missä on otettu huomioon vuodelta 1981 siirtynyt maatalouden osuuden ylitys.

Tuotannon kehityksen ollessa aleneva maidon markkinoimismaksu, jota alennettiin 1.1.1982 lukien 1 penniin litralta, poistettiin 1.3.1982 lukien. Samasta ajankohdasta lukien poistettiin markkinoimismaksu sianlihalla ja lannoittevero, jota alennettiin 1.1.1982 lukien 9 penniin kilolta, alennettiin 6 penniin kilolta 1.4.1982 alkaen. Mikäli maataloudelta vuonna 1982 perittävä osuus poikkeaa voimassa olevan maataloustulolain perusteella määräytyvästä maatalouden vuoden 1982 vientikustannusosuudesta, siirtyy erotus maataloustulolain mukaan otettavaksi huomioon vuonna 1983. Maatalouden osuutta arvioidaan kertyvän 114 000 000 mk eli 57 000 000 markkaa arvioidaan siirtyvän perittäväksi vuoden 1983 puolella.

Antaessaan eduskunnalle esityksen uudeksi maataloustulolaksi hallitus sopi valmisteltavaksi tuotannon ohjaamis- ja tasapainottamisohjelman, jonka tarkoituksena on vuonna 1982 ja uuden maataloustulolain aikana ohjata ja tasapainottaa maataloustuotantoa viljaomavaraisuuden parantamiseksi ja maataloustulolain tuotannonohjaustavoitteiden mukaisesti. Maa- ja metsätalousministeriössä valmistellun ohjelman painopiste on kotieläin- ja kasvintuotannon keskinäisessä tasapainottamisessa. Maataloustuotannon ohjaamis- ja tasapainottamistoimenpiteitä ehdotetaan jatkettavaksi edelleen vuoden 1983 aikana. Osana ohjelman toteuttamista hallitus antaa eduskunnalle esityksen laiksi maataloustuotannon ohjaamisesta ja tasapainottamisesta. Lakiehdotuksien puitteissa on tarkoitus toteuttaa nykyisenkaltaisia tuotannon ohjaamis- ja tasapainottamistoimenpiteitä uuden maataloustulolain voimassaoloaikana.

Liikevaihtoverolaki muuttuu vuoden 1983 alusta lukien siten, että vientitukeen ja hinnanalennuskorvauksiin ei sisällytetä enää valtiolle suoritettavaa liikevaihtoveroa.

Tasapainottamistoimenpiteiden ja liikevaihtoverolain muuttamisen (533/82) johdosta maataloustuotteiden vientituen tarve supistuu vuonna 1983 siten, että maataloustuotteiden vientitukeen arvioidaan tarvittavan varoja 1 211 000 000 mk. Kun lihajalosteiden vientituki, jonka suuruudeksi arvioidaan 116 000 000 mk, suoritetaan hinnanerokorvauksena momentilta 28.37.40, ehdotetaan alamomentille 30.31.41.2 myönnettäväksi 1 095 000 000 mk. Maataloustulolain (629/82) 15 §:ssä on säädetty tuotanto- ja vientimäärät, joiden perusteella maatalouden osuus vuoden 1983 vientikustannuksista arvioidaan 39 000 000 markaksi. Kun vuodelta 1982 arvioidaan siirtyvän 57 000 000 mk perittäväksi maatalouden osuutena vuonna 1983, maataloudelta vuonna 1983 perittävä osuus arvioidaan yhteensä 96 000 000 markaksi.

Maatalouden osuus ehdotetaan perittäväksi edelleen lannoiteverona, öljyväkirehuverona ja suurilta sika- ja kanatalousyrityksiltä perittävinä markkinoinnismaksuina.

Vuonna 1983 toteutettavia hintapoliittisen tuen tarkistuksia varten on esitetty varaukset momentille 30.31.42 (viljelmäkoon mukaan maksettava hintapoliittinen tuki) ja momentille 30.31.43 (muu maatalouden hintapoliittinen tuki).

41. *Maataloustuotteiden markkinoinnin edistäminen sekä markkinoinnin ja maatalouden hintatason vakaannuttaminen* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan valtioneuvoston tarkemmin määrittämien perusteiden mukaisesti käytettäväksi 1 483 000 000 mk seuraavasti:

1. *Maataloustuotteiden mainonnan tukeminen.* Alamomentille ehdotetaan enintään 3 000 000 mk käytettäväksi maataloustuotteiden menekin lisäämiseksi kotimaassa tai ulkomailla suoritettavan mainonnan tukemiseen. Lisäys on 500 000 mk.

2. *Maataloustuotteiden vientituki.* Alamomentille ehdotetaan maataloustulolain (629/82) 15 §:ssä mainittujen maataloustuotteiden sekä nautaeläinten vientitukeen 1 095 000 000 mk. Vähennys on 407 000 000 mk, josta noin 380 000 000 mk aiheutuu luvun perusteluissa mainitusta liikevaihtoverolain muutoksesta. Lisäksi ehdotetaan, että määrärahaa saadaan lisäusteknisistä syistä käyttää myös edelliseen varainhoitovuoteen kohdistuviin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Maitotaloustuotteiden vientituki	770 000 000
Kananmunien vientituki	160 000 000
Lihan vientituki	152 000 000
Nautaeläinten vientituki	2 000 000
Muu vientituki	11 000 000

Yhteensä 1 095 000 000

Meijereiden vastaanottaman maidon määrän arvioidaan pysyvän vuoden 1982 alentuneella tasolla. Kulutuksessa ei odoteta tapahtuvan olennaisia muutoksia ja maidon markkinatilanne muodostuu edelleen huomattavan ylijäämäiseksi. Ylijäämä markkinoidaan edelleen voina, juustona ja maitojauheena. Vähärasvaisen maidon rasvapitoisuutta on tarkoitus vuoden 1983 alusta lukien alentaa 2,9 prosentista 1,9 prosenttiin, mikä lisää voin tuotantoa ja siten myös sen vientitarvetta. Ehdotetaan, että maataloustuotteiden vientitukeen varattua määrärahaa saadaan käyttää enintään 13 500 000 mk, mistä 11 200 000 mk on siirtoa alamomentilta 24.30.66.4, elintarvikeaputoimituksina tapahtuvaan maataloustuotteiden ylijäämien vientiin maataloustulolain mukaista vientiä vastaavasti.

Kananmunien tuotannon ja vientitarpeen arvioidaan tuotantoa rajoittavien toimenpiteiden johdosta supistuvan vuoden 1983 aikana.

Sianlihan tuotannon arvioidaan supistuvan ja sianlihan vientitarve muodostuneen pienem-

mäksi kuin vuonna 1982. Maidontuotannon vähentämiseen tähtäävien tasapainottamistoi-
menpiteiden seurauksena arvioidaan naudan-
lihasta syntyvän edelleen vientitarvetta. Ehdotetaan, että lihan vientitukea saadaan myöntää ainoastaan edellyttäen, että viejäliikkeillä on yhteensä varastossaan lihaa kunakin aikana vähintään valtioneuvoston tarkemmin määräämä määrä kotimaisen kulutuksen vaihtelujen tasaamiseksi.

Viljan vientitarvetta ei arvioida vuoden 1983 aikana muodostuvan, koska sekä vuoden 1982 että vuoden 1983 satojen mahdolliset ylijäämät on tarkoitus käyttää viljan varmuusvarastojen lisäämiseen. Tämän vuoksi alamomentille ei ehdoteta varoja viljan ja viijatuotteiden vientitukea varten.

Nautaeläinten vientitukea ehdotetaan edelleen maksettavaksi valtioneuvoston erikseen määräämin perustein edellyttäen, että vienti on valtiontaloudellisesti kannattavaa.

Vuoden 1983 aikana arvioidaan maataloustuotteiden kansainvälisen hintatason pysyvän suhteellisen vakaana. Tästä johtuen tuotekoh-
taisissa vientituen määrissä on otettu huomioon vain arvioitu kotimainen hinta- ja kustannus-
tason muutos.

3. *Muu maataloustuotteiden markkinoinnin edistäminen sekä markkinoinnin ja maatalouden hintatason vakaannuttaminen.* Viitaten luvun perusteluissa mainittuun liikevaihtovero-
lain muutokseen alamomentin määrärahojen taso supistuu liikevaihtoveron osuutta vastaavasti eli noin 30 000 000 mk. Alamomentille ehdotetaan käyttösuunnitelmassa mainittuihin tarkoituksiin 385 000 000 mk. Lisäys on 23 000 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Meijeri- ja kotivoin hinnanalennuskorvaus	77 000 000
Voin alennusmyynti teollisuudelle	60 000 000
Kotimaisten öljykasvien hinnanalennuskorvaus	144 000 000
Perunatärkkelyksen hinnanalennuskorvaus	60 000 000
Ruokaperunan hintatason vakaannuttaminen	2 000 000
Rehuksi käytettävän kuoritun maidon hinnanalennuskorvaus	35 000 000
Voin varastointi	7 000 000
Yhteensä	385 000 000

Meijeri- ja kotivoin hinnanalennuskorvauksiin ehdotetaan varoja vähemmän kuin vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa. Ehdotetaan, että

näitä varoja saadaan käyttää eräistä elintarvikerasvoista annetun lain (1/79) mukaisten voikasviöljyseosten valmistukseen käytettävän maitorasvan hinnanalennuskorvauksiin edellyttäen, että valmistuksessa käytetty kasviöljy on jalostettu yksinomaan kotimaassa tuotetuista öljykasvien siemenistä. Käytettävän maitorasvan hintaa voidaan alentaa enintään samansuuruisiksi kuin meijerivoin hinnanalennuskorvauksen mukaisen maitorasvan osalta. Meijeri- ja kotivoin hinnanalennuskorvausta on tarkoitus korottaa 10 p/kg voim kotimaisen kulutuksen lisäämiseksi vähärasvaisen maidon rasvapitoisuuden alentamisesta johtuen.

Voin alennusmyyntiä leipomo-, keksi-, makeis- ja einestuotteiden teolliseen valmistukseen ehdotetaan edelleen jatkettavaksi kuitenkin edellyttäen, että järjestelmä on valtiontaloudellisesti edullinen voim vientiin verrattuna. Tarkoitukseen ehdotetaan vähemmän varoja kuin vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa.

Rukiin hinnanalennuskorvauksiin ei ehdoteta enää myönnettäväksi varoja.

Viitaten eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen laiksi kotimaisesta öljykasvituotannosta ehdotetaan, että esityksen 2 §:n mukaisia öljykasvien viljely- tai hankintasopimuksia voidaan satovuonna 1983/84 tehdä siten, että markkinoitava siementen määrä on enintään 88 milj. kiloa. Pääosin satovuonna 1982/83 tuotetun sopimustuotannon markkinoinniseksi ehdotetaan lähinnä tuottajille maksettavan hinnan korotuksen vuoksi varoja enemmän kuin vuodelle 1982.

Viitaten eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen laiksi kotimaisesta tärkkelystuotannosta ehdotetaan, että määrärahaa saadaan käyttää edelleen perunatärkkelyksen hinnanalennuskorvauksiin. Esityksen mukaisesti valtion tuella markkinoitava perunatärkkelyksen määrä on satovuosina 1983/84—1985/86 enintään 18 milj. kiloa kunakin satovuonna. Vuonna 1983 myönnettäviin perunatärkkelyksen hinnanalennuskorvauksiin ehdotetaan 60 000 000 mk eli lisäystä 20 000 000 mk yhteensä enintään 21 milj. perunatärkkelyskilon markkinointia varten, mistä määrästä arvioidaan 12 milj. kiloa valmistetun vuoden 1982 sadosta. Lisäksi ehdotetaan, että perunajauhon hinnanalennuskorvauksiin varattua määrärahaa saadaan käyttää myös maasta viennin yhteydessä vientitavaraan sisältyvän perunajauhon osalta liikevaihtoverolain 18 §:n 2 momentin mukaan

vuodelta 1982 suoritettua liikevaihtoveron takaisin maksamiseen.

Kotimaisen ruokaperunan hintatason vakaannuttamiseen ehdotetaan varoja yhtä paljon kuin vuodelle 1982.

Rehuksi käytettävän kuoritun maidon ja rehumaitojauheen hinnanalennuskorvauksiin arvioidaan tarvittavan varoja vähemmän kuin vuonna 1982.

Voin varastointikorvauksia ehdotetaan maksettavaksi edelleen vuonna 1983. Voin varastoimis- ja korkokorvauksia ei suoriteta voin varastoimisopimuksen tehneelle keskusliikkeelle siltä ajalta, jolta kunkin liikkeen varastoimisopimuksessa lähemmin määrättävän voin varaston omavastuusuuden ylittävältä voimäärältä aikaisemmin valtiolle perittäväksi määrätty voin hinnanero kattaa varastoimis- ja korkokorvaukset.

Maksuteknisistä syistä ehdotetaan, että alamomentin määrärahaa saadaan käyttää edelliseltä varainhoitovuodelta suoritettaviin kotivoim hinnanalennuskorvauksiin.

Momentin loppusumma vähenee 383 500 000 mk.

1983 esitys	1 483 000 000
1982 menoarvio	1 866 500 000
1981 tilinpäätös	2 009 174 336

42. Viljelmäkoon mukaan maksettava hintapoliittinen tuki (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 106 100 000 mk, mistä 50 000 000 mk aiheutuu varauksesta vuodelle 1983 ja 56 100 000 mk vuonna 1982 tehdyistä maataloustuloratkaisuista. Kun momentilta vähennetään varaus 65 000 000 mk vuodelle 1982, lisäys on 41 100 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtioneuvoston määräämin perusteiden viljelmäkoon mukaan maksettavaan hintapoliittiseen tukeen. Lisäksi ehdotetaan, että momentin määrärahaa saadaan maksaa loppuun edellisiin vuosiin kohdistuvat pinta-alalisät.

1983 esitys	513 342 900
1982 menoarvio	472 242 900
1981 tilinpäätös	407 242 900

43. Muu maatalouden hintapoliittinen tuki (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 97 100 000 mk seuraavasti:

1. Alueittainen hintapoliittinen tuki. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 105 000 000 mk,

mistä 50 000 000 mk aiheutuu varauksesta vuodelle 1983 ja 55 000 000 mk vuonna 1982 tehdyistä maataloustuloratkaisuista. Kun alamomentilta vähennetään varaus 65 000 000 mk vuodelle 1982, lisäys on 40 000 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää valtioneuvoston määräämin perusteiden jaettavaan alueittaiseen hintapoliittiseen tukeen. Alamomentin loppusumma on 519 704 400 mk.

2. Muu hintapoliittinen tuki. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 57 100 000 mk, mikä aiheutuu vuonna 1982 tehdyistä maataloustuloratkaisuista. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää valtioneuvoston tarkemmin määräämin perusteiden maidon lisähinnan, naudan- ja lampaanlihan tuotantopalkkioiden sekä lähinnä pienkanalan omistajille suoritettavaan kananmunien lisähinnan maksamiseen. Alamomentin loppusumma on 806 400 000 mk.

3. Satovahinkojen korvaaminen. Viitaten satovahinkojen korvaamisesta annettuun lakiin (530/75, muut. 791/79) alamomentille merkitään edelleen 20 000 000 mk käytettäväksi satovahinkojen korvaamiseen.

Lisäksi ehdotetaan, että momentin määrärahoista saadaan maksaa myös edellisiin vuosiin kohdistuvia tukia ja korvauksia.

1983 esitys	1 346 104 400
1982 menoarvio	1 249 004 400
1982 II lisämenoarvio	57 100 000
1982 I lisämenoarvio	280 000 000
1981 tilinpäätös	1 294 004 400

44. Sokerintuotannon tukeminen (arvio määräraha)

Viitaten eduskunnalle annettuun hallituksen esitykseen laiksi kotimaisen sokerin tuotannosta momentille ehdotetaan lisäystä 93 000 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä sokerin vähittäishinnan alentamisesta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää 175 000 000 mk kotimaisen sokerin tuotannosta annettussa laissa (579/78) tarkoitettuihin vuoden 1982 sokerijuurikas-toa koskeviin korvauksiin ja vuoden 1983 satoa koskevien korvausten ennakkosuorituksiin. Viitaten eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen laiksi kotimaisesta tärkkelystuotannosta ehdotetaan, että momentin määrärahaa saadaan käyttää 8 000 000 mk kotimaisten tärkkelysmakeuttajien hintojen alentamiseen. Tarvittavat varat peritään momentin 11.08.09 pe-

rusteluihin viitaten pääosin sokerituotteiden valmisteverona. Lisäksi tarkoituksena on tuottaa tuontikaupparahastosta 23 000 000 mk kattamaan sokerituotannon tukea.

1983 esitys	183 000 000
1982 menoarvio	90 000 000
1981 tilinpäätös	68 363 184

45. Kananmunien alkutuotevähennoysoikeuden muuttamiseen liittyvät korvaukset

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan 28 000 000 mk käytettäväksi valtioneuvoston tarkemmin määräämin perustein kananmunapakkaamoille maksettaviin hinnanalennuskorvauksiin. Vähennys 9 000 000 mk aiheutuu hinnanalennuskorvauksen määrätymisperusteiden tarkistamisesta.

1983 esitys	28 000 000
1982 menoarvio	37 000 000
1981 tilinpäätös	38 000 000

46. Maataloustarvikkeiden ja eräiden elintarvikkeiden rahtiavustukset

Momentin nimike on muutettu ja momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 400 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä Taivalkosken kunnan liittämistä rahtiavustusalueeseen ja rahtiavustusten maksuperusteiden tarkistuksesta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää Pohjois-Suomessa maksettaviin maataloustarvikkeiden

ja eräiden elintarvikkeiden rahtiavustuksiin valtioneuvoston tarkemmin määräämin perustein.

1983 esitys	8 500 000
1982 menoarvio	6 100 000
1982 II lisämenoarvio	1 000 000
1981 tilinpäätös	4 255 620

47. Maidon kuljetusavustukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 42 000 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtioneuvoston tarkemmin määräämin perustein myönnettäviin maidon kuljetusavustuksiin. Tarkoituksena on muuttaa tuen perusteita siten, että harvaan asutuilla alueilla kuljetuskustannukset eivät nouse.

Lisäksi ehdotetaan, että määrärahasta saadaan maksaa loppuun edellisen vuoden kuljetusavustukset.

1983 esitys	42 000 000
1982 menoarvio	42 000 000
1981 tilinpäätös	38 000 000

48. Lammastalouden tukeminen

Momentille ehdotetaan edelleen 1 700 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtioneuvoston tarkemmin määräämin perustein lammastalouden tukemiseen.

1983 esitys	1 700 000
1982 menoarvio	1 700 000
1982 II lisämenoarvio	1 100 000
1981 tilinpäätös	1 700 000

32. Muu maatalouden tukeminen ja rationalisointi

40. Valtionapu kuivatusöihin (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 900 000 mk, mistä 400 000 mk on tarkoitus käyttää maankuivatusöiden nopeuttamiseen tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämiseksi annetun lain (532/81) nojalla nimetyissä erityisaluekunnissa. Momentin määrärahasta saadaan käyttää 8 990 000 mk valtion osanotosta eräiden maa- ja vesirakennustöiden kustannuksiin annettussa laissa (433/63) tarkoitettujen maankuivatusöiden suorittamiseen myönnettävinä avustuksina sekä 10 000 mk mainitun lain 38 §:n 1 momenttiin ja maankuivatuslainan osaksi tai

kokonaan perimättä jättämisestä eräissä tapauksissa annetun lain (754/71) 1 §:ään viitaten maankuivatuslainojen perimättä jättämistä varten.

1983 esitys	9 400 000
1982 menoarvio	7 500 000
1982 II lisämenoarvio	550 000
1981 tilinpäätös	5 000 000

41. Nuorten viljelijöiden tukeminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 8 000 000 mk käytettäväksi nuorille viljelijöille sukupolvenvaihdok-

sen yhteydessä maksettaviin käynnistysavustuksiin. Käynnistystukea maksetaan valtioneuvoston tarkemmin määräämin perustein Lapin läänissä ja tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämiseksi annetun lain (532/81) nojalla nimetyissä erityisaluekunnissa. Hallituksen tarkoituksena on selvittää käynnistysavustusjärjestelmän laajentamista koskemaan koko maata.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käynnistysavustukset Lapin läänissä	4 000 000
Käynnistysavustukset erityisaluekunnissa	4 000 000
Yhteensä	8 000 000

1983 esitys	8 000 000
1982 II lisämenoarvio	9 000 000

42. Maatalouden korkotukilainojen menot (arviomääräraha)

Maatila lakiin (188/77) viitaten ehdotetaan, että luottolaitokset saisivat vuonna 1983 myöntää maatilalaissa tarkoitettuja korkotukilainoja enintään 450 000 000 mk. Momentille ehdotetaan lisäystä 26 000 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä korkotukilainakannan kasvusta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää mainitun lain mukaisista korkotukilainoista, aikaisemman lainsäädännön mukaisista perusluotoista ja salaoitusluotoista sekä eräiden maatalousluottojen vakauttamisesta annetun lain (79/79) ja eräiden maatilatalouden luottojen vakauttamisesta annetun lain (398/81) mukaisista korkotukilainoista luottolaitoksille suoritettaviin korkohyvityksiin. Tuotantorakennusten, erityisesti sikala- ja kanalarakennusten, osuutta lainoituksessa on tarkoitus tuotantopoliittisista syistä supistaa.

1983 esitys	86 000 000
1982 menoarvio	60 000 000
1981 tilinpäätös	47 382 815

(43.) Herneenviljelyn tukeminen (siirtomääräraha)

Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vuonna 1982 ja aiempina vuosina varattuja varoja ei siirretä vuonna 1983 käytettäväksi. Vähennys on 500 000 mk.

1982 menoarvio	500 000
1981 tilinpäätös	500 000

44. Valtionapu pienviljelijäin karjantarkkailuyhdistyksille ja sonninpitoiyhtymille (arvio määräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 5 260 400 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää pienviljelijäin karjantarkkailuyhdistysten ja sonninpitoiyhtymien valtioneuvostusta annetun lain (418/62, muut. 733/69 ja 224/79) mukaisesti avustuksiin.

1. *Valtionapu karjantarkkailuyhdistysten palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 3 545 100 mk, mistä 650 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 36 300 mk sosiaaliturvamaksun lisääntymisestä ja 58 800 mk varauksesta vuodelle 1983 sekä 2 800 000 mk laskentaperusteiden tarkistamisesta. Kun alamomentilta vähennetään varaus 183,100 mk vuodelle 1982, lisäys on 3 362 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää karjantarkkailuyhdistysten palkkoihin ja sosiaaliturvamaksuihin myönnettäviin valtionapuihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	8 581 800
Valtionapu sosiaaliturvamaksuihin	515 400
Varaus	58 800
Yhteensä	9 156 000

2. *Valtionapu karjantarkkailuyhdistysten muihin käyttömenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 548 400 mk, mistä 18 000 mk aiheutuu eläke- yms. maksujen ja 430 400 mk matka- ja muiden kustannusten noususta sekä 1 100 000 mk laskentaperusteiden tarkistamisesta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää karjantarkkailuyhdistysten eläke- yms. maksuihin, matkakustannusten korvauksiin ja muihin käyttömenoihin myönnettäviin valtionapuihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläke- yms. maksuihin	1 196 400
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	800 000
Valtionapu muihin menoihin	5 855 000
Yhteensä	7 851 400

3. *Valtionapu sonninpitoiyhtymille.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 350 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää sonninpitoiyhtymien toiminnan tukemiseen valtioneuvoston tarkemmin määräämien perusteiden mukaisesti erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Alamomentin loppusumma on enintään 2 650 000 mk.

1983 esitys	19 657 400
1982 menoarvio	14 397 000
1981 tilinpäätös	16 392 918

45. *Maataloustuotteiden varastotilojen rakentamisen korkotuki* (arviomääräraha)

Viitaten maataloustuotevarastojen korkotukilainoista annettuun lakiin (19/77 muut. 807/78 ja 997/79) ehdotetaan, että luottolaitokset saisivat vuonna 1983 myöntää valtion viljavaraston hyväksymiä sekä maatilahallituksen valvonnan alaisena annettavia korkotukilainoja enintään 50 000 000 mk. Lainat myönnetään korkotukilainojen työllisyyssehoista kulloinkin voimassa olevia määräyksiä noudattaen. Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk, mikä aiheutuu korkotukilainakannan kasvusta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää korkotukilainoista, mukaan lukien myös ennen vuotta 1983 myönnettyt kyseisen lain ja aikaisemman lainsäädännön mukaiset vastaavat lainat, luottolaitoksille suoritettavaa korkohyvitystä varten.

Korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 6 ½ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 8 prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1983 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta, mikäli se lain säännöksen estämättä ja velkakirjaehtojen mukaan on mahdollista. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainansaajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

1983 esitys	3 600 000
1982 menoarvio	3 500 000
1981 tilinpäätös	2 414 613

46. *Satovahinkojen johdosta myönnettävien korkotukilainojen menot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 30 000 000 mk korkotukilainakannan kasvun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää vuoden 1978 satovahinkojen johdosta myönnettävistä korkotukilainoista annetun lain (869/78, muut. 223/79 ja 1033/79), vuoden 1979 satovahinkojen johdosta myönnettävistä korkotukilainoista annetun lain (1031/79) ja vuoden 1981 satovahinkojen johdosta myönnettävistä

korkotukilainoista annetun lain (1/82) mukaisista lainoista luottolaitoksille suoritettaviin korkohyvityksiin.

1983 esitys	42 000 000
1982 menoarvio	12 000 000
1982 I lisämenoarvio	28 500 000
1981 tilinpäätös	14 387 029

(47.) *Tuottaja-alennusvoimien hinnanalennuskorvaukset* (arviomääräraha)

Viitaten eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen laiksi voimien hinnanalennuskorvauksesta ja hinnanalennusmaksusta annetun lain (428/69) ja sen muuttamisesta annettujen lakien kumoamisesta ehdotetaan momentti ja sen määräraha poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 16 000 000 mk.

1982 menoarvio	16 000 000
1981 tilinpäätös	14 567 339

48. *Valtion osuus luopumiseläkelain aiheuttamista menoista* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 500 000 mk. Momentin määrärahaa käytetään luopumiseläkelain (16/74) mukaan valtion vastattavaksi tuleviin luopumiseläkkeiden kustannuksiin.

1983 esitys	39 000 000
1982 menoarvio	37 500 000
1981 tilinpäätös	32 874 490

49. *Hukkakauran torjunnasta aiheutuvat korvaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 391 000 mk, mikä aiheutuu hukkakauran torjuntakustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää hukkakauran torjunnasta annetun lain (178/76) 11 §:ssä tarkoitettuihin korvauksiin sekä sanotun lain 13 §:ssä tarkoitetuille neuvontajärjestöille asetuksen (541/76) 17 ja 21 §:ssä mainittujen tehtävien suorittamisesta maksettaviin korvauksiin.

Lisäksi ehdotetaan, että momentin määrärahaa saadaan maksaa myös edellisiin vuosiin kohdistuvia hukkakauran torjuntakorvauksia.

Käyttösuunnitelma:	mk
Hukkakauralain 11 §:n mukaiset korvaukset	2 700 000
Toimenpidekorvaukset neuvontajärjestöille (enintään)	75 000
Yhteensä	2 775 000

1983 esitys	2 775 000
1982 menoarvio	2 384 000
1981 tilinpäätös	2 190 935

60. Siirto maatilatalouden kehittämisrahastoon

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoista suoritetaan maatilalain mukaisesta maanostotoiminnasta ja sen sekä porotila- ja kolttalain mukaisesta lainoitus toiminnasta aiheutuvat menot. Muina sijoitusmenoina rahastosta suoritetaan oikeudesta hankkia maa- ja metsätalousmaata annetun lain mukaisia lunastushintoja sekä pakkohuutokauppojen lunastushintoja.

Sijoitusmenojen lisäksi suoritetaan rahaston varoista kulutusmenoina porotila- ja kolttalain sekä aikaisemman maankäyttö- ja maanhankintalainsäädännön mukaisista kuivatus-, tienteke-, metsänparannus- sekä vesi- ja viemärijohtotöistä aiheutuvat kustannukset, luopumiskorvaukset, aikaisemman lainsäädännön mukaiset uutistilain perustamispalkkiot, maatalain mukaiset tienteke-, salaojitus-, rakentamis- ja raivausavustukset sekä porotilalain mukaiset rakennuspalkkiot ja tientekoavustukset samoin kuin kolttalain mukaiset rakennusavustukset ja muut sanotun lain perusteella kolttien elinmahdollisuuksien turvaamiseksi ja kehittämiseksi suoritettavat välttämättömät avustustoimenpiteet.

Rahaston varoista suoritetaan kulutusmenoina myös luottolaitoksille ja kunnille lainoituksen hoitamisesta maksettavat hoitopalkkiot, maatilatalouden kehittämistoimintaa koskevasta tutkimuksesta aiheutuvat menot, maan ja muun valtiolle hankitun omaisuuden hoitamisesta ja kunnostamisesta aiheutuvat menot, mukaan luettuna myös peltojen metsittämiskustannukset sekä metsämaiden metsänhoito- ja metsänparannustyöt, samoin kuin kunnallis- ja kirkollisverot sekä metsänhoitomaksut ja rahaston neuvottelukunnan menot.

Maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/66) 3 §:n 1 momenttiin viitaten ehdotetaan, että lattiasienien tuhoaman asuinrakennuksen sijaan rakennettavaa uutta rakennusta varten maatilalain mukaista asuntoja asutokorkotukilainaa hakeville lainoituskelpoisille viljelijöille voidaan antaa maatilatalouden kehittämisrahaston varoista valtioneuvoston tarkemmin määräämin perustein avustusta sellaisen lainan takaisinmaksamiseen, joka on myönnetty lattiasienien tuhoamaa rakennusta

varten valtion varoista tai valtion korkotuella ja että näitä avustuksia voitaisiin myöntää vuonna 1983 enintään 200 000 mk.

Tuotantorakennusten, erityisesti sikala- ja kanalarakennusten, osuutta lainoituksessa on tarkoitettu tuotantopoliittisista syistä supistaa. Asuntolainoituksen osalta arvioidaan, että rahaston varoista voidaan vuonna 1983 lainoittaa noin 1 200 uuden rakennuksen tuotantoa ja noin 1 500 rakennuksen peruskorjausta ja laajennusta.

Rahastolla on ollut varoja käytettävissä vuonna 1980 noin 625 000 000 mk, vuonna 1981 noin 778 300 000 mk ja vuonna 1982 rahaston käyttösuunnitelman mukaan noin 918 000 000 mk.

Siirtona maatilatalouden kehittämisrahastoon momentille ehdotetaan 670 000 000 mk. Lisäys on 50 000 000 mk. Vuonna 1983 arvioidaan rahaston käytettävissä olevan tällöin varoja noin 970 000 000 mk.

1983 esitys	670 000 000
1982 menoarvio	620 000 000
1982 II lisämenoarvio	10 000 000
1981 tilinpäätös	548 000 000

83. Lainat kuivatustöihin (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 9 000 000 mk käytettäväksi valtion osanotosta eräiden maa- ja vesirakennustöiden kustannuksiin annetussa laissa (433/63) tarkoitettujen maankuivatustöiden suorittamiseen myönnettäviä lainoja varten. Määrärahasta on tarkoitus käyttää 500 000 mk maankuivatustöiden nopeuttamiseen tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämiseksi annetun lain (532/81) nojalla nimetyissä erityisaluekunnissa.

1983 esitys	9 000 000
1982 menoarvio	7 000 000
1982 II lisämenoarvio	450 000
1981 tilinpäätös	6 000 000

84. Vuokra-alueiden lunastushinnat (arvio määräraha)

Momentille ehdotetaan 20 000 mk eräiden vuokra-alueiden lunastamisesta maalaiskunnissa annetun lain (361/58) 69 §:ssä tarkoitettuja valtion välityksellä maksettavia kauppa- ja lunastushintoja ja korvauksia sekä vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kaupaloissa annetun lain (218/62) 45 §:ssä tarkoitettuja lunastushintoja varten.

Käyttösuunnitelma:	mk	1983 esitys	20 000
Maalaiskunnat	5 000	1982 menoarvio	40 000
Kaupungit	15 000	1981 tilinpäätös	—
	<u>Yhteensä</u>		<u>20 000</u>

33. Maataloustuotannon tasapainottamistoimenpiteet

Luvun nimike on muutettu.

Viitaten maataloustulolakiin (629/82) sekä eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen laiksi maataloustuotannon ohjaamisesta ja tasapainottamisesta ehdotetaan menoarvion rakennetta muutettavaksi siten, että tasapainottamistoimenpiteisiin otettavat määrärahat budjetoidaan jäljempänä olevalle yhdelle momentille.

40. (30.33.42, 44, 45, 47 ja 49) Maataloustuotannon tasapainottamismenot

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Maataloustulolain 16 §:n mukaisesti maataloustuotannon ohjaamiseksi ja tasapainottamiseksi tarvittavia toimenpiteitä varten momentille ehdotetaan 242 200 000 mk eli lisäystä 53 700 000 mk. Maataloustuotannon ohjaisesta annetun lain mukaisesti vuosina 1977—1982 tehdyistä tuotannonmuutosopimuksista aiheutuvia menoja varten ehdotetaan varattavaksi 126 000 000 mk. Maidontuotannon vä-

hentämisestä annetun lain mukaisesti vuosina 1981 ja 1982 tehdyistä maidontuotannon vähentämissopimuksista aiheutuvia menoja varten ehdotetaan 45 000 000 mk ja pellon käytön rajoittamista koskevan lain mukaisia korvauksia varten 43 000 000 mk. Viitaten hallituksen esitykseen laiksi maataloustuotannon ohjaisesta ja tasapainottamisesta ehdotetaan vuonna 1983 toteutettavia maataloustuotannon tasapainottamistoimenpiteitä varten varattavaksi 28 200 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Tuotannonmuutoskorvaukset	126 000 000
Pellonvarauslain mukaiset korvaukset	43 000 000
Maidontuotannon vähentämiskorvaukset	45 000 000
Muut tuotannon tasapainottamistoimenpiteet	28 200 000
	<u>Yhteensä 242 200 000</u>

1983 esitys	242 200 000
1982 menoarvio	188 500 000
1981 tilinpäätös	123 165 987

35. Metsästy ja porotalous

26. Suomen, Neuvostoliiton, Norjan ja Ruotsin välisistä porosopimuksista aiheutuvat menot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 5 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää Suomen naapurimaiden kanssa tehtyjen porosopimusten mukaisesti korvausten maksamiseen valtakunnan rajan ylittävistä poroista.

1983 esitys	5 000
1982 menoarvio	5 000
1981 tilinpäätös	—

40. Riistanhoitomaksut riistanhoidon edistämiseen (arviomääräraha)

Kun riistanhoitomaksun suorittaneiden henkilöiden keskimääräinen lukumäärä vuosina 1979—81 oli 268 296 ja kun metsästyslain 49 §:ssä tarkoitettu riistanhoitomaksu on tar-

koitus korottaa 60 markaksi, merkitään momentille metsästyslain 52 §:n muuttamisesta annetun lain (872/73) mukaisesti 16 100 000 mk. Lisäys on 1 790 000 mk. Momentin määräraha saadaan palkata enintään 37 valtionapuun oikeutettua henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Metsästäjien keskusjärjestön henkilöstömenot	3 000 000
Metsästäjien keskusjärjestön toiminnasta aiheutuvat muut menot	11 000 000
Riistanhoitotoimenpiteet sekä niihin liittyvä kokeilutoiminta	1 000 000
Riistanhoitomaksujen perimisestä aiheutuvat menot	1 100 000
	<u>Yhteensä 16 100 000</u>

1983 esitys	16 100 000
1982 menoarvio	14 310 000
1981 tilinpäätös	12 662 387

41. *Luonnonvaraisten eläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 24 800 000 mk seuraavasti:

1. *Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen.* Alamomentille ehdotetaan edelleen 22 000 000 mk momentille 12.30.35 kertyväksi arvioituja hirvieläinten metsästämisestä perittäviä maksuja sekä valtion lukuun myytävistä hirvieläimistä saatavia tuloja vastaavasti. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää hirvieläinten tuottamien vahinkojen korvaamiseksi annettaviin avustuksiin ja vahinkojen estämistä tarkoittaviin toimenpiteisiin sekä hirvieläinten metsästyslupamaksujen palautuksiin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Vahinkojen korvaaminen	20 500 000
Metsästyslupamaksujen palautukset	1 000 000
Vahinkojen estämistä tarkoittavat toimenpiteet ja tutkimukset	500 000
Yhteensä	22 000 000

2. *Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen.* Alamomentille ehdotetaan edelleen enintään 2 800 000 mk käytettäväksi petoeläinten tappamien porojen ja petoeläinten kotieläimille aiheuttamien vahinkojen johdosta maksettaviin korvauksiin sekä vahinkojen estämistä tarkoittaviin toimenpiteisiin.

1983 esitys	24 800 000
1982 menoarvio	24 800 000
1981 tilinpäätös	21 209 930

45. *Porotalouden tukeminen*

Momentille ehdotetaan lisäystä 30 000 mk seuraavasti:

1. *Porotalouden tutkimustoiminta.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 20 000 mk hintojen nousun johdosta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää porotalouden tutkimustoimintaan liittyviin palkkaus- ja kulutusmenoihin. Alamomentin loppusumma on 400 000 mk.

2. *Jalostushirvaiden palkitseminen.* Alamomentille ehdotetaan edelleen 28 000 mk käytettäväksi Paliskuntain yhdistyksen toimesta merkkipireittäin suoritettavaan jalostushirvaiden palkitsemiseen.

3. *Porotaloustuotteiden markkinoinnin edistäminen.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 10 000 mk hintojen nousun johdosta. Alamo-

mentin määrärahaa saadaan käyttää porotaloudesta saatavien tuotteiden tuotekehittelyyn sekä tuotteiden ulkomaille suoritettavan mainonnan tukemiseen. Alamomentin loppusumma on 160 000 mk.

1983 esitys	588 000
1982 menoarvio	558 000
1981 tilinpäätös	425 000

46. *Paliskuntain yhdistys* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 167 900 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 105 100 mk, mistä 96 400 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 8 700 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 27 200 mk vuodelle 1982, lisäys on 77 900 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää Paliskuntain yhdistyksen palkkausmenoihin myönnettävään valtionapuun. Alamomentin määrärahalta saadaan palkata enintään 10 valtionapuun oikeutettua henkilöä. Alamomentin loppusumma on 876 700 mk.

2. *Valtionapu muihin käyttömenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 90 000 mk lähinnä hintojen nousun johdosta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää Paliskuntain yhdistyksen toimistomenoihin sekä poronhoitolain 49 §:ssä tarkoitetuista tehtävistä aiheutuviin muihin menoihin. Alamomentin loppusumma on enintään 585 200 mk.

1983 esitys	1 461 900
1982 menoarvio	1 294 000
1981 tilinpäätös	1 185 800

47. *Poraitojen kunnossapito* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 343 000 mk, mikä aiheutuu peruskorjausten lisääntymisestä ja hintojen noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää poronhoitolain (444/48) 37 §:n sekä Suomen-Norjan porosopimuksen mukaisesti valtakunnan rajalle rakennettujen poraitojen peruskorjauksiin ja kunnossapitoon.

Käyttösuunnitelma:	mk
Peruskorjaukset	1 000 000
Kunnossapito	1 400 000
Yhteensä	2 400 000

1983 esitys	2 400 000
1982 menoarvio	2 057 000
1981 tilinpäätös	2 185 242

48. *Valtionapu eräiden poronhoidosta aiheutuvien kustannusten alentamiseksi*

Momentille ehdotetaan 800 000 mk porotaloudessa käytettävien moottorikelkkojen polttoaineverona valtiolle kertyväksi arvioitua määrää vastaavasti. Lisäys 50 000 mk aiheutuu hintojen noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää porotaloudessa käytettävien moottorikelkkojen käyttökustannusten alentamiseen.

1983 esitys	800 000
1982 menoarvio	750 000
1981 tilinpäätös	600 000

37. Kalatalous

Uusi kalastuslainsäädäntö tulee voimaan 1.1.1983 lukien. Lain mukaan perustetaan maa- ja metsätalousministeriön alaisuuteen kalatalouden piirihallinto. Piirihallintoa varten maa jaetaan läänikohtaisiin kalastuspiireihin, joiden piiritoimistot sijaitsevat maatalouspiirien piiritoimistojen yhteydessä.

Kalastuspiirien toiminnan käynnistämistä varten on vuoden 1982 toisessa lisämenoarviossa myönnetty varoja tilapäisten kalastus-

biologien palkkaamiseksi ajalle 1.11.—31.12.1982 sekä muihin piirien toiminnan käynnistämiseen liittyviin menoihin. Ehdotetaan, että edellä mainitut kalastusbiologien toimet perustetaan 1.1.1983 lukien peruspalkkaisina. Kalastuspiirien saattaminen lain edellyttämällä tavalla toimintakykyiseksi edellyttää niiden henkilöstön sekä käyttö- ja sijoitusmenojen lisäämistä.

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 898 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Virat ja toimet
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	1 751 200	22
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	5 000	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	124 200	—
Varaus 1983	17 600	—
Yhteensä	1 898 000	22

Henkilöstön määrästä 11 aiheutuu vuoden 1982 toisessa lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan perustettavaksi kalastuspiireihin 11 kalastusbiologin virkaa (B 1) sekä 11 ylimääräistä toimistosihteerin tointa (V 17). Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkauksiin ehdotetaan 1 751 200 mk.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan 5 000 mk vuosiloma- ja ylityökorvauksia varten.

1983 esitys	1 898 000
1982 II lisämenoarvio	185 000

23. *Alueellinen kalataloussuunnittelu* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 840 000 mk, mistä 650 000 mk on siirtoa momentilta 30.37.(40) Lapin, Kainuun ja Iijokilaakson kalatalouden kehittämiseen ja kalataloussuunnitteluun, 100 000 mk muun muassa Pohjanmaan jokien suunnitteluun ja 90 000 mk aiheutuu lähinnä hintojen noususta. Momentin

määrärahaa saadaan käyttää alueelliseen kalataloussunnitteluun liittyviin palkka-, matka- ja muihin menoihin sekä ulkopuolisilta ostettaviin palveluksiin. Momentin määrärahalla saadaan palkata keskimäärin enintään 12 henkilöä.

1983 esitys	1 290 000
1982 menoarvio	450 000
1981 tilinpäätös	300 000

24. Vesioikeudelliset kalatalousselvitykset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 551 800 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kalataloudellisen edun valvontaan, vesioikeudellisten lupapäätösten toteuttamiseen ja tarkistamiseen liittyviin selvityksiin ja katselmustoimituksista aiheutuviin menoihin. Momentin määrärahalla saadaan palkata keskimäärin enintään yhdeksän henkilöä.

1983 esitys	551 800
1982 menoarvio	551 800
1981 tilinpäätös	551 800

25. Kalakannan hoitovelvoitteet (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 140 000 mk seuraavasti:

1. *Rahamääräiset velvoitteet.* Alamomentille merkitään edelleen 2 000 000 mk alamomentille 12.30.37.2 kertyväksi arvioituja vesilain (264/61, muut. 427/70) mukaan suoritettavia kalakannan hoitomaksuja vastaavasti. Alamomentin määrärahaa käytetään vesioikeuden lupapäätösten määräämällä tavalla kalakantojen hoitoon. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää tilapäisluonteisen henkilöstön palkkioihin.

2. *Toimenpidevelvoitteet.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 140 000 mk velvoitteiden lisääntymisen johdosta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää vesilain (264/61) mukaisten toimenpidevelvoitteiden valvonnasta aiheutuviin tilapäisluonteisiin palkkio- ja muihin kulutusmenoihin. Alamomentin loppusumma on 200 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää tilapäisluonteisen henkilöstön palkkioihin.

1983 esitys	2 200 000
1982 menoarvio	2 060 000
1981 tilinpäätös	2 309 128

26. Kalastuslupamaksut Tenojoen kalastuksen valvontaan ja kalakantojen kehittämiseen (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 353 000 mk Suomen ja Norjan välillä tehdyn sopimuksen (SopS 20/79) mukaan Tenojoessa kalastukseen lunastetuista kalastuskorteista kertyviä tuloja vastaanvasti. Lisäys on 53 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kalastuksen valvonnasta aiheutuviin kuluihin sekä muihin kalakantojen kehittämistä tarkoittaviin toimenpiteisiin. Momentin määrärahaa saadaan käyttää tilapäisluonteisen henkilöstön palkkioihin.

1983 esitys	353 000
1982 menoarvio	300 000
1981 tilinpäätös	352 900

27. Eräät kalataloustutkimukset sekä Inarin kalakantojen käyttö- ja hoitosuunnitelmien laatiminen

Momentille ehdotetaan myönnettäväksi 425 000 mk, mistä 100 000 mk Tenojoen ja Näätämojoen kalataloustutkimuksiin, 100 000 mk Kuivajoen kalatalouden perusselvityksen laadintaan ja 225 000 mk Inarin kalakantojen käyttö- ja hoitosuunnitelmien laadintaan. Momentin määrärahaa saadaan käyttää Suomen ja Norjan välillä tehdyn sopimuksen (SopS 20/79) edellyttämään kalataloudelliseen tutkimustoimintaan ja Inarin alueen kalakantojen käyttö- ja hoitosuunnitelmien laadintaan. Momentin määrärahaa saadaan käyttää tilapäisluonteisen henkilöstön palkkioihin.

1983 esitys	425 000
-------------	---------

28. Vuolijoen kalastusteknisen koeaseman käyttömenot

Momentille ehdotetaan edelleen 600 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää palkka- ja matkakustannuksiin, rakennusten käyttömenoihin, tarvikkeiden hankintaan ja muihin koeaseman kulutusmenoihin. Momentin määrärahalla saadaan palkata keskimäärin enintään neljä henkilöä.

1983 esitys	600 000
1982 menoarvio	600 000

29. Muut kalatalouden kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu ja momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi arviomäärärahaksi.

Luvun perusteluihin viitaten momentille ehdotetaan lisäystä 865 000 mk lähinnä kalastuspiirien kulutusmenoja varten. Momentin määräraha saadaan käyttää kalastuspiirien kulutusmenoihin ja muihin valtion kalastusmenoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	240 000
Muut henkilöstömenot	30 000
Rakennusten käyttö	380 000
Toimistomenot	150 000
Muut kalastuspiirien menot	50 000
Muut valtion kalastusmenot	262 000
Yhteensä	1 112 000

1983 esitys	1 112 000
1982 menoarvio	247 000
1981 tilinpäätös	127 738

32. Kalastuskuntien osuudet eräistä kalastuslupamaksuista (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kunnissa järjestäytyneiden kalastuskuntien kanssa on sovittu, että siihen saakka, kunnes käydyt vesipiirirajat ovat saaneet lainvoiman, metsähallitus myy kalastusluvat myös sellaisiin vesiin, joiden omistussuhteet ovat oikeuskäsittelyn alaisena ja kalastuskunnat saavat lupatuloista puolet. Mainittujen kuntien lisäksi metsähallitus myy muuallakin kalastuslupia sellaisiin virkistyskalastusvesiin, jotka on muodostettu valtion ja yksityisten omistamista vesialueista. Kalastuskunnat osallistuvat kalastuksen hoitoon ja valvontaan edellä tarkoitetuilla vesialueilla yhdessä metsähallituksen kanssa. Kun näistä kalastusluvista arvioidaan kertyvän kalastuslupatuloja noin 300 000 mk, ehdotetaan momentille 150 000 mk kalastuskuntien osuuksien maksamista varten. Lisäys on 25 000 mk.

1983 esitys	150 000
1982 menoarvio	125 000
1981 tilinpäätös	125 000

(40.) Lapin, Kainuun ja Iijokilaakson kalatalouden kehittäminen

Momentti ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta ja sen määräraha 650 000 mk siirrettäväksi momentille 30.37.23. Vähennys on 650 000 mk.

1982 menoarvio	650 000
1981 tilinpäätös	771 723

41. Kalastuslain mukaiset maksut (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako sekä lisäystä 3 788 000 mk seuraavasti:

1. *Kalatalouden edistäminen.* Kun kalastusnehoitomaksun suorittaneiden henkilöiden keskimääräinen lukumäärä vuosina 1979—1981 oli 480 966 ja kun kalastuslain (909/77) 83 §:n mukaisen Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kuntien alueella suoritettavan ruokakunta-kohtaisen kalastusnehoitomaksun suuruus on tarkoitus edelleen säilyttää 18 markkana ja muualla maassa suoritettava henkilökohtainen kalastusnehoitomaksu on kalastuslain (286/82) 88 §:n mukaisesti 15 mk, lakien mukainen määrärahan vähimmäismäärä on 7 214 490 mk. Kun kuitenkin käytettävissä oleva kalastusnehoitomaksukertymä tulee olemaan suurempi, alamomentille ehdotetaan 9 000 000 mk. Lisäys on 413 000 mk. Alamomentin määräraha saadaan käyttää kalastuslain mukaisesti kalatalouden edistämiseen. Määrärahaa käytetään edelleen myös kalataloustutkimukseen.

2. *Pilkintämaksut.* Alamomentille merkitään 3 375 000 mk kalastuslain (286/82) 89 §:n mukaisia pilkintämaksutuloja vastaavasti. Alamomentin määräraha jaetaan kalastuslain mukaisesti vesialueen omistajille.

1983 esitys	12 375 000
1982 menoarvio	8 587 000
1981 tilinpäätös	7 457 489

42. Kalastuksesta saatavan tulon vakaannuttaminen ja kalansaaliin käytön edistäminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 15 600 000 mk. Momentin määräraha saadaan käyttää kalansaaliin hintatuesta annetun lain (621/75) tarkoittaman hintatuen ja kuljetusavustuksen maksamiseen, näiden avustusten maksamisesta aiheutuviin palkkio- ja muihin kulutusmenoihin, avustuksiin yrityksille, joiden toiminta vaikuttaa edistävasti kalansaaliin talteenottoon ja ylijäämän syntymistä ehkäisevästi sekä kotimaisen kalan markkinoinnin, jalostuksen ja kulutuksen edistämiseen. Kuljetusavustusten osuudesta käytetään 700 000 mk saariston ja syrjäseutujen kalankuljetuksen avustamiseen. Momentin määrärahasta saadaan käyttää enintään 60 000 mk palkkausluonteisiin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kalan hintatuki	11 500 000
Kalan kuljetusavustus	1 800 000
Avustukset yrityksille	1 300 000
Kotimaisen kalan markkinoinnin, jalostuksen ja kulutuksen edistäminen	1 000 000
Yhteensä	15 600 000

1983 esitys	15 600 000
1982 menoarvio	15 600 000
1981 tilinpäätös	14 600 000

44. Kalastusvakuutustoiminta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 600 000 mk, mikä aiheutuu vakuutuskannan kasvusta ja hintojen noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kalastusvakuutuslain (331/58) mukaisesti kalastusvakuutusyhdistyksille maksettavaan vuotuiseseen valtion avustukseen ja pääomaavustukseen.

1983 esitys	3 400 000
1982 menoarvio	2 800 000
1980 tilinpäätös	2 539 011

47. Kalatalouden korkotukilainojen menot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 1 559 500 mk seuraavasti:

1. *Kalastajalainojen menot.* Kalatalouden korkotukilainoista annettuun lakiin (1/76) viitaten ehdotetaan, että luottolaitokset saisivat vuonna 1983 myöntää kalastajalainoja enintään 9 000 000 mk. Alamomentille ehdotetaan edelleen 1 182 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää edellä mainitussa laissa tarkoitettujen korkohyvitysten ja muiden sanotusta laista aiheutuvien menojen suorittamiseen.

2. *Kalan markkinointilainojen menot.* Kalatalouden korkotukilainoista annettuun lakiin (1/76) viitaten ehdotetaan, että luottolaitokset saisivat vuonna 1983 myöntää kalan markkinointilainoja enintään 7 000 000 mk. Alamomentille ehdotetaan edelleen 377 500 mk laissa tarkoitettujen korkotuen ja muiden sanotusta laista aiheutuvien menojen suorittamiseen.

1983 esitys	1 559 500
1982 menoarvio	1 559 500
1981 tilinpäätös	1 411 350

48. Korvausten maksaminen ammattikalastajille eräistä vesien saastumisesta aiheutuneista kalavahingoista

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 100 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää vesien saastumisesta ammattikalastajille aiheutuneiden kalavahinkojen korvaamisesta annetun lain (208/74) tarkoittamien korvausten maksamiseen.

1983 esitys	300 000
1981 menoarvio	400 000
1981 tilinpäätös	106 282

49. Kalastusalan järjestöjen toiminnan tukeminen

Momentille ehdotetaan lisättäväksi alamomentti 3 ja lisäystä 727 400 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 667 100 mk, mistä 525 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 34 100 mk sosiaaliturvamaksun lisääntymisestä, 60 000 mk piirikonsulentin palkkaamisesta ja 48 000 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 147 700 mk vuodelle 1982, lisäys on 519 400 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää kalastusalan järjestöjen henkilöstön palkkoihin ja sosiaaliturvamaksuihin myönnettäviin valtionapuihin. Ehdotetaan, että valtionavun piiriin saadaan vuonna 1983 hyväksyä yksi uusi henkilö. Alamomentin määrärahaalla saadaan palkata enintään 70 valtionapuun oikeutettua henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	4 803 700
Valtionapu sosiaaliturvamaksuihin	339 300
Varaus	48 000
Yhteensä	5 191 000

2. *Valtionapu muihin käyttömenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 258 000 mk, mistä 77 000 mk aiheutuu eläke- yms. maksujen ja 181 000 mk matka- ja muiden kustannusten noususta. Kun alamomentilta ehdotetaan vähennettäväksi vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa Suomen Kalamiesten keskusliitolle ehdollisena myönnetty 150 000 markan määräraha, lisäys on 108 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää eläke- yms. maksuihin matkakustannusten korvauksiin sekä muihin käyttömenoihin myönnettäviin valtionapuihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläke- yms- maksuihin	845 200
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	321 000
Valtionapu muihin menoihin	660 000
Yhteensä	1 826 200

3. *Valtionapu Suomen Lohenkasvattajain Liitolle.* Alamomentille ehdotetaan 100 000 mk Suomen Lohenkasvattajien Liitolle myönnettävää valtionapua varten.

1983 esitys	7 117 200
1982 menoarvio	6 389 800
1981 tilinpäätös	5 483 574

70. *Kaluston hankkiminen*
Momentille ehdotetaan 340 000 mk, mistä 40 000 mk Vuolijoen kalastusteknisen koeaseman kalusto- ja kuljetusvälinehankintoja ja 300 000 mk kalastuspiirien kaluston ja konttorikoneiden hankkimista varten.

1983 esitys	340 000
1982 menoarvio	120 000
1982 II lisämenoarvio	100 000

38. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys laiksi riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen hajasijoittamisesta, jonka mukaan riistantutkimusosasto siirretään Helsingin kaupungista Oulun kaupunkiin ja kalantutkimusosasto Helsingin kaupungista Rymättylän kuntaan (1980 vp. n:o 202), joka lakiehdotus on vielä eduskunnan käsiteltävänä. Momenteille 28.80.29 ja 28.80.74 on varattu määräraha viraston siirron

suunnittelua ja toimeenpanoa sekä siirron edellyttämien talonrakennushankkeiden suunnittelua varten.

Menoarvion rakenteen kehittämiseksi siirretään aikaisemmin tämän luvun muilta kulutusmenomomenteilta suoritetuista palkkauksista maksettavaksi palkkausmomentilta ja samalla on tehty siirtoja eräiden kulutusmenomomenttien kesken.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 11 993 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	2 075 400	+ 238 800	24	—
2. <i>Työsubdepalkat</i>	9 006 600	+ 2 723 400	118	+ 27
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	15 800	+ 3 400	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	784 200	+ 195 000	—	—
Varaus 1982		— 284 600	—	—
Varaus 1983	111 000	+ 111 000	—	—
Yhteensä	11 993 000	+ 2 987 000	142	+ 27

Henkilöstön määrän lisäyksestä 25 aiheutuu siirroista momenteilta 30.38.23, 30.38.(25) ja 30.38.(26).

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 063 600 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Luvun perusteluihin viitaten työsuhte-palkkoihin ehdotetaan 25 henkilön palkkaamista varten lisäystä 1 677 000 mk, mistä 558 000 mk on siirtoa momentilta 30.38.23, 540 000 mk siirtoa momentilta 30.38.(25) ja 360 000 mk siirtoa momentilta 30.38.(26).

Työsuhte-palkkoihin ehdotetaan lisäystä 123 000 mk kalastusmestarin ja eläintenhoitajan palkkaamista varten.

Työsuhte-palkkoihin ehdotetaan lisäystä 100 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 1 900 000 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 145 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 2 000 mk työaikakorvausten lisääntymisen johdosta.

1983 esitys	11 993 000
1982 menoarvio	9 006 000
1981 tilinpäätös	7 444 439

14. Kalanviljelylaitosten lammikkoalueiden ja vesitysjärjestelmien sekä luonnonravintolammikoiden kunnossapito

Momentille ehdotetaan 700 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kalanviljelylaitosten lammikkoalueiden ja vesitysjärjestelmien sekä luonnonravintolammikoiden kunnossapidosta aiheutuviin menoihin.

1983 esitys	700 000
-------------	---------

22. Tutkimuksen yleiskustannukset

Momentille ehdotetaan 472 300 mk, mistä 248 000 mk aiheutuu siirrosta momentilta 30.38.(25), 114 300 mk siirrosta momentilta 30.38.(26) ja 110 000 mk lähinnä hintojen noususta ja turkistutkimuksesta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kalatalous-, riista- ja turkistutkimuksiin liittyviin tarvehankintoihin, saalisnäytteiden ostoihin, saaliskirjanpidosta maksettaviin palkkioihin sekä ulkopuolisten palvelusten ostoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kalataloustutkimus	273 000
Riistantutkimus	127 000
Turkistutkimus	72 300
Yhteensä	472 300

1983 esitys	472 300
-------------	---------

23. Valtion kalanviljelytoiminta

Momentille ehdotetaan lisäystä 421 000 mk, mistä 270 000 mk aiheutuu hintojen noususta ja 151 000 mk uusien kalanviljelylaitosten käyttöönotosta. Kun momentilta vähennetään 558 000 mk 11 henkilön palkkoina siirtana momentille 30.38.01, vähennys on 137 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää mädin ja kalanpoikasten sekä rapujen tuotantoon ja hankintaan sekä koneiden, laitteiden ja välineistön korjaukseen ja kunnossapitoon.

1983 esitys	3 123 000
1982 menoarvio	3 260 000
1981 tilinpäätös	2 698 935

24. Itämeren kalastussopimuksen edellyttämä lohenviljelytoiminta (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 4 300 000 mk aiemmin tehdyistä merilohen kasvatussopimuksista aiheutuvia menoja varten. Lisäys on 3 350 000 mk. Lisäksi ehdotetaan, että vuoden 1983 aikana voidaan tehdä merilohen kasvatussopimuksia enintään 5 500 000 markan arvosta siten, että niistä aiheutuviasta enintään 5 500 000 markan menoista suoritetaan vuonna 1984 enintään 1 000 000 mk ja vuonna 1985 enintään 4 500 000 mk.

1983 esitys	4 300 000
1982 menoarvio	950 000
1981 tilinpäätös	1 200 000

(25.) Kalataloustutkimus

Momentti ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta ja sen määrärahasta siirrettäväksi seitsemän henkilön palkkausmääräraha 540 000 mk momentille 30.38.01, 248 000 mk momentille 30.38.22 ja 212 000 mk momentille 30.38.29. Vähennys on 1 000 000 mk.

1982 menoarvio	1 000 000
1981 tilinpäätös	740 000

(26.) Riistantutkimus

Momentti ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta ja sen määrärahasta siirrettäväksi seitsemän henkilön palkkausmääräraha 360 000 mk momentille 30.38.01, 114 300 mk momentille 30.38.22 ja 137 700 mk momentille 30.38.29. Vähennys on 612 000 mk.

1982 menoarvio	612 000
1981 tilinpäätös	369 313

27. Maksullisten tilaustöiden erillismenot
(arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk, mikä aiheutuu palvelu- ja tutkimustehtävien lisääntymisestä. Momentin määrärahaa saadaan käyttää laitokselta tilattujen tutkimusten ja niihin verrattavien tehtävien suorittamiseen. Toiminnasta kertyvät tulot on merkitty alamomentille 12.30.38.1. Momentin määrärahalla saadaan palkata keskimäärin enintään neljä henkilöä.

1983 esitys	300 000
1982 menoarvio	200 000
1981 tilinpäätös	220 954

(28.) Turkiseläintutkimus

Määräaikaisen tutkimuksen päättymisen johdosta momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 450 000 mk.

1982 menoarvio	450 000
1981 tilinpäätös	400 000

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 521 600 mk, mistä 21 900 mk aiheutuu lähinnä hintojen noususta, 212 000 mk siirrosta momentilta 30.38.(25), 137 700 mk siirrosta momentilta 30.38.(26), 50 000 mk kertamenosta kalataloustutkimuksen 60-vuotisjuhlanäyttelyä ja 100 000 mk kertamenosta julkaisujen painatus-ta varten.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Käyttövarat (enintään)	2 200
Matkat	370 000
Virkistystoiminta (enintään)	3 000
Muut henkilöstömenot	4 600
Rakennusten käyttö	730 000
Toimisto- ja painatusmenot (kertamenoa 100 000)	570 000
Moottoriajoneuvojen käyttö ja kunnossapito	190 000
Automaattinen tietojenkäsittely	110 000
Kalataloustutkimuksen 60-vuotisjuhlanäyttely (kertameno)	50 000
Muut menot	567 800
Yhteensä	2 597 600

1983 esitys	2 597 600
1982 menoarvio	2 076 000
1981 tilinpäätös	1 716 995

70. Kaluston bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 300 000 mk kaluston, konttorikoneiden ja tutkimusvälineiden uusimista ja täydentämistä sekä Kannuksen turkiseläintutkimuksen koeaseman perushankintoja varten.

1983 esitys	1 300 000
1982 menoarvio	1 000 000
1981 tilinpäätös	867 000

74. Kalanviljelylaitosten rakennustyöt (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 13 400 000 mk kalanviljelylaitosten ja luonnonravintolammikoiden suunnittelua ja rakentamista varten.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Itä-Suomen keskuskalanviljelylaitos, Enonkoski					
— talonrakennustyöt	6 076 (26 600)	22 600 000	3 720 (850)	15 390 000	6 500 000
— maa- ja vesirakennustyöt		21 000 000			
2. Leustojärven kalanviljelylaitos, Muonio					
— talonrakennustyöt	1 639 (7 200)	6 850 000	4 179 (951)	3 740 000	1 000 000
— maa- ja vesirakennustyöt		2 250 000			
3. Hakasuon kalanviljelylaitos, perusparannus ja laajennus, Paltamo					
— talonrakennustyöt	2 241 (10 100)	8 950 000	3 994 (886)	3 890 000	1 000 000
— maa- ja vesirakennustyöt		12 000 000			
4. Käylän kalanviljelylaitos, perusparannus ja laajennus, Kuusamo					
— talonrakennustyöt	845 (3 800)	3 600 000	4 260 (947)	1 760 000	3 700 000
— maa- ja vesirakennustyöt		3 550 000			
5. Lohiemokalojen pyynti- ja säilytystilojen suunnittelu ja rakentaminen				100 000	100 000
6. Kalojen rodunjalostuslaitoksen suunnittelu, Nilsä					100 000
7. Pohjois-Suomen keskuskalanviljelylaitos, lisävesitysjärjestely- ja peruskorjaustyöt, Taivalkoski					500 000
8. Luonnonravintolammikoiden suunnittelu ja rakentaminen					500 000
				Yhteensä	13 400 000
1983 esitys		13 400 000			
1982 menoarvio		14 100 000			
1981 tilinpäätös		9 750 000			

40. Vesihallinto

Viitaten vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa tämän luvun perustelussa todettuun hallitus edelleen katsoo, että vesihallinnon tehtävien muuttuminen ja vesistöjen tilaa muuttavien valtion omien rakentamistehtävien väheneminen on otettava huomioon mm. vesihallinnon henkilöstön määrää ja sen rakennetta sekä laitoksen toiminnan suuntaamista kehitettäessä, ottamalla

samalla huomioon ympäristöhallinnon kehittämisen asettamat vaatimukset. Tähän liittyen on tarkoituksena supistaa laitoksen henkilöstön kokonaisuutta luonnollista vähenemistä hyväksi käyttäen. Hallituksen tarkoituksena on suunnata vesihallinnon rakennustoimintaa enenevässä määrin vesihuoltoon, vesiensuojelua ja virkistyskäyttöä palveleviin hankkeisiin.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 99 038 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkeista sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	73 778 900	+ 8 591 100	1 013	+ 4
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhddepalkat	14 767 900	+ 2 403 500	207	+ 6
3. Muut palkat ja palkkiot	3 095 400	+ 382 700	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	6 479 400	+ 663 600	—	—
Varaus 1982		— 2 809 300	—	—
Varaus 1983	916 400	+ 916 400	—	—
Yhteensä	99 038 000	+ 10 148 000	1 220	+ 10

Henkilöstön määrän lisäys aiheutuu siirroista momenteilta 30.40.22 ja 30.40.23.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 10 231 200 mk, mistä 10 209 200 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
1 toimistovirkailija	V 12
1 konekirjoittaja	V 10
1 tutkimusapulainen	V 9
1 toimistovirkailija	V 8

Lisäys on 159 900 mk.

c) Viitaten kohdan b perusteluihin ehdotetaan tilapäisten palkkioista vähennettäväksi 145 900 mk neljän ylimääräistetyn toimen palkkioina.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 21 300 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Menoarvion rakenteen kehittämiseksi työsuhddepalkkioihin ehdotetaan kymmenen henkilön palkkaamista varten lisäystä 953 400 mk, mistä 326 000 mk on siirtoa momentilta 30.40.22 ja 503 000 mk siirtoa alamomentilta 30.40.23.2.

Lisäys on 786 200 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 213 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 200 000 mk havainnontekijöiden palkkioiden jälkeensä jääneisyyden korjaamiseksi.

1983 esitys	99 038 000
1982 menoarvio	88 890 000
1981 tilinpäätös	78 231 603

09. Tieteellinen neuvottelukunta

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan hintojen nousun johdosta lisäystä 3 000 mk. Kun momentilta vähennetään 25 000 mk viitaten momentin 30.99.09 perusteluihin, vähennys on 22 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää vesihallinnon tieteellisen neuvottelukunnan toiminnasta aiheutuviin menoihin.

1983 esitys	28 000
1982 menoarvio	50 000
1981 tilinpäätös	28 538

14. Vesistöjen hoito (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 340 000 mk, mistä 1 000 000 mk aiheutuu kertamenoista säännöstelylaitaiden maapatojen perusparannuskorjauksiin, 100 000 mk vesistö rakenteiden kunnossapitotoiden lisääntymisestä, 60 000 mk äkillisten tulvien torjuntatoimen tehostamisesta ja 180 000 mk hintojen noususta. Kun momentilta vähennetään kertameno 100 000 mk, lisäys on 1 240 000 mk.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää vesistöjen hoito- ja kunnossapitotehtäviin, säännöstelyjen luonnontaloudellisten ja muiden vaikutusten selvittämiseen, hydrologisen havaintoverkoston kunnossapitoon, jääpatojen ja äkillisten tulvien torjuntaan ja edellä mainittuihin tehtäviin liittyviin palkka- ja matkakustannuksiin, ulkopuolisten palvelusten ostoihin, aineiden ja tarvikkeiden hankintaan sekä säännöstelylaitteiden korjaukseen ja huoltoon. Valtion työohjelmaan sisällytettävien työntekijöiden lisäksi momentin määrärahalta saadaan palkata keskimäärin enintään kuusi henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Vesistöjen hoito- ja kunnossapito (kertamenoa 1 000 000)	3 000 000
Säännöstelyjen luonnontaloudellisten vaikutusten selvittäminen	540 000
Hydrologisen havaintoverkoston kunnossapito	70 000
Jääpatojen ja äkillisten tulvien torjunta ..	390 000
Yhteensä	4 000 000

1983 esitys	4 000 000
1982 menoarvio	2 760 000
1982 II lisämenoarvio	300 000
1981 tilinpäätös	4 890 000

15. Vesioikeudellisilla lupapäätöksillä määrättyt hoitovelvoitteet (siirtomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 620 000 mk, mistä 160 000 mk aiheutuu Inarijärven kalanisutusvelvoitteiden hoidon tehostamisesta, 270 000 mk hoitovelvoitteiden lisääntymisestä ja 190 000 mk hintojen noususta. Kun momentilta vähennetään kertameno 200 000 mk, lisäys on 420 000 mk. Päijänteen säännöstelystä valtiolle aiheutuvat kulut peritään takaisin ja tuloutetaan alamomentille 12.30.40.3. Momentin määrärahaa saadaan käyttää lainvoimaisten lupapäätösten edellyttämien velvoitteiden toteuttamisesta aiheutuviin palkka- ja matkakustannuksiin, ulkopuolisten palvelusten ostoihin, aineiden ja tarvikkeiden hankintaan sekä kalanviljely-, istutustoiminnasta ja velvoitetutkimuksista aiheutuviin muihin menoihin. Valtion työohjelmaan sisältyvien työntekijöiden palkkaamisen lisäksi momentin määrärahalta saadaan palkata keskimäärin enintään 17 henkilöä Inarijärven hoitotoimenpiteisiin liittyviin tehtäviin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Inarijärven säännöstelystä johtuvat hoitotoimenpiteet	2 900 000
Muiden lainvoimaisten lupapäätösten mukaisten velvoitteiden hoito	600 000
Yhteensä	3 500 000

1983 esitys	3 500 000
1982 menoarvio	3 080 000
1982 II lisämenoarvio	270 000

22. Katselmustoimitukset

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 130 000 mk hintojen nousun johdosta. Kun momentilta vähennetään henkilöiden palkkauksina 326 000 mk siirtona momentille 30.40.01, vähennys on 196 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää vesilain mukaisten katselmustoimitusten ja lopputarkastusten suorittamisesta aiheutuviin palkka- ja matkakustannuksiin, ulkopuolisten palvelusten ostoihin, tarvikkeiden hankintaan sekä vesihallituksen omien hakemusten johdosta pidettävistä katselmustoimituksista aiheutuviin menoihin. Momentin määrärahalta saadaan palkata keskimäärin enintään yhdeksän henkilöä.

1983 esitys	1 384 100
1982 menoarvio	1 580 100
1981 tilinpäätös	1 921 716

23. Vesien tutkimus, suunnittelu ja valvonta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisättäväksi alamomentti 4 ja lisäystä 602 000 mk seuraavasti:

1. *Vesiensuojelumaksuilla rahoitettava vesiensuojelutoiminta.* Alamomentille ehdotetaan edelleen 780 000 mk alamomentille 12.30.40.2. kertyväksi arvioituja vesilain mukaan suoritettavia sekä aikaisemmilta vuosilta käyttämättä jääneitä vesiensuojelumaksuja vastaavasti. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää palkka- ja matkakustannuksiin, ulkopuolisten palvelusten ostoihin ja tarvikkeiden hankintaan. Alamomentin määrärahalta saadaan palkata keskimäärin enintään 7 henkilöä.

2. *Muu vesien tutkimus, suunnittelu ja valvonta.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 865 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä hintojen noususta. Kun alamomentilta vähennetään henkilöiden palkkauksina 503 000 mk siirtona momentille 30.40.01, lisäys on 362 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää vesien

tutkimus-, suunnittelu- ja valvontatoimintaan liittyviin palkka- ja matkakustannuksiin, ulkopuolisten palvelusten ostoihin ja tarvikkeiden hankintaan. Alamomentin määrärahalta saadaan palkata keskimäärin enintään 83 henkilöä. Alamomentin loppusumma on enintään 8 300 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Vesien tutkimus (enintään)	3 100 000
Suunnittelu (enintään)	4 500 000
Valvonta (enintään)	700 000
Yhteensä	8 300 000

3. *Saimaan säännöstelysuunnitelmaan liittyvä kalataloustutkimus.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 140 000 mk Saimaan säännöstelysuunnitelman edellyttämän määräaikaisen kalataloustutkimuksen loppuunsaattamista varten. Alamomentin loppusumma on enintään 580 000 mk. Alamomentin määrärahalta saadaan palkata kolme osavuotista tutkimustyöntekijää.

4. *Luonnontaloudellisten kehittämissuunnitelmien laatiminen.* Viitaten eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen laiksi Ounasjoen suojelusta alamomentille ehdotetaan 100 000 mk maa- ja metsätalousministeriön käytettäväksi Ounasjoen luonnontaloudellisen kehittämissuunnitelman laadintaan.

1983 esitys	9 760 000
1982 menoarvio	9 158 000
1981 tilinpäätös	7 490 148

25. *Maksullisten tilaustöiden erillismenot (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan edelleen 300 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää vesihallinnolta tilattujen tutkimusten, selvitysten ja niihin verrattavien tehtävien suorittamiseen. Toiminnasta aiheutuvat tulot on merkitty alamomentille 12.30.40.1. Momentin määrärahalta saadaan palkata keskimäärin enintään neljä henkilöä.

1983 esitys	300 000
1982 menoarvio	300 000
1981 tilinpäätös	193 111

26. *Kansainvälinen yhteistyö*

Momentille ehdotetaan lisäystä 525 000 mk, mistä 250 000 mk aiheutuu kansainväliseen hydrologiseen tutkimusohjelmaan osallistumisesta, 95 000 mk Suomen ja Ruotsin välisestä Pohjanlahden pilaantumista koskevasta tutkimusyhteistyöstä, 135 000 mk Itämerisopimuk-

sen edellyttämästä tutkimusyhteistyöstä, 37 000 mk Euroopan teknologiayhteistyön lietteenkäsittelyprojektiin osallistumisesta sekä 8 000 mk hintojen noususta. Kun momentilta vähennetään kertameno 477 000 mk, lisäys on 48 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää vesihallinnon kansainväliseen yhteistyöhön liittyviin palkka-, matka- ja osallistumiskustannuksiin, ulkopuolisten palvelusten ostoihin sekä kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin. Momentin määrärahalta saadaan palkata keskimäärin enintään viisi henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kansainvälinen hydrologinen tutkimusohjelma	250 000
Suomen ja Ruotsin välinen Pohjanlahden pilaantumista koskeva tutkimusyhteistyö	95 000
Itämerisopimuksen edellyttämä tutkimusyhteistyö	135 000
Euroopan teknologiayhteistyön lietteenkäsittelyprojekti	37 000
Vesitutkimusmenetelmien kansainvälinen standardisointi	28 000
Muu kansainvälinen yhteistyö	120 000
Yhteensä	665 000

1983 esitys	665 000
1982 menoarvio	617 000
1981 tilinpäätös	551 464

29. *Muut kulutusmenot (arviomääräraha)*

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 710 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä hintojen noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös vesihallinnon henkilö-, paketti- ja maastoautojen, moottorikelkkojen ja moottoriveneiden käyttö- ja kunnossapitomenoihin sekä peruskorjausluonteisiin työkoneiden korjaus- ja muutostöihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	16 000
Matkat	7 900 000
Virkistystoiminta (enintään)	25 000
Rationalisointi, kehittämistoiminta ja henkilöstökoulutus	280 000
Muut henkilöstömenot	54 000
Rakennusten käyttö	11 300 000
Painatus	560 000
Automaattinen tietojenkäsittely	1 800 000
Moottoriajoneuvojen käyttö ja kunnossapito	2 600 000
Työkoneiden ja konekaluston kunnossapito	2 300 000
Rakennusten korjaus ja kunnossapito ..	900 000
Muut menot	4 300 000
Yhteensä	32 035 000

1983 esitys	32 035 000
1982 menoarvio	29 325 000
1981 tilinpäätös	27 943 982

30. Vesihuoltolaitteiden rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 21 000 000 mk. Vähennys on 7 000 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain (1015/77, muut. 824/78) sekä maa- ja metsätalousministeriön tekemän päätöksen (114/78, muut. 877/78, 475/79 ja 631/81) mukaisista lainoista luottolaitoksille sekä Postipankin varoista myönnettävistä korkotukilainoista annetun lain (761/68, muut. 708/70, 811/73, 1105/74) mukaisista lainoista Postipankille suoritettaviin korkohyvityksiin.

Korkohyvitystä maksetaan luottolaitosten aikaisemmin myöntämistä ja vuonna 1983 myönnettäväksi ehdotetuista enintään 140 000 000 markkaan nousevista lainoista.

Vuosina 1978—1981 myönnettyjen sekä vuonna 1983 myönnettävien korkotukilainojen korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen kahdeksan lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 5 ¼ prosentin koron erotusta sekä 9—16 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 7 ¾ prosentin koron erotusta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1978 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta, mikäli se lain säännöksen estämättä ja velkakirjaehtojen mukaan on mahdollista. Vuonna 1982 myönnettyjen korkotukilainojen korkohyvityksen määrä vastaa suhdannepoliittisista syistä kahdeksan ensimmäisen lainavuoden aikana luottolaitosten lainasta perimän koron ja 3 ¼ prosentin koron erotusta sekä 9—16 lainavuosien aikana luottolaitosten lainasta perimän koron ja 7 ½ prosentin koron erotusta. Kuudennentoista lainavuoden jälkeen korkotukea ei enää makseta. Mikäli korkokannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävissä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 3 prosentin suuruinen korko.

1983 esitys	21 000 000
1982 menoarvio	28 000 000
1981 tilinpäätös	23 125 365

31. Avustukset yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteisiin (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 800 000 mk hintojen nousun johdosta. Momentin määrärahaa käytetään vesihuoltotoimenpiteiden avustamista koskevan lain (56/80) mukaisiin vesihuoltoavustuksiin. Määrärahaa on tarkoitus käyttää erityisesti pääomaköyhissä kunnissa toteutettaviin, työllisyyden hoidon kannalta merkityksellisiin hankkeisiin.

1983 esitys	26 000 000
1982 menoarvio	24 200 000
1981 tilinpäätös	22 000 000

40. Teollisuuden vesiensuojeluinvestointien korkotuki (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 400 000 mk korkotukilainakannan kasvun johdosta. Momentin määräraha saadaan käyttää luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain (1015/77, muut. 824/78) sekä maa- ja metsätalousministeriön teollisuuden vesiensuojelulainojen yleisistä ehdoista antaman päätöksen (115/78, muut. 407/81) ja maa- ja metsätalousministeriön poikkeuksista teollisuuden vesiensuojelulainojen yleisiin ehtoihin antaman päätöksen (876/78) mukaisista lainoista luottolaitoksille sekä Postipankin varoista myönnettävistä korkotukilainoista annetun lain (761/68, muut. 708/70, 811/73, 1105/74) mukaisista lainoista Postipankille suoritettaviin korkohyvityksiin.

Korkohyvitystä maksetaan luottolaitosten aikaisemmin myöntämistä ja vuonna 1983 myönnettäväksi ehdotetuista enintään 40 000 000 markkaan nousevista lainoista, jotka myönnetään luottolaitosten varoista vesihallituksen hyväksymiä suunnitelmia ja työvoimaviranomaisten hyväksymää ajoitusta noudattaen pääsääntöisesti teollisuuden liiketaloudellisesti kannattamattomien vesiensuojelutoimenpiteiden toteuttamista varten. Eräissä tapauksissa tukea voidaan myöntää myös liiketaloudellisesti kannattavien investointien yhteydessä suoritettaviin vesiensuojelutoimenpiteisiin.

Vuosina 1978—1981 myönnettyjen sekä vuonna 1983 myönnettävien korkotukilainojen korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta

perimän koron ja vähintään 6 ¼ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja vähintään 7 ¾ prosentin koron erotusta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1978 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta, mikäli se lain säännöksen estämättä ja velkakirjaehtoien mukaan on mahdollista. Vuonna 1982 myönnettyjen korkotukilainojen korkohyvityksen määrä vastaa suhdannepoliittisista syistä ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja vähintään 4¼ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja vähintään 7 prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Mikäli korkokannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 4 prosentin suuruinen korko.

Sellaisiin korkotukilainoihin, jotka on myönnetty vuoden 1978 tulo- ja menoarvioon sisältyvän myöntämisvaltuuden puitteissa 1. 9. 1978—31. 3. 1979 välisenä aikana aloitettuihin ja viimeistään 31. 12. 1980 mennessä loppuun saatettuihin investointeihin, myönnetystä lainasta lainansaajalta perittävä korko on neljän ensimmäisen lainavuoden aikana vähintään 4 prosenttia ja 5—8 lainavuosien aikana vähintään 5 ½ prosenttia. Korko, joka peritään korkokannan yleisistä muutoksista riippumatta on kuitenkin vähintään 2 prosenttia.

1983 esitys	3 500 000
1982 menoarvio	3 100 000
1981 tilinpäätös	2 263 020

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 2 700 000 mk, mistä 1 000 000 mk pientietokonelaitteiston hankkimista ja 1 700 000 mk tutkimus-, suunnittelu- ja valvontatoiminnan edellyttämien laitteiden ja välineiden sekä konttorikoneiden ja -kaluston uusimista ja täydentämistä ja Pohjois-Karjalan ja Vaasan vesipiirien vesitoimistojen uusien vesilaboratorioiden kalusto- ja laitehankintoja varten.

1983 esitys	2 700 000
1982 menoarvio	1 700 000
1981 tilinpäätös	1 898 390

72. Työkoneiden ja kuljetuskaluston hankinta

Momentille ehdotetaan 2 000 000 mk kaimukoneiden uusimista sekä moottoriajoneuvojen ja pienkonekaluston uusimista ja täydentämistä varten. Määrärahaa käytetään 30 000 mk Inarijärven säännöstelyä koskevan korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen mukaisten kalanhoitovelvoitteiden edellyttämiin kuljetusvälinehankintoihin.

1983 esitys	2 000 000
1982 menoarvio	3 000 000
1981 tilinpäätös	2 998 388

73. Siirrettävien työmaarakennusten hankkiminen

Momentille ehdotetaan 100 000 mk siirrettävien työmaarakennusten hankkimista varten.

1983 esitys	100 000
1982 menoarvio	100 000
1981 tilinpäätös	198 803

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 810 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Aloitus- vuosi	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk	
1. Sarmijärven kalanviljelylaitos, Inari	1979		10 970 000	8 650 000	2 320 000	
2. Vesihallinnon Helsingin vesilaboratorio ja varastotilat, Helsinki	1982	3 769 (25 000)	23 500 000	6 234 (940)	1 000 000	1 000 000
3. Vaasan vesipiirin vesitoimiston vesilaboratorio, — lisärakennus	1982	363 (1 600)	2 150 000	5 923 (1 344)	500 000	2 100 000
— muutostyöt		179 (790)	450 000	2 514 (570)		
4. Oulun vesipiirin vesitoimiston korjaamon ulkovarasto ja asuinrakennus	1982	487 (2 770)	1 350 000	2 772 (487)		
5. Oulun vesipiirin vesitoimiston vesilaboratorio, Oulu	1983	435 (2 150)	2 100 000	4 828 (976)		200 000
Yhteensä						5 810 000

1983 esitys	5 810 000
1982 menoarvio	3 660 000
1981 tilinpäätös	1 850 000

kekohtaiseen suunnitteluun ja 250 000 mk ulkopuolisille toimeksiantajille suoritettavia vesistöitä varten.

77. Vesistötyöt (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 48 120 000 mk, mistä 32 820 000 mk keskeneräisten töiden jatkamista ja 8 350 000 mk uusien töiden aloittamista varten, ottaen huomioon, että vesihuoltotöitä koskevat valtion osuudet edellyttävät erillisiä sopimuksia, sekä 5 200 000 mk vesipiireille yhteisesti maa- ja metsätalousministeriön käytettäväksi, 1 500 000 mk vesistöiden han-

Nimettyihin rakennuskohteisiin osoitettuja määrärahoja saadaan käyttää hankkeiden välitöiden rakennuskustannusten ohella myös rakennustyömaiden aiheuttamiin yleiskustannuksiin, kuten rakentamistöissä tarvittavan kone- ja kuljetuskaluston käyttö- ja kunnossapitomenoihin, siirrettävien työmaarakennusten hankintaan ja kunnossapitoon sekä työmaatehtävissä toimivien työaikalain alaisten rakennusmestareiden matkakustannuksiin.

Käyttösuunnitelma:

Työkohde	Aloitus- vuosi	Työn kokonaiskustannusarvio mk	Valtion osuus edellisestä mk	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
01. <i>Helsingin vesipiiri</i>					
1. Vesihuoltotyö, Keski-Uudenmaan meriviemäri välillä Savio—Koivukylä, Kerava ja Vantaa	1982	24 000 000	3 000 000	1 000 000	1 500 000
7. Koskenkylänjoen järjestely, Pernaja, Liljendal ym.	1980	4 900 000	4 900 000	2 500 000	1 500 000
8. Vesihuoltotyö, Hyvinkään kaupungin siirtoviemärit, Hyvinkää	1983	63 000 000	1 300 000		1 300 000
02. <i>Turun vesipiiri</i>					
2. Kullaanjoen järjestely, Kullaa	1975	12 900 000	10 600 000	8 400 000	1 000 000
5. Kokemaenjoen järjestely, suosan pengerrys ja ruoppaus, Pori	1979	31 000 000	17 000 000	5 100 000	2 500 000
7. Sirppujoen vesistön järjestely, Kalanti ja Laitila	1982	10 080 000	8 960 000	200 000	100 000
9. Vesihuoltotyö, Vampulan keskustaajaman siirtoviemärit, Vampula	1982	2 000 000	600 000	400 000	200 000

Työkohte	Aloitus- vuosi	Työn koko- naiskus- tannus- arvio mk	Valtion osuus edelli- sestä mk	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
10. Vesihuoltotyö, Pyhärannan kunnan syöttövesijohdot, Pyhärinta	1983	1 900 000	600 000		600 000
11. Vesihuoltotyö, Mellilän kunnan siirtoviemäri, Mellilä	1983	2 600 000	1 000 000		1 000 000
03. Tampereen vesipiiri					
7. Vesihuoltotyö, Merikarvian ja Siirkais- ten yhdy- ja syöttövesijohdot, Meri- karvia ja Siikainen	1980	7 700 000	3 000 000	1 530 000	400 000
8. Vesihuoltotyö, Honkajoen ja Kankaan- pään yhdysvesijohto, Honkajoki ja Kankaanpää	1982	8 900 000	5 200 000	600 000	600 000
9. Vesihuoltotyö, Virtain kaupungin siir- toviemärit, Virrat	1982	11 600 000	2 800 000	600 000	800 000
10. Ahlaisten jokisuiden ruoppaus, Pori	1983	1 100 000	1 100 000		200 000
11. Vesihuoltotyö, Lempäälän ja Vesilah- den yhdysvesijohto, Lempäälä ja Vesi- lahti	1983	2 900 000	1 400 000		300 000
04. Kymen vesipiiri					
3. Ahvionalanteen pengerrys, Anjalan- koski	1982	800 000	800 000	200 000	600 000
8. Vesihuoltotyö, Saksalan siirtoviemäri ja yhdysvesijohto, Kotka	1982	7 400 000	2 600 000	600 000	1 000 000
9. Vesihuoltotyö, Virojoen syöttövesijoh- to, Virolahti	1983	2 000 000	1 100 000		500 000
05. Mikkelin vesipiiri					
1. Vesihuoltotyö, Nojanmaan alueen syöt- tövesijohto ja siirtoviemäri, Savonlinna	1982	4 900 000	1 000 000	300 000	700 000
06. Kuopion vesipiiri					
8. Vesihuoltotyö, Iisalmi—Runnin yhdy- svesijohto, Iisalmi	1983	6 900 000	3 900 000		400 000
08. Vaasan vesipiiri					
5. Kyrönjoen alaosan järjestelyn täyden- nys, Mustasaari ym.	1981	4 400 000	4 400 000	1 500 000	400 000
6. Vesihuoltotyö, Alajärven syöttövesijoh- to, Alajärvi	1982	9 600 000	3 200 000	800 000	700 000
7. Vesihuoltotyö, Kaskisten siirtoviemäri, Kaskinen	1982	3 000 000	1 500 000	750 000	750 000
9. Vesihuoltotyö, Maksamaan saariston yhdysvesijohdot, Maksamaa	1980	3 400 000	1 300 000	1 230 000	70 000
10. Kyrönjoen vesistöaloussuunnitelma, Seinäjäki ym.	1968	267 300 000	182 300 000	130 795 000	10 000 000
17. Vesihuoltotyö, Lapväärtin ja Kristii- nankaupungin siirtoviemärit, Kristiinan kaupunki	1980	14 400 000	3 100 000	1 900 000	1 200 000
18. Vesihuoltotyö, Töysä—Alavuden siir- toviemäri, Alavus—Töysä	1983	3 000 000	1 300 000		400 000
20. Vesihuoltotyö, Lappakangas—Lapuan syöttövesijohto, Lapua	1983	21 000 000	7 500 000		800 000
09. Keski-Suomen vesipiiri					
1. Vesihuoltotyö, Viitasaaren kirkonkylän syöttövesijohto, Viitasaari	1983	7 500 000	2 500 000		500 000
7. Jäteliemen poistaminen Lievestuoreen lipeälammesta, Laukaa	1983	350 000	350 000		350 000

Työkohde	Aloitus- vuosi	Työn koko- naiskus- tannus- arvio mk	Valtion osuus edelli- sestä mk	Myönnetty vuosi	Ehdotetaan mk
10. Kokkolan vesipiiri					
5. Kalajoen keskiosan järjestely, Nivala ja Ylivieska	1967	44 750 000	44 750 000	36 500 000	4 000 000
6. Perhonjoen keskiosan järviryhmän säännöstely, Kaustinen ja Kruunupyy	1979	59 660 000	27 800 000	17 300 000	1 000 000
18. Narssinpuron perkaus, Pietarsaaren mlk	1982	1 600 000	1 600 000	200 000	700 000
21. Seppäkosken ilmastuspädon rakentaminen, Ylivieska	1983	1 000 000	1 000 000		300 000
11. Oulun vesipiiri					
2. Vesihuoltotyö, Haapaveden siirtoviemärit, Haapavesi	1982	8 900 000	1 500 000	500 000	1 000 000
6. Tyrnävän- ja Ängeslevänjoen järjestely, Tyrnävä ym.	1980	7 800 000	7 800 000	1 800 000	200 000
13. Mankilanjärven kunnostaminen, Rantsila	1982	2 450 000	2 450 000	150 000	700 000
15. Vihannin Kirkkojärven kunnostaminen, Vihanti	1983	3 850 000	2 650 000		100 000
12. Kainuun vesipiiri					
1. Vesihuoltotyö, Kajaanin kaupungin syöttövesijohto, Kajaani	1983	19 000 000	5 600 000		500 000
13. Lapin vesipiiri					
2. Nuorgamin viemärit ja jätevedenpuhdistamo, Utsjoki	1982	2 100 000	2 100 000	500 000	800 000
11. Vesihuoltotyö, Ylitornion järvialueen syöttö- ja yhdysvesijohdot, Ylitornio	1981	8 200 000	2 900 000	2 000 000	400 000
12. Vesihuoltotyö, Simo—Kuivaniemen yhdysvesijohto, Simo ja Kuivaniemi	1983	2 100 000	1 100 000		500 000
13. Ivalon pengerrys, Inari	1983	6 000 000	6 000 000		300 000
14. Liakanjoen suualueen ruoppaus, Tornio	1983	5 200 000	5 200 000		300 000
14. Vesipiireille yhteisesti maa- ja metsätalousministeriön käytettäväksi					
1. Pienehköihin vesistöjen kunnostustöihin					800 000
2. Laajojen metsäojitusten vaatimiin vesistöjärjestelyihin sekä muihin pienehköihin vesistö- ja uittoväylätöihin ..					3 500 000
3. Saimaan rantapengerrysten rakentaminen					300 000
4. Kymijoen ja Pyhäjärven erillisten rantapengerrysten rakentaminen					600 000
15. Vesistöiden hankekohtainen suunnittelu					
Määrärahaa käytetään myös Maalahdenjoen järjestelytyön suunnitteluun.					1 500 000
16. Ulkopuolisille tilaustyönä suoritettavat vesistötyöt					
					250 000
				Yhteensä	48 120 000

Lisäperusteluna esitetään seuraavaa:

01. *Helsingin vesipiiri*

1. Vesihuoltotyö, Keski-Uudenmaan meriviemäri välillä Savio—Koivukylä, Kerava ja Vantaa.

Hankkeen kokonaiskustannusarviota on tarkistettu 6 000 000 mk.

7. Koskenkylänjoen järjestely, Pernaja, Liljendal ja Lapinjärvi.

Hankkeen kokonaiskustannusarviota ja valtion osuutta on tarkistettu 1 400 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä kustannusten noususta, rakennustöiden aikaisten tulvien aiheuttamista lisäkustannuksista ja ympäristönsuojelunäkökohtien aiheuttamista lisäkustannuksista.

8. Vesihuoltotyö, Hyvinkään kaupungin siirtoviemärit, Hyvinkää

Hyvinkään kaupungin jätevedet käsitellään nykyisin kolmessa puhdistamossa. Hankkeen tarkoituksena on keskittää alueen jätevesien käsittely yhdelle jätevedenpuhdistamolle kuten myös vesioikeus on päätöksessään edellyttänyt. Hanke käsittää Kaltevan jätevedenpuhdistamon sekä siirtoviemärien rakentamisen Martin, Kitelän ja Hyppärän puhdistamoilta rakennettavalle keskuspuhdistamolle. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 63 000 000 mk, josta valtion avustus on 1 300 000 mk. Hankkeeseen ehdotetaan myönnettäväksi 1 300 000 mk valtion kertaluonteisena rahoitusosuutena.

02. *Turun vesipiiri*

5. Kokemäenjoen järjestely, suosan pengerrys ja ruoppaus, Pori.

Hankkeen kokonaiskustannusarviota on tarkistettu 8 000 000 mk ja valtion osuutta 6 200 000 mk, mistä 1 000 000 mk aiheutuu kustannusten noususta, 4 200 000 mk lähinnä maisema- ja ympäristönsuojelunäkökohdista johdettavasta työmenetelmien muuttamisesta ja 1 000 000 mk käsiteltävien massamäärien ja niiden kuljetusetaisyksien kasvusta.

10. Vesihuoltotyö, Pyhärannan kunnan syöttövesijohdot, Pyhäranta.

Pyhärannan kunnan Ihoden ja Rohdaisten taajamien vedensaanti on heikkolaatuisten kaivojen varassa. Syöttövesijohtosuunnitelman mukaan vesi johdetaan taajamiin 10 km:n pituisella vesijohtoa myöten taajamien väliselle alueella rakennettavasta vedenottamosta. Samalla turvataan johdon varrella olevan haja-asutuksen hyvälaatuisen talousveden saanti. Syöttövesijohtosuunnitelman kustannusarvio on 1 900 000 mk eli noin 1 900 mk hankkeen vaikutusalueella olevaa asukasta kohti. Valtion osuus vesihuoltotyöstä on 600 000 mk.

11. Vesihuoltotyö, Mellilän kunnan siirtoviemäri, Mellilä.

Mellilän keskustaajaman asutuksen ja teollisuuden jätevedet virtaavat nykyisin puhdistamatta Niinijokeen. Siirtoviemärisuunnitelman mukaan jätevedet johdetaan Mellilän kunnan ja Loimaan kaupungin yhteiselle puhdistamolle. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 2 600 000 mk, josta valtion osuus on 1 000 000 mk. Valtioneuvosto on myöntänyt Mellilän kunnalle jatkoaikaa jätevesien johtamiseen siten, että kunnan puhdistamon tulee olla käyttökunnossa 1.10.1983 mennessä.

03. *Tampereen vesipiiri*

10. Ahlaisten jokisuiden ruoppaus, Pori.

Hankkeen tarkoituksena on Eteläjoen ja Pohjajoen suusia perkaamalla estää vesialueen umpeenkasvaminen, parantaa alueen virkistyskäyttöä ja kalastusmahdollisuuksia sekä taata veneväylien pysyvyys. Hankkeen toteuttaminen ei ole ristiriidassa alueen suojelutavoitteiden kanssa. Hankkeen kustannusarvio ja valtion osuus on 1 100 000 mk.

11. Vesihuoltotyö, Lempäälän ja Vesilahden yhdysvesijohto, Lempäälä ja Vesilahti.

Lempäälän kunnan vedenhankinta on järjestetty pääasiassa pohjavesivarjoista. Vesilahdella pohjavesivarat ovat vähäiset eikä kunnan alueella ole raakavesilähteeksi sopivia vesistöjä.

Yhteistä vedenjakelua ei ole vielä voitu toteuttaa edes taajama-alueilla. Yhdysvesijohdon tarkoituksena on johtaa vettä aluksi Vesilahden kirkonkylään, myöhemmin lisäksi haja-asutusalueelle ja Narvan taajamaan. Lempäälässä yhdysvesijohdon avulla voidaan johtaa vettä Nurmen alueelle. Yhdysvesijohdon kustannusarvio on 2 900 000 mk eli noin 2 500 mk yhteisen vedenhankinnan piiriin saatavaa asukasta kohti. Kustannukset ovat varsinkin Vesilahden kunnan taloudellisiin resursseihin nähden niin korkeat, että valtion osallistuminen työn toteuttamiseen on perusteltua alueellisesti tarkoituksenmukaisen vesihuoltoratkaisun aikaansaamiseksi. Valtion osuus kustannuksista on 1 400 000 mk.

04. *Kymen vesipiiri*

9. Vesihuoltotyö, Virojoen syöttövesijohto, Virolahti.

Virojoella ei ole nykyisin keskitetysti järjestettyä veden hankintaa. Kahta pienehköä vesiyhtymää lukuunottamatta talousvesi otetaan kiinteistökohtaisista kaivoista, joista suuri osa on porakaivoja. Virojoen vesihuoltosuunnitelman mukaan talousvesi tullaan ottamaan kuuden kilometrin päässä sijaitsevasta pohjavesiesiintymästä. Suunnitelman kustannusarvio on 2 000 000 mk eli noin 2 200 mk yhteisen vedenhankinnan piiriin saatavaa asukasta kohti. Hankkeen suorittamisena valtion vesihuoltotyönä nopeutetaan Virojoen taajamalle välttämättömän ja varsin kalliin vedenhankintatyön toteutumista. Valtion osuus kustannuksista on 1 100 000 mk.

06. *Kuopion vesipiiri*

8. Vesihuoltotyö, Iisalmi—Runnin yhdysvesijohto, Iisalmi.

Iisalmen kaupungin Runnin taajamassa ei ole järjestetty yhteistä vedenhankintaa eikä taajaman ympäristöstä ole löytynyt käyttökelpoisia pohjavesivarjoja. Iisalmen, Kiuruveden ja Viemän eräiden haja-asutusalueiden vedenhankinnan yleissuunnitelman mukaan Runnin alueelle johdetaan vesi Iisalmen keskustan vesilaitokselta. Rakennettavan noin 26 kilometrin pituisen yhdysvesijohdon varrella oleva haja-

asutus voidaan samalla liittää vedenjakelun piiriin. Runnin vesijohtoverkko on tarkoituksenmukaista myöhemmin yhdistää Kiuruveden kunnan vesijohtoverkkoon. Yhdysvesijohtosuunnitelman kokonaiskustannusarvio on 6 900 000 mk eli 4 900 mk yhteisen vedenhankinnan piiriin saatavaa asukasta kohti. Valtion osuus vesihuoltotyöstä on 3 900 000 mk.

08. *Vaasan vesipiiri*

10. Kyrönjoen vesistötaloussuunnitelma, Seinäjoki ym.

Hankkeen kokonaiskustannusarviota on tarkistettu 14 400 000 mk ja valtion osuutta 9 400 000 mk, mistä 7 000 000 mk aiheutuu kustannusten noususta, 1 100 000 mk hankkeen luonnontaloudellisten vaikutusten selvittämisestä ja 1 300 000 mk eräiden hankkeeseen kuuluvien rakenteiden korjaustöistä.

17. Vesihuoltotyö, Lapväärtin ja Kristiinankaupungin siirtoviemärit, Kristiinankaupunki.

Hankkeen valtion osuutta on tarkistettu 700 000 mk, mistä 400 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 300 000 mk arvioitua vaikeammista työolosuhteista.

18. Vesihuoltotyö, Töysä—Alavuden siirtoviemäri, Alavus ja Töysä.

Töysän keskustan jätevedet käsitellään nykyisin lammikkopuhdistamossa. Tuurin kaava-alueella ei keskitettyä jätevesien käsittelyä vielä ole järjestetty. Vesioikeuden päätöksen mukaan Alavuden kaupungin tulee tehostaa jätevesien käsittelyään vuoden 1983 loppuun mennessä. Hankkeen tarkoituksena on johtaa em. alueilta jätevedet Alavuden kaupungin keskuspuhdistamolle. Hankkeen avulla saadaan aikaan keskitetty jätevesien käsittely, mikä vesiensuojelun kannalta on huomattavasti erillisratkaisuja edullisempi ratkaisu. Yhteishankkeen kustannukset ovat kuitenkin erillisratkaisua korkeammat, joten valtion osallistuminen sen toteuttamiseen on perusteltua. Hankkeen kustannusarvio on 3 000 000 mk, josta valtion osuus on 1 300 000 mk.

20. Vesihuoltotyö, syöttövesijohto Lappakangas—Lapua, Lapua.

Lappavesi Oy toimittaa vettä Lapuan kaupungille sekä Nurmon, Kauhavan ja Kuortaneen kunnille. Lappavesi Oy:n syöttövesijohto Lappakankaalta Lapualla on vedenkulutuksen lisääntyessä käynyt kapasiteetiltaan riittämättömäksi. Rakennettava noin 24 kilometrin mittainen syöttövesijohto mahdollistaa Lappakankaan pohjaveden ja tulevaisuudessa myös teko-pohjaveden saannin kulutuskeskuksiin. Syöttövesijohdon lisäksi hankkeen toteuttaminen edellyttää Lappakankaan eteläosan lisäkaivojen ja raakavesijohdon sekä Nurmon ja Kauhavan paineenkorotuslaitoksien rakentamista. Korkeiden kokonaiskustannusten vuoksi valtion osallistuminen työn toteuttamiseen on perusteltua. Hankkeen kustannusarvio on 21 000 000 mk, josta valtion osuus on 7 500 000 mk.

09. Keski-Suomen vesipiiri

1. Vesihuoltotyö, Viitasaaren kirkonkylän syöttövesijohto, Viitasaari

Viitasaaren kirkonkylän vedenhankintaan käytetään nykyisin Keiteleestä saatavaa pintavettä. Raakaveden epäedullisten ominaisuuksien vuoksi ei nykyisen vedenkäsittelylaitoksen toimittama vesi enää täytä talousvedelle asettuja vaatimuksia. Kokkolanniemen pohjavedenottamon ja 15 kilometrin pituisen syöttövesijohdon rakentamisella turvataan Viitasaaren kirkonkylän sekä Kärnän ja Kymönkosken kylien hyvälaatuisen käyttöveden saanti. Syöttövesijohtosuunnitelman kustannusarvio on 7 500 000 mk eli 1 500 mk hankkeen vaikutusalueen asukasta kohti. Hankkeen kokonaiskustannukset ovat niin korkeat, että valtion osallistuminen osahankkeen toteuttamiseen on perusteltua asianmukaisen vedensaannin turvaamiseksi Viitasaaren kirkonkylälle. Valtion osuus vesihuoltotyöstä on 2 500 000 mk.

7. Jäteliemen poistaminen Lievestuoreen lipeälammesta, Laukaa.

Haarlan Selluloosa Oy on johtanut v. 1935—1967 jäteliipeä Lievestuoreen lipeälampeen. Lammeesta kulkeutuva jäteliemi likaa lammen alapuolista vesistöä. Hankkeen tarkoituksena on vähentää vesien likaantumista pumpaamalla lammen pohjakerroksesta 4 000 m³ väkevää

jäteliemää Keski-Suomen Selluloosa Oy:n tehtaan haihdutus- ja polttolaitokselle käsiteltäväksi. Keski-Suomen Selluloosa Oy:tä ei voida velvoittaa osallistumaan hankkeen kustannuksiin, koska jäteliemi on syntynyt toimintansa päättäneen Haarlan Selluloosa Oy:n päästöjen seurauksena. Tämän vuoksi hankkeen suorittaminen valtion varoin on perusteltua. Hankkeen kustannusarvio ja valtion osuus on 350 000 mk.

10. Kokkolan vesipiiri

21. Seppäkosken ilmastuspadon rakentaminen, Ylivieska.

Hankkeen tarkoituksena on pohjapato rakentamalla ja jokiuomia perkaamalla parantaa Kalajoen kuormituksen ja Hautperän altaan alentamaa happipitoisuutta sekä torjua Raudasojan alaosan tulvia. Hankkeesta aiheutuu haittaa padon yläpuolisten tulvakorkeuksien nousuna. Hankkeen kokonaiskustannusarvio ja valtion osuus on 1 000 000 mk.

11. Oulun vesipiiri

6. Tyrnävän—Ängeslevänjoen järjestely, Tyrnävä ym.

Hankkeen kustannusarviota ja valtion osuutta on tarkistettu 1 100 000 mk, mistä 600 000 mk aiheutuu kustannusten noususta, 300 000 mk hankkeen I vaiheeseen kuuluvien siltojen muuttamisesta betonielementtirakenteisiksi ja 200 000 mk Temmesjokisuulla ilmenneiden liettymien poistamisesta.

15. Vihannin Kirkkojärven kunnostus, Vihanti

Hankkeen tarkoituksena on aikaisemmin laskettujen, pensoittuneiden Kirkkojärven, Saarelanjärven ja Rantasjärven muodostaman järvi- ja jokeen uudelleen kunnostaminen vesiluonnon ja maiseman parantamiseksi sekä virkistyskäytön ja kalatalouden edistämiseksi. Hankkeesta koituvaksi laskennalliseksi hyödyksi on arvioitu 3 600 000 mk tai mikäli hanke toteutetaan vain Kirkkojärven osalta 2 100 000 mk. Kirkkojärven kunnostamisen kokonaiskustannusarvio on 3 850 000 mk, mistä valtion osuus on 2 650 000 mk. Hankkeen ylläpitokustannukset jäävät Vihannin kunnan hoidettaviksi.

12. *Kainuun vesipiiri*

1. Vesihuoltotyö, Kajaanin kaupungin syöttövesijohto, Kajaani.

Kajaanin kaupungin nykyisen pintavesilaitoksen ja Matinmäen pohjavedenottamon kapasiteetin käydessä riittämättömäksi kaupungin vedentarpeen tyydyttämiseen on kaupungin tarvitsema lisävesi suunniteltu johdettavaksi Mustikkamäen pohjavesiesiintymästä. Mustikkamäestä saatava pohjavesimäärä riittää tyydyttämään kaupungin arvioidun lisäveden tarpeen vuoteen 2000 saakka. Hankkeen toteuttaminen merkitsee Kajaanin kaupungin vedensaannin varmistumista myös häiriötilanteissa. Vedenhankintasuunnitelman kustannusarvio on 19 000 000 mk, mistä valtion osuus on 5 600 000 mk. Valtion osallistuminen Mustikkamäen pohjavesialueelta Kajaanin keskustaahan johtavan syöttövesijohdon rakentamiseen on perusteltua hankkeen toteuttamisen varmistamiseksi.

13. *Lapin vesipiiri*

12. Vesihuoltotyö, Simo—Kuivaniemen yhdysvesijohto Simo ja Kuivaniemi.

Hankkeen tarkoituksena on yhdistää Simon Asemanseudun ja Kuivaniemen kirkonkylän vesijohtoverkot, jolloin Simon Haarainkankaan pohjavedenottamolta voidaan johtaa vettä Kuivaniemelle. Yhdysvesijohtosuunnitelman toteuttamisella saadaan vedensaanti turvatuksi Kuivaniemen keskustassa, jossa ajoittain on esiintynyt puutetta hyvälaatuisesta talousvedestä. Samalla saadaan rakennettavan yhdysvesijohdon varressa Simonkylässä sekä Kuivaniemen Onkalonperällä oleva haja-asutus järjestetyn vedenhankinnan piiriin. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 2 100 000 mk. Ottaen huomioon Simon ja Kuivaniemen kuntien taloudellisen aseman ja Kuivaniemen kunnan kuulumisen valtioneuvoston määräämiin erityisalueisiin on valtion osallistuminen työn toteuttamiseen perusteltua. Valtion osuus vesihuoltotyöstä on 1 100 000 mk.

13. Ivalon pengerrys, Inari.

Hankkeen tarkoituksena on Ivalon kirkonkylän suojaaminen Ivalojoen tulvilta rakentamalla tulvapengertä n. 2,5 km ja tiivistämällä maantietä n. 600 m. Hankkeeseen sisältyy myös kuivatusojien ja kahden pumppaamon rakenta-

minen. Vuoden 1981 tulvavahinkojen perusteella hanke on arvioitavissa taloudellisesti kannattavaksi. Lisäksi voidaan tulvarajan alapuolella olevat rakennuskelpoiset tonttimaat ottaa käyttöön. Hankkeesta voi aiheutua maise-mallisia haittoja. Hankkeen kustannusarvio ja valtion osuus on 6 000 000 mk.

14. Liakanjoen vesistön suuosan ruoppaus, Tornio.

Hankkeen tarkoituksena on ruopata Liakanjoen suistossa olevat maannousun haittaamat vesireitit kulkukelpoisiksi. Hanke parantaa paikallisten asukkaiden kotitarve- ja ammattikalastusmahdollisuuksia ja lisää rehevöitymässä olevien alueiden vedenvaihtamista. Hankkeen lisämaksuhalukkuusperiaatteella lasketut hyödyt ovat 5 000 000 mk. Haitat rajoittuvat työnäikaiseen veden samenemiseen. Hankkeen kokonaiskustannusarvio ja valtion osuus on 5 200 000 mk. Hankkeen kunnossapito jää valtiolle.

1983 esitys	48 120 000
1982 menoarvio	44 700 000
1981 tilinpäätös	45 560 000

83. *Vesiensuojelulainat teollisuudelle vientimaksulainojen kuoletuksina kertyvistä varoista (siirtomääräraha)*

Viitaten lainojen myöntämisestä vientimaksuna kertyvistä varoista annettuun lakiin (249/58, muut. 221/80) momentille ehdotetaan myönnettäväksi momentille 15.01.03 tuloutettavia ja aikaisemmilta vuosilta käyttämättä jääneitä varoja vastaavasti 11 000 000 mk teollisuudelle myönnettäviä vesiensuojelulainoja varten.

Vesiensuojeluinvestointien osalta vientimaksulainojen kuoletusvaroista myönnettäviä lainoja voidaan myöntää eräissä tapauksissa myös liiketaloudellisesti kannattavien vesiensuojelutoimenpiteiden toteuttamista varten noudattaen muutoin soveltuvin osin teollisuuden vesiensuojeluinvestointien korkotukilainoja koskevia ehtoja. Edellä mainituin perustein voidaan vientimaksulainoja myöntää myös ennen vuotta 1983 kertyneistä, momentille 15.01.03 tuloutetuista käyttämättä olevista vientimaksulainojen kuoletusvaroista.

1983 esitys	11 000 000
1982 menoarvio	9 000 000
1981 tilinpäätös	9 000 000

50. Metsähallitus

Vuoden 1982 alusta lukien perustettiin yksi-toista uutta kansallispuistoa, viisi uutta luonnonpuistoa ja 59 soidensuojelualuetta sekä laajennettiin eräitä kansallis- ja luonnonpuistoja. Lisäksi hallitus on antanut esityksen laiksi Urho Kekkosen kansallispuiston perustamisesta ja esityksen laiksi saaristomerän kansallispuiston perustamisesta. Suojelualueiden lisääntyminen edellyttää lähivuosina suunnittelu-, valvonta- ja

opastushenkilöstön lisäämistä. Lisäykset on tarkoitus toteuttaa pääasiassa metsähallinnon sisäisinä henkilöstösiirtoina. Urho Kekkosen kansallispuiston henkilöstön lisäämistä hallitus pitää tärkeänä puiston perustamiseen liittyvien kompensatiotoimenpiteiden toteuttamiseksi. Luonnonuojelualueisiin liittyvät sijoitusmenot on keskitetty lukuun 30.02.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 6 490 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	4 321 700	+ 694 600	52	+ 3
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhteipalkat	1 621 400	+ 175 900	24	—
3. Muut palkat ja palkkiot	62 300	+ 5 900	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	424 500	+ 53 000	—	—
Varaus 1982		— 179 500	—	—
Varaus 1983	60 100	+ 60 100	—	—
Yhteensä	6 490 000	+ 810 000	76	+ 3

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 705 800 mk, mistä 657 900 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan Urho Kekkosen kansallispuistoa varten perustettavaksi ylimääräinen puistonhoitajan toimi (V 22) ja kaksi ylimääräistä valvojan tointa (V 16). Lisäys on 178 800 mk. Samalla voidaan momentilta 30.95.01 lakkauttaa kaksi avoinna olevaa metsäteknikon virkaa (V 20).

c) Tilapäisten palkkioista vähennetään 8 200 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 24 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	6 490 000
1982 menoarvio	5 680 000
1981 tilinpäätös	4 349 951

21. Metsien erityiskäyttö

Momentin nimike on muutettu.

Momentin alamomenttijako ehdotetaan muutettavaksi ja momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 1 436 000 mk seuraavasti:

(1.) Luonnon- ja kansallispuistojen hoito. Alamomentti ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta ja sen määräraha siirrettäväksi momentille 30.50.22. Vähennys on 1 290 000 mk.

1. Ulkoilutoiminta. Alamomentin nimike ja numerotunnus muutettu. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 93 000 mk, mistä 63 000 mk aiheutuu hintojen noususta ja 30 000 mk ulkoilu- ja retkeilyalueiden palveluvarustusten kehittämisestä sekä hoidon tehostamisesta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää valtion maiden ulkoilu-, retkeily- ja leirintäalueiden sekä ulkoilureittien ja autiotupien suunnitteluun, kunnos-

tamiseen ja hoitoon, ulkoilua koskevaan tiedotustoimintaan ja opastukseen. Alamomentin loppusumma on 993 000 mk.

2. *Suojametsälain toimeenpanomenot.* Alamomentin numerotunnus on muutettu. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 24 000 mk, mistä 4 000 mk aiheutuu hintojen noususta ja 20 000 mk kertamenosta porotilalain nojalla perustettavalle yhteismetsälle laadittavan metsätalous-suunnitelman karttahankintoja ja suunnitelman laatimista varten. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 20 000 mk, lisäys on 4 000 mk. Alamomentin määräraha saadaan käyttää suojametsälaissa (196/22) säädettyihin suojametsäalueen metsien käsittely-, hoito- ja valvontatehtäviin. Alamomentin loppusumma on 90 000 mk.

3. *Maiseman- ja luonnonhoito.* Alamomentin numerotunnus on muutettu. Alamomentille ehdotetaan edelleen 300 000 mk. Alamomentin määräraha saadaan käyttää valtion mailla sijaitsevien maisema- ja luonnonhoidollisten kohteiden suunnitteluun ja hoitotoimenpiteiden suorittamiseen sekä uhanalaisten eläinten suojeluun.

(5.) *Urho Kekkosen kansallispuiston suunnittelu ja hoito.* Alamomentti ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta ja sen määräraha siirrettäväksi momentille 30.50.22. Vähennys on 243 000 mk.

1983 esitys	1 383 000
1982 menoarvio	2 819 000
1981 tilinpäätös	1 882 604

22. Luonnonsuojelualueiden hoito ja kunnossapito

Momentille ehdotetaan 2 140 000 mk seuraavasti:

1. *Suojelualueiden hoito.* Alamomentille ehdotetaan 1 940 000 mk, mistä 1 290 000 mk aiheutuu siirrosta alamomentilta 30.50.21(1), 243 000 mk siirrosta alamomentilta 30.50.21(5), 107 000 mk hintojen noususta, 100 000 mk Urho Kekkosen kansallispuiston hoidon tehostamisesta ja 200 000 mk muiden kansallisia luonnonpuistojen sekä soidensuojelualueiden hoidon ja käytön tehostamisesta. Alamomentin määräraha saadaan käyttää luonnonsuojelulainsäädäntöön perustuvien suojelualueiden hoitomenoihin ja opastustoimintaan.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Urho Kekkosen kansallispuiston hoito ..	337 000
Muiden suojelualueiden hoito	1 603 000
Yhteensä	1 940 000

2. *Suojelualueiden rakennusten, teiden ja tieosuuksien kunnossapito.* Alamomentille ehdotetaan 200 000 mk, mistä 100 000 mk on siirtoa momentilta 30.95.13 ja 100 000 mk siirtoa momentilta 30.95.14. Alamomentin määräraha saadaan käyttää metsähallituksen hallinnassa, lainsäädäntöön perustuvilla luonnonsuojelualueilla sijaitsevien rakennusten sekä teiden ja tieosuuksien korjaukseen ja kunnossapitoon.

1983 esitys	2 140 000
-------------------	-----------

23. Metsien palovartiointi (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 56 000 mk, mikä aiheutuu hintojen noususta ja toiminnan tehostamisesta. Momentin määräraha saadaan käyttää palo- ja pelastustoimesta annetussa laissa (559/75) edellytettyn metsäpalojen tähtystys- ja tiedotustoimintaan Oulun ja Lapin läänissä sekä palovartiotorien kunnossapitokorjauksiin ja metsäpalojen ennalta ehkäisemisestä aiheutuviin muihin menoihin.

1983 esitys	856 000
1982 menoarvio	800 000
1981 tilinpäätös	515 380

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 107 500 mk, mistä 81 500 mk aiheutuu hintojen noususta ja 26 000 mk luonnonsuojelualueisiin liittyvien tehtävien hoidon tehostamisesta. Momentin määräraha saadaan käyttää myös jäkälän maastaviennistä annetun lain (203/31) edellyttämän tarkastustoiminnan menoihin.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Käyttövarat (enintään)	8 000
Matkat	460 000
Virkistystoiminta (enintään)	2 000
Muut henkilöstömenot	30 000
Rakennusten käyttö	340 000
Automaattinen tietojenkäsittely	110 000
Toimistomenot	225 000
Muut menot	20 000
Yhteensä	1 195 000

1983 esitys	1 195 000
1982 menoarvio	1 087 500
1981 tilinpäätös	805 363

(70.) *Luonnonsuojelualueiden kalustohankinnat* (siirtomääräraha)

Momentti on siirretty momentiksi 30.02.70.

(74.) *Luonnonsuojelualueiden talonrakennustyöt* (siirtomääräraha)

Momentti on siirretty momentiksi 30.02.74.

75. *Autiotupien rakentaminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 50 000 mk tunturi-alueilla olevien autiotupien perusparannuksia ja niiden aputilojen rakentamista varten.

1983 esitys	50 000
1982 menoarvio	50 000
1981 tilinpäätös	50 000

77. *Yleiset uittoväylätyöt* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 000 000 mk pääasiassa valtion metsätaloutta palvelevia ja sen lisäksi sellaisia uittoväylätöitä varten, jotka eivät vaikuta vesistön kokonaiskäyttöön.

1983 esitys	5 000 000
1982 menoarvio	5 000 000
1982 II lisämenoarvio	660 000
1981 tilinpäätös	5 000 000

58. Yksityismetsätalous

40. *Valtionapu metsänparannustöiden yleismenoihin*

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 550 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää metsänparannuslain (413/67) sekä maankäyttölain (353/58) ja niiden nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaisten metsänparannustehtävien suorittamisesta keskusmetsälautakunnille aiheutuviin yleismenoihin.

1. *Valtionapu palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 3 138 900 mk, mistä 2 743 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 157 400 mk sosiaaliturvamaksun lisääntymisestä ja 238 500 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 738 900 mk vuodelle 1982, lisäys on 2 400 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää henkilöstön palkkoihin ja sosiaaliturvamaksuihin myönnettäviin valtionapuihin. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään 323 valtionapuun oikeutettua henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	23 853 100
Valtionapu sosiaaliturvamaksuihin	1 686 400
Varaus	238 500
Yhteensä	25 778 000

2. *Valtionapu muihin käyttömenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 150 000 mk, mistä 500 000 mk aiheutuu eläke- yms. maksujen ja 650 000 mk matka- ja muiden kustannusten noususta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää eläke- yms. maksuihin, matka-

kustannusten korvauksiin ja muihin käyttömenoihin sekä metsänparannuslain (413/67) 1 §:n 2 momentin mukaiseen kokeilu- ja tutkimustoimintaan myönnettäviin valtionapuihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläke- yms. maksuihin	5 489 000
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	4 070 000
Valtionapu muihin menoihin	5 880 000
Valtionapu kokeilu- ja tutkimustoimintaan	90 000
Yhteensä	15 529 000

1983 esitys	41 307 000
1982 menoarvio	37 757 000
1981 tilinpäätös	33 709 832

41. *Valtionapu keskusmetsälautakunnille*

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 070 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää metsälautakunnista annetussa laissa yksityismetsälaisista, metsänparannuslaissa, metsänhoitoyhdistyksistä annetussa laissa, puutavaranmittauslaissa, yhteismetsälaisissa, maankäyttölaissa ja muussa maankäyttölainsäädännössä sekä näiden ja eräiden muiden lakien nojalla annetuissa säännöksissä ja määräyksissä edellytettyihin ohjaus- ja valvontatehtäviin. Sanottuihin tehtäviin kuuluvat ensisijassa puuntuottamisen kohottamista tarkoittavat yksityismetsätalouden edistämistehtävät, erilaiset yksityismetsätalouden suunnittelu-, neuvonta-, kehittämis-, koulutus-, tiedotus- ja suhdetoimintatehtävät sekä yksityismetsiä koskevien muiden säännösten perusteella keskusmetsälautakunnille kuuluvat ja annettavat tehtävät.

1. *Valtionapu palikkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 021 000 mk, mistä 637 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 270 000 mk valtionavun osuuden lisäämisestä, 55 900 mk sosiaaliturvamaksun lisääntymisestä ja 58 100 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 171 500 mk vuodelle 1982, lisäys on 849 500 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää henkilöstön palkkoihin ja sosiaaliturvamuksuihin myönnettäviin valtionapuihin. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään 72 valtionapuun oikeutettua henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palikkausmenoihin	5 807 100
Valtionapu sosiaaliturvamuksuihin	410 800
Varaus	58 100
Yhteensä	6 276 000

2. *Valtionapu muihin käyttömenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 340 500 mk, mistä 120 500 mk aiheutuu eläke- yms. maksujen ja 220 000 mk matka- ja muiden kustannusten noususta. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 120 000 mk, lisäys on 220 500 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää eläke- yms. maksuihin, matkakustannusten korvauksiin, automaattiseen tietojenkäsittelyyn, toimisto- sekä muihin käyttömenoihin myönnettäviin valtionapuihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläke- yms. maksuihin	1 350 000
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	460 000
Valtionapu atk-menoihin	1 070 000
Valtionapu toimistomenoihin	1 470 000
Valtionapu muihin menoihin	350 000
Yhteensä	4 700 000

1983 esitys	10 976 000
1982 menoarvio	9 906 000
1981 tilinpäätös	8 403 632

42. *Valtionapu piirimetsälautakunnille*

Momentille ehdotetaan lisäystä 14 776 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää metsälautakunnista annetussa laissa, yksityismetsälaissa, metsänparannuslaissa, metsänhoitoyhdistyksistä annetussa laissa, yhteismetsälaissa, puutavarannittauslaissa, palo- ja pelastustoimesta annetussa laissa, metsänkiinnityslaissa, suojametsälaissa, maatilatalouden tuloverolaissa, maatilalaissa, maankäyttölaissa ja muussa maankäyttölainsäädännössä sekä näiden lakien nojalla annetuissa säännöksissä ja määräyksissä edelly-

tettyihin valvonta-, neuvonta- ja ohjaustehtäviin sekä metsätulojen arviointiin. Sanotut tehtävät käsittävät ensisijassa puuntuottamisen kohottamista tarkoittavat toimenpiteet, erityisesti alueellisten ja metsälökohtaisten suunnitelmien laatimisen sekä neuvonta-, ohjaus-, kehittämis- ja koulutustehtävät, metsänhoito- ja leimaustyöt, metsätalouden rationalisointiin tähtäävät toimenpiteet, tiedotus- ja suhdetoimintatehtävät sekä muiden säännösten perusteella piirimetsälautakunnille kuuluvat ja annettavat tehtävät. Erityisesti on tarkoitettu tehostaa metsätaloussuunnitelmien laatimista.

1. *Valtionapu palikkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 12 761 000 mk, mistä 5 486 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 1 300 000 mk vuoden 1982 toisen lisämenoarvion mukaisesti erityisaluekuntiin palkatun henkilöstön edelleen palkkaamisesta, 738 400 mk sosiaaliturvamaksun lisääntymisestä, 4 000 000 mk valtionavun osuuden lisäämisestä, 700 000 mk tilapäisen henkilöstön palkkaamisesta taimikoiden verovapaus-tarkastuksiin ja 536 600 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 1 476 000 mk vuodelle 1982, lisäys on 11 285 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää henkilöstön palkkoihin ja sosiaaliturvamuksuihin myönnettäviin valtionapuihin. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään 767 valtionapuun oikeutettua henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palikkausmenoihin	53 657 900
Valtionapu sosiaaliturvamuksuihin	3 793 500
Varaus	536 600
Yhteensä	57 988 000

2. *Valtionapu muihin käyttömenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 3 551 000 mk, mistä 1 088 000 mk aiheutuu eläke- yms. maksujen lisäyksestä ja 1 303 000 mk matka- ja muiden kustannusten noususta, 800 000 mk erityisaluekuntiin palkatun henkilöstön aiheuttamista kuluista, 300 000 mk alamomentilta 1 palkattavaksi ehdotetun tilapäisen henkilöstön aiheuttamista kuluista ja 60 000 mk kertamenosta "Metsän Vuotta 1983" koskevaa tiedotustoimintaa varten. Kun alamomentilta ehdotetaan vähennettäväksi Mellanän taimitarhan laajennustöitä varten vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 60 000 markan määräraha, lisäys on 3 491 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää eläke- yms. maksuihin, matkakustannusten korvauksiin, au-

tomaattiseen tietojenkäsittelyyn, toimisto- sekä muihin käyttömenoihin myönnettäviin valtionapuihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläke- yms. maksuihin	11 963 000
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	8 400 000
Valtionapu atk-menoihin	2 033 000
Valtionapu toimisto- yms. menoihin	7 904 000
Valtionapu muihin menoihin (kertamenoa 60 000)	1 076 000
Yhteensä	31 376 000

1983 esitys	89 364 000
1982 menoarvio	74 588 000
1982 II lisämenoarvio	900 000
1981 tilinpäätös	67 572 900

44. Valtionapu metsänparannustöihin (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 18 000 000 mk kustannusten nousun johdosta ja viitaten eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen laiksi Lapin vajaatuottoisten metsien kunnostamisesta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää metsänparannuslain (413/67) mukaisiin avustuksiin, edellä mainitun lakiehdotuksen mukaisiin toimenpiteisiin sekä myös va-

hingonkorvauslain (412/74) mukaisiin työnantajan maksettaviin vahingonkorvauksiin.

1983 esitys	148 000 000
1982 menoarvio	130 000 000
1982 II lisämenoarvio	15 500 000
1981 tilinpäätös	110 000 000

83. *Metsänparannuslainat* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 137 000 000 mk metsänparannuslain (413/67) mukaisia lainoja varten.

1983 esitys	137 000 000
1982 menoarvio	120 000 000
1982 II lisämenoarvio	14 500 000
1981 tilinpäätös	110 000 000

84. Metsänparannustöiden ennakorahoitus (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 500 000 mk metsänparannuslain (413/67) 6 §:n 1 momentin mukaista ennakorahoitusta sekä 8 §:n mukaisia kustannuksia varten.

1983 esitys	1 500 000
1982 menoarvio	1 500 000
1981 tilinpäätös	1 500 000

59. Metsätalouden muut menot

40. Valtionapu Työtehosuralle metsätalouden rationalisointityön tukemiseen

Momentille ehdotetaan lisäystä 319 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää metsätöiden, -koneiden ja -työvälineiden sekä työturvallisuuden tutkimus- ja kehittämistyöhön, metsätalouden rationalisointia edistävään tiedotus- ja muuhun toimintaan, kotimaisen energian käytön sekä maatilojen hankintahakkuiden edistämistöimintaan.

1. *Valtionapu palkkausmenoihin.* Alamentille ehdotetaan lisäystä 129 700 mk, mistä 113 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 6 500 mk sosiaaliturvamaksun lisääntymisestä ja 10 200 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 31 700 mk vuodelle 1982, lisäys on 98 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää henkilöstön palkkoihin ja sosiaaliturvamaksuihin myönnettäviin valtionapuihin. Ala-

momentin määrärahalta saadaan palkata enintään 13 valtionapuun oikeutettua henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	1 017 600
Valtionapu sosiaaliturvamaksuihin	72 200
Varaus	10 200
Yhteensä	1 100 000

2. *Valtionapu muihin käyttömenoihin.* Alamentille ehdotetaan lisäystä 27 000 mk, mistä 21 000 mk aiheutuu eläke- yms. maksujen ja 6 000 mk matka- ja muiden kustannusten noususta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää eläke- yms. maksuihin, matkakustannusten korvauksiin sekä toimisto- ja muihin käyttömenoihin myönnettäviin valtionapuihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläke- yms. maksuihin	233 000
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	37 000
Valtionapu muihin menoihin	64 000
Yhteensä	334 000

3. *Valtionapu kotimaisen energiankäytön ja maatilojen hankintahakkuiden edistämiseen* (kertameno). Alamomentin nimike on muutettu. Alamomentille ehdotetaan kertamenona 834 000 mk. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 640 000 mk, lisäys on 194 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää maatilametsien puun energiankäytön ja hankintahakkuiden sekä turpeen ja muun kotimaisen energiankäytön edistämistä palvelemaan tutkimus-, kehittämis- ja tiedotustoimintaan liittyviin palkkaus-, matka- ja muihin käyttömenoihin myönnettäviin valtionapuihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	550 000
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	64 000
Valtionapu muihin menoihin	130 000
Valtionapu hankintoihin	90 000
Yhteensä	834 000

1983 esitys	2 268 000
1982 menoarvio	1 949 000
1981 tilinpäätös	1 688 700

41. *Valtionapu Metsänjalostussäätiölle metsäpuuiden jalostustoimintaan*

Momentille ehdotetaan lisäystä 406 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää perintötekijöiltään korkealaatuisen metsänviljelyaineiston, tuotantovälineiden ja menetelmien kehittämiseen sekä niitä koskevaan tiedotus- ja koulutustoimintaan.

1. *Valtionapu palkkausmenoihin*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 386 000 mk, mistä 336 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 18 600 mk sosiaaliturvamaksun lisääntymisestä ja 31 400 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 98 000 mk vuodelle 1982, lisäys on 288 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää henkilöstön palkkoihin ja sosiaaliturvamaksuihin myönnettäviin valtionapuihin. Alamomentin määrärahalla saadaan palkata enintään kahdeksan valtionapuun oikeutettua henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	3 137 000
Valtionapu sosiaaliturvamaksuihin	221 600
Varaus	31 400
Yhteensä	3 390 000

2. *Valtionapu muihin käyttömenoihin*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 118 000 mk, mistä 73 000 mk aiheutuu eläke- yms. maksujen ja 45 000 mk matka- ja muiden kustannusten noususta. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää eläke- yms. maksuihin, matkakustannusten korvauksiin, pienehköihin hankintoihin, tiedotustoimintaan, koulutukseen ja muihin käyttömenoihin myönnettäviin valtionapuihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläke- yms. maksuihin	785 000
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	150 000
Valtionapu hankintoihin	570 000
Valtionapu muihin menoihin	510 000
Yhteensä	2 015 000

1983 esitys	5 405 000
1982 menoarvio	4 999 000
1981 tilinpäätös	4 441 000

42. *Valtionavut eräille muille yhdistyksille*

Momentille ehdotetaan lisäystä 205 000 mk, mistä 200 000 mk aiheutuu kertamenosta "Metsän vuoteen 1983" liittyvää tiedotustoimintaa varten ja 5 000 mk hintojen noususta. Kun momentilta vähennetään kertameno 30 000 mk, lisäys on 175 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää Suomen Metsäyhdistyksen toiminnasta aiheutuviin menoihin.

1983 esitys	315 000
1982 menoarvio	140 000
1981 tilinpäätös	100 000

50. *Metsätyömiestöiden valtionapu*

Momentille ehdotetaan lisäystä 198 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää työkeskus Rovalan Kannatusyhdistys ry:n ylläpitämien metsätyömiestöiden ylläpitoon, yhdistysten harjoittamaan muuhun metsätyömiestötoimintaan ja metsätyöntekijäin keskuudessa harjoitettavaan sivistystyöhön.

Käyttösuunnitelma:	mk
Työkeskus Rovalan Kannatusyhdistys ry.	923 000
Pohjois-Karjalan Metsätyömiestöiden Kannatusyhdistys ry	320 000
Yhteensä	1 243 000

1983 esitys	1 243 000
1982 menoarvio	1 045 000
1981 tilinpäätös	945 000

60. Maanmittaushallinto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 157 869 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkeisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	120 125 500	+ 14 043 700	1 826	+ 4
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	21 744 200	+ 4 719 200	324	— 1
3. Muut palkat ja palkkiot	4 212 500	+ 1 222 700	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	10 326 200	+ 1 190 200	—	—
	Varaus 1982	— 4 413 400	—	—
	Varaus 1983	+ 1 460 600	—	—
	Yhteensä	+ 18 223 000	2 150	+ 3

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 16 294 300 mk, mistä 16 111 600 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Maanmittaustoimistojen toimistohenkilökunnan toimirakenteen yhtenäistämiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi 17 peruspalkkaista toimistovirkailijan tointa (V 11). Vastaavasti ehdotetaan samasta ajankohdasta lukien lakkautettavaksi 17 peruspalkkaista apulaiskanslistin tointa (V 11).

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkausluokka
1 maanmittauseknikko	V 20
1 kartoittaja	V 18
1 kartanpiirtäjä	V 9
1 toimistovirkailija	V 8

Lisäys on 176 400 mk.

c) Vaasan läänin maanmittauskonttorin työruuhkien purkamiseksi ehdotetaan tilapäisten toimihenkilöiden palkkioihin lisäystä 102 300 mk kahden kartanpiirtäjän (V 13) palkkaamiseksi enintään kolmeksi vuodeksi.

Automaatioon perustuvan teknologian hyödyntämisen tehostamiseksi ehdotetaan työsubdepalkkioihin lisäystä 73 100 mk atk-yhteishenkilön palkkaamista varten.

Viitaten kohdan b perusteluihin ehdotetaan tilapäisten palkkioista vähennettäväksi 160 900 mk neljän ylimääräistetyn toimen palkkioina.

Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan työsubdepalkoista vähennettäväksi 39 100 mk kahden osa-aikaisen siivoojan palkkioina.

Tilapäisten palkkioista ja työsubdepalkoista vähennetään 60 500 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistettyjen ja siirrettyjen tointen palkkioina.

Alamomentille 2 ehdotetaan lisäystä 2 600 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 2 514 900 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 323 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 1 000 000 mk maastotyöisiä, viransijaisten palkkioita ja harjoittelijain palkkioita varten.

1983 esitys	157 869 000
1982 menoarvio	139 646 000
1981 tilinpäätös	128 349 058

09. Neuvottelukunnat

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 000 mk lähinnä hintojen nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kartastoasiain neuvottelukunnan ja Suomen Kartaston tieteellisen toimituskunnan toiminnasta aiheutuviin menoihin.

1983 esitys	43 000
1982 menoarvio	40 000
1981 tilinpäätös	27 422

21. Kartastotyöt (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 550 000 mk, mistä 1 530 000 mk aiheutuu lähinnä hintojen noususta ja 20 000 mk Joensuun kartastoyksikön perustamiseen liittyvästä suunnittelusta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää maanmittaushallinnosta annetun lain (34/72) ja asetuksen (145/72) tarkoittamien yleisten ja tilauksesta tehtävien kartastotöiden suorittamisesta aiheutuviin palkka- ja matkakustannuksiin, aineiden ja tarvikkeiden hankintaan sekä ulkopuolisten palvelusten ostoihin. Momentin määrärahalla saadaan palkata keskimäärin enintään 118 henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Yleiset ja tilauksesta tehtävät kartastotyöt	12 500 000
Suomen Kartasto	1 720 000
Yhteensä	14 220 000

1983 esitys	14 220 000
1982 menoarvio	12 670 000
1981 tilinpäätös	12 234 913

22. Kiinteistötoimitukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 350 000 mk, mistä 750 000 mk aiheutuu lähinnä hintojen noususta ja 600 000 mk kertamenosta luonnonsuojelulainsäädännön edellyttämien raajaustoimitusten suorittamiseen. Momentin määrärahaa saadaan käyttää maanmittaustoimitusten suorittamiseen ja toimitusmenettelyä koskeviin kehittämistehtäviin sekä tilauksesta tehtäviin kaavoitusmittauksiin, kartoituksiin ja kaavojen laatimiseen liittyviin palkka- ja matkakustannuksiin, aineiden ja tarvikkeiden hankintaan sekä ulkopuolisten palvelusten ostoihin. Momentin määrärahalla saadaan palkata keskimäärin enintään 180 henkilöä.

1983 esitys	12 250 000
1982 menoarvio	10 900 000
1981 tilinpäätös	8 563 782

24. Kiinteistörekisterin muodostaminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 450 000 mk, mistä 200 000 mk aiheutuu hintojen noususta ja 250 000 mk toiminnan laajentumisesta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kiinteistörekisterin kehittämistyöhön. Momentin määrärahalla saadaan palkata keskimäärin enintään 18 henkilöä määräaikaisiin tehtäviin.

1983 esitys	2 450 000
1982 menoarvio	2 000 000
1982 II lisämenoarvio	400 000
1981 tilinpäätös	1 400 000

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 442 000 mk, mistä 1 909 000 mk aiheutuu lähinnä hintojen noususta, 350 000 mk kertamenosta maanmittauslaitoksen 350-vuotisjuhlien järjestämiseen ja 183 000 mk kertamenosta Suomen maanmittauksen historian julkaisemiseen. Kun momentilta vähennetään kertameno 100 000 mk, lisäys on 2 342 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	16 000
Matkat	12 350 000
Virkistystoiminta (enintään)	28 000
Muut henkilöstömenot	220 000
Rakennusten käyttö	9 420 000
Toimistomenot	7 400 000
Moottoriajoneuvojen käyttö ja kunnossapito	800 000
Suomen maanmittauksen historian julkaiseminen (kertameno)	183 000
Maanmittauslaitoksen 350-vuotisjuhlien järjestäminen (kertameno)	350 000
Yhteensä	30 767 000

1983 esitys	30 767 000
1982 menoarvio	28 425 000
1981 tilinpäätös	26 380 355

40. Rajakuntien tilusjärjestelylain mukaiset menot (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 325 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää rajakuntien tilusjärjestelylain (282/60) mukaisia korvauksia sekä keskeneräisten tie- ja ojitustöiden loppuunsaattamista varten.

1983 esitys	500 000
1982 menoarvio	175 000
1981 tilinpäätös	175 000

41. Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk tehostuneen uusjakotoiminnan johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää uusjakojen tukemisesta annetun lain (24/81) sekä vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppa-

loissa annetun lain (218/62) ja sen perusteella annetun valtioneuvoston päätöksen (802/73) mukaisten menojen maksamiseen, kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/77) 102 §:n mukaisten lainojen ja korkotuen rahoitukseen sekä eräistä vesitilusjärjestelyistä annetun lain (31/80) mukaisiin lunastuksiin.

1983 esitys	4 700 000
1982 menoarvio	4 400 000
1981 tilinpäätös	3 982 480

70. *Kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 6 500 000 mk, mistä 5 500 000 mk Vaasan ja Hämeen läänien maanmittauskonttorien muuttoihin liittyviä kalusto- ja laitehankintoja, karttatuotannon automaation ja atk-laitteiden täydentämistä, kokeiden ja kaluston uusimista sekä 1 000 000 mk kaukokartoituslaitteiden hankkimista varten.

1983 esitys	6 500 000
1982 menoarvio	7 000 000
1981 tilinpäätös	6 100 000

65. Geodeettinen laitos

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 936 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	1 557 100	+ 179 100	16	—
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat</i>	227 700	+ 36 700	4	+ 1
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	6 800	—	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	126 500	+ 12 500	—	—
Varaus 1982		— 55 200	—	—
Varaus 1983	17 900	+ 17 900	—	—
Yhteensä	1 936 000	+ 191 000	20	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 203 800 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 12 000 mk siivoojan palkkaamiseksi päätoimisena vuoden 1982 toisen lisämenoarvion mukaisesti. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään viisi pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	1 936 000
1982 menoarvio	1 745 000
1982 II lisämenoarvio	5 000
1981 tilinpäätös	1 558 266

21. *Mittaus- ja tutkimustyöt*

Momentille ehdotetaan lisäystä 75 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä kustannusten noususta.

Kun momentilta vähennetään 145 000 mk siirtoma momentille 30.65.29, vähennys on 70 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää mittaus- ja tutkimustyöhön liittyviin matkakustannuksiin, laskenta- ja kenttätyöpöytäisten palkkauksiin sekä mittaus- ja tutkimustyön kulutusmenoihin.

1983 esitys	920 000
1982 menoarvio	990 000
1981 tilinpäätös	823 416

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 251 900 mk, mistä 145 000 mk aiheutuu atk-menojen siirrostä momentilta 30.65.21 ja 106 900 mk lähinnä hintojen noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	2 200
Kansainväliseen yhteistyöhön liittyvät matkat	66 000
Virkistystoiminta (enintään)	300
Rakennusten käyttö	661 000
Painatus	60 000
Atk-menot	145 000
Muut menot	120 000
Yhteensä	1 054 500
1983 esitys	1 054 500
1982 menoarvio	802 600
1981 tilinpäätös	726 212

70. Kaluston bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 550 000 mk tutkimusvälineiden uusimista ja täydentämistä sekä Metsähovin avaruusgeodeettisen aseman kalustohankintoja varten.

1983 esitys	550 000
1982 menoarvio	550 000
1981 tilinpäätös	900 000

70. Maatalouden tutkimuskeskus

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 35 856 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet 1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	14 007 200	+ 1 535 000	170	—
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	19 076 900	+ 2 345 300	559	+ 3
3. Muut palkat ja palkkiot	94 700	+ 14 700	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	2 345 400	+ 224 100	—	—
Varaus 1982		— 1 024 900	—	—
Varaus 1983	331 800	+ 331 800	—	—
Yhteensä	35 856 000	+ 3 426 000	729	+ 3

Henkilöstön määrän lisäys aiheutuu vuoden 1982 toisessa lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 3 733 400 mk. Palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta aiheutuva lisäys on 3 769 900 mk.

c) Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 107 400 mk vuoden 1982 toisen lisämenoarvion mukaisesti palkatun asentajan (V 15) ja laitoshmiehen (V 13) edelleen palkkaamista varten.

Pohjois-Savon koeaseman tutkimustoiminnan tehostamiseksi ehdotetaan työsubdepalkkioihin

lisäystä 47 200 mk tutkimusapulaisen palkkaamista varten.

Lisäys on 154 600 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata pysyväisluonteista päätoimista henkilöä enintään 562, mistä kaksi on vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa esitetyn lukumäärän oikaisua.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 7 000 mk työaika-, ylityö- ja vuosilomakorvauksia varten.

1983 esitys	35 856 000
1982 menoarvio	32 430 000
1982 II lisämenoarvio	45 000
1981 tilinpäätös	28 091 914

21. Tutkimuksen yleiskustannukset

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 280 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä hintojen noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää tutkimuskeskuksen hallinnassa olevien maatilojen hoidosta aiheutuviin menoihin.

1983 esitys	3 400 000
1982 menoarvio	3 120 000
1981 tilinpäätös	2 780 107

22. Tarkastustoiminta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 130 000 mk, mikä aiheutuu torjunta-aineiden tarkastus- ja tutkimustoiminnan tehostamisesta ja hintojen noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää torjunta-ainelain (327/69) edellyttämien tehtävien hoitamiseen. Tarkastustoiminnasta kertyvät tulot on merkitty alamomentille 12.30.70.1. Momentin määrärahalta saadaan palkata keskimäärin enintään 20 henkilöä.

1983 esitys	1 380 000
1982 menoarvio	1 250 000
1981 tilinpäätös	1 091 205

23. Koeasemien menot

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 700 000 mk, mistä 200 000 mk aiheutuu määrärahan oikaisusta, 230 000 mk hintojen noususta, 150 000 mk Lapin, Pohjois-Savon ja Karjalan koeasemien tutkimustoiminnan tehostamisesta ja 120 000 mk koeasemien metsien hoidon ja hakkeen hankinnan tehostamisesta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää tutkimuskeskuksen koeasemien hallinnassa olevien maatilojen hoidosta aiheutuviin menoihin. Momentin määrärahasta voidaan käyttää palkkauksiin enintään 100 000 mk.

1983 esitys	3 990 000
1982 menoarvio	3 290 000
1981 tilinpäätös	3 104 645

24. Kasvinjalostustoiminta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 190 000 mk momentille 12.30.32 kertyväksi arvioituja tutkimuskeskuksen toimesta jalostettujen lajikkeiden

siementavarasta suoritettavia maksuja vastavasti. Lisäys on 490 000 mk. Maksuista arvioidaan kertyvän 225 000 mk ulkomailta. Viitaten kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annettuun lakiin (896/77) momentin määrärahaa saadaan käyttää kasvinjalostustutkimukseen liittyviin palkkaus- ja muihin kulutusmenoihin sekä kojeiden ja laitteiden hankintaan. Momentin määrärahalta saadaan palkata keskimäärin enintään 15 henkilöä.

1983 esitys	1 190 000
1982 menoarvio	700 000
1981 tilinpäätös	591 017

25. Maksullisten tilaustöiden erillismenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 40 000 mk, mikä aiheutuu toiminnan laajentumisesta ja hintojen noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää tutkimuskeskukselta tilattujen tutkimusten ja niihin verrattavien tehtävien suorittamiseen. Toiminnasta kertyvät tulot on merkitty alamomentille 12.30.70.1. Momentin määrärahalta saadaan palkata keskimäärin enintään viisi henkilöä.

1983 esitys	250 000
1982 menoarvio	210 000
1981 tilinpäätös	156 791

27. Maataloudelliset yhteistutkimukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan maa- ja metsätalousministeriön käytettäväksi lisäystä 1 000 000 mk, mistä 500 000 mk lähinnä maatalouden ja puutarhatalouden energiakäyttöön liittyvän tutkimustoiminnan ja viljelijäväestön tulotasoa ja vaihtoehtoisia maatalouden hintajärjestelmiä selvittävien tutkimusten jatkamiseksi ja 500 000 mk biologisen typensidonnan ja ravintetyypen hyväksikäyttöä selvittävän tutkimuksen jatkamiseksi. Momentin määrärahaa saadaan käyttää tutkimuslaitosten yhteistyönä suoritettavien ajankohtaisten tavoitetutkimusten palkkaus- ja muihin kulutusmenoihin. Momentin määrärahalta saadaan palkata keskimäärin enintään 60 henkilöä.

1983 esitys	4 000 000
1982 menoarvio	3 000 000
1981 tilinpäätös	1 800 000

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 102 700 mk, mistä 538 700 mk aiheutuu lähinnä hintojen noususta, 450 000 mk kertamenosta Jokioisiin muuttoja varten, 30 000 mk kertamenosta Jokioisten laitosten vihkiäisjuhlan järjestämiseksi ja 84 000 mk kertamenosta atk-ohjelmien hankkimiseksi. Kun momentilta vähennetään kertameno 450 000 mk, lisäys on 652 700 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	10 700
Matkat	417 000
Virkistystoiminta (enintään)	9 000
Rakennusten käyttö	5 090 000
Toimisto- ja painatusmenot	1 100 000
Atk-menot (kertamenoa 84 000)	617 000
Jokioisiin muutto (kertameno)	450 000
Jokioisten laitosten vihkiäisjuhla (kertameno)	30 000
Muut menot	864 000
Yhteensä	8 587 700

1983 esitys	8 587 700
1982 menoarvio	7 935 000
1981 tilinpäätös	7 225 353

70. *Kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 5 700 000 mk tutkimusvälineiden ja kaluston sekä maatalouskoneiden ja traktoreiden uusimista ja täydentämistä sekä Jokioisten laitosten III-vaiheen irtaimistohankintoja varten.

1983 esitys	5 700 000
1982 menoarvio	6 000 000
1981 tilinpäätös	7 800 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 9 150 000 mk talonrakennushankkeiden suunnittelua ja rakentamista varten.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
Jokioisten tutkimuslaitokset					
— III-vaihe	3 531 (21 700)	24 100 000	6 825 (1 148)	17 800 000	6 300 000
Keski-Suomen koeasema, talouskeskus, Laukaa	1 275	5 900 000	4 627	1 100 000	2 200 000
Kasvinjalostusosaston kasvihuone- ja työtilat, Jokioinen	3 340 (17 000)	15 200 000	4 551 (894)		450 000
Karjalan koeasema, Tohmajärvi					200 000
				Yhteensä	9 150 000

1983 esitys	9 150 000
1982 menoarvio	5 835 000
1981 tilinpäätös	16 570 000

Momentille ehdotetaan 105 000 mk Jokioisten kartanoiden ja koeasemien peltojen salaajitusta varten.

77. *Maa- ja vesirakennustyöt* (siirtomääräraha)

1983 esitys	105 000
1982 menoarvio	100 000
1981 tilinpäätös	885 000

72. Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 720 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	2 303 400	+ 376 300	30	+ 2
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	192 700	— 15 700	5	— 1
3. Muut palkat ja palkkiot	21 000	+ 6 000	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	177 700	+ 22 500	—	—
Varaus 1982		— 75 300	—	—
Varaus 1983	25 200	+ 25 200	—	—
Yhteensä	2 720 000	+ 339 000	35	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 280 400 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Tutkimuslaitoksen atk-tehtäviä hoitavan toimihenkilön aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi ylimääräinen tutkijan toimi (V 29). Vastaavasti voidaan vähentää momentilta 30.72.40 palkkauskustannuksina 67 000 mk.

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi ylimääräinen tutkimusapulaisen toimi (V 16).

Lisäys on 123 900 mk.

c) Viitaten kohdan b perusteluihin ehdotetaan tilapäisten palkkioista vähennettäväksi 42 700 mk ylimääräistetyin toimen palkkiona.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään neljä pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 5 000 mk lähinnä harjoittelijoiden palkkoina.

1983 esitys	2 720 000
1982 menoarvio	2 381 000
1981 tilinpäätös	1 948 215

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 37 900 mk, mikä aiheutuu lähinnä hintojen noususta ja maataloustilastojen kehittämisestä. Momentin

määrärahaa saadaan käyttää myös maataloustilastojen tuottamisesta maksettaviin korvauksiin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	2 200
Virkistystoiminta (enintään)	600
Muut henkilöstömenot	2 300
Rakennusten käyttö	148 000
Maataloustilastojen tuottamisesta aiheutuvat kulut	120 000
Muut menot	305 000
Yhteensä	578 100

1983 esitys

1982 menoarvio

1981 tilinpäätös

40. Maatalouskirjanpito toiminnan avustaminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 94 000 mk kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta ehdotetaan vähennettäväksi momentin 30.72.01 kohdan b perusteluihin viitaten 67 000 mk, lisäys on 27 000 mk.

1983 esitys

1982 menoarvio

1981 tilinpäätös

70. Kaluston bankkiminen

Momentille ehdotetaan 50 000 mk konttorikoneiden ja kaluston uusimista ja täydentämistä varten.

1983 esitys

1982 menoarvio

1981 tilinpäätös

76. Metsäntutkimuslaitos

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 37 475 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	10 928 100	+ 1 277 300	131	—
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	23 522 200	+ 19 864 800	69	+ 290
3. Muut palkat ja palkkiot	226 100	+ 39 400	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	2 451 800	+ 1 474 000	—	—
Varaus 1982		— 472 300	—	—
Varaus 1983	346 800	+ 346 800	—	—
Yhteensä	37 475 000	+ 22 530 000	200	+ 290

Henkilöstön määrän lisäys aiheutuu siirroista momenteilta 30.76.(22), 30.76.(23), 30.76.(25) ja 30.76.26.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 773 900 mk, mistä 1 741 600 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

c) Menoarvion rakenteen kehittämiseksi työsubdepalkkoihin ehdotetaan 290 henkilön palkkaamista varten lisäystä 19 387 600 mk, mistä 3 683 100 mk on siirtoa momentilta 30.76.(22), 8 636 500 mk siirtoa momentilta 30.76.(23), 4 105 000 mk siirtoa momentilta 30.76.(25) ja 434 200 mk siirtoa momentilta 30.76.26. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 359 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 20 000 mk vuosilomakorvausten, ylityökorvausten ja viransijaisuuksien lisääntymisen johdosta.

1983 esitys	37 475 000
1982 menoarvio	14 945 000
1981 tilinpäätös	12 589 643

20. Maksullisten tilaustöiden erillismenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 150 000 mk, mikä aiheutuu tilaustutkimusten määrän lisääntymisestä ja hintojen noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää laitokselta tilattujen tutkimusten ja niihin verrattavien tehtävien

suorittamiseen. Toiminnasta kertyvät tulot on merkitty alamomentille 12.30.76.1. Momentin määrärahaalla saadaan palkata keskimäärin enintään viisi henkilöä.

1983 esitys	300 000
1982 menoarvio	150 000

21. Koeasemien ja luonnonsuojelualueiden hoito

Momentille ehdotetaan lisäystä 18 000 mk, mikä aiheutuu toiminnan tehostamisesta ja hintojen noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää metsäntutkimuslaitoksen hallinnassa olevien luonnonsuojelualueiden hoito- ja opastustoimintaan. Momentin määrärahaalla saadaan palkata keskimäärin enintään kuusi henkilöä.

1983 esitys	268 000
1982 menoarvio	250 000
1981 tilinpäätös	181 629

(22.) Metsien inventointi-, puunkäyttö- ja metsäekonomiset sekä metsätöiden tutkimukset (siirtomääräraha)

Momentti ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta ja sen määrärahasta 3 683 100 mk siirrettäväksi momentille 30.76.01, 1 798 300 mk momentille 30.76.24 ja 718 600 mk momentille 30.76.29. Vähennys on 6 200 000 mk, mistä kertamenoa 550 000 mk.

1982 menoarvio	6 200 000
1981 tilinpäätös	4 175 000

(23.) *Metsien tuoton kohottamistutkimukset* (siirtomääräraha)

Momentti ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta ja sen määräraha 8 636 500 mk siirrettäväksi momentille 30.76.01, 3 911 600 mk momentille 30.76.24 ja 997 200 mk momentille 30.76.29. Vähennys on 13 545 300 mk.

1982 menoarvio 13 545 300
1981 tilinpäätös 11 617 000

24. *Tutkimuksen yleiskustannukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 7 688 100 mk, mistä 7 059 100 mk aiheutuu siirroista momenteilta 30.76.(22), 30.76.(23), 30.76.(25) ja 30.76.26 sekä 629 000 mk hintojen noususta ja tutkimustoiminnan tehostamisesta. Momentille ehdotetusta määräraha on 550 000 mk kertamenoa yksityismetsien hakkuumahdollisuuksia ja hakkuupoistumaa selvittävän tutkimuksen jatkamista varten. Momentin määräraha saadaan käyttää tutkimustoimintaa palveluevien aineiden ja tarvikkeiden hankintaan, ulkopuolisten palvelusten ostoihin sekä tilapäisluonteisten kenttätyöapulaisten palkkauksiin ja matkakustannuksiin.

Momentin määräraha saadaan palkata keskimäärin enintään 110 henkilöä.

1983 esitys 7 688 100

(25.) *Koe- ja tutkimusasemilla suoritettavat tutkimukset*

Momentti ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta ja sen määräraha 4 105 000 mk siirrettäväksi momentille 30.76.01, 1 307 200 mk momentille 30.76.24 ja 1 076 800 mk momentille 30.76.29. Vähennys on 6 489 000 mk.

1982 menoarvio 6 489 000
1981 tilinpäätös 5 090 792

26. *Muu koe-, tutkimus- ja tarkastustoiminta*

Momentille ehdotetaan lisäystä 259 000 mk, mistä 59 000 mk aiheutuu hintojen noususta ja 200 000 mk kertamenosta metsämarja- ja sieniprojektin jatkamista varten. Kun momentilta vähennetään 434 200 mk siirtona momentille 30.76.01, 42 000 mk siirtona momentille 30.76.24 ja 146 000 mk siirtona momentille 30.76.29 sekä kertameno 150 000 mk, vähen-

nys on 513 200 mk. Momentin määräraha saadaan käyttää torjunta-aineiden tarkastukseen, metsämaan viljavuustutkimuksiin sekä tilastomatemattiseen tutkimukseen ja palveluun liittyviin palkka- ja matkakustannuksiin. Momentin määräraha saadaan palkata keskimäärin enintään kahdeksan henkilöä.

1983 esitys 329 800
1982 menoarvio 843 000
1981 tilinpäätös 590 427

27. *Kansainvälinen tutkimusyhteistyö*

Momentille ehdotetaan lisäystä 10 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä hintojen noususta ja kansainvälisen tutkimusyhteistyön laajentumisesta. Momentin määräraha saadaan käyttää kansainväliseen tutkimusyhteistyöhön liittyviin palkka- ja matkakustannuksiin sekä muihin käyttömeneihin. Momentin määräraha saadaan palkata enintään neljä henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Pohjoismainen tutkimusyhteistyö	150 000
Muu kansainvälinen tutkimusyhteistyö ..	60 000
Yhteensä	210 000

1983 esitys 210 000
1982 menoarvio 200 000
1981 tilinpäätös 135 000

28. *Metsätaloudelliset yhteistutkimukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 380 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä puun käyttöä energialähteenä edistävän tutkimus- ja koetoiminnan tehostamisesta. Momentin määräraha saadaan käyttää ajankohtaisiin metsätaloudellisiin yhteistutkimuksiin liittyviin palkkaus- ja muihin kulutusmenoihin. Momentin määräraha saadaan palkata enintään 20 henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Puun energiakäyttötutkimukset	4 810 000
Muut yhteistutkimukset	1 070 000
Yhteensä	5 880 000

1983 esitys 5 880 000
1982 menoarvio 5 500 000
1981 tilinpäätös 5 000 000

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 903 500 mk, mistä 2 938 600 mk aiheutuu matka- ja muiden kulutusmenojen siirrosta momenteilta 30.76.(22), 30.76.(23), 30.76.(25) ja 30.76.26 sekä 964 900 mk hintojen noususta, atk-toiminnan laajenemisesta ja uusien toimitilojen käyttöönotosta.

Käyttösuunnitelma:		mk
Käyttövarat (enintään)		7 300
Matkat	2 608 000	
Virkistystoiminta (enintään)		7 000
Rakennusten käyttö	3 800 000	
Painatus		642 000
Atk-menot	1 200 000	
Muut menot	1 780 000	
Yhteensä		10 044 300

1983 esitys	10 044 300
1982 menoarvio	6 140 800
1981 tilinpäätös	5 863 348

70. *Kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 880 000 mk, mistä 600 000 mk atk-laitteiden hankkimista ja 2 280 000 mk moottoriajoneuvojen, kalusteiden, koneiden ja tutkimusvälineiden uusimista ja täydentämistä sekä Joensuun ja Punkaharjun tutkimusasemien hankintoja varten.

1983 esitys	2 880 000
1982 menoarvio	2 000 000
1981 tilinpäätös	1 517 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 865 000 mk talonrakennushankkeiden suunnittelua ja rakentamista varten.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Joensuun tutkimusasema, Joensuu	981	6 100 000	6 218	6 100 000	815 000
— tutkimusasema	(5 500)		(1 109)		
— kasvihuoneet	140	815 000	5 821		
	(790)		(1 032)		
2. Metsätalon D-siiven peruskorjaus, Helsinki	3 796	9 300 000	2 450	4 000 000	1 000 000
	(24 900)		(373)		
3. Tikkurilan laitusrakennus, Vantaa				2 450 000	750 000
— rakennuksen n:o 4 kunnostus	2 870	3 000 000	1 045		
— kasvihuoneiden peruskorjaus	730	960 000	1 315		
	(2 280)		(421)		
4. Kannuksen tutkimusasema ja kasvihuone, Kannus				100 000	300 000
				Yhteensä	2 865 000

1983 esitys	2 865 000
1982 menoarvio	11 270 000
1982 II lisämenoarvio	1 100 000
1981 tilinpäätös	3 600 000

80. Eläinlääkintätoimi

Eräät maat, joihin Suomesta on tarkoitus viedä lihaa, edellyttävät, että lihantarkastus tapahtuu kokonaisuudessaan valtion palkkaamien henkilöiden toimesta. Nykyisin tarkastuseläinlääkärit ovat virkasuhteisia valtion työntekijöitä, mutta tarkastusapulaiset ovat teuras-

tamojen palkkaamia. Lihan vientimahdollisuuksien turvaamiseksi ehdotetaan eräissä vientiteurastamoissa työskentelevät tarkastusapulaiset otettavaksi valtion palvelukseen. Valtiolle aiheutuvat palkkauskustannukset katetaan teuras-
tamoilta perittävillä tarkastusmaksuilla.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 10 509 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamisten palkkaukset	7 047 800	+ 877 600	63	+ 1
2. Tilapäisten palkeiot ja työsubdepalkat	1 400 000	+ 1 370 400	—	+ 20
3. Muut palkat ja palkeiot	1 276 400	+ 104 900	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	687 600	+ 153 900	—	—
Varaus 1982		— 258 000	—	—
Varaus 1983	97 200	+ 97 200	—	—
Yhteensä	10 509 000	+ 2 346 000	63	+ 21

a) Momentille merkitään lisäystä 867 800 mk, mistä 857 700 mk aiheutuu palvelusuh-
teen ehtojen tarkistuksesta.

b) Teurasmäärien kasvun johdosta sekä vientiteurastamoiden lihantarkastuksen tehostamiseksi ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen tarkastuseläinlääkärin toimi (B 3). Tästä aiheutuvat palkkauskustannukset katetaan momentille 12.30.80 kertyvillä lihantarkastusmaksuilla. Lisäys on 114 700 mk.

c) Luvun perusteluihin viitaten työsu-
hdepalkkoihin ehdotetaan 1 400 000 mk 20 lihantarkastusapulaisen palkkaamista varten. Tästä aiheutuvat palkkauskustannukset katetaan momentille 12.30.80 kertyvillä lihantarkastusmaksuilla.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 29 600 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistetyt toimen palkkiona.

Lisäys on 1 370 400 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 20 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys 10 509 000
1982 menoarvio 8 163 000
1981 tilinpäätös 6 504 326

noususta ja 80 000 mk kertamenosta Suomen osuutena FAO:n suu- ja sorkkatautirahastoon. Kun momentilta vähennetään 80 000 mk siirtona momentille 30.80.29, lisäys on 280 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää eläintautien ehkäisemiseen, eläinsuojeluun ja muuhun eläinlääkintähuoltoon sekä niihin liittyviin matkoihin sekä aineiden ja tarvikkeiden hankintoihin, toimituspalkkioiden maksamiseen, poikkeuksellisissa tautitilanteissa ja eläinten tai eläintuotteiden ulkomaankauppaan liittyviin tehtäviin tarvittavan tilapäisen työvoiman palkkaamiseen sekä valtion lihantarkastamon suorittamista tarkastuksista aiheutuviin kuluihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	320 000
Toimituspalkkiot	350 000
FAO:n suu- ja sorkkatautirahasto (kertamenot)	80 000
Muut menot	1 220 000
Yhteensä	1 970 000

1983 esitys 1 970 000
1982 menoarvio 1 690 000
1981 tilinpäätös 1 552 699

25. Eläintautien ehkäiseminen ja muu eläinlääkintähuolto (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 360 000 mk, mistä 280 000 mk aiheutuu lähinnä hintojen

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 95 000 mk, mistä 15 000 mk aiheutuu lähinnä hintojen

noususta ja 80 000 mk ulkopuolisilla teetettävien tutkimusmäärärahojen sekä tutkimusapurahojen siirrosta momentilta 30.80.25. Momentin määrärahaa saadaan käyttää eläinlääkintähuoltohenkilöstön jatko- ja täydennyskoulutukseen, ulkopuolisilla teetettävien elintarviketutkimusten suorittamiseen sekä kotieläinten terveydenhuoltoon liittyviin tutkimusapurahoihin ja eläinlääkintätoimen muihin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Jatko- ja täydennyskoulutus	75 000
Ulkopuolisilla teetettävät tutkimukset ..	50 000
Tutkimusapurahat	30 000
Muut menot	20 000
Yhteensä	175 000

1983 esitys	175 000
1982 menoarvio	80 000
1981 tilinpäätös	68 914

30. Valtionosuus kunnan- ja kaupungin-eläinlääkärien palkkaamiseen (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 3 433 100 mk, mistä 2 860 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 285 000 mk viiden uuden eläinlääkäriin palkkaamisesta, 36 000 mk neljän tilapäisen kunnaneläinlääkäriin palkkaamisesta enintään neljäksi kuukaudeksi sekä 252 100 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun momentilta vähennetään varaus 771 100 mk vuodelle 1982, lisäys on 2 662 000 mk. Ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saadaan vuonna 1983 hyväksyä enintään viisi uutta henkilöä. Momentin määrärahasta käytetään 2 350 000 mk eläinlääkintähuoltolain nojalla suoritettavien vuoden 1982 ja sitä aikaisempien vuosien valtionosuuden loppuerien ja

23 113 000 mk vuoden 1983 valtionosuuden ennakoiden maksamiseen. Momentin määrärahaalla saadaan palkata enintään 383 valtionosuuteen oikeutettua henkilöä.

1983 esitys	25 463 000
1982 menoarvio	22 801 000
1981 tilinpäätös	19 311 259

31. Valtionosuus kunnan- ja kaupungin-eläinlääkärien matkakulujen korvaamiseen (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 765 000 mk, mikä aiheutuu matkakustannusten noususta. Momentin määrärahaa käytetään eläinlääkintähuoltolain nojalla suoritettavien vuoden 1982 ja sitä aikaisempien vuosien valtionosuuksien maksamiseen.

1983 esitys	2 140 000
1982 menoarvio	1 375 000
1981 tilinpäätös	1 606 852

33. Valtionapu kunnille maidosta otettujen näytteiden tutkimisesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 610 000 mk valtionapuun oikeuttavien tutkimusmaksujen nousun johdosta. Momentin määrärahaa käytetään maidontarkastuslain nojalla suoritettavien vuoden 1982 ja sitä aikaisempien vuosien valtionavun loppuerien ja vuoden 1983 valtionavun ennakoiden maksamiseen.

1983 esitys	8 800 000
1982 menoarvio	8 190 000
1981 tilinpäätös	7 065 194

84. Valtion eläinlääketieteellinen laitos

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 6 928 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	5 856 900	+ 789 800	85	+ 2
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat ..	392 100	+ 69 400	4	—
3. Muut palkat ja palkkiot	161 900	+ 32 200	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	453 000	+ 53 700	—	—
Varaus 1982		— 193 200	—	—
Varaus 1983	64 100	+ 64 100	—	—
Yhteensä	6 928 000	+ 816 000	89	+ 2

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 741 500 mk, mistä 717 100 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Oulun ja Seinäjoen aluelaboratorioiden toimintaedellytysten parantamiseksi ehdotetaan perustettavaksi kaksi ylimääräistä laborantin tointa (V 15). Lisäys on 106 700 mk.

c) Biologisten valmisteiden kehittämiseen ja eläintautien vastustamiseen liittyvän tutkimustoiminnan tehostamiseksi tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 50 000 mk.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 21 800 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Lisäys on 28 200 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään neljä pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 15 000 mk ylityökorvauksia varten.

1983 esitys	6 928 000
1982 menoarvio	6 112 000
1981 tilinpäätös	5 075 988

24. Ulkomaiset seerumit ja rokotusaineet (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 600 000 mk hintojen nousun ja turkiseläinrokotteiden lisääntyneen tarpeen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ulkomaisten rokotteiden, seerumeiden ja muiden biologisten valmisteiden hankintaan sekä hankintaan liittyviin matkoihin.

1983 esitys	5 200 000
1982 menoarvio	4 600 000
1981 tilinpäätös	4 789 907

27. Maksullisten tilaustöiden erillismenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 4 000 mk kustannusten nousun ja tilaustöiden lisääntymisen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää laitokselta tilattujen tutkimusten, tarkastusten ja niihin verrattavien tehtävien suorittamiseen. Toiminnasta kertyvät tulot on merkitty alamomentille 12.30.84.1.

1983 esitys	24 000
1982 menoarvio	20 000
1981 tilinpäätös	16 979

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 255 200 mk, mistä 235 200 mk aiheutuu lähinnä hintojen noususta ja aluelaboratorioverkoston laajenemisesta sekä 20 000 mk kertamenosta laitoksen 75-vuotisjuhlien järjestämiseksi. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös eläinten hoitoon, laboratoriotarvikkeiden ja tarveaineiden sekä seerumihevosten ja koe-eläinten hankintaan.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	2 200
Matkat	90 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 500
Muut henkilöstömenot	50 000
Rakennusten käyttö	483 500
Toimistomenot	140 000
Seerumihevosten ja koe-eläinten hankinta ja hoito	220 000
Laboratoriotarvikkeet ja tarveaineet	930 000
Laitoksen 75-vuotisjuhlien järjestäminen (kertameno)	20 000
Muut menot	100 000
Yhteensä	2 037 200

1983 esitys	2 037 200
1982 menoarvio	1 782 000
1981 tilinpäätös	1 551 278

70. Kaluston ja tutkimusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 750 000 mk kaluston, konttorikoneiden ja tutkimuslaitteiden uusimista ja täydentämistä sekä Kuopion, Oulun ja Seinäjoen aluelaboratorioiden hankintoja varten.

1983 esitys	750 000
1982 menoarvio	600 000
1981 tilinpäätös	1 300 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 000 000 mk valtion eläinlääketieteellisen laitoksen uuden laboratoriorakennuksen suunnittelua ja rakennustöiden aloittamista varten. Hankkeen alustava kustannusarvio on 7 000 000 mk.

1983 esitys	1 000 000
1982 menoarvio	1 000 000

90. Valtion margariinitehdas

Valtion margariinitehtaan liikekirjanpidon mukainen ennakoitu tuloslaskelma vuodelle 1983:

	mk	
Myyntituotot	35 593 000	
Myyntiin oikaisuerät		
Alennukset	990 000	
Luottotappiot	30 000	
Välilliset verot	4 840 200	— 5 860 200
Liikevaihto	29 732 800	
Kulut		
Aineet ja tarvikkeet	23 244 800	
Palkat	2 576 500	
Vuokrat	140 000	
Muut kulut	3 115 500	— 29 076 800
Käyttökate	656 000	
Poistot		
Rakennuksista	17 400	
Koneista ja kalustosta ..	172 600	— 190 000
Liikelylijäämä	466 000	
Muut tuotot		
Korkotuotot	3 000	
Muut tuotot	21 000	+ 24 000
		490 000
Välittömät verot	—	90 000
Tilikauden ylijäämä		400 000

05. Eläkkeet (arviomääräraha)
Momentille merkitään lisäystä 80 000 mk eläkekustannusten nousun johdosta.

1983 esitys	710 000
1982 menoarvio	630 000
1981 tilinpäätös	558 504

22. Käyttömenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 425 500 mk, kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää työntekijäin palkkoihin, raaka- ja lisäaineiden hankintaan, muihin liiketoiminnan käyttömenoihin sekä enintään 1 500 mk käyttövaroihin. Momentin määräraha saadaan palkata keskimäärin enintään 35 henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Palkat	2 576 500
Raaka- ja lisäaineet	20 500 000
Muut kulut	10 500 000
Yhteensä	33 576 500

1983 esitys	33 576 500
1982 menoarvio	30 151 000
1981 tilinpäätös	25 686 674

70. Kaluston bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 800 000 mk suurkulttamargariinien pakkauskoneen uusimista ja muita kalustohankintoja varten.

1983 esitys	800 000
1982 menoarvio	400 000
1981 tilinpäätös	150 000

92. Maanmittaushallituksen karttapaino

Maanmittaushallituksen karttapainon liikekirjanpidon mukainen ennakoitu tuloslaskelma vuodelle 1983:

	mk	
Myyntituotot	28 900 000	
Myyntiin oikaisuerät		
Tuloutus maanmittaushallitukselle ...	3 100 000	
Liikevaihto	25 800 000	
Kulut		
Aineet ja tarvikkeet	7 200 000	
Palkat	6 890 000	
Muut muuttuvat kulut ..	1 555 000	

Varaston muutos	— 1 000 000	14 645 000
Myyntikate		11 155 000
Palkat	3 070 000	
Vuokrat	2 030 000	
Muut kiinteät kulut	3 570 000	— 8 670 000
Käyttökate		2 485 000
Poistot		
Koneista ja kalustosta		— 1 100 000
Liikelylijäämä		1 385 000
Muut tuotot ja kulut		
Muut tuotot		+ 200 000
Tilikauden ylijäämä		1 585 000

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 10 355 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Sopimuspalkkaisten virkamiesten palkkaukset	123 400	+ 14 700	1	—
2. Työsubdepalkat	9 458 200	+ 1 231 700	141	+ 3
4. Sosiaaliturvamaksu	677 600	+ 73 500	—	—
Varaus 1982		— 291 700	—	—
Varaus 1983	95 800	+ 95 800	—	—
Yhteensä	10 355 000	+ 1 124 000	142	+ 3

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 092 400 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Työsuhtepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 154 000 mk monistajan palkkaamiseksi Rovaniemen kopiokeskukseen sekä tukkumyynnin kerääjän ja painajan palkkaamiseksi Pasilan karttapainoon. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 144 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	10 355 000
1982 menoarvio	9 231 000
1981 tilinpäätös	8 747 858

05. Eläkkeet (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 90 000 mk eläkekustannusten nousun johdosta.

1983 esitys	820 000
1982 menoarvio	730 000
1981 tilinpäätös	673 494

29. Muut käyttömenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 500 000 mk, mistä 2 635 000 mk aiheutuu merikarttojen myyntisopimukseen liittyvistä menoista ja 865 000 mk hintojen noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää matkakustannuksiin, aineiden ja tarvikkeiden hankintaan, vieraiden palvelusten ostoihin, vuokriin ja muihin liiketoiminnan käyttömenoihin.

1983 esitys	12 000 000
1982 menoarvio	8 500 000
1981 tilinpäätös	10 147 053

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 890 000 mk uuden karttamymälän kaluston ja pakettiauton hankintaan sekä kopiointi-, painatus- ja jälkikäsiteläytelaitteiden uusimista varten.

1983 esitys	890 000
1982 menoarvio	2 300 000
1981 tilinpäätös	2 200 000

95. Metsähallituksen metsät

Metsähallituksen metsien liikekirjanpidon mukainen ennakoitu tuloslaskelma vuodelle 1983:

	mk
Myyntituotot	799 000 000
Liikevaihto	799 000 000

	mk
Kulut	
Aineet ja tarvikkeet ..	40 000 000
Palkat	320 000 000
Vuokrat	5 000 000
Muut kulut	321 400 000
Käyttökate	112 600 000

Poistot	mk	Muut tuotot	mk
Rakennuksista ja rakennelmista	5 500 000	Korkotuotot	+ 3 000 000
Koneista ja kalustosta	12 500 000		85 400 000
Muista pitkävaikutteisista menoista	12 200 000	Välittömät verot	— 49 000 000
Liikelylijäämä	82 400 000	Tilivuoden ylijäämä	36 400 000

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 61 620 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet Muutos ± 1982 1983/82	
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	48 066 900	+ 5 321 100	654	— 2
2. <i>Tilapäiset palkkiot ja työsubdepalkat</i>	8 305 500	+ 960 100	132	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	645 600	+ 64 000	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	4 031 800	+ 370 600	—	—
	Varaus 1982	— 1 769 000	—	—
	Varaus 1983	+ 570 200	—	—
	Yhteensä	+ 5 517 000	786	— 2

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 6 468 900 mk. Palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta aiheutuva lisäys on 6 497 900 mk.

b) Viitaten momentin 30.50.01 kohdan b perusteluihin ehdotetaan lakkautettavaksi kaksi avoinna olevaa tarpeettomaksi käynyttä metsätalon virkaa (V 20). Vähennys on 121 400 mk.

c) Työsuhdepalkkoista vähennetään 2 300 mk vuoden 1982 aikana siirrettyjen tointen palkkoina. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 132 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	61 620 000
1982 menoarvio	56 103 000
1981 tilinpäätös	47 772 214

05. Eläkkeet (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 7 600 000 mk seuraavasti:

1. *Vakinaiset eläkkeet ja ennen myönnettyt ylimääräiset eläkkeet.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 7 600 000 mk eläkeläisten luku-

määrän lisääntymisen ja eläkkeiden nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on 55 980 000 mk.

2. *Vuoden kuluessa myönnettyt ylimääräiset eläkkeet.* Alamomentille ehdotetaan edelleen enintään 20 000 mk.

1983 esitys	56 000 000
1982 menoarvio	48 400 000
1981 tilinpäätös	44 495 168

13. Kiinteistöjen korjaus ja kunnossapito

Momentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk, mikä aiheutuu hintojen noususta ja vanhojen rakennusten lisääntyneestä korjaustarpeesta. Kun momentilta vähennetään 100 000 mk siirtotona momentille 30.50.22, lisäys on 200 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää metsähallituksen korjaushuollossa olevien rakennusten ja asuntojen kunnossapitoon sekä katurasitusmaksuihin.

1983 esitys	2 800 000
1982 menoarvio	2 600 000
1981 tilinpäätös	2 199 380

14. Teiden ja tieosuuksien kunnossapito

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 400 000 mk, mikä aiheutuu kunnossapidettävien teiden määrän lisääntymisestä ja hintojen noususta. Kun momentilta vähennetään 100 000 mk siirtona momentille 30.50.22, lisäys on 300 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää metsähallituksen teiden ja tieosuuksien kunnossapitoon.

1983 esitys	4 000 000
1982 menoarvio	3 700 000
1981 tilinpäätös	3 046 572

21. Puutavaran hankinta ja myynti (arvio määräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 51 035 000 mk puutavaran hankintakustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää puutavaran hankinnasta ja myynnistä aiheutuviin palkkaus- yms. kustannuksiin ja tähän toimintaan liittyvän yhteistoiminnan, kehittämistyön, koulutuksen, työntekijöiden terveydenhuollon, virkistystoiminnan, työsuojelun ja terveellisten ruokailutottumusten edistämiseen sekä laitteiden ja työvälineiden hankintaan. Määrärahaa saadaan käyttää myös maa- ja metsätalousministeriön päätöksen mukaan alennettuun hintaan myytävän puutavaran aiheuttamien tulonmenetysten korvaamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Hankinnan ja myynnin menot	443 200 000
Työsuojelu	2 500 000
Työntekijäin virkistystoiminta	335 000
Yhteensä	446 035 000

1983 esitys	446 035 000
1982 menoarvio	395 000 000
1981 tilinpäätös	412 401 834

22. Metsien hoito (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 6 000 000 mk lähinnä hintojen nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää metsänhoitotöiden suorittamisesta aiheutuviin palkkaus- yms. kustannuksiin ja tähän toimintaan liittyviin yhteistoiminnan kehittämistyön, koulutuksen, työntekijöiden terveydenhuollon, viihtyvyyden, työsuojelun ja terveellisen ruokailutottumusten edistämiseen, laitteiden ja työvälinei-

den hankintaan sekä karistamojen, taimitarhojen ja siemenvarastojen käyttö- ja hoitomenoihin sekä taimien ja siementen tuottamiseen ja hankintaan. Määrärahaa voidaan käyttää myös koristepuiden ja pensaiden tuottamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Metsien hoidon menot	84 900 000
Työsuojelu	1 000 000
Työntekijäin virkistystoiminta	100 000
Yhteensä	86 000 000

1983 esitys	86 000 000
1982 menoarvio	80 000 000
1981 tilinpäätös	71 000 000

23. Kalavesien ja riistan hoito

Momentille ehdotetaan lisäystä 288 000 mk, mikä aiheutuu hintojen noususta ja toiminnan tehostamisesta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtion kalavesien ja valtion maiden riistan hoitoon ja valvontaan, virkistyskalastusalueiden suunnitteluun ja hoitoon sekä kalanviljelyalaiden hoitoon. Momentin määrärahalla saadaan palkata keskimäärin enintään 20 henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kalavesien hoito	1 520 000
Riistan hoito	268 000
Valvonta	1 500 000
Yhteensä	3 288 000

1983 esitys	3 288 000
1982 menoarvio	3 000 000
1981 tilinpäätös	2 700 313

24. Verot ja metsänhoitomaksut (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 000 000 mk, mikä aiheutuu verotuksen perustana olevan kolmen viimeisen vuoden keskimääräisen verotettavan tulon noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää veroihin sekä metsänhoitomaksuihin.

1983 esitys	49 000 000
1982 menoarvio	47 000 000
1981 tilinpäätös	39 343 839

29. Muut käyttömenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 356 500 mk, mistä 1 286 500 mk aiheutuu lähinnä hin-

tojen noususta ja 70 000 mk kertamenosta "Metsän Vuoteen 1983" liittyvään informaatiotoimintaan. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös tapaturmista sekä rajankäyneistä, rantakaavojen laatimisesta, metsätalouden järjestelyistä ja metsien palosuojelusta aiheutuviin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	16 000
Matkat	2 480 000
Virkistystoiminta (enintään)	12 500
Muut henkilöstömenot	150 000
Tapaturmamenot	3 400 000
Rakennusten käyttö	5 700 000
Automaattinen tietojenkäsittely	2 226 000
Toimistomenot	2 600 000
Metsien palosuojelu	824 000
Metsätalouden järjestely	1 177 000
Metsän vuoden 1983 toimintaan liittyvät menot (kertameno)	70 000
Muut menot	200 000
Yhteensä	18 855 500

1983 esitys	18 855 500
1982 menoarvio	17 499 000
1981 tilinpäätös	14 831 143

70. Työkoneiden ja autojen hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 11 000 000 mk maansiirto-, auraus-, maanmuokkaus-, istutus- ja puun käsittelykoneiden, autojen, korjaamojen työstö- ja hitsauskoneiden sekä hinnaltaan näihin verrattavien koneiden hankintaa varten.

1983 esitys	11 000 000
1982 menoarvio	12 000 000
1981 tilinpäätös	11 000 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 000 000 mk uusien toimitilojen suunnittelua ja rakentamista sekä vanhojen rakennusten lähinnä lämpötaloudellisia peruskorjauksia varten.

1983 esitys	1 000 000
1982 menoarvio	1 500 000
1981 tilinpäätös	1 000 000

75. Asuntojen hankkiminen metsätyöväelle (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 400 000 mk metsätyöväen yhteis- ja vuokra-asuntojen rakentamista, perus- ja lämpötaloudellisia korjauksia, yh-

teisasuntojen uudelleen pystyttämistä, asuntovaunujen ja taukotupien kunnostamista ja hankkimista varten sekä asunto-osakkeiden ostamiseksi metsähallituksen palveluksessa oleville metsätyöntekijöille.

1983 esitys	1 400 000
1982 menoarvio	1 700 000
1981 tilinpäätös	2 000 000

77. Valtionmaiden kulku- ja kuljetusteiden rakentaminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 17 500 000 mk metsähallituksen metsiä palvelevien pysyväisluonteisten teiden ja puutavaran käsittely-, varastointi-, purkaus- ja lastauspaikkojen sekä omien uittoväylien rakentamisesta ja perusparannuksesta aiheutuviin menoihin, tarvittavien välineiden, tarvikkeiden ja kaluston sekä varastosuojien hankintaan, työmaiden huoltoon sekä työntekijöiden ja työnjohtajien terveystarkastuksista aiheutuviin menoihin, yksityisteiden rakentamis- ja perusparannuskustannusten metsähallitukselle jaettujen osuuksien maksamiseen, rakennustöiden suunnitteluun ja laskentamenoihin sekä työmenetelmien kehittämiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Tienrakennustoiminta	15 000 000
Osuudet yksityisteiden maksamiseen	2 500 000
Yhteensä	17 500 000

1983 esitys	17 500 000
1982 menoarvio	22 000 000
1981 tilinpäätös	14 000 000

78. Peruskuivatukset ja perusmetsitykset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 30 000 000 mk metsähallituksen metsien peruskuivatuksen, perusmetsitysten ja peruslannoitusten aiheuttamia menoja varten. Tarkoituksena on nopeuttaa peruskuivatuksia ja -metsityksiä erityisesti Lapissa.

Käyttösuunnitelma:	mk
Peruskuivatus ja perusmetsitys	22 400 000
Muut	7 600 000
Yhteensä	30 000 000

1983 esitys	30 000 000
1982 menoarvio	32 000 000
1981 tilinpäätös	13 000 000

79. *Metsänjalostus (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 6 000 000 mk metsäpuiden siementen saannin turvaamista ja metsänjalostusohjelman mukaisten metsänjalostustöiden toteuttamista varten.

1983 esitys	6 000 000
1982 menoarvio	6 000 000
1981 tilinpäätös	5 500 000

88. *Maan hankkiminen (siirtomääräraha)*

Metsäpuiden perintötekijöiltään korkealaatuisten siementen hankkimista ja saannin turvaamista varten on vuosille 1976—1985 laaditun metsänjalostusohjelman mukaiseen toimintaan hankittava maan etelä- ja keskiosista jalostustarkoitukseen sopivia alueita. Jalostustarkoituksiin on arvioitu tarvittavan vuoden 1983 aikana maata noin 150 ha.

Metsätalouden harjoittamista varten momentin määrärahaa saadaan käyttää sellaisten maa-alueiden hankintaan, mitkä sijaintinsa ja valtion metsien yhtenäistämisen kannalta on tarkoituksenmukaista liittää metsähallituksen maihin.

Lisäksi ehdotetaan, että määrärahaa saadaan käyttää rakennusmaan hankkimiseen metsähallituksen vakituksille metsätyöntekijöille ja toimihenkilöille rakennettavia vuokra-asuntoja varten sekä kadun, vesijohdon ja viemäriin rakentamisesta aiheutuvien korvausten maksamista varten.

Edellä olevan johdosta momentille ehdotetaan 5 000 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Maan hankkiminen metsänjalostustarkoituksia varten	900 000
Maan hankkiminen valtion metsätaloutta varten	4 000 000
Maan hankkiminen rakennusmaaksi sekä korvaukset kadun, vesijohdon ja viemäriin rakentamisesta	100 000
Yhteensä	5 000 000
1983 esitys	5 000 000
1982 menoarvio	7 000 000
1981 tilinpäätös	10 000 000

89. *Maan hankkiminen myytyjen maa-alueiden ja rakennusten tilalle (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 2 000 000 mk metsähallituksen hallinnassa olleiden ja myytyjen maa- ja vesialueiden sekä rakennusten tilalle hankittavien lähinnä metsätaloudellisia tarkoituksia varten tarpeellisten maa-alueiden ostamiseen. Määrärahaa on tarkoitettu käyttää enintään momentin 14.60.02 tuloja vastaava määrä.

1983 esitys	2 000 000
1982 menoarvio	2 000 000
1981 tilinpäätös	1 241 000

96. *Metsäntutkimuslaitoksen metsät*

Metsäntutkimuslaitoksen metsien liikekirjanpidon mukainen ennakoitu tuloslaskelma vuodelle 1983:

	mk
Myyntituotot	9 900 000
Liikevaihto	9 900 000
Kulut	
Aineet ja tarvikkeet	485 000
Palkat	7 924 800
Vuokrat	37 000
Vieraat palvelukset	1 142 000

	mk
Muut kulut	108 000
Käyttökate	— 9 696 800
Poistot	203 200
Koneista ja kalustosta	20 000
Laitteista ja rakenteista ..	10 000
Liikealijäämä	173 200
Muut tuotot	
Korkotuotot	60 000
	+ 60 000
	233 200
Välittömät verot	— 930 000
Tilikauden alijäämä	— 696 800

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 704 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	2 017 700	+ 228 900	26	—
2. <i>Työsuhteipalkat</i>	467 700	+ 54 200	9	—
3. <i>Muut palkat ja palkeiot</i>	16 200	+ 3 200	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	177 400	+ 17 200	—	—
	Varaus 1982	— 77 500	—	—
	Varaus 1983	+ 25 000	—	—
	Yhteensä	+ 251 000	35	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 284 500 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilla 2 saadaan palkata enintään yhdeksän pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 1 800 mk lähinnä lomakorvausten lisääntymisen johdosta.

1983 esitys	2 704 000
1982 menoarvio	2 453 000
1981 tilinpäätös	2 276 859

05. *Eläkkeet* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 101 000 mk eläkekustannusten nousun johdosta.

1983 esitys	1 116 000
1982 menoarvio	1 015 000
1981 tilinpäätös	865 535

21. *Metsien hoito* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 125 000 mk metsätyöpalkkojen nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää metsänhoitotöiden suorittamisesta aiheutuviin palkkaus- yms. kustannuksiin, laitteiden ja työvälineiden sekä sienten ja taimien hankintaan.

1983 esitys	1 775 000
1982 menoarvio	1 650 000
1981 tilinpäätös	1 500 000

22. *Puutavaran myynti ja bankinta* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 227 000 mk lähinnä metsätyöpalkkojen nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää puutavaran hankinnasta ja myynnistä aiheutuviin palkkaus- yms. kustannuksiin sekä laitteiden ja työvälineiden hankintaan sekä enintään 6 000 mk metsätyöntekijäin virkistys- ja harrastustoimintaan.

1983 esitys	3 475 000
1982 menoarvio	3 248 000
1981 tilinpäätös	3 167 708

29. *Muut käyttömenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 78 000 mk lähinnä hintojen nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää enintään 1 400 mk käyttövaroihin ja enintään 7 500 mk kalavesien ja riistan hoitoon metsäntutkimuslaitoksen hallinnassa olevilla alueilla.

1983 esitys	1 400 000
1982 menoarvio	1 322 000
1981 tilinpäätös	1 201 770

75. *Asuntojen hankkiminen metsätyöväelle* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 400 000 mk asunto-osakkeiden ostamiseksi metsäntutkimuslaitoksen palveluksessa oleville metsätyöntekijöille.

1983 esitys	400 000
-------------------	---------

77. *Metsien perusparannukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 200 000 mk metsä-autoteiden rakentamista, soiden kuivatuksia, perusmetsityksiä ja -lannoitusta varten.

1983 esitys	1 200 000
1982 menoarvio	1 088 000
1981 tilinpäätös	998 000

88. *Maan bankkiminen* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 700 000 mk maiden ja rakennusten ostamiseen käytettäväksi tutkimus- ja koeasemien sekä metsänjalostuksen tarpeisiin.

1983 esitys	700 000
1982 menoarvio	600 000
1981 tilinpäätös	600 000

98. *Maatalouden tutkimuskeskuksen liiketoiminta*

Maatalouden tutkimuskeskuksen liiketoiminta käsittää Jokioisten siemenkeskuksen, Jokioisten kartanoiden sahan, Siemenperunakeskuksen (Tyrnävä) ja Tervetaimiaseman (Laukaa).

Maatalouden tutkimuskeskuksen liiketoiminnan liikekirjanpidon mukainen ennakoitu tuloslaskelma vuodelle 1983. Liiketoiminnan tappiollisuuden pienentämiseksi tarkoituksena on toteuttaa kannattavuutta parantavia toimenpiteitä.

Liikevaihto	28 250 000	mk
Kulut		
Aineet ja tarvikkeet ..	20 649 000	
Palkat	5 403 000	
Vuokrat	523 000	
Muut kulut	2 418 000	
Valmistus omaan käyttöön	+ 110 000	
Varaston muutos	+ 923 000	— 27 960 000
Käyttökate		290 000
Poistot		
Rakennuksista	935 000	
Salaojituksista	33 000	
Koneista ja kalustosta ..	1 726 000	— 2 694 000
Liikealijäämä		2 404 000
Muut tuotot ja kulut		
Muut tuotot	142 000	
Muut kulut	+ 142 000	— 2 262 000
Välittömät verot		2 000
Tilikauden alijäämä		2 264 000

1983 esitys	200 000
1982 menoarvio	150 000
1981 tilinpäätös	170 201

22. *Jokioisten siemenkeskus* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 162 000 mk, mikä aiheutuu sopimustuotannon lisääntymisestä ja hintojen noususta. Momentin määräraha saadaan käyttää palkka- ja matkakustannuksiin, aineiden ja tarvikkeiden hankintaan ja muihin liiketoiminnan käyttömenoihin. Toiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 14.47.01.

1983 esitys	9 407 000
1982 menoarvio	8 245 000
1981 tilinpäätös	7 799 228

23. *Jokioisten kartanoiden saba* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 290 000 mk lähinnä hintojen nousun johdosta. Momentin määräraha saadaan käyttää palkka- ja matkakustannuksiin, aineiden ja tarvikkeiden hankintaan ja muihin liiketoiminnan käyttömenoihin. Toiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 14.47.02.

1983 esitys	8 940 000
1982 menoarvio	8 650 000
1981 tilinpäätös	7 768 545

05. *Eläkkeet* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 50 000 mk, mikä aiheutuu eläkeläisten lukumäärän lisääntymisestä ja eläkekustannusten noususta.

24. *Siemenperunakeskuksen tuotantotoiminnan menot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 505 000 mk, mikä aiheutuu siementuotannon lisääntymisestä ja palkkakustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää palkka- ja matkakustannuksiin, aineiden ja tarvikkeiden hankintaan ja muihin liiketoiminnan käyttömenoihin. Toiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 14.47.03.

1983 esitys	9 576 000
1982 menoarvio	8 071 000
1981 tilinpäätös	5 703 884

25. *Tervetäimiasema* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 78 000 mk lähinnä hintojen nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää palkka- ja matkakustannuksiin, aineiden ja tarvikkeiden hankintaan ja muihin liiketoiminnan käyttömenoihin. Toiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 14.47.04.

1983 esitys	570 000
1982 menoarvio	492 000
1981 tilinpäätös	414 966

70. *Kaluston bankkiminen* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 1 180 000 mk Joki-
oisten siemenkeskuksen, Jokioisten kartanoiden
sahan, Siemenperunakeskuksen ja Tervetäimi-
aseman koneiden ja kaluston uusimista ja täy-
dentämistä varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Jokioisten siemenkeskus	20 000
Jokioisten kartanoiden saha	110 000
Siemenperunakeskus	800 000
Tervetäimiasema	250 000
Yhteensä	1 180 000

1983 esitys	1 180 000
1982 menoarvio	860 000
1981 tilinpäätös	1 395 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 7 300 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
Tervetäimiaseman talouskeskus, Laukaa	3 580	13 700 000	2 250 000	5 300 000
Jokioisten siemenkeskuksen kuivuri-, lajittelu- ja varastorakennus, Jokioinen	1 102	8 500 000	6 500 000	2 000 000
			Yhteensä	7 300 000

1983 esitys	7 300 000
1982 menoarvio	8 460 000
1982 II lisämenoarvio	1 000 000
1981 tilinpäätös	7 600 000

99. *Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut menot*

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 321 000 mk seuraavasti:

3. *Muut palkat ja palkkiot*. Alamomentille

ehdotetaan lisäystä viransijaisten palkkioina 300 000 mk viransijaisuusien lisääntymisen johdosta. Alamomentin loppusumma on 1 000 000 mk.

4. *Sosiaaliturvamaksu.* Alamomentille merkitään lisäystä 21 000 mk. Alamomentin loppusumma on 70 000 mk.

1983 esitys	1 070 000
1982 menoarvio	749 000
1981 tilinpäätös	849 331

08. *Komiteat ja asiantuntijat* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 200 000 mk, mistä 100 000 mk aiheutuu komiteapalkkioiden tarkistuksesta ja 100 000 mk kalastuslain mukaisten kalastuspiirien lautakuntien ja neuvottelukuntien menoista.

1983 esitys	1 600 000
1982 menoarvio	1 400 000
1981 tilinpäätös	1 349 609

09. *Pysyvät neuvottelu- ja toimikunnat*

Momentille ehdotetaan lisäystä 80 500 mk, mistä 25 000 mk aiheutuu vesiasiain neuvottelukunnan menoina siirrosta momentilta 30.40.09 ja 55 500 mk tehtävien lisääntymisestä ja komitean palkkioiden tarkistuksesta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Viljantutkimustoiminta	110 000
Valtion ravitsemusneuvottelukunta	120 000
Torjunta-ainelautakunta	30 000
Kasvilajiketoimikunta	15 000
Metsäntutkimuslaitoksen neuvottelukunta ja hoitokunnat	3 000
Keinosiemennystoimikunta	3 000
Lapin maatilatalouden kehittämisneuvottelukunta	75 000
Satovahinkoneuvottelukunta	30 000
Maatilatalaston neuvottelukunta	10 000
Kasvinsuojeluneuvottelukunta	20 000
Metsänviljelyaineiston neuvottelukunta	20 000
Vesiasiain neuvottelukunta	50 000
Muut neuvottelu- ja toimikunnat	8 000
Yhteensä	494 000

1983 esitys	494 000
1982 menoarvio	413 500
1981 tilinpäätös	305 110

40. *Maatalouden eräiden tuotantotarvikkeiden varmuusvarastointi*

Momentille ehdotetaan lisäystä 150 000 mk lähinnä hintojen nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää maatalouden tuotantotarvikkeiden varmuusvarastoinnista aiheutuvien kustannusten korvaamiseen valtioneuvoston tarkemmin määräämin perustein.

1983 esitys	750 000
1982 menoarvio	600 000
1981 tilinpäätös	289 747

43. *Avustukset maatilakiinteistöjen ja kasvihuoneviljelmien kotimaista energiaa käyttävien lämmitysjärjestelmien rakentamiseen ja uusimiseen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 15 000 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää avustuksen maksamiseen maatalojen kiinteistöjen ja kasvihuoneviljelmien lämmitysjärjestelmien rakentamiseen tai muuttamiseen kotimaista energiaa käyttäväksi sekä kasvihuoneviljelmillä suoritettaviin muihin energiataloudellisiin investointeihin. Avustuksen suuruus on enintään 20 prosenttia investoinnin hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista.

Käyttösuunnitelma:	mk
Avustukset maatilakiinteistöille	12 000 000
Avustukset kasvihuoneviljelmille	3 000 000
Yhteensä	15 000 000

1983 esitys	15 000 000
1982 menoarvio	15 000 000
1981 tilinpäätös	14 000 000

44. *Metsämarjojen ja sienien varastoinnin tukeminen* (siirtomääräraha)

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi siirtomäärärahaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk, mikä aiheutuu metsämarjojen ja sienien talviaikaisen varastoinnin lisäämisestä. Momentin määrärahaa saadaan käyttää metsämarjojen ja sienien pitempiaikaisen varastoinnin aiheuttamien kustannusten alentamiseen valtioneuvoston tarkemmin määräämin perustein.

1983 esitys	600 000
1982 menoarvio	500 000

46. *Kasvinjalostustoiminnan edistäminen* (arviomääräraha)

Viitaten eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen laiksi kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annetun lain muuttamisesta kertyy suoritettavia kasvinjalostusmaksuja vuonna 1983 momentille 12.30.32 arviolta 4 182 000 mk, mistä 225 000 mk kasvinjalostusmaksuina ulkomailta. Kertymästä 2 992 000 mk tulee muusta kuin maatalouden tutkimuskeskuksen toimesta jalostettujen lajikkeiden siementavarasta suoritettavista maksuista, mitä vastaa-

vasta määrärahasta ehdotetaan käytettäväksi 2 492 000 mk mainitun lain 7 §:n mukaisesti kasvinjalostajille suoritettavaan kasvinjalostuksen sekä kotimaisen kasvinjalostustoiminnan edistämiseen ja siihen liittyvään tutkimukseen sekä 500 000 mk kertamenona vehnäjaljikkeita koskevaan kasvinjalostustutkimukseen leipävil-

jaomavaraisuuden edistämiseksi. Edellä olevan johdosta momentille ehdotetaan 2 992 000 mk eli lisäystä 1 232 000 mk.

1983 esitys 2 992 000
1982 menoarvio 1 760 000
1981 tilinpäätös 860 800

Pääluokan 30 menot luvuittain vuosina 1981—1983

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1982—1983	
	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	v. 1983 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
01. Maa- ja metsätalousministeriö (650)	15 901	20 690	23 355	+ 2 665	+ 13
02. Luonnonsuojelu (650)	17 279	20 395	23 715	+ 3 320	+ 16
08. Maataloushallinto (670)	69 202	75 595	83 114	+ 7 519	+ 10
10. Valtion maatalouskemian laitos (660)	6 897	8 991	7 875	— 1 116	— 12
12. Valtion siementarkastuslaitos (660)	4 051	4 851	5 578	+ 727	+ 15
14. Valtion maatalouskoneiden tutkimuslaitos (660)	4 480	4 910	5 723	+ 813	+ 17
15. Valtion maitovalmisteiden tarkastuslaitos (660)	4 610	4 885	5 359	+ 474	+ 10
16. Valtion maitotalouden tutkimuslaitos (660)	11 403	11 296	9 415	— 1 881	— 17
17. Valtion hevosjalostuslaitos (660)	2 088	5 078	2 171	— 2 907	— 57
29. Valtion viljavarasto (670)	14 051	29 000	21 500	— 7 500	— 26
30. Maatalouden neuvontatyön tukeminen (670)	92 036	97 336	91 887	— 5 449	— 6
31. Maatalouden hintatuki (670)	3 860 740	3 764 547	3 605 647	— 158 900	— 4
32. Muu maatalouden tukeminen ja rationalisointi (670)	689 710	780 821	889 452	+ 108 631	+ 14
33. Maataloustuotannon tasapainottamistoimenpiteet (670)	123 166	188 500	242 200	+ 53 700	+ 28
35. Metsästyys ja porotalous (690)	39 468	43 774	46 155	+ 2 381	+ 5
37. Kalatalous (690)	36 136	40 440	49 272	+ 8 831	+ 22
38. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (690)	26 408	37 054	38 186	+ 1 132	+ 3
40. Vesihallinto (540)	245 899	253 220	270 940	+ 17 720	+ 7
50. Metsähallitus (680)	12 603	15 437	17 114	+ 1 678	+ 11
58. Yksityismetsätalous (680)	331 186	373 751	428 147	+ 54 396	+ 15
59. Metsätalouden muut menot (680)	7 475	8 133	9 231	+ 1 098	+ 14
60. Maanmittaushallinto (530)	187 213	205 256	229 299	+ 24 043	+ 12
65. Geodeettinen laitos (530)	4 058	4 803	4 461	— 342	— 7
70. Maatalouden tutkimuskeskus (660)	70 321	63 870	73 609	+ 9 739	+ 15
72. Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos (660)	3 422	4 321	4 725	+ 404	+ 9
76. Metsäntutkimuslaitos (660)	51 678	67 533	67 940	+ 407	+ 1
80. Eläinlääkintätoimi (670)	36 109	42 299	49 057	+ 6 758	+ 16
84. Valtion eläinlääketieteellinen laitos (670)	12 734	14 114	15 939	+ 1 825	+ 13
90. Valtion margariinitehdas (850)	150	400	800	+ 400	+ 100
92. Maanmittaushallituksen karttapaino (530)	2 200	2 300	890	— 1 410	— 61
95. Metsähallituksen metsät (680)	57 741	84 200	73 900	— 10 300	— 12
96. Metsäntutkimuslaitoksen metsät (680)	1 789	1 688	2 300	+ 612	+ 36
98. Maatalouden tutkimuskeskuksen liiketoiminta (660)	10 388	9 320	8 480	— 840	— 9
99. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut menot (650)	18 155	20 423	22 506	+ 2 084	+ 10
Yhteensä	6 070 748	6 309 230	6 429 941	+ 120 711	+ 2

Pääluokan 30 liikelaitosten käyttömenot luvuittain vuosina 1981—1983

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1982—1983	
	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	v. 1983 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
90. Valtion margariinitehdas (850) ...	26 245	30 781	34 287	+ 3 506	+ 11
92. Maanmittaushallituksen karttapaino (530)	19 568	18 461	23 175	+ 4 714	+ 26
95. Metsähallituksen metsät (680)	637 790	653 302	727 599	+ 74 297	+ 11
96. Metsäntutkimuslaitoksen metsät (680)	9 012	9 688	10 470	+ 782	+ 8
98. Maatalouden tutkimuskeskuksen lii- ketoiminta (660)	21 857	25 608	28 693	+ 3 085	+ 12
Yhteensä	714 473	737 840	824 223	+ 86 384	+ 12

Pääloukka 31

LIIKENNEMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Liikenneministeriö

Liikenneministeriön organisaation kehittämiseksi nykyistä tehokkaammaksi ja tarkoituksenmukaisemmaksi suoritetaan tarvittava sel-

vitys. Sen yhteydessä tarkastellaan tehtävien jakoa myös ministeriön ja sen alaisten virastojen ja laitosten kesken.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 8 691 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	7 214 400	+ 1 006 000	84	+ 2
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat ..	742 800	+ 6 500	15	— 1
3. Muut palkat ja palkkiot	84 400	+ 7 200	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	569 000	+ 60 700	—	—
Varaus 1982		— 245 800	—	—
Varaus 1983	80 400	+ 80 400	—	—
Yhteensä	8 691 000	+ 915 000	99	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 908 700 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Kansainvälisten asioiden vaativuuden ja tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan yleiselle osastolle perustettavaksi ylimääräinen ylitarkastajan toimi (B 2).

Ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen tiedotussihteerin toimi (V 29). Vastaavasti voidaan työsuuhdepalkoista vähentää henkilön palkkaamiseen varattu määräraha.

Lisäys on 198 900 mk.

c) Viitaten kohdan b perusteluihin työsuuhdepalkoista vähennetään 87 900 mk tiedotussihteerin palkkana.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 14 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	8 691 000
1982 menoarvio	7 776 000
1981 tilinpäätös	7 123 228

09. Neuvottelu- ja toimikunnat

Momentille ehdotetaan edelleen 135 000 mk pysyvien neuvottelu- ja toimikuntien aiheuttamia menoja varten.

1983 esitys	135 000
1982 menoarvio	135 000
1981 tilinpäätös	99 533

29. (31.01.24 ja 29) Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 275 500 mk, mikä aiheutuu toimistomenojen sekä kansainvälisen yhteistyön lisääntymisestä ja kustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään kiinteistöistä maksettuja veroja 110 000 mk siirtona momentille 28.60.29 sekä kertameno 1 500 000 mk, vähennys on 1 334 500 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös tiedotustoiminnan ja kansainvälisen yhteistyön menoihin. Momentin määrärahasta on 250 000 mk kertamenoa yhteispohjoismaisen liikenne- turvallisuusvuoden menoja varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	26 000
Matkat	440 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 200
Automaattinen tietojenkäsittely	55 000
Tiedotustoiminta (kertamenoa 250 000) ..	647 800
Toimistomenot	370 000
Kansainvälinen yhteistyö	190 000
Muut menot	270 000
Yhteensä	2 000 000

1983 esitys	2 000 000	1983 esitys	60 000
1982 menoarvio	3 334 500	1982 menoarvio	50 000
1981 tilinpäätös	3 497 446	1981 tilinpäätös	130 000

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 60 000 mk tietokone-laitteiden sekä kalusteiden ja konnttorikoneiden hankkimista varten.

20. Tie- ja vesirakennushallinto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Ehdotetaan, että tie- ja vesirakennuslaitok-
sessa jätetään vuonna 1983 avoimiksi tulevista
viroista ja toimista 15 täyttämättä. Nämä vi-

rat ja toimet on tarkoitus ehdottaa lakkau-
tettaviksi vuonna 1984.

Momentille ehdotetaan 256 761 000 mk
seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimää- raisten virkamiesten palkkaukset	170 748 400	+ 18 674 100	2 621	—
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	61 148 600	+ 6 783 600	1 082	— 5
3. Muut palkat ja palkkiot	5 690 800	+ 630 700	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	16 797 300	+ 1 476 100	—	—
Varaus 1982		— 7 401 400	—	—
Varaus 1983	2 375 900	+ 2 375 900	—	—
Yhteensä	256 761 000	+ 22 539 000	3 703	— 5

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 26 440 800
mk. Palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ai-
heutuva lisäys on 26 762 800 mk.

b) Tie- ja vesirakennuslaitoksen yleisjoh-
don virka- ja palkkausrakenteen yhtenäistämise-
ksi ehdotetaan perustettavaksi 1. 3. 1983
lukien 13 sopimuspalkkaista piiri-insinööriin
virkaa (S 17). Vastaavasti voidaan samasta
ajankohdasta lukien lakkauttaa 13 piiri-insi-
nööriin virkaa (B 5).

Henkilöstörakenteen oikaisemiseksi ehdo-
tetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi kaksi
ylimääräistä laborantin tointa (V 13) ja yli-
määräinen piirtäjän toimi (V 13). Vastaavasti
voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa
ylimääräinen laboratorioapulaisen toimi (V 11)
ja ylimääräinen laboratorioapulaisen toimi (V
10) sekä työsuhdelpalkoista vähentää piirtäjän
palkkaamiseen varattu määräraha.

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavan toimi-
henkilön aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan

1. 3. 1983 lukien perustettavaksi ylimääräinen
toimistoinsinööriin toimi (V 27).

Ehdotetaan lakkautettavaksi tie- ja vesira-
kennushallituksessa avoimina olevat tarpeetto-
maksi käyneet ylimääräinen revisorin toimi
(V 23) ja ylimääräinen kartoittajan toimi
(V 18).

Vähennys on 13 200 mk.

c) Viitaten kohdan b perusteluihin ehdote-
taan työsuhdelpalkoista vähennettäväksi 42 600
mk piirtäjän palkkana.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tila-
päisten palkkioista vähentää 61 800 mk yli-
määräistetyin toimen palkkiona.

Työsuhdelpalkoista vähennetään 117 800 mk
vuoden 1982 aikana siirrettyjen tointen palk-
kioina.

Työsuhdelpalkoista ehdotetaan vähennettä-
väksi 117 000 mk tie- ja vesirakennuslaitoksen
piirihallinnossa tarpeettomiksi käyneiden piir-
täjän ja kahden toimistotyöntekijän tointen
palkkoina.

Vähennys on 339 200 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 1 077 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	256 761 000
1982 menoarvio	234 222 000
1981 tilinpäätös	227 660 250

29. (31.20.27 ja 29) *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 284 000 mk, mikä aiheutuu toimisto- ja painatusmenojen sekä matkojen rahoituskäytännön yhtenäistämistä ja kustannusten noususta. Määrärahaa ehdotetaan 70 000 mk kertamenona tie- ja vesirakennuslaitoksen kulttuuripäivien järjestämiseen. Koko tie- ja vesirakennuslaitoksen Saimaan kanavan kanavakonttori mukaanluettuna virkistys- ja liikuntatoiminta rahoitetaan tältä momentilta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös tileistä poistoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	51 000
Matkat	13 000 000
Muut henkilöstömenot	1 050 000
Virkistystoiminta (enintään) (kertamenoa 70 000)	280 000
Rakennusten käyttö ja katumaksut	9 450 000
Toimistomenot	11 300 000
Automaattinen tietojenkäsittely	4 500 000
Kansainvälinen yhteistyö (enintään)	110 000
Tileistä poistot	200 000
Muut menot	3 000 000
Yhteensä	42 941 000

1983 esitys	42 941 000
1982 menoarvio	41 657 000
1981 tilinpäätös	39 269 359

71. *Tietokoneiden ja toimistokaluston bankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 000 000 mk tietokoneiden ja niiden oheis- ja lisälaitteiden uusinta- ja täydennyshankintoja sekä toimistokalusteiden ja konttorikoneiden hankintoja varten.

1983 esitys	3 000 000
1982 menoarvio	5 000 000
1981 tilinpäätös	3 805 000

24. Tiet

Tämä luku sisältää tienpidon kulutus-, siirto- ja sijoitusmenot hallintoa lukuunottamatta.

Toiminnallisesti tienpito on tiestön hoitoa, ylläpitoa ja kehittämistä. Ylläpito jaetaan kunnostustoimenpiteisiin ja ylläpitoinvestointeihin.

Hoidolla varmistetaan teiden päivittäinen liikennekelppoisuus. Kunnostuksella säilytetään päällysteiden kunto ja ehkäistään tierakenteiden kulumisen. Ylläpitoinvestoinnit ovat huonokuntoisten teiden ja siltojen parantamista. Kehittäminen on mm. liikenneturvallisuuden, nopeuksien ja ajomukavuuden parantamista.

Tienpidossa keskitytään nykyisen tiestön kantavuuden ja rakenteellisen kunnan säilyttämiseen sekä tiestön päivittäisen liikennekelppoisuuden varmistamiseen. Hoidon taso säilytetään ennallaan. Alueellisesti tiestö hoidetaan mahdollisimman tasapuolisesti. Tiestön kunnostusta, erityisesti päällysteiden uusimista lisätään teiden kunnan säilyttämiseksi. Ylläpitoinvestoinnit kohdistetaan ensi sijassa alemman tieverkon heikkojen öljysorateiden sekä vilkaslii-

kenteisten ja kelirikkoisten sorateiden parantamiseen. Kehittämistoimenpiteet suunnataan pääteiden välityskyvyn sekä seudullisen tieverkon, liikenneturvallisuuden ja taajamien liikeneolojen parantamiseen.

Tienpidon painopistettä on tarkoitus edelleen siirtää uusinvestoinneista tiestön hoitoon ja ylläpitoon.

13. *Rakennusten kunnossapito* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 250 000 mk, mistä 150 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 100 000 mk kertamenosta virkistys- ja liikuntatoimintaa palvelevien rakennusten kunnostamiseen. Kun momentilta vähennetään kertameno 100 000 mk, lisäys on 150 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää konekorjaamojen, keskusvarastojen, laboratorioiden ja niihin liittyvien huolto-, sosiaali- ja työtilojen sekä asuinrakennusten kunnossapitoon. Vir-

kistys- ja liikuntatoimintaa palvelevien rakennusten kunnostamiseen tarkoitettua kertamenon käytön ehtona on, että ko. järjestöt sitoutuvat vastaamaan näiden tilojen tavanomaisista käyttökustannuksista.

1983 esitys	2 100 000
1982 menoarvio	1 950 000
1981 tilinpäätös	1 712 449

14. Yleisten teiden kunnossapito (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 149 000 000 mk, mistä 45 000 000 mk aiheutuu kunnossapidon määrän lisääntymisestä ja 104 000 000 mk kustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään kertameno 5 000 000 mk, lisäys on 144 000 000 mk.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää teiden hoitoon, kunnostukseen ja pienehköihin rakenteen parannustöihin.

Hoitoon kuuluu teiden päivittäisen liikennöitävyyden varmistavat toimenpiteet, kuten kulutuskerrosten paikkaaminen, sorateiden tassaaminen, pölynsidonta, lumityöt, liukkaudentorjunta, viheraluettyöt, liikenteen ohjaus ja lauttaliikenteen ylläpito. Teiden hoitotaso säilytetään nykyisellään, jolloin hoidon menot ovat noin 480 000 000 mk.

Kunnostukseen kuuluu tien kuluneiden rakenneosien korvaaminen uusilla, kuten päällysteiden kunnostus, sorastus sekä kuivatusjärjestelmän ja siltojen toimivuuden säilyttäminen. Tiepäällysteitä kunnostetaan vähintään 2 600 km, mikä on 450 km enemmän kuin edellisenä vuonna. Kunnostuksen menot ovat noin 470 000 000 mk.

Pienehköjä rakenteen parantamistöitä ovat kelirikkoalttujen teiden kantavuuden vahvistaminen ja kevyen päällysteen tekeminen sekä pienehköt liikenneturvallisuuden parantamistyöt. Rakenteen parantamistöiden määrä lisääntyy. Toista aiheutuvat menot ovat noin 85 000 000 mk.

Edellä mainittujen osatoimintojen menoihin sisältyvät toimintaan tarvittavien työkonoiden kunnossapito, kaluston monipuolisen käytön edellyttämät pienet lisälaitteet, tienpitoaineiden hankinta, tiemestaripiirien työsuhteisen henkilökunnan palkkamenot sekä tiesääpalvelun menot.

Momentilta rahoitettaviin yhteisiin menoihin kuuluu sellaisia menoeriä, joita ei voida suo-

raan kohdistaa em. osatoimintojen menoihin. Tällaisia ovat tiemestaripiirien kiinteistöjen käyttö- ja kunnossapitomenot, hiekka- ja suolavarastojen rakentaminen, valtion vastattavien liikennevahinkojen korvaukset, osa tiemestaripiirien työsuhteisen henkilökunnan palkkameinoista sekä tiemestarien matkakorvaukset. Museoinnin kannalta arvokkaiden tieosien ja niihin kuuluvien laitteiden säilyttämiseen ehdotetaan käytettäväksi enintään 150 000 mk.

1983 esitys	1 230 000 000
1982 menoarvio	1 086 000 000
1981 tilinpäätös	970 000 000

31. Valtionapu kunnille paikallisteiden aiheuttamista menoista

Momentille ehdotetaan 1 500 000 mk käytettäväksi valtionapuna erityisesti vähävaraisille kunnille tieläin perusteella määrättyjen, paikallisteiden tekemisestä ja kunnossapidosta aiheutuvien kustannusosuuksien alentamiseen. Lisäys on 200 000 mk, mikä aiheutuu paikallisteiden parantamisen lisääntymisestä ja kustannusten noususta.

1983 esitys	1 500 000
1982 menoarvio	1 300 000
1981 tilinpäätös	1 099 370

33. Korvaukset katujen kestopäällystämisestä (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan 3 800 000 mk käytettäväksi rakennuslain 136 a §:n mukaisen kauko- tai kauttakulkuliikenteelle tärkeiden katujen ja kaavateiden kestopäällystämisestä aiheutuvan valtion osuuden suorittamiseen. Lisäys 300 000 mk aiheutuu pääosin kustannusten noususta.

1983 esitys	3 800 000
1982 menoarvio	3 500 000
1981 tilinpäätös	2 800 000

34. Valtionapu katujen rakentamiseen (siirtomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan 27 000 000 mk rakennuslain 136a §:n mukaisena harkinnanvaraisena avustuksena kunnille katujen kaavateiden rakentamiseen. Lisäys on 3 000 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja toiminnan laajenemisesta.

1983 esitys	27 000 000
1982 menoarvio	24 000 000
1981 tilinpäätös	24 000 000

35. *Katumaksulain mukaiset korvaukset* (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan edelleen 35 000 000 mk käytettäväksi kunnille suoritettavasta katumaksusta annetun lain mukaisten valtionosuuksien maksamiseen.

1983 esitys	35 000 000
1982 menoarvio	35 000 000
1981 tilinpäätös	8 982 852

50. *Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 50 000 000 mk yksityisistä teistä annetun lain mukaisiin valtionapuihin. Lisäys 1 000 000 mk aiheutuu teiden määrän lisääntymisestä.

1983 esitys	50 000 000
1982 menoarvio	49 000 000
1981 tilinpäätös	36 942 153

51. *Valtionapu yksityisten teiden tekemiseen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 13 000 000 mk yksityisistä teistä annetun lain mukaisiin valtionapuihin. Lisäys on 1 000 000 mk, mikä aiheutuu kustannustason noususta ja avustustarpeen lisäyksestä.

1983 esitys	13 000 000
1982 menoarvio	12 000 000
1981 tilinpäätös	10 000 000

52. *Tielain mukainen korkotuki*
Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan 80 000 mk käytettäväksi korkotukena yleisen tien tekemisestä tai yksityistiejärjestelyistä aiheutuvan uuden asunnon tai elinkeinon harjoittamiseen tarvittavan kiinteistön hankintaan. Vuonna 1983 ehdotetaan korkotukilainoja myönnettäväksi enintään 1 000 000 mk. Lisäys 10 000 mk aiheutuu kustannusten noususta.

1983 esitys	80 000
1982 menoarvio	70 000
1981 tilinpäätös	54 268

70. *Kaluston bankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 107 000 000 mk.

a) Momentille ehdotetaan 105 000 000 mk tienpidossa tarvittavan kaluston hankintoja varten. Määrärahasta käytetään pääosa kuorma-autojen, tiehöylien, kuormauskaluston, murske- ja päällysteasemien sekä lauttakaluston hankintaan.

b) Ehdotetaan, että tie- ja vesirakennushallitus saisi tilata Korppoon — Norrskatan — Houtskarın lauttaliikennettä varten v. 1983 lautta-aluksen, jonka kustannusarvio on 15 000 000 mk. Kassamenoja tilauksesta aiheutuisi v. 1983 2 000 000 mk, v. 1984 6 500 000 mk ja v. 1985 6 500 000 mk. Edellä olevan johdosta momentille ehdotetaan 2 000 000 mk.

1983 esitys	107 000 000
1982 menoarvio	91 000 000
1981 tilinpäätös	82 000 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 22 230 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
		mk	mk/m ² (mk/m ³)		
1. Tampereen konekorjaamo ja teletointi- keskus (TVL:n osuus), Tampere	3 166 (29 800)	14 100 000	4 340 (461)	7 050 000	5 000 000
Ajoneuvokatos	360		998		
2. Espoon tiemestaripiirin tukikohta, Espoo ..	1 225 (6 500)	5 060 000	4 131 (778)	4 650 000	410 000
3. Vaasan tiemestaripiirin tukikohta, Vaasa ..	1 225 (6 500)	4 990 000	4 073 (768)	4 750 000	240 000
4. Heinolan tiemestaripiirin tukikohdan sa- neeraus, Heinola	1 640 (7 640)	3 280 000	2 000 (429)	3 200 000	80 000
5. Urjalan tiemestaripiirin tukikohta, Urjala .	1 225 (6 500)	4 850 000	3 959 (746)	4 650 000	200 000
6. Tammisaaren tiemestaripiirin tukikohta, Tammisaari	1 225 (6 500)	4 890 000	3 992 (752)	4 650 000	240 000
7. Ruoveden tiemestaripiirin tukikohta, Kuru	1 225 (6 500)	4 890 000	3 992 (752)	4 650 000	240 000
8. Oulun tiemestaripiirin tukikohdan sanee- raus, Oulu	1 480 (8 500)	4 310 000	2 912 (507)	1 000 000	3 310 000
9. Jämsän tiemestaripiirin tukikohdan sanee- raus, Jämsä	1 112 (5 770)	3 660 000	3 291 (634)	650 000	3 010 000
10. Uudenmaan piirin konekorjaamo ja keskus- varasto, Vantaa	4 768 (38 750)	18 500 000	3 880 (477)	700 000	2 000 000
11. Haminan tiemestaripiirin tukikohta, Hamina	1 320 (7 190)	5 000 000	3 788 (695)	—	2 000 000
12. Kristiinankaupungin tiemestaripiirin tuki- kohta, Kristiinankaupunki	1 320 (7 190)	5 000 000	3 788 (695)	—	1 500 000
13. Oulun piirin konekorjaamon suunnittelu, Oulu	3 768 (34 500)	13 500 000	3 583 (391)	—	800 000
14. Tiemuseon väliaikaiset tilat, Raisio		200 000			200 000
15. Pienehköt perusparannukset ja laajennukset, kylmät varastorakennukset, öljyvarastot ja rakennusten suunnittelu					3 000 000
				<u>Yhteensä</u>	<u>22 230 000</u>

Kustannusarviot on tarkistettu kustannusta-
son nousua vastaaviksi.

Oulun piirin konekorjaamo toimii nykyisin
huonokuntoisissa ja ahtaissa tiloissa. Piirin ka-
luston korjaus ja kunnossapito omana työnä
edellyttää uusia tiloja.

Tienpitoon liittyvän museoaineiston säilyttä-
mistä varten on tarkoituksena varata Raisiosta
maa-alue. Tälle alueelle on tarkoitus pystyttää
laitoksen muusta käytöstä poistettavia parakke-
ja esineiden ja aineiston säilyttämistä varten.

Muita rakennuksia ei alueelle tulla tässä vai-
heessa rakentamaan. Museointityöhön ei myös-
kään tulla palkkaamaan pysyväistä henkilökun-
taa. Käyttösuunnitelman kohdan 14 määrära-
ha käytetään edellä tarkoitettujen rakennusten
pystyttämiseen.

1983 esitys	22 230 000
1982 menoarvio	28 800 000
1982 II lisämenoarvio	700 000
1981 tilinpäätös	22 200 000

77. *Yleisten teiden tekeminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 200 000 000 mk. Yleisten teiden tekemistä rahoitetaan tämän momentin lisäksi myös momentilta 34.50.77 (Sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi) sekä momenteilta 25.50.77 ja 78 (Työsiirtoloille ja työleireille järjestettävät työt). Yleisten teiden tekemistä koskeva toimintasuunnitelma on kokonaisuudessaan laadittu 1 333 000 000 markan rahoitustasoon.

Suunnitelmallisuuden parantamiseksi on tälle momentille budjetoitu 110 milj. mk sellaisia määrärahoja, jotka aikaisemmin ovat sisällyneet momentilta 34.50.77 rahoitettuihin tienrakennusmenoihin.

Työllisyysrahoituksena on momentilta 34.50.77 tarkoitus käyttää yhteensä enintään 110 milj. mk, mistä 75 milj. mk käynnissä-olevien hankkeiden lisärahoittamiseen. Työsiirtola- ja vankileiritöiden osuus on yhteensä 23 milj. mk.

Teiden tekeminen jaetaan toiminnallisesti ylläpitoinvestointeihin, kehittämiseen ja suunnitteluun. Ylläpitoinvestoinneilla tarkoitetaan tierakenteiden kunnan parantamista liikenteen vaatimuksia vastaaviksi ja kehittämällä liikenteen turvallisuutta, nopeutta ja ajomukavuutta parantavia toimenpiteitä.

Ylläpitoinvestointien kustannukset ovat 410 milj. mk. Tärkeimmät toimenpideryhmät ovat rakenteen parantamiset, soratiet 480 km ja öljysoratiet 280 km.

Kehittämisinvestointien kustannukset ovat 841 milj. mk. Investointien pääosana on suuntauksen parantaminen, sorateitä 140 km ja päällystettyjä teitä 55 km; teiden välityskyvyn lisääminen ja moottoriliikenneteiden rakentaminen 20 km, taajamien katujärjestelyt ja ohikulkutiet 65 km, eritasoliittymät ja -risteykset 16 kpl, kevyen liikenteen väylät 160 km ja ali/ylikulut 60 kpl.

Yleisten teiden tekemisen kustannukset ilman työllisyys- ja vankitöitä ovat yhteensä 1 269 milj. mk. Näistä kohdistetaan käynnissä oleviin hankkeisiin 764 milj. mk, uusien nimettyjen hankkeiden aloittamiseen 178 milj. mk, pienehköihin tie- ja siltatöihin 209 milj. mk sekä tutkimus- ja suunnittelutoimintaan 118 milj. mk. Kun kustannuksista vähennetään tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteil-

ta rahoitettavat sekä laskennalliset erät, yhteensä 69 milj. mk, saadaan momentin rahoitustarpeeksi 1 200 milj. mk.

Teiden tekemisen kustannuksiin kuuluvat työmäärärahalla palkattavan työsopimussuhteen henkilöstön palkat, työmailla työskentelevän virkasuhteen henkilökunnan päivärahat ja matkakustannukset sekä työmaiden käyttöön arvoltaan vähäisen kaluston hankinta sekä kolmannelle henkilölle aiheutuneen sellaisen vahingon korvaus, josta tienpitäjä työn teettäjänä on vastuussa yleisten vahingonkorvausoikeudellisten säännösten ja periaatteiden mukaan ja edelleen rakennustyömaiden majoituskalusteiden hankinta ja ylläpito sekä rakennustoiminnan erät pienehköt keskitetyt hankinnat, palkkiot ja luottamusmiestoiminnan kulut.

Määräraha ehdotetaan jaettavaksi alamomentille seuraavasti:

	mk
1. Uudenmaan tie- ja vesirakennuspiiri	175 000 000
2. Turun tie- ja vesirakennuspiiri	122 000 000
3. Hämeen tie- ja vesirakennuspiiri	142 000 000
4. Kymen tie- ja vesirakennuspiiri	60 000 000
5. Mikkelin tie- ja vesirakennuspiiri	56 000 000
6. Pohjois-Karjalan tie- ja vesirakennuspiiri	44 600 000
7. Kuopion tie- ja vesirakennuspiiri	64 000 000
8. Keski-Suomen tie- ja vesirakennuspiiri	71 000 000
9. Vaasan tie- ja vesirakennuspiiri	100 000 000
10. Keski-Pohjanmaan tie- ja vesirakennuspiiri	41 000 000
11. Oulun tie- ja vesirakennuspiiri	51 000 000
12. Kainuun tie- ja vesirakennuspiiri	36 000 000
13. Lapin tie- ja vesirakennuspiiri	105 000 000
14. Muut tie- ja siltatyöt	14 400 000
15. Tutkimus ja suunnittelu .	118 000 000
	Yhteensä 1 200 000 000

Käyttösuunnitelma:

	Pituus km Kesto-aika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1983 mk
1. <i>Uudenmaan tie- ja vesirakennuspiiri</i>				
1. Vt 7 välillä Massby—Boxby, Sipoo	6.45+9.62 1972—83	133 500	129 600	3 900 000
2. Kt 53 välillä Hyvinkää—Mäntsälä, Hyvinkää, Mäntsälä	29.4+9.0 1974—84	98 600	96 200	1 300 000
3. Kt 52 välillä Tammisaari—läänin raja, Tammisaari, Pohja, Tenhola	21.25+3.85 1974—83	67 500	62 500	3 000 000
4. Mt 1141 välillä Tapiola—Laajalahti, Espoo	3.0+2.2 +1.5 1981—85	29 000	20 300	4 100 000
5. Vt 4 välillä Levanto—Viljaniemi, Orimattila, Mäntsälä	14.0 1981—90	82 200	17 200	21 500 000
6. Kt 53 välillä Raasepori—Karjaa, Karjaa, Tammi- saari	12.0 1981—83	25 700	16 700	9 000 000
7. Mt 155 välillä Stensböle—Epo, Porvoon mlk ..	8.2 1981—83	7 800	800	7 000 000
8. Mt 155 välillä Gäddrag—Tirmo ja pt Tirmo— Pellinki, Porvoon mlk	9.6 1981—83	18 100	10 700	7 400 000
9. Kt 50 välillä Hämeenkylä—Vantaankoski, Vantaa	4.8+4.8 1981—85	39 400	29 100	6 000 000
10. Mt 120 välillä Helsingin kaupungin raja—Hä- meenkylä, Vantaa, Espoo	3.92+1.11 1981—86	43 100	21 200	18 500 000
11. Pt 11573 Tikkurilan aseman eritasoristeys, Vantaa	0.5+0.5 1981—83	VO 6 800	6 000	800 000
12. Pt 11357 Espoon aseman eritasoristeys, Espoo ..	1.85 1981—83	VO 14 700	14 500	200 000
13. Mt 1452 välillä Vähänummi—Haarajoki, Järvenpää	1.3+0.4 1982—84	16 100	7 600	5 400 000
14. Mt 162 välillä Pukkila—Myrskylä, Pukkila, Myrs- kylä	19.0 1982—84	23 700	1 100	10 000 000
15. Mt 101 välillä Björsby—Lillvik, Pohja, Tenhola .	12.8 1982—83	14 600	7 100	7 500 000
16. Mt 1121 välillä Inkoo—Mustio sekä kt 53 ja mt 186 tiejärjestelyt Mustion kohdalla, Inkoo, Karjaa	17.8 1982—85	51 200	2 200	11 500 000
17. Vt 7 välillä Rita—Koskenkylä, Porvoon mlk, Per- naja	18.0 1983—87	142 300	—	3 700 000
18. Mt 137 välillä Nukari—Noppo, Nurmijärvi	5.0 1983—84	9 600	—	2 000 000
19. Vt 4 välillä Mäntsälä P-Levanto, Mäntsälä, Ori- mattila	13.1 1983—91	70 000	—	15 000 000
20. Pt 11453 välillä Vantaankoski—Ylästö, Vantaa ..	1.6 1983—84	6 400	—	1 000 000
21. Kt 50 välillä Vanhakartano—Hämeenkylä, Espoo, Vantaa	3.1 1983—86	35 900	—	3 000 000
22. Mt 110 välillä Raasepori—Snappertuna, Tammi- saari	6.6 1983	2 200	—	2 200 000
23. Pt 11453 kevyen liikenteen järjestelyt välillä Yläs- tö—Veromiehenkylä, Vantaa	3.8 1983—84	2 800	—	1 500 000

	Pituus km Kestoaika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1983 mk
24. Mt 173 välillä Myrskylä—Artjärvi, Myrskylä, Artjärvi	14.0 1981—83	12 000	10 000	2 000 000
25. Mt 145 kevyen liikenteen järjestelyt välillä Tuusulan kk—Järvenpään raja, Tuusula	3.3 1983—84	4 700	—	200 000
26. Mt 116 välillä Lohjan asema—Siuntio, Siuntio, Lohjan kunta	10.0 1981—83	20 000	18 000	2 000 000
27. Pienehköt tietyt				33 500 000
— liikenneturvallisuustyöt	18 500 000			
— pienehköt siltatyöt	13 000 000			
— muut pienehköt tietyt	2 000 000			
Laskennalliset ja tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteilta rahoitettavat vähennyserät				— 8 200 000
			Rahoitustarve	175 000 000

2. Turun tie- ja vesirakennuspiiri

	Pituus km Kestoaika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1983 mk
1. Vt 8 ja 23, mt 256, 2555 ja 2701, pt 13025 Noormarkun ja Söörmarkun keskustojen tiejärjestelyt, Noormarkku,	5.01+0.15 1979—83	7 200	7 100	100 000
2. Mt 201 ja 204 välillä Liedon asema—Niitynpää sekä mt 2255 ja pt 12451, Riihikosken tiejärjestelyt, Turku, Lieto, Aura, Pöytyä, Yläne	24.40+0.25 1980—83	20 500	20 000	500 000
3. Mt 192 välillä Taivalsalo—Kaitainen ja Kaitaisten silta, Taivassalo	5.50+0.12 1980—83	33 700	33 100	600 000
4. Kt 41, mt 249 ym. Vammalan seudun tiejärjestelyt, Vammala, Äetsä, Huittinen, Mouhijärvi	8.7+0.25 1980—84	34 200	22 200	7 700 000
5. Mt 230 välillä Lauttakylä—Punkalaidun, Huittinen, Punkalaidun	22.10+0.30 1981—83	14 200	8 600	5 600 000
6. Vt 8, pt 12409 ja 12259 ym. Maskun ja Nousiainen tiejärjestelyt, Masku, Nousiainen	3.30+0.30 1981—83	5 600	700	4 900 000
7. Mt 180 kevyen liikenteen väylä ja yksityistiejärjestelyt Paraisten kohdalla, Parainen	8.10 1981—83	5 500	4 700	800 000
8. Vt 23, mt 258, 271 ja 2703 ym. Kankaanpään keskustan tiejärjestelyt ja Laurin silta, Kankaanpää	7.00+0.40 1981—83	10 600	6 800	3 800 000
9. Mt 246 Harjavallan silta, Harjavalta	0.80 1981—83	13 000	4 000	9 000 000
10. Mt 267 ja 660, pt 13171 Merikarvian tie- ja liittymäjärjestelyt ja Trolssin, Kiilan ja Holman sillat, Merikarvia	2.0 1982—83	4 800	400	4 400 000
11. Mt 180 Paraisten—Nauvon lautan korvaaminen lossilla, Parainen, Nauvo	0.8 1982—83	9 300	2 300	7 000 000

	Pituus km Kesto-aika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1983 mk
12. Mt 192 ja 1923 Kaitainen—Kustavi sekä Kustavin keskustan tiejärjestelyt, Kustavi	8.4+1.1 1982—83	5 400	2 500	2 900 000
13. Vt 10 Hyvättylä—Kausela liikenneturvallisuusjärjestelyt, Lieto	6.7+1.1 1982—83	4 500	1 500	3 000 000
14. Vt 9, mt 210 ja 213, pt 12615 Loimaan tiejärjestelyt ja Hennijoen silta, Loimaan mlk, Alastaro, Loimaa	3.5 1982—83	5 600	1 100	4 500 000
15. Vt 1, mt 2351, 2403 ja 224, pt 12317 ja 12219 tiejärjestelyt I Salonseudulla, Salo, Muurla, Hallikko, Pertteli	2.5+2.8 1982—84	14 000	400	9 000 000
16. Mt 2790 ja 334, pt 13341 ja 13342 Kihniö—Isoniemi, rautatien ylikulkusilta, Kihniön keskustan kevyen liikenteen tiet sekä Tavinojan silta ja Noormin silta, Kihniö	16.0 1982—84	12 000	1 000	7 000 000
17. Vt 1, mt 235 ja 2343 Paimion keskustan kevyen liikenteen väylät sekä Paimionjoen silta, Paimio ..	6.5 1982—84	17 800	800	8 000 000
18. Mt 271 välillä Ala-Honkajoki—Honkajoki, Kaanpää, Honkajoki	11.00 1983—84	4 300	—	2 500 000
19. Vt 10, pt 12307 ja 12305 mt Marttila—Aura, Vättilän liittymän kanavointi sekä Prunkilan silta, Marttila, Tarvasjoki, Aura	19.0+0.36 1983—85	21 000	—	4 800 000
20. Mt 230 välillä Punkalaidun—Hämeen piirin raja, Punkalaidun	7.50 1983—84	6 000	—	2 000 000
21. Mt 180 välillä Prosvik—Vikom, Nauvo	9.00 1983—84	4 900	—	1 600 000
22. Mt 270 Tuorila—Siikainen, Siikainen, Merikarvia	10.00 1983—84	4 800	—	2 300 000
23. Vt 3 turvallisuusjärjestelyt välillä Hämeen läänin raja—Hämeenkyrö ja Kyröskosken keskusta, Hämeenkyrö	5.50+4.50 1983—84	5 500	—	2 700 000
24. Vt 8 Porin läntinen ohikulkutie, Pori	5.40+1.30 1983—86	90 000	—	9 100 000
25. Kt 40, mt 222, Orikedon eritasoliittymä ja kevyen liikenteen järjestelyt välillä Oriketo—Liedon kunnan raja, Turku	0.80+0.70 1983—84	13 000	—	2 500 000
26. Pt 12359 Ristikylän ja Karintaan sillat, Vehmaa ..	0.30 1981—83	3 200	1 900	1 300 000
27. Pienehköt tietyt				22 500 000
— liikenneturvallisuustyöt	6 240 000			
— pienehköt siltatyöt	7 880 000			
— muut pienehköt tietyt	8 380 000			
Laskennalliset ja tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteilta rahoitettavat vähennyserät				— 8 100 000
			Rahoitustarve	122 000 000

3. Hämeen tie- ja vesirakennuspiiri

	Pituus km Kestoaika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1983 mk
1. Vt 12 välillä Pekanmäki—Villähde, Lahti, Nastola	8.30 1977—80, 83	37 300	35 100	2 200 000
2. Lahden ohikulkutie, Renkomäki—Holma, Lahti ..	12.50+1.00 1979—83	102 000	89 400	8 100 000
3. Mt 2835, mt 284 välillä Kojjärvi—Huhti, Forssa, Urjala	16.57+1.23 1979—83	24 990	18 990	6 000 000
4. Mt välillä Rajaniemi—Lakalaiva, Pirkkala, Tam- pere	8.19+11.40 1980—85	64 630	24 730	14 000 000
5. Pt 13737 Viialan paikallistie, Viiala	1.68 1980—83	3 450	2 150	1 300 000
6. Mt 344 välillä Ruhala—Päijäntee, Ruovesi, Vilp- pula	22.72+0.17 1981—83	28 010	18 910	8 800 000
7. Vt 12 välillä Villähde—Uusikylä, Nastola	9.64+2.41 1982—84	39 150	4 350	17 500 000
8. Vt 4, mt 313, pt 14137 Vääksyn eritasoliittymä tiejärjestelyineen, Asikkala	0.60+3.19 1982—83	9 280	2 180	7 100 000
9. Vt 3, mt 305 Ojoisten eritasoliittymä tiejärjestelyi- neen, Hämeenlinna	1.88+3.08 1982—84	24 750	2 450	12 000 000
10. Kt 66 välillä Virrat—Vaasan piirin raja, Virrat ..	17.60+0.25 1982—84	29 750	3 050	14 700 000
11. Pt 13786 välillä Ruskea-ahde—Tampereen kau- pungin raja, kevyen liikenteen järjestelyt, Lem- päällä	7.77 1982—83	6 140	1 640	4 500 000
12. Mt 2841 välillä Matku—Kukkapää, Forssa	5.60+0.20 1983	3 800	—	3 800 000
13. Mt 3053 välillä Rahkoila—Aulanko, Hattula, Hämeenlinna	7.08 1983—84	9 100	—	2 100 000
14. Vt 3 välillä Tampere—Ylöjärvi, Tampere, Ylöjärvi	10.70+3.00 1983—85	36 800	—	4 500 000
15. Mt 332 välillä Turun piirin raja—Kuru, Kuru ..	22.56 1983—85	28 300	—	4 000 000
16. Vt 4 välillä Uudenmaan piirin raja—Renkomäki, Hollola, Lahti	7.00+2.30 1983—85	39 400	—	4 500 000
17. Mt 338 Kaitaveden silta, Tampere	1.94 1982—83	7 800	2 200	4 600 000
18. Mt 322 välillä Luopioinen—Rautajärvi, Luopioi- nen	4.52+0.10 1983—84	7 200	—	2 300 000
19. Mt 330 välillä Ylöjärvi—Kuru, routavaurioiden korjaaminen, Ylöjärvi, Kuru	38.86 1983—86	5 000	—	1 000 000
20. Pienehköt tietyt				26 500 000
— liikenneturvallisuustyöt	10 700 000			
— pienehköt siltatyöt	6 700 000			
— muut pienehköt tietyt	9 100 000			
Laskennalliset ja tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteilta rahoitettavat vähennyserät				— 7 500 000
			Rahoitustarve	142 000 000

4. *Kymen tie- ja vesirakennuspiiri*

	Pituus km Kestoaika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1983 mk
1. Mt 408 välillä Lappeenranta—Taipalsaari, Lappeenranta, Taipalsaari	6.99+3.76 1976—83	30 728	29 628	1 100 000
2. Vt 7 välillä Poitsila—Hamina, Hamina, Vehkalahti	3.6+2.7 1980—87	49 965	17 166	9 690 000
3. Vt 7 Kangasmaen liittymä, Pyhtää	0.7+0.5 1981—83	4 172	1 572	2 600 000
4. Vt 6 Vesivalon eritasoliittymä, Joutseno	1.2+1.8 1982—83	9 600	1 540	8 060 000
5. Vt 6, mt 4015 Parikkala—Särkisalmi, Parikkala	0.7+5.7 1982—83	6 500	1 000	5 500 000
6. Mt välillä vt 15—Kääpälä, Valkeala	8.3 1982—83	7 000	1 300	5 700 000
7. Mt 375 Kaipiaisten kohdalla, Anjalankoski	2.3 1982—83	6 100	4 800	1 300 000
8. Mt 389 ja 3991 välillä Rautjärvi—Miettilä, Rautjärvi	11.3 1982—83	5 600	900	4 700 000
9. Pt 14673 Salmenkylä ja pt 14674 Husula, Vehkalahti	2.5+3.0 1982—83	3 500	2 650	850 000
10. Mt 3622 välillä Iitti—Kymenranta, Iitti, Kuusankoski	14.0 1983—84	7 900	—	1 800 000
11. Mt 3571 ja 3573 Korkeakosken silta ja kevyen liikenteen järjestelyt, Kotka	0.5 1983—84	4 500	—	500 000
12. Vt 6 Joutsenon tiejärjestelyt, Joutseno	1.5 1983—85	7 100	—	1 500 000
13. Mt 3532 Hirvikosken silta, Pyhtää, Ruotsinpyhtää	0.8+0.7 1983—84	4 900	—	1 000 000
14. Mt 364 Korian silta, Elimäki, Kuusankoski	0.7 1983—84	9 800	—	3 000 000
15. Mt 3751 välillä Utti—Savero, Valkeala	4.0 1983	2 300	—	300 000
16. Vt 6 Sienimäen kohta, Imatra	0.6 1983—84	2 500	—	700 000
17. Pienehköt tietyt				14 900 000
— liikenneturvallisuustyöt		4 865 000		
— pienehköt siltatyöt		4 135 000		
— muut pienehköt tietyt		5 900 000		
Laskennalliset ja tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteilta rahoitettavat vähennyserät ...				— 3 200 000
			Rahoitustarve	60 000 000

5. *Mikkelin tie- ja vesirakennuspiiri*

	Pituus km Kestoaika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1983 mk
1. Mt 464 välillä Rantasalmi—Palviainen, Joroinen, Rantasalmi	34.58+0.61 1979—83	23 400	18 100	5 300 000
2. Vt 5 välillä Asema—Kinnari, Mikkelin kaupunki ja mlk	3.38+1.45 1975—84	59 000	51 450	7 050 000
3. Vt 5 välillä Pitkäjärvi—Asema, Mikkelä	2.29+1.60 1977—85	44 900	16 200	9 000 000
4. Mt 474 välillä Rönkönvaara—Vihtari, Savonranta	12.04 1981—83	7 500	5 000	2 500 000
5. Kt 62 välillä Anttola—Luukkosenkylä, Anttola, Puumala	30.44+0.33 1982—83	11 000	6 600	4 400 000

	Pituus km Kesto-aika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioitua kustannukset v. 1983 mk
6. Vt 5 välillä Hevossaarentie—Mustanportinkatu, Heinolan kaupunki ja mlk	3.10 1982—83	6 900	300	6 600 000
7. Pt 15197 Virtasalmen silta tiejärjestelyineen, Savonlinna	1.00 1982—83	3 000	1 700	1 300 000
8. Mt 470 välillä Varparanta—Haponlahti, Savonlinna	12.39+0.10 1982—83	5 700	1 000	4 700 000
9. Mt 542 välillä Karvio—Kuopion piirin raja, Heinävesi	11.14 1982—84	7 700	1 100	2 400 000
10. Mt 612 välillä Korkeasaarensalmi—Keski-Suomen piirin raja, Sysmä	11.76 1982—83	2 600	700	1 900 000
11. Mt 612 Korkeasaarensalmen silta tiejärjestelyineen, Sysmä	0.70 1983	4 000	—	4 000 000
12. Kt 60 välillä Hujansalo—Kymen piirin raja, Heinolan mlk	13.35 1983—84	6 500	—	1 500 000
13. Mt 447 välillä Haarajoki—Porsaskoski, Kangasniemi, Pieksämäen mlk	21.37+0.33 1983—84	9 000	—	2 000 000
14. Kt 62 Lietveden silta tiejärjestelyineen, Puumala	1.30 1983—85	13 700	—	800 000
15. Pt 15114 ja 15121 Ristiinan keskusta, Ristiina ..	4.40 1982—83	2 500	550	1 950 000
16. Pienehköt tietyt				9 500 000
— liikenneturvallisuustyöt	2 500 000			
— siltatyöt	2 500 000			
— muut tietyt	4 500 000			
Laskennalliset ja tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteilta rahoitettavat vähennyserät ...				— 8 900 000
			Rahoitustarve	56 000 000

6. Pohjois-Karjalan tie- ja vesirakennuspiiri

	Pituus km Kesto-aika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioitua kustannukset v. 1983 mk
1. Mt Joensuun kehätie, Joensuu	3.10+1.79 1980—84	80 800	50 270	19 550 000
2. Mt 506 välillä Polvela—Kajoo, Juuka	14.30+0.20 1980—83	10 410	9 425	985 000
3. Mt 506 välillä Kajoo—Kuopion piirin raja, Juuka	7.80+0.08 1982—83	4 920	1 630	1 870 000
4. Mt 490 välillä Lahdenvaara—Niirala ja mt 500 Niiralan ratapihan eritasoristeys, Tohmajärvi	14.15+0.82 1982—83	12 870	4 600	4 290 000
5. Mt 4825 välillä Viurunieniemi—Kuusjärvi, Outokumpu	12.32+0.26 1982—83	7 320	1 960	3 000 000
6. Mt 583 välillä Kuopion piirin raja—Savikylä, Nurmes	10.85+0.06 1982—83	6 930	1 630	2 800 000
7. Mt 480 välillä Aittolahti—Väärämäki, Kesälahti ..	21.75+0.05 1982—84	10 760	980	1 265 000
8. Mt 522 välillä Palopuro—Varpovaara, Lieksa	21.58+0.73 1981—83	12 810	9 430	2 920 000

	Pituus km Kestoaika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1983 mk
9. Mt 4825 välillä Pöytälahti—Viuruniemi, Outo- kumpu, Liperi	12.49+0.14 1983—84	8 070	—	2 610 000
10. Mt 5224 Naarajoen silta, Lieksa	1.58 1983—84	6 250	—	2 610 000
11. Kt 74, mt 522 ja 514 Ilomantsin rakennuskaava- alueen päätiet, Ilomantsi	4.01 1983—84	3 230	—	1 630 000
12. Vt 18 välillä Aronsalmi—Valtimo, Nurmes, Valti- mo	28.90 1983—85	9 300	—	540 000
13. Mt 504 välillä Ruvaslahden paikallistiehaara—Mar- tonvaara, Polvijärvi	19.36+0.46 1983—85	10 560	—	300 000
14. Pienehköt tietyöt				2 720 000
— liikenneturvallisuustyöt	890 000			
— muut pienehköt tietyöt	1 830 000			
Laskennalliset ja tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteilta rahoitettavat vähennyserät ...				— 2 490 000
			Rahoitustarve	44 600 000

7. Kuopion tie- ja vesirakennuspiiri

	Pituus km Kestoaika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1983 mk
1. Vt 5 välillä Puijonrinne—Kellolahden eritasoliitty- mä, Kuopio	2.00 1982—83	3 500	1 300	2 200 000
2. Mt 573 Melttusen silta, Kaavi	0.90 1982—83	2 900	500	2 400 000
3. Mt 554 välillä Kissakuusi—Kivimäki, Tervo, Piela- vesi	33.00 1981—83	20 000	5 900	8 500 000
4. Mt 534 välillä Tahvolanmäki—Vuorinen, Leppä- virta	21.10 1981—84	14 700	4 400	3 700 000
5. Pt 16089 Konnekosken silta, Rautalampi	0.60+1.50 1982—83	4 300	900	3 400 000
6. Mt 7693 välillä Kalliokylä—Niemiskylä, Kiuruvesi	9.70 1982—83	4 800	1 100	2 000 000
7. Mt 586 välillä Koirakoski—Issakanpää, Sonkajärvi, Rautavaara	21.40 1980—83	13 000	7 600	3 000 000
8. Kt 75 välillä Summalankangas—Hankamäki, Nil- siä, Rautavaara	24.24 1981—83	18 000	10 900	7 100 000
9. Mt 577 välillä Nilsä—Varpaisjärvi, Nilsä, Var- paisjärvi	21.00 1982—84	10 900	1 300	1 600 000
10. Mt 569 välillä Juankoski—Puukkomäki, Juan- koski	1.20+3.40 1983	2 800	—	2 800 000
11. Mt 5731 välillä Kaavi—Kortteinen—Sivakkavaara, Kaavi	22.80 1983—84	9 500	—	2 600 000
12. Mt 537 välillä Puutossalmi—Vehmersalmi, Veh- mersalmi	15.80 1983—85	14 200	—	2 200 000
13. Mt 586 välillä Matalalahti—Sonkajärvi, Sonkajärvi, Iisalmi	11.50 1981—83	13 200	7 400	5 800 000

	Pituus km Kestoaika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1983 mk
14. Mt 5641 ja 564 välillä Pörsänmäki—Itikkasalmi, Iisalmi	13.00 1983—84	5 800	—	1 800 000
15. Mt 5951 ja pt 16143 välillä Amerikka—Vieremä, Vieremä	11.80 1983—84	6 100	—	2 000 000
16. Vt 5 Leväsen eritasoliittymä, Kuopio	0.35+1.55 1983—84	9 000	—	2 700 000
17. Mt 572 välillä Tuusniemi—Ohtaanniemi, Tuusniemi	5.50 1982—83	2 500	600	1 400 000
18. Pt 16367 Puurtila, Varkaus	2.60 1983—84	2 900	—	1 000 000
19. Pienehköt tietyt				12 000 000
— liikenneturvallisuustyöt	5 930 000			
— pienehköt siltatyöt	3 210 000			
— muut pienehköt tietyt	2 860 000			
Laskennalliset ja tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteilta rahoitettavat vähennyserät ...				— 4 200 000
			Rahoitustarve	64 000 000

8. Keski-Suomen tie- ja vesirakennuspiiri

	Pituus km Kestoaika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1983 mk
1. Mt 637 välillä Tiituspohja—Vihtavuori, Laukaa ..	5.7 1977—83	20 942	20 742	200 000
2. Mt välillä Huopananlahti—Hännilänsalmi, Viitasaari	12.3+1.5 1979—83	22 986	17 386	4 600 000
3. Mt 637 välillä Vihtavuori—Laukaa, Laukaa	7.1+0.1 1980—84	16 035	9 605	6 300 000
4. Vt 4 välillä Pumperi—Mattilanniemi ja vt 23 välillä Keljo—Tikka, Jyväskylän kaupunki	5.3+0.8 1979—84	48 142	31 822	12 320 000
5. Vt 4 Palokan eritasoliittymä, Jyväskylän mlk	1.4+0.6 1981—83	11 916	7 101	4 815 000
6. Mt 6112 välillä vt 9—Kuokkala, Jyväskylän kaupunki ja mlk	1.7 1982—84	11 830	1 000	4 700 000
7. Mt 622 välillä Ketvele—Multia, Multia	10.0+0.3 1982—84	10 090	1 500	4 300 000
8. Kt 69 Istunmäen kohdalla ja mt 659 välillä Istunmäki—Neituri, Konnevesi	8.0 1982—83	5 820	1 060	4 730 000
9. Mt 610 välillä Syvälahti—Putkilahti, Korpilahti ..	8.0 1982—84	16 000	650	6 350 000
10. Mt 612 välillä Pytynpohja—Tammijärvi, Luhanka	5.7 1983	3 730	—	3 730 000
11. Mt 633 välillä Timpersuntti—Vaasan piirin raja, Pylkönmäki, Multia	15.9 1982—83	4 700	380	4 320 000
12. Pt 16621 Saaritie, Lemmensilta, Säynätsalo	0.3 1983—84	3 660	—	1 800 000
13. Mt 348 välillä Haitto—Melonsaari, Keuruu	1.8 1983—84	3 450	—	450 000
14. Mt välillä Hilmonlahti—Huopananlahti, Kannonkoski, Viitasaari	14.7 1983—86	32 100	—	600 000
15. Mt 622 ja 627 Multian keskustassa, Multia	3.2+0.3 1983—84	3 700	—	700 000

	Pituus km Kestoaika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1983 mk
16. Mt 607 välillä Kaunikkikangas—Koivula, Petäjävesi	5.4 1983—84	2 810	—	700 000
17. Mt 606 välillä Lapinmäki—Kelanmäki, Petäjävesi	3.3+0.1 1983—84	4 300	—	1 000 000
18. Mt 603 välillä Jämsän läntinen sisääntulotie—Pänkälä, Jämsä	2.2 1983—84	3 500	—	930 000
19. Pienehköt tietyt				13 489 000
— liikenneturvallisuustyöt	2 630 000			
— pienehköt siltatyöt	3 104 000			
— muut pienehköt tietyt	7 755 000			
Laskennalliset ja tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteilta rahoitettavat vähennyserät ...				— 5 034 000
			Rahoitustarve	71 000 000

9. Vaasan tie- ja vesirakennuspiiri

	Pituus km Kestoaika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1983 mk
1. Kt 67 välillä Alahärmä—Ytterjeppo, Alahärmä, Uusikaarlepyy	27.80+3.30 1979—83	41 422	33 522	7 900 000
2. Mt 685 välillä Jurva—Kainasto, Jurva, Teuva, Kauhajoki	23.98+0.45 1981—83	11 160	8 420	2 740 000
3. Mt 6604 ja mt 6761 välillä Pjelaax—Närpiö, Närpiö	12.29+0.18 1981—83	12 480	6 280	6 200 000
4. Vt 8 Vaasan yhdystie, Vaasa	4.25+0.62 1981—84	56 320	23 920	19 800 000
5. Pt 17384 Jurvan keskustan paikallistie, Jurva ..	1.89+0.81 1981—83	3 300	1 640	1 660 000
6. Mt 742 välillä Ytteresse—Ähtävä, Pietarsaaren mlk	6.72+0.22 1982—83	5 900	1 100	4 800 000
7. Mt 700 välillä Koskenkorva—Ilmajoki, Ilmajoki	6.70+0.18 1982—83	8 770	2 270	6 500 000
8. Mt 725 välillä Sandvik—Koskeby, Mustasaari, Vöyri	13.10+0.03 1982—83	7 470	1 770	5 700 000
9. Mt 661 välillä Isojoki—Turun piirin raja, Isojoki	17.46+0.44 1981—83	9 590	2 240	7 350 000
10. Pt 17786 Ylihärmän keskustan kohdalla, Ylihärmä	2.23+0.07 1982—83	3 000	880	2 120 000
11. Kt 66 välillä Hämeen piirin raja—Alavus, Alavus	18.91+1.13 1983—85	27 200	—	3 000 000
12. Mt 273 välillä Turun piirin raja—Hulkko, Alasjärvi	14.44+0.24 1983—84	7 500	—	2 600 000
13. Mt 621 välillä Ähtäri—Myllymäki, Ähtäri	10.48+0.35 1982—83	7 200	300	6 900 000
14. Mt 669 välillä Kauhajärvi—Rahikka, Kauhajoki ..	21.96+0.30 1983—85	13 300	—	1 900 000
15. Mt 7201 ja 7232 välillä Isokyrö—Lehmäjoki, Isokyrö	12.33+0.30 1983—85	12 300	—	1 900 000

	Pituus km Kesto aika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1983 mk
16. Pt 17483 Kivisaaren—Nurmon paikallistie, Nurmo	2.76 1983—84	6 950	—	1 800 000
17. Mt 724 välillä Raippaluoto—Björköby, Mustasaari	20.74+0.08 1983—84	10 900	—	2 300 000
18. Mt 743 välillä Evijärvi—Kruunupyyn kunnan raja, Evijärvi	10.68+1.67 1983—84	9 800	—	2 500 000
19. Mt 664 Dagsmarkin silta tiejärjestelyineen, Kristiinankaupunki	0.78+0.20 1983—84	4 100	—	1 000 000
20. Pienehköt tietyt				20 080 000
— liikenneturvallisuustyöt	12 860 000			
— pienehköt siltatyöt	4 950 000			
— muut pienehköt tietyt	2 270 000			
Laskennalliset ja tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteilta rahoitettavat vähennyserät ...				— 8 750 000
			Rahoitustarve	100 000 000

10. Keski-Pohjanmaan tie- ja vesirakennuspiiri

	Pituus km Kesto aika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1983 mk
1. Mt Haapajärvi—Hujakko, Haapajärvi, Pyhäjärvi, Pihtipudas	23.60+0.28 1982—84	15 500	2 180	6 640 000
2. Kt 85 välillä Kuoppala—Maliskylä, Nivala	15.68+0.27 1982—83	7 840	1 920	5 920 000
3. Mt Taluskylä—Merijärvi, Alavieska, Merijärvi	11.60+0.25 1982—84	7 730	2 460	3 020 000
4. Pt 18081 Annalan silta tiejärjestelyineen, Kannus	0.55 1982—83	3 310	540	2 770 000
5. Mt 7714 Alaviirre—Roikola, Lohtaja, Kannus	19.61+0.18 1981—83	10 840	5 230	5 610 000
6. Pt Kähtävä, Alavieska	4.00+0.12 1981—83	2 980	2 620	360 000
7. Vt 13 välillä Kainu—Keski-Suomen piirin raja, Veteli, Perho	48.91+2.15 1981—84	28 280	11 570	10 100 000
8. Mt 7592 välillä Eskola—Lepistö, Kannus, Lohtaja, Toholampi	5.36 1981—83	3 570	3 080	490 000
9. Pt 18213 Kuokkamaan alikulksilta tiejärjestelyineen, Ylivieska	1.38 1982—83	2 970	1 940	1 030 000
10. Vt 8 Siiponjoen silta tiejärjestelyineen, Kalajoki	6.50+0.08 1983—84	3 300	—	760 000
11. Kt 85 välillä Kielessä—Puusaari, Kärsämäki	11.58+0.19 1983—84	8 050	—	2 180 000
12. Pienehköt tietyt				4 660 000
— liikenneturvallisuustyöt	2 450 000			
— pienehköt siltatyöt	2 210 000			
Laskennalliset ja tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteilta rahoitettavat vähennyserät ..				— 2 540 000
			Rahoitustarve	41 000 000

11. Oulun tie- ja vesirakennuspiiri	Pituus km Kestoaika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1983 mk
1. Vt 20 välillä Kuolio—Kuusamo, Kuusamo	20.00	21 990	17 290	4 700 000
	1980—83			
2. Mt 8155 Eteläsataman tie, Oulu	3.24+5.79	47 740	17 910	14 400 000
	1981—84			
3. Mt 8121 välillä Tuomioja—Ruukki, Ruukki	18.85+0.49	6 220	5 720	500 000
	1981—83			
4. Vt 22 Muhoksen kirkonkylän kohdalla, Muhos ..	3.00	7 020	830	6 190 000
	1982—83			
5. Mt 813 välillä Pattijoki—Olkijoki, Pattijoki ...	4.80+0.08	2 160	1 190	970 000
	1982—83			
6. Pt 18637 Haapamaa—Ängeslevä, Kempele, Tyr- nävä	15.70+0.28	8 170	2 030	6 140 000
	1982—83			
7. Mt 8131 ja pt 18628 Limingan kirkonkylän koh- dalla, Liminka	0.45+1.15	6 050	4 800	1 250 000
	1982—83			
8. Vt 20 välillä Siikakangas—Kuolio, Taivalkoski, Kuusamo	32.0	28 970	4 120	11 000 000
	1982—85			
9. Mt 8111 Ruukinkosken silta ja pt 18593 Katin- hätä, Ruukki	1.5	10 880	1 530	7 400 000
	1982—84			
10. Pt 18823 Sampilan silta, Pudasjärvi	0.70	2 500	1 050	350 000
	1982—83			
11. Mt 811 välillä Lahtiranta—Sammalkangas, Ruukki	7.40	6 800	1 400	600 000
	1982—84			
12. Mt 815 Oulunsalo—Kiviniemi ja pt 18676 Ou- lunsalo, Oulu, Kempele	4.80+1.10	4 680	—	1 630 000
	1983—84			
13. Mt 913 välillä Teeriranta—Heinäjäki, Kuusamo	36.20	15 300	—	350 000
	1983—85			
14. Pienehköt tietyt				12 520 000
— liikenneturvallisuustyöt	1 390 000			
— pienehköt siltatyöt	1 500 000			
— muut pienehköt tietyt	9 630 000			
Laskennalliset ja tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteilta rahoitettavat vähennyserät ..				— 7 000 000
			Rahoitustarve	51 000 000

12. Kainuun tie- ja vesirakennuspiiri	Pituus km Kestoaika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1983 mk
1. Pt Kälkänen, Kuhmo	14.68	4 330	3 180	1 150 000
	1975—83			
2. Pt 19030 Otanmäki—Vuolijoki, Vuolijoki	7.67	2 200	500	200 000
	1982—83			
3. Mt 524 välillä Pohjois-Karjalan piirin raja—Si- vakka, Kuhmo	27.04	16 695	12 010	4 685 000
	1981—83			
4. Vt 22 välillä Vaalan kunnan raja—Kivesjärvi, Paltamo	14.41+0.23	19 150	12 360	6 790 000
	1981—83			
5. Vt 5 välillä Jokikylä—Hyrynsalmi, Ristijärvi, Hy- rynsalmi	17.42+0.60	21 150	9 350	8 700 000
	1982—84			
6. Mt 8881 ja mt 8882 Ristijärven keskustan tie- järjestelyt, Ristijärvi	2.27	3 170	2 190	980 000
	1982—83			

	Pituus km Kestoaika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1983 mk
7. Vt 5 välillä Komila—Miettula, Kajaani	5.65 1982—83	5 100	2 970	2 130 000
8. Vt 22 välillä Kivesjärvi—Heinijoki, Paltamo ..	11.50+0.10 1982—84	12 800	1 850	5 400 000
9. Mt 915 välillä Suomussalmen silta—Veikkola ja mt 9152 Alajärvi—Haapa-aho, Suomussalmi	19.52+0.12 1982—84	15 000	1 320	1 605 000
10. Mt 880 välillä Teppana—Uusikylä, kevyen liikenteen järjestelyt, Kajaani	4.07 1983	2 800	—	2 800 000
11. Pienehköt tietyt				3 760 000
— liikenneturvallisuustyöt	380 000			
— pienehköt siltatyöt	1 780 000			
— muut pienehköt tietyt	1 600 000			
Laskennalliset ja tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteilta rahoitettavat vähennyserät ..				— 2 200 000
			Rahoitustarve	36 000 000

13. *Lapin tie- ja vesirakennuspiiri*

	Pituus km Kestoaika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1983 mk
1. Vt 4 välillä Peurasaari—Paattio, Kemi	6.82 1973—83	102 300	98 100	4 200 000
2. E 4 välillä Tornio—valtakunnan raja, Tornio ...	1.1 1977—83	33 685	33 085	600 000
3. Mt 956 välillä Hetta—Peltovuoma, Enontekiö ..	30.7 1980—83	20 555	15 755	2 920 000
4. Vt 5 välillä Isokylä—Kemijärvi sekä Kemijärven ja Norvioväylän sillat, Kemijärvi	2.3 1980—84	33 565	32 535	430 000
5. Kt 81 välillä Paljaskangas—Perälä, Posio	11.9 1981—83	11 045	8 645	2 400 000
6. Mt 950 välillä Oulun läänin raja—Hautajärvi, Salla	10.8 1981—83	12 930	5 930	4 110 000
7. Mt 9421 Koskenkylä—Oikarainen, Rovaniemen mlk	14.8 1981—84	13 800	3 055	5 500 000
8. Kt 79 välillä Marraskoski—Meltaus, Rovaniemen mlk	18.5 1981—84	19 160	13 160	5 210 000
9. Mt 952 välillä Unari—Sassali, Sodankylä	14.9 1981—84	16 800	6 990	3 500 000
10. Mt 9583 ja 9584 Särkijärvi—Pallastunturi, Muonio, Kittilä	20.2 1981—84	17 000	6 680	3 590 000
11. Pt 19746 Myllymäki, Rovaniemen mlk	1.4 1982—83	3 990	1 390	2 600 000
12. Mt 9262 välillä Lautiosaari—Härkönen, Kemin- maa	21.7 1982—83	10 745	4 245	5 250 000
13. Vt 4 välillä Häkinvaara—Kuolajoki, Rovaniemen mlk	6.0 1982—83	4 465	1 770	2 695 000
14. Mt 930 välillä Ylitornion kunnan raja—Muurola, Rovaniemen mlk	21.7 1982—84	19 500	5 275	4 790 000

	Pituus km Kesto-aika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1983 mk
15. Mt 938 Kelloniemi—Kolari, Kolari	16.0 1982—83	8 035	2 635	3 200 000
16. Mt 955 välillä Kotakumpu—Nilivaara, Kittilä ..	20.3 1982—84	13 600	2 500	2 040 000
17. Vt 21 välillä Röyttän liittymä—rautatien alikulku, Tornio	2.2 1982—84	12 900	2 230	6 800 000
18. Vt 4, mt 924 ja 9241 ja pt 19504 Simon asema- kylän tiejärjestelyt, Simo	4.6 1982—84	17 800	2 395	10 000 000
19. Vt 21 välillä Laurila—Röyttän liittymä, Tornio	8.3 1982—84	14 000	110	3 800 000
20. Pt Arvospuoli—Vuostimo, Pelkosenniemi, Kemi- järvi	11.5 1982—83	9 900	4 960	2 000 000
21. Mt 9553 Keptukosken silta, Inari	0.1 1982—83	2 775	1 275	300 000
22. Vt 4 Juutuanjoen silta, Inari	0.5 1982—83	5 495	1 795	1 400 000
23. Po välillä Pahtavaara—Kuoppilasjoki, Utsjoki ..	12.1 1982—83	9 750	3 480	3 750 000
24. Vt 4 välillä Ylinampa—Käyrämö, Rovaniemen mlk	23.0 1983—84	13 400	—	3 400 000
25. Mt 935 välillä Konttajärvi—Rattostunturi, Pello	18.7 1983—85	14 200	—	290 000
26. Kt 81 välillä Perälä—Ahola, Posio	23.3 1983—85	13 000	—	1 600 000
27. Pt 19592 Toljanjärvi, Ranua	5.3 1982—83	5 000	700	715 000
28. Pt 19634 Marjosaari—Kuivakangas, Ylitornio ..	6.3 1983—85	6 000	—	700 000
29. Mt 970 Utsjoen kirkonkylän kohdalla, Utsjoki ..	6.7 1983—85	6 000	—	1 930 000
30. Vt 4 Vajukosken voimalaitoksen kohdalla, Sodan- kylä	7.4 1983—84	6 200	—	750 000
31. Polkutiet		2 500	—	2 500 000
32. Pienehköt tietyöt				16 630 000
— liikenneturvallisuustyöt	7 930 000			
— pienehköt siltatyöt	5 170 000			
— muut pienehköt tietyöt	3 530 000			
Laskennalliset ja tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteilta rahoitettavat vähennyserät ..				— 4 600 000
			Rahoitustarve	105 000 000

14. Muut tie- ja siltatyöt

1. Pienehköt tie- ja siltatyöt	10 400 000
2. Yleisiksi teiksi otettavien teiden kuntoonpano ..	4 000 000
	Rahoitustarve 14 400 000

Arvioidut
kustannukset
v. 1983 mk

Lisäperusteluina esitetään seuraavaa:

Edellä esitetty käyttösuunnitelma on laadittu ottamalla huomioon myös momenttien 25.50.77, 25.50.78 ja 34.50.77 määrärahojen arvioitu käyttö eri hankkeilla.

Uudenmaan tie- ja vesirakennuspiirin alueella työllistetään 130 ja Turun 15 vankia työsiirtolakohteissa, joita rahoitetaan käyttösuunnitelmassa ehdotetun lisäksi momentilta 25.50.77. Hämeen tie- ja vesirakennuspiirin alueella työllistetään 50 työleiriläistä kohteissa, joita rahoitetaan käyttösuunnitelmassa esitetyn lisäksi momentilta 25.50.78.

Käyttösuunnitelmassa on käytetty seuraavia lyhennyksiä:

Vt, vt = valtatie
 Kt, kt = kantatie
 Mt, mt = maantie
 Pt, pt = paikallistie
 mlk = maalaiskunta
 kk = kirkonkylä
 ym = hanke sisältää mainittuja teitä useampiin teihin liittyviä erillisiä toimenpiteitä

Hankkeiden pituutta kuvaavissa luvuissa on ensin mainittu kohteena olevan tien pituus ja sen jälkeen työhön liittyvien muiden tietöiden pituus.

Hankkeiden kestoajaksi on ilmoitettu työn aloittamis- ja valmistumisvuosi. Toteuttamista vasta riippuen tie voidaan avata liikenteelle huomattavastikin lopullista valmistumisvuotta aikaisemmin.

Hankkeen kustannusarvio on esitetty reaaliarvoisena vuoden 1983 arvioidussa kustannustasossa. Merkintä VO kustannusarvion edessä tarkoittaa sitä, että ko. hankkeen toteuttaa joku muu kuin tie- ja vesirakennuslaitos ja että kustannusarvio sisältää vain tie- ja vesirakennuslaitoksen osuuden hankkeen kokonaiskustannuksista. Mikäli hankkeen toteuttaa tie- ja vesirakennuslaitos, mutta joku muu maksaa siitä osan, sisältyy kustannusarvioon myös tämä, momentilta 31.24.78 rahoitettava osuus, joka sisältyy vähennyksenä myös kohtaan "Laskennalliset ja tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteilta rahoitettavat vähennyserät".

Jo budjetoitu -sarakeessa on esitetty vuoden 1983 kustannustasossa ne määrärahat, jotka hankkeelle on myönnetty esityksen laatimishetkeen mennessä.

1. Uudenmaan tie- ja vesirakennuspiiri

Vt 7 välillä Rita—Koskenkylä

Nykyinen tie on kapea, päällysteen leveys on vain 7 m. Näkemäolosuhteet ovat huonot ja liikennemäärä suuri, 6 700 autoa/vrk. Liikenne ruuhkautuu ajoittain ja onnettomuuksia tapahtuu paljon. Hanke käsittää nykyisen valtatie korvaavan moottoriliikennetien rakentamisen olemassa olevan Porvoon ohikulkutien välittömäksi jatkeeksi. Toimenpiteen tarkoituksena on kaukoliikenteen palvelutason parantaminen.

Vt 4 välillä Mäntsälä P-Levanto

Nykyinen tie on 10 m leveä ja kestopäällysteinen. Liikennemäärä on keskimäärin 6 500 autoa/vrk. Hanke käsittää moottoriliikennetien rakentamisen v. 1981 avatun Mäntsälän ohikulkutien jatkeeksi niin, että tieosuus valmistuisi samanaikaisesti v. 1981 rakenteille lähteneen tieosan Levanto—Viljanieni kanssa. Toimenpiteen tarkoituksena on kaukoliikenteen palvelutason parantaminen.

Kt 50 välillä Vanhakartano—Hämeenkylä

Tien liikennemäärä on keskimäärin 12 000 autoa/vrk. Hanke käsittää tien parantamisen kaksiajorataiseksi 3 km:n matkalla sekä tähän liittyvien kevyen liikenteen väylien rakentamisen ja eritasoliittymän parantamisen. Toimenpiteen tarkoituksena on tien liikenteenvälityskyvyn ja liikenneturvallisuuden parantaminen.

2. Turun tie- ja vesirakennuspiiri

Vt 10, pt 12307 ja 12305, mt Marttila—Aura, Vättilän liittymän kanavointi sekä Prunkilan silta

Hanke on osa kehitettävää seudullista tiejaksoa Halikko—Marttila—Aura—Mynämäki, josta on valmiina osuus Halikko—Marttila. Hanke käsittää uuden 6 km pitkän maantien rakentamisen sekä noin 13 km:n pituudelta mt:n 2226 parantamisen. Toimenpiteen tarkoituksena on kehittää uusi yhteys seudullisille, kehämäisille liikenneverroille ja parantaa nykyisen, kuntien välisen liikenteen ajo-olosuhteita.

Vt 8 Porin läntinen ohikulkutie

Valtatie 8 kulkee nykyisin aivan kaupungin keskustan läpi mutkikkaan katureitin kautta. Hanke käsittää noin 6 km:n pituisen ohikulkutien ja siihen liittyvien liittymä- ja katujärjestelyiden rakentamisen keskustan länsipuolelle osaksi valtatie 8. Tielle arvioidaan siirtyvän sen valmistuttua noin 5 000 autoa vuorokaudessa. Toimenpiteen tarkoituksena on kaukoliikenteen sujuvuuden parantaminen ja liikenteen aiheuttamien haittojen vähentäminen keskustassa.

3. Hämeen tie- ja vesirakennuspiiri

Vt 3 välillä Tampere—Ylöjärvi

Nykyinen tie on 9 m leveä kestopäällysteinen tie. Se on hyvin vilkkaasti liikennöity, keskimääräinen vuorokausiliikenne on 10 000—18 000 autoa/vrk ja liikenneonnettomuuksia tapahtuu runsaasti. Hanke käsittää valtatie 3:n rakentamisen kaksiajorataiseksi 2,3 km:n osuudelta, kevyen liikenteen väyliä 12 km, kevyen liikenteen alikulkuja 7 kpl sekä rinnakkaisia tie- ja katujärjestelyjä 4 km. Toimenpiteen tarkoituksena on liikenteenvälityskyvyn ja liikenneeturvallisuuden parantaminen.

Mt 332 välillä Turun piirin raja—Kuru

Nykyinen tie on 6 m leveä, mutkainen ja kantavuudeltaan heikko. Tien liikennemäärä on keskimäärin 400 autoa/vrk. Hanke käsittää tien rakenteen ja osaksi suuntauksen parantamisen. Toimenpiteen tarkoituksena on tien liikennöitävyyden parantaminen.

Vt 4 välillä Uudenmaan piirin raja—Renkomäki

Hanke täydentää yhtenäiseksi moottoriliikennetieksi Uudenmaan piirin puolella v. 1981 rakenteille lähteneen tiejakson ja v. 1983 valmistuvan Lahden ohikulkutiesuuden. Toimenpiteen tarkoituksena on kaukoliikenteen palvelutason parantaminen.

8. Keski-Suomen tie- ja vesirakennuspiiri

Mt välillä Hilmonlahti—Huopananlahti

Kyyjärven—Viitasaaren maantiestä on rakenteilla osuus Huopananlahti—Hännilänsalmi.

Nyt aloitettava hanke on sen välitön jatke ja käsittää uuden tien rakentamisen välillä Hilmonlahti—Huopananlahti. Tämä tieosuus on viimeinen vielä aloittamaton jakso koko poikittaisyyhteystä. Hankkeen aikanaan valmistuessa saa koko yhteys valtakunnallisen päätien merkityksen.

9. Vaasan tie- ja vesirakennuspiiri

Kt 66 välillä Hämeen piirin raja—Alavus

Nykyinen tie on 7 m leveä, öljysorapäällysteinen, mutkainen, mäkinen ja paikoitellen kantavuudeltaan heikko. Tien liikennemäärä on keskimäärin 800 autoa/vrk. Hanke käsittää tien suuntauksen parantamisen, kestopäällystämisen ja yksityisten teiden liittymien järjestelyn. Toimenpiteen tarkoituksena on tien liikennöitävyyden parantaminen ja kantatien laatutason yhdenmukaistaminen.

11. Oulun tie- ja vesirakennuspiiri

Mt 913 välillä Teeriranta—Heinäajoki

Nykyinen tie on osaksi 4,5 m leveä soratie ja osaksi 5,5 m leveä öljysoratie. Se on kantavuudeltaan heikko ja routiva. Liikennemäärä on keskimäärin 200 autoa/vrk. Tietä tulevat myös käyttämään v. 1983 alkaen Neuvostoliitosta Suomeen tulevat puutavarakuljetukset. Hanke käsittää tien rakenteen parantamisen ja soratieosuuden päällystämisen öljysoralla. Toimenpiteen tarkoituksena on tien liikennöitävyyden parantaminen.

14. Muut tie- ja siltatyöt

Töiden ohjelmoinnin ja määrärahojen tarkoituksenmukaisen käytön helpottamiseksi ehdotetaan osa määrärahasta jaettavaksi käyttösuunnitelmassa seuraavasti:

1. Pienehköt tie- ja siltatyöt

Määräraha on ensisijaisesti tarkoitettu ennalta-arvaamattomien töiden sekä erilaisen tienrakentamiseen liittyvän kokeilu- ja kehittämistoiminnan rahoittamiseen.

Tienrakennustekniikan ja teiden rakenteiden kehittämiseksi kokeillaan erilaisia päällyste-

päällysrakenne-, silta- ym. rakenteita. Koska kokeilut hyödyttävät kaikkia tiepiirejä, rahoitetaan kokeilut osittain tai kokonaan tästä määrärahasta. Määrärahaa käytetään myös poikkeuksellisten tulvien, sateiden tai muiden luonnonkatastrofien sekä liikenteen aiheuttamien vahinkojen tai liikennettä vaarantavien vaurioiden korjaamiseen.

Määrärahalla tehdään myös yleisten teiden liikennekelpoisuutta parantavia töitä kuten siltojen, lauttalaitureiden ja -telakoiden sekä rumpujen parantamistöitä sekä vilkkaimmin liikenneitöiden teiden pienehköjä parantamis- ja päällystämistöitä. Edelleen viimeistellään valmistusvaiheessa olevia tie- ja siltatöitä sekä tehdään aloitettavien kohteiden alustavia töitä.

Määrärahalla kunnostetaan myös yleisinä teinä lakkautettavien teiden siltoja, milloin se katsotaan yleisen edun kannalta tarkoituksenmukaiseksi sekä rahoitetaan toimialaan kuuluvia muita pienehköjä sekalaisia tehtäviä ja laitehankintoja.

2. Yleisiksi teiksi otettavien teiden kuntoonpano

Tielain mukaisessa järjestyksessä yleisiksi teiksi otettavilla teillä on luovuttajan tekemien kuntoonpanotöiden lisäksi valtion tehtävä välttämättömiä kuntoonpanotöitä, kuten heikkojen siltojen parantamisia, liikenneturvallisuutta parantavia tieoikaisuja sekä ajoradan kantavuuden ja leveyden lisäämisiä. Edellämäinittujen töiden tekemistä ja kustannuksia ei voida kokonaisuudessaan katsoa tien luovuttajan velvollisuudeksi.

Alamomentin rahoitustarpeen lisääntyminen johtuu kustannustason nousun ohella tehtävien ja kohteiden lisääntymisestä.

15. *Tutkimus ja suunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 118 000 000 mk teiden ja siltojen yleis-, tie- ja rakennussuunnittelua varten. Lisäksi määrärahaa käytetään tienpitoa palvelevaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan, tieverkko-suunnitteluun, pääsuuntaselvitysten laatimiseen sekä tienpidon suunnitteluun ja ohjelmointiin.

1983 esitys	1 200 000 000
1982 menoarvio	1 033 000 000
1982 II lisämenoarvio	2 000 000
1981 tilinpäätös	860 000 000

78. *Ulkopuolisille tehtävät työt (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 55 000 000 mk käytettäväksi ulkopuolisille suoritettaviin pienehköihin rakennus-, kunnossapito- ja korjaustöihin. Kuntien tai muiden ulkopuolisten osallistuessa rakennushankkeiden rahoitukseen kateetaan näiden osuudet tältä momentilta. Lisäksi momentilta rahoitetaan liikenneonnettomuuksien teiden rakenteille aiheuttamat vauriot, yksityistieliittymien parantamiset, valtionapua saavien yksityisteiden auraukset ja muut ulkopuoliset tien- ja vesitienpidon pienet korjaus- ja kunnossapitotyöt sekä Neuvostoliiton puolella tehtävät metsätyöt. Töistä perittäviä korvauksia, joiden suuruutta määrättäessä otetaan huomioon valtion maksuperustelaisissa vahvistetut perusteet ja metsänhankkusuopimus Neuvostoliiton kanssa, arvioidaan kertyvän 56 000 000 mk. Korvaukset tuloutetaan momentille 12.31.26.

1983 esitys	55 000 000
1982 menoarvio	65 000 000
1981 tilinpäätös	66 572 192

88. *Maa-alueiden bankinta ja tielain mukaiset korvaukset (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 105 000 000 mk yleisten teiden tienpitoon tarvittavien alueiden lunastamiseen ja korvaamiseen tie- ja lunastustoimituksissa tai sopimusteitse. Momentin määrärahaa käytetään myös tienpitoaineksen ja sen ottoaikkojen hankintaan lupamaksuineen, tienpitoa ja tieliikenteen hoitamista varten tarvittavien alueen mittaamisen ja korvaamisen johdosta pidettävien tie- ja muiden maanmittaustoitusten menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Tie- ja lunastustoimituksina määrätty korvaukset	67 000 000
Sopimusteitse maksetut korvaukset	20 000 000
Tienpitoainekset ja -alueet sekä lupamaksut	15 000 000
Rakennusmaan hankinta	1 000 000
Maanmittaustoitusten ym. menot	2 000 000
Yhteensä	105 000 000

1983 esitys	105 000 000
1982 menoarvio	96 000 000
1981 tilinpäätös	119 529 391

27. Vesitiet

Vesitienpidon yleislinjana on vesiteiden liikenteellisten ja teknisten edellytysten parantaminen ylläpitämällä ja kehittämällä vesitieverkkoa erityisesti uiton sekä sisävesi- ja rannikko-liikenteen vaatimuksia vastaavaksi.

Keskuskalasadatamien rakentamisen avustamisen tavoitteena on turvata kalastuselinkeinon tarvitsemat palvelut satamissa, joiden perusrakenteet valtio on toteuttanut.

Veneilysatamien rakentamisen avustamisella pyritään parantamaan veneretkeilyn turvallisuutta ja palvelutasoa sekä suojelemaan saaristoa ja arkoja vesiä veneilyn haitoilta.

Kauppa- ja teollisuussatamien rakentamisen tukemisen tavoitteena on ohjata satamaverkon kehittämistä liikenteellisesti ja alueellisesti taroituksenmukaiseksi.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 13 683 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	5 951 600	+ 840 800	93	+ 1
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	4 891 000	+ 1 038 400	77	—
3. Muut palkat ja palkkiot	1 818 900	+ 442 100	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	894 900	+ 146 000	—	—
	Varaus 1982	— 361 900	—	—
	Varaus 1983	+ 126 600	—	—
Yhteensä	13 683 000	+ 2 232 000	170	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 439 000 mk, mistä 1 295 400 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Lisääntyneen kanavaliikenteen johdosta Saimaan kanavalle ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen kanavaluotsin toimi (V 24).

Uusien sulkukanavien valmistumisen johdosta ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi kaksi ylimääräistä sulkumestarin tointa (V 14). Vastaavasti voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa kaksi peruspalkkaista kanavanhoitajan tointa (V 12).

Lisäys on 73 700 mk.

c) Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 345 000 mk vuoden 1981 kolmannen lisämenoarvion mukaisesti palkattujen kanavaluotsien ja sulkumestarien palkkaamiseksi edelleen osavuotisinä.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 9 400

mk vuoden 1982 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 200 000 mk tilapäisten toimihenkilöiden ikälisien maksamista varten.

Lisäys on 535 600 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 77 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan kanavaluotsien kokonaispalkkaukseen siirtymisen johdosta lisäystä 471 000 mk, mistä 280 000 mk aiheutuu kanavaluotsien luotsauspalkkioista ja 191 000 mk kanavaluotsien luotsauspäivärahoista. Vastaavasti voidaan vähentää 198 000 mk kanavaluotsien pyhätyökorvauksina ja yörähoina. Lisäys on 273 000 mk.

1983 esitys	13 683 000
1982 menoarvio	11 451 000
1981 tilinpäätös	10 461 736

09. *Saimaan kanavan hoitokunta* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 40 000 mk pääosin kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää hoitokunnan puheenjohtajan ja jäsenten palkkioihin, enintään viiden toimihenkilön palkkaukseen, matkakorvauksiin sekä kulutus- ja edustusmenoihin.

1983 esitys	425 000
1982 menoarvio	385 000
1981 tilinpäätös	349 875

14. *Käyttö ja kunnossapito* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 350 000 mk, mistä 1 000 000 mk aiheutuu vesitiekaluston kunnossapitomenojen siirrosta momentilta 31.27.29 ja 2 350 000 mk kunnossapitotarpeen kasvusta sekä kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää vesiteiden varsinaisen käytön ja kunnossapidon lisäksi liikenteen palveluun, turvallisuuden ylläpitoon, alueiden ja kiinteistöjen käyttöön, hoitoon ja kunnossapitoon, metsätöihin sekä kanavaväylä- ja satamarakenteiden sekä niihin kuuluvien laitteiden kunnostukseen sekä työsuhteisen käyttö- ja kunnossapitohenkilöstön palkkauksiin ja matkakorvauksiin, energian hankintaan sekä vesitiekaluston käyttöön ja ylläpitoon. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään 85 henkilötyövuotta vastaava henkilöstö.

Käyttösuunnitelma:	mk
Saimaan kanavan käyttö ja kunnossapito	10 000 000
Muiden vesiteiden käyttö ja kunnossapito	5 400 000
Vesitiekaluston kunnossapito	1 000 000
Yhteensä	16 400 000

1983 esitys	16 400 000
1982 menoarvio	13 050 000
1981 tilinpäätös	11 905 000

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk, mistä 220 000 mk aiheutuu Saimaan kanavan vuokran kasvusta ja toiminnan tehostamisesta sekä 80 000 mk kustannusten noususta. Kun momentilta ehdotetaan vähennettäväksi vesitiekaluston kunnossapitomenot 1 000 000 mk siirtona momentille 31.27.14, vähennys on 700 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan

käyttää myös Saimaan kanavan hallinnosta aiheutuviin kulutusmenoihin, Saimaan kanavan liikenteen edistämisen sekä veden laadun tarkkailun aiheuttamiin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Saimaan kanava-alueen vuokra	1 450 000
Matkat	120 000
Rakennusten käyttö ja katumaksut	300 000
Toimistomenot	300 000
Muut menot	330 000
Yhteensä	2 500 000

1983 esitys	2 500 000
1982 menoarvio	3 200 000
1981 tilinpäätös	3 247 834

31. *Veneilysatamien rakentamisen valtionapu* (siirtomääräraha)

Momentin numerotunnus on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtionapuna kunnille retkeilysatamina toimivien veneilysatamien rakentamiseen ja kunnostamiseen. Ns. kotisatamien rakentamiseen ei myönnetä valtion tukea, vaan niiden rakentamisesta vastaavat kunnat ja veneilyalan järjestöt.

1983 esitys	1 200 000
1982 menoarvio	1 100 000
1981 tilinpäätös	1 000 000

40. *Keskuskalasatamien rakentamisen valtionapu* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 1 000 000 mk harkinnanvaraisena valtionavustuksena kunnille ja kalanjalostusalan yrityksille keskuskalasatamien rakentamiseen.

1983 esitys	1 000 000
1982 menoarvio	1 000 000
1981 tilinpäätös	900 000

42. *Kauppa- ja teollisuussatamien rakentamisen korkotuki* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 750 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain nojalla liikenneministeriön päätöksen mukaan luottolaitoksille suoritetta-

viin korkohyvityksiin. Korkohyvitystä maksetaan luottolaitosten aikaisempina vuosina myöntämistä sekä vuoden 1983 myönnettäväksi ehdotettavista, enintään 10 000 000 markkaan nousevista lainoista, jotka myönnetään kauppa- ja teollisuussatamien rakentamiseen. Lisäys on 100 000 mk.

Korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 7 ½ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 8 ¾ prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1983 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta, mikäli se lain säännöksen estämättä ja velkakirjaehtojen mukaan on mahdollista. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 ¼ prosentin suuruinen korko.

1983 esitys	750 000
1982 menoarvio	650 000
1981 tilinpäätös	443 189

43. *Tahkoluodon hiilisataman rakentamisen korkotuki* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 100 000 mk liikenne- ministeriön päätöksen mukaan luottolaitoksille suoritettavia korkohyvityksiä varten. Korkohyvitystä maksetaan luottolaitosten vuodelle 1983 myönnettäväksi ehdotettavista, enintään 5 000 000 markkaan nousevista lainoista, jotka myönnetään valtakunnallisen hiilihuollon kannalta tärkeän Porin Tahkoluodon hiilisataman rakentamiseen. Korkotukilainan tarve vuosina 1983—85 on yhteensä 15 000 000 mk. Korkohyvityksen osalta noudatetaan momentin 31.27.42 mukaisia perusteita.

1983 esitys	100 000
-----------------------	---------

70. *Kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 200 000 mk käytettäväksi vesitiekaluston hankintoja ja peruskorjauksia varten.

1983 esitys	2 200 000
1982 menoarvio	2 000 000
1981 tilinpäätös	1 699 972

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 740 000 mk, mistä 600 000 mk rakennusten peruskorjauksia ja varastojen rakennustöitä varten sekä 1 140 000 mk Latokarin sataman tukikohdan rakentamisen loppuunsaattamista varten. Latokarin satama ja tukikohta on useiden käyttäjien yhteishanke, jonka tarkistettu kustannusarvio on 23 000 000 mk, mistä sataman osuus on 4 610 000 mk. TVL:n osuus hankkeen hyötyalasta on 376 m², tilavuudesta 2 200 m³ ja kokonaiskustannuksista 3 100 000 mk. Tästä sataman osuus on 980 000 mk.

1983 esitys	1 740 000
1982 menoarvio	1 500 000
1981 tilinpäätös	950 000

77. *Vesitiettyöt* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 34 500 000 mk. Määräraha käytetään vesiteiden rakentamiseen ja parantamiseen sekä tutkimus- ja suunnittelutöihin. Vesitietöitä rahoitetaan tämän lisäksi momentilta 34.50.77.

Vuodelle 1983 laadittu vesitietöiden rakentamissuunnitelma on kokonaisuudessaan laadittu 50 000 000 markan rahoitustasoon.

Työllisyysrahoituksesta päätetään erikseen työohjelman laadinnan yhteydessä. Tarkoituksena kuitenkin on, että vesitietöihin osoitettaisiin työllisyysrahoitusta momentilta 34.50.77 enintään 15 milj. mk.

Suunnitelmateollisuuden parantamiseksi on tälle momentille budjetoitu 10 milj. mk sellaisia määrärahoja, jotka ovat aikaisemmin sisällyneet momentilta 34.50.77 rahoitettuihin vesitietöiden menoihin.

Käyttösuunnitelma:

Nimetyt vesitietyöt

	Kestoaika	Kustannusarvio/ Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset mk
<i>Uudenmaan tie- ja vesirakennuspiiri</i>			
1. Suomenlahden nippuhinausväylän parantaminen; Porvoon mlk, ym.	1978—86	4 600 3 570	430 000
2. Kamsholmenin ja Simsalön yhteysliikennelaitureiden rakentaminen; Sipoo	1982—83	600 370	230 000
3. Kuusisen sataman rakentaminen, toinen rakennusvaihe; Kotka	1983—84	1 100 —	460 000
4. Granön ja Söderkullalandetin yhteysliikennelaitureiden rakentaminen; Sipoo	1983—84	580 —	100 000
Laskennalliset ja TVL:n muilta momenteilta vähennettävät erät			— 80 000
			Rahoitustarve 1 140 000
<i>Turun tie- ja vesirakennuspiiri</i>			
5. Iniön yhteysliikennelaitureiden uusiminen; Iniö	1975—83	3 930 3 670	260 000
6. Velkuan yhteysliikennelaitureiden uusiminen; Velkua, Rymättylä	1974—84	2 620 1 830	790 000
7. Nauvon yhteysliikennelaitureiden uusiminen; Nauvo	1976—85	4 020 3 630	390 000
8. Saaristomeren nippuhinausväylän parantaminen; Uusikaupunki	1982—86	2 000 200	300 000
9. Galtbyn keskuskalasadaman rakentaminen; Korppoo	1982—83	995 375	620 000
10. Särkäsalmen keskuskalasadaman rakentaminen; Merimasku	1983	570 —	570 000
11. Sundvikin keskuskalasadaman rakentaminen; Västansfjärd	1983—84	620 —	340 000
12. Yhteysliikennelaitureiden odotustilojen rakentaminen; Nauvo, Korppoo, Velkua, Dragsfjärd	1983	250 —	250 000
Laskennalliset ja TVL:n muilta momenteilta vähennettävät erät			— 60 000
			Rahoitustarve 3 460 000
<i>Hämeen tie- ja vesirakennuspiiri</i>			
13. Tampereen—Virtain väylän parantaminen; Ruovesi, Virrat	1976—85	17 760 11 407	1 790 000
Laskennalliset ja TVL:n muilta momenteilta vähennettävät erät			— 50 000
			Rahoitustarve 1 740 000

	Kestoaika	Kustannusarvio/ Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset mk
<i>Mikkelin tie- ja vesirakennuspiiri</i>			
14. Saimaan syväväylien parantaminen; Savonlinna ym.	1970—86	9 200 6 420	830 000
15. Puulaveden yhteysliikennelaitureiden rakentaminen; Hirvensalmi, Kangasniemi	1983—87	1 500 —	530 000
16. Mustalahden ja Linnansaaren laitureiden rakentaminen; Rantasalmi	1983	540 —	540 000
Laskennalliset ja TVL:n muilta momenteilta vähennettävät erät			— 90 000
			Rahoitustarve 1 810 000
<i>Pohjois-Karjalan tie- ja vesirakennuspiiri</i>			
17. Pielisjoen väylän parantaminen välillä Pielinen—Pyhäselkä; Eno ym.	1975—86	29 670 15 524	2 510 000
18. Kivisalmen väylän parantaminen; Rääkkylä	1980—84	16 000 11 400	1 200 000
19. Puhoksen syväväylän rakentaminen; Kitee, Rääkkylä	1982—85	20 220 920	4 040 000
Laskennalliset ja TVL:n muilta momenteilta vähennettävät erät			— 650 000
			Rahoitustarve 7 100 000
<i>Kuopion tie- ja vesirakennuspiiri</i>			
20. Iisalmen väylän parantaminen; Maaninka, Lapinlahti, Iisalmi	1981—84	56 100 30 450	10 600 000
Laskennalliset ja TVL:n muilta momenteilta vähennettävät erät			— 600 000
			Rahoitustarve 10 000 000
<i>Vaasan tie- ja vesirakennuspiiri</i>			
21. Merenkurkun ja Selkämeren nippuhinausväylän parantaminen; Vaasa, Kaskinen ym.	1980—85	2 800 1 340	510 000
22. Trullevin keskuskalasadaman rakentaminen; Kokkola	1981—83	2 090 1 540	550 000
23. Öskatan kalasadaman rakentaminen; Närpiö	1983	580 —	580 000
24. Ädön kalasadaman rakentaminen; Luoto	1983—84	1 500 —	180 000
Laskennalliset ja TVL:n muilta momenteilta vähennettävät erät			— 30 000
			Rahoitustarve 1 790 000
<i>Keski-Pohjanmaan tie- ja vesirakennuspiiri</i>			
25. Maakallan matkustaja- ja suojasataman rakentaminen; Kalajoki	1983	570 —	570 000
Laskennalliset ja TVL:n muilta momenteilta vähennettävät erät			—
			Rahoitustarve 570 000

	Kestoaika	Kustannusarvio/ Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset mk
<i>Oulun tie- ja vesirakennuspiiri</i>			
26. Lapaluodon kalasataman parantaminen; Raahe ..	1983	450	450 000
27. Oulujärven väylien merkintä; Vaala, Vuolijoki ym.	1983	740	740 000
Laskennalliset ja TVL:n muilta momenteilta vähennettävät erät			— 50 000
			<u>Rahoitustarve 1 140 000</u>
<i>Saimaan kanava</i>			
28. Liikennekauden jatkamiseksi tehtävät työt; Lappeenranta, Joutseno, Nuijamaa, vuokra-alue	1981—84	3 000 1 750	900 000
29. Sulkujen käyttökeskusten peruskorjaustyöt; Lappeenranta ym.	1982—83	1 100 200	900 000
30. Honkalahden väylän rakentaminen, Joutseno ...	1982—83	700 500	200 000
Laskennalliset ja TVL:n muilta momenteilta vähennettävät erät			— 150 000
			<u>Rahoitustarve 1 850 000</u>
			Nimetyt työt, rahoitustarve yhteensä 30 600 000
<i>Muut vesitietyöt</i>			
31. Vesiliikenteen turvalaitteet			1 600 000
32. Pienehköt vesitietyöt			1 300 000
33. Tutkimus- ja suunnittelutyöt			1 000 000
			<u>Muut vesitietyöt, rahoitustarve yhteensä 3 900 000</u>
			Yhteensä 34 500 000

Lisäperusteluina esitetään seuraavaa:

Nimetyt vesitietyöt

3. Kuusisen sataman rakentaminen, toinen rakennusvaihe; Kotka

Tie- ja vesirakennuslaitos on rakennuttanut Kotkan Kuusiseen sataman, joka palvelee puolustuslaitosta, luotsipiiriä ja kalastajia. Saimaan rakennettiin I vaiheessa vuosina 1979—81 perusrakenteet eli satama-allas, laiturit ja satamakentät. Sataman II rakennusvaiheessa tehdään sataman toimivuuden edellyttämät vesija viemärijohdot, puhelin- ja sähkölinjat valai-

sinmastoineen sekä satamakenttien päällystystyöt.

4. Granön ja Söderkullalandetin yhteysliikennelaitureiden rakentaminen; Sipoo

Granön ja Söderkullalandetin saarien huoltoyhteydet ovat täysin riippuvaisia yhteysalusten liikenteen sujuvuudesta. Yhteysalusten kiinnittyminen nykyisiin huonokuntoisiin laitureihin on mahdollista vain keulasta, ja raskaiden tavaroitten purkaus ja lastaus on erityisen vaikeata. Laiturit on rakennettava uudelleen. Vakituksia asukkaita on Granön saarella 28, Söderkullalandetissa 16, joukossa myös koululaisia.

10. Särkängsalmen keskuskalasadataman rakentaminen; Merimasku

Sataman vaikutusalueella on vuoden 1981 tilaston mukaan 24 kalastajaa. Rysiä on 117 ja saaliin määrä on 1 100 000 kg/v. Uusi satama keskittää kalan maihinoton ja korvaa monta huonokuntoista laituria.

11. Sundvikin keskuskalasadataman rakentaminen; Västanfjärd

Uusi laituri korvaa vanhan ja huonokuntoisen laiturin, jonka vesisyvyys on riittämätön. Nykyinen saalismäärä on n. 400 000 kg/v. Uusi laituri turvaa myös läheisen kalanjalostuslaitoksen toiminnan.

12. Yhteysliikennelaitureiden odotustilojen rakentaminen; Nauvo, Korppoo, Velkua, Dragsfjärd ym.

Saariston tärkeimmillä yhteysliikennelaitureilla on odotus- ja tavaransäilytystila erittäin tarpeellinen. Vihannekset, kalatuotteet, maito ym. elintarvikkeet tulee saada säältä suojaan odotamaan jatkokuljetuksia. Talvella pitkät odotukset ovat tavanomaisia. Odotustilat on tarkoitus rakentaa n. 10 paikkaan vuonna 1983.

15. Puulaveden yhteysliikennelaitureiden rakentaminen; Hirvensalmi, Kangasniemi

Puulaveden saaristossa on 52 tilaa ja 174 pysyvää asukasta. Pääelinkeino on maatalous. Lisäksi kesäasuntoja on 150. Pysyvän väestön tarvitsema laituriverkosto puuttuu sekä saaristosta että mantereen tieyhteyksien ulottuvilta. Muutamat säännöllisen yhteysveneliikenteen käyttämät vanhat laituripaikat ovat lähes käyttökelvottomia. Laituritarve saaristoon on 5 laituria sekä mantereelle tieyhteyksiä varten 6 laituria.

16. Mustalahden ja Linnansaaren laivalaitureiden rakentaminen; Rantasalmi

Mustalahden nykyisen laiturin puuosat ovat lahonneet käyttökelvottomiksi. Uusi laituri tarvitaan laivamatkailun reittiliikennettä varten sekä päätelaiturina välille Mustalahti—Linnan-

saari ja Mustalahti—Oravi. Edellinen yhteys on tarpeellinen Linnansaaren luonnonsuojelualueen ja sinne järjestettävien retkien vuoksi. Samasta syystä on Linnansaaren rakennettava laituri samanaikaisesti Mustalahden laiturin kanssa.

19. Puhoksen syväväylän rakentaminen; Kitee, Rääkkylä

Puhoksen syväväylän ruoppaukset tehdään pääosin vuonna 1983 ja 1984. Samanaikaisesti alueen teollisuus rakentaa tarvittavan sataman. Väylä ja satama on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 1985 purjehduskauden alussa.

20. Iisalmen väylän parantaminen; Maaninka, Lapinlahti, Iisalmi

Iisalmen väylän parantamistyö on aloitettu syksyllä 1980. Vuoden 1982 loppuun mennessä valmistuvat päätyökohteista valtaosin Ahkiolahden kanava ja Peltosalmen silta. Rakentamiskatapultin mukaan hanke valmistuu Kuopion—Iisalmen väliseltä osalta kesän 1983 purjehduskauden alkuun, jolloin turvekuljetukset väylällä on tarkoitus aloittaa. Päätyökohteista edellämääntä lisäksi tulee tällöin myös Nerkoon kanavan olla valmis. Runnin väylä valmistuu vuotta myöhemmin, mikä taas edellyttää, että Kihlovirran kanavan ja Runnin sataman rakentaminen tulee aloittaa jo vuoden 1983 aikana.

23. Öskatan kalasadataman rakentaminen; Närpiö

Österbottens Fiskarförbundetin mukaan on Öskatan kalasatama Selkämeren pohjoisosan tärkein toteuttamaton satamahanke. Se korvaa useita heikkokuntoisia ja matalavetisiä kalalaitureita lähinnä Nämptäsin sataman, joka on nykyään käyttökelvoton. Kalastajat pitävät veneitään syksyllä ja keväällä jään reunassa merellä ja myös avovesiaikana kalan maihin saanti on vaikeampaa. Nämptäsin kautta tulevan saaliin arvo on noin 1 milj. mk/v.

24. Ädön kalasadataman rakentaminen; Luoto

Seudulla ei ole minkäänlaista kalasatamaa. Kalastajat joutuvat purkamaan kalansaaliinsa

omilla laitureilla, joihin johtavat väylät ovat matalia ja kivisiä, ja satamatiet puuttuvat. Satama tulee palvelemaan 8 ammatti- ja 33 sivuammattikalastajaa Pietarsaaren kaupungista ja Pietarsaaren maalaiskunnasta sekä lisäksi noin 20 ammatti- ja sivuammattikalastajaa Luodon kunnasta. Kalansaaliin arvo oli vuonna 1981 Österbottens Fiskarförbundetin mukaan 2,1 milj. mk tulevan kalasataman vaikutusalueella.

25. Maakallan matkustaja- ja suojasataman rakentaminen; Kalajoki

Maakalla on 20 km mantereelta oleva yksinäinen saari, joka on ollut jo vuosisatoja kalastajien tukikohta. Saari on suosittu matkailunähtävyys, johon käy vuosittain tutustumassa noin 15 000 turistia Maakallaan liikennöivällä matkustaja-alueella. Nykyisin käytetään laiturina vanhojen hajonneiden arkkujen varaan rakennettuja sillakkeita, jotka myrskyjen ja talven jälkeen joudutaan rakentamaan uudestaan. Uusi satama palvelee matkustajaliikenteen lisäksi saarta tukikohtanaan pitäviä kalastajia ja on pienaluksille erinomainen ja ainoa mahdollinen suojasatama laajalla alueella. Museovirasto, jonka suojelukohteisiin saari kuuluu, on hyväksynyt tehdyn satamasuunnitelman saaren luonteeseen sopivaksi.

26. Lapaluodon kalasataman parantaminen; Raahе

Raahen edustalla pyydetään vuosittain noin 250 000 kg kalaa. Kalastusalukset käyttävät nyt vanhoja rapistuneita puulaitureita. Satamapaikka on jääolosuhteiltaan erinomainen, minkä vuoksi sinne on syksyisin kerääntynyt jopa 40

alusta, mutta saaliiden maihin saannin vaikeus on rajoittanut kalastusta.

27. Oulujärven väylien merkintä; Vaala, Vuolijoki ym.

Oulujärven vesiliikenteen hallitsevana liikennemuotona on puutavaran nippu-uitto, uitto määrän ollessa suuruusluokaltaan 250 000 k-m³/v. Oulujärven väylät on merkitty puutteellisesti. Parannettu väylien merkintä tehostaa uiton toimittamista ja vähentää onnettomuusriskejä sekä edistää lisääntyvän veneilyn turvallisuutta.

29. Sulkujen käyttökeskusten peruskorjaukset; Lappeenranta ym.

Saimaan kanavan sulkujen käyttökeskukset on alunperin rakennettu kesäolosuhteita varten. Kanavan käyttöaika on kuitenkin vuosittain jatkunut yhä pitemmälle syksyyn ja talveen. Tämä edellyttää sekä energiatalouden että työsuojelun kannalta eräitä parannustoita.

1983 esitys	34 500 000
1982 menoarvio	21 045 000
1981 tilinpäätös	17 230 000

88. Vesitiealueiden bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 300 000 mk. Määräraha käytetään vesiteiden rakentamista varten tarpeellisten maa- ja vesialueiden hankkimiseen sekä vesilain mukaisiin korvauksiin.

1983 esitys	300 000
1982 menoarvio	300 000

40. Autorekisterikeskus

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 56 611 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	45 435 100	+ 7 575 600	767	+ 22
2. Työsubdepalkat	3 622 200	+ 562 300	90	— 6
3. Muut palkat ja palkeiot	3 326 300	+ 627 300	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	3 703 600	+ 543 600	—	—
	Varaus 1982	— 1 526 600	—	—
	Varaus 1983	+ 523 800	—	—
	Yhteensä	+ 8 306 000	857	+ 16

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 5 483 900 mk, mistä 5 319 300 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Työmäärän lisääntymisen johdosta ehdotetaan perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

<i>Autorekisterikeskus</i>	Palkkaus- luokka
2 toimistovirkailijaa	V 9
2 toimistovirkailijaa	V 8

<i>Katsastustoimipaikat</i>	
5 apulaiskatsastusmiestä	V 24
2 katsastusteknikkoa	V 22
4 toimistovirkailijaa	V 10

Tehtävien monipuolistamisen ja vaatimustason kohoamisen johdosta ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

Perustetaan:

<i>Autorekisterikeskus</i>	
1 pääkirjanpitäjä	V 17
1 toimistosihiteeri	V 17
5 kanslistia	V 12
1 vahtimestari	V 9

Katsastustoimipaikat

2 toimistosihiteeriä	V 14
7 toimistosihiteeriä	V 13
3 toimistovirkailijaa	V 12
9 toimistovirkailijaa	V 10

Lakkautetaan:

Autorekisterikeskus

	Palkkaus- luokka
1 kirjanpitäjä	V 16
1 kirjanpitäjä	V 15
3 apulaiskanslistia	V 11
3 toimistoapulaista	V 9

Katsastustoimipaikat

2 kanslistia	V 13
7 kanslistia	V 12
3 apulaiskanslistia	V 11
6 toimistoapulaista	V 9
3 toimistoapulaista	V 8

Työsopimussuhteisten henkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan autorekisterikeskukseen perustettavaksi 1. 3. 1983 lukien seitsemän ylimääräistä toimistovirkailijan tointa (V 9).

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 500 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 2 678 600 mk.

c) Työsubdepalkkoihin ehdotetaan määrärahan oikaisun johdosta lisäystä 200 000 mk, mistä 150 000 mk toimihenkilöiden palkkoihin ja 50 000 mk siivoojien palkkoihin.

Autorekisterikeskuksen toimintojen hajauttamisprojektia varten ehdotetaan työsuuhdepalkkoihin lisäystä 101 000 mk yhden erikoissuunnittelijan palkkaamiseksi.

Sairaus- ja lomasijaisten sekä ruuhka-apulaisten palkkaamiseksi ehdotetaan työsuuhdepalkkoihin lisäystä 100 000 mk.

Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan työsuuhdepalkkoista vähentää 241 500 mk seitsemän toimistoapulaisen palkkoina.

Lisäys on 159 500 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 84 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 524 400 mk, mistä 1 300 mk aiheutuu työaikakorvauksista, 24 000 mk ylityökorvauksista, 15 000 mk vuosilomakorvauksista, 27 100 mk viransijaisten palkkioista, 3 000 mk virkapukuavustuksista, 450 000 mk varakatsastusmiesten palkkioista ja 4 000 mk huoltomiesten palkkioista.

Muista palkoista ja palkkioista vähennetään 81 200 mk vuoden 1982 aikana vähennettyjen varakatsastusmiesten palkkioina.

Lisäys on 443 200 mk.

1983 esitys	56 611 000
1982 menoarvio	48 305 000
1982 II lisämenoarvio	1 451 000
1981 tilinpäätös	47 431 445

29. (31.40.22 ja 29) *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 509 000 mk, mistä 2 503 000 mk aiheutuu toiminnan laajentumisesta ja hintojen noususta sekä 6 000

mk kertamenosta katsastusasemien avajaisia varten. Kun momentilta vähennetään kertameno 7 500 mk, lisäys on 2 501 500 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös kilpien hankintaan.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Käyttövarat (enintään)	3 000
Matkat	1 550 000
Virkistystoiminta (enintään)	11 000
Muut henkilöstömenot	240 000
Rakennusten käyttö	6 700 000
Painatus	810 000
Automaattinen tietojenkäsittely	3 950 000
Kilpien hankinta	3 600 000
Muut menot (kertamenoa 6 000)	1 900 000
Yhteensä	18 764 000

1983 esitys	18 764 000
1982 menoarvio	16 262 500
1981 tilinpäätös	13 951 774

70. *Kaluston ja puhelimien hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 900 000 mk toimistokaluston, konttorikoneiden ja laitteiden, puhelinosuuksien sekä katsastustoimessa tarvittavien laitteiden ja väestönsuojeluvälineiden hankkimista varten.

1983 esitys	1 900 000
1982 menoarvio	1 350 000
1981 tilinpäätös	1 200 000

74. *Katsastusasemien rakentaminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 22 400 000 mk katsastusasemien suunnittelua ja rakentamista varten. Rakentamiskustannukset sisältävät myös kiinteän laitteiston, pakokaasunpoistolaitteiden, pysäköintialueiden sekä koeajoratojen aiheuttamat kustannukset.

Käyttösuunnitelma:

	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
		mk	mk/m ² (mk/m ³)		
1. Espoon katsastusasema	945 (5 400)	7 800 000	8 253 (1 444)	4 000 000	3 800 000
2. Järvenpään katsastusasema	798 (4 400)	6 600 000	8 270 (1 500)	5 300 000	1 300 000
3. Kokkolan katsastusasema	624 (3 870)	5 200 000	8 333 (1 344)	1 000 000	4 200 000
4. Kolarin katsastusasema (ARK:n osuus) ..	360 (2 200)	3 600 000	10 000 (1 636)	1 700 000	1 900 000
5. Nurmeksen katsastusasema	360 (2 200)	3 500 000	9 722 (1 591)	1 500 000	2 000 000
6. Oulun katsastusaseman lisärakennus	503 (3 600)	4 200 000	8 350 (1 167)	500 000	3 700 000
7. Mikkelin katsastusasema	624 (3 870)	5 200 000	8 333 (1 344)		1 600 000
8. Pietarsaaren katsastusasema	624 (3 870)	5 200 000	8 333 (1 344)		1 600 000
9. Haapajärven katsastusasema	360 (2 200)	3 500 000	9 772 (1 591)		1 500 000
10. Katsastusasemien suunnittelu					800 000
				Yhteensä	22 400 000

Hankkeen 1. tiedot on tarkistettu uuden esisuunnitelman mukaisiksi.

Hankkeiden kustannusarvioita on tarkistettu.

1983 esitys	22 400 000
1982 menoarvio	20 300 000
1982 II lisämenoarvio	7 535 000
1981 tilinpäätös	5 100 000

88. *Maa-alueiden bankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 300 000 mk katsastusasemien rakentamista varten tarvittavien maa-alueiden ostamiseen.

1983 esitys	300 000
1982 menoarvio	500 000
1981 tilinpäätös	400 000

(45.) Korvaus eräistä rautatieliikennepalveluista

Luku on siirretty luvuksi 31.57.

47. Ilmailuhallinto

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 85 843 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	42 829 500	+ 4 980 800	559	+ 3
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i> ..	28 760 700	+ 3 456 000	388	+ 2
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	7 842 300	+ 846 600	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	5 616 200	+ 533 500	—	—
	Varaus 1982	— 2 455 200	—	—
	Varaus 1983	+ 794 300	—	—
	Yhteensä	85 843 000	947	+ 5

Henkilöstön määrän lisäyksestä kaksi aiheutu vuoden 1982 toisessa lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 8 954 600 mk, mistä 8 936 200 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Lennonvarmistustehtävien hoidon turvaamiseksi ehdotetaan perustettavaksi kolme ylimääräistä lennonjohtajan tointa (V 22). Lisäys on 193 500 mk.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 110 200 mk vuoden 1982 toisen lisämenoarvion mukaisesti palkatun kahden lennontiedottajan edelleen palkkaamiseksi.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 25 100 mk vuonna 1982 osaksi vuotta palkattujen henkilöiden palkkoina.

Lisäys on 135 300 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 390 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	85 843 000
1982 menoarvio	77 687 000
1982 II lisämenoarvio	47 900
1981 tilinpäätös	66 385 944

14. Kunnossapito- ja käyttömenot (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 13 000 000 mk, mistä 8 000 000 mk aiheutuu kustannustason noususta, 2 000 000 mk toiminnan laajentamisesta sekä 3 000 000 mk lentokenttien uudelleenpäällystystöistä, mitkä aikaisemmin on suoritettu momentin 31.47.77 määrärahalta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää lentoasemien kunnossapitoon ja käyttöön, uudelleenpäällystämiseen ja lietepintauksiin sekä ilmailuviestitoiminnan huoltoon ja käyttöön.

Lentoasemien kunnossapitoon ja käyttöön kuuluvat lentoasemien ylläpidon kannalta välttämättömät toimenpiteet kuten lumenpoisto ja liukkaudentorjunta, liikennealueiden, päällystysten ja rakenteiden sekä valaistus-, ja sähkönjakelujärjestelmien kunnossapito, kiinteistöhoito ja yhdyskuntatekninen huolto, koneiden ja ajoneuvojen huolto ja korjaus sekä etsintä-, palo- ja pelastustoiminta ja turvatarkastukset.

Ilmailuviestitoiminnan huoltoon ja käyttöön kuuluu lennonvarmistus- ja viestilaitteiden kuten lentosuunnistus-, laskeutumis-, tutka-, tele-

ja mittauslentoalaitteiden, radiopuhelinkaluston, kaukokirjoitin- ja puhelinverkoston ja turvatarkastuslaitteiden huolto ja käyttö.

Momentilta rahoitetaan myös edellä mainittujen osatoimintojen yhteiskustannukset kuten polttoaineiden ja sähköenergian hankintamenot, posti- ja telemaksut, työkoneiden ja ajoneuvojen tehokkaan ja monipuolisen käytön edellyttämät lisälaitteet sekä enintään 500 henkilötyövuotta vastaavan lentoasemien ja lennonvarmistusverkoston työsuhteisen henkilöstön palkkaukset ja matkakorvaukset.

Käyttösuunnitelma:	mk
Lentoasemien kunnossapito- ja käyttömenojen palkat	27 500 000
Lentoasemien muut kunnossapito- ja käyttömenot	45 600 000
Ilmailuviestitoiminnan palkat	3 400 000
Ilmailuviestitoiminnan huolto- ja muut käyttömenot	7 500 000
Lentokenttien liikennealueiden uudelleenpäällystystyöt	3 000 000
Yhteensä	87 000 000

1983 esitys	87 000 000
1982 menoarvio	74 000 000
1982 II lisämenoarvio	230 000
1981 tilinpäätös	68 980 000

21. Ilmailuhallinnon toimesta ulkopuolisille suoritettavat työt (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 740 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahasta saadaan käyttää pääosa Helsinki—Vantaan lentoasemalla toimiville yrityksille myytävän lämmön tuotantokustannuksiin ja loput eri lentoasemien toimesta ilmailuhallinnon ulkopuolisille suoritettavien pienehköjen töiden kustannuksiin. Lisäksi ehdotetaan, että momentin määrärahasta saadaan käyttää enintään 300 000 mk julkisten palvelujen viennin käynnistämisestä aiheutuviin suunnittelu- ja konsulttipalvelujen aiheuttamiin menoihin.

Töiden kaikkia kustannuksia vastaavat tulot 7 600 000 mk on merkitty alamomentille 12. 31.47.3.

1983 esitys	6 400 000
1982 menoarvio	5 660 000
1981 tilinpäätös	4 186 995

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)
Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 631 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta vähennetään kertameno 70 000 mk, lisäys on 561 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös lento-onnettomuuksien tutkintaan ja tileistä poistoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	15 000
Matkat	1 950 000
Virkistystoiminta (enintään)	13 000
Muut henkilöstömenot	720 000
Rakennusten käyttö	690 000
Automaattinen tietojenkäsittely	750 000
Toimistomenot	1 780 000
Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja kansainvälinen yhteistyö	600 000
Lento-onnettomuuksien tutkinta	80 000
Tileistä poistot	35 000
Muut menot	175 000
Yhteensä	6 808 000

1983 esitys	6 808 000
1982 menoarvio	6 247 000
1981 tilinpäätös	4 686 286

41. Valtionapu eräiden lentokenttien rakentamiseen ja ylläpitoon

Momentille ehdotetaan 3 700 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää lähinnä Kuusamon ja Mikkelin lentopaikkojen ja niihin kuuluvien rakenteiden ja laitteiden perusparantamisen ja rakentamisen avustamista sekä näiden lentopaikkojen ylläpitokuluja sekä lentopaikkojen rakentamiseen otettujen lainojen johdosta aiheutuviin kustannuksiin myönnettäviä avustuksia sekä Savonlinnan lentopaikan kunnossapitokuluja varten. Vähennys on 450 000 mk.

1983 esitys	3 700 000
1982 menoarvio	4 150 000
1981 tilinpäätös	4 700 000

50. Eräät valtionavut ilmailutoiminnan ylläpitämiseen

Momentille ehdotetaan lisäystä 30 000 mk kustannustason nousun johdosta. Momentin määrärahasta saadaan käyttää 300 000 mk Suomen Ilmailuliitto—Finlands Flygförbund ry:n toiminnan tukemiseen sekä 110 000 mk saaristo- ja erämaa-alueitten asukkaille tärkeiden liikenneyhteyksien ylläpitoon kelirikon aikana ja muutoin vaikeissa olosuhteissa.

1983 esitys	410 000
1982 menoarvio	380 000
1981 tilinpäätös	329 900

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 29 500 000 mk lentoliikenteen johdosta tarvittavien koneiden ja laitteiden hankkimista ja toimitilojen kalusteiden ja konttorikoneiden täydentämistä varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kunnossapito- ja käyttökaluston hankinnat	12 500 000
Viesti- ja sähkötoiminnan hankinnat ..	16 200 000
Toimitilojen kalusteiden ja konttorikoneiden hankinnat	800 000
Yhteensä	29 500 000

1983 esitys	29 500 000
1982 menoarvio	20 850 000
1982 II lisämenoarvio	500 000
1981 tilinpäätös	16 500 000

74. Lentokenttien talonrakennustyöt (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 24 500 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

	Hyötyypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
		1 000 mk	mk/m ² (mk/m ³)		
1. Helsinki-Vantaan lentoaseman matkustaja- asemarakennuksen II rakennusvaihe;		97 500		78 000 000	19 500 000
— uudisrakennusosa	8 271 (52 000)	78 100	9 443 (1 502)		
— muutostyöt nykyisissä tiloissa	5 514 (31 900)	9 000	1 632 (282)		
— matkustajasillat ja matkatavarakuljetti- met		10 400			
2. Matkustajasillojen lisähankinta Helsinki- Vantaan lentoasemarakennukseen		4 800		—	500 000
3. Helsinki-Vantaan lentoaseman lämpöhuollon turvaaminen				3 500 000	1 500 000
4. Vaasan lentoaseman lennonvarmistusraken- nuksen rakentaminen	230 (1 350)	1 900	8 260 (1 407)	—	500 000
5. Kruunupyyn lentoaseman asema- ja lennon- varmistusrakennuksen laajentaminen		2 400		—	500 000
— uudisrakennusosa	300 (1 600)	1 800	6 000 (1 125)		
— muutostyöt nykyisissä tiloissa	350 (1 225)	600	1 714 (490)		
6. Lappeenrannan lentoasema		2 450		—	500 000
— laajennus	370 (1 925)	2 100	5 676 (1 091)		
— muutostyöt	200 (700)	350	1 750 (500)		
7. Lentoasemien rakennusten pienehköt muu- tos- ja korjaustyöt					1 000 000
8. Lentoasemien rakennusten suunnittelu ja tutkimukset					500 000
				Yhteensä	24 500 000

1983 esitys 24 500 000
 1982 menoarvio 44 300 000
 1981 tilinpäätös 34 200 000

77. Lentokenttien rakentaminen (siirtomää-
 räraha)
 Momentille ehdotetaan 8 750 000 mk seu-
 raavasti:

Käyttösuunnitelma:

	Kustannusarvio mk	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Helsinki-Vantaan lentoasema, liikennealueiden pääl- lystystyöt	1 000 000	—	1 000 000
2. Helsinki-Vantaan lentoasema, liikennealueiden säh- kö- ja valaistustyöt	7 500 000	4 300 000	1 500 000
3. Helsinki-Vantaan lentoasema, pääkiitotien jatkeen sähkö-, tele- ja päällystystyöt	1 700 000	—	1 700 000
4. Vaasan lentoasema, asematason laajentaminen	800 000	—	800 000
5. Kruunupyyn lentoasema, kiitotien jatkaminen	4 000 000	—	1 000 000
6. Utin lentoasema, tulotien rakentaminen ja kun- nallisteknilliset työt	1 250 000	—	1 250 000
7. Lentoasemien paloharjoitusalueiden rakentaminen, kunnallisteknilliset ja muut rakennustyöt	—	—	1 000 000
8. Lentokenttien tutkimukset ja suunnittelu	—	—	500 000
			Yhteensä 8 750 000

1983 esitys	8 750 000
1982 menoarvio	7 250 000
1981 tilinpäätös	2 475 000

88. *Lentokenttien maanlunastukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 000 000 mk lentokenttien lisäalueiden lunastamista varten sekä lentokenttien turva-alueen lentoesteinä olevien lentoliikennettä vaarantavien rakennusten ja metsän poistamista varten.

1983 esitys	1 000 000
1982 menoarvio	3 000 000
1981 tilinpäätös	1 500 000

89. *Varkauden lentopaikan lunastaminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 200 000 mk Var-

kauden lentopaikan lunastamisen johdosta valtion vastattavaksi siirtyneiden velkojen takaisinmaksua ja hoitokuluja varten.

Suomen valtion, Joroisten Lentokentän kannatusyhdistys r.y:n, Varkauden kaupungin ja Joroisten kunnan kesken on 24. 2. 1982 tehty sopimus Varkauden lentopaikan siirtämisestä valtiolle varoineen ja velkoineen 1. 3. 1982 lukien siten, että valtio ottaa vastattavakseen Joroisten Lentokentän Kannatusyhdistys r.y:n lentopaikkaa varten ottamat enintään 5 800 000 markan suuruiset pankkivelat, sillä edellytyksellä, että velkojen takaisinmaksu voi tapahtua vuosina 1982—1986 noin 2 000 000 markan suuruisina erinä.

1983 esitys	2 200 000
1982 menoarvio	8 182 000
1981 tilinpäätös	8 311 700

50. Ilmatieteen laitos

Ilmansuojelulaki (67/82) asettaa ilmatieteen laitokselle huomattavasti lisätehtäviä ja uusia velvoitteita ilmansuojelun asiantuntijalaitoksesta. Tämän ohella on tarkoituksena myös parantaa elinkeinoelämän ja kansalaisten saamaa sääpalvelua siirtämällä sääpalvelun suoritustehtäviä alueellisille toimintayksiköille ja tehostamalla tiesääpalvelua, mikä luo edellytyksiä

huomattaviin kustannussäästöihin teiden kunnossapidossa ja muissa tieliikennekustannuksissa. Edellä mainitut uudet tehtävät ja tehtävien uudelleen järjestelyt edellyttävät ilmatieteen laitoksen henkilöstö- ja muiden voimavarojen lisäämistä. Toisaalta ne myös lisäävät laitoksen tuloja sekä välittömästi että myöhemmin vuosina.

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 32 755 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	17 588 900	+ 2 757 400	237	+ 11
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i> ..	9 530 200	+ 2 002 200	93	+ 10
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	3 189 700	+ 314 200	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	2 143 100	+ 314 300	—	—
	Varaus 1982	— 883 200	—	—
	Varaus 1983	+ 303 100	—	—
	Yhteensä	32 755 000	330	+ 21

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 3 315 800 mk, mistä 3 202 200 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistamisesta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
5 meteorologia	V 27
1 toimistosiihteeri	V 14
4 tutkimusapulaista	V 11

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavan toimihenkilön aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi ylimääräinen tutkimusapulaisen toimi (V 11).

Lisäys on 715 700 mk.

c) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan työsuhtepalkkoihin lisäystä 818 800 mk seitsemän tutkijan, yhden teknikon, yhden laborantin ja yhden apulaistutkijan palkkaamista varten.

Varkauden lentoaseman valtiollistamisen johdosta ehdotetaan tilapäisten palkkioihin lisäystä 58 900 mk elektroniteknikon (V 19) palkkaamista varten.

Lisääntyneen vuosiloma- ja muun sijaistarpeen johdosta ehdotetaan tilapäisten palkkioihin lisäystä 100 000 mk ja työsuhtepalkkoihin 100 000 mk eli yhteensä 200 000 mk.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 8 100 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistetyin toimen palkkiona.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 37 300 mk ylimääräistetyin toimen palkkiona.

Lisäys on 1 032 300 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 103 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 10 000 mk työaikalisinä vuonna 1982 osaksi vuotta perustettujen tointen johdosta.

1983 esitys	32 755 000
1982 menoarvio	27 947 000
1981 tilinpäätös	24 608 009

21. *Eräät tutkimustoiminnan ja sääpalvelun menot*

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 380 000 mk, mistä 263 000 mk aiheutuu tietojenkäsit-

tely- ja tiedonsiirtojärjestelmän kehittämisestä, 100 000 mk alueellisen sääpalvelutoiminnan kehittämisestä, 320 000 mk ilmansuojelun tutkimus- ja palvelutoiminnan tehostamisesta, 640 000 mk kertamenosta tiesääpalvelun, tutkankäyttötutkimuksen sekä aluepalvelun menetelmätutkimuksen henkilöstö- ja muita kulutusmenoja varten, 330 000 mk kertamenosta kansainvälisen ilmastotutkimuksen sekä energia- tutkimuksen henkilöstö- ja muita kulutusmenoja varten, 240 000 mk maksullisen palvelutoiminnan laajentamisesta henkilöstö- ja muita kulutusmenoja varten, 50 000 mk Lapin tutkimusaseman säähavaintokustannuksista sekä 437 000 mk käyttökustannusten ja hintojen noususta. Kun momentilta vähennetään kertamenon 880 000 mk, lisäys on 1 500 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ilmatieteellisen, geomagneettisen ja siihen liittyvän muun geofysikaalisen tutkimuksen, ilmansuojelun sekä sääpalvelun atk- ja tiedonsiirtomaksuihin, laitevuokra- ja huoltomaksuihin, havainto-, käsittely- ja tutkimuspalvelun ostoihin, varaosiin, työvälineisiin, tarvikkeisiin sekä muihin käyttökustannuksiin. Momentin määrärahalta saadaan suorittaa enintään 10 ulkopuolisille maksullisia palvelutehtäviä suorittavan päätoimisen henkilön ja enintään 8 tutkimusprojektissa työskentelevän päätoimisen henkilön palkkaukset.

Käyttösuunnitelma:	mk
Automaattinen tietojenkäsittely- ja tiedonsiirto	3 900 000
Tutkimustoiminnan ja sääpalvelun käyttömenot	3 250 000
Eräiden toimintojen erillismenot (kertamenoa 970 000)	1 200 000
Ulkopuolisille suoritettavat tehtävät	900 000
Yhteensä	9 250 000

1983 esitys	9 250 000
1982 menoarvio	7 750 000
1982 II lisämenoarvio	526 000
1981 tilinpäätös	6 939 201

29. *Muut kulutusmenot (arviomääräraha)*

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 027 800 mk, mistä 11 000 mk aiheutuu kertamenosta Länsi-Euroopan maiden ilmatieteellisten laitosten johtajien kokouksen järjestämistä varten, 600 000 mk toiminnan laajentamisen vaatimasta lisätilatarpeesta, 32 000 mk henkilötietojärjestelmän käyttöönotosta, 100 000 mk kerta-

menosta muuttokustannuksiin, 166 500 mk toiminnan laajentumisen vaikutuksista matka-, henkilöstö-, toimisto- ja muihin menoihin sekä 118 300 mk hintojen ja kustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään kertameno 6 000 mk, lisäys on 1 021 800 mk. Momentin määräraha saadaan käyttäen myös Maailman ilmatieteellisen järjestön jäsenmaksun, Pohjois-Atlantin säälaivasopimuksen osuuskustannuksen, Euroopan keskipitkien sääennusteiden keskuksen osuuskustannuksen sekä muiden kansainvälisestä toiminnasta aiheutuvien menojen suorittamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään) (kertamenoa 11 000)	19 000
Matkat	650 000
Virkistystoiminta (enintään)	5 000
Muut henkilöstömenot	95 000
Rakennusten käyttö	1 500 000
Toimistomenot	900 000
Kansainvälinen yhteistyö	2 000 000
Muut menot (kertamenoa 100 000)	280 000
Yhteensä	5 449 000

1983 esitys	5 449 000
1982 menoarvio	4 427 200
1981 tilinpäätös	3 902 497

70. *Kaluston bankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 6 900 000 mk seuraavasti:

a) Ehdotetaan, että ilmatieteen laitos oikeutetaan tilaamaan oheislaitteineen ja asennuksineen noin 4 650 000 mk maksava säätutka sekä aikaisemmin hankittuun yhteen säätutkaan tiedonsiirto- ja käsittelylaitteisto, jonka hinta on 1 350 000 mk eli yhteishinta 6 000 000 mk. Tutkan ensimmäistä maksuerää sekä tiedonsiirto- ja käsittelylaitteistoa varten ehdotetaan 1 750 000 mk.

b) Toiminnassa tarvittavien muiden kojeiden ja laitteiden sekä käyttökäytön, konttorikoneiden ja -kalusteiden hankkimista varten ehdotetaan 5 150 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Havintokojeet ja tutkimuslaitteet	1 900 000
Viesti- ja tietokonelaitteet	1 800 000
Sääpalvelun välinehankinnat	800 000
Käyttökäytön-, konttorikone- ja kaluste-hankinnat	650 000
Säätutkahankinnat	1 750 000
Yhteensä	6 900 000

1983 esitys	6 900 000
1982 menoarvio	2 190 000
1982 II lisämenoarvio	350 000
1981 tilinpäätös	3 680 000

55. Tietoliikenteen korvaukset ja avustukset

Luvun nimike on muutettu.

21. *Korvaus merenkulun viestintäpalvelusten tuottamisesta*

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk. Momentin määräraha käytetään posti- ja telelaitoksen talouden hoidon yleisistä perusteista annetun lain (565/1950) mukaisesti merenkulun viestintäpalvelusten tuottamisesta posti- ja telelaitokselle aiheutuvien kulujen korvaamiseen.

1983 esitys	1 300 000
1982 menoarvio	1 200 000
1981 tilinpäätös	1 100 000

22. *Korvaus radiotoiminnan valvonnasta* (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 20 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta. Momentin määrärahaa käytetään posti- ja telelaitoksen talouden hoidon yleisistä perusteista annetun (565/1950) lain mukaisesti radiolaitteiden käyttö- ja tarkastusmaksuista vapautettujen osalta radiotoiminnan valvonnasta posti- ja telelaitokselle aiheutuvien kulujen korvaamiseen.

1983 esitys	250 000
1982 menoarvio	230 000
1981 tilinpäätös	200 000

41. *Sanomalehdistön tukeminen*

Momentille ehdotetaan lisäystä 5 440 000 mk seuraavasti:

1. *Sanomalehdistön kuljetus-, jakelu- ja muiden kustannusten alentaminen.* Alamomen-

tille ehdotetaan 85 900 000 mk valtioneuvoston käytettäväksi avustuksina sanomalehtien kuljetus-, jakelu- ja muiden kustannusten alentamiseksi. Määrärahaa ehdotetaan 42 950 000 mk jaettavaksi puolueille niiden lehdistön tukemiseen ja Ahvenanmaan maakunnalle tiedotustoiminnan tukemiseen samojen jakoperusteiden mukaan kuin puoluelain 9 §:ssä tarkoitettu avustus. Lisäys on 5 440 000 mk.

2. *Uutis- ja tietotoimistojen sekä niiden asiakaslehtien telekustannusten alentaminen.* Alamomentille ehdotetaan edelleen 4 100 000 mk valtioneuvoston käytettäväksi avustuksina uutis- ja tietotoimistojen sekä niiden asiakkaina olevien sanomalehtien telekustannusten alentamiseen.

1983 esitys	90 000 000
1982 menoarvio	84 560 000
1981 tilinpäätös	75 500 000

42. *Lehdistön yleinen kuljetustuki*

Momentille ehdotetaan 340 000 000 mk posti- ja telelaitoksen käytettäväksi yleisenä kuljetustukena kotimaisten sanoma- ja aikakauslehtien hinnastoon merkittyjen sanomalehtien ja aikakauslehtien julkaisijoille posti- ja telelaitoksen toimesta vuonna 1983 kuljetettavien lehtien kuljetusmaksujen alentamiseen siten kuin asetuksella sanoma- ja aikakauslehtien

postimaksuista säädetään. Lisäys 52 000 000 mk aiheutuu kustannusten noususta. Tarkoituksena on selvittää toimenpiteitä kuljetustuen kasvun hidastamiseksi.

1983 esitys	340 000 000
1982 menoarvio	288 000 000
1981 tilinpäätös	254 329 637

44. *Sanomalehtien yhteisjakelun tukeminen (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 5 500 000 mk käytettäväksi yhteisjakelutukena sanomalehtien päällekkäisten kuljetusten ja jakeluorganisaatioiden yhdistämiseksi. Lisäys on 1 500 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kerta-avustuksina myönnettävään tukeen yhteisjakelujen perustamisesta aiheutuvien ylimääräisten kustannusten korvaamiseksi ja sanomalehdenjakajien työllisyyden turvaamiseksi	3 800 000
Määräaikaisena yhteisjakelutukena yhteisjakeluun osallistuvien lehtien jakelukustannusten alentamiseen	1 550 000
Yhteisjakelujen käynnistämiseksi asetettavan projektin rahoittamiseen	150 000
Yhteensä	5 500 000

1983 esitys	5 500 000
1982 menoarvio	4 000 000
1981 tilinpäätös	631 700

56. Korvaukset posti- ja telelaitokselle valtion virkalähetyksistä

23. *Korvaus virkalähetysoikeuden käytöstä postiliikenteessä (arviomääräraha)*

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 5 700 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja virkalähetysmäärän kasvusta. Momentin määrärahaa käytetään posti- ja telelaitoksen talouden hoidon yleisistä perusteista annetun lain (565/1950) mukaisesti virkalähetyksistä posti- ja telelaitokselle aiheutuvien kustannusten korvaamiseen.

1983 esitys	71 200 000
1982 menoarvio	65 500 000
1981 tilinpäätös	59 000 000

24. *Korvaus erityispalveluina toimitettavista virkalähetyksistä ja postiennakkolähetyksistä (arviomääräraha)*

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 000 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja virkalähetysmäärän kasvusta. Momentin määrärahaa käytetään posti- ja telelaitoksen talouden hoidon yleisistä perusteista annetun lain (565/1950) mukaisesti valtion viranomaisten kyseessä olevien lähetysten toimittamisesta posti- ja telelaitokselle aiheutuvien kustannusten korvaamiseen.

1983 esitys	19 500 000
1982 menoarvio	17 500 000
1981 tilinpäätös	17 445 000

57.(31.45) Rautatieliikenteen korvaukset

Luvun nimike on muutettu.

40. (31.45.50 ja 77) *Eräät valtionrautateille maksettavat korvaukset*

Momentille ehdotetaan 11 500 000 mk käytettäväksi yleisen edun edellyttämän henkilöpaikallisiikenteen ylläpidosta aiheutuvan tappion, kansanedustajien vapaista matkoista aiheutuvan tulojen menetyksen ja höyryveturien varastoinnista sekä toimintavalmiuden tarkastamisesta ja koulutuksesta aiheutuvien kulujen korvaamiseen valtionrautateiden talouden hoidon yleisistä perusteista annetun lain (242/50) 5 §:n 4 momentin mukaisesti. Junavuoro- ja korvaavan linja-autoliikenteen kehittämistä varten ehdotetaan momentin 31.99.30 määrärahaan lisäystä. Vähennys on 2 700 000 mk.

1983 esitys	11 500 000
1982 menoarvio	14 200 000
1981 tilinpäätös	15 250 000

41. (31.45.41) *Korvaus tavarakuljetusten rahdeista myönnettävien alennusten aiheuttamasta tulojen menetyksestä*

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan 24 800 000 mk käytettäväksi valtionrautateille sen talouden hoidon yleisistä perusteista annetun lain (242/50) 3 §:n 3 momentin mukaisesti muilla kuin

liiketaloudellisilla perusteilla valtioneuvoston myönnettävien tavaraliikenteen kuljetusmaksujen alennusten aiheuttaman tulojen menetyksen korvaamiseksi. Vähennys on 800 000 mk.

1983 esitys	24 800 000
1982 menoarvio	25 600 000
1981 tilinpäätös	22 054 462

50. (31.45.40) *Korvaus matkalipuista myönnettävien alennusten aiheuttamasta tulojen menetyksestä* (arviomääräraha)

Momentin numerotunnus ja nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan 31 350 000 mk käytettäväksi valtionrautateille sen talouden hoidon yleisistä perusteista annetun lain (242/50) 3 §:n 3 momentin mukaisesti muilla kuin liiketaloudellisilla perusteilla valtioneuvoston myönnettävien henkilöliikenteen kuljetusmaksujen alennusten aiheuttaman tulojen menetyksen korvaamiseksi. Lisäys on 2 850 000 mk, mikä aiheutuu tariffien korotuksesta ja matkustusmäärien kasvusta.

1983 esitys	31 350 000
1982 menoarvio	28 500 000
1981 tilinpäätös	22 330 322

90. Valtionrautatiet

Rautateiden tavaraliikenteessä kuljetetut tonnit lisääntyivät vuonna 1981 lähes prosentin nousten 29,8 miljoonaan tonniin, mikä on enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Henkilöliikenteessä matkat lisääntyivät 4,3 % ja henkilökilometreissä ylitettiin kaikkien aikaisempien vuosien luvut. Tavaraliikenteen arvioidaan supistuvan vuonna 1982 ja kasvavan vuonna 1983 yli 1 %. Henkilöliikenteen arvioidaan

kasvavan vuonna 1982 lähes 4 % ja vuonna 1983 yli 3 %.

Vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa on Valtionrautateille asetettu tavoite parantaa laitoksen liikekirjanpidollista tulosta seuraavan kymmenen vuoden aikana noin 500 miljoonalla markalla.

Rautatiehallituksessa laaditun laskelman mukaan Valtionrautateiden liikekirjanpidollisen

alijäämän pysyttäminen vuonna 1983 vuoden 1982 tasolla olisi edellyttänyt tariffien korotamista noin 25 prosentilla. Näin suuren korotuksen toteuttamiseen ei ole edellytyksiä. Tämän vuoksi tullaan vuonna 1983 tehostamaan muita Valtionrautateiden talouden tervehdyttämistoimenpiteitä seuraavasti.

Rautateillä on lähes yleisesti siirrytty junien kuljettamisessa ns. yleiseurooppalaiseen järjestelmään. Tarkoituksena on, että Valtionrautatiet siirtyy ratapihatyöskentelyssä tämän järjestelmän piiriin vuoden 1983 aikana siten, että vetureiden kuljettamisessa siirrytään yksinajoon. Pitkän matkan linjaliikenteessä yksinajoon siirrytään kun Valtionrautateiden asettamat tekniset edellytykset tähän ovat olemassa. Yksinajoon siirtyneille kuljettajille maksetaan erillinen korvaus.

Vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa hyväksytyyn ohjelman mukaan eräs keskeisiä toimenpiteitä rautatielaitoksen taloutta tervehdyttäessä on kappaletavaraliikenteen uudelleenjärjestely. Vuonna 1982 valmistuneen kappale-tavaraliikennettä koskevan selvityksen perusteella toteutetaan kuljetusjärjestelmän uudistaminen vaiheittain vuosina 1983—1984.

Kaikkein kannattamattomin ja puhtaasti rautateitse hoidettuna epätarkoituksenmukaisin kappaletavaraliikenne pyritään siirtämään kuorma-autoilla hoidettavaksi. Tämä terminaalien välinen ja osittain myös terminaalit ohittava liikenne järjestetään voimassa olevan liikennelupajärjestelmän puitteissa.

Kuorma-autoliikenteen ja raideliikenteen yhteistyön sekä rautatielaitoksen palvelukyvyyn tehostamiseksi käytetään liikenteen hoidossa vaihtokuormatiloja, joiden hankkimiseksi ehdotetaan myönnettäväksi tarvittava valtuus.

Kappaletavaraliikenteen uudelleenjärjestelyn koordinaation tehostamiseksi on tarpeen muodostaa valtionrautateiden erillinen terminaalitoimintojen vastuuyksikkö. Terminaaliyksikkö vastaisi mm. rautatieyhteyksien ja kuorma-autoyhteyksien koordinoinnista.

Edellä mainittujen toimenpiteiden seurauksena arvioidaan rautateitse kuljetettavan kappaletavaran määrän kasvavan nykyisestä 600 000 tonnista ainakin 1 200 000 tonniin.

Mikäli kappaletavaraliikenteen tervehdyttämiselle asetettavia tavoitteita ei näillä toimenpiteillä saavuteta, tullaan vielä harkitsemaan kappaletavaraliikenteen siirtämistä erillisen yhtiön hoidettavaksi.

Edellä mainittujen toimenpiteiden avulla arvioidaan kappaletavaraliikenteen tulevan suhteellisen nopeasti itsekannattavaksi. Toimenpiteitä toteutettaessa kiinnitetään erityistä huomiota henkilökunnan aseman turvaamiseen siten, ettei ketään tämän vuoksi irtisanota.

Edellä mainittujen toimenpiteiden avulla on tarkoitus supistaa laitoksen alijäämää jo vuonna 1983 noin 50 milj. markalla. Asteittain on toimenpiteillä tarkoitus saavuttaa vuositasolla yli 200 milj. markan alijäämän pieneneminen.

Asetettuun taloudellisuustavoitteeseen pyritään myös kehittämällä toimintaa siten, että henkilökunnan määrää pystytään asteittain supistamaan käyttämällä hyväksi luonnollista poistumaa ja töiden uudelleen järjestelyjä. Irtisanomisia ei järjestelyjen takia suoriteta. Tässä menoarvioesityksessä ehdotetaan jo tehdyt virkajärjestelyt mukaanlukien lakkautettavaksi 223 avoinna olevaa virkaa ja tointa.

Taloudellisen kasvun turvaamiseksi ja inflaation hillitsemiseksi laaditun ohjelman mukaisesti ehdotetaan valtionrautateiden tariffeja korotettavaksi vuonna 1983 siten, että niiden hintoja korottava vaikutus jää muut tavoitteet huomioon ottaen mahdollisimman vähäiseksi. Tariffien näin tapahtuva jälkeensä jääneisyys on tarkoitus tasoittaa tulevina korkeasuhdannevuosina.

Edellä todettuun viitaten arvioidaan rautateiden alijäämän vuonna 1983 olevan 775 milj. mk eli noin 80 milj. mk suurempi kuin vuonna 1982.

Valtionrautateiden liikekirjanpidon mukainen ennakoitu tuloslaskelma vuodelle 1983:

	mmk	mmk
Liikevaihto		2 491
Kulut		
Palkat	1 720	
Sosiaaliturvamaksut	120	
Eläkerasitus	375	
Muut henkilökulut	94	
Energia	303	
Materiaali ja muut kulut	303	2 915
Käyttöalijäämä		424
Poistot		450
Liikealijäämä		874
Muut tuotot	176	
Muut kulut	77	99
Tilikauden alijäämä		775

Liikennelajeittain ennakoidaan muutokset seuraaviksi:

	1982 TMA			1983 TMAE		
	Tuotot	Kulut	Alijäämä	Tuotot	Kulut	Alijäämä
Tavaraliikenne	1 703	1 972	269	1 875	2 222	347
— vaunukuormatavara	1 460	1 612	152	1 595	1 827	232
— kappaletavara	243	360	117	280	395	115
Henkilöliikenne	675	1 098	423	792	1 220	428
— kauko	465	722	257	534	805	271
— pääkaupunkiseutu	148	210	62	170	240	70
— muu	62	166	104	88	175	87
Yhteensä	2 378	3 070	692	2 667	3 442	775

Valtionrautateiden investointien painopiste on rataverkon perusrannuksissa, sähköistyksestä ja kuljetuskaluston uusimisessa. Kaikkiaan käytetään investointeihin noin 619 milj. mk. Sijoitusmenojen määrä on siten edellisen vuoden tasolla. Hintatason on arvioitu kohoavan keskimäärin 9 %. Momenttien 31.90.72, 77

ja 78 käyttösuunnitelmissa esitetyt kustannusarviot ja "Jo budjetoitu"-sarakkeessa olevat hankkeelle aikaisemmin myönnettyt määrärahat ovat vuoden 1983 arvioidussa hintatasossa. Momentin 31.90.74 määrärahat ja kustannusarviot ovat vuoden 1983 keskimääräisessä hintatasossa tai erikseen mainitussa tasossa.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 799 343 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	1 062 141 200	+ 108 890 600	19 295	— 184
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat ..	484 956 700	+ 58 279 200	9 100	+ 1
3. Muut palkat ja palkkiot	145 640 700	+ 17 781 500	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	119 677 000	+ 10 437 900	—	—
Varaus 1982		— 52 772 600	—	—
Varaus 1983	16 927 400	+ 16 927 400	—	—
Yhteensä	1 829 343 000	+ 159 544 000	28 395	— 183

Vähennetään säästö, jonka arvioidaan kertyvän avoimna olevista viroista, toimista ja ylim. toimista sekä virkavapauksien ajalta tehdyistä palkanpidätyksistä

—30 000 000	—	—	—
Yhteensä	1 799 343 000	+ 159 544 000	28 395 — 183

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 168 025 300 mk. Palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta aiheutuva lisäys on 168 091 200 mk.

b) Ehdotetaan lakkautettavaksi seuraavat avoimna olevat tarpeettomiksi käyneet virat ja toimet:

Peruspalkkaiset:	Palkkaus- luokka
1 kamreeri	V 27
1 insinööri	V 25
1 osastosihteeri	V 25
3 rakennusmestaria	V 20
2 rakennusmestaria	V 19
1 teknikko	V 20
1 teknikko	V 17
1 yliasentaja	V 19
1 vaunumestari	V 19
1 kuormaustestari	V 18
1 konemestari	V 16
1 toimistosihiteeri	V 15
13 rataasimiestä	V 15
1 koneenhoitaja	V 14
2 vaihdemiestä	V 14
8 veturinlämmittäjää	V 12
3 tallimiestä	V 10
3 toimistovirkailijaa	V 9
1 vaunumies	V 9
36 asemamiestä	V 9

Ylimääräiset:	
1 insinööri	V 23
1 toimistorakennusmestari	V 23
2 teknikkoa	V 20
1 autonkuljettaja	V 14
30 veturinlämmittäjää	V 12
3 toimistovirkailijaa	V 11
8 toimistovirkailijaa	V 10
8 asemamiestä	V 10
2 vaunumiestä	V 10
28 tallimiestä	V 10
12 asemamiestä	V 9
5 toimistovirkailijaa	V 8
1 puhelunvälittäjä	V 8

Vähennys on 9 234 000 mk. Kun alamomentille ehdotetaan lisäystä 14 000 000 mk määrärahan oikaisun johdosta, lisäys on 4 766 000 mk.

c) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan työsuohdepalkkoihin lisäystä 160 000 mk terminaalityötoimintojen johtajan palkkaamista varten.

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 8 000 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 8 160 000 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 9 101 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Alamomentille ehdotetaan lisäystä työaikakorvauksina ja ylityökorvauksina 4 000 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

e) Säästön, mikä aiheutuu avoinna olevista viroista ja toimista sekä ylimääräisistä toimista, arvioidaan olevan edelleen 30 000 000 mk.

1983 esitys	1 799 343 000
1982 menoarvio	1 639 799 000
1982 II lisämenoarvio	54 600 000
1981 tilinpäätös	1 545 765 684

05. Eläkkeet (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 882 182 000 mk eli lisäystä 100 000 000 mk seuraavasti:

1. *Vakinaiset eläkkeet sekä ennen myönnettyt ylimääräiset eläkkeet.* Alamomentille merkitään lisäystä 82 000 000 mk, mistä 76 000 000 mk aiheutuu eläkkeiden tarkistuksesta ja 6 000 000 mk uusista eläkkeistä. Alamomentin loppusumma on 703 944 000 mk.

2. *Vuoden kuluessa myönnettyt ylimääräiset eläkkeet.* Alamomentille ehdotetaan edelleen enintään 98 000 mk vuoden kuluessa myönnettäviä ylimääräisiä eläkkeitä varten.

3. *Perhe-eläkkeet ja hautausavut.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 18 000 000 mk, mistä 17 000 000 mk aiheutuu perhe-eläkkeiden tarkistuksesta ja 1 000 000 mk uusista perhe-eläkkeistä. Alamomentin loppusumma on 178 140 000 mk.

1983 esitys	882 182 000
1982 menoarvio	782 182 000
1981 tilinpäätös	695 845 057

11. Kaluston kunnossapito (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 12 800 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta. Kun momentilta ehdotetaan vähennettäväksi päivärahoihin, matka- ja muuttokustannusten korvauksiin sekä suojavaatetus- ja muihin henkilömenoihin varattu 3 300 000 markan määräraha siirtona momentille 31.90.29, lisäys on 9 500 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Energia	16 000 000
Aineet ja tarvikkeet	127 100 000
Muut menot	28 000 000
<hr/>	
Yhteensä	171 100 000

1983 esitys	171 100 000
1982 menoarvio	161 600 000
1982 II lisämenoarvio	1 700 000
1981 tilinpäätös	148 747 818

13. Radan, rakennusten ja rakenteiden kunnossapito (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 62 800 000 mk rakennusten käyttömenoina siirtona momentilta 31.90.29. Kun momentilta vähennetään 4 200 000 mk pääasiassa toiminnan tehostamisen johdosta sekä päivärahoihin, matka- ja muuttokustannusten korvauksiin, suojavaatetus- ja muihin henkilömenoihin varattu 21 800 000 markan määräraha siirtona momentille 31.90.29, lisäys on 36 800 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Energia	56 400 000
Aineet ja tarvikkeet	48 400 000
Muut menot	41 200 000
Yhteensä	146 000 000

1983 esitys	146 000 000
1982 menoarvio	109 200 000
1982 II lisämenoarvio	4 700 000
1981 tilinpäätös	103 460 258

22. Liikenteen hoito (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 25 000 000 mk kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta ehdotetaan vähennettäväksi päivä- ja matkarahoihin, matka- ja muuttokustannusten korvauksiin, suojavaatetus- ja muihin henkilömenoihin varattu 36 000 000 markan määräraha siirtona momentille 31.90.29, vähennys on 11 000 000 mk. Momentin määrarahasta saadaan käyttää enintään 100 000 mk markkinoinnin edustusmenoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Energia	227 400 000
Aineet ja tarvikkeet	13 500 000
Muut menot	123 100 000
Yhteensä	364 000 000

1983 esitys	364 000 000
1982 menoarvio	375 000 000
1982 II lisämenoarvio	13 000 000
1981 tilinpäätös	350 409 499

28. Ulkopuolisille suoritettavat työt (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 52 000 000 mk käytettäväksi ulkopuolisille suoritettaviin rakennus-, kunnossapito- ja ylläpitotöihin. Töistä aiheutuvat kustannukset lukuunottamatta laitoksen palveluksessa olevan pysyvän henkilöstön palkka- ja sosiaalikulunnuksia ja laitoksen yleiskustannuksia kirjataan tälle momentille.

Töistä perittävät kaikkia kustannuksia vastaavat korvaukset merkitään momentille 14.01.07. Tuloja arvioidaan kertyvän 67 500 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Palkat	10 400 000
Muut henkilömenot	3 100 000
Energia	300 000
Aineet ja tarvikkeet	12 700 000
Muut menot	25 500 000
Yhteensä	52 000 000

1983 esitys	52 000 000
-------------------	------------

29. Muut käyttömenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 80 022 000 mk, mistä 18 922 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 61 100 000 mk henkilömenojen siirrosta momenteilta 31.90.11, 13 ja 22. Kun momentilta vähennetään rakennusten käyttömenoihin varattu 62 800 000 markan määräraha siirtona momentille 31.90.13, lisäys on 17 222 000 mk. Momentin määrarahaa saadaan käyttää myös tileistä poistoihin ja kehittämistoiminnan aiheuttamiin menoihin. Käyttösuunnitelman kohdan muut menot määrarahaa saadaan käyttää myös veroihin, tapaturmakorvauksiin ja aloitetoimintaan.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	27 000
Matkat	63 000 000
Virkistystoiminta (enintään)	370 000
Muut henkilöstömenot	28 000 000
Kansainvälinen yhteistyö	1 900 000
Tileistä poistot	700 000
Kehittämistoiminta	1 050 000
Muut menot	40 000 000
Yhteensä	135 047 000

1983 esitys	135 047 000
1982 menoarvio	117 825 000
1982 II lisämenoarvio	6 000 000
1981 tilinpäätös	112 035 701

60. Siirto valtionrautateiden uudistusrahastoon

Valtionrautateiden talouden hoidon yleisistä perusteista annetun lain muuttamisesta annetun lain (344/71) nojalla Valtionrautateiden uudistusrahastoon siirretään määräraha, joka vastaa 35 % tässä tulo- ja menoarvioesityksessä muita sijoitusmenoja varten ehdotetuista määrärahoista eli 158 025 000 mk ja alkupe räiseen tarkoitukseen kelpaamattoman ja poistetun kaluston sekä omaisuuden myynnistä

vuonna 1982 kertyviksi arvioidut tulot 9 800 000 mk eli yhteensä 167 825 000 mk. Lisäys on 4 675 000 mk.

1983 esitys	167 825 000
1982 menoarvio	163 150 000
1982 II lisämenoarvio	805 000
1981 tilinpäätös	188 238 000

70. Työkoneiden, autojen yms. kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 11 000 000 mk työkoneiden yms. kaluston hankkimista varten.

Lisäksi luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan, että Valtionrautatiet saisi tilata vuoden 1983 aikana kappalevaraliikenteen hoitamista varten 300 kappaletta vaihtokuormatiloja, joiden yhteinen kustannusarvio on 9 000 000 mk. Hankinnan ensimmäisen erän maksamista varten momentille ehdotetaan 4 500 000 mk.

Momentille ehdotetaan yhteensä 15 500 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Tietojenkäsittelylaitteet	2 000 000
Liikenteen hoidossa tarvittavat autot ja työkoneet	3 000 000
Vaihtokuormatilat	4 500 000
Radan kunnossapidon työkoneet	3 000 000
Konepajojen työkoneet	3 000 000
Yhteensä	15 500 000

1983 esitys	15 500 000
1982 menoarvio	14 100 000
1981 tilinpäätös	12 800 000

72. Sähkölaitteiden hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 103 800 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Vahvavirtalaitteet	4 800 000
Tietoliikennelaitteet	20 000 000
Sähköistyksen kiinteät laitteet	49 500 000
Liikenteen ohjaus- ja turvalaitteet	29 500 000
Yhteensä	103 800 000

Sähkön käytön jatkuvasti lisääntyessä on siirtoverkon suorituskykyä parannettava uusimalla ja vahvistamalla kaapelointeja ja siirtoverkon laitteistoja. Uusimistarve johtuu joissakin tapauksissa myös sähköturvallisuuden liittyvien määräysten muuttumisesta. Työturvallisuusvaatimusten toteuttamiseksi on rata-piha- ja laiturivalaistusta parannettava. Myös tavarasuojien, veturitallien ja korjaamoiden valaistusta on parannettava. Sähkökatkoksista johtuvien käyttöhäiriöiden välttämiseksi on erinäisten toimintojen turvaamiseksi tärkeimmät liikennepaikat varustettava varavoimakoneilla. Kun osa hankkeista voidaan rahoittaa uudistusrahaston varoista, ehdotetaan toimenpiteitä varten 4 800 000 mk.

Tietoliikennelaitteiden osalta uusitaan ylikäisiä puhelinkeskus- ja selektorilaitteita parantaen siten keskusten liikenteenvälityskykyä. Aloitetun huoltoradioverkon asennustöitä jatketaan. Linjaradioverkon vanhentuvaa kalustoa uusitaan ja hankitaan lisää puherekisterilaitteita. Kaukokirjoitinverkkoa laajennetaan ja data-siirtoverkon rakentamista jatketaan. Tietoliikenteen siirtojärjestelmiä kehitetään vastaamaan sekä tietoliikenteen että sähköistys- ja turvalaitteohjelmien edellyttämiä vaatimuksia. Kun osa hankkeista voidaan rahoittaa uudistusrahaston varoista, ehdotetaan toimenpiteitä varten 20 000 000 mk.

Vuonna 1983 jatketaan sähköistyksen kiinteiden laitteiden rakentamista edelleen rataosilla Kokkola—Oulu ja Pieksämäki—Iisalmi sekä aloitetaan kenttätyöt rataosalla Juurikorpi—Hamina. Lisäksi tehdään jo sähköistetyillä alueilla tarvittavia lisä- ja muutostöitä. Sähköistyksen kiinteiden laitteiden rakentamiseen arvioidaan tarvittavan vuonna 1983 yhteensä noin 67 000 000 mk. Uudistusrahastosta rahoitettava osuus huomioonottaen momentille ehdotetaan 49 500 000 mk.

Sähköistyksen kiinteiden laitteiden käyttösuunnitelma:

	Kustannusarvio mk	Jo budjetoitu mk	Ehdotetaan mk
Seinäjäki—Oulu	229 000 000	217 000 000	11 500 000
Pieksämäki—Iisalmi	115 000 000	64 100 000	36 900 000
Juurikorpi—Hamina	14 500 000	500 000	1 100 000
			Yhteensä 49 500 000

Liikenteenhoidon kannalta välttämättömien turvalaitteiden, kauko-ohjauksen ja suojastuksen ym. ratalaitteiden rakentamiseen ja taseisteysten turvaamiseen arvioidaan käytettävän 32 300 000 mk. Kun osa voidaan rahoittaa uudistusrahaston varoilla, ehdotetaan momentille 29 500 000 mk.

1983 esitys	103 800 000
1982 menoarvio	117 400 000
1981 tilinpäätös	124 100 000

73. Vetokaluston ja vaunuston hankkiminen ja valmistus (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 119 700 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

Aikaisemmat tilaukset:	Määrä kpl	mk
a) vetokalusto	19 300	000
b) vaunusto	61 000	000

Uudet tilaukset:

c) pienveturit	6	5 400 000
d) henkilövaunut	42	500 000
e) tavaravaunut	275	4 000 000
f) mittausvaunu	1	2 500 000
g) vaihto-osat, muutostyöt ja erit- telemättömät hankinnat		27 000 000
		<u>Yhteensä 119 700 000</u>

Aikaisemmat tilaukset:

Vuoden 1982 tilausvaltuus oikeutti kahden- toista dieselveturin tilaamiseen. Jo tilattujen kahdeksan veturin maksuerien maksami- seen vuonna 1983 momentille ehdotetaan 14 700 000 mk.

Vuoden 1982 tilausvaltuuden perusteella ti- lattujen viiden vaihtotyökoneen maksamiseen momentille ehdotetaan 4 600 000 mk.

Aikaisempien vuosien tilausten perusteella rakennetaan vuonna 1983 yhteensä 35 henkilö- vaunua, joista 20 kaukoliikenteen päivävaunua ja 15 makuuvaunua. Samoin aikaisempien ti-

lausten perusteella rakennetaan yhteensä 270 tavaravaunua. Vaunutuotannon toteuttamiseen arvioidaan tarvittavan yhteensä 95 940 000 mk. Uudistusrahastosta rahoitettava osuus huomioon ottaen momentille ehdotetaan 61 000 000 mk.

Uudet tilaukset:

Rataosaston käyttöön tarvittavien kuuden vuonna 1983 valmistuvan pienveturin maksa- miseen ehdotetaan momentille 5 400 000 mk.

Vuonna 1983 on suunniteltu tilattavaksi 42 henkilövaunua ja 275 tavaravaunua, joiden ra- kentamisen aloittamiseen ehdotetaan momentil- le yhteensä 4 500 000 mk. Vaunut valmistuisi- vat vuonna 1984 ja niiden kustannusarvio on 95 270 000 mk.

Sähkörajojen ratajohtomittauksia sähkövetu- ri- ja vaunukaluston ominaisuuksien mittauksia sekä teleteknisiä ja energiamittauksia varten tarvitaan mittausvaunu, jonka rakentamisen aloittamiseen ehdotetaan momentille 2 500 000 mk. Vaunun kustannusarvio on 8 300 000 mk. Mittausvaunu valmistuisi vuonna 1985.

Vetokaluston ja vaunuston käytön tehosta- miseksi tarvittavien vaihto-osien hankkimiseen, liikkuvan rautatiekaluston muutostöihin ja erit- telemättömiin hankintoihin arvioidaan tarvitta- van yhteensä noin 37 430 000 mk. Uudistusra- hastosta rahoitettava osuus huomioon ottaen momentille ehdotetaan 27 000 000 mk.

1983 esitys	119 700 000
1982 menoarvio	132 600 000
1981 tilinpäätös	134 100 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 23 500 000 mk rau- tatieliikenteen hoitoon, kalustoon ja radan kun- nossapitoon sekä materiaali- ja tuotantotoimin- taan liittyvien rakennusten suunnittelua, raken- tamista ja peruskorjausta varten.

Käyttösuunnitelma:

	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		Jo budjetoitu mk	Ehdotetaan mk
		mk	mk/m ² (mk/m ³)		
1. Junatoimisto, Tampere	1 250 (6 100)	7 500 000	6 000 (1 230)	500 000	7 000 000
2. Konepaja, Turku	1 963	9 000 000	4 585	—	3 000 000
— esikäsittelyhalli ja päävaraston lisätilat	(15 140)		(594)		
— aluejärjestelyt	—	1 500 000	—	—	1 500 000
3. Varikon vetokalustohallit, I-vaihe, Pieksä- mäki	5 344 (52 950)	32 400 000	6 063 (612)	7 500 000	10 500 000
4. Talonrakennushankkeiden suunnittelu					1 500 000
				Yhteensä	23 500 000

1983 esitys	23 500 000
1982 menoarvio	17 900 000
1982 II lisämenoarvio	2 300 000
1981 tilinpäätös	18 000 000

77. *Uusien ratojen rakentaminen* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 43 100 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

	Liiken- teelle avaamis- vuosi	Kustannusarvio mk	Jo budjetoitu mk	Ehdotetaan mk
Juurikorven—Haminan rata	1984	93 400 000	45 500 000	34 800 000
			Yhteensä	43 100 000

Tahkoluodon radan rakentaminen on aloitettu vuoden 1980 syksyllä ja rakennustöitä jatketaan vuonna 1983. Käyttösuunnitelmassa on Valtionrautateiden osuus ratahankkeesta. Juurikorven—Haminan radan rakentaminen on aloitettu syksyllä 1980 ja rakennustöitä jatketaan vuonna 1983.

1983 esitys	43 100 000
1982 menoarvio	29 000 000
1981 tilinpäätös	23 600 000

78. *Ratojen parantaminen ja teollisuusraiteiden rakentaminen* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 139 900 000 mk. Radan perusparannustöitä jatketaan edelleen liikenteenhoidon vaatimassa laajuudessa. Kohteet määräytyvät liikenteenhoidon tavoitteiden ja sähköistysuunnitelman edellyttämällä tavalla.

Käyttösuunnitelma:

	Arviotu valmistu- misvuosi	Kustannusarvio mk	Jo budjetoitu mk	Ehdotetaan mk (raidetarvi- keiden hankin- nan osuus)
Kirkkonummi—Karjaa perusparannus	1989	141 000 000	44 300 000	17 700 000 (2 500 000)
Lielähti—Pori/Rauma perusparannus	1994	214 800 000	56 600 000	20 000 000 (4 100 000)
Jyväskylä—Pieksämäki perusparannus ja ratapihojen jatkaminen	1991	208 000 000	104 400 000	6 000 000 (2 200 000)
Kokkola—Kilpua perusparannus ja Seinäjoki—Yli- vieska ratapihojen jatkaminen	1984	86 100 000	78 400 000	5 400 000 (1 000 000)
Parikkala—Savonlinna kiskonvaihto	1984	71 400 000	48 400 000	11 500 000 (9 000 000)
Puuratapolkkyjen tehostettu vaihtaminen				29 000 000 (20 000 000)
Pasila, henkilöratapihan muutos	1986	21 600 000	9 100 000	2 700 000 (250 000)
Turku, ratapiha- ja laiturimuutokset	1984	9 600 000	—	4 000 000 (500 000)
Tampere, järjestelyratapihan muutos	1986	65 000 000	—	4 000 000 (400 000)
Hamina, järjestelyratapihan muutos	1984	10 100 000	—	4 000 000 (700 000)
Vainikkala, ratapihan muutos	1984	3 200 000	—	1 800 000 (600 000)
Tampere—Parkano—Seinäjoki rataosan liikenteenväli- tyskyvyn nostaminen	1984	12 500 000	—	3 500 000 (460 000)
Pieksämäki, vetokalustohallin raiteisto	1984	20 000 000	—	7 000 000 (3 700 000)
Kuopio—Iisalmi, ratapihojen muutokset	1983	25 625 000	18 325 000	7 300 000 (2 400 000)
Asemajärjestelyt ja eritasoristeilyt, Helsingin ratapiiri				11 000 000 (300 000)
K 30 vaihteiden vaihtaminen				5 000 000
K 43 vaihteisiin				(3 500 000)
				<hr/> Yhteensä 139 900 000

1983 esitys 139 900 000
 1982 menoarvio 132 000 000
 1981 tilinpäätös 161 500 000

tionrautateille hankittujen maa-alueiden han-
 kintaan sekä palvelujen vientiyhtiön ja kiinteis-
 töyhtiöiden perustamiseen osallistumista varten.

88. Maa-alueiden, rakennusten yms. ostot
 (siirtomääräraha)
 Momentille ehdotetaan 6 000 000 mk Val-

1983 esitys 6 000 000
 1982 menoarvio 6 000 000
 1981 tilinpäätös 8 200 000

94. Posti- ja telelaitos

Posti- ja telelaitoksen tietoliikennetuloilla mitatun toiminnan volyyymi kasvoi vuonna 1981 lähes 9 % ja oli noin kaksi prosenttiyksikköä suurempi kuin viime vuosien keskimääräinen kasvu. Toiminnan volyymin odote-

taan kasvavan sekä vuonna 1982 että vuonna 1983 keskimäärin 6 %. Postiliikenteen kasvaksi vuonna 1983 arvioidaan lähes 3 % ja telialiikenteen kasvaksi lähes 8 %.

Posti- ja telelaitoksen vuoden 1981 tilinpää-

töksen mukaan oli laitoksen ylijäämä 142 milj. mk. Mikäli liikenteen kasvu vuonna 1982 jatkuu ennustetun suuruisena ja edellyttäen, että myös kustannuskehitys tapahtuu ennustetun mukaisesti, arvioidaan ylijäämäksi vuonna 1982 noin 250 milj. mk.

Postitoimen alijäämä oli vuonna 1981 138 milj. mk ja sen arvioidaan pysyvän samansuuruisena myös vuonna 1982. Nykyisillä tuloperusteilla arvioidaan postitoimen alijäämän muodostuvan vuonna 1983 noin 380 milj. markaksi, minkä estämiseksi on tarkoitus korottaa korvauksia ja eräitä postimaksuja siten, että lisätuloja arvioidaan niistä kertyvän noin 230 milj. mk. Postiliikenteen maksurakennetta on tarkoitus kehittää.

Postitoimen tavoitteena on parantaa postipalvelujen saatavuutta, toimintavarmuutta ja alueellista tasapuolisuutta sekä toiminnan taloudellisuutta. Tässä tarkoituksessa lisätään postitoimipaikkoja lähinnä rakennettaville asuma-alueille ja kiinteää toimipaikkaverkkoa täydentäviä postipalveluautoja haja-asutusalueille. Postinjakelun saatavuutta parannetaan saattamalla maan taloudet kohtuullisen postinjakelun piiriin yksittäistalouksia lukuunottamatta. Markkinoilla tehdään postipalveluja tunnetuksi ja suunnataan palvelujen kysyntää kannattaviin lähetyksilajeihin sekä ohjataan asiakkaita kustannuksia säästävien postipalveluiden käyttämiseen. Lisäksi markkinointitoimenpitein luodaan myönteistä yrityskuvaa postista.

Nykyisten palvelujen kehittämällä ja laajentamisella sekä uusilla palveluilla tehostetaan resurssien käyttöä ja turvataan osaltaan henkilöstön työllisyyttä varsinkin, jos perinteisten

postipalvelujen kysyntä vähenee. Uusia palveluja kehitettäessä otetaan huomioon myös postin toimintaan soveltuvat, muut kuin perinteiset postin tehtäväalueet.

Teletoimen ylijäämä oli vuonna 1981 280 milj. mk ja vuonna 1982 arvioidaan ylijäämäksi noin 400 milj. mk. Nykyisillä tuloperusteilla arvioidaan teletoimen ylijäämän muodostuvan vuonna 1983 noin 380 milj. markaksi. Teleliikenteen maksuista on tarkoitus korottaa sähkeliikenteen maksuja vuonna 1983 siten, että niistä kertyy lisätuloja noin 3 milj. mk. Lisäksi toteutetaan eräitä vähäisiä maksujen tarkistuksia.

Teletoimen investoinneista pääosa kohdistuu puhelinverkon laajentamiseen puhelinpalvelusten kysyntää vastaavasti sekä korvausinvestointeihin. Palveluvalikoimaa pyritään laajentamaan ottamalla käyttöön uusia telepalveluja kysyntää vastaavasti.

Teletoimen asentajahenkilöstö on viime vuosina automatisointitöiden päätyttyä supistunut luonnollisen poistuman kautta ja on vuonna 1982 keskimäärin noin 5 600 henkilöä, josta kunnossapitotöissä on noin 3 380 henkilöä ja rakentamistöissä noin 2 230 henkilöä. Henkilöstön määrän arvioidaan edelleen vuonna 1983 vähenevän sekä kunnossapito- että rakentamistöissä yhteensä noin 100 henkilöllä.

Alla on esitetty posti- ja telelaitoksen liikekirjanpidon mukainen ennakoitu tuloslaskelma vuodelle 1983. Kuluissa on otettu huomioon valtiovarainministeriön päätöksen mukaisesti laskennallisen eläkevastuun nousu 19 %:sta 22 %:iin. Tämä korotus lisää kuluja noin 72 milj. mk.

	Postitoimi		Teletoimi		Yhteensä	
	mmk	mmk	mmk	mmk	mmk	mmk
Liikevaihto		2 339		2 411		4 750
Kulut						
Palkat	1 563		832		2 395	
Eläkevastuu	344		183		527	
Muut henkilökulut	143		123		266	
Aineet	94		96		190	
Muut kulut	277	2 421	234	1 468	511	3 889
Käyttökate		— 82		943		861
Poistot		55		543		598
Tilikauden ali/ylijäämä		— 137		400		263

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 310 764 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	1 198 268 500	+ 128 815 600	21 866	+ 58
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	714 323 700	+ 79 339 300	18 790	— 92
3. Muut palkat ja palkkiot	225 618 200	+ 30 598 700	30	— 30
4. Sosiaaliturvamaksu	151 171 500	+ 13 519 800	—	—
Varaus 1982		— 66 998 500	—	—
Varaus 1983	21 382 100	+ 21 382 100	—	—
Yhteensä	2 310 764 000	+ 206 657 000	40 686	— 64

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 220 431 200 mk, mistä 218 303 300 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Toiminnan laajentumisen johdosta ehdotetaan perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
3 ensimmäistä kirjuria	V 17
2 toimistonhoitajaa	V 17
4 ensimmäistä kirjuria ap	V 15
5 toimistonhoitajaa	V 15
5 ylipostimiestä	V 14
6 kirjuria yp	V 13
4 postimiestä yp	V 12
13 postimiestä	V 12

Henkilökuntarakenteen muuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi 150 ylimääräistä kirjurin yp. tointa (V 13) ja 120 ylimääräistä postimiehen tointa (V 12). Vastavasti ehdotetaan samasta ajankohdasta lukien lakkautettavaksi 150 ylimääräistä postiapulaisen tointa (V 11) ja 120 ylimääräistä postinkantajan tointa (V 10).

Seuraavat avoinna olevat tarpeettomiksi käyneet peruspalkkaiset ja ylimääräiset toimet ehdotetaan lakkautettaviksi:

Peruspalkkaiset:

Posti- ja postiliikenneosasto:

	Palkkaus- luokka
1 osastosihteeri	V 24

Teletoinen piiri- ja paikallishallinto:

2 linjatarkastajaa	V 25
1 ylitekniikko	V 24
1 puhelinvalvoja	V 19

	Palkkaus- luokka
5 puhelinvalvojaa	V 17
1 puhelinmestari	V 13
1 toinen puhelunvälittäjä	V 11
3 puhelinapulaista	V 10

Ylimääräiset:

Helsingin autovarikko:

1 autonkuljettaja	V 14
-------------------------	------

Teletoinen piiri- ja paikallishallinto:

3 puhelinvalvojaa	V 17
1 varastomestari	V 16
1 puhelinapulainen	V 9
2 puhelunvälittäjää	V 9
2 toimistoapulaista	V 8

Kiinteistötoimisto:

2 korjausmiestä	V 14
4 siivoojaa	V 8

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
2 apulaistoimistopäällikköä	V 29
2 apulaisianvalvojaa	V 29
2 liikennetarkastajaa	V 23
5 ensimmäistä ekspeditööriä	V 22
3 ekspeditööriä	V 20
1 apulaisreviisori	V 19
9 ensimmäistä kirjuria	V 17
5 autonkuljettajaa	V 14
3 kirjuria yp	V 13
5 vastaanottoapulaista	V 12
15 postimiestä	V 12
3 vahtimestaria	V 11
33 postiapulaista	V 10

Kohdassa b ehdotettujen ylimääräisten toimien ja kohdassa c ehdotettujen työsuhdepalkkojen lisäyksien kattamiseksi ehdotetaan lakkauttavaksi seuraavat avoimna olevat ja tarpeettomiksi käyneet toimet:

	Palkkausluokka
Peruspalkkaiset:	
4 toista puhelunvälittäjää	V 11
10 puhelunapulaista	V 10
Ylimääräiset:	
10 puhelunvälittäjää	V 9
5 puhelunapulaista	V 8
12 toimistoapulaista	V 8

Virkanimikkeiden saattamiseksi paremmin vastaamaan muuttuneita tehtäviä ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat peruspalkkaiset virat ja toimet:

	Palkkausluokka
Perustetaan:	
17 ekspeditööriä	V 20
10 ekspeditööriä	V 18
6 kassanhoitajaa	V 18
61 ensimmäistä kirjuria	V 17
24 ensimmäistä kirjuria ap	V 15
Lakkautetaan:	
4 puhelunvalvojaa	V 20
13 ensimmäistä puhelunvälittäjää	V 20
16 ensimmäistä puhelunvälittäjää	V 18
61 ensimmäistä puhelunvälittäjää	V 17
23 ensimmäistä puhelunvälittäjää	V 15
1 toinen puhelunvälittäjä	V 15

Lisäys on 2 930 700 mk.

c) Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 3 583 700 mk 88 ylimääräistetyn toimen palkkioina.

Tilapäisten palkkioista voidaan vähentää 653 500 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Tilapäisten palkkioista ehdotetaan vähennettäväksi 676 600 mk teletojen piiri- ja paikallishallinnossa tarpeettomiksi käyneiden 16 puhelunapulaisen toimen (V 8) palkkioina.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä kertamenona 230 000 mk kahden toimintojen tarkastusta suorittavan tarkastajan palkkaamiseksi. Kun vähennetään kertameno 206 800 mk lisäys on 23 200 mk.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 1 169 500 mk, mistä 172 500 mk kolmen siivoustyönjohtajan ja 897 000 mk 24 siivoojan palkkaamista varten sekä 100 000 mk näille maksettavia korvauksia varten.

Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan työsuhdepalkkoista vähennettäväksi 121 700 mk neljän siivoojan palkkioina.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 200 000 mk kiinteistönhoitohenkilöstölle maksettavia isännöinti- ja huoltopalkkioita varten.

Työsuhdepalkkoista voidaan vähentää 23 000 mk vuonna 1982 toteutetun keskushallinnon organisaatiouudistuksen johdosta.

Työsuhdepalkkoista vähennetään 19 000 mk vuoden 1982 aikana siirrettyjen tointen palkkioina.

Postiasemien hoitajien palkkioihin ehdotetaan lisäystä 368 000 mk kahdeksan postiaseman I hoitajan palkkaamista varten.

Liikenneoppilaiden palkkioista voidaan vähentää 367 000 mk vuonna 1982 osaksi vuotta lakkautettujen postiliikenneoppilaiden palkkioina.

Postinjakajien palkkoja varten ehdotetaan lisäystä 4 956 500 mk, mistä 316 300 mk uusien jakajanlinjojen perustamiseen, 2 558 700 mk jakajanlinjojen jatkeisiin ja muutoksiin, 2 012 500 mk vuosilomien, sairaslomien ja muiden poissaolojen lisääntymisestä johtuviin sijaiskustannuksiin sekä 69 000 mk haja-asutusalueiden postinjakelun lisäpalveluihin. Kun postinjakajien palkkoista vähennetään kertameno 60 000 mk, lisäys on 4 896 500 mk.

Edellyttäen, että momentille 31.94.22 ehdotettu määräraha postinjakelun motorisoimiseksi myönnetään, voidaan 19 postinjakajan palkkioina vähentää 437 000 mk.

Sanomalehdenjakajien palkkoja varten ehdotetaan lisäystä 3 116 000 mk, mistä 1 000 000 mk aiheutuu jakelun laajentumisesta, 299 000 mk lehtien lauantaajakelun järjestämisestä, 897 000 mk jaettavan lehtimäärän lisääntymisestä sekä 920 000 mk vuosilomien, sairaslomien ja muiden poissaolojen lisääntymisestä aiheutuvien sijaiskustannusten kasvusta.

Lisäys on 3 891 700 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 18 698 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Viransijaisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 5 000 000 mk vuosilomien, sairaslomapalkkojen ja muiden poissaolojen lisääntymisen johdosta.

Viransijaisten palkkioista voidaan vähentää 300 000 mk vuonna 1982 osaksi vuotta lakkautettujen viransijaisten palkkioina.

Satunnaisten apulaisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 1 000 000 mk kantopiireille ja asiakaspalveluun palkattavien osa-aikaisten apulaisten palkkioina ja 2 300 000 mk postinkäsittelyn toimintaedellytysten turvaamiseksi. Kun satunnaisten apulaisten palkoista vähennetään 2 500 000 mk vuonna 1982 puoleksi vuotta lakkautettujen satunnaisten apulaisten palkkioina, lisäys on 800 000 mk.

Edellyttäen, että kohdassa b toiminnan laajentumisesta johtuvat ylimääräiset toimet perustetaan, voidaan 30 satunnaisen apulaisten palkkioina vähentää 820 000 mk.

Joukkolähetysten jakelupalkkioihin ehdotetaan lisäystä 6 820 000 mk, mistä 4 200 000 mk aiheutuu arvioitua suuremmasta tarpeesta vuonna 1982, 1 700 000 mk tilitysmenettelyn muutoksesta ja 920 000 mk arvioidusta jaettavan kappalemäärän lisääntymisestä.

Lisäys on 11 500 000 mk.

1983 esitys	2 310 764 000
1982 menoarvio	2 104 107 000
1982 II lisämenoarvio	500 000
1981 tilinpäätös	1 877 688 300

05. Eläkkeet (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 63 000 000 mk seuraavasti:

1. *Vakinaiset eläkkeet ja ennen myönnetyt ylimääräiset eläkkeet.* Alamomentille merkitään lisäystä 58 000 000 mk, mistä 5 000 000 mk aiheutuu arvioitua suuremmasta tarpeesta vuonna 1982, 38 000 000 mk eläkkeiden tarkistuksista ja 15 000 000 mk uusista eläkkeistä. Alamomentin lopusumma on 303 000 000 mk.

2. *Vuoden kuluessa myönnetyt ylimääräiset eläkkeet.* Alamomentille ehdotetaan kertamenoa lisäystä 1 500 000 mk, jotta autoradiopuhelinliikenteen, numerotiedotuspalvelun tai muun puhelinliikenteen tai siihen liittyvän palvelun automatisoinnin seurauksena työtä vaille jääneille 58 vuotta täyttäneille puhelinvirkailejoille voitaisiin varata ylimääräistä eläkettä saaden mahdollisuus siirtyä eläkkeelle. Edellä mainitusta syystä ylimääräisen eläkkeen saaneen henkilön jälkeen on tarkoitus suorittaa myös perhe-eläkettä ylimääräisenä eläkkeenä sekä

hautausavustusta ja hautauskustannusten korvausta valtion perhe-eläkelain voimaantulon säännösten mukaisesti. Ylimääräisen eläkkeen määrää laskettaessa noudatetaan soveltuvin osin valtion eläkelain (280/66) ja valtion perhe-eläkelain (774/68) säännöksiä. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 1 500 000 mk, jää alamomentin lopusumma ennalleen ja on enintään 1 573 000 mk.

3. *Perhe-eläkkeet ja hautausavut.* Alamomentille merkitään lisäystä 5 000 000 mk, mistä 3 000 000 mk aiheutuu eläkkeiden tarkistuksista ja 2 000 000 mk uusista eläkkeistä. Alamomentin lopusumma on 53 427 000 mk.

1983 esitys	358 000 000
1982 menoarvio	295 000 000
1981 tilinpäätös	256 900 920

10. Rakennusten ja huoneistojen käyttö ja kunnossapito (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 23 700 000 mk, mistä 1 400 000 mk aiheutuu arvioitua suuremmasta tarpeesta vuonna 1982, 1 500 000 mk vuonna 1982 osaksi vuotta vuokrattujen toimitilojen vuokrasta, 10 000 000 mk vuokrien korotuksista, 4 000 000 mk 2/3 vuodeksi vuonna 1983 vuokrattavien uusien toimitilojen vuokrasta, 2 100 000 mk muusta toiminnan laajentumisesta ja 4 700 000 mk kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää rakennusten ja huoneistojen käytöstä ja kunnossapidosta aiheutuviin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Energia	58 000 000
Vuokrat	148 000 000
Korjaus ja kunnossapito	16 300 000
Muut menot	17 700 000

Yhteensä 240 000 000

1983 esitys	240 000 000
1982 menoarvio	216 300 000
1981 tilinpäätös	181 703 074

11. Televerkoston käyttö ja kunnossapito (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 38 000 000 mk, mistä 24 500 000 mk aiheutuu kustannusten noususta, 5 500 000 mk toiminnan laajentumisesta ja 8 000 000 mk kertamenosta enintään 130 henkilötyövuotta vastaavan henkilös-

tön palkkaamista varten vuodeksi 1983. Tämä henkilöstö on aikaisemmin palkatun momentin 31.94.71 määrärahalta. Kun momentilta vähennetään kertameno 11 000 000 mk, lisäys on 27 000 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää televerkoston käytöstä ja kunnossapidosta aiheutuviin menoihin.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös poliisin lähiradioverkon ja lääninradioverkon ylläpitoon, tilaajaliittymien järjestämisestä ja ylläpidosta aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi puhelinlaitoksille, Euronet-tiedonsiirtojärjestelmästä aiheutuviin käyttömenoihin sekä ulkopuolisille suoritettavista televerkoston siirto-, asennus- ja ylläpitotöistä aiheutuneisiin palkkaus- ja ainekuluihin. Ulkopuolisista töistä aiheutuvat kaikkia kustannuksia vastaavat tulot merkitään momentille 14.04.07.

Käyttösuunnitelma:	mk
Palkat (kertamenoa 6 500 000)	204 300 000
Muut henkilömenot (kertamenoa 1 500 000)	39 100 000
Aineet ja tarvikkeet	32 600 000
Energia	9 600 000
Ulkopuolisille suoritettavat työt	8 200 000
Muut menot	17 200 000
Yhteensä	311 000 000

1983 esitys	311 000 000
1982 menoarvio	284 000 000
1981 tilinpäätös	256 031 566

12. *Moottoriajoneuvojen ja postivaunujen käyttö ja kunnossapito sekä autovarikkotoiminta* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 12 000 000 mk, mikä aiheutuu pääasiassa kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää moottoriajoneuvojen, alusten ja postivaunujen käytöstä ja kunnossapidosta sekä autovarikkotoiminnasta aiheutuviin käyttömenoihin sekä kaluston käytön edellyttämiin lisälaitteiden ja varusteiden hankintaan. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös ulkopuolisten kuljetuspalvelujen ostamiseen silloin, kun näiden palvelujen käyttäminen on kuljetusten tasamiseksi perusteltua. Momentin määrärahaa arvioidaan käytettäväksi 3 000 000 mk laitoksen autovarikoilla muille valtion virastoille ja laitoksille suoritettaviin huoltotöihin lähinnä alueille, joilla näiden palvelujen saanti muutoin on vaikeaa. Ulkopuolisista töistä aiheutuvat kaikkia kustannuksia vastaavat tulot merkitään momentille 14.04.07.

Käyttösuunnitelma:	mk
Polttoaineet	65 500 000
Muut aineet ja tarvikkeet	41 000 000
Vieraat palvelut	9 000 000
Postivaunut	2 000 000
Yhteensä	117 500 000

1983 esitys	117 500 000
1982 menoarvio	105 500 000
1981 tilinpäätös	94 198 406

22. *Korvaukset postinkuljetuksista* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 11 000 000 mk, mistä 2 000 000 mk aiheutuu ulkomaan postin kuljetuskorvausten lisääntymisestä 1 400 000 mk postin ja postivaunujen kuljetuskustannusten noususta valtionrautateilla sekä 7 600 000 mk muiden kuljetuskustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää postin kuljetuksesta ja jakelusta aiheutuviin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Laiva- ja lentoyhtiöille ulkomaisen postin kuljetuksista	23 500 000
Postin ja postivaunujen kuljetuksista valtionrautateilla	17 100 000
Muut postinkuljetus- ja hoitokorvaukset sekä jakelun ajoneuvokorvaukset	69 400 000
Yhteensä	110 000 000

1983 esitys	110 000 000
1982 menoarvio	99 000 000
1981 tilinpäätös	86 371 272

29. (31.94.23 ja 29) *Muut käyttömenot* (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 27 122 000 mk, mistä 7 000 000 mk aiheutuu arvioitua suuremmasta määrärahan tarpeesta vuonna 1982, 4 022 000 mk toiminnan laajentumisesta ja 16 000 000 mk kustannusten noususta sekä 100 000 mk kertamenosta posti- ja telelaitoksen 350-vuotisjuhlavalmistelujen jatkamista varten. Kun momentilta vähennetään kertameno 100 000 mk, lisäys on 27 022 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös tileistä poistoihin, atk-laitteiden vuokrauksiin, puhelinlaskujen perintään sekä tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Käyttösuunnitelman kohdan muut menot määrärahaa saadaan käyttää myös aloitetoimintaan ja markkinoinnin aiheuttamiin edustusmenoihin sekä 50 000 mk matka-apurahoina. Momentin määrärahaa voidaan käyttää myös Ahvenanmaalla liikkeeseen laskettavan postimerkin painatus- ym. menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	27 000
Matkat	48 000 000
Virkistys- ja lomatoiminta (enintään) ..	820 000
Muut henkilöstömenot	15 800 000
Automaattinen tietojenkäsittely	16 500 000
Muut toimistomenot	72 000 000
Tileistä poistot	4 000 000
Kansainvälinen yhteistyö	18 500 000
Puhelinlaskujen perintäkorvaus toimilupalaitoksille	28 500 000
Muut menot (kertamenoa 100 000)	26 800 000
Yhteensä	230 947 000

1983 esitys	230 947 000
1982 menoarvio	203 925 000
1981 tilinpäätös	185 420 456

60. Siirto posti- ja telelaitoksen uudistusrahastoon

Lain mukaisesti posti- ja telelaitoksen uudistusrahastoon siirretään määrä, joka vastaa 35 % tässä tulo- ja menoarvioehdotuksessa muita sijoitusmenoja varten ehdotetuista määrärahoista eli 187 110 000 mk, ja alkuperäiseen tarkoitukseen kelpaamattoman ja poistetun kaluston sekä muun omaisuuden myynnistä kertyviksi arvioidut tulot 2 500 000 mk eli yhteensä 189 610 000 mk. Lisäys on 27 089 400 mk.

1983 esitys	189 610 000
1982 menoarvio	162 520 600
1982 II lisämenoarvio	700 000
1981 tilinpäätös	180 048 500

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 20 000 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Postinkäsittelylaitteet	3 500 000
Hälytyslaitteet	2 500 000
Kalusto	14 000 000
Yhteensä	20 000 000

1983 esitys	20 000 000
1982 menoarvio	15 500 000
1981 tilinpäätös	16 000 000

71. Televerkon kehittäminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 320 000 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kaukopuhelintoimi, johtojen ja laitteiden hankkiminen ja asentaminen tarvittavine asemarakennuksineen ja maapohjineen	75 000 000
Paikallispuhelintoimi, johtojen ja laitteiden hankkiminen ja asentaminen tarvittavine asemarakennuksineen ja maapohjineen	158 000 000
Lennätintoimi, johtojen ja laitteiden hankkiminen ja asentaminen	60 000 000
Valtiolle tarjottujen puhelinlaitosten lunastaminen ja kunnostus	500 000
Uusien puhelupaikkojen ja -asemien sekä hätäpuhelimien perustaminen	500 000
Työkoneet, mittausvälineet ja käytönohjauslaitteet	23 000 000
Eriyisyhteyksien rakentaminen	3 000 000
Yhteensä	320 000 000

Ehdotetaan, että momentin määrärahasta saadaan käyttää enintään 5 000 000 mk laajakais- taisten paikallisverkkojen rakentamiseen niillä alueilla, missä posti- ja telelaitos hoitaa paikallisesti myös puhelintoimintaa.

Momentin määrärahasta arvioidaan käytettäväksi noin 189 610 000 mk aikaisempien vuosien tilausvaltuuksista vuonna 1983 aiheutuvia kassamenoja varten ja 70 000 000 mk vuoden 1983 aikana tilattavia ja maksettavia laitehankintoja varten.

Momentin määrärahaa mitoitettaessa on otettu huomioon 30 puhelinasantajan vähentäminen luonnollisen poistuman kautta. Tarkoituksena on, että henkilöstön määrää voidaan edelleen supistaa luonnollista poistumaa hyväksi käyttäen toiminnan muutosta vastaavasti.

Lisäksi ehdotetaan, että posti- ja telelaitos saisi tilata vuoden 1983 aikana puhelin- ja lennätinverkkojen rakentamiseen tarvittavia kaapeleita, kantoaaltojärjestelmiä, radiolinkkejä, linkkimastoja, keskuksia, datasiirtolaitteita sekä voima- ja erikoislaitteita 150 000 000 markalla. Tilauksia on suunniteltu tehtäväksi kaukoverkon osalta noin 55 milj. markalla, paikallisverkon osalta noin 60 milj. markalla, lennätinverkon osalta noin 25 milj. markalla sekä työko- neiden ja mittausvälineiden osalta 10 milj. markalla. Kassamenoja näistä sekä aikaisempien vuosien tilausvaltuuksista arvioidaan aiheutu- van seuraavasti:

	1983 mmk	1984 mmk	1985 mmk	1986 mmk	Yht. mmk
Vuoden 1983 TMAE:n tilausvaltuudesta		65,0	60,0	25,0	150,0
Aikaisempien vuosien tilausvaltuuksista	180,0	120,7	38,7		339,4
Yhteensä	180,0	185,7	98,7	25,0	489,4

1983 esitys	320 000 000
1982 menoarvio	282 500 000
1981 tilinpäätös	351 400 000

72. Radioasemat ja -laitteet (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 28 600 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Radiopuhelin- ja kaukohakuverkkojen laajentaminen ja kehittäminen	21 000 000
Kansainvälisen ohjelmansiirron laitteet ..	500 000
Mittaus- ja vastaanottolaitteiden hankkiminen radiohallintoa, -tutkimusta, -linkkilaboratoriota ja radiopuhelinhuolto- toimintaa varten	4 300 000
Meriradioverkon uudistamis- ja rationalisointi-investoinnit	1 700 000
Satelliittimaa-aseman koejärjestelmän kehittäminen	1 100 000
Yhteensä	28 600 000

	1983 mmk	1984 mmk	1985 mmk	1986 mmk	Yht. mmk
Vuoden 1983 TMAE:n tilausvaltuudesta	—	12	10	2	24
Aikaisempien vuosien tilausvaltuuksista	18	6	—	—	24
Yhteensä	18	18	10	2	48

1983 esitys	28 600 000
1982 menoarvio	26 000 000
1981 tilinpäätös	31 000 000

73. Muiden koneiden ja laitteiden hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 41 000 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Posti- ja teleliikenteessä tarvittavien autojen ja muiden mekaanisten kuljetusajoneuvojen ja edellä mainittujen korjauksissa tarvittavien työkoneiden hankinta	25 000 000
Atk-laitteet ja ohjelmistot	9 500 000
Linjatyöntekijöiden asunto-olojen parantamiseksi tarvittavien asunto- ja sosiaali-tilavaunujen hankinta ja entisten peruskorjaukset	200 000
Numerotiedustelun laitteet ja ohjelmistot	800 000
Postinkäsittelylaitteistot	3 000 000
Autoradiopuhelimien hankinta posti- ja telelaitoksen omaan käyttöön ja asiakkaille vuokraamista varten, varustamoille vuokrattavien NMT-rahapuhelimien hankinta sekä väestönsuojeluvastaanottimien hankinta ja asennus PTL:n tiloihin	2 500 000
Yhteensä	41 000 000

Momentin määrärahasta arvioidaan käytettäväksi 18 000 000 mk aikaisempien vuosien tilausvaltuuksista vuonna 1983 aiheutuvia kassamenoja varten.

Lisäksi ehdotetaan, että posti- ja telelaitos saisi tilata vuoden 1983 aikana radioverkkoihin tarvittavia laitteita 24 milj. markalla. Kassamenoja näistä sekä aikaisempien vuosien tilausvaltuuksista arvioidaan aiheutuvan seuraavasti:

1983 esitys	41 000 000
1982 menoarvio	33 000 000
1982 II lisämenoarvio	2 000 000
1981 tilinpäätös	27 500 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 109 600 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Imatrankosken teletalon laajennus	1 988 (10 940)	6 000 000	3 018 (548)	2 600 000	3 400 000
2. Imatran Tainionkosken teletalo	1 017 (5 250)	5 650 000	5 556 (1 076)	4 200 000	1 450 000
3. Jyväskylän postikeskuksen peruskorjaus (PTL:n osuus)	2 969 (17 500)	6 750 000	2 273 (386)	5 500 000	1 250 000
4. Kemijärven teletointakeskus ja autohuolto- topaikka	2 719 (16 910)	13 000 000	4 781 (769)	3 000 000	10 000 000
5. Kouvolan teletalon laajennus ja peruskorjaus	2 833 (15 400)	12 200 000	4 306 (792)	8 800 000	3 400 000
6. Kuopion Kotkankallion II laitesuoja ja telepiirien toimitalo	8 740 (46 000)	49 700 000	5 686 (1 080)	7 500 000	16 000 000
7. Mikkelin virastotalon peruskorjaus	3 177 (15 000)	5 800 000	1 826 (387)	2 850 000	2 950 000
8. Muonion autohuoltopaikka	1 750 (10 665)	8 100 000	4 629 (759)	3 900 000	4 200 000
9. Oulun autovarikon peruskorjaus	6 440 (48 000)	10 400 000	1 615 (217)	4 300 000	6 100 000
10. Porin postitalon perusparannus	8 580 (41 500)	5 700 000	664 (137)	3 700 000	2 000 000
11. Porvoon teletalo	2 019 (11 900)	13 500 000	6 686 (1 134)	6 050 000 (peruun- tunut 356 390)	6 500 000
12. Rovaniemen Korkalovaaran laitesuoja (PTL:n osuus) ja teletalo	6 760 (34 900)	41 900 000	6 198 (1 201)	3 600 000	5 250 000
13. Tampereen konekorjaamo (PTL:n osuus) ja teletointakeskus	9 065 (63 000)	40 500 000	4 468 (643)	16 000 000	12 000 000
14. Tampereen Pynnikin laitesuoja (PTL:n osuus)	7 427 (47 000)	43 200 000	5 817 (919)	3 800 000	13 000 000
15. Toijalan päävarasto	10 829 (144 600)	54 500 000	5 032 (377)	4 500 000	4 500 000
16. Turun Latokarin satama ja tukikohta (PTL:n osuus)	950 (5 000)	5 800 000	6 105 (1 160)	2 500 000	3 300 000
17. Vaasan postitalon peruskorjaus	4 989 (26 000)	12 600 000	2 525 (485)	8 500 000	4 100 000
18. Valkeakosken posti- ja teletalo	2 847 (13 930)	14 200 000	4 988 (1 019)	2 320 000	8 000 000
Suunnittelu ja maaperätutkimukset					2 200 000
				Yhteensä	109 600 000

Lisäksi on tarkoitus käyttää Toijalan päävaraston rakentamiseen uudistusrahaston varoja 7 000 000 mk.

Hankkeiden laajuudet ja kustannusarviot on tarkistettu.

1983 esitys	109 600 000
1982 menoarvio	83 673 000
1981 tilinpäätös	63 910 000

88. *Tonttien sekä huoneisto-osakkeiden hankinta* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 15 000 000 mk tonttien sekä huoneisto-osakkeiden ostamista varten.

1983 esitys	15 000 000
1982 menoarvio	15 000 000
1981 tilinpäätös	11 000 000

95. Posti- ja telelaitoksen konepajat

Posti- ja telelaitoksen konepajojen käyttömenoihin ehdotetaan lisäystä 4 550 000 mk liikevaihdon lisääntymisen ja kustannusten nousun johdosta.

*Konepajojen ennakoitujen tuloslaskelmat
vuodelle 1983*

Turun Asennuspaja

	mk	mk
Liikevaihto		25 950 000
Muuttuvat kulut		
Aineet ja tarvikkeet	11 400 000	
Palkat	6 395 000	
Muut muuttuvat kulut ..	3 310 000	
Varastojen muutos	+ 40 000	21 145 000
Myyntikate		4 805 000
Kiinteät kulut		
Palkat	2 545 000	
Vuokrat	230 000	
Muut kiinteät kulut	1 695 000	4 470 000
Käyttökate		335 000
Poistot		
Koneista ja kalustosta		230 000
Liikelylijäämä		105 000
Muut tuotot ja kulut		
Muut tuotot		50 000
Välittömät verot		80 000
Tilikauden ylijäämä		75 000

Keskusautokorjaamo

Liikevaihto		9 800 000
Kulut		
Aineet ja tarvikkeet	4 600 000	
Palkat	3 900 000	
Vuokrat	50 000	
Muut kulut	1 500 000	
Varaston muutos	— 400 000	9 650 000
Käyttökate		150 000

	mk
Poistot	
Koneista ja kalustosta	100 000
Liikelylijäämä	50 000
Tilikauden ylijäämä	50 000

22. Turun Asennuspaja (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 100 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja toiminnan laajentumisesta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää käyttötoiminnan aiheuttamiin menoihin.

1983 esitys	25 700 000
1982 menoarvio	22 600 000
1981 tilinpäätös	22 065 358

23. Keskuskorjaamo (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 450 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja toiminnan laajentumisesta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää käyttötoiminnan aiheuttamiin menoihin.

1983 esitys	9 400 000
1982 menoarvio	7 950 000
1982 II lisämenoarvio	400 000
1981 tilinpäätös	7 705 219

70. Työkoneiden, kaluston ja kuljetusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 400 000 mk, mistä 200 000 mk Turun Asennuspajan työkoneiden, kaluston ja kuljetusvälineiden hankkimista ja 200 000 mk Keskusautokorjaamon työkoneiden ja kaluston hankkimista varten.

1983 esitys	400 000
1982 menoarvio	100 000
1981 tilinpäätös	100 000

99. Liikenneministeriön hallinnonalan muut menot

08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 300 000 mk.

1983 esitys	300 000
1982 menoarvio	300 000
1981 tilinpäätös	185 552

22. Tutkimus ja suunnittelu (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 400 000 mk, mistä 275 000 mk aiheutuu suunnittelun laajentumisesta ja 125 000 mk kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää henkilö- ja tavaraliikennesuunnitteluun ja muu-

hun liikennepoliittiseen tutkimustoimintaan. Lisäksi ehdotetaan, että henkilöliikennesuunnitteluun varatusta määrärahasta saadaan palkata enintään 11 sihteeria läänien henkilöliikennetyöryhmille.

Käyttösuunnitelma:	mk
Henkilöliikennesuunnittelu	1 050 000
Tavaraliikennesuunnittelu	150 000
Muu tutkimustoiminta	450 000
Yhteensä	1 650 000

1983 esitys	1 650 000
1982 menoarvio	1 250 000
1981 tilinpäätös	1 000 000

30. Avustus joukkoliikenteen kehittämiseen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 10 200 000 mk liikenneministeriön käytettäväksi joukkoliikenteen kehittämistä varten. Momentin määrärahaa saadaan käyttää suunnitteluun, kokeilutoimintaan ja junavuoroja korvaavan sekä muun liikenteen tukemiseen tyydyttävän palvelutason saavuttamiseksi ja säilyttämiseksi harvaan asutuilla seuduilla, haja-asutusalueilla ja ruuhkaantuneilla kaupunkiseuduilla. Lisäys on 2 900 000 mk. Kun momentilta vähennetään vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 500 000 markan määräraha, lisäys on 2 400 000 mk.

1983 esitys	10 200 000
1982 menoarvio	7 800 000
1981 tilinpäätös	3 500 000

31. Valtionavustus tasoristeysten poistamisjärjestelyihin (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 600 000 mk liikenneministeriön käytettäväksi avustuksina kuntien rahoitusosuuksien alentamiseen valtionrautateiden laatiman tasoristeysten poistamis- ja turvajärjestelyohjelman toteuttamisesta aiheutuviin menoihin. Lisäys on 1 100 000 mk.

1983 esitys	5 600 000
1982 menoarvio	4 500 000
1981 tilinpäätös	4 000 000

32. Valtionapu koululaisten kuljetusten kannalta tarpeellisen linja-autoliikenteen säilyttäminen (arviomääräraha)

Kunnat ovat vuosittain suorittaneet linja-autoliikenteen harjoittajille vahvistetun taksan ylittäviä korvauksia turvataksaan peruskoulujen oppilaiden kuljetukset heikosti kannattavilla linja-autoreiteillä, jolloin myös muut henkilökuljetuspalvelut on saatu säilytetyksi. Esimerkiksi lukuvuonna 1981/82 taksan ylittäviä korvauksia suoritetaan noin 36 000 000 mk, mihin valtionapua myönnetään noin 30 000 000 mk. Koska tällainen linja-autoliikenteen tukeminen paremmin sopii liikenneministeriön toimesta hoidettavaksi, jolloin myös tarvehankinta voidaan paremmin toteuttaa, ehdotetaan momentille 2 700 000 mk tukijärjestelmän asteittaiseksi siirtämiseksi lukuvuoden 1983/84 alusta opetushallinnon alalta liikenneministeriölle. Tarkoituksena on, että tämä siirto toteutettaisiin enintään viiden vuoden aikana siten, että vuosittain kahden tai kolmen läänin osalta koululaiskuljetuksissa luovutaan taksan ylittävien korvausten osalta suorittamasta valtionapua ja vastaavasti liikenneministeriö myöntää, mikäli kysymyksessä oleva linja-autoliikenne katsotaan välttämättömäksi säilyttää eikä liikennettä ilman tukea ole mahdollista ylläpitää, tukea asianomaisille linja-autoliikenteen harjoittajille. Vastaava vähennys on otettu huomioon momentin 29.46.30 määrärahasssa.

1983 esitys	2 700 000
-------------------	-----------

33. Tahkoluodon radan rakentamisen korkotuki (siirtomääräraha)

Momentin numerotunnus on muutettu.

Momentille ehdotetaan 492 000 mk valtionavustuksena myönnettäväksi Porin kaupungille Tahkoluodon satamarataa varten otetun lainan korkokustannusten alentamiseksi. Lisäys on 282 000 mk.

1983 esitys	492 000
1982 menoarvio	210 000

40. Eräät valtionavut

Momentin numerotunnus on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 170 000 mk, mistä 70 000 mk aiheutuu avustuskohteiden lisääntymisestä ja 100 000 mk avustuksesta Tiedonsiirron yhteistyöelimelle tiedonsiirrossa tarpeellisten teknisten suositusten kehittämistä varten. Lisäyksestä on kertamenoa 45 000 mk. Kun momentilta vähennetään kertameno 103 000 mk, lisäys on 67 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kukkolan kosken jakokunta	5 000
Pohjoismaiden Tieteellisen Liiton Suomen osasto r.y.	50 000
Suomen Filatelistiliitto r.y.	20 000
Museorautatieyhdistys ry (kertameno) ..	25 000
Tiedonsiirron yhteistyöelin	100 000
Suomen Tieyhdistys r.y. (kertameno) ..	20 000
Yhteensä	220 000

1983 esitys	220 000
1982 menoarvio	153 000
1981 tilinpäätös	442 500

50. Rannikkokanavan jakeluverkoston suunnittelu ja rakentaminen (siirtomääräraha)

Momentin nimi on muutettu.

Momentille ehdotetaan 3 100 000 mk ensimmäisen lähetyksensä rakentamisen aloittamista varten Kristiinankaupungin Pyhävuorelle sekä ohjelmasuunnittelua ja hankintoja varten. Lisäys on 2 900 000 mk.

1983 esitys	3 100 000
1982 menoarvio	200 000
1981 tilinpäätös	2 000 000

51. Avustus Oy Yleisradio Ab:lle Porin radioaseman suunnittelua ja rakentamista varten (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 000 000 mk avustuksena Oy Yleisradio Ab:lle Porin lyhyt- ja keskipitkän aaltoaseman suunnittelua ja rakentamista varten. Suunnittelun ja rakentamisen kustannuksista katetaan kolmannes Oy Yleisradio Ab:n varoin, kolmannes yhtiölle otettavilla lainoilla ja kolmannes vuosina 1982—1986 myönnettävillä valtion avustuksilla. Hankkeessa pyritään mahdollisimman korkeaan kotimaisuusasteeseen.

1983 esitys	5 000 000
1982 menoarvio	3 000 000

78. Vähäliikenteisten ratojen vahvistamis- ja muutostyöt (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 13 000 000 mk käytettäväksi vähäliikenteisten rautatietaloudellisesti kannattamattomien ratojen vahvistamiseen, tehostettuun kunnossapitoon ja kiskonvaihtoon sekä yhdyskuntarakenteen takia perusteltujen mutta rautatietaloudellisesti kannattamattomien ratojen muutos- ja rakennustöihin. Tavoitteena on pitää vähäliikenteisiä rataosuuksia liikennettä tyydyttävässä kunnossa mahdollisimman taloudellisesti.

Käyttösuunnitelma:

	Arvioitu valmistusvuosi	Kust.arv. mk	Jo budjetoitu mk	Ehdotetaan mk
Lahti—Loviisa	1986	50 000 000	—	10 000 000
Huruslahden rata	1985	19 500 000	—	3 000 000
			Yhteensä	13 000 000

1983 esitys	13 000 000
-------------------	------------

79. Suomen Ongelmajäte Oy:n raiteen sekä keräilyasemien raiteistojen rakentaminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 7 000 000 mk Riihimäelle rakennettavan ongelmajätelaitoksen teollisuusraiteen rakentamista varten sekä laitoksen

toimintaan liittyvien keräilyasemien raiteistojen parantamista ja rakentamista varten. Hankkeen kustannusarvio on 14 000 000 mk. Loppuosa määrärahasta 7 000 000 mk on tarkoitus ehdottaa vuoden 1984 tulo- ja menoarvioesitykseen.

1983 esitys	7 000 000
-------------------	-----------

Pääluokan 31 menot luvuittain vuosina 1981—1983

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1982—1983	
	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	v. 1983 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
01. Liikenneministeriö (710)	10 850	11 296	10 886	— 410	— 4
20. Tie- ja vesirakennushallinto (720)	270 735	280 879	302 702	+ 21 823	+ 8
24. Tiet (720)	2 205 893	2 526 620	2 851 710	+ 325 090	+ 13
27. Vesitiet (730)	48 188	55 681	74 798	+ 19 117	+ 34
40. Autorekisterikeskus (720)	68 083	86 718	99 975	+ 13 258	+ 15
47. Ilmailuhallinto (740)	212 256	251 706	256 111	+ 4 405	+ 2
50. Ilmatieteen laitos (830)	39 130	42 314	54 354	+ 12 040	+ 29
55. Tietoliikenteen korvaukset ja avustukset (760)	331 761	377 990	437 050	+ 59 060	+ 16
56. Korvaus posti- ja telelaitokselle valtion virkalähetyksistä (050)	76 445	83 000	90 700	+ 7 700	+ 9
57. Rautatieliikenteen korvaukset (750)	59 635	68 300	67 650	— 650	— 1
90. Valtionrautatiet (750)*	1 556 534	1 473 256	1 515 747	+ 42 491	+ 3
94. Posti- ja telelaitos (760)*	680 858	618 194	723 810	+ 105 616	+ 17
95. Posti- ja telelaitoksen konepajat (760)*	100	100	400	+ 300	+ 300
99. Liikenneministeriön hallinnonalan muut menot (710)	11 128	25 813	49 262	+ 23 449	+ 91
Yhteensä	5 571 595	5 901 866	6 535 155	+ 633 289	+ 11

* Markkamääräisiin tietoihin sisältyvät reaali- ja finanssisijoituksia varten tarkoitetut määrärahat sekä mahdollinen lisärahoitustarve.

Pääluokan 31 liikeyritysten käyttömenot luvuittain vuosina 1981—1983

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1982—1983	
	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	v. 1983 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
90. Valtionrautatiet (750)	2 956 264	3 185 606	3 549 672	+ 364 066	+ 11
94. Posti- ja telelaitos (760)	2 938 314	3 307 832	3 678 211	+ 370 379	+ 11
95. Posti- ja telelaitoksen konepajat (760)	29 771	30 550	35 100	+ 4 550	+ 15
Yhteensä	5 924 349	6 523 988	7 262 983	+ 738 995	+ 11

Päälukka 32

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Kauppa- ja teollisuusministeriö

Kauppa- ja teollisuusministeriön lisääntyneet talous- ja teollisuuspoliittiset tehtävät ja toimenpiteet ovat lisänneet tarvetta vahvistaa ministeriön yritystalouden asiantuntemusta. Näitä tehtäviä varten ehdotetaan perustettavaksi so-

pimuspalkkainen neuvottelevan virkamiehen virka. Lisäksi ministeriössä ovat lisääntyneet etenkin energiahuoltoon liittyvät suunnittelu- ja maksatustehtävät, minkä johdosta energiaosastolle ehdotetaan eräitä henkilöstölisäyksiä.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 23 479 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	19 085 600	+ 2 417 000	222	— 1
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat ..	2 429 100	— 26 400	37	— 7
3. Muut palkat ja palkkiot	207 700	+ 15 700	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 539 400	+ 143 900	—	—
Varaus 1982		— 674 400	—	—
Varaus 1983	217 200	+ 217 200	—	—
Yhteensä	23 479 000	+ 2 093 000	259	— 8

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 486 100 mk, mistä 2 484 800 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan perustettavaksi sopimuspalkkainen neuvottelevan virkamiehen virka (S 19) sekä energiaosastolle sopimuspalkkainen erikoistutkijan virka (S 14) ja ylimääräinen osastosihteerin toimi (V 22).

Virkarakenteen kehittämiseksi vastaamaan muuttuneita tehtäviä ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi teollisuusosastolle ylimääräinen osastosihteerin toimi (V 23). Samalla voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa teollisuusosastolta ylimääräinen esittelijän toimi (V 26).

Energiaosaston henkilöstön aseman vakiin-

nuttamiseksi ja virkarakenteen kehittämiseksi vastaamaan muuttuneita tehtäviä ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi kaksi ylimääräistä ylitarkastajan tointa (B 2). Vastaavasti työsubdepalkoista vähennetään kahden henkilön palkkaukseen varattu määräraha.

Viitaten luvun 32.44 perusteluihin ehdotetaan 1. 7. 1983 lukien lakkautettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

Teollisuusosasto:

	Palkkaus- luokka
1 ylitarkastaja (teknologian toimisto)	B 3
2 ylitarkastajaa (teknologian toimisto)	B 2
1 esittelijä	V 28
1 toimistosihteerin	V 14
1 konekirjoittaja	V 10

Osastojen yhteiset:

1 toimistosihteerin	V 15
---------------------------	------

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi ylimääräinen vahtimestarin toimi (V 12).

Lisäys on 265 500 mk.

c) Viitaten kohdan b perusteluihin ehdotetaan työsuhdepalkoista vähennettäväksi 171 200 mk kahden erikoistutkijan palkkoina.

Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 42 000 mk ylimääräistetyn toimen palkkiona.

Viitaten luvun 32.44 perusteluihin ehdotetaan työsuhdepalkoista vähennettäväksi 132 100 mk 1. 7. 1983 lukien erikoistutkijan, tutkijan, toimistosihteerin sekä vahtimestarin palkkoina.

Vähennys on 345 300 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 30 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	23 479 000
1982 menoarvio	21 386 000
1981 tilinpäätös	19 215 496

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 563 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä matka- ja henkilöstömenojen kasvusta, yrityskäyntien ja henkilöstökoulutuksen lisäämisestä, hintojen noususta ja 150 000 markan siirrosta momentilta 32.55.21

atk-menoina. Kun momentilta vähennetään luvun 32.44 perusteluihin viitaten 215 000 mk, lisäys on 348 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös tiedotustilaisuuksien järjestämisestä ja tiedottamisesta aiheutuviin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	13 000
Matkat	380 000
Virkistystoiminta (enintään)	4 300
Muut henkilöstömenot	170 000
Rakennusten käyttö	1 800 000
Atk-menot	755 000
Muut toimistomenot	1 330 000
Tiedotustoiminta	50 000
Muut menot	107 700
Yhteensä	4 610 000

1983 esitys	4 610 000
1982 menoarvio	4 262 000
1982 II lisämenoarvio	115 000
1981 tilinpäätös	3 605 359

70. Kaluston bankkiminen

Momentille ehdotetaan 285 000 mk kaluston ja konttorikoneiden uusimiseen ja täydentämiseen sekä tekstinkäsittelylaitteiston hankkimiseen.

1983 esitys	285 000
1982 menoarvio	165 000
1982 II lisämenoarvio	60 000
1981 tilinpäätös	149 934

02. Teollisuuspiirit

Rahoitustehtävien lisääntyminen edellyttää jatkettavaksi vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa aloitettua teollisuuspiirien toimintaedellytys-

ten kehittämistä. Tämän vuoksi teollisuuspiireihin ehdotetaan eräitä henkilöstölisäyksiä.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 11 380 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Sopimuspalkeisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	10 267 000	+ 1 962 200	121	+ 10
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat	184 300	+ 20 400	1	—
3. Muut palkat ja palkkiot	78 800	+ 25 500	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	744 600	+ 126 900	—	—
Varaus 1982		— 298 300	—	—
Varaus 1983	105 300	+ 105 300	—	—
Yhteensä	11 380 000	+ 1 942 000	122	+ 10

Henkilöstön määrän lisäyksestä kuusi aiheutuu vuoden 1982 toisessa lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 681 200 mk, mistä 1 080 600 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan perustettavaksi kaksi sopimuspalkkaista yritystutkijan virkaa (S 12) ja kaksi ylimääräistä toimistosihteerin tointa (V 15). Lisäys on 306 900 mk.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään yksi pysyväisluonteinen päätoiminen henkilö.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 20 000 mk ylityökorvauksia varten.

1983 esitys	11 380 000
1982 menoarvio	9 438 000
1982 II lisämenoarvio	287 400
1981 tilinpäätös	6 827 491

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 920 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä matkojen, rakennusten ja atk:n käytön sekä toimistomenojen lisääntymisestä henkilöstön lisääntymisen ja toiminnan laajenemisen johdosta, yrittäjäkoulutuksen lisäämisestä ja hintojen noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös teol-

lisuuspiirien toimialaan kuuluvien näyttelyjen ja tiedotustilaisuuksien järjestämiseen sekä yrittäjäkoulutustilaisuuksien järjestämisestä aiheutuviin menoihin. Koulutukseen osallistuvilta perittävänä maksuina arvioidaan kertyvän 4 500 000 mk, joka on tuloutettu alamomentille 12.32.99.4.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	6 000
Matkat	850 000
Virkistystoiminta (enintään)	2 000
Muut henkilöstömenot	70 000
Rakennusten käyttö	1 100 000
Atk-menot	370 000
Muut toimistomenot	950 000
Yrittäjäkoulutus (enintään)	6 300 000
Muut menot	72 000
Yhteensä	9 720 000

1983 esitys	9 720 000
1982 menoarvio	5 800 000
1982 II lisämenoarvio	2 650 000
1981 tilinpäätös	5 633 649

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 300 000 mk atk-laitteiden, koneiden ja kaluston hankkimiseen ja uusimiseen.

1983 esitys	300 000
1982 menoarvio	285 000
1982 II lisämenoarvio	30 000
1981 tilinpäätös	248 624

04. Puolustustaloudellinen suunnittelukunta

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 268 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Ylimääräisten virkamiesten palkkaukset ..	1 168 000	+ 131 600	12	—
3. Muut palkat ja palkkiot	5 600	+ 400	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	82 700	+ 6 800	—	—
Varaus 1982		— 36 500	—	—
Varaus 1983	11 700	+ 11 700	—	—
Yhteensä	1 268 000	+ 114 000	12	—

Muutokset aiheutuvat palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

1983 esitys	1 268 000
1982 menoarvio	1 154 000
1981 tilinpäätös	758 894

09. Suunnittelukunta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 110 000 mk.

1983 esitys	110 000
1982 menoarvio	110 000
1981 tilinpäätös	65 914

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 335 300 mk, mistä 135 000 mk aiheutuu eri teollisuusalojen kanssa solmituissa valmistelusopimuksissa tarkoitettujen korvausten tarkistamisesta, 150 000 mk tiedotustoiminnan uudelleenjärjestämisestä, 5 000 mk koulutustoiminnan menoista, 20 000 mk rakennusten käyttömenojen lisääntymisestä ja 25 300 mk kustannusten noususta. Momen-

tin määrärahaa saadaan käyttää myös eri teollisuusalojen kanssa solmittavien, teollisuustuotannon turvaamiseen poikkeuksellisissa oloissa tähtäävien sopimusten edellyttämiin valmistelumenoihin ja muihin tutkimusmenoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	1 800
Matkat	21 500
Rakennusten käyttö	155 000
Teollisuustuotannon turvaaminen poikkeuksellisissa oloissa	300 000
Erillistutkimukset	50 000
Tiedotustoiminta	150 000
Koulutus	5 000
Muut menot	43 700
Yhteensä	727 000

1983 esitys	727 000
1982 menoarvio	391 700
1981 tilinpäätös	279 315

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 14 000 mk konttorikoneiden ja toimistokalusteiden hankkimista varten.

1983 esitys	14 000
1981 tilinpäätös	11 864

06. Varmuusvarastointi

Varmuusvarastoinnissa on keskeisellä sijalla ollut valtion toimesta tapahtunut nestemäisten poltto- ja voiteluaineiden varmuusvarastointi. Maan huoltovarmuuden parantamiseksi ja turvaamiseksi eduskunnalle on tarkoitettu vuoden 1982 syysistuntokaudella antaa lakiehdotus tuontipolttovälineiden varastointivelvollisuudesta. Varastointivelvollisuus koskisi kivihiltä, raakaöljyä ja keskeisimpiä öljytuotteita. Varastointivelvollisia olisivat kivihilien osalta käyttäjät, maahantuojat sekä raakaöljyn ja öljytuotteiden osalta maahantuojat. Varastointivelvollisen olisi ylläpidettävä näiden tuotteiden varastoja omalla kustannuksellaan. Varastoinnin aiheuttamat mahdolliset lisäkustannukset otettaisiin huomioon lopputuotteiden hintoja vahvistettaessa. Selvityksiä lääkaineiden varastointivelvollisuudesta jatketaan.

Vuoden 1982 toiseen lisämenoarvioon sisältyvän korkotukijärjestelyn avulla on tarkoitukseen solmia kauppa- ja teollisuusministeriön ja

yrietysten välisiä tuontiraaka-aineiden, -tarvikkeiden ja tuotteiden turvavarastointisopimuksia. Turvavarastointia varten myönnetty luoto hyväksytään korkotukiluotoiksi luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain muutoksen (518/82) nojalla. Turvavarastointijärjestelmää koskevat tarkemmat säännökset on tarkoitettu sisällyttävä eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen turvavarastolaiksi. Vuonna 1983 ehdotetaan turvavarastointia varten hyväksyttäväksi korkotukilainoja enintään 200 000 000 markkaan asti.

Nestemäisten polttoaineiden varmuusvarastointimaksun tuottona arvioidaan momentille 11.19.05 kertyvän 230 000 000 mk, mistä 120 000 000 mk käytettäisiin nestemäisten poltto- ja voiteluaineiden hankkimiseen varmuusvarastoihin, 16 000 000 mk varmuusvarastojen hoitomenoihin, 70 000 000 mk varmuusvarastorahastolle öljytuotteiden hankintaa var-

ten otetun lainan lyhennyksiin ja korkomenoihin sekä 24 000 000 mk varastotilojen hankintaan sekä rakennus- ja korjaustöihin. Öljytuotteiden varmuusvarastohankintoja on nopeutettu ottamalla varmuusvarastorahastolle 180 000 000 markan laina. Tämän johdosta ehdotetaan öljytuotteiden hankintoja vuonna 1983 supistettavaksi.

Eräiden muiden tuonnin varassa olevien raaka-aineiden ja tarvikkeiden varastointitalteen saattaminen huoltovarmuuden kannalta riittävälle tasolle edellyttää varastojen lisäämistä. Vuoden 1982 toiseen lisämenoarvioon sisältyvän suunnitelman mukaisesti on varastojen lisäämisestä valtiolle aiheutuvien menojen rahoittamiseksi tarkoitus ottaa käyttöön varmuusvarastointimaksu, jonka tuotolla katettaisiin toiminnasta varmuusvarastorahastolle aiheutuvat kustannukset sekä ns. turvavarastoinnista valtiolle aiheutuvat menot. Eduskunnalle annetaan tätä koskeva lakiehdotus. Varmuusvarastorahastolle on raaka-aineiden ja tarvikkeiden hankintojen nopeuttamiseksi tarkoitus ottaa sanotun lisämenoarvion mukaisesti 100 000 000 markan laina, jonka lyhennykset ja korot katettaisiin edellä esitetyllä rahoitusjärjestelyllä.

41. Korkotuki turvavarastojen perustamiseen ja ylläpitämiseen (arviomääräraha)

Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan, että luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain 2 §:n ja 5 §:n muuttamisesta annetun lain (518/82) mukaisia väestön toimeentulon turvaamiselle ja tuotantotoiminnan ylläpitämiselle välttämättömien raaka-aineiden, tarvikkeiden ja tuotteiden varastointia (turvavarastointia) varten myönnettäviä lainoja saadaan vuonna 1983 hyväksyä korkotukilainoiksi enintään 200 000 000 markkaan asti.

Korkohyvityksen määrä vastaa luottolaitosten lainasta perimän koron ja 6,5 prosentin koron erotusta. Mikäli korkokannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitosten korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainansaajalta perittävissä korossa, kuitenkin siten, että lainansaajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

Edellä olevan johdosta momentille ehdotetaan 8 000 000 mk korkotuen maksamiseksi vuosina 1982 ja 1983 hyväksyttävistä korkotukilainoista.

1983 esitys	8 000 000
1982 II lisämenoarvio	4 000 000

42. Turvavarastoinnin varastointiavustus

Viitaten eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen turvavarastolaiksi momentille ehdotetaan 1 000 000 mk yrityksille turvavarastoinnista aiheutuvien, varastoitavan hyödykkeen laadusta johtuvien poikkeuksellisen suurten varastointikustannusten kattamiseksi.

1983 esitys	1 000 000
-------------------	-----------

60. Siirto varmuusvarastorahastoon

Momentilta ehdotetaan luvun perusteluihin viitaten vähennettäväksi 60 000 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää siirtona varmuusvarastorahastoon nestemäisten poltto- ja voiteluaineiden hankkimiseksi varmuusvarastoihin.

1983 esitys	120 000 000
1982 menoarvio	180 000 000
1981 tilinpäätös	126 000 000

61. Korvaukset varmuusvarastorahastolle (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 300 000 mk, mistä 50 000 000 mk aiheutuu varmuusvarastorahastolle otetun lainan lyhennyksistä ja koroista sekä 300 000 mk varastointikustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtion varmuusvarastoista annetussa laissa (531/58, muut. 487/80) tarkoitettujen varmuusvarastojen vuokrien, hoitomenojen ja muiden varastoinnista aiheutuvien käyttömenojen sekä lainojen lyhennysten, korkojen ja muiden hoitomenojen korvaamiseen varmuusvarastorahastolle.

Käyttösuunnitelma:	mk
Korvaus nestemäisten polttoaineiden varmuusvarastojen käytöstä ja hoidosta aiheutuvista menoista	16 000 000
Korvaus muiden varmuusvarastotavaroiden varastointikustannuksista	1 500 000
Korvaus lainojen lyhennyksistä, koroista ja muista hoitomenoista	70 000 000
Yhteensä	87 500 000

1983 esitys	87 500 000
1982 menoarvio	37 200 000
1981 tilinpäätös	12 824 390

77. Varastojen rakentaminen nestemäisiä poltto- ja voiteluaineita varten (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 24 000 000 mk uusien varastotilojen hankkimista ja rakentamista sekä laitehankintoja, vanhojen varastojen korjaustöitä sekä tutkimuksia ja suunnittelua varten.

1983 esitys	24 000 000
1982 menoarvio	34 000 000
1981 tilinpäätös	39 000 000

10. Merenkululaitos

Merenkululaitokseen ehdotetaan eräitä henkilöstölisäyksiä, jotka aiheutuvat lähinnä uuden aluksen mittausjärjestelmän käyttöönotosta, liikenteen lisääntymisestä etenkin Turun luotsi-

piirissä sekä luotsikutterinhoitajien työaikajärjestelyistä. Saimaan alueen kasvavan liikenteen edellyttämän luotsaustoiminnan hoitamiseksi ehdotetaan eräitä virkajärjestelyjä.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 183 213 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	80 020 900	+ 9 227 400	1 063	+ 7
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	63 050 400	+ 8 771 300	664	+ 4
3. Muut palkat ja palkkiot	26 460 600	+ 2 639 800	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	11 985 800	+ 1 202 600	—	—
Varaus 1982		— 5 209 400	—	—
Varaus 1983	1 695 300	+ 1 695 300	—	—
Yhteensä	183 213 000	+ 18 327 000	1 727	+ 11

Henkilöstön määrän lisäyksestä neljä aiheutuu siirrosta momentilta 32.10.29.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 17 322 400 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
1 toimistoinsinööri (laivatoimisto)	V 29
1 liikennetarkastaja (Turun luotsipiiri) ..	V 27
1 toimistosihiteeri (merenkuluosasto) ...	V 16
4 luotsikutterinhoitajaa (luotsipiirit)	V 12

Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan luotsipiireihin 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat peruspalkkaiset virat:

	Palkkaus- luokka
Perustetaan:	
8 sisävesiluotsia (Saimaan luotsipiiri) ..	V 19
Lakkautetaan:	
2 luotsia (Turku 1, Vaasa 1)	V 24
1 luotsi (Rönnskär)	V 23
5 luotsia (Hamina 1, Långnäs 1, Parais- tenportti 2, Porkkala 1)	V 22

Lisäys on 377 400 mk.

c) Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan työsuhdepalkoista vähennettäväksi 9 000 mk kahden osa-aikaisen siivoojan palkkoina.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan neljän henkilön palkkaamista varten lisäystä 195 500 mk, mistä 170 000 mk on siirtoa momentilta 32.10.29.

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 200 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 2 386 500 mk. Kun tilapäisten palkkioista vähennetään kertameno 47 800 mk, lisäys on 2 338 700 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 668 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 600 000 mk, mistä 100 000 mk viransijaisten palkkioina ja 500 000 mk määrärahan oikaisuna.

1983 esitys	183 213 000
1982 menoarvio	164 886 000
1981 tilinpäätös	155 614 094

09. Neuvottelu- ja toimikunnat

Momentille ehdotetaan edelleen 73 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Merenkulkijain kurinvalvontalautakunta	35 000
Venelysiaiain neuvottelukunta	18 000
Työsuojelutoimikunnat	19 000
Muut neuvottelu- ja toimikunnat	1 000
Yhteensä	73 000

1983 esitys	73 000
1982 menoarvio	73 000
1981 tilinpäätös	43 212

28. Talviliikennetekniikan perustutkimukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 500 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää talvimerenkulun edelleen kehittämiseen tähtävien alusten jäissäkulkuominaisuuksien, jäätiedustelun ja jäättilanne-ennustusten parantamista koskevien tutkimusten suorittamiseen.

1983 esitys	500 000
1982 menoarvio	500 000
1981 tilinpäätös	500 000

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 9 571 700 mk, mistä 9 161 700 mk aiheutuu lähinnä

kustannusten noususta ja toiminnan laajentumisesta, 120 000 mk rakennustoimen varasto-toiminnasta, 160 000 mk työkonoiden korjauksesta ja kunnossapidosta, 100 000 mk kertamenosta Kokkolan decca-aseman vaatimien käyttöoikeudenrajoitusten lunastamiseksi sekä 30 000 mk kertamenosta "Suomen rannikon loistot" -julkaisun lisävihkon painatusta varten. Kun momentilta ehdotetaan vähennettäväksi viitoitusuudistuksen menoina 1 200 000 mk ja kertamenot 411 000 mk sekä siirtona momentille 32.10.01 pysyväisluonteisen henkilöstön palkkausmenot 170 000 mk, lisäys on 7 790 700 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös menoihin, jotka aiheutuvat rakennusten, satamien ja turvalaitteiden sekä alusten käytöstä, kunnossapidosta ja korjauksista, työpaja- ja varastotoiminnasta, viitoituksesta, öljysuojatoiminnasta, korvauksesta Neuvostoliitolle rannikkoväylän kunnossapidosta, merikarttojen painatuksesta ja myynnistä sekä kansainvälisestä yhteistyöstä. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös enintään 25 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen lyhytaikaiseen työsuhteeseen rakennusten, satamien, turvalaitteiden, alusten ja työkonoiden kunnossapito- ja korjaustehtäviin sekä lähinnä katsastuksista ja varastojen hoidosta aiheutuviin palkkioihin. Alusten muista toimintamenoista saadaan maksaa jäänmurtajatoiminnan ohjaamiseksi välttämättömien lentotiedustelujen kustannukset, laiturivuokrat, vartioimis- palvelumenot, merimieseläkevakuutus-, LEL- ja muut henkilövakuutusmaksut sekä merihenkilöstön suojavaatetus. Muiden menojen määrärahaa saadaan käyttää myös suojavaatetuksen ja näyttelytoiminnan menoihin sekä maa-aluevuokriin ja tiemaksuihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	10 000
Matkat	2 900 000
Virkistystoiminta (enintään)	12 000
Muut henkilöstömenot	308 000
Atk-menot	1 350 000
Rakennusten ja satamalaitteiden käyttö ja kunnossapito	4 000 000
Merenkulun turvalaitteiden käyttö ja kunnossapito	8 000 000
Alusten ja muiden kulkuvälineiden korjaus ja kunnossapito	23 500 000
Alusten ja muiden kulkuvälineiden poltto- ja voiteluaineet	56 000 000
Alusten ravintomenot	6 000 000
Alusten muut toimintamenot	12 500 000
Työsuojelun aiheuttamat turvalaitteiden ja rakennusten korjaukset	1 100 000
Työpajatoiminta	210 000

	mk
Rakennustoimen varastotoiminta	120 000
Rakennustyökoneiden korjaus ja kunnossapito	160 000
Viitotusuudistus	2 500 000
Öljysuojatoiminta	700 000
Korvaus Neuvostoliitolle rannikkoväylän kunnossapidosta	185 000
Karttojen painatus ja myynti	730 000
Kansainvälinen yhteistyö	765 000
Muut menot (kertamenoa 130 000)	2 750 000
Yhteensä	123 800 000

1983 esitys	123 800 000
1982 menoarvio	116 009 300
1982 II lisämenoarvio	1 300 000
1981 tilinpäätös	119 388 500

40. Saaristoliikenteen avustaminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 60 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää saaristolaisten kulkuyhteyksiä hoitaville liikennöitsijöille myönnettävään tukeen.

1983 esitys	860 000
1982 menoarvio	800 000
1981 tilinpäätös	659 262

41. Korkotuki saaristolaisten kulkuyhteyksiä hoitaville liikennöitsijöille myönnettävistä lainoista (arviomääräraha)

Momentille merkitään edelleen 25 000 mk. Momentin määrärahaa käytetään saaristoliikenteessä käytettävien alusten peruskorjauksiin ja uudishankintoihin annetuista, luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain (1015/77) mukaisista korkotukilainoista luottolaitoksille suoritettavan korkohyvityksen maksamiseen. Vuonna 1983 ehdotetaan korkotukilainoja hyväksyttäväksi 300 000 markkaan asti saaristoliikennettä harjoittaville liikennöitsijöille alusten sellaisiin peruskorjauksiin ja uudishankintoihin, jotka on katsottava tarpeellisiksi saaristoalueiden kulkuyhteyksien turvaamiseksi.

Korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 6 ½ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 8 prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1983 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta. Mikäli korko-

kannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

1983 esitys	25 000
1982 menoarvio	25 000
1981 tilinpäätös	15 720

42. Vesikuljetuskaluston bankintojen korkotuki (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 300 000 mk. Momentin määrärahaa käytetään sisävesi-, rannikko- ja erityisesti Saimaan kanavan liikenteeseen sopivan proomu- ja muun vesikuljetuskaluston uudishankintoihin ja peruskorjauksiin annetuista, luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain (1015/77, muut. 173/79) mukaisista korkotukilainoista luottolaitoksille suoritettavan korkohyvityksen maksamiseen. Vuonna 1983 hyväksyttävien korkotukilainojen enimmäismääräksi ehdotetaan 30 000 000 mk.

Korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 6 ½ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 8 prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korokotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1983 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta. Mikäli korkokannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

1983 esitys	2 300 000
1982 menoarvio	2 000 000
1981 tilinpäätös	698 743

50. Lästimaksuista suoritettavat valtionavustukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 2 500 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää lästimaksusta annetun lain (189/36) mukaisiin avustuksiin ammatissaan toimivien merimiesten hyväksi tapahtuvaa huoltotoimintaa sekä

meripelastustoiminnan edistämistä varten. Avustukset myönnetään kauppa- ja teollisuusministeriön määrittelemistä toiminnoista aiheutuviin valtionavustuksen piiriin hyväksyttäviin menoihin. Vastaava tulo on merkitty momentille 11.19.02.

1983 esitys	2 500 000
1982 menoarvio	2 500 000
1981 tilinpäätös	3 675 056

70. Kaluston ja teknillisten laitteiden bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 11 300 000 mk.

Öljyvähinkojen torjuntakaluston hankkimista varten momentille ehdotetaan 4 400 000 mk, mistä 500 000 mk öljyntorjunta-alus Hylkeen öljyntorjuntavälineiden hankintoihin ja 1 500 000 mk säiliöiden ja puomien hankintaan sekä varastoinnin kehittämiseen sekä 2 400 000 mk jäljempänä mainitun tilausvaltuuden maksamiseen. Ehdotetaan, että merenkulkuhallitus oikeutettaisiin tilaamaan kolmas aavalla merellä toimimaan pystyvä öljynkeruvene, jonka kustannusarvio keräilylaitteineen on 4 400 000 mk ja mistä maksettaisiin vuonna 1983 2 400 000 mk ja vuonna 1984 2 000 000 mk.

Merenkultuoppilaitosten ja merenkulkuhallituksen yhteiskäyttöön rakennetaan aluksen käsittelysimulaattori, jonka tarkistettu kustannusarvio on noussut 18 500 000 markkaan. Merenkulkuhallituksen osuus on 4 625 000 mk, mistä on aikaisemmin myönnetty 1 000 000 mk ja nyt momentille ehdotetaan 1 800 000 mk.

Käyttösuunnitelman kohdan "luotsiasemat ja satamat" määrärahasta ehdotetaan käytettäväksi enintään 30 000 mk televisio- ja yleisradiovastaanottimien hankkimiseksi luotsiasemille.

Käyttösuunnitelman kohdan "muu kalusto ja laitteet" määrärahasta ehdotetaan käytettäväksi 175 000 mk liukuvaan työaikaan siirtymisen edellyttämän työajan seurantalaitteiston hankintaan ja 405 000 mk atk-laitteiden hankkimiseen merikarttaosastolle.

Käyttösuunnitelma:	mk
Merenkultuuhallituksen ja piirikonttorien kalusto	300 000
Luotsiasemat ja satamat	2 000 000
Merenkulun turvalaitteet	1 800 000
Öljyvähinkojen torjuntakalusto	4 400 000
Aluksen käsittelysimulaattori	1 800 000
Muu kalusto ja laitteet	1 000 000
Yhteensä	11 300 000

1983 esitys	11 300 000
1982 menoarvio	9 650 000
1981 tilinpäätös	13 950 000

71. Alusten ja muiden kulkuvälineiden bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 40 431 000 mk seuraavasti:

1. *Alushankinnat.* Vuoden 1978 ensimmäisessä lisämenoarviossa hyväksyttiin merenkulkuhallituksen alushankintaohjelman nopeuttamista varten 40 000 000 markan tilausvaltuus. Rahoitussuunnitelman mukaan ehdotetaan vuonna 1983 suoritettavia lyhennyksiä varten 4 044 000 mk sekä korkoja varten 349 000 mk eli yhteensä 4 393 000 mk. Muihin alus- ja kulkuvälinehankintoihin ehdotetaan 1 440 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
1. Aikaisempien hankintojen lyhennykset ja korot	4 393 000
2. Luotsiveneet	500 000
3. Työveneet	270 000
4. Mittausveneet	400 000
5. Kelirikkokalusto	270 000
Yhteensä	5 833 000

Edellä esitetyn perusteella alamomentille ehdotetaan yhteensä 5 833 000 mk.

2. *Jäänmurtaja Voiman peruskorjaus.* Vuoden 1977 kolmannessa lisämenoarviossa hyväksyttiin aloitettavaksi jäänmurtaja Voiman peruskorjauksen ensimmäinen vaihe. Peruskorjauksen ensimmäisen vaiheen rahoitussuunnitelman mukaan kauppahinnasta on suoritettava vuonna 1983 lyhennyksiä 5 450 000 mk sekä korkoja 1 911 000 mk eli yhteensä 7 361 000 mk.

Jäänmurtaja Voiman peruskorjauksen toinen vaihe hyväksyttiin vuoden 1979 tulo- ja menoarviossa. Peruskorjauksen toisen vaiheen rahoitussuunnitelman mukaan kauppahinnasta on suoritettava vuonna 1983 lyhennyksiä 5 368 000 mk sekä korkoja 869 000 mk eli yhteensä 6 237 000 mk.

Edellä esitetyn perusteella alamomentille ehdotetaan yhteensä 13 598 000 mk.

3. *Muut peruskorjaukset ja hankinnat.* Alamomentille ehdotetaan 10 500 000 mk, mistä 3 160 000 mk merenmittausalus Airiston loppuunkuluneen mittausjärjestelmän uusimiseksi. Alusten tutka- ja viestintälaitteiden uusimiseen

nykyajan vaatimuksia vastaaviksi ehdotetaan 4 000 000 mk.

Käyttösuunnitelman kohdan "alusten navigointi- ja viestintälaitteiden hankinta ja uusinta" määrärahasta ehdotetaan käytettäväksi enintään 60 000 mk televisio- ja yleisradiovastaanottimien hankkimiseksi aluksille.

Käyttösuunnitelma:	mk
1. Alusten ja kulkuvälineiden peruskorjaukset ja erilaiset varustehankinnat	1 500 000
2. Merenmittausvälineistö- ja laitehankinnat	4 000 000
3. Työsuojelutoimenpiteiden aiheuttamat korjaukset	1 000 000
4. Alusten navigointi- ja viestintälaitteiden hankinta ja uusinta	4 000 000
Yhteensä	10 500 000

Ehdotetaan, että alamomentin määrärahalla saadaan palkata enintään viisi toimihenkilöä lyhytaikaiseen työsopimussuhteeseen merenkulkuhallituksen alusten esisuunnittelua ja rakennusvalvontaa varten.

4. *Merentutkimusalue Arandan peruskorjaus.* Vuoden 1982 menoarviossa hyväksyttiin suunnitelma merentutkimusalue Arandan peruskorjauksesta, joka aloitetaan vuoden 1982 lopussa. Työn on määrä valmistua vuoden 1984 alussa. Kustannustason nousun johdosta tarkistettu kus-

tannusarvio on 12 000 000 mk. Vuonna 1982 tarkoitukseen myönnettiin 1 500 000 mk. Alamomentille ehdotetaan 8 500 000 mk. Loppurahoitus on tarkoitus esittää vuodelle 1984.

5. *Jäänmurtajan suunnittelu.* Karhu-luokan jäänmurtajat Karhu (1958), Murtaja (1959) ja Sampo (1960) saavuttavat 25 vuoden iän 1980-luvun puolivälissä. Alusten peruskorjaus ei ole tarkoituksenmukaista, koska näiden jäänmurtajien runko on liian kapea ja koneteho riittämätön nykyiseen ja tulevaan avustettavaan toimintaan nähden.

Tarkoituksena on korvata Karhu-luokan jäänmurtajat kahdella uudella Karhu-luokkaa leveämmällä ja tehokkaammalla jäänmurtajalla, joista ensimmäinen on tarkoitus tilata vuonna 1985. Tämän johdosta alamomentille ehdotetaan 2 000 000 mk uuden jäänmurtajatyypin suunnittelun aloittamista varten.

1983 esitys	40 431 000
1982 menoarvio	35 323 000
1981 tilinpäätös	39 684 700

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 6 700 000 mk talonrakennustöiden suunnittelua, rakentamista ja perusrakennuksia varten.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk		Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
		mk	mk/m ² (mk/m ³)		
1. Latokarin satama ja tukikohta	646 (3 850)	6 300 000	6 037 (1 012)	4 600 000	1 700 000
2. Utön luotsiaseman peruskorjaukset		3 950 000		1 500 000	2 450 000
3. Emäsalon luotsiaseman peruskorjaus ja laajennus	1 006	2 450 000	2 435	150 000	1 250 000
4. Pienehköt talonrakennustyöt		—		—	1 000 000
5. Tutkimukset ja suunnittelu		—		—	300 000
				Yhteensä	6 700 000

Latokarin sataman tarkistettu kokonaiskustannusarvio on 23 000 000 mk, mistä merenkulkuhallituksen osuus on 6 300 000 mk. Sa-

taman osuus kokonaiskustannusarviosta on 4 610 000 mk, mistä merenkulkuhallituksen osuus on 2 400 000 mk.

1983 esitys	6 700 000
1982 menoarvio	7 200 000
1981 tilinpäätös	3 900 000

77. Turvalaitteiden rakentaminen ja väylätyöt (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 35 000 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

Väylä	Kustannusarvio mk	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
— Talviliikenneväylä Helsingistä itään	8 800 000	5 400 000	2 200 000
— Pietarsaaren väylä	15 500 000	5 500 000	5 500 000
— Tahkoluodon väylä	45 700 000	1 000 000	8 500 000
— Haminan väylä	12 700 000	1 000 000	4 000 000
— Norrllängvikin väylä	4 200 000	—	1 000 000
— Ahvenanmeren väylä	16 800 000	—	200 000
— Yhteysalusväylät	11 000 000	—	1 000 000
— Rannikkoväylä Pori—Kaskinen	2 100 000	1 300 000	800 000
— Pienehköt väylä- ja turvalaitetyöt	—	—	4 000 000
— Tutkimukset ja suunnittelu	—	—	5 000 000
— Turvalaitteiden vauriokorjaukset	—	—	2 800 000
			<hr/>
			Yhteensä 35 000 000

Lisäperusteluina esitetään seuraavaa:

Helsingistä itään suuntautuvan talviliikenneväylän kustannusarviota on tarkistettu hintojen nousun vuoksi. Väylän rakentamisaikaa on suunniteltu jatkettavaksi vuoteen 1984. Turvalaitetöitä varten ehdotetaan 2 200 000 mk.

Pietarsaaren uuden 9,0 metrin väylän kustannusarvio on muuttunut ruoppaustöiden urakkasopimuksiin perustuen. Turvalaitetöitä varten ehdotetaan 500 000 mk ja ruoppaustöiden jatkamista varten 5 000 000 mk.

Hiilen kaukotuonnin turvaamiseksi ja hiilenkuljetusjärjestelmän taloudellisuuden ja toimivuuden parantamiseksi Porin Tahkoluotoon vuoteen 1985 mennessä rakennettavan 15,3 metrin väylän kustannusarviota on tarkistettu hintojen nousun vuoksi. Turvalaitetöihin ehdotetaan 500 000 mk ja ruoppaustöihin 8 000 000 mk.

Haminan 10 metrin väylän kustannusarviota on tarkistettu hintojen nousun ja turvalaitteiden rakennuspaikkojen pohjatutkimuksissa ilmenneiden syiden vuoksi. Turvalaitetöihin ehdotetaan 2 000 000 mk ja ruoppaustöihin 2 000 000 mk.

Norrllängvikin 3,4 metrin väylä ehdotetaan syvennettäväksi 4,2 metriin. Väylätö on tarkoitus aloittaa vuoden 1983 aikana.

Ahvenanmerelle ehdotetaan rakennettavaksi vuosina 1983—1985 Tahkoluodon 15,3 metrin väylään liittyen uusi syvä ja turvallinen väylä. Työ käsittää pelkästään turvalaitteita, joiden

suunnittelua ja alkurahoitusta varten ehdotetaan 200 000 mk.

Yhteysalusväyliin turvalaitetöihin ehdotetaan 500 000 mk ja ruoppaustöihin 500 000 mk.

Pori—Kaskisen rannikkoväylän turvalaitteiden uusimistöihin ehdotetaan 800 000 mk.

Pienehköihin väylä- ja turvalaitetöihin ehdotetusta 4 000 000 markasta 1 800 000 mk on tarkoitettu turvalaitteisiin ja 2 200 000 mk ruoppauksiin. Väylätutkimuksiin ja suunnitteluun ehdotetusta 5 000 000 markasta on vastaavasti 2 200 000 mk varattu turvalaitteisiin ja 2 800 000 mk ruoppauksiin liittyvää tutkimus- ja suunnittelutyötä varten.

Turvalaitteiden vauriokorjauksia varten ehdotetaan 2 800 000 mk.

Ehdotetaan, että käyttösuunnitelman kohdan ”tutkimukset ja suunnittelu” määrärahaa saadaan käyttää 21 toimihenkilön palkkaamiseksi lyhytaikaiseen työsopimussuhteeseen merenkulkuhallitukseen sekä tie- ja vesirakennushallituksen vesitieosastolle ja piirikonttoreihin.

1983 esitys	35 000 000
1982 menoarvio	35 000 000
1981 tilinpäätös	26 900 000

79. Muut maa- ja vesirakennustyöt (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 500 000 mk väylän hoitoon ja luotsipalveluun liittyvien satamien ja maanrakennustöiden suunnittelua, rakentamista ja perusparannuksia varten.

Käyttösuunnitelma:

	Kustannusarvio mk	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Raippaluodon uuden luotsiaseman sataman ja tien rakentaminen	4 750 000	3 750 000	1 000 000
2. Muiden maa- ja vesirakennustöiden suunnittelu ja rakentaminen	—	—	1 500 000
			<u>Yhteensä 2 500 000</u>

1983 esitys	2 500 000
1982 menoarvio	3 000 000
1981 tilinpäätös	2 500 000

(26.) Merentutkimuslaitos

Luku on siirretty luvuksi 32.47.

28. Elinkeinohallitus

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 12 894 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	10 684 400	+ 1 271 300	147	+ 1
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat ..	1 118 000	+ 123 000	13	—
3. Muut palkat ja palkkiot	128 300	+ 10 500	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	844 000	+ 79 700	—	—
Varaus 1982	—	— 369 000	—	—
Varaus 1983	119 300	+ 119 300	—	—
<u>Yhteensä</u>	<u>12 894 000</u>	<u>+ 1 234 800</u>	<u>160</u>	<u>+ 1</u>

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 389 900 mk, mistä 1 333 200 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi ylimääräinen tarkastajan toimi (V 18).

Tutkimusosaston apulaisosastopäällikön virka (B 3) ehdotetaan lakkautettavaksi tarpeettomana.

Osan lääkkeenomaisista luonnontuotteista siirtyessä elintarvikelainsäädännön piiriin edel-

lytetään näiltä tuotteilta pakollista ilmoitusmenettelyä. Tämän johdosta ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen ylitarkastajan toimi (V 28).

Lisäys on 19 100 mk.

c) Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 92 400 mk vuoden 1982 toisen lisämenoarvion mukaisesti palkatun erikoistutkijan (V 29) edelleen palkkaamiseksi.

Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 44 800 mk ylimääräistetyt toimen palkkiona.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 51 800 mk vuonna 1982 ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Vähennys on 4 200 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 13 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	12 894 000
1982 menoarvio	11 659 200
1982 II lisämenoarvio	43 100
1981 tilinpäätös	10 060 623

09. Neuvottelukunnat

Momentille ehdotetaan lisäystä 9 000 mk hintojen nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös elintarviketutkimusmenetelmien neuvottelukunnan pohjoismaisesta yhteistyöstä aiheutuviin matkoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Elintarvikeneuvottelukunta	85 000
Elintarviketutkimusmenetelmien neuvottelukunta	47 000
Kilpailuneuvosto	46 000
Yhteensä	178 000

1983 esitys	178 000
1982 menoarvio	169 000
1981 tilinpäätös	123 225

21. Eräät elintarvikevalvonnan ja kuluttajiasiain menot

Momentille ehdotetaan lisäystä 125 000 mk, mikä aiheutuu hintojen noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää elintarvike- ja kuluttajatutkimuksista sekä niihin liittyvästä koulutuksesta, valistuksesta ja tiedottamisesta aiheutuviin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Elintarviketutkimukset	1 470 000
Elintarvikevalvontakoulutus ja -julkaisut	105 000
Elintarvikenäytteet	63 000
Kuluttajatutkimukset	262 000
Kuluttajatieta-lehti	431 000
Kuluttajavalistus ja muut menot	294 000
Yhteensä	2 625 000

1983 esitys	2 625 000
1982 menoarvio	2 500 000
1981 tilinpäätös	2 148 419

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 491 000 mk, mistä 275 000 mk aiheutuu uusien toimitilo-

jen käyttömenoista, 90 000 mk ulkopuolisilta ostettavista tutkimuspalveluista, 30 000 mk kertamenosta elinkeinohallituksen 10-vuotistilaisuuksien järjestämistä varten ja 96 000 mk lähinnä hintojen noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös kansainvälisestä yhteistyöstä ja ulkopuolisilta ostettavista tutkimuspalveluista aiheutuviin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	20 000
Matkat	64 000
Virkistystoiminta (enintään)	2 700
Muut henkilöstömenot	59 300
Rakennusten käyttö	270 000
Atk-menot	400 000
Muut toimistomenot	600 000
Kansainvälinen yhteistyö	225 000
Ulkopuolisilta ostettavat tutkimuspalvelut	90 000
Muut menot (kertamenoa 30 000)	159 000
Yhteensä	1 890 000

1983 esitys	1 890 000
1982 menoarvio	1 399 000
1982 II lisämenoarvio	258 000
1981 tilinpäätös	1 171 794

30. Valtionavustus kunnallisille elintarvikelaboratorioille

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk, mikä aiheutuu hintojen noususta ja valtionavustukseen oikeutettujen laboratorioiden lukumäärän kasvusta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kunnallisille elintarvikelaboratorioille myönnettävään avustukseen.

1983 esitys	300 000
1982 menoarvio	250 000
1981 tilinpäätös	170 000

50. Valtionavustus kuluttajajärjestöille

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 17 000 mk hintojen nousun johdosta. Kun momentilta ehdotetaan vähennettäväksi Tavaraselosteliitto ry:n valtionavustus 60 000 mk siirtona momentille 32.46.41, vähennys on 43 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää avustuksena kuluttajajärjestöjen toiminnan tukemiseen. Avustukset suoritetaan elinkeinohallituksen määrittelemistä toiminnoista aiheutuviin valtionavustuksen piiriin hyväksyttäviin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kuluttajaneuvontaliitto ry	335 000
Kuluttajat—Konsumenterna ry	37 000
Yhteensä	372 000

1983 esitys	372 000
1982 menoarvio	415 000
1981 tilinpäätös	383 000

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 50 000 mk kaluston ja konttorikoneiden hankintoja varten.

1983 esitys	50 000
1982 menoarvio	50 000
1982 II lisämenoarvio	35 000
1981 tilinpäätös	45 000

29. Elinkeinovalvonnan aluehallinto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 4 745 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Ylimääräisten virkamiesten palkkaukset ..	4 317 500	+ 582 700	65	+ 2
2. Tilapäisten palkkiot	37 000	— 34 900	3	— 1
3. Muut palkat ja palkkiot	36 000	+ 3 400	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	310 600	+ 32 300	—	—
	Varaus 1982	— 134 400	—	—
	Varaus 1983	+ 43 900	—	—
	Yhteensä	+ 493 000	68	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 467 700 mk, mistä 464 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Elintarvikevalvonnan tehostamiseksi Uudenmaan läänissä ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen elintarviketarkastajan toimi (V 26).

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi ylimääräinen hintatarkastajan toimi (V 18).

Lisäys on 127 100 mk.

c) Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 43 600 mk ylimääräistetyn toimen palkkiona. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kaksi pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	4 745 000
1982 menoarvio	4 252 000
1981 tilinpäätös	3 798 622

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 40 000 mk hintojen nousun johdosta. Määrärahaa saadaan käyttää lääninhallitusten yhteydessä toimivien elintarvike- ja hintatarkastajien matkakustannuksiin ja muihin kulutusmenoihin.

1983 esitys	720 000
1982 menoarvio	680 000
1981 tilinpäätös	605 067

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 15 000 mk kaluston ja konttorikonehankintoja varten.

1983 esitys	15 000
1982 menoarvio	20 000
1981 tilinpäätös	23 000

30. Kilpailuasiamiehen toimisto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 502 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Sopimuspalkeisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	461 800	+ 51 300	5	—
3. Muut palkat ja palkkiot	2 400	+ 200	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	33 200	+ 3 300	—	—
Varaus 1982		— 14 400	—	—
Varaus 1983	4 600	+ 4 600	—	—
Yhteensä	502 000	+ 45 000	5	—

Muutokset aiheutuvat palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

1983 esitys	502 000
1982 menoarvio	457 000
1981 tilinpäätös	408 327

1983 esitys	37 000
1982 menoarvio	35 300
1981 tilinpäätös	30 951

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 700 mk hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	3 500
Matkat	15 000
Virkistystoiminta (enintään)	100
Muut henkilöstömenot	1 200
Toimistomenot	16 200
Muut menot	1 000
Yhteensä	37 000

70. Kaluston bankkiminen

Momentille ehdotetaan 7 000 mk kalusto- ja konttorikonehankintoja varten.

1983 esitys	7 000
1982 menoarvio	2 000
1981 tilinpäätös	988

31. Kuluttajansuoja

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 744 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkeisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	2 135 400	+ 355 800	27	+ 2
2. Tilapäisten palkkiot	317 200	+ 46 000	—	—
3. Muut palkat ja palkkiot	86 300	+ 9 300	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	179 700	+ 26 000	—	—
Varaus 1982		— 74 500	—	—
Varaus 1983	25 400	+ 25 400	—	—
Yhteensä	2 744 000	+ 388 000	27	+ 2

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 227 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Käsiteltävien asioiden lisääntymisestä johtuen kuluttaja-asiamiehen toimistoon ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen esittelijän toimi (V 27) ja ylimääräinen kanslistin toimi (V 12). Lisäys on 135 100 mk.

c) Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä kertamenona 317 200 mk neljän esittelijän (V 26) edelleen palkkaamiseksi. Kun vähennetään kertameno 271 200 mk, lisäys on 46 000 mk.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 3 000 mk, mistä 1 000 mk vuosilomakorvauksina ja 2 000 mk viransijaisien palkkioina.

1983 esitys	2 744 000
1982 menoarvio	2 356 000
1981 tilinpäätös	1 820 838

09. Kuluttajavalituslautakunta

Momentille ehdotetaan edelleen 220 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös valitusasioiden ratkaisujen perusteeksi tarvittavien tutkimusten ja selvitysten teettämiseen, asiantuntijalausuntojen hankkimiseen sekä pohjoismaisesta yhteistyöstä aiheutuviin matkoihin.

1983 esitys	220 000
1982 menoarvio	220 000
1981 tilinpäätös	143 380

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 177 500 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja toiminnan laajentamisesta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös kuluttaja-asiamiehen päätösten valmistelussa tarvittavien tutkimusten ja selvitysten teettämiseen sekä tiedotustoimintaan.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	5 500
Matkat	25 000
Virkistystoiminta (enintään)	600
Muut henkilöstömenot	4 400
Rakennusten käyttö	480 000
Atk-menot	275 000
Muut toimistomenot	170 000
Tutkimusmenot	80 000
Tiedotusmenot	90 000
Muut menot	21 500
Yhteensä	1 152 000

1983 esitys	1 152 000
1982 menoarvio	974 500
1982 II lisämenoarvio	50 000
1981 tilinpäätös	946 858

31. Valtionosuus kuluttajaneuvonnan järjestämiseen kunnissa (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 480 000 mk, mistä 62 000 mk aiheutuu kahden uuden päätoimisen henkilön palkkaamisesta kuntiin kuluttajaneuvontaa varten ja 418 000 mk kustannusten noususta sekä määrärahan tason tarkistamisesta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kuluttajaneuvonnan järjestämisestä kunnissa annetun lain (39/78) nojalla suoritettavaan valtionosuuteen. Momentilta suoritetaan valtionosuus enintään 44 pää- ja sivutoimisen kuluttajaneuvojan osalta.

1983 esitys	1 880 000
1982 menoarvio	1 400 000
1981 tilinpäätös	1 247 099

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 25 000 mk kaluston hankkimiseksi lisähenkilökunnalle sekä vanhan kaluston täydentämiseksi.

1983 esitys	25 000
1982 menoarvio	20 000
1981 tilinpäätös	80 000

32. Patentti- ja rekisterihallitus

Patentti- ja rekisterihallituksessa on loppuunkäsittelemättömien patentti- ja tavaramerkkihakemusten määrää voitu edelleen vähentää. Vuoden 1981 lopussa oli vireillä patenttihakemuk-

sia 18 211 (vuonna 1980 18 630) ja tavaramerkkihakemuksia 10 749 (vuonna 1980 12 792).

Kaupparekisteriosastossa käsiteltiin vuoden

1981 aikana loppuun 12 376 (vuonna 1980 11 553) perusilmoitusta ja 27 301 (vuonna 1980 20 795) muutosilmoitusta. Osakeyhtiölainsäädännön muuttumisesta johtunut muutosilmoitusten lisääntyminen aiheutti kuitenkin sen, että suoritetuotannon noususta huolimatta kaupparekisteriosastossa oli vuoden 1981 lopussa loppuunkäsittelmättä noin 24 000 ilmoitusta. Tämä merkitsee keskimäärin neljän kuukauden käsittelyaikaa, mikä on kaupparekisteri-ilmoituksille liian pitkä.

Loppuunkäsittelmättömien patenti- ja tavaramerkkihakemusten määrää pyritään edelleen pienentämään jatkamalla nykyisiä käsittelyn tehostamiseen tähtäviä toimenpiteitä. Kaupparekisteri-ilmoitusten ruuhkan purkaminen edellyttää myös henkilöstön lisäystä. Lisäksi selvitetään mahdollisuudet parantaa kaupparekisteriosaston palvelutasoa laajentamalla ja kehittämällä atk:n hyväksikäyttöä.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 24 284 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	18 850 200	+ 2 190 400	259	+ 1
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat	3 179 900	+ 792 400	23	+ 3
3. Muut palkat ja palkkiot	440 200	+ 52 400	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 589 000	+ 181 300	—	—
	Varaus 1982	— 680 200	—	—
	Varaus 1983	+ 224 700	—	—
	Yhteensä	+ 2 761 000	282	+ 4

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 293 600 mk. Palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta aiheutuva lisäys on 2 297 600 mk.

b) Työnjohtotehtävien hoitamiseksi ehdotetaan kaupparekisteriosastoon perustettavaksi ylimääräinen osastosihteerin toimi (V 22).

Viraston henkilöstörakenteen oikaisemiseksi ehdotetaan kirjastoon perustettavaksi 1. 3. 1983 lukien ylimääräinen kirjastoamanuenssin toimi (V 20). Samalla ehdotetaan samasta ajankohdasta lukien lakkautettavaksi ylimääräinen toimistoapulaisen toimi (V 8).

Lisäys on 78 600 mk.

c) Luvun perusteluun viitaten tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 161 900 mk toimistosihteerin (V 18) ja kahden kanslistin (V 12) palkkaamiseksi kaupparekisteriosastoon.

Yhtiöjärjestysten muutosilmoitusten käsittelyn ruuhkautumisen johdosta ehdotetaan tilapäisten palkkioihin lisäystä kertamenona 161 200 mk vuoden 1982 toisen lisämenoar-

vion mukaisesti palkatun kolmen kanslistin (V 14) edelleen palkkaamiseksi kaupparekisteriosastoon.

Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan tilapäisten palkkioihin lisäystä kertamenona 117 900 mk kahden toimistosihteerin (V 18) palkkaamiseksi kaupparekisteriosastoon.

Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä kertamenona 1 404 000 mk kolmen lakimiehen, kymmenen tutkijainsinöörin, kanslistin ja viiden kanslia-apulaisen edelleen palkkaamiseksi. Kun vähennetään kertameno 1 202 000 mk, lisäys on 202 000 mk.

Lisäys on 643 000 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 26 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 20 000 mk viransijaisten palkkioina.

1983 esitys	24 284 000
1982 menoarvio	21 523 000
1982 II lisämenoarvio	75 000
1981 tilinpäätös	18 556 296

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 910 500 mk, mistä 132 000 mk aiheutuu kertamenoista kaupparekisterin mikrofilmirekisterien perustamisesta ja hintojen noususta. Kun momentilta vähennetään kertameno 360 000 mk, lisäys on 550 500 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuviin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	7 000
Matkat	105 000
Virkistystoiminta (enintään)	4 500
Muut henkilöstömenot	28 500
Rakennusten käyttö	503 000

	mk
Atk-menot	1 360 000
Muut toimistomenot	2 000 000
Kansainvälinen yhteistyö	850 000
Muut menot (kertamenoa 132 000)	800 000
Yhteensä	5 658 000

1983 esitys	5 658 000
1982 menoarvio	5 107 500
1981 tilinpäätös	3 967 512

70. *Kaluston bankkiminen*

Momentille ehdotetaan 250 000 mk konttorikoneiden sekä toimisto- ja arkistokalusteiden hankkimista varten.

1983 esitys	250 000
1982 menoarvio	250 000
1981 tilinpäätös	173 453

34. *Lisenssivirasto*

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 288 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet 1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i> ..	1 788 700	+ 223 100	26	—
2. <i>Tilapäisten palkkiot</i>	217 900	+ 113 000	1	+ 2
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	110 300	+ 7 800	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	149 900	+ 21 000	—	—
	Varaus 1982	— 62 100	—	—
	Varaus 1983	+ 21 200	—	—
Yhteensä	2 288 000	+ 324 000	27	+ 2

Henkilöstön määrän lisäyksestä yksi aiheutuu vuoden 1982 toisessa lisämenoarviossa tehdystä päätöksestä.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 244 300 mk, mistä 220 000 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

c) Vientilisensioinnin hakemusten käsittelytehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan tilapäisten palkkioihin lisäystä 49 600 mk konekirjoittajan (V 10) palkkaamista varten.

Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 72 000 mk vuoden 1982 toisen lisämenoarvion mukaisesti palkatun esittelijän (V 24) edelleen palkkaamiseksi.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 22 000 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Lisäys on 99 600 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kolme pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	2 288 000
1982 menoarvio	1 964 000
1982 II lisämenoarvio	33 500
1981 tilinpäätös	1 416 012

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 36 200 mk kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	1 800
Matkat	8 000
Virkistystoiminta (enintään)	600
Muut henkilöstömenot	5 000
Rakennusten käyttö	5 000
Atk-menot	220 000
Muut toimistomenot	240 000
Muut menot	8 000
Yhteensä	488 400

1983 esitys	488 400
1982 menoarvio	452 200
1981 tilinpäätös	403 854

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 10 000 mk konttori-koneiden ja toimistokalusteiden hankkimista varten.

1983 esitys	10 000
1982 menoarvio	10 000
1981 tilinpäätös	12 417

39. Teknillinen tarkastuslaitos

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 21 213 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	10 995 400	+ 2 108 200	127	+ 14
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat ..	5 126 900	+ 923 700	54	—
3. Muut palkat ja palkkiot	3 506 600	+ 834 200	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 387 800	+ 245 400	—	—
Varaus 1982		— 551 800	—	—
Varaus 1983	196 300	+ 196 300	—	—
Yhteensä	21 213 000	+ 3 756 000	181	+ 14

Henkilöstön määrän lisäyksestä kolme aiheutuu vuoden 1982 toisessa lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 109 500 mk, mistä 1 882 300 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Tarkastuslaitoksen toiminnan tehostamiseksi sekä ampuma-aseiden ja tarvikkeiden tarkastustehtäviä varten ehdotetaan perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
3 tarkastajaa	V 27
3 apulaistarkastajaa	V 22
1 toimistos sihteeri	V 15
1 tarkastusapulainen	V 13
1 laborantti	V 12

Tarkastuslaitoksen henkilökunnan aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien

perustettavaksi kaksi ylimääräistä tarkastajan tointa (V 28). Vastaavasti työsuhdepalkoista vähennetään kahden henkilön palkkaamiseen varattu määräraha.

Lisäys on 734 600 mk.

c) Tehtävien lisääntymisen johdosta työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 368 800 mk, mistä 50 000 mk lyhytaikaiseen työsuhteeseen otettavien tarkastajien, harjoittelijoiden ja muun apuhenkilöstön palkkaamiseksi, 250 000 mk kertamenona vakaajien apu työvoiman palkkaamiseksi lakisääteisen vakausvuoden johdosta ja 53 800 mk tallentajan palkkaamiseksi sekä 15 000 mk ulkopuolisten asiantuntijoiden palkkioihin.

Tarkastuslaitoksen työsuhteiset tarkastajat ja vakaajat joutuvat erilaisissa luvananto- ja tarkastustehtävissä käyttämään julkista valtaa tavalla, joka edellyttää virkasuhdetta. Tämän johdosta tilapäisten palkkioihin ehdotetaan

827 800 mk kahden vakaajan (B 1), vakaajan (V 29), vakaajan (V 28), vakaajan (V 27), neljän tarkastajan (V 29) ja kahden tarkastajan (V 28) palkkaamiseksi 1.3.1983 lukien. Vastaavasti voidaan työsuhdepalkoista vähentää viiden vakaajan ja kuuden tarkastajan palkkana 782 500 mk. Lisäys on 45 300 mk.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 78 200 mk, mistä 51 700 mk päätoimisen ja 26 500 mk osapäiväisen siivoojan palkkaamiseksi.

Viitaten kohdan b perusteluun voidaan työsuhdepalkoista vähentää 120 300 mk kahden tarkastajan palkkana.

Lisäys on 372 000 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 54 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 650 000 mk, mistä 50 000 mk sivutoimisten paineastiartkastajien palkkioina tarkastustehtäviä varten teollisuuden seisokkaiikoina ja kertamenoa 600 000 mk vakaajien palkkioihin lakisääteisen vakausvuoden johdosta.

1983 esitys	21 213 000
1982 menoarvio	17 457 000
1982 II lisämenoarvio	91 300
1981 tilinpäätös	13 554 041

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 349 000 mk, mistä 320 000 mk aiheutuu kertamenoista lakisääteisen vakausvuoden menoja varten ja 1 029 000 mk toiminnan laajenemisesta ja kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös menoihin, jotka aiheutuvat vaurio- ja turvallisuustutkimustoiminnasta, ulkopuolisilta ostettavista palveluksista sekä ulkomaisten tarkastuslaitosten kanssa solmittujen vastavuoroisuussopimusten nojalla ulkomaille suoritettavista korvauksista.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	7 000
Matkat (kertamenoa 180 000)	1 850 000
Virkistystoiminta (enintään)	3 000
Muut henkilöstömenot	90 000
Rakennusten käyttö (kertamenoa 50 000)	1 300 000
Atk-menot	670 000
Muut toimistomenot (kertamenoa 90 000)	815 000
Vaurio- ja turvallisuustutkimustoiminta ..	90 000
Ulkopuolisilta ostetut palvelut	150 000
Korvaukset ulkomaille suoritettavista tarkastuksista	120 000
Muut menot	320 000
Yhteensä	5 415 000

1983 esitys	5 415 000
1982 menoarvio	4 066 000
1981 tilinpäätös	3 438 806

70. Kaluston, koneiden ja laitteiden hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 300 000 mk seuraavasti:

a) Koneiden, kaluston, laitteiden ja työvälineiden hankkimiseen ehdotetaan 700 000 mk.

b) Kansallisen mittauspaikan laitehankintoja varten ehdotetaan 600 000 mk. Laitehankintojen kokonaiskustannusarvio on 2 300 000 mk. Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty 300 000 mk.

1983 esitys	1 300 000
1982 menoarvio	900 000
1982 II lisämenoarvio	850 000
1981 tilinpäätös	540 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 000 000 mk tarkastuslaitoksen käyttöön luovutetun kiinteistön perusparannus- ja muutostöiden sekä hankkeeseen kuuluvan uudisrakennuksen rakennustöiden jatkamista varten. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 11 500 000 mk. Muutos- ja peruskorjaustyön osuus on 3 100 000 mk, hyötöpinta-ala 550 m² ja tilavuus 3 800 m³ sekä vastaavat yksikköhinnat ovat 5 636 mk/m² ja 816 mk/m³. Uudisrakennuksen osuus on 8 400 000 mk ja tilavuus 5 500 m³. Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty 4 500 000 mk.

1983 esitys	5 000 000
1982 menoarvio	5 550 000
1981 tilinpäätös	1 900 000

40. Geologinen tutkimuslaitos

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 62 595 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	16 163 300	+ 1 857 800	197	—
2. Työsubdepalkat	41 379 900	+ 4 870 600	617	—
3. Muut palkat ja palkkiot	377 900	+ 101 300	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	4 094 700	+ 393 300	—	—
	Varaus 1982	— 1 788 200	—	—
	Varaus 1983	+ 579 200	—	—
	Yhteensä	62 595 000	814	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 6 661 800 mk. Palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta aiheutuva lisäys on 6 678 000 mk.

c) Työsubdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 17 900 mk vuoden 1982 aikana osaksi vuotta palkatun henkilökunnan palkkoja varten.

Työsubdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 70 000 mk kausiapulaisten palkkaamiseksi kallioperätutkimusten tehostamisen johdosta.

Lisäys on 87 900 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 617 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 80 000 mk, mistä 30 000 mk viransijaisten palkkioina ja 20 000 mk kielenkääntöpalkkioita ja ulkopuolisten luennoitsijoiden palkkioita varten sekä 30 000 mk kertamenona tutkimuslaitoksen vuonna 1986 vietettävien 100-vuotisjuhlien historiikki- ja käsikirjoitus-palkkioita ja mitalin suunnittelupalkkioita varten.

1983 esitys	62 595 000
1982 menoarvio	56 581 000
1981 tilinpäätös	39 133 196

09. Valtuuskunta

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan edelleen 10 000 mk.

1983 esitys	10 000
1982 menoarvio	10 000
1981 tilinpäätös	4 224

21. Eräät tutkimustoiminnan menot (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 940 000 mk, mistä 1 840 000 mk aiheutuu tutkimustoiminnan tehostamisesta ja 2 100 000 mk hintojen noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää menoihin, jotka aiheutuvat tutkimustoiminnan matkoista, tutkimustarvikkeista, ulkopuolisilta tilattavista palveluista, kenttätutkimuskohtien ylläpidosta, kuljetusvälineiden vuokrista ja käyttö- ja kunnossapitomenoista, lentokoneiden käyttökorvauksista, atk:n käytöstä, maksullisesta palvelutoiminnasta sekä muista tutkimustoiminnan välittömistä menoista. Määrärahasta ehdotetaan käytettäväksi enintään 286 000 mk enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan henkilömäärän palkkaamiseen määrälliseen työsuhteeseen maksullista palvelutoimintaa varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Tutkimustoiminta	31 000 000
Atk-menot	1 450 000
Yhteiset palvelut	1 300 000
Maksullinen palvelutoiminta	350 000
Yhteensä	34 100 000

1983 esitys	34 100 000
1982 menoarvio	30 160 000
1981 tilinpäätös	22 425 000

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 399 000 mk, mikä aiheutuu hintojen noususta sekä 80 000

markan kertamenosta laitehankintaan liittyvää tutkijan koulutusmatkaa varten. Kun momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 250 000 mk kiinteistöjen hoitomenojen rakennushallintoon keskittämisen johdosta, lisäys on 149 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	12 000
Matkat (kertamenoa 80 000)	700 000
Virkistystoiminta (enintään)	8 000
Muut henkilöstömenot	400 000
Rakennusten käyttö	1 300 000
Toimistomenot	1 830 000
Muut menot	150 000
Yhteensä	4 400 000

1983 esitys	4 400 000
1982 menoarvio	4 251 000
1981 tilinpäätös	3 523 180

70. Kaluston bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 4 500 000 mk koneiden, laitteiden, tutkimusvälineiden sekä kuljetus- ja muun kaluston uusimista ja täydentämistä varten.

1983 esitys	4 500 000
1982 menoarvio	7 500 000
1981 tilinpäätös	5 650 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 500 000 mk Espoon Otaniemessä sijaitsevan toimitalon laajennuksen suunnittelun jatkamista varten. Hankkeeseen on aikaisemmin myönnetty 500 000 mk.

1983 esitys	1 500 000
1982 menoarvio	1 000 000

42. Valtion teknillinen tutkimuskeskus

Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen toiminnan sisäistä ohjausta ehdotetaan parannettavaksi perustamalla kaksi uutta tutkimusosastoa ja niihin tutkimusjohtajan sopimuspalkkaiset virat. Tutkimuskeskus jakautuu organisaatio-uudistuksen jälkeen energiatekniikan, informaatiotekniikan, valmistustekniikan, prosessitekniikan sekä rakennus- ja yhdyskuntatekniikan tutkimusosastoihin.

Vuoden 1982 tulo- ja menoarvioon sisältyvän suunnitelman mukaisesti ehdotetaan Ouluun perustettavaksi tietokonetekniikan laboratorio ja siihen sopimuspalkkainen laboratoriojohtajan virka ja Lappeenrantaan tuotekehitys- ja markkinointiyksikkö. Seuraava alueellinen

toimintayksikkö on tarkoitus perustaa Vaasan lääniin vuonna 1984.

Uusien tutkimusosastojen ja tietokonetekniikan laboratorion muu henkilöstölisäys on tarkoitus hoitaa tutkimuskeskuksen sisäisin järjestelyin.

Tutkimuskeskukselle on tehty lahjoitus päällystetekniikan tutkimusprofessorin palkkaamiseksi viiden vuoden ajaksi. Tämän johdosta ehdotetaan perustettavaksi viiden vuoden määräaikainen sopimuspalkkainen tutkimusprofessorin virka päällystetekniikan alalle. Palkkausmenoja vastaavat lahjoitustulot kirjataan alamentille 12.32.42.2.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 74 459 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkeisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	26 903 700	+ 4 460 700	288	+ 4
2. Työsuhteipalkat	41 802 800	+ 4 841 900	477	—
3. Muut palkat ja palkkiot	192 200	+ 17 000	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	4 871 300	+ 554 700	—	—
	Varaus 1982	— 2 085 300	—	—
	Varaus 1983	+ 689 000	—	—
	Yhteensä	74 459 000	765	+ 4

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 7 750 300 mk. Palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta aiheutuva lisäys on 7 776 500 mk.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan perustettavaksi seuraavat sopimuspalkkaiset virat:

	Palkkaus- luokka
2 tutkimusjohtajaa	S 18
1 laboratorionjohtaja	S 17
1 tutkimusprofessori	S 17

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 000 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 1 569 300 mk.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 477 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	74 459 000
1982 menoarvio	65 981 000
1981 tilinpäätös	57 174 494

09. Valtuuskunta

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan edelleen 10 000 mk.

1983 esitys	10 000
1982 menoarvio	10 000
1981 tilinpäätös	1 394

21. Eräät tutkimustoiminnan menot (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 450 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää tutkimustoiminnassa

käytettävien laboratoriotarvikkeiden ja tarveaineiden hankintoihin ja tutkimuksiin liittyviin matkoihin ja muihin tutkimustoiminnan välittömiin kulutusmenoihin.

1983 esitys	6 550 000
1982 menoarvio	6 100 000
1981 tilinpäätös	5 300 000

28. Tuotekehitys- ja markkinointiyksiköt (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 975 000 mk, mistä 115 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 860 000 mk uuden yksikön perustamisesta Lappeenrantaan. Momentin määrärahaa saadaan käyttää tuotekehitys- ja markkinointiyksiköiden palkkausmenoihin, asiantuntijapalveluiden ja käyttömaisuuden ostoon, kokous- ja neuvottelukuluihin ja muihin kulutusmenoihin. Momentilta saadaan palkata enintään 12 pysyväisluonteista henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Palkkaukset	1 280 000
Matkat	385 000
Asiantuntijapalvelut	385 000
Käyttömaisuuden ostot	80 000
Vuokrat	210 000
Kokous- ja neuvottelukustannukset	25 000
Muut menot	235 000
Yhteensä	2 600 000

1983 esitys	2 600 000
1982 menoarvio	1 625 000
1981 tilinpäätös	1 396 401

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)
Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 619 000 mk, mistä 1 000 000 mk aiheutuu uusien toimitilojen vuokraamisesta lähinnä Oulussa ja Jyväskylässä ja 1 619 000 mk toiminnan laajentamisesta ja kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös kirjallisuuden hankintamenoihin sekä markkinointiin ja tiedotukseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	47 000
Matkat	100 000
Virkistystoiminta (enintään)	36 000
Muut henkilöstömenot	880 000
Rakennusten käyttö	9 500 000
Atk-menot	5 000 000
Muut toimistomenot	2 300 000
Kirjasto ja painatus	1 100 000
Markkinointi ja tiedotus	370 000
Korjaus- ja huoltomenot	575 000
Muut menot	525 000
Yhteensä	20 433 000

1983 esitys	20 433 000
1982 menoarvio	17 814 000
1982 II lisämenoarvio	150 000
1981 tilinpäätös	15 336 627

70. *Koneiden ja kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 15 400 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Varsinaiset perushankinnat	10 000 000
Tutkimushalli I:n varustaminen	2 000 000
Sähkötalo I:n varustaminen	2 500 000
Puhelinvaihteen laajennus	900 000
Yhteensä	15 400 000

Momentin määrärahasta ehdotetaan käytettäväksi 350 000 mk enintään viiden henkilön palkkaamiseen erikoiskoneiden ja -laitteiden valmistamiseksi laitoksessa ulkomaisen hankinnan asemasta.

Lisäksi ehdotetaan, että valtion teknillinen tutkimuskeskus valtuutetaan tilaamaan vuonna 1983 tutkimushalli I:n ja sähkötalo I:n laitteita yhteensä enintään 12 000 000 markalla. Kyseessä olevien hankintojen kustannusarvio on yhteensä 40 700 000 mk. Hankintojen aloittamista varten on aikaisemmin myönnetty 1 000 000 markan määräraha ja 9 000 000 markan tilausvaltuus.

1983 esitys	15 400 000
1982 menoarvio	13 500 000
1981 tilinpäätös	12 000 000

74. *Talonrakennukset (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 31 500 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk (mk/m ²)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Tampereen teknillisen korkeakoulun III vaihe (tutkimuskeskuksen osuus) Tampere ..	2 319 (15 200)	11 800 000	5 088 (776)	7 200 000
2. Sähkötalo I Espoo (tutkimuskeskuksen osuus)	6 237 (41 100)	44 700 000	7 167 (1 088)	12 000 000
3. Tutkimushalli I Espoo (tutkimuskeskuksen osuus)		70 500 000		12 800 000
— maanalainen osa	5 845 (125 500)	54 100 000	9 255 (431)	
— maanpäällinen osa	3 300 (17 000)	16 400 000	4 970 (965)	
4. Muutostyöt ja suunnittelu				1 900 000
			Yhteensä	31 500 000

1983 esitys	31 500 000
1982 menoarvio	17 100 000
1982 II lisämenoarvio	350 000
1981 tilinpäätös	13 790 000

43. Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen ulkopuolisille suorittamat tehtävät

Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen ulkopuolisille suorittamien tehtävien määrä perustuu näiden tehtävien arvioituun kysyntään. Tämän ennakoidaan edelleen kasvavan tutkimus- ja kehitysohjon suunnatun sekä julkisen että yksityisen panoksen suhteellisen voimakkaasta lisääntymisestä johtuen. Huomattava osa ulko-

puolisten tehtävien arvioidusta kasvusta johtuu Helsingin seudun ulkopuolisen toiminnan kehittämisestä. Tehtävistä saaduilla tuloilla, jotka on merkitty alamomentille 12.32.42.1, voidaan kattaa toiminnan aiheuttamat kustannukset tutkimuskeskuksen maksuasetuksen (262/77) edellyttämällä tavalla.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 118 012 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet 1982	Muutos ± 1983/82
2. Työsubdepalkat	109 199 300	+ 19 301 600	1 430	+ 50
4. Sosiaaliturvamaksu	7 720 700	+ 1 207 800	—	—
Varaus 1982		— 3 146 400	—	—
Varaus 1983	1 092 000	+ 1 092 000	—	—
Yhteensä	118 012 000	+ 18 455 000	1 430	+ 50

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 11 776 600 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Työsubdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 7 525 000 mk, mistä 2 817 500 mk 35 uuden toimihenkilön palkkaamiseksi palvelusten kysynnän lisääntymisen johdosta ja 1 207 500 mk 15 toimihenkilön palkkaamiseksi aiemmin Imatran Voima Osakeyhtiön maa- ja betonilaboratoriossa suoritettua Pohjois-Suomen alueen betoni- ja sementtiteollisuutta palvelevan tutkimus- ja testaustoiminnan osittaisesta siirtämisestä valtion teknilliseen tutkimuskeskukseen ja 3 500 000 mk määrärahan oikaisun johdosta. Alamomentilta 2 saadaan samanaikaisesti palkata enintään 1 520 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	118 012 000
1982 menoarvio	99 557 000
1982 II lisämenoarvio	3 745 000
1981 tilinpäätös	83 297 686

21. Eräät tutkimustoiminnan menot (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 8 500 000 mk tutkimuskysynnän lisääntymisen ja kustannusten nousun johdosta. Momentin määräraha saadaan käyttää ulkopuolisille suoritettavissa tutkimuksissa käytettävien laboratoriotarvikkeiden ja tarveaineiden hankintoihin, tutkimuksiin liittyviin matkoihin ja muihin tutkimustoiminnan kulutusmenoihin.

1983 esitys	38 500 000
1982 menoarvio	30 000 000
1982 II lisämenoarvio	3 500 000
1981 tilinpäätös	32 600 000

70. Koneiden ja kaluston bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 10 500 000 mk ulkopuolisille suoritettaviin tehtäviin liittyvien koneiden, laitteiden ja kaluston hankintaa ja uusimista varten.

1983 esitys	10 500 000
1982 menoarvio	3 800 000
1982 II lisämenoarvio	5 500 000

(44.) Energiatalous

Luku on siirretty luvuksi 32.55.

44. Teknologian kehittämiskeskus

Teknologian kehittämiseen osoitettavien kasvavien julkisten voimavarojen tuloksellisuuden parantamiseksi sekä teknologiahallinnon lisääntyvien tehtävien hoidon tehostamiseksi ehdotetaan kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalle 1. 7. 1983 lukien perustettavaksi teknologian kehittämiskeskus. Eduskunnalle annetaan tätä koskeva lakiehdotus.

Teknologian kehittämiskeskuksen tehtävänä on suorittaa teknologiapolitiikan valmistelu- ja suunnittelutyötä kauppa- ja teollisuusministeriön antamien suuntaviivojen mukaisesti, rahoittaa tulo- ja menoarvion rajoissa lainoin ja avustuksin yritysten tuote- ja menetelmäkehityshankkeita sekä muita teknisen tutkimuksen hankkeita samoin kuin ohjata ja seurata hankkeiden toteutumista. Tämän lisäksi teknologian kehittämiskeskuksen tehtävänä on edistää teknologian siirtoa ja alan kansainvälistä yhteistyötä, pitää koordinaation aikaansaamiseksi yhteyttä muihin teknisen tutkimuksen rahoitusorganisaatioihin ja tutkimuksen suorittajaorganisaatioihin sekä edistää toimialansa teknisen tutkimuksen tiedotus- ja koulutustoimintaa.

Kauppa- ja teollisuusministeriö antaa teknologian kehittämiskeskukselle käyttöoikeuden 1. 7. 1983 lukien tulo- ja menoarvioesityksen seuraavien momenttien määrärahoihin: 32.46.23 (Tavoitetutkimustoiminta), 32.46.40 (Avustukset teollisuuden tutkimus- ja tuotekehitystoimintaan), 32.46.43 (Avustukset ulkomaisen teknologian hankkimiseen pienelle ja keskisuuralle teollisuudelle), 32.46.83 (Teollisuuden tuotekehityslainat) ja 32.46.84 (Teollisuuden tuoteparannuslainat). Vuoden 1984 tulo- ja menoarviossa momentit on tarkoitus siirtää teknologian kehittämiskeskuksen lukuun.

Teknologian kehittämiskeskukseen ehdotetaan perustettavaksi 1. 3. 1983 lukien ylijohtajan, tutkimusjohtajan sekä hallintojohtajan sopimuspalkkaiset virat. Muu henkilöstö olisi työsopimussuhteessa.

Henkilöstön kokonaismäärä olisi perustamisvaiheessa 25 henkilöä, joista 11 siirtyisi kauppa- ja teollisuusministeriöstä. Myöhemmassä vaiheessa kehittämiskeskukseen on tarkoitus liittää nykyisin valtion teknillisen tutkimuskes-

kuksen alaisina toimivat tuotekehitys- ja markkinointiyksiköt sekä tutkimuskeskukseen nykyisin kuuluva teollisuussihteeritoiminnan kotimaanorganisaatio. Momentilta 32.01.29 ehdotetaan myös siirrettäväksi määrärahoja tämän luvun momentille 29.

Samalla ehdotetaan, että tämän luvun määrärahoja saadaan käyttää myös 1. 3.—30. 6. 1983 välisenä aikana syntyviin kehittämiskeskuksen perustamisen valmistelusta aiheutuviin palkkaus- ja muihin menoihin.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 902 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Virat ja toimet
1. Sopimuspalkkaisten virkamiesten palkkaukset	385 100	3
2. Työsuhdepalkat	2 300 000	22
4. Sosiaaliturvamaksu ..	190 000	—
Varaus 1983	26 900	—
Yhteensä	2 902 000	25

Perustelut:

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi seuraavat sopimuspalkkaiset virat:

	Palkkausluokka
1 ylijohtaja	S 20
1 tutkimusjohtaja	S 18
1 hallintojohtaja	S 17

Sopimuspalkkaisten virkamiesten palkkauksiin ehdotetaan 385 100 mk.

c) Luvun perusteluun viitaten työsuhdepalkkoihin ehdotetaan 2 300 000 mk 22 henkilön palkkaamiseksi 1. 7. 1983 lukien, joista 11 henkilöä on palkattu aikaisemmin momentilta 32.01.01.

1983 esitys 2 902 000

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 490 500 mk, mistä 215 000 mk on siirtoa momentilta 32.01.29.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	5 000
Matkat	400 000
Virkistystoiminta (enintään)	500
Muut henkilöstömenot	25 000
Rakennusten käyttö	700 000
Atk-menot	135 000
Muut toimistomenot	185 000
Muut menot	40 000
Yhteensä	1 490 500

1983 esitys 1 490 500

70. *Kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 300 000 mk kaluston ja konttorikoneiden hankkimiseen.

1983 esitys 300 000

46. Teknisen ja kaupallisen tutkimuksen tukeminen

21. *Ulko- ja kotimaankauppaan liittyvä tutkimustoiminta* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 200 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ulkopuolisilta tilattaviin tutkimuksiin ja selvityksiin, jotka liittyvät ulko- ja kotimaankauppaan, merenkulun elinkeinopolitiikkaan, yritysten kansainväliseen kilpailukykyyn, markkinointiin, julkishallinnon asiantuntemuksen vientiin sekä liikkeenjohdon ongelmiin. Määrärahasta saadaan myös suorittaa tästä toiminnasta aiheutuvia julkaisumenoja.

1983 esitys 2 600 000
1982 menoarvio 2 400 000
1981 tilinpäätös 2 050 000

22. *Kansainvälinen tekninen yhteistyö* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 250 000 mk, mistä 1 250 000 mk aiheutuu kertamenoista YK:n teollistamisjärjestön (UNIDO) ensimmäisten puu- ja puutuotekonsultaatioiden järjestämiseksi Helsingissä ja 1 000 000 mk yhteistyöhankkeiden lisääntymisestä sekä kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kansainvälisistä tieteellis-teknisistä hankkeista aiheutuviin välittömiin menoihin sekä yhteistyöhön osallistuvien henkilöiden ulkomaanmatkoihin, kansainväliseen tekniseen yhteistyöhön liittyviin jäsenmaksuihin sekä yhteistyön edellyttämistä seminaareista, vierailuista sekä asiantuntija- ja sihteeristötehtävistä aiheutuviin menoihin.

1983 esitys 6 850 000
1982 menoarvio 4 600 000
1981 tilinpäätös 4 000 000

23. *Tavoitetutkimustoiminta* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 6 000 000 mk tutkimuksen lisäämisen johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ulkopuolisilta tilattaviin kansallisesti tärkeisiin soveltavan teknisen tutkimuksen hankkeisiin, jotka tähtäävät rajattuun, hyödynnettävissä olevaan tavoitteeseen, sekä tutkimustulosten julkaisemiseen. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös puolijohdeteknologian kehittämiseen liittyvän tutkimushankkeen jatkamiseen sekä tietotekniikan kehittämisprojektin käynnistämiseen. Määrärahasta ehdotetaan käytettäväksi 7 700 000 mk erilaisten tutkimuslaitteiden hankkimiseen ja 1 800 000 mk teollisuuden riskianalyyseä koskevaan tutkimustoimintaan. Lisäksi momentin määrärahaa saadaan käyttää teknisten asiantuntijaseminaarien järjestämiseen sekä uuden tekniikan teolliseen soveltamiseen liittyvään selvitys- ja julkaisutoimintaan.

1983 esitys 36 000 000
1982 menoarvio 30 000 000
1981 tilinpäätös 20 000 000

24. *Jäänmurtamislaboratorion käyttäminen*

Valtion ja Oy Wärtsilä Ab:n välillä on neuvoteltavana sopimus vuoden 1983 alussa valmistuvan Wärtsilän jäänmurtamislaboratorion käyttämisestä valtion teknillisen tutkimuskeskuksen, teknillisen korkeakoulun ja Oulun yliopiston tarpeisiin.

Laboratorion käytöstä vuonna 1983 aiheutuvia menoja varten momentille ehdotetaan 1 400 000 mk.

1983 esitys 1 400 000

40. Avustukset teollisuuden tutkimus- ja tuotekehitystoimintaan (siirtomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 20 000 000 mk, mikä aiheutuu tutkimus- ja tuotekehitystoiminnan arvioidusta kasvusta. Määräraha on otettu huomioon momenteilla 32.46.83 ja 84 tuotekehityslainoihin ja tuoteparannuslainoihin ehdotetut määrärahat. Momentin määräraha saadaan käyttää avustusten myöntämiseksi teollisuusyritysten uusia tuotteita ja tuotantomenetelmiä koskeviin tutkimus- ja kehityshankkeisiin tuotekehitysavustusten yleisistä ehdoista annetun valtioneuvoston päätöksen (1111/81) mukaisesti. Avustustoiminnalla edistetään etenkin teollisuuden tuotantorakenteen ja yritysten tuotevalikoiman sopeuttamista kansainväliseen kilpailutilanteeseen sekä tuetaan varsinkin energian säästöön, kotimaisten raaka-aineiden hyväksikäyttöön ja ympäristönsuojelun laitteistojen kehittämiseen liittyvää tuote- ja menetelmäkehitystä.

Avustusmuotoista rahoitusta on tarkoitus myöntää lähinnä tavallista vaikeamman uuden teknologian hyväksikäyttöön liittyviin hankkeisiin ennen kaikkea niiden alkuvaiheissa sekä erityisesti pienen ja keskisuuren teollisuuden tuotekehitystyöhön.

1983 esitys	70 000 000
1982 menoarvio	50 000 000
1981 tilinpäätös	57 000 000

41. Avustukset teollisuuden kehittämistä ja liikkeenjohdollista koulutusta edistävälle yhteisölle

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 950 000 mk, mistä 500 000 mk aiheutuu keksintötoimintaan osoitetun valtionavustuksen lisäämisestä, 60 000 mk siirrosta momentilta 32.28.50 Tavaraselosteliitto ry:n valtionavustuksena Suomen Standardisoimisliitto ry:lle liittojen yhdistymisen johdosta, 130 000 mk valtionavustuksena Suomen Standardisoimisliitto ry:lle CEN-maiden tiedotuskeskuksen menoja varten ja 260 000 mk kustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään 200 000 mk Rationalisointiliitto ry:n valtionavustuksena, lisäys on 750 000 mk. Momentin määräraha saadaan käyttää myös valtionavustuksena teollisuuden kehittämistä ja liikkeenjohdollista koulutusta edistävälle yhteisölle käyttösuunnitelman mukaisesti. Avustukset myönnetään kauppa- ja teollisuusministeriön

määrittelemistä toiminnoista aiheutuviin valtionavustuksen piiriin hyväksyttäviin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Suomen Standardisoimisliitto r.y.	2 300 000
Rationalisointiliitto ry	300 000
Keksintösäätiö	3 300 000
Liikkeenjohdon Instituutin Säätiö	1 600 000
Liiketaloustieteellisen Tutkimuslaitoksen Säätiö	300 000
Insinöörijärjestöjen Koulutuskeskus ry ..	500 000
Johtamistaidon Opisto ry	300 000
Ekonomisäätiön Koulutuskeskus	300 000
Tietotekniikan kehittämiskeskus	300 000
Yhteensä	9 200 000

1983 esitys	9 200 000
1982 menoarvio	8 450 000
1982 II lisämenoarvio	60 000
1981 tilinpäätös	7 090 500

43. Avustukset ulkomaisen teknologian hankkimiseen pienelle ja keskisuurelle teollisuudelle

Momentille ehdotetaan 1 000 000 mk myönnettäväksi kokeiluluontoisesti avustuksina pienille ja keskisuurille teollisuusyrityksille ulkomaisen valmistusoikeuksien, tuotantomenetelmien käyttöoikeuksien ja tilaustutkimusten hankkimiseksi silloin, kun vastaavaa teknologian hankintamahdollisuutta ei kotimaasta ole.

1983 esitys	1 000 000
-------------------	-----------

83. Teollisuuden tuotekehityslainat (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 87 500 000 mk käytettäväksi tuotekehityslainojen yleisistä ehdoista annetun valtioneuvoston päätöksen (1112/81) mukaisesti. Lainoja myönnetään kilpailukykyisten uusien tuotteiden ja menetelmien kehittämiseen, jolloin erityistä huomiota kiinnitetään energian ja kotimaisten raaka-ainevarojen säästöön. Lainat voidaan myöntää vakuutusta vaatimatta. Mikäli kehitystyö ei johda taloudellisesti hyödynnettävään tulokseen, kauppa- ja teollisuusministeriöllä, ja 1.7.1983 jälkeen teknologian kehittämiskeskuksella, on lainan saajan hakemuksen perusteella oikeus jättää laina kokonaan tai osittain takaisin perimättä tarvitsematta yksittäistapauksissa erikseen pyytää eduskunnan suostumusta.

1983 esitys	87 500 000
1982 menoarvio	92 500 000
1981 tilinpäätös	68 000 000

84. *Teollisuuden tuoteparannuslainat* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 13 000 000 mk käytettäväksi lainojen myöntämiseen vientituotteiden ja niiden tuotantomenetelmien parantamiseen tarkoitettujen lainojen yleisistä ehdoista annetun valtioneuvoston päätöksen (1113/81) mukaisesti. Rahoitettavien hankkeiden

osalta pidetään tärkeänä, että yrityksellä on parannettavaa tuotetta varten valmiit tuotantopedellytykset ja markkinointikanavat. Lainat voidaan myöntää vakuutta vaatimatta.

1983 esitys	13 000 000
1982 menoarvio	10 000 000
1981 tilinpäätös	15 000 000

47. (32.26) *Merentutkimuslaitos*

Luvun numerotunnus on muutettu.

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 4 879 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet Muutos ± 1982 1983/82
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	2 056 400	+ 239 800	24 —
2. <i>Työsuhdepalkat</i>	2 175 300	+ 392 500	30 + 1
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	283 300	+ 18 200	— —
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	318 800	+ 38 600	— —
	Varaus 1982	— 135 300	— —
	Varaus 1983	+ 45 200	— —
	Yhteensä	+ 599 000	54 + 1

Henkilöstön määrän lisäys aiheutuu vuoden 1982 toisessa lisämenoarviossa tehdystä päätöksestä.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 491 800 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 158 700 mk, mistä 89 700 mk aiheutuu vuoden 1982 toisen lisämenoarvion mukaisesti palkatun tutkijan edelleen palkkaamisesta ja 69 000 mk enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamisesta maksullisiin tilaustutkimustehtäviin. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 31 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	4 879 000
1982 menoarvio	4 280 000
1982 II lisämenoarvio	41 800
1981 tilinpäätös	3 949 089

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 148 200 mk, mikä aiheutuu lähinnä rakennusten käyttömenojen lisääntymisestä uusien toimitilojen johdosta ja kustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään korjausten johdosta alusten käyttömenoina 1 280 000 mk ja kertameno 30 000 mk, vähennys on 161 800 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös menoihin, jotka aiheutuvat merentutkimustoiminnassa käytettävien tutkimustarvikkeiden hankkimisesta, alusvuokrista, ulkopuolisista tutkimuspalveluista, kenttätutkimusten muista kulutusmenoista, tiedotuspalvelusta, ulkopuolisille suoritettavista tutkimuksista ja kansainvälisestä yhteistyöstä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	3 000
Matkat	420 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 100
Muut henkilöstömenot	3 000
Aineet ja tarvikkeet	750 000
Julkaisujen hankinta	89 000
Vieraiden palveluiden ostot	900 000
Kansainvälinen yhteistyö	150 000
Vuokrat	3 370 000
Muut menot	53 900
Yhteensä	5 740 000

1983 esitys	5 740 000
1982 menoarvio	5 901 800
1981 tilinpäätös	5 127 102

70. Kaluston ja tutkimusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 250 000 mk meriteollisuuden tutkimuksen yhteydessä tarvittavien tutkimusvälineiden, konttorikoneiden ja kalusteiden uusimiseen ja hankkimiseen sekä uusien toimitilojen kalustamiseen. Momentin määräraha on tarkoitettu käyttämään 450 000 mk tutkimusalan Arandan peruskorjauksen yhteydessä suoritettaviin laitteiden uusimiseen.

1983 esitys	1 250 000
1982 menoarvio	500 000
1981 tilinpäätös	450 000

48. (32.49) Teollisuussihteerit

Luvun numerotunnus on muutettu.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 7 845 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Ylimääräisten virkamiesten palkkaukset ..	1 280 200	+ 93 700	25	—
2. Työsuhteiden palkat	2 487 600	+ 420 800	18	+ 1
3. Muut palkat ja palkkiot	3 808 100	+ 210 800	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	193 400	— 16 700	—	—
Varaus 1982		— 243 300	—	—
Varaus 1983	75 700	+ 75 700	—	—
Yhteensä	7 845 000	+ 541 000	43	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 365 300 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Työsuhteiden palkkoihin ehdotetaan lisäystä 150 000 mk, mistä 111 000 mk asemamaasta palkattavan toimistosihteerin palkkaamiseksi Tokion teollisuussihteeritoimistoon, 30 000 mk osapäiväisen ruuhkatyövoiman ja 9 000 mk kahden osapäiväisen siivoajan palkkaamiseksi teollisuussihteeritoimistoihin. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 19 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä paikalliskorotuksina 210 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

1983 esitys	7 845 000
1982 menoarvio	7 304 000
1981 tilinpäätös	6 118 378

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 396 000 mk, mikä aiheutuu valuuttakurssien muutoksista ja kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös teollisuussihteerien neuvottelupäivien järjestämisestä, kansainväliseen tietelistekniseen yhteistyöhön liittyvien asiantuntijavierailujen yhteydessä järjestettävistä neuvottelu- ja edustustilaisuuksista, kotimaan organisaation ulkomaisista virkamatkoista, kotimaassa tapahtuvasta julkaisu- ja tiedotusto-

minnasta, samoin kuin maksullisesta palvelutoiminnasta aiheutuviin sekä ulkomaanedustuksen viran ja toimen haltijain palkkauksesta, paikalliskorotuksesta ja erinäisistä korvauksista annetun asetuksen (477/76) ja ulkomaanedustuksen virkamiesten muutto- ja kotilomamatkakustannusten korvaamisesta annetun asetuksen (478/76) mukaisiin kulutusmenoihin. Maksullisesta palvelutoiminnasta arvioidaan kertyvän tuloja 600 000 mk alamomentille 12.32.99.3.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	26 000
Matkat	510 000
Kotilomamatkat	180 000
Teollisuussiihteeripäivät	11 000
Muutot	500 000
Asettautumis- ja varustautumiskorvaukset	220 000
Huoneistojen korjaus ja huolto	65 000
Toimistomenot	510 000
Kotimaan toiminta	150 000
Maksullinen palvelutoiminta	550 000
Muut menot	450 000
Yhteensä	3 172 000

49. (32.71) Kehitysaluerahasto Oy

Luvun numerotunnus on muutettu.

42. Kehitysaluerahasto Oy:lle maksettava korkotuki (arviomääräraha)

Kehitysaluerahasto Oy on voinut yhtiöstä annetun lain (65/71, muut. 577/75, 363/78 ja 324/79) nojalla vuoden 1981 loppuun saakka myöntää kunnan tuotantorakennusten korkotukiluoja vastaan vastaavia luottoja sekä kunnille että teollisuuskylille. Näiden osalta valtio suorittaa korkotukea vastaavan korvauksen yhtiölle. Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 1 000 000 mk, mikä aiheutuu luottokannan vähentymisestä. Momentin määrärahaa saadaan käyttää korkotuen maksamiseen vuosina 1972—1981 myönnettyistä luotoista.

1983 esitys	3 500 000
1982 menoarvio	4 500 000
1981 tilinpäätös	3 106 847

43. Luotto- ja kurssitappioiden korvaaminen (arviomääräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 1 300 000 mk, mikä aiheutuu kurssitappioiden arvioidusta vähenemisestä. Momentin määrärahaa saadaan käyttää 3 000 000 mk ulkomaisien luottojen kurssitappioiden ja 20 000 000 mk yhtiön luotonanto- ja takaustoiminnassa syntyneiden tappioiden korvaamiseen.

1983 esitys	3 172 000
1982 menoarvio	2 776 000
1981 tilinpäätös	2 289 452

70. Kaluston bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 53 000 mk konttori-koneiden ja toimistokalusteiden sekä turvallisuuslaitteiden hankkimiseen teollisuussiihteeritoimistoihin ja henkilöstön asuntojen peruskalusteiden hankintaan muuttokustannusten vähentämiseksi.

1983 esitys	53 000
1982 menoarvio	50 000
1982 II lisämenoarvio	100 000
1981 tilinpäätös	40 000

1983 esitys	23 000 000
1982 menoarvio	24 300 000
1981 tilinpäätös	37 720 447

44. Avustus Kehitysaluerahasto Oy:lle kehitysyhtiöiden perustamista varten

Momentin nimike on muutettu ja momentille ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako sekä lisäystä 1 500 000 mk seuraavasti:

1. Valtionavustus Kehitysaluerahasto Oy:lle Kainuun kehitysyhtiön perustamiseen. Vuoden 1980 ensimmäisessä lisämenoarviossa hyväksyttiin suunnitelma, jonka mukaan valtion varoista myönnetään Kehitysaluerahasto Oy:lle avustusta lähinnä Kainuun alueella kokeiluluontoisesti toimivan kehitysyhtiön osakkeiden merkitsemiseen vuosina 1980—1983 kunakin vuonna 1 000 000 mk.

Edellä sanotun perusteella alamomentille ehdotetaan edelleen 1 000 000 mk.

2. Valtionavustus Kehitysaluerahasto Oy:lle Lapin kehitysyhtiön perustamiseen. Vuoden 1982 toisessa lisämenoarviossa on hyväksytty suunnitelma, jonka mukaan Kehitysaluerahasto Oy:lle myönnetään valtion varoista neljän ko-

keiluvuoden ajan avustusta lähinnä Lapin läänin alueella toimivan kehitysyrityksen osakkeiden merkitsemiseen vuosina 1982—1985 kunakin vuonna 1 500 000 mk.

Edellä sanotun perusteella alamomentille ehdotetaan 1 500 000 mk Kehitysaluerahasto Oy:lle Lapin kehitysyrityksen osakkeiden merkitsemiseen myönnettävää avustusta varten.

1983 esitys	2 500 000
1982 menoarvio	1 000 000
1982 II lisämenoarvio	1 500 000
1981 tilinpäätös	1 000 000

45. Tutkimustoiminnan tukeminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 500 000 mk, mikä aiheutuu tukitoimenpiteiden lisäämisestä. Momentin määräraha saadaan käyttää 7 200 000 mk valtionavustuksena Kehitysaluerahasto Oy:lle kauppa- ja teollisuusministeriön hyväksymien perusteiden mukaisesti tapahtuvan pienten ja keskisuurten teollisuusyritysten tutkimus- ja tuotekehitystoiminnan sekä 1 800 000 mk liikkeenjohdon koulutustoiminnan tukemiseen.

09. Neuvottelukunnat

Momentille ehdotetaan lisäystä 55 000 mk lähinnä hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Pienteollisuusneuvottelukunta	85 000
Teollisuusneuvottelukunta	90 000
Läänien teollisuustoimikunnat	680 000
Yhteensä	855 000

1983 esitys	855 000
1982 menoarvio	800 000
1981 tilinpäätös	298 399

23. Teollistamistutkimukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 70 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määräraha saadaan käyttää kauppa- ja teollisuusministeriön, teollisuusneuvottelukunnan ja läänien teollisuustoimikuntien suorittamaan teollisuuspolitiikkaa ja teollisuuden kehittämisedellytyksiä koskevaa tutkimus- ja selvitystyötä varten. Lisäksi ehdotetaan, että momentin määräraha saadaan käyttää enintään kuutta

1983 esitys	9 000 000
1982 menoarvio	7 500 000

83. Debentuurilaina Kehitysaluerahasto Oy:lle (siirtomääräraha)

Kehitysaluerahasto Oy:n lainojen ja osakepääomasijoitusten myöntämisvaltuudeksi ehdotetaan vuonna 1983 600 000 000 mk. Tätä varten tarpeellisen rahoituksen osittaiseksi järjestämiseksi ehdotetaan, että valtio merkitsisi Kehitysaluerahasto Oy:n liikkeeseen laskeman, 175 000 000 markan vastuudebentuurilainan. Lainan korko olisi vähintään 6 % ja laina-aika enintään 15 vuotta. Lainalle ei vaadittaisi vakuuksia. Tarkoituksena on kuten aikaisemminkin asettaa lainan myöntämisen edellytykseksi, että Kehitysaluerahasto Oy noudattaa lainoja myöntäessään valtioneuvoston yhtiölle hyväksymää sijoitussuunnitelmaa. Edellä esitetyn perusteella momentille ehdotetaan 175 000 000 mk.

1983 esitys	175 000 000
1982 menoarvio	170 000 000
1981 tilinpäätös	145 000 000

50. Teollisuuden edistäminen

henkilötyövuotta vastaavan henkilömäärän palkkaamiseen määräaikaiseen työsopimussuhteen toimintaan liittyviä tutkimus- ja selvitystehtäviä varten.

1983 esitys	1 070 000
1982 menoarvio	1 000 000
1981 tilinpäätös	900 000

30. Valtionosuus ja -avustus kuntien elinkeinoasiamiesten palkkaukseen (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 346 000 mk. Momentin määräraha saadaan käyttää valtionavustuksesta kuntien elinkeinoasiamiesten palkkaukseen annetun lain (159/75) 3 §:n nojalla suoritettaviin käyttökustannuksiin.

1. Valtionosuus palkkausmenoihin. Viitaten eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen laiksi valtionavustuksesta kuntien elinkeinoasiamiesten palkkaukseen annetun lain 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta (866/81) ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin

vuonna 1983 hyväksytään enintään viisi uutta elinkeinoasiamiestä. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 585 900 mk, mistä 1 162 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 316 300 mk uuden henkilöstön palkkaamisesta sekä 107 600 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 324 900 mk vuodelle 1982, lisäys on 1 261 000 mk. Alamomentin loppusumma on 10 874 500 mk.

2. *Valtionavustus palkkausmenoihin.* Valtionavustuksen piiriin ehdotetaan vuonna 1983 hyväksyttäväksi erityisaluekuntia varten kaksi uutta elinkeinoasiamiestä. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 89 900 mk, mistä 17 600 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 70 000 mk uuden henkilöstön palkkaamisesta ja 2 300 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun alamomentilta vähennetään varaus 4 900 mk vuodelle 1982, lisäys on 85 000 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 230 500 mk.

1983 esitys	11 105 000
1982 menoarvio	9 759 000
1982 II lisämenoarvio	260 000
1981 tilinpäätös	850 158

40. *Valtionavustus pienen ja keskisuuren teollisuuden edistämisyksiköille*

Momentille ehdotetaan lisäystä 630 000 mk, mikä aiheutuu toiminnan lisääntymisestä ja hintojen noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtionavustuksena pienen ja keskisuuren teollisuuden edistämisyksiköille käyttösuunnitelman mukaisesti. Avustukset myönnetään kauppa- ja teollisuusministeriön määrittelemistä toiminnoista aiheutuviin valtionavustuksen piiriin hyväksyttäviin menoihin. Pienen ja Keskisuuren Teollisuuden Edistämisyksikön avustusta voidaan käyttää myös säätiön toimesta tapahtuvaan avustustoimintaan, jolla tuetaan yritysten kehittämispalvelujen hankintaa.

Käyttösuunnitelma:	mk
Pienteollisuuden Keskusliitto ry.	520 000
Käsi- ja Pienteollisuuden Koulutuslaitos	450 000
Ruotsinkieliset pienteollisuusjärjestöt	230 000
Pienen ja Keskisuuren Teollisuuden Edistämisyksikön	4 100 000
Yhteensä	5 300 000

1983 esitys	5 300 000
1982 menoarvio	4 670 000
1981 tilinpäätös	4 175 000

41. *Kaivannaisteollisuuden edistäminen*
Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 550 000 mk seuraavasti:

1. *Malmien löytöpallokiot.* Alamomentille ehdotetaan edelleen 60 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää malmienetsinnän edistämiseksi myönnettäviin valtion tunnustus-palkkioihin.

2. *Mineraalisten raaka-aineiden hyväksikäytöselvitykset.* Käyttökelpoisten malmiesiintymien ehtyessä on malmienetsintää ja malmitutkimusta tarpeen tehostaa, minkä johdosta alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 000 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää malmien ja muiden mineraalisten raaka-aineiden etsinnän ja hyväksikäytön sekä kaivostoimintaan liittyvän tutkimustoiminnan tukemiseen. Alamomentin loppusumma on 9 800 000 mk.

3. *Kansainvälinen yhteistyö mineraalisten raaka-aineiden etsinnässä.* Eräiden malmikriittisten alueiden rauta- ja muiden malmien esiintymismahdollisuuksien arviointityö sekä syväseismisten malmienetsintämenetelmien käyttömahdollisuuksien selvittäminen Laatokan-Perämeren malmivöyhykkeessä on tarkoitus saattaa loppuun vuonna 1983. Tämän johdosta alamomentilta ehdotetaan vähennettäväksi 1 050 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää kansainvälisenä yhteistyönä suoritettavien tutkimustöiden kustannuksiin. Alamomentin loppusumma on 1 000 000 mk.

4. *Kaivosten lähiympäristöjen syväkairaukset.* Malmien ehtyessä on eräiden kaivosten lähiympäristössä tarkoituksena jatkaa vuosia 1980—1984 koskevaa kairausohjelmaa uusien malmien löytämiseksi. Valtio osallistuu kairauskustannuksiin enintään puolella. Kairausohjelman loppuvaiheessa ohjelman rahoitustarve vähenee, minkä johdosta alamomentilta ehdotetaan vähennettäväksi 500 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää eräiden kaivosten ympäristössä suoritettavien kairaustutkimusten kustannuksiin. Alamomentin loppusumma on 5 000 000 mk.

1983 esitys	15 860 000
1982 menoarvio	16 410 000
1981 tilinpäätös	13 920 342

42. *Valtionavustus Kotimaisen Työn Liitto ry:lle*

Momentille ehdotetaan edelleen 2 000 000

mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää Kotimaisen Työn Liitto ry:lle myönnettävään valtionavustukseen. Avustusta myönnetään kauppa- ja teollisuusministeriön määrittelemistä toiminnoista aiheutuviin valtionavustuksen piiriin hyväksyttäviin menoihin.

1983 esitys	2 000 000
1982 menoarvio	2 000 000
1981 tilinpäätös	1 125 000

44. Eräiden kurssitappioiden korvaaminen (arviomääräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 300 000 mk, mikä aiheutuu lainakannan vähenemisestä. Momentin määrärahaa saadaan käyttää pienen ja keskisuuren teollisuuden rahoittamiseen otettujen ulkomaisten lainojen kurssitappioiden korvaamiseen.

1983 esitys	500 000
1982 menoarvio	800 000
1981 tilinpäätös	921 554

45. Korkotuki teollisuuden tuotantolaitosten investointilainoista (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu ja momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 375 000 mk, mistä 125 000 mk aiheutuu eräiden pienteollisuuden investointiluottojen korkotuen lakkaamisesta ja 250 000 mk lainakannan vähenemisestä. Momentin määrärahaa saadaan käyttää Postipankin varoista myönnettävistä korkotukilainoista annetun lain (761/68) nojalla aikaisempina vuosina hyväksytyjen teollisuuslainojen korkotukeen.

1983 esitys	500 000
1982 menoarvio	875 000
1981 tilinpäätös	460 310

47. Valtionavustus eräisiin pienen ja keskisuuren teollisuuden neuvonta- ja koulutushankkeisiin

Momentille ehdotetaan edelleen 500 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtionavustuksen myöntämiseen pienelle ja keskisuurelle teollisuudelle tarkoitettujen neuvonta-, koulutus- ja konsultointipalvelujen kehittämiseen.

1983 esitys	500 000
1982 menoarvio	500 000

48. Liikevaihtoveron huoennusta vastaavat avustukset kunnille ja kiinteistöyrityksille (siirtomääräraha)

Uusien teollisuusrakennuksien liikevaihtoverohuennusta on jatkettu 11.12.1981 annetulla lailla (858/81). Tätä verohelpotusta kompensoivan avustuksen myöntämiseksi kunnille ja kiinteistöyrityksille tuotantorakennushankkeita varten momentille ehdotetaan 50 000 000 mk. Näitä avustuksia saadaan myöntää 1.7.1981 jälkeen valmistuneiden tuotantorakennusten rahoittamiseen. Tarkoitetaan, että avustuksen myöntäisi teollisuuspiiriviranomainen silloin, kun se myöntää samaan hankkeeseen tuotantotoiminnan alueellisesta tukemisesta annetun lain mukaisen investointiavustuksen. Muissa tapauksissa avustuksen myöntäisi kauppa- ja teollisuusministeriö.

1983 esitys	50 000 000
1982 II lisämenoarvio	50 000 000

49. Eräät Kemijoki Oy:lle suoritettavat korvaukset (siirtomääräraha)

Valtioneuvosto on eräistä Kemijoki Oy:lle suoritettavista korvauksista annetun lain (557/80) nojalla antanut Kemijoki Oy:lle sitoumuksen siitä, että valtio suorittaa hyvityksen yhtiön Pohjolan Voima Oy:lle myöntämän lainan rahoittamiseksi ottaman 17 500 000 markan määräisen lainan koron 6 prosenttiyksikköä ylittävälle osalle sekä lainan ottamisesta aiheutuneista välittömistä kustannuksista. Pohjolan Voima Oy on käyttänyt lainavaroja Isohaaran voimalaitoksen rakentamisesta aiheutuneiden kalastuskorvausten suorittamiseen. Valtioneuvoston antaman sitoumuksen mukainen velvollisuus suorittaa korkohyvitystä Kemijoki Oy:lle on vesiylioikeuden päätöksen johdosta lakannut 9.8.1982. Suorittamatta oleva loppuerä korkohyvitystä erääntyy maksettavaksi vuonna 1983.

Edellä olevan perusteella momentille ehdotetaan 33 000 mk käytettäväksi Kemijoki Oy:lle vuonna 1983 suoritettaviin korvauksiin. Vähennys on 799 000 mk.

1983 esitys	33 000
1982 menoarvio	832 000
1981 tilinpäätös	830 000

60. Siirto valtion takausrahastoon (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 4 000 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtiontakaustoimintaa koskevien lakien (375/

63, 573/72 ja 609/73) nojalla toimivan valtiontakauslaitoksen antamien eräiden takaus- sitoumusten aiheuttamien tappioiden korvaami- seen valtion takausrahastolle.

1983 esitys	4 000 000
1982 menoarvio	4 000 000
1981 tilinpäätös	—

88. Osakepääomien korotukset (siirtomää- räraha)

Momentille ehdotetaan 81 000 000 mk seu- raavasti:

1. *Outokumpu Oy:n osakepääoman korot- taminen.* Vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa on hyväksytty suunnitelma, jonka mukaan valtio osallistuu Tornion jaloteräs- ja ferrokromi- tehtaiden laajennusten ensimmäisen vaiheen osittaiseksi rahoittamiseksi yhtiön osakepää- oman korotukseen vuosina 1981—1983 kuna- kin vuonna 20 000 000 markalla.

Edellä esitetyn perusteella alamomentille eh- dotetaan 20 000 000 mk valtiolle tulevien Ou- tokumpu Oy:n uusien osakkeiden merkintää var- ten.

2. *Valmet Oy:n osakepääoman korottami- nen.* Valmet Oy:n ja ruotsalaisen Volvo Ab:n välillä on solmittu traktorien valmistuksen ja markkinoinnin yhteistyösopimus, jonka perus- teella Valmet Oy:n on suoritettava noin 350 000 000 markan määräiset markkinointi-, tuotekehitys- ja käyttöomaisuusinvestoinnit. Hanke on suunniteltu toteutettavaksi vaiheit- tain vuosina 1980—1983. Vuoden 1979 nel- jännessä lisämenoarviossa on hyväksytty suun- nitelma, jonka mukaan yhtiön osakepääomaa korotetaan hankkeen rahoituksen osittaiseksi turvaamiseksi vuosina 1980—1983 10 000 000 markalla kunakin vuonna eli yhteensä 40 000 000 markalla.

Edellä esitetyn perusteella alamomentille eh- dotetaan 10 000 000 mk valtiolle tulevien Val- met Oy:n uusien osakkeiden merkintää var- ten.

3. *Kemijoki Oy:n osakepääoman korotta- minen.* Vuoden 1981 ensimmäisessä lisämeno- arviossa hyväksyttiin suunnitelma, jonka mu- kaan valtio osallistuu Kemijoki Oy:n vuosina 1981—1984 Sodankylän kunnassa Kitisen Va- jukoskeen rakennettavan voimalaitoksen osit- taiseksi rahoittamiseksi toteutettavaan osake- pääoman korotukseen siten, että valtion osuus olisi vuonna 1981 1 000 000 mk, vuonna 1982 6 000 000 mk ja vuonna 1983 6 000 000 mk.

Edellä esitetyn perusteella alamomentille eh- dotetaan 6 000 000 mk valtiolle tulevien Ke-

mijoki Oy:n uusien osakkeiden merkintää var- ten.

4. *Kemira Oy:n osakepääoman korottami- nen.* Vuoden 1982 toisessa lisämenoarviossa hyväksyttiin suunnitelma, jonka mukaan valtio osallistuu Kemira Oy:n vuosien 1982—1984 investointiohjelman osittaiseksi rahoittamiseksi toteutettavaan osakepääoman korotukseen siten, että valtion osuus olisi vuonna 1982 10 000 000 mk, vuonna 1983 20 000 000 mk ja vuonna 1984 20 000 000 mk. Investointioh- jelmaan sisältyvät muun muassa Siilinjärven kaivoksen ja tehtaiden laajennus raakaosfaatin tuonnin vähentämiseksi ja lannoitustuotannon kustannusten alentamiseksi sekä viskoosikatko- kuitutuotannon kehittäminen ja laajentaminen kannattavuuden parantamiseksi.

Edellä esitetyn perusteella alamomentille eh- dotetaan 20 000 000 mk valtiolle tulevien Ke- mira Oy:n uusien osakkeiden merkintää var- ten.

5. *Veitsiluoto Osakeyhtiön osakepääoman korottaminen.* Veitsiluoto Osakeyhtiön toimin- nan jatkuvuuden turvaamiseksi on yhtiössä laadittu kehittämisohjelma, jonka toteuttaminen on aloitettu mm. yhden paperikoneen ja Kemi- järven tehtaen puunkäsittelyn uusimisella.

Yhtiön suunnittelemat investoinnit käyttö- omaisuuteen vuosina 1982—1986 ovat kaik- kiaan 2 080 000 000 mk, jonka lisäksi vaihto- omaisuuden kasvuun arvioidaan sitoutuvan 73 000 000 mk. Pitkäaikaisten lainojen lyhen- nykset arvioidaan 1 272 000 000 markaksi. Näin muodostuvasta 3 425 000 000 markan rahoitustarvearviosta on suunniteltu katettavan tulorahoituksella 1 342 000 000 mk, osake- pääoman korotuksilla 80 000 000 mk ja pitkä- aikaisilla luotoilla 2 003 000 000 mk. Valtion osuus osakepääoman korotuksista ehdotetaan toteutettavaksi siten, että korotus on 15 000 000 mk vuosina 1983—85 kunakin vuonna ja 25 000 000 mk vuonna 1986 eli yhteensä 70 000 000 mk.

Kehittämisohjelman toteuttaminen nostaa merkittävästi yhtiön tuotannon jalostusarvoa ja turvaa yhtiön toiminnan jatkuvuuden ja kehi- tyksen. Rakentamisvaiheessa työllistetään kes- kimäärin noin 100 henkeä. Kehitysohjelman pysyviä työpaikkoja lisäävä vaikutus on noin 120.

Edellä esitetyn perusteella alamomentille eh- dotetaan 15 000 000 mk valtiolle tulevien Veitsiluoto Osakeyhtiön uusien osakkeiden merkintää varten.

6. *Valvilla Oy:n osakepääoman korottaminen.* Valvilla Oy toteuttaa tuotantonsa kehittämis- ja uudistamisohjelmaa, johon sisältyvillä tuotantoresurssien uudelleenjärjestelyillä ja nykyaikaistamisella pyritään varmistamaan yhtiön tuotantoedellytykset pitkällä aikavälillä. Lisäksi yhtiö rakentaa Hyvinkäälle uutta modaalilankojen kehräämää, jonka tuotanto korvaa tuontia. Hankkeiden yhteinen kustannusarvio nousee noin 55 000 000 markkaan.

Näiden investointien osittaiseksi rahoittamiseksi on valtion menoarvioissa vuosina 1981—1982 osoitettu varoja yhteensä 18 000 000 mk osakepääoman korottamista varten.

Kun tulo-rahoituksen määrä on jäänyt vähäiseksi ja kun suuren velkamäärän korot rasittavat yhtiön taloutta, on Valvilla Oy:n rahoitusrakenne käynyt raskaaksi. Myös vuoden 1982 tulos näyttää erityisesti vaatetuskankaiden kysynnän heikentyessä muodostuvan heikoksi.

Hallitus pitää tarpeellisena puheena olevan teollisuuden alan tuotannon ylläpitämistä maassamme. Tämän vuoksi ehdotetaan, että Valvilla Oy:n rahoituksellisen aseman parantamiseksi ja myös huomioon ottaen osakeyhtiölain säännökset osakeyhtiöltä vaadittavasta vakavaraisuudesta yhtiön osakepääomaa vielä korotettaisiin 10 000 000 markalla. Yhtiön vähemmistöosakkaat ovat ilmoittaneet, etteivät ne osallistu uuden osakepääoman merkintään. Toimenpiteitä yhtiön talouden saattamiseksi terveelle pohjalle tehostetaan.

Edellä lausutun perusteella alamomentille ehdotetaan 10 000 000 mk valtiolle tulevien Valvilla Oy:n uusien osakkeiden merkintää varten.

1983 esitys	81 000 000
1982 menoarvio	64 000 000
1982 II lisämenoarvio	20 000 000
1981 tilinpäätös	162 002 000

89. *Osallistuminen Telenokia Oy:n osakepääoman korottamiseen* (siirtomääräraha)

Televa Oy:n toimintaa jatkavassa Telenokia Oy:ssä valtion osuus osakepääomasta on nykyisin 49 %. Telenokia Oy:n kannattavuus- ja tuloskehitys näyttää aikaisemmin oletettua heikommalta lähivuosien aikana. Tämä aiheutuu osaksi siitä, että vienti ei näytä kehittyvän odotetulla tavalla. Etenkin Neuvostoliiton markkinat ovat yhtiön tulevaisuuden kannalta avainasemassa, mistä syystä yhtiö tulee voimakkaasti panostamaan näitä markkinoita ajatellen. Samalla Telenokia Oy pyrkii ottamaan huomioon kotimarkkinoiden tärkeyden. Kilpailukyvyn säilyttämiseksi yhtiö joutuu sijoittamaan suhteellisen runsaasti varoja tuotekehitykseen, jonka tuotot saadaan vasta pitkän ajan kuluessa. Näistä syistä johtuen yhtiön rahoitustilanne on lähivuosina vaikea, ja yhtiö aikoo korottaa osakepääomaansa vuonna 1983.

Siirtyminen digitaalitekniikkaan puhelinkeskusten valmistuksessa merkitsee työvoiman tarpeen olennaista vähenemistä, arviolta noin kolmanneksen nykyisestä tuotannon volyymin pysyessä ennallaan. Koska Telenokia Oy:n taloudellinen tilanne on sellainen, ettei se pysty toteuttamaan ylimääräisiä työllistämistoimenpiteitä, lankeaa osakkaiden välisen yhteistyösopimuksen perusteella vastuu yhtiön henkilöstön työllisyystason ylläpitämisestä lähivuosina yhä enemmän Oy Nokia Ab:lle.

Valtion tulisi vähemmistöosakkaana turvata tässä vaiheessa omalta osaltaan yhtiön vakavaraisuus osallistumalla Telenokia Oy:n suunniteltuun osakepääoman korotukseen vuonna 1983.

Edellä sanotun perusteella ehdotetaan momentille 20 000 000 mk valtiolle tulevien Telenokia Oy:n uusien osakkeiden merkintää varten.

1983 esitys	20 000 000
-------------------	------------

51. (32.70) Tuotantotoiminnan alueellinen edistäminen

Luvun nimike ja numerotunnus on muutettu.

21. *Malmi- ja sitä palveleva geologinen tutkimus kehitysalueilla*

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan edelleen 2 200 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttäen malminetsintään ja sitä palvelemaan geologiseen tutkimukseen, jota suoritetaan geotieteellisten laitosten, kaivosyhtiöiden ja erillisten tutkimusryhmien toimesta.

1983 esitys	2 200 000
1982 menoarvio	2 200 000
1981 tilinpäätös	2 162 985

41. *Kehitysalueuottojen korkotuki* (arvio määräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 700 000 mk, mikä aiheutuu luottokannan vähenemisestä. Momentin määrärahaa saadaan käyttää aikaisempina vuosina hyväksytyt invest

tointiluottojen (246/66, muut. 68/69 ja 880/69), kunnan tuotantorakennusten korkotukiluottojen (67/71, muut. 579/75 ja 327/79) ja kehitysalueluottojen (881/69, muut. 66/71 ja 992/75) korkotukeen.

1983 esitys	2 500 000
1982 menoarvio	3 200 000
1981 tilinpäätös	12 038 985

45. *Eräiden kehitysalueilla sijaitsevien bankkeiden korkotuki* (arviomääräraha)

Momentille merkitään 42 730 000 mk eli vähennystä 10 000 mk seuraavasti:

1. *Savon Sellu Oy:n korkotuki*. Savon Sellu Oy:n toiminnan tukemisesta annetun lain (129/66) edellyttämää korkotukea varten alamomentille merkitään 410 000 mk. Vähennys on 310 000 mk.

2. *Kemijoki Oy:n Porttipahdan tekojärven investointilainojen korkotuki*. Kemijoki Oy:n suunnitteleman Porttipahdan tekojärven rakentamisen edistämiseksi annetun lain (80/69) edellyttämiä vuonna 1983 suoritettavia korkohyvityksiä varten alamomentille merkitään 840 000 mk. Vähennys on 90 000 mk.

3. *Rautaruukki Oy:n Kolarin Rautuvaaran rautakaivoksen avaamiseksi tarkoitettujen lainojen korkotuki*. Kaivostoiminnan aloittamisen tukemisesta Rautaruukki Oy:n Kolarin Rautuvaaran rautamalmiesiintymällä annetun lain (225/70, muut. 495/73) edellyttämiä vuonna 1983 suoritettavia korkohyvityksiä varten alamomentille merkitään 4 100 000 mk. Vähennys on 1 000 000 mk.

4. *Rautaruukki Oy:n Mustavaaran vanadiinituotannon aloittamiseksi tarkoitettujen lainojen korkotuki*. Vanadiinituotannon aloittamisen tukemisesta Rautaruukki Oy:n Mustavaaran vanadiiniesiintymällä annetun lain (345/71, muut. 576/75) edellyttämiä vuonna 1983 suoritettavia korkohyvityksiä varten alamomentille merkitään 5 000 000 mk. Vähennys on 1 860 000 mk.

5. *Outokumpu Oy:n Nivalan nikkelikaivoksen toiminnan jatkamiseksi tarkoitettujen lainojen korkotuki*. Outokumpu Oy:n Nivalan nikkelikaivoksen toiminnan jatkamisen tukemisesta annetun lain (429/73) edellyttämiä vuonna 1983 suoritettavia korkohyvityksiä varten alamomentille merkitään 380 000 mk. Vähennys on 150 000 mk.

6. *Outokumpu Oy:n Tornion jaloterästehtaan rakentamislainojen korkotuki*. Outokumpu Oy:n Tornion jaloterästehtaan rakentamisesta annetun lain (494/73, muut. 434/76) edellyttämiä vuonna 1983 suoritettavia korkohyvityksiä varten alamomentille merkitään 23 300 000 mk. Lisäys on 2 300 000 mk.

7. *Enso-Gutzeit Oy:n Pankakosken kartonkitehtaan uudistustöihin tarkoitettujen lainojen korkotuki*. Enso-Gutzeit Oy:n Pankakosken kartonkitehtaan uudistustöiden tukemisesta annetun lain (836/77) edellyttämiä vuonna 1983 suoritettavia korkohyvityksiä varten alamomentille merkitään 8 700 000 mk. Lisäys on 1 100 000 mk.

1983 esitys	42 730 000
1982 menoarvio	42 740 000
1981 tilinpäätös	55 084 456

46. *Valtionapu erityisalueiden tuotantotoiminnan tukemiseen* (siirtomääräraha)

Tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämiseksi annetussa laissa (532/81) tarkoitetuilla erityisalueilla, jollaisiksi valtioneuvosto on nimennyt 34 kuntaa, on tarpeen kohdistaa avustustoimenpiteitä tuotantotoiminnan edistämiseen.

Momentille ehdotetaan 11 800 000 mk käytettäväksi valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisesti avustusten myöntämiseksi erityisalueiden tuotantotoiminnan tukemiseen. Erityisalueilla, jotka sijaitsevat kehitysalueella ja neljännän perusvyöhykkeen tukialueilla, voidaan avustusta myöntää tästä määrärahasta myös tuotantotoiminnan alueellisesta tukemisesta annetun lain (533/81) avustusten sekä kunnille myönnettävää liikevaihtoveron palautusta vastaavan avustuksen lisäksi. Myös muilla erityisalueilla, joilla ei yleensä ole mahdollista saada aluepoliittista tukea, myönnettäisiin tästä määrärahasta avustusta.

Erityisalueella myönnettäisiin tässä tarkoitettua avustusta tuotantotoiminnan alueellisesta tukemisesta annetun lain piiriin kuuluvilla toimialoilla toimiville lähinnä pienille ja keski-suurille yrityksille sekä näiden yritysten toimintaa välittömästi edistäviä hankkeita toteuttaville kunnille, yrityksille ja yhteisöille noudattaen soveltuvin osin mainitun lain periaatteita.

Avustusta myönnettäisiin ensisijaisesti kuntien teollisuushallihankkeille sekä toimintaansa aloittaville yrityksille. Mikäli kunta ei rakenna

teollisuushallia, asetetaan painopiste edellä tarkoitettuihin yritysten toimintaa välttömästi edistäviin hankkeisiin. Investointiavustuksina myönnettäisiin enintään 10 % investoinnin hyväksyttävien kustannusten kokonaismäärästä. Käynnistysavustuksina myönnettäisiin enintään 20 % tuotantotoiminnan aloittamisen tai laajentamisen aiheuttamien ennakonpidätyksen alaisten palkkojen ja välillisten työvoimakustannusten yhteismäärästä enintään 24 ensimmäisen toimintakuukauden ajalta. Tarkoitus on, että avustukset myöntää kauppa- ja teollisuusministeriö tai sen antamien ohjeiden mukaisesti teollisuuspiiriviranomainen.

1983 esitys 11 800 000
1982 II lisämenoarvio 9 750 000

48. Alueellinen kuljetustuki (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 5 250 000 mk seuraavasti:

1. *Lakisidonnainen kuljetustuki.* Alamomentille merkitään lisäystä 5 250 000 mk, mikä aiheutuu kuljetuskustannusten noususta. Alamomentin määrärahaa käytetään kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetussa laissa (954/81) tarkoitettuun kuljetustukeen. Alamomentin loppusumma on 80 250 000 mk.

2. *Saariston kuljetustuki.* Alamomentille ehdotetaan edelleen enintään 80 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää saaristolukjetusten tukemisesta annetussa valtioneuvoston päätöksessä (311/82) tarkoitettuun kuljetustukeen.

1983 esitys 80 330 000
1982 menoarvio 75 080 000
1981 tilinpäätös 61 029 000

49. Kehitysalueiden tuotantotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Tuotantotoiminnan alueellisesta tukemisesta annetun lain (533/81) mukaisia investointi-, käynnistys- ja kehittämisavustuksia ehdotetaan vuonna 1983 myönnettäväksi enintään 590 000 000 mk.

Myöntämisvaltuuden puitteissa momentilta ehdotetaan myönnettäväksi lisäavustusta kunnille ja kiinteistöyrityksille ennen 1.1.1982 aloitettuihin sellaisiin tuotantorakennushankkeisiin, joihin työvoimaministeriö on jo myöntänyt avustusta. Valtioneuvosto päättää siitä, mikä on kunkin tukimuodon osuus myöntämisvaltuudesta sekä kauppa- ja teollisuusministeriön oikeudesta muuttaa mainittuja osuuksia. Avustukset on tarkoitettu edelleen kohdistaa erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten hankkeisiin. Sekä edellä mainitun lain että kehitysalueiden tuotantotoiminnan tukemisesta annetun lain (452/75, muuut. 323/79) nojalla myönnettyjen avustusten samoin kuin edellä mainittujen kuntien ja kiinteistöyritysten lisäavustusten vuonna 1983 tapahtuvaa maksamista varten momentille merkitään 390 000 000 mk. Lisäys on 105 000 000 mk, mikä aiheutuu myöntämisvaltuuden kasvusta.

1983 esitys 390 000 000
1982 menoarvio 285 000 000
1982 II lisämenoarvio 50 000 000
1981 tilinpäätös 269 998 039

55. (32.44) Energiatalous

Luvun numerotunnus on muutettu.

Maassamme lähivuosina harjoitettavan energiapolitiikan tavoitteeksi on asetettu energian nykyistä tehokkaampi ja tarkoituksenmukaisempi käyttö sekä kotimaisen energian tuotannon ja käytön lisääminen. Asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi on tarpeen edelleen tehostaa energiatutkimusta ja koetoimintaa sekä edistää energian säästöä, kotimaisten polttoainetuotantoa ja käyttöä lisääviä investointeja. Energian säästön edistäminen ja energiahuollon kotimaisuusasteen nostaminen ovat tarpeen tuontienergian saatavuudessa mahdollisesti esiintyvien epävarmuustekijöiden sekä hintakehityksestä aiheutuvien kansantaloudellisten haittavaikutusten vähentämiseksi. Kotimaisten polttoaineiden käytön ja tuotannon edistämiseen valtion varoista myönnettävät lainat eh-

dotetaan lähinnä valtiontaloudellisista syistä korvattavaksi luottolaitosten varoista myönnettävillä lainoilla, joiden osalta valtio suorittaa korkotukea. Samalla voidaan kotimaista polttoainetta käyttävien laitosten investointiavustusten sitoumusvaltuutta vähentää.

09. Neuvottelukunnat

Momentille ehdotetaan lisäystä 12 000 mk, mikä aiheutuu toiminnan lisääntymisestä. Kun momentilta vähennetään atomienergianeuvottelukunnan menoina 20 000 mk, vähennys on 8 000 mk. Momentin määrärahasta saadaan käyttää enintään 15 000 mk atomienergianeuvottelukunnan kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuviin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Atomienergianeuvottelukunta	50 000
Sähköhuollon neuvottelukunta	40 000
Energiapolitiikan neuvosto	60 000
Sähkölaitoslupalautakunta	10 000
Yhteensä	160 000

1983 esitys	160 000
1982 menoarvio	168 000
1981 tilinpäätös	96 618

21. *Eräät energihuollon tutkimus-, suunnittelu- ja valvontatoiminnan menot (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 400 000 mk kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta vähennetään 150 000 mk siirtona momentille 32.01.29 atk-menoina, lisäys on 2 250 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ulkopuolisilta tilattaviin energiataloudellisiin tutkimuksiin ja energiatalouden suunnittelua palveleviin selvityksiin sekä ydinenergiaa koskevaan tutkimus-, selvitys- ja valvontatyöhön. Erityistä huomiota kiinnitetään tavoitteellisten ja pitkäjänteisten tutkimuskokonaisuuksien toteuttamiseen sekä energihuollon ympäristö- ja turvallisuuskysymysten selvittämiseen. Suurten tutkimuskokonaisuuksien jatkuvan ja tehokkaan valvonnan toteuttamiseksi ehdotetaan, että määrärahasta saadaan käyttää enintään 550 000 mk enintään kuuden määrälläisen työsuhteen projektivalvojan palkkaamiseen. Momentin määrärahasta saadaan maksaa tutkimusprojektien kustannuksiin sisältyviä yleiskuluja, henkilöstökuluja, tutkimukselle välttämättömiä laitteistoja, matkoja, vieraita palveluja sekä projektikohtaiseen julkistamiseen ja tiedottamiseen liittyviä kuluja. Momentin määrärahasta saadaan maksaa myös tutkimusprojektien välttämättömästi edellyttämien tutkimushenkilöstön ulkomaanmatkojen kustannukset sekä kansainvälisiin tutkimuksiin ja selvityksiin osallistumisesta aiheutuvia menoja.

Käyttösuunnitelma:	mk
Energiansäätötutkimus	22 000 000
Kotimaisten energialähteiden tutkimus ..	18 000 000
Muu energiatalouden sekä ympäristövaikutusten tutkimus	3 000 000
Energiatalouden suunnitteluun liittyvät selvitykset	2 200 000
Ydinenergia-alan tutkimus, suunnittelu ja valvonta	11 000 000
Energiahuollon tutkimus, suunnittelu- ja valvontatoimintaan liittyvät matkat ..	500 000
Muut energihuollon tutkimus, suunnittelu- ja valvontatoiminnan menot	550 000
Yhteensä	57 250 000

1983 esitys	57 250 000
1982 menoarvio	55 000 000
1981 tilinpäätös	50 000 000

27. *Energiatiedotus ja neuvontatoiminta*

Momentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää energian säästöön, kotimaisen energian käytön lisäämiseen sekä muuhun energiatalouteen liittyvän tiedotus-, neuvonta- ja koulutustoiminnan toteuttamiseen.

1983 esitys	5 800 000
1982 menoarvio	5 500 000
1981 tilinpäätös	4 529 821

40. *Investointiavustukset kotimaista polttoainetta käyttäville laitoksille (arviomääräraha)*

Momentin nimike on muutettu.

Luvun perusteluun viitaten ehdotetaan kotimaisten polttoaineiden käytön edistämisestä annetun lain (164/79) nojalla vuonna 1983 myönnettävien avustustoumusten enimmäismääräksi 60 000 000 mk, missä on otettu huomioon momentilla 32.55.45 ehdotetut korkotukilainat. Momentille merkitään vuonna 1983 maksettavia avustuksia varten 65 000 000 mk. Vähennys on 12 500 000 mk.

1983 esitys	65 000 000
1982 menoarvio	77 500 000
1981 tilinpäätös	70 472 400

41. *Avustukset maaseudun sähköistämiseen (siirtomääräraha)*

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 000 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtioneuvoston vahvistamien jakoperusteiden mukaisesti avustuksina maaseudun uudissähköistykseen, syöttöjohtojen ja -asemien rakentamiseen ja sähkölaitosten yhtymisistä aiheutuvien verkostojärjestelyjen toteuttamiseen. Momentin määrärahasta saadaan käyttää avustuksina yksinäistalouksien sähköaggregaattien hankkimiseen enintään 1 000 000 mk. Lisäksi määrärahasta ehdotetaan suoritettavaksi kauppa- ja teollisuusministeriön aikaisempina vuosina antamien yhteensä 22 600 000 markan ehdollisten ennakkosuostumusten mukaisia avustuksia 11 300 000 mk vuonna 1983. Ehdollisten ennakkosuostumusten mukaisten avustusten loppuosa on tarkoitus ehdottaa maksettavaksi vuonna 1984.

1983 esitys	29 000 000
1982 menoarvio	28 000 000
1981 tilinpäätös	28 000 000

42. Energiataloudellisen koetoiminnan edistäminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 000 000 mk, mikä aiheutuu toiminnan ja laitehankintojen lisäämisestä. Momentin määrärahaa saadaan käyttää avustuksina energian säästöön sekä kotimaisen energian käyttöön liittyvään koetointaan. Momentin määrähasta saadaan maksaa koetointiprojektien kustannuksiin sisältyviä yleiskuluja, henkilöstökuluja, koetointinälle välttämättömiä laitteistoja, matkoja ja vieraita palveluja sekä koetointiprojektien välttämättömästi edellyttämien tutkimushenkilöstön ulkomaanmatkojen kustannukset. Momentin määrähalla voidaan rahoittaa myös kansainvälisiin koetointihankkeisiin osallistumisesta aiheutuvia menoja.

Käyttösuunnitelma:	mk
Energian säästöön liittyvä koetointi ..	7 500 000
Kotimaisen energian käyttöön liittyvä koetointi	7 500 000
Yhteensä	15 000 000

1983 esitys	15 000 000
1982 menoarvio	12 000 000
1981 tilinpäätös	8 000 000

45. Energiansäästöinvestointien sekä kotimaisten polttoaineiden tuotanto- ja käyttöinvestointien korkotuki (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Luvun perusteluihin viitaten momentille merkitään lisäystä 2 500 000 mk, mikä aiheutuu lainakannan lisääntymisestä. Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys laiksi luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain (1015/77, muut 904/79) muuttamisesta siten, että korkotukilainoja voidaan myöntää kotimaista polttoainetta käyttävien laitosten rakentamiseen sekä kotimaisten polttoaineiden tuotannon edellyttämien investointien suorittamiseen, ja että korkotukilainoja energiansäästöinvestointien suorittamiseen voidaan myöntää myös muille yrityksille kuin teollisuusyrityksille. Momentin määrärahaa käytetään yritysten energiansäästöinvestointeihin sekä kotimaisten polttoaineiden tuotanto- ja käyttöinvestointeihin myönnettyistä edellä mai-

nitun lain (1015/77, muut. 904/79) ja sen muuttamista koskevan lakiehdotuksen mukaisista korkotukilainoista luottolaitoksille suoritettavan korkohyvityksen maksamiseen. Edellä tarkoitettuja korkotukilainoja ehdotetaan hyväksyttäväksi vuonna 1983 yhteensä 140 000 000 markkaan asti.

Korkohyvityksen määrä vastaa neljän ensimmäisen lainavuoden aikana luottolaitosten lainasta perimän koron ja 6 ½ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitosten lainasta perimän koron ja 8 prosentin erotusta. Vuonna 1982 teollisuuden energiansäästöinvestointeihin hyväksytyjen korkotukilainojen korkohyvityksen määrä vastaa kuitenkin neljän ensimmäisen lainavuoden aikana luottolaitosten lainasta perimän koron ja 5 prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 7 prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Mikäli korkokannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee toteutetaan muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

Käyttösuunnitelma:	mk
Korkotuki yritysten energiansäästöinvestointeihin	2 500 000
Korkotuki kotimaista polttoainetta käyttävien laitosten rakentamiseen	1 000 000
Korkotuki kotimaisten polttoaineiden tuotannon edellyttämiin investointeihin ..	500 000
Yhteensä	4 000 000

1983 esitys	4 000 000
1982 menoarvio	1 500 000
1981 tilinpäätös	126 134

46. Avustukset turve- ja puuraaka-ainevarojen hyväksikäytön edistämiseen

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan edelleen 1 100 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää avustuksina turvealan yhteisöjen toiminnan tukemiseen, raaka-ainevarojen hyötykäyttöön liittyvään tutkimukseen ja alan kansainvälisen yhteistyön rahoittamiseen.

1983 esitys	1 100 000
1982 menoarvio	1 100 000
1981 tilinpäätös	945 000

(60.) Ulkomaankaupan edistäminen

Luku on siirretty luvuksi 32.85

61. Kotimaankaupan edistäminen

40. Haja-asutusalueiden vähittäiskaupan korkotuki (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä korkotukiluottojen enimmäismäärien korottamisesta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää haja-asutusalueiden vähittäiskaupan rahoitustuesta annetun lain (1086/74, muut. 184/79 ja 935/81) perusteella hyväksytyistä korkotukiluotoista aiheutuvan korkotuen maksamiseen. Korkotukiluottoja ehdotetaan hyväksyttäväksi vuonna 1983 enintään 10 000 000 markan määrään asti.

Käyttösuunnitelma:	mk
Korkotuki 31.12.1982 mennessä hyväksytyistä luotoista	1 430 000
Korkotuki vuonna 1983 hyväksyttävistä luotoista	220 000
Yhteensä	1 650 000
1983 esitys	1 650 000
1982 menoarvio	1 600 000
1981 tilinpäätös	1 402 339

41. Haja-asutusalueiden vähittäiskaupan investointiavustus (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 400 000 mk, mikä aiheutuu kohdepiirin laajentamisesta ja kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää haja-asutusalueiden vähittäiskaupan rahoitustuesta annetun lain (1086/74, muut. 184/79 ja 935/81) perusteella aikaisempina vuosina myönnettyjen ja vuonna 1983 myönnettävien investointiavustusten vuonna 1983 tapahtuvaan maksatukseen. Investointiavustuksia ehdotetaan myönnettäväksi vuonna

1983 enintään 3 000 000 markan määrään asti. Momentille merkitään 2 400 000 mk avustusten vuonna 1983 tapahtuvia maksatuksia varten.

1983 esitys	2 400 000
1982 menoarvio	2 000 000
1981 tilinpäätös	1 724 667

42. Valtionavustus haja-asutusalueiden kaupapalvelujen saavutettavuuden turvaamiseksi

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 600 000 mk, mistä 100 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 1 500 000 mk myymäläautojen saattamisesta toimintatuen piiriin viitaten eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen laiksi haja-asutusalueiden vähittäiskaupan rahoitustuesta annetun lain muuttamisesta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää haja-asutusalueiden vähittäiskaupan rahoitustuesta annetun lain muuttamisesta annetun lain (935/81) mukaisesti vuonna 1982 myönnettyyn ja vuonna 1983 myönnettävään haja-asutusalueiden kiinteiden myymälöiden toimintatukeen ja tavaroiden kotiinkuljetustukeen sekä myymäläautojen toimintatukeen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kiinteiden myymälöiden toimintatuki ja tavarankuljetustuki	2 000 000
Myymäläautojen toimintatuki	1 500 000
Yhteensä	3 500 000
1983 esitys	3 500 000
1982 menoarvio	1 900 000
1981 tilinpäätös	1 341 438

(70.) Kehitysalueiden teollisuuden edistäminen

Luku on siirretty luvuksi 32.51.

(71.) Kehitysalueerahasto Oy

Luku on siirretty luvuksi 32.49.

80. Matkailun edistämiskeskus

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 10 405 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Sopimuspalkkaisten virkamiesten palkkaukset	391 800	+ 46 600	3	—
2. Työsuhddepalkat	8 392 600	+ 1 020 700	87	+ 1
3. Muut palkat ja palkkiot	988 600	+ 129 300	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	534 300	+ 58 900	—	—
Varaus 1982		— 300 200	—	—
Varaus 1983	97 700	+ 97 700	—	—
Yhteensä	10 405 000	+ 1 053 000	90	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 067 100 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Työsuhddepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 54 500 mk markkinointisihteerin palkkaamiseksi Rovaniemen aluetoimistoon Lapin matkailun markkinoinnin tehostamiseksi. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 88 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 75 000 mk, mistä 50 000 mk asemamaasta palkattavan aputyövoiman palkkiona lisääntyneiden tehtävien johdosta ja 25 000 mk kertamenona Nordiska Turisträdetin sihteeristötehtävien hoitamista varten palkattavan henkilön palkkiona.

1983 esitys	10 405 000
1982 menoarvio	9 352 000
1981 tilinpäätös	8 108 119

09. Matkailuasiain neuvottelukunta

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan edelleen 20 000 mk.

1983 esitys	20 000
1982 menoarvio	20 000
1981 tilinpäätös	12 106

21. Erät matkailun edistämistoiminnan menot

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 100 000 mk, mistä 940 000 mk aiheutuu siirrosta momentilta 32.80.29 matkailusopimuksista ja virallisten valtuuskuntien vierailuista aiheutuvia menoja sekä tiedotustoimintaa varten, 1 200 000 mk matkailun edistämistoimenpiteiden tehostamisesta sekä 960 000 mk hintojen noususta. Kun momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 1 400 000 mk kotimaan matkailun markkinoinnin edistämismäärärahaa siirtona momentille 32.80.40, lisäys on 1 700 000 mk.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää Suomen kustannusosuuksiin kansainvälisissä järjestöissä, matkailusopimuksista ja virallisten valtuuskuntien vierailuista aiheutuviin kuluihin, markkinointitoimenpiteisiin, julkaisu- ja tiedotusmateriaalituotantoon kotimaassa ja ulkomailla, Look at Finland- ja Matkailusilmä -lehtien julkaisemiseen, tietopalvelutoimintaan, tiedotustoimintaan, myyninedistämismatkojen järjestämiseen ulkomaalaisille ja suomalaisille matkailualan ja julkisen sanan edustajille, tutkimustoimintaan, kurssitoimintaan, opetusmateriaalin tuotantoon sekä kirjastomenoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kustannusosuudet kansainvälisissä järjestöissä ja matkailusopimuksista aiheutuvat toimenpiteet	1 750 000
Markkinointitoimenpiteet	7 000 000
Julkaisu- ja tiedotustoiminta	5 500 000
Myyninedistämismatkat	1 000 000
Tutkimus- ja kurssitoiminta	750 000

Yhteensä 16 000 000

1983 esitys	16 000 000
1982 menoarvio	14 300 000
1982 II lisämenoarvio	68 000
1981 tilinpäätös	13 970 439

27. Matkailutoimistojen muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 577 000 mk asemamaiden hintojen sekä valuuttakurssien muutosten johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää matkailutoimistojen muihin kuluksimenoihin. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös lähetetyn henkilöstön asumiskustannusten korvaamiseen ulkomaanedustuksen viran ja toimen haltijan palkkauksesta, paikalliskorotuksesta ja erinäisistä korvauksista annetun asetuksen (477/76) ja ulkomaan edustuksen virkamiesten muutto- ja kotilomamatkakustannusten korvaamisesta annetun asetuksen (478/76) mukaisesti sekä lähetetyn henkilökunnan käytössä olevien asuntojen korjauksiin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	110 000
Matkat	920 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 000
Muut henkilöstömenot	450 000
Rakennusten käyttö	1 375 000
Toimistomenot	2 100 000
Asumiskustannusten korvaukset	650 000
Muut menot	194 000
Yhteensä	5 800 000

1983 esitys	5 800 000
1982 menoarvio	5 223 000
1981 tilinpäätös	4 477 296

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 422 500 mk, mikä aiheutuu matkojen lisääntymisestä ja kustannusten noususta sekä 30 000 markan kertamenosta matkailun edistämiskeskuksen 10-vuotistilaisuuksia varten. Kun momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 940 000 mk siirtoma momentille 32.80.21, mistä 850 000 mk matkailusopimuksista ja virallisten valtuuskuntien vierailuista aiheutuvina menoina ja 90 000 mk tiedotustoiminnan menoina, vähennys on 517 500 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös aluetoimistojen sekalaisiin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	30 000
Matkat	560 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 500
Muut henkilöstömenot	40 500
Rakennusten käyttö	975 000
Toimistomenot	690 000
Aluetoimistojen sekalaiset menot	250 000
Muut menot (kertamenoa 30 000)	153 000
Yhteensä	2 700 000

1983 esitys	2 700 000
1982 menoarvio	3 217 500
1982 II lisämenoarvio	70 000
1981 tilinpäätös	2 862 642

40. Valtionavustus matkailun edistämistoimintaan

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 800 000 mk, mistä 1 400 000 mk siirtoma momentilta 32.80.21 kotimaan matkailun markkinoinnin yhteistyöprojektien avustamiseen ja 400 000 mk toiminnan tehostamisen ja kustannusten nousun johdosta. Markkinointi- ja tiedotustoiminnan määrärahaa ehdotetaan 50 000 mk Suomen Matkailuliitto ry:lle Suomen matkailun historian kirjoittamiseen myönnettävää valtionavustusta varten. Momentin määräraha saadaan käyttää avustuksina matkailun markkinointi- ja tiedotustoimintaan, matkailupalvelusten kehittämistoimintaan sekä matkailua palvelevan sisävesi- ja saaristoliikenteen tukemiseen. Avustukset myönnetään matkailun edistämiskeskuksen määrittelemistä toiminnoista aiheutuviin valtionavustuksen piiriin hyväksyttäviin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Markkinointi- ja tiedotustoiminnan avustaminen	1 500 000
Yhteistyöprojektien avustaminen	1 500 000
Matkailupalvelusten kehittämisavustukset	600 000
Sisävesiliikenteen avustaminen	1 180 000
Saaristoliikenteen avustaminen	220 000
Yhteensä	5 000 000

1983 esitys	5 000 000
1982 menoarvio	3 200 000
1982 II lisämenoarvio	50 000
1981 tilinpäätös	3 200 000

41. Valtionavustus matkailua palvelevien sisävesialusten peruskorjaukseen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 000 000 mk matkailua palvelevien sisävesialusten peruskorjaustoimintaan myönnettävää valtionavustusta var-

ten. Lisäksi ehdotetaan, että määrärahaa voitaisiin käyttää avustuksen myöntämiseen myös uuden aluksen hankintaan, mikäli hankinta ei tule oleellisesti kalliimmaksi kuin vanhan aluksen peruskorjaus.

Nykyinen aluskanta on suurelta osin peruskorjauksen tarpeessa. Varustamoilla ei lähinnä lyhyestä purjehduskaudesta johtuvan heikon kannattavuuden vuoksi ole riittäviä taloudellisia mahdollisuuksia peruskorjausten suorittamiseen. Ottaen huomioon sisävesimatkailun huomattavan merkityksen maamme matkailulle ehdotetaan, että valtion varoista myönnettäisiin avustuksena enintään puolet nykyisten tai käytettyinä hankittujen alusten peruskorjauskustannuksista tai uuden aluksen hankintahinnasta.

1983 esitys	2 000 000
1981 tilinpäätös	2 000 000

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 150 000 mk konttorikoneiden ja toimistokalusteiden hankkimista varten.

1983 esitys	150 000
1982 menoarvio	110 000
1981 tilinpäätös	149 902

74. Valtion omistamien matkailukiinteistöjen peruskorjaus ja rakentaminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 7 400 000 mk Hetan matkailuhotellin uudisrakennusta varten. Hankkeen kustannusarvio on 16 800 000 mk, hyöty-pinta-ala 2 960 m², tilavuus 13 500 m³ sekä yksikkökustannukset 5 676 mk/m² ja 1 244 mk/m³. Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty 4 800 000 mk.

1983 esitys	7 400 000
1982 menoarvio	4 000 000
1981 tilinpäätös	1 400 000

83. Lainat sisävesimatkailun markkinointiin ulkomailla (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 150 000 mk myönnettäväksi lainoina sisävesimatkailua harjoittaville yrityksille.

Lainojen korko olisi vähintään kuusi prosenttia ja laina-aika enintään kuusi vuotta, jota voitaisiin erityisistä syistä pidentää enintään kahdella vuodella. Enintään kolme lainavuotta voisi olla lyhennyksistä vapaita. Lainat voitaisiin tarvittaessa myöntää ilman turvaavaa vakuutta. Muut lainaehdot vahvistaisi valtioneuvosto.

1983 esitys	150 000
-------------	---------

85. (32.60) Ulkomaankaupan edistäminen

Luvun numerotunnus on muutettu

29. Muut kulutusmenot

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää vienninedistämistapahtumiin liittyviin kaupallisten sihteerien ja valtion laitosten edustajien virkamatkoihin, julkisten palvelujen asiantuntemuksen viennin käynnistämiseen liittyviin kuluihin sekä vienninedistämistöiminnan muihin kuluksien menoihin.

1983 esitys	600 000
1982 menoarvio	500 000
1982 II lisämenoarvio	50 000
1981 tilinpäätös	388 381

40. Valtionavustus viennin edistämiseen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 23 000 000 mk, mikä aiheutuu lisääntyneestä vientitoiminnasta. Määrärahassa on huomioitu momentilla 32.85.84 vienninedistäislainoihin ehdotettu määräraha. Momentin määrärahaa saadaan käyttää avustuksena yrityksille ja muille yhteisöille sellaisten vienninedistämistöimienpiteiden kustannuksiin, jotka ovat tarpeen markkinaosuuksien säilyttämiseksi ja laajentamiseksi tai uusille markkinoille pääsemiseksi. Avustusten myöntämisessä etusijalle asetetaan kasvukykyisten ja korkean kotimaisen jalostusasteen omaavien tuotannonalojen viennin edistäminen

sekä pienten ja keskisuurten yritysten vientitoiminnan tukeminen. Avustusten myöntämisessä ja mitoituksessa on tarkoituksena ottaa huomioon myös yritysten omat taloudelliset mahdollisuudet hankkeen toteuttamiseen. Tavaraviennin ohella edistetään myös hanke- ja rakennusvientiä sekä palvelujen ja suunnittelutyön vientiä. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös hankevientiin liittyviin esitutkimuksiin sekä Suomen Ulkomaankauppaliitto ry:n vientijulkaisujen hankkimiseen toimialoittaista vienninedistämistä varten. Valtionavun osuus on pääsääntöisesti enintään 50 % mainittujen vienninedistämistoimenpiteiden kustannuksista.

Käyttösuunnitelma:	mk
Vientituotteiden markkinoinnin edistäminen	69 000 000
Yritysten yksittäiset näyttelyosallistumiset	18 000 000
Suomen viralliset näyttelyosallistumiset ..	9 000 000
Toimialoittain toteutettavat vienninedistämispähtymät	22 000 000
Yhteensä	118 000 000

1983 esitys	118 000 000
1982 menoarvio	95 000 000
1981 tilinpäätös	129 500 000

41. Valtionavustus ulkomaankauppaa edistävälle järjestölle

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 060 000 mk, mistä 560 000 mk aiheutuu lähinnä kustannusten noususta ja 500 000 mk maakunnallisten vienninedistämistoimien menoista. Kun momentilta vähennetään Pohjois-Suomen Mesut r.y./Norexpon valtionavustus 200 000 mk, Norinter Oy:n valtionavustus 200 000 mk ja Etelä-Karjalan informaatio- ja tuotenäyttelykeskus Oy:n valtionavustus 200 000 mk, lisäys on 460 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää avustuksena ulkomaankauppaa edistävälle järjestölle käyttösuunnitelman mukaisesti. Avustukset myönnetään kauppa- ja teollisuusministeriön määrittelemistä toiminnoista aiheutuviin valtionavustuksen piiriin hyväksyttäviin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Vientikoulutussäätiö r.y.	4 300 000
Suomalais-Ruotsalainen kauppakamari	1 050 000
Suomalais-Neuvostoliittolainen kauppakamari	1 050 000
Osuuskunta Viexpo	600 000
Alueelliset vienninedistämistoimet	500 000
Yhteensä	7 500 000

1983 esitys	7 500 000
1982 menoarvio	7 040 000
1982 II lisämenoarvio	100 000
1981 tilinpäätös	6 755 000

45. Valtionavustus Suomen Ulkomaankauppaliitto r.y:lle

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 200 000 mk, mikä aiheutuu toiminnan laajentamisesta ja kustannusten noususta ja vastaa yksityisen sektorin rahoitusosuuden suunniteltua lisäystä. Momentin määrärahaa saadaan käyttää avustuksena Suomen Ulkomaankauppaliitto r.y:lle liiton valtionavustuksen perusteista annetun valtioneuvoston päätöksen (32/78) mukaisesti liiton toiminnan menoihin. Valtionavustus on enintään 50 % mainituista menoista.

1983 esitys	9 200 000
1982 menoarvio	8 000 000
1982 II lisämenoarvio	40 000
1981 tilinpäätös	6 900 000

46. Valtionavustus pienille ja keskisuurille yrityksille uuden vientihenkilöstön palkkaamiseen

Momentille ehdotetaan edelleen 2 500 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää uuden vientimarkkinointihenkilöstön palkkaamiseen myönnettävän valtionavustuksen yleisistä ehdoista annetun valtioneuvoston päätöksen (769/79) mukaisesti avustuksena pienille ja keskisuurille yrityksille uuden markkinointihenkilöstön palkkaamiseksi käynnistämään, ylläpitämään tai tehostamaan vientituotteiden markkinointia vientitoiminnan alkuvaiheessa.

1983 esitys	2 500 000
1982 menoarvio	2 500 000
1981 tilinpäätös	2 206 771

47. Korkotuki Suomen Vientiluotto Oy:lle (arvionmääräraha)

Viitaten eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen laiksi Suomen Vientiluotto Oy:n ulkomaisten lainojen korkotuesta momentille merkitään lisäystä 13 000 000 mk, mikä aiheutuu lainakannan lisääntymisestä. Momentin määrärahaa käytetään Suomen Vientiluotto Oy:n ulkomaisen lainanoton korkotuesta annetun lain (1029/80) sekä edellä mainitun lakiehdotuksen mukaisista ulkomaisista lainoista suoritettavan korkohyvityksen maksamiseen.

Korkotukilainoja ehdotetaan vuonna 1983 hyväksyttäväksi enintään 82 000 000 markan määrään asti. Korkotuen kohteena olevan lainakannan ja pankkien merkitsemien debentuurien suhteen tulee olla 55/45. Korkohyvityksen määrä vastaa korkokustannusten ja sen korkotason erotusta, joka saadaan vähentämällä rahoitusten merkittäväksi tulevien debentuurien korosta 2 ½ prosenttiyksikköä.

1983 esitys	22 000 000
1982 menoarvio	9 000 000
1981 tilinpäätös	—

60. Siirrot rahastoihin (arviomääräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 51 000 000 mk seuraavasti:

1. *Siirto vientitakuurahastoon.* Alamomentille ehdotetaan 180 000 000 mk. Vähennys 50 000 000 mk aiheutuu korvausmenojen arvioidusta vähentämisestä. Tarkoituksena on selvittää mahdollisuudet kustannustakuujärjestelmän muuttamiseksi 1.6.1983 lukien siten, että ns. omavastuunousun ylittävistä kustannusten noususta korvataan viejille vain osa. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää vientitakuulain (479/62) nojalla toimivan vientitakuulaitoksen antamien takuusitoumusten aiheuttamiin korvausmenoihin.

2. *Siirto tuontikaupparahastoon.* Alamomentille ehdotetaan 1 000 000 mk eli vähennystä 1 000 000 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää tuontikaupparahastosta annetun lain (530/58, muut. 486/80) mukaisesti lähinnä hinnanvaihtelusopimuksista aiheutuviin sekä rahaston hallintomenoihin. Hinnanvaihtelusopimusten tarkoituksena on tasoittaa maailmanmarkkinahintojen vaihteluista aiheutuvia hintapaineita.

1983 esitys	181 000 000
1982 menoarvio	232 000 000
1981 tilinpäätös	27 000 000

84. Lainat viennin edistämiseen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 30 000 000 mk, mistä 25 000 000 mk myönnettäväksi lainoina vientituotteiden markkinointia edistäviin hankkeisiin ja enintään 5 000 000 mk hankeviintiin liittyvän tarjoustoiminnan kulujen osittaiseen rahoittamiseen myönnettäviin lainoihin. Lainat voidaan myöntää vakuutta vaatimatta ja muutoin valtioneuvoston vahvistamin ehdoin. Lainojen korko olisi käypää korkoa alempi, vientituotteiden markkinoinnin edistämiseen myönnettävien lainojen osalta kuitenkin vähintään kuusi prosenttia ja hankeviennin tarjoustoimintaan myönnettävien lainojen osalta vähintään kahdeksan prosenttia. Kauppa- ja teollisuusministeriö voisi lainansaajan hakeuksesta jättää lainan osaksi tai kokonaan valtiolle takaisin perimättä tarvitsematta yksittäistapauksissa erikseen pyytää eduskunnan suostumusta, mikäli siihen vientituotteiden markkinoinnin edistämiseen tarkoitettun lainan osalta on erityisiä syitä tai jos hankeviintiin liittyvä tarjous lainansaajasta riippumattomista syistä ei ole johtanut toimeksiantoon.

1983 esitys	30 000 000
1982 menoarvio	40 000 000
1981 tilinpäätös	—

88. Suomen Vientiluotto Oy:n osakepääoman korottaminen

Suomen Vientiluotto Oy:n osakepääomaa on tarkoitus korottaa 36 000 000 markasta 72 000 000 markkaan. Valtio osallistuisi osakepääoman korotukseen konvertoimalla vuoden 1970 Suomen Vientiluotto Oy:n debentuurilainaa 19 350 000 markan arvosta. Suomen Vientiluotto Oy:n rahoitusjärjestelyihin liittyen eduskunnalle annetaan hallituksen esitys laiksi, jolla Suomen Vientiluotto Oy:lle myönnetään verovapaus ja yhtiön tekemät investointivaraukset voidaan siirtää verovapaasti omaan pääomaan. Edellä olevan johdosta momentille ehdotetaan 19 350 000 mk valtiolle tulevien Suomen Vientiluotto Oy:n osakkeiden merkintää varten.

1983 esitys	19 350 000
-------------------	------------

90. Valtion hankintakeskus

Valtion hankintakeskuksen liikevaihdon ilman liikevaihtoveroa arvioidaan vuonna 1983 kasvavan noin 1 840 milj. markkaan eli noin 12 % edelliseen vuoteen verrattuna. Hankintakeskuksen käyttötulojen arvioidaan vuonna 1983 olevan 43 800 000 mk. Käyttötulojen osuus liikevaihdosta muodostuu siten 2,38 %:ksi, kun vastaava luku vuonna 1981 oli 2,51 % ja vuonna 1982 sen arvioidaan muodostuvan 2,32 %:ksi. Käyttötulojen muutos suhteessa liikevaihtoon aiheutuu varastomyynnin osuuden lisääntymisestä ja liikevaihdon suuruuden sekä tavarakohtaisen sisällön kausi- ja suhdannevaihteluista. Hankintakeskuksen käyttömenojen osuuden liikevaihdosta arvioidaan vuonna 1983 olevan 1,96 %.

Valtion hankintakeskuksen liikekirjanpidon

mukainen ennakoitu tuloslaskelma vuodelle 1983:

	mk	
Myyntituotot	2 066 500 000	
Myyntiin oikaisuerät		
Väilliset verot	— 226 000 000	
Liikevaihto	1 840 500 000	
Tavaraostot	— 1 796 700 000	
Myyntikate	43 800 000	
Kulut		
Palkat	19 806 000	
Sosiaalikulut	6 365 000	
Vuokrat	1 100 000	
Toimistokulut	5 923 000	
Muut kulut	5 940 000	— 39 134 000
Käyttökate	4 666 000	
Poistot	— 4 500 000	
Tilikauden ylijäämä		166 000

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 20 779 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Sopimuspalkkaisten virkamiesten palkkaukset	256 900	+ 130 600	1	+ 1
2. Työsubdepalkat	18 875 500	+ 2 246 000	297	+ 3
3. Muut palkat ja palkkiot	95 000	+ 5 100	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 359 300	+ 138 600	—	—
Varaus 1982		— 589 600	—	—
Varaus 1983	192 300	+ 192 300	—	—
Yhteensä	20 779 000	+ 2 123 000	298	+ 4

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 195 500 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Hankintakeskuksen toiminnan kasvu on tehnyt tarpeelliseksi tarkistaa ja täsmentää johdon vastuusuhteita. Tämän johdosta ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi sopimuspalkkainen johtajan virka (S 17). Vastaavasti työsubdepalkoista vähennetään yhden henkilön palkkaukseen varattu määräraha. Lisäys on 113 600 mk.

c) Valtion materiaalihallinnon palvelutehtävien lisääntymisen ja uuden toimitalon kiinteistön huoltotehtävien johdosta työsubdepalk-

koihin ehdotetaan lisäystä 184 100 mk neljän henkilön palkkaamista varten.

Viitaten kohdan b perusteluihin ehdotetaan työsubdepalkoista vähennettäväksi 116 600 mk hallinnollisen johtajan palkkana.

Lisäys on 67 500 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 300 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 5 100 mk johtokunnan palkkioiden tarkistuksen johdosta.

1983 esitys	20 779 000
1982 menoarvio	18 656 000
1981 tilinpäätös	16 379 326

05. *Eläkkeet* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 429 300 mk, mistä 272 300 mk aiheutuu eläkeläisten määrän kasvusta ja 157 000 mk eläkkeiden tarkistuksista.

1983 esitys	1 466 000
1982 menoarvio	1 036 700
1981 tilinpäätös	977 111

21. *Hankinnan ja myynnin sekä varastotoiminnan menot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 675 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä varastotoiminnan kehittämistä sekä hintojen noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää hankintakeskuksen välittämien tavaroiden hankinnasta, varastoinnista ja myynnistä aiheutuviin välittömiin kulusmenoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kuljetus- ja jakelumenot	2 640 000
Keskusvaraston muut menot	920 000
Aluevarastojen kokonaismenot	2 130 000
Hankinnan ja myynnin yhteydenpidon menot	160 000
Yhteensä	5 850 000

1983 esitys	5 850 000
1982 menoarvio	5 175 000
1981 tilinpäätös	3 845 078

29. *Muut käyttömenot* (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 097 500 mk, mistä 650 500 mk aiheutuu atk-menojen kasvusta, 347 000 mk hintojen noususta sekä 100 000 mk kertamenosta hankintakeskuksen toimiston muuttokuluja varten. Kun momentilta vähennetään rakennusten käyttömenoina 200 000 mk, lisäys on 897 500 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	22 000
Matkat	140 000
Virkistystoiminta (enintään)	5 000
Muut henkilöstömenot	493 000
Rakennusten käyttö	3 100 000
Atk-menot	1 150 000
Muut toimistomenot	1 900 000
Muut menot (kertamenoa 100 000)	190 000
Yhteensä	7 000 000

1983 esitys	7 000 000
1982 menoarvio	6 102 500
1981 tilinpäätös	5 381 837

70. *Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 700 000 mk, mistä 980 000 mk uuden toimitalon kalustamista ja koneistamista ja 930 000 mk koneiden ja kaluston uusimista sekä 790 000 mk rakennettavien lisävarastotilojen kalustamista ja koneistamista varten.

1983 esitys	2 700 000
1982 menoarvio	1 300 000
1981 tilinpäätös	920 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)

Momentin numerotunnus on muutettu.

Valtion hankintakeskuksen Pitäjänmäen keskusvarastoa on tarkoitus laajentaa nykyisen varastorakennuksen jatkeeksi rakennettavalla, bruttopinta-alaltaan noin 2 700 m² ja tilavuudeltaan noin 26 500 m³ varastohallilla hankintakeskuksen varastotoimintojen tehostamiseksi. Keskusvaraston laajennuksen kustannusarvio ilman laitehankintoja on 8 000 000 mk. Hankkeeseen on aikaisemmin myönnetty 1 000 000 mk. Momentille ehdotetaan 1 000 000 mk.

1983 esitys	1 000 000
1982 menoarvio	1 000 000

88. *Pitäjänmäen toimintakeskus* (siirtomääräraha)

Valtion hankintakeskuksen rakenteilla olevan toimistorakennuksen, joka sijoittuu valtiolle aluevaihdoilla hankitulle tontille Pitäjänmäelle, on määrä valmistua 1983 alkupuolella. Rakennuksen hyötypinta-ala on 4 632 m², tilavuus 25 100 m³ ja kustannusarvio liitännäiskuluihin 24 100 000 mk. Arvioon eivät sisälly keittiölaitteet ja kalusteet. Hankkeeseen on aikaisemmin myönnetty 18 000 000 mk. Vuonna 1983 suoritettavia rakennuskustannusten loppueriä varten momentille ehdotetaan 6 100 000 mk.

1983 esitys	6 100 000
1982 menoarvio	11 000 000
1981 tilinpäätös	7 000 000

92. Valtion polttoainekeskus

Valtion polttoainekeskuksen kokonaismyynniksi arvioidaan vuonna 1983 801,7 milj. mk, jossa on lisäystä vuoden 1982 arvioon 42,3 milj. mk. Vuoden 1981 myynti oli 467,8 milj. mk, mikä oli lähinnä heikon turvetuotantokäsän vuoksi vain 88 % budjetoidusta myynnistä.

Turvetuotannon tavoitteena on vuonna 1983 jyrsinpolttoturpeen ja palaturpeen kasvavan kysynnän tyydyttäminen sekä varmuusvarastojen luominen, joiden tarpeellisuus on entisestään korostunut. Polttoturpeen tuotannon yhteydessä saadaan kasvaturvetta 10 % tuotannon kokonaismäärästä. Kasvaturpeen markkinointipainostusta lisätään.

Turvetuotannon lisääminen 1,5—2 miljoonalla kuutiometrillä vuodessa edellyttää konekannan lisäämistä ja turvetuotantoalueiden hankinnan jatkamista. Vuonna 1983 valmistetaan soita tuotantokuntoon noin 5 000 ha.

Tarkoituksena on edelleen tehostaa polttoainekeskuksen kannattavuuden parantamiseen tähtäviä toimenpiteitä. Selvityksiä polttoainekeskuksen organisaatiomuodon muuttamisesta jatketaan siten, että tarvittavat esitykset voidaan antaa eduskunnalle viimeistään vuoden 1983 keväätistuntokauden aikana.

Valtion polttoainekeskuksen Haukinevan turvekoksitehdas ja Ilomantsin brikettitehdas ovat ensimmäisiä turpeen jalostukseen suunniteltuja tehtaita maassamme. Tästä johtuen ne ovat luonteeltaan koelaitoksia, jotka ovat turpeen turpeen jalostuksen kehittämisessä. Tästä kehittämis- ja tutkimustyöstä aiheutuu sellaisia kustannuksia, joita ei saada katetuiksi tuotteiden myyntituloilla. Kun lisäksi turvekoksien ja -briketin kysyntä on lisääntynyt arvioitua hitaammin, eivät koelaitokset ole osoittautuneet liiketaloudellisesti kannattaviksi. Koska kysyntää ei ole riittävästi, tehtaita tullaan käyttämään noin kahdeksan kuukauden ajan vuodessa ja henkilöstö sijoittamaan kesäaikana turvetuo-

tantoon. Koelaitoksista arvioidaan vuonna 1983 aiheutuvan 15 700 000 mk sellaisia kuluja, jotka on katettava polttoainekeskuksen muilla käyttötuloilla, ja jotka siten rasittavat polttoainekeskuksen tulosta.

Valtion polttoainekeskuksen liikekirjanpidon mukainen ennakoitu tuloslaskelma vuodelle 1983:

	mk
Myyntituotot	801 700 000
Myyntiin oikaisuerät:	
Alennukset	400 000
Luottotappiot	600 000
Myyntirahdit	108 900 000
Vientikulut	5 000 000
Muut	600 000
	<u>— 115 500 000</u>
Liikevaihto	686 200 000
Muuttuvat kulut:	
Aineet ja tavarat ...	— 330 000 000
Palkat	— 113 000 000
Sosiaalikulut	— 20 000 000
Itsenäiset yrittäjät ja muut kulut	— 178 200 000
Turvetuotannon valmistelu	+ 50 000 000
Valmistus omaan käyttöön	+ 20 000 000
Varastojen muutos	+ 50 000 000
	<u>— 521 200 000</u>
Myyntikate	+ 165 000 000
Kiinteät kulut:	
Palkat	45 000 000
Sosiaalikulut	20 000 000
Vuokrat	8 000 000
Markkinointi	1 500 000
Matkat	7 500 000
Toimistokulut	6 000 000
Tutkimustoiminta ...	2 800 000
Hallintokulut	3 700 000
Muut kulut	2 500 000
	<u>— 97 000 000</u>
Käyttökate	+ 68 000 000
Poistot	— 70 000 000
Liiketappio	— 2 000 000
Muut tuotot ja kulut	+ 2 000 000
Tilikauden tulos	—

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 19 753 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
2. <i>Työsubdepalkat</i>	18 240 400	+ 3 007 500	238	+ 10
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	37 100	—	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	1 292 700	+ 186 200	—	—
Varaus 1982		— 534 500	—	—
Varaus 1983	182 800	+ 182 800	—	—
Yhteensä	19 753 000	+ 2 842 000	238	+ 10

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 995 500 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Työsubdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 1 012 000 mk kymmenen toimihenkilön palkkaamiseksi keskushallintoon ja piirikonttoreihin kehittämis-, jalostus-, tuotanto- ja markkinointitehtäviin sekä talouden ja hallinnon johtotehtäviin. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 248 pysyväisluoteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	19 753 000
1982 menoarvio	16 911 000
1981 tilinpäätös	14 066 556

05. *Eläkkeet* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 400 000 mk, mistä 1 400 000 mk aiheutuu uusista eläkkeistä ja 2 000 000 mk eläkkeiden tarkistuksista.

1983 esitys	17 400 000
1982 menoarvio	14 000 000
1981 tilinpäätös	11 306 067

21. *Hankinta- ja jakelutoiminta* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 51 068 000 mk, mikä aiheutuu tuotantomäärien kasvusta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää polttoainokeskuksen suorittamasta polttoaineiden, kasvaturpeen ja puutavaran hankinnasta, jalostuksesta, varastoinnista ja jakelusta aiheutuviin välittömiin kulutusmenoihin. Määrärahalla ehdotetaan palkattavaksi edelleen 2 400 henkilöä

turvetuotantoon sekä puutavaran hankintaan ja jalostukseen liittyviin tehtäviin.

1983 esitys	697 082 000
1982 menoarvio	646 014 000
1981 tilinpäätös	427 630 498

29. *Muut käyttömenot* (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 5 860 000 mk, mistä 1 300 000 mk aiheutuu henkilöstömenojen lisääntymisestä lähinnä koulutuksen lisäämisen johdosta, 1 600 000 mk toimistomenojen lisääntymisestä ja määrärahan oikaisusta, 1 500 000 mk markkinointitoimintojen kehittämisestä, 300 000 mk kertameno- na turvetoimialan lomajärjestelyjen kokeilusta sekä 1 160 000 mk lähinnä kustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään matkamenoina 500 000 mk, vuokramenoina 2 000 000 mk ja muina menoina 400 000 mk, lisäys on 2 960 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös tutkimus- ja markkinointitoimintaan sekä tileistä poistoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	58 000
Matkat	7 500 000
Virkistystoiminta (enintään)	42 000
Turvetoimialan lomajärjestelyjen kokeilu (kertameno)	300 000
Muut henkilöstömenot	2 300 000
Vuokrat	8 000 000
Toimistomenot	5 800 000
Tutkimustoiminta	2 700 000
Markkinointi	1 500 000
Tileistä poistot	800 000
Muut menot	4 000 000
Yhteensä	33 000 000

1983 esitys	33 000 000
1982 menoarvio	30 040 000
1981 tilinpäätös	18 699 662

70. *Koneiden, laitteiden ja muun kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 39 750 000 mk turpeen sekä puutavaran hankinta-, kuljetus- ja tuotantotoiminnassa tarvittavien koneiden, laitteiden ja kaluston hankkimista varten. Määrärahasta käytetään enintään 8 000 000 mk vuoden 1980 ensimmäisessä lisämenoarviossa hyväksytyin tilausvaltuuden mukaisiin menoihin.

1983 esitys	39 750 000
1982 menoarvio	37 500 000
1982 II lisämenoarvio	17 000 000
1981 tilinpäätös	35 000 000

76. *Jalostuslaitokset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 000 000 mk Haapavedelle sijoitettavan turvepuristetehtaan suunnittelun jatkamista varten. Tehtaan ja sen tuotantomenetelmien tutkimus- ja suunnittelutyötä varten on aikaisemmin myönnetty 3 000 000 mk.

1983 esitys	1 000 000
1982 menoarvio	4 000 000
1981 tilinpäätös	6 100 000

78. *Polttoturvetuotannon valmistelu* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 50 000 000 mk liikelähdellisen polttoturvetuotanto-ohjelman mukaisiin töihin polttoturvesoiden valmistelemissä tuotantokuntoon turvetoimituksia vastaavan tuotantomäärän saavuttamiseksi. Määrärahalla on tarkoitus palkata keskimäärin 300 henkilöä turvetuotannon valmisteluun.

1983 esitys	50 000 000
1982 menoarvio	80 000 000
1981 tilinpäätös	40 000 000

88. *Maan hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 10 000 000 mk turvetuotannossa tarvittavien tuotannon kannalta välttämättömien maa-alueiden hankkimista varten.

1983 esitys	10 000 000
1982 menoarvio	16 000 000
1981 tilinpäätös	15 000 000

99. *Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan muut menot*

01. *Palkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 53 500 mk seuraavasti:

3. *Muut palkat ja palkkiot.* Alamomentille ehdotetaan edelleen 50 000 mk viransijaisten palkkioita varten.

4. *Sosiaaliturvamaksu.* Alamomentille merkitään edelleen 3 500 mk.

1983 esitys	53 500
1982 menoarvio	53 500
1981 tilinpäätös	144 469

08. *Komiteat ja asiantuntijat* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 750 000 mk.

1983 esitys	750 000
1982 menoarvio	750 000
1981 tilinpäätös	476 718

09. *Neuvottelu- ja toimikunnat*

Momentille ehdotetaan lisäystä 83 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä kuluttajaneuvoston toiminnan tehostamisesta ja kustannusten noususta. Momentin määräraha saadaan käyttää myös kuluttajaneuvoston päätoimisten pääsihteerin ja toimistosihteerin palkkioihin sekä selvitys-, tutkimus-, julkaisu-, tiedotus- ja muihin kulutusmenoihin sekä ulkomaisten investointien neuvottelukunnan tiedotus- ja atk-menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
CECA-neuvottelukunta	5 000
FINPRO-neuvottelukunta	90 000
Kaivoslautakunta	35 000
Kirjanpitolaikunta	70 000
Paineestialautakunta, räjähdysvaarallisten aineiden lautakunta, maakaasulautakunta ja rakennusmenttilautakunta	220 000
Kiinteistönvälittäjälautakunta	25 000
Kuluttajaneuvosto	300 000
Ulkomaisten investointien neuvottelukunta	100 000
Metrologian neuvottelukunta	10 000
Yhteensä	855 000

1983 esitys	855 000
1982 menoarvio	772 000
1981 tilinpäätös	582 039

26. *Kansainvälinen yhteistyö* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 385 000 mk, mistä 1 175 000 mk aiheutuu kansainvälisestä tinasopimuksesta ja 1 210 000 mk jäsenmaksujen ja kustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään 15 000 mk kansainvälisen sokerisopimuksen jäsenmaksuina ja 1 500 000 mk luonnonkumisopimuksen menoina, lisäys on 870 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin sekä kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuviin matkoihin sekä kokous- ja muihin menoihin. Käyttösuunnitelman kohdasta "muut kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvat menot" voidaan suorittaa myös edustuluntoisia menoja.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kansainvälisen jäähdytysinstitiutin jäsenmaksu	16 000
Kansainvälisen kahvijärjestön jäsenmaksu	215 000
Lyijy- ja sinkkiasioita käsittelevän kansainvälisen työryhmän jäsenmaksu	50 000
Kansainvälisen tinajärjestön jäsenmaksu ..	1 205 000
Kansainvälisen sokerisopimuksen aiheuttamat jäsenmaksut	30 000
Neuvoa-antavan puuvillakomitean jäsenmaksu	48 000
Euroopan tarkastuslaitosten yhteistyöjärjestön CEOC:n jäsenmaksu	28 000
Kansainvälisen tarkastussäännösten ja toiminnan seuraaminen ja kehittäminen ..	80 000
Kansainvälisen paino- ja mittatoimiston jäsenmaksu	90 000
Lakisääteisen mittaustoiminnan kansainvälisen järjestön jäsenmaksu ja käännöstoimiston palvelumaksu	27 000

	mk
Kansainvälisen kaakaojärjestön jäsenmaksu	45 000
Kansainvälisen Atomienergiäjärjestön (IAEA) jäsenmaksu	2 400 000
OECD:n energia-alan järjestöjen ja sen eräiden tutkimus- ym. projektien jäsenmaksut	2 200 000
Kansainvälisen näyttelytoimiston jäsenmaksu	10 000
Kansainväliseen yhteistyöhön liittyvät ulkomaanmatkat	450 000
Kansainvälisen luonnonkumisopimuksen aiheuttamat menot	1 500 000
Muut kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvat menot	50 000
Yhteensä	8 444 000

1983 esitys	8 444 000
1982 menoarvio	7 574 000
1981 tilinpäätös	4 004 448

(40.) *Abvenanmaan ja mantereiden välisten tavarakuljetusten kuljetuskustannusten alentaminen*

Momentti ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta ja sen määräraha siirrettäväksi momentille 28.39.40. Vähennys on 600 000 mk.

1982 menoarvio	600 000
1981 tilinpäätös	300 000

95. *Maanomistajien osuus puolustusmaksuista* (arviomääräraha)

Momentille merkitään 77 000 mk. Lisäys 38 000 mk aiheutuu maksujen korottamisesta. Momentin määrärahaa käytetään kaivoslain (503/65) perusteella maanomistajille suoritettaviin puolustusmaksujen osuuksiin.

1983 esitys	77 000
1982 menoarvio	39 000
1981 tilinpäätös	41 750

Pääluokan 32 menot luvuittain vuosina 1981—1983

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1982—1983	
	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	v. 1983 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
01. Kauppa- ja teollisuusministeriö (810)	22 971	25 813	28 374	+ 2 561	+ 10
02. Teollisuuspiirit (810)	12 710	15 523	21 400	+ 5 877	+ 38
04. Puolustustaloudellinen suunnittelukunta (170)	1 116	1 656	2 119	+ 463	+ 28
06. Varmuusvarastointi (170)	177 824	251 200	240 500	— 10 700	— 4
10. Merenkululaitos (730)	382 529	376 966	409 202	+ 32 236	+ 9
28. Elinkeinohallitus (820)	14 102	16 442	18 309	+ 1 867	+ 11
29. Elinkeinovalvonnan aluehallinto (820)	4 427	4 952	5 480	+ 528	+ 11
30. Kilpailuasiamiehen toimisto (820)	440	494	546	+ 52	+ 11
31. Kuluttajansuoja (820)	4 238	4 971	6 021	+ 1 051	+ 21
32. Patentti- ja rekisterihallitus (820) ..	22 697	26 881	30 192	+ 3 312	+ 12
34. Lisenssivirasto (820)	1 876	2 426	2 786	+ 360	+ 15
39. Teknillinen tarkastuslaitos (820) ..	19 433	27 973	32 928	+ 4 955	+ 18
40. Geologinen tutkimuslaitos (830) ..	70 736	99 502	107 105	+ 7 603	+ 8
42. Valtion teknillinen tutkimuskeskus (830)	104 999	122 130	150 952	+ 28 822	+ 24
43. Valtion teknillisen tutkimuskeskuk- sen ulkopuolisille suorittamat tehtä- vät (830)	115 898	133 357	167 012	+ 33 655	+ 25
44. Teknologian kehittämisskeskus (830)	—	—	4 693	+ 4 693	—
46. Teknisen ja kaupallisen tutkimuksen tukeminen (830)	173 140	197 950	227 550	+ 29 600	+ 15
47. Merentutkimuslaitos (830)	9 526	10 682	11 869	+ 1 187	+ 11
48. Teollisuussihteerit (830)	8 448	10 130	11 070	+ 940	+ 9
49. Kehitysaluerahasto Oy (840)	186 827	207 300	213 000	+ 5 700	+ 3
50. Teollisuuden edistäminen (850) ..	276 358	105 646	192 723	+ 87 077	+ 82
51. Tuotantotoiminnan alueellinen edis- täminen (850)	400 313	424 220	529 560	+ 105 340	+ 25
55. Energiatalous (860)	163 170	241 268	177 310	— 63 958	— 27
61. Kotimaankaupan edistäminen (870)	4 468	5 500	7 550	+ 2 050	+ 37
80. Matkailun edistämiskeskus (870) ..	36 181	39 423	49 625	+ 10 203	+ 26
85. Ulkomaankaupan edistäminen (880)	172 750	394 040	390 150	— 3 890	— 1
90. Valtion hankintakeskus (050)	7 920	13 300	9 800	— 3 500	— 26
92. Valtion polttoainekeskus (860) ..	112 257	137 500	100 750	— 36 750	— 27
99. Kauppa- ja teollisuusministeriön hal- linnonalan muut menot (810)	5 549	9 789	10 180	+ 391	+ 4
Yhteensä	2 512 904	2 907 033	3 158 755	+ 251 723	+ 9

Pääluokan 32 liikelaitosten käyttömenot luvuittain vuosina 1981—1983

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1982—1983	
	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	v. 1983 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
90. Valtion hankintakeskus (050)	26 583	30 970	35 095	+ 4 125	+ 13
92. Valtion polttoainekeskus (860) ..	471 703	706 965	767 235	+ 60 270	+ 9
Yhteensä	498 286	737 935	802 330	+ 64 395	+ 9

Pääloukka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Sosiaali- ja terveysministeriö

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 20 652 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	17 800 500	+ 2 476 400	204	+ 4
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat ...	686 500	+ 143 100	13	+ 1
3. Muut palkat ja palkkiot	623 100	+ 301 900	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 350 800	+ 178 000	—	—
Varaus 1982		— 566 500	—	—
Varaus 1983	191 100	+ 191 100	—	—
Yhteensä	20 652 000	+ 2 724 000	217	+ 5

Henkilöstön määrän lisäyksestä kaksi aiheutuu siirrosta momentilta 28.80.02, yksi momentilta 33.01.21 ja yksi momentilta 33.01.22. Lisäksi henkilöstön määrän muutoksessa on otettu huomioon vuoden 1981 kolmannessa lisämenoarviossa tapahtunut yhden toimen vähennys.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 042 200 mk. Palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta aiheutuva lisäys on 2 049 300 mk.

b) Pakolais- ja ulkomaalaisasioiden hoitamista varten hallinto-osastolle ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen ulkomaalaiskuraattorin toimi (B 2) sekä ylimääräinen tarkastajan toimi (V 27). Tarkastajan palkkaus on aikaisemmin suoritettu momentilta 28.80.02.

Toiminnan tehostamiseksi vakuutusosastolle ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen ylitarkastajan toimi (B 1).

Tarkoituksenmukaisen virkarakenteen aikaansaamiseksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi kaksi ylimääräistä ylitarkastajan tointa (V 29). Vastaavasti voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa kaksi ylimääräistä esittelijän tointa (V 28).

Terveystieteiden osaston suunnittelijan aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen ylitarkastajan toimi (V 29). Suunnittelijan palkkaus on aikaisemmin suoritettu momentilta 33.01.22.

Taloudellista asiantuntemusta edellyttävien tutkimusten suorittamista varten ehdotetaan tutkimusosastolle perustettavaksi ylimääräinen erikoistutkijan toimi (B 3). Tutkijan palkkaus on aikaisemmin suoritettu momentilta 33.01.21.

Lisäys on 522 000 mk.

c) Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 8 300 mk vuoden 1982 aikana osaksi vuotta palkatun toimen palkkiona.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 7 200 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistetyn toimen palkkiona.

Työsubdepalkkioihin ehdotetaan lisäystä 49 700 mk vuoden 1982 toisen lisämenoarvion mukaisesti palkatun toimistoapulaisen edelleen palkkaamista varten. Vastaavasti voidaan tilapäisten palkkioista vähentää toimistoapulaisen palkkana 49 700 mk.

Työsubdepalkkioihin ehdotetaan lisäystä 73 100 mk tarkastajan palkkaamiseksi pakolaisasioiden hoitamista varten. Toimen palkkaus on aikaisemmin suoritettu momentilta 28.80.02.

Lisäys on 74 200 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 14 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 283 000 mk, mistä työaika- ja viransijaisten palkkioina 270 000 mk ja ylityökorvauksina 10 000 mk ja viransijaisten palkkioina 270 000 mk.

1983 esitys	20 652 000
1982 menoarvio	17 928 000
1981 tilinpäätös	15 484 730

09. Pysyvät neuvottelu- ja toimikunnat

Momentille ehdotetaan lisäystä 255 000 mk, mistä 150 000 mk aiheutuu sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimus- ja kehittämistoiminnan neuvottelukunnan perustamisesta, 94 600 mk neuvottelukuntien toiminnan tehostamisesta ja kustannusten noususta sekä 10 400 mk laivatuosuojelulautakuntaa edeltäneen laivatyöturvallisuuslautakunnan menojen siirrosta momentilta 33.03.09. Kun momentilta vähennetään vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa rintamaveteraanien varhaiseläkelautakunnan menoja varten ehdollisena myönnetty 1 000 000 mk sekä teknillisten turvallisuussäännösten ja -ohjeiden neuvottelukunnan menoista 130 000 mk siirtona momentille 33.03.22, vähennys on 875 000 mk.

1983 esitys	1 225 000
1982 menoarvio	2 100 000
1981 tilinpäätös	823 766

21. Tutkimustoiminta

Momentille ehdotetaan lisäystä 110 000 mk, mikä aiheutuu tutkimustoiminnan laajentamisesta ja kustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään 100 000 mk viitaten momentin 33.01.01 kohdan b perusteluihin tutkijan palkkana, lisäys on 10 000 mk.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää henkilöstön palkkauksiin sekä tietokonekäsitteystä ja tilasto- ja tutkimustoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään kolme henkilöä sekä apuhenkilökuntaa lyhytaikaisia tehtäviä varten.

1983 esitys	470 000
1982 menoarvio	460 000
1982 II lisämenoarvio	178 000
1981 tilinpäätös	485 000

22. Kehittämistoiminta

Momentille ehdotetaan lisäystä 515 000 mk, mistä 60 000 mk on siirtoa momentilta

33.01.29. Lisäys aiheutuu toiminnan laajentamisesta, kustannusten noususta sekä kunnallisten sosiaali- ja terveystalvelujen alueellistamiskokeilujen kustannuksista. Kun momentilta vähennetään 75 000 mk viitaten momentin 33.01.01 kohdan b perusteluihin suunnittelijan palkkana, lisäys on 440 000 mk.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää henkilöstön palkkauksiin, sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmien sekä sosiaalihuollon lainsäädännön uudistamiseen liittyen koulutuksen matka-, majoitus-, päiväraha- sekä muihin kustannuksiin, atk-järjestelmän toteuttamisesta aiheutuviin suunnittelu-, ohjelmointi-, koneaika-, koneiden huolto- ja asennuskustannuksiin sekä muiden suunnittelu- ja kehittämistoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään neljä henkilöä.

1983 esitys	800 000
1982 menoarvio	360 000
1982 II lisämenoarvio	90 000
1981 tilinpäätös	325 000

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 563 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä vakuutusyhtiöiden tarkastusta palvelevan atk-järjestelmän menoista sekä kustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään koulutusmenoina 55 000 mk siirtona momentille 33.02.28 ja 60 000 mk siirtona momentille 33.01.22, lisäys on 448 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös sosiaali- ja terveysministeriön tiedotustoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	17 000
Kotimaan matkat	330 000
Virkistystoiminta (enintään)	3 500
Muut henkilöstömenot	114 000
Rakennusten käyttö	1 050 000
Toimistomenot	2 090 000
Tiedotus	73 000
Muut menot	400 500
Yhteensä	4 078 000

1983 esitys	4 078 000
1982 menoarvio	3 630 000
1981 tilinpäätös	3 181 459

70. Kaluston hankkiminen	1983 esitys	83 000
Momentille ehdotetaan 83 000 mk kaluston ja konttorikoneiden uusimista ja täydentämistä varten.	1982 menoarvio	76 000
	1981 tilinpäätös	109 160

02. Lääninhallitusten sosiaali- ja terveysosastot

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 15 150 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkeisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	13 599 000	+ 1 591 800	147	—
3. Muut palkat ja palkkiot	420 000	+ 392 000	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	990 800	+ 119 200	—	—
Varaus 1982		— 421 200	—	—
Varaus 1983	140 200	+ 140 200	—	—
Yhteensä	15 150 000	+ 1 822 000	147	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 574 900 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Virkarakenteen kehittämiseksi tehtäviä vastaavaksi ehdotetaan perustettavaksi 1.3.1983 lukien lääninhallitusten sosiaali- ja terveysosastoille yhdeksän ylimääräistä tarkastajan tointa (V 23). Vastaavasti voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa edellä mainituilta osastoilta yhdeksän ylimääräistä apulais-tarkastajan tointa (V 22). Lisäys on 18 900 mk.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 390 000 mk, mistä viransijaisten palkkioina 190 000 mk ja asiantuntijain palkkioina 200 000 mk.

1983 esitys	15 150 000
1982 menoarvio	13 328 000
1981 tilinpäätös	12 306 421

09. Pysyvät neuvottelukunnat

Momentille ehdotetaan lisäystä 60 000 mk toiminnan tehostamisen ja kustannusten nousun johdosta.

1983 esitys	260 000
1982 menoarvio	200 000
1981 tilinpäätös	171 970

28. Koulutustoiminta

Momentille ehdotetaan lisäystä 70 000 mk, mistä 55.000 mk on siirtoa momentilta 33.01.29. Lisäys aiheutuu toiminnan tehostamisesta ja kustannusten noususta.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää lääninhallitusten sosiaali- ja terveysosastojen henkilöstön koulutuksesta ja muusta koulutuksesta aiheutuvien matkamenojen sekä muiden koulutustoiminnan menojen maksamiseen.

1983 esitys	155 000
1982 menoarvio	85 000
1981 tilinpäätös	66 262

03. Työsuojeluhallinto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 28 912 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	25 774 000	+ 3 026 100	341	+ 2
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	762 900	— 8 900	23	— 2
3. Muut palkat ja palkkiot	216 400	+ 17 300	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 891 200	+ 173 200	—	—
Varaus 1982		— 830 200	—	—
Varaus 1983	267 500	+ 267 500	—	—
Yhteensä	28 912 000	+ 2 645 000	364	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 3 054 900 mk, mistä 3 029 400 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi työsuojelun piirihallintoon ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi kaksi ylimääräistä toimitusihiteerin tointa (V 15). Lisäys on 88 900 mk.

c) Tilapäisten palkkioista vähennetään 13 200 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistetyin toimen palkkiona.

Työsubdepalkoista vähennetään 15 000 mk vuoden 1982 aikana osaksi vuotta lakkautetun toimen palkkana.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 81 100 mk ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Vähennys on 109 300 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 21 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	28 912 000
1982 menoarvio	26 267 000
1981 tilinpäätös	24 648 468

09. Pysyvät neuvottelu- ja toimikunnat

Momentille ehdotetaan lisäystä 13 400 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta vähennetään laivatyöturvallisuuslautakunnan menot 10 400 mk siirtona momentille 33.01.09, lisäys on 3 000 mk.

1983 esitys	245 000
1982 menoarvio	242 000
1981 tilinpäätös	222 946

22. Kehittämistoiminta

Momentille ehdotetaan 650 000 mk, mistä 440 000 mk aiheutuu siirrosta momentilta 33.03.29 ja 130 000 mk momentilta 33.01.09 sekä 80 000 mk toiminnan laajentamisesta.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää tutkimus- ja kehittämistoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen.

1983 esitys	650 000
-------------------	---------

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 858 000 mk toiminnan tehostamisen ja kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta vähennetään vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty kertameno 300 000 mk sekä kehittämistoiminnan menot 440 000 mk siirtona momentille 33.03.22, lisäys on 118 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös työsuojeluhallituksen tiedotustoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen, ammattikirjallisuuden hankkimiseen, työsuojelunäyttelystä aiheutuviin menoihin sekä asiantuntijalaitoksilta hankittavista palveluista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	12 000
Kotimaan matkat	2 550 000
Virkistystoiminta (enintään)	5 500
Muut henkilöstömenot	220 000
Rakennusten käyttö	1 550 000
Painatus	400 000
Atk-menot	810 000
Muut toimistomenot	1 925 000
Tiedotus	107 000
Ammattikirjallisuus	130 000
Työsuojelunäyttely	113 000
Palvelut asiantuntijalaitoksilta	250 000
Muut menot	97 500
Yhteensä	8 170 000

1983 esitys	8 170 000
1982 menoarvio	8 052 000
1981 tilinpäätös	6 882 897

66. Kansainvälinen yhteistyö

Momentille ehdotetaan lisäystä 32 000 mk kustannusten nousun johdosta.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää pohjoismaisen ja kahdenvälisen yhteistyön, kansainvälisten järjestöjen kokouksiin osallistumisen, ulkomailla olevien suomalaisten alusten tarkastustoiminnan ja alalla tapahtuvan teknisen kehityksen sekä asiantuntijavaihdon edel-

lyttämiin matkoihin, Suomessa järjestettävien kokousten ja vieraille osoitettavan tarpeellisen vieraanvaraisuuden menoihin sekä muihin kansainvälisen yhteistyön menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Pohjoismainen yhteistyö	140 000
Kahdenvälinen yhteistyö	25 000
Suomalaisten alusten tarkastustoiminta ulkomailla	43 000
Muu yhteistyö	160 000
Yhteensä	368 000

1983 esitys	368 000
1982 menoarvio	336 000
1981 tilinpäätös	219 600

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 250 000 mk työsuojeluhallituksen ja työsuojelupiirien mittauslaitteiden ja kaluston uusimista ja täydentämistä sekä työsuojelunäyttelyn audiovisuaalisen laitteiston hankintaa varten.

1983 esitys	250 000
1982 menoarvio	250 000
1981 tilinpäätös	246 611

05. Kunnallinen työsuojelutarkastus

30. Valtionosuus kunnille työsuojelutarkastajien toiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 1 192 000 mk, mistä 1 050 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 92 000 mk varauksesta vuodelle 1983 ja 50 000 mk hintojen noususta. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1982 284 000 mk, lisäys on 908 000 mk. Ehdotetaan, ettei valtionosuuden piiriin vuonna 1983 hyväksytä uutta henkilöstöä.

Momentin määrärahaa käytetään työsuojeluhallinnosta annetun lain (574/72) nojalla eräi-

siin työsuojelutarkastajien toiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin suoritettavan valtionosuuden maksamiseen. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään 225 valtionosuuteen oikeuttavaa henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	9 257 000
Valtionosuus matkakustannuksiin	775 000
Yhteensä	10 032 000

1983 esitys	10 032 000
1982 menoarvio	9 124 000
1981 tilinpäätös	7 883 364

06. Työterveyslaitos

50. *Valtionapu työterveyslaitoksen menoihin*

Momentille merkitään työterveyslaitoksen toiminnasta vuonna 1983 aiheutuviin menoihin lain nojalla suoritettavaa valtionapua varten lisäystä 5 700 000 mk, mikä aiheutuu kuuden uuden henkilön palkkaamisesta sekä toiminnan tehostamisesta ja kustannusten noususta. Henkilöstölisäyksestä kolme on tarkoitettu aluelaitoksiin ja kolme keskuslaitokseen.

Edellä mainitun lisäksi työterveyslaitokselle arvioidaan kertyvän vuonna 1983 noin 5 000 000 mk sellaisia menoja ja tuloja, joita ei lueta valtionapua oikeuttavaksi toiminnaksi.

Momentin määrärahaa käytetään työterveys-

laitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/78) nojalla työterveyslaitoksen toiminnasta aiheutuviin menoihin suoritettavan valtionavun maksamiseen. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään 543 valtionapuun oikeuttavaa henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	41 500 000
Valtionapu muihin menoihin	25 400 000
Yhteensä	66 900 000

1983 esitys	66 900 000
1982 menoarvio	61 200 000
1981 tilinpäätös	55 588 000

07. Työsuojelun muut menot

22. *Työturvallisuustoimenpiteiden laiminlyömisestä johtuvat toimenpiteet* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 15 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään työsuojelun valvonnasta annetun lain (131/73) 15 §:n mukaisten toimenpiteiden aiheuttamien kustannusten maksamiseen. Vastaava tulo on merkitty momentille 12.33.99.

1983 esitys	15 000
1982 menoarvio	15 000
1981 tilinpäätös	—

51. *Avustus työsuojelun tiedotustoimintaa varten*

Momentille ehdotetaan edelleen 100 000 mk.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää avustuksen maksamiseen työsuojeluviikon tiedotus-, koulutus- ja valistustilaisuuksien järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

1983 esitys	100 000
1982 menoarvio	100 000
1981 tilinpäätös	150 000

56. *Valtionapu työsuojelukoulutukseen*

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk toiminnan laajenemisen ja kustannusten nousun johdosta.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtionavun maksamiseen ammattiyhdistysliikkeelle, omaa työtään tekevien ja pienyrityksien sekä muille työsuojelualan järjestöille työsuojelukoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu ammattiyhdistysliikkeelle ...	500 000
Valtionapu omaa työtään tekevien ja pienyrityksien järjestöille	235 000
Valtionapu muille työsuojelualan järjestöille	15 000
Yhteensä	750 000

1983 esitys	750 000
1982 menoarvio	700 000
1981 tilinpäätös	700 000

11. Tarkastuslautakunta

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 762 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i> ..	1 117 700	+ 126 800	17	—
2. <i>Työsubdepalkat</i>	23 800	+ 2 800	—	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	489 100	+ 29 600	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	115 100	+ 9 000	—	—
	Varaus 1982	— 51 500	—	—
	Varaus 1983	+ 16 300	—	—
	Yhteensä	1 762 000	17	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 158 200 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 1 000 mk viransijaisten palkkioina.

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 9 000 mk kustannusten nousun johdosta.

	mk
Käyttösuunnitelma:	
Käyttövarat (enintään)	1 000
Muut menot	193 000
Yhteensä	194 000

1983 esitys	1 762 000	1983 esitys	194 000
1982 menoarvio	1 629 000	1982 menoarvio	185 000
1981 tilinpäätös	1 211 606	1981 tilinpäätös	167 418

12. Työneuvosto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 464 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	269 500	+ 29 100	3	—
2. <i>Työsubdepalkat</i>	31 100	+ 3 700	—	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	128 400	+ 9 200	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	30 700	+ 2 200	—	—
	Varaus 1982	— 13 500	—	—
	Varaus 1983	+ 4 300	—	—
	Yhteensä	464 000	3	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 41 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 1 000 mk viransijaisten palkkioina.

1983 esitys	464 000
1982 menoarvio	429 000
1981 tilinpäätös	301 644

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 000 mk kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:		mk
Käyttövarat (enintään)		1 000
Muut menot		55 000
	Yhteensä	56 000
1983 esitys		56 000
1982 menoarvio		53 000
1981 tilinpäätös		44 188

13. Rintamaveteraanien varhaiseläkelautakunta

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 055 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Virat ja toimet
2. <i>Tilapäisten palkkiot</i> ..	139 800	2
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	836 500	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i> ...	68 900	—
Varaus 1983	9 800	—
Yhteensä	1 055 000	2

Toimet on perustettu vuoden 1982 toisessa lisämenoarviossa tehdyllä päätöksellä.

Perustelut:

c) Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan 139 800 mk vuoden 1982 toisen lisämenoarvion mukaisesti palkatun sihteerin (V 27) ja toimistosihteerin (V 16) edelleen palkkaamiseksi lautakunnan toimistotehtävien hoitamista varten.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kaksi pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan 836 500 mk, mistä 86 500 kokouspalkkiona, 40 500 mk puheenjohtajan, varapuheenjohtajien ja jäsenten kuukausipalkkioina, 607 000 mk asiakirjoihin perehtymispalkkioina ja 102 500 mk valmistelupalkkioina.

1983 esitys	1 055 000
1982 II lisämenoarvio	1 229 000

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 120 000 mk Rintamaveteraanien varhaiseläkelautakunnan kulutusmenoja varten.

1983 esitys	120 000
1982 II lisämenoarvio	50 000

14. Tapaturmavirasto

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 22 258 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet Muutos ± 1982 1983/82	
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	18 875 600	+ 2 143 500	324	—
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat</i> ..	1 457 600	+ 272 700	40	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	262 300	+ 38 500	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	1 456 500	+ 142 200	—	—
Varaus 1982		— 634 900	—	—
Varaus 1983	206 000	+ 206 000	—	—
Yhteensä	22 258 000	+ 2 168 000	364	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 317 500 mk, mistä 2 299 000 mk aiheutuu palvelus-suhteen ehtojen tarkistuksesta.

c) Tilapäisten palkkioista vähennetään 10 500 mk vuoden 1982 aikana osaksi vuotta lakkautetun toimen palkkiona.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 8 800 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistetyn toimen palkkiona.

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 134 500 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 115 200 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 40 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 22 000 mk liikennevahinkotarkastajien ja asiamiesten palkkioina.

1983 esitys	22 258 000
1982 menoarvio	20 090 000
1981 tilinpäätös	17 987 880

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 815 000 mk lausunto- ja jäsenmaksujen lisääntymisen, toiminnan tehostamisen sekä kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös tapaturmalautakunnan ylläpidosta ai-

heutuvien menojen maksamiseen, tapaturmalainsäädännön, liikennevakuutuslain, rikosvahinkolain ja invalidihuoltolainsäädännön aiheuttamiin oikeudenkäynti- ja selvittelykustannusten maksamiseen sekä lausunto- ja jäsenmaksuihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	2 200
Matkat	33 000
Virkistystoiminta (enintään)	5 500
Muut henkilöstömenot	27 000
Rakennusten käyttö	2 875 000
Painatus	155 000
Atk-menot	1 700 000
Muut toimistomenot	590 000
Lausunto- ja jäsenmaksut	450 000
Vahinkojen oikeudenkäynti- ja selvittelykustannukset	42 000
Muut menot	58 300
Yhteensä	5 938 000

1983 esitys	5 938 000
1982 menoarvio	5 123 000
1981 tilinpäätös	4 864 650

70. Kaluston bankkiminen

Momentille ehdotetaan 160 000 mk kaluston ja konttorikoneiden uusimista ja täydentämistä varten.

1983 esitys	160 000
1982 menoarvio	170 000
1981 tilinpäätös	145 000

15. Perhekustannusten tasaus

31. Valtionosuus kunnille elatustuesta aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 12 064 000 mk elinkustannusten nousun johdosta. Tarkoituksena on edelleen tehostaa elatustuen takaisinperintää.

Momentin määrärahaa käytetään lapsen elatuksen turvaamisesta annetun lain (122/77) nojalla kunnille elatustuesta aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtionosuuden maksamiseen.

1983 esitys	145 000 000
1982 menoarvio	132 936 000
1981 tilinpäätös	117 467 687

50. Kotona tapahtuvan hoidon tukeminen (siirtomääräraha)

Momentin numerotunnus on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 68 000 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä vuonna 1982 tapahtuneesta tukeen oikeutettujen piirin laajentamisesta.

Momentin määrärahaa käytetään lasten kotona tapahtuvan hoidon tukemiseen valtioneuvoston määräämien perusteiden mukaisesti (80/82).

1983 esitys	170 000 000
1982 menoarvio	102 000 000
1981 tilinpäätös	60 000 000

51. *Äitiysavustus* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 950 000 mk äitiysavustusten korottamiseksi kustannusten nousun johdosta 415 markasta 440 markkaan 1. 1. 1983 lukien.

Momentin määrärahaa käytetään äitiysavustuslain (424/41) mukaisten äitiysavustusten maksamiseen. Määrärahasta maksetaan myös luontoismuodossa myönnettävistä äitiysavustusmääräeristä menevä liikevaihtovero ja rahtikustannukset sekä äitiysavustuksen saaville äideille jaettava opaskirja.

1983 esitys	31 650 000
1982 menoarvio	29 700 000
1981 tilinpäätös	23 866 597

52. *Lapsilisät* (arviomääräraha)

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys laiksi lapsilisälain 1 §:n sekä 1 a §:n muuttamisesta siten, että lapsilisiä korotetaan 1. 10.

1983 lukien 8 prosentilla. Tämän sekä vuonna 1982 suoritettujen korotusten johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 207 000 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään lapsilisälain (541/48) mukaisten lapsilisien maksamiseen.

1983 esitys	2 020 000 000
1982 menoarvio	1 813 000 000
1981 tilinpäätös	1 672 949 068

53. *Avustus sairaan lapsen kuntoutuksesta tai sairaanhoidosta lapsen vanhemmille aiheutuvaan ansionmenetykseen*

Momentille ehdotetaan 10 000 000 mk myönnettäväksi valtioneuvoston tarkemmin määrittämin perustein avustuksina vanhemmille, joille aiheutuu huomattavaa ansionmenetystä vakavasti sairaan lapsensa kuntoutuksesta tai sairaanhoidosta.

1983 esitys	10 000 000
-------------	------------

17. Yleinen perhe-eläke

50. *Yleinen perhe-eläke* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 32 000 000 mk, mikä aiheutuu kansaneläkeuudistuksesta sekä elinkustannusindeksin noususta.

Momentin määrärahaa käytetään perhe-eläke-

lain (38/69) nojalla suoritettavien eläkkeiden maksamiseen.

1983 esitys	252 000 000
1982 menoarvio	220 000 000
1981 tilinpäätös	197 690 473

18. Työttömyysvakuutus

50. *Valtionapu työttömyyskassoille* (arviomääräraha)

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys laiksi valtakunnallisista työttömyyskassoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta siten, että työttömyysavustusten 500 päivän enimmäisrajan voimassaoloaikaa jatketaan vuoden 1983 loppuun. Samalla esitetään lain 24 ja 26 b §:n muuttamista 1. 1.—31. 12. 1983 väliseksi ajaksi siten, että valtionapurahaa alennetaan 17 prosenttiyksiköllä 23 prosenttiin ja työttömyyskassojen keskuskassan tukimaksun suuruutta korotetaan vastaavasti.

Momentille merkitään lisäystä 45 000 000

mk, mikä aiheutuu työttömyysasteen noususta sekä etuuksien korottamisesta. Samalla ehdotetaan, että momentin määrärahasta saadaan käyttää enintään 3 000 000 mk lisäavustusten maksamiseen vaikeassa asemassa oleville työttömyyskassoille.

Momentin määrärahaa käytetään valtakunnallisista työttömyyskassoista annetun lain (125/34) 24 §:n mukaisen apurahan maksamiseen valtion varoista.

1983 esitys	190 000 000
1982 menoarvio	145 000 000
1981 tilinpäätös	135 997 179

19. Sairausvakuutus

60. *Valtionosuus sairausvakuutuslaista johduttavista menoista* (arviomääräraha)

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys laiksi vuodelta 1983 suoritettavasta työnantajan sosiaaliturvamaksusta ja vakuutetun sairausvakuutusmaksusta. Esityksen mukaan työnantajan sairausvakuutusmaksu olisi 2,35 % ja vakuutetun sairausvakuutusmaksu olisi 1,00 penniä äyriltä.

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys sairausvakuutuslain muuttamisesta siten, että päivärahan määrä on vähintään 80 prosenttia työtulojen kolmassadasosasta kuitenkin niin, että työtulojen ylittäessä 72 000 mk päiväraha kasvaa 50 %:lla ylitteen kolmassadasosasta. Äitiysrahan määriä esitetään muutettavaksi vastaavasti ja siten, että äitiysrahan määrä 100 ensimmäisen arkipäivän jälkeen lasketaan vuoden 1983 loppuun saakka siten, että 16 §:ssä mainitun prosenttimäärän sijasta käytetään prosenttilukua 70. Vastaavasti esitetään isälle ja ottoisällä suoritettavan äitiysrahan määrän suorittamisesta vuoden 1983 loppuun saakka siten, että 23 §:n 2 momentissa mainitun prosenttimäärän sijasta käytetään prosenttilukua 70. Sairausvakuutuslakia esitetään muutettavaksi myös siten, että kunnalle ei enää korvata sairausvakuutusrahastosta kansanterveyslain 14 §:n

1 momentissa mainittujen velvollisuuksien toteuttamiseksi annetun sairaanhoidon kustannuksia. Edelleen esitetään 59 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että valtio suorittaa 13 prosenttia päivä- ja äitiysrahasta. Lisäksi esitetään annettavaksi uusi esitys sairausvakuutuslain muuttamiseksi siten, että vakuutetun itsensä suoritettavaa osuutta tutkimus- ja hoitosekä lääkekustannuksista korotetaan tapahtuneen hintojen nousun johdosta 11 markasta 17 markkaan ja vakuutetun itsensä suoritettavaa matkakustannusten omavastuuosuutta korotetaan hintojen nousua vastaavasti 7,50 markasta 12 markkaan.

Momentille merkitään käytettäväksi sairausvakuutuslain mukaisen valtion osuuden suorittamiseen sairausvakuutusrahastoon lisäystä 5 000 000 mk, mikä aiheutuu sairausvakuutusrahaston tuloperusteiden alentamisesta ja kustannusten noususta.

Momentin määrärahaa käytetään sairausvakuutuslain (473/63) 59 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

1983 esitys	363 000 000
1982 menoarvio	358 000 000
1981 tilinpäätös	583 331

20. Vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutus

Yleisperusteluihin viitaten eduskunnalle annetaan hallituksen esitys laeiksi kansaneläkelain, työntekijän eläkelain, maatalousyrittäjien eläkelain ja valtion eläkelain muuttamisesta siten, että työttömyyseläkkeen saivat myös vuonna 1928 tai sitä ennen syntyneet pitkäaikaisesti työttömät työntekijät. Sama ikärajan alennus ulotetaan koskemaan sukupolvenvaihdoseläkejärjestelmää.

50. *Valtion osuus merimieseläkekassan menoista* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 3 200 000 mk,

mikä aiheutuu TEL-indeksin noususta ja eläkeman kasvusta.

Momentin määrärahaa käytetään merimieseläkelain (72/56) 4 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

1983 esitys	42 500 000
1982 menoarvio	39 300 000
1981 tilinpäätös	31 617 936

51. *Valtion osuus maatalousyrittäjien eläkeläistä johduttavista menoista* (arviomääräraha)

Sosiaali- ja terveysministeriö tulee vahvistamaan maatalousyrittäjien eläkelain 10 §:ssä

tarkoitettuna perusprosentin 11,6:ksi vuodelle 1983. Momentille merkitään lisäystä 107 400 000 mk, mikä aiheutuu TEL-indeksin noususta ja eläkekannan kasvusta sekä luku- perusteluihin viitaten työttömyyseläkeikärajan alentamisesta.

Momentin määrärahaa käytetään maatalous- yrittäjien eläkelain (467/69) 13 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

1983 esitys	705 200 000
1982 menoarvio	597 800 000
1981 tilinpäätös	476 510 529

52. Valtion osuus yrittäjien eläkeläistä johtuvista menoista (arviomääräraha)

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö tulee vahvistamaan yrittäjien eläkelain 9 §:ssä tarkoitettuna maksuprosentti 11,6:ksi vuodelle 1983. Momentille merkitään lisäystä 16 500 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä TEL-indeksin noususta.

Momentin määrärahaa käytetään yrittäjien eläkelain (468/69) 10 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

1983 esitys	276 000 000
1982 menoarvio	259 500 000
1981 tilinpäätös	187 777 505

53. (33.24.51) Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arviomääräraha)

Momentin numerotunnus on muutettu.

Momentille merkitään lisäystä 21 000 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä siitä, että 1. 7. 1982

voimaantulleen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain valtionosuus varataan koko vuodeksi.

Momentin määrärahaa käytetään maatalous- yrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/81) 15 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

1983 esitys	30 000 000
1982 menoarvio	9 000 000

60. Valtion osuus kansaneläkeläistä johtuvista menoista (arviomääräraha)

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys laiksi vuodelta 1983 suoritettavasta työnantajan sosiaaliturvamaksusta ja vakuutetun sairaus- vakuutus- ja kansaneläkevakuutusmaksusta. Esityksen mukaan työnantajan kansaneläke- maksu on julkisella sektorilla 4,60 prosenttia ja yksityisellä sektorilla 4,10, 5,05 tai 5,60 prosenttia palkoista riippuen poistojen määräs- tä ja suhteesta maksettuihin palkkoihin. Va- kuutetun kansaneläkevakuutusmaksu alenne- taan väliaikaisella lailla vuoden 1983 ajaksi 0,25 penniä äyriltä eli 1,75 penniksi äyriltä.

Momentille merkitään lisäystä 217 000 000 mk, mikä aiheutuu kansaneläkeuudistuksesta ja indeksitarkistuksista.

Momentin määrärahaa käytetään kansaneläke- lain (347/56) 62 §:n mukaisen valtion osuu- den maksamiseen.

1983 esitys	682 000 000
1982 menoarvio	465 000 000
1981 tilinpäätös	551 086 379

21. Sotilasvammakorvaukset ja sotaläkkeet

50. Sotilasvammakorvaukset (arviomäärä- raha)

Momentille merkitään lisäystä 84 230 000 mk, mikä aiheutuu TEL-indeksin mukaisesta sotilasvammakorvausten tarkistamisesta.

Momentin määrärahaa käytetään sotilasvam- malain (404/48) ja muiden siihen liittyvien

lakien nojalla suoritettavien korvausten maksa- miseen.

1983 esitys	1 034 230 000
1982 menoarvio	950 000 000
1981 tilinpäätös	843 251 175

51. Sotaeläkkeet (arviomääräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 5 800 000 mk sen johdosta, että 55 vuotta täyttäneet rintamapalvelukseen osallistuneet naiset tulevat 1.9.1982 lukien rintamasotilas-eläkelain piiriin.

Momentin määrärahaa käytetään ylimääräisten sotaeläkkeiden myöntämiseen valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan taloudellisen tuen tarpeessa oleville alle 55-vuotiaille rintamasotilaille ja rintamatehtävissä olleille naisille, joiden työkyky on alentunut.

1983 esitys	2 000 000
1982 menoarvio	7 800 000
1981 tilinpäätös	4 221 344

52. Rintamasotilaseläkkeet ja asumistuki (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 108 000 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä vuonna 1982 voimaan tulleista lainmuutoksista.

Momentin määrärahaa käytetään rintamasotilaseläkelain (119/77) nojalla suoritettavien eläkkeiden ja eläkkeensaajien asumistukilain (591/78) nojalla rintamasotilaseläkkeisiin suoritettavien asumistukien maksamiseen.

1983 esitys	654 000 000
1982 menoarvio	546 000 000
1982 II lisämenoarvio	28 000 000
1981 tilinpäätös	421 219 743

53. Rintamaveteraanien varhaiseläke (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 24 000 000 mk, mikä aiheutuu rintamaveteraanien varhaiseläkelain voimaantulosta 1.7.1982 sekä TEL-indeksin noususta.

Momentin määrärahaa käytetään rintamaveteraanien varhaiseläkelain (13/82) nojalla suoritettavien varhaiseläkkeiden maksamiseen.

1983 esitys	139 000 000
1982 menoarvio	115 000 000

55. Valtion korvaus sotainvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 9 983 000 mk, mistä määrärahan oikaisusta aiheutuu mui-

hin käyttökustannuksiin 358 000 mk, vuonna 1983 tapahtuvasta enintään 30 uuden henkilön palkkaamisesta henkilöstömenoihin 2 300 000 mk ja muihin käyttökustannuksiin 1 050 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 4 475 000 mk, varauksesta vuodelle 1983 400 000 mk sekä hintojen noususta 1 400 000 mk. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1982 1 211 000 mk ja määrärahan oikaisuna henkilöstömenoista 1 380 000 mk, lisäys on 7 392 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään sotilasvammalain (404/48) nojalla sotainvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten käyttökustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään 522 valtion korvaukseen oikeutettavaa henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtion korvaus palkkausmenoihin	40 397 000
Valtion korvaus muihin käyttökustannuksiin	20 476 000
Yhteensä	60 873 000

1983 esitys	60 873 000
1982 menoarvio	53 481 000
1981 tilinpäätös	41 914 000

56. Valtionapu sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoimintaan

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk toiminnan laajentumisesta ja kustannusten noususta johtuen.

Momentin määrärahaa käytetään sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoimintaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

1983 esitys	1 200 000
1982 menoarvio	1 100 000

57. Ylimääräinen korvaus vuosien 1939—1945 sotien aikana vammautuneille eräissä tapauksissa (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 400 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ylimääräisen korvauksen suorittamiseen vuosien 1939—1945 sotien aikana vammautuneille valtioneuvoston tarkemmin määräämien perusteiden mukaisesti 1.7.1983 lukien.

1983 esitys	400 000
-------------------	---------

23. Asevelvollisten ja heidän omaistensa avustaminen

50. *Sotilasavustukset* (arviomääräraha)

Kustannusten nousun johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 10 457 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään sotilasavustuslain (566/48) mukaisten avustusten maksamiseen.

1983 esitys	32 200 000
1982 menoarvio	21 743 000
1981 tilinpäätös	27 818 023

56. *Asevelvollisten kotiuttamisraha* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 400 000 mk, kotiutettavien määrän kasvun johdosta.

Momentin määrärahaa käytetään kotiuttamisrahain (910/77) mukaisen kotiuttamisrahan maksamiseen asevelvollisille.

1983 esitys	8 000 000
1982 menoarvio	7 600 000
1981 tilinpäätös	6 269 025

24. Erät vahingonkorvaukset

50. *Tapaturmakorvaukset* (arviomääräraha)

Momentille merkitään vuonna 1982 voimaan tulleen tapaturmavakuutuslain muutoksen ja TEL-indeksin nousun johdosta lisäystä 14 800 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään tapaturmavakuutuslain (608/48), ammattitautilain (638/67), valtion viran- ja toimenhaltijain tapaturmakorvauksesta annetun lain (154/35), korvausten antamisesta maailmansodan aikana erinäisiä vahinkoja kärsineille annetun lain (284/27) sekä muun tapaturmavakuutuslain-säädännön nojalla suoritettaviin tapaturmakorvauksiin.

1983 esitys	51 580 000
1982 menoarvio	36 780 000
1981 tilinpäätös	32 658 702

(51.) *Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista* (arviomääräraha)

Momentti on siirretty momentiksi 33.20.53.

53. *Liikennevakuutuskorvaukset* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 1 850 000 mk liikennevahinkotapausten lisääntymisen ja TEL-indeksin nousun johdosta.

Momentin määrärahaa käytetään autovastuulain (408/37), liikennevakuutuslain (279/59) ja liikennevakuutuskorvausta saavien invaliidihuollosta annetun lain (391/65) nojalla henkilö- ja omaisuusvahinkoihin myönnettävien korvausten maksamiseen.

1983 esitys	7 450 000
1982 menoarvio	5 600 000
1981 tilinpäätös	6 235 013

55. *Rikosvahinkokorvaukset* (arviomääräraha)

Momentille merkitään rikosvahinkotapausten lukumäärän vähenemisen johdosta vähennystä 55 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annetun lain (935/73) mukaisten korvausten maksamiseen.

1983 esitys	2 945 000
1982 menoarvio	3 000 000
1981 tilinpäätös	2 389 844

26. Muu toimeentuloturva

30. *Valtionosuus kunnille huoltoapulain mukaisiin kustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 4 940 000 mk kustannusten nousun johdosta.

Momentin määrärahaa käytetään huoltoapulain (116/56) nojalla kunnille huoltoavustusta ja lastensuojelusta aiheutuviin menoihin suoritettavan valtionosuuden maksamiseen.

1983 esitys	52 500 000
1982 menoarvio	47 560 000
1981 tilinpäätös	38 457 000

31. *Valtion korvaus kunnille mustalaisväestön huollon kustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 900 000 mk kustannusten nousun johdosta.

Momentin määrärahaa käytetään huoltoapulain (116/56) nojalla kunnille mustalaisväestön kuuluville henkilöille annetun huollon kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

1983 esitys	9 900 000
1982 menoarvio	9 000 000
1981 tilinpäätös	8 344 161

35. *Vanhusten ja vammaisten kotona tapahtuvan hoidon tukemista koskeva kokeilutoiminta* (siirtomääräraha) (kertameno)

Momentille ehdotetaan edelleen vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa kertamenona myönnetty 2 000 000 mk sekä lisäystä kertamenona 800 000 mk eli yhteensä 2 800 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään vanhusten ja vammaisten kotona tapahtuvan hoidon tukemista koskevaan kokeilutoimintaan valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisesti.

1983 esitys	2 800 000
1982 menoarvio	2 000 000
1981 tilinpäätös	1 000 000

51. *Invalidiraha* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 4 438 000 mk, mikä aiheutuu lain nojalla suoritettavasta invalidirahan TEL-indeksin mukaisesta tarkistuksesta.

Momentin määrärahaa käytetään invalidirahain (374/51) nojalla suoritettavan invalidirahan maksamiseen.

1983 esitys	100 982 000
1982 menoarvio	96 544 000
1981 tilinpäätös	78 847 463

53. *Valtionavustus eräille veteraanijärjestöille*

Momentille ehdotetaan lisäystä 25 000 mk.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtionavustuksen maksamiseen Suomen Sotaveteraanien liitolle ja Rintamamiesveteraanien liitolle veteraanien huoltoa koskevasta toiminnasta sekä veteraanijärjestöille ja Sotavangit ry:lle niiden toiminnasta aiheutuvien kustannusten peittämiseen.

1983 esitys	250 000
1982 menoarvio	225 000
1981 tilinpäätös	200 000

29. Yleisavustus kunnille alkoholivaroista

30. *Valtionosuus ja -avustus kunnille alkoholivaroista kuntien yleisiin tarpeisiin* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 126 800 mk asukasta kohden lasketun valtionosuuden ja -avustuksen maksamiseksi edelleen 3 markan suuruisena.

Momentin määrärahaa käytetään alkoholilain

(459/68) nojalla kuntien yleisiin tarpeisiin suoritettavien valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen.

1983 esitys	14 372 000
1982 menoarvio	14 245 200
1981 tilinpäätös	14 246 059

30. Sosiaalhallitus

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 14 549 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	11 041 400	+ 1 366 700	148	+ 1
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdelpalkat	1 987 100	+ 152 200	40	— 1
3. Muut palkat ja palkkiot	433 600	+ 83 400	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	952 300	+ 97 600	—	—
Varaus 1982		— 412 900	—	—
Varaus 1983	134 600	+ 134 600	—	—
Yhteensä	14 549 000	+ 1 421 600	188	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 560 500 mk, mistä 1 521 200 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Lapsilisäasioita käsittelevän henkilön aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi ylimääräinen suunnittelijan toimi (V 27). Vastaavasti työsuhdelpalkoista voidaan vähentää suunnittelijan palkkaamiseen varattu määräraha. Lisäys on 69 700 mk.

c) Tilapäisten palkkioista vähennetään 25 000 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan työsuhdelpalkoista vähentää 62 900 mk suunnittelijan palkkana.

Vähennys on 87 900 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 39 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 60 000 mk, mistä viransijaisten palkkioina 50 000 mk ja asiantuntijoiden palkkioina 10 000 mk.

1983 esitys	14 549 000
1982 menoarvio	13 127 400
1981 tilinpäätös	11 647 384

22. Kehittämistoiminta

Momentille ehdotetaan 640 000 mk, mistä 600 000 mk aiheutuu siirrosta momentilta 33.30.29 ja 40 000 mk lähinnä kustannusten noususta.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää henkilöstön palkkauksiin sekä muiden tutkimus- ja kehittämistoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään kolme henkilöä lyhytaikaisia tehtäviä varten.

1983 esitys

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 909 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä matka-, painatus- ja atk-menojen lisääntymisestä sekä kustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään kehittämistoiminnan menot 600 000 mk siirtona momentille 33.30.22, lisäys on 309 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös sosiaalihuollituksen tiedotustoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Käyttövarat (enintään)	12 000
Kotimaan matkat	300 000
Virkistystoiminta (enintään)	3 000
Muut henkilöstömenot	235 000
Rakennusten käyttö	3 025 000
Painatus	380 000
Atk-menot	1 950 000
Muut toimistomenot	500 000
Tiedotus	150 000
Muut menot	225 000
Yhteensä	6 780 000

1983 esitys	6 780 000
1982 menoarvio	6 471 000
1981 tilinpäätös	5 838 336

66. *Kansainvälinen yhteistyö*

Momentille ehdotetaan lisäystä 23 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää pohjoismaisen ja kahdenvälisen yhteistyön, kansainvälisten järjestöjen kokouksiin osallistumisen sekä asiantuntijavaihdon edellyttämiin matkoihin, sosiaalihuollon alaisten valtion laitosten henkilöstön kansainvälisiin matkoihin, Suomessa järjestettävien kokousten ja vieraille osoitettavan tarpeellisen vieraanvaraisuuden menoihin sekä muihin kansainvälisen yhteistyön menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Pohjoismainen yhteistyö	150 000
Kahdenvälinen yhteistyö	50 000
Muu yhteistyö	68 000
Yhteensä	268 000

1983 esitys	268 000
1982 menoarvio	245 000
1981 tilinpäätös	147 293

70. *Kaluston hankkiminen*

Momentille ehdotetaan 65 000 mk kaluston ja konttorikoneiden uusimista ja täydentämistä varten.

1983 esitys	65 000
1982 menoarvio	60 000
1981 tilinpäätös	54 935

38. *Lasten päivähoito*

Lasten päivähoito valtakunnallisen suunnitelman mukaan vuonna 1983 hoitopaikkojen on suunniteltu lisääntyvän 7 100:lla eli 4,8 prosentilla. Hoitopaikkojen lisäyksen edellyttämä henkilöstölisäys on 1 950 eli 4,6 prosenttia koko henkilöstöstä.

30. *Valtionosuus kunnille lasten päiväkotien käyttökustannuksiin (arviomääräraha)*

Valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti momentille merkitään lisäystä 92 941 300 mk, mistä vuonna 1982 osaksi vuotta palkatusta henkilöstöstä aiheutuu henkilöstömenoihin 15 470 000 mk ja vuokramenoihin ja vuokra-arvoihin 2 187 700 mk, vuonna 1983 perustamisajankohtien osalta sosiaali- ja terveysministeriön tarkemmin määräämin perustein ta-pautuvasta enintään 1 070 uuden henkilön palkkaamisesta henkilöstömenoihin 14 800 000 mk ja vuokramenoihin ja vuokra-arvoihin 2 300 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 47 975 000 mk, varauksesta vuodelle 1983 4 858 600 mk ja hintojen noususta

5 350 000 mk. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1982 14 211 300 mk ja 2 300 000 mk sen johdosta, että maksuja tarkistetaan 1.8.1983 lukien siten, että päivähoitosta perittävien maksujen kertymä kasvaa 7 prosenttia, lisäys on 76 430 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään lasten päivähoitosta annetun lain (36/73) nojalla kunnille eräisiin lasten päiväkotien käyttökustannuksiin suoritettavan valtionosuuden maksamiseen. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään 18 305 valtionosuuteen oikeuttavaa henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	490 677 000
Valtionosuus vuokramenoihin ja vuokra-arvoihin	75 822 000
Yhteensä	566 499 000

1983 esitys	566 499 000
1982 menoarvio	490 069 000
1981 tilinpäätös	409 246 385

31. *Valtionosuus kunnille ohjatusta perhepäivähoidosta aiheutuviin käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti momentille merkitään lisäystä 55 200 700 mk, mistä vuonna 1982 osaksi vuotta palkatusta henkilöstöstä aiheutuu 6 262 000 mk, vuonna 1983 perustamisajankohtien osalta sosiaali- ja terveysministeriön tarkemmin määräämin perusteiden tapahtuvasta enintään 880 henkilön palkkaamisesta 6 700 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 38 750 000 mk ja varauksesta vuodelle 1983 3 488 700 mk. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1982 10 402 700 mk ja 1 400 000 mk sen johdosta, että maksuja tarkistetaan 1. 8. 1983 lukien siten, että päivähoitosta perittävien maksujen kertymä kasvaa 7 prosenttia, lisäys on 43 398 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään lasten päivähoitosta annetun lain (36/73) nojalla kunnille eräisiin ohjatusta perhepäivähoidosta aiheutuviin käyttökustannuksiin suoritettavan valtionosuuden maksamiseen. Momentin määrärahaalla saadaan palkata enintään 24 037 valtionosuuteen oikeuttavaa henkilöä.

1983 esitys	352 382 000
1982 menoarvio	308 984 000
1981 tilinpäätös	267 561 028

32. *Valtionavustus kunnille lasten leikin ja toiminnan ohjaukseen*

Valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti momentille ehdotetaan lisäystä 500 000 mk kustannusten nousun johdosta.

Momentin määrärahaa käytetään lasten päivähoitosta annetun lain (36/73) nojalla kunnille lasten leikin ja toiminnan ohjaukseen suoritettavan valtionavustuksen maksamiseen.

1983 esitys	5 000 000
1982 menoarvio	4 500 000
1981 tilinpäätös	4 493 800

33. *Valtionapu kunnille lasten päiväkotien kuljetuskustannuksia koskevaan kokeilutoimintaan*

Momentille ehdotetaan lisäystä 500 000 mk kustannusten nousun johdosta.

Momentin kokeilutoiminnan määrärahaa käytetään kielellisten vähemmistöjen ja erityispuvähähoitoa tarvitsevien lasten kuljetusten sekä

haja-asutusalueiden päivähoitohenkilökunnan matkakustannusten tukemiseen valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisesti.

1983 esitys	1 500 000
1982 menoarvio	1 000 000
1981 tilinpäätös	996 860

35. *Valtionavustus kunnille lasten päiväkotien perustamiskustannuksiin*

Valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti momentille ehdotetaan edelleen 17 000 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään lasten päivähoitosta annetun lain (36/73) nojalla kunnille lasten päiväkotien perustamiskustannuksiin suoritettavan valtionavustuksen maksamiseen.

1983 esitys	17 000 000
1982 menoarvio	17 000 000
1981 tilinpäätös	14 994 000

50. *Valtionosuus yksityisten lasten päivähoitolaitosten käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti momentille merkitään lisäystä 5 187 700 mk, mistä palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 4 492 000 mk, varauksesta vuodelle 1983 395 900 mk ja hintojen noususta 299 800 mk. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1982 1 235 700 mk ja 200 000 mk sen johdosta, että maksuja tarkistetaan 1. 8. 1983 lukien siten, että päivähoitosta perittävien maksujen kertymä kasvaa 7 prosenttia, lisäys on 3 752 000 mk. Ehdotetaan, ettei vuonna 1983 valtionosuuden piiriin hyväksytä uutta henkilöstöä.

Momentin määrärahaa käytetään lasten päivähoitosta annetun lain (36/73) nojalla eräisiin yksityisten lasten päivähoitolaitosten käyttökustannuksiin suoritettavan valtionosuuden maksamiseen. Momentin määrärahaalla saadaan palkata enintään 1 800 valtionosuuteen oikeuttavaa henkilöä.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	40 005 000
Valtionosuus vuokramenoihin ja vuokraarvoihin	4 564 000
Yhteensä	44 569 000

1983 esitys	44 569 000
1982 menoarvio	40 817 000
1981 tilinpäätös	27 793 774

39. Kasvatusneuvolatoiminta

38. *Valtionosuus kunnille kasvatusneuvoloiden kustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 5 318 200 mk, mistä vuonna 1983 tapahtuvasta enintään 19 uuden henkilön palkkaamisesta henkilöstömenoihin 827 000 mk ja muihin kustannuksiin 200 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 3 500 000 mk, varauksesta vuodelle 1983 291 200 mk ja hintojen noususta 500 000 mk. Kun momentilta vähennetään määrärahan oikaisuna henkilöstömenoista 3 205 800 mk ja muista menoista 267 600 mk sekä varauksena vuodelle 1982 980 800 mk, lisäys on 864 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään kasvatusneuvolain (568/71) nojalla kunnille eräisiin kasvatusneuvoloiden kustannuksiin suoritettavan valtionosuuden maksamiseen. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään 662 valtionosuuteen oikeuttavaa henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	29 419 200
Valtionosuus muihin kustannuksiin	7 550 800
Yhteensä	36 970 000
1983 esitys	36 970 000
1982 menoarvio	36 106 000
1981 tilinpäätös	27 095 890

40. Valtion koulukodit

Limingan kunnassa sijaitsevan Kylliälän koulukodin toimintaa tullaan kehittämään ammatillisen erityisopetuksen suuntaan. Tarkoitus on, että koulukodin yhteydessä aloitetaan jo syysyllä 1982 Pohjois-Pohjanmaan keskusammattikoulun toimesta puu- ja metallityön kurssit tällaisen koulutuksen tarpeessa oleville koulu-

kotioppilaille sekä muille henkilöille. Hämeenlinnassa sijaitsevan valtion ylläpitämän Perttulan ammatillisen kurssikeskuksen Ylänteen toimitilat on tarkoitus ottaa koulukotikäyttöön. Edellä olevan johdosta on Kylliälän koulukodin kalustohankintoja varten ehdotettu määrärahaa jäljempänä asianomaisen momentin yhteydessä.

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 19 308 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	11 894 700	+ 1 362 300	208	+ 2
2. <i>Työsubdepalkat</i>	3 846 300	+ 409 100	69	— 1
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	2 125 300	+ 319 200	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	1 263 000	+ 119 800	—	—
Varaus 1982		— 552 100	—	—
Varaus 1983	178 700	+ 178 700	—	—
Yhteensä	19 308 000	+ 1 837 000	277	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 922 900 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Koivikon koulukodin opetushenkilöstön aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi ylimääräinen erityisopettajan toimi (C 36). Vastaavasti työsuhdepalkoista voidaan vähentää yhden henkilön palkkaamiseen varattu määräraha.

Koulukotien ohjaus-, kasvatus- ja valvonta-tehtävien tehostamiseksi ehdotetaan Sippolan koulukotiin perustettavaksi ylimääräinen ohjaajan toimi (V 17).

Lisäys on 108 900 mk.

c) Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan työsuhdepalkoista vähentää 41 200 mk opettajan palkkana.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 68 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 100 000 mk viransijaisten palkkioina.

1983 esitys 19 308 000
1982 menoarvio 17 471 000
1981 tilinpäätös 15 999 452

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 330 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös ravintomenojen ja oppilaiden matkamenojen

maksamiseen, oppilaiden perus- ja ammattikoulutuksesta aiheutuviin opetusvälinemenoihin sekä valtion koulukotien harjoittaman maatala- ja metsätalouden aiheuttamiin menoihin.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Kotimaan matkat	107 000
Rakennusten käyttö	3 400 000
Toimistomenot	530 000
Ravintomenot	1 450 000
Oppilaiden matkat	155 000
Oppilaiden koulutus	338 000
Maatilatalouden menot	1 290 000
Muut menot	1 840 000
Yhteensä	9 110 000

1983 esitys 9 110 000
1982 menoarvio 7 780 000
1981 tilinpäätös 7 558 453

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 1 000 000 mk, mistä luvun perusteluihin viitaten 100 000 mk Kyliälän koulukodin puutyöalan- ja metallityöalan kurssin kalustohankintoihin ja 900 000 mk peruskorjattujen koulukotien kalustohankintoihin sekä muun kaluston, ammattiopetuskaluston sekä koneiden uusimista ja täydentämistä varten.

1983 esitys 1 000 000
1982 menoarvio 550 000
1981 tilinpäätös 247 641

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 880 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		Ehdotetaan mk
		mk	mk/m ² (mk/m ³)	
1. Koulukotien Lapin leirikeskus	110 (313)	230 000	2 091 (735)	230 000
2. Vuorelan koulukodin navetan muuttaminen opetus- ja huoltotiloiksi	450 (1 350)	650 000	1 444 (481)	650 000
			Yhteensä	880 000

1983 esitys 880 000
1982 menoarvio 2 279 000
1982 II lisämenoarvio 300 000
1981 tilinpäätös 1 227 000

41. Lasten ja nuorten kasvatusta ja huolto

30. Valtionavustus kunnille lastenkotien käyttökustannuksiin

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 050 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta.

Momentin määrärahaa käytetään lastenkotien valtionavusta annetun lain (852/49) nojalla kunnille eräisiin lastenkotien käyttökustannuksiin suoritettavan valtionavustuksen maksamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionavustus henkilöstömenoihin	14 400 000
Valtionavustus muihin käyttökustannuksiin	5 450 000
Yhteensä	19 850 000

1983 esitys	19 850 000
1982 menoarvio	17 800 000
1981 tilinpäätös	15 729 615

31. Valtionavustus kunnille lastenkotien perustamiskustannuksiin

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk kustannusten nousun johdosta.

Momentin määrärahaa käytetään lastenkotien valtionavusta annetun lain (852/49) nojalla kunnille lastenkotien perustamiskustannuksiin suoritettavan valtionavustuksen maksamiseen.

1983 esitys	400 000
1982 menoarvio	350 000
1981 tilinpäätös	300 000

32. Valtionavustus lasten ja nuorison avoimuuden kehittämistoimintaan

Momentille ehdotetaan lisäystä 400 000 mk kustannusten nousun johdosta.

Momentin määrärahaa käytetään lastensuojelulain (52/36) 6 ja 7 §:n, 9 §:n 2 momentin a- ja d-kohdassa ja 23 §:n 5 momentissa, lastensuojeluasetuksen (203/36) 5 ja 7 §:ssä ja 22 §:n 3 momentissa tarkoitetuista toiminnoista aiheutuviin kustannuksiin valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan kunnille suoritettavan valtionavustuksen maksamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionavustus henkilöstömenoihin	1 400 000
Valtionavustus muihin menoihin	3 000 000
Yhteensä	4 400 000

1983 esitys	4 400 000
1982 menoarvio	4 000 000
1981 tilinpäätös	3 650 000

33. Valtion korvaus kunnille kasvatuskorvauksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 12 991 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä korvauserusteiden muuttumisesta.

Momentin määrärahaa käytetään lastensuojelulain (52/36) 39 §:n mukaisiin kunnille suoritettaviin kasvatuskorvauksiin.

1983 esitys	24 224 000
1982 menoarvio	11 233 000
1981 tilinpäätös	6 859 074

(34.) Valtion korvaus kunnille ammattiopetuskorvauksiin (arviomääräraha)

Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 436 000 mk.

1982 menoarvio	436 000
1981 tilinpäätös	220 270

37. Valtion korvaus sotaorpojen työhuollon kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään edelleen 250 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään sotaorpojen työhuollosta annetun lain (363/43) 4 §:n 1 momentin nojalla suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

1983 esitys	250 000
1982 menoarvio	250 000
1981 tilinpäätös	100 110

51. Valtionapu yksityisten lastenkotien käyttökustannuksiin

Momentille ehdotetaan lisäystä 650 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta.

Momentin määrärahaa käytetään lastenkotien valtionavusta annetun lain (852/49) nojalla yksityisten lastenkotien käyttökustannuksiin suoritettavan valtionavun maksamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu henkilöstömenoihin	4 620 000
Valtionapu muihin käyttökustannuksiin .	1 780 000
Yhteensä	6 400 000

1983 esitys	6 400 000
1982 menoarvio	5 750 000
1981 tilinpäätös	5 004 414

53. Valtionapu yksityisten koulukotien käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 189 500 mk, mistä 39 500 mk aiheutuu varauksesta vuodelle 1983 ja 150 000 mk hintojen noususta. Kun momentilta vähennetään määrärahan oikaisuna henkilöstömenoista 1 556 600 mk ja muista käyttökustannuksista 515 800 mk, vuoden 1981 kolmannessa lisämenoarviossa sekä vuoden 1982 toisessa lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä johtuen henkilöstömenoista 156 000 mk ja muista käyttökustannuksista 64 000 mk sekä varaus vuodelle 1982 197 100 mk, vähennys on 2 300 000 mk. Ehdotetaan, ettei vuonna 1983 valtionavun piiriin hyväksytä uutta henkilöstöä.

Momentin määrärahaa käytetään kunnallisten ja yksityisten kasvatustilavien valtionavusta annetun lain (294/22) nojalla yksityisten koulukotien käyttökustannuksiin suoritettavan valtionavun maksamiseen. Momentin määrärahaalla saadaan palkata enintään 112 valtionavun oikeuttavaa henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu henkilöstömenoihin	3 957 800
Valtionapu muihin käyttökustannuksiin ..	2 321 200
Yhteensä	6 279 000

1983 esitys	6 279 000
1982 menoarvio	8 579 000
1981 tilinpäätös	6 081 900

54. Valtionavustus yksityisten koulukotien rakentamiseen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 325 000 mk Pohjolan poikakodin Pohjola-rakennuksen peruskorjaukseen sekä jäteveden puhdistamon rakentamista varten. Vähennys on 500 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään kunnallisten ja yksityisten kasvatustilavien valtionavusta annetun lain (294/22) nojalla yksityisten koulukotien perustamiskustannuksiin suoritettavan valtionavustuksen maksamiseen.

1983 esitys	325 000
1982 menoarvio	825 000
1981 tilinpäätös	1 825 000

(55.) Valtionapu Lasten Keskus ry:lle (kertameno)

Momentti ja sille vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa ehdollisena ja kertamenoa myönnetty 250 000 markan määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 250 000 mk.

1982 menoarvio	250 000
----------------------	---------

42. Siirtoväen huolto

30. Valtion korvaus siirtoväen huoltoon (arviomääräraha)

Momentille merkitään vähennyistä 700 000 mk, mikä aiheutuu sotasiirtolaisten lukumäärän vähenemisestä.

Momentin määrärahaa käytetään sotasiirtolaisten yhteiskunnallisesta huollosta annetun lain

(423/40) nojalla kunnille sotasiirtolaisten huollosta suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

1983 esitys	14 000 000
1982 menoarvio	14 700 000
1981 tilinpäätös	8 993 906

43. Valtion erityiskoulut

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 7 368 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Ylimääräisten virkamiesten palkkaukset ..	5 814 100	+ 650 600	112	—
2. Tilapäisten palkkiot	212 700	+ 23 800	3	—
3. Muut palkat ja palkkiot	791 100	+ 86 400	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	481 900	+ 43 000	—	—
	Varaus 1982	— 212 000	—	—
	Varaus 1983	+ 68 200	—	—
	Yhteensä	7 368 000	115	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 760 800 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kolme pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	7 368 000
1982 menoarvio	6 708 000
1981 tilinpäätös	4 333 174

Käyttösuunnitelma:

	mk
Kotimaan matkat	50 000
Rakennusten käyttö	660 000
Toimistomenot	158 000
Ravintomenot	530 000
Oppilaiden matkat	600 000
Muut menot	580 000
Yhteensä	2 578 000

1983 esitys	2 578 000
1982 menoarvio	2 170 000
1981 tilinpäätös	1 540 730

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 500 000 mk Kuopion erityiskoulun kaluston ja koneiden täydennys-hankintoja sekä Lohipadon koulun ja lisärakennuksen valmistumiseen liittyvää kaluston ja koneiden uusimista ja täydentämistä varten.

1983 esitys	500 000
1982 menoarvio	545 000
1981 tilinpäätös	3 154 946

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 408 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä matkamenojen lisääntymisestä ja kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös ravintomenojen sekä oppilaiden matkamenojen maksamiseen.

44. Invalidihuolto

32. Valtionavustus kunnille asumispalvelujen käyttökustannuksiin

Momentille ehdotetaan lisäystä 650 000 mk, mikä aiheutuu hintojen noususta ja toiminnan laajentumisesta.

Momentin määrärahaa käytetään invaliidihuoltolain (907/46) 22 g §:n nojalla valtio-

neuvoston vahvistamien perusteiden mukaan kunnille asumispalvelujen käyttökustannuksiin suoritettavan valtionavustuksen maksamiseen.

1983 esitys	3 400 000
1982 menoarvio	2 750 000
1981 tilinpäätös	450 830

33. *Valtionosuus kunnille suojatyötoiminnan käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 4 844 300 mk, mistä vuoden 1981 kolmanteen lisämenoarvion perustuvien siirtojen johdosta aiheutuu henkilöstömenoihin 216 000 mk ja muihin käyttökustannuksiin 160 000 mk, määrärahan oikaisusta muihin käyttökustannuksiin 428 700 mk, vuonna 1983 tapahtuvasta enintään 30 uuden henkilön palkkaamisesta henkilöstömenoihin 1 360 000 mk sekä muihin käyttökustannuksiin 1 400 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 687 000 mk, varauksesta vuodelle 1983 72 600 mk ja hintojen noususta 520 000 mk. Kun momentilta vähennetään määrärahan oikaisuna henkilöstömenoista 485 700 mk sekä varauksena vuodelle 1982 192 600 mk, lisäys on 4 166 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään invaliidihuoltolain (907/46) 22 d §:n nojalla kunnille suojatyötoiminnan käyttökustannuksiin suoritettavan valtionosuuden maksamiseen. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään 151 valtionosuuteen oikeuttavaa henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	7 337 000
Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin	8 061 000
Yhteensä	15 398 000

1983 esitys	15 398 000
1982 menoarvio	11 232 000
1981 tilinpäätös	5 809 752

50. *Valtion korvaus erityishuoltolaitosten käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 12 022 900 mk, mistä vuonna 1983 tapahtuvasta enintään 45 uuden henkilön palkkaamisesta henkilöstömenoihin 3 415 000 mk ja muihin käyttökustannuksiin 1 208 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 5 600 000 mk, varauksesta vuodelle 1983 537 900 mk ja hintojen noususta 1 262 000 mk. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1982 1 568 900 mk, lisäys on 10 454 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään invaliidihuoltolain (907/46) 25 a §:n nojalla invaliidiin erityishuoltolaitosten käyttökustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään 710 valtion korvaukseen oikeuttavaa henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtion korvaus henkilöstömenoihin	54 378 000
Valtion korvaus muihin käyttökustannuksiin	19 285 000
Yhteensä	73 663 000

1983 esitys	73 663 000
1982 menoarvio	63 209 000
1981 tilinpäätös	54 998 100

51. *Valtionosuus yksityisen suojatyötoiminnan käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 6 229 200 mk, mistä määrärahan oikaisusta aiheutuu henkilöstömenoihin 1 297 000 mk ja muihin käyttökustannuksiin 2 377 000 mk, vuonna 1983 tapahtuvasta enintään 10 uuden henkilön palkkaamisesta henkilöstömenoihin 457 000 mk ja muihin käyttökustannuksiin 400 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 966 000 mk, varauksesta vuodelle 1983 102 200 mk sekä hintojen noususta 630 000 mk. Kun momentilta vähennetään vuoden 1981 kolmannen lisämenoarvion mukaisesti siirtona momentille 33.44.33 henkilöstömenoista 216 000 mk ja muista käyttökustannuksista 160 000 mk sekä varauksena vuodelle 1982 270 200 mk, lisäys on 5 583 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään invaliidihuoltolain (907/46) 22 d §:n nojalla yksityisen suojatyötoiminnan käyttökustannuksiin suoritettavan valtionosuuden maksamiseen. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään 232 valtionosuuteen oikeuttavaa henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	10 343 000
Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin	9 827 000
Yhteensä	20 170 000

1983 esitys	20 170 000
1982 menoarvio	14 587 000
1981 tilinpäätös	13 381 521

52. *Valtionavustus yksityisten asumispalvelujen käyttökustannuksiin*

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 633 000 mk, mistä vuonna 1983 tapahtuvasta enintään 30 uuden henkilön palkkaamisesta aiheutuu palkkausmenoihin 1 470 000 mk sekä muihin käyttökustannuksiin 330 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 1 400 000 mk, varauksesta vuodelle 1983 141 000 mk, hintojen noususta 220 000 mk sekä kuljetuspalvelujen

laajenemisesta 72 000 mk. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1982 393 000 mk, lisäys on 3 240 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään invaliidihuoltolain (907/46) 22 g §:n nojalla valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisesti yksityisten asumispalvelujen käyttökustannuksiin suoritettavan valtionavustuksen maksamiseen. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään 290 valtionavustukseen oikeuttavaa henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionavustus palkkausmenoihin	14 225 200
Valtionavustus muihin käyttökustannuksiin	3 595 800
Valtionavustus kuljetuspalveluihin	420 000
Yhteensä	18 241 000

1983 esitys	18 241 000
1982 menoarvio	15 001 000
1981 tilinpäätös	10 061 924

53. Valtion korvaus muihin invalidihuollon toimintoihin (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 5 016 000 mk, mistä määrärahan oikaisusta aiheutuu henkilöstömenoihin 116 500 mk ja muihin käyttökustannuksiin 1 011 500 mk, vuonna 1983 tapahtuvasta enintään 15 uuden henkilön palkkaamisesta henkilöstömenoihin 960 000 mk ja muihin käyttökustannuksiin 680 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 1 337 000 mk, varauksesta vuodelle 1983 131 000 mk sekä hintojen noususta 780 000 mk. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1982 374 000 mk, lisäys on 4 642 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään invaliidihuoltolain (907/46) 6, 9 c, 19 c, 20, 25 ja 25 e §:n nojalla invalidien apuvälineiden lainaustoiminnan, sopeutumisvalmennuksen, työhönvalmennuksen, elinkeinoneuvonnan ja työkokeilun järjestämisestä aiheutuviin käyttökustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään 185 valtion korvaukseen oikeuttavaa henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtion korvaus henkilöstömenoihin	13 238 000
Valtion korvaus muihin käyttökustannuksiin	11 306 000
Yhteensä	24 544 000

1983 esitys	24 544 000
1982 menoarvio	19 902 000
1981 tilinpäätös	14 166 898

54. Valtion korvaus yksilöllisen invalidihuollon kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 30 000 000 mk, mikä aiheutuu toiminnan laajentumisesta ja kustannusten noususta.

Momentin määrärahaa käytetään invaliidihuoltolain (907/46) 8 ja 9 c §:n, 11 §:n 2 momentin sekä 14, 15, 18, 19 c, 21 ja 25 b §:n nojalla yksilöllisen invalidihuollon kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

1983 esitys	150 000 000
1982 menoarvio	120 000 000
1981 tilinpäätös	112 698 735

(55.) Valtionapu Invalidiliitto ry:lle tutkimuksia varten

Momentti ja sille vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 100 000 markan määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 100 000 mk.

1982 menoarvio	100 000
1981 tilinpäätös	77 000

56. Valtionavustus näkövammaisten käsityöntekijöiden työllistämiseksi

Momentille ehdotetaan 850 000 mk.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtionavustuksen maksamiseen näkövammaisten käsityöntekijöiden työllisyyden ylläpitämiseen ja edistämiseen.

1983 esitys	850 000
-------------------	---------

58. Valtionavustus suojatyötoiminnan perustamiskustannuksiin

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta.

Momentin määrärahaa käytetään invaliidihuoltolain (907/46) 22 e §:n nojalla suojatyötoiminnan perustamiskustannuksiin suoritettavan valtionavustuksen maksamiseen.

1983 esitys	900 000
1982 menoarvio	800 000
1981 tilinpäätös	800 000

59. *Valtionavustus erityishuoltolaitosten perustamiskustannuksiin* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 400 000 mk Lapin kuntoutuskeskuksen rakentamisen loppuun saattamiseksi sekä Invalidisäätiön ortopedisen sairaalan peruskorjausta varten. Vähennys on 2 500 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään invaliidi-huoltolain (907/46) 25 c §:n nojalla erityishuoltolaitosten perustamiskustannuksiin suoritettavan valtionavustuksen maksamiseen.

1983 esitys	3 400 000
1982 menoarvio	5 900 000
1981 tilinpäätös	6 600 000

83. *Valtion lainat invalideille opinto- ja työhuoltoon*

Momentille merkitään 1 490 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään invaliidi-huoltolain (907/46) 18 §:n 1 ja 4 momentin sekä 21 §:n 1 ja 3 momentin nojalla opinto- ja työhuoltolainojen suorittamiseen valtioneu-voston vahvistamien perusteiden mukaan.

1983 esitys	1 490 000
1982 menoarvio	1 360 000
1981 tilinpäätös	1 252 170

84. *Valtion lainat suojatyötoiminnan perustamiskustannuksiin* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 200 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään invaliidi-huoltolain 22 e §:n nojalla avustuksen ja hal-pakorkoisen lainan suorittamiseen suojatyötoi-minnan perustamiskustannuksiin.

1983 esitys	1 200 000
1982 menoarvio	1 100 000
1981 tilinpäätös	1 100 000

45. Valtion kehitysvammalaitokset

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 12 138 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virka-</i> <i>miesten palkkaukset</i>	6 867 400	+ 701 100	110	— 1
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i>	3 245 100	+ 392 900	53	+ 1
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	1 119 000	+ 144 000	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	794 200	+ 70 500	—	—
Varaus 1982		— 349 800	—	—
Varaus 1983	112 300	+ 112 300	—	—
Yhteensä	12 138 000	+ 1 071 000	163	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 184 100 mk. Palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta aiheutuva lisäys on 1 223 000 mk.

c) Tilapäisten palkkioista vähennetään 8 300 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistetyt toimen palkkiona.

Työsubdepalkkioihin ehdotetaan lisäystä 32 200 mk vuoden 1982 toisen lisämenoarvion mukaisesti palkatun talonmiehen edelleen palkkaamista varten.

Lisäys on 23 900 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 54 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 30 000 mk viransijaisten palkkioina.

1983 esitys	12 138 000
1982 menoarvio	11 067 000
1982 II lisämenoarvio	6 000
1981 tilinpäätös	8 772 005

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 387 000 mk, mikä aiheutuu valtion kehitysvammalaitosten toiminnan muuttamisesta laitoshuoltoa antavista yksiköistä erilaista ammatillista koulutusta antaviksi yksiköiksi, Kuhankosken opetuskodin yhteydessä toimivan Järvilinnan toimintayksikön toiminnan aloittamisesta sekä kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös ravintomenojen ja oppilaiden matkamenojen maksamiseen, oppilaiden perus- ja ammattikoulutuksesta aiheutuviin opetusvälineisiin sekä valtion kehitysvammalaitosten harjoittaman maatalo- ja metsätalouden aiheuttamiin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kotimaan matkat	55 000
Rakennusten käyttö	835 000
Toimistomenot	300 000
Ravintomenot	1 202 000
Oppilaiden matkat	50 000
Oppilaiden koulutus	215 000
Maatilatalouden menot	510 000
Muut menot	820 000
Yhteensä	3 987 000

1983 esitys	3 987 000
1982 menoarvio	3 600 000
1981 tilinpäätös	2 942 263

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 790 000 mk, mistä

170 000 mk Kuhankosken opetuskodin lisätilojen irtaimiston hankintaan, 120 000 mk Alavuden ammatillisen koulutuskeskuksen uusien toimitilojen kalustamista, 450 000 mk Perttulan ammatillisen koulutuskeskuksen uusien oppilasuntoloiden kalustamista ja 50 000 mk muuta kaluston, koneiden ja välineiden uusimista ja täydentämistä varten.

1983 esitys	790 000
1982 menoarvio	760 000
1981 tilinpäätös	649 303

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 6 000 000 mk Perttulan ammatillisen koulutuskeskuksen rakentamista, peruskorjausta ja aluetöitä varten. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 16 000 000 mk, mistä uudisrakentamisen osuus on 3 904 000 mk, peruskorjauksen 10 830 000 mk ja aluetöiden 1 266 000 mk. Uudisrakennuksen hyötypinta-ala on 864 m² ja peruskorjaustyön 4 462 m², jolloin vastaavat yksikkökustannukset ovat 4 497 mk/m² ja 2 427 mk/m². Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty 7 750 000 mk.

1983 esitys	6 000 000
1982 menoarvio	7 700 000
1981 tilinpäätös	5 500 000

46. Kunnallinen kehitysvammaisten erityishuolto

30. Valtionosuus kunnallisen kehitysvammaisten erityishuollon käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti momentille merkitään lisäystä 49 291 300 mk, mistä vuoden 1982 toiseen lisämenoarvioon perustuvien siirtojen johdosta aiheutuu henkilöstömenoihin 910 000 mk ja muihin käyttökustannuksiin 339 600 mk, määrärahan oikaisusta aiheutuu henkilöstömenoihin 2 863 000 mk, vuonna 1983 tapahtuvasta enintään 120 uuden henkilön palkkaamisesta henkilöstömenoihin 5 480 000 mk ja muihin käyttökustannuksiin 2 040 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 27 950 000 mk, varauksesta vuodelle 1983 2 608 700 mk ja hintojen noususta

7 100 000 mk. Kun momentilta vähennetään määrärahan oikaisuna muista käyttökustannuksista 869 000 mk sekä varauksena vuodelle 1982 7 827 300 mk, lisäys on 40 595 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/77) nojalla kunnallisten kehitysvammaisten erityishuollon toimintayksiköiden käyttökustannuksiin suoritettavan valtionosuuden maksamiseen. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään 5 803 valtionosuuteen oikeuttavaa henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	263 450 400
Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin	106 330 600

Yhteensä 369 781 000

1983 esitys	369 781 000
1982 menoarvio	329 186 000
1982 II lisämenoarvio	1 130 900
1981 tilinpäätös	282 185 319

32. *Valtionosuus kunnallisen kehitysvammaisten erityishuollon toimintayksiköiden perustamiskustannuksiin*

Valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti momentille ehdotetaan 11 100 000 mk. Kustannukset aiheutuvat vuoden 1983 aikana tehtävistä ja aikaisempina vuosina tehdyistä valtionosuuden suorittamispäätöksistä. Vähennys 1 100 000 mk aiheutuu hankkeiden vähentymisestä.

Samalla ehdotetaan, että vuonna 1983 saadaan hyväksyä hankkeiden toteuttamisohjelmia enintään sellainen määrä, että valtionosuus arvioituna niiden kustannusarvioista vastaa 14 100 000 mk. Kassamenoja edellä mainittujen ja aikaisempina vuosina hyväksytyjen perustamissuunnitelmien ja toteuttamisohjelmien hyväksymisestä arvioidaan aiheutuvan vuonna 1984 8 000 000 mk ja vuonna 1985 3 400 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/77) nojalla kunnallisten kehitysvammaisten erityishuollon toimintayksiköiden perustamiskustannuksiin suoritettavan valtionosuuden maksamiseen.

1983 esitys	11 100 000
1982 menoarvio	12 200 000
1981 tilinpäätös	15 892 937

34. *Valtionosuus kunnille kehitysvammaisten erityishuollon kustannuksiin (arviomääräraha)*

Momentille merkitään edelleen 90 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään kehitysvammaisten erityishuollon voimaannpanosta annetun lain (520/77) 20 §:n nojalla kunnille suoritettavan korkotuen maksamiseen.

1983 esitys	90 000
1982 menoarvio	90 000
1981 tilinpäätös	—

35. *Valtion korvaus erityishuoltopiirien kuntainliitoille eräisiin kehitysvammaisten erityishuollon kustannuksiin (arviomääräraha)*

Momentille merkitään edelleen 600 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/77) 44 §:n 2 momentin nojalla kehitysvammahuollon kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

1983 esitys	600 000
1982 menoarvio	600 000
1981 tilinpäätös	194 755

47. Yksityinen kehitysvammaisten erityishuolto

50. *Valtionosuus yksityisen kehitysvammaisten erityishuollon käyttökustannuksiin (arviomääräraha)*

Valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti momentille merkitään lisäystä 2 601 800 mk, mistä palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta aiheutuu 2 030 000 mk, varauksesta vuodelle 1983 181 800 mk sekä hintojen noususta 390 000 mk. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1982 565 800 mk, lisäys on 2 036 000 mk. Ehdotetaan, ettei vuonna 1983 hyväksytä valtionosuuden piiriin uutta henkilöstöä.

Momentin määrärahaa käytetään kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/77)

ja kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain voimaannpanosta annetun lain (520/77) nojalla yksityisten kehitysvammaisten erityishuollon toimintayksiköiden käyttökustannuksiin suoritettavan valtionosuuden maksamiseen. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään 535 valtionosuuteen oikeuttavaa henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	18 369 000
Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin	5 892 000
Yhteensä	24 261 000

1983 esitys	24 261 000
1982 menoarvio	22 225 000
1981 tilinpäätös	18 499 787

53. *Valtion korvaus yksityisille toimintayksiköille eräisiin kehitysvammaisten erityishuollon kustannuksiin*

Momentille ehdotetaan lisäystä 59 000 mk, mistä 33 600 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 3 400 mk varauksesta vuodelle 1983 sekä 22 000 mk hintojen noususta. Kun momentilta vähennetään vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa Kehitysvammaliitolle ehdollisena myönnetty määräraha 200 000 mk ja 9 000 mk varauksena vuodelle 1982, vähennys on 150 000 mk. Ehdotetaan, ettei vuonna 1983 valtion korvauksen piiriin hyväksytä uutta henkilöstöä.

Momentin määrärahaa käytetään kehitysvam-

maisten erityishuollosta annetun lain (519/77) 16 §:n sekä 53 §:n 2 momentin nojalla yksityisille erityishuollon toimintayksiköille suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään kuusi valtion korvaukseen oikeuttavaa henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtion korvaus henkilöstömenoihin	306 000
Valtion korvaus muihin käyttökustannuksiin	336 000
Yhteensä	642 000

1983 esitys	642 000
1982 menoarvio	792 000
1981 tilinpäätös	508 100

50. Kunnallinen alkoholitarkastus

30. *Valtionosuus kunnille alkoholitarkastajien toiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin (arviomääräraha)*

Momentille merkitään lisäystä 597 900 mk, mistä vuonna 1983 tapahtuvasta enintään kuuden uuden sivuviran perustamisesta aiheutuu henkilöstömenoihin 62 000 mk ja muihin käyttökustannuksiin 10 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 438 000 mk, varauksesta vuodelle 1983 39 900 mk sekä hintojen noususta 48 000 mk. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1982 121 900 mk, lisäys on 476 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään alkoholilain

(459/68) nojalla kunnille eräisiin alkoholitarkastajien toiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin suoritettavan valtionosuuden maksamiseen. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään 6 päätoimista sekä 336 sivutoimista valtionosuuteen oikeuttavaa henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	4 014 600
Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin	729 400
Yhteensä	4 744 000

1983 esitys	4 744 000
1982 menoarvio	4 268 000
1981 tilinpäätös	3 413 865

51. Raittiustyö

30. *Valtionosuus ja -avustus kunnille alkoholivaroista raittiustyöhön ja päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huoltoon (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan lisäystä 126 800 mk asukasta kohden lasketun valtionosuuden ja -avustuksen maksamiseksi edelleen 3 markan suuruisena.

Momentin määrärahaa käytetään alkoholilain (459/68) nojalla raittiustyöhön, alkoholijuomista aiheutuvien haittojen ehkäisemistä tarkoittavaan toimintaan sekä päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien ja heidän perheittensä

huoltoon suoritettavien valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen.

1983 esitys	14 372 000
1982 menoarvio	14 245 200
1981 tilinpäätös	14 246 059

50. *Valtionapu raittiustyöhön sekä alkoholijuomista aiheutuvien haittojen ehkäisemiseen*

Momentille ehdotetaan lisäystä 724 000 mk, mikä aiheutuu asukasta kohden lasketun valtionavun nostamisesta 1,70 markasta 1,90 markkaan.

Momentin määrärahaa käytetään alkoholilain (459/68) nojalla raittiustyötä tekevien järjestöjen toimintaan suoritettavan valtionavun maksamiseen. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään 89 päätoimista sekä 16 sivutoimista valtionapuun oikeuttavaa henkilöä.

1983 esitys	9 103 000
1982 menoarvio	8 379 000
1981 tilinpäätös	7 118 133

(51.) *Valtionapu raittiustalouteen* (kerta-meno)

Momentti ja sille vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa ehdollisena ja kertamenona myönnetty 30 000 markan määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 30 000 mk.

1982 menoarvio	30 000
----------------------	--------

53. Valtion päihdehuoltolat

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 11 127 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	6 620 900	+ 719 900	113	—
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i>	2 982 900	+ 345 100	44	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	692 200	+ 74 200	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	728 000	+ 64 300	—	—
	Varaus 1982	— 320 500	—	—
	Varaus 1983	+ 103 000	—	—
	Yhteensä	+ 986 000	157	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 139 200 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 44 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	11 127 000
1982 menoarvio	10 141 000
1981 tilinpäätös	8 777 197

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 522 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös ravintomenojen maksamiseen sekä valtion päihdehuoltoloiden harjoittaman maatalo- ja metsätalouden aiheuttamiin menoihin.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Kotimaan matkat	92 000
Rakennusten käyttö	2 700 000
Toimistomenot	440 000
Ravintomenot	1 840 000
Maatilatalouden menot	1 000 000
Muut menot	1 400 000
Yhteensä	7 472 000

1983 esitys	7 472 000
1982 menoarvio	6 950 000
1981 tilinpäätös	6 201 244

70. *Kaluston hankkiminen*

Momentille ehdotetaan 345 000 mk, mistä 180 000 mk Järvenpään sosiaalisairaalan puhelinkeskuksen uusimista ja 165 000 mk huoltoloiden kaluston ja koneiden uusimista ja täydentämistä varten.

1983 esitys	345 000
1982 menoarvio	200 000
1981 tilinpäätös	121 785

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 000 000 mk Per-
niön huoltolan huollettavien asuinrakennuksen
peruskorjausta varten. Hankkeen kustannusar-

vio on 3 500 000 mk, hyötypinta-ala 2 220 m²
ja tilavuus 9 440 m³, jolloin vastaavat yksikkö-
kustannukset ovat 1 577 mk/m² ja 371 mk/
m³. Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty
1 795 000 mk.

1983 esitys	1 000 000
1982 menoarvio	1 200 000
1981 tilinpäätös	1 579 200

54. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien kunnallinen huolto

31. Valtionosuus kunnille päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollon käyttökustan- nuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 7 653 000
mk, mistä määrärahan oikaisusta aiheutuu hen-
kilöstömenoihin 683 000 mk ja muihin käyttö-
kustannuksiin 436 000 mk, vuonna 1983 ta-
pahtuvasta enintään 40 uuden henkilön palk-
kaamisesta henkilöstömenoihin 1 370 000 mk
ja muihin käyttökustannuksiin 560 000 mk, pal-
velussuhteen ehtojen tarkistuksesta 3 288 000
mk, varauksesta vuodelle 1983 316 000 mk
sekä hintojen noususta 1 000 000 mk. Kun
momentilta vähennetään varauksena vuodelle
1982 921 000 mk, lisäys on 6 732 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään päihdyttä-
vien aineiden väärinkäyttäjien huollosta an-
netun lain (96/61) nojalla kunnille eräisiin päih-
dyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollon
käyttökustannuksiin suoritettavan valtionosu-
uden maksamiseen. Momentin määrärahalla saa-
daan palkata enintään 945 valtionosuuteen
oikeuttavaa henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	31 973 000
Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin .	14 277 000
Yhteensä	46 250 000

1983 esitys	46 250 000
1982 menoarvio	39 518 000
1981 tilinpäätös	32 356 048

32. Valtionavustus kunnille päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huoltoloiden ja toi- mintayksiköiden perustamiskustannuksiin (siir- tomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 4 000 000
mk.

Momentin määrärahaa käytetään päihdyttä-
vien aineiden väärinkäyttäjien huollosta anne-

tun lain (96/61) 36 §:n 1 momentin nojalla
kunnille huoltoloiden ja toimintayksiköiden
perustamiskustannuksiin suoritettavan valtion-
avustuksen maksamiseen.

1983 esitys	4 000 000
1982 menoarvio	4 000 000
1981 tilinpäätös	4 000 000

36. Ylimääräinen valtionavustus kunnille huoltoloiden ja toimintayksiköiden käyttökus- tannuksiin

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk,
mikä aiheutuu toiminnan laajentumisesta ja
kustannusten noususta.

Momentin määrärahaa käytetään päihdyttä-
vien aineiden väärinkäyttäjien huollosta an-
netun lain (96/61) 36 §:n nojalla kunnille huol-
toloiden ja toimintayksiköiden kokeilu- ja ke-
hittämistoimintaan sekä muihin erityistarpei-
siin suoritettavan ylimääräisen valtionosuuden
maksamiseen.

1983 esitys	650 000
1982 menoarvio	600 000
1981 tilinpäätös	550 000

37. Valtionavustus kunnille sosiaalisesti työ- rajoitteisten kuntoutusta koskevaan kokeilutoi- mintaan

Momentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk,
mikä aiheutuu kokeilun laajentamisesta ja kus-
tannusten noususta.

Momentin määrärahaa käytetään sosiaalisesti
työrajoitteisten työllistämiseen tähtäävään kun-
toutuustoimintaan valtioneuvoston vahvistamien
perusteiden mukaisesti.

1983 esitys	1 300 000
1982 menoarvio	1 000 000

55. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien yksityinen huolto

50. Valtionapu yksityisen päihdehuollon käyttökustannuksiin

Momentille ehdotetaan lisäystä 4 457 200 mk, mistä määrärahan oikaisuna aiheutuu henkilöstömenoihin 1 577 900 mk ja muihin käyttökustannuksiin 690 100 mk, vuoden 1981 kolmannessa lisämenoarviossa sekä vuoden 1982 toisessa lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä henkilöstömenoihin 156 000 mk ja muihin käyttökustannuksiin 64 000 mk, vuonna 1983 tapahtuvasta enintään 7 uuden henkilön palkkaamisesta aiheutuu henkilöstömenoihin 238 000 mk ja muihin käyttökustannuksiin 98 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 1 150 000 mk, varauksesta vuodelle 1983 123 200 mk sekä hintojen noususta 360 000 mk. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1982 321 200 mk, lisäys on 4 136 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään alkoholilain (459/68) 98 §:n ja päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain (96/61) nojalla järjestöjen harjoittamaan päihdehuoltoon suoritettavan valtionavun maksamiseen. Momentin määrärahasta korvataan myös ulkomailta palautettavien sopeutumattomien nuorten vastaanotto toiminta ja huolto Turun nuorisosaamalla. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään 369 valtionapuun oikeuttavaa henkilöä.

	mk
Käyttösuunnitelma:	
Valtionapu henkilöstömenoihin	12 436 000
Valtionapu muihin käyttökustannuksiin ..	5 573 000
Yhteensä	18 009 000

1983 esitys	18 009 000
1982 menoarvio	13 873 000
1982 II lisämenoarvio	200 000
1981 tilinpäätös	11 869 000

51. Valtionapu yksityisten päihdehuollon toimintayksiköiden perustamiskustannuksiin

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä Mikkelin a-kodin toimintarakennuksen ja Kymen katkaisuhuoltoaseman rakentamiskustannuksista.

Momentin määrärahaa käytetään päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain (96/61) 36 §:n 2 momentin nojalla yksityisten päihdehuollon laitosten perustamiskustannuksiin ja perustamiskustannuksia aiheuttaneiden hankkeiden lainojen lyhennyksiin suoritettavan valtionavun maksamiseen.

1983 esitys	700 000
1982 menoarvio	600 000
1981 tilinpäätös	600 000

55. Valtion korvaus yksityisten huoltoloiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään edelleen 2 346 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain (96/61) 35 §:n nojalla yksityisten huoltoloiden hoitopäiväkustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

1983 esitys	2 346 000
1982 menoarvio	2 346 000
1981 tilinpäätös	1 632 238

56. Kodinhoitotoiminta

30. Valtionosuus kunnille kodinhoitajien toiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 22 287 800 mk, mistä vuonna 1982 osaksi vuotta palkatun henkilöstön palkkaamisesta aiheutuu henkilöstömenoihin 3 560 000 mk ja matkakustannuksiin 292 900 mk, vuonna 1983 sosiaali- ja terveysministeriön tarkemmin määräämin perusteina tapahtuvasta enintään 120 uuden henkilön palkkaamisesta henkilöstömenoihin 1 992 000 mk ja matkakustannuksiin 168 000 mk, palvelussuh-

teen ehtojen tarkistuksesta 14 200 000 mk, varauksesta vuodelle 1983 1 274 900 mk ja hintojen noususta 800 000 mk. Kun momentilta vähennetään määrärahan oikaisuna henkilöstömenoista 5 581 000 mk ja matkakustannuksista 349 300 mk, maksujen tarkistuksena 1 000 000 mk sekä varauksena vuodelle 1982 3 967 500 mk, lisäys on 11 390 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään kunnallista kodinhoitoavusta annetun lain (270/66) nojalla kunnille eräisiin kodinhoitajien toiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin suoritetta-

van valtionosuuden maksamiseen. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään 3 950 valtionosuuteen oikeuttavaa henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	128 805 400
Valtionosuus matkakustannuksiin	10 591 600
Yhteensä	139 397 000

1983 esitys	139 397 000
1982 menoarvio	128 007 000
1981 tilinpäätös	102 693 183

(31.) *Valtionavustus kunnille kotiaavustajatoiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin*

Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 6 430 000 mk.

1982 menoarvio	6 430 000
1981 tilinpäätös	5 500 000

32. *Valtionosuus kunnille kotiaavustajatoiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin (arvion määräraha)*

Momentille merkitään lisäystä 6 927 000 mk, mistä määrärahan oikaisusta aiheutuu muihin käyttökustannuksiin 194 000 mk, vuonna 1982 osaksi vuotta palkatun henkilöstön palkkaami-

sesta henkilöstömenoihin 920 000 mk ja muihin käyttökustannuksiin 140 800 mk, vuonna 1983 sosiaali- ja terveysministeriön tarkemmin määräämin perustein tapahtuvasta enintään 250 uuden henkilön palkkaamisesta henkilöstömenoihin 988 000 mk ja muihin käyttökustannuksiin 168 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 3 775 000 mk, varauksesta vuodelle 1983 341 200 mk ja hintojen noususta 400 000 mk. Kun momentilta vähennetään määrärahan oikaisuna henkilöstömenoista 1 754 000 mk, maksujen tarkistuksena 300 000 mk sekä varauksena vuodelle 1982 1 055 000 mk, lisäys on 3 818 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään kunnallisesta kodinhoitoavusta annetun lain (270/66) nojalla kunnille eräisiin kotiaavustajatoiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin suoritettavan valtionosuuden maksamiseen. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään 4 490 valtionosuuteen oikeuttavaa henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	34 421 200
Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin	5 947 800
Yhteensä	40 369 000

1983 esitys	40 369 000
1982 menoarvio	36 551 000

57. Lomatoiminta

30. *Valtion korvaus kunnille maatalous- ja pienyrittäjien vuosilomajärjestelmän sekä maatalousyrittäjien sijaisaputoiminnan hallinnon käyttökustannuksiin*

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 432 000 mk, lähinnä hintojen nousun johdosta.

Momentin määrärahaa käytetään maatalousyrittäjien vuosiloman ja sijaisavun järjestämisestä annetun lain (102/78) nojalla kunnille loma- ja sijaisaputoiminnan järjestämisestä aiheutuviin hallinnon käyttökustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen sekä pienyrittäjän vuosilomarahasta annetun lain (408/77) täytäntöönpanosta aiheutuviin tarpeellisiin käyttökustannuksiin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtion korvaus henkilöstömenoihin	11 500 000
Valtion korvaus muihin käyttökustannuksiin	3 552 000
Yhteensä	15 052 000

1983 esitys	15 052 000
1982 menoarvio	13 620 000
1981 tilinpäätös	11 999 695

40. *Valtion korvaus maatalousyrittäjien vuosilomajärjestelmän kustannuksiin (arvion määräraha)*

Momentille ehdotetaan lisäystä 45 000 000 mk, mistä 30 000 000 mk aiheutuu kustannusten noususta lomakautta 1982/83 koskevan maataloustuloratkaisun mukaisesti ja 15 000 000 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun momentilta vähennetään 30 000 000 mk varauksena vuodelle 1982, lisäys on 15 000 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään maatalousyrittäjien vuosiloman ja sijaisavun järjestämisestä annetun lain (102/78) nojalla maatalouslomittajien palkoista ja matkoista kunnille suo-

ritettävien korvausten maksamiseen. Varaus luetaan maataloustulolaissa (629/82) tarkoitukseksi maatalouden tuloksi, siten kuin maatalousyrittäjien vuosiloman ja sijaisavun järjestämisestä annetun lain (102/78, muut. 54/81) 27 §:ssä on säädetty.

1983 esitys	385 000 000
1982 menoarvio	370 000 000
1981 tilinpäätös	247 528 412

41. *Valtion korvaus maatalousyrittäjien sijaisavun kustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 20 000 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta sijaisapukautta 1982/83 koskevan maataloustuloratkaisun mukaisesti. Kun momentilta vähennetään 20 000 000 mk varauksena vuodelle 1982, momentin loppusumma jää ennalteen eli momentille ehdotetaan edelleen 64 000 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään maatalousyrittäjien vuosiloman ja sijaisavun järjestämisestä annetun lain (102/78) nojalla kunnille maatalousyrittäjien sijaisaputoiminnan kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen. Varaus luetaan maataloustulolaissa (629/82) tarkoitukseksi maatalouden tuloksi, siten kuin maatalousyrittäjien vuosiloman ja sijaisavun järjestämisestä annetun lain (102/78, muut. 64/81) 27 §:ssä on säädetty.

1983 esitys	64 000 000
1982 menoarvio	64 000 000
1981 tilinpäätös	34 637 739

42. *Valtion korvaus pienyrittäjien vuosilomajärjestelmän kustannuksiin* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 400 000 mk lähinnä hintojen nousun johdosta.

Momentin määrärahaa käytetään pienyrittäjien vuosilomarahasta annetun lain (408/77) nojalla pienyrittäjien vuosilomasta aiheutuviin kustannuksiin lomakautena 1983/1984 suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

1983 esitys	15 400 000
1982 menoarvio	14 000 000
1981 tilinpäätös	11 700 000

43. *Valtion korvaus maatalousyrittäjien viikkovapaatoiminnan kokeilukustannuksiin* (siirtomääräraha)

81 1682006403

Momentin numerotunnus on muutettu ja momentille ehdotetaan edelleen 5 000 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään maatalousyrittäjien viikkovapaatoiminnan kokeilusta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisesti.

1983 esitys	5 000 000
1982 menoarvio	5 000 000
1981 tilinpäätös	4 400 000

51. *Valtionapu sosiaaliseen lomatoimintaan*
Momentille ehdotetaan lisäystä 20 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta.

Momentin määrärahaa käytetään vähävaraisten omaa työtä tekevien henkilöiden lomakustannusten maksamiseen.

1983 esitys	220 000
1982 menoarvio	200 000
1981 tilinpäätös	179 266

(53.) *Valtionapu syöpäjärjestöille lomatoiminnan järjestämistä varten*

Momentti ja sille vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 250 000 markan määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 250 000 mk.

1982 menoarvio	250 000
1981 tilinpäätös	250 000

57. *Valtionapu ammattiyhdistysliikkeen lomajärjestöjen lomatoimintaa varten* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 500 000 mk kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta vähennetään kertameno 1 000 000 mk, vähennys on 500 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään ammattiyhdistysliikkeen lomajärjestöjen lomatoiminnan järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtionavun maksamiseen. Tarkoituksena on siirtää avustusten painopistettä investointiavustuksista välittömään lomanvieton tukeen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu käyttökustannuksiin	6 000 000
Valtionapu perustamiskustannuksiin (enintään)	8 500 000
Yhteensä	14 500 000

1983 esitys	14 500 000
1982 menoarvio	15 000 000
1981 tilinpäätös	14 000 000

58. *Valtionapu maatalous- ja pienyrittäjäväestön lomajärjestöjen lomatoimintaa varten*

Momentille ehdotetaan lisäystä 400 000 mk kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta vähennetään kertameno 512 000 mk, vähennys on 112 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään maatalous- ja pienyrittäjäväestön lomajärjestöjen lomatoiminnan järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtionavun maksamiseen. Tarkoituksena on siirtää avustusten painopistettä investointiavustuksista välittömän lomavieton tukeen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu käyttökustannuksiin	1 400 000
Valtionapu perustamiskustannuksiin (enintään)	1 700 000
Yhteensä	3 100 000

1983 esitys	3 100 000
1982 menoarvio	3 212 000
1981 tilinpäätös	2 700 000

(59.) *Valtionapu vammaisten lomatoiminnan järjestämistä varten*

Momentti ja sille vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 600 000 markan määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 600 000 mk.

1982 menoarvio	600 000
1981 tilinpäätös	250 000

58. Muu sosiaaliturva

31. *Valtion korvaus kunnallisille työlaitoksille irtolaisten huollon kustannuksiin* (arvio määräraha)

Momentille merkitään edelleen 92 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään irtolaislain (57/36) nojalla kunnallisille työlaitoksille irtolaisten huollon päiväkustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

1983 esitys	92 000
1982 menoarvio	92 000
1981 tilinpäätös	62 221

33. *Valtionavustus kunnille kunnalliskotien ja kunnallisten vanhainkotien rakentamiseen ja peruskorjauksiin* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 000 000 mk toiminnan laajentumisesta ja kustannusten noususta johtuen.

Momentin määrärahaa käytetään valtionavustuksen maksamiseen kunnille kunnalliskotien ja kunnallisten vanhainkotien rakentamiseen ja peruskorjauksiin valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisesti.

1983 esitys	7 500 000
1982 menoarvio	5 500 000
1981 tilinpäätös	26 000 000

51. *Valtionapu eläkeläisten järjestöille*

Momentille ehdotetaan edelleen 1 900 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään valtakunnallisten eläkeläisjärjestöjen toiminnan tukemiseksi suoritettavan valtionavun maksamiseen.

1983 esitys	1 900 000
1982 menoarvio	1 900 000
1981 tilinpäätös	1 800 000

52. *Pakolaishuollon avustaminen* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 26 000 mk kustannusten noususta johtuen. Kun momentilta vähennetään 890 000 mk siirtona momentiksi 33.99.56 Suomessa olevien pakolaisten huollon järjestämisestä aiheutuvina menoina, vähennys on 864 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään Maikkulan vanhainkodista eri laitoksiin hoidettavaksi siirrettyjen huollettavien huolto- ja hoitokustannusten korvamiseen.

1983 esitys	136 000
1982 menoarvio	1 000 000
1981 tilinpäätös	640 138

60. Lääkintöhallitus

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 17 055 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	12 939 400	+ 1 741 700	156	+ 3
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	2 252 800	+ 261 900	47	—
3. Muut palkat ja palkkiot	589 000	+ 75 900	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 116 000	+ 123 200	—	—
Varaus 1982		— 479 500	—	—
Varaus 1983	157 800	+ 157 800	—	—
Yhteensä	17 055 000	+ 1 881 000	203	+ 3

Henkilöstön määrän lisäyksestä kaksi aiheutuu siirrosta momentilta 33.73.21.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 752 600 mk, mistä 1 752 300 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Toiminnan tehostamiseksi ehdotetaan perustettavaksi sopimuspalkkainen ylilääkäriin virka (S 13).

Terveyskasvatukseen liittyviä tehtäviä hoitavien henkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan perustettavaksi sopimuspalkkainen ylitarkastajan virka (S 12) ja ylimääräinen tarkastajan toimi (V 28). Ylitarkastajan ja tarkastajan palkkaus on aikaisemmin suoritettu momentilta 33.73.21.

Lisäys on 296 900 mk.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 47 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 30 000 mk asiantuntijain palkkioina.

1983 esitys	17 055 000
1982 menoarvio	15 174 000
1982 II lisämenoarvio	81 000
1981 tilinpäätös	14 234 981

09. Pysyvät neuvottelu- ja toimikunnat

Momentille ehdotetaan lisäystä 445 000 mk, mikä aiheutuu toiminnan tehostamisesta ja palkkioiden tarkistuksesta.

1983 esitys	950 000
1982 menoarvio	505 000
1982 II lisämenoarvio	260 000
1981 tilinpäätös	462 037

22. Kebittämistoiminta

Momentille ehdotetaan 1 380 000 mk, mistä 1 080 000 mk aiheutuu siirrosta momentilta 33.60.29 ja 200 000 mk perusterveydenhuollon kokeilusuunnitelmaprojektin menoista ja 100 000 mk toiminnan laajentamisesta ja kustannusten noususta.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää henkilöstön palkkauksiin, muihin tutkimus- ja kehittämistoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen sekä laskentatoimen suunnitteluun ja kehittämiseen. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään kaksi henkilöä perusterveydenhuollon kokeilusuunnitelmaprojektia varten ja kolme henkilöä muita lyhytaikaisia tehtäviä varten.

1983 esitys	1 380 000
-------------------	-----------

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 959 000 mk lähinnä painatusmenojen lisääntymisen, asiantuntijapalvelujen tehostamisen ja kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta vähennetään kehittämistoiminnan menot 1 020 000 mk sekä

laskentatoimen suunnittelun ja kehittämisen menot 60 000 mk siirtona momentiksi 33.60.22, vähennys on 121 000 mk.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös lääkintöhallituksen tiedotustoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen, Sairaanhoidon Tutkimuslaitoksen tutkimusprojektien tukemiseen, huumausaineseurannan sekä lääkkeiden haittavaikutusrekisterin ylläpidon menoihin, terveydenhoitoalan rakennusten ja laitteiden standardointityöhön, poikkeusolojen valmiuden menoihin, ulkopuolisten asiantuntijoiden käyttämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen ja farmaseuttisten erikoisvalmisteiden myyntilupamaksujen palauttamiseen sekä rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan valvonnasta aiheutuviin matkamenoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	12 000
Kotimaan matkat	205 000
Virkistystoiminta (enintään)	3 500
Muut henkilöstömenot	45 000
Rakennusten käyttö	2 950 000
Painatus	1 230 000
Atk-menot	1 350 000
Muut toimistomenot	900 000
Tiedotus	60 000
Sairaanhoidon Tutkimuslaitos	170 000
Huumausaineseuranta	139 000
Lääkkeiden haittavaikutusrekisteri	135 000
Rakennusten ja laitteiden standardointi	130 000
Poikkeusolojen valmius	120 000
Asiantuntijapalvelut	200 000
Farmaseuttisten erikoisvalmisteiden myyntilupamaksujen palautukset	30 000
Muut menot	180 500
Yhteensä	7 860 000

1983 esitys	7 860 000
1982 menoarvio	7 981 000
1981 tilinpäätös	7 264 680

66. Kansainvälinen yhteistyö

Momentille ehdotetaan lisäystä 490 000 mk, mistä 380 000 mk aiheutuu kertamenosta Suomessa järjestettävää kahta WHO:n Euroopan

alueen asiantuntijakokousta varten, 40 000 mk pohjoismaiden kliinisen kemian sairaalalaboratorioiden välisestä yhteistyöstä ja 70 000 mk kustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään kertamenona 360 000 mk, lisäys on 130 000 mk.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää pohjoismaisen ja kahdenvälisen yhteistyön, kansainvälisten järjestöjen kokouksiin osallistumisen sekä asiantuntijavaihdon edellyttämiin matkoihin, Suomessa järjestettävien kokousten ja vieraille osoitettavan tarpeellisen vieraanvaraisuuden menoihin, vieraskielisen tiedotusaineiston julkaisukuluihin, harjoittelijain vaihtoon, Pohjoismaisen lääkelautakunnan menoihin, pohjoismaiden sosiaali- ja terveystieteiden sekä sairaalaomistajien välisen puitesopimuksen mukaisen valtion maksuosuuden suorittamiseen sekä muihin kansainvälisen yhteistyön menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Pohjoismaisen yhteistyö	160 000
Kahdenvälinen yhteistyö	430 000
Harjoittelijain vaihto	110 000
Pohjoismaiden lääkelautakunta	120 000
Pohjoismaisen kliinisen kemian sairaalalaboratorioiden välinen yhteistyö	40 000
Muu yhteistyö (kertamenoa 380 000) ..	450 000
Yhteensä	1 310 000

1983 esitys	1 310 000
1982 menoarvio	1 180 000
1981 tilinpäätös	913 174

70. Kaluston bankkiminen

Momentille ehdotetaan 1 265 000 mk, mistä 1 200 000 mk puhelinvaihteen uusimista ja 65 000 mk kaluston, koneiden ja laitteiden uusimista ja täydentämistä varten.

1983 esitys	1 265 000
1982 menoarvio	60 000
1981 tilinpäätös	55 000

63. Valtion sairaalat

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 89 225 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	62 795 300	+ 7 880 200	1 033	+ 12
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat ...	2 757 800	+ 318 000	45	—
3. Muut palkat ja palkkiot	17 010 500	+ 2 255 100	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	5 835 900	+ 611 100	—	—
	Varaus 1982	— 2 523 900	—	—
	Varaus 1983	+ 825 500	—	—
Yhteensä	89 225 000	+ 9 366 000	1 078	+ 12

Henkilöstön määrän lisäyksestä yksi aiheutuu siirrosta momentilta 28.80.02.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 9 216 100 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Valtion sairaaloihin ehdotetaan perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

Kätilöopiston sairaala

	Palkkaus- luokka
1 osastonlääkäri	B 2
1 laboratoriohoitaja	V 16
1 huoltomekaanikko	V 18
1 konekirjoittaja	V 10

Niuvanniemen sairaala

1 konekirjoittaja	V 10
4 apulaisosastonhoitajaa	V 17

Mustasaaren sairaala

2 apulaisosastonhoitajaa	V 17
1 erikoissairaanhoidtaja	V 17

Kätilöopiston sairaalaan ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen toimistonhoitajan toimi (V 18). Toimen palkkaus on aikaisemmin suoritettu momentilta 28.80.02.

Niuvanniemen sairaalaan ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi ylimääräinen ylilääkärin toimi (B 5). Vastaaavsti voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa Mustasaaren sairaalasta ylimääräinen ylilääkärin toimi (B 5).

Momentin 29.10.01 perustelujen mukaisesti Kuopion korkeakoulun oikeuspsykiatrian pro-

fessorin viran perustamiseen liittyen Niuvanniemen sairaalasta voidaan 1.9.1983 lukien lakkauttaa peruspalkkainen ylilääkärin virka (B 5).

Lisäys on 740 200 mk.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 45 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 497 000 mk, mistä ylityökorvauksina 6 000 mk ja viransijaisten palkkioina 473 000 mk sekä 18 000 mk erittelemättöminä muina palkkoina ja palkkioina.

1983 esitys	89 225 000
1982 menoarvio	79 859 000
1981 tilinpäätös	66 077 163

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 215 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös ravintomien, tutkimus- ja hoitomenojen sekä maatilatalouden menojen maksamiseen.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Matkat	300 000
Rakennusten käyttö	6 650 000
Toimistomenot	725 000
Ravintomenot	4 600 000
Tutkimus- ja hoitomenot	8 350 000
Maatilatalouden menot	490 000
Muut menot	3 650 000
Yhteensä	24 765 000

1983 esitys	24 765 000
1982 menoarvio	22 550 000
1981 tilinpäätös	20 796 176

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	1983 esitys	2 400 000
Momentille ehdotetaan 2 400 000 mk kaluston, kojeiden ja laitteiden uusimista ja täydentämistä varten.	1982 menoarvio	2 150 000
	1981 tilinpäätös	2 400 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 14 600 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Kättilöopiston sairaalan peruskorjaustyöt ..		53 000 000		9 000 000	7 000 000
2. Niuvanniemen sairaalan askartelu- ja työhuonetilojen rakentaminen	2 500	12 600 000	5 045	6 200 000	6 600 000
— uudisrakennus	(16 500)		(764)	(peruuntunut 200 000)	
— peruskorjaus	826	3 000 000	3 632		
	(5 250)		(571)		
3. Mustasaaren sairaalan rakennustöiden suunnittelu					
— uudisrakennus	2 300	13 000 000	5 652		
	(12 000)		(1 083)		
— peruskorjaus	2 145	6 500 000	3 030		1 000 000
	(17 750)		(366)		
				Yhteensä	14 600 000

1983 esitys	14 600 000
1982 menoarvio	3 500 000
1982 II lisämenoarvio	1 000 000
1981 tilinpäätös	7 500 000

65. Kansanterveyslaitos

Kansanterveyslaitoksen tehtävänä on toimia viranomaisten tarpeita palvelevana tutkimuslaitoksena väestön terveyden edistämiseksi, tutkimiseksi ja valvomiseksi sekä eräiden oikeuslääketieteellisten tutkimusten suorittamiseksi. Kansanterveyslaitokseen kuuluu Helsingissä sijaitsevat bakteriologian, biokemian, epidemiologian, immunobiologian, virologian osastot sekä

rakote- ja tuotanto-osasto, Kuopiossa sijaitseva ympäristöhygienian ja -toksikologian osasto sekä seitsemän aluelaitosta joiden sijaintipaikat ovat Jyväskylä, Kuopio, Lappeenranta, Oulu, Rovaniemi, Seinäjoki ja Turku. Laitoksen toiminnasta saatavat tulot kattavat lähes kokonaan toiminnasta aiheutuvat kulutusmenot.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 33 158 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	24 695 700	+ 3 254 400	377	+ 1
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	3 443 700	+ 424 000	57	—
3. Muut palkat ja palkkiot	2 542 800	+ 273 600	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	2 169 000	+ 232 800	—	—
Varaus 1982		— 935 600	—	—
Varaus 1983	306 800	+ 306 800	—	—
Yhteensä	33 158 000	+ 3 556 000	434	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 3 776 800 mk, mistä 3 460 600 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Laitoksen ympäristöhygienian ja -toksikologian osaston toiminnan kehittämiseksi ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen erikoistutkijan toimi (B 2). Lisäys on 107 900 mk.

c) Työsuhddepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 27 300 mk vuoden 1982 aikana perustettujen tointen palkkoina.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 57 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 40 000 mk erittelemättöminä muina palkkoina ja palkkioina.

1983 esitys	33 158 000
1982 menoarvio	29 602 000
1982 II lisämenoarvio	179 000
1981 tilinpäätös	25 079 460

21. Eräät valvonta- ja tutkimustoiminnan menot (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 500 000 mk, mistä 200 000 mk aiheutuu siirrosta momentilta 33.65.29 ja 300 000 mk Kansanterveyslaitoksen toiminnan tehostamisesta viranomaisten tarpeita palvelevana asiantuntija- ja tutkimuslaitoksena sekä kustannusten noususta.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää henkilöstön palkkauksiin sekä muihin valvonta- ja tutkimustoiminnan edellyttämien selvitysten laatimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään keskimäärin kolme henkilöä.

1983 esitys	500 000
-------------------	---------

22. Eräät tutkimustoiminnan menot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 450 000 mk Kansanterveyslaitoksen toimesta ulkopuolisella rahoituksella tehtävien tutkimusten suorittamista varten.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää henkilöstön palkkauksiin, projekteissa tarvittavien kalusto- ja laitehankintojen suorittamiseen, projekteihin liittyvään vaatimattomaan vieraanvieraaisuuteen sekä muihin kansanterveyslaitoksen toimesta ulkopuolisella rahoituksella tehtävien tutkimusten suorittamisesta aiheutuviin menoihin. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään keskimäärin 30 henkilöä. Tutkimuksista saatavilla tuloilla, jotka on merkitty momentille 12.33.65, voidaan kattaa toiminnan aiheuttamat kustannukset.

1983 esitys	1 800 000
1982 menoarvio	1 350 000
1982 II lisämenoarvio	1 220 000
1981 tilinpäätös	1 923 007

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 487 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä rakennusten käyttömenoihin tarvittavien määrärahojen lisätarpeesta isännöinnin siirtyessä Uudenmaan piirirakennustoimistolta takaisin Kansanterveyslaitokselle sekä kustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään eräät valvonta- ja tutkimustoiminnan menot 200 000 mk siirtona momentiksi 33.65.21, lisäys on 2 287 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös koe-eläinten hankinnasta ja hoidosta aiheutuviin menoihin,

laboratoriotarvikkeisiin ja laitteiden kunnossapitoon sekä kansainvälisen yhteistyön edellyttämiin matkoihin, ulkomaalaisille vieraille osoitettavaan tarpeelliseen vieraanvaraisuuteen ja kansainvälisen yhteistyön aiheuttamiin muihin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	7 000
Kotimaan matkat	65 000
Virkistystoiminta (enintään)	7 000
Muut henkilöstömenot	127 000
Rakennusten käyttö	3 000 000
Atk-menot	920 000
Muut toimistomenot	1 070 000
Koe-eläimet	650 000
Laboratoriotarvikkeet ja laitteiden kunnossapito	9 550 000
Kansainvälinen yhteistyö	150 000
Muut menot	580 000
Yhteensä	16 126 000

1983 esitys	16 126 000
1982 menoarvio	13 839 000
1981 tilinpäätös	12 412 827

70. *Kaluston bankkiminen* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 3 000 000 mk, mistä 800 000 mk Turun aluelaitoksen rakennushankkeeseen liittyvien erikois- ja irtokalusteiden hankkimiseen sekä uusiin toimitiloihin siirtymisen edellyttämiin muihin laitehankintoihin ja 2 200 000 mk kaluston, kojeiden ja laitteiden uusimista ja täydentämistä varten.

1983 esitys	3 000 000
1982 menoarvio	2 700 000
1981 tilinpäätös	2 550 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 12 400 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta-ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Viitasaaren suoja-tilat	15 000 (58 500)	77 000 000	5 133 (1 316)	10 000 000	10 000 000
2. Kansanterveyslaitoksen Turun aluelaitos ..	895 (5 700)	7 900 000	8 827 (1 386)	6 000 000	1 900 000
3. Kansanterveyslaitoksen laajennus	2 210 (11 602)	16 000 000	7 240 (1 379)	500 000	500 000
				Yhteensä	12 400 000

1983 esitys	12 400 000
1982 menoarvio	6 600 000
1981 tilinpäätös	5 500 000

88. *Kiinteistöjen bankkiminen* (siirtomääräraha)

Valtion ja Kuopion kaupungin tekemän sopimuksen mukaan kaupunki rakennuttaa kustannuksellaan toimitilat Kuopion alutyöterveyslaitokselle, Kansanterveyslaitoksen Kuopion aluelaitokselle ja valtion eläinlääketieteellisen laitoksen aluelaboratoriolle sekä Kuopion työsuojelupiirille. Sopimuksen mukaan valtio suorittaa kaupungille hankkeen rakennuskustannukset korkoineen viiden vuoden kuluessa rakennuksen valmistumisesta. Kuopioon on 1.3.1982 perustettu kansanterveyslaitoksen ympä-

ristöhygienian ja -toksikologian osasto, jolla ei ole käytettävissään toimitiloja. Osaston tilantarve on tarkoituksenmukaisinta ratkaista edellä mainitun laitoshankkeen yhteydessä. Tämän johdosta valtion ja Kuopion kaupungin välistä sopimusta on tarkoitus laajentaa siten, että sopimus koskee myös tilojen rakentamista kansanterveyslaitoksen ympäristöhygienian ja -toksikologian osastolle samanaikaisesti laitoshankkeen kanssa edellyttäen, että valtio suorittaa laajennuksesta aiheutuvista rakennuskustannuksista 5 000 000 mk v. 1983.

Momentille ehdotetaan edellä esitetyn perusteella 5 000 000 mk.

1983 esitys	5 000 000
-------------------	-----------

66. Lääkelaboratorio

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 421 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. <i>Sopimuspalkeisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	2 035 100	+ 368 100	29	+ 2
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsuhteipalkat</i>	141 400	— 37 600	3	— 1
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	63 600	+ 5 100	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	158 500	+ 20 700	—	—
	Varaus 1982	— 66 700	—	—
	Varaus 1983	+ 22 400	—	—
	Yhteensä	+ 312 000	32	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 246 200 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Farmaseuttisten erikoisvalmisteiden farmaseuttiskemiallisten asiakirjojen tarkastamis- ja arviointitehtäviä varten ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen tutkijan toimi (V 27).

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavan toimihenkilön aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1983 lukien perustettavaksi ylimääräinen tutkijan toimi (V 26).

Lisäys on 149 700 mk.

c) Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 60 300 mk ylimääräistetyin toimen palkkiona.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kaksi pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	2 421 000
1982 menoarvio	2 109 000
1981 tilinpäätös	1 990 434

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 140 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä rinnakkaisvalmisteiden biologisen yhdenvertaisuuden tutkimisesta aiheutuvista menoista ja kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös koe-eläinten hankinnasta ja hoidosta aiheutuviin menoihin sekä laboratoriotarvikkeisiin ja laitteiden kunnossapitoon.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Matkat	85 000
Virkistystoiminta (enintään)	500
Rakennusten käyttö	380 000
Toimistomenot	130 000
Koe-eläimet	50 000
Laboratoriotarvikkeet ja laitteiden kunnossapito	164 500
Muut menot	160 000
Yhteensä	970 000

1983 esitys	970 000
1982 menoarvio	830 000
1981 tilinpäätös	607 097

70. *Kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 350 000 mk kaluston, kojeiden ja laitteiden uusimista ja täydentämistä varten.

1983 esitys	350 000
1982 menoarvio	327 000
1981 tilinpäätös	300 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 500 000 mk Kansanterveyslaitoksen lisärakennuksen yhteyteen rakennettavien Lääkelaboratorion uusien toimiltilojen suunnittelun jatkamista varten. Hankkeen kustannusarvio on 16 000 000 mk, hyötypinta-ala 2 200 m² ja tilavuus 11 550 m³, jolloin vastaavat yksikkökustannukset ovat

7 273 mk/m ² ja 1 385 mk/m ³ . Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty 500 000 mk.	1983 esitys	500 000
	1982 menoarvio	500 000

68. Säteilyturvallisuukslaitos

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 18 648 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	7 044 500	+ 771 600	80	—
2. Työsubdepalkat	9 537 300	+ 1 152 600	114	+ 1
3. Muut palkat ja palkkiot	674 000	+ 123 900	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 219 600	+ 117 600	—	—
Varaus 1982		— 532 300	—	—
Varaus 1983	172 600	+ 172 600	—	—
Yhteensä	18 648 000	+ 1 806 000	194	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 907 100 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Lisääntyneiden toimistotehtävien hoitamista varten työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 53 000 mk konekirjoittajan palkkaamiseksi. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 115 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 88 000 mk viransijaisten palkkioina.

1983 esitys	18 648 000
1982 menoarvio	16 842 000
1981 tilinpäätös	14 667 056

21. Eräät valvonta- ja tutkimustoiminnan menot (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 150 000 mk, mikä aiheutuu toiminnan laajentamisesta, ydinvoimalaitosten turvallisuusselvityksistä sekä kustannusten noususta.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää henkilöstön palkkauksiin sekä valvonta- ja tutkimustoiminnasta, ulkopuolisille suoritettavista tutkimus- ja mittauspalveluista, ulkopuolisilta tilattavista tutkimuksista sekä laitehankinnoista

aiheutuvien menojen maksamiseen. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään 20 henkilöä. Osa valvonta- ja tutkimustoiminnan menoista voidaan kattaa tuloilla, jotka on otettu huomioon momentilla 12.33.68.

1983 esitys	2 750 000
1982 menoarvio	1 600 000
1982 II lisämenoarvio	500 000
1981 tilinpäätös	2 100 000

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 202 000 mk, mistä 30 000 mk aiheutuu neuvostoliittolais-pohjoismaisen symposion järjestämisen aiheuttamasta kertamenoista ja 1 172 000 mk toiminnan tehostamisesta ja kustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään kertameno 50 000 mk ja rakennusten käyttömenoista 357 000 mk vuokramenojen vähenemisen johdosta, lisäys on 795 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös laboratoriotarvikkeisiin ja laitteiden kunnossapitoon, kansainvälisen yhteistyön edellyttämiin matkoihin, ulkomaalaisille vieraille osoitettavaan tarpeelliseen vieraanvaraisuuteen ja kansainvälisen yhteistyön aiheuttamiin muihin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	5 500
Kotimaan matkat	900 000
Virkistystoiminta (enintään)	3 200
Muut henkilöstömenot	225 300
Rakennusten käyttö	3 100 000
Atk-menot	1 450 000
Muut toimistomenot	690 000
Laboratoriotarvikkeet ja laitteiden kun- nossapito	900 000
Kansainvälinen yhteistyä (kertamenoa 30 000)	750 000
Muut menot	400 000
Yhteensä	8 424 000

1983 esitys	8 424 000
1982 menoarvio	7 629 000
1981 tilinpäätös	5 390 543

70. *Kaluston bankkiminen* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 2 200 000 mk kalus-

ton, kojeiden ja laitteiden uusimista ja täyden-
tämistä varten.

1983 esitys	2 200 000
1982 menoarvio	2 000 000
1981 tilinpäätös	1 800 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 525 000 mk laitoksen
Pohjois-Suomen aluelaboratorion toimitilojen
suunnittelua ja rakentamista varten. Hankkeen
kustannusarvio on 3 500 000 mk, hyötypinta-
ala 435 m², jolloin vastaava yksikkökustannus
on 8 046 mk/m². Tarkoitukseen on aikaisem-
min myönnetty 300 000 mk.

1983 esitys	525 000
1982 menoarvio	300 000

69. Terveystieteiden jatkokoulutus

28. *Terveystieteiden jatko- ja täyden-
suskoulutus*

Momentille ehdotetaan lisäystä 140 000 mk
lähinnä kustannusten nousun johdosta.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää ter-
veydenhuoltoalan jatko- ja täydennyskoulutuk-
sesta aiheutuviin menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kansanterveysystön, alueellisen terveyden- huollon ja työterveyshuollon edellyttämä täydennyskoulutus	820 000
Lääninhallituksille järjestettävä täyden- nyskoulutus	23 000
Terveydenhuoltohallinnon kurssit	430 000
Mielenterveysystön täydennyskoulutus	170 000
Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkäri- tutkinto	75 000
Terveystarkastajien ja muun ympäristöter- veydenhuoltohenkilöstön jatko- ja täy- dennyskoulutus	205 000
Terveystarkastajatutkinto	30 000
Lääkehuollon täydennyskoulutus	75 000
Hammashuollon täydennyskoulutus	24 000
Sairaalakemistiin, sairaalafysiikkoihin ja ra- vitsemusterapeuttiin tutkinto	15 000
Laboratoriohenkilökunnan täydennyskou- lutus	22 000
Terveydenhuollossa toimivien sosiaalityön- tekijöiden täydennyskoulutus	11 000
Yhteensä	1 900 000

1983 esitys	1 900 000
1982 menoarvio	1 760 000
1981 tilinpäätös	1 478 232

35. *Valtion korvaus eräiden erikoislääkärei-
den koulutuksen henkilöstömenoihin* (arvio-
määräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 92 000 mk,
mistä 84 700 mk aiheutuu palvelussuhteen eh-
tojen tarkistuksesta ja 7 300 mk varauksesta
vuodelle 1983. Kun momentilta vähennetään
varauksena vuodelle 1982 22 900 mk, lisäys
on 69 100 mk. Ehdotetaan, ettei vuonna 1983
valtion korvauksen piiriin hyväksytä uutta hen-
kilöstöä.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää las-
ten- ja nuorisopsykiatrian sekä lasten neurolo-
gian erikoislääkäreiden koulutuksen palkkaus-
menoihin suoritettavan valtion korvauksen
maksamiseen. Momentin määrärahalta saadaan
palkata enintään seitsemän valtion korvaukseen
oikeuttavaa henkilöä.

1983 esitys	747 000
1982 menoarvio	677 900
1981 tilinpäätös	498 200

50. *Opintoapurahat terveydenhuoltoalan ul-
komaista jatko- ja täydennyskoulutusta varten*

Momentille ehdotetaan lisäystä 44 000 mk
kustannusten nousun johdosta.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää sosi-
aali- ja terveysministeriön antamien ohjeiden
mukaisesti apurahojen maksamiseen erikoislää-

käreiden ja muiden erikoisammattihenkilöiden sellaiseen ulkomailta hankittavaan jatko- ja täydennyskoulutukseen, jota ei ole mahdollista saada Suomessa.

1983 esitys	480 000
1982 menoarvio	436 000
1981 tilinpäätös	400 000

54. Ulkomailla lääkäreiksi ja hammaslääkäreiksi valmistuneiden lisäkoulutus Suomessa

Momentille ehdotetaan lisäystä 8 000 mk kustannusten nousun johdosta.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää ulkomailla lääkäreiksi ja hammaslääkäreiksi valmistuneiden lisäkoulutukseen Suomessa.

1983 esitys	118 000
1982 menoarvio	110 000
1981 tilinpäätös	92 622

58. Valtion korvaus Huuli- ja suulakihalokeskuksessa järjestettävän erikoislääkäreiden

koulutuksen henkilöstömenoihin (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 400 mk, mistä 46 100 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 4 300 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1982 12 500 mk, lisäys on 37 900 mk. Ehdotetaan, ettei vuonna 1983 valtion korvauksen piiriin saada hyväksyä uutta henkilöstöä.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää Suomen Punaisen Ristin Huuli- ja suulakihalokeskuksessa järjestettävän erikoislääkäreiden koulutuksen palkkausmenoihin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään neljä valtion korvaukseen oikeuttavaa henkilöä.

1983 esitys	407 000
1982 menoarvio	369 100
1981 tilinpäätös	333 700

73. Terveyskasvatus ja -valvonta

21. Terveyskasvatus

Momentille ehdotetaan lisäystä 62 000 mk terveyskasvatuksen tehostamisen ja kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta vähennetään 192 000 mk viitaten momentin 33.60.01 kohdan b perusteluihin ylitarkastajan ja tarkastajan palkkoina, vähennys on 130 000 mk.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää henkilöstön palkkauksiin sekä terveystieteiden ja -valistuksen suunnittelusta, kehittämisestä ja toteuttamisesta aiheutuvien kustannusten maksamiseen. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään yksi henkilö.

1983 esitys	300 000
1982 menoarvio	430 000
1981 tilinpäätös	329 999

22. Tupakoinnin vähentäminen

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys laiksi toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain (693/76) väliaikaisesta muuttamisesta siten, että valtion tulo- ja menoarvioon otetaan vuosittain määräraha, joka vastaa vähintään 0,4 prosenttia tupakkaveron tuotosta.

Vuonna 1983 arvioitu tupakkaveron tuotto on 1 580 000 000 mk. Tämän johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 1 140 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain (693/76) nojalla henkilöstön palkkauksiin, tupakoinnin ehkäisytyöhön sekä tutkimus-, seuranta- ja valistustoimintaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistaman käyttösuunnitelman mukaisesti. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään neljä henkilöä.

1983 esitys	6 320 000
1982 menoarvio	5 180 000
1981 tilinpäätös	3 750 000

23. Terveysvalvonta

Momentille ehdotetaan lisäystä 70 000 mk terveystieteiden tehostamisen ja kustannusten nousun johdosta.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää henkilöstön palkkauksiin, siitepölytiedotteen laatimisesta sekä Suomen aerobiologisen työryhmän toiminnan ylläpitämisestä aiheutuvien kustannusten maksamiseen ja terveydenhoitolain

(469/65), myrkkylain (309/69) ja elintarvikelain (526/41) edellyttämästä terveystarkastuksesta aiheutuvien kustannusten maksamiseen. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään kaksi henkilöä.

1983 esitys	570 000
1982 menoarvio	500 000
1981 tilinpäätös	650 000

(50.) *Valtionapu Keskustan Terveysliitto ry:lle* (kertameno)

Momentti ja sille vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa ehdollisena ja kertamenona myönnetty 50 000 markan määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 50 000 mk.

1982 menoarvio	50 000
----------------------	--------

74. Kunnallinen terveystarkastus

30. *Valtionosuus kunnille terveystarkastajien toiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti momentille merkitään lisäystä 3 355 800 mk, mistä vuonna 1983 tapahtuvasta enintään viiden uuden henkilön palkkaamisesta aiheutuu henkilöstömenoihin 199 000 mk ja matkakustannuksiin 17 600 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 2 747 000 mk, varauksesta vuodelle 1983 242 200 mk sekä hintojen noususta 150 000 mk. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1982 743 800 mk, lisäys on 2 612 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään terveydenhoitolain (469/65) nojalla kunnille eräisiin terveystarkastajien toiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin suoritettavan valtionosuuden maksamiseen. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään 638 valtionosuuteen oikeuttavaa henkilöä.

Käyttösuunnitelma:		mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	24 424 400	
Valtionosuus matkakustannuksiin	2 292 600	
	Yhteensä	26 717 000

1983 esitys	26 717 000
1982 menoarvio	24 105 000
1981 tilinpäätös	19 546 180

75. Kunnallinen kansanterveysyhtiö

30. *Valtionosuus kunnille terveyskeskusten käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys terveyskeskusten käyttökustannusten valtionosuusasteikon alentamisesta vuonna 1983 yhdellä prosenttiyksiköllä. Lisäksi esitetään momentin 33.19.60 perustelujen mukaisesti sairausvakuutuslakia muutettavaksi siten, että terveyskeskuksilta poistetaan muut kuin matkoista aiheutuvat sairausvakuutuskorvaukset.

Valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti momentille merkitään lisäystä 374 063 700 mk, mistä vuonna 1982 osaksi vuotta palkatun hen-

kilöstön palkkaamisesta aiheutuu henkilöstömenoihin 34 450 000 mk ja muihin käyttökustannuksiin 17 566 700 mk, vuonna 1983 perustamisajankohtien osalta sosiaali- ja terveysministeriön tarkemmin määräämin perustein tapahtuvasta enintään 1 157 uuden henkilön palkkaamisesta henkilöstömenoihin 30 190 000 mk ja 12 980 000 mk muihin käyttökustannuksiin, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 154 500 000 mk, varauksesta vuodelle 1983 15 377 000 mk ja hintojen noususta 55 000 000 mk sekä sairausvakuutuskorvausten poistamisesta 54 000 000 mk. Kun momentilta vähen-

netään varauksena vuodelle 1982 46 477 700 mk, hoitopäivämaksujen korottamisesta 1.1.1983 lukien kolmella markalla 4 950 000 mk sekä valtionosuusasteikon alentamisesta 47 400 000 mk, lisäys on 275 236 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään kansanterveyslain (66/72) ja aluesairaaloitten ja sairausmajojen lakkauttamisesta annetun lain (142/51) nojalla kunnille kansanterveystyöstä aiheutuviin käyttökustannuksiin suoritettavan valtionosuuden maksamiseen.

Samalla ehdotetaan, että momentilta saadaan suorittaa aluesairaaloitten ja sairausmajojen lakkauttamisesta annetussa laissa (142/51) tarkoitetun sairaalan käyttökustannuksiin kansanterveyslain mukaista valtionosuutta ja valtionavustusta yhteismäärä, joka vaihtelee kunnan kantokäyttöalueen mukaan 78—71 prosentin välillä ja valtionosuus ja -avustus ovat keskimäärin 75 prosenttia. Samalla ehdotetaan, että Sodankylän terveyskeskuksen valtionosuus ja -avustus saadaan suorittaa samalla tavalla. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään 39 018 valtionosuuteen oikeuttavaa henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	1 553 058 300
Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin	839 779 700
Yhteensä	2 392 838 000

1983 esitys	2 392 838 000
1982 menoarvio	2 117 602 000
1981 tilinpäätös	1 623 296 296

31. Valtionosuus kunnille terveyskeskusten perustamiskustannuksiin

Valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti momentille ehdotetaan 180 000 000 mk. Kustannukset aiheutuvat vuonna 1983 tehtävistä ja aikaisempina vuosina tehdyistä valtionosuuden suorittamispäätöksistä. Vähennys on 10 000 000 mk.

Samalla ehdotetaan, että vuonna 1983 saadaan hyväksyä toteuttamishoitoja enintään sellainen määrä, että valtionosuus niiden kustannusarviosta vastaa 160 000 000 mk. Kassamenoja edellä mainittujen ja aikaisempina vuosina hyväksytyjen suunnitelmien ja ohjelmien hyväksymisestä arvioidaan aiheutuvan vuonna 1984 117 000 000 mk ja vuonna 1985 17 000 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään kansanterveyslain (66/72), kunnallisista yleissairaaloista annetun lain (561/65) sekä aluesairaaloitten ja sairausmajojen lakkauttamisesta annetun lain (142/51) nojalla kunnille terveyskeskusten ja yleislääkärihoitoisten paikallissairaaloitten perustamiskustannuksiin suoritettavan valtionosuuden maksamiseen.

Tältä momentilta ehdotetaan edelleen maksettavaksi valtionosuutta ja -avustusta 75 prosenttia terveyskeskusten sairaaloitten perustamiskustannuksiin, milloin sairaala on muodostettu aluesairaaloitten ja sairausmajojen lakkauttamisesta annetussa laissa (142/51) tarkoitetusta kunnansairaalaista.

1983 esitys	180 000 000
1982 menoarvio	190 000 000
1981 tilinpäätös	185 000 000

35. Valtion korvaus terveyskeskuksille eräiden potilaiden hoitoon (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 400 000 mk kustannusten nousun johdosta.

Momentin määrärahaa käytetään kansanterveyslain (66/72) 23 ja 24 §:n nojalla eräiden potilaiden hoidosta aiheutuviin kustannuksiin terveyskeskuksille suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

1983 esitys	2 200 000
1982 menoarvio	1 800 000
1981 tilinpäätös	1 759 094

37. Valtion korvaus eräiden tautien vastustamisesta ja hoidosta aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 3 500 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä kustannusten noususta ja rokotusohjelman uudistamisesta.

Momentin määrärahaa käytetään rokotuslain (361/51) 7 §:n, terveydenhoitolain (469/65) 42 §:n, pitalitautilain (638/45) 2 §:n 2 momentin, sukupuolitautilain (52/52) 13 ja 13 a §:n sekä hengityshalvauspotilaiden hoitokustannuksista annetun lain (129/57) 2 §:n nojalla suoritettavien valtion korvausten maksamiseen. Momentin määrärahaa käytetään myös ulkomaalaisten osalta yleisvaarallisten ja valvottavien tartuntatautiin hoitokustannusten korvaamiseen, tropiikkitautilain vastustamista tarkoitaviin tutkimuksiin ja toimenpiteisiin sekä

lääkintöhallituksen kansanterveyslaitokselta tar-
tuntatautilanteen tutkimista ja seuraamista var-
ten tilaamien näytteiden maksamiseen.

1983 esitys	26 800 000
1982 menoarvio	23 300 000
1981 tilinpäätös	19 593 373

76. Kunnallinen erikoissairaanhoito

30. *Valtionosuus kunnille erikoissairaanhoi-
tolaitosten käyttökustannuksiin* (arviomäärära-
ha)

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys
sairaanhoitolaitosten käyttökustannusten val-
tionosuusasteiden alentamisesta vuonna 1983
yhdellä prosenttiyksiköllä.

Valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti mo-
mentille merkitään lisäystä 422 700 700 mk,
mistä määrärahan oikaisusta aiheutuu muihin
käyttökustannuksiin 20 000 000 mk, vuonna
1982 osaksi vuotta palkatun henkilöstön palk-
kaamisesta henkilöstömenoihin 18 700 000 mk
ja muihin käyttökustannuksiin 8 114 700 mk,
vuonna 1983 perustamisajankohtien osalta so-
siaali- ja terveysministeriön tarkemmin määrää-
min perustein tapahtuvasta enintään 720 uuden
henkilön palkkaamisesta henkilöstömenoihin
19 150 000 mk ja muihin käyttökustannuksiin
8 400 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkis-
tuksesta 249 700 000 mk, varauksesta vuodelle
1983 23 636 000 mk ja hintojen noususta
75 000 000 mk. Kun momentilta vähennetään
momentin 29.10.01 perusteluihin viitaten
1 005 000 mk 12 henkilön palkkauksina hen-
kilöstömenoista ja 495 000 mk muista käyttö-
kustannuksista, vuoden 1982 toisessa lisä-
menoarviossa tehtyjen siirtojen johdosta
535 700 mk, varauksena vuodelle 1982
75 444 000 mk, hoitopäivä- ja poliklinikka-
maksujen korottamisesta 1.1.1983 lukien kol-
mella markalla 12 300 000 mk sekä valtion-
osuusasteikon alentamisesta 65 300 000, lisäys
on 267 621 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään kunnallisista
yleissairaaloista annetun lain (561/65), yliopis-
tollisista keskussairaaloista annetun lain (244/
81), mielisairaslain (187/52), tuberkuloosilain
(355/60) sekä tuberkuloosin vastustamistyön
järjestämisestä eräissä tapauksissa annetun lain
(198/67) nojalla kunnille erikoissairaanhoi-
tolaitosten käyttökustannuksiin suoritettavan val-

tionosuuden maksamiseen. Momentin määrära-
halla saadaan palkata enintään 53 467 valtion-
osuuteen oikeuttavaa henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	2 387 240 300
Valtionosuus muihin käyttökustannuk- siin	1 137 287 700
	<u>Yhteensä 3 524 528 000</u>

1983 esitys	3 524 528 000
1982 menoarvio	3 256 907 000
1981 tilinpäätös	2 738 730 680

31. *Valtionosuus kunnille erikoissairaanhoi-
tolaitosten perustamiskustannuksiin*

Valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti
momentille ehdotetaan 135 000 000 mk. Kus-
tannukset aiheutuvat aikaisempina vuosina teh-
dyistä ja vuonna 1983 tehtävistä valtion-
osuuden suorittamispäätöksistä. Lisäys on
25 000 000 mk.

Samalla ehdotetaan, että vuonna 1983 saa-
daan hyväksyä toteuttamisohjelmia enintään
sellainen määrä, että valtionosuus niiden kus-
tannusarvioista vastaa 235 000 000 mk. Kassa-
menoja edellä mainittujen ja aikaisempina vuo-
sina hyväksytyjen suunnitelmien ja ohjelmien
hyväksymisestä arvioidaan aiheutuvan vuonna
1984 135 000 000 mk, vuonna 1985
105 000 000 mk ja vuonna 1986 40 000 000
mk.

Momentin määrärahaa käytetään kunnallisista
yleissairaaloista annetun lain (561/65), yli-
opistollisista keskussairaaloista annetun lain
(244/81), mielisairaslain (187/52), tuberku-
loosilain (355/60) sekä tuberkuloosin vastusta-
mistyön järjestämisestä eräissä tapauksissa an-
netun lain (198/67) nojalla kunnille erikois-
sairaanhoitolaitosten perustamiskustannuksiin
suoritettavan valtionosuuden maksamiseen.

1983 esitys	135 000 000
1982 menoarvio	110 000 000
1981 tilinpäätös	91 431 218

32. *Valtion korvaus erikoissairaanhoitolaitoksille eräiden potilaiden hoitoon* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 2 500 000 mk, mikä aiheutuu toiminnan laajentumisesta ja kustannusten noususta.

Momentin määrärahaa käytetään kunnallisista yleissairaaloista annetun lain (561/65) 23 §:n 2 ja 3 momentin sekä mielisairaslain (187/52) 9 §:n 3 momentin nojalla suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

1983 esitys	26 500 000
1982 menoarvio	24 000 000
1981 tilinpäätös	21 406 281

34. *Valtion maksuosuus yliopistollisten keskussairaaloiden perustamiskustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 19 000 000 mk perustamiskustannushankkeiden lisääntymisen johdosta.

Momentin määrärahaa käytetään yliopistollisista keskussairaaloista annetun lain (244/81) nojalla yliopistollisten keskussairaaloiden perustamiskustannuksiin suoritettavan valtion maksuosuuden maksamiseen.

1983 esitys	42 000 000
1982 menoarvio	23 000 000
1981 tilinpäätös	17 727 984

36. *Mielisairaanhoitolaitosten valtionosuiden korko*

Momentille ehdotetaan edelleen 100 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään mielisairaslain (187/52) nojalla suoritettavan perustamiskustannusten valtionosuuden koron maksamiseen.

1983 esitys	100 000
1982 menoarvio	100 000
1981 tilinpäätös	—

38. *Valtionavustus Lastenlinnan sairaalan käyttökustannuksiin*

Momentille ehdotetaan lisäystä 350 000 mk kustannusten nousun johdosta.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää Lastenlinnan sairaalan käyttökustannuksiin suoritettavan valtionavustuksen maksamiseen.

1983 esitys	4 700 000
1982 menoarvio	4 350 000
1981 tilinpäätös	4 000 000

39. *Valtion korvaus myrkytystietokeskuksen henkilöstömenoihin* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 58 800 mk, mistä 53 800 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 5 000 mk varauksesta vuodelle 1983. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1982 14 800 mk, lisäys on 44 000 mk. Ehdotetaan, ettei vuonna 1983 valtion korvauksen piiriin saada hyväksyä uutta henkilöstöä.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää myrkytystietokeskuksen henkilöstömenoihin suoritettavaan valtion korvauksen maksamiseen. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään kuusi valtion korvaukseen oikeuttavaa henkilöä.

1983 esitys	475 000
1982 menoarvio	431 000
1981 tilinpäätös	389 900

80. Yksityinen erikoissairaanhoito

50. *Valtionapu Huuli- ja suulakihalkiokeskuksen käyttökustannuksiin*

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk kustannusten nousun johdosta.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää Suomen Punaisen Ristin Huuli- ja suulakihalkiokeskuksen itsemaksavien potilaiden hoitopäiväkustannuksiin suoritettavan valtionavun maksamiseen.

1983 esitys	650 000
1982 menoarvio	600 000
1981 tilinpäätös	556 000

51. *Valtionapu kaatumatautisten hoitolaitosten käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 696 400 mk, mistä määrärahan oikaisusta aiheutuu henkilös-

tömenoihin 24 100 mk ja muihin käyttökustannuksiin 56 900 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 437 000 mk, varauksesta vuodelle 1983 38 400 mk ja hintojen noususta 140 000 mk. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1982 119 400 mk, lisäksi on 577 000 mk. Ehdotetaan, ettei vuonna 1983 valtionavun piiriin hyväksytä uutta henkilöstöä.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää kaatumatautisten hoitolaitosten valtionavusta annetun lain (367/51) nojalla kaatumatautisten hoitolaitosten käyttökustannuksiin suoritettavan valtionavun maksamiseen. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään 125 valtionapuun oikeuttavaa henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu henkilöstömenoihin	3 909 100
Valtionapu muihin käyttökustannuksiin ..	2 173 900
Yhteensä	6 083 000

1983 esitys	6 083 000
1982 menoarvio	5 506 000
1981 tilinpäätös	4 600 000

52. Valtionapu kaatumatautisten hoitolaitosten perustamiskustannuksiin

Momentille ehdotetaan 1 430 000 mk Vaa-jasaloon parantolan osatorakennuksen peruskorjauksia varten. Lisäys on 1 380 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään kaatumatautisten hoitolaitosten valtionavusta annetun lain (367/51) nojalla kaatumatautisten hoitolaitosten perustamiskustannuksiin suoritettavan valtionavun maksamiseen.

1983 esitys	1 430 000
1982 menoarvio	50 000
1981 tilinpäätös	42 996

53. Valtionapu Pitäjänmäen työklinikan kustannuksiin

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta vähennetään kertameno 200 000 mk, vähennys on 150 000 mk.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää Pitäjänmäen työklinikan toiminnan tukemiseksi suoritettavan valtionavun maksamiseen.

1983 esitys	500 000
1982 menoarvio	650 000
1981 tilinpäätös	550 000

54. Valtionapu reumatautisten hoitolaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 1 679 700 mk, mistä vuonna 1983 tapahtuvasta neljän uuden henkilön palkkaamisesta aiheutuu henkilöstömenoihin 120 000 mk ja muihin käyttökustannuksiin 50 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 1 150 000 mk, varauksesta vuodelle 1983 93 700 mk ja hintojen noususta 266 000 mk. Kun momentilta vähennetään määrärahan oikaisuna henkilöstömenoista 707 000 mk ja muista käyttökustannuksista 241 000 mk sekä varauksena vuodelle 1982 309 700 mk, lisäksi on 422 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään reumatautisten hoitolaitosten valtionavusta annetun lain (687/51) nojalla reumatautisten hoitolaitosten käyttökustannuksiin suoritettavan valtionavun maksamiseen. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään 369 valtionapuun oikeuttavaa henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu henkilöstömenoihin	9 518 000
Valtionapu muihin käyttökustannuksiin ..	4 171 000
Yhteensä	13 689 000

1983 esitys	13 689 000
1982 menoarvio	13 267 000
1981 tilinpäätös	10 050 000

55. Valtion korvaus Reumasäätien sairaalan käyttökustannuksiin valtiolle varattujen sairaansijojen osalta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 309 000 mk määrärahan tarkistuksen johdosta.

Momentin määrärahaa käytetään Reumasäätien sairaalan valtiolle varattujen sairaansijojen osalta käyttökustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

1983 esitys	8 734 000
1982 menoarvio	8 425 000
1981 tilinpäätös	6 720 000

57. Valtionapu reumatautisten hoitolaitosten perustamiskustannuksiin

Momentille ehdotetaan 1 601 000 mk Reumasäätien sairaalan leikkausosaston laajennuksen rakennustöiden jatkamista varten. Vähennys on 1 299 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään reumatautisten hoitolaitosten valtionavusta annetun lain (687/51) nojalla reumatautisten hoitolaitosten

perustamiskustannuksiin suoritettavan valtionavun maksamiseen.

1983 esitys	1 601 000
1982 menoarvio	2 900 000
1981 tilinpäätös	1 700 000

58. *Valtion maksuosuus Reumasäätien sairaalan perustamiskustannuksiin valtiolle varattujen sairaansijojen osalta*

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 415 000 mk rakennushankkeiden vähenemisen johdosta.

Momentin määrärahaa käytetään Reumasäätien sairaalan valtiolle varattujen sairaansijojen osalta perustamiskustannuksiin suoritettavan valtion maksuosuuden maksamiseen.

1983 esitys	505 000
1982 menoarvio	920 000
1981 tilinpäätös	536 300

85. Terveysthuollon muut menot

26. *Farmakopea*

Momentille ehdotetaan lisäystä 7 000 mk kustannusten nousun johdosta.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää farmakopeakomitean toiminnan menoihin, Euroopan farmakopean toimittamiseen ja lääkkeiden käytön tilastointiin, asiantuntijaryhmien matkakustannuksiin ja painatuskuluihin.

1983 esitys	140 000
1982 menoarvio	133 000
1981 tilinpäätös	231 721

50. *Terveysthuollon mukaiset korvaukset (arviomääräraha)*

Momentille merkitään edelleen 500 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään terveysthuollon (469/65) 43 §:n nojalla työntekijälle tai työnantajalle työntekijän terveyteen liittyvien seikkojen johdosta valtion varoista suoritettavien korvausten maksamiseen.

1983 esitys	500 000
1982 menoarvio	500 000
1981 tilinpäätös	398 568

(51.) *Eräät valtionavut (kertameno)*

Momentti ja sille vuoden 1982 tulo- ja me-

noarviossa ehdollisena ja kertamenona myönnetty 300 000 markan määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 300 000 mk.

1982 menoarvio	300 000
----------------------	---------

56. *Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan.*

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 000 000 mk, mikä aiheutuu toiminnan laajentumisesta ja kustannusten noususta.

Momentin määrärahaa käytetään rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan sosiaali- ja terveysthuollon vahvistamien perusteiden mukaan yhteistyössä rintamaveteraanien ja sotainvalidien järjestöjen kanssa siten, että kuntoutuspaikat jaetaan kuntakohtaisesti rintamamiesveteraani-ikäluokkiin kuuluvien veteraanien lukumäärän mukaisissa suhteissa. Määrärahaa käytetään myös kuntoutuksen seuranta-, tiedotus- ja neuvontatyöhön.

1983 esitys	25 000 000
1982 menoarvio	22 000 000
1981 tilinpäätös	18 404 505

92—97. Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käyttö

Raha-automaattiasetuksen (303/80) 29 §:n 1 momentin mukaisesti valtion tulo- ja menoarvioon otetaan vuosittain määräraha, jonka arvioidaan vastaavan yhdistyksen puhtaasta tuotosta asianomaisena varainhoitovuonna avustuk-

sina jaettavaa määrää. Jaettava määrä on yhdistyksen puhtaan tuoton määrästä vahvistama arvio, jota on oikaistu tilinpäätöksessä vahvistetun puhtaan tuoton ja edellisen vastaavan arvion erotuksella ja johon on lisätty uudelleen

jaettavaksi palautuneet avustusvarat. Tämän määrän jakaa valtioneuvosto avustuksina ase- tuksessa tarkemmin mainituille oikeuskelpoi- sille yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille.

Raha-automaattiasetuksen 29 §:n 1 momen- tin mukaiseksi jaettavaksi määräksi on arvioitu 195 827 000 mk. Avustuksiin käytettävät varat on ryhmitelty käyttötarkoituksensa mukaisesti

lukuihin 33.92—97. Ehdotetaan, että momen- teilla osoitettuja arviomäärärahoja voidaan val- tioneuvoston harkinnan mukaan tarvittaessa ylittää, kuitenkin niin, ettei määrärahoja saa yhteensä käyttää enempää kuin raha-automaat- tiasetuksen 29 §:n 1 momentin mukainen jaet- tava määrä.

92. Kansanterveyden edistäminen

50. *Avustus yksityisille yhteisöille kansan- terveystyön kustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 15 144 000 mk avustuksina kansanterveyden edistämiseen. Tarkoituksena on valtioneuvoston tarkemmin määräämin ehdoin myöntää Urho Kekkosen Kuntoinstituuttisäätiön tutkimuslaitoksen käyt- tökustannuksiin avustusta 1 500 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään yksityisille yhteisöille kansanterveyden edistämiseen suori- tettavan avustuksen maksamiseen.

1983 esitys	72 144 000
1982 menoarvio	57 000 000
1981 tilinpäätös	49 951 000

93. Lasten ja nuorten kasvatuksen ja huollon edistäminen

50. *Avustus yksityisille yhteisöille lasten ja nuorten huollon kustannuksiin* (arviomäärära- ha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 607 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään yksityisille

yhteisöille lasten ja nuorten huollon edistämi- seen suoritettavan avustuksen maksamiseen.

1983 esitys	23 107 000
1982 menoarvio	21 500 000
1981 tilinpäätös	23 315 000

94. Vanhusten huollon edistäminen

50. *Avustus yksityisille yhteisöille vanhus- ten huollon kustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 920 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään yksityisille yhteisöille vanhusten huollon edistämiseen suo- ritettavan avustuksen maksamiseen.

1983 esitys	31 920 000
1982 menoarvio	31 000 000
1981 tilinpäätös	26 382 000

95. Vammaisten huollon edistäminen

50. *Avustus yksityisille yhteisöille vammais- ten huollon kustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 4 411 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään yksityisille yhteisöille vammaisten huollon edistämiseen suoritettavan avustuksen maksamiseen.

1983 esitys	41 711 000
1982 menoarvio	37 300 000
1981 tilinpäätös	38 838 000

96. Suuronnettomuuksiin varautuminen

50. *Avustus yksityisille yhteisöille suuronnettomuuksiin varautumisesta aiheutuviin kustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 171 000 mk.
Momentin määrärahaa käytetään yksityisille

yhteisöille suuronnettomuuksiin varautumiseen suoritettavan avustuksen maksamiseen.

1983 esitys	1 371 000
1982 menoarvio	1 200 000
1981 tilinpäätös	1 005 000

97. Lomanviettomahdollisuuksien edistäminen

50. *Avustus yksityisille yhteisöille lomatoiminnan kustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 4 474 000 mk. Tarkoituksena on siirtää avustusten painopistettä investointiavustuksista välittömän lomavieton tukeen.

Momentin määrärahaa käytetään yksityisille yhteisöille lomanviettomahdollisuuksien edistämiseen suoritettavan avustuksen maksamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Avustus käyttökustannuksiin	16 174 000
Avustus perustamiskustannuksiin (enintään)	9 400 000
Yhteensä	25 574 000

1983 esitys	25 574 000
1982 menoarvio	21 100 000
1981 tilinpäätös	20 417 000

99. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut menot

(01.) *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 440 000 mk.

1982 menoarvio	440 000
1981 tilinpäätös	403 258

08. *Komiteat ja asiantuntijat* (arviomääräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 305 000 mk.

1983 esitys	660 000
1982 menoarvio	965 000
1981 tilinpäätös	1 497 244

40. *Käsi- ja opaskirjojen laatiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 32 000 mk.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää kustantajien kanssa tehtäviin sopimuksiin sellaisten sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan palvelutoimintaa koskevien käsi- ja opaskirjojen laatimiseksi, joita alan viranomaiset voivat käyttää toimintansa tehostamiseen.

1983 esitys	32 000
1982 menoarvio	32 000
1981 tilinpäätös	32 000

51. *Valtion osuus merimiespalvelutoimiston menoista* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 400 000 mk palkkasumman nousun johdosta.

Momentin määrärahaa käytetään merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetun lain (452/72) nojalla merimiesten huoltotoimintaan suoritettavan valtion osuuden maksamiseen.

1983 esitys	1 940 000
1982 menoarvio	1 540 000
1981 tilinpäätös	1 606 539

52. *Valtion osuus työnantajille eräisiin merimiesten matkakustannuksiin (arviomääräraha)*

Momentille merkitään lisäystä 1 800 000 mk lähinnä liikenteessä olevien alusten lisääntymisen ja matkakustannusten nousun johdosta.

Momentin määrärahaa käytetään merimieslain (423/78) ja merimiesten vuosilomalain (353/75) nojalla merimiesten vuosi- ja vanhempainlomamatkakustannuksiin sekä työsuhteen alkamiseen ja päättymiseen liittyviin matkakustannuksiin suoritettavan valtion osuuden maksamiseen.

1983 esitys	4 000 000
1982 menoarvio	2 200 000
1981 tilinpäätös	5 055 803

(53.) *Valtionavustus Punkabarjun Kuntoutussairaalan peruskorjaukseen (siirtomääräraha)*

Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 1 000 000 mk.

1982 menoarvio	1 000 000
1981 tilinpäätös	1 000 000

54. *Valtionapu Kuntoutussäätiölle*

Säätiön Malminkartanon Kuntoutuskeskuksen toiminnasta aiheutuvien menojen arvioidaan vuonna 1983 olevan 11 231 700 mk, mistä julkisilla avustusvaroilla on tarkoitus kattaa 6 655 200 mk siten, että 4 180 000 mk myönnetään Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta, 2 335 200 mk invalidiuhuoltolain (907/46) ja ammatinvalinnanohjauksesta annetun lain (43/60) nojalla maksettavina avustuksina sekä 140 000 mk valtionapuna tältä momentilta. Julkisten avustusvarojen lisäys aiheutuu toiminnan tehostamisesta ja kustannusten noususta. Momentille ehdotetaan lisäystä 13 000 mk kustannusten nousun johdosta.

1983 esitys	140 000
1982 menoarvio	127 000
1981 tilinpäätös	115 000

55. *Valtionavustus Urho Kekkosen Kuntoutuuslaitoksen rakentamiseen (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 2 350 000 mk tutkimuslaitoksen rakentamisesta aiheutuvia kustannuksia varten. Vähennys on 2 150 000 mk.

Momentin määrärahaa käytetään Urho Kekkosen Kuntoutuuslaitoksen tutkimuslaitoksen rakentamiseen suoritettavan valtionavustuksen maksamiseen. Vuoden 1980 kolmannen lisämenoarvion mukaan valtio osallistuu tutkimuslaitoksen rakentamisesta aiheutuviin kustannuksiin määrällä, joka kertyy Tasavallan Presidentti Urho Kekkosen 80-vuotispäivän kunniaksi lyödyn juhlarahan nettotuotona. Tämä tuotto on arviolta noin 7 350 000 markkaa. Tarkoitukseen on myönnetty 500 000 mk vuonna 1980 ja 4 500 000 mk vuonna 1982.

1983 esitys	2 350 000
1982 menoarvio	4 500 000

56. *Pakolaishuolto (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 890 000 mk siirtoma momentilta 33.58.52.

Momentin määrärahaa käytetään pakolaishuollossa lyhytaikaisissa tehtävissä työskentelevien henkilöiden palkkaukseen, Suomessa olevien pakolaisten sekä sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymällä tavalla pakolaisten maahan tulleiden sukulaisten sekä turvapaikkaa hakeneiden olosuhteittensa puolesta pakolaisiin verrattavien henkilöiden huollon järjestämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen.

1983 esitys	890 000
-------------------	---------

66. *Kansainvälinen yhteistyö*

Momentille ehdotetaan lisäystä 947 000 mk kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen kohoamisen, toiminnan laajentumisen sekä kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta vähennetään kertameno 50 000 mk, lisäys on 897 000 mk.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää kansainvälisten järjestöjen ja stipendiohjelmien jäsenmaksujen maksamiseen, erityisavustuksiin kansainvälisille järjestöille, pohjoismaisen ja kahdenvälisen yhteistyön, kansainvälisten järjestöjen kokouksiin osallistumisen sekä asiantuntijavaihdon edellyttämiin matkoihin, ulkomaille suoritettaviin tutustumismatkoihin, Suomessa järjestettävien kokousten ja vieraille osoitettavan tarpeellisen vieraanvaraisuuden menoihin, vieraskielisen tiedotusaineiston julkaisukuluihin sekä muihin kansainvälisen yhteistyön menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk	1983 esitys	10 930 000
Kansainväliset jäsenmaksut sekä erityis-		1982 menoarvio	10 033 000
avustukset kansainvälisille järjestöille ..	7 820 000	1982 II lisämenoarvio	450 000
Pohjoismainen yhteistyö	690 000	1981 tilinpäätös	8 303 535
Kahdenvälinen yhteistyö	1 130 000		
Muu yhteistyö	1 290 000		
	<u>Yhteensä</u>		<u>10 930 000</u>

Pääluokan 33 menot luvuittain vuosina 1981—1983

	Tilinpäätös v. 1981 1 000 mk	Menoarvio v. 1982 1 000 mk	Ehdotus v. 1983 1 000 mk	Muutos 1982—1983	
				± 1 000 mk	± %
01. Sosiaali- ja terveysministeriö (400)	20 409	24 554	27 308	+	2 754 + 11
02. Lääninhallitusten sosiaali- ja terveys- osastot (400)	12 545	13 613	15 565	+	1 952 + 14
03. Työsuojeluhallinto (430)	32 221	35 147	38 595	+	3 448 + 10
05. Kunnallinen työsuojelutarkastus (430)	7 883	9 124	10 032	+	908 + 10
06. Työterveyslaitos (430)	55 588	61 200	66 900	+	5 700 + 9
07. Työsuojelun muut menot (430) ...	850	815	865	+	50 + 6
11. Tarkastuslautakunta (090)	1 379	1 814	1 956	+	142 + 8
12. Työneuvosto (430)	346	482	520	+	38 + 8
13. Rintamaveteraanien varhaiseläkelauta- kunta (410)	—	—	1 175	+	1 175 —
14. Tapaturmavirasto (410)	22 998	25 383	28 356	+	2 973 + 12
15. Perhekustannusten tasaus (410) ..	1 874 283	2 077 636	2 376 650	+	299 014 + 14
17. Yleinen perhe-eläke (410)	197 690	220 000	252 000	+	32 000 + 15
18. Työttömyysvakuutus (410)	135 997	145 000	190 000	+	45 000 + 31
19. Sairausvakuutus (410)	583	358 000	363 000	+	5 000 + 1
20. Vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutus (410)	1 246 992	1 370 600	1 735 700	+	365 100 + 27
21. Sotilasvammakorvaukset ja sotaeläk- keet (410)	1 310 606	1 673 381	1 891 703	+	218 322 + 13
23. Asevelvollisten ja heidän omaistensa avustaminen (410)	34 087	29 343	40 200	+	10 857 + 37
24. Eräät vahingonkorvaukset (410) ..	41 284	45 380	61 975	+	16 595 + 37
26. Muu toimeentuloturva (410)	126 849	155 329	166 432	+	11 103 + 7
29. Yleisavustus kunnille alkoholivaroista (960)	14 246	14 245	14 372	+	127 + 1
30. Sosiaalihuolto (400)	17 688	19 903	22 302	+	2 399 + 12
38. Lasten päivähoito (420)	725 086	862 370	986 950	+	124 580 + 14
39. Kasvatusneuvolatoiminta (420)	27 096	36 106	36 970	+	864 + 2
40. Valtion koulukodit (420)	25 033	28 080	30 298	+	2 218 + 8
41. Lasten ja nuorten kasvatus ja huolto (420)	39 770	49 473	62 128	+	12 655 + 26
42. Siirtoväen huolto (420)	8 994	14 700	14 000	—	700 — 5
43. Valtion erityiskoulut (420)	14 334	9 983	10 446	+	463 + 5
44. Invalidihuolto (420)	221 397	255 941	313 256	+	57 315 + 22
45. Valtion kehitysvammlaitokset (420)	18 614	23 627	22 915	—	712 — 3
46. Kunnallinen kehitysvammaisten eri- tyishuolto (420)	298 273	342 076	381 571	+	39 495 + 12
47. Yksityinen kehitysvammaisten eri- tyishuolto (420)	19 008	23 017	24 903	+	1 886 + 8
50. Kunnallinen alkoholitarkastus (420)	3 414	4 268	4 744	+	476 + 11
51. Raittiustyö (420)	21 364	22 654	23 475	+	821 + 4
53. Valtion päihdehuoltolat (420)	16 679	18 491	19 944	+	1 453 + 8
54. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttä- jien kunnallinen huolto (420)	36 906	45 118	52 200	+	7 082 + 16
55. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttä- jien yksityinen huolto (420)	14 101	16 819	21 055	+	4 236 + 25
56. Kodinhoitotoiminta (420)	108 193	170 988	179 766	+	8 778 + 5
57. Lomatoiminta (420)	327 645	485 882	502 272	+	16 390 + 3

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1982—1983	
	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	v. 1983 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
58. Muu sosiaaliturva (420)	28 502	8 492	9 628	+	1 136 + 13
60. Lääkintöhallitus (330)	22 930	24 900	29 820	+	4 920 + 20
63. Valtion sairaalat (360)	96 773	108 059	130 990	+	22 931 + 21
65. Kansanterveyslaitos (340)	47 465	54 091	71 984	+	17 893 + 33
66. Lääkelaboratorio (340)	2 898	3 766	4 241	+	475 + 13
68. Säteilyturvallisuuslaitos (340)	23 958	28 371	32 547	+	4 176 + 15
69. Terveysturvan jatkokoulutus (350)	2 803	3 353	3 652	+	299 + 9
73. Terveyskasvatus ja -valvonta (350)	4 730	6 160	7 190	+	1 030 + 17
74. Kunnallinen terveysvalvonta (350) .	19 546	24 105	26 717	+	2 612 + 11
75. Kunnallinen kansanterveystyö (350)	1 829 649	2 332 702	2 601 838	+	269 136 + 12
76. Kunnallinen erikoissairaanhoito (360)	2 873 686	3 418 788	3 733 303	+	314 515 + 9
80. Yksityinen erikoissairaanhoito (360)	24 755	32 318	33 192	+	874 + 3
85. Terveysturvan muut menot (350)	19 035	22 933	25 640	+	2 707 + 12
92. Kansanterveyden edistäminen (350)	49 951	57 000	72 144	+	15 144 + 27
93. Lasten ja nuorten kasvatuksen ja huollon edistäminen (420)	23 315	21 500	23 107	+	1 607 + 8
94. Vanhusten huollon edistäminen (420)	26 382	31 000	31 920	+	920 + 3
95. Vammaisten huollon edistäminen (420)	38 838	37 300	41 711	+	4 411 + 12
96. Suuronnettomuuksiin varautuminen (110)	1 005	1 200	1 371	+	171 + 14
97. Lomanviettomahdollisuuksien edistä- minen (420)	20 417	21 100	25 574	+	4 474 + 21
99. Sosiaali- ja terveysministeriön hallin- nonalan muut menot (400)	18 013	20 837	20 942	+	105 + 1
Yhteensä	12 255 082	14 948 518	16 920 010	+	1 971 492 + 13

Pääluokka 34
TYÖVOIMAMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Työvoimaministeriö

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 21 289 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet 1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	16 866 100	+ 2 291 600	218	+ 4
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhteipalkat	2 167 000	+ 130 900	33	— 2
3. Muut palkat ja palkkiot	666 400	+ 44 300	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 392 500	+ 144 300	—	—
Varaus 1982		— 603 100	—	—
Varaus 1983	197 000	+ 197 000	—	—
Yhteensä	21 289 000	+ 2 205 000	251	+ 2

Henkilöstön määrän lisäys aiheutuu vuoden 1982 toisessa lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 402 300 mk, mistä 2 183 900 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

Yleinen osasto:

	Palkkaus- luokka
1 kanslisti	V 12
1 vahtimestari	V 10

Työvoimaosasto:

1 tarkastaja	V 26
1 kanslisti	V 12

Lisäys on 193 100 mk.

c) Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 176 100 mk neljän ylimääräistetyn toimen palkkioina.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 62 300 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 109 800 mk vuoden 1982 toisen lisämenoarvion mukaisesti palkatun kahden toimistosihteerin (V 15) edelleen palkkaamista varten.

Vähennys on 128 600 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 31 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	21 289 000
1982 menoarvio	19 084 000
1982 II lisämenoarvio	172 700
1981 tilinpäätös	16 644 530

09. Neuvottelu- ja toimikunnat

Momentille ehdotetaan lisäystä 60 000 mk hintojen nousun johdosta. Momentin määrärahaalla saadaan palkata enintään yksi henkilö siirtolaisasiain neuvottelukuntaa varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Työvoimaneuvosto	75 000
Työllisyysasiain neuvottelukunta	54 000
Työnvälitysasiasiain neuvottelukunta	17 000
AmmatINVALINNAOHJAUSNEUVOSTO	27 000
Ammattikurssiasiasiain neuvottelukunta	14 000
Siirtolaisasiain neuvottelukunta	160 000
Muut neuvottelu- ja toimikunnat	33 000
Yhteensä	380 000

1983 esitys	380 000
1982 menoarvio	320 000
1981 tilinpäätös	300 887

22. Työvoimapolitiittiset tutkimukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk hintojen nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää työvoimapolitiittisten tutkimusten suorittamiseen toimeksiantoina sekä enintään neljän tutkijan palkkaamiseen projektiluonteisiin tehtäviin. Määrärahasta voidaan käyttää enintään 200 000 mk yhteistyössä opetusministeriön kanssa suoritettavaan työllisyys- ja teknologia -tutkimusprojektiin.

1983 esitys	1 600 000
1982 menoarvio	1 500 000
1981 tilinpäätös	1 211 000

23. Julkaisu- ja tiedotustoiminta

Momentille ehdotetaan lisäystä 450 000 mk, mikä aiheutuu hintojen noususta sekä eräiden julkaisujen painos- tai sivumäärien kasvusta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää työvoimahalinnon julkaisu- ja tiedotustoimintaan.

1983 esitys	8 100 000
1982 menoarvio	7 650 000
1981 tilinpäätös	6 513 157

27. Automaattinen tietojenkäsittely

Momentille ehdotetaan lisäystä 331 000 mk hintojen nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää automaattiseen tietojenkäsittelyyn ja tiedonsiirtopalveluihin.

1983 esitys	4 900 000
1982 menoarvio	4 569 000
1981 tilinpäätös	3 624 116

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 847 000 mk hintojen nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös Pohjoismaihin suuntautuviin koulutus- ja kokousmatkoihin sekä harjoittelijainvaihdosta aiheutuviin ulkomaisiin tarkastus- ja neuvottelumatkoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Käyttövarat (enintään)	19 000
Matkat	890 000
Virkistystoiminta (enintään)	4 000
Muut henkilöstömenot	287 000
Rakennusten käyttö	3 600 000
Toimistomenot	7 600 000
Harjoittelijainvaihtotoiminnan erityismenot (enintään)	400 000
Yhteensä	12 800 000

1983 esitys	12 800 000
1982 menoarvio	11 953 000
1981 tilinpäätös	10 015 918

51. Kansainvälisestä asiantuntija- ja harjoittelijainvaihdosta aiheutuvat menot

Momentille ehdotetaan edelleen 1 005 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää sosialististen maiden kanssa solmittujen teknistä taloudellisten yhteistyösopimusten aiheuttamiin asiantuntijastipendeihin ja valtuuskuntien vaihtoon, lyhytaikaisiin ryhmävierailuihin, kokous- ja edustuskuluihin ja lähinnä kehitysmaista tulevien stipendiaattien sekä eräiden sosialististen maiden kanssa harjoitettavaan vastavuoroiseen stipendipohjaiseen harjoittelijainvaihtoon.

Käyttösuunnitelma:	mk
Asiantuntijavaihto	805 000
Harjoittelijainvaihto	200 000
Yhteensä	1 005 000

1983 esitys	1 005 000
1982 menoarvio	1 005 000
1981 tilinpäätös	758 134

70. Kaluston bankkiminen

Momentille ehdotetaan 170 000 mk kaluston ja konttorikoneiden uusimista ja täydentämistä varten.

1983 esitys	170 000
1982 menoarvio	164 000
1981 tilinpäätös	463 342

06. Työvoima-asiain piiri- ja paikallishallinto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 119 275 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Perus- ja sopimuspalkeisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	94 042 600	+ 17 475 200	1 383	+ 164
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhteipalkat	13 441 800	— 3 068 600	356	— 136
3. Muut palkat ja palkkiot	2 883 700	+ 189 400	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	7 803 200	+ 864 300	—	—
	Varaus 1982	— 3 352 000	—	—
	Varaus 1983	+ 1 103 700	—	—
Yhteensä	119 275 000	+ 13 212 000	1 739	+ 28

Henkilöstön määrän lisäyksessä on otettu huomioon vuoden 1981 kolmannen lisämenoarvion mukaisesti palkatut kymmenen henkilöä ja vuoden 1982 toisen lisämenoarvion mukaisesti palkatut 20 henkilöä. Vastaavasti on vähennetty alamomentilta 34.50.02.1 työvoimahallintoon palkattavien henkilöiden lukumäärää kolmellakymmenellä.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 12 442 800 mk, mistä 11 905 200 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Virkasuhteessa olevan henkilöstön hoitamien virkojen ja toimien muuttamiseksi tehtäviä vastaaviksi ja työvoimapiirien toimistojen virkanimikkeiden muuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat virat ja toimet:

Perustetaan:	Palkkausluokka
Peruspalkkaiset:	
1 toimialasihteeri	V 24
6 toimialasihteeriä	V 20
9 toimistosihiteeriä	V 16
5 toimistovirkailijaa	V 13
5 toimistovirkailijaa	V 10
Ylimääräiset:	
1 toimialasihteeri	V 24
18 toimialasihteeriä	V 20
9 toimialasihteeriä	V 19
52 toimistovirkailijaa	V 13
3 virastomestaria	V 13
13 toimistovirkailijaa	V 10
5 toimistovirkailijaa	V 9
4 toimistovirkailijaa	V 8

Lakkautetaan:

Peruspalkkaiset:

1 osastonhoitaja	V 23
4 osastonhoitajaa	V 19
1 kassanhoitaja	V 16
13 kanslistia	V 13
1 kirjaaja	V 13
6 toimistoapulaista	V 9

Ylimääräiset:

1 osastonhoitaja	V 23
5 osastonhoitajaa	V 19
5 jaostonhoitajaa	V 20
4 toimistosihiteeriä	V 16
11 kassanhoitajaa	V 16
11 kanslistia	V 13
33 tiedostonhoitajaa	V 13
2 vahtimestaria	V 13
7 kanslistia	V 12
1 vahtimestari	V 12
3 apulaiskanslistia	V 11
2 puhelinkeskuksenhoitajaa	V 10
1 puhelinkeskuksenhoitaja	V 8
5 toimistoapulaista	V 9
14 toimistoapulaista	V 8

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1983 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkausluokka
1 piiritarkastaja	V 26
1 toimistonhoitaja	V 20
2 työvoimaneuvojia	V 16
89 työvoimaneuvojia	V 15
32 työvoimaneuvojia	V 14
1 toimistosihiteeri	V 15
1 toimistosihiteeri	V 14

	Palkkaus- luokka
5 toimistovirkailijaa	V 13
2 toimistovirkailijaa	V 12
5 toimistovirkailijaa	V 10
15 toimistovirkailijaa	V 9
10 toimistovirkailijaa	V 8

Lisäys on 7 290 100 mk.

c) Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 1 693 900 mk vuoden 1981 kolmannen lisämenoarvion mukaisesti palkatun kymmenen työvoimaneuvojan (V 15) ja vuoden 1982 toisen lisämenoarvion mukaisesti palkatun kahden ammatinvalinnanohjaajan (V 26), kahden tiedostonhoitajan (V 13), viiden erikoistyövoimaneuvojan (V 18) ja 11 työvoimaneuvojan (V 17) edelleen palkkaamista varten.

Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan työsuhdepalkkoista vähennettäväksi 53 800 mk kolmen siivoojan palkkoina, joista yksi henkilö on osa-aikainen.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 6 490 900 mk 164 ylimääräistetyn toimen palkkioina.

Tilapäisten palkkioista ja työsuhdepalkkoista vähennetään 286 100 mk vuoden 1982 aikana ylimääräistettyjen ja siirrettyjen tointen palkkioina.

Vähennys on 5 136 900 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 220 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1983 esitys	119 275 000
1982 menoarvio	106 063 000
1982 II lisämenoarvio	1 510 600
1981 tilinpäätös	93 267 295

09. *Neuvottelu- ja toimikunnat* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 205 000 mk seuraavasti:

1. *Työvoimatoimikunnat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 205 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja toiminnan lisääntymisestä. Alamomentin määräraha saadaan käyttää myös työttömyyskorvausten maksatuksesta aiheutuviin menoihin. Alamomentin loppusumma on 4 050 000 mk.

2. *Piirihallinnon neuvottelukunnat.* Alamomentin nimike on muutettu. Alamomentille ehdotetaan edelleen enintään 150 000 mk.

1983 esitys	4 200 000
1982 menoarvio	3 995 000
1981 tilinpäätös	3 596 182

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 794 000 mk, mikä aiheutuu hintojen noususta sekä toiminnan lisääntymisestä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	4 000 000
Virkistystoiminta (enintään)	35 000
Muut henkilöstömenot	35 000
Rakennusten käyttö	15 300 000
Toimistomenot	8 830 000
Yhteensä	28 200 000

1983 esitys	28 200 000
1982 menoarvio	26 406 000
1981 tilinpäätös	23 770 441

70. *Kaluston bankkiminen*

Momentille ehdotetaan 1 700 000 mk kalustojen, konttorikoneiden ja puhelinvaihteiden hankkimiseksi lisähenkilökuntaa ja vajaasti kalustettuja toimitiloja varten. Tietopalvelutoiminnan edellyttämät välinehankinnat ovat mainitusta summasta 120 000 mk.

1983 esitys	1 700 000
1982 menoarvio	1 635 000
1981 tilinpäätös	1 298 527

08. Työvoimaopisto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 373 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1982	Muutos ± 1983/82
1. Sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	257 400	+ 29 600	3	—
2. Työsubdepalkat	63 100	+ 7 300	1	—
3. Muut palkat ja palkkiot	25 000	—	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	24 000	+ 1 400	—	—
Varaus 1982		— 10 800	—	—
Varaus 1983	3 500	+ 3 500	—	—
Yhteensä	373 000	+ 31 000	4	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 36 900 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään yksi pysyväisluonteinen päätoiminen henkilö.

1983 esitys	373 000
1982 menoarvio	342 000
1981 tilinpäätös	283 626

29. Muut kulutusmenot

Momentille ehdotetaan lisäystä 64 800 mk hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Matkat	12 500
Virkistystoiminta (enintään)	200
Muut henkilöstömenot	1 000
Rakennusten käyttö	125 000
Toimistomenot	100 000
Toiminnan erityismenot	720 000
Yhteensä	958 700

1983 esitys	958 700
1982 menoarvio	893 900
1981 tilinpäätös	798 941

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 20 000 mk kalusteiden uusimista ja täydentämistä varten.

1983 esitys	20 000
1982 menoarvio	20 000
1981 tilinpäätös	29 294

20. Työvoiman liikkuvuuden edistäminen

50. Työvoiman alueellisen liikkuvuuden edistäminen (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 600 000 mk, mikä aiheutuu hintojen noususta, liikkuvuusavustusten tason korottamisesta sekä liikkuvuuden lisääntymisestä. Erityisesti pyritään toteuttamaan talousalueiden sisälle lähiliikkuvuutta sekä tilapäistä siirtymistä. Momentin määräraha saadaan käyttää liikkuvuuden avustami-

seen siten kuin työnvälityslaisissa ja sen nojalla säädetään. Momentin määrärahaa voidaan käyttää myös Ruotsissa olevien suomalaisten tutustumismatkoihin Suomessa oleviin työtilaisuuksiin.

1983 esitys	6 500 000
1982 menoarvio	5 900 000
1981 tilinpäätös	4 383 489

30. Työrajoitteisten työvoimapalvelu

Työrajoitteisten työvoimapalvelun määrärahoja saadaan käyttää työrajoitteisten henkilöiden työllistämiseen valtionhallintoon, kuntiin, kuntainliittoihin, yrityksiin ja yhteisöihin. Vuonna 1983 voidaan työrajoitteisten työllistämiseen tarkoitetuilla määrärahoilla työllistää 3 300 henkilöä, joista valtionhallintoon 1 500 henkilöä.

Momentin 34.30.62 määrärahalla on palkattu valtionhallintoon työrajoitteisia henkilöitä tilapäisluonteisiin tehtäviin. Näiden palkkausmenot on ehdotettu vuoden 1982 toisessa lisämenoarviossa maksettavaksi momentilta 34.30.02. Koska osa tehtävistä on muodostunut vakinaisiksi, ehdotetaan kyseisten tehtävien palkkausmäärärahat siirrettäväksi asianomaisille hallinnonaloille. Tehtäväsiirroista 650 kohdistuu puolustusministeriön hallinnonalalle ja 30 muille hallinnonaloille. Tämän johdosta momentilta 34.30.62 ehdotetaan yleisperusteluihin viitaten siirrettäväksi 30 709 000 mk momentiksi 27.99.02 ja 1 391 000 mk alamomentiksi 28.80.02.7. Loppuosa määrärahasiirrosta 32 900 000 mk käytetään momentilla 34.30.02 820 henkilön työllistämiseen valtion erityistyyökohteissa.

02. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 32 900 000 mk seuraavasti:

1. *Työrajoitteisten työllistäminen valtion erityistyyökohteisiin.* Alamomentille ehdotetaan luvun perusteluihin viitaten 30 000 000 mk valtion palvelukseen työllistettävien fyysisten, psyykkisten, sosiaalisten tai muiden vastaavien syiden johdosta työrajoitteisten työttömien tai välittömästi työttömyysuhan alaisten henkilöiden palkkaamiseen valtioneuvoston erikseen päättämällä tavalla.

9. *Sosiaaliturvamaksu.* Alamomentille merkitään 2 900 000 mk.

1983 esitys	32 900 000
1982 II lisämenoarvio	75 000 000

61. Työrajoitteisten ammatinvalinnanohjaus erityislaitoksissa

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 632 100 mk, mikä aiheutuu hintojen noususta ja määrärahan jälkeenjääneisyydestä. Momentin määräraha saadaan käyttää valtioneuvoston päätöksen (295/79) mukaisesti eri laitoksille maksettaviin korvauksiin niiden hoitaessa invalidien ja muiden työrajoitteisten ammatinvalinnanohjaukseen liittyvää ohjausta ja tutkimusta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu henkilöstömenoihin	1 870 000
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	65 000
Valtionapu hankintoihin	70 000
Valtionapu muihin menoihin	695 000
Yhteensä	2 700 000

1983 esitys	2 700 000
1982 menoarvio	2 067 900
1982 II lisämenoarvio	400 000
1981 tilinpäätös	2 186 968

62. Työrajoitteisten työhön sijoittaminen

Momentille ehdotetaan 60 000 000 mk käytettäväksi valtioneuvoston erikseen päättämällä tavalla. Lisäys 25 000 000 mk aiheutuu työrajoitteisten henkilöiden työllistymismahdollisuuksien vaikeutumisesta, työnantajille maksettavien korvausten korottamisesta, työrajoitteisten työnhakijoiden määrän kasvusta ja palkkakustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään luvun perusteluihin viitaten 65 000 000 mk siirtona momenteille 27.99.02, 28.80.02 ja 34.30.02, vähennys on 40 000 000 mk. Momentin määrärahasta maksetaan fyysisten, psyykkisten, sosiaalisten tai muiden vastaavien syiden johdosta työrajoitteisten työttömien tai välittömästi työttömyysuhan alaisten henkilöiden työhönsijoitustoiminnasta kuntiin, kuntainliittoihin, yrityksiin ja yleishyödyllisiin yhteisöihin aiheutuvia kustannuksia. Kustannuksia aiheuttavia työmuotoja ja keinoja ovat mm. työkunnan tutkimukset, työkliniikkatutkimukset, työkokeilu ja työhönvalmennus työpaikoilla, työllistämistuki, työllistäminen erityiskohteisiin sekä työolosuhteiden ja -laitteiden kehittäminen.

1983 esitys	60 000 000
1982 menoarvio	100 000 000
1981 tilinpäätös	68 314 072

50. Työllisyyden hoito

Maamme työllisyystilanteen arvioidaan vuonna 1983 säilyvän vaikeana. Tämän johdosta on tarpeen säilyttää työllisyyden hoidon erityistoimenpiteet edelleen verraten korkealla tasolla.

Erityistoimenpiteet on tarkoitus edelleen kohdistaa ensisijaisesti nuoriin ja pitkäaikais-työttömiin sekä työrajoitteisiin. Työllistämistoimenpiteitä on tarkoitus kehittää erityisesti koulutuksen piirissä. Tämän mukaisesti on tarkoitus lisätä työllisyyskoulutuksen määrää. Myös lomautuskoulutukseen ja oppisopimus-koulutukseen varataan riittävät määrärahat. Tavoitteena on muutenkin tehostaa nuorten koulutusta ja työhön sijoittamista.

Työllisyyden hoidon viime vuosien keskeisenä tavoitteena on ollut alueellisten työttömyyserojen supistaminen. Tähän tavoitteeseen pyritään kohdentamalla työ- ja työllisyysmäärärahojen lisäksi eri hallinnonalojen työllistäviä määrärahoja alueellisia työttömyyseroja tasaavasti sekä pyrkimällä työohjelman laadinnassa samaan tavoitteeseen.

Valtion työtehtävissä voidaan vuonna 1982 työllistää lähes 6 000 työntekijää. Nämä tehtävät ovat eräissä tapauksissa muodostuneet pysyväisluonteisiksi. Tilapäisin työllistämistoimin yli viiden vuoden ajan hoidettujen tehtävien määrä on 365, jotka esitetään vakinaistettavaksi tässä tulo- ja menoarvioesityksessä keskitetysti valtiovarainministeriön pääluokan varoilla. Vastaavasti on vähennetty valtion työtehtäviin työllistettävien määrää.

Tilapäisin työllistämistoimin kunnissa ja kuntainliitoissa hoidettua 800 tehtävää esitetään vakinaistettavaksi tässä tulo- ja menoarvioesityksessä keskitetysti valtiovarainministeriön varoilla. Vastaavasti on vähennetty kunnallisella työllistämistuella työllistettävien määrää.

Nuorten yhteiskuntatakuukokeilua on tarkoitus laajentaa vuonna 1983.

Työllisyyttä edistävien määrärahojen suunnitelmallisen ja tehokkaan käytön edistämiseksi ehdotetaan kuluvana vuonna aloitetun rakennemuutoksen jatkamista. Tarkoituksena on, että sijoitusmenoista työllisyyden turvaamiseksi siirretään 110 milj. mk teiden tekemisen ja 10 milj. mk vesitietöiden määrärahoja liikenneministeriön pääluokkaan. Siirretyt määrärahat

kohdistetaan heikoille työttömyysalueille alueellisia työttömyyseroja tasaavasti.

02. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 275 525 000 mk eli vähennystä 26 750 000 mk seuraavasti:

1. *Valtion työtehtävät.* Alamomentille ehdotetaan 227 500 000 mk työttömyyden lieventämistä varten. Alamomentin määrärahaa on tarkoitus käyttää lähinnä nuorten tai pitkäaikaisesti työttömien työntekijöiden palkkaamiseen valtioneuvoston erikseen päättämällä tavalla. Kokoaikaiseksi työllistettyjen osuus korotetaan 65 prosenttiin ja osa-aikaisten osuus vähennetään 35 prosenttiin. Vähennys on 19 400 000 mk. Kun alamomentilta vähennetään luvun perusteluihin viitaten 13 100 000 mk siirtona alamomentille 28.80.02.7, vähennys on 32 500 000 mk. Alamomentin määrärahalla voidaan työllistää vuoden aikana keskimäärin 5 500 henkilöä, joista työvoimahallintoon enintään 298 henkilöä.

2. *Kesätyöpaikkojen järjestäminen opiskelijoille.* Alamomentille ehdotetaan 30 000 000 mk työvoimaministeriön käytettäväksi yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa noin 3 000 kesätyöpaikan järjestämiseksi opiskelijoille valtion virastoissa ja laitoksissa. Lisäys on 7 500 000 mk. Vuonna 1982 työllistettävien määrä on noin 2 500 henkilöä.

9. *Sosiaaliturvamaksu.* Alamomentille merkitään 18 025 000 mk. Vähennys on 1 750 000 mk.

1983 esitys	275 525 000
1982 menoarvio	302 275 000
1981 tilinpäätös	148 964 732

28. Nuorten yhteiskuntatakuukokeilu (siirtomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan 38 000 000 mk kokeilun jatkamisesta vuoden 1983 loppuun saakka aiheutuvien kaikkien kustannusten maksamista varten. Lisäys on 18 000 000 mk. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään

17 henkilöä työvoimahallintoon. Momentin määrärahaa käytetään ensisijaisesti perehdyttämistyöpaikkojen kustannuksiin.

1983 esitys	38 000 000
1982 menoarvio	20 000 000
1982 II lisämenoarvio	12 000 000
1981 tilinpäätös	13 000 000

43. Lapin pienyrittötoiminnan tukemiskokeilu (siirtomääräraha)

Vuoden 1981 toisessa lisämenoarviossa on hyväksytty 10 000 000 markan määräraha Lapin pienyrittötoiminnan tukemiskokeilua varten. Momentille ehdotetaan 10 000 000 mk käytettäväksi Lapin pienyrittötoiminnan tukemiskokeilusta annetun asetuksen (135/82) mukaisten avustusten myöntämiseen.

1983 esitys	10 000 000
1981 tilinpäätös	10 000 000

61. Valtionapu työttömyyden lieventämiseen

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 47 000 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää työllisyyden hoidon erillistoimenpiteisiin työttömien tai välittömästi työttömyysuhan alaisen henkilöiden työllistämiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu kunnille naisten työtupien järjestämisestä aiheutuviin menoihin	1 000 000
Kunnallinen työllistämistuki	440 000 000
Nuorten työllistämistuki	60 000 000
Korkeakoulu- tai opistoasteisen koulutuksen saaneiden työllistämistuki	10 000 000
Eläkeläisten asuntojen peruskorjaukset ..	30 000 000
Energiapuun hankinta ja laatupuiden karsinta	35 000 000
Muu valtionapu	80 000 000
Yhteensä	656 000 000

Lisäperusteluina esitetään seuraavaa:

Määrärahasta ehdotetaan 440 000 000 mk käytettäväksi kunnille, kuntainliitoille sekä muille julkisoikeudellisille yhteisöille lähinnä nuorten henkilöiden työllistämiseen valtioneuvoston erikseen päättämällä tavalla. Kokoaikaisesti työllistettyjen osuus korotetaan 65 pro-

senttiin ja osa-aikaisten osuus vähennetään 35 prosenttiin. Määrärahalla voidaan työllistää keskimäärin 14 200 henkilöä. Lukuperusteluihin viitaten kunnallisen työllistämistuen määräraha on otettu huomioon vähennyksenä 23 000 000 markan siirto alamomentille 28.80.02.8 800 työntekijän kuntiin ja kuntainliittoihin ehdotetusta vakainaistamisesta johtuen.

Nuorten työllistämistukeen on tarkoitus käyttää 60 000 000 mk, mikä voidaan käyttää nuorten työttömien oppisopimuskoulutuksen tukemiseen. Määrärahalla arvioidaan voitavan kouluttaa 6 000 nuorta.

Energiapuun hankintaa varten ehdotettua määrärahaa on tarkoitus käyttää työvoimaministeriössä vahvistettavien perusteiden mukaisesti kuntien ja kunnallisten yhteisöjen omassa lämpölaitoksissa käytettävän energiapuun kausuksen avustamiseen. Lisäksi ehdotetaan, että määrärahaa saataisiin käyttää laatupuiden pysykyärsintaan.

Käyttösuunnitelman kohdasta Muu valtionapu rahoitetaan ensisijaisesti kuntien ja yhteisöjen investointeja, jotka edistävät vaikeilla työttömyyspaikkakunnilla kotimaisen energiakäytön lisäämistä ja pysyvien työpaikkojen luomista tuotannolliseen toimintaan. Tämän kohdan määrärahaalla voidaan rahoittaa myös taimikonhoitotoita.

1983 esitys	656 000 000
1982 menoarvio	609 000 000
1981 tilinpäätös	553 816 290

77. Sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan valtioneuvoston käytettäväksi 500 000 000 mk kausityöttömyyden torjumisen ja työttömyyden alueellisten erojen lieventämisen sekä maastamuuton hillitsemisen kannalta tarpeellisiin keskeneräisiin ja uusiin työkohteisiin. Luvun perusteluihin viitaten momentin määrärahasta aikaisemmin suoritettuja varoja on siirretty 110 000 000 mk suoritettavaksi momentilta 31.24.77 ja 10 000 000 mk momentilta 31.27.77.

1983 esitys	500 000 000
1982 menoarvio	349 200 000
1982 II lisämenoarvio	320 000 000
1981 tilinpäätös	705 303 621

60. Työttömyyskorvaukset

50. *Työttömyyskorvaukset* (arviomääräraha)
Tarkoituksena on tehostaa eri toimenpitein nuorten koulutukseen sijoittamista ja työhön ohjaamista. Myös tehostetaan toimenpiteitä opintojen keskeyttämisen estämiseksi ja opintonsa keskeyttäneiden nuorten sijoittamiseksi. Tämän johdosta sekä työttömyyskorvausten saajien määrän kasvusta ja päiväkorvausten ko-

rottamisesta johtuen momentille ehdotetaan lisäystä 190 000 000 mk.

1983 esitys	710 000 000
1982 menoarvio	520 000 000
1982 II lisämenoarvio	140 000 000
1981 tilinpäätös	463 178 348

89. Palkkaturva

50. *Palkkaturva* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 20 000 000 mk, mikä aiheutuu ansiotason noususta, heikentyneestä taloudellisesta tilanteesta ja palkkaturvan enimmäismäärän nostamisesta yhtä työntekijää kohden. Momentin määrärahaa saadaan käyttää palkkaturvalain (649/73) mukai-

siin menoihin. Vastaavat tulot on merkitty momentille 12.34.70.

1983 esitys	50 000 000
1982 menoarvio	30 000 000
1981 tilinpäätös	34 732 818

99. Työvoimaministeriön hallinnonalan muut menot

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 160 000 mk seuraavasti:

1983 esitys	120 000
1982 menoarvio	120 000
1981 tilinpäätös	—

3. *Muut palkat ja palkkiot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 150 000 mk peruspalkkaisten ja ylimääräisten virkamiesten äitiys- ja sairauslomasijaisuuksien kasvun johdosta. Alamomentin loppusumma on 1 496 000 mk.

4. *Sosiaaliturvamaksu.* Alamomentille merkitään lisäystä 10 000 mk. Alamomentin loppusumma on 104 000 mk.

1983 esitys	1 600 000
1982 menoarvio	1 440 000
1981 tilinpäätös	1 228 967

08. *Komiteat ja asiantuntijat*
Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan edelleen 120 000 mk.

23. *Siviilipalvelusmiesten työllistäminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 40 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää siviilipalvelusmiehistä aiheutuviin kulutusmenoihin.

1983 esitys	640 000
1982 menoarvio	600 000
1981 tilinpäätös	200 000

25. *Kansainvälinen yhteistyö*

Momentille ehdotetaan lisäystä 156 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja toiminnan lisääntymisestä. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuviin ulkomaanmatkoihin, työvoimavastustajan matkoihin, käänös- ja tulkkausteh-

täviin, kokous- ja edustuskuluihin sekä muuhun kansainväliseen yhteistyöhön.

1983 esitys	450 000
1982 menoarvio	294 000
1982 II lisämenoarvio	150 000
1981 tilinpäätös	279 265

50. Korvaus liikennöitsijöille siviilipalvelusmiesten lomamatkalipuista (arviomääräraha) Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi

500 000 mk. Momentin määrärahaa saadaan käyttää korvausten myöntämiseen liikennöitsijöille siviilipalvelusmiesten lomamatkalippujen korvauksia varten. Siviilipalvelusmiehille on tarkoitus myöntää lomamatkalipuista vastaava alennus kuin muille asevelvollisille.

1983 esitys	400 000
1982 lisämenoarvio	900 000
1981 tilinpäätös	265 365

Päätöksen 34 menot luvuittain vuosina 1981—1983

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1982—1983	
	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	v. 1983 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
01. Työvoimaministeriö (610)	43 031	46 245	50 244	+ 3 999	+ 9
06. Työvoima-asiain piiri- ja paikallis- hallinto (620)	121 932	138 099	153 375	+ 15 276	+ 11
08. Työvoimaopisto (610)	1 112	1 256	1 352	+ 96	+ 8
20. Työvoiman liikkuvuuden edistämi- nen (620)	4 383	5 900	6 500	+ 600	+ 10
30. Työrajoitteisten työvoimapalvelu (620)	70 501	102 068	95 600	— 6 468	— 6
50. Työllisyyden hoito (630)	1 438 145	1 280 475	1 479 525	+ 199 050	+ 16
60. Työttömyyskorvaukset (410)	463 178	520 000	710 000	+ 190 000	+ 37
89. Palkkaturva (410)	34 733	30 000	50 000	+ 20 000	+ 67
99. Työvoimaministeriön hallinnonalan muut menot (610)	1 974	3 354	3 210	— 144	— 4
Yhteensä	2 178 989	2 127 397	2 549 806	+ 422 409	+ 20

Pääloukka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ympäristöministeriö

Vastauksessaan valtioneuvoston tiedonantoon ympäristöministeriön perustamisesta Eduskunta on edellyttänyt, että tähän tulo- ja menoarvioesitykseen sisällytetään tarvittavat määrärahat ympäristöministeriön perustamiseksi. Eduskunta on myös lausunut kantansa ministeriön yleisen toimialan määrittelemisestä. Vastauksessaan Eduskunta on lisäksi edellyttänyt, että valtioneuvosto asettaa parlamentaarisen komitean, jonka tehtävänä on 31 päivään joulukuuta 1982 mennessä selvittää kysymykset eräiden tehtävien sisällyttämisestä ympäristöministeriön toimialaan, sekä että hallitus huolehtii tarpeellisten laskelmien laatimisesta edellä tarkoitettujen selvitysten perusteella tehtävien ehdotusten taloudellisista vaikutuksista siten, että Eduskunta voi päättää tarpeellisiksi osoittautuvista lisämäärärahoista viimeistään vuoden 1984 tulo- ja menoarvion käsittelyn yhteydessä.

Edellä lausutun perusteella ja viitaten Eduskunnalle annettavaan esitykseen laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta ehdotetaan, että 1 päivästä lokakuuta 1983 perustetaan ympäristöministeriö, jonka toimiala määritellään Eduskunnan vastauksessa esitettyjen perusteiden mukaan. Ministeriön yleishallintotehtäviä varten ehdotetaan perustettavaksi tarvittavat uudet virat ja toimet. Samoin ehdotetaan perustamisesta aiheutuvia muita menoja varten tarpeelliset määrärahat. Tarkoitetaan, että ministeriön perustamisesta johtuvat virkojen ja määrärahojen siirtoja koskevat ehdotukset annetaan erikseen sen mukaisina kuin edellä mainitun lain säännökset edellyttävät.

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan 200 000 mk seuraavasti:

1. *Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset.* Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan 1.10.1983 lukien perustettavaksi seuraavat virat ja toimet:

	Palkkausluokka
Sopimuspalkkainen:	
1 kansliapäällikkö	S 22
Peruspalkkaiset:	
1 hallitusneuvos, osastopäällikkönä	B 7
1 hallitusneuvos, toimistopäällikkönä	B 6
Ylimääräiset:	
1 taloussihteeri	B 1
1 kirjaaja	V 20
1 pääkirjanpitäjä	V 19
1 ylivirastomestari	V 18
1 toimistos sihteeri	V 17

Alamomentille ehdotetaan 186 900 mk.

4. *Sosiaaliturvamaksu.* Alamomentille merkitään 13 100 mk.

1983 esitys 200 000

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan 200 000 mk matkoja, rakennusten käyttömenoja sekä muita menoja varten.

1983 esitys 200 000

70. *Kaluston hankkiminen*
Momentille ehdotetaan 100 000 mk kalusto-, konttorikone- ja muita hankintoja varten.

1983 esitys 100 000

Pääloukan 35 menot luvuittain vuosina 1981—1983

	Tilinpäätös v. 1981 1 000 mk	Menoarvio v. 1982 1 000 mk	Ehdotus v. 1983 1 000 mk	Muutos 1982—1983	
				± 1 000 mk	± %
01. Ympäristöministeriö (050)	—	—	500	+ 500	—
Yhteensä	—	—	500	+ 500	—

Pääluokka 36

VALTIONVELKA

Pääluokan numerotunnus on muutettu.

Vuoden 1981 lopussa budjettivaroista maksettavan pitkäaikaisen valtionvelan kanta oli 20.6 mrd. mk. Vuoden 1982 lopussa sen arvioidaan olevan 26.3 mrd. mk ja tähän tuloja menoarvioesitykseen sisältyvällä lainanotolla vuoden 1983 lopussa 32.1 mrd. mk.

Valtionvelka oli vuoden 1981 lopussa 9.7 % bruttokansantuotteesta. Vuoden 1982 loppuun mennessä velan kansantuoteosuuden arvioidaan kohoavan 11.2 prosenttiin ja edelleen vuonna 1983 12.4 prosenttiin.

01. Kotimaisen velan korko

90. Kotimaisen pitkäaikaisen velan korko (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 330 939 700 mk, mikä aiheutuu lähinnä kotimaisen velkakan- kasvusta vuosina 1981—1982. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kotimaisen pitkäaikaisen velan korkojen maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saadaan käyttää myös vanhentuneiden lainojen korkojen maksamiseen.

Käyttösuunnitelma:

Lainaryhmän/lainan nimi	Korko mk
Yleisöobligaatilainat	
..... yhteensä mk	776 315 400
Vuoden 1973 8 %:n obligaatilaina	806 700
Vuoden 1974 8 ¾ %:n obligaatilaina ..	1 235 100
Vuoden 1974 9 %:n obligaatilaina	304 600
Vuoden 1975 9 ¾ %:n obligaatilaina ..	427 600
Vuoden 1976 10 ¼ %:n obligaatilaina ..	908 000
Vuoden 1978 11 %:n obligaatilaina ...	3 019 900
Vuoden 1978 10 ½ %:n obligaatilaina .	5 183 000
Vuoden 1978 II 10 ½ %:n obligaatilaina	2 407 200
Vuoden 1978 III 10 ½ %:n obligaatilaina	3 029 900
Vuoden 1978 säästöobligaatilaina	11 976 100
Vuoden 1978 II säästöobligaatilaina ..	8 958 700
Vuoden 1978 9 ½ %:n obligaatilaina ..	3 406 500
Vuoden 1978 IV 10 ½ %:n obligaatilaina	2 968 700
Vuoden 1978 10 ¼ %:n obligaatilaina .	9 130 700
Vuoden 1978 8 ¾ %:n obligaatilaina ..	5 364 100
Vuoden 1978 kasvavakorkoinen obligaatilaina	9 950 000
Vuoden 1979 10 %:n obligaatilaina	7 626 300
Vuoden 1979 9 %:n obligaatilaina	13 113 400

Lainaryhmän/lainan nimi	Korko mk
Vuoden 1979 II 10 %:n obligaatilaina .	7 303 100
Vuoden 1979 II 9 %:n obligaatilaina ..	8 825 100
Vuoden 1979 III 10 %:n obligaatilaina	12 252 800
Vuoden 1979 III 9 %:n obligaatilaina .	10 157 500
Vuoden 1979 IV 10 %:n obligaatilaina .	9 106 900
Vuoden 1979 IV 9 %:n obligaatilaina .	7 677 300
Vuoden 1979 V 10 %:n obligaatilaina .	4 912 500
Vuoden 1979 V 9 %:n obligaatilaina ..	4 984 600
Vuoden 1980 10 ½ %:n obligaatilaina .	20 778 800
Vuoden 1980 9 ½ %:n obligaatilaina ..	17 813 500
Vuoden 1980 11 %:n obligaatilaina ...	13 202 800
Vuoden 1980 10 %:n obligaatilaina ..	11 251 000
Vuoden 1980 II 11 %:n obligaatilaina .	25 501 600
Vuoden 1980 II 10 %:n obligaatilaina .	21 962 300
Vuoden 1980 III 11 %:n obligaatilaina	14 926 500
Vuoden 1980 III 10 %:n obligaatilaina	16 547 200
Vuoden 1980 IV 11 %:n obligaatilaina	13 138 100
Vuoden 1980 IV 10 %:n obligaatilaina	16 534 400
Vuoden 1981 11 ¾ %:n obligaatilaina .	28 958 400
Vuoden 1981 10 ¼ %:n obligaatilaina .	26 446 000
Vuoden 1981 II 11 ¾ %:n obligaatilaina	15 863 600
Vuoden 1981 II 10 ¼ %:n obligaatilaina	16 328 200
Vuoden 1981 III 11 ¾ %:n obligaatilaina	24 676 200
Vuoden 1981 III 10 ¼ %:n obligaatilaina	24 333 200
Vuoden 1981 IV 11 ¾ %:n obligaatilaina	21 151 200
Vuoden 1981 IV 10 ¼ %:n obligaatilaina	21 712 100
Vuoden 1981 V 11 ¾ %:n obligaatilaina	19 059 700
Vuoden 1981 V 10 ¼ %:n obligaatilaina	13 271 000
Vuoden 1982 11 ¾ %:n obligaatilaina .	41 125 000
Vuoden 1982 10 ¼ %:n obligaatilaina .	34 464 400
Vuoden 1982 II 11 ¾ %:n obligaatilaina	23 500 000
Vuoden 1982 II 10 ¼ %:n obligaatilaina	19 608 900
Vuoden 1982 III 11 ¾ %:n obligaatilaina	35 250 000
Vuoden 1982 III 10 ¼ %:n obligaatilaina	30 750 000
Vuoden 1982 11 ¼ %:n obligaatilaina .	28 125 000
Vuoden 1982 10 %:n obligaatilaina ...	25 000 000

Lainaryhmän/lainan nimi	Korko mk	Lainaryhmän/lainan nimi	Korko mk
Muut joukkovelkakirjalainat		Vuoden 1976 lainat Vakka-Suomen maa-	
..... yhteensä mk 255 664 800		talousoppilaitoksen lunastamista varten	18 100
Vuoden 1960 vakuutuslaitoslaina	32 500	Vuoden 1976 laina Forssan kaupungilta	180 000
Vuoden 1961 vakuutuslaitoslaina	9 100	Vuoden 1977 lainat Suupohjan Maatalous-	
Vuoden 1962 vakuutuslaitoslaina	75 600	koulun lunastamista varten	20 000
Vuoden 1963 vakuutuslaitoslaina	154 000	Valtion vastattaviksi siirtyneet Turun	
Vuoden 1964 vakuutuslaitoslainat	480 200	Kauppar korkeakoulun lainat	16 500
Vuoden 1965 vakuutuslaitoslainat	976 500	Vuoden 1977 laina Forssan kaupungilta	320 000
Vuoden 1967 vakuutuslaitoslaina	961 300	Vuoden 1978 laina Hämeenlinnan kau-	
Vuoden 1968 vakuutuslaitoslaina	308 900	pungilta	50 700
Vuoden 1974 vakuutuslaitoslaina	755 400	Vuoden 1979 laina Jyväskylän kaupun-	
Vuoden 1977 vakuutuslaitoslaina	4 370 700	gilta	49 000
Vuoden 1978 vakuutuslaitoslaina	5 763 400	Vuoden 1980 laina Kansaneläkelaitokselta	10 078 200
Vuoden 1979 vakuutuslaitoslaina	8 621 000	Vuoden 1981 laina Kansaneläkelaitokselta	21 500 000
Vuoden 1980 vakuutuslaitoslaina	15 542 600	Vuoden 1982 laina Kansaneläkelaitokselta	15 375 000
Vuoden 1981 vakuutuslaitoslaina	18 700 000	Vuoden 1981 laina Imatran Voima Oy:ltä	925 000
Vuoden 1982 vakuutuslaitoslaina	25 990 000	Vuoden 1982 laina Oy Yleisradio Ab:n	
Vuoden 1973 työeläkekassalaina	585 300	henkilökunnan Eläkesäätiöltä	1 182 500
Vuoden 1974 työeläkekassalaina	966 600	Vuoden 1982 II laina Oy Yleisradio	
Vuoden 1975 työeläkekassalaina	1 422 200	Ab:n henkilökunnan Eläkesäätiöltä ..	1 785 000
Vuoden 1976 työeläkekassalaina	1 230 300	Muut käyttösuunnitelmaerät	
Vuoden 1978 työeläkekassalaina	4 386 500 yhteensä mk 162 375 000	
Vuoden 1979 työeläkekassalaina	2 898 000	Aikaisempina vuosina erääntyneet koti-	
Vuoden 1980 työeläkekassalaina	5 742 000	maisemat lainat	500 000
Vuoden 1981 työeläkekassalaina	6 993 800	Vuoden 1983 menoarvioesityksen anta-	
Vuoden 1982 työeläkekassalaina	6 050 000	misen jälkeen otettavat lainat	161 875 000
Vuoden 1967 työllisyysobligatiolaina ..	210 000		
Vuoden 1968 työllisyysobligatiolaina ..	360 100		
Vuoden 1972 atomivoimalaitoslaina	779 200		
Vuoden 1973 atomivoimalaitoslaina	959 300		
Vuoden 1974 atomivoimalaitoslaina	1 048 200		
Vuoden 1976 eläkelaitoslaina	2 828 400		
Vuoden 1977 eläkelaitoslaina	2 566 500		
Vuoden 1978 eläkelaitoslaina	2 328 900		
Vuoden 1979 työeläkelaitoslaina	5 235 100		
Vuoden 1980 työeläkelaitoslaina	12 584 700		
Vuoden 1981 työeläkelaitoslaina	14 243 600		
Vuoden 1982 työeläkelaitoslaina	20 340 000		
Vuoden 1980 eläkesäätiölaina	1 950 900		
Vuoden 1981 eläkesäätiölaina	2 019 900		
Vuoden 1982 eläkesäätiölaina	3 118 800		
Vuoden 1967 metsänparannuslaina	150 000		
Vuoden 1980 velkasitoumuslaina	23 575 300		
Vuoden 1982 velkasitoumuslaina	22 600 000		
Vuoden 1982 II velkasitoumuslaina ..	22 000 000		
Vuoden 1980 Postipankkilaina	3 750 000		
Velkakirjalainat			
..... yhteensä mk 51 500 000			
		Yhteensä 1 245 855 200	
		1983 esitys	1 245 855 200
		1982 menoarvio	914 915 500
		1981 tilinpäätös	733 753 011

92. Kotimaisen lyhytaikaisen velan korko (arviomääräraha)

Momentille merkitään edelleen 25 000 000 mk valtion kassatalouden hoitamiseksi ja maksuvallisuuden turvaamiseksi otettavien lyhytaikaisten luottojen korkomenoja varten. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kotimaisten lyhytaikaisten luottojen korkojen maksamiseen.	
1983 esitys	25 000 000
1982 menoarvio	25 000 000
1981 tilinpäätös	3 290 000

03. Ulkomaisen velan korko

90. Ulkomaisen pitkäaikaisen velan korko (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 443 739 600 mk, mikä aiheutuu kasvaneesta velkakannasta ja kohonneesta korkotasosta. Momentin määräraha saadaan käyttää ulkomaisen pitkäaikaisen velan korkojen maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saadaan käyttää myös vanhentuneiden korkojen maksamiseen.

Käyttösuunnitelma:

Lainaryhmän/lainan nimi	Korko mk
Obligaatiolainat	
..... yhteensä mk 806 854 600	
Vuoden 1968 7 %:n DEM-laina	420 500
Vuoden 1968 7 ¼ %:n kruunulaina ..	148 600
Vuoden 1968 6 ¾ %:n DEM-laina	810 900
Vuoden 1969 7 %:n DEM-laina	1 261 400
Vuoden 1969 7 ½ %:n DEM-laina	1 801 900
Vuoden 1972 7 %:n DEM-laina	6 366 500
Vuoden 1975 9 ¼ %:n jenilaina	14 385 600

Lainaryhmän/lainan nimi	Korko mk	Lainaryhmän/lainan nimi	Korko mk
Vuoden 1976 6 %:n sveitsinfrangilaina .	4 080 300	Vuoden 1981 5 7/8 %:n sveitsinfrangilaina .	7 126 400
Vuoden 1977 7,8 %:n jenilaina	14 405 100	Vuoden 1981 10 3/4 %:n floriinilaina	14 117 500
Vuoden 1977 5 1/4 %:n sveitsinfrangilaina	9 552 400	Vuoden 1982 7 1/2 %:n sveitsinfrangilaina	10 917 000
Vuoden 1977 8 3/4 %:n dollarilaina	20 011 300	Vuoden 1982 10 %:n DEM-laina	13 454 000
Vuoden 1978 5 3/4 %:n DEM-laina	16 577 300	Vuoden 1982 12 %:n floriinilaina	16 809 600
Vuoden 1978 6,7 %:n jenilaina	32 562 000	Velkakirjalainat	
Vuoden 1978 7 1/2 %:n floriinilaina	5 905 900 yhteensä mk 314 140 300	
Vuoden 1978 8 3/4 %:n dollarilaina	20 011 300	SNT-Liitolta saatu tavaraluotto	400
Vuoden 1978 4 1/2 %:n sveitsinfrangilaina	8 187 800	Vuoden 1978 9,6 %:n dollarilaina	19 759 700
Vuoden 1978 9 %:n dollarilaina	41 166 000	Vuoden 1978 I Hawk-luotto	27 627 500
Vuoden 1978 6 %:n DEM-laina	17 298 000	Vuoden 1978 II Hawk-luotto	4 696 400
Vuoden 1978 6,8 %:n jenilaina	13 219 200	Vuoden 1979 9 3/4 %:n dollarilaina	22 298 300
Vuoden 1978 5,6 %:n jenilaina	10 886 400	Vuoden 1979 8 7/8 %:n floriinilaina	11 655 100
Vuoden 1979 9 1/2 %:n dollarilaina	43 453 000	Vuoden 1979 9,7 %:n dollarilaina	22 183 900
Vuoden 1979 8 3/4 %:n SDR-laina	22 513 700	Vuoden 1981 12 %:n floriinilaina	10 506 000
Vuoden 1979 9 5/8 %:n dollarilaina	44 024 800	Vuoden 1981 11 1/4 %:n DEM-laina	21 622 500
Vuoden 1979 11 %:n ranskanfrangilaina	6 630 800	Vuoden 1981 15 3/8 %:n puntalaina	32 099 200
Vuoden 1979 11 1/2 %:n ranskanfrangilaina	6 065 700	Vuoden 1981 10,95 %:n DEM-laina	10 523 000
Vuoden 1979 4 3/4 %:n sveitsinfrangilaina	9 218 800	Vuoden 1981 12 7/8 %:n floriinilaina	9 017 700
Vuoden 1979 8 %:n DEM-laina	23 064 000	Vuoden 1982 vaihtuvakorkoinen dollarilaina	8 269 800
Vuoden 1980 9 3/4 %:n floriinilaina	12 804 200	Vuoden 1982 12 7/8 %:n floriinilaina	9 017 700
Vuoden 1980 8,4 %:n jenilaina	32 659 200	Vuoden 1982 14 3/4 %:n luxemburginfrangilaina	7 824 900
Vuoden 1980 8 3/8 %:n jenilaina	23 688 900	Vuoden 1982 12 1/2 %:n floriinilaina	21 887 500
Vuoden 1980 5 5/8 %:n sveitsinfrangilaina	10 917 000	Vuoden 1982 10 1/4 %:n DEM-laina	19 700 500
Vuoden 1981 10 %:n DEM-laina	19 220 000	Vuoden 1982 monivaluuttalaina	23 872 900
Vuoden 1981 14 1/2 %:n puntalaina	60 544 800	Vuoden 1982 15 1/4 %:n puntalaina	31 577 300
Vuoden 1981 8 1/2 %:n jenilaina	33 048 000	Muut käyttösuunnitelmaerät	
Vuoden 1981 10 1/2 %:n DEM-laina	20 181 000 yhteensä mk 172 199 700	
Vuoden 1981 14 3/4 %:n dollarilaina	67 466 500	Aikaisempina vuosina eräntyneet ulkomaiset lainat	10 000
Vuoden 1982 9 3/4 %:n DEM-laina	28 109 300	Vuoden 1983 menoarvioesityksen antamisen jälkeen otettavat lainat	172 189 700
Vuoden 1982 15 1/4 %:n dollarilaina	52 315 200	Yhteensä 1 431 976 000	
Vuoden 1982 10 3/4 %:n floriinilaina	18 823 300		
Vuoden 1982 8 1/2 %:n jenilaina	33 048 000		
Muut joukkovelkakirjalainat		1983 esitys	1 431 976 000
..... yhteensä mk 138 781 400		1982 menoarvio	988 236 400
Vuoden 1971 laina Kansainväliseltä Jälleenrakennuspankilta	1 583 000	1981 tilinpäätös	711 888 416
Vuoden 1972 laina Kansainväliseltä Jälleenrakennuspankilta	3 510 500		
Vuoden 1976 7 1/4 %:n sveitsinfrangilaina	10 174 000	91. <i>Ulkomaisten lyhytaikaisen velan korko</i>	
Vuoden 1977 4 3/4 %:n sveitsinfrangilaina	4 263 700	(arviomääräraha)	
Vuoden 1978 5 1/2 %:n DEM-laina	5 285 500	Momentille merkitään 2 000 000 mk valtion kassatalouden hoitamiseksi ehkä tarvittavien ulkomaisten lyhytaikaisten luottojen korkomenoja varten. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ulkomaisten lyhytaikaisten luottojen korkojen maksamiseen.	
Vuoden 1978 II 5 1/2 %:n DEM-laina	3 699 900	1983 esitys	2 000 000
Vuoden 1978 II 7 1/2 %:n floriinilaina	9 849 400		
Vuoden 1978 3 1/2 %:n sveitsinfrangilaina	16 982 000		
Vuoden 1980 II 9 3/4 %:n floriinilaina	8 536 200		
Vuoden 1980 8 1/4 %:n DEM-laina	7 135 500		
Vuoden 1980 5 1/2 %:n sveitsinfrangilaina	5 337 200		

05. Kotimaisen velan kuoletus

90. *Kotimaisen pitkäaikaisen velan kuoletus* (arviomääräraha)

Momentille merkitään vähennystä 320 403 600 mk, mikä aiheutuu eräiden suurten lainojen

takaisinmaksun ajoittumisesta vuodelle 1982. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kotimaisen pitkäaikaisen velan kuoletusten maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saadaan käyttää myös vanhentuneiden kuoletusten maksamiseen.

Käyttösuunnitelma:

Lainaryhmän/lainan nimi	Kuoletus mk
Yleisöobligatiolainat	
..... yhteensä mk 1 302 544 900	
Vuoden 1973 8 %:n obligatiolaina ..	10 040 000
Vuoden 1974 8 ¾ %:n obligatiolaina .	7 050 000
Vuoden 1974 9 %:n obligatiolaina . .	1 693 000
Vuoden 1975 9 ¾ %:n obligatiolaina .	1 460 000
Vuoden 1976 10 ¼ %:n obligatiolaina .	4 416 000
Vuoden 1978 11 %:n obligatiolaina ..	4 576 000
Vuoden 1978 10 ½ %:n obligatiolaina	49 300 000
Vuoden 1978 II 10 ½ %:n obligatiolai-	
na	22 840 000
Vuoden 1978 III 10 ½ %:n obligatio-	
laina	28 760 000
Vuoden 1978 säästöobligatiolaina	1 000 000
Vuoden 1978 II säästöobligatiolaina ..	5 000 000
Vuoden 1978 9 ½ %:n obligatiolaina .	35 720 000
Vuoden 1978 IV 10 ½ %:n obligatio-	
laina	4 730 000
Vuoden 1978 10 ¼ %:n obligatiolaina	14 870 000
Vuoden 1978 8 ¾ %:n obligatiolaina .	61 000 000
Vuoden 1979 10 %:n obligatiolaina ..	10 895 000
Vuoden 1979 9 %:n obligatiolaina ..	72 820 000
Vuoden 1979 II 10 %:n obligatiolaina	10 440 000
Vuoden 1979 II 9 %:n obligatiolaina .	48 980 000
Vuoden 1979 III 10 %:n obligatiolai-	
na	17 505 000
Vuoden 1979 III 9 %:n obligatiolaina	56 300 000
Vuoden 1979 IV 10 %:n obligatiolaina	13 020 000
Vuoden 1979 IV 9 %:n obligatiolaina .	42 530 000
Vuoden 1979 V 10 %:n obligatiolaina .	7 020 000
Vuoden 1979 V 9 %:n obligatiolaina .	27 530 000
Vuoden 1980 10 ½ %:n obligatiolaina	24 737 000
Vuoden 1980 9 ½ %:n obligatiolaina .	62 501 000
Vuoden 1980 11 %:n obligatiolaina ..	15 002 000
Vuoden 1980 10 %:n obligatiolaina ..	37 501 000
Vuoden 1980 II 11 %:n obligatiolaina	28 980 000
Vuoden 1980 II 10 %:n obligatiolaina	73 203 000
Vuoden 1980 III 11 %:n obligatiolaina	16 960 000
Vuoden 1980 III 10 %:n obligatiolaina	55 152 000
Vuoden 1980 IV 11 %:n obligatiolaina	14 920 000
Vuoden 1980 IV 10 %:n obligatiolaina	55 110 000
Vuoden 1981 10 ¼ %:n obligatiolaina	64 500 000
Vuoden 1981 II 10 ¼ %:n obligatio-	
laina	39 822 400
Vuoden 1981 III 10 ¼ %:n obligatio-	
laina	59 344 300
Vuoden 1981 IV 10 ¼ %:n obligatio-	
laina	52 951 400
Vuoden 1981 V 10 ¼ %:n obligatio-	
laina	32 365 800
Vuoden 1982 11 ¾ %:n obligatiolaina	35 000 000
Vuoden 1982 II 11 ¾ %:n obligatio-	
laina	20 000 000
Vuoden 1982 III 11 ¾ %:n obligatio-	
laina	30 000 000

Lainaryhmän/lainan nimi	Kuoletus mk
Vuoden 1982 11 ¼ %:n obligatiolaina	25 000 000
Muut joukkovelkakirjalainat	
..... yhteensä mk 218 995 900	
Vuoden 1960 vakuutuslaitoslaina	199 600
Vuoden 1961 vakuutuslaitoslaina	40 000
Vuoden 1962 vakuutuslaitoslaina	240 000
Vuoden 1963 vakuutuslaitoslaina	400 000
Vuoden 1964 vakuutuslaitoslainat	1 020 000
Vuoden 1965 vakuutuslaitoslainat	1 800 000
Vuoden 1967 vakuutuslaitoslaina	2 985 000
Vuoden 1968 vakuutuslaitoslaina	1 220 600
Vuoden 1974 vakuutuslaitoslaina	5 443 800
Vuoden 1977 vakuutuslaitoslaina	9 250 000
Vuoden 1978 vakuutuslaitoslaina	10 478 800
Vuoden 1979 vakuutuslaitoslaina	12 315 700
Vuoden 1980 vakuutuslaitoslaina	18 503 000
Vuoden 1973 työeläkekassalaina	1 170 000
Vuoden 1974 työeläkekassalaina	1 560 000
Vuoden 1975 työeläkekassalaina	1 950 000
Vuoden 1976 työeläkekassalaina	3 700 000
Vuoden 1978 työeläkekassalaina	4 030 000
Vuoden 1979 työeläkekassalaina	2 340 000
Vuoden 1980 työeläkekassalaina	3 900 000
Vuoden 1981 työeläkekassalaina	4 420 000
Vuoden 1967 työllisyysobligatiolaina ..	280 000
Vuoden 1968 työllisyysobligatiolaina ..	457 200
Vuoden 1972 atomivoimalaitoslaina	3 777 700
Vuoden 1973 atomivoimalaitoslaina	4 650 900
Vuoden 1974 atomivoimalaitoslaina	5 081 700
Vuoden 1976 eläkelaitoslaina	5 387 300
Vuoden 1977 eläkelaitoslaina	4 888 500
Vuoden 1978 eläkelaitoslaina	3 881 400
Vuoden 1979 työeläkelaitoslaina	7 478 700
Vuoden 1967 metsänparannuslaina	2 000 000
Vuoden 1980 velkasitoumuslaina	81 646 000
Vuoden 1980 Postipankkilaina	12 500 000
Velkakirjalainat	
..... yhteensä mk 8 794 100	
Vuoden 1976 lainat Vakka-Suomen maat-	
talousoppilaitoksen lunastamista varten	15 300
Vuoden 1976 laina Forssan kaupungilta	2 000 000
Vuoden 1977 lainat Suupohjan Maata-	
louskoulun lunastamista varten	28 800
Valtion vastattaviksi siirtyneet Turun	
Kauppakorkeakoulun lainat	25 000
Vuoden 1977 laina Forssan kaupungilta	4 000 000
Vuoden 1978 laina Hämeenlinnan kau-	
pungilta	125 000
Vuoden 1979 laina Jyväskylän kaupun-	
gilta	100 000
Vuoden 1981 laina Imatran Voima	
Oy:ltä	2 500 000
Muut käyttösuunnitelmaerät	
..... yhteensä mk 17 500 000	
Aikaisempina vuosina erääntyneet koti-	
maiset lainat	2 500 000
Vuoden 1983 menoarvioesityksen anta-	
misen jälkeen otettavat lainat	15 000 000
Yhteensä 1 547 834 900	
1983 esitys	1 547 834 900
1982 menoarvio	1 868 238 500
1981 tilinpäätös	1 358 749 362

07. Ulkomaisen velan kuoletus

90. Ulkomaisen pitkäaikaisen velan kuoletus (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 963 707 200 mk, mikä aiheutuu eräiden suurten kertakuoletusten ajoittumisesta vuodelle 1983. Momentin määrärahaa saadaan käyttää ulkomaisen pitkäaikaisen velan kuoletusten maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saadaan käyttää myös vanhentuneiden kuoletusten maksamiseen.

Käyttösuunnitelma:

Lainaryhmän/lainan nimi	Kuoletus mk
Obligaatiolainat	
..... yhteensä mk 1 122 934 900	
Vuoden 1968 7 %:n DEM-laina	12 012 500
Vuoden 1968 7 ¼ %:n kruunulaina	4 097 600
Vuoden 1968 6 ¾ %:n DEM-laina	12 012 500
Vuoden 1969 7 %:n DEM-laina	12 012 500
Vuoden 1969 7 ½ %:n DEM-laina	12 012 500
Vuoden 1972 7 %:n DEM-laina	19 220 000
Vuoden 1975 9 ¼ %:n jenilaina	19 440 000
Vuoden 1976 6 %:n sveitsinfrangilaina	4 548 800
Vuoden 1977 7,8 %:n jenilaina	19 440 000
Vuoden 1977 5 ¼ %:n sveitsinfrangilaina	12 130 000
Vuoden 1977 8 ¾ %:n dollarilaina	22 870 000
Vuoden 1978 7 ½ %:n floriinilaina	13 132 500
Vuoden 1978 8 ¾ %:n dollarilaina	457 400 000
Vuoden 1978 4 ½ %:n sveitsinfrangilaina	12 130 000
Vuoden 1978 6 %:n DEM-laina	288 300 000
Vuoden 1978 5,6 %:n jenilaina	194 400 000
Vuoden 1980 8 ⅓ %:n jenilaina	7 776 000
Muut joukkovelkakirjalainat	
..... yhteensä mk 251 644 100	
Vuoden 1971 laina Kansainväliseltä Jälkeenrakennuspankilta	6 348 100
Vuoden 1972 laina Kansainväliseltä Jälkeenrakennuspankilta	8 866 200

Lainaryhmän/lainan nimi	Kuoletus mk
Vuoden 1976 7 ¼ %:n sveitsinfrangilaina	140 329 800
Vuoden 1978 5 ½ %:n DEM-laina	96 100 000
Velkakirjalainat	
..... yhteensä mk 65 548 500	
SNT-Liitolta saatu tavaruotto	3 100
Vuoden 1978 9,6 %:n dollarilaina	6 174 900
Vuoden 1978 I Hawk-luotto	44 825 200
Vuoden 1978 II Hawk-luotto	14 545 300
Muut käyttösuunnitelmaerät	
..... yhteensä mk 200 000	
Aikaisempina vuosina erääntyneet ulkomaiset lainat	100 000
Vuoden 1983 menoarvioesityksen antamisen jälkeen otettavat lainat	100 000
Yhteensä	1 440 327 500

1983 esitys	1 440 327 500
1982 menoarvio	476 620 300
1981 tilinpäätös	468 736 536

91. Ulkomaisen lyhytaikaisen velan kuoletus (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 42 000 000 mk, mikä aiheutuu siitä, että Kansainvälisille rahoituslaitoksille jäsenyyden perusteella suoritettavista maksuista annettuja ja annettavia velkakirjoja joudutaan lyhentämään enemmän kuin aikaisempina vuosina. Momentin määrärahaa saadaan käyttää kansainvälisille rahoituslaitoksille annettujen velkakirjojen lyhennysten maksamiseen.

1983 esitys	98 000 000
1982 menoarvio	56 000 000
1981 tilinpäätös	61 806 136

09. Muut menot valtionvelasta

21. Palkkiot ja muut menot valtionvelasta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 38 585 000 mk, mikä aiheutuu lainanoton ja lainanotto-kustannusten kasvusta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää valtion koti- ja ulkomaisen lainanoton valmistelusta, lainojen ottamisesta, liikkeeseenlaskusta ja markkinoinnista sekä ta-

kaisinmaksusta aiheutuvien kustannusten ja asiantuntija- ym. palkkioiden sekä muiden menojen suorittamiseen. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös lainojen ottamisesta, velkakannan hoidosta sekä yhteydenpidosta lainanantajiin ja asiamiehiin aiheutuviin matka-, neuvottelu-, edustus- ym. menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Menot ulkomaisista lainoista	96 250 000
Menot kotimaisista lainoista:	
liikkeeseenlaskupalkkiot	86 340 000
markkinoitokustannukset	4 860 000
painatuskustannukset	2 150 000
lunastuspalkkiot	5 500 000
muut menot	485 000
Yhteensä	195 585 000

1983 esitys	195 585 000
1982 menoarvio	157 000 000
1981 tilinpäätös	124 040 763

90. *Kotimaisen pitkäaikaisen velan indeksikorotus* (arviomääräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 3 000 500 mk, mikä aiheutuu indeksisidonnaisen velkakannan vähentymisestä. Momentin määrärahaa saadaan käyttää indeksisidonnaisille lainoille suoritettavien indeksikorotusten mak-

samiseen. Lisäksi määrärahaa saadaan käyttää myös vanhentuneiden indeksikorotusten maksamiseen.

Käyttösuunnitelma:

Lainan nimi	Indeksikorotus mk
Vuoden 1960 vakuutuslaitoslaina	580 000
Vuoden 1961 vakuutuslaitoslaina	126 700
Vuoden 1962 vakuutuslaitoslaina	738 000
Vuoden 1963 vakuutuslaitoslaina	1 285 300
Vuoden 1964 vakuutuslaitoslainat	2 994 900
Vuoden 1965 vakuutuslaitoslainat	5 182 400
Vuoden 1967 lainat	10 968 900
Vuoden 1968 lainat	3 509 500
Aikaisempina vuosina erääntyneet lainat ..	20 000
Yhteensä	25 405 700

1983 esitys	25 405 700
1982 menoarvio	28 406 200
1981 tilinpäätös	31 237 039

Pääluokan 36 menot luvuittain vuosina 1981—1983

	Tilinpäätös v. 1981 1 000 mk	Menoarvio v. 1982 1 000 mk	Ehdotus v. 1983 1 000 mk	Muutos 1982—1983	
				± 1 000 mk	± %
01. Kotimaisen velan korko (910)	737 043	939 916	1 270 855	+ 330 940	+ 35
03. Ulkomaisen velan korko (910)	711 888	988 236	1 433 976	+ 445 740	+ 45
05. Kotimaisen velan kuoletus (910) .	1 358 749	1 868 239	1 547 835	— 320 404	— 17
07. Ulkomaisen velan kuoletus (910) .	530 543	532 620	1 538 328	+ 1 005 707	+ 189
09. Muut menot valtionvelasta (910) .	155 278	185 406	220 991	+ 35 585	+ 19
Yhteensä	3 493 501	4 514 417	6 011 984	+ 1 497 567	+ 33

Liite n:o 1 Hallituksen esitykseen Eduskunnalle valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1983.

TALOUDELLINEN KATSAUS

SISÄLLYS

	sivu		sivu
1 Yleiskatsaus	3	5 Työvoima	43
1.1 Suhdannekehitys vuosina 1981—1983	3	6 Kansantulo	47
1.2 Keskipitkän ajan näkymät	10	7 Kustannukset ja hinnat	50
1.3 Talouspolitiikan lähiajan ongelmia	12	8 Käytettävissä oleva tulo ja sen käyttö	53
2 Kansainväliset suhdanteet	14	8.1 Käytettävissä oleva tulo	53
3 Ulkomaankauppa	24	8.2 Kulutus	55
3.1 Tavaroiden ja palvelusten vienti	24	8.3 Investoinnit	57
3.2 Tavaroiden ja palvelusten tuonti	26	8.4 Säästäminen ja rahoitustasapaino	59
3.3 Vaihtotase	27	9 Julkinen talous	61
4 Tuotanto	30	9.1 Valtiontalous	61
4.1 Yrittäjätoiminta	30	9.2 Kunnallistalous	66
Maatalous	30	9.3 Sosiaaliturvarahastojen talous	67
Metsätalous	31	9.4 Koko julkinen talous ja finanssipoli- tiikka	69
Teollisuus	32	10 Rahoitus ja rahoituspolitiikka	73
Talonrakennustoiminta	35	Liite: Taloudellisia tapahtumia 1.1.1980—17.9. 1982	77
Maa- ja vesirakennustoiminta	36	Liitetaulut	89
Palveluelinkeinot	37		
4.2 Julkinen toiminta ja muu toiminta	39		
4.3 Kokonaistuotannon kehitys	41		

Asetelmissa ja taulukoissa käytetyt symbolit

Ei mitään ilmoitettavana	—
Suure pienempi kuin puolet käytetystä yksiköstä	0
Tietoa ei ole saatu
Loogisesti mahdoton esitettäväksi
Ennakkotieto	*
Ennuste	**

Kukin asetelmien ja taulukoiden luvuista on pyöristetty erikseen, mistä aiheutuu, etteivät summat aina täsmää.

Asetelmissa esitetyt keskimääräiset vuosimuutokset tarkoittavat trendimuutosta, paitsi 2. luvussa, jossa ne tarkoittavat vuosimuutosten keskiarvoa.

1 Yleiskatsaus

1.1 Suhdannekehitys vuosina 1981—1983

Kansantalouden kehitystä koskeva ennuste perustuu etenkin vuoden 1983 osalta eräisiin keskeisiin oletuksiin, joita esitetään tarkemmin katsauksen eri luvuissa. Kotimaisen talouspolitiikan osalta on noudatettu tavanomaista käytäntöä, jonka mukaan jo tehtyjen sekä tulo- ja menoarvioesityksessä esitettyjen päätösten vaikutukset otetaan huomioon; rahoitusmarkkinoiden tilan on oletettu pysyvän olennaisesti ennallaan. Valuuttakurssien keskimääräisen tason ja valuuttojen keskinäisten suhteiden on oletettu säilyvän nykyisellään. Tulo-, kustannus- ja hintakehityksen osalta on lähtökohtana pidetty tulo- ja menoarvioesityksen yleisperusteluissa esitettyä inflaationvastaista toimintalinjaa; sen mukaisesti laskelmien pohjaksi on otettu hyvin maltillinen tulo- ja hinnoittelupolitiikka. Jos inflaatiota ei saada hidastetuksi tavoitellussa määrin, kokonaistaloudellinen kehitys muodostuu nyt ennustettua epäedullisemmäksi.

Taloudellinen tilanne ulkomailla

Teollistuneissa markkinatalousmaissa taloudellinen kasvu jäi v. 1981 jo toisena vuonna peräkkäin vähäiseksi (luku 2). Kokonaistuotanto kasvoi keskimäärin 1,2 % edellisvuotisesta. Kehitys oli erityisen heikkoa Suomen viennille tärkeissä Länsi-Euroopan maissa, joissa kokonaistuotanto keskimäärin jonkin verran supistui. Yhdysvalloissa suhdanteiden elpyminen jäi lyhytaikaiseksi, ja tuotanto alkoi vuoden aikana uudelleen vähetä. Teollistuneista markkinatalousmaista ainoastaan Japanissa tuotannon

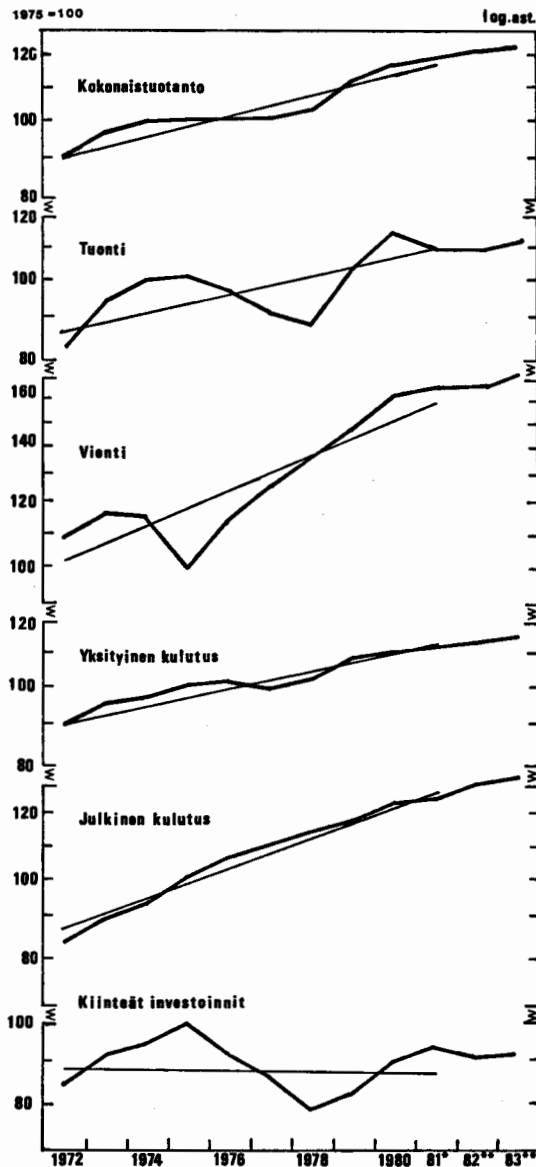
menetykset näyttävät jääneen tällä kertaa pienemmiksi kuin ensimmäisen öljykriisin jälkeisessä taantumassa. Myös monissa sosialistisissa maissa ja kehitysmaissa kokonaistuotanto supistui tai sen kasvu hidastui.

Kansainväliset suhdanteet ovat pysyneet heikkoina edelleen tämän vuoden aikana. Teollistuneissa markkinatalousmaissa kokonaistuotanto ei keskimäärin kasva lainkaan viimevuotisesta. Vaikka suhdannetaantumana syvin vaihe lienee Suomen viennille tärkeissä maissa jo ohi, elpyminen jää niissäkin vuoden loppupuoliskolla vähäiseksi. Työttömyys on yleisesti edelleen lisääntynyt. Inflaatiouauhti on heikon kysynnän ja maltillisten tulosopimusten vuoksi hidastunut selvästi. Vaihtotaseiden suuret yli- ja alijäämät ovat tasoittumassa.

Kansainvälistä taantumaa ovat pitkittäneet mm. kireä rahapolitiikka ja sen myötä kohonneet korot. Myös valtiontalouden heikko rahoitus tilanne on monissa maissa pitänyt talouspolitiikkaa kireänä. Sillä on pyritty hillitsemään inflaatiota, joka 1970-luvulla laskusuhdanteissakin pysyi nopeana.

Teollisuusmaiden keskinäinen riippuvuus on ennen kaikkea raha- ja valuuttamarkkinoiden välityksellä yhä lisääntynyt, minkä takia talouspolitiikan yhteensopivuus on aiempaa tärkeämpää. Monissa läntisissä teollisuusmaissa talouspolitiikan painopiste on talouden rakenneongelmien tähden siirtynyt suhdannepolitiikasta keskipitkän aikavälin tavoitteiden ja strategian korostamiseen. Lyhyellä aikavälillä tämä on merkinnyt talouspolitiikan kiristymistä näissä maissa. Muutkaan, varsinkaan pienet, hyvin avoimen talouden maat eivät tällöin voi paljokaan muuttaa talouspolitiikkaansa elvyttävämmäksi heikentämättä talouden ulkoista tasapainoa ja lisäämättä inflaatiopaineita.

Kuvio 1. Kysynnän ja tarjonnan määrän kehitys

1981* 1982** 1983**
muutos, prosenttia

Bruttokansantuotteen määrä

OECD	1,2	0	2
OECD-Eurooppa ..	0,3	1	2
OECD, Suomen vientiosuoksilla painotettuna	0,5	½	2

Ulkomaankaupan määrä

OECD, tavaravienti	2,5	1 ½	4 ½
OECD, tavaratuonti	2,2	1 ½	5

Raaka-aineiden maailmanmarkkinahinnat

HWWA-indeksi ¹⁾ ..	6,5	—5	5 ½
-------------------------------	-----	----	-----

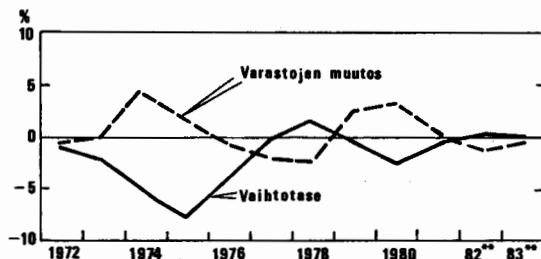
Kuluttajahinnat

OECD	10,6	8	7
OECD-Eurooppa ..	12,3	10	8 ½

¹⁾ Yhdysvaltain dollareina.

Vuoden 1983 kansainväliset suhdannenäkymät ovat edelleen epävarmat ja kireän talouspolitiikan leimaamat. Suhdannenousu Yhdysvalloissa jäänee lieväksi. Öljynviejäm maiden kysynnän kasvun ennustetaan selvästi hidastuvan niiden vaihtosuhteen heikkenemisen vuoksi. Ulkomainen velkaantuminen rajoittaa monien sosialististen maiden ja kehitysmaiden tuontimahdollisuuksia. Rakenteelliset ongelmat ovat kuitenkin vaikeita myös Länsi-Euroopassa, ja se tuskin voikaan toimia kansainvälisen suhdannenousun vetäjänä. Talouspolitiikalla on yleisesti pyritty yritysten kannattavuuden ja investointien edellytysten parantamiseen. Se kansainvälisten suhdanteiden vähäinen vilkastuminen, jota ennustetaan OECD-maissa vuodeksi 1983, perustuu lähinnä yksityisen kulutuksen ja varastoinvestointien kasvuun. Kokonaistuotanto ei v. 1983 kasvane teollistuneissa markkinatalousmaissa kahta prosenttia enempää.

Varastojen muutos ja vaihtotase, osuus bruttokansantuotteesta

Ulkomaankauppa

Viennin kasvu hidastui v. 1981 tuntuvasti. Tavaraviennin määrä oli 3 % suurempi kuin edellisenä vuonna (luku 3). Toimitukset Neuvostoliittoon lisääntyivät edelleen merkittävästi, mutta länsiviennin määrä pieneni. Länsikysynnän heikkeneminen vaikutti ensi sijassa met-

säteollisuuteen, jonka vienti supistui määrällisesti 7 %. Muissa tavararyhmissä viennin kasvu perustui melkein kokonaan Neuvostoliittoon suuntautuneiden toimitusten lisäykseen. Tavaratuonnin määrä väheni 6 %. Se aiheutui lähinnä raaka-aineiden ja tuotantotarvikkeiden, erityisesti raaka-öljyn tuonnin supistumisesta. Ulkomaankaupan hintojen nousu hidastui; tuontihinnat kohosivat kuitenkin hieman vientihintoja nopeammin. Vaihtotase oli 1,3 mrd mk alijäämäinen.

Vuonna 1982 viennin kasvu hidastuu edelleen. Vaikka Suomen ja Neuvostoliiton välisen kaupan tilisaldon ylijäämä on suuri, itäkaupassa v. 1981 saavutettu korkea taso kyetään lähes säilyttämään. Useilla aloilla itäviennin määrä tosin jo selvästi supistuu. Länsiviennin elpyminen jää heikoksi. Tavaraviennin määrän arvioidaan supistuvan melkein kaikilla aloilla. Poikkeuksina ovat kemian teollisuus, jonka vientitoimitukset tosin painoutuivat vuoden alkupuoliskolle, sekä metalliteollisuus, jonka vientiä Neuvostoliiton toimitukset edelleen kasvattavat. Tavaraviennin määrän ennustetaan v. 1982 kasvavan puoli prosenttia. Vientihintojen nousu hidastuu arviolta 5 prosenttiin.

Vuonna 1983 viennin määrän arvioidaan lisääntyvän vain vähän tämänvuotista nopeammin. Läntisten markkinoiden odotetaan elpymään lievästi, mutta kokonaisviennin kasvua hidastaa itäviennin supistuminen. Länsikysynnän vilkastuminen vaikuttaa tuntuvimmin metsäteollisuuden vientiin, jonka määrän ennustetaan lisääntyvän 6 %. Metalliteollisuuden vienti sen sijaan supistuu jonkin verran. Tavaraviennin määrän arvioidaan v. 1983 kasvavan 2 % ja vientihintojen nousu hieman nopeutuvan. Ennusteissa on oletettu, että kotimaisista hinta- ja kustannuskehitystä pystytään hillitsemään hintakilpailukyvyyn turvaamiseksi ja että itäkaupan clearing-tilisaldon ylijäämän aiheuttamat paineet Neuvostoliiton-viennin jyrkäksi supistumiseksi kyetään muilla kauppaa tasapainottavilla toimilla estämään. Elleivät nämä oletukset toteudu, viennin määrä ei v. 1983 kasva lainkaan.

Tuonnin määrän arvioidaan v. 1982 pysyvän ennallaan. Raakaöljyn ja polttoaineiden tuonti vähenee edelleen. Monien raaka-aineiden edulliset hinnat sen sijaan lisäävät muiden raaka-aineiden tuontia. Investointitavaroiden tuonnin määrän odotetaan hieman supistuvan ja kulu-

tustavaroiden tuonnin kasvavan. Tuontihintojen nousu hidastuu arviolta kahteen prosenttiin. Ulkomaankaupan vaihtosuhte, joka viime vuosina on jatkuvasti heikentynyt, paranee siten ensi kertaa vuoden 1975 jälkeen.

Vuonna 1983 tuonnin määrä lisääntyy jälleen taloudellista kehitystä seuraten. Raakaöljyn ja polttoaineiden tuontitoimitukset kasvavat parin vuoden ajan jatkuneen vähenemisen jälkeen. Vaikka kansainvälisten suhdanteiden elpyminen jäänee melko hitaaksi, raaka-aineet alkanevat selvästi kallistua, mihin vaikuttaa mm. varastojen pienuus. Tuontihintojen nousu nopeutuneekin melko tuntuvasti tämänvuotista. Vaihtosuhte pysynee ennallaan.

Palvelutulojen ja -menojen kasvu hidastuu v. 1982 selvästi, mutta nopeutuu ensi vuonna uudelleen. Palvelusten taseen ylijäämän arvioidaan vielä tänä vuonna lisääntyvän.

Nettokorkomenojen kasvu kiihtyi v. 1981 huomattavasti velkakannan ja kansainvälisen korkotason kohoamisen vuoksi. Vuonna 1982 sekä korkomenot että korkotulot lisääntyvät nopeasti edelleen korkeana pysyneen korkotason tähden, mutta nettokorkomenojen kasvu kuitenkin hidastuu, kun velkakannan kasvu on pysähtynyt. Myös kansainvälisten nimelliskorkojen arvioidaan jäävän alhaisemmiksi kuin vuoden alkupuoliskolla.

	1981	1982**	1983**
	muutos, prosenttia		
Tavaraviennin arvo	14	6	9
puuteollisuustuotteet ..	-11	-6	19
paperiteollisuustuotteet	9	5	12
metalli- ja konepajateollisuustuotteet ...	24	16	4
Tavaratuonnin arvo	5	2	9
raaka- ja polttoaineet	4	0	10
valmiit tavarat	9	6	7
	mrd markkaa		
Kauppatase ¹⁾	-1,4	0,7	0,4
Vaihtotase	-1,3	0,5	0,1

¹⁾ Ml. järjestelyerät.

Vaihtotase muuttui vuoden 1982 alkupuoliskolla jonkin verran ylijäämäiseksi. Vuoden jälkipuoliskolla ylijäämän ei odoteta enää kasvavan. Vaihtotaseen ylijäämäksi v. 1982 arvioi-

daan 0,5 mrd mk, joka on $\frac{1}{4}$ % bruttokansantuotteesta ja $\frac{1}{2}$ % vaihtotaseen menoista. Ensi vuonna sekä kauppa- että vaihtotaseen ylijäämät supistuvat.

Tuotanto

Maataloustuotanto supistui v. 1981 heikon sadon takia 9 % (luku 4). Tänä vuonna maatalouden tuotannon arvioidaan lisääntyvän 4 % ja ensi vuonna prosentin. Metsätaloudessa hakkuut supistuivat vuoden 1982 alkupuoliskolla $7\frac{1}{2}$ % edellisvuotisista ja niiden arvioidaan vuoden loppupuoliskollakin olevan vain hieman suuremmat kuin vuotta aiemmin. Heinäkuussa solmitun sopimuksen mukaiset uudet suositushinnat ovat keskimäärin 7 % matalammat kuin hakkuuvuonna 1981/82 saavutetut hinnat, mutta lähes samat kuin vastaavan hakkuuvuoden suositushinnat. Metsätalouden tuotanto jäänee tänä vuonna 4 % pienemmäksi kuin v. 1981, mutta lisääntynee metsäteollisuustuotteiden kysynnän elpymisen myötä ensi vuonna 3 %.

Teollisuustuotanto kasvoi viime vuonna 3 %. Tuotanto väheni metsäteollisuudessa $1\frac{1}{2}$ %, mutta kasvoi sen sijaan metalliteollisuudessa 7 % ja muussa teollisuudessa

$2\frac{1}{2}$ %. Vuonna 1982 metsäteollisuuden tuotannon arvioidaan supistuvan 3 %; puutavara-teollisuudessa tuotanto vähenee edelleen enemmän kuin massa- ja paperiteollisuudessa. ”Muussa teollisuudessa” tuotanto supistunee saman verran kuin metsäteollisuudessa. Metalliteollisuuden tuotanto sitä vastoin kasvaa vielä $2\frac{1}{2}$ % lähinnä Neuvostoliiton-viennin tukemana. Koko teollisuustuotanto pysyy tänä vuonna suunnilleen edellisvuotisen suuruisena, ja v. 1983 sen ennustetaan kasvavan $2\frac{1}{2}$ %.

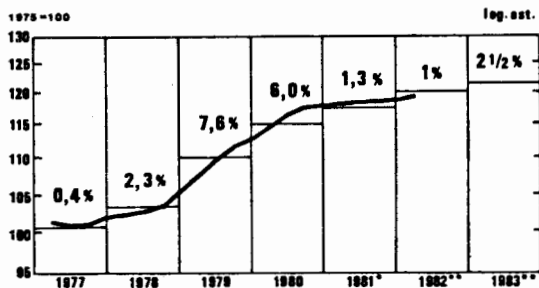
Talonrakennustoiminta v. 1981 supistui $3\frac{1}{2}$ %. Investointiveron lakkaaminen on kuluvana vuonna lisännyt liike- ja julkisen rakentamisen aloituksia etenkin pääkaupunkiseudulla. Asuinrakentamisen määrä supistunee v. 1982 jonkin verran, vaikka aravatuotanto vilkastuu. Asuntoja valmistunee vajaa 46 000 eli hieman vähemmän kuin v. 1981. Koko talonrakennustuotanto supistunee tänä vuonna hieman. Vuonna 1983 talonrakentamisen arvioidaan sen sijaan lisääntyvän pari prosenttia.

Yrittäjätoimintaan luettavien palveluelinkeinojen tuotanto v. 1981 kasvoi $2\frac{1}{2}$ %. Tänä vuonna kasvun ennustetaan lievästi hidastuvan, kun mm. kaupan sekä rahoitus- ja liike-elämän palvelusten kysyntä on laimeaa. Lisäksi viennin kasvun pysähtyminen vähentää liikennepalvelujen kysyntää ja tuotantoa. Vuonna 1983 palvelualojen tuotannon ennustetaan taloudellisen toimeliaisuuden lievän elpymisen myötä kasvavan $2\frac{1}{2}$ %.

Julkisen toiminnan tuotanto on viime vuosina lisääntynyt keskimäärin 4 % vuodessa. Vuonna 1982 kasvu jatkuu lähes yhtä nopeana. Sitä tukee lähinnä sosiaalipalvelujen ja kansanterveystyön laajentaminen. Julkisen toiminnan tuotannon kasvu hidastuu v. 1983 arviolta kolmeen prosenttiin valtiontalouden tasapainon parantamiseksi välttämättömiksi katsottujen säästötoimien vuoksi.

Kokonaistuotanto oli vuoden 1982 alkupuoliskolla vähän suurempi kuin vuotta aiemmin, ja sen kasvun arvioidaan loppupuoliskolla nopeutuvan vain hieman. Bruttokansantuotteen määrä olisi siten tänä vuonna keskimäärin yhden prosentin suurempi kuin v. 1981. Kokonaistuotannon kasvun arvioidaan edelleen hitaasti nopeutuvan vuoden 1983 aikana, siten että tuotannon taso olisi vuoden lopulla yli 3 % korkeampi kuin vuoden 1982 lopulla. Keskimäärin kokonaistuotannon ennustetaan v. 1983 lisääntyvän $2\frac{1}{2}$ %.

Kuvio 2. Kokonaistuotanto (bruttokansantuote markkinabintaan) neljännesvuosittain

— Kokonaistuotanto kausitasoitettu

— Kokonaistuotannon vuositaso

Prosenttiluvut: kokonaistuotannon määrän muutos edellisestä vuodesta

	1981*	1982** määrän prosenttia	1983** muutos,
Yrittäjätoiminta	1,1	½	2 ½
alkutuotanto	—7,0	—0	2
teollisuus	3,2	0	2 ½
tehdasteollisuus	3,3	— ½	2
rakennustoiminta	—1,9	—2	1
palveluelinkeinot	2,7	2	2 ½
Julkinen toiminta	4,0	3 ½	3
Muu toiminta	2,0	2	2
Bruttokansantuote tuottajahintaan	1,6	1	2 ½

Työn tuottavuus nousi v. 1981 runsaan prosentin; hitaaseen nousuun vaikuttivat mm. maatalouden kato ja metsätalouden vaikeat sääolot. Työn tuottavuuden arvioidaan kohoavan tänä vuonna 2 % ja ensi vuonna 2 ½ %.

Työvoima

Työvoiman määrä kasvoi viime vuonna 54 000 henkeä (luku 5). Kun työllisen työvoiman kasvu jäi 41 000 henkeen, työttömien määrä lisääntyi keskimäärin 125 000 henkeen. Työttömyysaste oli 5,3 %. Vuoden 1981 loppupuoliskolla työttömyys alkoi lisääntyä suhdanneluonteisesti etenkin maan eteläosissa.

Työllisten määrä lisääntynee tänä vuonna vielä jossain määrin. Kasvu on palveluelinkeinojen varassa; jalostuselinkeinoissa työvoiman kysyntä heikkenee. Työvoiman tarjonta kasvaa lähes yhtä paljon kuin v. 1981. Työttömien määrän arvioidaan v. 1982 olevan keskimäärin 157 000 henkeä eli 6,5 % työvoimasta.

	1981*	1982**	1983**
	muutos, prosenttia		
Työllinen työvoima	1,9	0,8	0,0
alkutuotanto	—2,0	0,8	—1,6
teollisuus ja rakennustoiminta	3,1	—2,6	—1,7
palveluelinkeinot	2,5	2,9	1,6
Työn tuottavuus	1,3	2	2 ½
	prosenttia		
Työvoimaosuus	65,3	66,1	66,1
Työttömyysaste	5,3	6,5	6,8
alle 25-vuotiaat	10,8	12,8	12,9
	1 000 henkeä vuoden aikana		
Maahanmuutto (netto)	5,4	5	3

Vuonna 1983 työvoiman tarjonnan kasvu hidastunee, ja työllisten määrä pysynee suunnilleen ennallaan. Työttömyysasteen arvioidaan kohoavan keskimäärin vajaan 7 prosenttiin. Ensi vuoden puolivälin jälkeen työttömyys alkanee supistua ja loppupuoliskolla työttömiä on vähemmän kuin tämän vuoden vastaavalla puoliskolla.

Tulot, kustannukset ja hinnat

Nykyiset, pääosin kaksivuotiset työ- ja virkaehtosopimukset ovat yleensä voimassa vuoden 1983 helmikuun loppuun (luku 6). Palkansaajien ansiotasoindeksin ennustetaan kohoavan v. 1982 nimellisesti 10 ½ % ja reaalisesti 1 %. Vuonna 1983 palkansaajien ansiotasoindeksin oletetaan kohoavan 9 ½ % tämänvuotisesta. Arvioon sisältyy 1 ½ —2 prosentin suuruinen indeksikorotus tammikuussa 1983 sekä tässä katsauksessa käytetyn tulokehitystä koskevan lähtökohtaoletuksen mukaisesti noin 2 prosentin suuruinen yleiskorotus vuoden 1983 syyskuun alusta. Palkkaliikuman on arvioitu pysyvän suunnilleen samansuuruisena kuin tänä vuonna. Reaalisesti palkansaajien ansiotasoindeksi kohoaa 2 ½ %.

Kotitalouksien yrittäjätulot lisääntynevät tänä vuonna yli 10 % ja ensi vuonna 8 %. Yritysten kannattavuus heikkenee v. 1982 edelleen, mutta pysynee ensi vuonna lähes ennallaan.

Hintojen nousu hidastuu edelleen tämän vuoden aikana. Kuluttajahintaindeksin arvioidaan kohoavan vuoden 1981 joulukuusta vuoden 1982 joulukuuhun 8 ½ % ja v. 1982 keskimäärin 9 ¼ % viimevuotisesta (luku 7). Öljytuotteiden kuluttajahintojen alentaminen maaliskuussa sekä keväällä toteutetut talouspoliittiset ratkaisut ovat hidastaneet kuluttajahintaindeksin nousua kuluvan vuoden aikana yhteensä 1 ½ prosenttiyksikköä.

Muun muassa tulo- ja eläkorotuksia koskevien oletusten perusteella näyttää mahdolliselta, että kuluttajahintaindeksin nousu vuoden 1982 joulukuusta vuoden 1983 joulukuuhun voisi rajoittua 6 ½ prosenttiin. Vuonna 1983 keskimäärin kuluttajahintaindeksi kohoaisi tällöin 7 % tämänvuotisesta.

Työkustannukset tuoteyksikköä kohti kohoavat v. 1982 teollisuudessa keskimäärin 8 ½ % ja hintakilpailukyky heikkenee edelleen. Vuodesta 1979 vuoteen 1982 hintakilpailukyky-

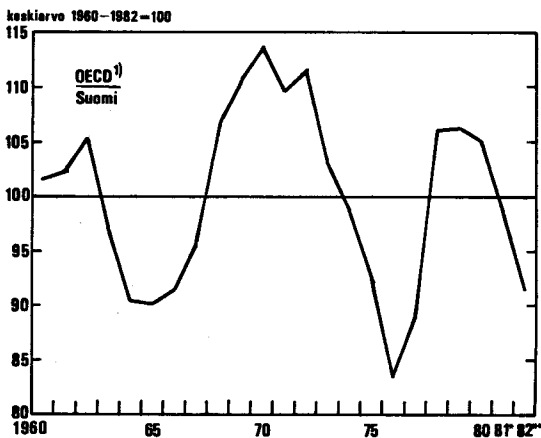
me on laskenut pitkän aikavälin keskiarvon alapuolelle (kuvio 3). Kilpailuasemiemme kohtaminen edellyttää tehokasta inflaationvastaista politiikkaa lähivuosien aikana.

	1981*	1982**	1983**
	muutos, prosenttia		
Ansiotasoindeksi	12,7	10 ½	9 ½
Ansiotasoindeksi, reaalin	0,6	1	2 ½
Kuluttajahintaindeksi ..	12,0	9 ¼	7
Työkustannukset tehdasteollisuudessa (tuoteyksikköä kohti)	11,6	8 ½	7
Kotitalouksien käytettävissä oleva reaalitytulo	0,5	2 ½	3

Käytettävissä oleva tulo ja sen käyttö

Kansantalouden käytettävissä olevat reaalitytulot kasvavat v. 1982 lähes 2 %, eli ¾ prosenttiyksikköä tuotannon kasvua nopeammin ulkomaankaupan vaihtosuhteen paranemisen takia (luku 8.1). Lähinnä verotuksen keventyminen, sosiaalivakuutusetuksien paraneminen ja inflaation hidastuminen lisäävät kotitalouksien käytettävissä olevia reaalitytuloja 2 ½ %. Kotitalouksien tulo-osuus kasvaa myös hieman, julkisyhteisöjen ja yritysten tulo-osuudet pienevät.

Kuvio 3. Suomen teollisuuden hintakilpailukyky länsimarkkinoilla

¹⁾ Suomen vientiosuuksin painotetut, 14 maan markkamääräiset tehdasteollisuuden yksikkötyökustannukset.

Vuonna 1983 käytettävissä olevien reaalitytulojen kasvu hieman nopeutuu ja tulonjako säilynee melkein ennallaan. Kotitalouksien käytettävissä olevat reaalitytulot v. 1983 kasvanevat 3 % ja myös yritysten tulonmuodostus paranee hieman.

Yksityinen kulutus v. 1981 kasvoi 1 ½ % (luku 8.2). Kestokulutustavaroiden kysyntä lisääntyi 4 ½ %, mutta lyhytikäisten kulutustavaroiden hankinnat pysyivät lähes ennallaan. Vuonna 1982 yksityisen kulutuksen kasvu nopeutuu 2 prosenttiin; kestokulutustavarat kasvavat edelleen nopeammin kuin muut erät. Kotitalouksien säästämisaste, joka v. 1981 laski prosenttiyksikön, nousee hieman v. 1982. Myös kotitalouksien velkaantuminen lisääntyy edelleen. Vuonna 1983 nettoveroaste säilyy ennallaan, mutta kun erityisesti inflaation hidastumisen vuoksi kotitalouksien ostovoima kasvaa jonkin verran tämänvuotista enemmän, yksityisen kulutuksen kasvu nopeutuu hieman.

Vuonna 1981 julkinen kulutus lisääntyi 3 ½ %; kulutus kasvoi erityisesti kunnallistaloudessa. Valtion kulutusmenot lisääntyivät reaalisesti vain 1 ½ % mm. puolustusvoimien kalustohankintojen supistumisen vuoksi. Vuonna 1982 kalustohankinnat lisääntyivät tuntuvasti. Valtion kulutus kasvaneekin ainakin 5 %. Koko julkinen kulutus lisääntyy 4 %. Vuonna 1983 julkisen kulutuksen kasvun odotetaan hidastuvan 2 ½ prosenttiin.

Kiinteät investoinnit eivät vuosien 1979—1980 korkeasuhdanteessa kasvaneet niin jyrkästi kuin yleensä vastaavissa suhdannevaiheissa (luku 8.3). Samoin meneillään oleva investointitaantuma näyttää jäävän tavanomaista loivemmaksi, mikä ilmenee erityisesti teollisuuden investointien kehityksestä. Kiinteät investoinnit kasvoivat v. 1981 yhteensä yhden prosenttiin.

Vuonna 1982 investointien ennustetaan supistuvan mm. maataloudessa, asuntosektorissa ja kaupan alalla, mutta lisääntyvän hieman teollisuudessa ja julkisessa toiminnassa; sähkö-, kaasu- ja vesilaitosinvestoinnit kasvavat tuntuvasti. Kiinteiden investointien arvioidaan olevan kaikkiaan 1 ½ % pienemmät kuin v. 1981; yksityiset investoinnit vähenevät arviolta 2 %, kun taas julkiset investoinnit kasvavat saman verran.

Vuonna 1983 investointien odotetaan jäävän joksikin tämänvuotiselle tasolle, sillä niiden arvioidaan vilkastuvan tuntuvammin vasta v. 1984. Kansantalouden investointiaste alitta-

nee tänä ja ensi vuonna 3 prosenttiyksikköä vuosien 1960—1980 keskitason, joka oli 26 % bruttokansantuotteesta.

Varastoinvestointien määrän arvioidaan v. 1982 supistuvan jonkin verran, mikä vähentää kokonaiskysyntää ja tuontia. Vuonna 1983 niiden ennustetaan kasvavan ja lisäävän kokonaiskysyntää lievästi.

Julkisen talous

Hitaasta taloudellisesta kasvusta huolimatta julkisen sektorin tulot kasvoivat v. 1981 lähes viidenneksen (luku 9). Verotuloja lisäsi ansioiden nousua selvästi pienempi inflaatiotarkistus tuloverotuksessa; kasvulukuun vaikutti myös eräiden tulojen kirjaamisajankohdan muutos. Bruttoveroaste kohosi 1 ½ prosenttiyksikköä ja nettoveroastekin prosenttiyksikön huolimatta kotitalouksille annettujen tulonsiirtojen kasvusta. Julkisen sektorin rahoitusylijäämä lisääntyi, mutta se oli kuitenkin pieni verrattuna tilanteeseen ennen vuotta 1977.

Vuonna 1982 julkisyhteisöjen talous heikkenee, kun tulojen kasvu hidastuu mm. ennakoidäytysten ja sosiaaliturvamaksujen alennusten takia. Koko julkisen sektorin rahoitusjäämä (nettoluotonanto) muuttuu poikkeuksellisesti alijäämäksi. Vaikka bruttoveroaste nousee pääasiassa SOVE-uudistuksen vuoksi, nettoveroaste alenee puolisen prosenttiyksikköä. Lainanotto-tarve nousee erityisesti valtionaloudessa; kunnallistaloudessa rahoitustilanne säilyy verrattain hyvänä. Julkisen kulutuksen kasvu nopeutuu väliaikaisesti hieman, ja investoinnitkin kasvavat edelleen jonkin verran. Sosiaaliturvarahastot supistuvat v. 1982 maksuperusteiden alentamisen ja etuuksien korottamisen vuoksi.

Vuonna 1983 julkisyhteisöjen talous pysyy verrattain heikkona, ja rahoitusjäämän arvioidaan olevan edelleen lievästi negatiivinen. Valtion tulo- ja menoarvioesitys sisältää useita säästötoimia menojen kasvun rajoittamiseksi. Toisaalta myös tuloperusteiden korotukset ovat vähäisiä inflaation hillitsemiseksi. Valtion bruttorahoitustarve kasvaakin markkamääräisesti, mutta jää bruttokansantuotteeseen suhteutettuna entiselleen. Kuntien rahoitusasema säilyy tyydyttävänä, ja sosiaaliturvarahastot supistuvat. Bruttoveroaste laskee 36 prosenttiin, mutta nettoveroaste nousee lievästi, 23 prosenttiin kansantuotteesta.

Julkisen talouden tulo- ja menoperusteet olivat kysyntää elvyttäviä koko korkeasuhdanteen ajan; vasta v. 1981 ne muuttuivat kysyntää rajoittavaan suuntaan. Vuonna 1982 finanssipolitiikan suunta on kääntynyt selvästi elvyttäväksi. Vuonna 1983 julkisen sektorin tulo- ja menoperusteiden arvioidaan muuttuvan lievästi kiristäviksi tämän vuoden elvyttäviin perusteisiin verrattuina, mutta kuitenkin siten että valtion osalta muutosten vaikutus on neutraali.

Rahoitusmarkkinat

Kansantalouden ulkoinen tasapaino säilyi äskeisessä korkeasuhdanteessa varsin hyvänä, ja tämän vuoden alkupuoliskolla vaihtotase oli ylijäämäinen (luvat 8.4 ja 10). Kotimainen säästäminen riittää pääomanmuodostuksen rahoitukseen myös tämän vuoden loppupuoliskolla ja v. 1983. Suomen ulkomainen nettovelka suhteessa bruttokansantuotteeseen laskee ja on vuoden 1983 lopussa noin 12 %.

Kotimaiset rahoitusmarkkinat ovat olleet keveät keväästä 1981 lähtien. Keveyttä on lisännyt valtion runsas pääomantuonti. Korkeorot Suomen ja ulkomaisten pääomamarkkinoiden välillä ovat johtaneet lyhytaikaisen pääoman nettovientiin. Yrityssektorin hyvä likvidisyys on myös osittain kanavoitunut joko ulkomaisen velan vähentämiseen tai valuuttamääräisten finanssisijoitusten hankintaan. Rahoitusmarkkinakeveys jatkuu vuoden 1982 jälkipuolella. Itäkaupan clearing-tilisaldo alkanee supistua, mutta vaihdettava valuuttavaranto saattaa kasvaa. Pääomaliikkeistä mahdollisesti aiheutuvan rahan tarjonnan vähenemisen korvaa Suomen Pankissa olevien erityistalletusten purkaminen. Rahoitusmarkkinoiden keveyden on oletettu pysyvän v. 1983 suunnilleen nykyisellään.

Kokonaiskysyntä ja -tarjonta

Kokonaiskysynnän ja -tarjonnan sekä näiden tärkeimpien osatekijöiden kehitys v. 1981 ja ennustetut muutokset vuosina 1982 ja 1983 esitetään oheisessa kysynnän ja tarjonnan taseessa (asetelma 1). Arvioiden yksityiskohtaiset perustelut ovat jäljempänä kysyntää ja tarjontaa käsittelevissä luvuissa.

Taloudellinen toimeliaisuus pysyy v. 1982 laimeana. Ulkomaankaupan määrä ei juuri kasva. Kotimainen kysyntä kasvaa yhden prosentin; kulutus lisääntyy 2 ½ %, mutta kiinteät ja varastoinvestoinnit supistuvat. Kokonaistuotanto on v. 1982 prosentin suurempi kuin edellisenä vuonna. Vaihtotase on puoli miljardia markkaa ylijäämäinen.

Vuonna 1983 länsiviennin kasvun arvioidaan nopeutuvan kansainvälisten suhdanteiden lievän elpymisen myötä. Koko vienti lisääntyy silti vain 2 % itäviennin supistumisen takia. Kotimainen kysyntä lisääntyy selvästi tämänvuotista enemmän, kun kulutuksen ohella myös kiinteät ja varastoinvestoinnit kasvavat hieman. Kokonaistuotannon ennustetaan lisääntyvän keskimäärin 2 ½ % edellisvuotisesta. Ulkomaankaupan arvioidaan ensi vuonna olevan lähes tasapainossa.

1.2 Keskipitkän ajan näkymät

Maamme taloudellinen kehitys on kansainvälisesti verrattuna ollut viime vuosina melko suotuisa. Vallitsevasta taantumasta huolimatta kansantalouden tilaa voidaan työllisyystilannetta lukuun ottamatta pitää kohtalaisen tyydyttävänä. Vaikka kokonaistyöllisyys on 150 000 henkeä suurempi kuin viisi vuotta sitten, työttömyys on paljon tuolloin tavoitteeksi asetettua korkeammalla. Tämän vuoksi talouspolitiikkaa olisi keskipitkällä aikavälillä suunnattava edelleen ennen muuta työllisyyden parantamiseen. Inflaatiovauhti on noussut nopeamaksi kuin kilpailijamaissa ja maamme hintakilpailukyky on viime vuosina heikentynyt. Sitä vastoin vaihtotase on kehittynyt verrattain hyvin, ja ulkomaisen velan osuus bruttokansantuotteesta on pienentynyt 1970-luvun loppu-

1. Kysynnän ja tarjonnan tase

	1981* milj. mk	Määrä			Hinta		
		1981*	1982**	1983**	1981*	1982**	1983**
: muutos, prosenttia							
Bruttokansantuote							
markkinahintaan	211 983	1,3	1	2 ½	12,0	8 ½	7 ½
Tavaroiden ja palvelusten tuonti	70 031	— 3,9	0	3	11,6	2 ½	6 ½
Kokonaistarjonta	282 014	0,1	1	2 ½	11,7	7	7
Tavaroiden ja palvelusten vienti	73 412	4,1	½	2	10,5	5	6 ½
Kulutus	155 995	2,1	2 ½	2 ½	11,7	9 ½	7 ½
yksityinen	115 603	1,6	2	2 ½	11,4	9	7
julkinen	40 392	3,4	4	2 ½	12,4	10 ½	9
Kiinteän pääoman bruttomuodostus	51 426	1,1	— 1 ½	1	10,1	7	7 ½
yksityinen	44 195	0,6	— 2	1	10,0	7	7 ½
julkinen	7 231	4,4	2	1	11,0	7 ½	8
Varastojen muutos ¹⁾ (ml. tilastollinen ero)	1 181	— 2,3	— ½	½
Kokonaiskysyntä	282 014	0,1	1	2 ½	11,7	7	7
kotimainen kysyntä (ml. tilastollinen ero)	208 602	— 1,2	1	2 ½	12,1	8	7 ½

¹⁾ Varastojen muutoksen vaikutus kokonaiskysynnän muutokseen, prosenttiyksikköä.

puolelta. Valtiontalouden tila on säilynyt tyydyttävänä, eikä veroaste ole kohonnut merkittävästi.

Monissa markkinatalousmaissa taloudellinen tilanne on vaikea, sillä kehitys on ollut heikkoa jo useana vuonna. Taantuma on levinnyt myös moniin kehitysmaihiin. Samoin sosialistisissa maissa tuotannon kasvu on selvästi hidastunut. Toisaalta teollisuusmaiden riippuvuus ulkopuolisista energialähteistä on viime vuosina selvästi vähentynyt, minkä johdosta öljyn reaali-hinta säilynee jonkin aikaa verrattain vakaana ja antaa mahdollisuuksia talouspolitiikan muuttamiseen ekspansiivisemmäksi.

Nopeaa taloudellista kasvua ei markkinatalousmaissa kuitenkaan ole lähivuosina odottavissa. Talouspolitiikan näkyvimpiä ongelmia pidetään inflaatiota, korkeaa työttömyyttä ja julkisen talouden suuria alijäämiä. Perinteisen kysynnänsäätelypolitiikan mahdollisuudet on yleisesti koettu vähäisiksi, koska julkisen talouden vakautusohjelmat on monessa maassa katsottu välttämättömiksi. Viime vuosien kehitys raha- ja valuuttamarkkinoilla on merkittävästi lisännyt maailmantalouden tasapainotomuutta. Samalla tuotannon heikko kasvu ja työttömyys ovat lisänneet protektionistisia vaatimuksia.

Kansantalouden kehitysnäkymiä vuoteen 1986 on selvitetty ottaen huomioon edellä esitetyt lähtökohdat. Laskelmia on tarkemmin selostettu tulo- ja menoarvioesityksen liitteessä n:o 2. Talouden kehitystä koskevien arvioiden perustaksi on valittu kaksi kokonaistaloudellista laskelmaa. Vaihtoehdon A lähtökohtana on passiivinen sopeutuminen nykyisiin kehitys-suuntiin ja tiedossa tai nähtävissä olevien kehityssuuntien jatkaminen. Hintakilpailukyky heikkenisi lievästi koko tarkastelukauden ajan. Valtion menotalous määräytyisi jo tehtyjen päätösten, ts. ministeriöiden tarkistettujen keskipitkän aikavälin suunnitelmien peruslaskelmien mukaan. Valtion tuloperusteet on oletettu pidettävän ennallaan, kuitenkin niin että inflaatiotarkistuksia tehdään valtion tuloveroon sekä valmisteveroihin.

Vaihtoehdon B lähtökohtana on hintakilpailukyvyn parantaminen siten, että se olisi v. 1986 noin 10 % parempi kuin vaihtoehdossa A ja lähes 5 % parempi kuin v. 1982. Valtion menojen rakennetta on muutettu peruslaskelmasta pyrkien samalla rajoittamaan veroasteen kohoamispainetta. Valtion tuloperusteet pyritään mitoittamaan inflaatiota hillitsevästi.

Laskelmien mukaan bruttokansantuotteen keskimääräinen vuosikasvu olisi vuosina 1981—1986 vaihtoehdossa A keskimäärin $2\frac{1}{2}$ %, mutta vaihtoehdossa B ripeämpää eli $3\frac{1}{2}$ % vuodessa. Nopeampi kasvu aiheutuisi ennen muuta paremmasta kilpailukyvästä johtuvasta suuremmasta viennin kasvusta, mutta myös investoinnit lisääntyisivät vaihtoehdossa B nopeammin kuin vaihtoehdossa A. Kovin nopeaa viennin kasvua ei kuitenkaan voida odottaa sekä läntisten teollisuusmaiden kysynnän heikon kasvun että itäkaupan tasapainotomuuden johdosta. Sitä vastoin yksityisen ja julkisen kulutuksen kasvuerot vaihtoehtojen välillä eivät ole merkittäviä.

Vaihtoehdot johtaisivat selvästi toisistaan poikkeavaan taloudelliseen tilanteeseen v. 1986. Vaihtoehdossa A työttömyyden on arvioitu pysyvän korkeana, sillä työttömyysprosentiksi v. 1986 on arvioitu $6\frac{1}{2}$. Vaihtoehdossa B työllisyyden on arvioitu paranevan, joskin olevan vielä v. 1986 epätydyttävä. Riippuen sovellettavien erityistoimenpiteiden tehokkuudesta työttömyysprosentiksi v. 1986 on arvioitu $4\frac{1}{2}$ —5.

Kun vaihtosuhteen huononeminen näyttäisi pysähtyvän, ulkomaankaupan kehitys pysynee tasapainoisena; vaihtoehdossa B vaihtotaseen arvioidaan olevan jopa ylijäämäinen tarkastelukauden lopussa. Tällöin ulkomaisen velan kansantuoteosuus supistuisi selvästi. Arviot ovat kuitenkin hyvin epävarmoja, sillä kansainvälisen talouden tai politiikan häiriöt saattavat merkittävästi muuttaa kehityskuvaa. Tämän takia talouspolitiikkaa ei voida rakentaa vahvan vaihtotaseen varaan, vaan siinä on jatkuvasti pidettävä mielessä ulkomaankaupan tasapainoon liittyvät riskitekijät.

Kun tavoitteena on hillitä veroasteen nousua, julkisten menojen osuus bruttokansantuotteesta ei saisi kasvaa, minkä vuoksi menojen volyymin kasvuvара on hyvin rajoitettu. Kasvutilaa vähentää myös se, että julkisen lainanoton merkittävä lisääminen ei keskipitkällä aikavälillä näytä suotavalta, sillä valtion lainanhoitomenot ovat jo yksi nopeimmin kasvava valtion menoerä. Kun otetaan huomioon hintasuhteiden muutokset sekä kunnallistalouden ja kansaneläkevakuutuksen menojen kehitys, valtiontalouden menovolyymin kasvu ei vuosina 1984—1986 saisi ylittää 2 prosenttia vuodessa. Kun valtiontalouden ns. muuttumattoman tavoitetaso eli peruslaskelman mukaan päädytään jo tänäsuuruiseen kasvuun, tulisi

valtion menotaloudessa pyrkii rakenteellisiin muutoksiin ja eräiltä osin menojen vähentämiseen, jotta tilaa voitaisiin luoda tulevaisuudessa välttämättömiksi havaittaville uusille tarpeille.

Kansantaloudella on yhä edellytykset säilyttää kansainvälisesti katsoen suhteellisen suotuisa kehitys, jos eri eturyhmien välinen yhteistyö pysyy hyvänä ja kansantaloutta uhkaava kilpailukyvyyn huononeminen voidaan torjua maltillisen tulopolitiikan sekä vero- ja muun finanssipoliitiikan avulla. Finanssipoliitiikan keskeisenä tehtävänä on tukea sellaisten rakenne muutosten toteutumista, jotka myös yleisemmin palvelevat talous- ja työllisyyspoliittisia tavoitteita.

1.3 Talouspolitiikan lähiajan ongelmia

Maailmantalouden hidas kasvu painaa leimansa Suomenkin kansantalouden kehitykseen lähiaikoina ja lähivuosinakin, niin kuin tulo- ja menoarvioesityksen liitteissä lähemmin esitetään. Näyttää siltä, että heikko kysyntä vientimarkkinoilla johtaa niin hitaaseen viennin ja yksityisten investointien sekä siten tuotannon ja työllisyyden kasvuun, että työttömyys ei vähene nykyisestäään, jollei eräitä tämänhetkisiä kehityssuuntia voida kääntää taloudellisen kasvun kannalta suotuisammiksi. Taloudellisen kasvun turvaaminen kestäväällä tavalla edellyttää ulkomaiselle kilpailulle alttiiksi joutuvan tuotantomme toimintaedellytysten, erityisesti hinta- ja reaalisen kilpailukyvyyn parantamista. Lähinnä tätä kysymystä tarkastellaankin tässä jaksossa.

Vaihtotase on suunnilleen tasapainossa, eikä kansantaloutemme ulkoinen asema asetakaan tällä kertaa yhtä ahtaita rajoitteita kotimaisen kysynnän elvyttämiseksi kuin aiemmin vastavissa suhdannevaiheissa. Vaihtotaseemme vahvistumista ei kuitenkaan voi pitää varmistettuna edes keskipitkällä aikavälillä; siksi olisi-kin varsin kyseenalaista heikentää sitä nyt tietoisesti. Kotimaisen kysynnän tukeminen lisäksi myös inflatorisia paineita ja siten heikentäisi kasvun edellytyksiä, ilman että se täydessä määrin vähentäisi työttömyyttä, koska tästä huomattava osa johtuu rakenteellisista syistä. Myös valtiontalouden korkeasuhteellisuuden suurena pysynyt rahoitustarve estää kotimaisen kysynnän tuntuvan elvyttämisen finanssipoliitiikan kautta.

Tuotannon kasvua voidaan kuitenkin nopeuttaa keskipitkällä aikavälillä yli kolmen prosentin vuosivauhdin, joka on tarpeen työttömyyden vähentämiseksi, parantamalla avoimen sektorin tuotantoedellytyksiä. Vientimme osuus maailmankaupassa on siksi pieni, että markkinaosuuksien vaatimatonkin lisääminen merkitsee tuntuvaa viennin kasvua ja sysäystä kotimaiselle tuotannolle ja investoinneille. Pysyviä tuloksia ei ole saavutettavissa tukemalla vientiä keinotekoisesti tai rajoittamalla tuontia oman tuotannon suojaamiseksi. Taantuvien alojen tukeminen kävisi liian raskaaksi kansantaloudellemme.

Vastaisuudessa on entistäkin tärkeämpää seurata ja tutkia maailmantalouden rakenteellisia muutoksia, jotta voisimme löytää ne uudet tuotteet ja markkinat, joihin tuotannon ja viennin laajenemisen tulisi perustua. Sellaisilla uusilla aloilla reaalisen kilpailukyvyyn merkitys on suuri: laatuun, yksilöllisyyteen, toimitusaikoihin yms. seikkoihin kiinnitetään erityistä huomiota, eikä muiden tuottajien taholta tuleva kilpailu vaikuta hinnoitteluun niin tiukasti kuin perinteisissä vientituotteissa. Tuotantomme aktiivinen sopeuttaminen kansainvälisen talouden muutoksiin edellyttää kuitenkin yhä suurempia markkinatutkimus- ja vientiponnisteluja, innovointia, tutkimusta ja tuotekehittelyä sekä yhteistyötä yritysten kesken. Tällainen sopeutuminen vaikuttaa suotuisasti kansantaloutemme kehitykseen pitemmällä aikavälillä. Myös suhdannepoliittisia toimia suunniteltaessa rakenteellisen sopeutumisen tarve on otettava huomioon, jotta ne eivät olisi ristiriidassa pitemmän aikavälin kasvutavoitteiden kanssa.

Avoimen sektorin toimintaedellytysten parantamiseksi lyhyellä aikavälillä tulee keskeisenä tavoitteena olla, että hintakilpailukyvyyn heikkeneminen pysäytetään ja että sen jälkeen tuotantokustannusten nousu jää usean vuoden ajan pienemmäksi kuin kilpailijamaissa. Tämä on ollut korostetusti esillä viime vuosien talouspolitiikassa. Muun muassa kesäkuun 1977 elvytyspäätöksessä todettiin, että inflaation jääminen hitaammaksi kuin kilpailijamaissa on edellytyksenä kaikkien muiden päätöksessä mainittujen talouspoliittisten tavoitteiden saavuttamiselle. Inflaation hillitsemiseen tähänneet toimet yhdessä maltillisen tulokehityksen kanssa johtivatkin siihen, että viime vuosikymmenen lopulla kustannusten ja hintojen nousu oli Suomessa vähäisempää kuin kilpailijamaissa keskimäärin. Osaksi sen ansios-

ta tuotanto saattoikin kasvaa nopeasti ja työllisyys parantua huomattavasti.

Inflaation hillitsemisen ensisijaisuutta on korostettu myös viimeksi annetuissa tulo- ja meonarvioesityksissä sekä talouspoliittisissa selonteissa. Kustannusten ja hintojen nousua on pyritty hidastamaan talouspoliittisin toimin sekä suoraan että välillisesti edesauttamalla mallisten tulosopimusten syntymistä. Viime korkeasuhdanteessa toteutetuista suhdannepoliittisista toimista saatiin melko hyviä kokemuksia. Inflaatio ei kiihtynyt yhtä paljoa kuin aiemmin vastaavissa korkeasuhdanteissa. Toimenpiteiden oikeasuuntaisuudesta ja sopivasta ajoituksesta huolimatta inflaatio oli kuitenkin vuoden 1980 loppupuolelta nopeampaa kuin vientimme kannalta tärkeissä maissa, eikä se hidastumisestaan huolimatta ole vielä alentunut kilpailijamaiden inflaatiovahdin tasalle. Tämä hintakilpailukyymme heikkeneminen on johtunut osaksi siitä, että muissakin maissa on saavutettu tuloksia inflaationtorjunnassa, sekä osaksi siitä, että eräiden valuuttojen keskinäiset suhteet ovat muuttuneet vientimme kannalta haitallisella tavalla. Huomattava merkitys on kuitenkin ollut myös kotimaisilla tekijöillä.

Kansantaloutemme inflaatioherkkyyteen on monia syitä. Yksi merkittävimpiä on se, että suuri osa viennistämme on altis vientikysynnän ja -hintojen nopeille ja suurille vaihteluille. Viennin voimistuminen johtaa helposti myös kyseisten tuotteiden kotimaisten hintojen kohoamiseen sekä niiden raaka-aineiden ja tuotannon tekijöiden hintojen nousuun; vientikysynnän heikennyttyä nämä hinnat eivät kuitenkaan vastaavasti alene. Kysynnän kasvu ja hintojen nousu varsin rajoitetuillakin markkinoilla voi ylläpitää inflaatiomielialaa. Esimerkiksi asuntojen hinnat ovat nousseet nopeasti pääkaupunkiseudulla ja eräissä muissa asutuskeskuksissa, ja asuntojen hintojen suuret erot ovat pitäneet yllä nousupainetta muuallakin maassa. Monet säädetyt tai tosiasiallisesti valitsevat hinta- ja tulosidonnaisuudet estävät markkinamekanismin toimintaa ja aiheuttavat, voimassa olevasta indeksikiellosta huolimatta, sen että hintojen tai tulojen nousu yhdellä talouden osa-alueella johtaa tulojen ja hintojen nousuun tai nostamispyrkimykseen myös muilla osa-alueilla.

Aikaa myöten eri tekijöiden merkitys inflaatioherkkyyteemme vaihtelee ja uusia syitä nousee esille. Sen vuoksi onkin välttämätöntä tehostaa näiden tekijöiden tutkimista ja tarvittaessa täydentää talouspoliittista keinovalikoimaa, jotta kulloisessakin tilanteessa voitaisiin päättää ja sopia tarkoituksenmukaisimmista toiminista inflaation hillitsemiseksi. Selvää on, että pelkästään kysynnän rajoittaminen finanssi- ja rahapolitiikan keinoin ei oloisammee johda tavoiteltuun inflaation pysyvään hidastumiseen. Myöskään valtion verojen ja maksujen alentamisella tai korottamisella hintojen yleistä nousua vähemmän ei inflaatiota voida pysäyttää. Näillä keinoilla saatetaan kuitenkin edesauttaa kustannusten ja hintojen nousun hidastumista ja vähentää inflaatio-odotuksia. Inflaation hidastuminen pitkäaikaisesti kansainvälisen keskitason alapuolelle edellyttää monipuolisen talouspoliittisen keinovalikoiman johdonmukaista ja yhteensovitettoa käyttöä.

Jos edellä esitetty talouspoliittinen linja toteutuu ja hintakilpailukyymme alkaa parantua, sen suotuisat vaikutukset alkavat näkyä vähitellen kertautuvina, johtaen tuotannon kasvun nopeutumiseen ja työvoiman kysynnän voimistumiseen. On myös tarpeen tehostaa työvoiman ammateittaista ja alueellista liikkuvuutta sekä työvoiman ohjaamista juuri sellaisille tuotannon aloille, joilla sen kysyntä kasvaa nopeimmin. Muutoin taloudellinen kasvu hidastuu tällaisissa tuotantokapeikoissa, ja inflaatiopaineet kasvavat uudelleen.

Investointien kehitys on osin talouspoliittisten toimien vuoksi ollut aiemmin koettua tasaisempi. On erityisen tärkeää, että tuotannonolliset investoinnit alkavat jälleen kasvaa. Tämä on välttämätöntä hinta- ja reaalisen kilpailuvyyn parantamiseksi, tuotannon laajentamiseksi ja uusien pysyvien työpaikkojen luomiseksi. Tähän on olemassa hyvät rahoitukselliset edellytykset, ja useat investointikannustimet suovat yrityksille etuuksia. Investointien käyntiähdön perusedellytys on kuitenkin menekinäkymien paraneminen, joka on saatavissa aikaan vain kustannusten nousun selvällä hidastumisella. Talouspoliittisin toimin tälle onkin edellytykset olemassa, mutta päävastuu jää yksityisen sektorin sopijapuolille.

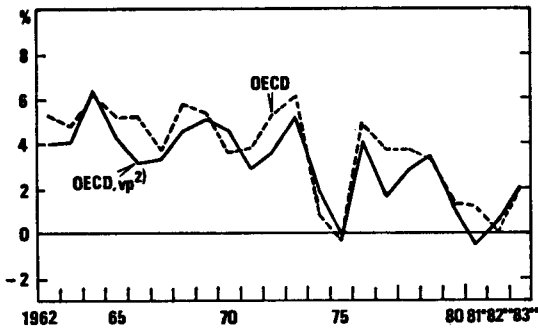
2 Kansainväliset suhdanteet

Kokonaistuotanto ja -kysyntä

Kokonaistuotannon kasvu OECD-maissa on kahden viimeksi kuluneen vuoden aikana ollut vähäistä, ja vakaan noususuhdanteen alku on lykkääntynyt toistuvasti tuonemmaksi. Tuotannon tekijöiden niukkuus ja vähäinen kysyntä länsimarkkinoilla ovat olleet pääsyitä SEV-maiden aiempaa selvästi heikompaan kehitykseen viime vuosina. Raaka-aineiden laimea kysyntä ja niiden hintojen lasku ovat vähentäneet monien kehitysmaiden ostovoimaa ja siten heikentäneet niiden investointiohjelmien edellytyksiä. Koko maailmantalous ja -kauppa ovat siten joutuneet hyvin hitaan kasvun vaiheeseen.

Läntisissä teollisuusmaissa tuotannon kasvun pysähtyminen ja ajoittainen taantuminenkin on kestänyt kauemmin kuin ensimmäistä öljykriisiä seurannut lama. Yhtenä pääsyynä on

Kuvio 4. Kokonaistuotanto¹⁾ OECD-maissa bruttokansantuoteosuuksilla sekä Suomen vientiosuuksilla painotettuna

¹⁾ Määrän muutos edellisestä vuodesta.

²⁾ Suomen viennille tärkeimmät OECD-maat (13 maata vuoteen 1981 ja 7 maata vuodesta 1982 alkaen).

ollut tiukka inflaationvastainen talouspolitiikka. Ennen kaikkea rahapolitiikka kiristyi tärkeimmissä läntisissä teollisuusmaissa tuntuvasti, mutta myös valtiontalouden heikko rahoitus-tilanne useissa maissa piti talouspolitiikkaa kireänä.

Raakaöljyn viime vuosien kallistumisen hintavaikutukset ovat jo ohitse, ja kuluva vuosi näyttää olevan ensimmäinen sitten 1960-luvun, jolloin raakaöljyn nimellishinta Yhdysvaltain dollareina (USD) laskee edellisvuotisesta. Talouspolitiikka, erityisesti rahapolitiikka, on kuitenkin pysynyt useissa maissa edelleen kireänä, mitä mm. ilmentää suhdannetilanne huomioon ottaen poikkeuksellisen korkea reaalin korkokanta. Inflaatio-odotukset ovat sitkeästi pysyneet korkealla, ja näyttääkin siltä, että suurten maiden rahapolitiikka säilyy kireäkönä ensi vuoteen saakka. Reaalikorot alentuvat siten vain lievästi.

Yhdysvalloissa kokonaistuotanto supistui selvästi sekä viime vuoden viimeisellä että tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Myös Japanissa tuotannon kasvu pysähtyi, kun vientikysyntä tyrehtyi vuoden 1981 viimeisellä neljänneksellä. Länsi-Euroopassa kokonaistuotanto lisääntyi jonkin verran viime vuoden jälkipuoliskolla lähinnä yksityisen kulutuksen tukevana ja myös siksi, että varastojen supistuminen päättyi. Kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä tuotannon kasvu näyttää Euroopassa jälleen pysähtyneen. Vuoden jälkipuoliskolla kokonaistuotannon odotetaan koko OECD-alueella kääntyvän jälleen lievään nousuun. Euroopassa kokonaistuotannon kasvua tukevat lähinnä varastonmuodostus sekä loppuvuonna myös yksityinen kulutus ja eräissä maissa lisäksi vienti. Yhdysvalloissa odotetaan yksityisen kulutuksen vilkastuvan selvästi loppuvuoden aikana lähinnä heinäkuun alusta toteutettujen veronkevennysten vuoksi. Varastojen muutosten kokonaiskysyntää vähentävä vaikutus lienee myös vuoden jälkipuoliskolla

2. Bruttokansantuotteen¹⁾ määrä eräissä maissa

	1979	1980	1981*	1982**	1983**	Keski- määrin 1980/70
			muutos, prosenttia			
EC	3,4	1,3	-0,6	1	2	2,9
Alankomaat	1,8	0,6	-1,3	1	2	2,8
Belgia	2,3	2,5	-0,6	½	2	3,2
Iso-Britannia	1,4	-1,4	-2,2	1	2	1,9
Italia	4,9	4,0	-0,2	1	3	3,1
Ranska	3,5	1,2	0,3	2	2	3,6
Saksan liittotasavalta	4,5	1,9	-0,3	½	2	2,8
Tanska	3,0	-0,2	-0,2	2	3	2,3
Norja	4,5	3,8	0,8	-1	2	4,6
Ruotsi	4,1	1,4	-0,9	½	2 ½	1,9
Suomi	7,6	6,0	1,3	1	2 ½	3,5
OECD-Eurooppa	3,2	1,5	-0,3	1	2	2,9
Japani	5,5	4,4	2,9	2	3 ½	4,8
Yhdysvallat	2,8	-0,1	2,0	-1 ½	2	3,0
OECD	3,3	1,3	1,2	0	2	3,3
OECD Suomen vuoden 1981 vientiosuuksilla painotettuna ..	3,4	1,2	-0,5	½	2	2,4

Lähde: OECD, kansalliset lähteet ja kansantalousosasto.

¹⁾ Markkinahintaan.

tältä kertaa ohi. Kaikkiaan kokonaistuotanto OECD-maissa ei tänä vuonna kasva lainkaan (asetelma 2). Suomen vientimarkkinoilla tuotannon kehitys on hieman keskimääräistä parempaa.

Vuoden 1983 kansainväliset suhdannenäkymät ovat edelleen hyvin epävarmat. Lähinnä kireän rahapolitiikan vuoksi noususuhdanne Yhdysvalloissa jäänee lieväksi ja ehkä lyhytaikaiseksikin. Edellytyksenä vakaalle kasvurallalle pääsyyn on, että liittovaltion budjetti-alijäämää olennaisesti supistetaan. Elokuussa 1982 päätettiin melko huomattavista, lähinnä välillisten verojen korotuksista, joilla saatava olla rahamarkkinoita rauhoittava vaikutus. Yhdysvaltain talous ei kuitenkaan tarjonne perinteistä vetoapua Euroopan teollisuusmaille, mutta sillä on edelleen merkittävä vaikutus maailmantalouteen; tällä kertaa vaikutukset välittyvät tuntuvammin kansainvälisten raha- ja

valuuttamarkkinoiden kautta. Myös OPEC-maiden kysynnän kasvun ennustetaan hidastuvan edelleen niille epäsuotuisan vaihtosuhteen ja vaihtotasekehityksen vuoksi. Rakenteellisen työttömyyden ja epävarman maailmantalanteen takia yksityisen kulutuksen paranemisen varassa oleva suhdanteiden elpyminen Euroopassa jäänee myös vähäiseksi.

Työllisyys

Työllisyyden kasvu pysähtyi OECD-maissa vuoden 1979 jälkipuoliskolla, ja viime vuoden puolivälin tienoilla työllisten määrä kääntyi laskuun; Länsi-Euroopassa työllisyys alkoi vähetä jo vuoden 1980 alusta lähtien. Kun työvoiman tarjonta on samanaikaisesti työhönosallistumisasteen nousun ja työikäisen väestön kasvun vuoksi lisääntynyt tuntuvasti, työttö-

myysoongelma on kärjistynyt vuoden 1979 lopusta alkaen. Vuonna 1981 työttömyysaste oli OECD-maissa keskimäärin lähes 7 %, ja kuluvana vuonna sen arvioidaan kohoavan noin 9 prosenttiin; Länsi-Euroopassa työttömyysaste kohoanee vuoden 1982 jälkipuoliskolla keskimäärin jo yli 10 prosentin. Ottaen huomioon tuotannon heikot kasvunäkymät sekä sen, että tuottavuus on varsinkin eräissä Euroopan maissa noussut poikkeuksellisen paljon talouden taantumasta huolimatta, työllisyyden väheneminen tuskin päättyy.

Vuonna 1983 työttömien lukumäärä kohoanee siten OECD-maissa yli 30 miljoonan, mikä merkitsee keskimäärin yli 9 prosentin työttömyysastetta. Suuri osa työttömyydestä etenkin Länsi-Euroopan maissa on luonteeltaan rakenteellista. Myös kitkatyöttömyys on kasvanut, kun työn etsintäaika on varallisuuden nousun myötä pidentynyt. Nämä seikat viittaavat siihen, ettei työttömyydessä ole odotettavissa nopeaa vähentymistä siinäkään tapauksessa, että tuotannon kasvu ylittäisi nykyiset ennusteet.

3. Käänteet bruttoinvestoinnit eräissä maissa

	Osuus bruttokansantuotteesta					
	1980 %	1979	1980 määrän muutos edellisestä	1981*	1982** vuodesta, prosenttia	1983**
Yhdysvallat ¹⁾	18,2	2,6	-7,1	0,5	-6	1
Japani	32,0	8,6	0,1	2,1	1 ½	1 ½
Saksan liittotasavalta	23,6	8,7	3,7	-3,5	-4 ½	2 ½
Ranska	21,6	2,5	0,8	-2,3	0	2 ½
Iso-Britannia	17,8	-1,4	-0,7	-7,6	1	2 ½
Italia	20,0	4,5	10,0	-0,2	-1 ½	1 ½
Ruotsi	20,3	5,3	2,8	-5,6	-4	0
Suomi	24,7	3,8	10,5	1,1	-1 ½	1

Lähde: OECD ja kansalliset ennusteet.

¹⁾ Vain yksityiset investoinnit.

Hinnat ja kustannukset

Heikentyneen kysynnän vuoksi raaka-aineiden dollarimääräiset hinnat ovat viimeksi kuluneen puoleltoista vuoden ajan laskeneet selvästi. Tuontihinnoissa tämä ei ole kuitenkaan useimmissa maissa merkinnyt yhtä merkittävää halpenemista, koska USD:n kurssi on pysynyt edelleen vahvana. Kuluva vuoden heinäkuun loppuun mennessä raaka-aineiden¹⁾ (pl. energia) dollarimääräiset hinnat ovat laskeneet lähes 15 % viime vuoden vastaavasta ajankohdasta

ja niiden reaali-hinnat ovat alhaisimmat moniin vuosiin. Energiaraaka-aineiden hinnat laskivat viime vuodesta 3 %.

Raaka-aineiden hintojen (pl. energia) arvioidaan kääntyvän nousuun kuluvan vuoden jälkipuoliskolla, kun kysyntä vähitellen vilkastuu. Pitkään jatkuneen laskun vuoksi dollari-määräiset²⁾ hinnat alenevat keskimäärin v. 1982 kuitenkin runsas 10 %. Erityisen selvästi laskevat elintarvikkeiden hinnat. Viljojen sato-tilanne näyttää yleensä tällä hetkellä hyvältä,

¹⁾ HWWA:n raaka-aineiden hintaindeksillä mitattuina.

²⁾ Valuuttakurssien on oletettu säilyvän heinäkuun 1982 tasolla vuoden 1983 loppuun asti.

4. Tehdasteollisuuden työkustannukset¹⁾ tuoteyksikköä kohti eräissä maissa

	1979	1980	1981*	1982**	1983**	Keski- määrin 1980/70
			muutos, prosenttia			
Yhdysvallat	6,6	10,9	8,2	8	4	5,7
Japani	-2,5	1,0	3,7	2 ½	2	6,9
Saksan liittotasavalta	2,0	8,2	4,2	2 ½	½	5,2
Ranska	5,6	14,5	14,3	12	10 ½	9,5
Iso-Britannia	12,8	23,2	8,7	3 ½	3	14,2
Italia	11,7	13,7	21,0	15	13	14,4
Kanada	8,6	11,1	10,0	11	9	7,4
Keskimäärin	5,0	10,5	8,5	7	4 ½	7,5
Ruotsi	-0,2	10,9	8,1	5	3 ½	9,6
Suomi	4,5	9,9	11,6	8 ½	7	12,8

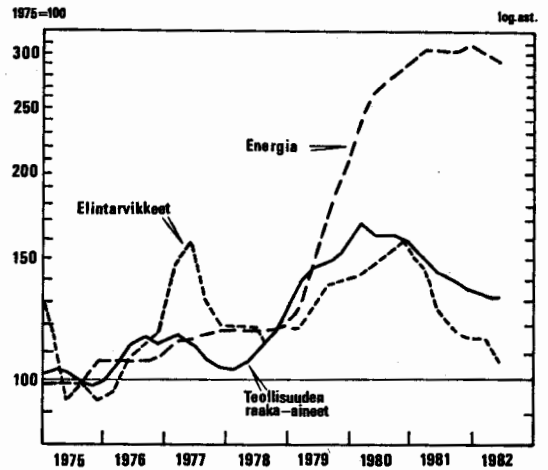
Lähde: OECD ja kansalliset ennusteet.

¹⁾ Kunkin maan omassa valuutassa laskettuna.

ja kun viime satokaudellakin mm. vehnästä ja riisistä saatiin keskimäärin hyvä sato, niiden maailmanmarkkinahinnat laskenevat selvästi. Ei-ferrometallien hintojen lasku jäänee kuluvana vuonna vähäiseksi, mihin vaikuttavat tuotanto-osisokit sekä eräiden metallien tuottajien tekemät tukiotot. Raakaöljyn hinnan on oletettu ennustejanjakson kuluessa hiukan vahvistuvan, mutta mitään merkittäviä hintojen korotuksia ei ensi vuoden loppuun mennessä ole oletettu tehtävän. Raakaöljyn reaali-hinnan on siten oletettu laskevan selvästi vuosina 1982—1983.

Nimellispalkkojen nousu näyttää useimmissa maissa jäävän pienemmäksi kuin siihen tavallisesti vaikuttavat tekijät — kuluttajahintojen nousu, tuottavuuden kohoaminen ja työttömyys — antaisivat aiheen olettaa. Työehtosopimusneuvotteluissa ovatkin työsuhdeturvakysymykset nousseet monesti etualalle. Kaiken kaikkiaan teollisuuden työkustannusten arvioidaan kohoavan OECD-maissa Suomen vientipainoilla punnittuina keskimäärin 5 ½ % tänä vuonna ja 4 % ensi vuonna. Valuuttakurssi-

Kuvio 5. Raaka-aineiden dollareina ilmaistut maailmanmarkkinahinnat neljännesvuosittain

Lähde: HWWA-Institut für Wirtschaftsforschung: Konjunktur von Morgen, Hamburg.

muutosten vaikutusten takia yksikkötyökustannusten nousu jää Suomen markkoina laskettuna tätäkin pienemmäksi.

Kuluttajahintojen nousuvauhti Yhdysvalloissa on talouden taantumana ja tiukan rahapolitiikan vuoksi nopeasti laantunut. Myös useissa Euroopan maissa inflaatio on hidastunut. Kuluttajahintojen arvioidaan tänä vuonna kohoavan OECD-alueella keskimäärin noin 8 % ja ensi vuonna nousu jäänee prosenttiyksikön verran tätä alhaisemmaksi. Eräissä Suomen kannalta tärkeissä maissa kuluttajahintojen ennustetaan kehittyvän seuraavasti:

	1981	1982**	1983**	Keski- määrin 1980/70
	kuluttajahintojen muutos, prosenttia			
Yhdysvallat ..	10,4	7	6	7,8
Saksan liittotasavalta	5,9	4 ½	3	5,1
Ranska	13,3	12	11	9,7
Iso-Britannia ..	13,4	9	7	13,7
Ruotsi	12,1	8	6	9,2
OECD-Eurooppa	12,3	10	8 ½	10,4
OECD	10,6	8	7	9,0
Suomi	12,0	9 ¼	7	11,2

5. Bruttokansantuotteen¹⁾ hinta eräissä maissa

	1979	1980 [*]	1981 [*]	1982**	1983**	Keski- määrin 1980/70
	muutos, prosenttia					
EC	8,7	11,2	9,8	10	9	9,0
Alankomaat	3,8	5,3	5,7	6 ½	5	7,6
Belgia	4,0	4,3	5,0	8	9	7,0
Iso-Britannia	14,6	18,9	11,4	8 ½	7 ½	13,9
Italia	15,2	20,4	17,6	15 ½	15	14,7
Ranska	10,3	11,5	11,9	13 ½	13 ½	9,4
Saksan liittotasavalta	3,8	4,8	4,3	4	2 ½	5,2
Tanska	7,1	8,4	9,6	10 ½	8 ½	9,7
Norja	7,0	15,4	14,8	8	7	8,5
Ruotsi	6,7	11,6	9,9	7	6	9,7
Suomi	7,6	8,8	12,0	8 ½	7 ½	11,4
OECD-Eurooppa	9,6	11,8	10,5	10	9 ½	9,3
Japani	2,0	3,2	2,8	3 ½	3 ½	7,2
Yhdysvallat	8,8	8,9	9,2	6	5 ½	6,8
OECD	8,2	9,5	8,9	8	7 ½	8,1
OECD Suomen vuoden 1981 vientiosuuksilla painotettuna ..	8,1	11,4	9,5	7 ½	6 ½	9,4

Lähde: OECD ja kansantalousosasto.

¹⁾ Markkinahintaan.

6. Tavaravienti ja -tuonti

	1980	1981* 1982** 1983**			1980 1981* 1982** 1983**			
		määrän muutos, prosenttia			hinnan muutos, prosenttia			
Vienti								
Yhdysvallat	9,9	-3,1	-8 ½	-1	10,6	9,2	2 ½	4
Japani	18,0	10,8	1 ½	9	10,8	3,0	8	4 ½
Saksan liittotasavalta	3,9	5,2	7	7 ½	6,9	7,5	4 ½	3
Iso-Britannia	1,7	-1,1	0	4	14,8	8,7	6	4
OECD	4,3	2,5	1 ½	4 ½	12,5	10,0	7	5
Tuonti								
Yhdysvallat	-6,7	1,2	-5 ½	7	27,4	5,3	-1	2 ½
Japani	-5,9	-2,3	5 ½	½	40,6	0,6	2 ½	3
Saksan liittotasavalta	2,1	-3,7	2	5	14,3	12,3	4	4
Iso-Britannia	-4,2	-3,9	7	7	11,0	4,5	7 ½	4 ½
OECD	-1,5	-2,2	1 ½	5	21,6	11,8	6 ½	4 ½

Lähde: OECD ja kansalliset ennusteet.

Maailmankauppa

OECD-maiden tavaraviennin määrä kasvoi v. 1981 runsas 2 %. Kysyntää ylläpiti lähinnä toimitusten kasvu OPEC-maihin. Tavaratuonnin määrä supistui 2 %, mihin vaikutti erityisesti se, että raakaöljyn tuonti väheni jo toisena vuonna peräkkäin yli 10 %. Teollisuustavaroiden tuonnin määrä kasvoi sen sijaan runsaan prosentin.

Kuluvana vuonna OECD-maiden keskinäisen kaupan odotetaan jonkin verran vilkastuvan, lähinnä varastojen täydentämisen takia. Toisaalta muiden maiden kysynnän kasvu hidastuu selvästi OPEC-maiden ostovoiman vähentymisen vuoksi. Sosialististen maiden ja kehitysmaiden tuontimahdollisuuksia taasen rajoittavat suureksi kasvanut ulkomainen velka ja sen suuret hoitokustannukset. Kotimaisen kysynnän vahvistumisen myötä ulkomaankaupan ennustetaan vilkastuvan OECD-alueella selvemmin vasta v. 1983. Myös raakaöljyn tuonnin määrän arvioidaan tuolloin kääntyvän jälleen nousuun.

Kaupan kasvunäkymiä varjostavat kuitenkin useat tekijät. Valuuttakurssien muutokset ovat viime aikoina olleet suuria, eivätkä ne ole aina heijastelleet maiden välisiä eroja hinta- ja kustannuskehityksessä. Valuuttakurssien suuriin ja nopeisiin muutoksiin on syytä varautua myös vastaisuudessa. Pitkittyneen laskusuhdanteen myötä protektionismin ja jopa "kauppasotien" uhka tuntuu yhä lisääntyneen.

Sekä ulkomaankaupan määrällinen kehitys että OECD-maiden vaihtosuhteen parantuminen merkitsevät sitä, että läntisten teollisuusmaiden yhteenlasketun vaihtotaseen alijäämän arvioidaan supistuvan kuluvana vuonna selvästi. Ensi vuonna alijäämä pysynee likimain samalla tasolla. Yksittäisissä maissa kehitys on kuitenkin hyvin erilaista. OPEC-maiden yhteenlasketun vaihtotaseen ylijäämän arvioidaan kuluvana vuonna supistuvan tuntuvasti ja olevan v. 1983 vain lievästi ylijäämäinen. Kehitysmaiden vaihtotaseen alijäämät pysyvät edelleen huolestuttavan suurina.

Maittainen kehitys

Tärkeimmissä teollisuusmaissa talouspolitiikassa on selvästi siirrytty suhdannepolitiikasta keskipitkän aikavälin tavoitteiden ja strategian painottamiseen. Keskeisenä tavoitteena on vähentää kestäväällä tavalla inflaatiovauhtia ja inflaatio-odotuksia sekä pienentää julkisen sektorin alijäämiä. Näin pyritään luomaan edellytyksiä vakaalle kasvulle. Tämä on merkinnyt, kuten on ollut tiedossa, suuria uhrauksia lyhyellä aikavälillä. Lähemmin talouspolitiikan ongelmia käsitellään seuraavissa maittaista talouskehitystä kuvaavissa kohdissa.

Yhdysvaltain hallitus on keskipitkän aikavälin ohjelmassaan asettanut tavoitteekseen useita vuosia jatkuneen inflaation pysäyttämisen ja taloudellisen kasvun nopeuttamisen kestävästi 4—5 prosenttiin vuodessa. Pääkeinoina mainittujen tavoitteiden saavuttamisessa pidetään inflaatiota hillitsevää tiukkaa rahapolitiikkaa, investointien suosimista kulutuksen sijasta sekä julkisen sektorin osuuden vähentämistä taloudessa.

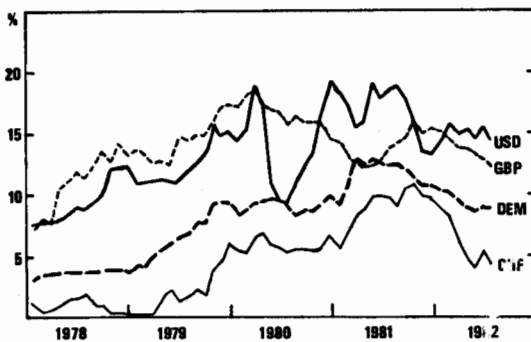
Uudentyppistä talouspolitiikkaa on harjoitettu runsaan puoleentoista vuoden ajan; rahapolitiikan periaatteita muutettiin tosin jo syksyllä 1979. Tulokset eivät ole kaikilta osin vastanneet hallituksen odotuksia. Epäluottamusta on ennen kaikkea aiheuttanut se, ettei

liittovaltion budjettialijäämän supistamistavoitteita ole toistaiseksi saavutettu. Tähän on ollut lähinnä kaksi syytä. Varainhoitovuoden 1981/82 budjettiesitys perustui liian optimistisiin kokonaistaloudellisiin ennusteisiin. Toisaalta kongressi lisäsi jonkin verran budjettiin sisältäviä veronalennuksia ja samalla menojen supistamishdotuksista tingittiin hieman.

Tiukalla rahapolitiikalla on inflaatiota onnistuttu hillitsemään tuntuvasti, mutta samalla tuotannon ja työllisyyden menetykset ovat olleet suuria. Siitä huolimatta, että taloudenpitäjien inflaatio-odotukset ovat yleisesti laskussa, erityisesti pitkäaikaisista luotoista maksettaviin korkoihin ja obligatioiden tuottoihin näyttää vielä sisältyvän melkoinen lisä inflaatoriskin kattamiseksi. Toisaalta luotonottajat eivät ole olleet kovin halukkaita pitkäaikaisiin ja kalliisiin lainoihin. Lyhytaikaisiin luottoihin tämän vuoksi kohdistunut lisäkysyntä on pitänyt myös niiden korot korkeina.

Lyhyen aikavälin suhdannenäkymien kannalta keskeisin riskitekijä näyttää olevan, kuten v. 1981, niukkojen rahantarjontatavoitteiden ja kansantulon nimelliskasvun noususuhdanteen myötä uudelleen kärjistyvä ristiriita. Nimelliskorot, jotka ovat alentuneet kesän 1982 aikana, saattavat siten kääntyä uudelleen nousuun ennusteajanjakson kuluessa. Tuotannon kasvu aloilla, joilla kysyntä riippuu luotto-rahoituksesta, saattaa tällöin joutua uudelleen vaikeuksiin.

Kuvio 6. Eurotalletusten 3 kuukauden korkokanta

USD = Yhdysvaltain dollari
 GBP = Englannin punta
 DEM = Saksan markka
 CHF = Sveitsin frangi

Saksan liittotasavallassa talouden ulkoinen tasapaino on tuntuvasti parantunut vuoden 1982 aikana. Syksystä 1981 lähtien rahapolitiikkaa onkin kevennetty jonkin verran; sekä nimelliset että reaalkorot ovat laskeneet ja rahamäärän aiotaan antaa kasvaa tavoitteeksi asetetun välin ylärajoilla. Dollarimääräisistä sijoituksista saatavat korkeat korot sekä USD:n kurssin vahvistuminen rajoittavat kuitenkin mahdollisuuksia keventää rahapolitiikkaa edelleen, vaikka talouden kotimainen kehitys, ennen kaikkea heikot investointinäkyvät, tätä puoltaisikin.

Kotimaisen kysynnän odotetaan supistuvan tänä vuonnakin tuntuvasti; ainoastaan julkisen kulutuksen ja varastonmuodostuksen ennusteeseen tukevan lievästi tuotannon kasvua. Investointien elvyttämiseksi toukokuussa 1982 päätetty, määräaikainen investointituki lienee epävarmojen kysyntänäkymien vallitessa vain ly-

kännyt sijoituspäätöksiä vuoden jälkipuoliskolle. Lisäksi kapasiteetin laajennukseen tähtävien hankkeitten osuus aiotuista investoinneista on selvästi pienentynyt. Yksityisten investointien edellytykset ovat kuitenkin muutoin parantuneet; yritysten voitot ovat lisääntyneet viime vuoden puolivälin jälkeen, kapasiteetin käyttöaste ei ole enää laskenut ja reaali-erot ovat alentuneet. Julkisen talouden tervehdyttäminen on johtanut siihen, että erityisesti investointimenoja on karsittu, mikä on jyrkentänyt suhdannevaihteluja. Tuotannon kasvun pääasiallinen lähde erityisesti kuluvana vuonna onkin parantuneeseen kilpailukykyyn perustuva ulkomaankaupan suotuisa kehitys. Huomattava osa hintakilpailukyyn kohentumisesta perustuu Saksan markan (DEM) kurssin alentumiseen suhteessa USD:iin.

Ranskassa kysynnän elvyttämiseen ja työllisyyden lisäämiseen tähdännyttä talouspolitiikkaa on jouduttu kiristämään, koska selvästi korkeampi inflaatio kuin kilpailijamaissa oli johtamassa maan devalvaatiokierteeseen. Inflaatiouvahdin hidastaminen onkin nyt suhdannepolitiikan keskeisin tavoite. Talouspolitiikan peruseriaatteet eivät kuitenkaan ole muuttuneet, ts. valtiovalnan aktiivinen puuttuminen talouskehityksen kulkuun jatkuu edelleen.

Kesäkuussa toteutetun Ranskan frangin (FRF) 10 prosentin devalvaation yhteydessä päätettiin neljä kuukautta kestävästä hinta- ja palkkasulusta. Vakautustoimiin sisältyvät myös sekä työnantajain että työntekijöiden sosiaalivaikutusmaksujen korotukset ja varainhoitovuoden 1983 budjetin alijäämän rajoittaminen 3 prosenttiin bruttokansantuotteesta eli suurin piirtein samaksi kuin kuluvana vuonna. Budjetialijäämän supistaminen edellyttää säästötoimia, joiden kohteena lienevät ennen kaikkea kulutusmenot. Investointimenojen kasvu on sen sijaan edelleen tuntuva. Viime vuonna toteutettujen minimipalkkojen korotusten ja tulonsiirtojen lisäysten tukemana yksityinen kulutus kasvaneen tänä vuonna tuntuvasti. Kun myös julkinen kulutuskysyntä lisääntyy huomattavasti, bruttokansantuotteen määrän arvioidaan v. 1982 kasvavan 2 %. Tiukentuvan talouspolitiikan vaikutukset tuntuvat kulutuskysynnässä pääosin v. 1983, ja vaikka investointien ja viennin odotetaankin tuolloin vilkastuvan, kokonaistuotannon kasvuvauhti ei nopeatuone lainkaan.

Isossa-Britanniassa hallitus asetti vuoden 1979 puolivälissä tavoitteekseen inflaation hillitsemisen ja talouden vakaan kasvun edellytysten luomisen. Keskeisinä keinoina tavoitteiden saavuttamiseksi pidettiin rahan tarjonnan kasvun asteittaista hidastamista sekä julkisen sektorin merkityksen vähentämistä kansantaloudessa, samalla kun julkisen sektorin lainanottotarvetta (suhteessa bruttokansantuotteeseen) asteittain alennetaan. Vaikka alkuperäisen ohjelman tavoitteita onkin jouduttu tarkistamaan, sen keskeisistä periaatteista on pidetty kiinni.

Varainhoitovuoden 1982/83 budjettiesityksen mukaan finanssipolitiikka kiristyy edelleen. Julkisen sektorin lainanottotarve vähenisi liki keskipitkän aikavälin tavoitteiden mukaisesti v. 1982/83 noin 3 ½ prosenttiin ja v. 1983/1984 noin 2 ½ prosenttiin bruttokansantuotteesta. Inflaatiota on pystytty hidastamaan jopa odotettua paremmin; kuluttajahintojen vuotuinen nousuvauhti on hidastunut vuoden 1980 alkupuoliskon yli 20 prosentista alle 9 prosentin heinäkuussa 1982. Hintojen nousuvauhti alittaa siten jo Länsi-Euroopan teollisuusmaiden keskiarvon ja vuoden 1983 loppuun mennessä sen odotetaan hidastuvan edelleen pari prosenttiyksikköä.

Kireä talouspolitiikka on kuitenkin ainakin lyhyellä aikavälillä aiheuttanut suuria tuotannon menetyksiä ja työttömyyden kasvua. Teollisuustuotanto oli keväällä 1982 samalla tasolla kuin v. 1975 keskimäärin ja tehdasteollisuuden tuotanto jopa 10 % alle vuoden 1975 tason. Työttömyysaste on kohonnut noin 13 prosenttiin, eikä sen arvioida kääntyvän laskuun vielä ensi vuonnakaan.

Kokonaistuotannon määrä kasvaneen tänä vuonna yhden prosentin. Kasvu perustuu varastojen lisäykseen; sen sijaan kotimainen lopputuotekysyntä supistuu edelleen, eikä ulkomaankaupankaan kehitys tue tuotannon kasvua. Asuntorakentamisen ennustetaan tosin lisääntyvän jo tänä vuonna merkittävästi, tosin alhaiselta tasoltaan. Tuotannon kasvuvauhti pysynee melko laimeana myös ensi vuonna. Perusongelmana on se, että avoin sektori menetti 1970-luvun jälkipuoliskolla suhteellista hintakilpailukykyään puolet. Viime aikojen erittäin nopea tuottavuuden nousu sekä palkkojen nousuvahdin hidastuminen ovat ehtineet korvata aiemmista menetyksistä vasta vain kolmanneksen.

Ruotsissa on parin viimeksi kuluneen vuoden aikana pyritty korjaamaan talouteen pitkemmän ajan kuluessa syntyneitä rakenteellisia ongelmia. Keskeisenä tavoitteena on avoimen sektorin aseman vahvistaminen. Monessa suhteessa teollisuuden kasvuedellytyksiä onkin onnistuttu parantamaan. Maltillisten tuloratkaisujen sekä vuoden 1981 syksyllä toteutetun devalvaation ansiosta teollisuuden hintakilpailukyky on parantunut huomattavasti. Myös tulonjako on muuttunut yritysten kannalta edullisemmäksi.

Julkisen sektorin menojen kasvua on hillitty tuntuvasti. Tänä vuonna julkiset menot kasvanevat määrältään vain ½ % eli saman verran kuin v. 1981. Ensi vuonna julkisten menojen määrän ei arvioida kasvavan lainkaan, mikä selittyy paljolti sillä, että myös paikallishallinnon menojen määrän kasvu hidastuu. Valtiontalouden alijäämä on kuitenkin menneiden vuosien aikana kasvanut niin suureksi, että tiukoista säästötoimista huolimatta valtion nettorahoitustarve suhteessa bruttokansantuotteen kasvuun kuluvana vuonna jo yli 12 prosentin, ja vasta ensi vuonna sen on arvioitu hiukan laskevan.

Taloudessa olevia jäykkyyksiä on pyritty poistamaan lukuisin toimin. Työsuhdelakeja on muutettu joustavammiksi mm. siten, että yritysten on aiempaa helpompi palkata tilapäistä työvoimaa. Energian säästössä on saavutettu melko hyviä tuloksia, ja raakapuun tarjontaa on pyritty edistämään. Korkotaso on seurannut aiempaa läheisemmin kansainvälistä kehitystä. Riskipääoman tarjontaa on pyritty lisäämään.

Tärkein toimi lienee kuitenkin kesäkuussa hyväksytty laaja verouudistus. Sillä pyritään lisäämään työnteon kiihokkeita ja edistämään säästämistä sekä korjaamaan pääomamarkkinoiden vääristymiä. Sen pääkohtia ovat: rajaveroaste alennetaan useimpien työntekijöiden osalta enintään 50 prosenttiin, korkokulujen verovähennysoikeutta rajoitetaan, veroasteikkojen inflaatiotarkistuksia ei tehdä automaattisesti, ja inflaatio-odotusten vähentämiseksi asteikkotarkistukset kolmena seuraavana vuonna rajoitetaan enintään 5 ½ prosenttiin.

Suhdannäkymät ovat Ruotsissa tämän vuoden kevään aikana uudelleen heikentyneet ja teollisuustuotanto oli vuoden ensimmäisellä puoliskolla noin 3 % pienempi kuin edellisenä vuonna vastaavaan aikaan. Tuotannon

heikko kehitys kuvastaa viennin kasvun pysähtymistä ja näyttääkin siltä, ettei viennissä päästä parantuneesta hintakilpailukyvästä huolimatta keväällä arvioitua noin 5 prosentin määrän kasvuun. Kysynnän lievä vilkastuminen vientimarkkinoilla sekä yksityisen kulutuksen kasvu kotimaassa viittaavat siihen, että kokonaistuotannon kasvuvauhti nopeutuu tämän vuoden lähes nollakasvusta 2 ½ prosenttiin v. 1983.

Keskinäisen taloudellisen avun neuvoston (SEV) jäsenmaissa kokonaistuotannon kasvu näyttää, samoin kuin läntisissä teollisuusmaissa, selvästi hidastuneen. Vuonna 1980 päättyneellä viisivuotiskaudella jäätiin useimmissa maissa jälkeen asetetuista tavoitteista. Syinä on mainittu työvoiman tarjonnan kasvun pysähtyminen, raaka-aineiden niukkuus ja niiden kohonneet hankintakustannukset sekä alentunut investointiaste. Tuotannontekijöiden käytön tehokkuus jäi myös alhaisemmaksi kuin suunnitelmissa edellytettiin. Neuvostoliittoa lukuun ottamatta ulkomaankaupan vaihtosuhte heikentyi tuntuvasti.

Vuoteen 1985 ulottuvissa viisivuotissuunnitelmissa kehittämistavoitteet on yleensä asetettu aiempaa varovaisemmin. Tarkoituksena on pyrkiä suunnitelmakauden alkupuolella poistamaan taloudelliseen kasvuun kohdistuvia rajoitteita, jotta suunnitelmakauden loppupuolella ja 1980-luvun jälkipuoliskolla päästäisiin suotuisampaan kehitykseen. Teollisuustuotannon ennustetaan edelleen kasvavan kokonaistuotantoa nopeammin. Maatalouden merkitys on SEV-maissa suuri; esimerkiksi Neuvostoliitossa sen osuus sekä kokonaisinvestoinneista että -työvoimasta on noin viidennes. Maatalouden ongelmiin onkin viisivuotissuunnitelmissa kiinnitetty erityistä huomiota, ja vaikka maataloustuotannon suhteellinen merkitys on vähenemässä, sen tuotannon kasvun on suunniteltu selvästi nopeutuvan edelliseen suunnitelmakauteen verrattuna.

Investointiaste on ollut SEV-maissa kansainvälisesti verrattuna korkea. Suunnitelmien mukaan investointien osuus käytettävissä olevista voimavaroista tulee pienemään. Toisaalta investointien tuottovaatimuksia on selvästi nostettu. Tuotannon tehokkuustavoitteiden saavuttamisen on katsottu edellyttävän, että kulutuksen osuus jaettavasta kokonaistuotannosta

7. Kokonaistuotanto eräissä SEV-maissa

	Toteutunut				Suunnitelma			
	1979	1980	1981	Keski- määrin 1980/75	Keski- määrin 1980/75	1981	1982	Keski- määrin 1985/80
	muutos, prosenttia							
Bulgaria	6,6	5,7	4,5	6,1	7,7	5,1	3,6	3,7
Puola	-2,3	-5,4	-13,0	1,2	7,2	-3,7	-1,6	0,9
Romania	6,2	2,9	2,1	7,2	10,5	7,0	5,5	7,1
Saksan demokraatti- nen tasavalta ...	3,8	4,2	5,0	4,1	5,0	5,0	4,8	5,1
Tšekkoslovakia	3,0	2,9	0,2	3,7	4,9	2,8	0,5	2,3
Unkari	1,9	-0,8	1,8	3,2	5,6	2,2	1,2	2,9
Yhteensä	2,3	1,1	- 1,3	3,7	6,6	2,8	2,4	3,8
Neuvostoliitto ¹⁾ ..	2,2	3,5	3,2	4,2	4,7	3,4	3,0	3,4
Yhteensä ²⁾	2,4	3,0	1,9	4,1	5,3	3,2	2,8	3,5

Lähde: ECE.

¹⁾ Pl. Ukraina ja Valkovenäjä.²⁾ Ml. Ukraina ja Valkovenäjä.

kasvaa. Julkinen kulutus tosin kasvaa nopeammin kuin yksityinen. Sekä käytettävissä olevat reaalityöt henkeä kohti että reaalityöt kasvavat vähemmän kuin kokonaistuotanto. Näin pyritään mm. vähentämään kansantalouksien ulkomaista velkaa. Lähes kaikissa maissa on tavoitteeksi asetettu ulkomaankaupan alijäämien supistaminen.

Uusi viisivuotiskausi on yleisesti alkanut huonoissa merkeissä. Tuotannon kasvu hidastui v. 1981 selvästi. Erityisen heikkoa kehitys oli Puolassa, missä kokonaistuotanto supistui lähinnä sosiaalisten levottomuuksien vuoksi jo kolmantena vuonna peräkkäin; tuotannon taso oli viime vuonna viidenneksen matalampi kuin v. 1978. Neuvostoliitossa kokonaistuotannon kasvutavoitteista jäätettiin jälkeä suhteellisen vähän siitä huolimatta, että

maataloudessa saatiin jälleen huono sato. Ainoastaan Saksan demokraattisessa tasavallassa ja Unkarissa kokonaistuotannon kasvu nopeutui jonkin verran edellisvuotisesta.

Vuotta 1982 koskevat suunnitelmat on laadittu samanaikaisesti kuin viisivuotissuunnitelmatkin. Kasvutavoitteet on lähes poikkeuksetta asetettu varovaisiksi, mihin ovat olleet syinä edellä mainittu tuotannontekijöiden niukkuus, heikko tuottavuus ja suureksi kasvanut länsivelka. Neuvostoliitossa kokonaistuotannon kasvun odotetaan edelleen hidastuvan ja muissakin SEV-maissa, Puolaa ja Romaniaa lukuun ottamatta, kehitys jäänee heikommaksi kuin v. 1981. Lyhyellä aikavälillä itä-länsikaupan kasvunäkymiä varjostavat myös edelleen heikot suhdannenäkymät läntisissä teollisuusmaissa sekä useiden SEV-maiden suuri läntinen velka.

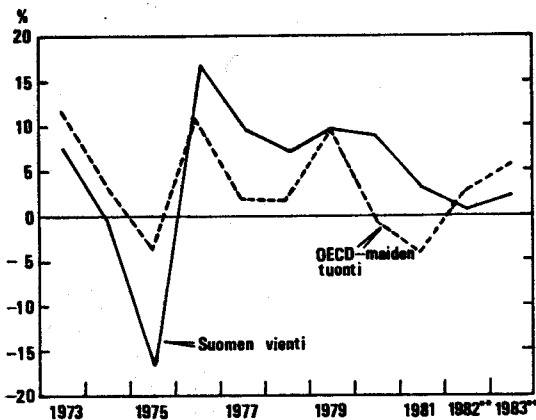
3 Ulkomaankauppa

3.1 Tavaroiden ja palvelusten vienti

Vuonna 1981 viennin kasvu, joka oli jatkunut ripeänä usean vuoden ajan, hidastui selvästi. Kansainvälisen laskusuhdanteen vuoksi kysyntä länsimarkkinoilla heikkeni, ja viennin määrä niille supistui. Kokonaisviennin kasvu johtui toisena peräkkäisenä vuonna nopeasti lisääntyneistä toimituksista Neuvostoliittoon. Itäviennin kasvu oli siinä määrin vastaavaa tuonnin kasvua suurempi, että Suomen ja Neuvostoliiton välisen kaupan tilisaldo muuttui vuoden 1981 aikana selvästi ylijäämäiseksi, ja oli vuoden lopussa 1,9 mrd mk. Vientihinnat kohosivat paljolti valuuttakurssimuutosten vuoksi edelleen tuntuvasti.

Kansainvälisten suhdanteiden elpyminen on vuoden 1982 aikana ollut hidasta ja epävarmaa. Länsiviennin määrä vuoden alkupuoliskolla supistui useimmilla aloilla edelleen, ja koko vuoden aikana sen kasvu jää vähäiseksi. Hintakilpailukyvyyn heikkeneminen on alkanut

Kuvio 7. OECD-maiden tavaratuonti Suomen vientiosuuksilla painotettuna sekä Suomen tavaravienti, määrän muutos edellisestä vuodesta

haitata vientiponnisteluja, joita länsimarkkinoilla on tehostettu Neuvostoliiton-kaupan kasvun vähitellen pysähtyessä. Vuoden alkupuoliskolla on Suomen ja Neuvostoliiton välisen kaupan tilisalidon ylijäämä edelleen huomattavasti lisääntynyt. Vaikka itäkaupassa pyritäänkin tasapainoon usean vuoden kuluessa, viennin määrä Neuvostoliittoon ei voi lähivuosina kasvaa. Saa-vutettu viennin korkea taso pystytään kuitenkin vielä v. 1982 melkein säilyttämään, mutta eräillä aloilla vientimäärät supistuvat jo tuntuvasti. Kokonaisuudessaan viennin määrän kasvu jää v. 1982 varsin vähäiseksi. Myös vientihintojen nousu hidastuu selvästi.

Korkea kansainvälinen korkotaso sekä siitä johtuva rakennustoiminnan lamaantuminen ovat jo puolentoista vuoden ajan heikentäneet puu-tavarateollisuuden vientiä, jonka määrä väheni edelleen vuoden 1982 alkupuoliskolla. Erityisesti sahatavaran viennissä on lisäksi menetetty markkinaosuuksia valuuttansa viime syksynä devalvoineelle Ruotsille. Markkinoitten paraneminen eräissä maissa on kääntänyt hinnat ja myös kysynnän hitaaseen nousuun viime kuukausina. Tämä yhdessä pieniksi käyneiden varastojen kanssa lisännee vientiä vuoden loppua kohden. Tästä huolimatta koko vuoden vientimäärät jäivät viimevuotisia pienemmiksi ja keskimääräiset vientihinnat alemmiksi. Paperiteollisuudessa viennin määrä väheni vuoden alkupuoliskolla lievästi. Paperin viennin arvioidaan uuden tuontantokapasiteetin tukemana kasvavan määrältään jonkin verran v. 1982. Sen sijaan selluloosan vientimäärät supistuvat. Tärkeimmissä markkinaselluloosan tuottajamais-sa varastot alkoivat kasvaa selvästi vuoden 1981 lopulla, ja pyrkimykset hintojen kohottamiseksi epäonnistuivat. Sen jälkeen selluloosan dollarimääräiset hinnat ovat laskeneet, samalla kun dollarin kurssi on kohonnut. Kokonaisuudessaan metsäteollisuuden viennin määrän arvioidaan v. 1982 olevan hie-man edellisvuotista pienempi. Vientihintojen odotetaan kohoavan keskimäärin 3 %.

8. Tavaroiden ja palvelusten vienti

	Arvo (fob) 1981 milj. mk	Määrä			Hinta			Arvo		
		1981	1982**	1983**	1981	1982**	1983**	1981	1982**	1983**
		muutos, prosenttia								
Maa- ja metsätalous	1 787	42	5	4	3	-7	6	46	-2	10
Elintarvike-, juoma- ja tupakka- teollisuus	2 493	34	-20	-4	19	9	4	59	-13	0
Tekstiili-, vaate- ja nahkateolli- suus	4 926	9	-15	2	9	8	7	19	-8	9
Puutavateollisuus	6 852	-15	-3	9	4	-3	9	-11	-6	19
Paperi- ja graafinen teollisuus	17 127	-4	0	4	13	6	8	9	5	12
Kemiallinen teollisuus	7 006	4	6	1	13	1	5	17	8	6
Metallien perusteollisuus	3 847	9	-3	7	0	4	6	8	1	13
Metallituote- ja koneteollisuus siitä laivat	14 858	13	10	-4	14	10	6	29	20	1
3 035	73
1 412	7
Tavaravienti	60 308	3	½	2	10 ½	5	6 ½	14	5 ½	9
länsvienti	44 118	-4	1	5	5
itävienti	16 190	30	-1	-6	49
Palvelusten vienti	13 158	20	5	7
Tavaroiden ja palvelusten vienti	73 412 ^{a)}	4	½	2	10 ½	5	6 ½	15	5 ½	8 ½

a) Sisältää tavaraviennin korjauserän (-54 milj. mk).

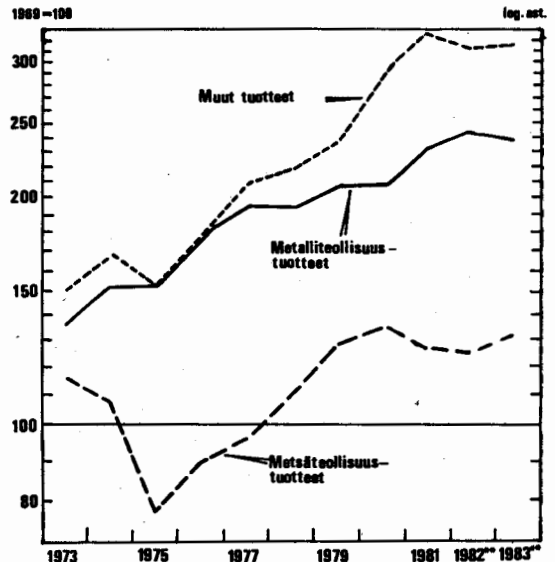
Metalliteollisuudessa viennin kasvun arvioidaan jatkuvan vielä v. 1982 nopeana Neuvostoliittoon suuntautuvien toimitusten lisäyksen vuoksi. Länsvienti, joka vielä viime vuonna määrältään lievästi kasvoi, supistunee jonkin verran lähinnä markkinatalousmaiden heikon investointitoiminnan vuoksi. Kokonaisuudessaan metalliteollisuuden viennin määrän arvioidaan v. 1982 kasvavan 7 %. Metallituote- ja koneteollisuudessa vientihintojen ennustetaan edelleen kohoavan tuntuvasti, ja myös metallien perusteollisuudessa hinnat nousevat hie-

man. Erittäin nopeasti vuoden 1982 alkupuoliskolla lisääntyi kemiallisen teollisuuden vienti. Tämä johtui kuitenkin öljytuotteiden viennin ajoittumisesta, ja vuoden loppupuoliskolla viennin määrän arvioidaan supistuvan. Koko vuoden vienti kohonnee kuitenkin määrältään jonkin verran viimevuotista suuremmaksi.

Muiden tavaroiden vientimäärät vähentyvät v. 1982, kun Neuvostoliittoon suuntautuvat toimitukset supistuvat huomattavasti ja kun länsviennin lisäys jää vähäiseksi markkinatalousmaiden heikosti kehittyvän kysynnän

tähden. Lisäksi hintakilpailukyvyyn heikkenemisen vaikutus on suhteellisesti suurin ja välittömin näillä lähinnä kulutustavaraviennin aloilla.

Kuvio 8. Tavaraviennin määrä pääryhmittäin

Myös palvelutulojen lisäys jäänee selvästi vähäisemmäksi kuin aikaisempina vuosina. Tämä johtuu kansainvälisen kaupan ja talouden edelleen hitaasta kehityksestä. Projektiviennistä saatavat tulot eivät yllä viimevuotiselle korkealle tasolle.

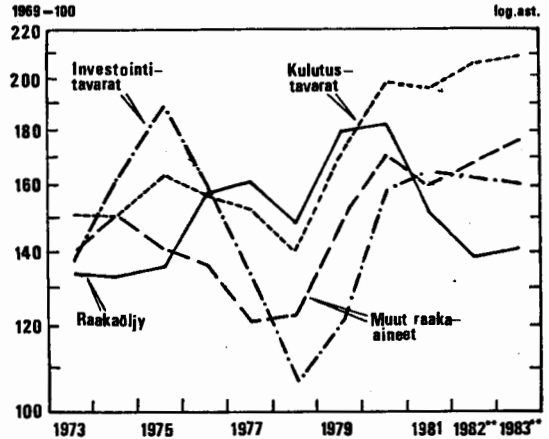
Vuonna 1983 läntisten vientimarkkinoittemme odotetaan jo elpävän. Huomattavimmin tämä vaikuttaa metsäteollisuustuotteiden vientiin. Metalliteollisuuden toimitukset sen sijaan supistunevat määrältään hieman. Kokonaisviennin kasvun kannalta on ratkaisevaa, missä määrin itävientiä joudutaan supistamaan Neuvostoliiton-kaupan tilisaldon tasapainottamiseksi. Tässä on oletettu, että muiden tasapainottavien toimien avulla itäviennin hyvin jyrkkä supistuminen kyetään välttämään. Raakaöljyn hinnan vähäisen nousun ei odoteta olennaisesti muuttavan näitä itäkaupan kehitysnäkymiä v. 1983. Viennin ennustettu kasvu perustuu siten olennaisesti länsiviennin lisäykseen. Vientiennustetta laadittaessa on oletettu, että kotimaista hinta- ja kustannuskehitystä onnistutaan hidastamaan tulo- ja menoarvioesityksen edellyttämällä tavalla, jolloin kilpailuasemat läntisillä markkinoillamme pystytään lähes säilyttämään.

3.2 Tavaroiden ja palvelusten tuonti

Vuonna 1981 kokonaistuonnin määrä väheni 4 %, kun mm. ulkomaisten raaka-aineiden kysyntä heikkeni tuntuvasti. Teollisuustuotannon kasvun hidastuminen ja huonontuneet tuotantotilanteet vähensivät teollisuuden halukkuutta varastoinvestointeihin. Lisäksi öljyenergian säästötoimet ja korvaavien energialähteiden käyttöönotto supistivat raakaöljyn tuontitarvetta. Raakaöljyn ja polttoaineiden tuontihinnat olivat v. 1981 keskimäärin lähes 30 % korkeammat kuin edellisellä vuonna, mutta ne saavuttivat huippunsa ja kääntyivät laskuun jo ennen vuodenvaihdetta 1981/82.

Vuoden 1982 alkupuoliskolla tuonnin kokonaismäärä pysyi edellisvuotisella tasollaan. Myöskään koko vuonna tuonnin määrän ei arvioida kasvavan. Eri tuoteryhmät kehittyvät kuitenkin varsin epäyhtenäisesti. Öljytuotteiden kulutuksen sopeutuminen öljykriisiin jälkeiseen hintarakenteeseen on jo loppuvaiheessaan, ja raakaöljyä tuotetaan v. 1982 neljän-

Kuvio 9. Tavaratuonnin määrä pääryhmittäin

nes ja nestemäisiä polttoaineita viidennes vähemmän kuin kaksi vuotta aiemmin. Eräiden raaka-aineiden tuonti sitä vastoin vilkastuu edullisen hintakehityksen vuoksi.

Raaka-aineiden dollarimääräiset maailmanmarkkinahinnat ovat jatkaneet jo vuoden 1981 alussa alkanutta laskuaan. Dollarin vaihtokurssi taas on vahvistunut markkaan nähden niin, että kesällä 1982 tuontihinnat olivat liki samalla tasolla kuin vuotta aiemmin. Kun teollisuusmaiden taloudelliset näkymät pysyvät heikkoina, loppuvuonna ei ole odotettavissa suurta hintojen nousua. Ennusteeseen sisältyy tekninen oletus, että dollarin markkaurssi säilyy vuoden 1983 loppuun saakka keskimäärin samalla tasolla kuin heinäkuussa 1982.

Raaka-aineiden ja tuotantotarvikkeiden tuonti kasvane v. 1982 määrältään hiukan, vaikka raakaöljyn tuonti supistuu tuntuvasti. Vuoden 1981 heikon sadon vuoksi viljan tuonti arviolta kolminkertaistuu. Myös koneiteollisuuden raaka-aineiden ja tuotantotarvikkeiden tuonti on vilkasta. Joskaan tuotantotilanteet eivät houkuttele lisäämään varastoja suuresti, monien raaka-aineiden edulliset hinnat sekä matala kotimainen korkotaso tekevät varastojen kasvattamisen edulliseksi.

Sekä kiinteiden että nestemäisten polttoaineiden tuonnin määrä vähentyy tänä vuonna tuntuvasti. Kivihiilivarastot ovat edelleen kas-

vaneet, kun hiilen kulutus sähköntuotantoon on lisääntyneen ydin- ja vesivoiman käytön vuoksi jo toisena vuonna normaalia vähäisempää. Polttoaineiden hintojen arvioidaan pysyvän keskimäärin edellisvuotisella tasolla.

Investointitavaroiden tuonnin supistuminen jäänee tänä vuonna vähäiseksi alusten lisääntyneen tuonnin vuoksi. *Kulutustavaroiden* tuonti laajentunee hieman, kun kotitalouksien käytettävissä olevien reaalityulojen ja kulutusluottojen lisäys ylläpitävät henkilöautojen ja muiden kestävien kulutushyödykkeiden tuontikysyntää. Sekä investointi- että kulutustavaroiden hintojen nousu jää tänä vuonna melko pieneksi.

Palvelusten tuonnin laajentumisen arvioidaan tänä vuonna pysähtyvän. Matkailumenot ulkomaille lisääntynevät kuitenkin edelleen reaalisesti.

Tuonnin määrän arvioidaan v. 1983 kääntyvän jälleen kasvuun, kun raakaöljyn ja polttoaineiden tuonnin supistuminen päättynee, ja tuotantonäkymien parantuminen vuoden mittaan vähitellen lisää tuontitarvetta.

Tilanne maailman raaka-ainemarkkinoilla viittaisi sinänsä edelleen varsin rauhalliseen hintakehitykseen; teollisuusmaiden taloudellinen elpyminen näyttää edistyvän hitaasti, ja raaka-aineiden kysyntä lisääntynee siten varsin tasaisesti. Monien raaka-aineiden tuotanto on kuitenkin pitkällisen taantuman vuoksi vähentynyt jyrkästi. Teollisuusmaissa taas korkokustannukset ovat vaikeuttaneet riittävien raaka-ainetarastojen ylläpitoa. Näistä syistä vähäenkin kysynnän lisäys maailmanmarkkinoilla saattaa nostaa joidenkin hyödykkeiden hintoja runsaasti. Poliittiset epävarmuudet ja valuuttakurssimuutokset voivat myös omalta osaltaan lisätä hintakehityksen epävakaisuutta.

9. Tavaroiden ja palvelusten tuonti

	Arvo (cif) 1981 milj. mk	Määrä		Hinta			Arvo			
		1981	1982**	1983**	1981	1982**	1983**	1981	1982**	1983**
muutos, prosenttia										
Raaka-aineet ja tuotantotarvikkeet	39 156	-10	1	4	12	1	6	1	2	10
raakaöljy	12 449	-16	-9	2	28	-6	5	7	-15	7
muut raaka-aineet	26 707	-6	5	5	6	4	7	-1	9	12
Poltto- ja voiteluaineet	5 115	-1	-10	2	27	0	4	25	-10	6
Investointitavarat	8 877	5	-2	-1	6	5	7	11	3	6
Kulutustavarat	8 015	0	4	2	8	6	7	8	10	9
Muut tavarat	106	-4
Tavaratuonti yhteensä	61 269	-6	0	3	12	2	6 ½	5	2	9 ½
länsituonti	44 670	-6	0	3	9	2
itätuonti	16 599	-6	0	2	22	14
Palvelusten tuonti	8 341	19	6	12
Tavaroiden ja palvelusten tuonti	70 031 a)	-4	0	3	11 ½	2 ½	6 ½	7	2 ½	9 ½

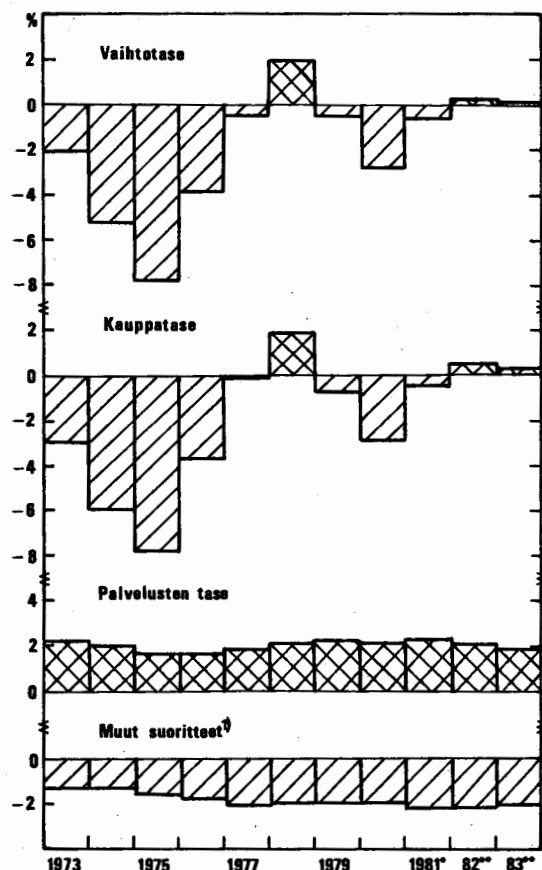
a) Sisältää tavaratuonnin korjauserän (+421 milj. mk).

3.3 Vaihtotase

Vuonna 1981 talouden ulkoinen tasapaino parani selvästi. Tuonnin määrän vähenemisen ja itäviennin nopean lisääntymisen vuoksi kauppataseen alijäämä supistui 1 mrd markkaan.

Palvelutaseen ylijäämä kasvoi tuntuvasti. Toisaalta kansainvälisen korkotason kohoamisen ja velkakannan kasvun takia nettokorkomenot lisääntyivät huomattavasti. Vaihtotaseen alijäämä oli 1,3 mrd mk.

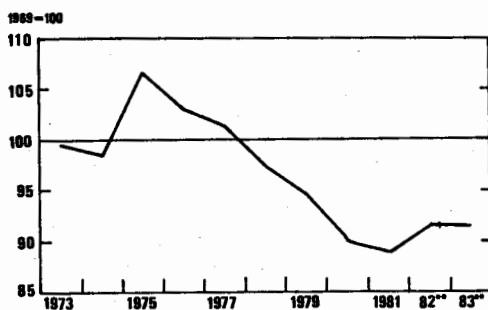
Kuvio 10. Vaihtotase subteissa bruttokansantuotteeseen

1) Pääasiassa nettokorkomenot ulkomaille.

Vuoden 1982 alkupuolella vaihtotase muuttui jonkin verran ylijäämäiseksi. Kotimaisen kysynnän laimeuden lisäksi siihen vaikutti erityisesti raaka-aineiden sekä poltto- ja voiteluaineiden tuontihintojen aleneminen. Tavara-kaupan vaihtosuhteen arvioidaankin v. 1982 paranevan keskimäärin 3 %. Palvelusten taseen ylijäämä kasvaa vielä v. 1982, vaikka palvelumenot lisääntyvät palvelutulota nopeammin. Koska kansainvälinen korkotaso on yhä korkea, sekä korkomenot että -tulot kasvavat v. 1982 nopeasti. Nettokorkomenojen kasvu sen sijaan hidastuu. Vuoden jälkipuoliskolla ei vaihtotaseen ylijäämän odoteta enää suurenevan, joten vuoden 1982 lopulla ylijäämän arvioidaan olevan 0,5 mrd mk. Tämä on ¼ % bruttokansantuotteesta ja ½ % vaihtotaseen menoista.

Kuvio 11. Ulkomaankaupan vaihtosuhte

10. Kauppatase¹⁾

	1978	1979	1980	1981	1982**
	miljoonaa markkaa				
Monenkeskinen	2 936	2 321	— 1 770	— 552	— 617
Kahdenvälinen	— 68	— 3 113	— 3 685	— 409	1 787
Koko kauppatase	2 868	— 792	— 5 456	— 961	1 170

¹⁾ Tullitilaston mukaan.

Vuonna 1983 kauppataseen ylijäämä supistuu hieman, sillä vaihtosuhteen odotetaan pysyvän ennallaan ja tuonin kasvavan määrällisesti vähän nopeammin kuin viennin. Myös palvelusten taseen ylijäämän ennuste-

taan vähenevän. Nettokorkomenot eivät enää lisäänty, mihin vaikuttaa velkakannan kasvun pysähtyminen. Vuoden 1983 vaihtotaseen odotetaan olevan suunnilleen tasapainossa.

11. Vaihtotase

	1981*			1982**			1983**		
	Tulot	Menot	Netto	Tulot	Menot	Netto	Tulot	Menot	Netto
	miljoonaa markkaa								
Tavarakauppa (ml. korjauserät)	60 255	61 690	- 1 436	63 620	62 950	670	69 200	68 800	400
Palvelukset	13 158	8 341	4 816	13 780	8 850	4 930	14 800	9 900	4 900
Kuljetus	5 417	2 061	3 356	5 930	2 200	3 730	6 500	2 400	4 100
Matkustus	3 064	2 659	405	3 170	2 920	250	3 200	3 300	- 100
Muut palvelukset	4 676	3 621	1 055	4 680	3 730	950	5 100	4 200	900
Tavarat ja palveluk- set	73 412	70 031	3 381	77 400	71 800	5 600	84 000	78 700	5 300
Muut suoritteet ..	5 028	9 723	- 4 696	6 600	11 700	- 5 100	7 700	12 900	- 5 200
Vaihtotase	78 440	79 754	- 1 315	84 000	83 500	500	91 700	91 600	100
Pääoman siirrot ulkomaille			- 2			-			-
Nettoluotonanto ulkomaille			- 1 317			500			100

4 Tuotanto

4.1 Yrittäjätoiminta

Maatalous

Maataloustuotanto supistui v. 1981 sateisen kesän aiheuttaman kadon takia 9 %. Viljasato jäi peräti 22 % ja maidon tuotantokin 3 % edellisvuotista pienemmäksi. Sitä vastoin lihan tuotanto lisääntyi 7 % mm. lehmien lukumäärän rajoittamistoimien tähden.

Maidon tuotanto supistuu ennen kaikkea heikentyneen reutilanteen ja myös lehmien lu-

kumäärän vähenemisen vuoksi edelleen v. 1982. Myös lihan tuotanto pienenee; sianlihan tuotanto lisääntyy hieman, naudanlihan tuotanto supistuu selvästi. Sianlihan vientitarve on arviolta 38 milj. kg ja naudanlihan 6 milj. kg eli yhteensä 15 % niiden tuotannosta. Kanamunien tuotanto kasvaneen hieman, jolloin vientitarve lisääntyy 29 milj. kiloon. Vaikka viljasato on selvästi viimevuotista parempi, leipäviljasta jäänee 200 milj. kilon vajuus. Koko maataloustuotanto lisääntynee tänä vuonna 4 %.

12. Maataloustuotanto

	1979	1980	1981*	1982**	1983**	Keskimäärin 1981/71
	muutos, prosenttia					
Maatalouden tuotanto	2,4	8,2	-9,1	4	1	0,2
Kokonaissato ¹⁾	5,9	2,9	-21,8	-0,1
Kokonaissato/ha ¹⁾	5,5	4,7	-22,8	0,5
Leipäviljasato ¹⁾	-9,3	68,2	-37,8	-7,4
Maidon tuotanto	0,5	1,1	-3,2	-3	0	-0,1
Meijerivoivo tuotanto	2,3	-0,9	-1,9	-5	0	-1,5
Lihan tuotanto	5,5	3,5	7,1	-1	0	2,6

¹⁾ Satovuosi 1.9.—31.8.

13. Maataloustuotteiden tuotannon omavaraisuusasteet

	1978	1979	1980	1981*	1982**
	prosenttia				
Maitotalous	126	127	130	126	122
Lihatalous	108	109	111	120	117
sianliha	117	119	119	127	126
naudanliha ...	101	99	102	114	106
Kanatalous	141	140	151	160	158
Viljan viljely ...	44	44	70	40	..
vehnä	42	41	66	37	..
ruis	53	53	85	61	..

Maitoa tuotettaneen v. 1983 ainakin yhtä paljon kuin tänä vuonna. Sianlihan ja kanamunien tuotannossa ilmenee edelleen kasvupaineita, joita pyritään rajoittamaan erityistoimin. Naudanlihan tuotanto ei enää juuri supistune. Koko maataloustuotanto kasvaneen jossain määrin, mikäli kasvinviljelyn määrä on pitkän aikavälin keskiarvon mukainen.

Maataloustuotteiden vientituki on v. 1982 viimevuotista hieman suurempi. Yhteensä maatalouden hintatuki kasvaneen 17 %. Valtion

14. Valtion kassamenot maataloustuotannon tukemiseen

	1978	1979	1980	1981	1982**
	miljoonaa markkaa				
Maitotaloustuotteet	1 014	1 197	1 186	1 254	1 200
hinnanalennuskorvaukset	305	330	292	285	250
vientituki	709	867	894	969	950
Kananmunien vientituki	98	113	144	165	210
Lihan vientituki	117	137	111	301	300
Viljan vientituki	70	62	0	—	—
Muut hinnanalennus- ja hinnanerokorvaukset ..	122	125	160	238	220
Muu hintapoliittinen tuki ¹⁾	1 085	1 275	1 441	1 662	2 300
Hintatuki yhteensä	2 506	2 909	3 042	3 620	4 230
siitä vientituki	1 005	1 189	1 159	1 447	1 475
Muut tukipalkkiot ²⁾	1 022	1 688	1 958	2 421	2 690
Yhteensä	3 528	4 597	4 999	6 041	6 920

¹⁾ Sisältää mm. viljelmäkoon mukaan maksettavan hintapoliittisen tuen, alueittaisen hintapoliittisen tuen, naudanlihan tuotantopalkkiot, maidon lisähinnan maksatukset ja satovahinkokorvaukset.

²⁾ Sisältää mm. pellonvarauskorvaukset ja eräät valmisteverolain mukaiset hinnaneropalautukset.

kassamenoja maataloustuotannon tukemiseen käytettäneen 6,9 mrd mk.

Metsätalous

Maataloustuottajain Keskusliiton ja Teollisuuden Puuyhdistyksen suosituksessa hakkuuvuodeksi 1981/1982 yksityismetsien hakkuutavoite oli kaikkiaan 35 milj. m³. Vielä vuoden 1981 alkupuoliskolla puuta hakattiin edellisvuotista enemmän. Puun tarjonnan vähäisyys, tukkipuun puuttuminen hintasuositusoppimuksen piiristä Etelä-Suomessa ja hintaliukumat hidastivat kuitenkin leimaustoimintaa ja supistivat hakkuuta jo syksyllä 1981 selvästi. Koko vuonna 1981 markkinahakkuut vähenivät 5 %; kuitupuuta hakattiin yhtä paljon kuin v. 1980, mutta tukkipuun hakkuut supistuivat kymmeneksen. Joulukuun 1981 lopussa teollisuuden raakapuuvarastot olivat pienemmät kuin vuotta aiemmin (ks. liitetäulu 12). Metsänhoitotöistä lisääntyivät uudistusalojen valmistaminen ja metsänviljely merkittävästi sekä metsänlannoitus jonkin verran, mutta taimistonhoito supistui edelleen huomattavasti. Metsätalouden tuotanto jäi 6 % pienemmäksi kuin v. 1980.

Hakkuuvuodeksi 1981/1982 aikaansaatu tukkipuun hintasuositus koski vain maan pohjoisosaa. Suosituksen mukaiset kuitupuun kan-

tohinnot olivat keskimäärin 14 % korkeammat kuin edellisen hakkuuvuoden suositushinnat. Uudet kuitupuun suositushinnat kuitenkin ylitettiin 10 prosentilla. Samoin tukkipuun hinnat nousivat noin 10 % myyjien tavoitehintoja korkeammiksi. Hakkuuvuodeksi 1982/1983 on ensimmäistä kertaa solmittu koko maan ja kaikki puulajit kattava hintasuositus. Sen mukaan tukkipuun kantohinnat laskevat selvästi päättyneen hakkuuvuoden kantohinnoista ja kuitupuunkin hinnat jonkin verran. Keskimäärin suositetut kantohinnat ovat 7 % matalammat kuin hakkuuvuonna 1981/1982 saavutetut hinnat, mutta lähes samat kuin vastaavan hakkuuvuoden suositushinnat. Uusi suositus sisältää hankintakauppojen aikaisuuslisän ja niitä koskevan hintatakuun.

Vuoden 1982 alkupuoliskolla puuta hakattiin 7½ % vähemmän kuin vastaavasti v. 1981. Metsäteollisuustuotteiden menekkinäkyvien heikkeneminen heijastui keväällä puumarkkinoilla lisääntyneinä hintaerimielisyyksinä ja puukaupan hidastumisena. Alkaneeksi hakkuuvuodeksi sovitut yksityismetsien hakkuutavoite — 37 milj. m³ — ja teollisuuden kesän leimaustavoitteet osoittavat teollisuuden puuntarpeen olevan varsin suuri. Sama ilmenee myös teollisuuden käytettävissä olevasta puumäärästä. Varsinaiset raakapuuvarastot tosin olivat tämän vuoden kesäkuun lopussa melkein yhtä suuret kuin vuotta aiemmin. Sen sijaan yritysten ostamat, mutta vielä hakkaamat-

tomat leimikot, joiden osuus teollisuuden puunhankinnasta on jatkuvasti suurentunut, supistuivat selvästi. Uusi suositus lisää teollisuuden puunhankintamahdollisuuksia ja erityisesti hankintakauppojen aikaisuuslisä ja hintatakuu nopeuttavat hakkuiden vilkastumista. Markkinahakkuut lisääntyvät vuoden 1982 loppupuoliskolla kuitenkin vain hieman vuotta aiemmista. Koko vuonna 1982 markkinahakkuiden arvioidaan supistuvan 4 % ja metsätalouden tuotannon yhtä paljon.

Metsätalouden tuotannon ja markkinahakkuiden arvioidaan v. 1983 lisääntyvän 3 %. Metsäteollisuustuotteiden kysynnän elpymisen ja useiden laajennusinvestointien valmistumisen vuoksi hakkuut voivat kasvaa enemmänkin, jos puuta tarjotaan riittävästi. Tarjontaan vaikuttaa jonkin verran sekin, että vuosi 1983 on jo viides perättäinen vuosi, jolloin markkinahakkuut kohonnevat keskimäärin 45 milj. kuutiometriin.

15. Markkinahakkuut¹⁾ ja hakkuiden työvoima

	1979	1980	1981	1982**	1983**	Keskimäärin 1981/71
			muutos, prosenttia			
Markkinahakkuut	36,6	7,0	-4,9	- 4	3	-0,4
tukkipuu	33,1	5,1	-9,8	-10	..	0,7
kuitupuu	40,8	9,2	-0,0	3	..	-1,2
Työvoima	23,7	-3,1	4,4 ^{a)}	- 3	1	-5,8

¹⁾ Vuosi 1981 uuden markkinahakkuutilaston ja osittain arvion mukaan. Vuosien 1978—1980 hakkuumäärät arvioitu puunkäytön perusteella.

^{a)} Ei vertailukelpoinen aiempien lukujen kanssa.

Teollisuus

Koko teollisuuden tuotannon kasvu v. 1981 oli 3 %, eli alle puolet edellisvuotisesta. Vuoden aikana teollisuuden tilauskanta heikkeni, kapasiteetin käyttöaste laski ja varastot kasvoivat. Investointitavaroiden valmistus lisääntyi 10 %, kun sen sijaan kulutustavaroita valmistettiin enää 3 % ja "muuta" tuotantohyödykkeitä, joita käytetään lähinnä välituotteina tuotantoprosesseissa, 2 % enemmän kuin v. 1980.

Teollisuustuotannon kasvuvaihe päättyi viime syksynä, ja kausivaihteluista puhdistettuna tuotanto supistui tämän vuoden alkupuoliskolla noin 5 prosentin vuosivauhtia verrattuna edelliseen vuosipuoliskoon ja pysyi ennallaan verrattuna viime vuoden vastaavaan ajanjaksoon. Metsäteollisuudessa ja "muussa teollisuudessa" tuotannon taittuminen laskuun ajoittui viime vuoden puolivälin tienoille; metalliteollisuudessa tuotanto sen sijaan lisääntyi koko vuoden.

Metsäteollisuudessa toimialan sisäiset kehityserot ovat tällä kertaa huomattavan suuret. Puutavarateollisuuden jo vuoden 1980 lopulla alkanut tuotannon supistuminen jyrkkeni edel-

leen tämän vuoden alkupuoliskolla; tammi—kesäkuussa tuotanto väheni 14 %. Vientimahdollisuuksia on rajoittanut mm. korkea korko ulkomailla, joka on supistanut talonrakentamista, sekä heikentynyt hintakilpailukyky, jonka takia esim. Ruotsi on voittanut tuntuvasti markkinaosuuksia. Koko puutavarateollisuudessa tuotannon ja viennin supistumista tasaa kuitenkin jonkin verran vanerin viennin kasvu. Massa- ja paperiteollisuudessa tuotanto supistui vuoden alkupuoliskolla 4 % edellisvuotisesta. Kysynnän hitaan kasvun ohella vientiä ovat rajoittaneet kapasiteetin lisäykset ulkomailla erityisesti sanomalehti- ja aikakauslehtipaperin tuotannossa, mikä on kiristänyt kilpailua ostajamaissa. Metsäteollisuuden suhdanneodotukset ovat jo hieman elpyneet, ja uudet tilaukset ovat kääntyneet lievään nousuun. Tuotanto ei kuitenkaan alkane kasvaa tämän vuoden puolella lukuun ottamatta sahatavaraa, jonka kysyntä saattaa vuoden lopulla lisääntyä varastojen täydentämisen ja edellisvuoden matalan vertailutason takia. Sahatavaran vientihinnat ovat jo jonkin verran kohonneet viime kuukausina. Kun puutavaran tuotannon ennustetaan koko vuonna vähenevän 7 % ja massa- ja paperiteollisuuden tuotannon prosentin, koko metsäteollisuuden tuotanto supistuu 3 %.

16. Teollisuuden tuotanto¹⁾ ja työllisyys

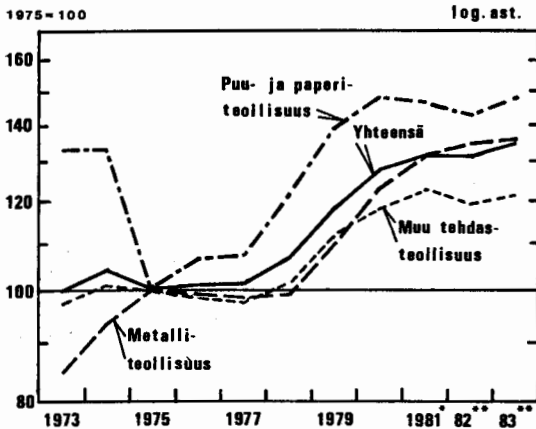
	1981* osuus %	1979	1980	1981* muutos, prosenttia	1982**	1983**	Keskimäärin 1981/71
Kaivos- ja kaivannaistoiminta	1,4	7,5	4,3	3,2	30	15	5,1
Tehdasteollisuus	86,7	11,0	8,4	3,3	— ½	2	3,6
puu- ja paperiteollisuus ..	17,9	14,9	7,2	—1,4	— 3	4	1,8
metalliteollisuus	28,7	10,7	11,8	6,9	2 ½	1	5,7
muu tehdasteollisuus	40,0	9,6	6,3	2,4	— 2 ½	2	3,0
Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto .	11,9	7,3	3,9	2,8	3	4	5,9
Yhteensä	100,0	10,6	7,9	3,2	0	2 ½	3,9
Teollisuuden työllisyys ²⁾ ...		4,2	4,0	—0,2	—2 ½	— ½	—0,1

¹⁾ Kansantalouden tilinpidon mukaan.
²⁾ Työtunteina mitattuna.

Vuonna 1983 metsäteollisuuden tuotannon kasvun ennustetaan nopeutuvan, jos kohta nousuuhdanteen alkamisen ajankohta ja voimakkuus ulkomailla ovat vielä epävarmat. Muun muassa korkojen aleneminen ja kotitalouksien reaalityulojen kasvu lisäävät talonrakentamista ja puutavaran kysyntää ulkomailla ja kun talonrakentamisen ennustetaan elpyvän myös kotimaassa, puutavateollisuuden tuotanto voinee kasvaa 7 %. Massa- ja paperiteollisuuden tuotanto kasvane 3 %. Sitä rajoittaa heikentyneen hintakilpailukyvyyn lisäksi erityisesti pohjois-amerikkalaisten tuottajien aiheuttama liikatarjonta lähes kaikissa paperiladuissa. Kaikkiaan metsäteollisuuden tuotannon ennustetaan v. 1983 kasvavan nelisen prosenttia.

Metalliteollisuuden tuotanto lisääntyi kuluvan vuoden tammi—kesäkuussa 5 %, ja viimevuotiseen tapaan kasvuerot eri alojen välillä olivat suuret. Metallien perusteollisuuden tuotanto kasvoi 8 %, mikä tosin johtui osaksi edellisvuoden matalasta lähtötasosta, mutta myös kysyntä on Länsi-Euroopassa jonkin verran elpynyt mm. varastojen täydentämistarpeen takia. Perusteollisuuden kannattavuutta on merkittävästi parantanut teräksen hintatason nousu neljänneksellä viime vuodesta. Tuotantonäkymiä heikentää toisaalta EC-maiden teräsviennin vaikeutuminen Yhdysvaltoihin, mikä on synnyttänyt häiriöitä ja epävarmuutta teräskauppaan; Suomeen on tänä vuonna tuotu runsaasti alihinnoiteltuja teräseriä. Kone- ja kulkuneuvoteollisuuden tuotanto kasvoi tammi-kesäkuussa 6 % lähinnä Neuvostoliittoon suuntautuneen viennin vuoksi. Sen sijaan metallituote- ja sähköteknillisessä teollisuudessa tuotanto ei enää juuri kasvanut mm. talonrakentamisen vähenemisen vuoksi. Metalliteollisuuden suhdanneodotukset eivät ole merkittävästi muuttuneet viimeksi kuluneen vuoden aikana, mutta toimialan tilauskanta on tänä vuonna jyrkästi heikentynyt, kun uudet tilaukset ovat kasvaneet selvästi tuotantoa hitaammin. Vuoden jälkipuoliskolla metalliteollisuuden tuotannon kasvun (pl. metallien perusteollisuus ja telakat) ennustetaankin hidastuvan. Koko vuonna metalliteollisuuden tuotanto kasvaa 2 ½ %.

Kuvio 12. Teollisuustuotannon volyyymi-indeksi

Vuonna 1983 metallien perusteollisuuden tuotannon ennustetaan kasvavan pari prosenttia; sitä tukee markkinatalousmaiden elpyvän

kysynnän ohella talonrakennustoiminnan lievä kasvu kotimaassa. Muussa metalliteollisuudessa tuotantonäkymät ensi vuonna ovat huonot, sillä kotimaassa kone- ja laiteinvestoinnit pysyvät ennallaan ja vientimahdollisuuksia vähentää mm. useita vuosia jatkunut hintakilpailukyvyyn heikkeneminen. Telakoiden toimituksia lukuun ottamatta vienti Neuvostoliittoon supistuu hieman. Metalliteollisuuden syvin taantuma ajoittuu mahdollisesti vuoden 1983 puoliväliin, ja alan kapasiteetin käytön arvioidaan vuoden loppupuolella jo lievästi paranevan. Kun metallituote- ja konepajateollisuuden tuotannon ennustetaan pysyvän muuttumattomana ensi vuonna, koko metalliteollisuus kasvaa prosentin verran.

Muun teollisuuden tuotanto, joka viime vuonna lisääntyi 2 ½ %, väheni tämän vuoden tammi—kesäkuussa muutamán prosentin viime vuoden vastaavasta ajanjaksosta. Toimialaryhmän heikko kehitys tänä vuonna johtuu mm. kulutustavaroiden Neuvostoliiton-viennin huomattavasta supistumisesta ja rakennusteollisuustuotteiden heikosta kysynnästä. Lisäksi kemiallisen metsäteollisuuden tuotannon supistuminen vähentää kemikaalien kysyntää. Ryhmän tuotantoa tukeekin pääasiassa yksityisen kuluksen parin prosentin kasvu. Koko vuonna

muun teollisuuden tuotanto vähenee 2 ½ %. Vuonna 1983 muun teollisuuden tuotannon ennustetaan koti- ja ulkomaisen kysynnän vauhdittamana kasvavan 2 %.

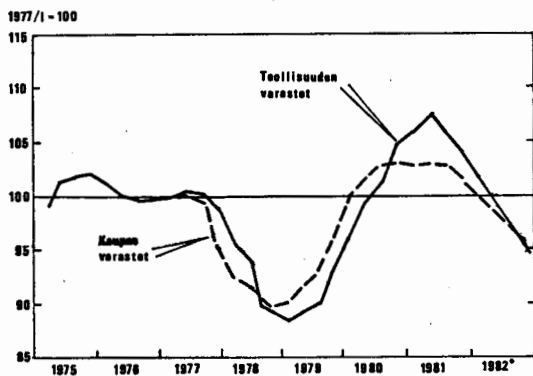
Sähkö-, kaasu- ja vesihuollon tuotanto lisääntyi viime vuonna 3 %. Tämän vuoden alkupuoliskolla tuotanto kasvoi 4 %. Hyvän vesitilanteen takia vesivoimalla tuotetun sähkön määrä lisääntyi kolmanneksen, ja kun ydinvoimaloiden käyttöaste pysyi hyvänä, ydinvoimalla tuotettiin sähköä viidennes enemmän kuin viime vuoden alkupuoliskolla. Sen sijaan vastapainevoimalla tuotetun sähkön määrä väheni jyrkästi. Koko vuonna sähkö-, kaasu- ja vesihuollon tuotanto kasvaa 3 % ja v. 1983 kasvun ennustetaan nopeutuvan 4 prosenttiin mm. metsäteollisuuden tuotannon elpymisen vuoksi.

Kaivos- ja kaivannaistoiminnan tuotanto v. 1981 kasvoi 3 %, kun malmeja ja mineraaleja tuotettiin huomattavasti runsaammin kuin edellisenä vuonna. Turvetuotannon tämän vuoden nostotavoite on 12 milj. m³. Heinäkuun hyvien säiden perusteella arvioituna tavoitteen saavuttaminen on todennäköistä, sillä kesäkuun loppuun mennessä oli jo nostettu koko viimevuotinen määrä eli 6 milj. m³. Kun turvetuotannon arvioidaan tänä vuonna kaksinkertaistuvan ja malmituotannon lievästi supistuvan, koko kaivos- ja kaivannaistoiminta lisääntyy 30 %. Vuonna 1983 turvetuotannon arvioidaan valtakunnallisten suunnitteiden mukaan kasvavan edelleen nopeasti, mutta nostokoneiden puute saattaa paikoin rajoittaa tuotantoa. Koko kaivos- ja kaivannaistoiminnan ennustetaan lisääntyvän 15 %.

Kaikkiaan teollisuustuotannon kasvun arvioidaan tänä vuonna pysähtyvän, ja teollisuuden työllisyyden vähenevän 2 ½ %. Vuonna 1983 tuotannon kasvun ennustetaan sekä viennin että kotimaisen kysynnän vauhdittamana nopeutuvan 2 ½ prosenttiin, joka on kuitenkin vain puolet verrattuna vuoteen 1978, jolloin teollisuuden suhdanteet edellisen kerran alkoivat tuntuvammin parantua.

Valtion kassamenot teollisuuden edistämiseen supistuivat v. 1981 nimellisesti 7 %. Keskimääräistä enemmän eli neljänneksen vähenivät lainananto teollisuudelle ja osakepääomien korotukset. Sen sijaan kehitysalueiden tuotantotoiminnan tukemiseen ohjattiin varo-

Kuvio 13. Teollisuuden ja kaupan varastot¹⁾ neljännesvuosittain, kausi- ja satunnaisvaihteiluista puhdistetut luvut

¹⁾ Teollisuuden varastot vuoden 1974 joulukuun hintoihin. Kaupan varastot vuoden 1976 joulukuun hintoihin.

ja 68 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Markkinoinnin edistämisen menot vähenivät 62 % lähinnä vientiluottojen rahoitustapaan tehdyn muutoksen takia.

Vuonna 1982 valtion menot teollisuuden edistämiseen kasvavat yhteensä viidenneksen. Lainananto teollisuudelle lisääntyy kolmanneksen, neljänneksen verran kasvavat osakepää-

omien korotukset, Kehitysaluerahaston (KERÄ) rahoitustuki, tutkimustoiminnan edistäminen ja kehitysalueiden tuotantotoiminnan tukeminen; viimeksi mainittu on vuodesta 1977 lähtien viisinkertaistunut. Markkinoinnin edistämiseen käytettävät varat lisääntyvät 150 %, mikä johtuu merkittävältä osin vientitakuukorvausten kasvusta.

17. Valtion kassamenot teollisuuden edistämiseen

	1978	1979	1980	1981	1982**
	miljoonaa markkaa				
Tuotanto- ja investointitoiminnan edistäminen	1 043	1 323	1 635	1 734	1 915
lainananto teollisuudelle	208	356	421	318	420
osakepääomien korotukset	218	216	165	129	160
korkotuki	110	99	84	73	55
KERÄ:n rahoitustuki	63	67	174	158	200
tutkimustoiminnan edistäminen	236	277	309	390	490
muu tuki teollisuudelle	210	307	481	665	590
kehitysalueiden kuljetustuki	37	39	57	69	80
kehitysalueiden tuotantotoiminnan tukeminen	77	96	162	272	335
muut	96	172	262	324	175
Markkinoinnin edistäminen	484	293	403 ^{a)}	152 ^{a)}	380
Yhteensä	1 527	1 616	2 037	1 886	2 295
siitä valtionenemmistöiset osakeyhtiöt	526	651	835	623	550

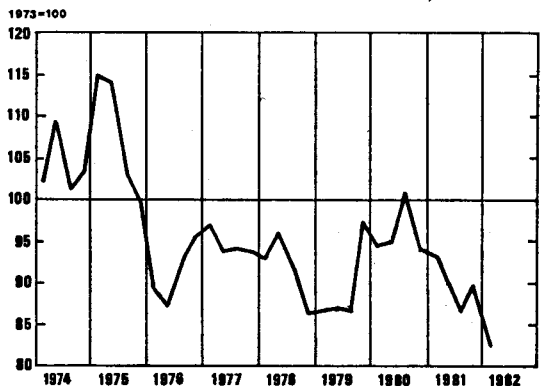
^{a)} Sisältää valtion lainaa Suomen Vientiluotto Oy:lle 252 milj. mk v. 1980 ja 56 milj. mk v. 1981. Vienti-
luottolainat muutettiin v. 1981 korkotukilainoiksi.

Talonrakennustoiminta

Talonrakennustoiminta v. 1981 supistui 3 ½ % heikentyneiden suhdanneodotusten ja rakentamista lykänneiden suhdannesäätelytoimien takia. Sekä teollisuus- että liikerakentaminen supistuivat merkittävästi. Asuinrakennusten aloitukset vähenivät 46 400 asuntoon. Asuinhuoneistoja valmistui 46 800 eli 3 400 vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Myönnettyjen rakennuslupien määrä oli tämän vuoden tammi—toukokuussa 14 % edellisvuotista suurempi. Kun myönnettyistä rakennusluvista noin 90 % aloitetaan kuudessa kuukaudessa myöntämishetkestä, tämä ennakoii rakennustöiden aloitusten kasvua vuoden 1981 alhaiselta tasolta. Aloitusaktiivisuus keskitty-

Kuvio 14. Talonrakennustoiminnan volyymindeksi kausitasoitettuna

nee lähinnä pääkaupunkiseudulle, jossa investointiveron lakkaaminen helmikuun lopussa on vilkastuttanut väliaikaisesti liike- ja julkista rakennustoimintaa. Teollisuudessa halukkuus rakennustöiden aloittamiseen on keveistä rahoitusmarkkinoista ja investointien elvyttämiseen tähtäävistä toimista huolimatta melko vähäinen. Teollisuusrakentamisen volyyymi supistuneekin jossain määrin. Asuinrakentamisen arvioidaan vähenevän hieman, vaikka aravatuotanto lisääntyykin. Vapaarahoitteen asuinrakentamisen väheneminen jää hieman lievemmäksi kuin viime talvena arvioitiin. Aloitettujen asuntojen määrä lienee 47 000 ja valmistuvien vastavasti vajaa 46 000. Asuntojen keskipinta-alan nousu melkein pysähtyy. Aloitusten kasvusta huolimatta liikerakentaminen supistuu edelleen. Julkisen sektorin rakentamisen arvioidaan olevan suunnilleen yhtä suuri kuin v. 1981. Koko talonrakennustoiminnan ennustetaan v. 1982 vähenevän 2—3 %.

18. Valtion asuntolainamäärärahat

	Lainojen myöntämis- valtuus	Lainojen maksatus- valtuus	Lainojen maksatus
	miljoonaa markkaa		
1979	2 100	2 150	2 001
1980	2 160	2 100	1 935
1981	2 340	2 130	2 010
1982	2 465	2 290	2 240 ^{a)}
1983 ^{b)}	2 300	2 544	..

a) Arvio.

b) Vuoden 1983 tulo- ja menoarvioesityksen mukaan.

Vuonna 1983 talonrakentamisen odotetaan lisääntyvän pari prosenttia. Asuinrakennuksia aloitetaan vähemmän, mutta niitä valmistuu enemmän kuin tänä vuonna. Myös teollisuus- ja liikerakentaminen saattavat lisääntyä jonkin verran. Sitä vastoin julkisen rakentamisen ei odoteta lisääntyvän valtion ja kuntien rakensohjelmien perusteella arvioiden.

19. Talonrakennustoiminta

	1979	1980	1981*	1982**	1983**	Keskimäärin 1981/71
	muutos, prosenttia					
Myönnettyt rakennusluvut ¹⁾	15,9	3,9	—11,5	1	1	—0,5
asuinrakennukset	4,5	5,1	—8,6	0	—2	—1,7
muut rakennukset	24,2	3,1	—13,3	2	3	0,4
Asuntojen aloitukset	2,0	—3,2	—6,8	1	—4	—3,4
valtion lainoittamat	—0,5	—21,0	—6,2	15	—19	—3,4
muut	6,2	25,4	—7,4	—13	15	—3,5
Valtion asuntolainojen maksatukset, määrä ²⁾	—6,5	—14,7	—5,6	4	5	2,2
Valmistuneet talonrakennukset ¹⁾ .	—10,0	11,7	—3,6	—2	2	0,3
Talonrakennustoiminnan määrä ..	1,0	7,9	—3,3	—2 ½	2	1,4
Talonrakennustoiminnan työllisyys ³⁾	—0,7	4,7	—2,4	—3 ½	0	—2,1

¹⁾ Kuutiometriä.

²⁾ Muutettu kiinteähintaisiksi rakennuskustannusindeksillä.

³⁾ Työtunteina mitattuna.

Maa- ja vesirakennustoiminta

Rautateillä maa- ja vesirakentaminen pieneni v. 1981 vähemmän kuin edellisenä vuonna. Posti- ja telelaitoksen korjaus- ja kunnossapito-

työt lisääntyivät, mutta investoinnit supistuivat. Energiataloudellinen maa- ja vesirakentaminen lisääntyi mm. vesivoimaloiden ja hiilisatamien rakentamisen vilkastumisen takia. Julkisessa hallinnossa kuntien maa- ja vesirakentaminen

kasvoi yli 10 %. Sitä vastoin julkiset tietyt supistuivat. Kaikkiaan maa- ja vesirakennustuotanto lisääntyi 2,4 % viime vuonna.

Vuonna 1982 maa- ja vesirakentaminen supistuneen hieman. Kasvua on odotettavissa julkisen hallinnon puolella tieliikenteessä. Kuntien maa- ja vesirakentaminen vähentyy kahden vuoden tuntuvan kasvun jälkeen jossain

määrin. Myös teollisuudessa ja rautateillä maa- ja vesirakentamisen arvioidaan vähenevän.

Vuonna 1983 maa- ja vesirakentaminen supistuneen edelleen hieman. Kasvuodotukset koskevat lähinnä tieliikenteen korjaus- ja kunnossapitotöitä. Kuntien maa- ja vesirakentaminen vähentyy edelleen. Myös teollisuudessa ja rautateillä aleneva suunta jatkuu.

20. Maa- ja vesirakennustoiminta

	1979	1980	muutos, prosenttia			Keskimäärin 1981/71
			1981*	1982**	1983**	
Maa- ja vesirakennustoiminnan määrä	0,5	3,6	2,4	— 1	— 1	— 0,8
Maa- ja vesirakennustoiminnan työllisyys ¹⁾	1,2	1,8	0,0	— 2	— 2	— 2,1
Valtion kassamenot maa- ja vesirakennusten investointeihin ja kunnossapitoon, määrä ²⁾	7,6	— 3,3	— 1,5	3	2	— 2,5
tieliikenne	13,4	— 1,1	— 3,3	4	4	— 2,6
rautatiet	2,3	— 16,2	— 6,6	— 1½	— ½	— 4,1
muut	— 8,9	— 2,6	10,4	2	— 1½	— 0,5

¹⁾ Työtunteina mitattuna.

²⁾ Muutettu kiinteähintaisiksi tienrakennuskustannusindeksillä.

Palveluelinkeinot

Palveluelinkeinojen tuotannon kasvu v. 1981 oli 2½ % eli puolet edellisvuotisesta. Huomattavalta osin kasvun hitaus aiheutui kaupan myynnin heikosta kehityksestä. Tänä vuonna

palveluelinkeinojen kasvu hidastuu vielä jonkin verran, kun kotimainen kysyntä ja vienti eivät tue alan tuotantoa. Vuonna 1983 palveluelinkeinojen tuotannon ennustetaan suhdanteiden elpymisen myötä lisääntyvän 2½ %.

21. Kotimaankaupan myynti

	1979	1980	määrän muutos, prosenttia			1983**
			1981*	1982**	1983**	
Tukkukauppa	9,7	4,6	0,5	1	3	
ravinto- ja nautintoaineet	11	1,8	2,1	
rauta- ja rakennustarvikkeet ...	6	9,4	5,4	
autoalan tukkukauppa	15	2,2	2,1	
polttoaineet	2	— 9,8	— 6,6	
investointitavarat ja raaka-aineet	14	11,9	— 2,6	
Vähittäiskauppa	5,9	3,0	1,9	2	2	
elintarvikkeiden kauppa	5	2,9	— 1,1	
rauta-alan kauppa	14	7,9	4,0	
autojen vähittäiskauppa	23	7,4	10,7	
huoltamatoiminta	— 1	— 4,7	2,0	
Ravitsemis- ja majoitustoiminta ..	6,2	3,6	0,8	1	1	

Kaupan myynnin kasvun hidastuminen py-
sähtyi vuoden 1982 alkupuoliskolla, ja myynti-
määrät alkoivat osin tuntuvastikin kasvaa.
Myyntin rakenne heijasti edelleen kotitalouksien
tulomuodostuksen heikkoutta ja rahoitus-
markkinoiden keveyttä; vuoden ensimmäi-
sellä neljänneksellä päivittäistavaroiden myyn-
nit edelleen supistuivat, kun taas kestokulu-
stavaroiden myynnit kasvoivat kymmeneksen
viimevuotisista. Myös ravitsemistoiminnan
myynnit kasvoivat hieman, ja majoitustoiminta
kehittyi edelleen ripeästi. Koko vuonna kau-
pan myynnin määrä kasvaneen yhteensä 1 ½ %.

Kaupan myynnin kasvua vuoden 1982 lop-
puoliskolla ja v. 1983 tukee kotitalouksien
ostovoiman kasvun ja keveiden rahamarkkinoi-
den ohella erityisesti rakennustoiminnan odot-
tettu vilkastuminen. Majoitustoiminnassa kasvu
hidastuu hieman v. 1983 ja myös ravitse-
mistoiminnassa kasvu jäänee verraten vähäi-
seksi. Koko kaupan tuotannon ennustetaan v.
1983 kasvavan 2 ½ %.

Liikenteen tuotanto kasvoi viime vuonna
2 ½ %. Ilmaliikennettä lukuun ottamatta kul-
jetuspalvelujen tuotannon kasvu hidastui jyr-
kästi; vesiliikenteen muutaman prosentin kas-
vu johtui lähinnä matkustajalautaliikenteen

laajenemisesta sekä vuoden 1980 alkupuolis-
kolle ajoittuneesta merenkulun työnseisauk-
sesta. Tietoliikenne kasvoi edellisvuotiseen
tapaan 8 %, kun erityisesti kotimaan puhelin-
palvelujen kysyntä lisääntyi paljon.

Vuoden 1982 alkupuoliskolla kuljetus- ja
varastointipalvelusten tuotannon kasvu mel-
kein pysähtyi, mikä aiheutui mm. ulkomaan-
kaupan ja talonrakentamisen supistumisesta.
Rautatieliikenteessä tuotanto supistui lievästi
ja pysyi tieliikenteessä edellisvuotisen suurui-
sena. Matkustajaliikenteen kasvusta huolimatta
vesiliikenne väheni arviolta 5 %. Sen sijaan
lentoliikenne lisääntyi 7 %; erityisen paljon
kasvoivat tilauslentojen matkustajamäärät, jot-
ka kolmen viime vuoden aikana olivat supis-
tuneet yhteensä neljänneksen. Vuoden jälkipuo-
liskolla liikennepalvelujen kysyntätekijöiden
kehitys ei merkittävästi muuttunut. Liikenteen
tuotanto kasvaa koko vuonna 1 ½ %.

Vuonna 1983 liikennepalvelujen tuotannon
ennustetaan kasvavan 3 %. Kuljetuspalvelujen
kysyntää lisää viennin ja talonrakentamisen en-
nustettu lievä elpyminen, tieliikenteen osalta
myös yksityinen kulutus, joka lisää kaupan
kuljetuksia. Tietoliikenteen jo neljä vuotta jat-
kunut nopea kasvu tasaantuu jonkin verran.

22. Ammattimaisen liikenteen tuotanto ja työllisyys

	1981* osuus %	1979	1980	1981*	1982**	1983**	Keskimäärin 1981/71
		määrän muutos, prosenttia					
Kuljetustoiminta	75,0	11,7	5,4	0,8	0	2 ½	2,5
rautatieliikenne	14,4	12,5	11,6	0,9	0
tieliikenne	51,7	10,5	3,8	-1,6	0
vesiliikenne	21,6	12,4	4,8	3,4	-3
ilmaliikenne	4,7	15,6	2,8	13,2	7
muut kuljetukset	7,6	12,8	6,6	-0,4	3
Tietoliikenne	25,0	8,3	7,6	7,8	6 ½	5 ½	5,9
Yhteensä	100,0	10,8	6,0	2,5	1 ½	3	3,3
Liikenteen työllisyys ¹⁾		2,9	1,6	-1,1	-1	1	0,3

¹⁾ Työtunteina mitattuna.

Rahoitus- ja vakuutuspalvelujen tuotanto v.
1981 lisääntyi 1 ½ %. Alan tuotanto on
1970-luvun jälkipuoliskolta alkaen kasvanut
keskimäärin parin prosentin vuosivauhtia eikä

kehityksessä ole lähivuosina odotettavissa suu-
rempiä muutoksia. Vuosina 1982 ja 1983 tuo-
tannon ennustetaan lisääntyvän prosentin vuo-
dessa.

Asuntopalvelujen tuotanto lisääntyi viime vuonna 3 % eli puoli prosenttiyksikköä edellisvuotista vähemmän. Kasvun hidastuminen heijastaa asuntotuotannon vähittäistä supistumista. Kuluvana ja ensi vuonna asuntopalvelut kasvavat yhtä paljon kuin v. 1981.

Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta lisääntyi vuosina 1979—1981 keskimäärin 10 % vuodessa; viime vuonna kasvu oli 9 ½ %. Alan tuotanto on viime vuosina laajentunut runsaasti mm. mainonnan, atk-palvelujen ja kiinteistöväilyksen aloilla. Ryhmään kuuluvien alojen kasvu jäänee v. 1982 kuitenkin tuntuvasti totuttua pienemmäksi eli 2 prosenttiin, mutta nopeutuu v. 1983 jonkin verran.

Yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut lisääntyivät v. 1981 saman verran kuin edellisenä vuonna eli 3 %. Viime vuosien tapaan selvästi nopeimmin eli 5—6 % kasvoivat puhtaanapito sekä erilaiset järjestö-, virkistys- ja kulttuuripalvelukset. Vuonna 1982 ryhmän tuotanto kasvaa arviolta 2 ½ %. Useat järjestö-, virkistys- ja kulttuuripalveluista tuotetaan rahapeliin tuottojen perusteella määräytyvän valtion tuen turvin. Kun rahapeliin tuottojen arvioidaan ensi vuonna supistuvan, ryhmälle myönnettävää valtion tukea joudutaan mahdollisesti vähentämään. Muun muassa tämän vuoksi ryhmän tuotannon ennustetaan v. 1983 kasvavan 2 %.

23. Yrittäjätoiminnan palveluelinkeinojen tuotanto ja työllisyys

	1981* osuus %	1979	1980	1981* määrän muutos, prosenttia	1982**	1983**	Keskimäärin 1981/71
Kauppa	30,5	7,3	3,7	0,9	1 ½	2 ½	2,2
tukku- ja vähittäiskauppa ravitsemis- ja majoitustoiminta	25,7	7,5	3,7	0,9	1 ½	2 ½	2,3
Liikenne	4,9	6,2	3,6	0,8	1	1	1,8
kuljetus ja varastointi	21,8	10,8	6,0	2,5	1 ½	3	3,3
tietoliikenne	16,3	11,7	5,4	0,8	0	2 ½	2,5
Rahoitus-, vakuutus-, kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta	5,5	8,3	7,6	7,8	6 ½	5 ½	5,9
rahoitus- ja vakuutustoiminta	38,5	3,8	5,0	4,0	2 ½	3	4,7
asuntojen omistus	11,1	1,1	2,4	1,6	1	1	3,0
kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta ..	18,5	3,5	3,4	3,1	3	3	4,7
Yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelukset	8,8	8,3	13,1	9,3	2	3	7,1
Yhteensä	9,2	4,3	3,0	2,9	2 ½	2	1,6
Työllisyys ¹⁾	100,0	6,3	4,6	2,7	2	2 ½	3,3
		1,0	2,2	— 0,3	— ½	1 ½	0,4

¹⁾ Työtunteina mitattuna.

4.2 Julkinen toiminta ja muu toiminta

Julkisen toiminnan tuotanto kasvoi v. 1981 edelleen 4 %, kuten useana sitä edeltäneenä vuonna. Kasvu oli varsin yhdenmukainen eri

palvelujen tuotannossa. Opetuspalvelujen tuotannon kasvu nopeutui edellisvuotisesta odotetun hidastumisen asemesta. Vuonna 1982 julkisen toiminnan kasvu jatkuu lähes yhtä suurena kuin viime vuosina. Opetustoimessa kasvu kui-

tenkin hidastunee. Sosiaalihuolto- ja lääkintäpalvelujen tuotanto kasvaa edelleen muuta palvelutuotantoa nopeammin. Vuonna 1983 julkisten palvelujen tuotanto kasvaa arviolta 3 %. Opetustoimen kasvu jatkuu verrattain hitaana.

Suunnitellut henkilöstölisäykset keskittyvät kansanterveysyöhön ja lasten päivähoitotoimintaan, ja palvelujen tuotannon kasvu näillä alueilla on siten merkittävin.

24. Julkisen toiminnan tuotanto ja työllisyys

	1981* osuus %	1979	1980	1981* määrän muutos, prosenttia	1982**	1983**	Keskimäärin 1981/71
Yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelukset ..	95,9	4,4	3,9	4,1	3 ½	3	5,2
julkisen hallinto	29,9	4,1	3,8	3,4	3 ½
opetus- ja tutkimustoiminta	28,4	3,3	2,6	4,7	2
lääkintä- ja eläinlääkintä-							
palvelukset	23,1	4,3	2,9	4,2	4
sosiaalihuolto	11,4	7,7	7,9	4,4	5
järjestö-, aatteellinen, vir-							
kistys- ja kulttuuritoi-							
minta	3,1	9,5	10,1	3,6	5
Muu julkinen toiminta ¹⁾ ..	4,1	— 1,9	1,8	2,0	2	2	..
Yhteensä	100,0	4,2	3,8	4,0	3 ½	3	5,0
Työllisyys ²⁾		2,5	3,1	1,6	1 ½	1 ½	4,4

¹⁾ Kuljetus, puhtaanapito, varastointi, tietoliikenne, rahoitus-, vakuutus-, kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta.

²⁾ Työtunteina mitattuna.

Muun toiminnan tuotannon kasvu jatkui v. 1981 parin prosentin tasolla. Valtaosa muusta toiminnasta syntyy erilaisia palveluja tuottavissa voittoa tavoittelemattomissa yksityisissä yhteisöissä. Vuonna 1981 lisääntyivät eniten lääkintäpalvelut sekä erilaiset järjestö-, virkistys- ja kulttuuripalvelut. Näiden toimintojen odote-

taan tänä ja ensi vuonna edelleen hieman laajentuvan. Muuhun toimintaan sisältyvän kotitalouspalvelutoiminnan kehityssuunta on sen sijaan ollut laskeva, ja tämä suuntaus jatkunee lähivuosina. Tähän vaikuttaa kunnallisen lasten päivähoitotoiminnan laajentaminen, joka vähentää yksityisen perhepäivähoidon kysyntää.

25. Muun toiminnan tuotanto ja työllisyys

	1981* osuus %	1979	1980	1981* määrän muutos, prosenttia	1982**	1983**	Keskimäärin 1981/71
Voittoa tavoittelematon toiminta	84,8	1,9	4,9	2,2	2	2	0,4
Kotitalouspalvelutoiminta ..	15,2	1,0	— 7,4	0,4	0	— 1	— 5,6
Yhteensä	100,0	1,8	2,9	2,0	2	2	— 0,8
Työllisyys ¹⁾		1,8	— 2,6	0,4	0	0	— 4,0

¹⁾ Työtunteina mitattuna.

4.3 Kokonaistuotannon kehitys

Markkinahintaisen bruttokansantuotteen määrä lisääntyi v. 1981 keskimäärin 1,3 %, eli runsas puoli prosenttiyksikköä vähemmän kuin syksyllä 1981 tulo- ja menoarviota laadittaessa ennustettiin. Tuotannon kasvu oli koko vuoden varsin hidasta. Kokonaistuotanto oli vuoden alkupuoliskolla 2 % ja loppupuoliskolla ½ % suurempi kuin vuotta aiemmin. Jos poikkeukselliset tekijät — vuoden 1981 kato ja kevään 1980 työnseisaukset — otetaan huomioon, kokonaistuotanto näyttää kasvaneen koko vuoden suunnilleen yhden prosentin vauhtia. Eniten tuotanto lisääntyi teollisuudessa, julkisessa toiminnassa sekä rahoitus- ja vakuustoiinnassa. Alkutuotanto väheni selvästi.

Hidas tuotannon kasvu jatkui kuluvan vuoden alkupuoliskolla. Ennakkotietojen mukaan bruttokansantuotteen määrä oli ensimmäisellä vuosineljänneksellä puolisen prosenttia suurempi kuin vastaavasti v. 1981, eikä tuotannon kasvun arvioida nopeutuneen toisella neljännekselläkään. Vuoden lopulla tuotannon kasvuvauhti lievästi elpyy. Koko vuonna keskimäärin markkinahintaisen bruttokansantuotteen määrän arvioidaan olevan prosentin suurempi kuin v. 1981.

26. Bruttokansantuote markkinahintaan neljännesvuosittain¹⁾

	I	II	III	IV	I-IV
	määrän muutos, prosenttia				
1979	6	8	8	8	7,6
1980	6	3 ½	9 ½	5 ½	6,0
1981*	1	3 ½	— ½	1 ½	1,3
1982**	½	½	2	1	1
1983**	1 ½	2	2 ½	3	2 ½

¹⁾ Edellisen vuoden vastaavasta neljänneksestä. Luvussa 1 on kausivaihteluista puhdistetun bruttokansantuotteen kehitystä esittävä kuvio 2.

linen tulopoliittinen linja toteutuu, jolloin hintakilpailukyvyyn pari vuotta jatkunut heikentyminen voisi lähes pysähtyä. Tämä tukisi länsiviennin kasvua. Kun toisaalta kansainvälisten suhdanteiden paraneminen näyttää jäävän aiemmin odotettua vähäisemmäksi, länsivienti kasvaisi kuitenkin vain 5 %, eikä vielä juuri ylittäisi vuoden 1980 tasoa. Tuotannon hidas elyminen jatkuisi koko vuoden 1983, ja kokonaistuotanto olisi keskimäärin 2 ½ % suurempi kuin v. 1982. Vuoden 1983 toisella puoliskolla tuotanto saavuttaisi suunnilleen kolmen prosentin kasvuvauhdin ja noususuhdanne voisi edelleen vahvistua vuoden 1984 aikana.

Heikon kansainvälisen kysynnän ohella merkittävin tuotantoedellytyksiämme jäytävä tekijä on hintakilpailukyvyyn ja yritysten kannattavuuden huononeminen. Vuodesta 1978 vuoteen 1982 hintakilpailukyky on heikentynyt 9—14 %; arviot vaihtelevat sen mukaan, millä tavoin eri maiden merkitys Suomen ulkomaankaupalle otetaan huomioon. Näyttää siltä, että kilpailukyky olisi nyt hieman pitemmän aikavälin keskiarvon alapuolella. Yritysten kannattavuus ei ole kuitenkaan kokenut edellisen taantuman aikaiseen verrattavaa huononemista, eikä sellaista ole nähtävissä myöskään tänä tai ensi vuonna. Investointien rahoitusedellytyksiä onkin pidettävä melko tyydyttävänä, sillä rahamarkkinat ovat keveät ja yrityksillä on myös käytettävissään liki 1 ½ mrd markan suuruiset investointitalletukset. Epävarmuus nousun alkamisesta on kuitenkin edelleen tunnusomaisia yritysten odotuksille, ja se heijastuu myös investointeihin ja tuotantoon.

Kun ulkoisen tasapainon ennustetaan säilyvän hyvänä sekä tänä että ensi vuonna, kotimaista kysyntää hillitsevät talouspoliittiset toimet tuskin tulevat ajankohtaisiksi ennustejaksolla edellyttäen, että pyrkimykset kustannustason nousun hidastamiseksi onnistuvat.

Työn tuottavuus nousi v. 1981 sekä koko kansantaloudessa että yrittäjätoiminnassa runsaan prosentin. Tuottavuuden nousun hidastuminen on tavanomainen matalasuhdanteen ilmiö, jota tällä kertaa syvensivät maatalouden kato ja metsätalouden vaikeat sääolot. Myöskään rakennustoiminnassa, jossa työvaltaisen peruskorjaustoiminnan osuus lisääntyy, työn tuottavuus ei ennakkotietojen mukaan v. 1981 kohonnut. Koko kansantalouden tuottavuuden arvioidaan v. 1982 nousevan 2 % ja v. 1983 puoli prosenttiyksikköä tätä enemmän.

27. Työn tuottavuus¹⁾

	1979	1980	1981*	1982**	1983**	Keskimäärin 1981/71
			muutos, prosenttia			
Maatalous, metsästys ja kalastus	10,8	16,5	— 10,2	1 ½	..	5,4
Metsätalous	9,2	0,7	— 4,5	0	..	5,4
Teollisuus	6,1	3,7	3,4	2 ½	..	4,0
Rakennustoiminta	0,9	2,9	— 0,2	1	..	2,9
Muu yrittäjätoiminta	5,7	2,6	2,9	1 ½	..	2,9
Yrittäjätoiminta	7,7	5,1	1,2	2	2 ½	4,1
Koko kansantalous	6,6	4,5	1,3	2	2 ½	3,7

¹⁾ Kansantalouden tilinpidon tuotanto- ja työtuntitietojen mukaan.

28. Arvonlisäys toimialoittain

	1981* osuus %	1979	1980	1981* määrän muutos, prosenttia	1982**	1983**	Keskimäärin 1981/71
Yrittäjätoiminta	82,6	8,2	6,4	1,1	½	2 ½	2,9
maatalous, metsästys ja kalastus	3,9	2,9	8,3	— 8,3	4	1	0,7
metsätalous	4,8	20,6	5,3	— 5,7	— 4	3	0,7
kaivos- ja muu kaivannais- toiminta	0,5	7,5	4,3	3,2	30	15	5,1
puu- ja paperiteollisuus ..	5,8	14,9	7,2	— 1,4	— 3	4	1,8
metalliteollisuus	9,3	10,7	11,8	6,9	2 ½	1	5,7
muu teollisuus	12,9	9,6	6,3	2,4	— 2 ½	2	3,0
sähkö-, kaasu- ja vesihuolto talonrakennustoiminta . . .	3,9	7,3	3,9	2,8	3	4	5,9
maa- ja vesirakennustoi- minta	5,0	1,0	7,9	— 3,3	— 2 ½	2	1,4
kauppa, ravitsemis- ja ma- joitustoiminta	2,1	0,5	3,6	2,4	— 1	— 1	— 0,8
kuljetus, varastointi ja tie- toliikenne	11,4	7,3	3,7	0,9	1 ½	2 ½	2,2
rahoitus-, vakuutus-, kiin- teistö- ja liike-elämää palveleva toiminta	8,1	10,8	6,0	2,5	1 ½	3	3,3
yhteiskunnalliset ja henki- lökohtaiset palvelukset .	14,4	3,8	5,0	4,0	2 ½	3	4,7
miinus laskennalliset pank- kipalvelumaksut	3,4	4,3	3,0	2,9	2 ½	2	1,6
Julkisen toiminta	2,8	1,3	1,7	3,0	4,0
Muu toiminta	15,5	4,2	3,8	4,0	3 ½	3	5,0
Muu toiminta	1,9	1,8	2,9	2,0	2	2	— 0,8
Bruttokansantuote tuottaja- hintaan	100,0	7,4	6,0	1,6	1	2 ½	3,1
Bruttokansantuote markkina- hintaan		7,6	6,0	1,3	1	2 ½	3,0
Kansantalouden työllisyys ¹⁾ .		0,8	1,4	0,2	— 1	0	— 0,6

¹⁾ Työtunteina mitattuna.

5 Työvoima

Työvoiman tarjonnan kasvu ylitti työpaikkojen kasvun vuoden 1981 puolivälin paikkeilla, ja työttömyys alkoi lisääntyä. Työllisen työvoiman määrä kasvoi kuitenkin koko vuonna 1981 vielä lähes 2 %. Työvoiman tarjonta lisääntyi nopeasti työikäisen väestön kasvun, paluumuuton suurenemisen ja piilotyöttömyy-

den edelleen pienenemisen vuoksi. Työttömien määrä kasvoi keskimäärin 125 000 henkeen eli 5,3 prosenttiin työvoimasta. Vuoden loppupuoliskolla työttömyys lisääntyi suhdanneluonteisesti etenkin maan eteläosissa, jolloin työttömyyden alueelliset erot alkoivat pienentyä edellisen laskusuhdanteen tapaan.

29. Työvoimatase

	1979	1980	1981 ^{a)}	1982 ^{**}	1983 ^{**}
	1 000 henkeä keskimäärin vuodessa				
Työikäinen väestö ¹⁾	3 593	3 606	3 629	3 659	3 676
Työvoima	2 273	2 315	2 369	2 418	2 428
Työtön työvoima	139	112	125	157	166
Työllinen työvoima	2 134	2 203	2 244	2 261	2 262
maa- ja metsätalous	250	253	248	250	246
teollisuus	581	605	621	606	597
rakennustoiminta	150	149	156	151	147
palvelulinkeinit	1 135	1 176	1 205	1 240	1 260
toimiala tuntematon	18	20	14	14	12
	prosenttia				
Työvoimaosuus	63,3	64,2	65,3	66,1	66,1
Työttömyysaste	6,1	4,8	5,3	6,5	6,8
alle 25-vuotiaat	12,8	10,1	10,8	12,8	12,9

¹⁾ Tiedot koskevat 15—74-vuotiaita.

a) Tilastossa suoritettiin vuoden 1980 väestölaskennan edellyttämä tasokorjaus v. 1981.

Työvoiman kysynnän kasvu hidastuu vuoden 1982 aikana. Toimialoittainen kehitys on kuitenkin epäyhtenäistä. Muun muassa metalliteollisuuden työllisyys on pysynyt melko hyvänä, kun taas puu- ja paperiteollisuudessa sekä tekstiili- ja vaatetusteollisuudessa kehitys on ollut heikompi. Rakennustoiminnassa ja metsätaloudessa sekä kaupassa ja liiken-

teessä työpaikat v. 1982 vähenevät, mutta maataloudessa ne saattavat lisääntyä. Palveluelinkeinojen työpaikkojen kokonaiskasvu aiheutuu lähinnä yhteiskunnallisten palvelusten lisäämisestä.

Työvoiman tarjonta pysyy v. 1982 suurena. Taantumavaiheeseen normaalisti liittyvä piilotyöttömyyden kasvu jää varsin vähäiseksi

mm. sellaisten rakenteellisten tekijöiden kuin työttömyysturvan kattavuuden laajenemisen, koulutustason nousun ja naisten työssäkäynnin yleistymisen takia. Kun lisäksi työikäinen väestö lisääntyy ja nettopaluumuutto on yhä varsin

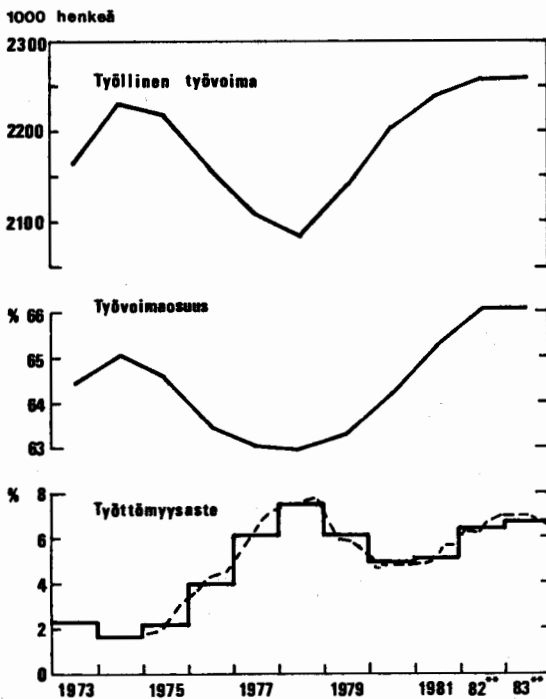
runsasta, työvoiman tarjonta lienee keskimäärin lähes 50 000 henkeä suurempi kuin v. 1981. Työvoimaosuuden arvioidaan suurenevan prosenttiyksikön.

30. Työtön työvoima ja työttömyysaste¹⁾

Vuosineljännes	1979	1980	1981*	1982**	1983**	1979	1980	1981*	1982**	1983**
	työttömiä, 1 000 henkeä					työttömyysaste, prosenttia				
I	176	126	129	164	180	8,0	5,6	5,6	6,9	7,6
II	139	108	120	143	168	6,1	4,6	5,0	5,9	6,9
III	123	106	125	157	160	5,2	4,4	5,1	6,3	6,2
IV	118	108	127	162	155	5,3	4,7	5,4	6,8	6,5
Koko vuosi	139	112	125	157	166	6,1	4,8	5,3	6,5	6,8

¹⁾ Lukuja ei ole puhdistettu kausivaihteluista.

Kuvio 15. Työllinen työvoima, työvoimaosuus ja työttömyysaste (vuodesta 1975 myös neljännesvuosittain kausitasoitettuna)

Työttömyysaste oli vuoden 1982 tammi—kesäkuussa 6,4 %. Suhdannetyöttömyyden kasvu pysähtyi tilapäisesti toisella neljänneksellä mm. nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi toteutettujen talouspoliittisten toimien takia. Työttömyys kuitenkin lisääntynee vuoden loppupuoliskolla ja koko vuonna työttömyysasteen arvioidaan olevan keskimäärin 6,5 %. Nuorten työttömyysaste lienee 12,8 %.

Vuonna 1983 työvoiman tarjonnan kasvu hidastunee suhdannetekijöiden tähden selvästi. Työvoimaosuus ei kuitenkaan muuttune. Työllinen työvoima pysyne suunnilleen ennallaan, sillä työpaikkojen lisäys palveluelinkeinoissa korvaa muilla toimialoilla odotettavissa olevan vähenemisen. Työttömyysasteen arvioidaankin tehostetuista työllistämistoimista huolimatta nousevan keskimäärin 6,8 prosenttiin. Vuoden 1983 aikana suhdannetyöttömyys alkanee kuitenkin pienentyä, niin että toisen vuosipuoliskon työttömyysaste jää tämän vuoden sekä keskimääräistä että jälkimmäisen vuosipuoliskon työttömyysastetta matalammaksi.

Kansantalouden kokonaistyöllisyyden työtunteina mitattuna arvioidaan v. 1982 supistuvan yhden prosentin; palkansaajien ja yrittäjien työllisyys vähentynevät suhteellisesti yhtä paljon. Ensimmäisellä vuosipuoliskolla työllisyyden ennustetaan hieman lisääntyvän.

31. Työllisyys¹⁾

	1981*	1979	1980	1981* 1982** 1983**			Keskimäärin 1981/71
	osuus %			muutos, prosenttia			
Yrittäjätoiminta	80,6	0,5	1,3	0,0	-1 ½	0	-1,2
palkansaajat	61,1	2,1	2,7	-0,1	-1 ½	½	-0,3
yrittäjät	19,5	-4,0	-2,9	0,4	-1	-1	-3,5
Julkinen toiminta	15,4	2,5	3,1	1,6	1 ½	1	4,4
Muu toiminta	4,0	1,8	-2,6	0,4	-1	-1 ½	-4,0
Yhteensä	100,0	0,8	1,4	0,2	-1	0	-0,6
palkansaajat	80,5	2,1	2,5	0,2	-1	½	0,2

¹⁾ Työtunteina mitattuna.

Maahanmuutto on v. 1982 edelleen selvästi vilkkaampaa kuin maastamuutto. Maamme vaikeutuva työllisyystilanne hillinnee kuitenkin

paluumuuttoa loppuvuodesta lähtien. Ensi vuonna paluumuuton enemmisyys pienenee.

32. Maastamuutto ja maahanmuutto

	1979	1980	1981* 1982** 1983**		
			1 000 henkeä		
Maasta muuttaneet	16,7	14,8	10,4	10	..
Maahan muuttaneet	10,1	13,6	15,8	5	..
Nettomaastamuutto	6,5	1,2	-5,4	-5	-3
siitä Pohjoismaihin	6,1	1,1	-5,3	-5	..

Valtion työllisyyden hoitotoimien painopiste on vuosina 1982—1983 yleisessä finanssi- ja talouspolitiikassa, millä tuetaan kotimaista kysyntää sekä vahvistetaan tuotannollisen toiminnan kilpailukykyä ja siten sen edellytyksiä säilyttää ja lisätä työpaikkoja. Varsinaiseen työohjelmaan varatuilla määrärahoilla työllistetään arviolta 32 700 työntekijää eli prosentin vähemmän kuin v. 1981. Valtion kassamenot työllisyyden hoitoon v. 1982 lisääntynevät 14 %. Työttömyyskorvausten ja työttömyyskassa-avustusten kasvu nopeutuu selvästi.

Vuonna 1983 vaikeutuvan työllisyystilanteen helpottamiseksi pyritään lisäämään työllisyyden hoidon erityistoimia. Osa-aikaisten työntekijöiden osuus julkisessa sektorissa suurenee. Eri-tyistä huomiota kiinnitetään alueellisten työttömyserojen supistamiseen sekä nuorisotyöttömyyden hoitoon (mm. yhteiskuntatakuukokelu sekä työeläkemaksun alentaminen 6 prosenttiin nuorten työntekijöiden osalta). Työllisyyden hoidon erityistoimenpitein työllistettävien määrä oli viime vuonna 72 000 henkeä, kuluvana vuonna se on 84 000 henkeä ja ensi vuonna arviolta 91 000 henkeä.

33. Valtion kassamenot työllisyyden hoitoon

	1978	1979	1980	1981	1982**
	miljoonaa markkaa				
Ammattikurssit	474	544	551	648	710
Työvoiman liikkuvuuden edistäminen	1	2	3	4	5
Sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi	458	558	573	682	700
Työttömyyskorvaukset	479	477	395	451	640
Työttömyyskassa-avustukset	352	221	138	137	165
Muut menot ¹⁾	345	568	712	762	850
Yhteensä	2 109	2 370	2 371	2 684	3 070

¹⁾ Sisältää mm. valtionavun työttömyyden lieventämiseen, vaikeasti työllistettävien työvoimapalvelun sekä ns. virastotyöt.

6 Kansantulo

Kansantulo kasvoi viime vuonna 13 ½ % eli vähemmän kuin vuotta aiemmin. Myös työtulojen kasvu hidastui; niiden osuus kansantulosta kuitenkin hieman suureni. Palkansaajien ansiotasoindeksi kohosi nimellisesti 12,7 % ja reaalisesti 0,6 %. Kotitalouksien yrittäjätulot maataloudesta supistuivat lähes neljänneksen. Yritysten kannattavuus heikkeni hieman.

Nykyiset työ- ja virkaehtosopimukset ovat pääosin voimassa vuoden 1983 helmikuun loppuun. Sopimuspalkkaindeksiin arvioidaan ko-

hoavan vuoden 1981 viimeiseltä neljännekseltä kuluvan vuoden viimeiselle neljännekselle 9 %. Arvioon sisältyy alkuvuonna toteutettu 0,6 prosentin suuruinen palkkojen indeksikorotus niillä aloilla, joilla työ- ja virkaehtosopimukset on solmittu tulopoliittisen kokonaisratkaisun mukaisesti. Kun palkkaliukuman arvioidaan pysyvän suunnilleen viimevuotisen suuruisena, palkansaajien ansiotasoindeksi kohoonee v. 1982 keskimäärin 10 ½ % ja reaalisesti 1 prosentin viimevuotisesta.

34. Palkansaajien ansiotasoindeksi ja työkustannukset tuoteyksikköä kohti

	1979	1980	1981*	1982**	1983**	Keskimäärin 1981/71
	muutos, prosenttia					
Sopimuspalkkaindeksi	9,8	9,4	10,3	8	7	9,2
Palkkojen liukuminen yms. tekijät	1,7	2,6	2,4	2 ½	2 ½	3,9
Ansioitasoindeksi ¹⁾	11,5	12,0	12,7	10 ½	9 ½	13,5
Reaalinen muutos ²⁾	3,7	0,4	0,6	1	2 ½	1,2
Keskiansiot ³⁾	12,3	14,2	15,5	11	10 ½	15,2
Työkustannukset tuoteyksikköä kohti koko kansantaloudessa ⁴⁾	6,5	10,5	13,3	8 ½	8	12,5
siitä tehdasteollisuudessa	4,5	9,9	11,6	8 ½	7	12,0
Kotitalouksien käytettävissä olevat reaalitytulot	5,7	4,0	0,5	2 ½	3	2,7

¹⁾ Ilman lomaltapaluurahaa.

²⁾ Ansioitasoindeksi jaettuna kuluttajahintaindeksillä.

³⁾ Laskettu jakamalla koko kansantalouden palkkasumma palkansaajien tehdyillä työtunneilla. Lukuihin vaikuttavat kaikki kansantalouden rakennemuutokset ja niihin sisältyy myös lomaltapaluurahan vaikutus.

⁴⁾ Palkkojen ja työnantajain sosiaalivakuutusmaksujen indeksi jaettuna tuotannon volyyymi-indeksillä.

Palkansaajien työpanos supistuu kuluvana vuonna hieman. Kun palkansaajien keskiansiot kohoavat viime vuosien tapaan edelleen jonkin verran ansiotasoindeksiä enemmän, palkkasumma kasvaneeksi tänä vuonna 10 % ¹⁾. Työnantajien sosiaalivakuutusmaksut lisääntyvät 9 %. Vuoden 1982 alusta työnantajan sairausvakuutusmaksua korotettiin 0,6 prosentti-

¹⁾ Arviossa on vähentävänä tekijänä otettu huomioon työnantajille maksettavien sairausvakuutus- ja äitiyspäivärahojen korottaminen.

yksikköä ja työnantajan tapaturmavakuutusmaksua 0,27 prosenttiyksikköä. Työeläkemaksu- ja puolestaan alennettiin kuluvan vuoden alusta 0,9 prosenttiyksikköä. Hallitusohjelmaan sisältyneiden inflaationvastaisten toimien mukaisesti kuluvan vuoden toukokuun alusta yksityisen työnantajan sosiaaliturvamaksua alennettiin 0,8 prosenttiyksikköä; siitä 0,45 prosenttiyksikköä oli sairausvakuutusmaksun ja keskimäärin 0,35 prosenttiyksikköä kansaneläkevakuutusmaksun alennusta.

Kotitalouksien yrittäjätulot maataloudesta lisääntynevät tänä vuonna neljänneksen. Maataloustuotteiden tavoitehintoja ja hintapolitiista tukea korotettiin maaliskuun alusta yhteensä 845,3 milj. mk. Korotuksesta 593,5 milj. mk aiheutui kustannusten noususta ja loput varsinaisesta tulon lisästä sekä maataloustulon indeksikorotuksesta. Syksyllä 1982 maataloudelle korvattiin edellisen maataloustuoratkaisun jälkeen tapahtunut kustannusten nousu — yhteensä 150,4 milj. mk, ja maataloustuloa korotettiin tulopoliittisen kokonaisratkaisun mukaisesti 202,0 milj. mk.

Markkinahakkuut supistuvat kuluvana vuonna. Kun myös tämän vuoden puolivälistä voi-

maan tulleen, uuden hintasuositussopimuksen mukaiset kantohinnat ovat selvästi hakuuvuonna 1981/82 toteutuneita matalammat, kotitalouksien yrittäjätulot metsätaloudesta eivät tänä vuonna lisääntyne. Kotitalouksien muut yrittäjätulot lisääntyvät hieman vähemmän kuin v. 1981, joten kotitalouksien yrittäjätulot kasvanevat kaikkiaan yli 10 %.

Muiden kuin kotitalouksien saamat yrittäjätulot sekä omaisuustulot lisääntyvät tänä vuonna vain vähän. Yritysten kannattavuus heikentyy edelleen hieman mm. kapasiteetin käytöasteen alenemisen vuoksi. Kansantulo kasvaa kaikkiaan 9 ½ %.

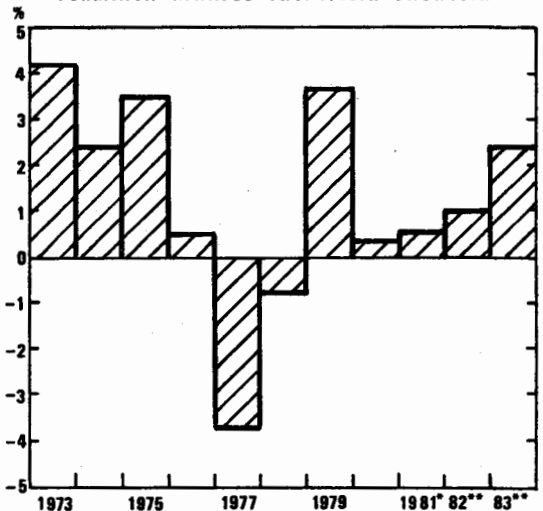
35. Kansantulo

	1981* osuus %	1979	1980	1981* muutos, prosenttia	1982**	1983**	Keskimäärin 1981/71
Palkat	54,9	14,7	16,9	15,8	10	11	15,5
Työnantajien sosiaalivakuutusmaksut	12,1	13,5	17,9	12,3	9	10	18,9
Kotitalouksien yrittäjätulot	14,4	8,5	11,4	6,1	10 ½	8	12,5
yrittäjätulot maataloudesta	1,7	-0,2	23,4	-22,8	25	11	7,2
yrittäjätulot metsätaloudesta ..	2,6	39,3	28,7	5,9	0	10	11,9
muut yrittäjätulot	10,1	5,0	5,0	13,1	11	7	14,0
Omaisuustulot ja muut yrittäjätulot	6,0	60,3	1,8	9,1	2	17	13,4
Välilliset verot miinus tukipalkkiot	12,5	11,5	17,5	15,5	12 ½	8 ½	15,0
Yhteensä	100,0	15,4	15,2	13,4	9 ½	10 ½	15,1

Kansantuloarvioiden pohjaksi vuodeksi 1983 on otettu tekninen oletus, että palkansaajien ansiotasoindeksi kohoaisi tämänvuotisesta 9 ½ %. Lukuun sisältyy 1 ½—2 prosentin suuruinen indeksikorotus vuoden 1983 tammikuun alusta. Arvioidusta indeksikorotuksesta puolet aiheutuisi kuluttajahintaindeksin ja puolet vaihtosuhteen kehityksestä; erityisesti vaihtosuhtearvio on hyvin epävarma. Jos palkkaliukuma pysyy suunnilleen ennallaan, ansiotasoindeksiin oletettuun kokonaisnousuun sisältyy vielä esimerkiksi noin 2 prosentin suuruinen palkkojen yleiskorotus vuoden 1983 syyskuun alusta.

Kun palkatun työn panoksen arvioidaan hieman lisääntyvän ja ylitöiden osuuden suurenevan, palkkasumma kasvaisi 11 %. Työnantajien sosiaalivakuutusmaksut kasvaisivat hieman palkkasummaa vähemmän. Vuoden 1983 alusta työeläkemaksu alenee alle 23-vuotiailta 6 pro-

Kuvio 16. Palkansaajien ansiotasoindeksin reaalin muutos edellisestä vuodesta

senttiin ja työeläkemaksu keskimäärin runsas $\frac{1}{2}$ prosenttiyksikköä, työttömyysvakuutusmaksua korotetaan 0,3 prosenttiyksikköä, ja yksityisen työnantajan sairausvakuutusmaksun väliaikainen alennus päättyy.

Yksityisten elinkeinonharjoittajien tulojen maataloudesta arvioidaan lisääntyvän 11 %. Tulopoliittisen kokonaisratkaisun perusteella maataloustuloa tarkistetaan vuoden 1983 maaliskuun alusta työehtosopimuksiin sisältyvän

indeksiehdon mukaisesti. Lisäksi on oletettu, että maataloudelle korvataan kustannusten nousu ja maataloustuloa nostetaan syksyllä 2 %. Kotitalouksien yrittäjätulot metsätaloudesta lisääntyvät lähinnä hakkuiden elpymisen vuoksi 10 %. Yritysten kannattavuuden arvioidaan pysyvän suunnilleen ennallaan. Kansantulo kasvaisi esitettyjen arvioiden ja oletusten perusteella yli 10 %.

7 Kustannukset ja hinnat

Kustannusten ja hintojen nousu hidastui vuoden 1981 aikana suunnilleen OECD-maiden keskimääräiselle tasolle. Joulukuusta 1980 joulukuuhun 1981 kuluttajahintaindeksi kohosi 10,0 %, kotimarkkinoiden perushintaindeksi 12,0 % ja rakennuskustannusindeksi 8,0 %.

Tämän vuoden aikana — joulukuusta 1981 joulukuuhun 1982 — välilliset verot sekä valtion hinnat ja maksut nostavat kuluttajahintaindeksiä yhteensä lähes 2 %. Vuoden 1982 tulo- ja menoarvioesitykseen liittyivät mm. seuraavat maksuperusteiden korotukset: alkoholi-juomat ja tupakka, rautatietariffit, eräät leimaverot, katsastusmaksut, terveydenhuoltomaksut, posti- ja telemaksut sekä öljytuotteiden valmisteverot ja varmuusvarastointimaksut. Tulo- ja menoarvion eduskuntakäsittelyn yhteydessä päätettiin edelleen sähköveron korotuksesta ja öljytuotteiden valmisteveron lisäkorotuksista. Arvioon sisältyy toukokuussa toteutettu autoveron alennus. Lisäksi on oletettu, että vuoden 1983 tulo- ja menoarvioesitykseen liittyvät alkoholi-juomien ja tupakan hinnankorotukset tulevat voimaan joulukuussa 1982.

Maataloustuloratkaisujen arvioidaan nostavan indeksiä tämän vuoden aikana yhteensä runsaan prosentin. Arviossa on otettu huomioon maatalouden tavoitehintatuotteita sisältävien tuotteiden sekä margariinin hinnankorotusten kokonaisvaikutus. Siten siihen sisältyy myös jalostuskustannusten ja kaupan palkkioiden kohoamisen vaikutus.

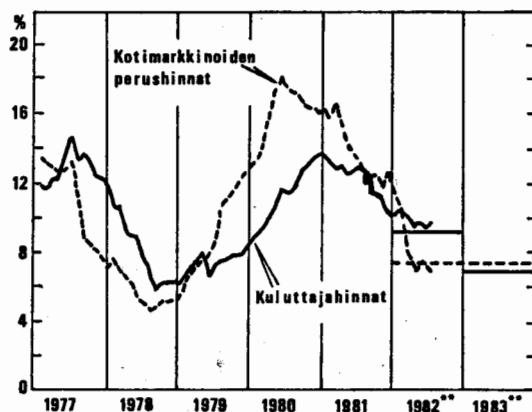
Valtioneuvoston kuluvan vuoden alusta voimaan tulleen yleisohjeen mukaisesti vapaarahoitteisten asuinhuoneistojen vuokria voitiin vuoden 1982 huhtikuun alusta nostaa v. 1970 tai sitä ennen valmistuneissa asuinhuoneistoissa 87 penniä ja v. 1971 tai sen jälkeen valmistuneissa asuinhuoneistoissa 105 penniä huoneistoalan neliömetriltä kuukaudessa riippumatta siitä, kumpi vuokrasuhteen osapuoli vastaa lämmityskustannuksista. Aravavuokrien korotukset olivat vuoden alkupuoliskolla koko aravavuokrakannasta laskettuna arviolta keskimäärin 185

penniä huoneistoalan neliömetriltä kuukaudessa. Polttonesteiden hintojen ja koron alenemisen vuoksi aravavuokria laskettiin elokuun 1982 alusta lainoitusvuoden mukaan 45—70 penniä neliömetriltä kuukaudessa. Kaikkiaan asuinhuoneistojen vuokrat nostavat kuluttajahintaindeksiä lähes 1 ½ %.

Tuontihintojen (ilman vaikutusta vuokriin ja maatalouden kustannuksiin) arvioidaan nostavan kuluttajahintaindeksiä enintään 2 %, joka suurelta osin aiheutuu valmiiden tuontitavaroiden — kulutus- ja investointitavaroiden — tuontihintojen kohoamisesta. Raaka-aineiden tuontihinnat eivät tänä vuonna mainittavasti lisää kustannuspainetta.

Muut kuin edellä mainitut kustannustekijät nostavat indeksiä yhteensä arviolta 2 %. Kustannuspainetta lisäävät lähinnä kevään ja syksyn palkankorotukset ja sitä vähentävät välillisten työvoimakustannusten ja koron alentaminen sekä tuottavuuden nousu.

Kuvio 17. Kuluttajahintaindeksin ja kotimarkkinoiden perushintaindeksin muutokset edellisen vuoden vastaavasta kuukaudesta

Yhteensä kuluttajahintaindeksin arvioidaan joulukuusta 1981 joulukuuhun 1982 nousevan 8 ½ %. Vuonna 1982 keskimäärin indeksi ko-
hoaa 9 ¼ % edellisvuotisesta.

Hintavalvontaa on v. 1982 toteutettu vuo-
den 1974 pysyväisluonteisen hintavalvontalain
nojalla. Mainitun lain voimassaoloaikaä jatket-
tiin vuoden 1981 syyskuussa annetulla asetuk-
sella edelleen neljä vuotta vuoden 1982 huhti-
kuun alusta lukien.

Vuoden 1982 aikana on toteutettu joukko
inflaationvastaisia toimia. Hallitusohjelman mu-
kaisesti yksityisen työnantajan sosiaaliturva-
maksua alennettiin toukokuun alusta lukien vä-
liaikaisesti 0,8 prosenttiyksikköä. Toukokuussa
valtioneuvosto teki periaatepäätöksen eräistä
inflaatiota hidastavista ja kustannuspainetta
alentavista toimista. Näihin kuuluivat mm. soke-
rin hinnan alentaminen, väkilannoitteiden

hintojen korottamatta jättäminen sekä autove-
ron alentaminen. Suomen Pankki alensi kesä-
kuun alusta lukien peruskorkoaan 0,75 pro-
senttiyksikköä. Kun otetaan mukaan maaliskuu-
ssa toteutettu öljytuotteiden kuluttajahin-
tojen alentaminen, mainittujen toimien arvioi-
daan hidastaneen kuluttajahintaindeksin nou-
sua kuluvan vuoden aikana kaikkiaan lähes
1 ½ prosenttiyksikköä.

Elinkeinoelämän eräät järjestöt ja elinkeino-
hallitus allekirjoittivat toukokuussa hintapoliti-
tisen pöytäkirjan, jossa järjestöt kehottivat jä-
senkuntaansa ottamaan huomioon toteutetut
kustannusten muutokset. Samalla järjestöt il-
moittivat pyrkivänsä myötävaikuttamaan siihen,
että yritysten tulevassa hinnoittelussa ja vuotta
1983 koskevassa budjetoinnissa hinnoittelupe-
rusteet mitoitetaan siten, että ne tukevat
inflaation taittumista.

36. Hinta- ja yksikköarvoindeksijä

	1979	1980	1981	1982**	1983**	Keskimäärin 1981/71
	muutos, prosenttia					
Viennin yksikköarvoindeksi	12,4	11,5	10,6	5	6 ½	13,8
Tuonnin yksikköarvoindeksi	15,6	16,8	11,9	2	6 ½	15,0
Kuluttajahintaindeksi	7,5	11,6	12,0	9 ¼	7	12,2
Kotimarkkinoiden perushintaindeksi	9,7	16,4	13,5	7 ½	7 ½	12,3
Maataloustuotteiden tuottajahintaindeksi	6,1	12,4	12,6	13	9	12,1
Rakennuskustannusindeksi	10,0	13,4	10,1	7	8	12,1

Kuluttajahintaindeksin vuoden 1983 nousu-
arvio perustuu edellä esitettyjen tulokehitystä
koskevien oletusten lisäksi mm. seuraaviin ar-
vioihin ja oletuksiin:

— Välilliset verot sekä valtion hinnat ja
maksut nostavat kuluttajahintaindeksiä yhteen-
sä ½ %. Vuoden 1983 tulo- ja menoarvioesi-
tykseen liittyvät mm. seuraavat maksuperus-
teiden korotukset: rautatietariffit, posti- ja tele-
maksut, katsastusmaksut, polttoaineiden, soke-
rin ja makeisten valmisteverot. Arvioon sisäl-
tyvät edelleen mm. sairaaloiden poliklinikka-

ja hoitopäivämaksujen korottaminen ja makeis-
siirapin tukijärjestelmän muuttaminen.

— Maataloudelle korvataan kustannusten
nousu ja maataloustuloa korotetaan edellä esi-
tety mukaisesti.

— Valtioneuvosto antaa vuoden 1982 lo-
pulla yleisohjeen, jonka perusteella vapaarahoit-
teisten asuinhuoneistojen vuokria voidaan vuo-
den 1983 alusta korottaa keskimääräistä kiin-
teistö kustannusten nousua vastaavasti. Arviossa
on oletettu, että katurasitusmaksu pysyy ennallaan
ja aktivoitujen korjaus- ja poistokustannus-

ten ns. taannehtivat erät jätetään yleisohjeessa huomioon ottamatta. Aravavuokrien on arvioitu kohoavan edelleen vapaarahoitteisten asuinhuoneistojen vuokria enemmän.

— Tuontihinnat kohoavat edellisvuotisista keskimäärin $6\frac{1}{2}$ %. Raakaöljyn tuontihinnat kohoavat 5 % ja kulutustavaroiden tuontihinnat 7 %.

— Työnantajien sosiaalivakuutusmaksujen maksuperusteita muutetaan edellä esitetyn mukaisesti. Työn tuottavuus yrittäjätoiminnassa nousee $2\frac{1}{2}$ %.

Esitettyjen oletusten ja arvioiden perusteella näyttää mahdolliselta, että kuluttajahintaindek-

sin nousu voisi ensi vuoden aikana — joulukuusta 1982 joulukuuhun 1983 — supistua $6\frac{1}{2}$ prosenttiin. Vuonna 1983 keskimäärin kuluttajahintaindeksi kohoaisi tällöin 7 % edellisvuotisesta.

Hintakilpailukyky on vuodesta 1979 vuoteen 1982 heikentynyt hieman pitkän aikavälin keskimäärän alapuolelle, eikä sen olennaiseen parantamiseen näytä lyhyellä aikavälillä olevan mainittavia mahdollisuuksia. Hintakilpailukyvyyn heikentyminen jatkunee myös ensi vuonna. Kilpailuasemiamme kohentaminen edellyttää tehokasta inflaationvastaista talouspolitiikkaa lähivuosien aikana.

8 Käytettävissä oleva tulo ja sen käyttö

8.1 Käytettävissä oleva tulo

Kansantalouden käytettävissä oleva tulo v. 1981 kasvoi 13 ½ %. Vaihtosuhteen heikentymisen vuoksi käytettävissä olevat tulot ovat viime vuosina kasvaneet reaalisesti kokonaistuotantoa hitaammin. Vuonna 1981 vaihtosuhteen heikkeneminen kuitenkin melkein pysähtyi ja v. 1982 vaihtosuhteen odotetaan paranevan. Vuonna 1982 kansantalouden käytettävissä oleva reaalitytulo lisääntyykin arviolta lähes 2 %, eli ¾ prosenttiyksikköä nopeammin kuin tuotanto kasvaa. Vuonna 1983 näiden tulojen enustetaan lisääntyvän 2 ½ %.

Sektoreiden tulonjako on viime vuosina huomattavasti muuttunut, mihin ovat vaikuttaneet noudatettu talouspolitiikka ja suhdannekierrossa ilmenevät tavanomaiset vaihtelut. Julkisyhteisöjen tulo-osuus suureni vuosina 1980—1981 tuntuvasti, mutta pienenee jälleen v. 1982 ja säilyy ennallaan v. 1983. Vastaavasti kotitalouksien tulo-osuus pieneni v. 1981 prosenttiyksikön, mutta kasvaa jälleen v. 1982 ja säilyy v. 1983 lähes ennallaan. Rahoituslaitosten tulo-osuuden ei arvioida vuosina 1982—1983 muuttuvan.

37. Käytettävissä oleva tulo

	1979	1980	1981*	1982**	1983**
	muutos, prosenttia				
Yksityinen sektori	17,9	14,2	11,3	11	10 ½
kotitaloudet	13,4	15,1	12,0	12	10
yhteisöt	100,9	4,5	3,2	½	15 ½
yritykset	10,8
rahoituslaitokset	35,9	36,4	15,7	7	10
voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	8,6	11,5	39,0	14 ½	14 ½
Julkisyhteisöt	8,6	17,8	19,5	6 ½	10
valtio	—4,2	21,5	23,9	1 ½	7
kunnat ja kuntainliitot	13,4	13,4	18,7	13 ½	11
sosiaaliturvarahastot	132,2	63,5	—2,7	—57	59
Yhteensä	15,4	15,1	13,5	9 ½	10 ½

Rahoituslaitosten tulojen kasvua vuosina 1982 ja 1983 hidastaa työeläkemaksun alentaminen 12,4 prosenttiin v. 1982 (ennen

13,3 % ja edelleen keskimäärin runsas ½ prosenttiyksikköä v. 1983. Keventyneet rahamarkkinat ovat parantaneet erityisesti liikepankkien

kannattavuutta, mutta toisaalta pankkikorkojen alentuminen hidastaa rahoituslaitosten tulonmuodostusta. Rahoituslaitosten tulot yhteensä kasvavat v. 1982 verraten hitaasti, mutta niiden kasvu nopeutuu jälleen v. 1983.

Yritysten tulonmuodostusta on viime vuosi-
na heikentänyt erityisesti vaihtosuhteen huo-

noneminen ja korkomenojen kasvu. Vuonna 1982 korkomenojen kasvu kuitenkin hidastuu ja myös vaihtosuhteen paraneminen tukee yritysten tulonmuodostusta. Tuotannon hitaan kasvun takia toimintaylijäämän taso jää kuitenkin matalaksi ja koko yrityssektorin käytettävissä oleva tulo pysyy edelleen negatiivisena.

38. Käytettävissä olevan tulon jakauma

	1979	1980	1981*	1982**	1983**
	prosenttia				
Yksityinen sektori	74,5	73,9	72,5	73 ½	73 ½
kotitaloudet	68,0	68,0	67,1	68 ½	68
yhteisöt	6,5	5,9	5,4	5	5 ½
yritykset	1,5	0,1	— 0,7	— 1	— 1
rahoituslaitokset	4,1	4,9	5,0	5	5
voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0,9	0,9	1,0	1	1
Julkisyhteisöt	25,5	26,1	27,5	26 ½	26 ½
valtio	8,6	9,0	9,9	9	9
kunnat ja kuntainliitot	16,1	15,9	16,6	17	17
sosiaaliturvarahastot	0,8	1,2	1,0	½	½
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100	100

Työ- ja pääomatulojen tulo-osuudet säilyvät ennusteen mukaan v. 1983 lähes ennallaan, ja yritysten toimintaylijäämä lisääntyy tuotannon kasvun mukaisesti. Korkomenojen kasvun hidastuminen parantaa yritysten tulonmuodostusta ja yritystulojen heikkeneminen jääkin meillä olevassa taantumassa suhdannevaiheeseen nähden lieväksi. Kehitykseen vaikuttaa myös osin dollarin jyrkkä vahvistuminen vuosina 1981 ja 1982 ja välillisten työvoimakulujen maksuperusteiden alentaminen.

Kotitalouksien käytettävissä olevat reaalitytulot v. 1981 kasvoivat ½ %. Ostovoiman hitaaseen kasvuun vaikuttivat lähinnä verotuksen kiristyminen ja kotitalouksien yrittäjätulojen

reaalinen supistuminen. Vuonna 1982 kotitalouksien nettoveroaste laskee 1 ½ prosenttiyksikköä, mihin vaikuttavat mm. verotuksen keveneminen ja sosiaalivakuutusetuksien paraneminen. Kun myös palkka- ja yrittäjätulot reaalisesti hieman kasvavat, kotitalouksien reaalitytulot lisääntyvät 2 ½ %.

Vuonna 1983 kotitalouksien nettoverotus säilyy lähes ennallaan, mutta palkkatulot kasvavat inflaation hidastumisen myötä reaalisesti 3 ½ % ja sosiaalivakuutusetuudet tätäkin nopeammin. Toisaalta omaisuustulot lisääntyvät v. 1983 vain vähän talletuskorkojen alentumisen takia. Yhteensä kotitalouksien ostovoiman ennustetaan v. 1983 kasvavan 3 %.

39. Kotitalouksien käytettävissä oleva tulo

	1981* osuus %	1979	1980	1981* muutos, prosenttia	1982**	1983**
Palkat	82,1	14,7	17,0	15,8	10	11
Työnantajain sosiaalivakuutusmaksut	18,1	13,5	17,9	12,3	9	10
Yrittäjätulot ja yrittäjätulojen otot	21,5	8,5	11,4	6,1	10 ½	8
maatalous	2,5	-0,2	23,4	-22,8	25	11
metsätalous	3,9	32,3	28,7	5,9	0	10
muut	15,1	5,0	5,0	13,1	11	7
Omaisuustulot	4,3	13,0	50,8	17,1	7 ½	4 ½
Tulonsiirrot julkiselta sektorilta ¹⁾	13,6	6,3	10,8	15,6	21 ½	13 ½
Tulonsiirrot julkiselle sektorille ²⁾	-34,2	6,9	17,8	19,3	10 ½	14
Muut tulonsiirrot, netto	-5,4	37,3	29,9	13,5	-2	-4
Yhteensä	100,0	13,4	15,1	12,0	12	10

¹⁾ Sosiaalivakuutusetuudet, sosiaalivastuutukset, maatalouden tukipalkkiot ja muut tulonsiirrot.

²⁾ Valtion ja kuntien välittömät verot ja vakuutettujen kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut ml. työnantajain julkiselle sektorille maksamat sosiaalivakuutusmaksut.

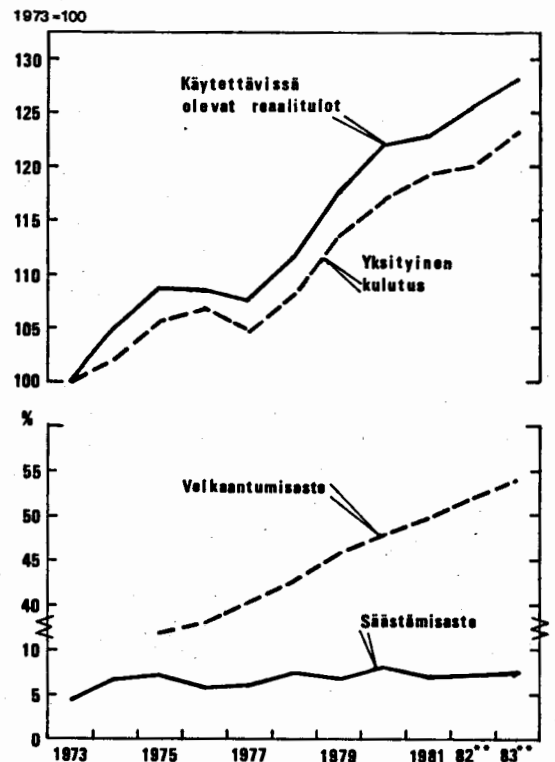
8.2 Kulutus

Yksityinen kulutus v. 1981 kasvoi 1 ½ %. Kestokulutustavaroiden kysyntä lisääntyi 4 ½ %; erityisesti kodinkoneiden ja henkilöautojen kysyntä jatkui vilkkaana. Tekstiilien ja vaatteiden ostot supistuivat ja jalkineiden ostot kasvoivat vain vähän. Lyhytikäisten kulutustavaroitten hankinnat pysyivät lähes ennallaan. Majoitus- ja ravitsemispalvelukset lisääntyivät vajaan prosentin lähinnä majoituspalvelusten suotuisan kasvun turvin.

Kotitalouksien säästämisaste laski prosenttiyksikön. Kotitalouksien saamat luotot kasvoivat nettomääräisesti 18 %, jolloin velkaantuneisuus edelleen kohosi. Asuntoluotot lisääntyivät yhä ripeästi — 20 % — ja kulutusluottojen kasvu nopeutui 15 prosenttiin. Kotitalouksien talletukset suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin ylittivät hieman pitkän aikavälin keskimääräisen tasonsa.

Vuonna 1982 yksityisen kulutuksen kasvun arvioidaan hieman nopeutuvan; kotitalouksien käytettävissä olevat reaalitytulot lisääntynevät 2 ½ %. Palkkatulot kasvavat reaalisesti vain yhden prosentin, mutta keventyvä verorasitus ja parantuneet eläkkeet lisäävät ostovoimaa yhteensä prosenttiyksikön verran. Myös kotitalouksien yrittäjätulot kasvavat hieman enemmän kuin v. 1981, mutta omaisuustulojen kasvu

Kuvio 18. Kotitalouksien käytettävissä olevat reaalitytulot ja yksityinen kulutus sekä kotitalouksien säästämis- ja velkaantumisaste

jää vähäiseksi mm. alentuneiden pankkikorkojen takia.

Kun kotitalouksien asuntoinvestoinnit supistuvat, säästämistä ei nouse puoltakaan prosenttisyyskikköä, vaikka tulonjako muuttuu eläkeläistalouksien hyväksi.

Rahoitusmarkkinoiden keveys on edelleen jatkunut, mikä on helpottanut kotitalouksien luotonsaantia. Kotitalouksien luotot kasvavatkin v. 1982 reaalisesti 7 %, kun erityisesti henkilöautojen ja kodinkoneiden luotot lisääntyivät tuntuvasti.

Koko vuonna 1982 kestokulutustavaroiden kysyntä lisääntyy 5 %, "muiden" tavaroiden kysyntä 1 % ja palvelusten kysyntä 2 ½ %. Koko yksityisen kulutuksen v. 1982 odotetaan kasvavan 2 %.

Vuonna 1983 yksityisen kulutuksen kasvun ennustetaan edelleen jonkin verran nopeutuvan. Palkkatulot lisääntyvät hieman enemmän kuin tänä vuonna, eläkkeiden kasvu hidastuu, mutta nettoveroaste säilyy lähes ennallaan. Erityisesti inflaation hidastumisen vuoksi kotitalouksien käytettävissä olevien reaalitulojen ennustetaan v. 1983 kasvavan 3 %.

Rahoitusmarkkinat säilynevät keveinä ja henkilöautojen ja eräiden kodinkoneiden korvaushankinnat suurina. Myös asuntoinvestointien osuus kotitalouksien tulonkäytöstä lisääntyy jälleen. Kotitalouksien säästämistä v. 1983 arvioidaan 7 ½ %. Koko yksityisen kulutuksen ennustetaan v. 1983 kasvavan 2 ½ %.

40. Kulutus

	1981* osuus %	1979	1980	1981* määrän muutos,	1982** prosenttia	1983**	Keskimäärin 1981/71
Yksityinen kulutus	100,0	5,6	2,9	1,6	2	2 ½	2,6
kotitaloudet	96,9	5,7	2,8	1,6	2	2 ½	2,7
kestokulutustavarat	9,7	14,9	5,0	4,3	5	5	4,5
puolikestävät kulutustavarat	12,6	6,1	4,1	— 0,2	1 ½	2	1,9
lyhytikäiset tavarat	39,8	4,4	0,8	— 0,1	½	1	1,5
palvelukset	32,7	4,6	4,3	3,2	2 ½	2 ½	3,7
muut ¹⁾	2,1	1,7	— 4,0	4,4	5,9
voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	3,1	2,8	7,2	3,6	0,7
Julkisen kulutus	100,0	3,7	4,4	3,4	4	2 ½	4,9
valtio	32,4	3,0	4,8	1,7	5	3	3,0
kunnat ja kuntainliitot	64,8	4,1	4,1	4,6	3 ½	2 ½	6,2
sosiaaliturvarahastot	2,8	1,5	7,9	— 5,4	2	2	2,3
Yhteensä		5,1	3,3	2,1	2 ½	2 ½	3,2
Kotitalouksia välittömästi palveleva julkinen kulutus ²⁾		4,1	3,3	4,5	3 ½	2	..
					prosenttia		
Kulutuksen osuus bruttokansantuotteesta (käypiin hintoihin)		73,7	73,2	73,6	75	75	
Kotitalouksien kulutusaste		93,1	92,0	93,0	92 ¾	92 ½	
Kotitalouksien velkaantumisaste ³⁾		45,9	47,2	49,7	52	54	
Kotitalouksien likvidisyys ⁴⁾		58,5	59,0	61	62 ¾	64	

¹⁾ Ryhmään muut sisältyvät markkinattomat hyödykkeet sekä ulkomaiset kulutusmenot, netto.

²⁾ Julkisen toiminnan toimialoista opetustoiminta, lääkintä- ja eläinlääkintäpalvelu, sosiaalihuolto sekä virkistys- ja kulttuuripalvelutoiminta.

³⁾ Kotitalouksien velat vuoden lopussa suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin.

⁴⁾ Kotitalouksien käteisraha, käteis- ja aikatalletukset vuoden lopussa suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin.

Kotitalouksia välittömästi palvelevalla julkisella kulutuksella tarkoitetaan sitä osaa julkisesta kulutuksesta, joka suuntautuu suoraan kotitalouksille (ks. asetelman 40 alaviitettä 2). Se on noin viidennes yksityisestä kulutuksesta ja on kasvanut määrältään vuosina 1980/1975 keskimäärin 5 % vuodessa, v. 1981 kasvu oli 4,5 %. Kotitalouksille välittömästi suuntautuvasta julkisesta kulutuksesta opetustoiminnan osuus on suurin, mutta tämä ala kasvoi vuosina 1980/1975 keskimääräistä hitaammin. Nopeimmin kasvoivat virkistys- ja kulttuuripalvelukset; niiden osuus mainitusta kulutuksesta on vähäisin. Myös sosiaalihuollon palveluja on lisätty varsin nopeasti. Kotitalouksia palvelevien julkisten kulutusmenojen ennustetaan v. 1982 kasvavan 3 ½ % ja ensi vuonna 2 %.

Julkisen kulutus lisäntyi viime vuonna 3 ½ %. Valtion kulutuksen kasvu jäi 1 ½ prosenttiin; kasvun selvä hidastuminen aiheutui puolustuslaitoksen kalustohankintojen tuntuvasta supistumisesta. Kuntien kulutusmenot lisääntyivät 4 ½ % eli 1 ½ prosenttiyksikköä ns. järjestelyasiakirjassa esitettyä tavoitetta enemmän. Keskimääräistä enemmän kasvoivat mm. sosiaalipalvelujen sekä virkistys-, kulttuuri- yms. palvelujen menot. Myös koulutustoiminnan kulutusmenot kasvoivat hieman keskimäärää enemmän huolimatta peruskoulujen oppilasmäärien vähenemisestä.

Vuonna 1982 julkisen kulutuksen kasvu nopeutuu 4 prosenttiin. Kunnallistaloudessa nopeimmin kasvavia tehtäväalueita ovat sosiaalipalvelut ja terveydenhuolto. Lähinnä koulutustoiminnan menojen kasvun hidastumisen vuoksi kuntien kulutuksen kasvu hidastuu edellisvuotisesta. Sen sijaan valtion kulutus lisääntyy verrattain paljon. Sitä kasvattavat erityisesti puolustuslaitoksen kalustohankinnat, joiden lisäys vastaa 2 ½ prosenttiyksikköä valtion kulutuksen kasvusta. Myös korjaus- ja kunnossapitomenot lisääntyvät reaalisesti. Valtion henkilöstön lisäys on vähäinen.

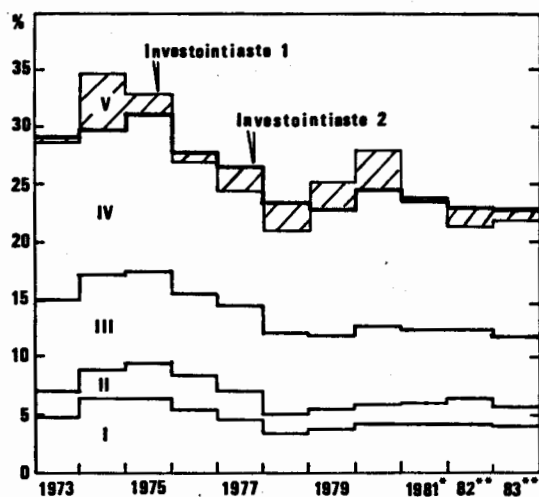
Vuonna 1983 julkisen kulutuksen kasvu hidastuu 2 ½ prosenttiin. Valtion kulutusmenojen kasvua pyritään säästötoimin rajoittamaan nähtävissä olevan rahoitustarpeen kasvun vuoksi. Myös valtionavuin rahoitettavissa kuntien tehtävissä, mm. koulutustoiminnassa, pyritään säästöihin. Valtakunnallisten suunnitelmien mukaan kulutuksen kasvu keskittyy kunnallistaloudessa edelleen terveydenhuoltoon ja sosiaalipalveluihin.

8.3 Investoinnit

Investointien suhdannevaihtelu on viime vuosina ollut vähäisempää kuin aiemmissa suhdannekiertoissa. Vuosien 1979—1980 korkeasuhdanteessa kiinteiden investointien taso jäi suhteellisen matalaksi, ja myös meneillään oleva investointitaantuma on jäämässä loivemmaksi kuin useissa aiemmissa laskusuhdannevaiheissa. Kansantalouden investointiaste on viime vuosina pysytellyt noin 2 prosenttiyksikköä pitkän aikavälin keskitason alapuolella.

Vuonna 1979 alkanut investointien kasvuvaihe saavutti huippunsa v. 1980, jolloin mm. teollisuuden investoinnit lisääntyivät kolmanneksen ja kiinteät investoinnit yhteensä kymmeneksen. Vuoden 1980 viimeiseltä neljännekseltä lähtien kasvu alkoi selvästi hidastua ja v. 1981 investoinnit kasvoivat enää noin prosentin. Kasvua piti yllä lähinnä teollisuuden, sähkö-, kaasu- ja vesilaitosten sekä julkisten investointien lisääntyminen, kun taas maatalou-

Kuvio 19. Investointiaste ja investointien jakauma

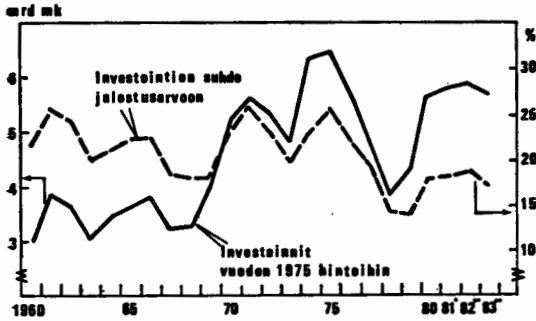
- I Teollisuuden investoinnit.
- II Sähkö-, kaasu- ja vesilaitosten investoinnit.
- III Asuntoinvestoinnit.
- IV Muut kiinteät investoinnit.
- V Varastojen muutos.

Investointiaste 1 = Kokonaisinvestointien osuus markkinahintaisesta bruttokansantuotteesta.
Investointiaste 2 = Kiinteiden investointien osuus markkinahintaisesta bruttokansantuotteesta.

den, asuntosektorin ja kaupan investoinnit vähenivät.

Vuonna 1982 kiinteiden investointien ennustetaan supistuvan lievästi. Teollisuuden investoinnit kasvanevat mm. investointisuunnitelmätietojen mukaan hieman myös tänä vuonna; maatalouden, kaupan ja asuntosektorin investointien ennustetaan supistuvan. Julkiset investoinnit kasvavat jonkin verran.

Kuvio 20. Teollisuuden investoinnit

Teollisuuden investointien lievä kasvu v. 1982 johtunee yhtäältä edellisen korkeasuhdanteen suhteellisen matalaksi jääneestä investointitasosta, ja toisaalta siitä että nykyisessä laskusuhdanteessa on välttytty kannattavuuden, kapasiteetin käyttöasteen ja yritysten rahoitusaseman jyrkältä heikkenemiseltä. Myös keveinä pysyneet rahamarkkinat sekä eräät investointeja vauhdittaneet julkisen vallan toimenpiteet (mm. teollisuuden investointien liikevaihtovero- hujennusten jatkaminen, väliaikaiset vapaat poistot ja kehitysalueilla väliaikainen hankintavaraus sekä investointivarausten käytön salliminen pääosin jo vuoden 1982 alusta) näyttävät vaikuttaneen samaan suuntaan. Teollisuuden eri toimialoista ripeimmin lisääntyvät suunnitelmätietojen mukaan tekstiili- ja vaate- teollisuuden ja kemian teollisuuden investoinnit, kun taas metsä- ja rakennusaineteollisuudessa investointien arvioidaan supistuvan. Tekstiili- ja vaate- teollisuudessa osa suunnitelluista investointihankkeista saattaa vientinäköymien heikkenemisen myötä kuitenkin lyk- kääntyä.

41. Kiinteät investoinnit toimialoittain

	1981* osuus %	1979	1980 määrän	1981* muutos, prosenttia	1982**	1983**	Keskimäärin 1981/71
Maa- ja metsätalous	8,2	5,2	10,0	-4,4	-10	7	0,8
Teollisuus	18,5	11,7	33,2	2,1	1 ½	-3	-1,1
Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto	5,6	27,3	-26,8	11,5	13	-20	-1,6
Kauppa-, ravitsemis- ja majoitustoiminta	5,5	11,1	14,7	-0,7	-3	10	-2,8
Asuntojen omistus	25,9	-3,4	4,2	-4,1	-1 ½	2	0,5
Muut	36,3	0,8	12,9	5,1	-3 ½	3	1,3
Yhteensä	100,0	3,8	10,5	1,1	-1 ½	1	0,1

Vuonna 1983 kiinteiden investointien ennustetaan pysyvän suunnilleen tämänvuotisen suuruisina; ne voivat elpyä tuntuvammin vasta vuoden jälkipuoliskolla edellyttäen, että yleiset menekinäkymät paranevat muualla tässä katsauksessa ennustetulla tavalla. Investointien rahoitusmahdollisuuksien arvioidaan säilyvän verraten hyvinä. Teollisuuden investoinnit supistuvat kuitenkin jonkin verran. Sen sijaan maatalouden, kaupan ja asuntosektorin investoin-

tien odotetaan lisääntyvän ja julkisten investointien pysyvän lähellä tämänvuotista tasoa. Koko kansantalouden investointiaste (kiinteät investoinnit) saattaa edelleen hieman laskea.

Teollisuuden varastojen määrän kasvu pysähtyi vuoden 1981 lopulla ja koko vuonna ne kasvoivat keskimäärin 6 %. Vuoden 1982 ensimmäisellä neljänneksellä teollisuuden varastot vähenivät 5 %; keskeisistä toimialoista ainoastaan puuteollisuudessa varastot lisääntyivät

edelleen tuntuvasti. Tänä vuonna teollisuuden varastot supistunevat 7 % ja v. 1983 vielä hieman.

Kaupan varastojen määrän kasvu alkoi jyrkästi hidastua vuoden 1980 viimeisellä neljänneksellä ja koko vuonna 1981 ne lisääntyivät enää prosentin. Vuoden 1982 ensimmäisellä neljänneksellä kaupan varastot supistuivat 3 % ja koko vuonna niiden arvioidaan vähenevän

5 %. Vuonna 1983 kaupan varastot pysyvät samansuuruisina kuin tänä vuonna (kuvio 13).

Vuonna 1981 varastoinvestointien määrän muutos supisti kokonaiskysyntää 2 ½ prosenttiyksikköä, minkä vuoksi kokonaiskysyntä ei tuolloin kasvanut lainkaan. Vielä tänä vuonna varastojen muutos vähentää kokonaiskysyntää arviolta ½ prosenttiyksikköä, mutta lisää sitä v. 1983 saman verran (asetelma 1).

42. Kiinteät investoinnit pääomatavaratyypeittäin

	1981* osuus %	1979	1980 määrän	1981* muutos, prosenttia	1982** prosenttia	1983**	Keskimäärin 1981/71
Talonrakennukset	46,2	-0,8	7,5	-4,3	-2	2	0,9
asuinrakennukset	25,9	-3,4	4,2	-4,1	-1 ½	2	0,5
muut talonrakennukset ..	20,3	2,8	11,8	-4,5	-3	2	1,4
Maa- ja vesirakennukset ...	13,5	-1,4	4,2	1,8	-1	-1	-1,6
Koneet ja laitteet	40,2	13,4	17,3	7,8	-1	1	-0,2
Yhteensä	100,0	3,8	10,5	1,1	-1 ½	1	0,1
yksityiset	85,9	4,1	10,8	0,6	-2	1	-0,1
julkiset	14,1	1,5	9,1	4,4	2	1	1,6
Investointien osuus brutto-					prosenttia		
kansantuotteesta (käypiin							
hintoihin)							
Kiinteät investoinnit		22,8	24,7	24,2	23 ½	23	
yksityiset		19,7	21,4	20,8	20	19 ½	
julkiset		3,1	3,3	3,4	3 ½	3 ½	
Varastojen muutos ¹⁾		2,3	3,3	0,1	-1 ½	-1	

¹⁾ Varastojen arvon muutoksen osuus markkinahintaisesta bruttokansantuotteesta.

8.4 Säästäminen ja rahoitustasapaino

Kansantalouden säästämisaste laski v. 1981 lievästi. Yritysten ja kotitalouksien säästäminen jäi edellisvuotista pienemmäksi, mutta julkisyhteisöjen säästäminen lisääntyi selvästi. Säästämiskehitykseen vaikutti lähinnä tuotannon kasvun hidastuminen ja kotitalouksien verotuksen kiristyminen. Myös poistojen kansantuoteosuus pieneni.

Säästämisen osuus kansantuotteesta pienenee edelleen v. 1982. Kotitalouksien säästäminen kehittyy suotuisasti, mutta julkisyhteisöjen säästäminen vähenee tuntuvasti ja rahoituslaitosten säästämisen viime vuosien nopea kasvu hidastuu. Poistojen kansantuoteosuus säilyy v. 1982 ennallaan.

Vuonna 1983 säästämisen kansantuoteosuus ei muuttune. Julkisyhteisöjen säästäminen vähenee hieman. Kotitalouksien säästäminen jatkuu suotuisana, kun mm. inflaatio hidastuu ja asuntohankinnat vilkastuvat. Myös yritysten säästäminen kehittyy suotuisampaan suuntaan taloudellisen kasvun nopeutumisen myötä.

Pääomanmuodostuksen ja säästämisen välinen tasapaino on viime vuosina ollut verraten hyvä. Kotimaisten sektoreiden rahoitusaliijäämä oli v. 1981 vain 0,6 % kansantuotteesta. Vaikka säästämisaste hieman laski, investointiaste laski huomattavasti enemmän, ja myös yritysten rahoitusaliijäämä jäi suhdannetilanteeseen nähden verraten pieneksi. Kotitalouksien rahoitustasapaino säilyi lähes ennallaan ja julkisyhteisöjen rahoitustasapaino parani niiden lisääntyneen säästämisen myötä.

43. Säästäminen sektoreittain

	1979	1980	1981*	1982**	1983**
	prosenttia	markkinahintaisesta	bruttokansantuotteesta		
Nettosäästäminen	11,2	11,5	11,1	9 ½	9 ½
kotitaloudet	4,0	4,6	4,0	4 ½	4 ½
yritykset	1,3	0,1	— 0,6	— 1	— ½
rahoituslaitokset	3,5	4,1	4,2	4	4
voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	— 0,8	— 0,9	— 0,8	— 1	— ½
julkisyhteisöt	3,3	3,5	4,3	2 ½	2 ½
Kiinteän pääoman kuluminen	13,2	13,3	13,1	13	13
Bruttosäästäminen	24,4	24,8	24,2	22 ½	22 ½

Kansantalouden rahoitustasapaino paranee edelleen v. 1982, jolloin kotimainen säästäminen jo ylittää lievästi pääomanmuodostuksen. Yritysten rahoitusali jää supistuu yhä, mutta julkisyhteisöjen säästäminen jää poikkeuksellisesti niiden investointeja pienemmäksi. Muiden sektoreiden rahoitusali jäävät lähes ennallaan. Kotitalouksien asuntoinvestoinnit su-

pistuvat v. 1982, mutta säästäminen kehittyi suotuisasti.

Vuonna 1983 kansantalouden rahoitustasapaino säilynee yhä hyvänä ja kotimaiset säästöt riittävät investointien rahoitukseen. Yritysten investointien vilkastumisen myötä niiden rahoitustasapaino hieman heikkenee, muissa sektoreissa muutokset jäävät varsin pieniksi.

44. Kansantalouden rahoitustasapaino

	1979	1980	1981*	1982**	1983**
	prosenttia	markkinahintaisesta	bruttokansantuotteesta		
Pääoman bruttomuodostus ¹⁾	25,1	28,0	24,2	22	22
kotitaloudet	5,5	6,2	5,3	5 ½	5 ½
yritykset	12,0	14,0	11,0	8 ½	9
rahoituslaitokset	0,9	0,9	1,3	1	1
voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	3,1	3,0	2,9	3	3
julkisyhteisöt	3,6	3,9	3,8	4	4
Bruttosäästäminen ²⁾	24,4	24,8	24,2	22 ½	22 ½
kotitaloudet	7,5	8,1	7,5	8	8
yritykset	8,5	7,4	6,5	6	6
rahoituslaitokset	3,8	4,5	4,6	4 ½	4 ½
voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0,5	0,4	0,5	½	½
julkisyhteisöt	4,1	4,4	5,1	3 ½	3 ½
Rahoitusylijäämä = vaihtotaseen ylijäämä	— 0,5	— 2,8	— 0,6	½	0
kotitaloudet	2,0	1,9	2,2	2 ½	2 ½
yritykset	— 3,5	— 6,5	— 4,5	— 2 ½	— 3
rahoituslaitokset	2,9	3,6	3,4	3 ½	3 ½
voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	— 2,7	— 2,6	— 2,4	— 2 ½	— 2
julkisyhteisöt	0,5	0,5	1,3	— ½	— ½
Tilastollinen ero ³⁾	— 0,3	— 0,4	0,5

¹⁾ Kiinteän pääoman bruttomuodostus ja varastojen lisäys sekä maanostot, netto.

²⁾ Ml. päämansierrot, netto.

³⁾ Kysynnän ja tarjonnan taseeseen sisältyvä tilastollinen ero.

9 Julkinen talous

9.1 Valtiontalous

Vuonna 1981 valtiontalouden tasapaino parani, vaikka taloudellinen kasvu hidastui. Sekä brutto- että nettorahoitustarpeet pienenevät noin 1 ½ mrd mk edellisvuotisista. Tasapainon

paranemiseen vaikuttivat suurelta osin eräiden tuloerien kirjaamisajankohtien muutokset sekä menojen maksatuksen lykkäytyminen seuraavaan vuoteen. Välittömien verojen tuoton kasvua lisäsivät myös veronpalautusten pieneminen normaalille tasolle ja inflaatiotarkistuksen

45. Valtiontalouden rahoitus¹⁾

	1979	1980	1981	1982**
		miljoonaa markkaa		
Verotulot	33 672	39 384	46 851	51 820
Muut tulot	3 729	4 166	4 846	5 470
Tulot ilman rahoitustaloustoimia	37 401	43 550	51 698	57 290
Tavaroiden ja palvelusten ostot ²⁾	15 958	18 095	20 434	23 260
Siirtomenot ³⁾	23 390	26 452	30 964	36 210
Menot ilman rahoitustaloustoimia	39 348	44 547	51 398	59 470
Tuloylijäämä (+)	— 1 947	— 997	300	— 2 180
Finanssisijoitukset, netto ⁴⁾	— 2 719	— 3 139	— 2 829	— 3 200
Nettorahoitustarve (—)	— 4 667	— 4 135	— 2 530	— 5 380
Valtionvelan kuoletukset	— 1 182	— 1 503	— 1 748	— 2 785
Bruttorahoitustarve (—)	— 5 849	— 5 639	— 4 278	— 8 165
Siirto valtion suhdannerahastosta (+)	—	— 500	149	440
Lainanottotarve (—)	— 5 849	— 6 139	— 4 129	— 7 725
Lainanotto ⁵⁾	4 743	5 002	5 229	..
Kassa- ym. lyhytaikaisten rahoitusvarausten ja velkojen nettomuutos	— 1 106	— 1 137	1 100	..
Suhdannerahasto (supistuminen —)	—	500	— 149	— 440
Kassajäämä	— 1 106	— 637	951	..

¹⁾ Valtiontalouden (ml. rahastot) kassalaskelmien mukaan.

²⁾ Kulutusmenot, reaalisijoitukset, varastojen muutos sekä ryhmä ”muut ja erittelemättömät menot”.

³⁾ Ml. korot ja indeksikorotukset sekä valtion liikeyritysten lisärahoitustarve, netto.

⁴⁾ Valtiolle takaisin maksetut lainat miinus annetut lainat ja muut finanssisijoitukset. Sisältää valtion investointirahaston lainanantoa (brutto) 272 milj. mk v. 1979, 316 milj. mk v. 1980, 217 milj. mk v. 1981 ja 300 milj. mk v. 1982.

⁵⁾ Ml. valtion investointirahaston ja viljavarastorahaston lainanotto.

mitoitus. Yhdenoista prosentin inflaatiotarkistus jäi selvästi pienemmäksi kuin ansioiden keskimääräinen nousu, joten veroprogressio kasvatti verontuottoa tuntuvasti. Valtion välittömien verojen tuotto nousi 28 %, josta kolmannes selittyy ajoitustekijöillä. Liikevaihtoveroa kertyi 18 % enemmän ja kaikkia välillisiä veroja yhteensä 16 % enemmän kuin v. 1980.

Valtion kulutusmenojen reaalin kasvu jäi 1 ½ prosenttiin. Siirrot yksityiselle sektorille ja muille julkisyhteisöille lisääntyivät nopeammin kuin kulutus. Korkomenojen kasvu jatkui nopeana. Menojen kasvu kaikkiaan oli kuitenkin pienempi kuin tulojen kasvu ja säästäminen lisääntyi. Myös rahoitusylijäämä (nettoluotonanto) kasvoi tuntuvasti, sillä valtion investoinnit supistuivat reaalisesti hieman.

Vuonna 1981 valtio otti rahoitustarpeen kattamiseksi pitkäaikaisia lainoja kotimaasta 2,5 mrd mk ja ulkomailta 2,7 mrd mk. Nettolainanotto ei lisääntynyt edellisestä vuodesta. Vuoden 1981 lopussa valtionvelka oli 22,1 mrd mk. Suhteessa bruttokansantuotteeseen velka kohosi lähes prosenttiyksikön 10 ½ prosenttiin.

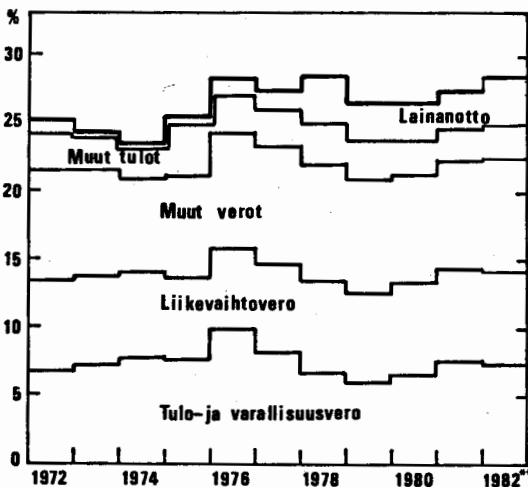
Vuonna 1982 valtiontalouden bruttorahoitustarpeen arvioidaan kohoavan lähes 4 mrd mk runsaaseen 8 mrd markkaan. Kokonaistuotantoon suhteutettuna rahoitustarve nousee sel-

västi pariin edelliseen vuoteen verrattuna, mutta jää kuitenkin hieman pienemmäksi kuin v. 1979, jolloin rahoitustarve oli suhteellisesti suurimmillaan. Valtiontalouden tasapainon heikkeneminen aiheutuu lähinnä tulojen kasvun jyrkästä supistumisesta. Välittömien verojen kasvu jää alle 10 prosentin ja välilliset verotkin lisääntyvät vain hieman tätä nopeammin. Kasvuja pienentävät osaltaan edellä mainitut tulojen kirjaamisajankohtien muutokset. Tuloveron tuoton kasvua vähentävät lisäksi ansiotason nousua hieman suurempi inflaatiotarkistus sekä ennakonpidätyksen väliaikainen alennus, joka ei kuitenkaan vaikuta lopulliseen verotukseen. Välittömien verojen kasvua lisää jonkin verran eräiden sosiaaliturvaetuuksien verollepano.

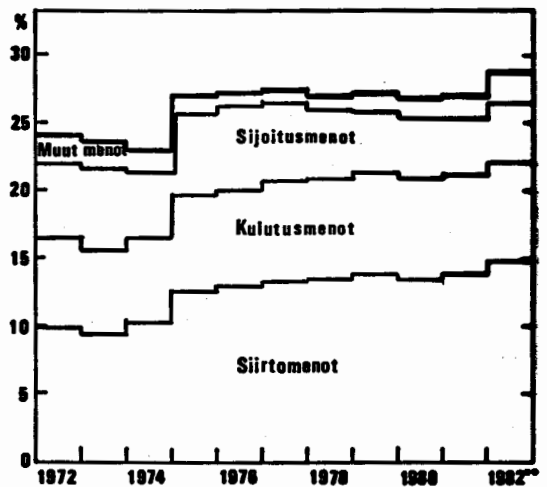
Valtiontalouden kassamenot kasvavat reaalisesti tuntuvasti enemmän kuin v. 1981. Kulutus lisääntyy arviolta 5 %, josta lähes puolet on puolustuslaitoksen kalustohankintojen kasvu. Myös valtion siirtomenot kasvavat reaalisesti. Eniten nousevat siirrot kotitalouksille ja sosiaaliturvarahastoihin mm. sosiaaliturva- ja työttömyysturvaetuuksien parantamisen vuoksi. Tukipalkkioiden kasvu jää vähäisemmäksi.

Säästäminen alenee v. 1982 valtiontaloudessa eikä se yhdessä pääomansiirtojen ja poistojen kanssa riitä täysin bruttopääomanmuodostuksen rahoittamiseen. Valtion investoinnit kasvavat reaalisesti arviolta pari prosenttia.

Kuvio 21. Valtiontalouden kassatulot suhteessa bruttokansantuotteeseen sekä tulojen jakauma

Kuvio 22. Valtiontalouden kassamenot suhteessa bruttokansantuotteeseen sekä menojen jakauma

Rahoitustarpeen tuntuva lisääntyminen v. 1982 merkitsee nettolainanoton kasvua, ja valtionvelka kohoaa bruttokansantuotteeseen suhteutettuna edelleen arviolta prosenttiyksikön 11 ½ prosenttiin.

Vuoden 1983 budjettiesityksessä verojen ja maksujen korotukset on inflaation hillitsemiseksi pidetty erittäin vähäisinä. Korotukset ovat monilta osin selvästi yleistä hintojen nousua pienemmät. Lähinnä eräiden välillisen verotuksen teknisten uudistusten vuoksi bruttoveroaste laskee vajaa ½ prosenttiyksikköä ja sen arvioidaan v. 1983 olevan 36 %. Nettoveroaste ei kuitenkaan näiden teknisten uudistusten vuoksi muutu. Tulo- ja menoarvioesitystä laadittaessa on tavoitteena ollut valtiontalouden jokseenkin neutraali vaikutus kokonaistuotantoon.

Tulo- ja varallisuusverotuksessa ehdotetaan luonnollisten henkilöiden ennakonpidätystä lievennettäväksi jo vuoden 1983 helmikuun alusta 9 prosentin hintatason nousua vastaavasti. Myös keskeisissä vähennyksissä toteutetaan samansuuruiset tarkistukset, perhepolitiikan kannalta tärkeitä vähennyksiä korotetaan kuitenkin keskimääräistä enemmän. Esitetyt tarkistukset keventävät valtion tulo- ja varallisuusverotusta vuodelta 1983 noin 1 850 milj. mk ja vähentävät valtion kassatuloja 1 550 milj. mk. Muiden veronsaajien tuloja vähennysten tarkistaminen pienentää yhteensä 100 milj. mk. Tämän lisäksi on tarkoitus jatkaa 1. 5. 1982 voimaan tullutta palkansaajien ennakonpidätysalennusta vuoden 1983 tammikuun loppuun. Kuluvan vuoden ennakonpidätysten alennusten periminen takaisin osittain jo vuoden 1983 lopulla lisää verokertymää. Kansaneläkeuudistukseen liittyvä etuuskasvu ja niiden verolle saattaminen lisäävät kaikkien veronsaajien tuloja, mutta myös menoja. Veronpalautukset on tarkoitus maksaa ajallaan joulukuussa 1982 ja 1983.

Liikevaihtoveroprosentti pidetään ennallaan. Teollisuusinvestointien liikevaihtoverohelpotuksia esitetään jatkettavaksi vuoden 1983 loppuun. Investointien liikevaihtoverohuojennukset vähentävät veron tuottoa aikaisemmat päätökset mukaan lukien noin 600 milj. mk v. 1983. Maataloustuotteiden vientituen ja kotimaisten toimitusten hinnanalennuskorvauksen määräytymiseen vaikuttava liikevaihtoverolain muutos vähentää veron tuottoa 410 milj. mk sekä lähes vastaavalla määrällä vientitukeen ja hinnanalennus-

nuskorvauksiin v. 1983 tarvittavia määrärahoja. Vuoden 1983 verotuloja lisää alkoholijuomien ja tupakkavalmisteiden 5 prosentin hinnan korotus yhteensä 205 milj. mk.

Muut tärkeimmät vuoden 1983 budjettiesitykseen sisältyvät veroperustemuutokset ja niitä vastaavat verotuoton muutokset ilmenevät oheisesta asetelmasta:

	milj. mk
— Elintarviketuotteiden hinnanero- tasausjärjestelmän muutos	— 1 500
— Makeisvero, 3 mk/kg	+ 25
— Polttoaineveron korotus, 5 % ..	+ 165
— Sokeriveron korotus, 36 p/kg ..	+ 55
— Sähköveron muutos	— 10
— Lannoiteveron, öljyväkirehun ja eräiden maataloustuotteiden markkinoimismaksun muutos ..	— 14
— Leimaveron tarkistukset	+ 115
— Autoveron palautusten inflaatio- tarkistus	— 20
— Moottoriajoneuvoveron tarkistus	+ 14
— Tullien sopimusten mukaiset alennukset	— 80
— Voin hinnanalennusmaksu	— 15
— Eräistä maataloustuotteista kan- nettavat tasausmaksut	+ 90
	— 1 175

Valtion perimiä maksuja tarkistetaan kustannusten nousua vastaavasti maksuperustelain edellyttämällä tavalla, ja niiden tuoton lisäys on 50 milj. mk. Lentoliikenteen, katsastus- ja kuljettajatutkinta- sekä väylämaksuja korotetaan kuitenkin vain 5 % inflaation hillitsemiseksi. Rautateiden henkilö- ja tavaratariiffeja on tarkoitus korottaa vuoden 1983 alussa 5 % sekä vuoden puolivälissä henkilötariffeja 5 % ja tavaratariiffeja 7 %; tariffikorotukset ovat tarpeen rautateiden heikentyneen talouden kohentamiseksi. Posti- ja telelaitoksen tariffeja korotetaan vuoden 1983 alussa keskimäärin 5 %. Tariffien korotukset lisäävät 170 milj. mk rautateiden sekä 190 milj. mk posti- ja telelaitoksen tuloja.

Tulot ilman lainanottoa ovat 63 157 milj. mk ja kasvavat budjettiesityksen mukaan 7 % suuremmiksi kuin vuoden 1982 arvioidut budjettitalouden kassatulot. Veroperustemuutokset vähentävät valtion kassatuloja ensi vuonna yhteensä 2,9 mrd mk. Kun eräisiin tulojen vähenemisiin liittyy vastaavan suuruisen menojen supistuminen, yhteensä 1,9 mrd

46. Valtiontalous

	1979	1980 miljoonaa	1981* markkaa	1982**
Omaisuus- ja yrittäjätulot	1 021	939	1 321	1 485
Välittömät verot	9 642	12 387	15 816	17 090
Välilliset verot, pakolliset maksut ja sakot	24 361	27 752	32 185	35 895
Sosiaalivakuutusmaksut	499	128	58	2
Tulonsiirrot muilta julkisyhteisöiltä	413	410	428	450
Muut tulot ¹⁾	908	1 041	1 209	1 335
Tulot	36 844	42 656	51 016	56 257
Kulutusmenot	9 867	11 476	13 084	15 120
Tukipalkkiot	6 860	7 332	8 552	9 250
Sosiaalivakuutusetuudet	1 276	1 453	1 673	1 810
Sosiaaliavustukset ja muut tulonsiirrot	4 161	4 760	5 570	6 570
Tulonsiirrot muille julkisyhteisöille	9 867	11 441	13 479	15 750
Muut menot ²⁾	2 909	3 369	4 025	4 890
Menot	34 940	39 831	46 383	53 390
Säästö	1 903	2 825	4 634	2 867
Poistot ja pääomansiirrot, netto	-83	-153	-84	-290
Pääoman bruttomuodostus ³⁾	2 291	2 744	2 713	3 340
Nettoluotonanto	-470	-72	1 837	-763

¹⁾ Laskennalliset sosiaalivakuutusmaksut ja tulonsiirrot muilta kotimaisilta sektoreilta.

²⁾ Korko- yms. menot sekä eläkemeno.

³⁾ Ml. maanostot ja varastojen muutos.

mk, nettomuutokset heikentävät budjettitalouden tasapainoa 1,0 mrd mk. Kun huomioon otetaan myös sekalaisien tulojen ja tariffien tarkistukset, tulojen väheneminen on 2,5 mrd mk ja tasapainoa heikentävä vaikutus 0,6 mrd mk.

Menojen kasvuvauhtia on budjettiesityksessä pyritty hidastamaan erilaisin säästötoimin. Huomattavia lisäyksiä on kuitenkin esitetty lasten päivähoidon ja kansanterveystyön kehittämiseen, tutkimus- ja tuotekehitystoimintaan sekä aluepoliittiseen tukeen. Työllisyyden hoidon erityistoimet koskevat aikaisempaa useampia henkilöitä. Erityisesti lisätään oppisopimuskoulutusta, erityiskoulutettujen työllistämistä, opiskelijoiden kesätyöpaikkoja sekä työllisyyskoulutusta. Muiden sektoreiden rahoituksessa painopistettä siirretään avustuksista lainoihin ja suorasta lainanannosta korkotukilainoihin.

Kulutusmenoihin ehdotetaan yhteensä 20 101 milj. mk, joka on 13 % enemmän kuin vuoden 1982 varsinaisessa budjetissa. Kuluvan vuoden

arvioituihin kassameneihin verrattuna kulutusmenojen volyymin kasvu on 2 %. Kulutusmenojen kasvua nopeuttavat osaltaan kunnossapitotöiden lisääntyminen ja työllisyysammatinkursitoiminnan laajentaminen.

Siirtomenoihin esitetään yhteensä 37 833 milj. mk eli 7 % enemmän kuin vuoden 1982 varsinaisessa budjetissa. Vuoden 1982 kassa-arvioon verrattuna siirtomenot supistuvat kiintein hinnoin 3 %. Supistumiseen vaikuttaa pääasiassa hinnanerotasausjärjestelmän muutos.

Siirrot kunnille ja kuntainliitoille ovat 15 446 milj. mk. Niiden kasvu aiheutuu pääasiassa vahvistetuista valtakunnallisista suunnitelmista, mutta myös vähäisessä määrin valtionapuun oikeuttavien menojen piirin laajenemisesta.

Elinkeinoille annettavassa tuessa kehitysalueiden tukemiseen, teollisuutta edistävään tutkimustoimintaan, viennin edistämiseen ja kotimaisten polttoaineiden käytön edistämiseen esitetään lisävaroja. Maatalouden hintatuen tar-

vetta supistaa noin 400 milj. mk vuoden 1983 alusta voimaantuleva liikevaihtoverolain muutokset. Siirtomenoja vähentää valmisteveroien alentumista vastaavasti hinnanerokorvausjärjestelmän muuttaminen. Valtion osuutta työttömyyskassojen menoista ehdotetaan edelleen jatkettavaksi alennetulla tasolla. Maatalousyrittäjäeläkkeistä ja yrittäjäeläkkeistä valtiolle aiheutuvat menot lisääntyvät tuntuvasti. Opintorahaetuksiin tehdään inflaatiotarkistus. Lapsilisiä ehdotetaan korotettavaksi 8 % 1. 10. 1983. Äitiysavustusta korotetaan jo ensi vuoden alusta.

Siirrot Kansaneläkelaitokselle ja rahastoihin lisääntyvät yhteensä 8 %. Lisäystä aiheuttavat mm. siirto sairausvakuutusrahastoon, valtionrautateiden sekä posti- ja telelaitoksen uudistusrahastoihin ja maatilatalouden kehittämisrahastoon. Sen sijaan siirrot vientitakuurahastoon ja varmuusvarastorahastoon supistuvat. Valtion investointirahastoon ehdotetaan siirrettäväksi edelleen 30 milj. mk.

Sijoitusmenoihin yhteensä ehdotetaan 8 342

milj. mk eli 13 % enemmän kuin vuoden 1982 menoarviossa. Vuoden 1982 lisämenoarvioiden vuoksi reaali-investointien kassamenot kohoavat selvästi varsinaisesta menoarviosta. Vuoden 1982 arvioituihin kassamenoihin verrattuna esityksen reaalisisjoitusmäärärahojen määrä supistuu hieman. Talonrakennusten volyymi nousee kuitenkin selvästi kuluvan vuoden kassamenoennusteesta. Asuntolainojen maksamiseen ehdotetaan 2 544 milj. mk. Valtionyhtiöiden (ml. Kehitysalue-rahasto Oy) lainoihin ja osakepääomien korotuksiin esitetään käytettäväksi 256 milj. mk.

Budjettitalouden tulot ilman uusia pitkäaikaisia lainoja ovat tulo- ja menoarvioesityksessä 63 157 milj. mk ja menot yhteensä 72 106 milj. mk. Budjettitalouden rahoitusaseman muutos verrattuna vuoden 1982 budjettiin ja kassarvioon on esitetty asetelmassa 47. Budjetin tasapainottamiseksi tarvitaan esityksen mukaan uusia valtionlainoja 8 950 milj. mk. Tämän ottamiseksi tarvitaan hieman suuremmat eli 9 200 milj. markan lainanottovaltuudet.

47. Budjettitalouden rahoitustarve vuosina 1982 ja 1983

	Tulo- ja menoarvio 1982	Kassa- arvio 1982**	Tulo- ja meno- arvioesitys 1983
	miljoonaa markkaa		
Tulot ilman lainanottoa ja siirtoa suhdanne- rahastosta	57 879	58 650	63 157
Valtionvelan hoitomenot	4 514	4 775	6 012
Käytettävissä muihin menoihin	53 364	53 875	57 145
Menot ilman valtionvelan hoitomenoja	60 402	61 920	66 094
Bruttorahoitustarve (—)	— 7 038	— 8 045	— 8 949
Suhdannerahasto (supistuminen +)	390	440	—
Pitkäaikaiset lainat	6 650	7 810 ^{a)}	8 950

a) Budjetoitu määrä tulo- ja menoarviossa 1982 ja II lisämenoarviossa.

Taloudellisen kasvun nopeutumisesta huolimatta eräät sekä tuloihin että menoihin liittyvät tekniset uudistukset hidastavat budjettitalouden tulojen ja menojen kasvua. Budjettiesityksen tulo- ja menoperusteiden pohjalta tehdyissä kansantalouden tilinpidon mukaisissa ennusteissa valtion välittömien verojen tuoton kasvu kuitenkin nopeutuu kaksinkertaiseksi

edellisen vuoden lukemista eli 17 prosenttiin. Pääosan kasvun nopeutumisesta selittävät inflaatiotarkistusprosentin pieneneminen, kansaneläke-etuuksien verolle saattaminen ja kuluvan vuoden ennakonpidätysten alennusten takaisinperintä. Välillisten verojen kasvu hidastuu 3 prosenttiin, jolloin verotuloja ja pakollisia maksuja kertyy valtiolle yhteensä 8 % enem-

män kuin v. 1982. Kun tulonsiirrot yksityisille supistuvat hieman tukipalkkioiden vähenemisen vuoksi, nopeutuu valtion käytettävissä olevan tulon kasvu 7 prosenttiin. Kulutusmenot kasvavat tätä selvästi nopeammin ja säästäminen supistuu tästä vuodesta. Valtion hallinnollisten investointimenojen ennustetaan lisääntyvän vain hintojen nousun verran, ja valtion kansantalouden tilinpidon mukainen rahoitusali jäämä kasvaa tästä vuodesta. Valtion vero- ja muista varsinaisista tuloista ei jää lainkaan käytettäväksi liikelaitosinvestointeihin, lainanantoon ja muihin finanssisijoituksiin. Kun kyseiset menot kuitenkin hieman kasvavat, valtiontalouden bruttorahoitustarve on noin 1 mrd mk suurempi kuin tänä vuonna.

9.2 Kunnallistalous

Kuntien rahoitus tilanne säilyi v. 1981 hyvänä, minkä vuoksi sekä kulutus- että investointimenoja lisättiin edelleen järjestelyasiakirjassa sovittuja tavoitteita enemmän. Kulutusmenojen

kasvua nopeutti hieman myös terveyskeskusmaksujen poistaminen. Kunnallisvero lisääntyi edellisestä vuodesta osin ajoitustekijöidenkin vuoksi huomattavasti, ja lisäksi uutta veroa — katumaksua — kertyi 100 milj. mk. Keskimääräinen kunnallisveroäyrin hinta v. 1981 toimitetussa verotuksessa oli 15,86 penniä ja vuodeksi 1981 vahvistettu ennakkoveroäyrin hinta oli 15,87 penniä. Valtionosuuksilla ja -avustuksilla katettiin 46,5 % kulutusmenoista ja 13 % hallinnollisista investoinneista. Kuntien rahoitus tilannetta paransi myös luottomarkkinoiden keveneminen.

Vuonna 1982 kuntien tulot ovat lisääntyneet edelleen. Verotulojen kasvua nopeuttavat sosiaalietuuksien verotusuudistus sekä katumaksutulojen kaksinkertaistuminen. Toisaalta veronpalautusten arvioidaan kasvavan huomattavasti, mikä vähentää kuntien verotuloja. Toukokuun alussa toteutetun ennakonpidätysten alentamisen aiheuttamat verotulojen vähennykset suoritetaan kunnille myöhemmin kuluvan vuoden aikana. Ennakkoveroäyrin hinnan (15,91 penniä) nousun vaikutus verotuloihin on sen

48. Kuntien ja kuntainliittojen talous

	1979	1980	1981*	1982**
		miljoonaa markkaa		
Omaisuus- ja yrittäjätulot	749	968	1 061	1 180
Välittömät verot	14 095	15 557	18 402	20 720
Välilliset verot, pakolliset maksut ja sakot ..	73	79	94	110
Tulonsiirrot muilta julkisyhteisöiltä	9 064	10 528	12 524	14 310
Muut tulot ¹⁾	1 781	2 047	2 372	2 720
Tulot	25 761	29 178	34 452	39 040
Kulutusmenot	19 017	22 254	26 178	29 890
Tukipalkkiot	250	271	317	350
Sosiaalivastukset ja muut tulonsiirrot	784	812	895	1 020
Tulonsiirrot muille julkisyhteisöille	841	905	1 014	1 235
Muut menot ²⁾	1 717	2 039	2 366	2 585
Menot	22 608	26 282	30 770	35 080
Säästö	3 152	2 897	3 682	3 960
Poistot ja pääomansiirrot (netto)	1 344	1 698	1 849	2 030
Pääoman bruttomuodostus ³⁾	3 529	4 512	5 375	5 820
Nettoluotonanto	967	82	155	170

¹⁾ Laskennalliset sosiaalivakuutusmaksut ja vahinkovakuutuskorvaukset.

²⁾ Korot, vahinkovakuutusmaksut ja eläkkeet.

³⁾ Ml. maanostot ja varastojen muutos.

sijaan varsin vähäinen. Kuntien valtiolta saamat tulonsiirrot lisääntyvät enää vain vähän nopeammin kuin kulutusmenot, kun terveydenhuollon maksutulot vähennetään entistä suuremmalta osalta valtionapuun oikeuttavia menoja määrätessä. SOVE-uudistuksessa kuntien terveyskeskustilityksiä alennettiin ja kansaneläkkeiden tukiosauksia korotettiin. Kokonaisuudessaan uudistuksen on arvioitu kuluvana vuonna parantavan kuntien rahoitusasemaa 52 milj. mk. Kuntien kulutusmenojen kasvu on hidastunut, mikä aikaisempien rahoitusvarausten kanssa mahdollistaa investointien kasvun jatkumisen.

Kesäkuussa 1982 sovittiin kunnallistalouden puitteita vuosina 1982—1985 koskevasta neuvottelumenettelystä. Tämän mukaisissa neuvotteluissa asetettiin vuotta 1983 koskevat kunnallistalouden tavoitteet. Kuntien kulutusmenojen määrä saisi kasvaa $2\frac{1}{2}\%$, investointien tulisi pysyä suunnilleen ennallaan, veroäyrin hinnan nostamisesta tulisi pidättäytyä ja maksuja korotettaessa ottaa huomioon inflaation torjuntatavoite. Kuntien kulutusmenojen kasvutavoitteen ennustetaan toteutuvan. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita lisätään edelleen tuntuvasti, mutta opetustoimissa menot pysyvät reaalisesti suunnilleen ennallaan säästötoimienkin ansiosta. Kuntien investointien määrän ennustetaan kasvavan edelleen lievästi. Valtionosuudet ja -avustukset lisääntyvät vain menoja vastaavasti, kun terveydenhuollon valtionosuusasteikkoja alennetaan vuodeksi 1983. Kansaneläkeuudistuksen II A-vaiheessa kuntien lisäosaosuudet nousevat noin 82 milj. mk, kun taas kuntien verotulojen arvioidaan kasvavan vain 29 milj. mk. Terveyskeskustilitykset poistetaan, mutta sairaankuljetuskorvaukset säilytetään ennallaan. Katumaksua ei vielä v. 1983 kanneta täytenä. Kuntien verotulojen ennustetaan kuitenkin lisääntyvän edelleen nopeasti ja kuntien taloudellisen aseman säilyvän tyydyttävänä. Tarvetta veroäyrin hinnan korottamiseen ei arvioida olevan.

9.3 Sosiaaliturvarahastojen talous

Sosiaaliturvarahastot lisääntyivät v. 1981 hieman vähemmän kuin edellisenä vuonna, sillä sosiaaliturvamaksujen tuotto kasvoi hitaammin

kuin maksetut etuudet. Sosiaaliturvamaksut säilytettiin työttömyysvakuutusmaksun alennusta lukuun ottamatta ennallaan. Kotitalouksille maksettavat etuudet ja avustukset kasvoivat reaalisesti $2\frac{1}{2}\%$. Näitä lisäsivät heinäkuun alusta lukien kansaneläkeuudistuksen I B-vaihe, jossa lievennettiin työtulon vaikutusta tukiosaan ja tukilisään, sekä rintamasotilaseläkeetuuksien parantaminen. Sairausvakuutusetuudet supistuivat reaalisesti, vaikka äitiyspäivärahakautta pitennettiin. Työttömyyskassojen ylijäämää kavensi myös valtionavun alentaminen 40 prosentista 20 prosenttiin 1.7.—31.12.1981 väliseksi ajaksi.

Vuonna 1982 sosiaaliturvarahastot supistuivat. Sosiaaliturvamaksujen perusteissa on toteutettu useita muutoksia¹⁾ ja etuuksia on parannettu. Sosiaaliturvamaksuperusteiden muutosten on arvioitu vähentävän rahastojen tuloja kuluvan vuoden aikana lähes 600 milj. mk. Sosiaalietuuksien verotusuudistuksessa sairausvakuutuslain mukaiset päivä- ja äitiysrahat sekä tapaturma- ja liikennevakuutuslain mukaiset toimeentuloetuudet saatettiin veronalaiseksi tuloksi, ja etuuksien tasoa korotettiin niiden realitason turvaamiseksi. SOVE-uudistus kaksinkertaisti päivä- ja äitiysrahojen määrän, minkä lisäksi etuuksien nousu on lisännyt niiden hyväksikäyttöä. Kun uudistus lisää sekä valtion että kuntien verotuloja, niiden maksuosuuksia muutettiin uudistuksen rahoittamiseksi. Valtion rahoitusosuus asetettiin 15 prosentiksi päivä- ja äitiysrahoista ja samalla sen osuutta kansaneläkkeiden tukiosauksista pienennettiin. Kuntien tukiosauksia korotettiin keskimäärin 6,1 % ja terveyskeskustilityksiä alennettiin. Kun työttömyyskassa-avustukset ovat työttömyyden kasvun mukana lisääntyneet ja valtionapu työttömyyskassoille on alennettu 23 prosentiksi, myös työttömyyskassojen rahoitus tilanne on kiristynyt.

¹⁾ 1.5.1982 lukien työnantajan sosiaaliturvamaksun porrastusta muutettiin ja tarkistettiin samalla porrastuksessa sovellettavan poistorajan markkamäärä 200 000 markaksi. Yksityisen työnantajatahon sairausvakuutusmaksu alennettiin 1,90 prosentiksi ja kansaneläkevakuutusmaksu 4,10, 5,05 tai 5,60 prosentiksi. Julkisen työnantajan sairausvakuutusmaksu on 2,35 % ja kansaneläkevakuutusmaksu 4,60 %.

Vakuutetun kansaneläkemaksu alennettiin ennakonpidätyksessä 1.5. lukien 1,75 penniksi/veroäyri. Lopullisessa verotuksessa sovellettava kansaneläkemaksu on 1,82 penniä.

49. Sosiaaliturvarabastojen¹⁾ talous

	1979	1980 miljoonaa markkaa	1981*	1982**
Omaisuus- ja yrittäjätulot	248	290	387	375
Sosiaalivakuutusmaksut, pakolliset	7 594	8 841	9 908	11 000
työnantajain	5 274	6 150	6 803	7 790
vakuutettujen	2 321	2 690	3 105	3 210
Tulonsiirrot muilta julkisyhteisöiltä	1 472	1 690	1 941	2 435
Muut tulot ²⁾	580	642	750	835
Tulot	9 894	11 463	12 986	14 645
Kulutusmenot	871	1 007	1 129	1 270
Sosiaalivakuutusetuudet	7 651	8 510	9 683	12 370
Sosiaaliavustukset ja muut tulonsiirrot	818	754	1 035	1 250
Tulonsiirrot muille julkisyhteisöille	241	282	399	210
Muut menot ³⁾	23	20	22	25
Menot	9 604	10 573	12 268	15 125
Säästö	290	890	718	— 480
Poistot ja pääomansiirrot, netto	3	16	15	15
Pääoman bruttomuodostus	2	18	24	25
Nettoluotonanto	291	888	709	— 490

¹⁾ Kansaneläkelaitos, työttömyyskassat, Työttömyyskassojen keskuskassa, Työttömyyskassojen tukirahasto ja Erorahasto.

²⁾ Vahinkovakuutusmaksut, laskennalliset sosiaalivakuutusmaksut, vapaaehtoiset sosiaalivakuutusmaksut sekä muut tulonsiirrot yksityiseltä sektorilta.

³⁾ Korko- yms. menot ja vahinkovakuutuskorvaukset.

Vuoden 1983 alussa tulee voimaan kansaneläkeuudistuksen II A-vaihe. Tällöin kansaneläkkeen perusosa muuttuu pohjaosaksi ja tukiosa ja tukilisä yhdistetään lisäosaksi. Täyden lisäosan määrää korotetaan ja sen tulosidonnaisuutta lievennetään. Samalla kansaneläkkeen pohjaosa ja lisäosa tulevat veronalaiseksi tuloksi. Uudistuksen on arvioitu lisäävän Kansaneläkelaitoksen maksamia eläke-etuuksia lähes 11 %. Valtio rahoittaa suunnilleen 11,6 % ja kunnat rahoittavat 14,3 % lisäosista. Kansaneläkerahaston arvioidaan supistuvan. Valtion

osuutta sairausvakuutuslain mukaisten päivä- ja äitiysrahojen rahoitukseen alennetaan 13 prosenttiin, ja tarvittava valtion tuki rahaston maksuvalmiuden turvaamiseksi jäänee vähäiseksi. Kunnille maksettavat terveyskeskustilitykset poistetaan muun kuin kuljetuksen osalta. Työnantajan sairausvakuutusmaksu korotetaan samaksi kaikille työnantajille ja työttömyysvakuutusmaksu 0,7 prosentiksi. Valtionapu työttömyyskassoille pysytetään kuluvan vuoden tasolla ja keskuskassan tukimaksu vastaavasti suurempana.

50. Keskimääräiset sosiaalivakuutusmaksut¹⁾

	1979	1980	1981	1982	1983**
Kansaneläkevakuutus					
työnantajat	4,625—	4,625—	4,625—	4,275—	4,10—
vakuutetut	5,625	5,625	5,625	5,608	5,60
Sairausvakuutus					
työnantajat	1,75	1,75	1,75	2,05—	2,35
vakuutetut	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Työnantajan lapsilisämaksu	0,625	0,125	0,042	—	—
Työttömyysvakuutusmaksu	1,0	0,9	0,4	0,4	0,7

1) Vuosikeskiarvona. Työnantajien maksut % maksetuista palkoista ja vakuutettujen maksut p/äyri.

9.4 Koko julkinen talous ja finanssipolitiikka

Julkisyhteisöjen osuus kansantaloudessa laajeni v. 1981 huomattavasti. Valtion, kuntien ja sosiaaliturvarahastojen tulot kasvoivat yli 18 % eli 4 ½ prosenttiyksikköä nopeammin kuin kokonaistuotannon arvo. Välittömät verot kasvoivat yli viidenneksen. Välilliset verot lisääntyivät selvästi nopeammin kuin kotimainen kysyntä ja verotulot yhteensä kasvoivat 19 %. Veroaste kohosi 1 ½ prosenttiyksikköä 36 prosenttiin. Huomattava osa verotulojen kasvusta aiheutui kuitenkin ajoitustekijöistä.

Julkisyhteisöjen menot lisääntyivät jonkin verran tuloja hitaammin. Kulutusmenojen määrä kasvoi 3 ½ %, ja julkiset investoinnit lisääntyivät tuntuvasti erityisesti kunnallistaloudessa kuten edellisenä vuonnakin. Vaikka tulonsiirrot yksityiselle sektorille lisääntyivät reaalisesti 3 ½ %, nettoveroaste kohosi prosenttiyksikön. Siitä huolimatta, että rahoitusylijäämä nousi selvästi edellisvuotisesta, ylijäämä oli kuitenkin suhteellisen pieni, ja etenkin valtiontaloudessa lainanottotarve pysyi suurena.

Vuonna 1982 julkisyhteisöjen tulojen kasvu hidastuu jyrkästi osin edellä mainittujen ajoitustekijöiden, mutta myös heikon taloudellisen kasvun vuoksi. Sosiaaliturvamaksutulojen kasvua hillitsevät jonkin verran maksujen alennukset. Verotuloja lisää puolestaan eräiden sosiaalietuuksien verollepano. Bruttoveroasteen puolen

prosenttiyksikön nousu aiheutuu kokonaan ns. SOVE-uudistuksesta, joka ei vaikuta nettoveroasteeseen. Kun toisaalta myös muut tulonsiirrot erityisesti kotitalouksille kasvavat tuntuvasti mm. etuuksien parantamisen vuoksi, nettoveroaste alenee.

Julkisen kulutuksen reaalin kasvu v. 1982 kiihtyy 4 prosenttiin lähinnä valtion kulutusmenojen suurehkon kasvun vuoksi. Julkisyhteisöjen säästäminen aleneekin kolmanneksen edellisvuotisesta. Kun myös investoinnit kasvavat reaalisesti pari prosenttia, rahoitusjäämä (nettoluotonanto) muuttuu poikkeuksellisesti negatiiviseksi. Tasapaino heikkenee eniten valtiontaloudessa ja valtiontalouden bruttorahoitustarve saattaa lähes kaksinkertaistua edellisvuotisesta.

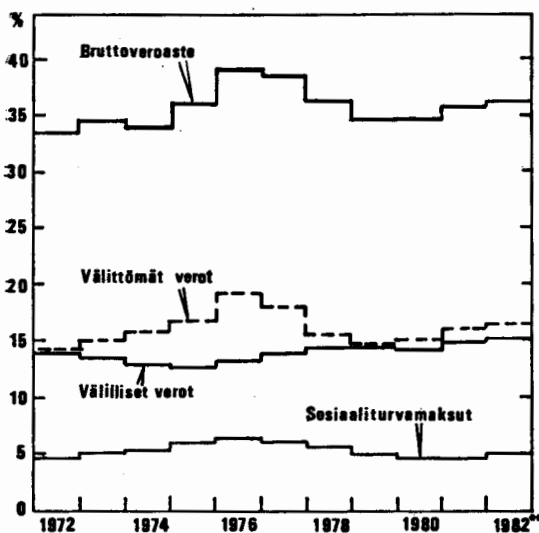
Talouden lievä elpyminen v. 1983 ei ehdi vielä sanottavasti lisätä julkisyhteisöjen tuloja. Inflaation hillitsemiseksi verojen ja maksujen korotuksia rajoitetaan, mikä hidastaa valtion tulojen kasvua. Sekä tulojen että menojen taso alenee noin 1,9 mrd markalla elintarviketuotteiden hinnantasausjärjestelmän ja liikevaihtoverolain lähinnä budjettiteknisen muuttamisen takia. Tämä pienentää julkisyhteisöjen kokonaistulojen ja -menojen kasvua 2 prosenttiyksikköä. Bruttoveroaste aleneekin ½ prosenttiyksikköä, mutta nettoveroaste nousee lievästi. Bruttoveroaste on ensi vuonna arviolta 36 % ja nettoveroaste 23 %.

51. Julkisyhteisöjen talous

	1979	1980	1981*	1982**	1983**
	prosenttia markkinahintaisesta		bruttokansantuotteesta		
Omaisuus- ja yrittäjätulot	1,2	1,2	1,3	1 ½	1
Välittömät verot	14,7	15,0	16,1	16 ½	17
Välilliset verot, pakolliset maksut ja sakot ..	15,1	14,9	15,2	15 ½	14 ½
Sosiaalivakuutusmaksut	5,0	4,8	4,7	4 ½	5
työnantajat	3,6	3,4	3,2	3 ½	3 ½
vakuutetut	1,4	1,4	1,5	1 ½	1 ½
Muut tulot	2,0	2,0	2,0	2	2
Tulot	38,0	37,8	39,4	40	39 ½
Kulutusmenot	18,4	18,6	19,1	20	20
Tukipalkkiot	4,4	4,1	4,2	4	3 ½
Sosiaalivakuutusetuudet	5,5	5,3	5,4	6	6 ½
Sosiaaliavustukset ja muut tulonsiirrot	3,6	3,4	3,5	4	4
Muut menot	2,9	2,9	3,0	3	3 ½
Menot	34,7	34,3	35,2	37	37
Säästö	3,3	3,6	4,3	2 ½	2 ½
Poistot ja pääoman siirrot (netto)	0,8	0,8	0,8	1	1
Pääoman bruttomuodostus ¹⁾	3,6	3,9	3,8	4	4
Nettoluotonanto	0,5	0,5	1,3	— ½	— ½

¹⁾ Pl. yleisöä palvelevien julkisten liikelaitosten pääoman bruttomuodostus. Ml. maanostot ja varastojen muutos.

Kuvio 23. Bruttoveroaste

Julkisen kulutuksen määrän kasvu hidastuu ensi vuonna 2 ½ prosenttiin. Tulonsiirrot kotitalouksille kasvavat edelleen reaalisesti varsin selvästi eläkeuudistusten ja sosiaalietuuksien parantamisen takia. Julkisyhteisöjen säästäminen jää ensi vuonna ennalleen. Kun investoinnit kasvavat hieman, rahoitusjäämä on myös ensi vuonna lievästi negatiivinen. Valtiontalouden bruttorahoitustarve kasvaa tämänvuotisesta markkamääräisesti, mutta kokonaistuotantoon suhteutettuna se pysyy ennallaan ja nettoraahoitustarve supistuu hieman.

Ns. korkeatyöllisyysbudjettilaskelmien¹⁾ avulla tarkastellaan, ovatko varsinaiset finanssipolitiikka-

¹⁾ Korkeatyöllisyysbudjettilaskelmat vastaavat aiemmin käytettyjä täystyöllisyysbudjettilaskelmia. Uusi nimi kuvaa paremmin laskentakäytäntöä. Laskelmien pohjana on mm. korkeatyöllisyystuotannon (tuotantopotentialin) 3 prosentin vuosikasvu, joka pitää ennallaan korkeasuhdanteen huippuvuoden 1980 työttömyystason.

52. Brutto- ja nettoveroaste

	1979 prosenttia	1980 markkinahintaisesta	1981*	1982** bruttokansantuotteesta	1983**
Tulonsiirrot yksityiseltä sektorilta julkiselle ¹⁾ (bruttoveroaste)	34,7	34,7	36,1	36 ½	36
välittömät verot	14,7	15,0	16,1	16 ½	17
välilliset verot	14,6	14,5	14,8	15	14
sosiaaliturvamaksut	5,0	4,8	4,7	4 ½	5
Tulonsiirrot julkiselta sektorilta yksityiselle ..	13,3	12,6	12,9	14	13 ½
tukupalkkiot	4,4	4,1	4,2	4	3 ½
muut tulonsiirrot	8,9	8,5	8,7	9 ½	10
Nettotulonsiirrot yksityiseltä sektorilta julkiselle (nettoveroaste)	21,4	22,0	23,2	22 ½	23
Bruttoveroaste					
valtio	21,3	21,6	22,7	23	22
kunnat	8,8	8,4	8,7	9	9
sosiaaliturvarahastot	4,7	4,7	4,7	4 ½	5
Nettoveroaste					
valtio	13,9	14,5	15,4	15 ½	15 ½
kunnat	8,1	7,8	8,2	8 ½	8 ½
sosiaaliturvarahastot	— 0,5	— 0,2	— 0,4	— 1	— 1
Nettotulonsiirrot valtiolta kunnille	5,3	5,3	5,6	6	6

¹⁾ Sisältää myös pakolliset maksut ja sakot.

liittiset päätökset vaikuttaneet taloudellista aktiviteettia kiristävästi vai elvyttävästi. Näissä laskelmissa kansantalouden oletetaan toimivan korkeaa työllisyyttä vastaavalla käyttöasteella, jolloin julkisen sektorin laskennallisen nettoluotonannon muutokset johtuvat periaatteessa ainoastaan tehdyistä tulo- ja menoperusteiden muutoksista. Tällaisen korkeatyöllisyysbudjetin mukainen laskennallinen nettoluotonanto prosentteina korkeatyöllisyystuotannosta¹⁾ oli:

	Koko julkinen sektori	Valtio
1979	1 ½	¼
1980	½	0
1981 *	1 ¾	1 ¼
1982 **	½	¼
1983 **	¾	¼

Näiden laskelmien mukaan tulo- ja menoperustemuutokset kiristivät edelliseen vuoteen verrattuna selvästi talouden aktiviteettia v.

¹⁾ Mitä pienempi korkeatyöllisyysbudjettilyijäämä (nettoluotonanto) on, sitä elvyttävämpiä ovat finanssipoliittiset päätökset lyhyellä aikavälillä.

1981. Finanssipolitiikan kiristyminen aiheutui osin siitä, että tuloverotuksen inflaatiotarkistus jäi ansioiden keskimääräistä nousua pienemmäksi. Tältä osin tilanne on päinvastainen v. 1982, ja kuluvana vuonna finanssipolitiikka tästäkin syystä muuttuu selvästi elvyttäväksi. Finanssipolitiikan kiristävän/elvyttävän luonteen arvioimista vuosina 1981 ja 1982 häiritsevät kuitenkin jossain määrin edellä mainitut verotulojen kirjaamiseen liittyvät ajoitustekijät. Vuonna 1982 taloutta elvyttävät myös ennakkipäätysten ja sosiaalivakuutusmaksujen alenemiset. Lisäksi valtion menot kasvavat v. 1982 poikkeuksellisen nopeasti.

Valtion vuoden 1983 budjettiesityksen sekä kuntien ja sosiaaliturvarahastojen taloutta koskevien ennusteiden pohjalta arvioidaan, että julkisen sektorin tulo- ja menoperusteet eivät elvytä ensi vuonna taloutta aivan yhtä paljon kuin tänä vuonna. Valtiontalouden tulo- ja menoperusteiden elvyttävä vaikutus säilyy kuitenkin ennallaan. Vuoden 1983 finanssipolitiikka valtiontalouden osalta olisi siten edelliseen vuoteen verrattuna luonteeltaan neutraali, mutta koko julkisen talouden osalta hiukan kiristävä.

Korkeatyöllisyyskapasiteetilla toimivan talouden määrittelyyn ja arviointiin liittyy paljon epävarmuustekijöitä, mistä syystä tältä pohjalta suoritettava finanssipolitiikan yleisarviointi on tehtävä varovaisesti.

Finanssipoliittisten toimenpiteiden määrällisiä vaikutuksia kokonaistuotantoon suhteutettuna onkin lisäksi arvioitu myös mallin avulla. Näissä laskelmissa otetaan huomioon julkisen talouden ns. automaattiset vaikutukset, joita edellä esitetty korkeatyöllisyys-

budjettilaskelma ei sisällä, sekä budjetin rakenteen ja finanssisijoitusten vaikutukset. Julkisyhteisöjen kulutus ja investoinnit ovat ns. välittömiä vaikutuksia. Ns. välilliset vaikutukset syntyvät puolestaan tulonsiirroista, finanssisijoituksista sekä veroista ja maksuista, jotka vaikuttavat kotitalouksien ja yritysten käytettävissä oleviin tuloihin ja velkoihin ja sitä kautta edelleen niiden käyttäytymiseen. Laskelmassa tarkastellaan pelkästään määrällisiä muutoksia.

53. Finanssipolitiikan vaikutukset ¹⁾

	1979	1980	1981*	1982**	1983**
	prosenttia bruttokansantuotteesta				
Valtio	0,9	— 0,3	— 0,8	0,9	— 0,3
välittömät	0,4	0,4	0,2	0,5	0,3
välilliset	0,5	— 0,7	— 1,0	0,4	— 0,6
Kunnat	0,4	0,9	0,5	0,4	0,4
välittömät	0,8	1,1	1,1	0,7	0,6
välilliset	— 0,4	— 0,2	— 0,6	— 0,3	— 0,2
Sosiaaliturvarahastot	— 0,2	— 0,2	0,1	0,3	— 0,2
Julkisyhteisöt yhteensä	1,1	0,4	— 0,2	1,6	— 0,1

¹⁾ Julkisyhteisöjen investointeihin on tässä luettu mukaan myös yksityisiä palvelevien julkisten liikelaitosten investoinnit.

Näidenkin laskelmien mukaan julkisen talouden vaikutus on v. 1982 selvästi tuotannon kasvua vauhdittava. Tämä perustuu kaikkien julkisen talouden osasektoreiden kasvua tukevaan vaikutukseen. Talouden aktiviteettia elvyttävästä vaikutuksesta valtion osuus on yli puolet. Sen tuotantoa tukeva vaikutus on 1 % bruttokansantuotteesta. Kuntien vastaava vaikutus on ½ %.

Vuonna 1983 julkisen talouden välilliset vaikutukset hillitsevät tuotannon kasvua, sillä mm. tukipalkkiot vähenevät huomattavasti. Lisäksi sosiaalivakuutusmaksujen perustemuutokset vaikuttavat kiristävästi. Myös nimelisansioiden ja tuotannon kasvusta aiheutuva verotulojen automaattinen lisäys vaikuttaa siihen, että välilliset vaikutukset muodostuvat tuotannon kasvua hillitseviksi. Kun toisaalta julkisen sektorin välittömät vaikutukset tuke-

vat tuotantoa, finanssipolitiikka kokonaisuudessaan on vain lievästi kiristävä.

Laskelmat eivät sisällä julkisten toimenpiteiden aiemmilta vuosilta jäljellä olevia tuotantoa lisääviä tai supistavia vaikutuksia. Lisäksi on otettu ainoastaan huomioon, kuinka verotusta ja julkisia menoja koskevat päätökset vaikuttavat välittömästi kansantalouden yksityisen sektorin tulonmuodostukseen. Vaikutuslaskelmien ulkopuolelle jäävät siten toimenpiteiden vaikutukset mm. palkkaratkaisuihin ja hintakehitykseen sekä sitä kautta yritysten kilpailukykyyn. Näiden vaikutus kansantalouden tulonmuodostukseen näkyy viivästyneenä useiden vuosien aikana. Jos otetaan huomioon elvytystoimien viivästyvät vaikutukset ensi vuodelle ja budjettiesitykseen sisältyvät inflaatiota hillitsevät ja yritysten kilpailukykyä parantavat toimet, niin finanssipolitiikkaa kokonaisuutena voidaan ensi vuonna pitää kasvua tukevana.

10 Rahoitus ja rahoituspolitiikka

Vaihtotasevaje jäi v. 1981 pieneksi ja vaikka ulkomaista nettovelkaa kasvattivat myös valuuttakurssimuutokset, niin kansantuotteeseen suhteutettuna Suomen ulkomainen velkaantuneisuus supistui. Vuosina 1982—1983 vaihtotaseen ennustetaan olevan lähes tasapainossa. Valuuttakurssimuutosten johdosta ulkomaisen velan markka-arvo saattaa kasvaa, mutta

kansantuotteeseen suhteutettuna velkaantuneisuus laskee edelleen. Valtion ulkomainen velka kasvaa, mutta yksityinen sektori kykenee vähentämään omaa ulkomaista velkaansa. Pitkäaikaisen velan kuoleusrakenteen takia velan hoitomenot kasvavat nopeasti; kuoleutusten arvioidaan kasvavan tänä vuonna 17 % ja ensi vuonna peräti yli 50 %.

54. Vaihtotase ja ulkomainen nettovelka

	1979	1980	1981*	1982**	1983**
Vaihtotase					
ylijäämä (+), mrd mk	—0,8	—5,2	—1,3	½	0
% vaihtotaseen tuloista	—1,4	—7,7	—1,7	½	0
Ulkomainen nettovelka					
mrd mk	23,7	28,0	30,1	30	30
% bruttokansantuotteesta	14,6	15,0	14,1	13	12
Nettovelan hoitomenot¹⁾					
mrd mk	6,5	6,7	8,0	8 ½	10
% vaihtotaseen tuloista (nettovelan hoitosuhde)	11,8	9,9	10,2	10	11

¹⁾ Ulkomaisista veloista ja saamisista (ml. lyhytaikaiset velat ja saamiset) aiheutuvat nettomääräiset korko- ja kuoleutusmenot.

Suomen pääomantuonti ylitti v. 1981 vaihtotasevajeen 2,2 mrd markalla, jolla määrällä valuuttavaranto kasvoi. Vaihdeettava varanto supistui lievästi, mutta vuoden lopulla se vastasi edelleen noin 2 kuukauden länsituontia. Alimmillaan 1970-luvun puolivälissä vaihdettava valuuttavaranto olisi riittänyt vain 3 viikon länsituontiin. Sidottu varanto kasvoi viime vuonna lähes 2,7 mrd mk.

Vuoden 1982 alkupuoliskolla pitkäaikaisen pääoman tuonti ylitti kuoleutukset ja vientiluottojen kasvun 2,8 mrd markalla. Lyhytaikaisen pääoman nettovienti kohosi kuitenkin yhtä suureksi, ja valuuttavarannon kasvu vastasi vaihtotaseylijäämää. Heinäkuun lopussa valuut-

tavaranto oli jo 1,4 mrd mk suurempi kuin edellisessä vuodenvaihteessa. Vaihdeettava varanto supistui tammi—heinäkuussa 0,6 mrd mk, mutta sidotun varannon kasvu jatkui nopeana. Vuoden jälkipuoliskolla vaihtotaseen odotetaan olevan keskimäärin lähes tasapainossa. Sidotun varannon kasvua rajoittavat mm. öljyn tuonnin painottuminen vuoden loppupuoliskolle ja uudet maksujärjestelyt. Pitkäaikaisen pääomantuonnin odotetaan hidastuvan selvästi loppuvuonna. Lyhytaikaisten pääomaliikkeiden arvioidaan olevan vuoden jälkipuoliskolla liki tasapainossa, ja valuuttavaranto supistunee elo—joulukuun aikana runsas 1 mrd mk.

55. Yhdistetty Suomen Pankin tase ja maksutase

	31.12.1981 milj. mk	31.7.1982 milj. mk	1981 muutos, milj. mk	1982** milj. mk
SP:n kotimainen nettovelka ¹⁾	8 376	9 792	2 225	250
valtio ja Postipankki (pl. PSP:n kassa- varantotalletukset)	1 893	2 038	421	—360
talletustodistukset	1 600	2 000	—300	} 0
päivätalletukset	1 080	1 040	790	
velkakirjaluotto	—354	0	158	
muu (ml. suhdanne- ja suhdannerahasto- talletukset)	—433	—1 002	—227	—710
liikepankit (ml. PSP:n kassavarantotalletuk- set)	—494	573	941	1 050
kiintiövelka	—458	—275	0	60
päiväluotot	—1 796	—1 223	1 878	600
kassavarantotalletukset	2 492	2 777	—825	480
muu	—732	—706	—112	—90
muu	6 977	7 181	863	—440
			miljoonaa markkaa	
Pääomantuonti, netto ²⁾			3 542	—250
valtio			2 317	2 385
muu			1 225	—2 635
Vaihtotaseyli jäämä			—1 317	500

¹⁾ SP:n kotimainen nettovelka = SP:n ulkomainen nettosaatava. SP:n kotimaisen nettovelan muutos — pääomantuonti, netto = vaihtotaseyli jäämä.

²⁾ Pl. Suomen Pankin ulkomaiset pääomaliikkeet.

Valtion rahoitustarve katettiin tammi—heinäkuussa 1982 lähes kokonaan pitkäaikaisella lainanotolla, lisäksi purettiin myös suhdannerahastoa. Valtion lyhytaikaiset rahoitusvarat olivat heinäkuun lopussa lähes yhtä suuret kuin edellisessä vuodenvaihteessa. Tammi—heinäkuussa valtion ulkomainen nettolainanotto, suhdannerahaston purkaminen ja valtion Suomen Pankilta saaman lainan kuolettaminen lisäsivät rahan tarjontaa nettomääräisesti 2,3 mrd mk. Myös loppuvuoden aikana valtion rahoitustarve katetaan purkamatta kassareservejä, ja valtion arvioidaan lisäävän rahan tarjontaa koko vuoden aikana 2,5 mrd mk.

Suhdannepoliittisista erityistalletuksista viennitalletukset palautettiin jo vuoden 1981 puolella, ja suhdannetalletukset tämän vuoden alussa. Investointitalletusten purkaminen oli osittain sallittua jo viime vuoden lopulla, ja pääosa niistä on käytettävissä tämän vuoden aikana.

Investointitalletusten purkaminen on ollut kuitenkin selvästi odotettua hitaampaa, ja uusia talletuksiakin on tehty niin, että heinäkuun lopussa investointitalletuksia oli enemmän kuin edellisessä vuodenvaihteessa. Hidas investointitalletusten nosto on aiheutunut mm. yritysten hyvästä rahoitustilanteesta ja muiden investointikannustimien samanaikaisesta käytöstä. Pääosa nykyisistä talletuksista purkautuneekin vasta vuoden 1982 jälkeen. Suomen Pankin kotimaiset toimitusluotot ovat kasvaneet ripeästi. Niiden varauskanta on pysynyt kuitenkin lähes ennallaan.

Maksutaseen ja valtiontalouden kautta tullut rahan tarjonnan kasvu on keventänyt edelleen liikepankkien rahoitusasemaa vuoden 1982 alkupuoliskolla. Suomen Pankki on pyrkinyt säilyttämään rahamarkkinat keveinä, kuitenkin niin että inflaatiopaineita ei lisätä. Helmikuun alussa Suomen Pankki alensi liikepankkien

keskuspankkiluoton kiintiöiden yhteismäärää 600 milj. markasta 400 milj. markkaan. Samalla alennettiin päiväluottojen käytön lisäkorkoporrastusta. Kassavarantotalletusten enimmäismäärä korotettiin toukokuussa uudessa sopimuksessa 5 prosentista 8 prosenttiin talletuskannasta ja kassavarantovelvoitteen kuukausittainen korotusoikeus nostettiin 0,6 prosenttiyksikköön. Näin lisättiin Suomen Pankin mahdollisuuksia ohjata rahamarkkinoita. Kesäkuun alussa yleistä korkotasoa laskettiin $\frac{3}{4}$ prosenttiyksikköä. Koron laskulla pyrittiin vähentämään inflaatiopaineita ja tukemaan yritysten kannattavuutta ja kotimaista kysyntää.

Koron alennus Suomessa lisäsi Suomen ja ulkomaiden välistä korkoeroa, ja se olisi saattanut pääomavirtojen kautta heikentää Suomen Pankin vaihdettavaa valuuttavarantoa. Heinä—elokuussa kansainväliset lyhytaikaisen korot kuitenkin alenivat ja korkoero supistui pienemmäksi kuin se oli keväällä. Liikepankkien keskuspankkiasema pysynee loppuvuoden aikana suunnilleen ennallaan, vaikka valuuttavaranto heikkenee. Tällainen kehitys pitää pankkiluottojen tarjonnan suhteellisen suurena.

56. Rabalaitosten otto- ja antolainaus

	1980	1981	1982**
	muutos, prosenttia		
Ottolainaus ¹⁾	14,6	15,3	15
talletukset	16,1	15,7	14 $\frac{1}{2}$
shekki- ja posti- siirtotilit	6,3	13,1	20
Antolainaus	18,7	14,5	13
markkamääräinen .	15,6	14,9	14 $\frac{1}{2}$
valuuttamääräinen	49,9	10,7	0

¹⁾ Ml. valuuttamääräiset talletukset.

Pankkien markkaluottojen kasvuvauhti nopeutui syksyllä 1981 ja edelleen vuoden 1982 alkupuoliskolla. Valuuttaluottojen määrä sitä vastoin kääntyi laskuun niin, että pankkien koko luotonannon kasvu hidastui lievästi tämän vuoden tammi—kesäkuussa. Korkea korkotaso ulkomailla ja viime aikojen suuret valuuttakurssimuutokset ovat selvästi vähentäneet yritysten halukkuutta ulkomaiseen velkaantumiseen. Yksityinen sektori tuonee kuitenkin

edelleen pääomaa mm. siitä syystä, että pankit ovat haluttomia myöntämään yksinomaisesti markkaluottoja; asiakkaiden edellytetään käytävän osarahoituksena mm. valuuttamääräisiä luottoja. Yleisön koko velka v. 1981 kasvoi 14 $\frac{1}{2}$ %. Vuonna 1982 yleisön ulkomainen nettovelka supistuu ja yleisön koko velan kasvu hidastuu 12 prosenttiin. Pankkiluottojen osuus yleisön kokonaisvelasta suurenee.

Pankkien ottolainauskannan kasvu on pysynyt antolainauskannan kasvua nopeampana vuoden 1981 kesäkuusta lähtien. Erityisen nopeasti ovat kasvaneet käteistalletukset ja valuuttamääräiset talletukset. Markkamääräisten aikatalletusten kasvuvauhti hidastui hieman alkukesällä 1982. Koko vuoden kasvua hidastaa myös koron alennus, koska pääomaan vuoden lopussa liitettävät korot jäävät tästä syystä hieman viimevuotisia pienemmiksi. Kotitalouksien säästämisalttiuden nousu ja mm. valtion yleisöobligatioiden tarjonnan väheneminen vuoden loppupuoliskolla tukevat kuitenkin aikatalletusten kasvua. Koron alennus heikentää jonkin verran liikepankkien tulosta v. 1982; keskuspankkivelan vähentyminen keventää lisäksi korkorasitusta. Keskimäärin pankkien kannattavuus säilynee hyvänä.

Valtion kotimainen luotonotto kasvaa v. 1982 selvästi edellisvuotista suuremmaksi. Pankkien kanssa sovittiin 2 500 milj. markan yleisöobligatioiden myynnistä; v. 1981 niiden määrä jäi 1 950 milj. markkaan. Myös työeläke- ja vakuutuslaitoslainat ovat tänä vuonna edellisvuotisia suurempia. Pankkien kanssa sovittiin keväällä uudesta 400 milj. markan suuruisesta 1 $\frac{1}{2}$ vuoden pankkilainasta ja siitä, että syksyllä neuvotellaan vastaavantapaisesta 600 milj. markan lisälainasta. Tällöin valtion kotimainen lainanotto kohoaisi tänä vuonna kaikkiaan 4,5 mrd markkaan, kun viime vuonna vastaava määrä oli 2,5 mrd mk. Valtion lainanotto pankeilta kaventaa jonkin verran pankkien luotonantomahdollisuuksia yleisölle.

Vuonna 1983 rahoitusmarkkinat pysyvät edelleen keveinä. Vaikka investointitoiminnan ennustetaan jonkin verran elpyvän loppuvuodesta lähtien, niin kotimainen säästäminen näyttää riittävän investointien rahoitukseen. Pääosa heinäkuun lopun 1,5 mrd markan investointitalletuksista lienee myös edelleen käyttämättä vuoden 1983 alussa. Rahan tarjontaa lisää osaltaan valtion pääomantuonti, joka nettomääräisesti kasvane lähes samansuuruiseksi

kuin tänä vuonna. Jos toisaalta Suomen ja ulkomaiden välinen korkoero pysyy suurena, niin yksityinen sektori saattaa jatkaa pääoman nettovientä v. 1983. Pyrkimykset tasapainottaa Suomen ja Neuvostoliiton kauppaa merkitsevät to-

dennäköisesti sidotun valuuttavarannon supistumista, mikä vähentää rahan tarjontaa. Valuuttavaranto kokonaisuudessaan saattaa vähetä, vaihdettavan varannon odotetaan v. 1983 kuitenkin kasvavan.

Taloudellisia tapahtumia 1. 1. 1980 — 17. 9. 1982

1980

1.1.

Työnantajan sosiaaliturvamaksu kannetaan 0,25 prosenttiyksikköä alennettuna ja lapsilisämaksu poistetaan väliaikaisesti; *vakuutetun sairausvakuutusmaksua* peritään edelleen alennettuna eli 1 penni vuodelta 1980 määrätystä veroäyriältä.

Työnantajan työeläkevakuutusmaksu v. 1980 on 13,3 %.

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksu v. 1980 on 0,9 %.

Valtion ja iäkkäiden viljelijöiden välillä v. 1980 solmittavien *tuotannonmuutossopimusten* ehtoja laajennettiin.

Yritykselle tai kunnalle, joka on tehnyt alle 25-vuotiaan kanssa oppisopimuslain mukaisen työsopimuksen, voidaan myöntää *nuorten työllistämistukea*.

Valtioneuvosto sai oikeuden määrätä *valmisteveron* samanaikaisesti voimaan, kun sitä koskeva esitys veromäärien muuttamisesta annetaan eduskunnalle.

Luopumiseläkkeelle pääsyn alaikäraja aleni naisleskien kohdalla 45 vuoteen. Samalla helpotettiin tuotannonmuutos- ja kesannoimisopimuksen tehneiden viljelijäin siirtymistä luopumiseläkkeelle.

Kansaneläkelaitoksen osuus *tukiosakustannuksista* pienennettiin 68 prosentista 59 prosenttiin niin kauaksi aikaa kuin vakuutetun kansaneläkemaksua peritään alle 2,25 penniä veroäyriältä.

30.1.

Valuuttaindeksiluvun vaihtelurajoja laskettiin; uusi vaihtelualue on 112,0—119,0.

1.2.

Suomen ja Ruotsin välillä sovitun järjestelmän mukaan *työnvälityksen* kautta paikkatarjouksen saaneelle työttömälle voidaan myöntää tutustumismatka toisessa maassa olevaan työpaikkaan. Järjestelmä on voimassa vuoden 1981 loppuun.

Korkoja korotettiin $\frac{3}{4}$ prosenttiyksikköä; peruskorko on korotuksen jälkeen 9,25 %.

Liikepankkien keskuspankkiluoton kiintiöiden yhteismäärä korotettiin 200 milj. markasta 1 000 milj. markkaan. Kiintiöt määriteltiin edelleen kuukausikeskiarvoina ja liikepankin päivittäinen shekkiluotto voi olla enintään 1,3 kertaa kiintiön suuruinen — tähän asti vastaava kerroin oli 2,5. Liikepankkien *päiväluotto-oikeuksien* ehdottomat ylärajat poistettiin, kuten myös mahdollisuus obligaatioiden termiinkaappoihin. Jos kuitenkin liikepankin päiväluoton kuukausikeskimäärä ylittää peruskorkoisen kiintiön viisinkertaisen määrän, Suomen Pankki perii ylityksestä lisäkorkoa. Päiväluotomarkkinoiden toiminta säilyi ennallaan.

26.2.

Rahalaitosten *kassavarantotalletusvelvollisuus* korotettiin 3,2 prosentista 3,4 prosenttiin helmikuun lopun ottolainauskannasta.

27.2.

Suomen Pankki kehotti rahalaitoksia suhtautumaan erittäin pidättyvästi uusien *sahojen* perustamiseen ja sahojen laajennusinvestointeihin, koska markkinatilanne uhkasi synnyttää alueellista puun liikakysyntää ja vaarantaa hintasuositussopimuksen noudattamisen.

1.3.

Asuinhuoneistojen vuokrien korottamisesta 28. 12. 1979 annetun valtioneuvoston yleisohjeen mukaan vuokria voidaan korottaa enintään 1,14 mk/m² kuukaudessa, mutta enintään 39 p, jos vuokralainen vastaa itse lämmityskuluista.

25.3.

Markan ulkoista arvoa nostettiin keskimäärin 2 % (valuuttaindeksiluvun vaihtelurajat pysyivät ennallaan 112—119) ja valuuttaindeksi laski aiemmasta 115,4 pisteestä 113,1 pisteeseen.

27.3.

Investointi-, käynnistys- ja koulutusavustusten periaateohjeita muutettiin. Mm. tuli suhtautua pidättyvästi sellaisiin pääomavaltaisiin hankkeisiin, jotka uusinvestointeina lisäävät suhteellisen vähän tuotantoa taikka aikaansaa- vat huomattavasti ylikapasiteettia tai jotka ajoittuisivat suhdannevaiheeseen, jossa investointien yleensäkin nopea kasvu uhkaa johtaa kansantalouden tasapainon häiriintymiseen.

28.3.

Suomen Pankki tarkisti rahalaitoksille 7. 11. 1979 antamia *luottopoliittisia ohjeita*. Asunto- ja kulutusluottojen kasvuvauhdin edellytetään jäävän luotonannon keskimääräistä kasvua vähäisemmäksi. Myös investointeja pitää pyrkiä lykkäämään mahdollisimman paljon vuoden 1981 puolelle.

Rahalaitosten *kassavarantotalletusvelvollisuus* korotettiin 3,4 prosentista 3,6 prosenttiin maaliskuun lopun ottolainauskannasta.

31.3.

Maataloustuloratkaisussa hinnoitteluvuodeksi 1980/81 tavoitehintojen (879,4 milj. mk) ja hintapoliittisen tuen (201,6 milj. mk) korottaminen lisäävät maataloustuloa yhteensä 1 081 milj. mk. Lisäksi maataloustuloksi luetaan vuosiloma- ja sijaisapujärjestelmien vaatimista lisäkustannuksista yhteensä 17 milj. mk.

1.4.

Suomen Pankki antoi valuuttapankeille uudet ohjeet *valuuttojen termiinimarkkinoilla* sovellettavista toimintaperiaatteista. Suomen Pankki ei enää määritä normaalioloissa dollarille termiinikursseja eikä tee dollarimääräisiä termiinisopimuksia.

2.4.

1. 4. 1980 tai sen jälkeen, mutta ennen 1. 1. 1981 päättyvän tilikauden voitosta tehtävä *investointivaraus* saa olla enintään 70 % tilikauden voitosta.

23.4.

Rahalaitosten *kassavarantotalletusvelvollisuus* korotettiin 3,6 prosentista 3,8 prosenttiin huhtikuun lopun ottolainauskannasta.

15.5.

Vientitakuiden (K-takuiden) ns. omavastuuta nostettiin 8 prosenttiin.

23.5.

Valtioneuvoston *periaatepäätös eräiden taloudellisten ja sosiaalipoliittisten kysymysten ratkaisemisesta*. Inflaationvastaisina toimina päätettiin mm. kantaa vientitalletuksia saha- tavarasta ja selluloosasta, yrityksiltä suhdanne- talletuksia, periä työnantajilta 1. 7. 1980— 28. 2. 1981 lapsilisämaksua 0,25 % palkkasum- masta, allekirjoittaa hintapolitiikkaa ja investointien ajoitusta koskevat suositukset sekä jatkaa teollisuusinvestointien liikevaihtoverohel-

potuksia vuoden 1981 loppuun. Sosiaalipoliittisina toimina päätettiin mm. kansaneläkeuudistuksen aikataulusta ja lapsilisien 5 prosentin lisäkorotuksesta lokakuun alusta lukien.

27.5.

Teollisuuden ja kaupan järjestöt sekä valtiolta sopivat, että yli kolmen prosentin *palkkaliukumia* ei tällä sopimuskaudella siirretä hintoihin. Sopimus liittyy valtioneuvoston 23. 5. 1980 tekemään periaatepäätökseen.

29.5.

Valtioneuvoston *periaatepäätös eräistä valtiontalouden alijäämää supistavista ja inflaatiota hillitsevistä toimenpiteistä v. 1980*. Mm. eräiden määrärahojen käyttö siirrettiin vuoteen 1981 (lähinnä valtionrautateiden ja posti- ja lennätinlaitoksen investointimäärärahoja).

1.6.

Liikepankkien keskuspankkiluoton kiintiöiden yhteismäärä alennettiin 1 000 milj. markasta 900 milj. markkaan. *Päiväluottojen* lisäkorottomat käyttöoikeudet, jotka ovat viisi kertaa kiintiön suuruiset, alenivat yhteismäärältään 500 milj. mk. *Päiväluottojen* lisäkorosteikkoa kiristettiin siten, että kiintiön kahdeksankertaisen määrän ylittävistä päiväluotosta perittävä lisäkorokko korotettiin 8 prosentista 10 prosenttiin.

Moottoribensiinin *varmuusvarastointimaksua* nostettiin 1,4 p/l, dieselöljylle ja kevyelle polttoöljylle säädettiin 1,4 p/l ja raskaalle polttoöljylle 1 p/kg varmuusvarastointimaksu. Maksut ovat voimassa väliaikaisesti vuoden 1980 loppuun.

GATTin ns. Tokion-kierroksen *tullialennukset* tulivat voimaan.

Työttömyyskorvauksen saamisen esteeksi tuli työsuhteen perusteella saatavan eläkkeen lisäksi myös muun palvelussuhteen perusteella saatava eläke, yrittäjä- ja maatalousyrittäjäeläke sekä sukupolvenvaihdos- ja luopumiseläke.

Sabatavaraille määrättiin 4 prosentin ja *valkaistulle sulfaattiselluloosalle* 3 prosentin suuruisen *vientiä talletus*. Kantoaika on 12 kk.

5.6.

Valtioneuvoston *selonteko* eduskunnalle *lähiajan talouspolitiikasta*. Suhdannelilanteen takia talouspolitiikka on ollut kireää. Kasvun hidastuminen voi kuitenkin edellyttää ekspansiivista politiikkaa jo v. 1981. Veroasteen nousua v. 1981 pyritään välttämään.

11.6.

Yrityksiltä päätettiin kantaa *subdannetalletuksina* 5 p vuodelta 1978 kunnallisverotuksessa määrättyä veroäyriä kohden. Suhdannelletusten kantojakso alkaa 1. 10. 1980 ja kestää 12 kk.

12.6.

Valtioneuvosto ja kuntien keskusjärjestöt allekirjoittivat *kunnallistalouden pääsuuntaviivoina vuosina 1981—1982* koskevan asiakirjan edellytysten luomiseksi työllisyyden parantamiseksi, kustannusten ja hintojen nousun hillitsemiseksi, kokonaisveroasteen nousun estämiseksi sekä julkisen talouden tasapainoiselle kehittämiselle. Mm. työttömyyttä pyritään edelleen alentamaan julkisen vallan toimenpiteillä. Kokonaisveroasteen nousu pyritään estämään; kuntien tulee pidättäytyä veroäyriin hinnan korottamiselta siten, ettei veroäyriin keskimääräinen hinta nouse tämän asiakirjan voimassaoloaikana 0,1 penniä enempää. Julkisen talouden menojen määrän kasvu pyritään rajoittamaan noin kolmeen prosenttiin vuodessa. Kuntien ja kuntainliittojen investointeja tulisi lisätä, kuntien ja kuntainliittojen luottorahoituksen edellytyksiä parannetaan ja henkilöstön nettolisäys tulisi rajoittaa noin kahteen prosenttiin vuodessa. Valtion ja kuntien välinen kustannusten jako pyritään kokonaisuutena katsoen pysyttämään pääasiassa ennallaan.

15.6.

GATTin ns. Tokion-kierroksen vastaaviin sopimuksiin liittyen *polkumyynnin* sekä *vientituen* avulla tapahtuvaa tuonnin ehkäisemistä koskeva lainsäädäntö uusittiin.

19.6.

Teollisuuden ja kaupan järjestöt antoivat jäsenyrityksilleen suosituksen; jäsenyritysten tuli harkita kuluvan vuoden *investointien* siirtämistä myöhempään ajankohtaan. Sopimus liittyy valtioneuvoston 23. 5. 1980 tekemään periaatepäätökseen.

27.6.

Ensimmäinen *lisäbudjetti* (1,6 mrd mk) annettiin. Menot aiheutuivat lähinnä työllisyyden hoidosta, maataloustuloratkaisusta (31. 3. 1980), öljytuotteiden maailmanmarkkinahintojen jyrkän nousun aiheuttamasta tuontikaupparahaston rahoitustarpeen kasvusta ja öljytuotteiden varmuusvarastoinnin tarpeen lisääntymisestä.

1.7.

Suomen ja Espanjan välinen EFTA-sopimus tuli voimaan.

Maidon korotettu *alkutuotevähennys* sidottiin tavoitehintaan. Korotus lakkasi kokonaan kananmunien ja perunan osalta.

Moottoribensiinin, dieselöljyn ja polttoöljyn *valmisteveroa* korotettiin siten, että tuotto lisääntyy 200 milj. mk v. 1980. Lisäksi korotettiin kivihiilen valmisteveroa 15 milj. markan lisätuloa vastaavasti.

Eräiden maataloustuotteiden *tuontilisensiointi* kumottiin ja kestokulutushyödykkeiden osalta siitä luovuttiin kokonaan.

Puun hintasuositussopimus hakkuvuodeksi 1. 7. 1980—30. 6. 1981 edellyttää edellisen hakkuvuoden kantohintoihin keskimäärin 14 prosentin nousua. Aikaisempaa yksityiskohtaisemmin sovittiin myös puukaupan määrällisistä tavoitteista.

4.7.

Osa ensimmäisen *lisäbudjetin määrärahojen maksatuksesta* siirrettiin vuoteen 1981.

Vientikauppaan liittyvän *toimitusluoton* rahoittamiseen tarkoitettu laina voidaan myöntää ulkomaan rahan määräisenä.

Metalli- ja rakennusteollisuuden edistämiseksi myönnettävän *veronhuojennuksen* voimassaoloaikaa jatkettiin viidellä vuodella.

30.7.

Rahalaitosten *kassavarantotalletusvelvollisuus* korotettiin 3,8 prosentista 4,2 prosenttiin heinäkuun lopun ottolainauskannasta.

1.8.

Asuinhuoneistojen vuokrien korottamisesta 23. 5. 1980 annetun valtioneuvoston yleisohjeen mukaan vuokria voidaan korottaa enintään 72 p/m² kuukaudessa, mutta enintään 9 p, jos vuokralainen vastaa itse lämmityskuluista.

Liikepankkien keskuspankkiluoton kiintiöiden yhteismäärä supistettiin 900 milj. markasta 700 milj. markkaan ja lisäkorottomien *päiväluottojen* enimmäismäärä 4,5 mrd markasta 2,8 mrd markkaan. Jos päiväluotot ylittävät kiintiöt 7-kertaisesti, ylittävältä osalta peritään 10 prosentin lisäkorko.

28.8.

Maataloudelle korvataan maataloustuloratkaisun (31. 3. 1980) jälkeen tapahtunut tuotantokustannusten nousu — yhteensä 447,1 milj. mk; siitä 406,7 milj. mk ohjataan tavoitehintatuotteisiin.

19.9.

Vuoden 1981 tulo- ja menoarvioesitys annettiin. Menot olivat 55,9 mrd mk eli 15 % suuremmat kuin vuoden 1980 varsinaisessa budjetissa. Tulot ilman lainanottoa olivat 50,5 mrd mk; kasvu edellisestä vuodesta oli 23 %. Lainanotoksi oli merkitty 5,4 mrd mk.

1.10.

Liikepankkien lisäkorkoasteikkoa kevennettiin. 4 prosentin lisäkorkoa peritään, kun liikepankkien päiväluottojen kuukausikeskiarvo

ylittää peruskiintiön 5-kertaisesti (aikaisemmin 4-kertaisesti). 10 prosentin lisäkorkoraja saavutetaan, kun päiväluottojen kuukausikeskiarvo ylittää peruskiintiön 8-kertaisesti (aikaisemmin 7-kertaisesti).

7.10.

Suomen Pankki edellytti, etteivät rahoituslaitokset myötävaikuta sellaisten, toistaiseksi aloittamattomien *rakennushankkeiden rahoittamiseen*, jotka kuuluvat 3.11. voimaan tulevan *investointiveron* piiriin.

15.10.

Mahdollisuutta 70 prosentin *investointivaukseen* (ks. 2.4.1980) jatkettiin maaliskuun 1981 loppuun.

1.11.

Alkoholijuomien hinnat nousivat keskimäärin 11,2 %.

3.11.

Eräillä alueilla, missä rakentaminen on varsin laajaa, kannetaan 40 prosentin suuruinen *investointivero*; verotuskausi päättyy 31.10.1981. Investointiveron kohteena olevien rakennusten osuus koko talonrakennustoiminnasta on noin 12 %.

7.11.

Suomen Pankki tarkisti rahalaitoksille 28.3.1980 antamia *luottopoliittisia ohjeita*. Vuoden 1981 aikana rahalaitosten ei edellytetty lisäävän keskuspankkirahoitustaan. Keskuspankkirahoitukseen suhteellisesti eniten turvautuneiden rahalaitosten oli asetettava tavoitteeksi tämän rahoituksen käytön supistaminen v. 1981. Lyhytaikaiseen ulkomaiseen rahoitukseen perustuva luotonanto ei saanut lisääntyä merkittävästi nopeammin kuin markkamääräinen antolainaus. Uusia luottoja tuli myöntää lähinnä kannattavien tuotannollisten investointien rahoittamiseen.

20.11.

Kotimaisen kustannustason noususta johtuvan *tappionvaaran* varalta myönnettävien vientitakuiden (K-takuiden) takuun ottajan ns. omavastuun osuutta lisättiin 8 prosentista 9 prosenttiin (ks. 15.5.1980).

26.11.

Rahalaitosten *kassavarantotalletusvelvollisuus* korotettiin 4,2 prosentista 4,6 prosenttiin marraskuun lopun ottolainauskannasta.

1.12.

Liikepankkien keskuspankkiluoton kiintiöiden yhteismäärä alennettiin 700 milj. markasta 600 milj. markkaan.

19.12.

Toinen *lisäbudjetti* (139 milj. mk) annettiin.

Kolmas *lisäbudjetti* annettiin. Menojen lisäyksen (1 834 milj. mk) pääosa johtui kustannustason noususta. Lisämenoarvioon sisältyi 600 milj. markan siirto suhdannerahastoon.

30.12.

Vuoden 1981 tulo- ja menoarvio annettiin. Menot olivat 56,1 mrd mk (15 % suuremmat kuin vuoden 1980 varsinaisessa budjetissa) ja tulot ilman lainanottoa 50,7 mrd mk (23 % suuremmat kuin vuoden 1980 varsinaisessa budjetissa). Lainanotoksi oli merkitty 5,4 mrd mk. Sekä tulo- että varallisuusveroasteikon inflaatiotarkistus on v. 1981 keskimäärin 11 %. Yhteisöjen tuloveroprosentti ja varallisuusveroprosentti pysyvät ennallaan; keskeiset vähennykset suurenevät, lapsiperheiden ja pienituloisten verotus lievenee, pääomatulojen erikseen verotettavaa osuutta sekä yrittäjätulon ansiotulo-osuutta suurennetaan, palkkatulovähennyksen sekä osinkotulovähennyksen soveltamisalaa laajennetaan ja tulontasauksen vaikutusta lisätään.

1981

jäsenilleen kehotuksen *hintapidättyvyyteen* 15. 2.—15. 5. 1981 välisenä aikana.

1.1.

Kuntien kalleusluokituksessa siirryttiin kahteen luokkaan. Luokitus on voimassa kolme vuotta.

Sähkövero korotettiin 1 pennistä 1,3 penniin kilowattitunnilta.

Liikeyhtiöverohuojennukset jatkuvat v. 1981 siten, että teollisuusrakentaminen on verotonta; kone- ja laiteinvestoinneista huojennus on kolmannes veron määrästä.

Tupakkatuotteiden vähittäismyyntihinnat nousivat keskimäärin 13 %.

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksu v. 1981 on 0,4 %.

Työnantajan työeläkevakuutusmaksu v. 1981 on 13,3 %.

1.2.

Säästöpalkkiota aletaan maksaa *asuntosäästötalletuksista*, joita alle 35-vuotias henkilö on tehnyt ensiasunnon hankkimista varten.

3.2.

Tulopoliittinen selvitysmies jätti ehdotuksensa *tulopoliittiseksi kokonaisratkaisuksi*. Sen perusteella solmittavat sopimukset olisivat voimassa vuoden 1983 helmikuun loppuun. Ehdotuksen mukaan palkkoja korotettaisiin sopimuskauden aikana yhteensä noin 13 %. Esitykseen sisältyi indeksiehto, jonka mukaan palkkojen kehitystä verrataan vaihtosuhteen muutoksella korjattuun kuluttajahintaindeksin kehitykseen. Esitys maataloustulon tarkistukseksi sisältyi kokonaisratkaisuehdotukseen.

11.2.

Tulopoliittiseen kokonaisratkaisuehdotukseen liittyen elinkeinoelämän järjestöt antavat

27.2.

Maataloustuloratkaisun perusteella maataloustuotteiden tavoitehintoja korotetaan yhteensä 783 milj. mk ja hintapoliittista tukea lisätään 115 milj. mk. Lisäksi viljelijöiden lomaoikeus pitenee lomavuoden 1981/82 alusta yhden päivän ja lakisäätien tapaturmavakuutus toteutetaan 1. 7. 1982 lukien.

1.3.

Vientitalletusten kantaminen valkaistusta sulfaattiselluloosasta lopetettiin.

Lapsilisämaksu poistui, jolloin *työnantajan sosiaaliturvamaksu* aleni 0,25 prosenttiyksikköä 6,375—6,875—7,375 prosenttiin.

Asuinhuoneistojen vuokrien korottamisesta 11. 12. 1980 annetun valtioneuvoston yleisohjeen mukaan vuokria voitiin korottaa enintään 40 p/m².

9.3.

Keskeiset työmarkkinajärjestöt hyväksyivät *tulopoliittisen selvitysmiehen välitysehdotuksen* (ks. 3. 2. 1981).

13.3.

Suomen Pankki alensi *päiväluottokoron* 12,5 prosentista 12,0 prosenttiin.

19.3.

Suomen Pankki alensi *päiväluottokoron* 11,5 prosenttiin.

6.4.

Vientitalletuksen kantaminen sahatusta ja höylätystä havupuutavarasta lopetettiin.

7.4.

Rahalaitosten *kassavarantotalletusvelvollisuus* alennettiin pankkilakon uhan väistyttyä taannehtivasti 4,6 prosentista 4,0 prosenttiin maaliskuun lopun ottolainauskannasta ja 3,6 prosenttiin huhtikuun lopun ottolainauskannasta.

10.4.

Suomen Pankki alensi *päiväluottokoron* 11 prosenttiin.

23. 4.

Valtioneuvoston *periaatepäätös eräistä valtiontalouden rahoitusasemaa tukevista toimenpiteistä v. 1981*. Vuoden 1981 rahoitustarvetta pienennetään yhteensä 680 milj. mk. Päätös merkitsee 270 milj. markan säästöä v. 1981 ja noin 410 milj. markan määrärahojen käytön siirtymistä vuoteen 1982. Vuoteen 1982 siirtyvät määrärahat nousevat periaatepäätöksen jälkeen yhteensä noin 5 mrd markkaan.

5.5.

Valtioneuvoston *selonteko eduskunnalle läbiajan talouspolitiikasta*. Talouspolitiikan keskeisinä tavoitteina ovat edelleenkin työttömyyden alentaminen, kilpailukyvyyn turvaaminen ja inflaation hillitseminen. Hallitus pyrkii edelleen noudattamaan veropolitiikan päälinjaa, jonka mukaan veroaste ei nousisi. Elinkeino-politiikassa pyritään turvaamaan tuotannollisten investointien riittävä taso. Energiapolitiikassa tehostetaan toimenpiteitä energian säästämiseksi ja tuontiriippuvuuden vähentämiseksi.

13.5.

Vientitalletukset, jotka on kannettu 1.6. 1980—6. 4. 1981 välisenä aikana (yhteensä 205 milj. mk), palautetaan yhtenä eränä 1. 1. 1982 lukien, viimeistään 1. 3. 1982.

18.5.

Suomen Pankki antoi rahalaitoksille uudet *luottopolitiikan suuntaviivat*. Rahapolitiikan mitoituksella pyritään vuosina 1981 ja 1982 lähinnä turvaamaan kannattavan investointi- ja tuotantotoiminnan luotonsaanti. Asuntojen hankinnan rahoitukseen on suhtauduttava pidättyvästi erityisesti suurissa asutuskeskuksissa. Kuntien suunniteltujen investointien ajoitukseen on pyrittävä vaikuttamaan siten, että niiden painopiste osuisi vuoteen 1982. Henkilöluotoissa edellytetään järjestelmällistä etukäteissäätämistä.

20.5.

Vuonna 1978 päättyneiltä tilikausilta tehtyjen *investointivarausten* käyttöjakso alkaa 1. 10. 1981 ja päättyy 31. 12. 1982. Vuonna 1979 päättyneiltä tilikausilta tehtyjen investointivarausten käyttöjakso alkaa 1. 1. 1982 ja päättyy 31. 12. 1982. Vuonna 1980 ja ennen 1. 4. 1981 päättyneiltä tilikausilta tehtyjen investointivarausten käyttöjakso alkaa 1. 5. 1982 ja loppuu 30. 4. 1983. Ennen vuotta 1979 päättyneiltä tilikausilta *investointirahastoihin* siirrettyjä varoja saadaan käyttää lokakuun 1 päivästä 1981 alkaen vuoden 1982 loppuun saakka.

21.5.

Rahalaitosten *kassavarantotalletusvelvollisuus* alennettiin 3,6 prosentista 3,0 prosenttiin toukokuun lopun ottolainauskannasta.

12.6.

Ensimmäisen *lisäbudjetin* menot ovat 1 155 milj. mk. Menojen lisäykset johtuvat lähinnä työllisyyden hoidosta, maataloustuotteiden vientituen kasvusta ja maataloustuloratkaisusta.

Maidontuotannon vähentämisestä maksetaan sopimuksen tehneelle maidontuottajalle korvausta. Maidontuottaja ei saa sopimuskauden aikana — kolme vuotta — aloittaa tai laajentaa tilalla harjoitettavaa sika- ja kanataloutta tai lisätä muuta maidon tai maitotuotteiden

tilalta tapahtuvaa myyntiä. Sopimus voidaan tehdä vuosina 1981 ja 1982. 1.8.

1.7.

Yli 20 lypsylehmän *nautakarjaryitykset* tulivat luvanvaraisiksi nykyisen 50 asemesta.

Merenkulun veronbuojennuksia jatkettiin pääpiirtein nykyisellään viidellä vuodella. Lakia sovelletaan vuosilta 1981—1990 toimitettavissa verotuksissa.

Työnantajan osuutta *työttömyyskassamenoista* suurennettiin 20 prosenttiyksikköä ja valtionavun suuruutta vastaavasti pienennettiin 1.7.—31.12.1981 väliseksi ajaksi.

Subdannetalletusten kantaminen lopetettiin ja kertyneet talletukset (yhteensä 145 milj. mk) palautetaan talletusvelvollisille yhtenä eränä tammikuussa 1982.

Kansaneläkeuudistuksen toinen eli I B-vaihe tuli voimaan. Työtulon vaikutus kansaneläkkeen tukiosaan ja tukilisään lieveni.

2.7.

Kuitupuun hintasuositussopimus hakkuuvuodeksi 1.7.1981—30.6.1982 merkitsee kuitupuun hintojen keskimäärin 14 prosentin nousua edellisen hakkuuvuoden suositushinnoista.

10.7.

Laki tasapainoisen *alueellisen kehityksen* edistämisestä korvaa vuodesta 1975 voimassa olleen lain. Maa jaetaan neljään perusvyöhykkeeseen tukialueineen ja erityisalueineen. Laki on voimassa 1.1.1982—31.12.1989.

Ns. *aluepoliittisia avustuksia* koskevaan lakiin sisällytettiin mm. yritysten kehittämisavustukset, avustusten myöntäminen kunnille toimitilojen hankkimiseen yrityksille ja investointiavustuksen lisääminen vaikeimmassa asemassa olevilla alueilla. Laki on voimassa 1.1.1982—31.12.1989.

Investointiavustuksen myöntäminen myös kehitysalueen ulkopuolisilla tukialueilla tuli mahdolliseksi.

Asuinhuoneistojen vuokrien korottamisesta 13.5.1981 annetun valtioneuvoston yleisohjeen mukaan vuokria voitiin korottaa enintään 65 p/m² kuukaudessa, mutta enintään 10 p, jos vuokralainen vastaa itse lämmityskuluista.

5.8.

Suomen Pankki nosti *päiväluottokoron* 11,5 prosenttiin.

26.8.

Maataloudelle korvataan *maataloustuloratkaisun* (27.2.1981) jälkeen tapahtunut tuotantokustannusten nousu (523,5 milj. mk) ja kevään ratkaisussa sovittu tulon korotus (182 milj. mk) eli yhteensä 705,5 milj. mk.

31.8.

Tukkipuun hintasuositus tehtiin hakkuuvuodeksi 1.7.1981—30.6.1982 Oulun ja Lapin läänien alueelle.

1.9.

3.11.1980 lukien voimassa ollut *rakentamisen investointivero* kannetaan enää vain rakentamisesta, joka tapahtuu Espoon, Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan kaupungeissa.

Suomen Pankki muutti liikepankkien *päiväluottoihin* sovellettavaa *lisäkorkoasteikkoa* siten, että neljän prosentin lisäkoron raja alennetaan kunkin pankin kiintiön viisinkertaiseksi nelinkertaiseen ja 10 prosentin lisäkoron raja kahdeksankertaisesta seitsenkertaiseen määrään.

25.9.

Vuoden 1982 tulo- ja menoarvioesitys annettiin. Menot olivat 64,8 mrd mk eli 15,6

ta 400 milj. markkaan. Pankkien mahdollisuudet käyttää lisäkorotonta *päiväluottoa* alenivat vastaavasti yhteismäärältään 2,4 mrd markasta 1,6 mrd markkaan. Samalla alennettiin ensimmäisen lisäkorkoportaan lisäkorko 4 prosentista 3 prosenttiin ja toinen lisäkorkoportas poistettiin.

5.2.

Kansaneläkeuudistuksen toisen ja kolmannen vaiheen toteuttamiseen vuosina 1983—1985 liittyvät lait ja asetukset annettiin. Muutoksiin sisältyvät myös eläkkeiden verotuksen yhtenäistäminen ja eläketulovähennys, jolla turvataan vähimmäis-toimeentulo eläketulon muodossa.

19.2.

Hallitusohjelmassa sovittiin eräistä *inflaatioita hillitsevistä, kulutusta elvyttävistä ja työllisyyttä tukevista toimenpiteistä*. Sosiaaliturvamaksuja ja palkansaajien tuloverotuksen ennakonpidätyksiä alennetaan (ks. 1.5.1982). Lisäksi päätettiin useista erityisistä työllistämistä ja koulutustoimenpiteistä.

25.2.

Maataloustuloratkaisussa hinnoitteluvuodeksi 1982/83 tavoitehintojen (707 milj. mk) ja hintapoliittisen tuen (138 milj. mk) korottaminen lisäävät maataloustuloa yhteensä 845 milj. mk, josta 593 milj. mk on korvausta kustannusten noususta ja 252 milj. mk maataloustulon korotusta maaliskuussa 1981 solmitun tulopoliittisen kokonaisratkaisun nojalla; jälkimmäiseen lukuun sisältyy 28 milj. mk indeksikorotusta.

26.2.

Suomen Pankki alensi *päiväluottokoron* 12 prosenttiin.

28.2.

Investointiveron voimassaolo pääkaupunkiseudulla päättyi (ks. 1.9.1981).

5.3.

Suomen Pankki alensi *päiväluottokoron* 11,5 prosenttiin.

12.3.

Ensimmäisen *lisäbudjetin* menot ovat 308 milj. mk; ne käytetään satovahinkokorvauksiin ja korkotukiin.

1.4.

Asuinhuoneistojen vuokrien korottamisesta 30.12.1981 annetun valtioneuvoston yleisohjeen mukaan vuokria voitiin korottaa 87 p/m² kuukaudessa v. 1970 tai sitä ennen valmistuneiden huoneistojen osalta ja 105 p/m², mikäli huoneisto on valmistunut v. 1971 tai sen jälkeen.

27.4.

Valtioneuvoston *selonteko* eduskunnalle *lähiajan talouspolitiikasta*. Työllisyyden parantaminen on talouspolitiikan tärkein tavoite. Tämä edellyttää erityisesti kilpailukyvyyn turvaamista. Vuoden 1983 budjetissa pyritään edelleen hillitsemään veroasteen nousua. Tilan luominen keskeisten menojen rahoittamiseksi edellyttää vähemmän tärkeiden menojen ja uusien menokohteiden tiukkaa karsintaa.

1.5.

Ennakonpidätys toimitetaan 1.5.—31.12.1982 verokirjaan merkittyä äyritunnusta 1,25 penniä alemman pidätystaulukon mukaan. Alennuksesta 0,25 penniä vastaa vakuutetun *kansaneläkevakuutusmaksun alennusta*; lopullisessa verotuksessa vakuutetun maksu on 1,82 penniä. Muilta osin alennus koskee ennakonpidätystä.

Työnantajan sosiaaliturvamaksu aleni ja samalla porrastuksessa sovellettavan poistorajan markkamäärä tarkistettiin. Yksityisen työnantajatahon sosiaaliturvamaksu on 6,00—6,95—7,50 % ja julkisen työnantajan 6,95 %. Yrittäjätoiminnan osalta alennus on keskimäärin 0,8 prosenttiyksikköä (ks. 1.1.1982 ja 19.2.1982).

5.5.

Kassavarantosopimusta muutettiin niin, että Suomen Pankin oikeus korottaa talletusvelvollisuutta nousi 0,4 prosenttiyksiköstä 0,6 prosenttiyksikköön kuukaudessa; koko talletusvelvollisuuden enimmäismäärä nousi 5 prosentista 8 prosenttiin ottolainauksesta. Talletusvelvollisuus pysyi ennallaan 3 prosentissa (ks. 21. 5. 1981).

21.5.

Valtioneuvoston *periaatepäätös eräksi inflaatiota hidastaviksi ja kustannuksia alentaviksi toimenpiteiksi*. Mm. sokerin hintaa alennetaan, viejän omavastuuosuutta metalliteollisuuden K-takuujärjestelmässä alennetaan väliaikaisesti 9 prosentista 7 prosenttiin, väkilannoitteiden hintoja ei koroteta sekä autoveroa alennetaan 24. 5. 1982 lukien (esim. keskihintaisen auton myyntihinnan alennus on noin 2,1 %).

28.5.

Elinkeinoelämän eräät järjestöt ja elinkeinohallitus allekirjoittivat *hintapoliittisen pöytäkirjan*. Järjestöt kehottavat jäsenyrityksiään otamaan huomioon hallituksen päättämät kustannusten muutokset (ks. 21. 5. 1982). Tulevassa hinnoittelussa ja vuotta 1983 koskevassa budjetoinnissa hinnoitteluperusteet olisi mitoitettava siten, että ne tukevat inflaation taittumista.

1.6.

Peruskorko aleni $9\frac{1}{4}$ prosentista $8\frac{1}{2}$ prosenttiin. Pankit alensivat kaikkia korkojaan $\frac{3}{4}$ prosenttiyksikköä. Pankkien ylin antolainauskorko on edelleen $12\frac{1}{2}$ %. Päiväluotto-korko pysyi ennallaan.

24.6.

Valtioneuvosto ja kuntien keskusjärjestöt sopivat *kunnallistalouden puitteita koskevasta neuvottelumenettelystä* vuoden 1985 loppuun.

Aikaisemmasta (ks. 12. 6. 1980) poiketen sovittiin yleisten julkista taloutta ja kunnallistaloutta koskevien tavoitteiden ja kannanottojen lisäksi valtion ja kuntien keskusjärjestöjen välisistä vuosittaisista neuvotteluista, joissa määritellään taloudellisen tilanteen edellyttämällä tavalla julkisen talouden sekä kunnallistalouden hoidolle asetettavat tavoitteet. Samalla allekirjoitetussa pöytäkirjassa mm. suositeltiin kunnille ja kuntainliitoille, että vuoden 1983 talousarviot laadittaisiin niin, että kuntien kulutusmenojen määrän kasvu olisi keskimäärin $2\frac{1}{2}$ % ja pysyväisluonteisen henkilökunnan lisäys noin 2 % ja että investoinnit pysyisivät vuoden 1982 tasolla, eikä veroäyrin keskihinta nousisi.

Pohjoismaiden projektivientirahaston perustamista koskeva laki annettiin. Rahasto toimii Helsingissä Pohjoismaiden Investointipankin yhteydessä aluksi kokeiluluonteisesti kolmen vuoden ajan.

8.7.

Vientitakuiden (K-takuiden) ns. omavastuuta alennettiin 7 prosenttiin 31. 5. 1983 saakka (ks. 21. 5. 1982).

9.7.

Koko maata koskeva, yhtenäinen *puun hintasuositussopimus* hakkuuvuodeksi 1. 7. 1982—30. 6. 1983 merkitsee hintojen jäämistä päättyneen hakkuuvuoden toteutunutta tasoa alhaisemmiksi. Sopimukseen sisältyy hankintakauppojen takuuhintajärjestelmä. Hakkuutavoite yksityismetsistä on 37 milj. m³.

Kunnallisverotusta muutettiin siten, että *veroäyrin hinta* vahvistetaan kutakin varainhoitovuotta varten etukäteen ja että sitä sovelletaan sekä ennakonperinnässä että lopullisessa verotuksessa. Uutta järjestelmää sovelletaan vahvistettaessa veroäyrin hintaa vuodelle 1983.

Toisen *lisäbudjetin* menot ovat 1 636 milj. mk. Menojen lisäykset johtuvat pääosin hallituksen ohjelmassa sovitusta työllisyystoimenpiteistä, Suomen ja Neuvostoliiton välisen kauppavaihdon tasapainottamiseksi tarpeellisis-

ta hankinnoista sekä kevään 1982 maataloustuloratkaisusta. Lainanottovaltuuksia lisättiin 1,3 mrd mk.

20. 8.

Hinnoitteluvuosia 1983/84—1985/86 koskeva *maataloustulolaki* rakentuu pääasiassa voimassa olevaan maataloustulolakiin. Uutta laissa on mm. säännös maataloustuotannon ohjaamiseen ja tasapainottamiseen käytettävistä varoista. Laki tulee voimaan 1. 1. 1983.

26. 8.

Maataloudelle korvataan *maataloustuloratkaisun* (25. 2. 1982) jälkeen tapahtunut tuotantokustannusten nousu (150,4 milj. mk)

sekä tulopoliittisen kokonaisratkaisun mukaisesti 202,0 milj. mk eli yhteensä 352,4 milj. mk.

28. 8.

Rahalaitosten *kassavarantotalletusvelvollisuus* korotettiin 3,0 prosentista 3,3 prosenttiin elokuun lopun ottolainauskannasta.

17. 9.

Vuoden 1983 tulo- ja menoarvioesitys annettiin. Menot olivat 72,1 mrd mk eli 11 % suuremmat kuin vuoden 1982 varsinaisessa budjetissa. Tulot ilman lainanottoa olivat 63,2 mrd mk; kasvu edellisestä vuodesta oli 8 %. Lainanotoksi oli merkitty 8 950 milj. mk.

1. Kysynnän ja tarjonnan tase käypiin hintoihin, miljoonaa markkaa

	1977	1978	1979	1980	1981*
Bruttokansantuote tuottajahintaan	114 322	124 865	145 013	166 829	188 814
Hyödykeverot miinus hyödyketukipalkkiot	12 743	15 053	16 944	20 017	23 169
Bruttokansantuote markkinahintaan	127 065	139 918	161 957	186 846	211 983
Tavaroiden ja palvelusten tuonti	34 986	37 654	50 256	65 290	70 031
Kokonaistarjonta	162 051	177 573	212 213	252 136	282 014
Tavaroiden ja palvelusten vienti	37 079	43 090	52 654	63 806	73 412
Kulutus	95 237	104 985	119 359	136 819	155 995
yksityinen	71 268	78 733	89 604	102 082	115 603
julkinen	23 969	26 252	29 755	34 738	40 392
Kiinteän pääoman bruttomuodostus	33 778	32 768	36 999	46 162	51 426
yksityinen	29 466	28 190	31 948	39 922	44 195
julkinen	4 312	4 578	5 051	6 240	7 231
Varastojen muutos	-2 596	-3 401	3 692	6 172	128
Tilastollinen ero	-1 447	131	-492	-824	1 053
Kokonaiskysyntä	162 051	177 573	212 213	252 136	282 014

2. Kysynnän ja tarjonnan tase vuoden 1975 hintoihin, miljoonaa markkaa

	1977	1978	1979	1980	1981*
Bruttokansantuote tuottajahintaan	94 283	96 869	104 079	110 312	112 046
Hyödykeverot miinus hyödyketukipalkkiot	8 229	7 976	8 733	9 315	9 176
Bruttokansantuote markkinahintaan	102 512	104 845	112 813	119 627	121 222
Tavaroiden ja palvelusten tuonti	28 135	27 254	31 635	35 374	34 009
Kokonaistarjonta	130 647	132 099	144 448	155 002	155 231
Tavaroiden ja palvelusten vienti	31 065	33 583	36 657	39 966	41 610
Kulutus	76 032	78 252	82 243	84 939	86 725
yksityinen	56 470	57 939	61 183	62 947	63 982
julkinen	19 562	20 313	21 060	21 992	22 743
Kiinteän pääoman bruttomuodostus	27 295	24 919	25 854	28 577	28 905
yksityinen	23 792	21 389	22 272	24 671	24 824
julkinen	3 504	3 530	3 582	3 907	4 080
Varastojen muutos	-2 219	-2 741	2 579	3 857	301
Tilastollinen ero	-1 526	-1 914	-2 885	-2 338	-2 309
Kokonaiskysyntä	130 647	132 099	144 448	155 002	155 231

3. Kysynnän ja tarjonnan tase, muutos edellisestä vuodesta, prosenttia

	Määrä					Hinta				
	1977	1978	1979	1980	1981*	1977	1978	1979	1980	1981*
Bruttokansantuote tuottajahintaan .	0,5	2,7	7,4	6,0	1,6	8,7	6,3	8,1	8,5	11,4
Hyödykeverot miinus hyödyketuki-palkkiot	-1,0	-3,1	9,5	6,7	-1,5	24,7	21,9	2,8	10,8	17,5
Bruttokansantuote markkinahintaan	0,4	2,3	7,6	6,0	1,3	10,1	7,7	7,6	8,8	12,0
Tavaroiden ja palvelusten tuonti ..	-6,2	-3,1	16,1	11,8	-3,9	16,3	11,1	15,0	16,2	11,6
Kokonaistarjonta	-1,1	1,1	9,3	7,3	0,1	11,4	8,4	9,3	10,7	11,7
Tavaroiden ja palvelusten vienti ..	9,4	8,1	9,2	9,0	4,1	14,3	7,5	12,0	11,1	10,5
Kulutus	-0,1	2,9	5,1	3,3	2,1	10,8	7,1	8,2	11,0	11,7
yksityinen	1,4	2,6	5,6	2,9	1,6	11,7	7,7	7,8	10,7	11,4
julkisen	4,1	3,8	3,7	4,4	3,4	8,1	5,5	9,3	11,8	12,4
Kiinteän pääoman bruttomuodostus	-5,4	-8,7	3,8	10,5	1,2	12,1	6,3	8,8	12,9	10,1
yksityinen	-6,1	-10,1	4,1	10,8	0,6	12,2	6,4	8,8	12,8	10,0
julkisen	-0,1	0,8	1,5	9,1	4,5	11,4	5,4	8,7	13,3	11,0
Varastojen muutos
Yhteensä	-0,3	1,4	9,9	6,8	0,1	11,8	7,0	9,0	11,4	10,9

4. Raaka-aineiden dollareina ilmaistut maailmanmarkkinahinnat, muutos edellisestä vuodesta, prosenttia

	1977	1978	1979	1980	1981
HWWA ¹⁾	10,0	-1,7	31,6	47,9	6,5
energiaraaka-aineet	8,9	1,8	36,9	65,1	13,6
muut raaka-aineet	12,0	-7,3	22,0	13,7	-13,9
elintarvikkeiden ja rehujen raaka-aineet	28,3	-15,6	11,0	15,5	-16,2
teollisuuden raaka-aineet	-0,5	0,6	31,0	12,5	-12,4
The Economist ¹⁾	21,2	5,1	21,7	17,8	-11,6
elintarvikkeiden raaka-aineet	31,3	4,0	18,4	23,3	-12,4
teollisuuden raaka-aineet	3,5	6,3	31,1	7,4	-9,8

Lähde: HWWA-Institut für Wirtschaftsforschung; Konjunktur von Morgen ja The Economist.

¹⁾ 1975 = 100.

5. Kuluttajaindeksi eräissä maissa, muutos edellisestä vuodesta, prosenttia

	1977	1978	1979	1980	1981
Alankomaat	6,7	4,0	4,3	6,5	6,7
Belgia	7,1	4,5	4,5	6,7	7,6
Iso-Britannia	15,9	8,3	13,4	18,0	11,9
Italia	18,4	12,1	14,8	21,2	19,5
Ranska	9,8	9,1	10,8	13,6	13,4
Saksan liittotasavalta	3,7	2,7	4,1	5,5	5,9
Tanska	11,1	10,0	9,6	12,3	11,7
Itävalta	5,5	3,6	3,7	6,4	6,8
Norja	9,0	8,2	4,8	10,9	13,6
Ruotsi	11,4	10,0	7,2	13,7	12,1
Suomi	12,7	7,6	7,5	11,6	12,0
Yhdysvallat	6,5	7,6	11,5	13,5	10,2
Japani	8,1	3,8	3,6	8,0	4,9

Lähde: YK, Monthly Bulletin of Statistics.

6. Tavaraviennin ja -tuonnin volyymi ja yksikköarvo tuoteryhmittäin,
muutos edellisestä vuodesta, prosenttia

	1977	1978	1979	1980	1981
VOLYYMI					
Vienti					
Maa- ja metsätalous	13	-21	19	17	42
Elintarvike-, juoma- ja tupakkateollisuus	28	-3	12	27	34
Tekstiili-, vaate- ja nahkateollisuus	4	3	15	16	9
Puutavateollisuus	10	21	17	8	-15
Paperi- ja graafinen teollisuus	6	14	12	7	-4
Kemiallinen teollisuus	32	16	-7	36	4
Metallien perusteollisuus	43	17	10	-3	9
Metallituote- ja koneteollisuus	4	-4	4	3	13
Koko vienti	10	7	10	9	3
Tuonti					
Raaka-aineet ja tuotantotarvikkeet	-8	-1	21	11	-10
siitä raakaöljy	3	-9	22	1	-16
Poltto- ja voiteluaineet	16	2	-1	-3	-1
Investointitavarat	-17	-19	13	31	5
Kulutustavarat	-2	-8	22	16	0
siitä kestävät	-4	-10	24	16	0
Koko tuonti	-8	-5	18	13	-6
YKSIKKÖARVO¹⁾					
Vienti					
Maa- ja metsätalous	20	9	21	-13	3
Elintarvike-, juoma- ja tupakkateollisuus	7	8	8	5	19
Tekstiili-, vaate- ja nahkateollisuus	13	11	8	9	9
Puutavateollisuus	21	-1	11	19	4
Paperi- ja graafinen teollisuus	6	3	11	14	13
Kemiallinen teollisuus	3	11	43	16	13
Metallien perusteollisuus	2	4	25	7	0
Metallituote- ja koneteollisuus	29	9	4	8	14
Koko vienti	15	6	12	12	11
Tuonti					
Raaka-aineet ja tuotantotarvikkeet	17	8	17	21	12
siitä raakaöljy	14	3	41	55	28
Poltto- ja voiteluaineet	13	6	54	24	27
Investointitavarat	17	23	5	7	6
Kulutustavarat	15	15	4	4	8
siitä kestävät	13	15	4	2	8
Koko tuonti	16	11	16	17	12

¹⁾ Ulkomaankauppatilaston yksikköarvoindeksit osoittavat hintojen kehityksen lisäksi myös laadun vaihteluja eri tavararyhmien sisällä tavarajakautuman tai jalostusasteen muuttuessa.

7. Tavaravienti SITC:in¹⁾ pääluokkien ja pääryhmien mukaan maa-alueittain (määrämaat)
vuonna 1981, miljoonaa markkaa

SITC-nimike	EFTA	EC	SEV- Eurooppa	-siitä SNTL	Muut	Yhteensä
0 Elintarvikkeet ja elävät eläimet	260	256	1 336	1 316	343	2 195
02 Maitotaloustuotteet ja kananmunat	47	130	342	341	233	752
2 Raaka-aineet, ei kuitenkaan syötävät eikä polttoaineet	1 056	6 042	797	576	2 188	10 083
21 Vuodat, nahat ja turkisnahat	170	540	3	—	517	1 230
24 Puutavarat ja korkki	603	2 995	40	6	1 076	4 714
25 Paperimassa	174	2 284	655	505	445	3 558
26 Tekstiilikuidut ja niiden jätteet	8	61	58	54	107	234
28 Malmit ja metalliromu	79	44	27	—	30	180
3 Poltto- ja voiteluaineet sekä sähkövirta	1 269	1 157	109	59	10	2 545
5 Kemian teollisuuden ja siihen liittyvän teolli- suuden tuotteet	495	919	1 410	1 288	680	3 504
6 Valmistetut tavarat ryhmiteltyinä valmistus- aineen mukaan	3 209	9 765	4 642	4 245	4 704	22 320
63 Puu- ja korkkituotteet, pl. huonekalut	385	947	197	168	482	2 011
64 Paperi ja pahvi sekä niistä valmistetut tuotteet	996	6 337	2 918	2 779	2 968	13 219
65 Tekstiilitavarat, pl. vaatteet	295	178	211	202	59	743
67 Rauta ja teräs	556	938	209	161	434	2 137
68 Muut metallit	271	894	191	62	463	1 819
69 Tuotteet epäjalosta metallista	418	163	738	717	205	1 524
7 Koneet, laitteet ja kuljetusvälineet	3 444	1 799	4 570	4 390	2 394	12 207
78, 79 Kuljetusvälineet	1 336	591	1 869	1 860	452	4 248
8 Erinäiset valmiit tavarat	2 518	1 226	2 831	2 803	405	6 980
82 Huonekalut	243	147	245	236	65	700
84 Vaatteet	1 356	556	1 392	1 391	36	3 340
85 Jalkineet	164	18	596	595	11	789
1, 4, 9 Muut tavarat	95	72	259	248	49	475
Koko vienti, milj. mk						
1981	12 344	21 235	15 953	14 924	10 776	60 308
1980	12 423	20 389	10 498	9 302	9 485	52 795
1979	10 512	17 820	7 037	5 987	8 061	43 430
1978	7 871	13 439	7 207	6 276	6 689	35 206
1977	7 424	11 211	6 889	6 016	5 407	30 931
Koko vienti, %-jakauma						
1981	21	35	26	25	18	100
1980	24	39	20	18	17	100
1979	24	41	16	14	19	100
1978	22	38	21	18	19	100
1977	24	36	22	19	18	100

¹⁾ Yleiseen kansainväliseen käyttöön tarkoitettu kauppatilastonimikkeistö.

8. Tavaratuonti SITC:in¹⁾ pääluokkien ja pääryhmien mukaan maa-alueittain (alkuperämaat) vuonna 1981, miljoonaa markkaa

SITC-nimike	EFTA	EC	SEV- Eurooppa	-siitä SNTL	Muut	Yhteensä
0 Elintarvikkeet ja elävät eläimet	559	793	97	25	2 106	3 555
04 Vilja ja viljatuotteet	76	218	3	0	200	497
05 Hedelmät ja kasvikset	30	187	77	13	741	1 035
1 Juomat ja tupakka	12	79	15	1	218	324
2 Raaka-aineet, ei kuitenkaan syötävät eikä polttoaineet	517	1 002	758	657	919	3 196
26 Tekstiilikuidut ja niiden jätteet	18	125	62	62	71	276
27 Valmistamattomat kivennäisaineet	49	314	84	18	184	631
28 Malmit ja metalliromu	261	155	65	56	235	716
3 Poltto- ja voiteluaineet sekä sähkövirta	441	1 094	13 034	12 545	4 276	18 845
4 Eläin- ja kasviöljyt ja -rasvat	23	43	4	3	30	100
5 Kemian teollisuuden ja siihen liittyvän teolli- suuden tuotteet	1 099	3 200	510	275	656	5 465
6 Valmistetut tavarat ryhmiteltyinä valmistus- aineen mukaan	2 720	4 336	744	294	1 026	8 826
65 Tekstiilitavarat, pl. vaatteet	643	1 304	157	22	235	2 339
67 Rauta ja teräs	568	945	200	46	167	1 880
68 Muut metallit	329	383	255	184	139	1 106
69 Tuotteet epäjalosta metallista	491	660	34	12	133	1 318
7 Koneet, laitteet ja kuljetusvälineet	4 126	7 663	778	455	4 002	16 569
78, 79 Kuljetusvälineet	1 183	2 042	230	172	1 545	5 000
781 Henkilöautot	92	650	125	90	528	1 395
8 Erinäiset valmiit tavarat	1 029	1 773	240	38	1 193	4 235
9 Muut tavarat	28	36	85	84	6	155
Koko tuonti, milj. mk						
1981	10 553	20 018	16 264	14 378	14 434	61 269
1980	10 238	19 460	14 202	12 233	14 350	58 250
1979	8 872	15 222	10 223	8 632	9 905	44 222
1978	6 824	11 535	7 377	6 066	6 602	32 338
1977	6 417	10 581	7 233	6 050	6 477	30 708
Koko tuonti, %-jakauma						
1981	17	33	26	23	24	100
1980	18	33	24	21	25	100
1979	20	34	23	20	23	100
1978	21	36	23	19	20	100
1977	21	34	24	20	21	100

1) Yleiseen kansainväliseen käyttöön tarkoitettu kauppatilastonimikkeistö.

9. Maatalouden kokonaistuotoksen arvo ja panoskustannukset, miljoonaa markkaa

	1977	1978	1979	1980	1981*
Kokonaistuotos	10 352	11 366	12 520	14 767	15 780
Väli tuotekäyttö	4 756	5 479	6 374	7 512	9 021
Arvonlisäys	5 596	5 888	6 146	7 255	6 758
Palkat	550	611	709	735	841
Sosiaalikulut	137	145	167	180	201
Välilliset verot	—	—	—	—	—
Tukkipalkkiot	377	431	546	662	788
Kiinteän pääoman kuluminen	1 642	1 848	2 113	2 443	2 750
Toimintaylijäämä	3 645	3 714	3 703	4 559	3 754
korot	277	310	359	473	534
kotitalouksien yrittäjätulo maataloudesta	3 203	3 136	3 128	3 861	2 981

10. Eräiden maataloustuotteiden tuotanto, kulutus ja vienti, miljoonaa kiloa

	Tuotanto		Kulutus ¹⁾		Vienti	
	1980	1981	1980	1981	1980	1981
Meijerivoi	73,5	72,1	58,0	59,4	9,8	14,7
Juusto	73,1	72,3	34,2	36,6	40,3	36,8
Maitojauhe (rasvainen)	32,4	28,1	1,0	1,0	30,1	28,0
Kananmunat (ml. munamassa)	78,7	79,5	52,2	51,4	25,8	27,5
Sianliha	166,7	178,4	139,0	140,0	14,8	23,5
Naudanliha	111,5	119,9	109,0	105,4	0,7	14,9
Vehnä	356,7	235,0	285,1	298,2	31,3	11,4
Ruis	123,6	63,9	101,3	102,5	4,2	—
Kaura	1 258,3	1 007,5	27,0	25,6	0,1	—
Ohra	1 533,6	1 080,1	16,0	13,8	64,7	67,9

¹⁾ Ihmisravintona kulutetut määrät.

11. Markkinabakkuut hakkuuvuosittain, miljoonaa kuutiometriä

	1977/78	1978/79	1979/80	1980/81	1981/82 ^{a)}
Tukkipuu	15,3	20,4	19,0	19,7	19,9
sahatukit	13,9	18,6	17,3	17,9	18,3
vaneritukit	1,0	1,4	1,5	1,4	1,6
Kuitupuu	12,3	15,8	17,0	19,0	22,4
kuusikuitupuu	5,4	6,8	7,3	8,1	8,9
mäntykuitupuu	4,7	5,8	5,9	6,3	7,1
lehtikuitupuu	2,0	3,0	3,6	4,4	5,6
Polttopuu	0,3	0,4	0,3	0,2	0,3
Yhteensä	27,8	36,6	36,2	38,9	42,6

a) Hakkuutilasto uudistettu hakkuuvuoden 1981/82 alusta. Uusi tilasto ei ole vertailukelpoinen aiemman kanssa.

12. Raakapuuvarastot (30. 6. ja 31. 12. 1975 = 100) ¹⁾

	1978	1979	1980	1981	1982
Sahatukit					
30. 6.	70	87	77	88	88
31. 12.	69	73	74	88	.
Kuusikuitupuu					
30. 6.	76	74	76	65	67
31. 12.	74	72	66	60	.
Mäntykuitupuu					
30. 6.	99	89	77	62	61
31. 12.	94	84	69	56	.
Lehtikuitupuu					
30. 6.	80	50	55	74	92
31. 12.	63	40	62	73	.

¹⁾ Kesä- ja talvivarastoja ei voi verrata keskenään. Varastoihin sisältyvät metsässä hakattuina, kuljetusreittein varrella sekä tehtailla ja sahoilla olevat puumäärät.

13. Yksityismetsistä myydyin raakapuun hinnat hankintavuosittain, mk/m³ kuorineen ¹⁾

	1977/78	1978/79	1979/80	1980/81	1981/82*
Havusahatukit					
hankintahinta	125,00	130,00	147,20	174,00	184
kantohinta	97,10	105,60	121,20	147,50	159
Vanerikoivu					
hankintahinta	123,00	128,60	143,30	161,50	176
kantohinta	93,20	106,20	123,50	143,40	151
Kuusikuitupuu					
hankintahinta	98,00	91,50	101,50	119,80	142
kantohinta	46,80	46,60	55,90	69,90	80
Mäntykuitupuu					
hankintahinta	91,00	84,90	94,20	113,00	134
kantohinta	45,20	45,00	53,60	68,70	80
Lehtikuitupuu					
hankintahinta	68,00	68,50	78,60	100,20	119
kantohinta	27,20	30,00	40,20	55,70	65

¹⁾ Hakuuvuonna 1980/81 ostomäärillä, muina hakuuvuosina kauppojen lukumäärillä painotettu keskihinta.

14. Metsätalouden kokonaistuotoksen arvo ja panoskustannukset, miljoonaa markkaa

	1977	1978	1979	1980	1981*
Kokonaistuotos	5 789,0	5 726,8	7 165,2	8 714,1	9 705,6
Välituotekäyttö	430,3	427,0	518,4	585,0	701,2
Arvonlisäys	5 358,7	5 299,2	6 646,8	8 129,1	9 004,4
Palkat ja sosiaalikulut	1 578,0	1 543,1	1 769,0	2 056,5	2 339,2
Tukipalkkiot	10,9	12,5	14,1	16,2	17,4
Kiinteän pääoman kuluminen	654,9	708,1	783,8	919,3	1 048,9
Toimintaylijäämä	3 136,7	3 060,5	4 108,1	5 169,5	5 633,7
kotitalouksien nettokantorahatulot	1 917,8	1 857,4	2 787,9	3 738,7	3 898,9
yhtiöiden »	266,6	207,7	206,2	226,7	377,2
valtion »	227,5	205,5	226,5	234,6	280,7

15. Teollisuustuotannon volyymi-indeksi (1975 = 100)

	Paino, % 1975	1977	1978	1979	1980	1981*
Kaivos- ja kaivannaistoiminta	1,2	120	124	133	140	119
Tehdasteollisuus	89,1	100	105	116	125	128
Elintarvikkeiden valmistus	9,7	96	104	111	118	121
Juomien valmistus	1,6	96	95	96	106	104
Tupakan valmistus	0,4	88	88	99	102	132
Tekstiilien valmistus	3,5	92	90	100	101	97
Vaatteiden valmistus	3,4	99	99	109	117	130
Nahan, nahkatuotteiden ja kenkien valmistus	1,0	91	100	113	122	129
Puutavaran valmistus	3,5	119	130	156	169	149
Ei-metallisten kalusteiden valmistus ..	1,6	88	94	108	115	112
Massan, paperin ja paperituotteiden valmistus	12,3	105	118	134	141	142
Graafinen tuotanto	6,0	98	102	111	115	120
Kemiallisten tuotteiden valmistus	6,3	97	106	118	131	136
Maaillyn jalostus, kumi-, muovi- yms. tuotteiden valmistus	3,4	114	122	134	141	132
Savi-, lasi- ja kivituuotteiden valmistus ..	3,9	95	94	107	113	104
Metallien valmistus	4,4	119	143	159	167	162
Metallituotteiden valmistus	4,9	106	106	124	142	147
Koneiden valmistus	10,5	101	100	110	122	132
Sähköteknillisten tuotteiden valmistus ..	4,9	88	85	92	109	111
Kulkuneuvojen valmistus	6,6	85	77	81	88	98
Muu valmistus	1,2	96	109	120	130	141
Sähkö-, kaas- ja vesihuolto	9,7	118	126	135	142	142
Koko teollisuus	100,0	102	107	118	127	129

16. Talonrakennustoiminta, miljoonaa kuutiometriä

	1977	1978	1979	1980	1981*
Myönnetty rakennusluvut	41,88	41,98	48,64	50,53	44,73
asuinrakennukset	18,86	17,90	18,71	19,66	17,96
maatalousrakennukset	4,22	4,97	6,34	5,43	5,72
teollisuusrakennukset	8,15	8,56	11,75	12,07	10,50
liikerakennukset	3,96	4,16	4,82	6,34	4,06
julkiset rakennukset	3,71	3,68	3,99	3,99	3,47
Aloitettut rakennukset	39,08	38,79	43,85	45,56	37,46
asuinrakennukset	17,28	16,87	17,62	17,84	16,56
maatalousrakennukset	3,54	4,41	5,35	5,06	4,67
teollisuusrakennukset	8,03	8,07	10,42	11,08	8,38
liikerakennukset	4,08	3,93	4,43	5,77	2,71
julkiset rakennukset	3,70	3,18	3,60	3,40	3,00
Keskeneräiset rakennukset vuoden lopussa	48,12	42,78	47,62	49,83	47,17
asuinrakennukset	18,37	16,36	17,30	17,68	17,76
maatalousrakennukset	4,50	5,00	6,00	6,31	6,60
teollisuusrakennukset	11,60	8,90	11,37	11,77	10,95
liikerakennukset	4,35	4,75	4,35	5,57	4,05
julkiset rakennukset	5,40	4,34	4,74	4,46	3,75
Valmistuneet rakennukset	43,70	42,56	38,29	42,78	41,23
asuinrakennukset	18,10	18,21	16,70	17,24	16,52
maatalousrakennukset	3,07	3,77	4,39	4,82	4,40
teollisuusrakennukset	11,99	10,20	7,06	10,17	9,71
liikerakennukset	4,81	3,39	4,82	4,49	4,54
julkiset rakennukset	3,33	4,21	3,25	3,84	3,84
Käyttämättömät rakennusluvut vuoden lopussa	23,50	22,06	23,10	22,62	25,27
asuinrakennukset	8,64	7,95	7,73	7,85	7,88
maatalousrakennukset	2,57	2,74	3,39	3,14	3,75
teollisuusrakennukset	4,88	4,31	4,72	4,28	5,20
liikerakennukset	2,96	2,74	2,62	2,49	2,95
julkiset rakennukset	1,52	1,73	1,85	2,02	2,22

17. Liikenne ja kuljetuskalusto

	1977	1978	1979	1980	1981
Rautatieliikenne					
Kaupallinen liikenne, 1 000 tonnia	22 079 a)	22 630	26 657	29 574	29 848
» » milj. tonnism	6 399	6 328	7 368	8 335	8 391
Maantieliikenne					
Rekisterissä olevat henkilöautot	1 075 399	1 115 265	1 169 501	1 225 931	1 279 192
» » kuorma-autot	50 295	50 479	51 756	52 527	52 698
» » autot yhteensä	1 227 646	1 270 802	1 329 558	1 392 827	1 452 631
Ulkomainen merenkulku					
Saapuneet alukset ¹⁾ , 1 000 nettotn	30 051	32 344	36 142	39 156	44 375
Lähteneet alukset ¹⁾ , 1 000 nettotn	25 428	28 879	30 792	33 505	39 092
Kauppalaivasto, 1 000 bruttotn	2 274	2 314	2 420	2 346	2 479
Kotimaisten lentoyhtiöiden liikenne ²⁾					
1 000 lentokm	28 304	29 950	31 908	35 499	37 044
1 000 matkustajakm	1 395 092	1 644 223	1 983 621	2 139 005	2 513 137
Teletoimen liikennetulot,					
1 000 mk	1 273 531	1 423 851	1 608 459	1 765 570	1 898 876

a) Pl. paikallisliikenne.

¹⁾ Lastissa.²⁾ Reittiliikenne.

18. Kotimaankaupan myynnin arvo, miljoonaa markkaa

	1977	1978	1979	1980	1981*
Vähittäiskauppa	47 945	52 255	59 864	70 640	79 312
tavaratalokauppa	6 036	6 709	7 505	8 616	9 701
sekatarvinkauppa	5 334	5 816	6 450	6 949	7 605
elintarvikekauppa	11 439	12 212	13 473	16 786	18 804
alkoholi- ja juomien kauppa	3 087	3 477	3 876	4 330	4 890
tekstiili-, vaatetus- ja jalkinekauppa	3 055	3 359	3 569	4 415	4 742
rauta-alan kauppa	3 523	3 674	4 502	5 379	5 853
huonekalukauppa	1 000	1 052	1 228	1 494	1 614
autojen vähittäiskauppa	6 695	7 434	9 944	11 058	12 678
huoltamotominta	4 005	4 445	4 805	6 585	7 717
apteekki- ja kemikaalikauppa	1 374	1 501	1 575	1 748	1 899
kirja- ja paperikauppa	779	823	842	950	1 147
muu vähittäiskauppa	1 620	1 574	2 095	2 330	2 662
Tukkukauppa	64 448	70 723	84 553	101 169	113 240
keskustukkukauppa	17 889	19 835	23 203	28 681	32 729
muu yleistukkukauppa	3 049	3 450	4 202	3 659	4 359
ravinto- ja nautintoaineet	9 861	10 359	12 197	12 683	14 628
tekstiili-, vaatetus- ja nahkatavarat	955	944	1 016	1 421	1 444
rauta- ja rakennustarvikkeet	3 657	3 955	4 637	5 525	6 214
sähkö- ja radiotarvikkeet	2 372	2 428	2 995	3 264	3 678
autoalan tukkukauppa	4 023	4 629	5 796	6 215	6 571
polttoaineet	7 669	8 664	10 514	14 140	16 317
investointitavarat ja raaka-aineet	7 176	7 949	9 920	13 105	13 650
puutavarat	1 672	1 688	2 101	2 783	2 792
muu tuotantotarvikekauppa	2 074	2 170	2 397	3 359	3 825
lääkkeet ja kemikaalitavarat	1 344	1 501	1 611	1 850	2 065
muu tukkukauppa	2 707	3 150	3 963	4 485	4 967

19. Arvonlisäys tuottajahintaan toimialoittain käypiin hintoihin, miljoonaa markkaa

	1977	1978	1979	1980	1981*
Yrittäjätoiminta					
Maatalous, metsästys ja kalastus	5 941	6 335	6 642	7 807	7 344
Metsätalous	5 359	5 299	6 647	8 129	9 004
Kaivos- ja kaivannaistoiminta	499	539	770	862	861
Teollisuus	30 322	34 264	41 418	47 842	52 859
Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto	3 708	4 108	4 866	5 032	7 271
Talonrakennustoiminta	6 701	6 774	7 376	8 649	9 414
Maa- ja vesirakennustoiminta	2 800	2 814	3 052	3 530	4 033
Kauppa, ravitsemis- ja majoitustoiminta	12 709	13 967	16 307	19 184	21 508
Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	9 310	10 380	12 323	13 643	15 358
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	4 456	4 733	5 311	6 642	7 816
Asuntojen omistus	8 568	9 504	10 217	11 072	13 066
Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta	3 057	3 377	3 991	5 084	6 233
Yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelukset	3 978	4 316	5 024	5 699	6 490
Laskennalliset pankkipalvelumaksut	-3 020	-3 281	-3 639	-4 682	-5 303
Yhteensä	94 386	103 129	120 303	138 492	155 954
Julkinen toiminta	17 761	19 408	22 072	25 261	29 320
Muu toiminta	2 176	2 328	2 638	3 076	3 539
Bruttokansantuote tuottajahintaan	114 322	124 865	145 013	166 829	188 814

20. Arvonlisäys tuottajahintaan toimialoittain vuoden 1975 hintoihin, miljoonaa markkaa

	1977	1978	1979	1980	1981*
Yrittäjätoiminta					
Maatalous, metsästys ja kalastus	5 383	5 342	5 496	5 950	5 456
Metsätalous	4 927	5 150	6 210	6 539	6 163
Kaivos- ja kaivannaistoiminta	428	444	477	498	514
Teollisuus	25 428	26 477	29 397	31 871	32 922
Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto	2 980	3 180	3 413	3 545	3 644
Talonrakennustoiminta	6 242	6 102	6 161	6 649	6 426
Maa- ja vesirakennustoiminta	2 300	2 226	2 236	2 316	2 371
Kauppa, ravitsemis- ja majoitustoiminta	9 970	10 159	10 898	11 298	11 403
Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	6 561	6 746	7 477	7 923	8 118
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	3 303	3 349	3 426	3 508	3 563
Asuntojen omistus	7 545	7 881	8 157	8 431	8 691
Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta	2 444	2 511	2 718	3 075	3 361
Yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelukset	2 973	2 958	3 086	3 178	3 271
Laskennalliset pankkipalvelumaksut	-2 387	-2 480	-2 512	-2 555	-2 632
Yhteensä	78 095	80 046	86 639	92 224	93 270
Julkinen toiminta	14 442	15 052	15 637	16 234	16 885
Muu toiminta	1 746	1 771	1 803	1 855	1 891
Bruttokansantuote tuottajahintaan	94 283	96 869	104 079	110 312	112 046

21. Yksityiset kulutusmenot käypiin hintoihin, miljoonaa markkaa

	1977	1978	1979	1980	1981*
Elintarvikkeet, juomat ja tupakka	20 916	22 768	25 203	28 163	31 565
Vaatetus ja jalkineet	3 707	3 803	4 421	5 326	5 778
Asunto	13 341	14 696	16 218	18 202	21 402
Kotitalouskalusto, -tarvikkeet ja -palvelukset	4 594	5 052	6 022	7 062	7 906
Terveystenhoito	1 844	2 068	2 196	2 494	2 783
Liikenne	11 115	12 412	15 750	17 039	19 264
Virkistys, kulttuuri ja koulutus	5 315	6 207	7 179	8 158	9 396
Muut tavarat ja palvelukset	6 490	7 462	8 777	10 125	11 210
Ostot julkiselta toiminnalta	1 084	1 294	1 523	1 707	1 934
Ostot voittoa tavoittelemattomalta toiminnalta	713	792	879	1 042	1 204
Kotitalouksien kulutusmenot Suomessa	69 117	76 561	87 168	99 320	112 440
Markkinahyödykkeet	67 432	74 632	84 930	96 826	109 635
kestokulutustavarat	6 724	7 280	9 170	10 371	11 215
puolikestävät kulutustavarat	8 855	9 865	11 510	13 237	14 577
lyhytikäiset tavarat	29 243	32 045	35 610	40 704	46 009
palvelukset	22 611	25 443	28 640	32 515	37 835
Markkinattomat hyödykkeet	1 685	1 930	2 238	2 494	2 805
Kotitalouksien kulutusmenot Suomessa	69 117	76 561	87 168	99 320	112 440
Kotitalouksien kulutusmenot ulkomailla	1 583	1 720	2 050	2 294	2 659
Ulkomaalaisten kulutusmenot Suomessa	-1 560	-1 861	-2 207	-2 614	-3 064
Kotitalouksien kulutusmenot	69 140	76 420	87 011	99 000	112 035
Voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen kulutus	2 128	2 313	2 593	3 082	3 568
Yksityiset kulutusmenot	71 268	78 733	89 604	102 082	115 603

22. Yksityiset kulutusmenot vuoden 1975 hintoihin, miljoonaa markkaa

	1977	1978	1979	1980	1981*
Elintarvikkeet, juomat ja tupakka	15 777	16 150	16 889	17 080	16 979
Vaatetus ja jalkineet	3 084	2 988	3 137	3 405	3 316
Asunto	11 423	11 868	12 292	12 620	12 962
Kotitalouskalusto, -tarvikkeet ja -palvelukset	3 834	4 014	4 395	4 553	4 718
Terveystenhoito	1 510	1 556	1 544	1 597	1 613
Liikenne	8 252	8 230	9 008	9 079	9 338
Virkistys, kulttuuri ja koulutus	4 306	4 642	5 012	5 310	5 547
Muut tavarat ja palvelukset	5 017	5 263	5 592	5 849	5 900
Ostot julkiselta toiminnalta	890	1 004	1 087	1 085	1 096
Ostot voittoa tavoittelemattomalta toiminnalta	575	607	612	661	689
Kotitalouksien kulutusmenot Suomessa	54 669	56 333	59 568	61 238	62 158
Markkinahyödykkeet	53 297	54 827	57 998	59 688	60 594
kestokulutustavarat	5 594	5 498	6 315	6 629	6 917
puolikestävät kulutustavarat	7 306	7 572	8 037	8 365	8 351
lyhytikäiset tavarat	22 112	22 702	23 710	23 908	23 878
palvelukset	18 285	19 055	19 937	20 786	21 448
Markkinattomat hyödykkeet	1 371	1 496	1 570	1 551	1 564
Kotitalouksien kulutusmenot Suomessa	54 669	56 323	59 568	61 238	62 158
Kotitalouksien kulutusmenot ulkomailla	1 299	1 198	1 285	1 341	1 459
Ulkomaalaisten kulutusmenot Suomessa	-1 211	-1 340	-1 478	-1 570	-1 643
Kotitalouksien kulutusmenot	54 756	56 181	59 375	61 010	61 974
Voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen kulutus	1 714	1 759	1 807	1 938	2 008
Yksityiset kulutusmenot	56 470	57 939	61 183	62 947	63 982

23. Julkiset kulutusmenot tehtävittäin käypiin hintoihin, miljoonaa markkaa

	1977	1978	1979	1980	1981*
Yleishallinto	2 483	2 674	2 975	3 585	4 144
valtio	1 300	1 440	1 578	1 862	2 141
kunnat	1 183	1 234	1 397	1 723	2 003
Yleinen järjestys ja turvallisuus	1 527	1 666	1 872	2 127	2 463
valtio	1 125	1 301	1 479	1 674	1 937
kunnat	402	364	394	452	525
Maanpuolustus	1 739	1 967	2 233	2 706	2 966
valtio	1 739	1 967	2 233	2 706	2 966
Koulutustoiminta	6 664	7 256	8 101	9 212	10 805
valtio	1 508	1 627	1 821	2 076	2 398
kunnat	5 156	5 629	6 280	7 136	8 407
Terveydenhuolto	5 138	5 583	6 393	7 431	8 682
valtio	180	194	223	247	289
kunnat	4 958	5 388	6 169	7 184	8 394
Sosiaaliturva ja sosiaalipalvelut	2 786	3 165	3 685	4 437	5 168
valtio	88	89	102	108	121
kunnat	2 053	2 324	2 713	3 322	3 917
sosiaaliturvarahastot	645	752	871	1 007	1 129
Asuminen ja yhdyskunnat	863	952	1 095	1 205	1 412
valtio	248	256	289	321	363
kunnat	615	696	806	884	1 049
Virkistys-, kulttuuri- yms. palvelukset ..	646	744	882	1 059	1 260
valtio	48	54	67	76	70
kunnat	598	691	815	983	1 190
Liikenne	1 465	1 447	1 626	1 887	2 205
valtio	1 109	1 085	1 224	1 366	1 569
kunnat	357	362	403	521	636
Elinkeinot	595	640	734	924	1 095
valtio	563	604	693	874	1 037
kunnat	32	36	41	50	58
Muut tehtävät	65	159	160	167	193
valtio	65	159	160	167	193
Julkiset kulutusmenot yhteensä	23 969	26 252	29 755	34 738	40 392
valtio	7 972	8 777	9 867	11 476	13 084
kunnat	15 352	16 724	19 017	22 254	26 179
sosiaaliturvarahastot	645	752	871	1 007	1 129

24. Julkiset kulutusmenot tehtävittäin vuoden 1975 hintoihin, miljoonaa markkaa

	1977	1978	1979	1980	1981*
Yleishallinto	2 022	2 050	2 111	2 269	2 332
valtio	1 068	1 116	1 122	1 191	1 216
kunnat	954	934	989	1 078	1 116
Yleinen järjestys ja turvallisuus	1 240	1 287	1 340	1 371	1 412
valtio	922	1 015	1 058	1 086	1 117
kunnat	317	272	282	285	295
Maanpuolustus	1 419	1 499	1 556	1 696	1 669
valtio	1 419	1 499	1 556	1 696	1 669
Koulutustoiminta	5 433	5 643	5 734	5 844	6 098
valtio	1 238	1 271	1 298	1 338	1 380
kunnat	4 196	4 372	4 437	4 507	4 718
Terveydenhuolto	4 270	4 424	4 614	4 755	4 949
valtio	148	151	158	156	163
kunnat	4 123	4 272	4 456	4 599	4 785
Sosiaaliturva ja sosiaalipalvelut	2 231	2 373	2 507	2 724	2 801
valtio	73	70	72	68	68
kunnat	1 677	1 802	1 926	2 107	2 213
sosiaaliturvarahastot	481	501	509	549	519
Asuminen ja yhdyskunnat	691	721	777	767	801
valtio	204	200	206	207	208
kunnat	488	522	571	559	593
Virkistys-, kulttuuri- yms. palvelukset ..	526	578	623	674	712
valtio	39	42	47	48	39
kunnat	487	536	576	626	673
Liikenne	1 189	1 119	1 164	1 197	1 239
valtio	899	835	874	874	895
kunnat	290	284	291	323	344
Elinkeinot	488	498	523	594	625
valtio	462	470	494	563	594
kunnat	25	27	29	31	32
Muut tehtävät	54	123	112	103	105
valtio	54	123	112	103	105
Julkiset kulutusmenot yhteensä	19 562	20 313	21 060	21 992	22 743
valtio	6 525	6 791	6 996	7 330	7 455
kunnat	12 557	13 021	13 556	14 113	14 768
sosiaaliturvarahastot	481	501	509	549	519

25. Kiinteän pääoman bruttomuodostus toimialoittain käypiin hintoihin, miljoonaa markkaa

	1977	1978	1979	1980	1981*
Yrittäjätoiminta	29 086	27 783	31 498	39 293	43 538
Maatalous, kalatalous	1 818	1 996	2 417	3 038	3 101
Metsätalous	855	841	861	998	1 135
Kaivos- ja kaivannaistoiminta	116	116	262	139	203
Teollisuus	5 874	4 852	5 772	8 517	9 530
Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto	3 110	2 119	2 890	2 348	2 874
Rakennustoiminta	695	617	701	995	976
Kauppa, ravitsemis- ja majoitustoiminta	1 478	1 630	1 985	2 556	2 813
Liikenne	3 953	3 732	3 818	4 702	5 352
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	760	811	910	1 167	1 267
Asuntojen omistus	9 384	9 739	10 444	12 619	13 337
Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta	349	530	583	1 235	1 973
Yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelukset	694	800	855	979	977
Julkinen toiminta	4 312	4 579	5 051	6 239	7 231
Voittoa tavoittelematon toiminta	380	406	450	630	657
Yhteensä	33 778	32 768	36 999	46 162	51 426

26. Kiinteän pääoman bruttomuodostus toimialoittain vuoden 1975 hintoihin, miljoonaa markkaa

	1977	1978	1979	1980	1981*
Yrittäjätoiminta	23 483	21 081	21 961	24 289	24 460
Maatalous, kalatalous	1 413	1 409	1 546	1 730	1 608
Metsätalous	678	643	614	646	663
Kaivos- ja kaivannaistoiminta	93	86	183	85	113
Teollisuus	4 744	3 834	4 281	5 703	5 825
Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto	2 513	1 601	2 039	1 492	1 663
Rakennustoiminta	555	451	463	585	519
Kauppa, ravitsemis- ja majoitustoiminta	1 181	1 190	1 322	1 517	1 506
Liikenne	3 148	2 670	2 569	2 847	2 931
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	614	620	637	722	714
Asuntojen omistus	7 701	7 567	7 308	7 616	7 303
Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta	281	398	399	738	1 068
Yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelukset	562	612	599	608	547
Julkinen toiminta	3 504	3 530	3 582	3 906	4 080
Voittoa tavoittelematon toiminta	308	308	311	382	364
Yhteensä	27 295	24 919	25 854	28 577	28 904

27. Yksityiset investoinnit pääomatavaratyypeittäin, miljoonaa markkaa¹⁾

	1977	1978	1979	1980	1981*
Käypiin hintoihin					
Talorakennukset	13 673	13 916	15 213	18 862	19 605
Maa- ja vesirakennukset	3 333	3 263	3 275	3 818	4 264
Koneet ja laitteet	12 173	10 707	13 157	16 911	19 954
Yhteensä	29 179	27 886	31 645	39 591	43 823
Vuoden 1975 hintoihin					
Talorakennukset	11 194	10 874	10 790	11 573	10 911
Maa- ja vesirakennukset	2 673	2 474	2 335	2 405	2 427
Koneet ja laitteet	9 691	7 808	8 934	10 489	11 280
Yhteensä	23 558	21 156	22 059	24 467	24 618

¹⁾ Ei sisällä valtion, kuntien ja sosiaaliturvarahastojen asuinrakennusinvestointeja, jotka toimialoittaisessa tarkastuksessa (taulut 25 ja 26) sisältyvät kohtaan »Asuntojen omistus» ja siten yrittäjätoimintaan.

28. Julkisen toiminnan kiinteän pääoman bruttomuodostus pääomatavaratyypeittäin, miljoonaa markkaa¹⁾

	1977	1978	1979	1980	1981*
Käypiin hintoihin					
Asuinrakennukset	284	300	303	331	372
valtio	26	33	43	28	32
kunnat	256	267	261	304	341
sosiaaliturvarahastot	2	0	0	0	0
Muut talonrakennukset	2 340	2 394	2 622	3 302	3 797
valtio	523	628	691	750	763
kunnat	1 811	1 764	1 931	2 550	3 025
sosiaaliturvarahastot	6	1	0	3	10
Maa- ja vesirakennukset	1 610	1 705	1 952	2 338	2 696
valtio	920	972	1 123	1 308	1 421
kunnat	690	733	829	1 030	1 275
Kuljetusvälineet	29	56	49	53	62
valtio	29	56	49	53	62
Koneet ja laitteet	336	426	428	546	676
valtio	180	204	200	233	324
kunnat	152	212	227	298	338
sosiaaliturvarahastot	4	9	2	15	14
Julkkiset investoinnit yhteensä	4 599	4 878	5 354	6 571	7 603
valtio	1 677	1 893	2 106	2 372	2 602
kunnat	2 909	2 975	3 247	4 182	4 978
sosiaaliturvarahastot	13	10	2	18	24
Vuoden 1975 hintoihin					
Asuinrakennukset	231	230	213	204	206
valtio	21	25	30	17	17
kunnat	209	205	183	187	189
sosiaaliturvarahastot	2	0	0	0	0
Muut talonrakennukset	1 906	1 846	1 840	2 030	2 099
valtio	426	485	485	461	421
kunnat	1 475	1 360	1 355	1 568	1 672
sosiaaliturvarahastot	5	1	0	2	5
Maa- ja vesirakennukset	1 311	1 324	1 410	1 499	1 547
valtio	749	756	811	839	816
kunnat	562	568	599	661	731
Kuljetusvälineet	22	42	34	34	36
valtio	22	42	34	34	36
Koneet ja laitteet	267	319	298	344	398
valtio	143	153	139	147	191
kunnat	121	159	158	188	199
sosiaaliturvarahastot	4	7	2	9	9
Julkkiset investoinnit yhteensä	3 738	3 761	3 795	4 110	4 286
valtio	1 361	1 461	1 500	1 497	1 482
kunnat	2 366	2 292	2 294	2 602	2 790
sosiaaliturvarahastot	10	8	2	11	14

¹⁾ Sisältää julkisen toiminnan asuinrakennusinvestoinnit, jotka toimialoittaisissa investoinneissa (taulut 25 ja 26) sisältyvät kohtaan »Asuntojen omistus».

29. Julkisen toiminnan kiinteän pääoman bruttomuodostus tehtävittäin käypiin hintoihin, miljoonaa markkaa¹⁾

	1977	1978	1979	1980	1981*
Yleishallinto	685	898	1 020	1 274	1 384
valtio	193	279	241	263	278
kunnat	492	620	779	1 012	1 107
Yleinen järjestys ja turvallisuus	138	167	226	277	318
valtio	87	100	138	144	174
kunnat	51	67	89	133	144
Maanpuolustus	88	113	128	143	179
valtio	88	113	128	143	179
Koulutustoiminta	1 025	838	918	1 069	1 234
valtio	255	270	309	334	352
kunnat	771	567	609	735	882
Terveydenhuolto	576	602	530	617	735
valtio	20	11	11	10	11
kunnat	557	591	519	607	724
Sosiaaliturva ja sosiaalipalvelut	261	306	297	419	547
valtio	1	1	3	15	20
kunnat	247	294	292	387	503
sosiaaliturvarahastot	13	10	2	18	24
Asuminen ja yhdyskunnat	61	119	129	157	175
valtio	28	78	83	92	95
kunnat	33	41	47	65	80
Virkistys-, kulttuuri- yms. palvelukset	190	188	225	445	541
valtio	6	7	16	26	25
kunnat	184	181	209	419	515
Liikenne	1 508	1 579	1 808	2 089	2 405
valtio	933	964	1 105	1 263	1 383
kunnat	575	615	704	826	1 022
Elinkeinot	59	56	65	71	70
valtio	59	56	65	71	70
Muut tehtävät	8	13	8	10	15
valtio	8	13	8	10	15
Julkiset investoinnit yhteensä	4 599	4 878	5 354	6 571	7 603
valtio	1 677	1 893	2 106	2 372	2 602
kunnat	2 909	2 975	3 247	4 182	4 978
sosiaaliturvarahastot	13	10	2	18	24

¹⁾ Ks. alaviite taulussa 28.

30. Julkisen toiminnan kiinteän pääoman bruttomuodostus tehtävittäin vuoden 1975 hintoihin, miljoonaa markkaa¹⁾

	1977	1978	1979	1980	1981*
Yleishallinto	557	692	715	785	769
valtio	157	215	169	162	155
kunnat	400	477	546	623	614
Yleinen järjestys ja turvallisuus	111	127	159	172	180
valtio	70	77	97	90	99
kunnat	41	51	62	82	81
Maanpuolustus	72	87	90	88	99
valtio	72	87	90	88	99
Koulutustoiminta	833	643	644	660	690
valtio	206	207	217	207	200
kunnat	627	436	427	453	491
Terveydenhuolto	468	462	371	381	411
valtio	16	8	8	6	6
kunnat	452	454	364	375	405
Sosiaaliturva ja sosiaalipalvelut	212	235	208	258	304
valtio	1	1	2	9	11
kunnat	201	227	205	238	279
sosiaaliturvarahastot	10	8	2	11	14
Asuminen ja yhdyskunnat	50	93	93	100	100
valtio	23	61	59	59	54
kunnat	27	32	34	42	46
Virkistys-, kulttuuri- yms. palvelut	155	145	159	278	303
valtio	5	6	11	16	14
kunnat	150	140	148	261	289
Liikenne	1 227	1 225	1 304	1 338	1 380
valtio	759	748	796	809	794
kunnat	469	477	508	530	586
Elinkeinot	47	42	46	44	40
valtio	47	42	46	44	40
Muut tehtävät	6	10	5	7	9
valtio	6	10	5	7	9
Julkiset investoinnit yhteensä	3 738	3 761	3 795	4 110	4 286
valtio	1 361	1 461	1 500	1 497	1 482
kunnat	2 366	2 292	2 294	2 602	2 790
sosiaaliturvarahastot	10	8	2	11	14

¹⁾ Ks. alaviite taulussa 28.

31. Työllinen työvoima, 1 000 henkeä keskimäärin vuodessa

	1977	1978	1979	1980	1981*
Yrittäjät ja avustavat perheenjäsenet	292	277	279	281	279
Toimihenkilöt	948	941	960	990	1 039
Työntekijät	832	829	856	890	892
Työllinen työvoima yhteensä	2 111	2 084	2 134	2 203	2 244
maatalous	223	208	200	200	200
metsätalous ja uitto	49	47	49	53	48
teollisuus	578	562	581	605	621
talonrakennus	107	105	105	107	112
maa- ja vesirakennus	45	44	45	41	44
kauppa, pankit, vakuutus ja kiinteistöt	424	419	425	443	447
liikenne	158	162	166	169	171
palvelukset ym.	509	518	544	564	587
tuntematon	16	16	18	20	14

32. Työllisyys toimialan ja ammattiaseman mukaan, miljoonaa työtuntia¹⁾

	1977	1978	1979	1980	1981*
Yrittäjätoiminta	3 290	3 217	3 232	3 273	3 273
palkansaajat	2 422	2 371	2 421	2 485	2 481
yrittäjät	867	846	812	788	791
Julkinen toiminta	558	582	597	615	625
Muu toiminta	164	162	165	161	161
Työllisyys yhteensä	4 011	3 961	3 994	4 049	4 059
maatalous ²⁾	669	644	598	555	568
metsätalous ²⁾	90	86	95	99	98
teollisuus ²⁾	990	961	1 001	1 042	1 040
talonrakennus ²⁾	238	229	228	238	233
maa- ja vesirakennus ²⁾	103	99	100	102	102
kauppa, rahoitus, vakuutus ja kiinteistöt ²⁾	773	768	770	790	790
liikenne ²⁾	277	280	288	293	290
palvelukset ²⁾	149	150	152	153	152

1) Kansantalouden tilinpidon mukaan.

2) Yrittäjätoiminnassa.

33. Työttömät työnhakijat ja avoimet työpaikat työnvälityksessä ammateittain¹⁾, 1 000 henkeä

	1977	1978	1979	1980	1981
Työttömät työnhakijat					
teknillinen ja hallinnollinen työ	5,5	8,0	7,3	7,3	6,7
tilinpidollinen ja konttoriteknillinen työ	4,9	7,2	6,4	6,1	6,2
kaupallinen työ	4,3	6,7	6,5	5,1	5,1
maa- ja metsätaloustyö	6,7	8,7	7,1	5,5	5,6
rakennustyö	18,7	23,0	18,8	11,8	11,2
kuljetus- ja liikennetyö	4,3	6,2	5,5	3,9	3,6
teollinen työ	31,6	47,0	40,4	28,3	28,8
siitä metallityö	8,7	14,2	11,2	7,1	7,3
palvelutyö	11,6	17,5	18,2	16,6	16,0
muu työ	25,0	34,0	30,6	18,3	20,9
Yhteensä	132,5	175,2	150,3	109,5	115,4
Avoimet työpaikat					
teknillinen ja hallinnollinen työ	1,7	1,3	1,5	1,8	2,1
tilinpidollinen ja konttoriteknillinen työ	0,4	0,4	0,6	0,9	0,9
kaupallinen työ	0,5	0,4	0,6	0,7	0,9
maa- ja metsätaloustyö	0,2	0,3	0,3	0,5	0,7
rakennustyö	0,4	0,3	0,6	1,1	1,2
kuljetus- ja liikennetyö	0,2	0,1	0,3	0,3	0,4
teollinen työ	1,4	0,9	2,6	4,3	3,7
siitä metallityö	0,3	0,3	0,7	1,5	1,3
palvelutyö	1,6	1,4	1,9	2,7	3,1
muu työ	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Yhteensä	6,4	5,5	8,3	12,2	13,0

¹⁾ Pohjoismaisen ammattiluokittelun (NYK) mukaan.

34. Kansantulo, miljoonaa markkaa

	1977	1978	1979	1980	1981*
Palkat	60 113	63 670	73 016	85 392	98 897
Työnantajain sosiaalivakuutusmaksut	14 031	14 548	16 515	19 464	21 864
Kotitalouksien yrittäjätulot	18 711	20 250	21 966	24 475	25 961
yrittäjätulot maataloudesta	3 203	3 136	3 128	3 861	2 981
yrittäjätulot metsätaloudesta	2 533	2 513	3 500	4 506	4 770
muut kotitalouksien yrittäjätulot	12 975	14 601	15 336	16 107	18 210
Omaisuuksien tulot ja muut yrittäjätulot	3 583	6 057	9 711	9 886	10 786
Välilliset verot miinus tukipalkkiot	12 566	14 880	16 590	19 486	22 507
Yhteensä	109 004	119 404	137 798	158 702	180 015

35. Palkansaajien ansiotasoindeksi (1975 = 100)

	1977	1978	1979	1980	1981*
Maatalous	131,4	141,4	157,0	175,1	197,2
Metsätalous	138,3	147,9	158,7	182,1	199,8
Teollisuus	126,7	135,6	149,8	168,2	190,2
työntekijät	127,6	137,0	151,6	170,4	192,4
Talonrakennustoiminta	116,6	123,4	134,6	148,5	167,9
työntekijät	115,3	121,9	132,8	146,3	165,6
Maa- ja vesirakennustoiminta	123,1	127,9	139,4	154,5	172,4
Tietoliikenne	127,6	134,0	148,7	167,1	189,4
Muu liikenne	124,7	131,7	146,4	165,5	186,1
Kauppa	127,6	139,5	158,6	180,6	204,4
Pankit	125,7	135,2	156,1	179,6	199,7
Vakuutus	133,0	141,9	158,3	177,1	204,0
Asuntojen omistus	122,3	135,9	149,3	167,5	197,2
Julkinen hallinto	123,1	129,3	142,7	157,9	177,6
Opetustoiminta	124,2	130,1	145,8	159,8	177,4
Terveysten- ja sairaudenhoito	120,1	124,9	138,6	153,5	173,2
Muut palvelukset	125,8	135,5	156,0	174,4	195,9
Yhteensä	125,2	133,6	148,9	166,8	188,0
työntekijät	125,8	134,4	149,3	167,5	188,7
toimihenkilöt	124,6	132,9	148,6	166,3	187,4

36. Kotimarkkinoiden perushintaindeksi (1975 = 100)

	1977	1978	1979	1980	1981
Kokonaisindeksi	119,2	125,8	138,0	160,7	182,4
Toimialan mukaan					
maataloustuotteet	126,2	133,5	139,1	155,7	172,7
metsätaloustuotteet	104,2	89,0	101,0	122,5	141,6
kaivannaistuotteet	114,9	120,7	143,6	225,8	292,9
teollisuustuotteet	119,5	127,5	141,3	160,7	178,8
sähkö, kaasu, lämpö ja vesi	109,5	118,9	127,0	161,7	205,6
rakennukset, maa- ja vesirakenteet	123,2	129,2	138,8	157,4	176,1
Käyttötarkoituksen mukaan					
raaka-aineet ja tuotantohyödykkeet	114,1	119,2	133,1	160,1	185,3
kulutustavarat	132,7	140,3	150,7	167,7	185,3
investointitavarat	121,3	129,5	139,2	155,9	173,3
Alkuperän mukaan					
kotimarkkinatavarat	119,7	124,1	135,0	156,6	178,6
tuontitavarat	117,3	131,8	148,7	175,0	196,0

37. Kuluttajahintaindeksi (1972 = 100)

	1977	1978	1979	1980	1981
Kokonaisindeksi	196,4	211,3	226,7	253,0	283,4
ravinto	216,1	224,7	232,1	261,9	296,0
juomat ja tupakka	174,1	198,1	222,9	242,6	271,0
vaatetus	180,8	192,9	212,6	241,3	268,0
asunto	182,9	194,4	207,0	224,1	257,0
lämpö ja valo	220,9	235,9	253,8	313,0	373,1
kotitalouskalusto	181,2	191,1	208,1	231,8	251,0
liikenne	196,9	216,7	233,1	264,5	288,8
koulutus ja virkistys	187,5	204,4	223,1	238,4	263,2
muut	208,9	231,6	252,9	282,6	319,1

38. Julkisyhteisöjen ja yksityisen sektorin tulot, tulonsiirrot ja käytettävissä olevat tulot, miljoonaa markkaa

	1977	1978	1979	1980	1981*
A. Palkat ja työnantajain sosiaalivakuutusmaksut	74 144	78 218	89 531	104 855	120 761
B. Omaisuus- ja yrittäjätulot, netto	22 294	26 307	31 677	34 361	36 707
julkisyhteisöt (ml. toimintaylijäämä)	406	604	443	232	357
yksityinen sektori	21 888	25 703	31 234	34 129	36 350
C. Välilliset verot miinus tukipalkkiot	12 566	14 880	16 590	19 486	22 507
välilliset verot	17 797	20 379	23 700	27 088	31 375
tukipalkkiot	5 230	5 520	7 110	7 602	8 868
D. Kansantulo (A.+B.+C.)	109 004	119 404	137 798	158 702	180 015
E. Muut tulonsiirrot yksityiseltä sektorilta julkisyhteisöille	31 538	30 788	33 144	38 302	45 836
välittömät verot	22 779	21 905	23 737	27 944	34 217
sosiaalivakuutusmaksut	7 857	7 825	8 153	9 033	10 040
muut pakolliset maksut ja sakot	560	635	734	743	903
muut tulonsiirrot	342	427	520	582	676
F. Muut tulonsiirrot julkisyhteisöltä yksityiselle sektorille	14 365	16 112	17 514	19 412	22 436
sosiaalivakuutusetuudet ¹⁾	7 794	8 487	8 927	9 963	11 356
rahastoitamattomat sosiaalivakuutusetuudet ²⁾	2 397	2 735	3 064	3 452	3 984
sosiaaliavustukset ³⁾	2 403	2 949	3 160	3 428	3 933
muut tulonsiirrot	1 771	1 941	2 363	2 569	3 163
G. Muut tulot, netto ⁴⁾	3	7	5	9	15
julkisyhteisöt	2 122	2 318	2 678	3 072	3 567
yksityinen sektori	-2 119	-2 311	-2 673	-3 063	-3 552
H. Tulonsiirrot ulkomaille, netto	198	211	302	404	445
julkisyhteisöt	150	151	241	330	405
yksityinen sektori	48	60	61	74	40
I. Käytettävissä olevat tulot (D.+G.—H.)	108 809	119 200	137 501	158 307	179 585
julkisyhteisöt (B.+C.+E.—F.+G.—H.)	32 117	32 326	35 101	41 350	49 424
yksityinen sektori (A.+B.—E.+F.+G.—H.)	76 692	86 874	102 400	116 957	130 161

¹⁾ Lapsilisät, sairausvakuutusetuudet, ansio- ja kansaneläkkeet sekä työttömyysvakuutusetuudet.

²⁾ Julkisyhteisöjen entisille työntekijöilleen maksamat eläkkeet sekä tapaturma- ja ryhmähenkivakuutuskorvaukset.

³⁾ Työttömyyskorvaukset, sotilasvammakorvaukset ja sotaeläkkeet, perhe- ja rintamasotilaseläkkeet, lapsen hoitotuet yms. avustukset.

⁴⁾ Vahinkovakuutusmaksut ja -korvaukset sekä laskennalliset sosiaalivakuutusmaksut.

39. Kotitalouksien käytettävissä oleva tulo, miljoonaa markkaa

	1977	1978	1979	1980	1981*
Palkat	60 113	63 670	73 016	85 392	98 897
Työnantajain sosiaalivakuutusmaksut	14 031	14 548	16 515	19 464	21 864
Yrittäjätulot ja yrittäjätulojen otot	18 711	20 250	21 966	24 475	25 961
maatalous	3 203	3 136	3 128	3 861	2 981
metsätalous	2 533	2 513	3 500	4 506	4 770
muut	12 975	14 601	15 336	16 107	18 210
Omaisuustulot	2 439	2 586	2 922	4 406	5 160
Tulonsiirrot julkiselta sektorilta ¹⁾	10 698	12 003	12 762	14 136	16 335
Tulonsiirrot julkiselle sektorille ²⁾	-28 505	-27 422	-29 315	-34 534	-41 203
Muut tulonsiirrot, netto	-3 963	-3 210	-4 407	-5 724	-6 496
Käytettävissä oleva tulo	73 524	82 424	93 460	107 614	120 518

¹⁾ Sosiaalivakuutusetuudet, sosiaaliavustukset, maatalouden tukipalkkiot ja muut tulonsiirrot.

²⁾ Valtion ja kuntien välittömät verot ja vakuutettujen kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut ml. työnantajan julkiselle sektorille maksamat sosiaalivakuutusmaksut.

40. Maksutase, miljoonaa markkaa

	1980			1981*		
	Tulot	Menot	Netto-tulot	Tulot	Menot	Netto-tulot
Vaihtotase						
Tavarat (kauppatase)	52 795	58 250	-5 455	60 308	61 269	- 961
Tavarakaupan järjestelyerät ¹⁾	65	65	—	— 54	421	- 475
Kuljetus ja tietoliikennepalvelukset	4 762	1 698	3 064	5 417	2 061	3 356
Ulkomaisten kotitalouksien ostot Suomessa/suomalaisten kotitalouksien ostot ulkomailla	2 614	2 294	320	3 065	2 659	406
Muut	3 571	2 984	587	4 676	3 621	1 055
Tavaroiden ja palvelusten tase	63 807	65 291	-1 484	73 412	70 031	3 381
Tuotannontekijäkorvaukset	2 038	5 265	-3 227	3 220	7 485	-4 265
Tulonsiirrot	1 237	1 681	- 444	1 808	2 241	- 433
Vaihtotase	67 082	72 237	-5 155	78 440	79 757	-1 317
Epätarkat ja poisjääneet erät			549			1 571
	Nettomuutos			Nettomuutos		
	Varat	Velat	Netto-varat	Varat	Velat	Netto-varat
Pääomatase						
Yksityiset	+3 489	+3 500	- 11	+2 968	+2 747	+ 221
Pitkäaikainen pääoma	+ 917	- 533	+1 450	+1 268	+1 544	- 276
Lainoja nostettu	+1 324	+2 469	-1 145	+1 622	+4 383	-2 761
Lainoja maksettu takaisin	- 891	-3 066	+2 175	-1 096	-2 911	+1 815
Muu pitkäaikainen pääoma	+ 484	+ 64	+ 420	+ 742	+ 72	+ 670
Lyhytaikainen pääoma	+2 572	+4 033	-1 461	+1 700	+1 203	+ 497
Julkinen	+ 83	+1 568	-1 485	+ 215	+2 167	-1 952
Lainoja nostettu	+ 11	+1 836	-1 825	+ 75	+2 731	-2 656
Lainoja maksettu takaisin	- 49	- 322	+ 273	- 2	- 633	+ 631
Muu pääoma	+ 121	+ 54	+ 67	+ 142	+ 69	+ 73
Suomen Pankki	+1 693	+ 742	+ 951	+ 899	- 851	+1 750
Lainoja nostettu	—	—	—	—	—	—
Lainoja maksettu takaisin	—	—	—	—	- 73	+ 73
Muu pääoma	+1 693	+ 742	+ 951	+ 899	- 778	+1 677
Muu rahalaitokset	+2 953	+7 014	-4 061	+3 689	+3 454	+ 235
Lainoja nostettu	—	+ 878	- 878	+ 27	+1 198	-1 171
Lainoja maksettu takaisin	- 5	- 752	+ 747	- 26	-1 026	+1 000
Muu pääoma	+2 958	+6 888	-3 930	+3 688	+3 282	+ 406
Pääomatase yhteensä	+8 218	+12 824	-4 606	+7 771	+7 516	+ 254

¹⁾ Erään sisältyvät pääasiassa viennin ahtauskustannukset, laivojen ja lentokoneiden polttoainetäydennykset sekä tuonnin arvostuskorjaus.

41. Rabalaitosten otto- ja antolainaus vuoden lopussa sekä liikepankkien keskimääräinen keskuspankkivelka, miljoonaa markkaa

	1977	1978	1979	1980	1981
Ottolainaus¹⁾					
Talletukset	41 693	47 862	55 918	64 905	75 077
Shekki- ja postisiirtotilit	6 666	7 615	9 666	10 275	11 622
Yhteensä	48 359	55 477	65 584	75 180	86 699
Antolainaus					
Markkamääräinen	49 045	54 241	62 927	72 813	83 694
Ulkomaan rahan määräinen	5 102	5 203	6 010	9 011	9 971
Yhteensä	54 147	59 444	68 937	81 824	93 665
Liikepankkien keskuspankkivelka (vuosikeskiarvo)	3 914	3 573	2 629	4 963	4 088

¹⁾ Ml. ulkomaan rahan määräinen.

42. Valtion budjettitalouden tulot ja menot tilinpäätöksen sekä tulo- ja menoarvion mukaan, miljoonaa markkaa

	Tilinpäätös			Tulo- ja menoarvio		
	1979	1980	1981	varsinainen 1981	varsinainen 1982	esitys 1983
Tulot						
Tulo- ja varallisuusvero	9 471	12 213	15 604	15 200	17 720	19 830
Liikevaihtovero	10 649	12 262	14 421	13 900	15 240	17 370
Tuonnin perusteella kannettavat verot ja maksut	1 103	1 381	1 411	1 360	1 080	1 780
Valmisteverot	8 204	9 233	10 448	10 571	11 669	10 661
Muut verot ja veronluonteiset tulot	4 244	4 295	4 967	4 748	5 952	6 109
Verot ja veronluonteiset tulot yhteensä	33 672	39 383	46 851	45 779	51 661	55 750
Muut tulot	4 754	5 183	6 191	4 899	6 608	7 407
Tulot ilman lainanottoa	38 425	44 566	53 042	50 677	58 269	63 157
Pitkäaikainen lainanotto	4 894	4 350	5 753	5 077	6 650	8 950
Tulot yhteensä	43 319	48 916	58 795	56 077	64 919	72 107
Menot						
Kulutusmenot	11 913	13 673	15 763	15 498	17 746	20 101
siitä palkkaukset ja eläkkeet	7 009	7 931	9 139	9 110	10 334	11 644
Siirtomenot	24 472	27 630	31 411	30 355	35 412	37 833
Reaalisijoitukset	3 727	3 956	4 257	3 824	4 200	4 792
Finanssisijoitukset	2 942	2 982	2 989	2 986	3 187	3 549
Muut menot	873	1 120	1 487	1 531	1 971	2 745
Menot ilman valtionvelan kuoletuksia	43 926	49 361	55 908	54 194	62 516	69 020
Valtionvelan kuoletukset	1 110	1 451	1 889	1 878	2 401	3 086
Menot yhteensä	45 036	50 812	57 797	56 072	64 916	72 106

43. Valtion budjettitalouden tulot, miljoonaa markkaa

Tulolaji	Kassatulot					
	1977	1978	1979	1980	1981	1982**
Tulo- ja varallisuusvero	10 477	9 262	9 471	12 213	15 604	16 850
Merimiesvero	115	112	127	132	155	170
Perintö- ja lahjavero	133	138	132	153	168	210
Arpajaisvero	22	37	43	42	57	70
Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot yhteensä	10 747	9 549	9 774	12 540	15 984	17 300
Liikevaihtovero	8 282	9 550	10 649	12 262	14 421	15 800
Muut liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut	334	368	374	437	519	570
Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut yhteensä	8 616	9 917	11 022	12 699	14 939	16 370
Tullit ja tuontimaksut	647	581	629	784	785	1 120
Tasausvero	285	357	474	597	626	670
Valmisteverot	5 754	6 772	8 204	9 233	10 448	11 950
tupakasta	900	961	1 061	1 224	1 312	1 550
oluesta	410	501	616	649	840	970
alkoholijuomavero	1 404	1 554	1 874	2 097	2 330	2 590
elintarvikkeista	401	654	1 206	1 294	1 559	1 850
polttoaineista	1 943	2 375	2 564	2 994	3 192	3 700
muut valmisteverot	696	728	884	975	1 215	1 290
Alkon ylijäämä	270	420	480	511	541	610
Auto- ja moottoripyörävero	957	970	1 349	1 418	1 659	1 820
Työnantajan lapsilisämaksu	1 281	1 248	499	128	58	2
Leimaverot	738	802	903	1 040	1 209	1 380
Muut verot ja veronluonteiset tulot	416	287	337	433	602	598
Verot ja veronluonteiset tulot yhteensä	29 712	30 903	33 672	39 384	46 851	51 820
Sekalaiset tulot	1 764	2 047	2 506	2 736	3 291	3 950
valtion osuus veikkausvoitto- yms. varoista	335	406	482	560	640	700
Korko- ja osinkotulot sekä osuus valtion rahalaitosten voitosta	551	667	840	852	1 057	1 400
Valtion liikeyritykset	601	740	1 012	1 040	979	1 120
Takaisin maksetut lainat	310	364	389	481	621	800
Tulot ilman lainanottoa	32 938	34 721	38 420	44 492	52 798	59 090
Pitkäaikainen lainanotto	1 893	5 112	4 878 a)	5 002	5 176	..
siitä ulkomainen	770	3 147	2 559	1 791	2 706	..
Tulot yhteensä	34 831	39 833	43 298	49 493	57 974	..

a) Sisältää valtion investointirahastolta budjettitalouden vastuulle siirtynyttä ulkomaista lainaa 135 milj. mk.

44. Valtion budjettitalouden menot menolajeittain, miljoonaa markkaa

Menolajiryhmä	Kassamenot					
	1977	1978	1979	1980	1981	1982**
Kulutusmenot	9 363	10 395	11 754	13 627	15 497	18 040
Siirtomenot	18 427	20 264	24 020	27 357	31 127	36 060
Realisoiotukset	3 209	3 359	3 544	3 779	4 072	4 540
Finanssijoitukset	2 959	2 778	2 812	2 989	2 938	3 360
Muut menot	893	1 342	2 008	2 566	3 152	4 695
Menot yhteensä	34 852	38 138	44 138	50 318	56 786	66 695

45. Valtion budjettitalouden kulutusmenot, miljoonaa markkaa

Menolaji	Kassamenot					
	1977	1978	1979	1980	1981	1982**
Palkkaukset	4 180	4 535	5 117	5 804	6 719	7 650
Eläkkeet	1 545	1 712	1 895	2 126	2 420	2 750
Korjaus ja kunnossapito	789	800	901	1 018	1 155	1 310
Puolustuslaitoksen kalustohankinnat	319	446	529	879	715	1 060
Muut kulutusmenot	2 530	2 902	3 313	3 800	4 487	5 270
Kulutusmenot yhteensä	9 363	10 395	11 754	13 627	15 497	18 040

46. Valtion budjettitalouden siirtomenot, miljoonaa markkaa

Menolaji	Kassamenot					
	1977	1978	1979	1980	1981	1982**
Valtionavut kunnille yms.	6 791	7 799	9 004	10 170	11 709	13 550
opetus, tiede ja kulttuuri	2 884	3 561	3 992	4 419	4 905	5 500
terveydenhuolto	2 891	3 102	3 473	3 986	4 673	5 400
muut	1 016	1 136	1 539	1 765	2 131	2 650
Valtionavut elinkeinoelämälle	4 376	4 660	5 938	6 675	8 023	8 990
maatalous	3 386	3 528	4 573	4 962	6 041	6 920
metsätalous	202	225	209	225	250	290
teollisuus ja ulkomaankauppa	325	296	437	584	728	640
muut	463	611	719	904	1 004	1 140
Valtionavut kotitalouksille ja yleishyödyllisille yhteisöille	4 853	5 300	5 714	6 298	7 474	8 740
opetus, tiede ja kulttuuri	1 289	962	1 111	1 309	1 558	1 790
sosiaaliturva	3 191	3 857	4 182	4 350	5 160	6 080
muut	373	481	421	639	756	870
Siirrot budjetin ulkopuolisille valtion tileille	1 463	1 260	1 793	2 299	1 692	2 250
sosiaaliturva	299	323	336	535	552	830
liikenne	389	399	397	383	368	325
maatalous	285	232	275	420	548	620
ulkomaankauppa	480	270	669	275	27	230
muut	10	36	116	686 ^{a)}	197	245
Erittelemättömät siirrot kotimaahan ¹⁾	740	977	1 184	1 452	1 636	1 780
Siirrot ulkomaille	205	267	387	464	594	750
Siirtomenot yhteensä	18 427	20 264	24 020	27 357	31 127	36 060

¹⁾ Sisältää valtion liikeyritysten alijäämät.

a) Siitä siirto valtion suhdannerahastoon 500 milj. mk.

47. Valtion budjettitalouden reaalisijoitukset, miljoonaa markkaa

Menolaji	Kassamenot					
	1977	1978	1979	1980	1981	1982**
Koneiden, laitteiden ja kaluston hankkiminen	1 087	1 114	1 106	1 136	1 281	1 350
rautatieliikenne	309	299	314	289	286	300
vesiliikenne	12	35	38	51	58	50
tietoliikenne	405	431	390	410	427	430
muut	361	349	364	386	510	570
Talonrakennukset	644	731	728	753	731	900
yleinen hallinto sekä yleinen järjestys ja turvallisuus	182	223	205	231	240	300
maanpuolustus	80	72	82	100	103	110
opetus, tiede ja kulttuuri	175	183	216	228	193	250
terveydenhuolto	7	3	4	1	4	5
muut	200	250	221	193	191	235
Maa- ja vesirakennukset	1 478	1 514	1 710	1 890	2 060	2 290
tieliikenne	709	674	797	905	916	1 050
rautatieliikenne	235	178	153	175	189	180
vesiliikenne	41	46	45	50	49	60
metsätalous	38	37	38	38	57	60
muut ¹⁾	455	579	677	722	849	940
Reaalisijoitukset yhteensä	3 209	3 359	3 544	3 779	4 072	4 540
siitä valtion liikeyritykset	1 216	1 202	1 237	1 099	1 153	1 300

¹⁾ Sisältää mm. sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi. Näistä osa kuuluisi talonrakennuksiin; maa- ja vesirakennuksiin käytetyistä kuuluu suurin osa tieliikenteeseen.

48. Valtion budjettitalouden lainananto ja muut finanssisijoitukset, miljoonaa markkaa

Menolaji	Kassamenot					
	1977	1978	1979	1980	1981	1982**
Lainat kunnille yms.	34	38	33	39	31	40
Lainat yksityisille	2 287	2 276	2 321	2 522	2 452	2 820
asuntotuotanto	1 941	1 947	2 001	1 935	2 010	2 240
metsätalous	104	107	96	113	131	130
teollisuus ja ulkomaankauppa	236	170	170	267	92	100
muut	6	52	54	207	219	350
Muut finanssisijoitukset	638	464	458	429	456	500
Lainat ja muut finanssisijoitukset yhteensä	2 959	2 778	2 812	2 989	2 939	3 360
siitä valtionenemmistöiset osakeyhtiöt	621	456	375	570	352	450

49. Tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen^{1) 2)} tulot ja menot, miljoonaa markkaa

	1977	1978	1979	1980	1981	1982**
Tulot						
Sekalaiset tulot	176	176	200	363	400	410
Korko- ja osinkotulot	105	174	173	204	248	200
Takaisin maksetut lainat	106	199	361	270	350	400
Lainanotto	123	170	—	—	53	—
Siirrot budjetista	1 164	935	1 457	1 264	1 139	1 420
Yhteensä	1 674	1 654	2 191	2 101	2 190	2 430
Menot						
Kulutusmenot	51	51	66	76	107	90
Siirtomenot	447	287	905	672	375	550
Realisijoitukset	399	413	399	318	480	420
Lainananto	671	492	598	788	773	950
Muut finanssisijoitukset	49	46	59	111	89	90
Korot ja indeksikorotukset	97	107	113	112	108	90
Velan kuoletukset	—	—	59	51	75	140
Yhteensä	1 715	1 395	2 200	2 129	2 006	2 330
Tulot suuremmat (+) tai pienemmät (—) kuin menot	—41	259	— 9	— 28	184	100
Varastojen muutos (kasvu —)	—32	+83	—92	—156	—235	—150

¹⁾ Valtiontalouden kassalaskelmien mukaan.

²⁾ Valtion investointirahasto, valtion viljavarastorahasto, maatilatalouden kehittämisrahasto, valtionrautateiden uudistusrahasto, posti- ja telelaitoksen uudistusrahasto, varmuusvarastorahasto, valtiontakausrahasto, vientitakuurahasto, tuontikaupparahasto ja öljysuojarahasto.

50. Valtion pitkäaikainen velka ja sen hoitomenot, miljoonaa markkaa

	1977	1978	1979	1980	1981
Valtionvelka, kanta vuoden päätyessä					
Ulkomainen velka	3 618	7 251	8 779	10 110	13 012
budjettitalous	2 442	5 816	7 580	9 005	11 856
valtion investointirahasto	1 176	1 435	1 199	1 104	1 156
Kotimainen velka	2 963	4 607 ^{a)}	6 051 ^{a)}	7 585 ^{a)}	8 762 ^{a)}
Yhteensä	6 581	11 858	14 830	17 695	21 774
Valtionvelan hoitomenot¹⁾					
Kuoletukset	465	754	1 147	1 452	1 673
ulkomaille	147	264	240	219	315
budjettitalous	147	264	181	168	240
valtion investointirahasto	—	—	59	51	75
kotimaahan	318	490	907	1 234	1 359
Korot	424	599	955	1 206	1 577
ulkomaille	190	287	478	631	796
budjettitalous	108	187	370	535	703
valtion investointirahasto	82	100	108	96	93
kotimaahan (ml. indeksikorotukset)	234	312	477	575	781
Muut hoitomenot	35	113	98	95	124
Yhteensä	924	1 466	2 200	2 755	3 374

a) Sisältää valtion viljavarastorahaston obligaatiolainan 30 milj. mk.

¹⁾ Valtiontalouden kassalaskelmien mukaan.

51. Kansaneläkelain, perhe-eläkelain ja rintamasotilaseläkelain mukaiset tuotot ja kulut, miljoonaa markkaa

	1977	1978	1979	1980	1981	1982 ^{a)}
Tuotot						
Vakuutusmaksut	4 360	4 238	4 982	5 615	6 657	7 030
vakuutettujen maksut	1 445	1 268	1 438	1 635	1 991	1 990
työnantajain maksut	2 916	2 970	3 544	3 980	4 666	5 040
Valtion ja kuntien osuudet	1 025	1 178	1 246	1 544	1 803	2 099
valtion osuudet	625	735	770	1 019	1 170	1 265
tukiosuus	294	318	335	534	547	485
perhe-eläkkeet	143	150	153	172	198	215
rintamasotilaseläkkeet	188	267	282	313	425	565
kuntien osuudet	400	443	476	525	633	834
tukiosaosuus	309	338	358	393	451	635
asumistukiosuus	91	105	118	132	181	199
Sijoitusomaisuuden tuotot	146	168	159	182	224	250
Muut tuotot	4	5	1	1	17	2
Yhteensä	5 536	5 589	6 388	7 342	8 701	9 381
Kulut						
Eläkkeet	5 082	5 558	5 902	6 945	7 930	8 843
kansaneläkkeet	4 720	5 103	5 427	6 354	7 243	7 976
perusosat	1 514	1 667	1 804	2 038	2 317	2 576
tukiosat	1 800	1 938	2 047	2 296	2 622	2 865
tukilisät	998	1 047	1 080	1 421	1 574	1 740
asumistuet	190	213	240	276	372	402
avuttomuuslisät	152	173	193	225	265	306
vaimolisät	—	—	—	33	26	20
lapsikorotukset	66	65	63	65	67	67
perhe-eläkkeet	143	150	153	173	198	216
rintamasotilaseläkkeet	188	268	282	314	424	565
lapsen hoitotuet	31	36	40	46	65	86
Muut etuudet	36	41	51	58	80	88
Toimieläkevastuu 31. 12. 1979	—	—	338 ^{b)}	—	—	—
Hallintokulut	126	135	151	198	270	292
Yhteensä	5 244	5 733	6 442	7 143	8 280	9 223

a) Kansaneläkelaitoksen arvio.

b) Toimieläkevastuu katettiin kokonaan v. 1979. Vuodesta 1980 lähtien toimieläkevastuun kasvu sisältyy hallintokuluihin.

52. Sairausvakuutuslain mukaiset tuotot ja kulut, miljoonaa markkaa

	1977	1978	1979	1980	1981	1982 ^{a)}
Tuotot						
Vakuutusmaksut	2 124	1 653	2 043	2 392	2 808	3 517
vakuutettujen maksut	971	625	753	942	1 114	1 240
työnantajain maksut	1 154	1 028	1 290	1 450	1 692	2 277
Takautumissuoritukset	96	85	73	72	65	35
Sijoitusomaisuuden tuotot	68	89	66	63	91	82
Muut tuotot	2	0	0	—	—	—
Valtion rahoitusosuus	—	—	—	—	—	360
Yhteensä	2 290	1 827	2 182	2 527	2 961	3 994
Kulut						
Suoritukset vakuutetuille ¹⁾	1 515	1 531	1 657	1 777	1 944	3 660
päivärahat	407	397	395	397	401	1 239
äitiysrahat	323	356	412	439	476	1 195
lääkekorvaukset	490	519	561	620	699	766
lääkäripalkkiokorvaukset	74	73	85	90	93	114
tutkimus- ja hoitokorvaukset	83	74	87	94	101	138
matkakorvaukset	138	112	117	137	174	208
Työterveyshuolto	73	132	106	74	168	190
Muut etuudet	35	29	32	39	46	52
Suoritukset terveyskeskuksille	172	186	204	246	351	159
Suoritukset Maatalousyrittäjien eläkelai- tokselle	—	—	—	—	—	13
Toimieläkevastuu 31. 12. 1979	—	—	305 ^{b)}	—	—	—
Hallintokulut	189	203	227	330	348	436
Yhteensä	1 984	2 081	2 531	2 466	2 857	4 510

a) Kansaneläkelaitoksen arvio.

b) Toimieläkevastuu katettiin kokonaan v. 1979. Vuodesta 1980 lähtien toimieläkevastuun kasvu sisältyy hallintokuluihin.

¹⁾ Sisältää myös työpaikkakassojen kautta maksetut korvaukset.

53. Kansaneläkelaitoksen sijoituskanta vuoden lopussa, miljoonaa markkaa

	1977	1978	1979	1980	1981
Kansaneläkerahaston varat					
Pitkäaikaiset lainat	411	298	650	1 400	2 048
yhteisöyritykset	365	265	625	1 198	1 635
maa-, metsä- ja kalatalous, metsästys	0	—	—	—	—
kaivos- ja muu kaivannaistoiminta	6	1	0	—	2
teollisuus	71	42	342	820	1 119
sähkö-, kaasu- ja vesihuolto	278	218	282	355	434
rakennustoiminta	—	—	—	—	—
tukku- ja vähittäiskauppa, ravitsemis- ja majoitus- toiminta	7	2	0	4	19
kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	2	1	0	9	61
rahoitus-, vakuutus-, kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta	1	1	1	0	—
yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelukset ..	0	0	—	—	—
julkisyhteisöt	45	32	25	198	410
valtio	—	—	—	150	332
kunnat	44	32	25	48	78
muut julkisyhteisöt	1	0	0	0	—
yksityiset voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	1	1	0	4	3
Osakkeet ja obligaatiot	154	161	169	177	182
yhteisöyritykset	150	157	163	171	176
julkisyhteisöt	—	—	—	—	—
rahoituslaitokset	4	4	6	6	6
Lyhytaikaiset lainat	1 022	1 100	749	388	27
Yhteensä	1 587	1 559	1 568	1 965	2 257
Sairausvakuutusrahaston varat					
Lyhytaikaiset lainat	833	708	564	773	849

54. Brutto- ja nettoveroaste, prosenttia markkinahintaisesta bruttokansantuotteesta

	Verot ja pakolliset maksut					Vastikkeettomat tulonsiirrot yksityiselle sektorille					Nettosiirot yksityiseltä sektorilta (nettoveroaste)
	Yhteensä (brutto- veroaste)	Välittö- mät verot	Välilli- set verot	Sosiaali- turva- maksut	Pakolli- set mak- sut ja sakot	Yhteensä	Tuki- palkkiot	Sosiaali- vakuu- tus- etuudet	Sosiaali- avus- tukset	Muut tulon- siirrot	
1961	25,9	9,9	12,9	2,5	0,5	8,4	2,5	3,6	1,2	1,1	17,5
1962	27,0	10,6	13,1	2,8	0,5	8,7	2,5	3,9	1,2	1,2	18,3
1963	26,5	10,5	12,5	2,9	0,5	9,3	3,1	3,8	1,2	1,2	17,2
1964	27,9	11,6	12,4	3,3	0,5	9,8	3,5	3,9	1,2	1,3	18,0
1965	28,8	12,0	12,8	3,6	0,4	10,1	3,2	4,3	1,2	1,4	18,7
1966	30,0	12,9	13,1	3,7	0,4	10,6	3,3	4,8	1,2	1,3	19,4
1967	31,8	13,0	14,1	4,3	0,4	10,8	3,0	5,3	1,2	1,3	21,0
1968	32,2	13,1	14,5	4,2	0,4	10,5	2,9	5,3	1,2	1,2	21,7
1969	31,4	12,9	14,0	4,1	0,4	10,3	3,0	4,9	1,2	1,3	21,0
1970	31,7	13,4	13,6	4,4	0,3	10,2	3,0	4,8	1,2	1,3	21,5
1971	33,5	14,3	13,9	4,9	0,3	10,8	2,9	5,3	1,2	1,4	22,7
1972	33,4	14,4	13,9	4,8	0,3	10,8	2,8	5,1	1,5	1,4	22,6
1973	34,3	15,1	13,6	5,2	0,3	10,0	2,5	4,9	1,2	1,4	24,3
1974	34,1	15,5	12,9	5,4	0,3	11,2	3,4	5,1	1,2	1,5	22,9
1975	36,0	16,7	12,8	6,1	0,4	12,4	4,1	5,5	1,3	1,4	23,6
1976	39,2	19,3	13,1	6,4	0,4	13,0	4,2	5,8	1,5	1,4	26,2
1977	38,5	17,9	14,0	6,2	0,4	13,5	4,1	6,1	1,9	1,4	25,0
1978	36,2	15,7	14,6	5,5	0,4	13,5	3,9	6,1	2,1	1,4	22,7
1979	34,7	14,7	14,6	5,0	0,5	13,3	4,4	5,5	2,0	1,5	21,4
1980	34,7	15,0	14,5	4,8	0,4	12,6	4,1	5,3	1,8	1,4	22,0
1981*	36,1	16,1	14,8	4,7	0,4	12,9	4,2	5,4	1,9	1,5	23,2

*Liite n:o 2 Hallituksen esitykseen Eduskunnalle
valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1983*

**KATSAUS KANSANTALouden JA
VALTIONTALouden KEHITYSNÄKYMIIN
VUOTEEN 1986**

SISÄLLYS

	Sivu
1. Katsauksen tarkoitus ja sisältö	3
2. Talouspolitiikan lähtökohdat	4
2.1. Viime vuosien taloudellinen kehitys	4
2.2. Kansainvälisen talouden näkymät	7
3. Kansantalouden kehitysnäkymät vuoteen 1986	10
3.1. Talouspolitiikan lähivuosien tavoitteet ja ongelmat	10
3.2. Vaihtoehtoiset kehitysarviot vuoteen 1986	11
3.3. Energiatalous finanssipolitiikan kannalta	17
4. Julkisen talouden kehitys	20
4.1. Julkisen talouden mitoitus	20
4.2. Valtion menotalous	21
4.3. Kunnallistalous	24
4.4. Sosiaaliturvasektori	25
4.5. Verorakenteen kehittäminen	27
5. Yhteenveto ja johtopäätökset	32
Liite: Valtion menotalouden näkymät tehtäväryhmittäin	34

Taulukoissa käytettyjä lyhenteitä ja symboleja:

TP	= tilinpäätös
TMA	= tulo- ja menoarvio
LMA	= lisämenoarvio
TMAE	= tulo- ja menoarvioesitys
VTS	= valtiontalouden suunnitelma
0	= suure on pienempi kuin puolet käytetystä yksiköstä
—	= ei mitään ilmoitettavaa

Pyöristysten vuoksi eivät kaikkien taulukoiden summat täsmää.

1. Katsauksen tarkoitus ja sisältö

Tämä katsaus on vuoden 1983 tulo- ja menoarvioesityksen taustaselvitys. Siinä tarkastellaan kansantalouden ja valtiontalouden kehityspiirteitä vuoteen 1986 asti ja hahmotetaan talouspolitiikan lähivuosien toimintalinjaa. Valtiontalouden ohella arvioidaan myös muun julkisen talouden kehitysnäkymiä.

Katsaus ei ole ennuste, vaan talouspolitiikan lähtökohtia, tavoitteita ja toimenpiteiden tarvetta erittelevä kehitysarvio. Sen tarkoituksena on tarjota pohjaa talouspoliittiselle keskustelulle ja päätöksenteolle.

Katsauksen lähtökohtina ovat valtioneuvoston 27. 4. 1982 eduskunnalle antama selonteko lähiajan talouspolitiikasta, vuoden 1983 tulo- ja menoarvioesitys sekä arvio siitä, millaiseksi valtiontalouden kehitys muodostuisi lähivuosina ns. muuttumattoman tavoitetason, toisin sanoen lähinnä tulo- ja menoarvioesityksen, eduskunnassa olevien lakiesitysten sekä eduskunnan ja valtioneuvoston aikaisempien päätösten perusteella. Hallitus ei ole käsitellyt tätä katsausta. Se perustuu siten yksityiskohdiltaan valtiovarainministeriön näkemyksiin.

Katsauksen kokonaistaloudellisessa osassa tarkastellaan kansantalouden lähivuosien kehityspiirteitä ja ongelmia pääasiassa kahden eri talouspoliittisen vaihtoehdon mukaan. Katsauksen luonteen mukaisesti siinä käsitellään ensi sijassa finanssipolitiikkaa, mutta myös muiden talouspolitiikan lohkojen, kuten tulopolitiikan, merkitystä tarkastellaan.

Arvioita laadittaessa on pyritty kiinnittämään huomiota myös siihen, että talouspolitiikalle

jäisi liikkuma-alaa nopeasti muuttuvien tilanteiden varalle. Tämä on katsottu tärkeäksi erityisesti siksi, että ostajamaittemme taloudellinen kehitys saattaa jäädä arvioitua heikommaksi tai energia- ja raaka-ainehintojen nousu olla arvioitua nopeampaa.

Laskelmat kuvaavat lähinnä taloudellisen kehityksen yleisiä suuntaviivoja tarkastelukaudella, eikä suhdanneuraa ja sen edellyttämää talouspolitiikkaa ole tarkasteltu.

Katsauksen luvussa 2 kuvataan arvioiden taustaksi viime vuosien taloudellista kehitystä ja kansainvälisen talouden kehitysnäkymiä. Luvussa 3 käsitellään aluksi talouspolitiikan lähivuosien tavoitteita ja ongelmia. Tämän jälkeen tarkastellaan kansantalouden kehitysnäkymiä sekä esitetään vuoteen 1986 ulottuvia kehitys-arvioita. Lisäksi aikaisemman käytännön tapaan tarkastellaan yhtä erityisongelmaa, joksi tällä kertaa on valittu energiatalous finanssipolitiikan osana. Energiapolitiikan käsittely on jätetty suppeaksi, koska hallitus toukokuussa päätti antaa eduskunnalle energiapolitiittisen selonteon syksyllä 1982. Luvussa 4 tarkastellaan julkisen talouden mitoitusta sekä menojen ja tulojen rakenteen kehitystä. Pääpaino on valtiontaloudessa, mutta myös kunnallistalouden ja sosiaaliturvasektorin kehitystä arvioidaan. Luku 5 sisältää yhteenvedon ja talouspoliittisia johtopäätöksiä.

Katsauksen liitteenä on yhteenvedo valtion menotalouden kehitysnäkymistä tehtävärühmitin ns. muuttumattoman tavoitetason mukaan arvioituna.

2. Talouspolitiikan lähtökohdat

2.1. Viime vuosien taloudellinen kehitys

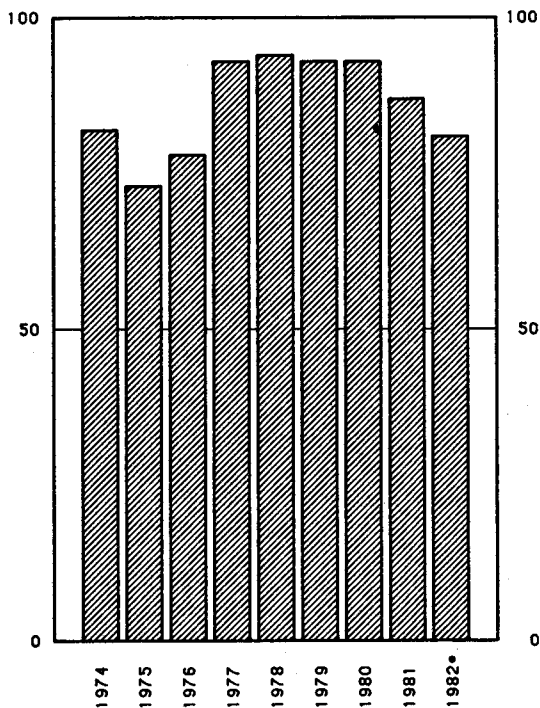
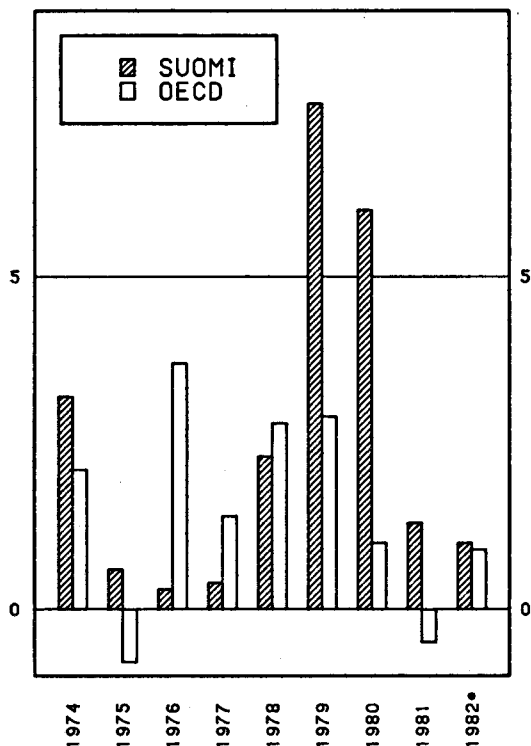
Maamme taloudellinen kehityskuva oli kansainvälisesti verrattuna melko suotuisa 1980-luvun taitteessa. Tuotannon kasvu oli parina vuonna selvästi korkeampi kuin keskimäärin muissa markkinatalousmaissa. Kasvu kuitenkin taittui vuoden 1981 alussa. Noususuhdanteesta, jolloin kokonaistuotanto kasvoi Suomessa

OECD-maista nopeimmin, onkin jouduttu varsin nopeasti taantumaan kansainvälisen talouskehityksen heikennyttyä (kuvio 1).

Vuoden 1977 elvytysohjelmasta lähtien harjoitettu talouspolitiikka paransi tuntuvasti kansantalouden hintakilpailukykyä 1970-luvun lopulla. Vuosina 1980—1981 inflaatiovauhti nopeutui jälleen suuremmaksi kuin kilpailijamaisamme ja hintakilpailukyky heikkeni, osin

Kuvio 1. Bruttokansantuotteen määrän muutos Suomessa ja Suomen viennille tärkeissä OECD-maissa, prosenttia

Kuvio 2. Tehdasteollisuuden suhteelliset yksikköyökustannukset Suomen markkoissa, 1970 = 100 (Suomen viennille tärkeät markkinatalousmaat/Suomi)

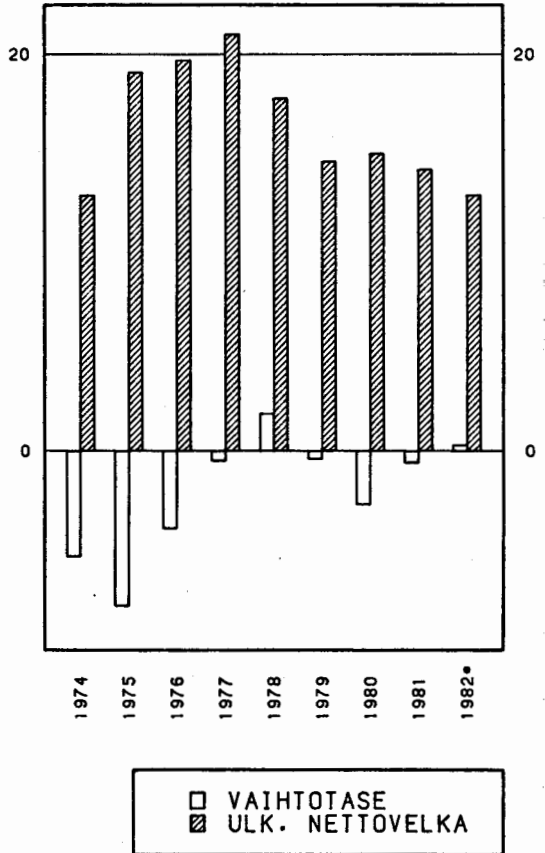

myös valuuttakurssimuutosten vuoksi (kuvio 2). Tämän kehityksen seuraukset ovat jo näkyneet länsiviennissämme. Markkinatalousmaiden kysynnän heikentymistä korvasi aluksi viennin nopea kasvu Neuvostoliittoon energian kallistumisen seurauksena. Itävienti kuitenkin supistuu tänä ja ensi vuonna Neuvostoliiton-kaupan saldon muututtua ylijäämäiseksi.

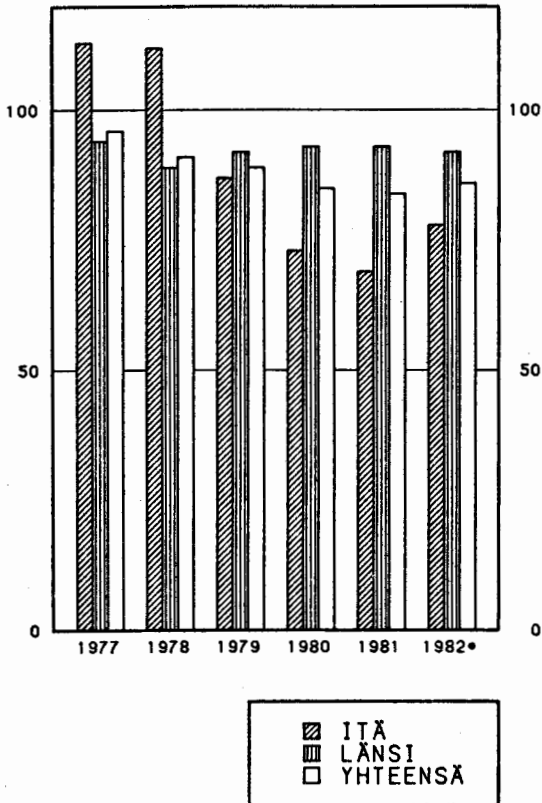
Korkeasuhdanteen vilkastuttama kotimainen kysyntä ja öljyn hinnan nousu lisäsivät tuonnin arvoa tuntuvasti vuosina 1979–1980, mutta vaihtotase pysyi verraten hyvin tasapainossa suhdannetilanteeseen nähden. Sitten raakaöljyn hinnan aleneminen ja suhdannetaantuma ovat hidastaneet tuntuvasti tuonnin nousua. Rakenteellista vaihtotaseen alijäämää ei näytä jäävän lähivuosien rasitukseksi. Ulkomaankaupan vaihtosuhteen heikkeneminen, joka 1970-luvun lopulla oli nopeaa, on viime vuo-

sina pysähtynyt (kuvio 3). Vaihtotaseen verrattain suotuisan kehityksen ja nopean kokonaistuotannon kasvun vuoksi ulkomaisen velan osuus bruttokansantuotteesta on alentunut 1970-luvun loppupuolelta lähtien (kuvio 4).

Kuvio 4. Vaihtotase ja ulkomainen nettovelka prosenttia markkinahintaisesta bruttokansantuotteesta

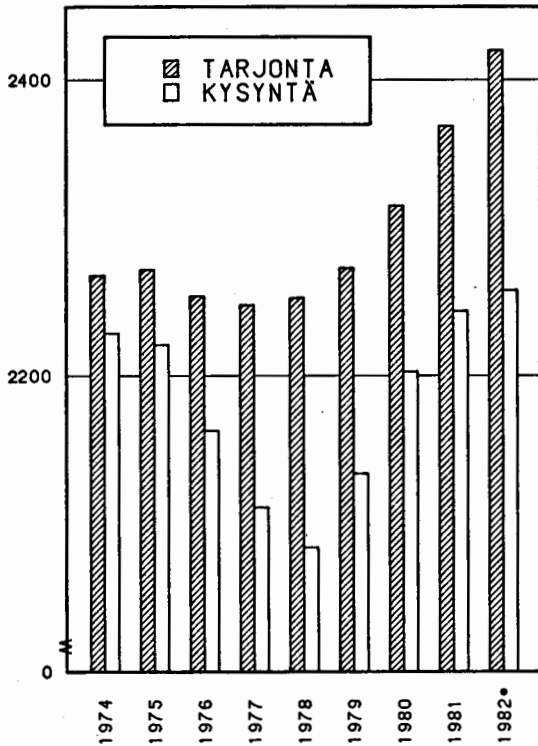
Kuvio 3. Suomen ulkomaankaupan vaihtosuhte, 1975 = 100

Vaikka työvoiman kysyntä lisääntyi tuntuvasti vuosikymmenen vaihteessa, työttömyys pysyi suurempana kuin aiemmin korkeasuhdanteissa, sillä myös työvoiman tarjonta oli runsasta (kuvio 5). Työttömyys on silti ollut pienempää kuin useimmissa OECD-maissa. Toisaalta työvoiman kysynnän ja tarjonnan ammatteittainen ja alueittainen yhteensopivuus on

huonontunut ja työttömyyden sisältö saattanut muuttua. Tuotannon kasvun hidastuminen yhdessä työvoiman jatkuvasti vilkkaan tarjonnan kanssa on viime aikoina entisestään vaikeuttanut työllisyystilannetta.

Kuvio 5. Työvoiman tarjonta ja kysyntä, 1 000 henkeä

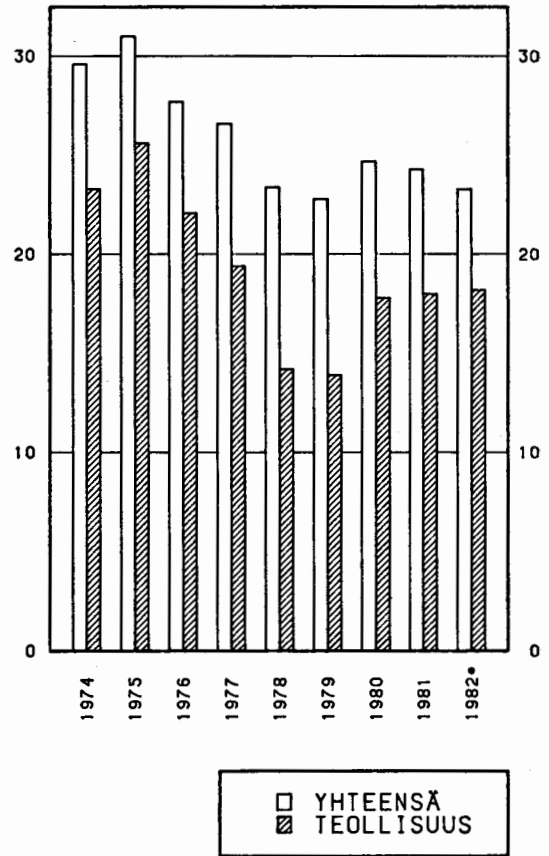
Yritysten investoinnit elpyivät tuntuvasti vuosikymmenen vaihteessa yritysten kannattavuuden parannuttua ja kapasiteetin käyttöasteen kohottua. Kuitenkin kansainvälisen talouden yleinen epävarmuus ja vaatimattomat kysynnän kasvuodotukset ovat vaikuttaneet siihen, että investoinnit eivät kohonneet samassa määrin kuin aikaisemmissa korkeasuhdanteissa. Investointien kasvu lähes pysähtyi jo viime vuonna, vaikka rahoituksen saatavuus ei muodostanutkaan merkittävää kapeikkotekijää. Investointiaste on kansantaloudessa 1970-luvun puolivälistä selvästi alentunut (kuvio 6).

Vuosien 1979—1980 varsin ripeä yksityisen kulutuksen kasvu hidastui viime vuonna.

Vuonna 1982 kulutuskyсыntä on lievästi vilkastunut inflaation hidastumisen, sosiaaliturvatuksien paranemisen ja rahoitusmarkkinoiden keveyden vuoksi.

Vuoden 1977 elvytysohjelmalla onnistuttiin pysäyttämään veroasteen nousu ja jopa selvästi alentamaan sitä, minkä jälkeen veroaste ei ole merkittävästi muuttunut (kuvio 7). Kun valtiontalouden menot ovat edelleen kasvaneet

Kuvio 6. Investointiaste, prosenttia

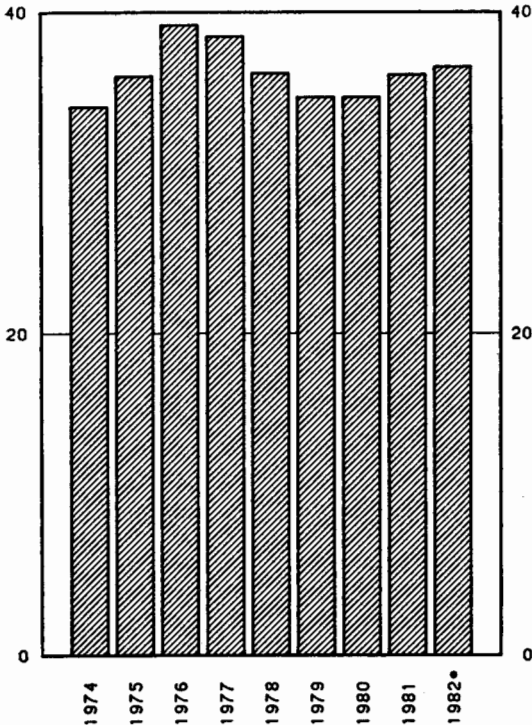

— tosin merkittävästi hidastuen — on valtiontaloutta jouduttu lisääntyvässä määrin rahoittamaan lainanotolla. Valtion lainanotto oli korkeasuhdanteenkin aikana melko suurta. Velanhoidomenot ovatkin kasvaneet nopeasti. Valtionvelan osuus bruttokansantuotteesta on jat-

kuvasti kohonnut, joskin se kansainvälisesti katsoen on vielä matala (kuvio 8). Velanhoitomenot lisääntyvät lähivuosina kuitenkin erittäin nopeasti.

Vuosi sitten julkaistuihin KTS-arvioihin näiden viime ja kuluvan vuoden taloudellinen kehitys on muuttanut näkymiä yleensä epävarmempaan suuntaan. Kansainvälisen talouden elpyminen on edelleen viivästynyt ja taloudelliset kasvuodotukset Suomessa ovat heikenneet. Erityisesti tämä on ilmennyt heikentyneinä vienti- ja investointikysynnän näkyminä ja huonona työllisyyskehityksenä. Öljyn oletettua suurempi halpeneminen on toistaiseksi muuttanut Suomen vaihtosuhtekehityksen arvioitua pa-

Kuvio 7. Bruttoveroaste, prosenttia

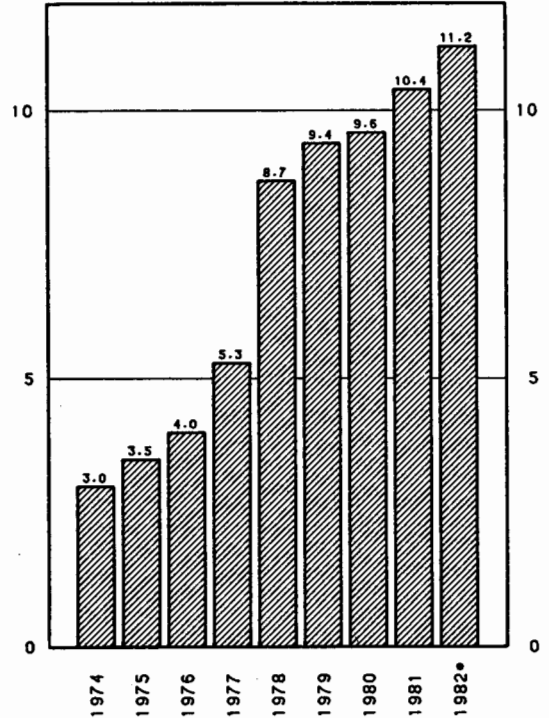

remmaksi. Toisaalta samasta syystä idänkaupan kehitysnäkymät ovat heikenneet siitä, mitä edellisessä KTS-julkaisussa arvioitiin.

Huolimatta eräistä viime aikojen epäedullisista kehityspiirteistä kansantalouden tilaa voi-

daan pitää etenkin kansainvälisesti vertaillen kohtalaisen tyydyttävänä. Erityisesti työttömyyden alentaminen sen nykyiseltä korkealta tasolta olisi kuitenkin välttämätöntä.

Kuvio 8. Valtionvelka, prosenttia markkinahintaisesta bruttokansantuotteesta

2.2. Kansainvälisen talouden näkymät

Energian suhteellisen hinnan nousu ja valuuttajärjestelmän muutos johtivat 1970-luvulla merkittäviin muutoksiin maailmantaloudessa. Öljyn hinnan nousut olivat hyvin äkillisiä, mikä johti monissa maissa suuriin ulkomaankaupan vajauksiin. Heikko ulkoinen tasapaino, korkeaksi kohonnut inflaatio sekä julkisen valan finanssipoliittisten mahdollisuuksien loppuun käyttäminen jo ensimmäisen öljykriisin yhteydessä ovat olleet syitä suhteellisen kireän talouspolitiikan omaksumiseen useissa maissa viime vuosina.

Taloudellinen kehitys läntisissä markkinatalousmaissa on jäänyt heikoksi jo kolmena vuonna peräkkäin. Kysymyksessä ei olekaan tavan-

omainen laskukausi. Teollisuusmaissa nyt esiintyvät rakenteelliset ongelmat nähdään osana maailmantalouden sopeutumista suhteellisten hintojen, suhteellisten etujen ja näiden kautta tuotantopotentiaalin alueellisiin muutoksiin.

Taantuma on levinnyt myös moniin kehitysmaihin, joiden viennistä valtaosa suuntautuu teollisuusmaihin. Pahiten ovat kärsineet öljyä omistamattomat kehitysmaat. Monien näiden maiden taloudellista ahdinkoa on vielä lisännyt raaka-aineiden hintojen alenemisesta aiheutunut vientitulojen väheneminen. Öljyä vievissä kehitysmaissa taloudellinen kasvu on ollut voimakkainta, mutta raakaöljyn kysynnän tuntuva vähentyminen ja hintojen aleneminen on pakottanut monet niistäkin tarkistamaan kehitysuunnitelmiaan. Parhaiten muista kehitysmaista ovat sopeutuneet ne puoliteollistuneet maat, jotka ovat valinneet vientihakuisen kasvustrategian.

Sosialistiset maat pyrkivät ja jossain määrin onnistuivatkin eristäytymään raakaöljyn hinnan nousujen välittömiltä haittavaikutuksilta 1970-luvulla. Kuitenkin myös näissä maissa tuotannon kasvu on selvästi hidastunut. Työpanoksen kasvu pysähtyy 1980-luvulla useissa sosialistisissa maissa, joten kasvutavoitteiden saavuttamiseksi tuottavuuden tulisi nousta selvästi aiempaa nopeammin. Erityisesti monien pienten SEV-maiden taloudellista kehitystä ja investointimahdollisuuksia rajoittaa kuitenkin merkittävästi suuri ulkomainen velka.

Teollistuneissa markkinatalousmaissa energian kysyntä on alentunut taloudellisen taantumana vuoksi. Lisäksi tuotannon energiariippuvuus on laskenut melkoisesti 1970-luvulla, erityisesti toisen öljykriisin jälkeen, energian käyttöä vähentäneiden talouspoliittisten toimien ansiosta. Teollisuusmaat ovat myös lisänneet omaa energian tuotantoaan. Esimerkiksi raakaöljyn nettotuonnin osuus öljyn kulutuksesta laski OECD-maissa vuoden 1973 runsaasta kahdesta kolmasosasta noin 55 prosenttiin vuonna 1981. Sosialististen maiden riippuvuus alueen ulkopuolisista energialähteistä saattaa 1980-luvulla lisääntyä. Kehitysmaissa ongelmana on se, että teollistamisprosessin myötä energian käyttö pyrkii lisääntymään.

Raakaöljyn reaalihintan on oletettu ylitarjonnan vuoksi laskevan tarkastelukauden alkupuoliskolla jonkin verran. Se kääntyisi jälkipuoliskolla uudelleen nousuun arvioitujen pitkän ajan kehityssuuntien mukaisesti. Öljyn tarjonta on

kuitenkin paljon keskittynyt alueille, jotka ovat poliittisesti epävakaita. Tarjontahäiriöt ja niitä seuraavat hintashokit ovat siten hyvin mahdollisia lähimmän viiden vuoden aikana.

Muiden kuin energiaraaka-aineiden tarjontakapeikkoja voi myös esiintyä odottamattoman nopeasti kysynnän vilkastuessa. Investoinnit esimerkiksi kaivos- ja kaivannaistoimintaan ovat jääneet viime vuosien heikon kannattavuuden vuoksi vähäisiksi. On myös mahdollista, että tuottajat pyrkivät kysyntätilanteen salliessa tuntuilla hinnankorotuksilla korvaamaan viime vuosien menetyksiä.

Maailmankauppa on pitkällä aikavälillä kasvanut nopeammin kuin kokonaistuotanto. Voimakkaimman taloudellisen integraatiovaiheen päätyminen viittaisi siihen, ettei tämänsuuntaisen kehitys jatku ainakaan samassa määrin kuin aiemmin. Erityisesti raakaöljyn kaupan supistuminen tai vain hidaskasvu heijastuu maailmankauppaan.

Läntisten teollisuusmaiden talouspolitiikan näkyvimät ongelmat ovat lähivuosina inflaatio sekä korkeana pysyvä työttömyys. Väestötekijöiden myötä hidastuva työvoiman tarjonnan kasvu tuo helpotusta Länsi-Euroopan työllisyystilanteeseen vasta kuluvan vuosikymmenen jälkipuoliskolla. Perinteisen kysynnänsäätelypolitiikan mahdollisuudet on yleisesti koettu vähäisiksi, koska monissa maissa julkisen talouden vakautusohjelmat on katsottu välttämättömiksi.

Viime vuosien kehitys raha- ja valuuttamarkkinoilla on merkittävästi lisännyt maailmantalouden epävakautta. Rahamarkkinoiden häiriöiden, ennen kaikkea poikkeuksellisen korkean korkotason, syinä on pidetty mm. yksipuolista monetaristista talouspolitiikkaa ja julkisen talouden liian suurien rahoitustarpeita monissa maissa suhteessa kansantalouden säästämiseen. Kun lisäksi inflaatio-odotukset ovat pysyneet korkeina, markkinatalousmaiden talouspolitiikka on viime vuosina sävyttänyt korostetusti inflaation hillintä.

Valuuttakurssien muutokset ovat viime aikoina olleet osin sidoksissa korkojen muutoksiin. Osittain valuuttakurssien suurista ja nopeista muutoksista aiheutuvat haitat johtuvat siitä, ettei näihin muutoksiin ole vielä totuttu eikä osattu varautua riittävästi kurssiriskeihin. Vakauttamistarpeeseen kiinnitettiin huomiota mm. viime kesäkuisessa Versaillesin huippukokouksessa, mutta kansainväliset toimet tilanteen korjaamiseksi ovat vaikeasti toteutettavissa.

Tuotannon heikko kasvu ja työttömyys ovat lisänneet protektionistisia vaatimuksia. Protektionismia on esiintynyt kauppapolitiikassa mm. tuonnin määrällisinä rajoituksina sekä erilaisina tuonnin teknisinä rajoittamistoimina. Usein protektionismin käsitteeseen sisällytetään myös julkisen vallan teollisuudelle maksamat tuki-

palkkiot. Protektionismin lisääntymiseen liittyvät vaarat ovat tiedossa, mutta riski monenkeltaisen kauppajärjestelmän perusteita muuttavaan kehitykseen on silti olemassa. Tässä yhteydessä voidaan viitata mm. Euroopan Talousyhteisön ja Yhdysvaltain taloussuhteiden viimeaikaiseen viilenemiseen.

3. Kansantalouden kehitysnäkymät vuoteen 1986

3.1. Talouspolitiikan lähivuosien tavoitteet ja ongelmat

Vuoden 1977 vakautus- ja elvytysohjelman¹⁾ yhteydessä asetetut tavoitteet vuosille 1978—1982 ovat toteutuneet tyydyttävästi. Ulkomaankaupan tasapaino on ollut selvästi tavoitteeksi asetettua parempi, minkä takia myös kansantalouden ulkoista velkaantuneisuutta on pystytty merkittävästi alentamaan. Bruttoveroaste on pysynyt koko ohjelmakauden tavoitteeksi asetetun alapuolella. Myös inflaation torjunnassa onnistuttiin aluksi, mutta myöhemmin hintojen nousu kiihtyi mm. nopean kansainvälisen inflaation johdosta.

Tuotannon kasvu on jäänyt jonkin verran tavoiteltua hitaammaksi mm. ulkomaankaupan vaihtosuhteen oletettua jyrkemmän heikkenemisen takia. Pahimmin on epäonnistuttu työttömyysasteen alentamistavoitteen saavuttamisessa, vaikka tuotannon kasvun myötä myös työvoiman kysyntä on selvästi kasvanut. Osin runsaan työvoiman tarjonnan vuoksi työttömyyden taso onkin tänä vuonna yli kaksinkertainen siihen verrattuna, mitä tavoitteeksi asetettiin.

Työttömyysongelman ratkaiseminen näyttää myös lähivuosina vaikealta. Työvoiman tarjonta lisääntynee vielä lähivuosina selvästi, vaikka sen kasvu hidastuukin vuosikymmenen loppua kohden. Pelkästään työttömyyden säilyttäminen ennallaan ilman erityistoimenpiteitä edellyttää bruttokansantuotteen määrän noin 3 prosentin vuosikasvua. On arvioitu, että tätä huomattavasti ripeämpään taloudelliseen kasvuun ei keskipitkällä aikavälillä ole mahdollisuuksia.

Työttömyysasteen alentaminen selvästi alle viiden prosentin on nähtävissä olevissa olosuhteissa varsin vaativa tavoite, etenkin kun työmarkkinoiden rakenteelliset ongelmat ovat voi-

mistuneet työvoiman kysynnän ja tarjonnan ammattitehtäisen ja alueellisen yhteensopivuuden huononnuttua. Sellaisten erityistoimenpiteiden tarve, jolla työttömyyttä voitaisiin lieventää, tuleekin pysymään suurena.

Inflaation hidastuminen on edellytyksenä talouden pitkän ajan suotuisalle ja tasapainoiselle kehitykselle. Nykyinen inflaatiouvauhti on jo sinänsä mutta etenkin kilpailijamaihin verrattuna liian korkea. Työllisyyden hoito helpottuisi matalan inflaation ja hyvän kilpailukyvyn olosuhteissa. Lisäksi inflaation aleneminen tehostaisi investointien kohdentumista ja vähentäisi inflaatiosta aiheutuvia yhteiskunnallisia epäkohtia.

Täsmällisiä inflaatiotavoitteita on lähivuosille vaikea asettaa kansainväliseen inflaatioon ja energiahintoihin liittyvän epävarmuuden johdosta, koska nämä vaikuttavat merkittävästi myös Suomen hintakehitykseen. Palkansaaja- ja muiden kotitalouksien ostovoiman kasvu olisi voitava turvata mahdollisimman pienin nimellistulokorotuksin. Myös julkisen vallan vero- ja maksupolitiikan on tuettava tätä pyrkimystä.

Vaihtotase on viime vuosina säilynyt suhdannetilanteeseen nähden hyvänä. Vaikka tämä osin johtuukin poikkeuksellisista tekijöistä, heijastaa se kansantalouden pitkäaikaisempiäkin kehityspiirteitä. Tuontitavaroiden osuus investoinneissa on ollut suuri ja kun kansantalouden investointiaste on alentunut, se on samalla merkinnyt tuontitarpeen vähenemistä. Painetta vaihtotaseeseen vähentää myös energian tehostunut käyttö ja oletettu energiahintojen aikaisempaa rauhallisempi kehitys lähivuosina.

Suotuisan vaihtotasekehityksen jatkumiseen on hyvät mahdollisuudet, jos kansantalouden kilpailukyky säilyy tai kohenee. On kuitenkin muistettava, että vaihtotase on hyvin herkkä erilaisille viennin ja tuonnin häiriöille. Esimerkiksi energia- ja raaka-ainehintojen merkittävä kallistuminen tai protektionististen paineiden yleistyminen voisivat muuttaa melkoisesti kehi-

¹⁾ Hallituksen periaatepäätös talouspolitiikan tavoitteista, toimintalinjasta ja lähiajan taloudellisista elvytustoimenpiteistä 23. 6. 1977.

tyskuvaa. Tämän mahdollisuuden vuoksi ei merkittäviä alijäämiä saisi ulkomaankaupassa päästää syntymään.

1970-luvun loppupuolelta lähtien on julkisten menojen kasvu hidastunut huomattavasti, mikä on vähentänyt veroasteeseen kohdistuvaa painetta. Kun myös valtion velanottoa 1970-luvun lopulla lisättiin, veroaste aleni aluksi selvästi. Viime vuosina velkojen hoitokustannukset ovat alkaneet lisätä valtion menojen kasvua ja bruttoveroaste on alkanut liukua ylöspäin, mutta on edelleenkin alempana kuin v. 1977.

Veroasteeseen kohdistuu jatkuvasti suuria paineita, sillä yhteiskuntapolitiikan eri osaluilla on monia julkisiin menoihin kohdistuvia kehittämistoiveita, vaikka eräät keskeiset 1970-luvulla päätetyt yhteiskuntapolitiittiset uudistukset onkin jo pääosin toteutettu. Toisaalta on nähty veroasteen kohoamisesta seuraavan monia ongelmia ja epäkohtia, mm. kansantalouden inflatioherkkyyden lisääntymistä tai työmotivaation heikentymistä. Myöskään valtion velanottoa ei voida merkittävästi enää lisätä, jotta talouspolitiikan liikkumatilaa myöhemminä vuosina ei liian paljon kavennettaisi.

Näiden ongelmien vuoksi on bruttoveroasteen nousua edelleenkin tiukasti hillittävä. Veroasteen nousun torjuminen kokonaan saattaa kuitenkin edellä mainituista syistä olla mahdotonta. Se vaatisi hyvin suurta pidättyvyyttä sekä valtion että muun julkisen hallinnon menojen kasvattamisessa. Veropolitiikassa on viime vuosien tapaan pidettävä tavoitteena myös veroperustemuutosten ajoittamista suhdannepoliittisesti tarkoituksenmukaisesti sekä verorakenteen asteittaista kehittämistä niin, että se tukisi työllisyyden parantamiselle, inflaation torjunnalle ja kilpailukyvyyn turvaamiselle asetettuja tavoitteita.

Tulonjaon oikeudenmukaisuuden edistäminen ja alueellisten kehityserojen vähentäminen on Suomessa perinteisesti asetettu talouspolitiikan tavoitteiksi tai reunaehdoiksi. Vaikka näitä kysymyksiä ei tässä katsauksessa tarkastella, niillä on kuitenkin ollut merkitystä lähivuosien talousnäkömiä hahmoteltaessa.

3.2. Vaihtoehtoiset kehitysarviot vuoteen 1986

Talouden kehitystä ja talouspolitiikan mahdollisuuksia koskevien arvioiden perustaksi on

valittu kaksi kokonaistaloudellista laskelmaa. Laskelmien avulla voidaan hahmotella toisaalta osittain talouspolitiikasta riippumattomien kehityskulkujen vaikutuksia lähivuosien taloudelliseen tilanteeseen ja toisaalta kartoittaa talouspolitiikan mahdollisuuksia keskeisiksi koettujen ongelmien ratkaisemiseksi, ennen muuta työllisyyden parantamiseksi.

Vaihtoehdon A keskeinen lähtökohta on passiivinen sopeutuminen tällä hetkellä vaikuttaviin kehitystendensseihin ja tiedossa tai nähtävissä olevien kehityssuuntien jatkuminen. Tulopoliittisten ratkaisujen viime vuosien linjan jatkuminen merkitsee tässä vaihtoehdossa hintakilpailukyvyyn lievää heikkenemistä koko tarkastelukauden ajan. Myöskään valuuttakurssipolitiikalla ei heikkenemistä korjata. Markkinaosuuksien aleneminen ja vientitulojen kehitys vaikuttavat hidastavasti investointeihin, mutta toisaalta kotimaisen kulutuskysynnän kasvu ylläpitää taloudellista aktiiviteettia. Valtion menotalous on mitoitettu jo tehtyjen päätösten mukaan, ts. ministeriöiden tarkistettujen peruslaskelmien mukaan (näiden sisältöä on selostettu luvussa 4). Vuoden 1983 kehitys on budjettiesityksen mukainen. Valtion tuloperusteet on oletettu pidettävän ennallaan. Valmisteveroja on kuitenkin oletettu korotettavan inflaatiota vastaavasti. Tuloveroasteikkoja puolestaan on edellytetty alennettavan hintatason nousun mukaisesti.

Vaihtoehdon B tärkein lähtökohta on hintakilpailukyvyyn asteittainen parantaminen. Taloudellisen aktiiviteetin turvaamisen painopiste on siten edellistä vaihtoehtoa enemmän talouden kilpailukyvyssä. Tämä ei kuitenkaan merkitse kotimaisen kysynnän syrjäyttämistä, vaan toimenpiteiden ajoittamista ja kohdentamista kansantalouden kehitystä ja etenkin työllisyyden kehitystä tukevalla tavalla. Kulutuskysynnän turvaaminen näissä oloissa edellyttää valtion tuloperusteiden mitoittamista inflaatiota hillitseväksi. Toisaalta valtion velkarasituksen kurissa pitämiseksi on menotalous jäljempänä esitetyllä tavalla mitoitettu suhteellisen kireäksi, mutta samalla rakennetta on pyritty muuttamaan tuotantoa ja työllisyyttä edistävään suuntaan. Myös tässä vaihtoehdossa valtionalouden lähtökohdat vuodelle 1983 ovat budjettiesityksen mukaisia.

Vaihtoehdon A mukaiset arviot ovat tavaltaan vertailukohtia punnittaessa aktiivisemmän

talouspolitiikan mukaisia tuloksia ja vertailtaessa niitä asetettuihin tavoitteisiin. Keskeisesti työllisyyden hoitoon tähtäävässä talouspolitiikassakin on myös muille tavoitteille annettava riittävä paino. Toimenpiteiden keskittäminen esim. työllisyyden hoitoon johtaa helposti kestämättömien paineiden syntymiseen talouden muilla osa-alueilla, jotka puolestaan voivat johtaa toimenpiteiden seurausten kääntymiseen jopa päinvastaisiksi kuin alunperin tarkoitettiin. Vaihtoehdon B laskelmissa on pitäydytty realistisiksi nähtyihin toimenpiteiden mitoituksiin siitäkin huolimatta, että tulosten ja tavoitteiden suhde saattaa antaa aihetta arvosteluun.

Vaihtoehtojen lähtökohdat ovat pääosin yhteisiä erojen rajoituksessa finanssipolitiikkaan sekä tulo- ja hintapolitiikkaan. Vaihtoehdoille yhteisiä elementtejä ovat mm. odotettu väestökehitys, kansainvälinen taloudellinen kehitys, idänkauppa, lähivuosina harjoitettava sosiaaliturvapolitiikka ja kunnallistalouden tulevien vuosien menokehitys.

Suomen kansantalouden lähivuosien kehitystä ei voida perustaa tuntuvan kansainvälisen kysynnän kasvun varaan, vaikka läntisten markkinatalousmaiden ulkoisen tasapainon parantuminen sekä raaka-aineiden ja energian hintakehitys ovat luoneet edellytyksiä kasvuhakuisemmalle talouspolitiikalle. Inflaationvastainen talouspolitiikka ja pyrkimykset julkisen talouden alijäämien rajoittamiseen vähentävät kuitenkin ekspansion mahdollisuuksia. Odotukset tarkastelukaudelle ajoittuvan nousukauden suhteen ovat vaihtelevia. Suoritetuissa laskelmissa on oletettu Suomen viennin kannalta tärkeiden OECD-maiden bruttokansantuotteen kasvun jäävän vajaaksi 2 ½ prosentiksi keskimäärin vuosittain.

Toisin kuin 1980-luvun alussa ei bilateraalin idänkauppa pysty enää korvaamaan läntisten vientimarkkinoiden vaisun kysynnän vaikutuksia. Viennin Neuvostoliittoon supistuessa kaudella 1982—1983 johtaa tarkastelukauden lopulle oletettu viennin kasvu vain vajaaseen 1 prosentin keskimääräiseen itäviennin kasvuun vuosina 1981—1986. Idänkaupan kehitys on luonnollisesti sidoksissa raakaöljyn hinnoissa ja sitä kautta idänkaupan vaihtosuhteessa mahdollisesti tapahtuviin muutoksiin. Raakaöljyn reaalihinnan on oletettu lievästi kohoavan tarkastelukauden loppupuolella.

Kansainvälisen inflaatiokehityksen hidastuminen näkyy myös oletuksissa tarkastelukauden

1982—1986 vienti- ja tuontihintojen kehityksestä. Suomen kannalta merkittävien läntisten teollisuusmaiden bruttokansantuotteen hintakehityksen on oletettu jäävän keskimäärin 7 prosenttiin vuodessa tarkasteluperiodilla. Vaihtosuhteen on oletettu olevan vuonna 1986 suunnitteen vuoden 1981 tasolla. Vuonna 1982 vaihtosuhte paranee tuontihintojen noustessa vain vähän. Ensi vuodesta alkaen vaihtosuhteen on oletettu lievästi heikkenevän.

Investointien kehitys riippuu läheisesti menekkinäkymistä sekä kannattavuudesta ja rahoitusmahdollisuuksista. Teollisuudessa investointien korkea taso on välttämätöntä reaalisen kilpailukyvyyn ylläpitämiseksi ja tuotannon laajentamiseksi. Sitä vastoin eräiden perusrakennusinvestointien tarve on vähenemässä. Investointien kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ovat mm. energiainvestointien vähäinen tarve lähivuosina ja asuntoinvestointitarpeen vähittäinen lasku. Öljynjalostuskapasiteettia on riittävästi eikä sähkötuotannon kapasiteetti tilanne edellytä mittavia uusinwestointeja. Energiansäätöön ja kotimaisen energian käyttöön tähtäävät investoinnit kuitenkin luovat jonkin verran investointikysyntää.

Kunnallistalouden menojen kasvu on viime vuosina hidastunut ja pyrkimyksenä on, että veroasteen kurissa pitämiseksi kasvu lähivuosina jäisi kohtuulliseksi. Sosiaaliturvajärjestelmän menojen kehitys on pitkälti sidottu jo tehdyillä päätöksillä. Sosiaaliturvaetuksien volyyymikasvu keskittyy tarkastelukauden alkupäähän. Julkista taloutta koskevia lähtökohtia on selostettu luvussa 4.

Edellä karkeasti kuvatut vaihtoehtojen erot ovat täsmällisemmin esitettynä seuraavat:

Vaihtoehdossa A valtion menojen kasvu vuodesta 1983 vuoteen 1986 on luvussa 4.2. esitetyn perusvaihtoehdon mukainen eli 2,0 %/v. Menojen kasvu on nopeinta tarkastelujakson alussa. Valtion tuloperusteet pidetään aiemmin mainitulla tavalla ennallaan. Palkka- ja muut tulopoliittiset ratkaisut ovat sellaisia, että kotimaisen hintatason nousu ylittää keskimääräisen inflaation kilpailijamaissamme keskimäärin 1 ½ % vuodessa vuosina 1983—86.

Vaihtoehdossa B ei valtion menojen kokonaiskasvu muutu merkittävästi edellisestä vaihtoehdosta, mutta niiden rakennetta on sopeutettu nähtävissä oleviin tarpeisiin. Valtiontalou-

den aikaisempien keskipitkän ajan suunnitelmien perusteella voidaan päätellä, että ajan kuluessa tulee uusia kasvupaineita. Jotta näihin voitaisiin varautua joutumatta tinkimään liiaksi veroastetavoitteesta, joudutaan vastaavasti politiikkaa eräiden muiden menojen osalta tiukentamaan. Mm. valtion kulutuksen kasvu on valtiontalouden peruslaskelman mukaan loppuvuosina niin vähäinen, että on varauduttu sen lisäkasvuun. Valtion kulutuksen kokonaiskasvu on tässäkin vaihtoehdossa vain noin 1 % vuodessa. Myös valtion investointeja on pidetty mm. työllisyysyistä tarpeellisena lisätä peruslaskelmasta.

Supistusten aikaansaaminen valtiontalouteen on osoittautunut hyvin vaikeaksi. Kuitenkin asuntotilanteen koheneminen sekä rahoitusmarkkinoiden väljentyminen antavat mahdollisuuden vähentää valtion lainoitusta ja siirtä korkotukeen. Eläkemenojen kasvua on oletettu voitavan vähän alentaa perusvaihtoehdon mukaisesta. Myös eräiden tulonsiirtojen ja tukipalkkioiden osuutta valtiontaloudessa on edellytetty alennettavan. Eräiltä osin valtion avustukset oletetaan muutettavan lainoiksi. Näitä jaksymyksiä käsitellään myös luvussa 4.2.

Valtion tuloperusteilla pyritään tukemaan inflaation hillintää ja kohtuullista tulopolitiikka-

linjaa, vaikka mahdollisuudet tähän ovatkin varsinkin pitkällä tähtäyksellä rajoitettuja. Tämä merkitsee valtion pennimääräisten verojen ja maksujen korottamista ensi vuoden jälkeen pari prosenttiyksikköä vähemmän kuin A-vaihtoehdossa ja saman linjan jatkamista myöhemminkin. Kotitalouksien tuloverotuksessa inflaatiotarkistukset ovat myös suurempia siten, ettei verotus reaalityulojen noustessakaan kiristy.

Tulopolitiikasta on oletettu, että v. 1983 ansiotaso kohoaisi pääasiassa vain voimassa olevasta ns. Pekkas-sopimuksesta aiheutuvan palkkaperinnön (ml. indeksikorotukset) ja oletetun palkkaliukuman verran. Muina vuosina keskimääräiset ansiotason muutokset jäisivät 3 % alemmiksi kuin vaihtoehdossa A. Tämä merkitsisi noin 10 % parempaa kilpailukykyä kuin vaihtoehdossa A v. 1986 ja kilpailukyvyyn parannusta nykyisestä vajaana 5 %. Valuuttakurssien ei ole oletettu muuttuvan.

Kokonaistaloudellisissa laskelmissa tehdyt oletukset eivät johda verorakenteen merkittävään muuttumiseen. Verorakenteen kehittämistarpeita tarkastellaan erikseen luvussa 4.4.

Vaihtoehtojen on arvioitu johtavan taulukossa 1 esitettyyn kokonaiskysynnän ja -tarjonnan kehitykseen.

Taulukko 1. Kokonaiskysyntä ja -tarjonta, mrd mk

	1981	Keskim. muutos 1986/81, %		Keskim. muutos 1981/76 %
		Vaihtoehto A	Vaihtoehto B	
Bruttokansantuote mh.	212,0	2 ½	3 ½	4,1
Tuonti	70,1	3 ½	4	4,3
Kokonaistarjonta	282,0	2 ¾	3 ½	4,1
Vienti	73,4	3 ¼	4 ¾	8,2
Kulutus	156,0	2 ¾	2 ¾	3,0
— yksityinen	115,6	3	3	2,7
— julkinen	40,4	2	2 ¼	3,9
Investoinnit	51,4	¾	2 ½	0,5
— yksityiset	44,2	¾	3	0,1
— julkiset	7,2	1 ¼	1 ½	3,3
Varastojen lisäys ja tilastollinen ero	1,2
Kokonaiskysyntä	282,0	2 ¾	3 ½	4,1

Vaihtoehtojen arvioidaan johtavan varsin erilaiseen kansantalouden kokonaiskehitykseen. Viennin kasvu jäisi vaihtoehdossa A melko pieneksi, mutta olisi vaihtoehdossa B parantuneen kilpailukyvyyn johdosta olennaisesti nopeampaa. Viennin lisäkasvu merkitsee myös tuotannon kasvun selvää nopeutumista. Investointien kasvu jää vaihtoehdossa A hyvin vähäiseksi eikä kasvun nopeutumisesta huolimatta ole myöskään vaihtoehdossa B kovin merkittävää. Kansantalouden investointiaste ei kohoaisi edes vaihtoehdossa B perusrakennelainvestointien tarpeen pienenemisen vuoksi.

Julkisen kulutuksen ohella yksityisen kulu-

tuksen lisääntyminen olisi laskelmien mukaan vaihtoehdossa B samaa luokkaa kuin vaihtoehdossa A. Suotuisampi tuotannon ja työllisyyden kehitys sekä alhaisempi inflaatio vaihtoehdossa B kompensoivat pienemmistä nimelliskorotuksista aiheutuvan välittömän kulutusmahdollisuuksien pienenemisen. Lisäksi kansantalous kehittyy niin paljon tasapainoisemmin vaihtoehdossa B kuin vaihtoehdossa A, että vaihtoehto B ajan mittaan turvaisi suotuisamman kuluttajien reaalityulokehityksen. Mm. työllisyyskehitys on selvästi suotuisampi.

Taulukossa 2 on esitetty tuotannon kasvu toimialoittain.

Taulukko 2. Arvonlisäys toimialoittain

	Osuus v. 1981 %	Keskim. kasvu 1986/81, %	
		Vaihtoehto A	Vaihtoehto B
Yrittäjätoiminta	83	2 1/2	3 1/2
— maa- ja metsätalous	8	1 1/2	2 1/2
— teollisuus	32	2 1/2	4
— rakennustoiminta	7	1	2
— palvelut	37	3	3 1/2
— lask. pankkipalvelumaksut (—)	3
Julkinen toiminta	16	2	2
Muu toiminta	2	0	0
Yhteensä	100	2 1/2	3 1/2

Vaihtoehdon B toteutuminen merkitsisi ennen muuta teollisuuden toimintaedellytysten paranemista, minkä vuoksi kasvuerot vaihtoehtojen välillä ovat suurimmat teollisuudessa. Välikäsitteellisesti tämä merkitsee tuotannon lisääntymistä esim. metsätaloudessa, mikä kuitenkin edellyttää, että puun tarjonnassa ilmeneviä ongel-

mia voidaan vähentää. Myös palveluelinkeinojen kasvu on yleensä nopeampaa vaihtoehdossa B kuin vaihtoehdossa A. Ero jää pienimmäksi niissä elinkeinoissa, jotka ovat eniten riippuvaisia yksityisen kulutuksen kehityksestä.

Vaihtotaseen kehitys on esitetty taulukossa 3.

Taulukko 3. Vaihtotase, mrd mk vuoden 1981 hinnoin

	1981	1986	
		Vaihtoehto A	Vaihtoehto B
Vienti	73,4	85,5	91,5
Tuonti	70,0	83,5	86,0
Tavaroiden ja palvelusten tase	3,4	2,0	5,5
Muut suoritteet	— 4,7	— 4,5	— 3,5
Vaihtotase	— 1,3	— 2,5	2,0

Investointiasteen alentuminen on vähentänyt tuonnin kasvua, mutta mm. vaihtosuhteen heikkenemisestä aiheutunut energiatuonnin arvon kasvu pitkään ylläpiti vaihtotaseen alijäämäisyyspainetta. Tilanne on kuitenkin muuttunut ja esimerkiksi energiatuonnin kasvu tarkastelukaudella jäänee varsin pieneksi. Volyymin kasvun vähäisyys johtuu toisaalta suhteellisen hitaasta tuotannon kasvusta, mutta toisaalta myös kotimaisen energian käytön edistämisestä ja energian säästämis-toimenpiteistä. Tuonnin kasvua hidastavat rakennetekijät lieventävät osaltaan aiempaa vaihtotaseen kehityksen talouspolitiikalle asettamaa rajoitusta, mutta bilateraali-kaupan puitteissa niillä on vaikutuksia myös vientiin. Vaihtosuhteen huononemisen pysähtyttyä näyttäisi olevan mahdollista säilyttää vaihtotaseen kehitys tasapainoisena, vaihtoehdossa B arvioidaan päästävän jopa vaihtotaseen ylijäämään tarkastelujakson lopussa. Täl-

löin ulkomaisen velan osuus kansantuotteesta supistuisi selvästi. On kuitenkin korostettava arvioiden epävarmuutta, sillä kansainvälisen talouden tai politiikan häiriöt saattaisivat merkittävästi kohottaa energia- ja raaka-ainehintoja, jolloin tuontihinnat taas nousisivat ripeästi. Tähän mahdollisuuteen varautuminen edellyttää, että maan ulkomaista velkaantumista pyritään hillitsemään.

Kuten vaihtotaseen tasapainon myös työllisyystasapainon ennusteet ovat hyvin epävarmoja ja kuvaavat arvioituja kehityssuuntia vain viitteellisesti. Merkittäviä epävarmuutta lisääviä tekijöitä ovat mm. työhönosallistumisasteiden kehitys, jossa viime vuosina on tapahtunut eräissä väestöryhmissä odottamatonta nousua, sekä nettomaastamuutto. Arvioitu työvoiman kysynnän ja tarjonnan kehitys on esitetty taulukossa 4.

Taulukko 4. Työvoiman kysyntä ja tarjonta, 1 000 henkeä

	1981	1986	
		Vaihtoehto A	Vaihtoehto B
Työikäinen väestö	3 629	3 710	3 710
Työvoima	2 369	2 450	2 460
Työtön työvoima	125	160	125
Työllinen työvoima	2 244	2 290	2 335
— maa- ja metsätalous	248	230	230
— teollisuus	621	605	630
— rakennustoiminta	156	140	145
— palvelukset	1 205	1 300	1 315
— toimiala tuntematon	14	15	15
Työvoimaosuus, %	65,3	66,0	66,3
Työttömyysaste, %	5,3	6 ½	5

Väestön ikärakenteen kehitys näyttää vielä potentiaalisesti lisäävän työvoiman tarjontaa, vaikka työikäisen väestön kasvu onkin vähitellen pysähtymässä. Väestön kasvua merkittävämpi tekijä on kuitenkin työhönosallistumisasteen muuttuminen siihen vaikuttavine taloudellisine ja asenteellisine tekijöineen. Väestön rakennemuutos vaikuttaa tarkastelujaksolla edelleen kohottavasti työvoimaosuuden kasvuun. Myös paluumuutto Ruotsista omalta osaltaan vaikuttaa työvoiman tarjontaan tarkastelukaudella. Miesten työvoimaosuus on viime vuosina pitkäaikaisista kehitystrendeistä poiketen kohonnut, mutta vähitellen kasvu tasaan-

tunee. Naisten työvoimaosuus edelleen kohoonee. Nettomaastamuuton on oletettu vuoden 1983 jälkeen olevan tasapainossa.

Työllisyys lisääntyy ainoastaan palveluelinkeinoissa. Toisaalta maa- ja metsätalouden työvoiman vähentyminen on hidastunut selvästi. Myös tarjonnan kasvaessa ei kysynnän lisääntymisen ole arvioitu olevan riittävää työttömyystason alentamiseksi. Myös vaihtoehdossa B työttömyys jäisi vielä huomattavan korkeaksi, mutta työvoimapolitiittisin erityistoimin sitä on mahdollista alentaa jonkin verran taulukossa esitetystä.

Koko KTS-kauden ajan työttömyys tulee ole-

maan keskeinen talouspoliittinen ongelma eikä sitä voida poistaa vain tuotantoedellytyksiä parantamalla ja kysyntää yleisesti lisäämällä. Tämän vuoksi joudutaan pohtimaan myös muita toimia. Seuraavassa tarkastellaan työttömyyteen vaikuttavia valikoivia toimenpiteitä sekä työvoiman suhteelliseen hintaan liittyviä keinoja.

Työvoimakustannusten hillintä. Työvoiman hintakysymystä voidaan aikaisempaa rajatummin tarkastella välillisten työvoimakustannusten hillinnän näkökulmasta. Työllisyyden kannalta olisi suotavaa, ettei sosiaaliturvan rahoituksessa sovellettaisi uusia työn hintaa nostavia rahoitusmuotoja. Samoin työeläkemaksujen nousua olisi hillittävä. Tätä kysymystä selvitetään parhaillaan työeläkevakuutusmaksujen perusteita tarkastelevassa työryhmässä.

Työllisyyttä parantavina toimenpiteinä voitaisiin myös soveltaa työnantajien sosiaaliturvamaksun porrastusta. Nuoren työvoiman osalta kannettavan maksun alentaminen lisännee josakin määrin nuoren työvoiman kysyntää. Etukäteen on vaikea arvioida, heikentääkö toimenpide toisaalta niiden ryhmien työllisyyttä, joiden sosiaaliturvamaksuja jouduttaisiin nostamaan, ellei samanaikaisesti puututa etuuksien tasoon. Keskeisenä ongelmana onkin koko sosiaaliturvan rahoitus, jota käsitellään luvussa 4.4.

Työvoiman kysyntää lisäävät erityistoimet¹⁾. Vuosina 1977—1979 julkisessa hallinnossa laajennettiin voimakkaasti välittömiä työllistämistoimenpiteitä. Lähes kaikkia tähän sisältyviä toimenpiteitä sovelletaan tällä hetkellä laajemmin kuin 1970-luvun lopun lamavuosina. Poikkeuksen muodostavat yrityksiin kohdistuvat tukitoimet. Vaikka työllisyyden kannalta merkittävien erityistoimenpiteiden laajentamismahdollisuudet ovatkin vähäiset, niiden lisäämiselle olisi pyrittävä luomaan tilaa julkisten menojen kasvutavoitteen puitteissa.

Työllistämistarkoituksessa toteutettavien julkisten palvelutehtävien laajentamisen rahoituksen järjestäminen on kuitenkin vaikeaa. Työllistämismahdollisuuksien hyväksikäyttö edellyttäisi myös seurannan tehostamista ja määrärahojen

kohdentamisperiaatteiden selkiinnuttamista. Ilmeisesti vanhustenhuollossa, lasten päivähoitosa ja muissa sosiaalipalveluksissa, keskiasteen koulutuksessa, peruskoulun piirissä sekä tietyissä terveydenhoitotehtävissä lienee myös palvelujen tarpeen kannalta perusteltuja henkilöstön lisäysmahdollisuuksia. Julkista menotaloutta pyritään kehittämään tähän suuntaan, joskin mahdollisuudet ovat verrattain kapeat, kuten luvussa 4 ilmenee.

Eräänä työllisyyttä parantavana erityistoimenpiteenä voisi olla nuorten työharjoittelun lisääminen nykyisestäään. Tähän liittyy nuorten yhteiskuntatakuukokeilun jatkaminen ja laajentaminen, mikäli tulokset osoittautuvat positiivisiksi. Samoin tulisi suosia vapaaehtoista osa-aikatyötä sekä nuorilla että vanhemmilla työntekijöillä, mikäli näillä toimenpiteillä voidaan parantaa muiden ryhmien työvoiman kysyntää.

Työvoiman tarjonnan supistaminen. Työvoiman tarjonnan osalta tulevat kysymykseen lähinnä koulutukseen, työaikaan, eläkejärjestelmiin ja äitiyslomaan liittyvät toimenpiteet. Työllisyyskoulutuksen lisääminen nykyisen kurssikeskuskapasiteetin puitteissa on mahdollista. Työllisyyskoulutuksen laajentaminen enaistää enemmän yrityksissä tapahtuvan koulutuksen suuntaan on myös perusteltua, etenkin jos koulutuspalvelujen tarjonta muutoin on jollain alueella liian vähäistä. Lähinä tämä on tarpeen Etelä-Suomessa, missä suuri osa ikäluokasta jää edelleen koulutuksen ulkopuolelle ammattikoulutuspaikkojen puutteen vuoksi. Ammatillisen koulutuskapasiteetin lisäämisessä on keskeisintä ottaa huomioon alueellinen työvoiman kysynnän ja tarjonnan yhteensovittaminen. Nuorten koulutuksen ohjaamiseen ja koulutuksen keskeyttämisen ehkäisemiseen tulisi sekä opetus- että työvoimaviranomaisten panostaa entistä enemmän.

Vaikutukseltaan merkittävin yksittäinen erityistoimenpide työttömyyslukujen alentamiseksi on viime vuosina ollut työttömyyseläkeikärajan tilapäinen alentaminen 55 vuoteen ja työttömyyseläkkeellä olevien luokittelemine omaksi ryhmäkseen. Lähivuosina ei ikärajan nostamiseen näytä olevan mahdollisuuksia, mikäli ikääntyneiden pitkäaikaistyöttömien määrän ei haluta kasvavan. Työttömyyseläkkeen rinnalle olisi pyrittävä luomaan jokin muu varhaiseläkejärjestelmä, esimerkiksi eläkeikäkomitean ehdottama vapaaehtoinen varhaiseläke annettulla eläketurvalla, ja pyrittävä samalla

¹⁾ Näitä erityistoimia ovat perinteiset valtion ja kuntien työohjelmat, kunnallinen työllistämistuki, valtion työllisyystehtävät, työllisyyskoulutus, väliaikainen ammattikoulutus, yrityksille annettavat avustukset ja lainat, tukihankinnat sekä nuorten työllistämistuki.

vähentämään työttömyyseläkkeellä olevien määrää. Myös opintovapaiden ja äitiysloman pidentämisellä on viime vuosina pyritty vähentämään työvoiman tarjontaa.

Toistaiseksi olisi ilmeisesti vältettävä yleisiä työaikaa lyhentäviä toimenpiteitä, koska ne kaavamaisesti sovellettuina saattavat johtaa kapasiteetin käyttöasteen alentamiseen, tuotannon menetyksiin ja kustannustason nousuun. Myös erityisryhmiin sovelletuilla työaikajärjestelyillä on usein kustannustasoa nostava vaikutus, jolloin toimenpiteiden työllistävä vaikutus jää ole-mattomaksi tai jopa negatiiviseksi. Kannanmäärittelyt työaikaratkaisujen käyttämisestä työmarkkinoiden tasapainottamiseen on syytä siirtää siihen kunnes työaikakomitea saa mietintönsä valmiiksi.

Mahdollisuudet työttömyyden alentamiseen työvoiman tarjontaa supistamalla ovat lähivuosina verrattain rajoitetut, koska merkittävä osa mahdollisista toimenpiteistä on ollut käytössä jo 1970-luvun loppupuolelta lähtien.

Työvoiman liikkuvuus. Työvoiman kysynnän ja tarjonnan välinen alueittainen ja ammateittainen yhteensopivuus heikkeni 1970-luvulla. Työmarkkinoiden jäykkyyksien voimistuminen on jossakin määrin saattanut lisätä työttömyyttä. Tärkeää on, ettei työtilaisuuksia jää käyttämättä sopivien työnhakijoiden puutteen vuoksi.

Työvoiman ammatillista liikkuvuutta tulee edistää parantamalla koulutusmahdollisuuksia ja tukemalla työttömien työnhakijoiden hakeutumista avoimiin työ- ja koulutuspaikkoihin. Alueellisessa liikkuvuudessa pääpainon tulisi olla työmatka- ja lähiliikkuvuuden sekä muuttoturvan parantamisessa. Tämä edellyttää työpaikkojen kohdentumista työvoiman kannalta taroituksenmukaisesti. Työnvälitysorganisaatioiden tulisi toimia näitä tavoitteita edistävasti. Edelleen tiedotusta avoimista työpaikoista olisi tehostettava.

Vastuu työllisyyden kehityksestä tulee kuitenkin jäämään pääasiassa yleisen talouspolitiikan ja muiden kuin valikoivien työvoimapolitiisten toimenpiteiden varaan. Merkittäviä ovat myös työmarkkinajärjestöjen keskinäiset sopimukset esimerkiksi työaikajärjestelyjen työllisyysvaikutusten parantamiseksi ja tuotantomenetelmien muutosten aiheuttamien henkilöstön uudelleen koulutus- ja sijoitusjärjestelmien toteuttamiseksi.

3.3. Energiatalous finanssipolitiikan kannalta

Energiäkysymykset ovat viimeisen kymmenen vuoden aikana kohonneet keskeiselle sijalle niin maailmantaloudessa kuin myös Suomessa. Maallemme energiahuolto on erityisen tärkeä, sillä Suomessa kulutetaan kansantuoteyksikköä kohti runsaammin energiaa kuin kilpailijamaisamme. Teollisuuden rakenne, pitkä lämmityskausi ja pitkät etäisyydet selittävät runsaan energiatarpeemme. Viime vuosina kansantalouden energiatarve mitattuna energian käytön ja bruttokansantuotteen suhteella on laskenut. Kulutuksestamme lähes kolmannes tyydytetään kotimaisella ja vajaa puolet bilateraali-kaupalla hankitulla energialla. Täten vapaasti vaihdettavilla valuutoilla on viime vuosina hankittu neljäsosa kuluttamastamme energiasta.

Viime vuosikymmenen öljykriisit sekä kivihiilen toimitushäiriöt ovat osoittaneet Suomen energiahuollon haavoittuvuuden. Energiahuollon varmuuden turvaaminen on energiapolitiikkamme tärkein tavoite. Kotimaisen energian käytön lisääminen sekä energian säästäminen parantavat energiahuollon varmuutta. Tästä syystä ei ole tarvetta muuttaa energiapolitiikan päätavoitteita. Edelleen tulee pyrkiä kansantaloudellisen kannattavuuden puitteissa säästämään energiaa ja korvaamaan kotimaisilla energialähteillä tuontipolitoaineita.

Sekä öljynjalostuksessa että sähköntuotannossa kapasiteettia on viime vuosina ollut runsaasti käyttämättömänä. Öljynjalostuskapasiteettia ei enää tarvitse laajentaa. Sähkön tuotantokapasiteettiin merkittävä lisätarve ajoittuu vasta 1990-luvulle.

Kotimaisen energian käytön arvioidaan vuo-teen 1995 mennessä kohoavan lähes 40 prosenttiin energiankulutuksesta varsinkin poltto- turpeen käytön kasvaessa lähinnä teollisuudessa ja lämmityksessä. Energian tarve kansantuoteyksikköä kohti vähentynee viidenneksellä vuo-teen 1995 mennessä. Nämä arviot ovat tavoitteellisia ja perustuvat oletukseen, että energian reaali hinnat nousisivat vastaisuudessaakin.

Kansantalouden kokonaiskustannuksista eli tarjonnan arvosta energiakustannukset ovat kymmenesosa. Teollisuuden kokonaiskustannuksista energiakustannusten osuus on keskimäärin suuruusluokaltaan 5 % vaihdellen kuitenkin hyödykkeittäin paljon. Lämmityskustannusten osuus asumiskustannuksista on puolet.

Energiakustannuksia tuotantotoiminnalle aiheutuu energian tuonnista, varastoinnista, ja-

lostamisesta ja kuljetuksesta sekä energian verotuksesta. Näiden tämänvuotisesta lähes 30 mrd markan yhteisarvosta energian tuonti edustaa yli puolta, energian kotimainen jalostusarvo lähes kolmatta osaa ja energiaverot kuudetta osaa.

Energiaverotus. Vuonna 1982 Suomessa koottavista lähes 5 mrd markan energiaveroista kattavat polttoaineiden valmisteverot ja varmuusvarastointimaksut suurimman osan sähköveron osuuden jäädessä yhteen kuudennekseen. Energiaverotus painottuu liikenteen käyttämien polttoaineiden verotukseen. Näiden hinnasta on kolmannes veroja.

Tuotantotoiminnassa ja lämmityksessä käytettävien polttoaineiden arvosta verojen osuus on alle 10 %. Kivihiilen, maakaasun ja koti-

taloussähkön verotus on vieläkin lievempää. Kotimaiset polttoaineet — turve, puuperäinen energia ja vesivoima — ovat vapaita energiaveroista, niillä tuotetusta sähköstä peritään kuitenkin sähkövero.

Ensimmäisen öljykriisin aikana alennettiin energiaverotusta väliaikaisesti. Viimeaikaisesta nousustaan huolimatta verotus on yhä 1970-luvun alun tasoa alempana (kuvio 9). Samankaltainen kehityskuva on myös kilpailijamaissa.

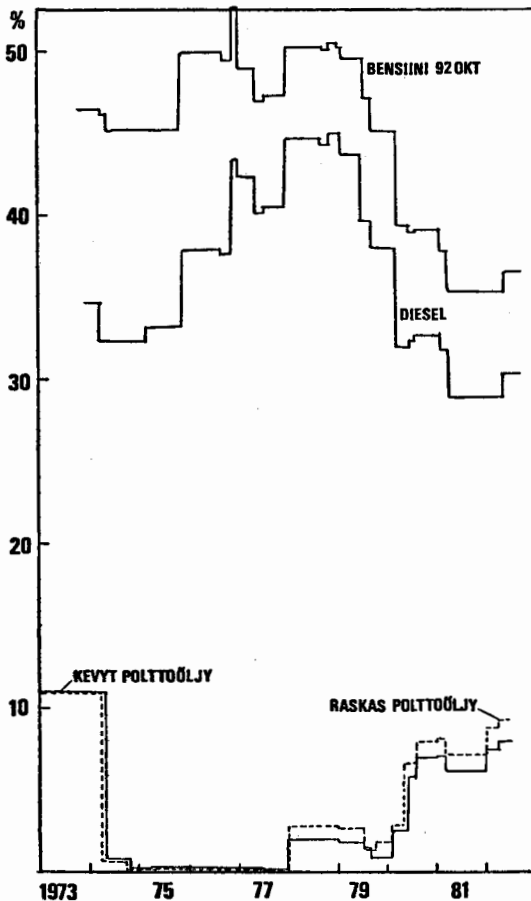
Energiaverotus on Suomessa teollisuusmaiden keskitasoa. Yleensä teollistuneissa maissa polttoaineiden verotuksen painopiste on liikenteen käyttämissä polttonesteissä. Eräissä maissa, mm. Pohjoismaissa, sähköön kohdistuu erityinen sähkövero. Erona useisiin muihin maihin meillä energiaverot ovat pennimääräisiä eivätkä prosentuaalisia.

Suomessa energiaverotusta on käytetty ensisijaisesti valtiontaloudellisten tavoitteiden mukaisesti, joskin samalla on pyritty ottamaan huomioon myös energiapoliittisia tavoitteita. Niinpä kotimaiset energialähteet ovat energiaverotuksessa verovapaita, ja energiahuollon varmuuden kannalta kriittistä energialähdettä, öljyä, verotetaan ankarammin kuin muita energiatuotteita. Öljyn verottaminen merkitsee samalla taloudellista kiihoketta energian säästöön ja öljyn korvaamiseen mm. kotimaisilla polttoaineilla.

Jos energiaverotuksen tasoa halutaan muuttaa, mutta ei sen rakennetta, joudutaan sovitamaan keskenään ristiriitaisia pyrkimyksiä. Energiaverotuksen tason alentaminen merkitsisi tuontihyödykkeiden verojen alennusta ja johtaisi lähinnä kotimaisiin hyödykkeisiin sisältyvien verojen korottamiseen. Valtiontalouden kannalta asiaa tarkasteltaessa energiaverotuksen alentamisesta syntyvä rahoitusvajaus jouduttaisiin näet kattamaan korottamalla tuloverotusta, liikevaihtoverotusta tai muita veroja.

Jos energiaverotuksen rakennetta puolestaan pyritään muuttamaan ja siirtämään sen painopistettä kohti kulutusluonteista energian käyttöä, saatetaan joutua ristiriitaan oikeudenmukaisen tulojaon tavoitteen kanssa. Energian välttämättömyysluonteen vuoksi energian hinnan nousu lämmityksessä kaventaa huomattavasti monien pienituloisten kulutusmahdollisuuksia. Toisaalta, jos siirretään energiaverotuksen painopistettä tuotannolliseen energiaan, tuotannon kilpailukyky heikkenee. Lisäksi muutokset energiaverotuksen rakenteessa voivat

Kuvio 9. Öljytuotteiden verojen osuus hinnasta

aiheuttaa inflatorisia paineita, kun hintataso sopeutuu kustannusten muutoksiin.

Energiaverotuksessa on yhtenä epäkohtana ollut, että eri energialähteiden verorasitusta on muutettu nopeasti ilman pitkäjänteistä tavoitteenasettelua, jolloin energiaverotuksen ennakoitavuus on ollut heikkoa. Energiaveroilla voitaisiin haluttaessa tasoittaa energian maailmanmarkkinahintojen vaikutuksia Suomen kansantalouteen. Energian maailmanmarkkinahintojen kohotessa voimakkaasti voitaisiin energiaverotusta lieventää ja energian maailmanmarkkinahintojen reaalisesti alentuessa voitaisiin energiaveroja vastaavasti korottaa. Tämä tukisi samalla myös pitkäjänteistä energiapolitiikkaa.

Energiatuki. Vuosina 1974—1981 julkista energiarahoitusta on myönnetty yli 3 mrd mk. Rahoitus on kohdistunut lähes kokonaisuudessaan energiapolitiikan painopistealueille, eli energian säästön, kotimaisen energian sekä myös kaukolämmityksen edistämiseen eli alueille, joissa tuen arvioidaan saavan aikaan merkittävimpiä tuloksia¹⁾).

Rahoitetut investoinnit pienentävät energian kokonaiskulutusta kaiken kaikkiaan arviolta 3—5 % ja kohottavat energiahuollon kotimaisuusastetta noin 8 prosenttiyksikköä tasosta, mihin se olisi laskenut ilman näitä investointeja. Investointien on laskettu vähentävän energian tuontia vuosittain runsaan 2 milj. öljytonnia vastaavan määrän, mikä on osaltaan parantanut vaihtotasetta.

Energiapoliittisten tavoitteiden edistämisen ohella energiатуella on hoidettu työllisyyttä, parannettu asumisviihtyisyyttä, alennettu asumiskustannuksia sekä edistetty tuotantotoimintaa. Runsas puolet energiатуesta on investointitukea. Energiainvestointien arvosta lähes 20 % on viime vuosina ollut julkisia avustuksia tai julkisia lainoja.

Valtiontalouden kannalta teollisuuden energiansäästöinvestointeihin myönnetty korkotuki

¹⁾ Energiainvestointien rahoitustuen kehittäminen. Työryhmän mietintö. KTM, energiaosasto. Helsinki 1982.

on ollut edullisin tukimuoto energian säästämiseksi. *Öljytonnin säästämiseen* vuodessa on tarvittu valtion rahoitusta noin 100 markkaa. Yritykset ovat käyttäneet tätä korkotukea varsin vähän lähinnä sen rajatun käyttötarkoituksen vuoksi. Asuntojen energiataloudelliset korjausavustukset ovat olleet valtiontaloudellisesti kallis tukimuoto. Öljytonnia vastaavan energiämäärän säästäminen vuodessa on maksanut valtiolle 3 000 markkaa. Lisäksi asuntojen energiataloudellisilla korjausavustuksilla säästetystä energiasta on kolmannes ollut puuperäistä energiaa ja vain kolmannes öljyä.

Kotimaisten polttoaineiden käytön edistämistä saaneissa kohteissa on tarvittu yhden öljytonnin vuosikulutuksen korvaamiseen 1 600 markan investointi. *Öljytonnin korvaaminen* vuodessa on tullut maksamaan valtiolle 200 markkaa. Lähes puolet hankkeista näyttäisi voineen käynnistyä ilman tukea aikataulun mukaisesti.

Energiapoliittisen tuen käytön tulisi olla koordinoitua energiaverotuksen kanssa. Energiatuen kohdistamista energian säästämisen ja kotimaiseen energiaan siirtymisen kesken tulisi uudistaa. Energiapoliittisen tuen ja energiaverotuksen yhteisvaikutusten selvittäminen ja huomioon ottaminen tulisi olla tärkeällä sijalla energiapoliittisessa päätöksenteossa.

Tuen päällekkäisyyttä on mahdollista vähentää kehittämällä tuen ehtoja ja selkeyttämällä tukea myöntävien yksiköiden työnjakoa. Nykyisen suuruinen energiarahoitus, vajaa miljardi markkaa vuodessa, näyttäisi antavan melko hyvät edellytykset asetettujen energiapoliittisten tavoitteiden saavuttamiselle. Ongelmallisin tässä suhteessa on kotimainen energia, sillä asetettujen kotimaisuustavoitteiden saavuttaminen ei toteutune ilman huomattavia lisäponnistuksia.

Pitkällä aikavälillä rahoituksen määrää voitaneen vähentää ja samalla rahoituksen rakennetta siirtää avustuksista lainoihin. Tämä kuitenkin edellyttää jatkuvaa panostamista tutkimus-, kehittämis- ja koestustoimintaan siten, että kotimaisen energian tuotanto ja käyttö laajenisi liiketaloudellisesti kannattavalla pohjalla.

4. Julkisen talouden kehitys

4.1. Julkisen talouden mitoitus

Julkisen talouden osuus kokonaistuotannosta ja sen myötä veroaste nousi nopeasti 1970-luvun puoliväliin saakka, minkä jälkeen bruttoveroaste alentui selvästi. Viime vuosina se on lievästi kohonnut, vaikka 1970-luvun loppupuoliskolla asetetut talouden tasapainotus- ja elvytystavoitteet merkitsivät samalla julkisten menojen kasvuvauhdin hidastamista. Bruttoveroaste on kuitenkin v. 1982 noin kolme prosenttiyksikköä matalampi kuin v. 1976. Talouspoliittisessa selonteossaan keväällä 1982 hallitus ilmoitti pyrkivänsä edelleen hillitsemään veroasteen nousua.

Kun pyrkimyksenä on säilyttää julkisten menojen osuus bruttokansantuotteesta suunnilleen muuttumattomana ja kun bruttokansantuote ei lisäännä nopeasti, menojen volyymin kasvuvara on hyvin rajoitettu. Kasvutilaa vähentää se, että julkisen palvelutuotannon kustannukset kohoavat suuremman palkkasisältönsä vuoksi yleistä hintatasoa enemmän. Lisäksi on otettava huomioon, että valtion velan lisääntyminen viime vuosina merkitsee lainanhoitomenojen nopeaa kasvua keskipitkällä aikavälillä.

Vaihtoehdossa A on julkisen talouden tuloerusteet pidetty ennallaan, tarvittavilta osin kuitenkin inflaation mukaisesti tarkistettuina. Tästä huolimatta veroaste kohoaa lievästi rakenteellisista syistä. Tämä on tarpeellista myös siksi, ettei valtion luotonotto kohoaisi liiaksi tuotannon ja verotulojen kasvun ollessa vaihtoehdossa hidasta ja menojen kasvun tavoiteltua nopeampaa. Vaihtoehdossa B on tuloerusteita tarkistettu siinä määrin enemmän, että bruttoveroaste säilyisi lähes ennallaan.

Kunnallistalouden ja sosiaaliturvasektorin menovolyymin kehityksestä tehdyt oletukset ovat samat kummassakin vaihtoehdossa. Niitä tarkastellaan lähemmin jäljempänä. Kunnallistalouden menovolyymin kehitystä pyritään säätämään valtion ja kuntien keskusjärjestöjen

välisen sopimusasiakirjan avulla. Jos menojen kasvua edelleen hillitään eikä uusia päätöksiä palvelujen merkittävästä laajentamisesta tehdä, kunnallistalouden menojen kasvun rajoittaminen lähivuosina 2 ½ prosenttiin keskimäärin vuodessa on mahdollista (katso lähemmin lukua 4.3.). Kansaneläkevakuutusmenojen reaaliikasvuksi tarkastelujaksolla arvioidaan niin ikään 2 ½ % vuodessa kasvun ollessa nopeinta jakson alussa ja hidastuessa sen loppua kohden työeläkkeiden kasvun myötä.

Valtion menovolyymin kasvu on kummassakin vaihtoehdossa jokseenkin sama eli noin 2 % vuodessa vuosina 1984—1986. Tehäväalueittain kasvu kuitenkin painottuisi hie-man eri tavalla. Vaihtoehdossa A ei valtion menoja lisääviä yhteiskuntapoliittisia uudistuksia lähivuosina tehtäisi, vaan toiminta keskittyisi jo tehtyjen päätösten toteuttamiseen. Vaihtoehdossa B on pyritty rakenteellisiin muutoksiin valtion menotaloudessa ja eräiltä osin menojen alentamiseen, jotta voitaisiin luoda tilaa tulevaisuudessa välttämättömiksi havaittavien uusien tarpeiden vaatimien menojen rahoittamiseksi.

Tuotannon kasvun jäädessä vaihtoehdossa A hitaaksi heikkenisi valtiontalouden tila tarkastelukaudella. Lainojen hoitomenojen kasvu olisi nopeaa. Bruttoveroasteen nostaminen oletettua enemmän olisi ajan mittaan tarpeellista, etenkin kun myös uusia menopaineita tulisi käytännössä ilmenemään.

Vaihtoehdossa B valtion luotonoton taso olisi myös melko korkea. Tämän vuoksi edellytettyä löysempi suhtautuminen julkisten menojen kasvattamiseen johtaisi myös tässä vaihtoehdossa veroasteen nousuun. Paineita tähän suuntaan saattaa esiintyä mm. työttömyyden johdosta.

Edellä olevassa tarkastelussa ei ole otettu huomioon tulevaisuudessa mahdollisesti tehtävien tulonsiirtojärjestelmien muutosten la-
kennallisia vaikutuksia bruttoveroasteeseen. Esi-

merkiksi kansaneläkkeiden ja eräiden sosiaalietuuksien saattaminen veronalaiseksi nosti bruttoveroastetta puoli prosenttiyksikköä, mutta ei vaikuttanut nettoveroasteeseen. Mahdollinen työttömyysturvan vastaava uudistus korrottaisi myös bruttoveroastetta. Julkisen talouden mitoitusta harkittaessa ei siten ole syytä kiinnittää huomiota tiettyyn veroastelukuun, vaan tämäkin tulee sopeuttaa kansantalouden kokonaistavoitteisiin. Julkisen sektorin laajenus- ja rahoituspäätöksiä tehtäessä on samanaikaisesti pidettävä mielessä, että myös yksityiselle sektorille on voitava turvata suotuista toimintaympäristö. Veroasteen merkittävään nousuun liittyvistä epäkohdista mm. inflaation kiihtymisestä saatiin kokemuksia 1970-luvun alkupuolella. Verotuskysymyksiä käsitellään lähemmin luvussa 4.5.

4.2. Valtion menotalous

Valtion menot kasvoivat nelivuotiskautena 1978—1981 määrältään keskimäärin 2,8 prosentin vuosivauhtia. Tämä oli vajaa 2 prosenttiyksikköä vähemmän kuin edeltäneellä vastaavalla jaksolla, mutta lähes kaksi kertaa niin paljon kuin ennen suunnittelukautta arvioitiin muuttumattoman tavoitetaso eli peruslaskelman mukaisen kehityksen merkitsevän. Bruttokansantuotteen määrä kasvoi vuosina 1978—1981 noin 5 prosentin vauhtia, joten budjettitalouden menojen osuus hieman supistui.

Edellä luvussa 4.1. on käsitelty julkisen talouden mitoitusta. Bruttoveroasteen nousun estäminen kokonaan ja valtionvelan kasvun pitäminen hallittuna oletetun kokonaistaloudellisen kehityksen vallitessa edellyttää valtion menojen määrällisen kasvun jäämistä vuosittain keskimäärin noin 2 prosenttiin. Taulukossa 5 on esitetty menolajeittain arvio valtion budjettitalouden menojen kehityksestä vuoteen 1986 ns. muuttumattoman tavoitetaso eli peruslaskelman mukaan. Esitettyä peruslaskelmaa ei voida pitää ennusteena tai hallituksen tai valtiovarainministeriön kannanottona valtion menojen västaisestä kehityksestä, vaan tiettyihin oletamuksiin perustuvana kaavamaisena laskelmana, joka joudutaan sopeuttamaan kulloinkin noudatettavaan talouspolitiikkaan ja muuttuviin suhdanetilanteisiin. Siinä päädytään menojen keskimäärin 2,0 prosentin suuruiseen vuotuiseseen volyymikasvuun tällä kertaa suunnittelukautena olevalla kolmivuotisjaksolla 1984—1986. Tämä

tavallaan jo tiedossa oleva menojen lisäys täyttää kokonaistaloudellisista tavoitteista johdetun valtion menojen kasvuvaran. Pääsyy tähän on kuitenkin velanhoitomenojen kasvaminen lähes 2 mrd markalla yksistään v. 1986.

Lisäksi aina ilmaantuu uusia menotarpeita ja muita lisäyksiä, joita ei voida ottaa ennakolta huomioon, kuten edellä myös vuosien 1978—1981 osalta on todettu. Näin ollen 2 prosentin menokasvuun pääseminen merkitseisi käytännössä jo tiedossa olevien menojen huomattavia supistuksia ja tehtyjen suunnitelmien voimakasta karsimista, jotta myöhemmin ilmenevien menolisäysten jälkeenkin pysyttäisiin asetetuissa menojen kasvun rajoissa. Tässä luvussa tarkastellaan pääasiassa peruslaskelman (vaihtoehdon A) mukaista menokehitystä tuoden vain lyhyesti esiin vaihtoehdon B mukaisia rakennemuutostarpeita. Tämän katsauksen liitteessä on tarkasteltu ainoastaan peruslaskelman mukaista menokehitystä.

Valtionvelan hoitomenojen kasvu vie menojen kasvusta yli 1 ½ prosenttiyksikköä. Muut menot lisäävät valtion menovolyyymia vuosittain vajaan ½ %. Monet näistä menoista tulevat suunnitelmien mukaan selvästi kasvamaan. Toisaalta joillakin aloilla, kuten peruskoulussa ja asuntotoimessa, menotarpeet ovat luonnostaan vähenemässä. Koulutoimen alalla on tosin päätetty uudistuksista, jotka lisäävät menoja oppilasmäärien vähentymisestä johtuvan menojen supistumisen vastapainoksi.

Edellisen tulo- ja menoarvioesityksen liitteenä olleessa vuosia 1983—1986 koskeneessa kehitysarviossa arvioitiin suunnittelukauden keskimääräiseksi menovolyyymin kasvuksi peruslaskelman mukaan 2,1 %. Kun tarkastelujakso nyt lyhenee vuodelle eli siitä jää pois vuosi 1983, jolle vuosi sitten ennakoitiin 3,5 prosentin menojen lisäystä, on jäljelle jäävien kolmen vuoden menokasvu kohonnut viime vuonna arvioidusta eli 1,6 prosentista 2,0 prosenttiin. Tämä johtuu kuitenkin lähinnä ”muihin menoihin” sisältyviä velanhoitomenoja koskevan arvion muuttumisesta. Seuraavassa kuvataan peruslaskelman mukaista menokehitystä menolajeittain vuoteen 1986. Yksityiskohtainen arvio menokehityksestä tehtävärhythmittäin on tämän katsauksen liitteenä.

Kulutusmenot ovat vuonna 1982 noin 27 % valtion budjetin menoista. Yli puolet kulutusmenoista on palkka- ja eläkemenoja. Tähän ryhmään luetaan lisäksi mm. puolustusvoimien

kaluston hankkiminen, teiden, talon- sekä maa- ja vesirakennusten korjaus ja kunnossapito sekä hallintoyksiköiden ostamat kulutustavarat ja palvelukset. Kulutusmenojen arvioidaan kasvavan lähivuosina peruslaskelman mukaan keskimäärin 0,5 prosentin vuosivauhtia.

Valtion palveluksessa olevan henkilöstön määrä on viime vuosina kasvanut melko hitaasti. Lähivuosina sitä lisäävät lähinnä erällä

aloilla virkaehtosopimuksissa sovitut työajan lyhentämisyjärjestelyt. Hallinnon tuottavuutta on edelleen tarpeen kohottaa, jolloin uudet tehtävät voidaan hoitaa suunnilleen nykyisen suuruisilla voimavaroilla niiden käyttöä uudelleen kohdentamalla ja tehostamalla. Hallinnon kehittämistavoitteita tarkasteltiin lähemmin vuoden 1982 tulo- ja menoarvioesityksen liitteessä 4.

Taulukko 5. Valtion budjettitalouden menot menolajeittain ns. muuttumattoman tavoite-tason (peruslaskelma)¹⁾ mukaan, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS	Keskim. kassameno- volyymin vuosimuutos 1981/77, %	Keskim. kassameno- volyymin vuosimuutos 1986/83, %
Kulutusmenot ..	15 763	18 274	20 101	20 088	20 264	20 383	3,3	0,5
Siirtomenot ²⁾ ..	31 043	35 996	37 475	37 871	38 310	38 603	3,8	1,0
Reaalisijoitukset ²⁾	4 625	4 931	5 150	5 063	5 154	5 044	— 3,3	— 0,7
Finanssisijoitukset	2 989	3 288	3 549	3 289	3 193	2 997	— 9,5	— 5,5
Muut menot ..	3 376	4 372	5 831	8 221	7 874	9 534	24,6	17,8
Yhteensä	57 797	66 861	72 106	74 532	74 794	76 560	2,8	2,0

¹⁾ Peruslaskelma kuvaa valtion menokehitystä voimassa olevien säädösten ja päätösten, valtioneuvoston hyväksymien suunnitelmien sekä vuoden 1983 tulo- ja menoarvioesityksen pohjalta lähtien.

²⁾ Siirrot VR:n sekä PTL:n uudistusrahastoihin on sisällytetty reaalisijoituksiin.

Valtion maksamat eläkkeet lisääntynevät reaalisesti 2—3 prosentin vuosivauhtia nykyisin perustein arvioituna. Eläkkeiden nopeaa kasvua on tarpeen pyrkiä hillitsemään. Tavoitteena on rajoittaa valtion eläkemenojen reaali-kasvu noin 1—2 prosenttiin vuodessa.

Puolustusvoimien kalustohankintoihin vaikuttavat suunnittelukaudella vuoden 1981 III parlamentaarisen puolustuskomitean mietinnön suuntaviivat sekä toisaalta idänkaupan tasapainottamiseksi jo kuluvana vuonna suoritettui ylimääräiset hankinnat. Maanteittemme kunto edellyttäne myös niiden ylläpitoon käytettävien menojen kasvattamista.

Siirtomenot ovat vuonna 1982 noin 54 % budjettitalouden menoista. Valtionavut kunnille kattavat noin 21 %, valtionavut elinkeinoelämälle sekä kotitalouksien ja yleishyödyllisten yhteisöjen valtionavut kumpikin noin 13 % kokonaismenoista. Siirtomenojen volyymin arvioidaan kasvavan peruslaskelman mukaan keskimäärin noin prosentin vuodessa.

Valtionavut kunnille muodostuvat pääosin lakisääteisistä yleissivistävän opetuksen, terveydenhuollon, lasten päivähoiton ja useiden mui-

den tehtävien valtionavuista. Kuntien valtionapujen kasvua ylläpitävät edelleen mm. lasten päivähoiton, kansanterveystyön ja palo- ja pelastustoimen kehittäminen. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusjärjestelmän uudistaminen vuoden 1984 alusta (ns. VALTAVA-hanke) ohjaa palvelurakennetta laitoskeskeisyydestä avohuollon suuntaan ja pyrkii kustannussäästöihin palvelujen tuotannossa; kuntien osuus menoista samalla hieman alenee. Kuntien keskusjärjestöjen ja valtion välinen sopimusasiakirja vuosiksi 1983—1985 tähtää kunnallistalouden hallittuun ja kokonaistalouteen sopeutuvaan kehitykseen. Se vaikuttaa siten tuntuvasti myös valtion siirtomenojen kehitykseen. Kaikkiaan siirrot kunnille lisääntynevät keskimäärin noin 2 prosentin vuosivauhtia.

Sisäministeriön hallinnonalalla kohoavat valtionosuudet palo- ja pelastustoimen käyttökustannuksiin lähivuosina. Opetusministeriön hallinnonalalla yleissivistävän opetuksen menoihin vaikuttaa alentavasti ikäluokkien pieneneminen, mutta nostavasti mm. opetusryhmien pieneneminen.

Kuntien valtionavut nousevat eniten sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla. Mainittu

valtionosuusjärjestelmän uudistaminen johtaa kansanterveystyöhön ja erikoissairaanhoidon suuntautuvien valtion menojen alenemiseen ja vastaavasti tuntuvampaan nousuun sosiaalipalveluksista aiheutuviin menoihin.

Valtionavut elinkeinoelämälle käsittävät lähinnä maatalouden hinta- ja tuotantopoliittisen tuen, yksityismetsätalouden avustukset, kehitysaluetuen, metalliteollisuuden kustannustakuut, vientimarkkinoinnin ja tuotekehittelytuen sekä lehdistötuen. Elinkeinoelämän valtionapuja ja tukipalkkioita pyritään suunnittelukaudella mahdollisuuksien mukaan supistamaan tai muuttamaan asteittain lainoiksi. Siirrot elinkeinoille vähennevät noin prosentin vuosivauhtia; v. 1983 niiden taso alenee tuntuvammin hinnanerokorvausjärjestelmän teknisluonteisen muuttamisen johdosta.

Valtionapujen kotitalouksille ja yleishyödyllisille yhteisöille arvioidaan suunnittelukaudella pysyvän jokseenkin muuttumattomina. Tämän ryhmän menot koostuvat lähinnä sosiaalisista tulonsiirroista, valtionavuista yksityisille oppilaitoksille ja sosiaalisia tehtäviä hoitaville yhteisöille sekä eräistä muista opetuksen ja kulttuurin menoista.

Lapsilisämenojen määrää lähivuosina alentaa tiedossa oleva lapsien lukumäärän väheneminen. Työttömyysturvan menot riippuvat suhdannekehityksestä; suunnittelukaudella vuoden 1983 jälkeen työttömyyden arvioidaan lievästi vähenävän. Työttömyysturvamenojen tasoon vaikuttaa myös vireillä oleva työttömyysturvajärjestelmän kokonaisuudistus.

Siirrot budjetin ulkopuolisille tileille kasvavat lähivuosina 3—4 prosentin vuosivauhtia. Siirrot VR:n ja PTL:n uudistusrahastoihin (jotka yhteenvetotalukoissa on sisällytetty reaalisijoituksiin) riippuvat näiden laitosten sijoitusmenojen kehityksestä eivätkä arvioiden mukaan juuri kasvaisi tarkastelukaudella. Muita tämän ryhmän menoja ovat mm. siirrot valtion viljavarasto-, vientitakuu-, varmuusvarasto- ja maatilatalouden kehittämisrahastoihin.

Muissa siirtomenoissa kotimaahan voidaan toteuttaa rakenteellisia muutoksia. Nämä menot supistunevat 4—5 prosentin vuosivauhtia. Toisaalta erityisen nopeasti tulee lisääntymään asuntolainoihin maksettava korkotuki. Asuntolainoituksen painopiste pyritään asteittain siirtämään suorasta lainanannosta korkotukijärjestelmän suuntaan. Muita tämän ryhmän menoja ovat mm. energiataloudelliset korjausavustuk-

set, joita pyritään vähitellen muuttamaan lainamuotoisiksi.

Siirrot ulkomaille kasvavat lähivuosina nopeasti kehitysyhteistyön laajenemisen vuoksi. 1980-luvun jälkipuoliskolle asetettu tavoite edellyttäisi hyvin nopeaa vuotuista kasvua näissä menoissa.

Reaalisijoitukset ovat vuonna 1982 noin 7 % valtion budjettitalouden menoista. Tärkeimpiä tämän ryhmän menoja ovat tie-, rautatie- ja tietoliikenteen investoinnit, koulu- ja virastotalojen sekä puolustuslaitoksen rakennustyöt ja eräät energiataloudelliset investoinnit. Reaalisijoitukset ovat vähentyneet pitkän aikaa; suunnittelukaudella ne eivät enää paljoa supistu. Koneiden ja kaluston hankinnat saattavat lisääntyä 3—4 prosentin vuosivauhtia. Talonrakennusinvestoinnit vähenevät hieman ja maa- ja vesirakennusinvestoinnit enemmän, koska tieliikenteessä painopistettä siirretään kulutusmenoihin sisällytettävään kunnossapitotyöhön. Huomattava osa reaalisijoituksista on rahoitettu työllisyysmäärärahoihin. Suunnitelmallisuuden parantamiseksi on tarkoitus jatkaa näiden menojen budjetoimista suoraan asianomaisiin pääluokkiin.

Valtion lainananto ja muut finanssisijoitukset ovat vuonna 1982 noin 5 % valtion kokonaismenoista. Finanssisijoitukset koostuvat lähinnä asuntolainoista ja valtionyhtiöiden rahoituksesta. Näiden menojen on peruslaskelmassa arvioitu alenevan 5—6 prosentin vuosivauhtia.

Asuntotuotannon tarve tulee tällä vuosikymmenellä selvästi laskemaan. Lisäksi asteittain pyritään siirtymään myös enenevässä määrin korkotukilainoitukseen, mikä vähentäisi tuntuvasti valtion lainanannon määrää. Valtion asuntolainoituksen tarve tulisi täten merkittävästi vähenemään. Lainanantoa vähentää yleisestikin suuntaus suorasta lainanannosta rahalaitoksista otettavien lainojen korkotukeen, mutta lisää toisaalta pyrkimys muuttaa erilaisia avustuksia mahdollisuuksien mukaan lainamuotoisiksi.

Valtionvelan hoitomenot ovat viime vuosina lisääntyneet jyrkästi, määrältään neljänneksen vuodessa, koska velkakanta kasvoi nopeasti 1970-luvun puolivälin sinänsä matalalta tasoltaan. Budjettitalouden bruttorahoitustarpeen arvioidaan pysyvän edelleen suurena, mutta velanhoitomenojen suhteellinen kasvuvauhti hidastuu kuitenkin selvästi. Näiden menojen ennakointi on varsin epävarmaa, koska suhdannekehitys, pitemmän ajan valtionalouden

tasapainottamistavoitteet, inflaatiövauhti ja korkotaso vaikuttavat kaikki velanhoidon vaatimiin menoihin.

Taulukossa 76 (katsauksen liitteessä) on esitetty valtion menojen kehitys tehtäväalueittain. Tässä peruslaskelman mukaisessa arvioissa kasvavat keskimääräistä nopeammin ryhmä muut menot (velanhoito), yleinen hallinto (kehitysyhteistyö) ja sosiaaliturva (valtionosuusjärjestelmän muuttaminen). Terveystieteiden, asumisen ja yhdyskuntien, työvoiman, maa- ja metsätalouden sekä teollisuuden ja muiden elinkeinöiden menot supistuisivat.

Taulukossa 76 on myös esitetty rinnan kuluun nelivuotiskauden 1978—1981 menokehitys menolajeittain ja tehtäväalueittain sekä suunnittelukauden 1984—1986 keskimääräinen menokehitys peruslaskelman mukaan. Näitä lukuja vertailtaessa on otettava huomioon, että kumpaankaan sarakkeeseen eivät sisälly kulumassa oleva ja tuleva budjettivuosi eli vuodet 1982—1983. Tämä saattaa eräissä tapauksissa ja kokonaisuutenakin antaa erheellisen kuvan todellisesta pitemmän ajan kehityksestä, sillä jaksojen taitekohdassa on saattanut tapahtua tasomuutoksia tai poikkeuksellisia heilahduksia, jotka voivat selittää keskimääräiskasvuissa ilmeneviä muutoksia. Lisäksi tapahtuu jatkuvasti budjetoitinteknisiä ja vastaavia muutoksia, jotka eivät edusta todellista muutosta kyseisissä menoissa tai niiden vaikutuksissa ympäröivään talouteen.

Taulukosta voidaan havaita, että ainoastaan yleisen hallinnon (kehitysyhteistyön tavoitekasvu) ja muiden menojen (sisältää velanhoidon) keskipitkän ajan kasvu jatkuisi suunnilleen entisenlaisena. Muissa ryhmissä suunta on aleneva tai kasvu hidastuva.

Lähes kaikilla aloilla on tiedossa tämän peruslaskelman ylittäviä menotarpeita ja kehittämishankkeita, ja aina ilmaantuu uusia menoja, joita ei ole voitu ennakoita. Tilan luominen keskeisten menojen rahoittamiselle edellyttää vähemmän tärkeiden menojen ja uusien menokohteiden tiukkaa karsintaa. Siten valtiontalouden järjkevä hoito lyhyellä ja pitemmälläkin tähtäyksellä edellyttää huomattavan tiukkaa menotaloutta.

Tiukka menotalous edellyttää olemassaolevien tehtävien jatkuvaa uudelleenarviointia tilan luomiseksi uusille ja muuttaville tehtäville. Uudelleenarviointi pyritään kohdistamaan pääosin toiminta- ja taloussuunnittelun ja tulojen menoarvioesityksen valmistelun sekä organi-

saatiomuutosten ja hallituksen lakiesitysten valmistelun yhteydessä toisaalta julkiseen palvelustuotantoon toisaalta yksityiselle sektorille maksettaviin tulonsiirtoihin. Palvelustuotannon uudelleenarvioinnissa päähuomio on tarpeen kiinnittää tehtävien kannalta vähemmän tärkeiksi katsottavien toimintojen karsimiseen ja keskeisten toimintojen kehittämiseen uusien työmenetelmien tarjoamat mahdollisuudet huomioon ottaen sekä muutoinkin työn tuottavuuden kasvun entistä tarkempaan hyväksikäyttöön. Väliportaan hallinnon uudistuksen ja muiden organisaatiomuutosten yhteydessä on tarpeen huolehtia voimavarojen suunnitelmallisesta supistamisesta niissä yksiköissä, joissa tehtävät muutosten johdosta supistuvat. Kotitalouksille maksettavien tulonsiirtojen uudelleenarvioinnissa on keskeinen ongelma löytää tuen tarpeen aikaisempaa tarkemmin huomioonottavia kohdentamistapoja ja näin säästää julkisia varoja.

Tuotantotoimintaan ja investointeihin kohdistettavan tuen osalta on tarpeen säännöllisesti vertailla tuelle asetettuja tavoitteita ja sen toteutuneita vaikutuksia kansantalouden kannalta. Reaali- ja finanssisijoitustehtävien uudelleenarvioinnissa on tarpeen kiinnittää huomiota niiden vaikutukseen kansantalouden teholliseen tuotantokapasiteettiin ja kilpailukykyyn. Lainsäädäntöön perustuvat keskeiset tuki- ja rahoitusjärjestelmät on niinkään tarpeen ottaa määrajoihin kriittisen uudelleenarvioinnin kohteeksi ja tällöin kiinnittää huomiota niihin sisältyvien menopainevaikutusten hillitsemiseen. Erityisesti olisi kiinnitettävä huomiota sellaisten valtionapuperusteiden kehittämiseen, jotka pohjautuvat aikaansaannoksiin tuen tarpeen mittana nykyisten meno- tai kustannusperusteiden sijasta.

4.3. Kunnallistalous

Kunnallistalouden pääsuuntaviivoista on vuodesta 1975 lähtien annettu suosituksia valtioneuvoston ja kuntien keskusjärjestöjen välisillä järjestelyasiakirjoilla. 24. 6. 1982 voimaantulleessa järjestelyasiakirjassa on uutena piirteenä, että siinä määritellään yleisten julkista taloutta ja kunnallistaloutta koskevien tavoitteiden lisäksi periaatteet valtion ja kuntien keskusjärjestöjen välisestä neuvottelumenettelystä. Sisältöään sopimuksen keskeiset tavoitteet ovat samansuuntaiset kuin aikaisemminkin. Tavoitteena on sopeuttaa julkinen talous kokonaista-

loudelliseen kehitykseen, hillitä hintojen nousua, luoda edellytykset julkisen talouden suunnitelmalliselle kehittämiselle ja työllisyyden hoidolle, ehkäistä kunnallisveroäyrin hinnan nousu sekä pitää vakaana valtion ja kuntien välinen kustannusten jako.

Kunnallistalouden laajeneminen onkin hidastunut järjestelyasiakirjamenettelyn kattamalla kaudella. Kuntien kulutusmenojen keskimääräinen kasvu on alentunut 4,1 prosenttiin vuosina 1979—1982, kun se vuosina 1970—1975 oli 8,1 % ja 1975—1980 4,9 %.

Valtionosuuksien ja -avustusten osuus kuntien menojen rahoituksessa on kasvanut. Valtion tulonsiirrot kunnille suhteessa kuntien omiin verotuloihin olivat v. 1970 vain 43 %, 53 % v. 1975 ja 68 % v. 1982. Vaikka kunnallisveroäyrin hintaa on jouduttu nostamaan, on korotustarve järjestelyasiakirjakaudella ollut aikaisempaan verrattuna vähäisempi. Toisaalta kuntien maksutuloihin on 1970-luvun loppupuolella kiinnitetty aikaisempaa enemmän huomiota ja kunnallistaloudessa on otettu uusia veroja käyttöön, kuten katumaksu.

Tarkastelukaudella kunnat eivät saane merkittäviä uusia tehtäviä. Kuitenkin aikaisemmin toteutuneista uudistuksista, palvelusten tason yhtenäistämisestä ja parantamisesta sekä kuntien omista eli valtionapuun oikeuttamattomista tehtävistä aiheutuu kunnille menopaineita. Merkittävin tänä kautena tuleva uudistus on sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusjärjestelmän muuttuminen (VALTAVA-uudistus), joka tuo uusia, lähinnä sosiaaliturvaan kuuluvia kuntien tehtäviä valtionosuusjärjestelmän piiriin.

Kuntien kulutusmenojen kasvun hidastumisen on edellytetty jatkuvan tarkastelukauden aikana. Jos valtionapuun oikeuttavat menot lisääntyvät valtiontalouden suunnitelmien mukaisesti, kuntien kulutusmenojen kasvu jäisi tältä osin alle kahden prosentin. Kuntien muiden kuin valtionosuuteen oikeuttavien menojen kasvu on nopeampaa, ja keskimäärin kulutuksen arvioidaan kasvavan 2 ½ % vuodessa vuosina 1983—1986.

Eri tehtäväalueista sosiaalihuollon ja -palvelujen, erityisesti lasten päivähoiton, vanhusten huollon ja erilaisten avopalvelujen menot lisääntyvät nopeimmin. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusjärjestelmän uudistaminen lisäänee vanhainkotipalveluksia, mutta vähentää toisaalta sairaalapaikkojen tarvetta. Terveydenhuoltomenojen kasvu jatkune aiempaa hi-

taampana, vaikka etenkin terveydenhuollossa teknologian kehittyminen lisää kone- ja laitehankintoja, jotka osittain kirjataan kulutusmenoiksi. Koulutuksen menot lisääntyvät vielä tarkastelukauden alkupuolella oppilasmäärien vähenemisestä huolimatta, sillä opetusryhmien kokoa on pienennetty. Sekä kuntien menot että valtionosuudet lisääntyvät lukioiden ja ammattiopetuksen opintososiaalisten etuuskien yhdenmukaistamisen vuoksi. Virkistys- ja kulttuuritoimen menot lisääntyvät varsin nopeasti.

Tarkastelukaudella kuntien investointien määrä säilynee suunnilleen ennallaan, vaikka vuosittaisia vaihteluita on odotettavissa mm. rahoitustilanteen muutosten vuoksi.

Kuntien rahoitustilanteen arvioidaan vuosina 1983—1986 säilyvän edelleen hyvänä, mikäli kulutusmenojen kasvu jää arvioituihin puitteisiin. Kunnallisveroäyrin hinnan nostamiseen ei siten yleisesti ole tarvetta. Kehityssuunta on kuitenkin erilainen eri kunnissa mm. VALTAVA-uudistuksen vaikutusten takia. Tavoitteena olisi pidettävä veroäyrin hintojen välisten erojen kaventamista. Veroäyrin hintatavoitetta ei ole syytä asettaa nimellisesti liian tiukaksi, sillä veroasteen korkeus riippuu äyrin hinnan ohella myös verotuspohjan laajuudesta.

Kuntien maksuja ei tarvitse rahoitussyistä korottaa kuin enintään kustannusten nousua vastaavasti. Koska kunnallisten maksujen kohtaanto voi usein olla kunnallisveroa tarkoitukseenmukaisempi, maksujen tarpeellisia korotuksia ei aina ole syytä estää. Inflaation hillintä edellyttää kuitenkin varovaista maksupolitiikkaa.

Verojen tilitysjärjestelmän muututtua kunnallistalouden rahoitustilanne on herkempi suhdannevaihteluille kuin aiemmin. Suhdannevaihtelut kohdistuvat eri aikoina eri tyyppisiin kuntiin, sillä valtaosalla kunnista on varsin yksipuolinen elinkeinorakenne. Kuntien omaa suhdannevaihteluihin varautumista tulisikin pyrkiä lisäämään. Kuntien investointitoiminnan suhdannepoliittisesti oikeaan ajoitukseen tulisi mm. työllisyyssyistä kiinnittää aiempaa enemmän huomiota.

4.4. Sosiaaliturvasektori

Kansantalouden sosiaaliturvamenoihin luetaan yleensä kuuluviksi terveydenhuollosta ja perhepolitiikasta aiheutuvat menot sekä so-

siaalivakuutuksen menot, joista eräiden menojen kehitystä sivuttiin jo edellä. Sosiaaliturvan menot ja niiden jakautuma vuonna 1981 on esitetty taulukossa 6. Taulukko sisältää niin sosiaaliturvarahastojen, kuntien ja valtion kuin rahoituslaitossektorinkin (työeläkerahastot) sosiaaliturvamenot. Kokonaisuus vastaa lähinnä pohjoismaista sosiaaliturvan tilastointikäsitettä. Sosiaalivakuutuksen menoihin luetaan kuuluviksi ansio- ja kansaneläkkeet, sairausvakuutuksen menot, työttömyysturva sekä liikenne- ja tapaturmavakuutuksen menot. Näiden osuus kansantalouden palkkasummasta oli vuonna 1981 26 % ja bruttokansantuotteesta 12 %. Terveystieteiden palvelusten ja perhepolitiikan menojen kansantuoteosuus oli vastaavasti 7 %.

Taulukko 6. Sosiaaliturvan menot vuosina 1981—1986¹⁾

	1981		1986	
	milj. mk	% BKT:sta	milj. mk	% BKT:sta
Ansioeläkkeet	11 900	5,6	12 500	6,4
— TEL, LEL, YEL, MYEL	5 900	2,8	6 200	3,3
— VEL	3 450	1,6	3 500	1,8
— KVEL	1 650	0,8	1 800	0,9
— muut	950	0,4	1 000	0,4
Kansaneläkkeet	8 300	3,9	8 500	4,0
Sairausvakuutus	2 900	1,4	3 000	1,8
Työttömyysvakuutus .	900	0,4	900	0,4
Liikenne- ja tapaturmavakuutus ...	1 400	0,6	1 400	0,6
Terveystieteiden palvelut	9 700	4,6	10 000	4,9
Perhepolitiikka	5 300	2,5	5 500	2,5
Muut	6 100	2,9	6 500	2,7
Yhteensä	46 500	21,9	48 500	23,2

¹⁾ Ei sisällä sairausajan palkkoja eikä lapsivähennyksiä verotuksessa.

Vuonna 1986 sosiaalivakuutuksen menojen osuuden arvioidaan olevan noin 13 % bruttokansantuotteesta. Kehitysnäkymiin vaikuttavat merkittävimmän väestön ja työvoiman ikärakenteen muutokset, kansaneläkeuudistuksen toteuttaminen, työeläkejärjestelmän täydentyminen sekä perhepolitiikan tehostamispyrkimykset. Sosiaalivakuutuksen alaisista menoista noin 80 % muodostuu eläkkeistä ja kaikista sosiaaliturvamenoista niiden osuus on vajaa puolet.

Ansioeläkkeistä yli puolet on yksityisen sektorin työeläkkeitä (TEL, LEL, YEL,

MYEL). Näiden menojen volyymin arvioidaan kasvavan vuosina 1981—1986 keskimäärin 5—6 % vuodessa. Pääosin kasvu johtuu eläkejärjestelmän täydentymisestä ja eläkkeellä olevien lukumäärän kasvusta. Vaikka eläkkeelle jäävien lukumäärä asteittain väheneekin, lisää menojen kasvua eläkeväestön rakenteen muuttuminen. Eläkkeelle jäävien eläkeprosentti kohoaa jatkuvasti, koska heidän eläkejärjestelmän piirissä olemansa aika on pitempi kuin vanhemmilla ikäluokilla. Valtion ja kuntien maksamien virkaeläkkeiden volyymin arvioidaan nykyperusteiden realisesti kasvavan keskimäärin 3 % vuodessa. Ansioeläkkeiden reaalista kasvua lisää myös etuuksien korottaminen TEL-indeksien mukaisesti, joka määräytyy ansiotasoindeksin ja kuluttajahintaindeksin keskiarvon perusteella. Jos reaali-ansiot kasvavat vuosina 1981—1986 keskimäärin 2 ½ % vuosittain, nostaa indeksitarkistuksen ansiotarkistusta vuosittain reaalisesti runsaan prosentin.

Kansaneläkevakuutuksen menojen arvioidaan kasvavan reaalisesti keskimäärin 2 ½ % vuodessa. Kasvu on nopeinta vuosina 1982 ja 1983, jolloin kansaneläkeuudistuksen merkittävimmät muutokset toteutetaan. Tarkasteluajankausen loppupuolella kasvu hidastuu työeläkejärjestelmän kehittymisen myötä, mikä vähentää tulostulon naisten kansaneläkkeen osien määrää.

Vuoden 1982 alusta sairausvakuutuksen päivä- ja äitiysrahaa korotettiin samalla kun ne saatettiin veronalaiseksi tuloksi. Uudistuksen takia sairausvakuutuksen bruttomenot kasvavat enemmän kuin aikaisemmin arvioitiin. Vuosina 1983—1986 sairausvakuutuksen menojen arvioidaan kasvavan reaalisesti parin prosentin vuosivauhtia.

Työttömyysvakuutuksen kokonaismenot muodostuvat tänä vuonna 1,2—1,3 mrd markaksi. Kuluva vuosi työttömyysavustuksia ja -korvauksia on korotettu reaalisesti. Lähivuosina on odotettavissa työttömyysturvan kokonaisuudistus, jonka yhteydessä on tarkoituksena saattaa myös nämä etuudet veronalaiseksi tuloksi.

Sosiaaliturvamenoihin luettavien terveydenhuollon palvelusten kehittäminen noudattaa valtakunnallisia suunnitelmia. Terveystieteiden palvelusten volyymin arvioidaan keskipitkällä aikavälillä lisääntyvän noin 3 % vuosittain. Kansanterveystieteiden palvelusten kasvu on tätä nopeampaa, mutta vastaavasti sairaalapalvelujen kehittämistarpeet ovat pienemmät.

Perhepolitiikan menoista kaksi kolmasosaa muodostuu päivähoidon menoista ja lapsilisistä. Päivähoitopalvelujen lisääminen lähivuosina valtakunnallisten suunnitelmien mukaan edellyttää keskimääräistä 4—5 prosentin vuosittaista palvelujen kasvua. Perhepoliittiset tavoitteet edellyttävät lapsilisien ostoarvon kasvattamista. Asumistuen menojen on oletettu säilyvän reaalisesti suunnilleen nykyisellä tasolla.

Sosiaaliturvamenojen rahoitus. Sosiaaliturvamenot rahoitetaan yleisin verovaroin (ml. tuloveroiksi luettavat vakuutetun kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut) sekä työnantajien sosiaaliturvamaksuilla. Lisäksi yksityisten vakuutuslaitosten hoitamien sosiaaliturvajärjestelmien rahoittamiseksi kannetaan pakollisia vakuutusmaksuja. Sosiaaliturvan rahoituksesta työnantajien (ml. julkinen sektori) osuus oli v. 1981 47 %, vakuutettujen 10 % ja yleisten verovarojen 43 % (josta kuntien osuus kolmannes). Palkkaperusteisten maksujen kautta rahoitetaan työeläkejärjestelmä, suurelta osin kansaneläkevakuutus, sairausvakuutus, työttömyyskassa- sekä tapaturmavakuutusjärjestelmä. Lisäksi valtion ja kuntien budjeteista ohjataan yleisiä verovaroja kansaneläke- ja sairausvakuutusjärjestelmään ja työttömyysturvaan sekä rahoitetaan virkaeläkkeet, terveydenhuollon palvelut sekä perhepolitiikan menot ja huomattava osa yrittäjäeläkkeistä.

Työeläkejärjestelmän rahoituksen perustan muodostaa palkkoihin sidottu työeläkemaksu, joka vuodelta 1982 on määrätty 12,4 prosentiksi. Laskelmien mukaan työeläkemaksuun kohdistuu kuluvalle vuosikymmenellä huomattavia nousupaineita. On arvioitu, että työeläkejärjestelmän rahoitus edellyttäisi pidemällä aikavälillä vuosittain keskimäärin ½ prosenttiyksikön korotusta työeläkemaksuun. Näin ollen maksu kohoaisi vuosikymmenen loppuun mennessä 15—16 prosenttiin. Työeläkemaksun korottaminen aiheuttaa kansantalouteen inflatiopaineita ja heikentää täten tuotannon kansainvälistä hintakilpailukykyä. Viime kädessä hintapaineiden suuruus riippuu siitä, miten kohoavat välilliset työvoimakustannukset otetaan huomioon muita työvoimakustannuksia koskevilla ratkaisuisilla.

Viime vuosina työeläkemaksun nousua on pyritty hillitsemään. Koska maksun tuoton kertymä on oleellisesti riippuvaista palkkasumman reaalisesta kasvusta, on korkeasuhdanteessa rahoitukseen syntynyt liikkumavaraa, jota on käy-

tetty hyväksi työeläkemaksun nousupaineiden hillitsemisessä taantuman aikana. Työeläkemaksun säätely on ollut mahdollista myös siten, että syntynyttä vastuuvajasta katetaan myöhemmin vuosina tilanteessa, jolloin maksujen korotus paremmin sopii talouspolitiikan tavoitteisiin. Eläketurvan takaamiseksi ja rahastojen reaaliarvon säilyvyyden turvaamiseksi myös laskuperustekorkea säätelemällä on mahdollista vaikuttaa työeläkemaksun vuotuisen tasoon.

Myös kansaneläkkeiden ja sairausvakuutusmenojen rahoitusmahdollisuudet riippuvat keskeisesti palkkasumman reaalisesta kasvusta. Kevään 1982 hallitusohjelman yhteydessä päätettyjen kansaneläkevakuutusmaksujen alennusten yhteydessä sovittiin siitä, että valtio turvaa budjettivaroin eläkkeiden rahoituksen kansaneläkelaitoksen käytettävissä olevien pääomien osuuden vuotuisista eläkemenoista alentua alle 10 prosentin. Vastaavanlainen turvaava järjestely on jo ollut voimassa sairausvakuutusmenojen rahoituksessa.

Nykyisten arvioiden mukaan valtio ei joutune osallistumaan kansaneläkerahaston lisärahoitukseen tarkastelukaudella. Vuoden 1982 alusta voimaan saatetun Sove-uudistuksen myötä budjettirahoituksen osuus sairausvakuutusmenoista lisääntyy. Laskelmat ovat kuitenkin varsin herkkiä olettamukselle taloudellisesta kasvusta, inflaatiosta sekä palkkasumman kehittymisestä.

Kokonaisuudessaan välillisten työvoimakustannusten arvioidaan ilman erityistoimenpiteitä nousevan lähinnä työeläkemaksujen korotuspaineiden johdosta nopeasti kuluvalle vuosikymmenellä. Niiden epäsuotuisten vaikutusten vuoksi mm. hintakilpailukykyyn sekä työ- ja pääomapanoksen hintasuhteisiin onkin ryhdytty selvittämään työnantajan palkkaperusteisten sosiaaliturvamaksujen korvaamista muilla rahoitustavoilla.

Terveydenhuollon palvelusten ja perhepolitiikan menojen kasvumahdollisuudet riippuvat valtiontalouden yleisestä liikkumatilasta. Kasvatavat velanhoitomenot sekä pyrkimys bruttoveroasteen pitämiseen ennallaan tulevat lähivuosina pitämään terveydenhuollon ja perhepolitiikan kehittämisen rahoitukselliset edellytykset varsin niukkoina.

4.5. Verorakenteen kehittäminen

Lähivuosien veropolitiikan olisi tuettava yleisten talous- ja finanssipoliittisten tavoittei-

den saavuttamista. Keskeisellä sijalla ovat tällöin työllisyyden parantamista, inflaation hillitsemistä, teollisuuden kilpailukyvyyn säilyttämistä ja kotitalouksien ostovoimaa tukevat toimenpiteet. Seuraavassa tarkastellaan aluksi verorakenteen kehittämistä yleisesti. Lisäksi käsitellään kahta erityiskysymystä: sosiaaliturvamaksujen alentamista sekä kotitalouksien tuloveron marginaaliveron alentamista.

Verotuksen rakenne muuttui 1970-luvun loppupuolella siten, että välillisten verojen eli lähinnä kulutusverojen osuus kasvoi ja kotitalouksien tuloverojen osuus väheni. Tämä kehitys on kuitenkin kääntynyt vuoden 1979 jälkeen ja kotitalouksien tuloverojen osuus on jälleen lievästi kasvanut. 1970-luvun loppupuoliskolla kehitys oli poikkeuksellista ja merkitsi verorakenteessa viime vuosikymmenen puolivälissä tapahtuneen verotuksen kiristymisen jälkeen paluuta 1970-luvun alkupuolella vallinneeseen tilanteeseen. Verotuksen rakenne kuvattuna pääverotusmuotojen suhteellisilla osuuksilla kokonaisverotuloista ei paljon poikennut viime vuosikymmenen lopussa vuosikymmenen alkuvuosista.

Veropoliittisessa keskustelussa on esillä ollut jo pitkään aikaa verotuksen painopisteen siirtäminen välilliseen verotukseen. Tuloverojen osuus kokonaisveroista on Suomessa lähes puolet, mitä kansainvälisesti tarkastellen voidaan pitää korkeana. On kuitenkin huomattava, että Suomessa myös kulutusverojen osuus kokonaisveromäärästä on poikkeuksellisen korkea. Kokonaisveromäärästä on Suomessa noin 40 % kulutusveroja. Eurooppalaisten OECD-maiden keskimääräisessä verorakenteessa vuonna 1979 tuloverojen osuus oli noin 36 % ja kulutusverojen osuus noin 30 %. Näitä eroja jossain määrin lisää se, että Suomessa työeläke-, tapaturma- ja työttömyysvakuutusmaksut maksetaan yksityisille vakuutuslaitoksille, kun taas vastaavat maksut monissa muissa maissa luetaan veroiksi, koska julkinen sektori hoitaa nämä sosiaaliturvan lohkot.

Arvioitaessa verotuksen rakenteen kehittämismahdollisuuksia on huomiota kiinnitettävä pääverotusmuotojen suhteellisten osuuksien ohella julkisen talouden eri sektoreiden verotusrakenteisiin.

Taulukko 7. Pääverotusmuotojen osuudet kokonaisverotuloista vuonna 1980, %

	Valtio	Kunnat	Sosiaaliturvarahastot	Yhteensä
Tuloverot	30,5	99,9	32,2	49,2
Sosiaaliturvamaksut	0,3	—	67,8	8,5
Kulutusverot	65,1	—	—	39,7
Muut verot	4,1	0,1	—	2,6
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0

Valtionverotuksessa paino on selvästi kulutusveroissa, joiden osuus on noin 2/3 valtion kokonaisverotuloista. Vajaa kolmannes valtion verotuloista on tuloveroja. Kuntien verotulot ovat kokonaisuudessaan tuloveroja. Sosiaaliturvarahastojen (Kansaneläkelaitoksen) verotuloista 2/3 on (työnantajien) sosiaaliuramaksuja ja 1/3 tuloveroja (vakuutettujen kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksuja).

Sektoreittainen verorakenteen tarkastelu tuo esiin eräitä rajoituksia kokonaisverorakenteen merkittävälle muuttamiselle. Kulutusverotus on tarkoituksenmukaista säilyttää edelleen pelkästään valtion verotusmuotona. Sosiaaliturvarahastoille maksettavien vakuutettujen tuloveroja

tuskin voidaan alentaa työnantajien maksamia sosiaaliturvamaksuja lisäämällä. Tämä merkitsisi työvoimakustannusten lisäystä ja siten haitallisia kilpailukykyvaikutuksia. Tuloverotuksen korvaamiseen muilla verotusmuodoilla on parhaimmat mahdollisuudet valtionaloudessa.

Rakenteen muuttamismahdollisuudet ovat muutoinkin suurimmat valtionverotuksessa. Pelkästään valtionaloudessa suoritettavan verorakenteen muutoksen merkitystä kokonaisuuden kannalta pienentää kunnallisen tuloverotuksen suuri paino. Voidaan ajatella, että kulutusverojen tuottoa valtionaloudessa nostamalla voidaan alentaa valtionalouden tuloverojen tuottoa. Lisäksi myös ohjaamalla valtion

budjettitaloudesta lisärahoitusta sosiaaliturvarahastoille voitaisiin alentaa tuloverotusta viimeksi mainitussa sektorissa. Jos vuoden 1980 tasolla sosiaaliturvarahastojen tuloverot kokonaisuudessaan ja neljännes valtiontalouden tuloveroista olisi korvattu kulutusveroja korottamalla, olisi tuloverojen osuus kokonaisveroista ollut noin 40 % ja kulutusverojen osuus vajaa 50 %. Tuloverojen osuus kokonaisveromäärästä olisi vielä tällöinkin ylittänyt eurooppalaisten OECD-maiden keskitason.

Verotuksen rakenteelliseksi kehittämiseksi on laadittu monia suunnitelmia. Verotusmuotojen sisäistä rakennetta on tarpeen parantaa siten, että päästäisiin verotuksen oikeudenmukaisuuden ja tasapuolisuuden lisääntymiseen, verotuksen yksinkertaistamiseen sekä hallinnolle ja verovelvolliselle aiheutuvien kustannusten vähentämiseen. Verovelvollisten oikeusturvan parantamiseksi on tarpeen kehittää verohallinnossa sovellettavia hallintomenettelyjä ja -prosesseja sekä yksinkertaistaa ja nopeuttaa muutoksenhakumenettelyjä. Myös veronkanto- ja perintäjärjestelmien kehittäminen on tärkeää.

Sosiaaliturvamaksujen alentaminen. Sosiaaliturvamaksut muodostuvat työnantajien kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksuista. Sosiaaliturvamaksujen kokonaismäärä oli vuonna 1980 kokonaisverotuloista 8,5 % ja bruttokansantuotteesta 3,0 %. Vuonna 1980 sisältyi sosiaaliturvamaksuihin vielä pieni määrä työnantajien lapsilisämaksuja, joiden kanto nyttemmin on väliaikaislainsäädännöllä lopetettu. Kansainvälisesti sosiaaliturvamaksujen merkitys on Suomessa suhteellisen pieni. Eurooppalaisten OECD-maiden keskimääräisessä verorakenteessa sosiaaliturvamaksujen osuus oli vuonna 1979 noin 26 %. Vertailtavuutta vähentää jossain määrin se, että Suomessa yksityiset vakuutusyms. laitokset hoitavat osan sosiaaliturvasta. Lähes kaikissa OECD-maissa sosiaaliturvamaksuja kannetaan sekä työnantajilta että työntekijöiltä. Suomessa sosiaaliturvamaksuja kannetaan vain työnantajilta. Vakuutettujen kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut ovat luonteeltaan tuloveroja, joiden tuotto ohjataan sosiaaliturvan rahoitukseen.

Työnantajan sosiaaliturvamaksut ovat työvoiman käyttöön liittyviä veroja. Ne muodostavat osan välillisistä työvoimakustannuksista, joilla puolestaan tarkoitetaan työnantajan kokonaistyövoimakustannusten ja tehdyltä työajalta maksettujen palkkojen erotusta. Teollisuus-

den välilliset työvoimakustannukset olivat Suomessa ETLAn tutkimusten mukaan vuonna 1981 58 % tehdyn työajan palkoista. Valtionhallinnossa välilliset työvoimakustannukset olivat vuonna 1980 valtiovarainministeriön arvioiden mukaan 67 % tehdyn työajan palkoista. Muista elinkeinoista ja toimialoista ei ole käytettävissä tietoja.

Välillisiä työvoimakustannuksia ei kokonaisuudessaan voida rinnastaa veroihin. Välillisistä työvoimakustannuksista noin 90 % on työnantajille lakisääteisiä kustannuksia, loput ovat vapaaehtoisia. Lakisääteisistäkin kustannuksista noin 40 % (tieto vuodelta 1977) on erilaisia palkkauskustannuksia, kuten loma-ajan, sairasajan yms. palkkoja. Loput lakisääteiset kustannukset ovat työnantajan maksettavia erilaisia maksuja, kuten sosiaaliturvamaksuja, eläkevakuutusmaksuja jne. Sosiaaliturvamaksut olivat vuonna 1981 noin 15 % teollisuuden lakisääteisistä välillisistä työvoimakustannuksista eli noin 5 % teollisuuden kokonaistyövoimakustannuksista. Tämän kustannusvaikutuksen ohella ne vaikuttavat työpanoksen ja pääomanpanoksen suhteelliseen hintaan ja sitä kautta työvoiman kysyntään. Vaikka sosiaaliturvamaksujen osuutta julkisen vallan tuloissa onkin viime vuosina jo alennettu, on verorakenteen muuttamista tähän suuntaan edelleen harkittava. Kysymys on parhaillaan selvittävänä toimikunnassa, jonka ehdotuksen on määrä valmistua vuoden 1983 alussa.

Kotitalouksien tuloverotuksen marginaaliveron alentaminen. Suomen tuloverojärjestelmässä luonnollisten henkilöiden marginaalivero on kansainvälisesti katsoen korkea. Yhtenä syynä tähän on tuloverojärjestelmämme muodostuminen useasta tuloverosta. Kunnallisverotus ja muut suhteelliset verot nostavat marginaaliveroprosenttia veroäyrin hinnasta ja muista perusteista riippuen 15—23 prosenttiyksikköä. Jos tarkastelun ulkopuolelle jätetään pienituloisimmat ja satunnaiset tulonsaajat, niin kaikista tulonsaajista lähes puolella tuloverotuksen marginaalivero on vähintään noin 50 prosentin tasolla. Palkansaajistakin yli puolet on tuloluokissa, joissa marginaalivero on vähintään 45 %.

Tuloa saavista noin 3,5 miljoonasta luonnollisesta henkilöstä vajaa 300 000 ei vuonna 1980 maksanut tuloveroja lainkaan. Noin 3,2 miljoonaa henkilöä maksoi kunnallisveroa ja muita suhteellisia veroja sekä runsas 2,1 mil-

joonaa henkilöä valtion tuloveroa ja samalla lähes poikkeuksetta myös suhteellisia veroja. Näin ollen pelkästään suhteellisia tuloveroja maksavia tulonsaajia oli noin 1,1 miljoonaa.

Korkea marginaalivero on osittain seurausta progressiivisesta tuloverotuksesta, jota pidetään oikeudenmukaisena verorasituksen jakautumisen kannalta ja tarkoituksenmukaisena tuloerojen tasoittamiskeinona. Marginaaliveron korkeudesta johtuvat ongelmat eivät kuitenkaan liity pelkästään ylimmissä tuloluokissa olevien verovelvollisten verotukseen. Kaikkien tulonsaajien keskimääräisestä marginaaliverosta lähes puolet johtuu kunnallisverosta ja muista suhteellisista veroista, joilla ei ole olennaista merkitystä tuloerojen tasoittamisen kannalta.

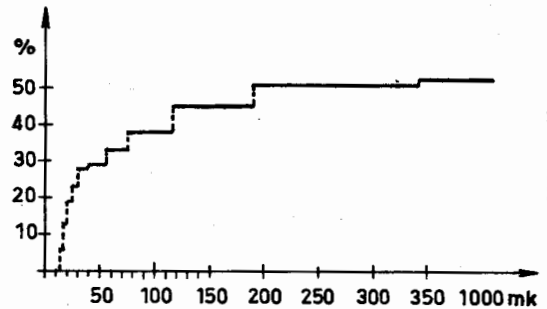
Korkeasta marginaaliverosta aiheutuu monenlaisia ongelmia. Ankarampaan verotukseen johtavaa toimintaa korvataan muilla, tavallisesti huomommin tuottavilla toiminnoilla, mikä viivastuttaa voimavarojen käyttöä. Verovelvollisten taipumus pyrkiä siirtämään korkeat marginaaliverot muiden rasitukseksi on omiaan voimistamaan veropaineinflaatiota. Epäkohtana voidaan myös pitää siirtymistä rahataloudesta luontoisuorituksiin, joihin liittyvät arvostusongelmat monimutkaistavat verotusta, lisäävät kustannuksia ja vähentävät verotuksen oikeudenmukaista kohdentumista. Korkea marginaalivero on osaltaan kannustamassa myös erityyppisten "pimeiden talouksien" syntymistä. Tällaisten epäkohtien ja väärinkäytösten estäminen monimutkaistaa verotuksen valvontajärjestelmiä ja lisää hallintokustannuksia. Veropakoiu ja luontoisuoritukset kaventavat verotuspohjaa ja aiheuttavat siten verokannan ja myös marginaaliveron korottamistarvetta. Kaventunut verotuspohja myös heikentää progressiivisen verojärjestelmän tuloeroja tasaavia vaikutuksia. Korkeasta marginaaliverosta aiheutuvat haitat kärjistyvät, jos otetaan huomioon julkisen talouden maksamat tulosidonnaiset tulonsiirrot. Verotuksen ja tulonsiirtojen yhteisvaikutuksesta saattaa tällöin käytettävissä olevan tulon lisäksi ansiotulojen kasvaessa jäädä hyvin pieneksi, joskus jopa negatiiviseksi.

Marginaaliveron korkeus on ongelmallista usealla kohdalla tulonjakautumaa, mikä johtuu valtion tuloveroasteikon muodosta ja eräiden verovähennysten vaikutuksista. Marginaalivero ei ole tulotason mukaan tasaisesti kasvava niin kuin sen puhtaslinjaisessa progressiivisessä tuloverotuksessa tulisi olla. Kaikkein matalimmilla tulotasolla olevat tulonsaajat kohtaavat

itse asiassa varsin tuntuvaan marginaaliveron, joka johtuu siitä, että kunnallisverotuksen perusvähennys pienenee tulon kasvaessa. Veröyrynnin hinnasta ja eräistä muista verotusperusteista riippuen on marginaalivero perusvähennyksen pienemismisalueella vähintään noin 30 %, mutta se saattaa nousta jopa lähelle 50 prosenttia.

Valtion tuloveroasteikon muodosta johtuu, että pelkästään valtionverotuksen marginaalivero nousee varsin nopeasti veroasteikon alarajalta lähtien. Marginaalivero nousee ensimmäisellä 20 000 markan tulovälillä noin 30 prosentin tasolle, jonka jälkeen seuraavalla noin 45 000 markan tulovälillä nousu jää vähäiseksi (kuvio 10). Valtionverotuksessa myönnettävät tulosidonnaiset vähennykset tosin lieventävät ansiotuloja saavien verovelvollisten marginaaliveroja, mutta tämä vaikutus lähes lakkaa yleensä ennen kuin marginaalivero saavuttaa noin 30 prosentin tason.

Kuvio 10. Valtion tuloverotuksen marginaalivero vuoden 1982 veroasteikon mukaan¹⁾

¹⁾ Kuviossa tuloasteikko tarkoittaa valtion tuloverotuksessa tulosta tehtävien vähennysten jälkeen jäävää verotettavaa tuloa.

Ylemmillä tulotasolla valtionverotuksen marginaalivero nousee kolmessa portaassa 50 prosenttiin, joka saavutetaan noin 200 000 markan verotettavan tulon tasolla. Tästä marginaalivero kohoaa enää vain yhden prosenttiyksikön noin 350 000 markan tulotasolla. Kun otetaan huomioon kaikki tuloverot, muodostuu teoreettinen ylin marginaalivero runsaaksi 70 prosentiksi.

Marginaaliveron kipeimmät epäkohdat koskevat yhtäältä kunnallisverotuksen perusvähennystä

nyksen vaikutusalueetta, jolla on merkitystä esimerkiksi pienituloisille eläkeläisille, sekä toisaalta valtion tuloveroasteikon muotoa 60 000—70 000 markan verotettavan vuositulon tasolle asti. Näiden ongelmien ohella luonnollisesti kysymys tuloverotuksen yleisestä progressiivisuudesta ja suurimmasta siedettävissä olevasta marginaaliverosta on merkittävä. Marginaaliveron korkeudesta johtuvia ongelmia on vaikea vähentää silloin, kun julkisen talouden rahoitukseen kohdistuu tuntuvia paineita eikä tästä syystä kokonaisveroasteen alentaminen tule kysymykseen. Jos tuloverotuksen tuoton edellytetään pysyvän ennallaan, olisi marginaaliveron alennus voitava toteuttaa niin, ettei keskimääräinen tuloveroaste laske. Kun marginaaliveron alentaminen tietyllä tuloalueella merkitsee samalla ja ylempillä tulotasolla olevien tulonsaajien veroasteen alenemista, edellyttäisi veron tuoton säilyttäminen matalimmilla tulotasolla olevien veroasteen nostamista. Tämä ei olisi hyväksytyn tulonjakopolitiikan mukaista.

Valtion tuloveroasteikon loiventaminen siten, että veroasteikon alarajaa samalla lievästi alennettaisiin, voisi periaatteessa kuitenkin olla mahdollista ilman tuloverotuksen tulonjakovaikeuksien heikkenemistä, jos samanaikaisesti voitaisiin alentaa suhteellisia tuloveroja. Vakuutetun kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksujen määrä on vuonna 1982 vajaa 3 penniä veroäyriä. Vastaavan suuruista valtion tuloveroa kannetaan noin 30 000 markan suuruisesta vuositulosta, jolloin tätä alemmilla tulotasolla kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksujen alentamisella voitaisiin ainakin eräiden verovelvollisten kohdalla kompensoida valtion tuloveroasteikon mahdollinen kiristyminen. Jakoveron luonteen kunnallis- ja kirkollisveron alentaminen edellyttäisi ko. veronsaajien verotulojen vähentämisen korvaamista muulla tavoin, esim. valtionosuuksia lisäämällä.

On selvää, että merkittävä valtion tuloverotuksen marginaaliveron alentaminen voidaan toteuttaa vain sellaisen verotuksen rakenteen kokonaisuudistuksen yhteydessä, jossa tuloverotuksen ja muiden verotusmuotojen, lähinnä välillisen verotuksen keskinäisiä tuottosuhteita voidaan tuntuvasti muuttaa. Kun tässä yhteydessä nousevat väistämättä esille tulonjakonäkökohdat, voisi olla paikallaan laajentaa tarkastelua samalla verotuksella rahoitettaviin julkisiin palveluihin, joiden on todettu tulonsiirtoja tehokkaammin kaventavan elintasoeroja. Kun julkisten palvelujen määrä joka tapauksessa kasvaa, saattaisi tämä laajennus helpottaa verotuksen rakennetta koskevien ratkaisujen tekemistä. Valtion tuloverotuksen rakenteen kehittäminen olisi ainakin pääosin keskitettävä tuloveroasteikon muodon uudistamiseen pitäen tavoitteena marginaaliveron tasaista kasvua koko asteikon alueella. Tulosidonnaisten vähennysten kehittämisellä voidaan myös periaatteessa lieventää veroasteikon marginaaliveroa, mutta nämä vaikutukset rajoittuvat joko tietyille tuloalueille tai tietynlaisia tuloja saaviin verovelvollisiin. Marginaaliveron ongelmat liittyvät periaatteessa kaikenlaisien tulojen verotukseen.

Kunnallisverotuksen perusvähennyksen muodosta johtuvan korkean marginaaliveron poistaminen edellyttäisi kokonaan uudentyypisen vähennyksen luomista. Jos vähennyksen halutaan olevan sellainen, ettei se millään tuloalueella kiristä marginaaliveroa, olisi kaikille tulonsaajille myönnettävä yhtä suuri kiinteä vähennys. Tällainen erillisratkaisu, jos samalla ei turvata kuntien verotuspohjaa tai osoiteta uusia tulolähteitä, ei ole mahdollista ilman marginaaliveron kiristymistä veroäyrin hinnan kohtamisen kautta niiden verovelvollisten kohdalla, jotka nykyisin eivät saa perusvähennystä.

5. Yhteenvedo ja johtopäätökset

Kansantalouden kehitysnäkymiä vuoteen 1986 on arvioitu pitäen lähtökohtana sitä, että markkinatalousmaiden kansantuotteen kasvu on suhteellisen vaimeata eli OECD-maiden kokonaistuotanto lisääntyy Suomen vientiosuoksilla painotettuna 2 ½ % vuodessa. Suomen kansantalouden kehityksestä on laadittu kaksi vaihtoehtoista arviota, joissa edellä mainitun lisäksi useimmat muut lähtökohdat ovat samoja. Ainoastaan harjoitettavasta finanssi- ja tulopolitiikasta tehdyt oletukset eroavat näissä vaihtoehdossa.

Vaihtoehdon A lähtökohtana on passiivinen sopeutuminen nykyisiin kehitystendensseihin ja tiedossa tai nähtävissä olevien kehityssuuntien jatkaminen. Hintakilpailukyky heikkenisi lievästi koko tarkastelukauden ajan. Valtion menotalous on mitoitettu jo tehtyjen päätösten, ts. ministeriöiden tarkistettujen keskipitkän ajan suunnitelmien peruslaskelmien mukaan. Valtion tuloperusteet on oletettu pidettävän ennallaan kuitenkin niin, että inflaatiokorjauksia tehdään valtion tuloveroon sekä valmisteveroihin.

Vaihtoehdon B lähtökohtana on hintakilpailukyvyyn asteittainen parantaminen siten, että se v. 1986 olisi noin 10 % parempi kuin vaihtoehdossa A ja vajaan 5 % parempi kuin vuonna 1982. Valtion menojen rakennetta on muutettu asetettuja tavoitteita tukevaan suuntaan pyrkien samalla varautumaan uusiin menotarpeisiin ja hillitsemään veroasteen kohoamispainetta. Valtion tuloperusteet pyritään mitoittamaan inflaatiota hillitsevästi.

Laskelmien mukaan bruttokansantuotteen keskimääräinen vuosikasvu olisi vaihtoehdossa A keskimäärin 2 ½ % vuodessa vuosina 1981—1986, mutta vaihtoehdossa B ripeämpää eli vajaa 3 ½ % vuodessa. Suurempi kasvu aiheutuisi enen muuta paremman kilpailukyvyyn avulla saavutettavasta nopeammasta viennin kasvusta, mutta myös investoinnit kasvaisivat vaihtoehdossa B selvästi enemmän kuin vaihtoehdossa

A. Viennin kasvu kuitenkin edellyttää mm. sitä, että riittävä raakapuun saanti voidaan turvata. Kovin nopeaa viennin kasvua ei kuitenkaan voida odottaa sekä länsimaisen kysynnän heikon kasvun että itäkaupan tasapainottomuuden johdosta. Sitä vastoin erot vaihtoehtojen välillä yksityisen ja julkisen kulutuksen kasvussa eivät ole merkittäviä.

Vaihtoehdot johtaisivat selvästi toisistaan poikkeaviin taloudellisiin tilanteisiin v. 1986. Vaihtoehdossa A työttömyyden tason on arvioitu pysyvän korkeana ja olevan 6 ½ prosenttia työvoimasta. Vaihtoehdossa B työvoiman kysyntä kasvaisi selvästi enemmän, mutta silti työllisyys olisi vielä v. 1986 epätydyttävä, sillä työttömyystasoksi on arvioitu 5 prosenttia työvoimasta. Työttömyyden torjunta on vaikeaa mm. siksi, että työvoiman tarjonta kasvaa vielä lähivuosina selvästi, joskin vähitellen hidastuen. Kuitenkin koko KTS-kauden ajan työttömyys tulee olemaan keskeinen talouspoliittinen ongelma, minkä vuoksi edellä onkin tarkasteltu myös niitä erityistoimenpiteitä, joilla työttömyyttä voitaisiin painaa määrittäen arviota alemmaksi.

Vaikka laskelmissa korostuukin hyvän hintakilpailukyvyyn tarve, vielä tärkeämpää on, että kansantalouden reaalin kilpailukyky kohenee. Viime kädessä reaalin kilpailukyvyyn säilyminen riippuu yritysten omista toimenpiteistä, ja jos yritysten hintakilpailukyky ja kannattavuus säilyvät tyydyttävänä, on myös reaalin kilpailukyvyyn parantamiseen hyvät edellytykset.

Keskeisessä asemassa kilpailukyvyyn säilyttämisessä on teollisuusinvestointien riittävä taso, jonka ylläpitäminen lähivuosina on rahoituksen puolesta mahdollista, kun vaihtotase voinee säilyä aikaisempaa parempana ja perusrakennusinvestointien tarve on vähentynyt. On kuitenkin pidettävä huolta siitä, ettei kevyt rahoitus-tilanne johda paineisiin, jotka ehkäisivät suotuisan kehitysuran saavuttamisen. Erityisesti tarvitaan kuitenkin uusia tuotteita ja muita

innovaatioita. Varoja reaalista kilpailukykyä edistäviin tarkoituksiin — koulutukseen, tutkimukseen, viennin ja markkinoinnin tehostamiseen jne. — on valtion menotaloudessa viime vuosina lisätty merkittävästi.

Kansantalouden tuontiherkkyyden alentaminen on edelleen välttämätöntä, sillä ilman erityisiä toimenpiteitä se saattaa helposti taas kohota. Muun muassa energiapolitiikassa on perusteltua jatkaa noudatettua linjaa, jonka avulla kallista tuontia on voitu selvästi vähentää. Toisaalta energiaverotuksessa ja energiatuen suuntaamisessa on koordinoinnin ja kehittämisen tarvetta. Nykyisen suuruinen energiarahoitus näyttäisi antavan muutoin melko hyvät edellytykset asetettujen energiapolitiittisten tavoitteiden toteutumiselle, paitsi ehkä kotimaisen energian käytön lisääntymisen osalta.

Julkisen talouden toimintapuitteet näyttävät lähivuosina hyvin ahtailta. Arvioitu kokonais-tuotannon kasvu ja veroasteen nousun rajoittamistavoite eivät salli lisätä julkisten menojen volyymiä paljoakaan. Kun otetaan huomioon kunnallistalouden ja kansaneläkevakuutuksen menovolyymien arvioitu kasvu, jää valtion menovolyymien kasvuvaraksi vain noin 2 % vuodessa keskimäärin v. 1984—1986. Kun ns. muuttumattoman tavoitetason eli peruslaskelman mukainen menojen kasvu jo täyttää tämän kasvuvaran, ei valtiontaloudessa ole liikkumatilaa uusia tarpeita varten, jollei jo päätettyjä menoja karsita tai veroasteen anneta lievästi kohota.

Tämän vuoksi on valtion menotaloudessa välttämätöntä pyrkiä myös menoja peruslaskelmasta vähentäviin muutoksiin. Vaikka mahdollisuudet tähän ovatkin varsin rajoitetut, on luvussa 4 voitu osoittaa eräitä kohteita, joissa muutoksia voitaisiin toteuttaa. Mitä enemmän

tällaisia säästöjä on saatavissa aikaan, sitä enemmän varoja voidaan kanavoitaa tuotantoa ja työllisyyttä edistäviin tarkoituksiin sekä kohottaa yhteiskuntapolitiikan tavoitetasoa tärkeiksi katsotuilla lohkoilla.

On erityisen tärkeää, että mahdollisimman korkeaan työllisyyteen päästään yleisen talouspolitiikan keinoin, sillä erityistoimia työllisyystasapainon parantamiseksi on sovellettu laajassa mitassa jo 1970-luvun loppupuolelta lähtien, minkä vuoksi on vaikea löytää uusia tehokkaita keinoja työttömyyden alentamiseksi. Kuitenkin joidenkin jo käytössä olevien toimien käyttöä lienee mahdollista tehostaa. Eräiden uusien keinojen käytön tarkoituksenmukaisuus puolestaan on selviteltävänä.

Myös veropolitiikalla olisi tuettava työllisyyden paranemista, inflaation hillintää, teollisuuden kilpailukykyä ja kotitalouksien ostovoimaa. Verotuksen rakenne oli 1970-luvun lopussa pääpiirteissään samanlainen kuin vuosikymmenen alussa, vaikka se vuosikymmenen aikana tilapäisesti muuttuikin. Verorakenteen muuttaminen onkin koettu hyvin ongelmalliseksi. Rakennetta voitaisiin muuttaa lähinnä valtionverotuksessa, joskin siinä toteutettavan muutoksen merkitystä kokonaisrakenteeseen pienentää kunnallisen tuloverotuksen suuri paino. Suomen kansainvälisesti korkeasta tuloverosta ja sen marginaaliverosta, mihin vaikuttavat merkittävästi valtion tulovero, sosialivakuutusmaksut ja kunnallisvero, aiheutuu monia ongelmia. Merkittävä valtion tuloverotuksen marginaaliveron alentaminen voidaan toteuttaa vain sellaisen verotuksen rakenteen kokonaisuudistuksen yhteydessä, jossa tuloverotuksen ja muiden verotusmuotojen — lähinnä välillisen verotuksen — tuottosuhteita voidaan tuntuvasti muuttaa.

Valtion menotalouden näkymät tehtäväryhmittäin

Tässä liitteessä esitettävä, pääosin taulukko-
muotoinen katsaus valtion eri tehtäväryhmien
menokehitykseen on laadittu valtiovarainminis-
teriössä ministeriöiden vuoden 1983 tulo- ja
menoarvioehdotusten yhteydessä valtiovarain-
ministeriölle toimittamien aineistojen pohjalta.
Ne perustuvat puolestaan hallinnonalojen toi-
minta- ja taloussuunnitelmiin vuosille 1983—
86. Yhteenvedo menokehityksestä on esitetty
edellä kansantalouden ja valtiontalouden ke-
hitysnäkymiä käsittelevän katsauksen luvussa
4.2.

Tehtäväryhmittäin esitettävät menolaskelmat
ovat luonteeltaan ns. peruslaskelmia. Peruslas-
kelma edellyttää valtion toimintojen sellaista
tavoitetasoa, joka on määritelty voimassa ole-
vissa tai tehtyjen päätösten mukaan voimaan-
tulevissa laeissa ja asetuksissa, aikaisemmissa
tulo- ja menoarviopäätöksissä, eduskunnan kä-
siteltävinä olevissa lakiesityksissä tai vuoden
1983 tulo- ja menoarvioesityksessä. Peruslas-
kelma edustaa siten pääsääntöisesti valtion teh-
tävien ns. muuttumatonta tavoitetasoa.

Koska näiden arviointiperusteiden kirjaimel-
linen soveltaminen mm. reaali- ja finanssisijoi-
tuksiin tuottaa vaikeuksia, näiden menolajien
peruslaskelmat on useissa kohdin laadittu läh-

tien vuoden 1983 tulo- ja menoarvioesityksen
tasosta. Myös siirtomenojen peruslaskelman
mitoituksessa on joissakin tapauksissa pidetty
lähtökohtana nykyistä määrärahatasoa. Koko-
naisuutena peruslaskelma on laadittu varsin tiu-
koin perustein.

Taulukoihin liittyvissä huomautuksissa on
pyritty tuomaan esiin seikkoja, jotka selventä-
vät menokehitysarvioiden laadintaperusteita.
Joissakin tapauksissa esitetään lisäksi suunnitel-
mien toteutumiseen liittyviä uusia näkökohtia.
Taulukoiden yhteydessä ei kuitenkaan kuvata
valtion eri tehtävien yksityiskohtaisia kehitys-
näkymiä.

Menolaskelmat sisältävät ainoastaan tulo- ja
menoarvion sarakkeissa olevat menot. Liikeryi-
tysten käyttötalous, budjetin ulkopuoliset ra-
hastot ja kansaneläkelaitos on jätetty pois.
Vuotta 1981 koskevat tiedot on esitetty valtion
tilinpäätöksen, vuotta 1982 koskevat tiedot tulo-
 ja menoarvion sekä ensimmäisen ja toisen
lisämenoarvion ja vuotta 1983 koskevat tiedot
tulo- ja menoarvioesityksen mukaisina käyvin
hinnoin. Vuosia 1984—1986 koskevat tiedot
ovat vuoden 1983 tulo- ja menoarvioesityksen
hinta- ja palkkatason mukaisia.

Taulukko 1. Yleisen hallinnon menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Ylin päätöksenteko	149	156	186	171	166	166
Valtiovarainhallinto	929	1 046	1 141	1 145	1 159	1 152
Ulkoasiainhoito	434	473	492	492	481	474
Kansainvälinen kehitysyhteis- työ	571	744	880	1 031	1 159	1 303
Muu yleinen hallinto	1 023	1 147	1 283	1 273	1 313	1 335
Yhteensä	3 106	3 565	3 982	4 113	4 277	4 430

Taulukko 2. Ylimmän päätöksenteon (010) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	83	96	112	112	108	108
Siirtomenot	43	47	51	51	51	51
Reaalisijoitukset	23	13	23	9	7	7
Yhteensä	149	156	186	171	166	166

Ylimmän päätöksenteon menoihin kuuluvat Tasavallan Presidentin, eduskunnan ja valtioneuvoston menot sekä poliittisen toiminnan avustamisesta ja vaaleista aiheutuvat menot.

Reaalisijoitusten supistuminen suunnittelukaudella johtuu eduskuntatalon, pääministerin virka-asunnon ja Säätytalon peruskorjaustöiden valmistumisesta.

Taulukko 3. Valtiovarainhallinnon (020) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	+ I—II LMA 1982 TMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	877	987	1 083	1 092	1 099	1 104
Siirtomenot	36	43	37	29	29	29
Reaalisijoitukset	15	15	21	24	30	19
Muut menot	1	1	1	1	1	1
Yhteensä	929	1 046	1 141	1 145	1 159	1 152

Valtiovarainhallinnon tehtäväryhmän menoissa ei tapahdu suunnittelukaudella olennaisia muutoksia. Hallinnon kehittämiseen ja toimin-

nan tehostamiseen sekä hallinnon palvelukyvyyn parantamiseen tähtäviä toimenpiteitä jatketaan.

Taulukko 4. Ulkoasiainhoidon (030) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	363	391	396	395	394	393
Siirtomenot	48	57	64	64	64	64
Reaalisijoitukset	6	6	6	7	6	6
Finanssisijoitukset	17	18	24	25	16	11
Muut menot	0	1	1	1	1	1
Yhteensä	434	473	492	492	481	474

Taulukko 5. Kansainvälisen kehitysyhteistyön (040) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Siirtomenot	553	726	862	1 031	1 159	1 303
Finanssisijoitukset	18	18	18	0	0	0
Yhteensä	571	744	880	1 031	1 159	1 303

Hallituksen tarkoituksena on taloudellisten mahdollisuuksien puitteissa lisätä kehitysyhteistyövaroja siten, että 1980-luvun loppupuolella voitaisiin päästä 0,7 prosentin bruttokansantuoteosuuteen. Taloudellisen kehityksen epävarmuuden vuoksi kehitysyhteistyömenojen lisäämisen ajoitusta on arvioitava vuosittain.

Siirtomenoihin sisältyvät myös valtiovarainministeriön pääluokkaan budjetoidut kehitysyhteistyömenot. Vuodesta 1983 lähtien elintarvikkeiden vientituki, joka on aiemmin sisällytynyt siirtomenoihin, on tarkoitettu rahoittamaan maa- ja metsätalousministeriön määrärahoista. Vientitukea ei lueta kehitysyhteistyöhön kuuluvaksi.

Edellä mainittujen lisäksi kehitysyhteistyömenoihin hyväksytään OECD:ssä tehdyn pää-

töksen mukaisesti kuuluviksi myös kehitysyhteistyöstä aiheutuvat hallintomenot. Kyseiset menot, vuonna 1983 arviolta 32 milj. mk, eivät sisälly taulukon lukuihin. Samoin taulukon luvuista puuttuvat valtionapua TEKERA:n tutkimustoimintaan ja luottotappioiden korvaamiseen sekä Suomen maksuosuus eräiden kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuista, yhteensä vuonna 1983 noin 9 milj. mk. Vuoden 1983 tulo- ja menoarvioesitykseen sisältyy siten kehitysyhteistyömenoiksi hyväksyttävien menojen yhteensä noin 919 milj. mk. Suunnittelukauden loppuun mennessä menot kohoaisivat arviolta 1 350 milj. markkaan, mikä vastaisi 0,49 prosentin bruttokansantuoteosuutta.

Taulukko 6. Muun yleisen hallinnon (050) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	730	826	929	944	972	990
Siirtomenot	1	15	17	7	8	9
Reaalisijoitukset	215	234	250	239	250	254
Finanssisijoitukset	77	71	88	82	82	81
Yhteensä	1 023	1 147	1 283	1 273	1 313	1 335

Muuhun yleiseen hallintoon luetaan valtioneuvoston kanslia, sisäasiainministeriö ja sen alaiset lääninhallitukset ja väestörekisteritoimi, valtiovarainministeriön alaiset tilastokeskus, rakennushallinto, valtion koulutuskeskus, valtion tietokonekeskus, valtion painatuskeskus, valtion

ravitsemuskeskus ja taloudellinen suunnittelukeskus sekä kauppa- ja teollisuusministeriön alainen valtion hankintakeskus.

Kulutusmenojen kasvu johtuu lähinnä kiinteistöhuoltoon liittyvien tehtävien keskittämisestä rakennushallintoon.

Taulukko 7. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Hallinto	40	47	51	51	51	51
Poliisitoimi	933	1 024	1 120	1 101	1 099	1 099
Oikeudenkäyttö	347	393	440	443	448	448
Vankeinhoito	374	446	486	483	492	492
Palo- ja pelastustoimi sekä väestönsuojelu	93	138	173	209	231	232
Rajojen vartiointi	326	355	402	410	411	397
Yhteensä	2 113	2 403	2 673	2 699	2 733	2 719

Taulukko 8. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden hallinnon (070) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	40	46	51	51	51	51
Siirtomenot	0	0	0	0	0	0
Reaalisijoitukset	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	40	47	51	51	51	51

Taulukko 9. Poliisitoimen (080) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	890	979	1 069	1 069	1 069	1 069
Reaalisijoitukset	43	45	51	32	30	30
Yhteensä	933	1 024	1 120	1 101	1 099	1 099

Tavoitteena on turvata riittävien poliisipalvelujen saanti koko maassa mm. varusteita parantamalla. Lähiradioverkon uusiminen saatetaan päätökseen.

Taulukko 10. Oikeudenkäytön (090) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	286	330	372	375	380	381
Siirtomenot	57	58	63	62	62	62
Reaalisijoitukset	4	5	5	6	6	5
Yhteensä	347	393	440	443	448	448

Raastuvanoikeuksien siirtäminen kokonaispalkkaukseen on tarkoitus toteuttaa vuoden 1983 aikana.

Taulukko 11. Vankeinhoidon (100) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	279	321	345	343	343	343
Siirtomenot	14	15	17	17	17	17
Reaalisijoitukset	80	110	125	123	132	132
Yhteensä	374	446	486	483	492	492

Reaalisijoitusmenoihin vaikuttavat kauden loppupuolella uusien lääninvankiloiden rakennustyöt, jotka kuitenkin pyritään toteuttamaan investointimenojen tasoa nykyisestään olennaisesti korottamatta.

Taulukko 12. Palo- ja pelastustoimen sekä väestönsuojelun (110) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	8	10	11	11	11	11
Siirtomenot	78	124	155	190	212	216
Reaalisijoitukset	7	3	7	7	7	4
Finanssisijoitukset	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	93	138	173	209	231	232

Kuntien palo- ja pelastustoimen valtionosuusjärjestelmän piiriin siirtyvät vuonna 1984 kantokyluokkiin 6 ja 7 kuuluvat kunnat ja vuonna 1986 luokkiin 8—10 kuuluvat kunnat.

Taulukko 13. Rajojen vartiointin (120) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	289	316	354	356	357	357
Reaalisijoitukset	37	39	48	54	54	39
Finanssisijoitukset	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	326	355	402	410	411	397

Taulukko 14. Maanpuolustuksen menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Hallinto	37	50	92	88	74	74
Sotilaallinen maanpuolustus .	3 071	3 645	3 852	3 876	3 875	3 885
Taloudellinen maanpuolustus	179	257	243	241	241	241
Yhteensä	3 287	3 951	4 187	4 206	4 190	4 200

Taulukko 15. Puolustushallinnon (150) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	17	20	53	53	53	53
Siirtomenot	0	0	0	0	0	0
Reaalisijoitukset	20	29	38	34	21	21
Muut menot	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	37	50	92	88	74	74

Taulukko 16. Sotilaallisen maanpuolustuksen (160) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot (pl. perushankinnat ja varustuksen uusinta)	2 069	2 323	2 580	2 590	2 603	2 613
Perushankinnat ja varustuksen uusinta ¹⁾	839	1 152	1 093	1 110	1 100	1 100
Siirtomenot	0	11	15	10	5	5
Reaalisijoitukset	149	150	158	158	158	158
Finanssisijoitukset	14	9	7	9	9	9
Yhteensä	3 071	3 645	3 852	3 876	3 875	3 885

¹⁾ Sisältää momenttien 27.20.18 (Perushankinnat, kokeilu- ja kehittämistyöt), 27.25.16 (Uusinta) ja 27.25.18 (Telakkateollisuuden työllisyyttä tukevat hankinnat) menot.

Sotilaallisen maanpuolustuksen kulutusmenot käsittävät pääasiassa puolustusvoimien henkilöstön palkkauksesta, asevelvollisten koulutuksesta ja ylläpidosta, varustuksen hankinnasta, käytöstä ja kunnossapidosta sekä kiinteistöjen kunnoss- ja ylläpidosta aiheutuvat menot.

Asevelvollisten lukumäärä laskee suunnittelukaudella 36 000:sta 33 000:een. Kertausharjoituksissa koulutettavien määrää lisätään ja samalla pidennetään harjoituksia.

Sotavarustehankintojen tavoitteena on nykyisen suorituskyvyn ylläpitäminen ja perusedellytysten luominen suojajoukkojen kehittämiseksi. Materiaalisen valmiuden kohentamisen painopiste on maavoimissa. Hankintoja pyritään suuntaamaan teollisuuden rakenne-, alue- ja

suhdannepolitiikkaa tukien. Maavoimien varustuksen modernisointia jatketaan. Merivoimien kiireellisin hankinta on käytöstä poistettavien saattajien ja moottoritykkiveneiden korvaaminen kotimaassa rakennettavalla taisteluvälineillä. Ilmapuolustuksen valvonta- ja johtamisjärjestelmää sekä torjuntahävittäjälaivueiden toimintaedellytyksiä parannetaan.

Kiinteistöhallinnossa kiinnitetään edelleen huomiota energiankäytön tehostamiseen ja toiminnan tuottavuuden lisäämiseen. Rakentamisen painopiste on suunnittelukaudella siirtymässä uudisrakentamisesta vanhentuneen rakennuskannan peruskorjaukseen ja perusparannukseen.

Taulukko 17. Taloudellisen maanpuolustuksen (170) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	1	2	2	2	2	2
Siirtomenot	139	221	217	229	229	229
Reaalisijoitukset	39	34	24	10	10	10
Yhteensä	179	257	243	241	241	241

Tehtäväryhmään sisältyvät lähinnä polttonesteiden varmuusvarastoinnin menot, jotka kateetaan nestemäisten polttoaineiden varmuusvarastointimaksulla. Muiden tuonnin varassa olevien raaka-aineiden ja tarvikkeiden varmuusvarastointia kehitetään laaditun selvityksen mukai-

sesti. Maan huoltovarmuuden parantamiseksi toteutetaan valtion varmuusvarastoja täydentävä turvavarastointi sekä kivihiihen, raakaöljyn ja öljytuotteiden osalta velvoitevarastointi. Siirtomenot vähentynevä lähitulevaisuudessa samoin kuin reaalisijoituksetkin.

Taulukko 18. Opetuksen, tieteen ja kulttuurin menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Hallinto ja muut yhteiset tehtävät	118	135	151	149	150	133
Yleissivistävä opetus	4 213	4 567	5 066	5 006	4 974	4 969
Ammattiopetus	1 838	2 180	2 417	2 472	2 514	2 515
Korkeakouluopetus	1 310	1 490	1 686	1 685	1 711	1 719
Aikuislaskutus	947	1 058	1 233	1 184	1 187	1 188
Opintotuki	464	524	568	579	587	593
Yleinen tutkimus	135	167	193	194	197	198
Kirjastot, arkistot ja museot	329	365	412	416	410	408
Taide	233	257	304	322	337	367
Urheilu- ja nuorisotoiminta	262	258	292	299	310	323
Kirkollishallinto	10	11	16	11	11	11
Yhteensä	9 858	11 012	12 338	12 319	12 388	12 423

Taulukko 19. Hallinnon ja muiden yhteisten tehtävien (210) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	93	106	118	118	119	119
Siirtomenot	12	15	14	13	13	13
Reaalisijoitukset	13	13	18	18	18	0
Yhteensä	118	135	151	149	150	133

Reaalisijoituksissa on otettu huomioon tulo- ja menoarvioesityksen mukaisesti Neuvostoliitosta vuosina 1983—85 hankittavista tutkimus- ja opetusvälineistä aiheutuvat menot.

Taulukko 20. Yleissivistävän opetuksen (220) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	105	121	139	140	142	142
Siirtomenot	4 056	4 392	4 884	4 828	4 795	4 793
Reaalisijoitukset	19	15	15	10	9	5
Finanssisijoitukset	33	39	29	28	28	28
Yhteensä	4 213	4 567	5 066	5 006	4 974	4 969

Oppilasikäluokkien supistumisen vuoksi peruskoulun oppilasmäärän ennakoidaan vähentyvän vuoden 1983 keskimäärin 571 000 oppilaasta noin 552 000 oppilaaseen vuonna 1986. Lukion oppilasmäärän arvioidaan laskevan vuoden 1983 noin 108 600 oppilaasta noin 99 700 oppilaaseen. Peruskoulun ja lukion oppilasmäärien supistumisesta muutoin seuraavilla sää-

töillä on tarkoitus osittain rahoittaa uudistetun koululainsäädännön mukaiset toiminnalliset ja rakenteelliset muutokset, jotka sen lisäksi jonkin verran lisäävät yleissivistävän opetuksen valtionosuusmenoja vuoteen 1986 mennessä. Reaalisijoitusten supistuminen aiheutuu valtion harjoittelukoulujen rakentamishjelman loppuunsaattamisesta.

Taulukko 21. Ammattiopetuksen (230) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	847	986	1 088	1 099	1 097	1 073
Siirtomenot	836	1 025	1 134	1 155	1 197	1 227
Reaalisijoitukset	142	154	182	204	219	213
Finanssisijoitukset	13	15	14	15	1	1
Yhteensä	1 838	2 180	2 417	2 472	2 514	2 515

Ammattiopetusta koskevissa laskelmissa on otettu huomioon ammattikasvatushallituksen alaisten ammatillisten oppilaitosten vakinaisten oppilaspaikkojen lisääminen keskiasteen koulutuksen kehittämisestä annetun lain mukaisesti vuoden 1982 124 500 oppilaasta 132 000 oppilaaseen vuonna 1986. Oppilaspaikkojen lisätarpeesta voidaan huomattava osa tyydyttää vakinaistamalla nykyisiä väliaikaisen koulutuksen oppilaspaikkoja, joita vuonna 1983 on keskimäärin 14 000. Ammatillisten oppilaitosten oppilaspaikkojen lisääminen, koulutusrakenteen

painottuminen keskimääräistä kalliimmille aloille sekä opetuksen laadullinen kehittäminen kohoittavat keskiasteen ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksia vuosittain noin 2 %. Valtion rahoitusosuus keskiasteen ammatillisten oppilaitosten rakennusinvestointeihin tulee kuluvalle vuosikymmenellä olemaan keskimäärin 230 milj. mk vuodessa.

Edellä olevissa laskelmissa ei ole otettu huomioon keskiasteen oppilaitosten valtionrahoituksen yhtenäistämistä vaiheittain vuosina 1984—86.

Taulukko 22. Korkeakouluopetuksen (240) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	1 102	1 257	1 400	1 415	1 431	1 445
Siirtomenot	43	15	19	24	27	27
Reaalisijoitukset	162	213	243	246	254	247
Finanssisijoitukset	3	4	24	0	0	0
Yhteensä	1 310	1 490	1 686	1 685	1 711	1 719

Laskelma on laadittu tarkistetun korkeakoululaitoksen kehittämislainsäädännön ja sen johdosta vuoden 1979 alussa annetun asetuksen mukaisesti. Opiskelijoiden kokonaismäärä ei tarkastelukaudella olennaisesti muutu. Kulutusmenojen kasvu sekä opetus- ja tutkimusväline- määrärahojen lisäämistarve aiheutuvat kehittä-

mislain mukaisesta voimavarojen lisäämisestä ja uusien kiinteistöjen käyttöönotosta sekä korkeakoulujen suorittaman tieteellisen tutkimustyön toimintaedellytysten kehittämisestä. Korkeakoulujen rakentamisen mitoituksen lähtökohtana ovat kehittämislain mukaiset opiskelijapaikkatavoitteet.

Taulukko 23. Aikuiskoulutuksen (250) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	609	700	820	780	780	780
Siirtomenot	382	337	395	391	393	393
Reaalisijoitukset	10	20	17	13	14	15
Finanssisijoitukset	0	1	0	0	0	0
Yhteensä	947	1 058	1 233	1 184	1 187	1 188

Tehtäväryhmä käsittää kansanopistojen, kansalais- ja työväenopistojen sekä opintokeskusten antaman koulutuksen samoin kuin työllisyyskursseilla ja muilla ammattikursseilla annettavan koulutuksen. Vapaan sivistystyön laitosten toiminta tulee viime vuosien tapaan jonkin verran laajentumaan. Työllisyyskoulutuksesta ai-

heutuvien kulutusmenojen on arvioitu pysyvän tarkastelukauden aikana suunnilleen vuoden 1983 tasolla. Valtioneuvoston tekemän aikuis-koulutuksen kehittämistä koskevan periaatepäätöksen taloudellisia vaikutuksia ei selvitysten keskeneräisyyden vuoksi ole vielä voitu arvioida.

Taulukko 24. Opintotuen (260) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	4	4	5	5	5	5
Siirtomenot	460	520	564	575	582	589
Reaalisijoitukset	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	464	524	568	579	587	593

Voimassa olevien opintotukea koskevien päätösten mukaiseen opintotuen määrärahatarpeeseen on tarkastelukaudella lisätty opintotuen

piiriin kuuluvien oppilaitosten opiskelijämäärien kasvun vaikutus.

Taulukko 25. Yleisen tutkimuksen (270) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	41	50	55	55	56	56
Siirtomenot	94	117	138	139	140	142
Reaalisijoitukset	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	135	167	193	194	197	198

Laskelmassa on otettu huomioon valtioneuvoston v. 1982 tekemän periaatepäätöksen mukaisesti tieteellisen tutkimuksen rahoituksen lisäämistavoitteisiin perustuva tarve lisätä Suo-

men Akatemian tutkimusmäärärahoja sekä vaikutuksen ja raha-arpajaisten tuoton arvioitua kasvua vastaava lisäys.

Taulukko 26. Kirjastojen, arkistojen ja museoiden (280) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	46	51	57	59	60	61
Siirtomenot	262	284	331	325	328	331
Reaalisijoitukset	15	19	17	27	16	10
Finanssisijoitukset	4	10	6	6	6	6
Muut menot	0	0	1	1	1	1
Yhteensä	329	365	412	416	410	408

Laskelmassa on arvioitu kirjastojen käyttökustannusten jonkin verran kasvavan vuosittain.

Taulukko 27. Taiteen (290) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	5	5	6	6	6	7
Siirtomenot	219	243	288	287	295	304
Reaalisijoitukset	10	9	10	29	36	56
Yhteensä	233	257	304	322	337	367

Taiteen tukemista koskevassa laskelmassa on otettu huomioon kuntien kulttuuritoiminnan tukemismäärärahojen asteittainen kasvu sekä Tampereen Työväen Teatterin rakennusavustus vuosina 1983—85. Reaalisijoituksia lisäävät

Ateneumin peruskorjaustöiden rahoittaminen sekä Suomen Kansallisoopperan uuden oopperatalon suunnittelukustannukset vuosina 1984—86. Veikkauksen ja raha-arpajaisten tuoton on arvioitu vuosittain kasvavan reaaliarvoltaan.

Taulukko 28. Urheilun ja nuorisotoiminnan (300) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Siirtomenot	262	258	292	299	310	323
Yhteensä	262	258	292	299	310	323

Laskelma on laadittu veikkaus- ja raha-arpajaisrahoituksen puitteisiin ottaen lisäksi huomioon urheilulaitoslainojen takaisinkertymän.

Laskelmaan sisältyvät liikuntalain taloudelliset vaikutukset.

Taulukko 29. Kirkollishallinnon (310) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	8	9	10	10	10	10
Siirtomenot	1	2	1	1	1	1
Reaalisijoitukset	1	1	5	0	0	0
Yhteensä	10	11	16	11	11	11

Reaalisijoitusten supistuminen aiheutuu Valamon luostarin yhteydessä tehtävien rakennustöiden loppuunsaattamisesta.

Taulukko 30. Terveystieteiden menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Hallinto	23	25	30	30	30	30
Terveystieteiden tutkimuslaitokset	74	88	109	117	124	118
Kansanterveysyhtiö	1 926	2 446	2 737	2 648	2 729	2 812
Erikoissairaanhoidot	2 995	3 560	3 897	3 497	3 532	3 535
Yhteensä	5 018	6 120	6 773	6 291	6 415	6 495

Taulukko 31. Terveysthuollon hallinnon (330) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	22	24	27	27	27	27
Siirtomenot	1	1	1	1	1	1
Reaalisijoitukset	0	0	1	1	1	1
Yhteensä	23	25	30	30	30	30

Taulukko 32. Terveysthuollon tutkimuslaitoksen (340) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	64	76	85	85	85	85
Reaalisijoitukset	10	12	19	27	35	28
Finanssisijoitukset	0	0	5	5	5	5
Yhteensä	74	88	109	117	124	118

Laskelmaan sisältyvät kansanterveyslaboratorion ja säteilyturvallisuuslaitoksen rakennushankkeet.

Taulukko 33. Kansanterveystyön (350) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	6	8	9	9	9	9
Siirtomenot	1 919	2 438	2 728	2 639	2 720	2 803
Yhteensä	1 926	2 446	2 737	2 648	2 729	2 812

Kunnallisessa terveydenhuollossa toimintaa kehitetään vuosia 1983—87 koskevan valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti painopisteen ollessa edelleen kansanterveystyön mukaisen peruspalvelujen lisäämisessä. Terveysthuoltoon palkataan vuosittain noin 1 000 uutta henkilöä. Henkilökuntaa ja varoja ohjataan pääasiassa alueille, joilla terveysthuollon tuotta-

mat palvelut ovat asukasmäärään nähden vähäiset. Pitkäaikaissairaiden hoitomahdollisuuksia pyritään parantamaan yhteistyössä sosiaalitoimen kanssa. Tähän luovat hallinnolliset ja taloudelliset edellytykset vuoden 1984 alusta voimaantulevat suunnittelua ja valtionosuutta koskeva laki sekä sosiaalihuoltolaki.

Taulukko 34. Erikoissairaanhoidon (360) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	87	102	114	114	114	114
Siirtomenot	2 898	3 451	3 766	3 366	3 401	3 404
Reaalisijoitukset	10	7	17	17	17	17
Yhteensä	2 995	3 560	3 897	3 497	3 532	3 535

Sairaanhoitolaistosten toiminnan järjestämistä koskevan valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti sairaanhoitolaistosten henkilöstölisäys on vuosina 1983—87 yhteensä noin 3 600 henki-

lää. Sairaaloitten rakentaminen ja peruskorjaukset suoritetaan valtakunnallisen suunnitelman puitteissa ottaen huomioon lisäksi sairaalarakentamisen 10-vuotishjelma.

Taulukko 35. Sosiaaliturvan menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Hallinto	69	80	86	84	84	84
Toimeentuloturva	5 489	6 819	7 857	8 229	8 354	8 333
Sosiaalipalvelukset	2 063	2 531	2 829	3 455	3 511	3 573
Työsuojelu	97	107	117	116	116	116
Yhteensä	7 718	9 536	10 889	11 883	12 064	12 105

Taulukko 36. Sosiaaliturvan hallinnon (400) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	52	59	65	65	65	65
Siirtomenot	16	20	21	18	18	18
Reaalisijoitukset	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	69	80	86	84	84	84

Taulukko 37. Toimeentuloturvan (410) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	23	26	29	29	29	29
Siirtomenot	5 466	6 793	7 828	8 200	8 325	8 304
Reaalisijoitukset	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	5 489	6 819	7 857	8 229	8 354	8 333

Toimeentuloturvan tehtäväryhmään kuuluvat sairausvakuutusjärjestelmästä, perheturvasta, vanhuudesta ja työkyvyttömyydestä, työttömyysturvasta sekä sodista kärsimään joutuneiden avustamisesta valtiolle aiheutuvat kustannukset.

Maatalousyrittäjien eläkelain ja yrittäjien eläkelain mukaisten menojen valtionosuuden kasvu on lähivuosina nopeaa.

Kansaneläkeuudistuksen toteuttamista jatketaan suunnitelmakaudella siten, että uudistuksen toinen vaihe jaetaan kahteen, vuosien 1983 ja 1984 alusta voimaan tulevaan osaan. Uudistuksen kolmas vaihe tulee voimaan vuoden 1985 alusta. Neljännen vaiheen toteutuksen ajoitus ratkaistaan erikseen. Uudistuksessa ko-

rotetaan asteittain kansaneläkkeen tasoa ja jatketaan tarveharkinnan purkamista. Kansaneläkeuudistuksen yhteydessä yhtenäistetään eläkkeiden verotus.

Perhepolitiikkaa kehitetään suunnitelmakaudella tavoitteena lapsiperheiden aseman parantaminen eri hoitomuotoja kehittämällä ja perheiden ostovoimaa lisäämällä sekä vanhempainlomia pidentämällä ja eläketurvaa parantamalla.

Työttömyysturvan kokonaisuudistus on parhaillaan valmisteltavana. Työttömyysturvaetuksien veronalaiseksi saattamista koskeva ehdotus siihen liittyvine kustannus- ja rahoitustarkaste-luineen on valmistunut sitä selvittäneen toimikunnan toimesta. Mahdollisten toimenpiteiden vaikutuksia ei ole tässä otettu huomioon.

Taulukko 38. Sosiaalipalvelusten (420) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	56	66	73	72	72	72
Siirtomenot	1 986	2 448	2 743	3 380	3 436	3 498
Reaalisijoitukset	18	14	11	2	2	2
Finanssisijoitukset	3	3	3	0	0	0
Yhteensä	2 063	2 531	2 829	3 455	3 511	3 573

Sosiaalipalveluihin kuuluvat lasten ja nuorten, vanhusten, invalidien ja kehitysvammaisten huoltoon sekä päihteiden väärinkäytön vastustamiseen liittyvät palvelut.

Lasten päivähoiton tavoitteet on määritelty vuosille 1983—87 hyväksytyssä valtakunnallisessa suunnitelmassa, jossa on otettu huomioon perhepolitiikan kokonaisuudistukseen liittyvät tavoitteet.

Vanhusten avohuoltoa pyritään edelleen järjestämään osana yleisempää palvelujärjestelmää. Kehitysvammaisten huollossa pyritään toteuttamaan vuosia 1983—87 koskevassa valtakunnallisessa suunnitelmassa asetettuja tavoitteita, joissa etusijalla ovat päivähuollossa ja asumishuollossa tarjottavat palvelut. Kehitysvammaisten huollossa henkilöstö lisääntyy vuosina 1983—87 yhteensä 500 henkilöllä.

Vuoden 1984 alusta lukien uudistuu so-

siaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskeva lainsäädäntö. Kunnille ja kuntainliitoille sosiaali- ja terveydenhuollon toimintoihin suoritettavat valtionosuudet tasataan samansuuruisiksi siten, että terveydenhuollon osalta valtionosuuksia kokonaisuudessaan jonkin verran alennetaan ja sosiaalihuollon osalta korotetaan. Valtionosuus, joka suoritetaan kuntokykyluokituksen mukaan porrastettuna, on yhtä suuri sekä perustamis- että käyttökustannuksiin.

Uudistus luo nykyistä paremmat edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen tarkoituksenmukaiselle kehittämiselle. Osa terveydenhuollon laitospalveluista korvataan sosiaalihuollon laitosten antamilla palveluilla tai sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluilla. Uudistus liittyy kiinteästi samaan aikaan voimaan tulevaan sosiaalihuoltolakiin.

Taulukko 39. Työsuojelun (430) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	32	35	39	39	39	39
Siirtomenot	65	71	78	77	77	77
Reaalisijoitukset	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	97	107	117	116	116	116

Taulukko 40. Asumisen ja yhdyskuntien menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Asunto-olojen kehittäminen .	2 608	3 030	3 345	3 250	3 253	3 144
Alueiden käytön suunnittelu ja rakentamisen valvonta .	40	43	47	46	46	46
Maanmittaus	193	213	235	237	236	234
Vesitalous	246	254	271	274	270	269
Yhteensä	3 088	3 539	3 898	3 806	3 805	3 692

Taulukko 41. Asunto-olojen kehittämisen (510) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	20	22	24	24	25	25
Siirtomenot	579	707	748	857	928	991
Reaalisijoitukset	0	0	0	0	0	0
Finanssisijoitukset	2 010	2 301	2 572	2 368	2 300	2 128
Yhteensä	2 608	3 030	3 345	3 250	3 253	3 144

Asunto-olojen parantamiseen tähtäviä toimenpiteitä pyritään tehostamaan ja kohdentamaan erimuotoinen tuki entistä tarkoituksenmukaisemmin. Yleistukea pyritään rajoittamaan ja suuntaamaan tuki puutteellisesti asuville sekä nuorille ja ensiasunnonhankkijoille. Valtion suoraa lainanantoa on tarkoitus asteittain

vähentää ja korvata sitä korkotukilainoituksella. Asuntojen uustuotannon tarve vähenee selvästi ja toimenpiteiden painopiste siirtyy korjaustoiminnan suuntaan. Vuokra- ja omistusasuntojen lainoitusjärjestelmää kehitetään niin, että asumismenojen ja -kustannusten kehitys muodostuu kohtuulliseksi ja asumistuen tarve vähenee.

Taulukko 42. Alueiden käytön suunnittelun ja rakentamisen valvonnan (520) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	3	3	4	4	4	4
Siirtomenot	37	39	43	42	42	42
Yhteensä	40	43	47	46	46	46

Taulukko 43. Maanmittauksen (530) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	180	198	222	222	222	221
Siirtomenot	4	5	5	5	5	5
Reaalisijoitukset	9	11	8	11	10	8
Yhteensä	193	213	235	237	236	234

Maanmittaustoiminnassa on painopiste lähivuosina edelleen toimitusten ruuhkautumisen

vähentämisessä ja automaatiohankkeiden edistämässä.

Taulukko 44. Vesitalouden (540) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	121	136	151	151	150	150
Siirtomenot	63	55	51	52	54	54
Reaalisijoitukset	53	53	59	60	55	54
Finanssisijoitukset	9	9	11	11	11	11
Yhteensä	246	254	271	274	270	269

Suunnittelukaudella kiinnitetään erityistä huomiota vesihallinnon tehtävien hoidon ja menettelytapojen kehittämiseen. Pääosa kesken-

eräisistä vesistöistä on tarkoitus saada suunnittelukaudella päätökseen.

Taulukko 45. Työvoiman menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Hallinto	46	51	55	56	54	54
Työvoiman ohjaus	197	323	255	255	260	260
Erittelemättömät työllisyysmenot	1 438	1 662	1 480	1 259	1 209	1 159
Yhteensä	1 681	2 037	1 790	1 570	1 524	1 474

Taulukko 46. Työvoimahallinnon (610) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	45	49	53	53	53	53
Siirtomenot	1	2	1	1	1	1
Realisijoitukset	0	0	0	1	0	0
Yhteensä	46	51	55	56	54	54

Työvoimahallinnon menoihin kuuluvat työvoimaministeriö ja työvoimaopisto. Työllisyys-

tilanteen pysyminen vaikeana ei edellytä henkilöstölisäyksiä työvoimaministeriössä.

Taulukko 47. Työvoiman ohjauksen (620) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	121	213	185	185	185	185
Siirtomenot	75	108	69	69	74	74
Realisijoitukset	1	2	2	2	2	2
Yhteensä	197	323	255	255	260	260

Työvoiman ohjauksen menoihin sisältyvät työvoima-asiain piiri- ja paikallishallinto, työvoiman liikkuvuuden edistäminen ja työrajoitteisten työvoimapalvelu. Piiri- ja paikallishallinnon palkkausmenot eivät juuri kasva, sillä toimintaa tehostetaan mm. atk-pohjaisen tietojärjestelmän avulla.

Työvoiman ammatillista liikkuvuutta pyritään lisäämään. Alueellisen liikkuvuuden lisäämisessä on pääpaino lähiliikkuvuuden edistämässä.

Vakinaisesti hallinnossa työskentelevien työrajoitteisten palkkausmenoja pyritään siirtämään asianomaisten hallinnonalojen pääluokkiin.

Taulukko 48. Erittelemättömät työllisyysmenot (630) vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	162	334	314	259	259	259
Siirtomenot	571	659	666	550	550	550
Reaalisijoitukset	705	669	500	450	400	350
Yhteensä	1 438	1 662	1 480	1 259	1 209	1 159

Erittelemättömät työllisyysmenot muodostuvat valtion työtehtävien palkoista, valtionavusta työttömyyden lieventämiseen ja sijoitusmenoista työllisyysmenon turvaamiseksi sekä eräistä avustus- ja siirtomenoeristä. Erittelemättömien työllisyysmenojen kehitykseen vaikuttaa oleellisesti työllisyystilanteen kehitys.

Laskelmassa on arvioitu työllisyystilanteen jonkin verran paranevan suhdanneluonteisesti vuosina 1984 ja 1985, vaikka työttömyys edelleen pysyneeikin varsin korkealla tasolla. Määrärahojen käytön suunnitelmallisuuden edistämiseksi on tarkoitus siirtää edelleen reaalisijoitusten määrärahoja suoraan kyseisistä toiminnoista vastaavien hallinnonalojen pääluokkiin.

Taulukko 49. Maa- ja metsätalouden menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Hallinto	51	62	70	69	69	69
Maa- ja metsätalouden tutkimus- ja tarkastustoiminta	169	188	191	187	179	169
Maatalous	6 917	7 290	5 589	5 380	5 330	5 330
Metsätalous	411	515	531	531	527	525
Kalastus, metsästys ja porotalous	102	125	134	131	129	121
Yhteensä	7 651	8 180	6 514	6 297	6 234	6 214

Taulukko 50. Maa- ja metsätalouden hallinnon (650) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	18	24	27	27	27	27
Siirtomenot	16	19	21	21	21	21
Reaalisijoitukset	0	1	2	2	2	2
Finanssisijoitukset	17	18	19	19	19	19
Yhteensä	51	62	70	69	69	69

Siirtomenoissa on otettu huomioon mm. maatilakiinteistöjen ja kasvihuoneviljelmien kotimaista polttoainetta käyttävien lämmitysjär-

jestelmien rakentamisen ja uusimisen avustaminen.

Taulukko 51. Maa- ja metsätalouden tutkimus- ja tarkastustoiminnan (660) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	121	140	157	157	157	157
Siirtomenot	2	1	1	1	1	1
Reaalisijoitukset	46	47	33	29	21	11
Finanssisijoitukset	0	0	0	0	0	0
Muut menot	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	169	188	191	187	179	169

Tutkimustoimintaa tehostetaan edelleen erityisesti energiaturkimuksen osalta. Tutkimuslaitosten yhteistyötä kehitetään varsinkin luon-

non- ja ympäristönsuojeluun liittyvän tutkimustoiminnan yhteydessä.

Taulukko 52. Maatalouden (670) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	70	80	90	88	88	88
Siirtomenot	6 839	7 201	5 488	5 281	5 232	5 233
Reaalisijoitukset	1	2	2	2	1	1
Finanssisijoitukset	6	7	9	9	9	9
Yhteensä	6 917	7 290	5 589	5 380	5 330	5 330

Maataloustuotteiden markkinointimenojen arvioidaan supistuvan suunnittelukaudella jonkin verran ylituotannon vähenemisen johdosta. Maataloustuotannon tasapainottamistoimenpiteitä toteutetaan edelleen suunnittelukaudella. Siirtomenojen arvioidaan lisääntyvän lähinnä

viljan varmuusvarastojen muodostamisen ja korkotukimenojen kasvun johdosta. Suunnittelukaudella maataloustuotteiden vientikustannusten jakaminen valtion ja maatalouden kesken tapahtuu uuden maataloustulolain mukaisesti.

Taulukko 53. Metsätalouden (680) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	8	10	12	12	12	12
Siirtomenot	227	277	299	299	299	299
Reaalisijoitukset	53	82	74	73	70	68
Finanssisijoitukset	123	146	146	146	146	146
Yhteensä	411	515	531	531	527	525

Metsänhoito- ja metsänparannustoiminnan rahoittamisen yhtenä lähtökohtana on vuosittain laadittava puuntuotannon kehittämissel-

ma. Metsänparannuslainojen ja -avustusten arvioidaan pysyvän suunnittelukaudella suunnitteen ennallaan.

Taulukko 54. Kalastuksen, metsästyksen ja porotalouden (690) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	18	22	32	30	28	28
Siirtomenot	72	82	87	86	87	87
Reaalisijoitukset	12	20	15	15	14	6
Yhteensä	102	125	134	131	129	121

Vuoden 1983 alusta perustetaan 11 kalastuspiiriä. Suunnittelukaudella jatketaan kalatalouden piirihallinnon kehittämistä. Valtion kalan-

viljelytoiminnan kehittämistä ja kalanviljelylaitosten rakentamista jatketaan suunnittelukaudella.

Taulukko 55. Liikenteen menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Hallinto	22	37	60	52	52	52
Tieliikenne	2 545	2 906	3 254	3 280	3 310	3 333
Vesiliikenne	431	434	484	481	576	562
Ilmaliikenne	212	252	256	246	244	247
Rautatieliikenne	1 616	1 572	1 583	1 505	1 448	1 394
Tietoliikenne	1 013	999	1 161	1 168	1 216	1 240
Yhteensä	5 839	6 201	6 799	6 733	6 846	6 829

Taulukko 56. Liikenteen hallinnon (710) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	12	13	13	13	13	13
Siirtomenot	10	16	27	19	19	19
Reaalisijoitukset	0	8	20	20	20	20
Yhteensä	22	37	60	52	52	52

Liikenteen hallinnon sijoitusmenojen kasvu rusparannustöiden rahoittamiskäytännön muuttamisesta. johtuu pääosin vähäliikenteisten rataosien pe-

Taulukko 57. Tieliikenteen (720) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	1 300	1 430	1 607	1 632	1 658	1 681
Siirtomenot	84	125	130	141	153	158
Reaalisijoitukset	1 041	1 255	1 412	1 409	1 407	1 407
Finanssisijoitukset	120	97	105	99	93	88
Yhteensä	2 545	2 906	3 254	3 280	3 310	3 333

Tieliikenteessä pyritään edelleen parantamaan liikenneturvallisuutta. Uuden tieliikennelain vaikutuksia seurataan.

Tienpidon yleislinjana on teiden päivittäisestä liikennekelpoisuudesta huolehtiminen ja tiestön rakenteellisen kunnan säilyttäminen. Tiestön jatkuvan liikennekelpoisuuden varmistava hoidon taso pidetään ennallaan. Teiden ylläpitoa lisätään vuosittain tiestön rakenteellisen kunnan säilyttämiseksi päällysteiden kunnostamisen sekä vilkasliikenteisten ja kantavuudeltaan heikkojen teiden parantamisen tarpeen kasvaessa.

Investointien painopistettä siirretään edelleen kehittämisinvestoinneista ylläpitoinvestointien suuntaan. Toimenpiteet suunnataan pää-

asiassa paikalliselle ja seudulliselle tieverkolle liikenneolojen tasapuolistamiseksi sekä päätieverkolle taajamien liikenneongelmien vähentämiseksi. Liikenneturvallisuustoimenpiteitä jatketaan erityisesti kevyen liikenteen olojen parantamiseksi.

Suunnitelmallisuuden ja suoritusorganisaation tehokkuuden parantamiseksi teiden tekemisen rahoitusta siirretään edelleen työllisyysvaroista varsinaisin teiden tekemistä varten tarkoitettuun määrärahoihin tapahtuvaksi.

Teiden kunnossapidon menot kasvavat noin 2 % vuosittain.

Tieinvestointien kokonaismenot ovat keskimäärin viime vuosien tasolla.

Taulukko 58. Vesiliikenteen (730) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	302	311	341	341	341	341
Siirtomenot	7	8	9	9	8	8
Reaalisijoitukset	122	115	134	131	226	213
Finanssisijoitukset	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	431	434	484	481	576	562

Vesitienpidon yleislinjana on vesiteiden liikenteellisten ja teknisten edellytysten ylläpito ja kehittäminen erityisesti uiton ja proomulii-

kenteen tarpeita varten sekä kalastus-, yhteys- ja matkustajaliikenteelle tyydyttävien satamaja laiturioalojen ylläpito ja kehittäminen. Eri-

tyisesti Saimaan vesistöalueella edistetään uusien lastauspaikkojen käyttöönottoa ja kotimaisten polttoaineiden vesikuljetuksia.

Vesiliikenteen hallintoa selkeytetään keskitämällä valtion satama-asioiden hoito liikenneministeriön hallinnonalalle.

Tehtävryhmään sisältyvät myös merenkul-

kulaitoksen menot, jotka kulutusmenojen osalta pysyvät pääpiirteissään nykyisellä tasolla. Suunnittelukaudella on tarkoitus uusia jäänmurtajakalustoa, mikä toteutuessaan vaikuttaa reaalisijoitusten tasoon. Meriväylätöissä keskiytetään jo aloitettujen töiden loppuunsaattamiseen suunnittelukaudella.

Taulukko 59. Ilmailiikenteen (740) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	144	164	186	188	189	191
Siirtomenot	5	5	4	4	4	4
Reaalisijoitukset	53	73	63	51	48	51
Finanssisijoitukset	10	11	3	3	3	1
Yhteensä	212	252	256	246	244	247

Lentoliikenteen kasvaessa ilmailuhallinnon keskeisenä tehtävänä on pitää yllä ja edelleen parantaa lentoliikenteen turvallisuutta. Osin

tästä syystä sekä osin kaluston vanhentumisen takia viesti- ja kunnossapitokalustohankinnat lisääntyvät.

Taulukko 60. Rautatieliikenteen (750) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	0	0	0	0	0	0
Siirtomenot	1 134	1 121	1 132	1 079	1 022	969
(josta uudistusrahasto)	(188)	(164)	(168)	(167)	(160)	(161)
Reaalisijoitukset	474	445	445	421	421	421
Finanssisijoitukset	8	6	6	5	5	5
Yhteensä	1 616	1 572	1 583	1 505	1 448	1 394

Valtionrautateilla pyritään mm. erilaisin liikennejärjestelyin sekä tehostamis- ja rationalisointitoimenpitein parantamaan laitoksen kannattavuutta. Kappaletavaraliikenteen uudelleenjärjestely toteutetaan. Ratapihatyöskentelyssä siirrytään vetureissa yksinajoon. Rautatiehallinnon organisaation uudistaminen aloitetaan. Henkilöstön määrä sopeutetaan muuttuneisiin tehtäviin. Lisärahoitustarpeen supistuessa pie-

nevät rautatieliikenteen siirtomenot. Myös investointimenojen arvioidaan hitaasti supistuvan. Sijoitusmenoissa lisääntyy kalustohankintojen osuus lähinnä vetokalustohankintojen kasvun takia. Suurimpana ryhmänä ovat kuitenkin edelleen perusparannushankkeet, joista keskeiset kohteet ovat rataosat Helsinki—Turku ja Tampere—Pori sekä Tampereen ratapiha.

Taulukko 61. Tietoliikenteen (760) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	1	1	2	2	2	2
Siirtomenot	511	540	625	629	641	648
(josta uudistusrahasto)	(180)	(163)	(190)	(194)	(207)	(214)
Reaalisijoitukset	490	443	520	524	560	578
Finanssisijoitukset	11	15	15	14	13	13
Yhteensä	1 013	999	1 161	1 168	1 216	1 240

Tietoliikenteen menoista on pääosa posti- ja telelaitoksen investointeja. Investoinneista kohdistuu noin 85 % teletoiimeen. Lähinnä liikenteen kasvun vuoksi tulee investointien määrä jonkin verran kasvamaan.

Taulukko 62. Teollisuuden ja muiden elinkeinojen menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Hallinto	41	54	60	60	60	60
Teollisuuden ja muiden elinkeinojen valvonta ja tarkkailu	71	90	102	97	98	98
Teollisuutta ja muita elinkeinoja edistävä tutkimustointiminta	522	630	735	743	742	741
Teollisuutta ja muita elinkeinoja palvelevat luottolaitokset	264	254	261	264	255	240
Teollisuuden edistäminen ..	678	661	724	767	778	768
Energiahuolto	274	395	277	275	257	237
Muiden elinkeinojen edistäminen	41	45	57	59	51	50
Ulkomaankaupan edistäminen	173	394	390	339	324	309
Yhteensä	2 064	2 524	2 606	2 604	2 565	2 503

Taulukko 63. Teollisuuden ja muiden elinkeinojen hallinnon (810) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	40	53	59	59	59	59
Siirtomenot	0	1	0	0	0	0
Reaalisijoitukset	0	1	1	1	1	1
Muut menot	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	41	54	60	60	60	60

Tehtäväryhmään kuuluvat ministeriön lisäksi teollisuuspiirit. Kauppa- ja teollisuushallintoa on tarkoitus kehittää KTM 80 -komitean ehdotusten pohjalta. Teollisuuspiirien henkilös-

töä on tarkoitus lisätä käynnistetyn kehittämistyön loppuunsaattamiseksi. Tavoitteena on lisätä teollisuuspiirien valmiuksia tehtäviensäiirron edellyttämälle tasolle.

Taulukko 64. Teollisuuden ja muiden elinkeinojen valvonnan ja tarkkailun (820) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	67	80	92	93	93	94
Siirtomenot	2	2	3	3	3	3
Reaalisijoitukset	3	8	7	2	2	2
Yhteensä	71	90	102	97	98	98

Tehtäväryhmään kuuluvat elinkeinohallituksen, elinkeinovalvonnan aluehallinnon, kuluttajansuojaja- ja kilpailuasioiden, patentti- ja rekisterihallituksen, lisenssiviraston ja teknillisen tarkastuslaitoksen menot. Patentti- ja tavaramerkkihakemusten ruuhkien purkamista jatke-

taan lähinnä käsittelymenetelmiä kehittämällä ja henkilöstöresursseja uudelleenjärjestämällä. Kuluttajansuojajaa kehitetään purkamalla ruuhkia ja parantamalla palvelujen saatavuutta. Toimenpiteet aiheuttavat kulutusmenojen vähäistä nousua.

Taulukko 65. Teollisuutta ja muita elinkeinoja edistävän tutkimustoiminnan (830) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	339	417	482	489	495	502
Siirtomenot	64	59	80	73	66	59
Reaalisijoitukset	36	52	72	80	81	80
Finanssisijoitukset	83	103	101	101	101	101
Yhteensä	522	630	735	743	742	741

Tehtäväryhmään kuuluvat merentutkimuslaitoksen, geologisen tutkimuslaitoksen ja valtion teknillisen tutkimuskeskuksen menot sekä teknisen ja kaupallisen tutkimuksen tukemisen ja teollisuussiihteritoiminnan menot. Tehtäväryhmän menot ovat merkittävässä asemassa teollisuuden kansainvälisen kilpailukyvyyn kanalta, minkä vuoksi suunnittelukaudella varaudutaan lisäämään etenkin teknologian kehittämiseen liittyvää tutkimuspanosta. Kulutusmenojen ja reaalisijoitusten lisäykset aiheutuvat

lähinnä valtion teknillisen tutkimuskeskuksen ja geologisen tutkimuslaitoksen toiminnan laajentumisesta. Geologinen tutkimuslaitos tehostaa edelleen malminetsintään liittyvää tutkimustoimintaa. Siirtomenojen kasvun pysähtyminen ja finanssisijoitusten tuntuva lisääntyminen johtuvat siitä, että tutkimustoimintaan kohdistettavan rahoitustuen painopistettä on tarkoitus muuttaa lainamuotoisen rahoituksen suuntaan. Lukuihin ei sisälly energiatutkimuksen menoja.

Taulukko 66. Teollisuutta ja muita elinkeinoja palvelevien luottolaitosten (840) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Siirtomenot	119	84	78	81	71	65
Finanssisijoitukset	145	170	183	183	184	175
Yhteensä	264	254	261	264	255	240

Tehtäväryhmään kuuluu Kehitysaluerahasto Oy. Laskelman menot aiheutuvat Kehitysaluerahasto Oy:lle maksettavasta korkotuesta, yhtiön kurssi-, takaus- ja luottotappioiden kor-

vaamisesta, yhtiölle myönnettävästä lainasta, avustuksesta kehitysyritysten perustamiseksi sekä tutkimustoiminnan tukemisesta.

Taulukko 67. Teollisuuden edistämisen (850) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	3	4	4	4	4	4
Siirtomenot	426	557	618	661	672	662
Reaalisijoitukset	0	0	1	1	1	1
Finanssisijoitukset	248	100	101	101	101	101
Yhteensä	678	661	724	767	778	768

Tehtäväryhmä sisältää teollisuuden edistämisestä, tuotantotoiminnan alueellisesta edistämisestä sekä valtionyritysten lainoista ja osakepääomien korotuksista aiheutuvat menot. Aluepoliittisen tuen kokonaismäärän arvioidaan suunnittelukaudella kasvavan uuden aluepoliittisen lainsäädännön johdosta. Finanssisijoitukset aiheutuvat valtionyritysten osakepääomien

korotuksista sekä yhtiöille myönnettävistä lainoista.

Menojen kasvu aiheutuu tuotantotoiminnan alueellisen tuen myöntämisvaltuuden nostamisesta maksatusten ajankohtaistuessa sekä kuljetustuen kohoamisesta. Kuntien ja kiinteistöyritysten liikevaihtoveron huojennusta vastaavat avustukset lisäävät menoja suunnittelukauden alussa.

Taulukko 68. Eenergiabuollon (860) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	55	61	63	63	63	63
Siirtomenot	107	119	113	108	88	68
Reaalisijoitukset	98	139	91	94	96	96
Finanssisijoitukset	15	76	10	10	10	10
Yhteensä	274	395	277	275	257	237

Tehtäväryhmään kuuluvat mm. energiatutkimuksen, energian säästämisen edistämisen, maaseudun sähköistämisen tukemisen ja valtion polttoainekeskuksen menot. Energiapolitiikan keskeisenä tavoitteena on valtioneuvoston hyväksymän energiapoliittisen ohjelman

mukaisesti energian säästäminen. Menojen lasku johtuu kotimaisten polttoaineiden käytön edistämiseen tarvittavien varojen vähentymisestä. Energiatutkimusta sekä koetoimintaa sen sijaan on tarkoitus vahvistaa.

Taulukko 69. Muiden elinkeinojen edistämisen (870) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	29	32	35	35	35	35
Siirtomenot	10	9	15	15	15	15
Reaalisijoitukset	2	4	8	9	1	0
Finanssisijoitukset	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	41	45	57	59	51	50

Tehtäväryhmä sisältää kotimaankaupan ja matkailun edistämistoimenpiteet, joiden menoissa ei suunnittelukaudella arvioida tapahtuvan olennaisia muutoksia. Reaalisijoitukset ai-

heutuvat matkailuhotellien peruskorjauksesta ja rakentamisesta, jonka määrä alenee suunnittelukauden loppuun mennessä.

Taulukko 70. Ulkomaankaupan edistämisen (880) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	0	1	1	1	1	1
Siirtomenot	172	354	340	289	274	259
Finanssisijoitukset	0	40	49	49	49	49
Yhteensä	173	394	390	339	324	309

Tehtäväryhmään sisältyvät mm. vienninedistämisavustukset ja -lainat, rahastosiirtoja sekä

Suomen Vientiluotto Oy:lle myönnettävä valtion rahoitus.

Taulukko 71. Muut menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Valtionvelka	3 494	4 514	6 012	8 356	8 034	9 694
Valtion maksamat eläkkeet ja korvaukset	2 423	2 753	3 020	3 079	3 139	3 199
Yleisavustukset kunnille ja siirrot Ahvenanmaan maakunnalle	377	423	453	448	448	448
Muut erittelemättömät menot	81	104	173	129	132	135
Yhteensä	6 374	7 794	9 658	12 011	11 753	13 475

Taulukko 72. Valtion budjettitalouden mukaiset valtionvelan (910) menot vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	124	157	196	150	175	175
Muut menot	3 369	4 357	5 816	8 206	7 859	9 519
Yhteensä	3 494	4 514	6 012	8 356	8 034	9 694

Laskelma valtionvelasta aiheutuvista menoista perustuu arvioon, että lainanotto mitoitetaan 6,0—8,0 mrd markkaan vuosina 1984—1986. Mainitulla lainanotolla velanhoitomenot kasvavat erittäin nopeasti ja olisivat vuonna 1986 lähes kaksinkertaiset vuoteen 1982 verrattuna. Budjettitalouden mukainen valtionvelan kanta kohoaisi vuoden 1986 loppuun mennessä 39 mrd markkaan. Velanhoitomenojen kasvuun ei suunnittelukauden aikana voida merkittä-

västi vaikuttaa, koska vajaa kolmannes menoista aiheutuu lainanotosta, joka on otettu vuonna 1982 tai aikaisemmin. Pidättyvyys lainanotossa on lähivuosina tarpeen. Etenkin seuraavassa noususuhdanteessa olisi lainanottoa voitava supistaa siten kuin tässä on oletettu eli 6,0 mrd markkaan vuonna 1984. Tämä on välttämätöntä velanhoitomenojen kasvun hillitsemiseksi ja valtionvelan kansantuoteosuuden säilyttämiseksi kohtuullisella tasolla.

Taulukko 73. Valtion maksamat eläkkeet ja korvaukset (950) vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	2 423	2 753	3 020	3 079	3 139	3 199
Yhteensä	2 423	2 753	3 020	3 079	3 139	3 199

Valtion maksamien eläkkeiden arvioidaan suunnittelukaudella kasvavan 2—3 prosenttia

vuodessa. Eläkemenojen kasvun hidastamiseen tähtäviä toimenpiteitä jatketaan.

Taulukko 74. Yleisavustukset kunnille ja siirrot Ahvenanmaan maakunnalle (960) vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Siirtomenot	377	423	453	448	448	448
Yhteensä	377	423	453	448	448	448

Taulukko 75. Muut erittelemättömät (990) vuosina 1981—86, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	64	79	144	99	101	102
Siirtomenot	1	1	3	3	3	3
Reaalisijoitukset	11	12	13	14	17	18
Muut menot	5	12	12	12	12	12
Yhteensä	81	104	173	129	132	135

Taulukko 76. Valtion budjettitalouden menot vuosina 1981—86 ns. muuttumattoman tavoitetason (peruslaskelman) mukaan, milj. mk

	1981 TP	1982 TMA + I—II LMA	1983 TMAE	1984 VTS v. 1983 TMAE:n hinnoin mmk	1985 VTS v. 1983 TMAE:n hinnoin mmk	1986 VTS v. 1983 TMAE:n hinnoin mmk	Keskim. kassameno- volyymin vuosimuutos 1981/77 %	Keskim. menovo- lyymien vuosimuutos 1986/83 %
	mmk	mmk	mmk					
<i>Tehtäväalueittain</i>								
Yleinen hallinto	3 106	3 565	3 982	4 113	4 277	4 430	3.7	3.6
Yleinen järjestys ja tur- vallisuus	2 113	2 403	2 673	2 699	2 733	2 719	4.5	0.8
Maanpuolustus	3 287	3 951	4 187	4 206	4 190	4 200	5.8	0.1
Opetus, tiede ja kult- tuuri	9 858	11 012	12 338	12 319	12 388	12 423	1.4	0.2
Terveydenhuolto	5 018	6 120	6 773	6 291	6 415	6 495	2.9	—1.4
Sosiaaliturva	7 718	9 536	10 889	11 883	12 064	12 105	4.8	3.6
Asuminen ja yhdyskun- nat	3 088	3 539	3 898	3 806	3 805	3 692	—3.9	—1.8
Työvoima	1 681	2 037	1 790	1 570	1 524	1 474	16.0	—6.3
Maa- ja metsätalous ..	7 651	8 180	6 514	6 297	6 234	6 214	4.6	—1.6
Liikenne	5 839	6 201	6 799	6 733	6 846	6 829	1.3	0.1
Teollisuus ja muut elin- keinot	2 064	2 524	2 606	2 604	2 565	2 503	—8.0	—1.3
Muut menot	6 374	7 794	9 658	12 011	11 753	13 475	11.5	11.7
Yhteensä	57 797	66 861	72 106	74 532	74 794	76 560	2.8	2.0
<i>Menolajeittain</i>								
Kulutusmenot	15 763	18 274	20 101	20 088	20 264	20 383	3.3	0.5
Siirtomenot ¹⁾	31 043	35 996	37 475	37 871	38 310	38 603	3.8	1.0
Reaalisijoitukset	4 625	4 931	5 150	5 063	5 154	5 044	—3.3	—0.7
Finanssisijoitukset	2 989	3 288	3 549	3 289	3 193	2 997	—9.5	—5.5
Muut menot	3 376	4 372	5 831	8 221	7 874	9 534	24.6	17.8
Yhteensä	57 797	66 861	72 106	74 532	74 794	76 560	2.8	2.0

¹⁾ Siirrot VR:n sekä PTL:n uudistusrahastoihin on sisällytetty reaalisijoituksiin.

HAKEMISTO

- Ahvenanmaan maakunnan verotaloudellinen tasoitus 23, 243
 Alkoholijuomavero 2, 82
 Alkoholiyhtiön ylijäämä 2, 84
 Ammatilliset oppilaitokset 329
 Ammatilliset pätevyystutkinnot 37, 384
 Ammattikasvatushallituksen koulutilat 4, 33, 95, 339
 Ammattikasvatushallituksen metsät 4, 34, 96, 356
 Ammattikasvatushallitus 32, 328
 Ammattikoulujen opettajaopistot 4, 33, 95, 342
 Ammattikurssit 37, 379
 Apteekkimaksut 1, 81
 Arkistolaitos 39, 399
 Arpajaisvero 1, 80
 Asevelvollisten ja heidän omaistensa avustaminen 61, 621
 Asevelvollisten ylläpitomenot 21, 216
 Asumistuki 18, 185
 Asuntohallitus 17, 180
 Asuntolainat 3, 6, 10, 18, 86, 109, 120, 186
 Asuntotoimi 18, 182
 Auto- ja moottoripyörävero 2, 83
 Autorekisterikeskus 5, 50, 101, 524
 Avustukset kunnille ja eräille järjestöille 20, 206
- Eduskunnan kanslia 11, 124
 Eduskunnan kirjasto 12, 127
 Eduskunnan oikeusasiamies 12, 126
 Eduskunta 11, 124
 Eduskuntatalo 11, 125
 Edustustot 13, 137
 Elinkeinohallitus 5, 54, 103, 566
 Elinkeinovalvonnan aluehallinto 54, 568
 Elintarviketuotteiden valmistevero 2, 82
 Elokuvavero 2, 83
 Elokuvien tarkastus 4, 39, 97, 405
 Eläinlääketieteellinen korkeakoulu 3, 92
 Eläinlääkintätoimi 47, 478
 Eläkkeet 6, 22, 108, 235
 Energiatalous 57, 592
 Erityistuomioistuimet 15, 158
- Geodeettinen laitos 46, 470
 Geologinen tutkimuslaitos 5, 55, 104, 575
- Hallinnonaloittain jakamattomat menot 25, 261
 Heinolan kurssikeskus 94
 Helsingin kauppakorkeakoulu 3, 93
 Helsingin yliopisto 3, 90
 Hinnanerokorvaukset (eräiden valmisteverolakien mukaiset) 23, 242
- Hirvieläinten metsästysmaksut 4, 99
 Hovioikeudet 15, 153
- Ilmailu 5, 50, 102, 526
 Ilmatieteen laitos 5, 50, 102, 530
 Indeks- ja kurssihyvitykset 6, 110
 Invalidien ammattioppilaitokset 34, 349
 Invalidihuolto 63, 630
 Invalidiraha 62, 622
- Joensuun korkeakoulu 3, 91
 Jyväskylän yliopisto 3, 90
- Kaavoitus- ja rakennustoimi 18, 187
 Kalatalous 4, 44, 99, 442
 Kansainvälinen jälleenrakennuspankki 26, 266
 Kansainvälinen rauhanturvaamistyö 21, 226
 Kansainvälinen yhteistyö 40, 407
 Kansainväliset rahoitusyhteisöt 26, 267
 Kansalais- ja työväenopistojen valtionapu 32, 322
 Kansanedustajat 11, 124
 Kansaneläkelaista aiheutuvien menojen valtion osuus 61, 619
 Kansanopistojen valtionapu 32, 321
 Kansanterveyden edistäminen 68, 659
 Kansanterveyslaitos 5, 66, 106, 646
 Kasvatusneuvolatoiminta 62, 626
 Kasvinjalostusmaksut 4, 98
 Kauppa- ja teollisuusministeriö 5, 53, 102, 555
 Kehitysaluerahasto Oy 56, 585
 Kehitysyhteistyö 14, 140
 Keskussairaaloiden rakentaminen 106
 Kesäyliopistojen valtionapu 29, 303
 Kilpailuasiamiehen toimisto 54, 569
 Kirjastotoimi 31, 319
 Kodinhoitotoiminta 65, 639
 Korkeakoululaitos 279
 Korkeakouluneuvosto 29, 301
 Korkotulot 6, 109
 Kotimaankaupan edistäminen 57, 595
 Kotimainen velka 71, 674, 676
 Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 38, 390
 Kouluhallitus 30, 307
 Koulutoimen piirihallinto 30, 307
 Kriminaalipoliittinen instituutti 16, 170
 Kuluttajansuoja 54, 569
 Kunnallinen alkoholitarkastus 64, 636
 Kunnallinen erikoissairaanhoito 67, 655
 Kunnallinen kansanterveystyö 67, 653
 Kunnallinen kehitysvammaisten erityishuolto 64, 634
 Kunnallinen terveysvalvonta 67, 653
 Kunnallinen työsuojelutarkastus 59, 612

- Kunnalliset ammattioppilaitokset 34, 347
 Kunnalliset kauppaooppilaitokset 35, 361
 Kunnalliset kotitalousoppilaitokset 36, 367
 Kunnalliset kotiteollisuusoppilaitokset 36, 370
 Kunnalliset maatalousoppilaitokset 32, 336
 Kunnalliset oppikoulu 30, 310
 Kunnalliset teknilliset oppilaitokset 35, 359
 Kuntien yleiset rahoitusavustukset 20, 206
 Kuopion korkeakoulu 3, 91
 Kuulovammaisten ja näkövammaisten ammattikoulu 4, 33, 95, 345
 Kuurojen- ja sokeainkoulut 4, 31, 94, 318
- Lainat 10, 120
 Lainanotto 10, 121
 Lainojen takaisinmaksut 10, 120
 Lannoitevero 2, 82
 Lapin korkeakoulu 3, 90
 Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu 3, 93
 Lapsilisät 60, 617
 Lasten kasvatus ja huolto 63, 68, 628, 659
 Lasten päivähoito 62, 624
 Lastentarhanopettajaopistot 31, 316
 Leimaverot 2, 83
 Lihantarkastus 4, 100
 Liikenneministeriö 5, 49, 101, 493
 Liikevaihtovero 1, 80
 Lisenssivirasto 5, 54, 103, 572
 Lomatoiminta 65, 69, 640, 660
 Luonnonsuojelu 41, 416
 Luterilainen kirkko 27, 275
 Lästimaksut 2, 54, 84, 562
 Lääkelaboratorio 5, 66, 106, 649
 Lääkintöhallitus 66, 643
 Lääninhallitukset 17, 175
 Lääninhallitusten oikeushallintoyksiköt 14, 150
 Lääninhallitusten sosiaali- ja terveysosastot 59, 610
- Maa- ja metsätalousministeriö 4, 40, 97, 414
 Maakunta-arkistot 4, 97
 Maanmittaushallituksen karttapaino 9, 47, 116, 481
 Maanmittaushallinto 4, 45, 100, 468
 Maatalouden hintatuki 43, 432
 Maatalouden neuvontatyön tukeminen 42, 428
 Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos 46, 474
 Maatalouden tukeminen ja rationalisointi 43, 436
 Maatalouden tutkimuskeskuksen liiketoiminta 9, 48, 117, 488
 Maatalouden tutkimuskeskus 4, 46, 100, 471
 Maataloushallinto 4, 41, 97, 417
 Maataloustuotannon tasapainottamistoimenpiteet 43, 440
 Maataloustuotteiden (eräiden) markkinoimismaksut 2, 84
 Maataloustuotteista (eräistä) kannettavat tasausmaksut 2, 84
 Maatilatalouden kehittämisrahasto 43, 439
 Maistraatit 15, 156
 Makeisvero 1, 81
 Maksuton oikeudenkäynti 15, 160
 Maksut sosiaaliturvaa varten 2, 83
 Matkailun edistämiskeskus 57, 596
 Menorästien ja siirrettyjen määrärahojen peruutukset 6, 107
 Merenkululaitos 5, 53, 102, 560
 Merentutkimuslaitos 56, 583
 Merimiesvero 1, 80
- Metsähallituksen metsät 9, 47, 117, 482
 Metsähallitus 4, 45, 100, 462
 Metsäntutkimuslaitoksen metsät 9, 48, 117, 486
 Metsäntutkimuslaitos 4, 46, 100, 475
 Metsästäys 43, 440
 Moottoriajoneuvovero 2, 83
 Museovirasto 4, 39, 97, 401
- Nestemäisten polttoaineiden varmuusvarastointimaksu 2, 84
 Neuvostoliittoinstituutti 39, 406
 Nuorisonkasvatuksen edistäminen 38, 63, 68, 395, 628, 659
 Näkövammaisten kirjasto 32, 327
- Oikaisurahat 6, 107
 Oikeudenhoitomenot (eräät) 15, 160
 Oikeuskanslerinvirasto 13, 132
 Oikeusministeriö 2, 14, 85, 149
 Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos 16, 169
 Olutvero 2, 82
 Opettajankoulutuksen menot (eräät) 31, 314
 Opetusministeriö 3, 27, 89, 274
 Oppisopimukseen perustuva ammattikoulutus 36, 377
 Ortodoksinen kirkko 28, 276
 Osinkotulot 6, 110
 Osuus valtion rahalaitosten voitosta 6, 111
 Otaniemen valtionalue 3, 25, 89, 258
 Oulun yliopisto 3, 91
- Palkkaturva 5, 70, 107, 672
 Pankkitarkastusvirasto 3, 24, 89, 250
 Patentti- ja rekisterihallitus 5, 54, 103, 570
 Pelastushallinto 19, 198
 Perhe-eläke 60, 617
 Perhekustannusten tasaus 60, 616
 Perintö- ja lahjaverot 1, 80
 Perushankinnat (puolustusvoimien) 21, 218
 Peruskoulut 30, 311
 Pilkkimaksut 4, 99
 Pohjoismaiden Investointipankki 26, 266
 Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta 12, 128
 Poliisitoimi 19, 192
 Poliisivarikot 3, 86
 Poliittisen toiminnan avustaminen 13, 134
 Polttoainevero 2, 82
 Porotalous 43, 440
 Posti- ja telelaitoksen konepajat 7, 52, 114, 551
 Posti- ja telelaitos 7, 52, 113, 542
 Postipankki 6, 111
 Puoluetöiminnan tukeminen 13, 134
 Puolustusministeriö 3, 20, 87, 209
 Puolustusministeriön alainen teollisuus- ja liiketoiminta 8, 21, 115, 227
 Puolustustaloudellinen suunnittelukunta 53, 557
 Puolustusvoimat 3, 20, 87, 212
 Pysäköintivirhemaksut 6, 108
 Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien kunnallinen huolto 65, 638
 Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien yksityinen huolto 65, 639
- Raastuvanoikeudet 15, 156
 Raha-arpajaisten voittovarat 4, 38, 96, 389, 392, 396
 Raha-automaattivarat 5, 106, 658
 Rahapaja 3, 24, 88, 246
 Raittiustyö 64, 636
 Rajavartiolaitos 3, 19, 86, 202

- Rakennushallinto 3, 24, 89, 252
 Rauhan- ja konfliktintutkimuslaitos 37, 387
 Ravintorasvavero 2, 82
 Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos 4, 44, 99, 446
 Riistanhoitomaksut 4, 43, 99, 440
 Rintamaveteraanien varhaislääkelautakunta 60, 615
- Saamelaisalueen ammatillinen koulutuskeskus 33, 341
 Sairausvakuutus 61, 618
 Sakkorahat 6, 107
 Sekalaiset tulot 2, 85
 Selviämisasemat 19, 196
 Sibelius-Akatemia 4, 29, 94, 298
 Siirtoväen huolto 63, 629
 Sisäasiainministeriö 3, 17, 86, 174
 Sokerivero 2, 82
 Sosiaalihuolto 62, 623
 Sosiaali- ja terveysministeriö 5, 59, 105, 608
 Sotaeläkkeet 61, 619
 Sotilaallinen maanpuolustus 211
 Sotilasvammakorvaukset 61, 619
 Suomalainen valmiusjoukko 21, 226
 Suomen Akatemia 37, 388
 Suomen elokuva-arkisto 3, 39, 89, 404
 Suomenlinna 4, 38, 96, 397
 Suomen Pankki 6, 111
 Suuronnettomuuksiin varautuminen 68, 660
 Svenska handelshögskolan 4, 93
 Svenska social- och kommunalhögskolan 4, 93
 Syyttäjänvirastot 15, 161
 Sähkövero 2, 82
 Säteilyturvallisuuslaitos 5, 66, 106, 650
- Taideteollinen korkeakoulu 4, 28, 94, 297
 Taiteen tukeminen 38, 391
 Taloudellinen suunnittelukeskus 24, 251
 Tampereen teknillinen korkeakoulu 3, 92
 Tampereen yliopisto 3, 92
 Tapaturmakorvaukset 61, 621
 Tapaturmavirasto 60, 615
 Tarkastuslautakunta 60, 614
 Tasausvero 1, 81
 Tasavallan Presidentin kanslia 11, 122
 Tasavallan Presidentti 11, 122
 Teatterikorkeakoulu 28, 296
 Teknillinen korkeakoulu 3, 92
 Teknillinen tarkastuslaitos 5, 55, 103, 573
 Teknisen ja kaupallisen tutkimuksen tukeminen 55, 581
 Teknologian kehittämiskeskus 55, 580
 Teollisuuden edistäminen 56, 586
 Teollisuuspiirit 53, 556
 Teollisuussihteerit 56, 584
 Teollisuuden korkotuet 56, 588
 Terveystieteiden jatkokoulutus 67, 651
 Terveystieteiden tutkimuslaitos 4, 36, 96, 373
 Terveyskasvatus ja -valvonta 67, 652
 Tie- ja vesirakennushallinto 5, 49, 101, 494
 Tiet 5, 49, 101, 495
 Tieteen tukeminen 37, 388
 Tietoliikenteen korvaukset ja avustukset 50, 532
 Tilastokeskus 3, 24, 88, 248
 Tullilaitos 3, 23, 88, 244
 Tulo- ja varallisuusvero 1, 79
 Tulopoliittinen sovittelu 133
 Tuomiokunnat 15, 155
 Tuontimaksut 1, 81
 Tuontitulli 1, 81
- Tuotantotoiminnan alueellinen edistäminen 57, 590
 Tupakkavero 1, 81
 Turun kauppakorkeakoulu 4, 93
 Turun yliopisto 3, 91
 Työllisyyden hoito 70, 670
 Työllisyyskoulutus 37, 379
 Työnantajan lapsilisämaksu 2, 83
 Työneuvosto 60, 614
 Työrajoitteisten työvoimapalvelu 70, 669
 Työsuojeluhallinto 5, 59, 105, 611
 Työterveyslaitos 59, 613
 Työttömyyskorvaukset 70, 672
 Työttömyysvakuutus 61, 617
 Työvoima-asiain piiri- ja paikallishallinto 69, 666
 Työvoimaministeriö 5, 69, 107, 664
 Työvoiman liikkuvuuden edistäminen 70, 668
 Työvoimaopisto 69, 668
 Työväenopistojen valtionapu 32, 322
- Ulkoasiainhallinnon virat ja toimet 13, 138
 Ulkoasiainministeriö 2, 13, 85, 136
 Ulkomaankaupan edistäminen 58, 598
 Ulkomainen velka 71, 675, 678
 Ulosottovirastot 15, 162
 Urheilun tukeminen 38, 395
- Vaalit 16, 171
 Vaasan korkeakoulu 4, 93
 Vahingonkorvaukset (eräät) 61, 621
 Vakuutusmaksuista (eräistä) suoritettava vero 1, 80
 Valmisteverot 1, 81
 Valtiokonttori 22, 233
 Valtionarkisto 4, 97
 Valtion askartelunohjaajaopisto 31, 317
 Valtion audiovisuaalinen keskus 3, 28, 89, 278
 Valtion eläinlääketieteellinen laitos 5, 47, 101, 479
 Valtionenemmistöiset osakeyhtiöt 6, 110
 Valtion erityiskoulut 5, 63, 105, 630
 Valtioneuvosto 12, 130
 Valtioneuvoston edustus- ja virkahuoneistot 13, 133
 Valtioneuvoston kanslia 12, 130
 Valtion hankintakeskus 8, 58, 116, 601
 Valtion harjoittelukoulu 28, 292
 Valtion hevosjalostuslaitos 4, 42, 98, 426
 Valtion hotelli- ja ravintola-alan oppilaitokset 4, 32, 94, 330
 Valtion investointirahasto 26, 266
 Valtion kehitysvammalaitokset 5, 64, 106, 633
 Valtion keskusammattikoulu 4, 33, 95, 343
 Valtion korkeakoulu 28, 281
 Valtion kotitalousoppilaitokset 4, 35, 96, 364
 Valtion kotiteollisuusoppilaitokset 4, 36, 96, 366
 Valtion koulukodit 5, 63, 105, 626
 Valtion koulutuskeskus 3, 25, 89, 260
 Valtion liikeyritykset 7, 112
 Valtion maatalouskemiaan laitos 4, 41, 97, 421
 Valtion maatalouskoneiden tutkimuslaitos 4, 41, 98, 423
 Valtion maatalousoppilaitokset 4, 32, 95, 332
 Valtion maitotalouden tutkimuslaitos 4, 42, 98, 425
 Valtion maitovalmisteiden tarkastuslaitos 4, 42, 98, 424
 Valtion margariinitehdas 8, 47, 116, 481
 Valtion merenkulkualan oppilaitokset 4, 34, 95, 354
 Valtion metsäopetus 4, 34, 95, 350
 Valtion opintotukikeskus 29, 304
 Valtion oppilaitokset (eräät) 4, 30, 94, 309
 Valtion painatuskeskus 8, 26, 115, 268
 Valtion polttoainekeskus 8, 58, 116, 603

- Valtion päihdehuoltolat 5, 64, 106, 637
 Valtionrautatiet 7, 51, 112, 534
 Valtion ravitsemiskeskus 7, 27, 114, 271
 Valtion sairaalat 5, 66, 106, 645
 Valtion siementarkastuslaitos 4, 41, 98, 422
 Valtion taidetoimikunnat 38, 392
 Valtiontalouden tarkastusvirasto 23, 237
 Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen ulkopuolisille suorittamat tehtävät 55, 579
 Valtion teknillinen tutkimuskeskus 5, 55, 104, 576
 Valtion teknilliset oppilaitokset 4, 35, 96, 356
 Valtion tiedoneuvosto 37, 388
 Valtion tietokonekeskus 8, 27, 115, 269
 Valtiontilintarkastajat 12, 126
 Valtionvelka 71, 674
 Valtion viljavarasto 42, 427
 Valtiovarainministeriö 3, 22, 87, 231
 Vammaisten huolto 68, 659
 Vanhusten huolto 68, 659
 Vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutus 61, 618
 Vankeinhoitolaitos 2, 16, 85, 163
 Varmuusvarastointi 53, 558
 Veikkausvoittovarat 4, 38, 96, 389, 392, 396
 Verohallinto 23, 238
 Verot ja veronluonteiset tulot 1, 79
 Vesihallinto 4, 44, 99, 449
 Vesistötyöt 45, 455
 Vesitiet 50, 516
 Vientimaksulainat 6, 10, 109, 120
 Virvoitusjuomavero 2, 82
 Voin hinnanalennusmaksut 2, 84
 Väestökirjanpidon paikallishallinto 17, 178
 Väestörekisterikeskus 3, 17, 86, 177
 Väylätyöt 54, 565
 Yhteiskunnallinen sivistystyö 32, 321
 Yksityinen erikoissairaanhoidto 68, 656
 Yksityinen kehitysvammaisten erityishuolto 64, 635
 Yksityinen metsäopetus 354
 Yksityiset ammattioppilaitokset 34, 347
 Yksityiset kauppoppilaitokset 35, 361
 Yksityiset kotitalousoppilaitokset 36, 367
 Yksityiset kotiteollisuusoppilaitokset 36, 370
 Yksityiset maatalousoppilaitokset 32, 336
 Yksityiset oppikoulut 30, 310
 Yksityiset teknilliset oppilaitokset 35, 359
 Yksityismetsätalous 45, 464
 Yleinen perhe-eläke 60, 617
 Yleisavustus kunnille alkoholivaroista 62, 622
 Ylimmät tuomioistuimet 14, 151
 Ylioppilastutkintolautakunta 4, 30, 94, 311
 Ympäristöministeriö 70, 674
 Ympäristönsuojelu 18, 189
 Åbo Akademi 3, 90
 Äitiysavustus 60, 617
 Öljyväkirehuvero 2, 83